

**BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
DE ZARAGOZA**

SIGNATURA: I –159

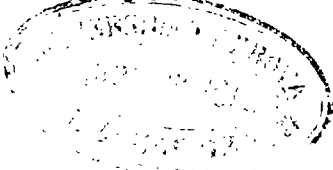
*Johannes de Sancto Geminiano. Summa
de exemplis ai similitudinibus rerum.
Venetiis. 1497.*

Summa de Exemplis Ac similitudinibus reruz Noviter im-

pressa de Sancto Gemini ano

Qui inter omniū artium professores quasi in propria versari of-
ficina desiderāt: et ut de oratore primus omniū Borgia leontinus
sensisse legitur: apte de omnibus scire respondere. Nec nō ad bene
beateq; viuendū vitam instituere. omni studio curare debent ut hāc
similitudinum summam: quā vsq; adeo abditissimis atq; secretiori-
bus germanie latebris' oclusam: ybiq; tandē locorū impensō Ste-
fani et Bernardini dinalis ac Gregorij de Gregorij's officio em-
pturi inueniunt: sue omnino bibliothecae ascribant. vbi in typo cun-
ctarū q̄ sub Saturni orbe sūt rerū: veluti quodā absolute ac toti' vir-
tutis speculo altius speculentur. Et ab omni errore ac mentis egri-
tudine innumeris creaturaruz exemplis veluti gubernaculis ac me-
dicaminibus sanentur. Nihil quippe in vita hominū est ita obscurū
et rozibus: quod huius ductu cura q; nō splendeat. Eya igitur age le-
ctor suscipe summā: dignam quam excellentissimum venetorum do-
minum gratia priuilegioq; exornarit singulari: ut nullus p̄ter pre-
fatos Stefanū ac Bernardinū fratres de dinalis ipsaz valeat impi-
mere: seu imprimi facere: vel alibi impressā v̄dere in terris eiusdem. pe-
na amissionis librorum et ducatorū decem pro quolibet contrafaci-
entibus imminente prout latius in ipso constat priuilegio.

*Permissio d. n. e. v. e.
de Gou. h. e. ad v.
et Michael de ...
18713*

139 I 172
559

Incipit tabula vniuersalis totius Summe subsequenti. Que intitulat de similitudinibus rerum secundum ordinem litterarum alphabeti. Vbi vniuersum quod inueniendum sit cuiuslibet ostentans per libros capitula et folia.
Abdicatio spiritualium. li. 3. c. 1. fo. 114.
Abiectus a mundo. li. 3. c. 2. fo. 114. r. li. 4. ca. i. fo. 160.
Ablatio spiritualium. li. 10. ca. 2. fo. 379.
Absconditio bonorum operum. li. 4. c. 2. fo. 160.
Abstinentia. li. i. c. i. fo. 3. r. li. 3. c. 3. fo. 114. r. li. 4. c. 3. fo. 161. r. li. 5. c. i. fo. 188.
Abundantia spiritualium. li. 4. c. 4. fo. 161. r. li. 5. c. 5. fo. 199.
Accidia. li. i. c. 2. fo. 4. li. 4. c. 5. fo. 161. r. li. 5. c. 2. fo. 188. r. li. 6. c. i. fo. 225.
Actiua vita. li. i. c. 3. fo. 8. r. li. 4. c. 6. fo. 161. r. li. 6. c. 2. fo. 226. r. li. 9. c. i. fo. 343.
Aduersarij animarum. li. 8. c. i. fo. 316.
Aduersitas temporalis. li. 3. c. 4. fo. 114. r. li. 5. c. 3. fo. 188.
Adulator. li. 4. c. 7. r. fo. 162. li. 8. c. 2. fo. 316. li. 10. c. 3. fo. 375.
Afflictio carnis. li. 5. c. 4. fo. 188.
Amaritudo pnie. li. 6. c. 3. fo. 226.
Ambitio. li. 5. c. 5. fo. 188.
Amicitia. li. 4. c. 8. fo. 162. li. 5. c. 6. fo. 189.
Amor communis. li. i. c. 4. fo. 7.
Amor spiritalis. li. i. c. 4. fo. 7. li. 5. c. 7. fo. 189. r. li. 6. c. 4. fo. 226.
Amor carnalis. li. i. c. 4. fo. 7.
Amor temporalis. li. i. c. 4. fo. 7.
Amor dei. li. 2. c. i. fo. 91. r. li. 3. c. 5. fo. 115. r. li. 8. c. 3. fo. 316. r. li. 9. c. 2. fo. 345.
Amor sui. li. 6. c. 5. fo. 227. r. li. 8. c. 3. fo. 317. li. 10. c. 4. fo. 375.
Amor proximi. li. 6. c. 4. fo. 226.
Angelus. li. i. c. 5. fo. 9. li. 6. c. 6. fo. 228. li. 7. c. i. fo. 279.
Aia. li. i. c. 6. fo. 11. r. li. 2. c. 2. fo. 91. li. 5. c. 8. fo. 189. li. 6. c. 7. fo. 228. li. 8. c. 4. fo. 317. li. 9. c. 3. fo. 345.
Anime ornamentum. li. 8. c. 53. fo. 332.

Anime preseruatio. li. i. c. 64. fo. 60.
Antichristiani. li. 7. c. 2. fo. 289.
Appetitus spiritualium et temporalium. li. 6. c. 8. fo. 229.
Apostolus. li. 6. c. 9. fo. 230. li. 5. c. 3. fo. 281.
Apostolici viri libri. 6. c. 9. fo. 230. li. 7. c. 3. fo. 281.
Aptitudo naturalis ad virtutes et vitia. li. i. c. 7. fo. 14.
Armatura spiritualis. li. 5. c. 9. fo. 189. li. 9. c. 4. fo. 146.
Assumptio beate marie. li. 7. c. 4. fo. 281.
Auaritia. li. i. c. 8. fo. 14. li. 2. c. 3. fo. 62. r. li. 3. c. 6. fo. 115. r. li. 4. c. 8. fo. 162. r. li. 5. c. 10. fo. 190. r. li. 6. c. 10. fo. 231. r. li. 7. c. 5. fo. 232. r. li. 9. c. 5. fo. 147. li. 10. c. 5. fo. 375.
Audire verba dei. li. 6. c. 9. fo. 230. li. 10. c. 6. fo. 376.
Aureole sanctorum. li. i. c. 9. fo. 15.
Auctoritas maioris. li. 8. c. 5. fo. 317.
Aptissimus. li. i. c. 10. fo. 16.
Beatitude. li. i. c. 11. fo. 16. li. 6. c. 12. fo. 233.
Beneficia. li. 5. c. 11. fo. 190. li. 10. c. 7. fo. 376.
Blanditor. li. 5. c. 12. fo. 190.
Blaffemus. li. 4. c. 10. fo. 163.
Bonitas. li. i. c. 12. fo. 17. li. 5. c. 13. fo. 191.
Boni viri. li. 2. c. 4. fo. 93. li. 3. c. 7. fo. 116. li. i. c. 6. fo. 14.
Bona desideria. li. 5. c. 36. fo. 195.
Bonorum operum absconditio. li. 4. c. 2. fo. 161. li. 5. c. 86. fo. 207.
Bonum. li. 10. c. 8. fo. 376.
Bonum opus. li. 8. c. 6. fo. 318.
Antiecclesiasticus. li. 4. c. 12. fo. 164.
Charitas. li. i. c. 13. fo. 18. li. 2. c. 5. fo. 93. li. 3. c. 9. fo. 119. li. 3. c. 14. fo. 191. r. li. 6. c. 13. fo. 233.
Carnalis. li. 4. c. 13. fo. 164. r. li. 5. c. 15. fo. 191. Et. li. 7. c. 6. fo. 283.
Caroli. li. 4. c. 14. fo. 19. r. li. 2. c. 10. fo. 96. r. li. 5. c. 16. fo. 191. r. li. 8. c. 7. fo. 317. li. 9. c. 8. fo. 349. r. li. 10. c. 9. fo. 376.
Castitas. li. 3. c. 12. fo. 121. r. li. 5. c. 17. fo. 192.
Casus malus. li. 8. c. 8. fo. 328.
Cautella. li. 5. c. 18. fo. 192.
Cecitas mentis. li. 5. c. 19. fo. 192.
A A ii

2

Etispualis li. 5. c. 20. fo. 192. r. li. 6. c. 14. fo. 235.
Circuitus li. 8. c. 9. fo. 318.
Classialis li. 5. c. 21. fo. 192.
Clericus li. 9. c. 9. fo. 349. li. 10. c. 10. fo. 377.
Cogitatio li. 4. c. 14. fo. 165. li. 6. c. 15. fo. 236. li. 8. c. 10. fo. 319. li. 10. c. 11. fo. 377.
Codupiscentia li. 1. c. 15. fo. 20.
Cofessio li. 5. c. 22. fo. 193. li. 8. c. 11. fo. 319. li. 9. c. 11. fo. 351. li. 9. c. 10. fo. 351. li. 10. c. 12. fo. 377.
Cofessionis frequentatio li. 8. c. 28. fo. 324.
Cofidentia li. 5. c. 23. fo. 193.
Cofortatio li. 6. c. 6. fo. 228.
Comingiu li. 4. c. 15. fo. 165.
Comingii honestas li. 5. c. 59. fo. 200.
Compassio li. 5. c. 24. fo. 193.
Compunctio li. 1. c. 16. fo. 20. li. 5. c. 25. fo. 193. li. 9. c. 11. fo. 351. li. 10. c. 13. fo. 377.
Cofectia li. 5. c. 26. fo. 193. li. 8. c. 12. fo. 319.
Cofolatio li. 9. c. 12. fo. 351. li. 10. c. 14. fo. 378.
Cofuetudo li. 9. c. 13. fo. 351.
Cofemplatio li. 2. c. 7. fo. 95. li. 3. c. 12. fo. 123. li. 4. c. 16. fo. 166. li. 5. c. 27. fo. 194. li. 6. c. 16. fo. 137. li. 7. c. 8. fo. 285. li. 10. c. 25. fo. 378.
Conuentia li. 2. c. 8. fo. 95. li. 4. c. 27. fo. 169. li. 10. c. 16. fo. 378.
Coftrictio li. 5. c. 28. fo. 194.
Cofertatio li. 9. c. 14. fo. 351.
Cof li. 3. c. 13. fo. 123. li. 4. c. 10. fo. 163. li. 5. c. 29. fo. 194. li. 9. c. 15. fo. 352. li. 10. c. 14. fo. 378.
Cofrectio li. 2. c. 8. fo. 95. li. 3. c. 14. fo. 124. li. 8. c. 13. fo. 319. li. 9. c. 17. fo. 353.
Cofuerfio li. 1. c. 19. fo. 21. li. 4. c. 18. fo. 167. li. 6. c. 17. fo. 238.
Cofpus humanu li. 1. c. 18. fo. 21. li. 6. c. 18. fo. 239. li. 8. c. 14. fo. 320. li. 9. c. 16. fo. 352.
Cofpus xpi li. 7. c. 9. fo. 286.
Cofrudelitas li. 4. c. 20. fo. 168. li. 5. c. 3. fo. 194.
Cofru li. 5. c. 21. fo. 194. li. 10. c. 18. fo. 378.
Cofupiditas li. 1. c. 19. fo. 21. li. 3. c. 16. fo. 124. li. 5. c. 22. fo. 193.
Cofura tepozaliu li. 5. c. 23. fo. 193.
Cofura paforalis li. 6. c. 19. fo. 240.
Cofuriofitas li. 4. c. 21. fo. 168. li. 5. c. 34. fo. 195. li. 6. c. 20. fo. 240.
Cofuftodia fui li. 10. c. 19. fo. 378.

Amnati li. 8. c. 15. fo. 319.
Damnū li. 8. c. 16. fo. 319.
Dedectario li. 5. c. 35. fo. 194. li. 10. c. 20. fo. 379.
Demonēs li. 7. c. 19. fo. 283. li. 9. c. 19. fo. 353.
Dedideria bona li. 5. c. 36. fo. 194.
Dedtractores li. 5. c. 37. fo. 194.
Dednotio li. 3. c. 16. fo. 124. li. 5. c. 38. fo. 195. li. 6. c. 21. fo. 240.
Deddiabolus li. 4. c. 22. fo. 167. li. 5. c. 39. fo. 195. li. 10. c. 21. fo. 379.
Dedignitas li. 3. c. 17. fo. 124. li. 5. c. 40. fo. 196.
Dedlectio li. 2. c. 9. fo. 95. li. 4. c. 23. fo. 168. li. 5. c. 41. fo. 196. li. 6. c. 23. fo. 241.
Dedilcordia li. 1. c. 20. fo. 21. li. 8. c. 18. fo. 320.
Dedinitie li. 1. c. 21. fo. 22. li. 3. c. 18. fo. 124. li. 6. c. 24. fo. 241. li. 9. c. 19. fo. 349. li. 10. c. 22. fo. 379.
Deddoctores li. 1. c. 22. fo. 22. li. 6. c. 26. fo. 243. li. 7. c. 11. fo. 318.
Deddoctria li. 1. c. 23. fo. 23. li. 3. c. 20. fo. 125. li. 4. c. 24. fo. 168. li. 5. c. 42. fo. 196. li. 6. c. 25. fo. 241.
Deddolofus li. 5. c. 43. fo. 197.
Deddominiū li. 6. c. 27. fo. 243.
Deddomus mentis li. 5. c. 44. fo. 197.
Deddona fpiritusfancti li. 2. c. 24. fo. 93. li. 7. c. 12. fo. 290.
Deddubia li. 8. c. 18. fo. 320.
Dedduritia li. 5. c. 41. fo. 196.
Dedeclefia li. 1. c. 25. fo. 24. li. 9. c. 20. fo. 353.
Dedelicti li. 1. c. 26. fo. 25. li. 5. c. 46. fo. 197. li. 10. c. 24. fo. 379.
Dedelatio li. 10. c. 23. fo. 379.
Dedelemofina li. 3. c. 2. fo. 114. li. 4. c. 25. fo. 169. li. 8. c. 20. fo. 321. li. 9. c. 21. fo. 354.
Dedelemofinarius li. 1. c. 27. fo. 25.
Dedeloquentia li. 2. c. 10. fo. 95. li. 3. c. 21. fo. 125.
Dederror li. 8. c. 21. fo. 121.
Dederubefcentia li. 10. c. 25. fo. 380.
Dederaltatio li. 1. c. 28. fo. 26. li. 4. c. 26. fo. 166.
Dederecaticio li. 5. c. 48. fo. 198. li. 8. c. 22. fo. 322.
Dedexempla li. 4. c. 27. fo. 169. li. 5. c. 49. fo. 198.
Dedexboratio li. 3. c. 22. fo. 126.

Etas iuuenilis. r. fenilis li. 9. c. 22. fo. 354.
Euagelifte li. 5. c. 47. fo. 198. li. 7. c. 13. fo. 319.
Euchariftia li. 2. c. 11. fo. 96. li. 10. c. 26. fo. 380.
Alfitas li. 8. c. 23. fo. 323.
Familiaritas mulierum li. 10. c. 27. fo. 382.
Fautor maloz li. 8. c. 23. fo. 323.
Faturos li. 5. c. 50. fo. 199.
Feruo li. 1. c. 29. fo. 27. li. 3. c. 23. fo. 127. li. 4. c. 29. fo. 170.
Fictio li. 5. c. 52. fo. 199.
Fides hie li. 30. fo. 28. li. 2. c. 12. fo. 97. li. 3. c. 24. fo. 127. li. 5. c. 63. fo. 199. li. 6. c. 28. fo. 247. li. 7. c. 14. fo. 292. li. 10. c. 28. fo. 380.
Fidelis li. 8. c. 25. fo. 324. li. 9. c. 25. fo. 355.
Filij dei li. 8. c. 26. fo. 324.
Filij hominu li. 3. c. 25. fo. 128. li. 4. c. 30. fo. 131. li. 5. c. 55. fo. 199.
Flagellu li. 4. c. 3. fo. 161. li. 9. c. 27. fo. 355. li. 10. c. 29. fo. 380.
Fortitudo li. 6. c. 29. fo. 244.
Fortuna li. 3. c. 26. fo. 128.
Fraudulencia li. 4. c. 42. fo. 170. li. 8. c. 27. fo. 324.
Frequentatio cofessionis li. 8. c. 28. fo. 224.
Fructus fpius li. 1. c. 31. fo. 28.
Arulus li. 4. c. 33. fo. 132.
Baudia btoz li. 7. c. 15. fo. 292.
Bloria r celum li. 1. c. 32. fo. 30.
Bratia dei li. 1. c. 33. fo. 31. li. 2. c. 13. fo. 98. li. 3. c. 27. fo. 128. li. 4. c. 34. fo. 171. li. 5. c. 55. fo. 199. li. 6. c. 30. fo. 245. li. 8. c. 29. fo. 325. li. 9. c. 27. fo. 351. li. 10. c. 30. fo. 380.
Bratie gratis date li. 1. c. 34. fo. 32.
Bratitudo li. 5. c. 55. fo. 200.
Bulofitas li. 3. c. 28. fo. 129. li. 4. c. 35. fo. 169. li. 6. c. 30. fo. 245.
Abundantia li. 5. c. 58. fo. 199.
Abundantia temporalium li. 4. c. 4. fo. 161. li. 5. c. 58. fo. 199.
Heretici li. 1. c. 35. fo. 35. li. 4. c. 36. fo. 171. li. 7. c. 16. fo. 293. li. 8. c. 30. fo. 325.
Hoices boni r mali li. 5. c. 59. fo. 200.
Honestas coingii li. 5. c. 49. fo. 198.
Huilitas li. 5. c. 36. fo. 35. li. 2. c. 14. fo. 99. li. 3. c. 29. fo. 129. li. 4. c. 37. fo. 171. li. 5. c. 61. fo. 200. li. 6. c. 33. fo. 245. li. 7. c. 17. fo. 293. li. 9. c. 28. fo. 355. li. 10. c. 31. fo. 381.
Enis gebene li. 2. c. 16. fo. 99. li. 5. c. 62. fo. 201.
Ignorantia li. 1. c. 39. fo. 37. li. 8. c. 31. fo. 325.

Incarnatio li. 1. c. 37. fo. 36.
Inceftus li. 5. c. 63. fo. 201.
Inceftus li. 10. c. 32. fo. 381.
Inconftantia li. 1. c. 38. fo. 36. li. 3. c. 30. fo. 131. li. 4. c. 38. fo. 172. li. 5. c. 64. fo. 201. li. 9. c. 39. fo. 357. li. 10. c. 33. fo. 381.
Incontinentia li. 5. c. 65. fo. 201. li. 10. c. 34. fo. 381.
Inertia li. 4. c. 40. fo. 172.
Infeftinus li. 6. c. 33. fo. 245.
Infernus li. 9. c. 30. fo. 266. li. 10. c. 35. fo. 382.
Infirmiras li. 5. c. 66. fo. 201. li. 6. c. 34. fo. 246.
Ingeniu li. 5. c. 67. fo. 201.
Ingratitudo li. 4. c. 39. fo. 171.
Iniuria li. 8. c. 34. fo. 125.
Inmudiria li. 6. c. 34. fo. 46. li. 9. c. 31. fo. 356.
Innocentia li. 4. c. 41. fo. 172.
Inobediencia li. 4. c. 42. fo. 172. li. 8. c. 32. fo. 325.
Inpatiencia li. 5. c. 68. fo. 201. li. 6. c. 36. fo. 246. li. 9. c. 32. fo. 356.
Impfuerantia li. 5. c. 69. fo. 201.
Inspiratio diuina li. 7. c. 19. fo. 244. li. 8. c. 33. fo. 325.
Inftabilitas li. 5. c. 7. fo. 202.
Intentio li. 5. c. 31. fo. 131. li. 8. c. 35. fo. 326.
Inuidia li. 4. c. 43. fo. 172. li. 5. c. 71. fo. 202. li. 6. c. 37. fo. 246. li. 9. c. 33. fo. 356.
Ipoctrefis li. 2. c. 18. fo. 100. li. 3. c. 32. fo. 131. li. 4. c. 44. fo. 172. li. 5. c. 72. fo. 202. li. 9. c. 34. fo. 366. li. 10. c. 36. fo. 382.
Ira diuina li. 1. c. 40. fo. 37.
Ira huana li. 1. c. 41. fo. 37. li. 3. c. 45. fo. 39. li. 5. c. 73. fo. 203. li. 9. c. 35. fo. 356. li. 10. c. 37. fo. 382.
Iudicia di li. 8. c. 36. fo. 327. li. 10. c. 38. fo. 382.
Iudiciu finale li. 9. c. 36. fo. 357. li. 10. c. 39. fo. 382.
Iudiciu huanu li. 4. c. 96. fo. 183. li. 5. c. 75. fo. 203. li. 8. c. 37. fo. 327. li. 9. c. 37. fo. 357.
Iudex li. 8. c. 37. fo. 327.

Justitia li. i. c. 4. 2. fo. 38. li. 2. c. 18. fo. 100.
Justus li. 2. c. 19. fo. 100. li. 3. c. 38. fo. 135. li. 6.
c. 38. fo. 246. fo. li. 8. c. 39. fo. 328.
Juramentū li. 8. c. 38. fo. 328.
Juvenilia vitia li. 6. c. 39. fo. 247.
Abor li. 6. c. 40. fo. 247.
Lacrime li. i. c. 4. 3. fo. 39. li. 3. c.
34. fo. 132. li. 4. c. 47. fo. 173. li. 5.
c. 75. fo. 203. li. 9. c. 38. fo. 357.
Lascivia li. i. c. 4. 4. fo. fo. 40.
Laud divina li. 4. c. 48. fo. 173.
Lex divina li. 5. c. 76. fo. 204. li. 8. c. 40. fo. 328.
Lingua li. i. c. 4. 5. fo. 41. li. io. c. 41. fo. 382.
Locus li. i. c. 46. fo. 41. li. 8. c. 41. fo. 329.
Locutio li. 6. c. 41. fo. 147. li. io. c. 4. 2. fo. 382.
Longanimitas li. 4. c. 78. fo. 181.
Ludus li. 4. c. 49. fo. 173.
Luxuria li. i. c. 4. 7. fo. 44. li. 2. c. 20. fo. 101. li. 4.
c. 50. fo. 173. li. 5. c. 78. fo. 204. li. 8. c. 42. li.
329. li. 9. c. 39. fo. 357. li. io. c. 4. 3. fo. 382.
Mandata dei li. io. c. 4. 4. fo. 383.
Malus homo li. 3. c. 35. fo. 132. li.
4. c. 51. fo. 173.
Mānētudo li. 3. c. 36. fo. 133. li. 9. c. 40. fo. 357.
Mārie virginis assumptio li. 7. c. 4. fo. 282.
Mārie salutatio li. 8. c. 68. fo. 339.
Māria mī dñi li. i. c. 48. fo. 42. li. 2. c. 21. fo.
101. li. 3. c. 27. fo. 128. li. 5. c. 79. fo. 204. li. 7.
c. 20. fo. 295. Mārtir li. 3. c. 38. fo. 135.
Mārimonium spūale li. 8. c. 43. fo. 329.
Māmonia li. 6. c. 42. fo. 247.
Māndatū li. 9. c. 41. fo. 357.
Māns li. 6. c. 45. fo. 248.
Māntis renouatio li. 4. c. 78. fo. 181.
Māritum li. viii. c. 4. 4. fo. 330.
Māracla li. 8. c. 45. fo. 330.
Māria li. i. c. 49. fo. 48. li. io. c. 45. fo. 383.
Māricordia dei li. viii. c. 46. fo. 330.
Māricordia hoīs li. 2. c. 22. fo. 103. li. 3. c. 39.
fo. 135. Māroestia li. 6. c. 4. 4. fo. 248.
Māonactis li. 4. c. 52. fo. 174.
Māors li. i. c. 50. fo. 181. li. 3. c. 40. fo. 136. li.
4. c. 53. fo. 174. li. 5. c. 188. fo. 205. li. 6. c. 45.
fo. 248. li. v. li. c. 47. fo. 331. li. 9. c. 42. fo.
358. li. io. c. 46. fo. 181. li. 3. c. 39.
Māoru' mūdo li. 3. c. 41. fo. 136. li. io. c. 47.
fo. 383. Māūdia men-

tiō li. 4. c. 54. fo. 174. li. 5. c. 81. fo. 205.
Māūdia li. i. c. 51. fo. 181. li. 7. c. 21. fo. 298. li.
9. c. 43. fo. 358. li. io. c. 49. fo. 383.
Māūlicz familiaritas li. io. c. 27. fo. 181. li. 3. c. 39.
Māūnera li. 5. c. 82. fo. 205. li. io. c. 49. fo. 383.
Māūmur li. 9. c. 64. fo. 359.
Egigentia li. 4. c. 55. fo. 174. li.
viii. c. 181. fo. 331.
Māgonā seclaria li. i. c. 53. fo. 50.
Māūiti li. 9. c. 64. fo. 359.
Māūio sui li. 4. c. 56. fo. 175. li. 5. c.
181. fo. 206.
Māūdicentia li. i. c. 54. fo. 50. li. 5. c.
82. fo. 205. li. 6. c. 46. fo. 249. li. viii. c. 49. fo.
331. li. 9. c. 49. fo. 359. li. io. c. 50. fo. 381. li. 3. c. 39.
Māūocasiones peccandi li. 5. c. 85. fo. 206. li.
6. c. 47. 249. li. 5. c. 181. fo. 206.
Māūoculatio boni li. 5. c. 181. fo. 206.
Māūoccupatio li. 5. c. 57. fo. 175.
Māūoffin. ecclesie li. 5. c. 181. fo. 206.
Māūopa hoīz li. 6. c. 181. fo. 249. li. viii. c. 50.
fo. 332.
Māūopera mala li. 3. c. 48. fo. 140. li. io. c. 51. fo.
384. Māūopa re missa li. 4. c. 59. fo. 175.
Māūopa bōa li. 2. c. 23. fo. 103. li. 3. c. 181. fo. 136. li. 5.
c. 181. fo. 206. li. 9. c. 181. fo. 359. li. io. c. 51.
fo. 381. li. viii. c. 6. fo. 317. li. iii. c. 2. fo.
160. Māūopa meruonia li. i. c. 59. fo. 175.
Māūopera penitentie li. iii. c. 181. fo. 181. li. 3. c. 39.
Māūopa proficiētū li. iii. c. 181. fo. 181.
Māūopa cōreplantū li. 3. c. 181. fo. 181.
Māūopa docentū li. 3. c. 181. fo. 181.
Māūoratio li. iii. c. 181. fo. 181. li. 6. c. 181. fo. 181.
li. viii. c. 51. fo. 332. li. 9. c. 181. fo. 360.
Māūordo firmi pācatōz li. i. c. 55. fo. 50.
Māūornamētū aie li. viii. c. 55. fo. 332.
Māūornamētū li. 9. c. 44. fo. 360. li. io. c. 52. fo. 390.
Māūornatus mulierū li. 5. c. 181. fo. 207. li. io.
c. 52. fo. 390. Māūocciostitas li. 6. c. 50. fo.
351. li. io. c. 53. fo. 390.
Māūarentes li. 8. c. 53. fo. 332.
Māūpassio xpi li. i. c. 56. fo. 51. li. 3. c.
181. fo. 181. li. 5. c. 90. fo. 207. li. 7. c. 22. fo. 298.
li. 3. c. 50. fo. 142. li. io. c. 181. fo. 390.
Māūpassio vitiosa li. viii. c. 181. fo. 332.
Māūpatia dei li. 5. c. 91. fo. 207. li. io. c. 55. fo. 385.
Māūpatiētia hoīs li. i. c. 57. fo. 52. li. c. 181. fo.
103. li. 3. c. 50. fo. 142. li. 5. c. 91. fo. 207. li. 6. c.

51. fo. 251. li. 9. c. 51. fo. 361. li. io. c. 56. fo. 385.
Māūpatrias li. 3. c. 51. fo. 142. li. iii. c. 60. fo. 175.
Māūpar. li. iii. c. 61. fo. 175. li. 9. c. 51. fo. 361.
Māūpeccādi. occasiones li. 5. c. 85. fo. 206. li. 6.
c. 47. fo. 249.
Māūpeccator li. i. c. 59. fo. 54. li. 3. c. 52. fo. 142.
li. 4. c. 63. fo. 122. li. 5. c. 93. fo. 207. li. 6. c. 53.
fo. 265. li. 8. c. 56. fo. 234.
Māūpeccati li. i. c. 58. fo. 52. li. 3. c. 53. fo. 143. li.
4. c. 62. fo. 176. li. 5. c. 94. fo. 208. li. 6. c. 52.
fo. 251. li. 7. c. 23. fo. 399. li. 8. c. 55. fo. 333. li. 9.
c. 53. fo. 361. li. io. c. 57. fo. 385.
Māūpeccatorū via li. iii. c. 91. fo. 185.
Māūpena inferni li. 3. c. 54. fo. 144. li. io. c. 58. fo.
181. li. i. c. 61. fo. 181. li. 2. c. 26. fo. 181. li. 3. c.
181. fo. 144. li. iii. c. 181. fo. 177. li. c. 96. fo. 210.
Māūpma li. i. c. 60. fo. 56. li. 2. c. 25. fo. 103. li. 3. c.
181. fo. 181. li. 7. c. 181. li. iii. c. 181. fo. 177.
li. 5. c. 181. fo. 210. li. 6. c. 181. fo. 181. li. 7. c.
24. fo. 299. li. 8. c. 28. fo. 324. li. 7. c. 181. fo.
303. li. 8. c. 181. fo. 336. li. 9. c. 181. fo.
362. li. io. c. 181. fo. 386.
Māūpergrinus li. iii. c. 66. fo. 178. li. v. c. 97.
fo. 211. Māūperfectus li. 3. c. 60. fo. 148. li. 2. li.
iii. c. 67. fo. 179. li. io. c. 60. fo. 386.
Māūperficere bonū ppositū li. c. 181. fo. 181.
Māūpersequatio li. 7. c. 181. fo. 300.
Māūpersecrancia li. i. c. 62. fo. 60. li. 3. c. 61. fo.
181. li. 2. li. iii. c. 68. fo. 179. li. v. c. 92. 98. fo.
207. li. 2. li. 8. c. 181. fo. 337. li. 9. c. 55. fo. 365.
li. io. c. 61.
Māūpigritia li. 6. c. 181. fo. 261. li. io. c. 61. fo. 386.
Māūpignedo spūs li. 4. c. 61. fo. 175.
Māūpotestas bñana li. 6. c. 57. fo. 261. li. 8. c. 50.
fo. 332.
Māūpous spūalis li. 6. c. 58. fo. 262.
Māūpredicator li. 2. c. 27. fo. 105. li. 4. c. 60. fo. 386.
175. li. 5. c. 99. fo. 211. li. 6. c. 59. fo. 262. li. 7. c.
26. fo. 101. li. 9. c. 56. fo. 363. li. io. c. 63. fo. 386.
Māūpredo li. 4. c. 71. fo. 181.
Māūprelat' li. i. c. 63. fo. 60. li. 3. c. 62. fo. 149. li.
4. c. 72. fo. 180. li. 5. c. 100. fo. 211. li. 6. c. 50. fo.
51. li. 7. c. 27. fo. 303. li. 8. c. 61. fo. 337.
Māūpreservatio aie li. i. c. 64. fo. 60.
Māūpresumptio li. iii. c. 73. fo. 180.
Māūproficiētium opera li. 3. c. 44. fo. 139.
Māūprociēs li. i. c. 65. fo. 61. li. 6. c. 56. fo. 261.
Māūprofect' spūalis li. 3. c. 63. fo. 149. li. 5. c. 101.

fo. 213. li. 9. c. 57. fo. 364. li. io. c. 54. fo. 384.
Māūprosperitas tpālis li. i. c. 66. fo. 61. li. 3. c.
64. fo. 149. li. 4. c. 74. fo. 180. li. 9. c. 58. fo.
364. li. io. c. 65. fo. 387.
Māūprudencia li. i. c. 67. fo. 62. li. 2. c. 28. fo. 106.
li. 4. c. 75. fo. 181. li. 5. c. 102. fo. 213. li. 6. c. 61. fo.
266. Māūpueri li. 5. c. 103. fo. 214.
Māūpugna spiritual' li. 4. c. 76. fo. 181.
Māūpulerundo spiritual' li. 3. c. 65. fo. 150.
Māūpatrio li. 7. c. 28. fo. 304. li. 8. c. 57. fo. 335. li.
9. c. 60. fo. 364. Māūpurgatorū li. 8. c. 62. fo. 338.
Māūpurificatio cordis li. 2. c. 29. fo. 106.
Māūpuritas li. 5. c. 104. fo. 214.
q Māūperere christum li. 2. c. 30. fo. 106.
r Māūpatrio li. 6. c. 63. fo. 181. li. 9. c. 61. fo. 364. li. io.
c. 66. fo. 387. Māūrecidūz li. 9. c. 62. fo. 365.
Māūrecreatio li. 8. c. 64. fo. 336. Māūregimē pn
cipānū li. 6. c. 62. fo. 267. Māūreligio li. i. c. 68.
fo. 62. li. 3. c. 66. fo. 150. li. 4. c. 77. fo. 181.
Māūreligiosus li. 3. c. 67. fo. 151. li. 5. c. 105. fo.
214. li. 6. c. 63. fo. 268.
Māūremissio damni li. 8. c. 65. fo. 339.
Māūrenouatio mentis li. 4. c. 78. fo. 181.
Māūrestitutio li. 8. c. 65. fo. 339.
Māūresurrectio mortuoz li. 9. c. 63. fo. 365.
Māūacerdos li. io. c. 68. fo. 387.
Māūsalus propria li. 3. c. 68. fo. 151.
Māūsalutatio virginis marie li. 8. c. 68. fo. 339.
Māūsancti viri li. i. c. 69. fo. 63. li. 2. c. 31. fo. 107.
li. 3. c. 70. fo. 152. li. 4. c. 79. fo. 182. li. 5. c. 106.
fo. 214. li. 6. c. 94. fo. 269. li. 7. c. 29. fo. 304. li.
io. c. 69. fo. 387. Māūsāguis xpi li. 3. c. 69. fo. 152.
Māūsapientia li. 5. c. 107. fo. 217.
Māūsapientia li. i. c. 70. fo. 65. li. 2. c. 32. fo. 108. li. 3.
c. 71. fo. 153. li. 4. c. 80. fo. 183. li. 6. c. 65. fo. 270.
Māūsatisfactio li. 8. c. 69. fo. 339. li. 9. c. 64. fo. 365.
Māūscientia li. 2. c. 33. fo. 109. li. 3. c. 72. fo. 194. li.
5. c. 108. fo. 217. li. 6. c. 66. fo. 271.
Māūscismatica li. 5. c. 109. fo. 217.
Māūscriptura sacra li. 3. c. 73. fo. 154. li. 7. c. 30.
fo. 304. li. 8. c. 70. fo. 340. li. 9. c. 66. fo. 365.
li. io. c. 70. fo. 388. Māūserui dei li. 6. c. 67. fo.
171. Māūsensūs coppons li. 9. c. 65. fo. 365.
Māūscilentiū li. io. c. 71. fo.
Māūsimilitudo dei li. 9. c. 67. fo. 366.
Māūsimonia li. io. c. 72. fo.
Māūsimplicitas li. viii. c. 71. fo. 340. li. 9. c. 181. li. 3.
AA iiii

fo. 366.
 Sobrietas li. 2. c. 34. fo. 109.
 Societas li. 3. c. 74. fo. 155. li. 5. c. 11. fo. 217.
 li. 10. c. 73. fo. cccxxxviii.
 Sollicitudo li. 6. c. 68. fo. cclxxii. li. 9. c. 69. fo. 366. li. 10. c. 74. fo. cccxxxviii.
 Sollitarii li. 5. c. 110. fo. 217.
 Spes li. 7. c. 31. fo. 360. li. 9. c. 70. fo. 367. li. 10. c. 65. fo.
 Spiritus sanctus li. 1. c. 73. fo. 67. li. 4. c. 81. fo. 133. li. 6. c. 69. fo. 272.
 Spiritus malignus. c. 72. fo. 67.
 Spiritualis homo li. 3. c. 75. fo. 155. li. 4. c. 82. fo. 184. li. 7. c. 32. fo. 307.
 Sponsa chusii. li. 6. c. 70. fo. 273.
 Status spiritualium. li. 1. c. 74. fo. 71.
 Status laicorum. li. 8. c. 72. fo. 341.
 Studium. li. 5. c. 112. fo. 218.
 Subditi li. 4. c. 83. fo. 184. li. 9. c. 71. fo. 367.
 Suburbia li. 1. c. 75. fo. 72. li. 2. c. 35. fo. 110. li. 6. c. 71. fo. 273. li. 9. c. 72. fo. 368. li. 10. c. 76. fo. cccxxxviii.
 Superbus li. 1. c. 76. fo. 74. li. 4. c. 84. fo. 184. li. 5. c. 113. fo. 218.
 Acirurnitas li. 9. c. 73. fo. 368.
 Tactus ipudic. li. 3. c. 76. fo. 155.
 Temperantia li. 1. c. 77. fo. 75.
 Tentatio. li. 2. c. 78. fo. 75. li. 4. c. 85. fo. 159. li. 5. c. 114. fo. 219. li. 6. c. 72. fo. 273. li. 7. c. 33. fo. 307. li. 8. c. 73. fo. 341.
 Tempus li. 9. c. 75. fo. 365. li. 10. c. 78. fo. 388.
 Tepiditas. li. 10. c. 79. fo. 388.
 Timor li. 1. c. 79. fo. 76. li. 2. c. 37. fo. 111. li. 3. c. 77. fo. 156. li. 5. c. 115. fo. 220. li. 9. c. 76. fo. 366. li. 10. c. 80. fo. 389.
 Tyrannus li. 3. c. 86. fo. 194. li. 5. c. 116. fo. 220.
 Transgressor. li. 8. c. 74. fo. 341.
 Tribulatio li. 1. c. 80. fo. 66. li. 2. c. 38. fo. 111. li. 3. c. 78. fo. 196. li. 4. c. 87. fo. 184. li. 8. c. 75. fo. 341. li. 9. c. 77. fo. 366. li. 10. c. 81. fo. 389.
 Trinitas. li. 8. c. 81. fo. 366.
 Tristitia. li. 6. c. 74. fo. 274.
 Vanagloria. li. 1. c. 118. fo. 215.
 Verba dei li. 1. c. 82. fo. 79. li. 3. c. 79. fo. 157. li. 4. c. 88. fo. 185. li. 9. c. 79. fo. 366. li. 10. c. 81. fo. cccxc.

Verba hominū li. 6. c. 75. li. 9. c. 80. fo. 275.
 Verule. li. 4. c. 89. fo. 185.
 Via peccatorum. li. 4. c. 91. fo. 185.
 Vidue. li. 4. c. 90. fo. 185.
 Vergines li. 1. c. 83. fo. 80. li. 6. c. 76. fo. 275.
 Virginitas. li. 2. c. 39. fo. 113. li. 3. c. 80. fo. 158.
 li. 4. c. 92. fo. 85. li. 9. c. 81. fo. 371.
 Viri vorari. li. 8. c. 77. fo. 341.
 Virtuofus li. 1. c. 85. fo. 81. li. 3. c. 82. fo. 158.
 Virtutes li. 1. c. 74. fo. 70. li. 2. c. 40. fo. 112.
 li. 3. c. 81. fo. 157. li. 4. c. 93. fo. 185. li. 5. c. 119. fo. 215. li. 6. c. 77. fo. 276. li. 7. c. 35. fo. 313. li. 9. c. 82. fo. 372.
 Vita actua li. 1. c. 3. fo. 8. li. 4. c. 6. fo. 16. li. 6. c. 2. fo. 25. li. 9. c. 1. fo. 345.
 Vita eterna. li. 10. c. 85. fo. 390.
 Vita prefens et futura li. 9. c. 83. fo. 372.
 Vita hominis corporalis li. 1. c. 86. fo. 82. li. 3. c. 84. fo. 158. li. 9. c. 111. fo. 372.
 Vita bovis spiritualis li. 1. c. 111. fo. 372. li. 4. c. 94. fo. cxxxv. li. 5. c. 101. fo. 215. li. 7. c. 34. fo. 310. li. 9. c. 85. fo. 372.
 Vita moralis li. 1. c. 111. fo. 372. li. 1. c. 89. fo. 88. li. 3. c. 83. fo. 158. li. 4. c. 95. fo. 186. li. 5. c. 121. fo. 215. li. 8. c. 78. fo. 341. li. 9. c. 86. fo. 373.
 Vita iuuenilla li. 6. c. 39. fo. 247.
 Vocatio gratie li. 9. c. 88. fo. 374.
 Vnitas spiritualis li. 6. c. 78. fo. 276. li. 9. c. 87. fo. 373.
 Vocatio diuina li. 10. c. 84. fo. 391.
 Voluntas propria li. 9. c. 89. fo. 374.
 Voluntas bona li. 10. c. 85. fo. 391.
 Voluptas li. 1. c. 90. fo. 86. li. 4. c. 96. fo. 186. li. 5. c. 122. fo. 216.
 Vrsura li. 4. c. 97. fo. 186. li. 5. c. 123. fo. 216. li. 8. c. 76. fo. 341. li. 9. c. 90. fo. 374. li. 10. c. 91. fo. 89. li. 6. c. 79. fo. 377.
 Xps. li. 1. c. 91. fo. 111. li. 2. c. 41. fo. 112. li. 3. c. 81. fo. 159. li. 4. c. 94. fo. cxxxv. li. 5. c. 124. fo. 216. li. 6. c. 111. fo. cclxxv. li. 7. c. 36. fo. 314. li. 9. c. 91. fo. 374. li. 10. c. 86. fo. 391.
 Elus li. 1. c. 93. fo. 90. li. 3. c. 76. fo. 159. li. 5. c. 125. fo. cclxxxiii. li. 10. c. 87. fo. 391.

¶ **E**rolit tabula generalis d matris totius libri de exemplis et similitudinibus rerum secundum ordinem alphabeti per libros capitula et folia.

¶ **N**cipit tabula generalis omnium exemplorum que introducuntur in libro de exemplis et similitudinibus rerum secundum ordinem litterarum alphabeti et nominantur in hac tabula solum vocabula ipsorum exemplorum ratione breuitatis.

Sebeid lapis li. 1. c. xvi.
 Abies li. 1. c. ca. li.
 Abissinus lapis preciosus li. 1. c. xvi.
 Ablactatio pueri li. x. capitu. xxxv. et eodem ca. lxxi.
 Abortus pregnantis. li. 1. c. vi.
 Absinthium li. 1. c. ca. lxxi. et lxxii.
 Accensio ignis li. x. ca. lxxiii.
 Accipiter li. 1. c. ca. lxxiii. et lxxiv. et lxxv. et lxxvi. et lxxvii. et lxxviii.
 Accutum li. ix. ca. xi.
 Aculeus li. v. ca. ix.
 Acathes lapis li. 1. c. ca. lxxiii.
 Adam li. viii. ca. xxi.
 Adamas lapis. li. ix. ca. xi.
 Adueatus li. x. ca. lxxiii.
 Aer li. 1. c. ca. ii. et vi. et xxxvi. et xxxviii. et lxxv. et lxxviii. et lxxix.
 Africus ventus li. 1. c. ca. lxxiii.
 Ager li. 1. c. vii. et xxii. et lxxi. et li. x. cap. lxxii.
 Agricola li. ix. cap. viii. et lxxiii.
 Agricultura li. ix. c. lxxiii.
 Agnus li. v. ca. i. c. vi.
 Agnus paschalis. li. v. c. xc.
 Agnus castus arbor li. 1. c. ca. lxxiii.
 Ala li. vii. ca. lxxiii.
 Ale serapbin li. vii. c. i.
 Alatus li. vi. ca. vi.
 Alabandina lapis li. 1. c. ca. lxxiii.
 Alabastrum li. 1. c. ca. lxxiii.
 Aliens li. 1. c. lxxiii.
 Allectorius lapis li. 1. c. ca. lxxiii.

Alleum li. 1. c. ca. lxxiii. et lxxviii.
 Alluio li. 1. c. ca. lxxv.
 Amatharfica lapis. li. 1. c. ca. lxxv.
 Aloes li. 1. c. ca. lxxiii. et lxxi.
 Altare li. 1. c. ca. lxxiii.
 Alteratio li. 1. c. ca. lxxiii.
 Alcio auis li. 1. c. ca. lxxvi.
 Amaritudo aque li. 1. c. vi. et lxxvii. et lxxviii.
 Amatides lapis li. 1. c. ca. lxxiii.
 Ambulare li. vii. ca. xi.
 Ametistus li. 1. c. ca. lxxv.
 Amigdalus li. 1. c. ca. lxxiii.
 Amomus li. 1. c. ca. lxxiii.
 Amphibena serpens li. v. ca. cxxii.
 Ampora li. vii. ca. v.
 Ancilla li. 1. c. ca. lxxvi.
 Ancora li. ix. ca. i. et lxx. et lxxvii.
 Anbelstus li. vi. c. lxx.
 Aneram li. 1. c. ca. lxxiii.
 Angelus li. vii. ca. viii. et lxx. et lxxi.
 Anguilla li. ix. ca. lxxiii.
 Anima plantarum li. 1. c. ca. lxxvi.
 Anima humana in probemio secti li.
 Animalia terrestria li. v. ca. lxxiii. et lxxvii. et lxxix. et lxxx.
 Animalia quatuor li. v. c. lxxviii. et li. vii. ca. xi. et lxx. et lxxi.
 Animalia parui corporis li. v. c. lxxi.
 Animalia rapacia li. v. ca. cxxiii.
 Animalia immolatoria li. v. c. lxxviii. et lxxix. et lxxx.
 Animalia omestibilia secundum leges li. v. ca. lxxxi.
 Anisum li. 1. c. ca. lxxvii.
 Amachides li. 1. c. ca. lxxiii.
 Annus solaris et lunaris li. 1. c. ca. lxxviii.
 Anser li. 1. c. ca. lxxvii.
 Antemurale li. ix. c. xl.
 Antrum li. 1. c. ca. lxxv.
 Aper li. v. ca. lxxiii. et cxxiii.
 Apis li. 1. c. ca. xi. et lxxiii. et lxxv. et lxxvi. et lxxvii. et lxxviii. et lxxix. et lxxx. et lxxxi. et lxxxii. et lxxxiii. et lxxxiv. et lxxxv. et lxxxvi. et lxxxvii. et lxxxviii. et lxxxix. et lxxxx.
 Apoplezia li. vi. ca. lxxiii.
 Apostema li. ix. ca. ix.
 Apparitio li. vii. c. viii. et lxx.

capit. lxxii. c. lxx.		Contumacia	li. vii. c. lxxii.
Licada	li. lxxx. c. vii. z. lxxviii.	Conuersatio fatua	li. x. c. lxxvi.
Liconia	li. lxxx. c. xv. z. lxx. lxxv.	Conuersio vini in oleu3	li. x. c. lxxvii.
Lignus	li. lxxx. c. xxxv. z. lxxiii. z. lxxv.	Populatio autum	li. lxxx. ca. xv.
Lilacinus saccus	li. vii. c. lxxvii.	Cor li. v. ca. lv. z. libro. vi. ca. vi. lxxii. z. lxxiii.	
Linifus	li. x. c. lxxviii.	Corallus	li. ii. ca. lxxv.
Linamomum	li. lxxx. c. xv. z. lxxvii.	Locodrillus li. lxxx. ca. lxxvi. z. li. v. ca. xlv. z.	
Liprefus	li. lxxx. c. ix. z. lxxvii.	lvii. z. lxxii. z. lxxiii. z. lxxiiii. z. li. vi. ca. ii.	
Linis	li. i. c. l.	Lozandrum	li. lxxx. c. lxxviii.
Lircius ventus	li. i. c. lxxiii.	Lorncolus	lib. ii. ca. lxxvii.
Lirculus	li. i. c. lxxii.	Lornir	li. lxxx. ca. x. z. lxxvi. lxxv. z. lxxvii.
Lirculi celestes	li. i. c. lxxviii.	Lornua	li. v. ca. viii.
Lirculi planetarum	li. i. c. lxxvi.	Lornu cerui	li. v. ca. ix. z. lxxi. z. ci.
Lircumferentia	li. i. c. lxxxi.	Lorona	li. vii. cap. ii.
Lirogrilus	li. v. c. lxxviii.	Lorona luminarium	li. i. ca. ix.
Lirographus	li. ix. c. lxxviii.	Lorona clericalis.	li. x. c.
Lirugicus	li. ix. c. lxxvii.	Lorpus li. i. ca. lxxxi. z. in probemio libri. vi.	
Lifterna	li. viii. c. lxxxi. li. x. c. li.	Lornuptio fructuu	li. lxxx. c. lxxvi.
Litbara	li. vii. c. lxxix.	Lornuptio	li. i. ca. lii.
Lironius arbor	li. ix. c. lxxviii.	Lornuatio	li. i. ca. xl.
Linitas	li. x. c. lxxviii.	Lornina	li. ix. ca. lxxv.
Llaudus	li. x. c. lxxviii.	Lornus	lib. vii. ca. xx.
Llericus	li. viii. c. lxx. z. vii. z. lxxviii.	Lornus ventus	li. i. ca. lxxviii.
Llypens	li. ix. c. viii.	Lornus auis libro. lxxx. capit. lxxviii. lxxix. z. li.	
Lolera	li. vii. c. liii.	v. c. lxxi.	
Lolyrium	li. lxxx. c. lxxvii. z. li. ix. c. lxxv.	Lornus piscis.	li. lxxx. c. lxxv.
Lollis	li. i. c. lxxx. z. lxxvii.	Los lapis	li. lxxx. ca. viii.
Loloquintida	li. iii. c. l.	Lornurne	li. lxxx. c. lxxv.
Lollum	li. vi. c. lxx.	Lora	lib. vi. c. lxx.
Lollufio	li. viii. c. vii.	Lreditor	li. x. c. lxxix.
Lolluber	li. v. c. lxxxix. z. cxxi.	Lribnum	li. x. ca. vi.
Lolamba	li. lxxx. c. lxxix. lxxiii. z. li. vii. c. vii.	Lrifoleneus lapis	li. ii. ca. xvii.
Lolumna	li. i. c. lxxx. z. li. vii. c. xi.	Lrifolitus lapis	li. ii. ca. xli.
Loma	li. vi. c. vi.	Lrifopaffus lapis	li. ii. ca. lxxiii.
Lometa	li. i. c. lxxv.	Lrifallus	li. lxxx. c. xv. z. li. vii. ca. i.
Lombuffio	li. x. c. lxxvi.	Lrucus	li. lxxx. c. vii.
Lomeceptio	li. vi. c. lxxx. z. li. x. c. lxxv.	Lrucus	li. vi. ca. lxxvi.
Londitor	legum li. viii. c. vi. z. lxxv.	Lruculus	li. lxxx. ca. lxxvi.
Loniunctiones planetarum	li. i. c. lxxvi.	Lrucumis	li. lxxx. c. lxxvii.
Lompositio elementorum	li. vi. c. lxxii.	Lrucurbita	li. lxxx. ca. lxxv.
Lonsecratio sacerdotum z. pontificum.	li. x. c.	Lruculcr	li. lxxx. c. xx. z. lxxi.
Lonstitutio veteris legis	li. viii. c. v. z. lxxxi. z. lxxviii.	Lrucinum	li. lxxx. c. lxxvi.
Lonstitutio	li. viii. c. lxxv.	Lrucuratio	li. lxxx. ca. lxxx.
Lonstructio	li. viii. c. lxxv.	Lrucus	li. vi. c. lxxviii.
Lonfuetudo	li. viii. c. lxxviii. z. l.	Lrucus	li. lxxx. ca. i.
z. lxx. z. lxx. z. lxxviii.		Lrucubut	

Actili	li. lxxx. ca. lxxvii.	Ecclesia.	li. viii. c. liii.
Delphinus	li. c. lxxx. lxxi. lxxii.	Echinus piscis libro. lxxx. ca. lxxvii. z. lxxviii.	
z. lxx. z. lxxi.		Edera	li. lxxx. ca. lxxx. z. lxxi. z. lxxii.
Damula	li. v. ca. lxxi.	Edus	li. v. ca. lxxi. z. lxxviii. z. lxxviii.
Damum	li. viii. ca. vii. z. lxxvi.	Effimeron piscis	li. lxxx. c. lxxii.
Debilis	lib. x. ca. lxxv.	Effimera febris	li. vi. ca. lii.
Debituz li. x. c. lxx.	Defectus li. x. c. lxxv.	Electio li. c. viii. z. lxxviii. z. lxxviii. z. lxxviii.	
Defenfio	lib. viii. ca. vii. xvi.	Electus eps	li. x. c. lxxvi.
Defunctus li. x. c. lxxvii.	Dilecti li. viii. c. lxxv.	Electrum	li. ii. c. lxx. z. li. vii. c. lxxviii.
Denarius	li. ix. ca. lxxi.	Elephas li. v. ca. lxxi. lxxiii. lxxv. lxxviii. lxxviii.	
Dens lib. v. ca. ix. lxxviii. z. ca. lxxi. lxxiii. z. li.		Elementa	li. i. c. lxxxi.
vi. c. li. vi. lxxviii. lxxviii. lxxviii. z. lib. x. ca. lxxviii.		Elemofyna	li. x. c. lxx.
Deferta li. x. c. lxx. z. lxx.	Defenfus li. x. c. li.	Entropia	li. lxxx. c. lxx.
Deftruere li. viii. c. lxxv.	Detra li. vi. c. lxxv.	Eleborus	li. lxxx. c. lxx.
Diachotes lapis	li. ii. ca. xi.	Emiferium	li. i. c. lxxxi.
Diptannus	li. lxxx. c. lxxviii. li. v. ca. xvi.	Emozois ferpens. species aspidis li. v. ca.	
Dies libro. i. ca. lxxvii. z. lib. vii. ca. xviii.		fcviii.	
Diffinitio	lib. viii. ca. lxxviii.	Emplaftrum	li. ix. ca. lxxx.
Digeffio humoris	li. lxxx. ca. lxxv.	Emprio	li. viii. ca. lxx.
Digitus	li. vi. ca. lxxviii.	Endros ferpens	li. v. c. lxxvi.
Dimensiones corporis	li. i. ca. lxxxi.	Epar	li. vi. c. lxxviii.
Dimensiones celi	li. i. ca. codez	Epiglotes	li. vi. ca. lxxxi.
Dionius lapis	li. ii. ca. lxxviii.	Epilentia	li. vi. c. lxxix. z. li. z. lxxi.
Diplois	li. ix. c. lxx.	Eps	li. viii. c. lxxv.
Dipfa ferpens	li. v. ca. lxxviii. lxxviii.	Epulatoz	li. vi. c. lxxviii.
Doliu li. ix. ca. lxxv. z. lxxviii. z. lib. x. ca. lxxx.		Eques	li. vii. c. vi.
Dolor lib. vi. ca. viii. z. lxx. lxxviii. z. lxxviii. z.		Equus li. v. c. lxxvii. lxx. lxx. lxx. lxx. lxx.	
lxxviii. z. lxxxi. z. lxxviii.		cvi. cxi. z. li. vii. c. li. z. li. z. vi. z. lxxv. z. lxxvi. z.	
Domina	li. x. ca. lxxvi.	li. ix. c. lxxii. z. li. x. c. xi. z. lxxv. z. l. z. li. z. lxxxi.	
Domnus li. vi. ca. lxxviii. lxx. ca. lxxviii.		Equus fluuialis	li. lxxx. c. lxxv.
Domus li. ix. ca. lxx. z. lxxi. z. lxxv. z. lxxv. z.		Equinoctialis circulus	li. i. c. lxxviii.
libro. x. capitulo. xvi. z. lxx. lxxviii.		Erba medicinalis	li. ix. c. lxxvii. z. lxxviii.
Domus celi	li. i. ca. lxxviii.	Eritus	li. v. c. cxi.
Domus planetarum	li. i. ca. lxxviii.	Eruca libro. v. ca. lxxviii. z. libro. vii. ca. ii.	
Dormire vide in fomnus	z. li. x. ca. xv.	Es	libro. ii. c. xi.
Dorfum	li. vi. ca. lxxviii. z. lxxvi.	Efchites lipis libro. ii. ca. xi. z. lib. lxxx. capitulo. lxxviii.	
Draco li. v. ca. lxxxix. lxxi. lxxv. z. lxxviii. z. li. vii.		Estas libro. i. capitulo. lxxviii. z. libro. li. in.	
ca. lxxviii.	Draco igneus lib. i. ca. lxxx.	problemio.	
Dracotea herba li. lxxx. ca. lxxv. z. li. v. ca.	li. z. lxx.	Estimatus virtus	lib. vi. ca. lxx.
lx. z. lxx.		Etas prima mundi	li. x. c. lxxvii.
Dromedarius	li. v. ca. cxi.	Eurus ventus	li. i. ca. lxxix.
Dulcis fructus li. lxxx. c. lxxviii. z. li. z. lxx. ca.		Excommunicatio lib. viii. cap. lxxxi. z. lxxviii. z.	
lvii. z. l.		lxxvi.	
Dulcoratio aq amare li. ix. c. lxx. z. li. x. c. lxxviii.		Excommunicatus	lib. viii. ca. lxxi.
Denus	li. lxxx. ca. lxxi.		
Ebius	li. ix. ca. lxxx.		

Excoriatio	lib. ix. ca. lxxxix	Figura impressa aque	li. x. ca. vi.
Exemplar	li. i. in. pbemio.	Filius	li. vi. ca. lxxxix.
Exercitatio	li. vi. ca. xl.	Filius illegitimus	li. viii. ca. lvi.
Aba	li. iiii. ca. lxxiii. lxxi.	Filius presbyteri	li. viii. ca. xxvi.
Faber ferrarius libro. ix. capitu	lo. rvi. z. xxxix.	Finus	li. ix. ca. xix.
Faber erarius.	li. ix. ca. rvi	Firmamentum	li. vii. ca. i.
Facies	li. i. ca. ii. z. xi. z. xiii. z. xxx.	Fistula	li. i. ca. xli. z. lxxxi.
Facies hominis	li. x. ca. lxx.	Flagella	li. i. ca. xli. z. lxxxi.
Fagus	li. iiii. ca. lxxiii.	Flagellum arboris.	li. iiii. ca. xvii.
Falco	li. iiii. ca. lxxiii. lxxix.	Flamma	li. i. c. xxx. z. li. vii. c. xx.
Falsarius	lib. viii. ca. xxiii.	Flatus	li. x. ca. xxxviii.
Falsum	li. viii. ca. ii	Flama	li. vi. ca. xliii. z. xcii.
Fameleens	li. x. ca. lxxxi.	Flos libro. iiii. c. ii. iiii. lxx. lxxxi. lxxxi. lxxxi.	z. li. v. ca. cxiii.
Santasia libro. i. in pbemio z libro. vi.	cap. ix	Flos vitis	li. iiii. c. xxvii.
Satus	li. x. ca. xviii.	Floritis arboris	li. iiii. c. viii.
Sauces	lib. vi. ca. xxii.	Fluctus	li. i. c. lxxvi.
Savilla	li. i. ca. lxxvi.	Fluvius paradisi	li. i. c. xxxiii. z. li. ix. c. iij.
Sami	li. v. c. lxx. xciii	Fluvius	li. i. c. lxxvi. li. vii. ca. xl.
Sauonius	li. i. c. lxxiii.	Folium	li. iiii. c. xxi.
Schibitans	li. x. c. lvi.	Fons	li. i. c. xxxiii. xxxiii. xliii. z. lviii.
Schis	li. vi. ca. li. z. lxxiii.	z. li. vii. c. lvi. z. li. x. c. lxxiii.	z. li. v. c. vii.
Secunditas terre	li. i. ca. xxxvi	Formatio siue statura corporis animalium.	li. v. c. vii.
Secunditas arboris	li. iiii. ca. xli.	Formatio corporis humani in utero	li. vi. cap. lliii.
Sel	li. vi. ca. iiii.	Formica li. v. c. lxi. xciii. cii. cxiii. cxi. crvi.	cxix. li. ix. c. xviii.
Semina li. vii. c. xx.	Semia arbor li. z. c. 8z.	Formica indie	li. v. c. x.
Semur	li. vi. ca. vi. lxxvi.	Formicalcon	li. v. c. cxvi.
Seneftre libro. ix. cap. ix. z. libro. x. ca	pitulo. xvii.	Forum iudiciale	li. viii. c. xxvi.
Seniculum.	li. iiii. ca. lxxvii.	Fouea	li. i. c. lxxvii.
Scnum li. iiii. ca. x. z. xvii. z. xxv. z. libro. vii.	capitu. x. z. xiiii. z. libro. x. capitulo. xxvii.	Fraudator	li. viii. c. xxvii.
Senix	libro. iiii. capitulo. lxi. lxi.	Fraginus	li. iiii. c. xxxix.
Serum	li. i. in. pbemio. z. ca. xvij. z.	Freneticus	li. x. c. lxx.
mx. z. li. ix. ca. vii.		Frons	li. vi. ca. lxxi. z. li. vii. ca. x.
Festa iudeorum	li. x. ca. vii.	Fructuatio arboris	li. iiii. ca. vii. z. lvi.
Ferus	li. v. c. iiii. z. lxx.	Fructus li. iiii. c. vii. viii. xlii. xliii. xliiii. xlvi.	xlvi. xlvi. z. lvi. z. li. x. ca. li.
Fiala	li. vii. ca. xxx.	Fructus sine nucleo vel gemmatus li. x.	ca. xlvi.
Ficalnea	li. iiii. in. probe.	Fructus dulcoratus	li. ix. c. xvii. z. l.
Ficus li. iiii. cap. xii. xxi. xxix. lxxv. z. lxxviii.	z. li. vii. c. n.	Fructus immaturus li. x. c. xxxvi.	
Fidea lib. i. ca. xxxix. z. xxxiii. z. li. viii. capitu.	xxv.	Fruentum li. iiii. c. xxvii. z. li. x. c. iiii. z. vi.	
Figura	lib. iiii. ca. lxx	Fulgur	li. vii. c. xi.
Figura arboris	lib. iiii. ca. lxx	Fulica	li. iiii. c. i.
Figura sigilli	li. ix. ca. lxxvi.		

Fulmen	li. i. c. lxx. z. lxxv.	Domicida	li. x. lxx.
Fumarium	li. ix. ca. lxxix.	Domicidius	li. x. c. lxxvii.
Fumus	li. viii. ca. lvi.	Dostia	li. x. c. li.
Fumus terre. herba	li. i. c. lxxv. z. li. vii. c. vi.	Dumerus	li. vi. c. lvi.
Fundamentum	li. iiii. c. lxxij.	Dumozes	li. vi. c. xliii.
Furnarium	li. ix. c. vii. z. lxx.	Acinclus	li. i. c. lxxviii.
Furnus	li. ix. c. lxxiii.	Baculus serpens	li. v. c. xliii.
Furoz	li. vi. c. xxii.	Bades	li. i. c. lxxviii.
Alaria	li. i. c. lxxviii.	Baspis	li. i. c. xliii. z. li. vii. capitulo. xx.
Balina li. iiii. c. xxvii. z. lxxviii. z. xxviii.		Batus	li. i. c. rvi. z. lxx.
Balus li. iiii. c. xxvii. xxviii. z. xxviii.		Biber. i. cap. filuestris	li. v. c. c.
xxviii. z. lxx.		Bdropicus	li. vi. capitulo. v. z. lii.
Ballus igneus vel ercus	li. ix. c. xlix.	Bemps	li. i. c. lxxviii.
Bariofolus	li. iiii. c. lxx.	Bena	li. v. capitulo. lxxii. z. lxx.
Bemma	li. i. c. xxxi.	Bgnis	li. i. capitulo. i. z.
Beneratio	li. i. c. llii.	Secundo z quinto z decimotertio z xvii. z.	
Beneratio plantarum li. iiii. c. viii. lvi.		lviii. z. lxxiii. z. li. vii. capitulo. vi. z. xliii. z.	
Beneratio auium	li. iiii. c. lxxviii.	xxiii. z. libro. x. capitulo. ix.	
Benefia	li. iiii. c. lliii.	Ignes apparentes in acre libro primo.	
Benefalia	li. vii. c. xxv.	capitulo. iiii.	
Benu	li. vi. c. xxvii.	Ignis grecus	li. ix. c. xxxiii.
Bermen	li. iiii. c. xlii. z. li. v. c. cxiii.	Incantator	li. x. ca. iiii.
Bit	li. iiii. c. lxx.	Ilex	li. iiii. ca. i.
Bladins li. vii. c. xxvii. z. li. ix. c. llii. z. lxxiii.		Incondarius	li. viii. ca. xviii.
Blandes	li. iiii. c. lxxviii.	Inclusio auis i cagis li quarto capitulo	
Bleba	li. i. c. lxx.	lxxviii.	
Blis	li. v. c. xxvii. z. lliii.	Incubus	li. vi. c. lxxii.
Braculus	li. iiii. c. xxxiii.	Infans	li. vi. c. xvii.
Branarium	li. ix. c. viii.	Insecunditas arborum	li. iiii. c. vii.
Brando	li. i. c. xx. z. li. vii. c. xliii.	Infirmus libro. ix. capitulo. lviii. z. libro. x.	
Branum li. ix. c. xxxii. z. li. vii. z. li. x. c. lxxix.		capitulo. xxxiii.	
Barrula mulier	li. x. c. lxx.	Infructuosa arbor	li. iiii. cap. vii.
Brisa	li. iiii. c. ix. z. li. v. c. cxvi.	Infusoria	li. vii. ca. xl.
Brus	li. iiii. c. lxxvii.	Iniuria	li. viii. c. xxxiii. z. li. vi.
Butta	li. iiii. c. xcix.	Ingratitudo	li. iiii. c. xxxix.
Butta aque	li. i. c. lxxvii.	Imago	li. vii. c. xix.
Buttur	li. vi. c. xxi. z. c. xxxi.	Imaginatua virtus	li. v. c. lxx.
Buerra	li. viii. c. lxx. z. li. ix. c. lxxviii.	Impedimenta leuitici sacerdotii	libro. x.
Bulofitas piscium li. iiii. c. lxxii. z. lxxi.		capitulo. lxxviii.	
Bustus	li. vi. c. xxii. z. lxx.	Imperator libro octauo capitulo. quinto.	
Abitacula animalium terrestrium	li. v. c. xxvii.	z. x.	
Hereditas	li. x. c. xxxiii.	Impugnatio castrorum z terrarum li. ix.	
Meridis serpens alio: om: ne dicit: boua	li. v. c. xv.	capitulo li. z. lxxviii.	
Meremus	li. i. c. lxxi.	Insanus	li. x. c. lxx.
Momo	li. vi. in. probe. z. li. vii. c. xl.	Insertio	li. iiii. c. vii.
		Interpretatio rescripti vel constitutio. li. viii	

c. rrr.	Interstitia aeris li. i. c. lxxvi.	Zeccator	li. r. c. vi
Intestina.	li. vi. c. liii.	Zeccus	li. ix. c. xv. z. xl.
Intestina. cerui.	li. v. c. xcv.	Zecna	li. v. c. xci. c. x. z. li. vii. c. xxxviii.
Inuolutio gressuum	li. r. c. xxxiii.	Zegatus	li. viii. c. xxi. z. lxxv.
Ioculator	li. r. c. iii.	Zeno	li. r. c. lxxii.
Jordanis	li. i. c. x.	Zens	li. iii. c. xi. z. lii.
Jra animalium	li. v. c. lxx. z. lxxiii.	Zeo	li. v. c. i. z. xxi. xxxii. xl. lxxv. xcv.
Jrauci.	li. vi. c. xlii.	zevi. c. cvi. z. cix. z. li. vii. c. vi. z. xi. z. xlii. z. e.	
Jrcus	li. v. c. lxxviii. c. xxxiii.	zrrvi.	
Jris solis	li. i. c. lxx. z. li. vii. c. xi. z. xx.	Zeo marinus piscis	li. liii. c. lxxv.
Jris lune	li. i. c. xl.	Zeopardus	li. v. c. xxxii. z. lxxvii. z. lxxix.
Jris lapis	li. ii. c. xxxii.	Zeotosonous	li. v. c. xcv. z. cvi.
Jrundo	li. liii. c. xiiij. z. cxxii.	Zepa	li. vi. c. x. z. liii.
Jropus	li. liii. c. lxxix.	Zeprosus	li. r. c. lxxiii.
Judex	li. viii. c. xxxvii.	Zepus	li. v. c. cv.
Judex ecclesiasticus z secular.	li. viii. c. vii.	Zepus marinus piscis	li. liii. c. lxxv.
Juniperus	li. iii. c. v.	Zetamen	li. ij. c. v.
Jumenta in probenio.	li. v.	Zex ciuilis	li. viii. in proben. c. lxx.
Juncture	li. vi. c. i.	Zegis frans	li. viii. c. xl.
Jupiter	li. i. c. lxxiii. z. lxxv.	Zex moyfi	li. i. c. lxxxi.
Jus	li. viii. c. lxxvii.	Zex machabemeti	li. i. c. cxxii.
Jus naturale	li. viii. c. liii.	Zex pithagoriconum	li. i. c. lxxxi.
Jusquiamus	li. liii. c. vi.	Ziber	li. vii. c. ix. xi. xxiij. xxxvii. xxx. z. xxxvi. z.
Juuenca	li. v. c. xvi.	Ziber	li. ix. capitulo. xxxliii.
Zabia	li. vi. c. xxxii. z. xli.	Zitters	li. ix. c. xxxviii.
Zabor	li. vi. c. xl.	Zegatio	li. r. c. lxxxi.
Zacerta	li. v. c. xix. lxx. c.	Zignum	li. r. c. xxxvii. z. liii.
Zacertus	li. vi. c. ii.	Zigna tina	li. ii. c. lxx.
Zac	li. vi. c. xix.	Zigurius	li. ii. c. xxxv.
Zactatio pueri	li. r. c. xliii.	Zilium	li. iii. c. lxxv.
Zactatrix	li. r. c. lii.	Zimar	li. v. c. xxxii.
Zactuca	li. liii. c. xxx. z. lxxviii.	Zinca	li. i. c. lxxxi.
Zactuca caprina	li. liii. c. liii.	Zingua	li. vi. c. vi. z. lxxv.
Zacus	li. i. c. lviii.	Zinum	li. ij. c. liii. z. liii.
Zaicus	li. viii. c. vii.	Zynr	li. v. c. lxxi.
Zancea ignis	li. i. c. liii.	Ztargia	li. vi. c. lii.
Zampas	li. vii. c. xi. z. li. ix. c. vi. lxxviii. lxxxi.	Zocatumj	li. viii. c. lxxvi.
Zapis	li. ii. in probenio z. c. i. z. li. r. c. xxxii.	Zocus	li. i. c. lxxxi.
Zapis preciosus	li. r. c. vi.	Zocusta	li. q. c. xxxv. z. lxxxiij. z. li. vi. c. ii. z. x.
Zatomus	li. ix. c. xxxii.	Zonica	li. i. c. ii. vi. li. ij. c. liii.
Zatrina	li. ix. c. lxxxi.	Zotio niuis	li. r. c. xlii.
Zatro	li. r. c. xli. z. x. i. z. xxxviii. z. lxxii.	Zotrir pannorum	li. ix. c. lxxvii. z. li. r. c. lix.
Zatruncula	li. r. c. xli.	Zucerna	li. vii. c. xi. z. li. ix. c. xxi. z. lxxii.
Zaurus	li. liii. c. lxi.	Zucinia	li. liii. c. xli.
Zazaimi	li. v. c. cvi.	Zudus scacorum	li. r. c. liii. z. li. v. c. li. z. c. xvii.
Zalorium	li. liii. c. vi.	Zudus deciorum	li. ij. c. lxxv.

Zumen	li. i. c. lxxvii.	Zdensa ppositionis	li. ij. c. xliii.
Zumen precedens quod interdum apparet in acre	li. i. c. liii.	Zdensura	li. ix. ca. xliii.
Zuna	li. i. c. i. iii. xviii. z. lxxvii. z. li. r. c. vii. c. liii.	Zdensis	li. i. c. lxxviii.
Zvii. xviii. xx. z. xxvii.		Zdenra	li. iii. c. ij.
Zumbus	li. vi. c. vi. z. lxxvi.	Zdentum	li. vj. ca. xxxii.
Zupinus	li. liii. ca. xxxliii.	Zdercaroz	li. viii. c. lxxv. z. libro. x. ca. lxxviii.
Zupus. libro. v. ca. i. z. lxxv. lxxv. c. ix. z. c. xvi.		Zdercenarius	li. r. c. lxxix.
Zur	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdercurius	li. i. ca. xxxix.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdergulus	li. i. ca. lxxvii. z. lxxviii. z. lxxix.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zderula	li. liii. c. xli.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdeffia	li. ix. c. lxxj.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdetallum	li. ii. c. xxxvii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdigale	li. v. c. xliii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdilites	li. ix. c. xviii. z. lxxv. lxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdiliria	li. ix. c. lxxv.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdilium	li. liii. c. xli.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdillenarius	li. vii. c. xv.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdillu ⁹	li. liii. c. xxxv. xxxviii. li. lxxvi. z. lxxvii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdirra	li. liii. c. lxxi.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdissa	li. r. c. xxx. z. xli.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdobile primum	li. i. c. xxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdola	li. ix. c. lxxix.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdolendinum	li. ij. c. xxxv. lxxii. lxxviii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdolis materia	li. r. c. li.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdonedula	li. liii. c. xli.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdoneta.	li. ix. c. liii. z. lxxvii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdos.	li. i. c. xxx. z. lxxvii. z. li. vii. c. xxx. z. li.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons libani	li. i. c. lxx.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons thabor	li. i. c. lxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdos galaat	li. i. c. xxx.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons oliueti	li. i. c. xxxvii. lxx. lxxvii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons garizim	li. i. c. xli.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons moxian	li. i. c. lxx.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons sinay	li. i. c. lxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdotes gelboe	li. i. c. xlii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdons olisupuf	li. i. ca. xci.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdotes hyperborei	li. i. ca. xxi.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdonstruolum animal indie	li. v. c. xxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdonstruose nationes	li. vi. cap. liii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdoz	li. vi. ca. lxxii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdel rosatum	li. ix. c. li.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdelancolia.	li. vi. c. lxxliii.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdelancolica infirmitas	li. vj. ca. i.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdemoria	li. ix. c. lxx.
Zurn	li. i. ca. xl. z. lxx. z. xci.	Zdenia	li. ix. c. xxxvii.

Duna	li.ij.c.lvij.	Rinatric serpens	li.v.c.xv.
Dillium	li.ij.c.xvij.	Rinoceros	li.v.c.xvij.
Duella	li.vi.c.vii.	Riuus	li.c.xxij.
Ducer li. vi. c. xxviii. li.ij. l. vij. c. lv. z. li. x. c. xv. xxv. xxix. l. viii. c. lxxi.		Roma	viii. c. xli.
Duler	li.v.c.xv. li. x. c. xvij.	Rosa li. i. c. lxxx. z. liii. c. xxxij. z. xxxv. z. lvi. z. lxxv. z. lxxvii. z. lxxviii.	
Dulmentum	li. x. c. lxxij.	Rosa li. i. c. lxxx. z. liii. c. xxxij. z. xxxv. z. lxxv. z. lxxvii. z. lxxviii.	
Dullas equi	li. v. c. lv.	Rota li. vii. c. xxx. z. xxxi. z. li. x. c. xliii.	
Dulino	li. vi. c. xliii. z. liii.	Rubeta sine bozar. li. v. c. xv. z. li. z. lxxviii. z. cxxii.	
Dulfus	li. vi. c. xvij.	Ruta.	li. iij. c. xvii. z. lxxviii.
Duluis	li. x. c. xvij.	Ruta.	li. iij. c. xvii. z. lxxviii.
Duluis roferum	li. x. c. xvij.		
Duncus	li. i. c. lxxi.		
Duncus	li. vij. c. lv.		
Dunctio arborum	li. iij. c. i. z. vij.		
Dutens	li. i. c. xxxij. z. li. x. c. lxx. z. lxxv.		
Dutrefacio	li. i. c. lxxii.		
Dadriga	libro. vii. capitulo. xxvi		
Dpadrupedia	li. vii. c. xxxiii.		
Quercus	li. iij. c. xvii.		
Quies terre	li. i. c. xli.		
Quies corporis	li. v. c. l.		
Quisquile	li. iij. c. xxij.		
Adius li. i. c. lxxx. z. lxxxi. z. li. vii. c. liii.			
Radix li. i. c. lxx. z. lxxi. z. xv. c. xxi.			
z. lvi. lxxi. lxxvii.			
Ramofitas arboris	li. iij. c. lxxij.		
Rana	li. iij. c. lxxv. z. li. v. c. xxx. z. cxxij.		
Rapina	li. vij. c. lxxi.		
Raptor	li. vij. c. lxxi.		
Ramnus	li. iij. c. lxxx. z. liii. z. lxxvii.		
Rapnus betie	li. x. c. lxxii.		
Rafonium	li. x. c. xvii.		
Rafura clericorum	li. x. c. x.		
Recufario obedientie	li. viii. c. xli.		
Regiones calide	li. i. c. liii.		
Regulus	li. v. c. xliii.		
Religio	li. viii. c. xxviii.		
Reliquie	li. x. c. vi.		
Renes	li. vi. c. xvii.		
Renuntiatio	li. viii. c. xvii.		
Reptile	li. v. in. probe.		
Rescriptum	li. vii. c. xxij. z. li. x. c. lxx. z. lxxi.		
Reffen lapis	li. iij. c. xxxi.		
Ribaldus	li. x. c. lxxi.		
		Abaram	li. x. c. vii.
		Sacus pertufus.	li. x. c. li.
		Sacerdotes indecori. li. x. c. lxxvii.	
		Sacramenta	li. viii. c. xlii.
		Sacrificium. li. vi. c. vii. z. li. x. c. viij.	
		Sagitta	li. x. c. xv. z. lvi. z. lxxij.
		Sal	li. i. c. xlii.
		Salamandra. li. v. c. vii. lxxi. lxxi. z. xliii.	
		Salitio. carnium	li. x. c. li.
		Salina	li. iij. c. liii.
		Salix	li. viii. c. xvii.
		Saluratio pape	li. iij. c. lv.
		Sambucus	li. vi. c. xvi.
		Sanguis	li. v. c. z. xv.
		Sanguifuga	li. iij. c. vi. z. xli. z. xv.
		Sapirus	li. iij. c. xliii.
		Sapoz fructuum	li. iij. c. v.
		Sardius	li. iij. c. xli.
		Sardonit	li. v. c. lxx.
		Satyrj	li. i. c. li. z. xc.
		Saturnus	li. v. c. xix. z. ci.
		Saura	li. x. c. xliii.
		Scacarium	li. vii. c. viii.
		Scala	li. i. c. lxxx.
		Scamonea	li. iij. c. lxxx.
		Scaurus piscis	li. x. c. vii.
		Scenophegia	li. i. c. lxxx.
		Scantilla	li. x. c. lxxvii.
		Scyphus	li. v. c. lxxv.
		Scitalis serpens.	li. x. c. xvii.
		Schola	li. x. c. xxx.
		Scopa	li. iij. c. lxx.
		Scorpna	li. i. c. f.
		Scorpio. li. v. c. xli. z. vi. lxx. z. xvii. z. cxxi. z. li.	

Scrutinium ordinandorum. lib. viii. ca. xi.		Speculum	li. x. c. xxi. z. lxxv.
Sculptura	li. ix. ca. lxvii.	Spelunca.	li. i. c. li.
Sedes libro septimo. capitulo. xliii. z. xx.		Spera celestis.	li. i. c. lxxij.
Semen li. iij. ca. xx. lxxii. lxxii. z. lxxix. z. li. vii. c.		Spera vitima.	li. i. c. lxxxi.
vii. z. lab. ix. c. i. xxi. vi. lxxii. lxxviii. li. x. c. lxxii.		Spica.	li. vii. c. xxxv.
Semen plante	li. iij. ca. viii.	Spina	li. iij. c. xviii. z. liii. z. li. x. c. lxxii.
Seminatoz	li. ix. c. lvi.	Spinofum lignoz.	li. iij. c. xxxvi.
Seminandi tempus	li. x. ca. lvi.	Spiritus animalis naturalis	vitalis li.
Sener	li. vi. c. lii.	Spln.	li. vi. c. li.
Sensus corporis	li. vi. ca. lxxvii.	Sponfa	li. vi. c. lxx. z. li. viii. c. lvi.
Sensus communis	li. vi. ca. lx.	Sponsus.	li. viii. c. lvi.
Septenarius numerus libro. vii. ca. xxvi.		Sputum.	li. vi. c. lxxv.
Sepulcrum	li. ix. c. i.	Stannum.	li. i. c. lxxvi.
Serpenas acris	li. i. c. i.	Stare.	li. vii. c. xix.
Serpens libro. v. c. i. xxxvii. xxxix. z. lxxi. lxx.		Stare ad solez.	li. x. c. lxxii.
xxii. cii. c. xliii. z. cxi. z. libro. vii. capitulo.		Satira.	li. vii. c. xxx. z. li. x. c. xci.
xxiiia. z. libro. x. ca. lxx. z. lvii.		Statua.	li. vii. c. xv. z. xxxii.
Serra	li. ix. c. lxi.	Statura. sine formatio corporis. li. v. c. vii.	
Seruus libro. vi. cap. xxvii. liii. lxxvii. z. libro.		Statuta fca p libertate eccle. li. viii. c. xli.	
viii. ca. xxi. z. lvi. z. lib. x. cap. xxxiii.		Stella	li. i. c. lxx. z. lxxv. z. li. vii. c. liii. vii.
Sera filii	li. ix. c. lxxvi.	Stella maris.	li. i. c. lxxii.
Sicomozus	li. iij. ca. xxx.	Stellio.	li. v. c. xvi.
Sigillum li. vii. c. ix. z. li. ix. ca. vi. xlii. z. lxxv.		Sterquilinum.	li. x. c. xxi. z. li.
Signum libro. i. ca. xxi. z. lib. vi. ca. lxxx. z. xx.		Stilia.	li. i. c. lxxii.
z. li. ix. cap. lxxii. z. libro. x. ca. liii.		Stipula.	li. iij. c. lxxii.
Signaculum	li. vii. ca. vii. xxxvi.	Stomachus.	li. vi. c. xliii. z. lxxi. z. lxxii.
Silueftris planta	li. x. c. lxxvi.	Strutio.	li. iij. c. xliii. z. lvii. z. lxx.
Simia	li. v. ca. x. z. cxi.	Stoppa.	li. x. c. liii. z. lxxv. z. li. x. c. xxvii.
Similitudo hominis	li. vii. c. xi.	Sudor.	li. x. c. lxxii.
Simonia	li. viii. c. lxi.	Subeth.	li. vi. c. lii.
Sinapis	li. iij. c. xxxij.	Silphur.	li. iij. c. xx. z. li. vi. c. vi.
Sirena	li. v. c. xvi. lxxi.	Submersus.	li. x. c. v. z. xliii.
Sirena serpens	li. v. c. cxxii.	Supercilia.	li. vi. c. xliii.
Situla serpens	li. v. c. cxxii.	Sus sine porcus.	li. v. c. xix. lxxviii.
Situs terre	li. i. c. xxxvi.	Sufceptor pauperuz vel infirmoz. li. x. c. i.	
Smaragdus	li. i. c. xli. li. vii. c. xx	Sufpendium.	li. x. c. lxx. z. lxxi.
Societas	li. x. lxxi.	Sufpenfio clericorum.	li. viii. c. xv.
Sol lib. i. cap. xlii. z. vii. c. xliii. z. lxx. z. lxxviii.		Sufurrium.	li. vii. c. xix.
lxxi. xli. li. vii. c. lxxx. z. lxxviii. lxxvii. li. x. c. l.		Tabernaculum.	li. vii. c. xxxii.
Solficialis circulus.	li. i. c. xxxii.	Tabernaculum moyfi. li. x. c.	
Solium excelsum.	li. vii. c. i.	xx. xv. xliii. lxxii. z. xci.	
Solfequium quere fupra. Elitropia.		Tabule legis.	li. x. c. xliii. z. xci.
Sonus musicus.	li. vii. c. xv.	Tactus.	li. vi. c. liii.
Sopor.	li. vii. c. vii. z. xix.	Tbalamus	li. x. c. xv.
Somnus.	li. vi. c. xvi. z. li. lxxviii.		
Sotularis.	li. ix. c. lxxi.		

Talpa li.v.c.xliij.
 Tartarum li.ij.c.v.
 Tbau li.vij.c.x.
 Taurus li.v.c.cxxij.
 Tatus arbor li.ij.c.x.
 Tatus animal li.v.capita.lij. xxix. z. cxi.
 Tegula li.ij.c.li. z. lxxvi.
 Tela li.ij.c.lxxx.
 Templum libro.vij.c. z. xx. z. li.ij.c.lxxxij.
 Tempus li.ij.c.lxxxij.
 Tempus pars capitis libro.vij.c.vij.
 Tenebræ li.ij.c.lxxx.
 Terebinthi vermis ligni li.v.c.lviij. z. lxx.
 Ternarium multiplex li.ij.c.lxxxij.
 Terra li.ij.c.lij. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii. z. lxxix.
 Terra habitabilis li.ij.c.lxxxij.
 Terra feminabilis li.ij.c.lviij.
 Terra culta z inculta li.ij.c.lxxij.
 Terra septentrionis li.ij.c.lxxx.
 Terebinthos li.ij.c.lxxij. z. lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii. z. lxxix.
 Thesaurus li.ij.c.lviij. z. lxxv.
 Testamentum li.vij.c.v. z. lxxv.
 Thibis li.vi.c.lx.
 Tigris animal li.v.c.lxxvi.
 Timalus piscis li.ij.c.vi.
 Timiana li.ij.c.lxxvii.
 Timpanum li.ij.c.lxxxij.
 Tinea li.v.c.lxxviii. z. cxxviii.
 Tyrannus li.vi.c.lxxvii. z. cxxviii.
 Tirus li.v.c.lxxviii. z. cxxviii.
 Tonitruum li.ij.c.lxxv. z. lxxvi.
 Tonsura clericalis li.ij.c.lxxx.
 Topazius li.ij.c.lxxx.
 Tormentum li.ij.c.lxxvii.
 Torrens li.ij.c.l. z. li.ij.c.vij. c. xv.
 Tortuga li.v.c.lxxi.
 Transgressio li.viii.c.lxxij.
 Transitus aque li.ij.c.lxxij.
 Translatio li.viii.c.lxxij.
 Transplantatio li.ij.c.vii.
 Transvasatio li.ij.c.lxxij.
 Triangulus li.ij.c.lxxxij.
 Triticum li.vii.c.lxxv. z. li.ij.c.lij. z. lxxvii.

Trotta li.ij.c.lxxij.
 Tuba li.vii.c.lxxvi. z. lxxvii.
 Tunica talaris li.ij.c.lxx.
 Turdus li.ij.c.lxxv.
 Turris li.ij.c.lxxvii.
 Turris babel li.ij.c.lxxvii.
 Turtur avis li.ij.c.lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii.
 Turtor piscis li.ij.c.lxxvii.
 Vacca li.v.c.lxxvi. z. li.ij.c.vii.
 Vagina li.ij.c.lxxviii.
 Vallis li.ij.c.lxxv. z. lxxvi.
 Vapor li.ij.c.lxxv. z. lxxvi.
 Vas li.vii.c.lxxviii. z. li.ij.c.lxxv. z. lxxvi.
 Vas argentaceum li.ij.c.vi.
 Vas emeum li.ij.c.lxxviii.
 Vas vitreum li.ij.c.lxxviii.
 Vas lutcum li.ij.c.v.
 Vas plenum li.ij.c.lxxv. z. lxxviii. z. lxxvii.
 Vases perforata li.ij.c.li.
 Velum li.ij.c.lxx.
 Veluz monialium li.vii.c.lij.
 Velum navis li.v.c.lxxij. z. li.ij.c.v.
 Vena sanguinis li.vi.c.lxxvii.
 Venatio li.viii.c.lxxij.
 Venalis res li.ij.c.lxxviii.
 Venditio li.viii.c.lxxij. z. lxxv. z. lxxvi.
 Venditor li.ij.c.lxxij. z. lxx.
 Venenum li.v.c.lxxviii. z. cxxij. z. li.ij.c.lxx.
 z. lxxi. z. li.ij.c.lxxvii.
 Venter li.vi.c.lxxviii. z. cxxij. z. li.vi.c.lxxij. z. lxx.
 z. li.vi.c.lxxij. z. lxxviii.
 Ventus li.ij.c.lxxij. z. lxxviii. z. lxxv. z. lxxvi.
 lxxvii. z. lxxviii. z. li.vi.c.lxxij. z. lxxviii.
 Ventus turbinis li.vii.c.lxxviii.
 Venus li.ij.c.lij.
 Ver li.ij.c.lxxviii.
 Verbum absconditum libro.vii.c.ij.
 Vermis li.v.c.lxxviii. z. li.ij.c.lxx. z. lxx.
 Vertex li.vi.c.lxx.
 Vespertilio li.ij.c.lxxij.
 Vestes seu vestimenta libro nono capitulo
 tredecimo z. ricesimo primo z. lxxviii.
 Vestes ministrorum veteris legis z. no-
 ue li.ij.c.lxx.
 Vestes prohibite in lege moysi libro.ij.c.
 Vestimenti scisso li.ij.c.lxx.

Vestigium trinitatis li.ij.c.lxxij.
 Vita cocinea li.ij.c.lvi.
 Vicinalia li.ij.c.lxx.
 Viella li.ij.c.lxxij.
 Vigilia li.vi.c.lxxviii.
 Villicus li.ij.c.lxxij.
 Vinatia li.ij.c.v.
 Vindemia li.ij.c.lij. z. lxxv.
 Vinea li.ij.c.lxx. z. lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii.
 Vinum libro.ij. capitulo. lxxv. z. li.ij.c.v.
 Vinum absinthiarum li.ij.c.lxxij. z. lxxviii.
 z. lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii.
 Vinum gariofilatum li.ij.c.l.
 Vinum absinthiarum li.ij.c.lxx.
 Viola li.ij.c.lxx.
 Vipera libro.v. capitulo. lxx. z. cxxi.
 Viperalis species aspidis libro.v.c.lxxij.
 Viri maritimi li.vi.c.lxxij.
 Virga libro tertio. capitulo. lxxv. z. lib. se-
 ptimo. capitulo. lxxv. z. lib. viij. ca. lxx.
 Virga aaron li.ij.c.lxxij.
 Virga moysi libro decimo. ca. z. lxxij.
 Virga assueti li.ij.c.lxxij.
 Virgula li.ij.c.lxxvi.
 Viride li.vi.c.lxx.
 Viriditas li.ij.c.lxx.
 Virtus barbarum lapidum z. verborum li.ij.c.lxxvi.
 Virtus li.v.c.lxxij.
 Discera li.vi.c.lxx. z. lxxij.
 Visio nocturna li.vij. i. pbemio z. ca. lxxij.
 Visus li.ij.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vitrum li.ij.c.lij.
 Vitula rufa li.v.c.lxxij.
 Vitulus li.vij.c.lxx. z. lxxij.
 Umbilicus li.vi.c.lxxv.
 Umbra li.ij.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Unctio li.ij.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.

Unguentum li.ij.c.lxxij. z. lxxv.
 Unguis li.v.c.lxxij. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Urtica li.v.c.lxxij.
 Urtica li.v.c.lxxij. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vocatio li.ij.c.lxxij.
 Volantia li.v. i. pbe. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Volatus animi li.ij.c.lxxij.
 Volucres li.vij.c.vij.
 Volumen li.vij.c.lxx.
 Vorago li.ij.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vox li.vi.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vpupa li.ij.c.lxx.
 Vr caldeorum li.vij.c.vij.
 Vrus aurca li.ij.c.lxxij. z. lxx.
 Vrus li.v.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 z. cxxij. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vrica li.ij.c.lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vrus li.vij.c.lxx.
 Vrus scarbe li.ij.c.lxx.
 Vuula li.vi.c.lxx.
 Vulnra li.ij.c.lxx. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vulpes li.v.c.vi. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vultur libro.ij. ca. lxxij. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Vultur li.ij.c.lxx.
 Vultur ventus li.ij.c.lxxij.
 Vxor libro sexto. capitulo septuagesimo
 nono. libro. vij. capitulo. lxxij. z. lxx. ca. lxx.
 Epyrus ventus li.ij.c.lxxij.
 Zingiber li.ij.c.vi.
 Zizania li.ij.c.lxxv.
 Zodiacus circulus li.ij.c.lxx. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv. z. lxxv.
 Zuccarum li.ij.c.lxxv.
 Zuccarum rosatum li.ij.c.lxx.
 Explicit tabula generatio omnium ma-
 teriarum libri de exemplis z. similitudinibus rerum.

Concipi summa insignis et perenni predica-
tionibus de quacunque materia dicitur fra-
tris Johannis de sancto geminiano ordi-
nis predicatorum. sacre theologie docto-
ris clarissimi; que intulatur de exem-
plis et similitudinibus rerum.

Prologus primus.

Omnia

facto sunt extra-
muralia quod tibi mon-
stratum est.

Petrus. In
omnibus ope-
ribus artium
videmus quod co-
rumpuntur et

reguntur et regulantur duplici exemplari.
Nam qui sunt in arte periti interius ha-
bent exemplar. scilicet formam artis secundum quam
operantur. Qui vero artem addiscunt non
dum eruditi in ipsa aspiciunt ad exem-
plar exterius per aliquem artificem factum
sicut poëti qui scribere discunt tenent pre-
oculis exemplar magistri. Sed quemad-
modum in operibus artium: sic etiam in
moribus et actibus virtutum duplex ha-
bemus exemplum. Nam primo quidem
per fidem habemus intus christum secundum il-
lud apostoli epistolae. 3. Habitare christum per
fidei in cordibus vestris. Et hoc est exem-
plar precipuum perfecte vite. Unde et ipse
ait Joannis. 13. Exemplum dedi vobis ut
quemadmodum ego feci ita et vos facia-
tis. Et de hoc exemplari principaliter in-
telligi debet verbum preallegatum. Om-
nia factio secundum exemplar scilicet christi quod
tibi monstratum est scilicet per fidem. Hoc
est igitur exemplar intrinsecum existens
in corde per fidei: scilicet christi vita: quod
exemplar apostoli sequens et ei conformatus
totaliter dicebat ad Gal. 2. Vivo ego iam
non ego. vivit vero in me christus. Sed est
aliud exemplar extrinsecum scilicet natu-
ra creata rerum que sunt extra animam
quo dirigitur humana industria non tamen
in operibus artium: in quibus ut dicit Ari-
stoteles. Ars imitatur naturam in quantum
potest: sed etiam in moribus et actibus vir-
tutum. ita ut etiam de hoc exemplari possit
dici verbum propositum. Omnia factio
secundum exemplar quod tibi monstratum est
scilicet in rerum natura. Nam ex ipsis na-
ture operibus sumuntur similitudines et
plurima exempla utilia nostris competi-
tia moribus. Et hic est quod venerabilis do-
ctor. Gregorius Nazanzenus cuius te-
stis Hieronymus tanta auctoritas fuit ut
nullus vixit eius vitis calumniam inferre
presumpserit. Imo insuper ut testis Ru-
finus tanta fuit eius auctoritas apud ec-
clesias christi ut esse putaretur hereticus
qui illi fuisset ausus in aliquo contrare.
Hic itaque tam precipuus doctor hanc si-
bi consuetudinem fecerat ut quicquid eius
occurreret oculis de rebus exterioribus
interioribus anime moribus adaptaret.
Sic. refert ipse de se in suo apologetico
dicens. Ados mihi est ad me ipsum sin-
gula queque renovare. precipue si quies mi-
hi sit et silentium si vacet animi moribus
adaptare quod videtur in oculis. Unde
et oculorum visio fit mihi mentis traditio.
Melius igitur exemplum laudabile sequi
oportet si abundare nolunt copia exem-
plorum. Que copia illis si affuerit precipue
de rebus extrinsecis que nobis sunt
in aperto: et etiam de mirandis operibus
que continue natura producit eos continue
humana industria. non eos tantum
apud curiosos auditores faciet gratiosos
quos mira nature opera vel humane in-
ventionis studia narrata et patrefacta de-
lectant: sed etiam apud vulgus et simpli-
ces fructuosos et acceptos constituet dum
per exempla ad sensum spiritualia et subti-
lia declarabunt. **P**redicantium igitur
commo curioso desiderio simplicium audi-
torum profectui desideris insuere. Ego inter

Prologus secundus

fratres ordinis predicatorum minimus nomine Melvicius natione theuronicus de multarum rerum exemplis que diversis hominum moribus et actibus adaptantur pens opusculum edidi et librum de exemplis et similitudinibus rerum institui: exemplum se qui desideras patris nostri beati domini cui de quo inter alia legitur quod ubique conuersabat edificatorum affuebat sermonibus et habundabat exemplis quibus ad amorem christi secuti ve contemptum audientium animi flecterent. Non autem visus est mihi de exemplis historialibus aliquid in hoc opere ponere: et ideo quod de historia biblicis est de virtutibus. Et insuper de factis gentium diversis per diversos opera facta sunt satis sufficienter. Intendo autem in opere isto sequi precipue rerum ordinem de quibus adducuntur exempla: nihilominus tamen materias quibus aptabuntur exempla reducam ut melius poterit in singulari rerum generibus in ordine alphabeti. Quod quidem quatuor fiat recto loco subsequens capitulum declarabit.

Prologus secundus in quo auctoris intentio declaratur.

Dia vero curiosis lectionibus varietas tollit fastidium: in ponendis vel exponendis exemplis non semper eundem ordinem seruaui ut modum. Nam quicquid generaliter tamen materie de qua agitur exemplum adaptabitur: quicquid vero distincte proprietates plures adducte similitudinis exponant. Quibus etiam eiusdem rei exemplum aliqui tamen materie quicquid vero pluribus putatis rei cregerit diversarum proprietatum congruitas adaptabo. Sicut saturno tamen assidat homo voluptuosus. Ane vero assidat non tamen beata maria sed etiam vita actiua et similes modum inuenies in alijs exemplis. Adhuc etiam in ad aptandis ipsis plerumque et sacra scriptura et nonnullis et dicitur scriptorum auctoritatem probationes apponam: quicquid etiam copiosius vitas de adaptatione ipsarum rationum: permittis

auctoritatis scribam. Intendo etiam plerumque exempla per singulas suas partes exponere et quodam totum et parte materie applicare: quia multa ad declarandos exempla quicquid necessaria que tamen ad adaptandos nil referunt. Et quod plura eisdem materiae exempla inueniuntur in tertium quod in diversis rerum generibus continetur oportebit ut de eisdem materijs sed non sub eisdem exemplis in diversis tractet locis. Sicut de gratia agitur in primo libro sub similitudine primi mobilis. In secundo vero sub similitudine sabbiri. In tertio sub similitudine frumenti et sic de alijs: Porro si quod in exemplis ponentur precipue de virtutibus lapidum vel herbarum sine etiam de interpretandis aliquibus sonorum vel alijs gustibus quod forsitane legendis minus credibilia videantur scientiam me et meo ingenio ea non consistisse sed talibus facere: sed ut vere non videntur ad vera tamen disciplina moralium utiliter insererentur. Unde etiam divina scriptura de lignis experientibus reges recitanda in libro Iudicum fabulosa introducit quod a nonnullis expositionibus moribus adaptat. Non ergo respuenda sunt exempla naturalia quod si non sunt vel et toto sunt vera et parte tamen in pluribus vera repiunt. Nec ideo respuere sapiens ea quod scripta reperit. et ideo quod ipemet talia si probantur: sed potest estimare de talibus quod multa quod ipse non vidit alij sunt scripti. Si quod vero de celestium corporum effectibus idem cenetur quod se ad humanos actus extendere videtur autem ea prudens lector advertat potest referre esse quod asserendo dea: nec ea sic intellegat tanquam et celestium dno corporum vna humanis actibus putet et libero potest arbitrio necessitas imponat. Non enim celestia corpora in libere arbitrii hominis aut voluntate vel intellectu quod vires incorporare sunt directe potest imponere. Sed quoniam copiosius corporis quod a in pluribus sequitur et organa corpora sensuum quod intellectuali cognitioni

In quo auctoris sententia declaratur

deseruiant: veteraque corporis membra per quod in teriora anima actus exterioris creantur ipsorum dispositio in celestium corporum directe supponit. Ad hoc est quod actus humani precipue per quod copiosius replentur et varijs impressionibus sed varie disponuntur: ac etiam et constellationum virtutibus quod hominum corporali conceptum vel ortum determinatur ipsi homines ad diversa officia et mores inclinatur. Et quod homines non coacti sed sponte hominum frequentius inclinationes sequuntur. Unde est quod de voluntarijs actibus et moribus eorundem nonnulla per astrologis et mira et veridica iudicia per astrologos quod non sit laudabile neque turum talibus in iudicijs vel ea in suis temporibus observare. Unde in sacra scriptura dicitur. Die reat. A signis celi nolite metueret. Adhuc ergo de proprietatibus rerum quas in hoc libro per exemplo ponemus et libris sacri canonis sunt assumpta. Et nonnulla collecta sunt et reformatione expientia sed et magno sapientia scriptis plurima sunt excerpta. Non autem aliquid mirum de similitudine quod licet concedi soleat in opere talium plura. et hoc tamen spalius accidit: quod plura et scriptis quorundam in hoc opere ponentur exempla in quibus nisi forte tractando ut breviora sunt nec sensum: nec verba mutabo ne. sed mutatione verborum mihi ascribere videar: quod iam bene sunt per alios descripta vel inuenta. Non solum etiam in hoc opere de principalibus mundi corporibus intro ducuntur exempla. Sed et de his quod sunt aliquid ordinem in ea reducuntur puta de motu terre et lumine et alijs similibus quod reducuntur in celum. Sicut de impressionibus aeris vel gradine prima nive et alijs quibus similibus quod spalius patet videntur ad aliquid elementum. Et consilium modum seruaui etiam in illis quod pertinent ad aliqua corpora mixta quod si in eis ubi ponentur plures similitudines de frondibus floribus et fructibus et feminibus introducentur exempla. Et sic etiam fiet de alijs corporibus quibus curam.

Prologus tertius in quo dicitur de ordine dicendorum.

Noticia rerum in homine triplici virtute perficitur ut dicitur philosophus. scilicet in imaginatione et ratione. Nam ab ipsis exterioribus rebus primo fit motus in sensu propter quod philosophus dicit quod omnis nostra scientia oritur a sensu primo posteriorum. Ab ipso autem sensu in actu factus fit motus in fantasia sive imaginatione. Unde idem philosophus dicit tertio de anima quod fantasia est motus factus a sensu primo actum. Et licet Avicenna distinguat inter imaginationem et fantasiam dicens eas diversas potentias realiter distinctas. quod fantasia primo habet ultra imaginatorem quod componit et dividit formas imaginatas ut patet cum ex forma imaginata surrit et forma imaginata motus componimus formas: motus autem quod nunquam videmus. Tamen quod ista compositio non apparet in alijs ab homine in quo ad hoc sufficit virtus imaginativa: cui etiam hanc actionem attribuit Averrois in quodam libello quem fecit de sensu et sensibilibus. Et hoc ut alij dicit eadem potentia realiter est imaginatio et fantasia. Ab ipsa autem fantasia sive fantasmatibus per virtutem intellectus agentis perficitur intellectus possibilis ad actum intelligendi. Unde philosophus dicit tertio de anima quod non est intelligere sine fantasmatibus. Ipe autem intellectus ab uno in aliquid discursus sive ex principijs conclusionis eliciens sive conclusiones in principia resolvens rationem vocat ad quam scia pertinet sicut philosophus dicit in fine libri posteriorum quod omnis scientia in ratione est. Et igitur in exemplis ponendis primo prefatum humanum cognitionis ordinem procedamus. Primo ponenda sunt exempla de sensibilibus. Secundo de imaginabilibus. Tertio de rationabilibus. Sed de exemplis sensibilibus corporum: adhuc est distinguendum quia quedam sensibilia corpora sunt simplicia quod non ponuntur ex alijs corporibus sicut et corpora celestia quod in se habeat actus

compositiones ut materie et forme accidentis et substantie et huiusmodi: quedam vero sensibilia corporum sunt composita ex ipsis elementis. Et ista adhuc distinguuntur quod quedam sunt inanimata ut mineralia ut ferrum et es et alia huiusmodi et lapides: quedam vero sunt animata que adhuc distinguuntur: quod quedam sunt animata sicut animalia vegetabilia ut animalia bruta que distinguuntur in naturalia que sunt in terra: et volatilia que in aere volat. Quedam vero sunt animata sunt anima rationali ut homines. Circa imaginabilia quoque est attendendum quod quarundam rerum imagines seu fantasmata intuemur dormientes sive somniantes: quedam vero mira percipiuntur vigilantes quem admodum prophete etiam vigilando habuerunt imaginarias visiones. Rationalia autem vocari possunt sive illa que ex ratione statuuntur sicut sunt leges et iura: sive ea que a ratione proceduntur sicut sunt artificialia. Est enim ars recta ratio factibilia ut philosophus dicit in Ethicis. sive etiam illa que a ratione regulantur ut mores et humana opera. Quia igitur de omnibus predictis exemplis sunt indalecta totum hoc presens opus in decem distinguitur libellos. In quorum primo ponuntur exempla de corporibus simplicibus scilicet de elementis et corporibus celestibus et etiam de aliquibus aliis que aliquo speciali ordine in ea reducuntur. In secundo ponuntur exempla de corporibus mineralibus scilicet de metallis et et de lapidibus. In tertio ponuntur exempla de vegetabilibus. id est de arboribus et plantis. In quarto ponuntur exempla de naturalibus et volatilibus. id est de piscibus et avibus. In quinto ponuntur exempla de animalibus terrestribus. id est que gradiuntur vel reptant super terram. In sexto libro ponuntur exempla de hominibus. In septimo de imaginibus somniorum et visionum. In octavo vero libro ponuntur exempla de legibus. In nono ponuntur exempla de artificialibus. In decimo sive

ultimo libro ponuntur exempla et introductiones de humanis actibus et moribus. In singulis autem predictis decem libellis non intendit particulariter sequi ordinem exemplorum: sed solam illas materias quibus ad spectantur exempla locare seu ponere sub ordine alphabetico verbi gratia. In primo libro ubi ponuntur exempla de corporibus simplicibus non sequar in eis ordinem ipsorum simplicium corporum: ut scilicet primo ponantur exempla de celestibus postea de elementis: et inter elementa primo de elementis nunc de uno nunc de alio sicut quod res diversis quas ponam sub alphabetico ordine varie adaptatur. Et idem etiam ordo servabitur in ceteris libellis. Si ergo igitur in hoc opere ex mea imperitia indebite essent posita vel incepte reliquo atque summo benivolentie fratrum ac studio corrigenda. De his autem que bene dicta et adaptata congrue videbuntur regi immortalis inuisibili soli deo bonorum relictorum et gloria in secula seculorum.

Capitulum primum.

Esti neta discreta ciborum quibus in die nos abulare facit quod lumen nobis porrigit veritatem sequere. Sed quod a comestione videtur ab ebrietate non abstinent hac armatura lucis induere non potest. Dominus Hieronymus dicit in Iohannem. Si quis estimat se abundantia ciborum potitionumque spiritui et posse vacare sapientie: habet in deliciis versari et delitium vitium in teneri seipsum seducit. Et in eodem dicit. Sapientie operam dare non possumus nisi mens abundantia que labore nimio indiget et cura cogitemus. Secundum exemplum abstinentie que ad elementare natus ostendit est terre. Terra enim primo nobis ostendit quod abstinentia et attenuatio carnis imperativa est gratie celestis. Nam quod terra de sui natura totaliter est sicca et arida: pavidit de auctore natus quod ad hoc fructus producat possit ista dat celesti pluvia: et ita ad fructus vberes producedos efficiat fecunda. Sic enim cordis terra si ab huiusmodi luxurie notio per abstinentiam cibi et potus efficiat arida suscipiet taliter celestis gratie pluvia quod ad producedos fructus spiritualium operum erit fertus et fecunda. Dominus dicit in Iohannem. Terra enim sepe veniet super se bibes imbre et generas verba oportuna illis a quibus colit accipit benedictionem a deo. Caro nostra dicit terra quod sit per abstinentiam ab huiusmodi re concupiscentie vacua. Scriptum est enim. Deum i. quod vocavit de arida terram: habet ibi celestem bibi quod celestem gratie fortitudo pinguescit. Ysaia. Descendit ibi et nix de celo et increbriavit terram. Sed tunc herba oportuna producit cum in merito opere spiritui subservit: et quod a deo benedictiones accipit quod tributio eterne premij simul cum ipso spiritu finaliter habebit. Ergo enim cordis terra tunc est perfecte disposita: cum arecat ex abstinentia: huiusmodi celesti gratia fructescit per bona opera. Et primo vocat arida eo. scilicet quod ab aqua siccitate propria sit disticta quod est quod caro ipsa ab agis deliciis sepat et ab stinencia tenuitate siccat. Sed ex hoc vocat humum a mari humido cui terra coniungit: quod est sive quod corpus nostrum celestem gratie princeps efficiat sive cum lacrimis irrigat. Et tertio vocat tellus quod tollit fructum. Et hoc quod corpus laborat in bonis operibus. Item per exemplum terre quod abstinentia a cibis tollit tentationes car-

naturis. Simplicia namque corpora duarum sunt naturarum. nature celestis et elementaris. Primum exemplum notabile de fructu ipsius abstinentie que ad naturam celestem ostendit in corpore lune. Est enim natura celestis tanto magis luminis purior quanto minus sua substantia habet de grossa et corpulenta materia: hinc igitur est quod appetit lumen quod dicitur nigredinis macula quod luna putat tradit. Huiusmodi sic est in situ locali magis vitia terre: ita est ut ita dicitur magis terrestris natura. cuiusmodi sube grosse et corpulente: propter quod lumen solis non recipit profunde sicut alie stelle sed tantum in superficie. Et idcirco in ipsa tantum resultat macula umbrarum. Est igitur natura bovis luminari corpori similis: cuiusmodi mens iterum ad lumen sapientie tanto est minus disposita quanto veter corpus letior sit ciborum affluentia. Nam multa repletio ventris obtusitatem generat mentis. Dominus Iohannes dicit. Repleti sunt quod obscurati sunt. Et hoc est obscuritas lucis. vite deliciose que non replet splendore sapientie. Sapientie. xiiij. Luna non splendebit in lumine suo. Sed ergo ad hoc ut eis fiat lumen sapientie purior quod non vitatur super fructus ciborum alimonia. propter quod Apostolus dicit ad Romanos. xiiij. Induamur arma lucis sicut ut in die honeste ambulemus non in tenebris et ebrietatibus. Est enim armatura lucis sapientie celestis: que mentem de veritate illustrat et ab erroribus defendit: habet honeste ve-

nis qz qñ p̄ficatē nimia terra efficit si
cut puluis tūc t̄pis v̄t nō surgit eo qz va
por tūc nō h̄at p̄tinuās hūidū z sine p̄ti
nuariōe eleuari nō p̄t. S3 qñ p̄abstīnē
tia valida terra siccā corpus: hūore defici
ente p̄cupiscētie carnal sit puluis. I. mortifi
cario hūilitatē z cessat v̄t. i. p̄pulsus libi
dinosē t̄tatiōis. T̄tatiōis exēplū abstīnē
tie appet in elemēto aq̄. Nā legit qz coco
drillus qz in aq̄ oculos hebetes h3 c̄ aquā
acute videt. Et quo exēplo accipit qz aq̄ d̄
liciaz bebetat oculos mētiū. S3 extractō
ab aq̄. i. abstīnētia a delicijs ad p̄tēplādū
sp̄alia acur visū mēt̄. Vñ d̄r Eccl̄. ij. Co
gitavi a vino abstrahē carnē meā vt aiaz
meā trāsserē ad sapiētiā. T̄tē aq̄ rā
to magi est limpida quāto magi est subti
lis z vacua. S3 vero sit aqua grossa z p̄ti
bus terrestrib⁹ plena nō est speculabil vel
limpida s3 est imūda vel turbida. Sic ca
ro n̄ra q̄ fluxibil est vt aq̄: sp̄ ad mare tē
dit. i. amaritudinē mort̄: s̄m̄ illud. ij. Re
gū. xiiij. Q̄ est moxurur z q̄si aq̄ dilabimur
z c̄. Nec inq̄uā aq̄ n̄ra. i. caro si a cibis per
abstīnētiā teneat subtilis z vacua: vt non
repleat sup̄fluc eoz abūdātia mācbit p̄ cō
tinētiā clarissimā z mūda. S3 si veni ci
bis terrestrib⁹ frequent̄ repleat efficit sicut
aq̄ turbida z imūda v3 p̄ incōtinētie vici
um qd̄ comitat gulā. Jē. ij. Quid tibi vis
in via egypti vt bibas aquam turbidam.
Quartū exēplū abstīnētie ostēdit in aere
qz quāto magi est vaporib⁹ z nubib⁹ plen⁹
tāto magi est obscur⁹: quātoqz est magis
vacu⁹ tāto est magis serēn⁹. Et iō in mō
te olimpo est aer serenissim⁹ qz tū in altū
leuat vt ipsos vapores nabūū excedere di
catur s̄m̄ illud. Virgilij. Nubes excessit
olym⁹. Et qz ibi sp̄ est aer serenissimus
ascēdebāt illuc p̄bi vt viderēt stēlax cur
sus. S3 ibi vinere nō potuissent nisi sp̄ d̄
gias aq̄ plenas secū portassent: vt sic p̄ aq̄
attractionē aerē grossiorē hausissent. Sic
aūt obscurat serēnitās z claritas aeris c̄
repletōe vaporis sic obscurat et sensus ho
minis ex nimia repletōe ciboꝝ. Vñ gre

corum fuit puerbiū sicut Hiero. refert qz
veter pinguis nō gignit sensū tenuē. Et
iō abstīnētia cibi facit serēnitatē animi.
Quintū exēplū abstīnētie accipit ab
igne. Nā abstīnētia a cibis i multis ē igni
filiis. Quod declarari p̄t ex septē p̄p̄ueta
tibus ignis. Prima accipit ex ignis offi
cio. Secūda ex ip̄i⁹ auxilio. Tertia ex mi
serio. Quarta ex ei⁹ suffragio. Quinta ex
d̄iio. Sexta ex p̄digio. Septima ex ei⁹ stu
dio. Primo igit manifestat dictā s̄tū
dinē ignis z abstīnētie ip̄i⁹ ignis officiuꝝ
qd̄ est triplex. Nā vtimur igne ad illumi
nādū abscōdita sine tenebrosa sic p3 in lu
cernis accēsio sine cādelis: quoz igneo z
flāmeo lumine vtimur in nocte sine p̄ vi
am ambulādo. Ysa. i. Ambulate in lumine
ignis v̄t z c̄. sicut et in domo stādo. Ysa. x.
Ardebit q̄si ignis cōbustus z erit lunē is
rael in igne. Dec̄ ar̄ illuminatio ignis vir
tuti abstīnētie q̄ruit inq̄uātū p̄ cā asse
quimur z tenebras ignorātie lumē diu
ine sapiētie. Qd̄ evidenti appet triū puero
rū exēplo d̄ qd̄ d̄r Daniel. ij. qz Adalasar
tollebat cibaria z vinū pot⁹ eoz: dabatqz
eis legumina z seget: de⁹ dedit pueris bis
sciaz z disciplinā in oi libro z sapiētia. Et
ita merito abstīnētie accepit lumen scie
merito etiā abstīnētie ifūdū lumē reuela
tiōis p̄betice sic legit Daniel. c. vbi dicit
ex p̄sona Daniel. Ego daniel lucebā triū
hebdomaday dieb⁹: p̄anez d̄s̄derabilēz n̄
comedi. caro z vinū n̄ introierūt i os meū
sed nec vnguento vsus triū hebdomaday
dieb⁹. Postea subdit qz apparuit ei āgel⁹ z
dixit ei. Et p̄mo q̄ posuisti vt affligēs te i
sp̄cū dei tui exaudita s̄i verba tua z ego
veni p̄p̄i s̄m̄ d̄os tuos z c̄. Veni at vt do
cerēs te q̄ ventura sūt p̄plo tuo in nouissi
mis dieb⁹. Adhuc etiā p̄ abstīnētiā car
nis q̄suat refrigeriū z lumen castitat. vñ
i. ps. Erpādit nubes: i. p̄cedēs eoz z ignē
vt lucēt eis p̄ noctes. Abstīnētia creni est
nubes p̄cedēs z refrigeriū p̄stās z c̄luz
p̄cupiscētie carnal z ignis etiā est lumen
in nob̄ accēdens virtutem castitat. Et iō

Aug. in quodā sermone dicit qz abstīnē
tia iciumi libidinis ardorē extinguit z ca
stiat lumē accēdit. Secūdo vtimur igne
ad coquēdū. Senc. xij. Loquimur eos igni.
abstīnētia at̄ seruit nō modicū iterioꝝ de
coctōi ciboꝝ et cozpali: qz cib⁹ tēpate as
sumptus a calore naturali qz est in stoma
cho facilliter coquit z optime digerit. Ecō
tra aut̄ ex nimio cibo vel potu calor ipse
nālis debilitatur vel extinguit: sic virt⁹ vi
ti ex nimia appōne aq̄. Debilitato at̄ ca
lore nō fit decoctio vel digestio cibi s3 pu
trebit cib⁹ z generat̄ hūiores corrupti z
fetores putride vel podagre z h̄mōi. Et p̄
pter h̄ rēp̄rātia cōseruat bonā valitudinē
z abstīnētia p̄ducit ad ip̄am. Vñ Eccl̄.
xvij. d̄r qz abstīnēs ē adiciet vitā. T̄ter
tio vtimur igne ad fabricādum. Ysa. liiij.
Ego creavi fabzū sufflantē in igne p̄ui
nas z p̄ferētē vas i op̄sūū. Sic et p̄ ab
stīnētiā a voluptatibus carnal nō solū gul
le sed etiā lurariē fabricat z preparat vas
d̄ci qz p̄ hanc hō efficit vt vas sanctifica
tū z diuine gr̄e receptiuū. vñ p̄m̄e Tessa.
liij. Abstīnētiā vos a fornicatione vt sci
at vnusqz vestrū vas suū possidē i san
ctificatiōe z honore. T̄ Secūdo dictā simi
litudinē declarat ignis auxiliū. Antika
tur. n. ignis hōib⁹ interdū ad defensionem
ab hostib⁹: sic legit de Alexandro qz dū cēt
in desertis in dicitur stagnū vbi bestie cō
ueniebāt ad potū: z timerēt ipse z sui no
cre de insultu leonū z aliaz bestiaz ferociū
fecit in circuitu exercitus copiosos ignes
accēdit: vt cēt eis ignis quasi p̄ muro i cir
cuitu ip̄oz. Vñ et Zacha. ij. d̄r. Ego ero
eis murus ignis in circuitu. P̄ter ipm̄ cri
um ignē arma erca z ferrea fabricant qz
bus cōter homines ad cozpoz defensionem
vel offensionē vtunt. Vnde Apo. ix.
hoies sedēs in egs habētēs loricas igne
as iohānes se vidisse testatur. Et sic tela
ignea nominat Apo. Et Maū. ij. d̄r Cly
peus fortius creus ignis. Et hec oia absti
nētie cōpetūt que tanq̄ murus vel cly
peus ab asperitatū hostiū nos defendit i
sultibus: z hec est armatura sanctoz con

tra tentatiōes illoꝝ p̄pter qd̄ inter arma
iusticie. Ap̄to iciumia nominat. ij. Corinth.
vi. Et r̄ps ad pugnā icurus hāc armata
ram induit. Abstīnētiā. Vnde d̄dat.
quarto ductus est iesus in desertū a spū
vt tentaret a diabolo. Et cū iciumasset .xl.
diebus z .xl. noctibus postea esurit z acce
dēs t̄tator z c̄. Est eni iciumiū quasi igne
um telū quo p̄culsus inimicus repellit. vñ
d̄dat. ix. Hoc genus demonioꝝ nō eijci
tur nisi in oratione z iciumio. T̄ Tertio de
clarat hāc s̄tūdinē ignis misterium qd̄
est ad purgationē. Nā igne purgam me
talla: imo etiā peccata. In purgatoꝝ igne
vñ Numeri. xxi. Quod pot̄ trāfire p̄ flā
mas igne purgabit. S3 sicut ignis pur
gat metalla sic abstīnētia peccata: vñ Au
gu. in p̄dicto sermone dicit qz iciumiū pur
gat mētē subleuat aium carnē subijci. z
coz: p̄tūū z hūilitatū facit. Que oia manū
festa sūt fatis exēplo nimuitax. Jone. iij.
Est et misterii ad vidietā malefcoꝝ n̄ so
lū i mūdo isto s3 et i inferno. Eccl̄. vi. Qu
milia valde sp̄m̄ tuū qm̄ vidietā cānis ip̄ij
ignis. Qd̄ et abstīnētie p̄petit per quā z
sp̄s hūilitat⁹ s3 illd̄ psal. hūilitatā i iciumio
aiaz meā z carnal d̄lectatō ip̄ij vidietat qz
p̄a abstīnētie vidietat d̄lectatōez gule z lu
rurie. Vñ z iciumiū ponit ps̄ satisfactōis
qz hō p̄ abstīnētiā libidinis p̄c̄i p̄teriti p̄ s̄
tractionē d̄lectatōis recōp̄sat afflictōez
et addēs z futura p̄c̄a ip̄edit z cupiscētiā
d̄bilitās. Et h̄ ad rōnē p̄tinet satisfactōis
qz sic d̄c̄ Aug. Satisfactō ē p̄coꝝ cās c̄ci
dē z coz̄ suggestōib⁹ z sensū n̄ p̄bē. Quarto
manifestat dictā s̄tūdinē ignis suffragiū.
Suffragabat. n. ignis at̄ig⁹: an̄ legē z in
lege moysayca ad ip̄trandū qd̄ petebat a
deo sine ex eo qz sacrificia deum dep̄cātia
igne q̄stiebant s3 illd̄ Lcui. vj. Qd̄ sacri
ficiū sacerdotū igne q̄stet sine ex eo qz in fi
gnū exauditiōis diuie ignis sup̄ sacrificia
deū rogatiū d̄ celo mittebat s3 illd̄ p̄rio.
Paralipom. xxi. Edificauit altare d̄no z
obtulit holocausta z pacifica z iuocant d̄
um z exaudiuit eum in igne de celo super
altare holocausti. Et simile habet̄ tertio.

Regum .viiij. Vbi Helias dixit ad pphetas Baal. Inuocate noia deoz vroz Et ego inuocabo nomen dei mei et deus q exaudierit p igne ipse sit deus. Sicut ergo ab stantia carnis multu suffragat orationib' nris vt a deo exaudiant. ppi qd dicit an gelus. T hodie duodecimo q bona e ora tio cu ieiunio. Et pmi Esdr. viij. de Je iunauim' r rogauimus deu nrm: r cuenit nobis pspere. Quintu qd abduc mase stat hac cade similitudine est ipse ignis dnu um. Interdu .n. diuina virtute. sic ignis p dominat aq q ea imediate attingat: nec tn attingat ab ea: s3 pot' illa extinguat qd est cotra nam r supra virtute ignis: cu di cat. Eccl. iij. q igne ardete extinguit aq: qd tn diuio miraclo legit accidisse s3 illd Sapientie. xvi. Qd ingt mirabile erat aq q oia extinguit plus ignis valebat. r infra eode capi. dr quoda tpe in aq supra virtu te ignis ardebat. Sic q ignis diuina vir tute sumebat h'oz: aq: ita r nuc abstinē tia diuina faciete gra plumit r restringit flatum concupiscentie. Eccl. xxxix. Vapor ignis vit carnes. i. carnales concupiscentias agnibilat r plumit. Septio maifestat sicut dicta similitudine ipse ignis pdigiū. Sic .n. eet pdigiū q frigida aq erureret: sic et mi racula est q ignis ardes refrigeret: qd cer te factu legit' i illis trib' pueri: g missi sūt in fornace ignis a rege babilonis qz dicit Dan. iij. q angelus dni descendit cu azaria r socijs ei' i fornace r excussit flama ignis de fornace r fecit mediu fornac qsi vtrum rois flate: r n tigit eos oino ignis neqz strillauit neqz g'ap molestie iulit. Vbi nota q p'ores si aliqñ ieiunare cogunt. vt ex inflamatioe colē efficiunt ipatiētes r sic icēdunt iraz: vel spiritu accidie efficiunt tri steo r sic plumuut melancolia: vel ex p'adij dilatioe efficiunt esuriētes r sic famis af fligunt molestia. S3 sancti viri q ex chari tate ieiunāt. In sua abstinētia ad moduz istoz pueroz recipiunt roze diuinu. i. refri geriu gre r nec igne ipatiētie tāgunt nec accidie spū strillatur nec et famis esurie

molestant. C Septimū q vltimo declarat pdicta similitudo est ignis ipse studiu. i. qd cir ca igne p hoies adhibet. Na ignis ab ho minib' oleo iterdu succedit lignis nutrit r sub cinere referuat. Oleu itaqz cu sit ista mabile igne succedit r nutrit: vñ dr Exo. xxxv. Quisqz vestru est sapiēs veniat r fa ciat qd dñs imperauit. Landelabru ad lu minaria sustetanda: vasa illi r lucernas r oleu ad nutrimēta igniu. Sic at ipse ignis olei liquore fouet ita quoqz r abstinētia oleo pietatis pinguat. Mathei. vi. Tu cō ieiunas vng caput tuu. s. oleo pietatis ele mosinas faciedo. Breuo. Illud ieiunius de' approbat qd an ei' oculol man' demo sinax leuat. Itē sūt ligna ignis ppiū nu trimētū. vñ Levi. vi. Ignis in altari meo semp ardebit que nutrit sacerdos subici ens ligna: b ligna sūt bona opa sine qbus eet ieiunū oino ipfectū. Joel. i. Sācifica te ieiunū. Vbi Breuo. Ieiunū sanctū care est aduictis bonis opib' dignū deo carnis abstinētia trahere. Itē videm' q ignis et modic' sub cinere cōseruat Job. xlij. Ags penitētia in fauilla r cinere. Et facit mētiōez b fauilla qz et fauilla ignis cinē' h'uat: r sic h'uat meritū ieiunij i ab scōsōde r detētiōe hūilitatis: vñ Mathei vi. Ne videar' hoib' ieiunās s3 pñ tuo q ē in abscondito. Dñ r in pncipio qdragesi malis ieiunij cinis sup capita ponit vt. s. cum abstinētia carnis tenere studeamus intus humilitatem mentis.

Capitulum secundum.

Accidia afflat saturno. Na saturnus q est iter septē pla netas supm' rē inferioroz in frigidatū r tēde incehu' r se tuu mortificatū. Est ergo p mo saturnus frigidissimus planeta: qd q dem Auerois sup de ec. r mū. per acci dens dicit cels. qz tarde mouetur r ideo calore nō excitat. S3 Anicēna e alij cōi ter dicit q saturn' et nā sua bz ifrigidare sicut r mars calefacere. Sicut ergo mar' me' accidia ifrigidat corda. Nam reddē

hoiez tardū ad motū boni operis p quem .seruitat' r obseruat calor amor: qz si opa ri defuerit iā amor nō est sic Breuo. di cit. Habz et b accidia. s. q. ifrigidat cor ex ipa natura sua et eo q fm rōnez ppiam opponit charitati q est calor aic vitalis. Et hec oppositio manifesta est ipse charitat' effectū. Na ppius effect' charitatis ē gau diū de deo. Accidia autē est tristitia de bo no spūali iquātū est bonū diuinū. Vnde p3 q accidia ex ppiā rōne charitati dnat ur. Sic ergo ipa charitas aiam de deo inflamat sic cōtrario accidia aiaz de deo ifrigidat. Vñ accidia ab accedente dr q ea q accidia sūt etiā frigida sūt. Itē satur nus est tardissime icēssiu' ita q nullus pla neta est ita tardi mot'. s. ppi magnitudi ne circuli sui cui' rōtatus siue reuolutio p pter magnitudinē tardi' p'icat: qd p3 sp ecificādo in singulis. Na luna que est infi ma morat i quolibet signo duob' dieb' r fer horis r disse r oplet cursū suū a pūcto vsqz ad pūctū. i. xvij. diebus r octo horis Alij tn dicūt q ipa luna cursū suū in toto zodiaco quousqz solē attingat perficit in xvij. dieb' cu dimidio. In quolibet .n. si gno morat p duos dies r dimidiū min' viginti minut'. Mercurius vero morat i quolibet signo p. xvij. dies. r. vi. horas r cōplet circulū zodiaci in .ccc. xxxix. dieb' Venus at morat i signo p. xxix. dies. In zodiaco vero p. ccc. xlviij. dies. Sol mora tur in signo. xxx. diebus. r. x. horis. r semisse bore. In zodiaco vero. ccc. lrv. dieb' r q drāte idēst sex horis. Mars morat in si gno p. lx. dies. r. xij. horis. In zodiaco ve ro p duos annos. Iupiter in signo p an nū. In zodiaco p. lxx. annos. Alfraganus autē dicit decimasecta dicit q lūa i circulo signoz p'icat cursū in. xxxix. dieb' r. xj. ho ris r dimidia r qrtali vñ' bore fere. Mer curius vero r ven' r sol. ccc. lrv. dieb' r qrtali vñ' diei fere. Mars autē in anno pfe eto r decē mēsi bus r. xvj. diebus r dimi dia fere. Iupiter autē in vñdecim annis r quoz mensibus r. xiiij. diebus. Saturnus

autē in vñgintinovez annis r quoz mensi bus r sex diebus. Et p3 ex pdictis q men sis lunar' duobus mois accipit: vno mō p spacio tps q lūa circuit zodiacū ab vno pūcto cūctis r rādiē ad eundē: qd sic dcm est fit p. xvij. dies r octo horas. Alio mō cōiori accipit mensis lunar' p spacio quo luna semel accensa fuerit r redit ad eūde locū sue accensiois: s3 cu solez nō inueniat qz sol iā pccellit p vnu signū ipsa luna attingit solez spacio duoz diez r quatuor ho raz r fm b mensis lunar' p. lxx. di es r duodecim horas ccept' fractioibus suspēctis. Et dicit maifeste p3 q saturn' iter omnes planetas tardius circulat vel cursū pplet. Sic accidia ini oia vicia mē tem reddit pigra in ope. diuino r spūali si ne nō inchoado qd cognoscit: sic a gbus dā dr q accidia est torpor ment' bona ne gligent': pponit .n. diabolus aū mentem accidiosi difficultatez opis vt desperans de labore nullo mō audeat illd inchoare: sic p3 p'cipue de opibus penitētie. Vñ de s. b. Ecclesiastici. vi. sacra kriptura ex borat dicens. Subijce humez tuū r por ta illā r nō accidieris in vinculo illius: si ue etiā bona ichoata nō psequendo. Vñ quoz diabolus facit hoiem aliq sup posse assumē vt postea et nimietate pōder' acci diosus effectus ea totat cogat relinqre. vñ Apls. ij. Corinth. ij. Nō vult q peni tens maiori absorbeat tristitia de p'co ne sic euz aggrauet nimietas tristitie ut eum retrabat a pnie ope. Vñc est etiā q dia bolus illo p'cipue tpe abstinētez b acci dia tentat q euz famēs ieiunij magis gra uat. Circa meridiez qñ iāz icipiunt sentire ieiunātes defectuz cibi r urgē ab estibus solis. Vñ dicit Laffianus i decimo libro b institut' monachoz. Maxime circa borā sextā monachum ingetat ut qdā febz in struens tpe p'stituro ardentissimos estus accensiois suaz sollit: ac statut' bor' ant me inferens egorati. Hoc igit facit dia bolus ut vel famis grauedine ieiunij di mittat vel ut ex accidia r im pacientia me

ritum ieiunij perdant. Item saturnus est mortificatiu⁹ fetuū qui sub eius nascitur dominio. Hinc est eni vt dicit astrologi q̄ pueri nati octauo mense nō viuūt s̄ citius moriūtur: p̄pterea q̄ octauo mense dominat eis saturnus q̄ vtraq̄ qualitate sua frigida z sicca fetū mortificat z extinguit. In p̄cedētibz eni sex mētibz glihet planeta per ordinē dominat fetui suo mēse. s̄ p̄mo mēse saturnus sc̄cūdo iupiter tertio mars quarto sol quinto venus sexto mercurius septimo luna: octauo autēz mēse saturni dominiū redit a capite: nō nō dominiū iouis z sic deinceps. **¶** Vnde dicitur nono mēse viuūt p̄pterea q̄ dominiū iouis q̄ fetū suū tēperato calore refouet z custodit. Similiter si nascat in principio decimi mēsis potest esse natiuitas salubris z vitalis p̄pter dominiū martis cuius calore z siccitate mēbra roborant nascētis. vñ fetus calozis z siccitatis bñficio egreditur iā robustus. Sicut ergo saturn⁹ extinguit z mortificat fetū sic accidia mortificat spiritū z tollit boni operis meritū. Vnde Ap̄tus dicit. iij. ad Corinth. vii. q̄ si tristitia seculi mortis operat que n̄ ē nisi accidia Lūis motus si ad rōnē p̄tingat ita vt in fugā z horrozē z detestatiōem boni q̄ est s̄m deū cōsentiat carne cōtra spiritū p̄ualēte oīno ipsū spiritū suffocat z est peccatū mortale. Sed q̄n est motus accidie p̄pter repugnātiā carnis ad spiritū in sola sensualitate nō hñs rōnis cōsensū tūc nō extinguit spiritū sed est veniale peccatū. Vñ etiā in viris p̄fectis huius accidie rediū aliq̄n inuenit. **¶** Secūdo accidia assimilatur igni. Nā videm⁹ q̄ adustio ignis re dulce in amara auertit: sicut tibi dulces z sapidi igne adusti nimia efficiuntur amari. Vnde etiam in corpore animalis colera est amara: q̄ est quedam superfluitas cibalis adusta z ideo derivat ad fetū z recipit in eius cistula. Aqua etiam colata p̄ cineres efficit amara ex eo q̄ cinis immittit alicuius rei sc̄licet ligni reliquā ē adusta. Patet igitur q̄ vltio ignis dulce in amarum cōuertit. Ad hoc igitur accidie

cōpetit que dū quadā tristitie febre palatum aie inficit spiritualiū deliciaz dulcedinem in amaritudinē cōuertit. vñ s̄m Isidorus i li. de sūmo bono. Et ipsa tristitia accidie nascit rancor z amaritudo aie. vñ de Ysa. v. De qui dicitis bonū maluz zc. **¶** Tertio accidia assimilatur acri. Aer eni ē tā mobilis q̄ omni ipellenti z subint rāti statim apitur z cedit. Vnde aer a vaporibus terreis. i. a ventis impellit: vaporibus aqueis. i. nubibus replet z flāmeis ignitōnibus nōmūq̄ in sūmo succendit. Que satis etiā accidie cōgruit. Nā accidia ficur dicit Isidorus: ociositate z somnolentiā generat: dū autē aia somnolēta z ociosa pigrescit oī p̄oxis tēptationū. impulsui facillime apertur z cedit. Nāz omniū cogitationū malaz z tēptationū inutiliū sentina receptiua est oīū. Et hinc est q̄ accidiosus z piger velut qdam mobilis aer impellit a vento superbie repletur aquis luxurie succenditur igne auaricie. **¶** Quarto accidia assimilatur pruinē p̄pter quatuor primo rōne congelabilitatis: q̄ pruinā est vapor congelatus in medio intersticio aeris p̄refrigiditate loci z tēporis in qb⁹ nō est aliqua ps caloriz: vt Aristot. dicit glo. Sic etiā per accidie vitium dū calor charitatis extinguit. quodāmodo ipsa anima frigidat z cogelatur. Vnde sup̄ illud psal. p̄cussit moros eorum in pruinā: dicit glo. q̄ pruinā est viciū quo charitas p̄miti stulticie tenebris quasi nocturno tempore frigore cogelatur. Secūdo rōne rigiditatis. Est enim pruinā dura z propter magnaz frigiditatem etiam rigiditatem inducit. Nam frigus aggregat partes vaporis z cōtrahit z pruinē substātiā duram reddit. Et nimia autem frigiditate canescit vt albescit z rigiditatem in ea re que ab ea tangitur iducit. Sic accidiosus per frigus accidie efficitur durus z rigidus vt nō moueatur neq̄ flectatur ad bene operandū. **¶** Exodi. xv. **¶** Obiguerunt omnes bitatores Chanaā. z sequit. Fiant immobiles quasi lapides. Factus suz sicut vter in pruinā q̄ sicut dicit glosa nulli liquozū ap̄tē z sic

accidiosus nulli opi. **¶** Tertio rōne. marciditatis: q̄ herbas z flores sup̄ quos pruinā cadit marcidios reddit z adurit. Sic etiā accidia omis virtutes aie z membra corporis p̄ oīū z pigritiā quodāmodo marcescere facit. Et q̄ et tristitia spūs accidia iducit hūozes de venis in aia erurit sic ericatur z sumit hūoz aduste rei. Nā spūs tristis ericcat ossa. vt dī **¶** Prover. xvij. Et sic p̄z q̄ accidiosus z piger dū puū laborat vel icōmodū refugit maximū dānuz incurrit s̄m illud Job. vi. Qui timent pruinā irruet sup̄ eos nīr. **¶** Quarto rōne roriditatis: q̄ pruinā radijs solis tacta subito euanescit z in rozes redit: pruinā. n. nihil aliud est q̄ ros cogelatur dicit beda. Nā pruinā est ex vapore rorido q̄ cogelatur an̄q̄ ex ipō resoluatur aq̄. Sic interdū aia rorida. i. gra spūali p̄fusa accidie gela inuadit z torpescit. I z rurū calozis solis. i. seruoze spiritus sancti tacta in rozes grē reddit z in hūozes deuotōis liquefit. Nā dū aia se in accidia cecidisse cōsiderat s̄metipam p̄ humilitatez minuit z vilificat z q̄si doloze tundens z p̄cūtiens sollicitat: ut ut sic nūc fuit frigus pruinē. i. accidie ita crescat z abūdet in ipsa seruoze grē. vñ **¶** Exodi. xvi. dicit de roze q̄ mane ros iacuit p̄ circuitū castrorū z subdit q̄ appuit minutū quasi pilo taluz in multitudinem pruinē.

Capitulum tertium.

¶ Vita uita assimilatur lune p̄pter quatuor. **¶** Primo propter officium. Nam lune officium est inferiora disponere. i. terrestria. Et hoc cōpetit ei ex tribus. **¶** Primo ex uicinitate q̄ ea q̄ p̄ multum distant efficacius mouet: luna autē p̄p̄inquoze est istis inferiorib⁹ q̄ aliq̄uod aliud celeste corpus z id efficacius agit in ea. **¶** Secūdo ex uirtuositate q̄ cū sit infima congregat sunt in ea omnes uirtutes mouentiū sup̄ orū. Vnde ex sua uirtute mouet oīa humida: z ex lumine a sole mutuo quasi qdam secundus sol breuiter agit z explicat in istis inferioribus

operationes solis. Et dico breuiter q̄ q̄ sol facit in anno s̄z uariationez humorozis z calozis luna facit in mēse. **¶** Tertio cā est ex materialitate: q̄ vt tactū est supra capi. Luna vt dicit Aristot. est quasi terrestris nature. i. corpulēte z mālis. Vnde p̄pter cōformitatez terrestria magis variat q̄ aliq̄ celestium corporū. Sic etiā vita actiuoz est circa terrena z t̄palia ordināda z disponēda. Et sicut ex victis colligitur luna respectu terrestriū h̄z uicinitatem uirtuositatez celeritatez z materialitatem que omnia cōpetunt actiuis q̄. **¶** Primo vñ esse indigentibus vicini siue primi per cōpationē. **¶** Nce. x. Quis tibi videtur primus fuisse illi q̄ incidit in latrones. At ille ait. q̄ fecit misericordiā in illā. **¶** Secūdo debent esse superiorū uirtutibus pleni per imitationē: q̄ debent uestigia sanctorū p̄cipue in laborādo z patienter tolerando. **¶** Jacob. v. Exemplū accipite fratres critus mali z lōganimitatē labori z paciētiē p̄p̄betas zc. **¶** Tertio debent esse sc̄luni p̄ subleuationis celeritatez **¶** Prover. iij. Ne dicas amico tuo uade z reuertere cras dabo tibi cū statim possis dare. **¶** Et Eccl. iij. Ne p̄trahas datū angustianti zc. **¶** Quarto illi debent actiue uirtutis ministerijs deputari q̄ sūt magis materiales z grossi z ad contemplationem minus idonei. **¶** Ep̄hesi. vi. Secularia iudicia si habueritis: cōtēptibiles qui sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicandū. **¶** Secūdo actiua uita assimilatur lune p̄pter dominium. Nā luna specialit̄ macula habita hūiditatis dominat z significat sup̄ ea vt super pluuiā z aquaz innūdationes. Dicit eni Beda. q̄ quādo luna apparet in sūmo corniculo suo maculis qui busdā nigrescit pluuiosū mēsis p̄tendit ex ordiū. **¶** Itē dicit **¶** Adclallat q̄ si cecidit in lumine fuerit in signis aq̄nicis: q̄ sūt tria. i. scorpio cācer z pilcis nimia significat abundantiam pluuiarū. **¶** Item p̄pter hūiditatem dominium significat specialit̄ luna sup̄ cerebrū sicut sol super cor. Ita actiuus ho-

nas spaffide plen⁹ affluit abudantia hūo-
rū rē pluuiaz idest abudantia lachrymaruz
iplēs illō Eccl. viii. Ne desit plorātib⁹ in
solatōe rē cū lugētib⁹ abula. Sic. n. facie-
bat Job q dicitur flebat quōdā sup eo q
afflic⁹ erat rē spaciebat aia mea pauperi.
Job. tricēsimō. Tercio actiua vita afflita
tur lune ppi aspectū. q. lūa crescēs vel
decrefcēs i lūine qñq aspiciētib⁹ appet ar
cuat. quādoqz circulari. sic bon⁹ actiu⁹ ad
vtrūqz statū debz se hē. Pbil. iiii. Scio
abūdare. ecce lūa crescēs. rē penuriā pati ec
ce lūa decrefcēs Tobie. iiii. Si mltū tibi
fuerit abūdā tribue. ecce angntū. si exigū
tibi fuerit libet illō exigū ipari stude. ecce
lūe decrefcēs. S3 tē actiu⁹ ē arcuat qñ se p
tio p mifericordiā fleat siue pendo siue
spaciēdo. Tūc aut est circulari qñ postqz
ad exteriora exiit se ad semetipz iternis
solicite rēducit. Tā n. ē circulario ab eodē
in idēz. Ezechiel pmo. Aialia ibat rē uer
tebant. Quarto afflita actiua vita lune
ppi multiplicatē nominū. b3. n. luna tria
noia s3 poetas. Nā vocabat pserpina eo
qz semib⁹ q iaciunt i tra dē dea. Dñ
dī q qñ luna pmo incēdit optimū ē semi
na iace. qz tūc virtutes planetaz. colligit
qz inferiorib⁹ influit. In b at creplo colligit
qz actiue vite qgruit elemofinaz semina
iacē ex qb⁹ n abūdāter spargant copiofus
fruct⁹ colligit celestia pmoiz. rē ecōtrario si
iaciant auare fm illud. ij. Cor. it. Qui par
ce semiat pcc r metet. Del b q lūa semi
na fouet ondū q illi q actiue vite deserui
unt pcpue debēt assilire r seminātib⁹ ver
ba dei. Nā a qb⁹ recipiunt spūalia debēt
repedā spūalia. Dñ Apo. j. Corinth. r. Si
spūalia vob semiaui. n ē magnū si car
nalia vā metam⁹. Itē lūa vocabat dia
na. i. dea filiaz r nemoiz. qz ferl de nocte
pactua qz rētib⁹ nemoiz. lumis bñficiū ad
ministrat. Et iō gētilēs vocauerūt lunam
deā venatorū. qz venatio fit i filuis. ppter
qz dianā cū arcu dpingebāt eo qz vena
tores arcubus vtebantur. Et ex hoc acci
pitur qz qui vite actiue deseruiunt pre-

cipue subuenire debent solitariā vitam
ducentibus. vt nō oporteat eos ppter ut
ctum querendū vagari r a sua solitudine
exire. In cuius rei exemplū rps populuz
in solitudine pauit. Mar. ix. Item luna
vocabat lacina vñ per sincopā dī lūa. de
qua Virg. Ecloga lacina rē. Nā antigitus
colebat a virginibus r seruātib⁹ castita
tē. Et quo tē colligit qz pcpue meritorū
est per actiua vitā seruire r subuenire sa
cris virginibus r monialibus caste vterib⁹.
ne ppter victū cogatur exire r a suis clau
stris discurrere. Itē actiua vita afflita col
li. pmo ppi ordies ponat. Est. n. coll pes
mōis. Nā per collē ascēdū⁹ ad mōtem
qz. s. per vitā actiua ad pteptatū venim⁹
Jacob. n. post lye nubiū per quā actiua
vita signat ad Rachel puenit amplexū p
quā pteptatiue vite formositas figurat
Scdo ppi fructū suauitate. abūdāt. n. ita
collib⁹ fani r sapidi fruct⁹. ppi b qz colles
plus qz valles solarib⁹ radijs patet. cētā ce
lesti iube r roze abūdāt. madent. Sic abū
dāt actiui boies fructib⁹ meritorū. Magna
enī sic Ergo. dicit sūt actiue vite meri
ta q sūt vt fruct⁹ fani ppi itentōis sincer
itate. Nō sūt. n. fruct⁹ corrupti vt opa hypo
critaz. Itē si fruct⁹ sapidi p charitatē sua
uiratē. Ipi. n. s3 q radijs sol. i. doctrinis r
creplis xpi illustrant r q roze celest⁹ grē
abūdāt. pfūdunt. Tercio ppi gramina
salubritatē. Sūt. n. sic Lōstātū⁹ dīc i col
lib⁹ salubria gramina siue herbe ppi aerē
subtilitatē r puritatē. Dec gmina virētia
sūt virtutū mltaz crepla q i actiuis virē cō
spicim⁹ valde ad imitādū salubria: bñt. n.
puritatē aerē. i. mundiciā cordis et ē bñi
litate. l. discretōis. Itē actiua vita q mi
sericordie itēdit opib⁹ assiliri pēt mōti gari
zini. Nā garijim vt dīc Hiero. mōs est
iur hierico cui ex aduerso ē mōs Ebal.
In his duob⁹ mōtib⁹ maledictōes r bñdi
ctōes ppo itātū terrā pmissiōis pmissa
te sunt. vt per bñdictōes promouerent ad
bonum. r per maledictōes retraherēt
a malo. Unde lex tribus in. gari jim ppo

mulgabant bñdictōes r ser alie in Ebal
maledictōes. Modus ergo garijz et quo
benedictiones pmulgantur meriti ē ope
rum misericordie q ad vitā actiua pcer
nent. Unde in die iudicij bñdicti pro
nūciabuntur a christo. s3 illud Mar. xxv.
Venite bñdicti rē. Et cōgrue ser tribus
erant q bñdictiones pnūciabāt. qz miseri
cordie opera ser ibidem a christo cōputā
tur ppter q electi dei paternā bñdictōem
merent. Esuriui inq r dedistis mibi mā
ducare. sitim r dedistis mibi bibē. bospes
erā r collegistis me nudus r coopuistis
me infirmus r visitastis me in carcere erā
r venistis ad me. Ecōtra aut modos ebal
et quo pnūciate sūt maledictōes signat
auariciā r crudelitātē impioz q opa mis
ericordie subtraxerūt quibus. Iudex dicit
Itē maledicti rē.

Capitulum quartum

Amor est multiplex. s. spūa
lis carnalis tpalis r cōmu
nis. Amor aut spūalis. s. cha
ritas assilatur vnceri q est
planeta celestis. Dñ r a pa
ganis dea dicebat amoris et eo q icitat
ad amādū. Dicit aut Ptolomeus q s3
venerē ptingit via amor amicitia r pegri
nus. r significat lucrū r gaudiū. q oia que
niūt amori charitatē. Nam ipa charitas
via est q ad celestia gradimur. amor quo
deo pnectimur. amicitia q siml pūgimur
Itē ipa est baculus pegriatū. lucrū ne
gociatū r gaudiū deo fructū. Itē amor
spūalis assimulat caliditatē terre. Abūdāt
enim sic amor diuinus in aia sicut calor
in terra. s. ex trib⁹ fm qz ex trib⁹ ptingit qz
vna terra fit calidior altera. Dñio gde et
radioz solis multiplicatōe. Sol. n. plus oi
b⁹ corpib⁹ celestib⁹ emittit fortes radios pp
sua magnitudinē corpis r spissitudinem
magis fortem materiā hñtes r lumē ma
gis calidū. Et qz ipse nāt mouet sphaeraz
ignis sicut sphaera stellarum mouet terrā
r sphaera lune mouet aquaz. r sphaera alio
rum quinqz planetarum mouet aerem

Et iō radij solis marie calefaciūt vbi mul
tiplicatur vel reflectunt. Quasi at radij
solis sūt crepla saluatoris q. nos illūināt
p instructionē. qz ois xpi actio nra est in
structio vt dicit Apo. j. inflamat p imita
tionē. Dñ apo. Epp. i. Ambulate in di
lectione sicut r rps dilecti nos. Sicut er
go abūdāt calor in terra et radioz solis
multiplicatōe. ita r seruo: amor in aia et
creploz xpi inspectōe r imitātōe. Scdo
vna regio siue terra calidior ē altera cre
ti inflatiōe. Nā qz vtr⁹ austral calidus ē
aquilonaris vero frigidus. iō loc⁹ australi
veto exposit⁹ calidior ē qz aglonari app⁹.
Quasi at auster calefaciē r turbās aerē
ē spūsanct⁹. de quo dī. Abachuc. iij. De⁹
ab austro veniet. qz aiaz fortis cōmouēs r
calefaci p dilectōe r pcurat ad cōmū
tationē. Job. xxxvii. Nōne vestimenta tua
calida sūt cum plata fuerit terra austro.
Tercio quoqz vna terra vel loc⁹ calidior ē
qz ali⁹ et loci situatiōe. Nā terra q ē vici
nior mari meridionali ē calidior qz terra
q ē vicina aglonari. Sicut ille q fami
liarior r ppingor ē hōi s3 seruetio: fit r
melior qz ille q cū pctōre puerfat. Nā vita
scōz est vt mare meridiana. Mare gde ē
cū amaricanū merore. Ezechiel. iij. Abij
dianū est cum adurunt amore. Eccl. xliij.
In meridiano exurit terra. Peccator at
est vt mare aquilonare. Mare gde ppi
ingtudinē cordis. Ysa. lvij. Impij quasi
mare serues qz gescē ad pōt. s3 aglonare
ē pp subiectōes demonis. Est. n. peccator
subiect⁹ diabolo r obedit ei q dixit Ysa.
xiii. Sedebo in mōte testamētū in lateri
bus aglonis. ascēdā sup altitudinē nubiu
r ero sicut altissimo. ps. Ab aglue r mari
rē. T Sed est notādum q astrologi po
nūt tres alias cās quare quasda regioes
et terras dicūt calidissimas esse. Vna est
et sol appropinquatione q est ex bcentate
diametri. Dñ pp immēsitatē calorū ter
ra illa ē inhabitabil⁹ vltra egnoctialē. qd di
cūt pp eccentricitatē sphaere solis. Et hoc p

finet ad xpi incarnationes quado. sipse sol
 iusticie nobis maxime appropinquaverat
 diametro nostre nature se induet. Dñi ibi
 erat breuiata maxima distantia q̄ erat in
 ter nos & deū & ibi apparuit breuitas dia
 metri qz fuit verbū abbreviatū in carne.
 Et hec p̄pinq̄uitas solis idest xpi multū
 nos ad ei⁹ amorē inflāmare Apo. Ro.
 xij. Nunc p̄pior ē nra sal⁹ q̄ cū credim⁹
 tē. Scda cā ē ex solis māsiōe vt in p̄n
 cipio capricorni & i p̄ncipio cāri vbi p̄p re
 curuatiōes Zodiaci sol v̄ stare in eodem
 loco. Tūc. n. Zodiac⁹ girās minimā p̄tem
 variat b̄ circulo cognociale q̄ sol q̄st̄r̄ stat
 pp̄ qd calor p̄fortat in loci suppositi illis
 gradib⁹. Et h̄ cā refer̄t ad xpi passiōem:
 tūc. n. v̄ sol stetit immobil̄ cruci. s. affix⁹.
 Et h̄ xpi māsiō fuit in duob⁹ solsticijs qz. s.
 ei⁹ affixio duplici scā fuit. s. ex p̄te sup̄iori
 in manib⁹: & ex p̄te inferiōri in pedib⁹. Dñi
 h̄ affixio & māsiō xpi in cruce sup̄ oia d̄z i
 nob⁹ calozes amoris accendēre: vt aia
 nra liquet in lactuimis. Eto. xvj. Cū inca
 luisset sol liquet bar. s. māna. i. mēs dulcedi
 ne deuotiōis plena. Tertia cā ex sol oppō
 nes. qñ est oppō sol ad ebent capiti: vt s̄b
 cātro vbi sol s̄ declinat a capiti⁹. Et h̄ re
 fert̄ ad xpi retur̄ rectōes v̄ ascensionē vbi
 sol xps supposit⁹ apparuit omnib⁹ capiti⁹
 p̄ p̄tēz & antozitatz. Dñi dixit dare est
 mibi ois p̄tas i celo & i tra. Itē fuit suppo
 situs omniū capiti⁹ etiā loco in ascensio
 nem cū ascendit sup̄ omnes choros celoz
 vbi etiā nūq̄ apli⁹ declinare p̄t p̄ morte &
 iō apli⁹ a capiti⁹. i. ap̄tis q̄ fuerūt capita s̄
 deliū. i. p̄ncipes n̄ declinabit v̄ter⁹ sic ipe
 dicit Adar. xvij. Ecce ego vobiscū sū om
 nib⁹ dieb⁹ vsqz ad cōsumatōes seculi q̄ om
 nia dñt nos in amore xpi accendē. s. i. in
 carnatiōis p̄pinq̄tas & affixiōis acerbitas
 & exaltatiōis dignitas. Item amatores
 assūmilāt ire: q̄ q̄uis sit frigidus s̄m nām
 suam tñ intra se ignem tenet inclusū. Sic
 amatores dei q̄uis sint frigidī circa tpa
 lia. i. negligentes & remnentes ea. int̄m
 circa deū & spūalia sūt igni & seruētes. s̄

ignem. Oburētē in terra ipsoz. Hic est
 ignis spūalis oburēt & sumens peccata
 de quo Luc. xi. Ignē veni mittere in ter
 rā &c. Itē amo: spūalis sūt ignitioni
 vaporis q̄ sepi⁹ appet in acre. Sūt. n. decē
 modi tal⁹ ignitiōis rep̄ntātes decē effect⁹
 diuini & spūal⁹ amoris. Prima. n. ipressio
 nā talis vocat colūna siue ignis p̄p̄dicu
 lar. Dec. n. est qdā ignis q̄ iterdū appa
 ret in sup̄iori regiōe aeris ad modū colū
 ne pyramidalis h̄ns latitudinē iseri⁹ & su
 periorē dēs in acūmē. Et rō est qz genera
 tur ex vapore multū siccō & calido: vnde
 trās̄it̄ duas regiōes aer. s. s̄mā & i medi
 am: qz frigē eaz nō p̄t quēre ipz & iō trā
 sit ad regiōes sup̄iam: qz tal⁹ vapor est
 ineq̄lis h̄ns iseri⁹ multas p̄tes terrestres
 dilatātes: iō iseri⁹ in basi de necessitate
 dilatat. Et qz terrestre sup̄iam: qz calidū ite
 cleuatiōi & cōlūti altaz p̄tū: & calidū ite
 rā dirigēs dilatat in reuēdo plus cali
 dū: q̄tū plus & plus rēdit in acūmē. Dñi
 efficit sicut deū est v̄ sup̄iora demissū s̄
 p̄p̄ lōgitudinē v̄ de sup̄iora demissū s̄
 p̄p̄ p̄p̄diculū qd iseri⁹ b̄z massam & tri
 nue vsqz in sublimē conū. In h̄ igit q̄ ta
 lis colūna superi⁹ est acuta cū acuti sūt p̄
 netrare p̄z q̄ rep̄ntat p̄p̄tū effectū amo
 ris: q̄ est penetrare ad intima. Penetrat
 eni amās vsqz ad interiora amati. & iō de
 spū sancto q̄ est diuini amor dicit Apo. i.
 Corinbt. ij. q̄ scrutat p̄fūda dei. Itē in
 h̄ q̄ talis vapor s̄mā & scdam: regiōe ae
 ris trāscedit & i terrā se figit rep̄ntat sub
 limitatē amoris spūal⁹. Sūt. n. qñ tres re
 giōes sūt q̄ vident deū dilige solū p̄p̄ tpa
 lia bona & isti sūt i regiōe infima. Quidam
 vero dilige deū v̄ euadit eterna suppli
 cia: & isti sūt i regiōe media. Quidā dil
 gūt deū p̄p̄ celestia s̄mā siue p̄p̄ sc̄p̄z
 qz ipse erit merces nra & isti sūt i regiōe
 sup̄ima. Dñi isti h̄nt ignē sublimē. i. amo
 rē excellētē. Itē in eo q̄ tal⁹ pyramis su
 periorē se refrigit rep̄ntat amorē p̄m. Nā
 lz amor sanctorū iseri⁹ & erga p̄mōs dila

tes superi⁹ tñ i deū se totū refrigit & vni
 qz q̄gd h̄ iseri⁹ amāt solū p̄p̄ deū amāt
 Itē in eo q̄ tal⁹ colūna n̄ ē breuis s̄ iō
 p̄tūdit b̄z signat diuturnitatē amoris p̄
 p̄tūditatē. Nā oī tpe diligit q̄ amāt ē vt
 dr. Ecclē. xvij. Scda ipressio ignea vocat
 lāca: q̄ est qdā ignis lōg⁹ subtili i altā ere
 crus. Est. n. ex vapore multū siccō & calido
 & icq̄r calido & subtili s̄ subter n̄ h̄ns mul
 ta terrestria q̄ dilatatī possint. Dñi p̄p̄ iō
 qñ subtile qd p̄tūdit figure vocat lāca: &
 stat erecta acūmē h̄ns sup̄ se sic ignis p̄p̄
 dicular. Hic q̄ p̄p̄tūdit al⁹ effect⁹ amoris.
 q̄ est vulnera: lāca. n. boies ad vulnerā
 dū vni. Daniel. xij. Erāt ambo vulnera
 ti amor ei⁹. Hoc vuln⁹ amoris est foris pe
 netratio cordis. Dec igit fuit lāca q̄ cor
 xpi vulnerat: sigdē ipe vulnerat est p̄p̄
 itrigates nras qd totū fecit amor. Vide
 q̄ q̄ rps ex charitate vulnerat. Vide et q̄
 nos a deo ex charitate vulneramur & sta
 gell p̄tūdit p̄tūditur. ipe. n. vulnerat &
 medet qz. s. vulnera n̄ sunt ad occidēdū
 s̄ pot⁹ ad sanādū. Et iō meliora s̄ vulne
 ra diligit. s. xpi q̄ fraudulēta oscula. i. bla
 dimēta odiēt. s. diaboli v̄ mūdī. Tertia
 ipressio vocat cādela ardēs. Dec ē. n. flā
 ma qdā q̄ qñ appet in acre v̄ qñ rotūda
 & s̄p̄rica. Sūt. n. ex vapore multū calido
 & siccō: q̄ est cōst̄r̄ subtili & h̄n tenuis: q̄st̄r̄ ap
 tus inflāmatiōi q̄ cōst̄r̄ ascēdit in oib⁹ p̄tib⁹
 & est cōst̄r̄ disgregabil⁹ calore in oib⁹ p̄te di
 mēsiōis & sic efficit latū qñ rotūdū natās
 in superficie aer. Dñi lz sit latū i superficie
 tñ v̄ rotūdū & s̄p̄rica p̄p̄ lōgitudinem
 n̄ v̄. Hic ē terti⁹ effect⁹ amoris. s. inflā
 mare & ardē. Lati. vij. Foris ē vt mors vi
 lectio dura vt ignis cōmūtiō: lāpades ei⁹
 lāpades ignis atqz flāmax. Talē ardorē
 bēbat. Jobes baptista de quo dñs dixit
 Jobas. s. Ille erat lucerna ardēs & lu
 cēs. Talis ardor amoris eleuat aiaz ad cul
 mē perfectiōis. Dñi & figurā p̄tūdit circu
 larē & s̄p̄rica q̄ s̄z p̄p̄ filosofū ē p̄fecti
 s̄ma figurā. Et iō charitas ab ap̄lo d̄
 vincula perfectiōis. Colofen. iij. Quarta

ipressio siue ignitio vocat asub ascēdens.
 s̄. n. ex vapore ascēso cōst̄r̄ subtili. S̄z cūz
 extendit ad partē vnā h̄bit in aliā. Aliqñ
 at ē vapor: cōst̄r̄ subtili s̄ nō est h̄n p̄tūdit
 nec adberens sibi s̄ vna p̄tūdit eius aliā
 talū est distās ab aliā: & tūc v̄ asub ascēn
 dē post asub sic si eleuānt scintille de for
 nace. Hic est q̄t̄ effectus amoris. s. eleua
 re. Facit. n. ascēdē aiaz per profectū vir
 tutū: sed iste nior siue perfect⁹ i seruētiō
 ribus est p̄tūdit: i tepiditōis est discōtinu
 us & qñ per tempora frequenter interrup
 ptus. s̄. s̄bunt de virtute in virtutē
 Quinta ignitio vocatur ignis diu
 sus. Dec enim generatur ex vapore non
 vehementer calido & siccō & iō nō p̄t trā
 fire mediā regiōem aer: qz frigidissima. &
 h̄ vapor est disgregatus & p̄p̄ calorē quē
 b̄z qñ occurrit in acre inferiori frigida. n.
 bes fugiendo s̄p̄ricat partē ad partē. & ex
 s̄p̄ricatiōe inflāmat. & qz disgregare sūt par
 tes v̄ diuisus ignis: & qz fugit nubes frigi
 dam tangētē se iō v̄ disgregatiz egredi:
 velut si stappa exsufflet ex cāna. Hic autē
 est alius effectus amoris. s. separare. Illi. n.
 q̄ sūt i amore nō multū seruētes nec mē
 tum eleuati in spū debent se separare a vi
 cis: fugiendo quātū possunt occasiōes pec
 catorū. & tales sunt multi seculares boni
 quos amor dei facit fugē nubem frigidāz
 i. maliciā carnis vel peccati. In eis at lz
 sit ignis amoris tñ quodāmodo diuisus p̄
 p̄ter mixtaz rez curas & sollicitudines q̄s
 illos bre oz. Sexta ipressio vocat cāde
 la descēdens. Dec. n. est ex vapore s̄mā nō
 multū calido & siccō nec penetrare valen
 te mediā regiōem. Est tñ tal⁹ vapor h̄n cōti
 nuus & expulsus ex frigida nube tāgēte &
 est modicus s̄z h̄n p̄p̄tūdit nec m̄tus sed
 p̄tūdit cadit s̄z nō diuidit. p̄p̄ tinnum
 casū v̄ quasi stella cadens. Hic est alius
 effectus amoris. s. būiliare. Nā lz in san
 ctis dei sit amor dei p̄tūdit tñ qñ tāgū
 tur a tētatōe carnis v̄ mūdī v̄ diaboli ti
 menues se nō esse p̄tūdit bene. s. firmos
 bene: & reputātes se modicos. i. nō multe

virtutis humilitatis z depmunt seipfos. Nihilominus tñ semper pñuāt q̄ bene inceperūt. Aliqñ tamen ppi cōtinuos im pulsus tribulationū vel tentationū. ipfis quasi vñ timendo z dubitādo q̄ quasi a deo occiderūt: q̄ totū pertinet ad eoz bu militarem ad quā amor dei eos inclinat. **S**eptima ignitio vocat lumen pcedēs. Hec est ex vapore cōtinuo calido z sicco z hñ pñuor: in quo est multa materia cō globata z forū. cui nihil in acre obuiat: s̄ accendit ex cōfricāde sui z stat quādoqz in acre: z h est q̄ vocāt bi qui discurrūt de nocte lumen pcedens. Hic est alius cbaritatis effectus. s̄. deducendo illumina re q̄ est nobis necessariū in via tenebro sa bonis mūdī. Dñ diuinus amor figura tus est in illa colūna ignis q̄ populus dei pcedebat de nocte: de quo etiā in ps. dī Expandit nubem in protectionem eorum ignem vñ luceret eis per noctem. Et in eodem dicit eos in nube diei z tota nocte illuminatōe ignis. **S**exta ignitio vocatur vulgo stella cadens: sed a phisofopis asub descendens. Hec enim asub descendens ē ex vapore consimili si cut lumen pcedens cui tamen occurrit aliquid desuper expellens ipsum inferius: ideo videtur cadens siue descendēs. Hic est alius effectus amoris scilicet inclinare per ministerium vite actiue. **U**nde necessitas proximorum occurrens expellit siue retrahit amicos dei ab arce contemplationis inclinans illos ad ministerium infime actionis scilicet ad obsequendum proximis. **M**ona impressio vocatur draco volans z hec est in nube calida ad latus vnum z frigida ad aliud. **U**nde tunc propter conuenientiam ad calidum attrahitur ad illud z ibi incenditur: post pñam, autem partem sumat anteq̄ incenditur z dilatur in medio z incuruatur propter incensionem partis vnius z extingitōe alterius versus humiduz z frigiduz. **U**ñ efficit velut draco volans qz añrior ps incensa videt ve-

lut spiramē draconis. **M**edia at incurua ta p hoc qz attrahit a pma pte curuat se vt serpens z volat sp̄ ad illud lat⁹ vbi cor ruscit in lat⁹ caliduz eo qz sicut attrahit sile z pñuz expellit pñuz. **H**ic est ali⁹ effectus amoris qz facit qñ volādo ad deuz festinare. **N**ā sicut b draco aere⁹ bz vñuz i t. s̄. añri⁹ caliduz: posteri⁹ vero frigidū. Sic amatores dei bñt qdez feruorē spirit⁹ sed cui⁹ frigore. s̄. fragilitate carnis pp qd dñs dicit qz spirit⁹ pñoz ē caro at iñirma. **S**er uor igit spūs iñāmat vebemēt z suspiria ad deū facit: s̄. frigid⁹. **I**nfirmitas carnis in curuat z trahit ad infima. **S**ed. tñ. ex ista pugna volare cogit anima qz ex carnis angustia spirit⁹ magis incendit z carnem post se violenter attrahens in deuz veloci⁹ tendit. **S**extima ignitio vocat asub quoz apparens quoz nox h est ex vapore sicco z inflamabili medio mō pungente ad re gionez mediā z nō penetrāte ipam: qz ex frigore loci expellit. z qz sub ipō non sunt multe nubes id iccendens nubes occultat z penetrās nubes appet it: pñ iste est asub tertio. **H**ic est ali⁹ effectus amoris. s̄. vtrāqz vitā alternādo aliqñ vacādo actiue ali qñ cōtemplatiue. quoz latere ad cōtemplā duz quoz apparē ad obsequenduz. **S**. n. o. z fieri z illa nō omittit. **T**ercia nota qz amor spiritual⁹ crescit z minuit sicut cupiditas mundi crescit z decrescit. **C**ui⁹ exempluz ē qz decrescēte vmbra crescit calor z cre scēte minuit: z sic decrescēte amore tpa liuz crescit seruo⁹ cbaritat⁹ z ecduerso eo cre scēte minuit zc. **D**icre. 5. **D**e vob qz declinavit dies z plūiores facte sunt vnbz vesperi. z h est qz abundauit iugtas z refriguit cbaritas. **M**at. xliiij. **A**mor carnalis assilat veneri. **N**ā ven⁹ vt dicit **P**tol. ex pte corpis disponit ad pulchri tudinē. z ad voluptates tact⁹ olfact⁹ gustus z audit⁹ inclināt z impellit. vestium mulie bñuz incifozes efficit **D**om⁹ ei⁹ sunt libra z taur⁹: regnat in piscib⁹ s̄ in virgine re gnuz ei⁹ deficit z abscedit. **S**ic etiā amor carnal⁹ ad pulchritudinēz corpis aspiciū. **S**cñ

hñ voluptates exigit siue tactū siue odo rā siue ciboꝝ siue cōtionuz: ornamenta z mulieres appetit. Aliqñ etiā iustos viros qz designāt in libra pp cōlitatēz iusticie qz in libra cristenis sol facit egnocia z vi ros fortes qz designātur i tauru⁹ aggredi tur z insicit. **R**egnat at maxime i piscib⁹. **I**n hominibus sub ags deliciaꝝ viuenti bus: s̄ in virginib⁹. **I**n pñentib⁹ deficit vigor ei⁹. **A**mor tpalis pspirat⁹ impe dit dulcedineꝝ cōtemplatiōis z pnat fructū boni opis. **C**ui⁹ exemplum appet in rose. **L**edit. n. aliqñ ros suoz z viscosus ad mo dum mellis sup herbas z folia arboruz. **S**ole at agente in ipz enaporat humiduz z terrestre sicuz vburit z efficit qñ farina ipsa: qz a sua siccitate siccit herbas z indu cit sterilitatēz. **Q**uasi. n. dulcedo rois est delectatio cōtemplatiōis: quā calor solis. i. amor tpalis pspirat⁹: humidū deuorōis educens z terrestre affectum accendens z mentem ad vana spargens tollit z a fru ctu boni opis animā sterile reddit. **T**ercia amor dōis put. s̄. z spiritualē z sensibi lem amorē includit assilat radio. **P**rimo qz radius bz penetrare. **U**ñ in pceptina distinguit triplex radi⁹. s̄. rect⁹. s̄. fract⁹. z. res ter⁹. **R**ect⁹ siue ppedicular: est qz a corpe radioso emissus recto z lineari motu sine obligate aliq̄ petit centrum. **E**t huic assi militat spiritual⁹ bō qz tot⁹ est rect⁹. **U**ñ **L**ā ticor. i. **R**ecti diligunt te. **E**t iste petit cen trū. i. cor. **D**euter. onomij. vi. diliget dñs deuz tuuz ex toto corde tuo zc. **C**ōfra ctus radi⁹ siue collateral est. qz a corpe lu minoso egrediēs et aliq̄ diaphana inue niēs n̄ pfecte obediēs n̄ recte incedit: s̄ ad aliqū pte diuertit. **E**t tal obligatio dī ra dij s̄ fract⁹: z huic radio contracto assilat amor social⁹ siue ciuū qz n̄ ē amor totali⁹ re ct⁹: qz frequen nō est pp deuz siue bz deū s̄ vt plurimuz bz respectū ad aliq̄ mūda num. **R**esler⁹ at radi⁹ est qz dñs a suo pñ cipio recte vt obliq̄ pcedit dñs corpus densum incurrit repercutit z repellit. nec trāsitus ei dat. **U**nde cū nō pōt se diffun

dere in aēriozia postrius necesse ē vt rede at z se ibi multiplet. **E**t talis repercussio dicitur radij reflectio. **H**uic aut radio re flecto assimilāt amor viliū qz scilz reflectit ad seipm. **U**ñ si primū vel aliquid dilli git nō ex hoc pñit interius s̄z in dca tē dendo. sed poti⁹ retrocedēdo in seipm re deundo. **E**st et talis amor carnal⁹ qz solum ad corpus primi procedit. z interius ad aiam nō trāsit. sed poti⁹ retrocedit dñs ali um corporaliter ad delectamētū sui vt p pñū cōmoduz diligit aut amat. **S**exto amor assimilāt radio: qz radius bz colora re. **N**ā radius solaris dū in nube rozida soli opposita includit diuersos colores in ipsa nube z acre operat. sicut p̄z in arcu ce lesti. **I**ta sicut amor qui dū in aia tenera z molli intēdit. diuersas ibidē passiones z affectiōes operat quib⁹ videlz passiōibus ipsa aia velut quibusdā colorib⁹ tingitur. **U**nde sicut ipse arcus celestis bz colorz rubeū iacinctū ceruleū z viridē. **I**stī. n. colores in eo pncipaliter nobis apparēt. **I**ta sicut et ex amore causant in aia passio nes plures. **S**ed pncipue q̄uoz. s̄z zelus ex cessus odiuz z morbus. **P**rimo. n. amor bz causare zeluz. **U**ñ bñs **D**io. dicit. iij. cap. de diuinis nobis qz de⁹ appellat ze lotes. ppter multū amorē quē bz ad en tia. zelus ergo quocūqz mō sumat ex intē siōe amoris causat. **M**anifestū ē. n. qz quā to aliqua virtus tēdit in aliquid tāto for tius repellit oē contrarium vel repugnās. **C**ū ergo amor fit gda motus in amatus. vt **A**ug. dicit in lib. lxxiiij. q̄num. intēsus amor querit excludere omne qd sibi repu gnat. **U**nde in amore occupatē qz inten se aliq̄ occupat: mouet ptra oē illud qd repugnat cōscutioni vel q̄te. fructiōi eius qd amat. **E**t hoc mō vñ dicuntur zelare vroz ne ppter cōfortiū alioꝝ impediāt singularitatis quā in vroz querūt. **S**imili ter et qui q̄runt excellētiā mouentur ptra omnes qui excellere vident. qñ ipediētes eozum excellētiā. **E**t bñdū est zelus iui die de quo dicitur in ps. **N**oli emulari in

malignantibus neque zelaveris facientes iniquitatem. Amos autem amicitie dicit bonum amicum. Et in hoc aliquid dicit zelare pro amico quod do ea que dicitur vel sunt pro bonum amici de repellere studet. Et pro hoc est modum aliquid dicit zelare pro deo qui ea que sunt pro honore vel voluntate dei repellere pro posse conat secundum illud. Reg. xix. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. Et Job. ij. super illud zelus domini tuus comedit me. dicit glossa que bono zelo comeditur quod quilibet prava que viderit corrigere fatigat. si neque tolerat et gemit. Et secundo amor causat excessum. Unde Dionysius. dicit. iij. capitulo. de divinis nominibus que amor divinus excessum facit. et ipse deus propter amorem est excessum passus. Dicitur autem excessum pati cum extra se ponitur. Quia. n. ut dicit Augustinus. acrius est ubi amat quod ubi amat quoniam aliquid intencio desiderio vel amore fert in aliquid. extra se quomodo rapitur. et illud sit supra se quodammodo supra se rapitur. ita que seipsam transcedit et excedit. Tertio amor causat odium. Nam amor consistit in quadam convenientia amantium. Unde si non consistit in quadam repugnancia vel dissonancia. prius autem considerat quod dicitur rei quod est ei repugnat. et per hoc aliquid est repugnans que impedit vel corrumpit quod est conveniens. Unde necesse est que amor sit prior odio et causa eius. Nam nihil odio habet nisi pro hoc quod repugnat ei quod amat. Quarto amor causat morbum siue languorem. Lanticoz. ij. Fulcite membris vestris stipate me malis quia amore languo. Nam amor peccati languidam facit animam et eo que facit ipsam ad res sibi inconuenientes unde ledit et deteriorat. secundum illud. De secundo non cap. facti sunt abominabiles sicut ea que dilexerunt. Quiaque autem si sit vehementer ledit etiam corpus propter excessum immutacionis corporalis. Unde etiam amor causare languorem. Quia causat tristitiam de absentia amati. Unde Tullius in iij. libro de Tusculanis questionibus tristitiam egritudinem nominat. Tertio amor assimilatur radio quia radii sunt per se inflammare. Nam et subito et con-

tinuo motu radiorum contingit aereque circumfusum igniri. maxime cum concurrant radii in loco fractionis. Nam radii ibi multiplicati et coangustati duobus mutuo concalcantur calor ibi in tantum aliquando generatur que aer circumfusus sepius inflammatur. ut patet in cristallo. ex cuius oppositione contrarios radios solis stuppa incenditur vel ignitur. Ita similiter et recordatio continua vel visio rei dilecte feruor inflammatur amoris. Et iste ardor ab amicis dei deriuatur et ad circumstantes. qui sibi appropinquantes ad amorem diuinum sepius accedunt. Psalmista. Ignis a facie eius extarsit. carbores succensi sunt ab eo. Precipue autem hec inflammatio competit charitati. de qua dicitur Lanticoz. viij. Fortis est ut mors dilectio. dura ut ignis emulatio. Lampades eius ignis lapides atque flammam. aque multe non poterunt extinguere charitatem. Capitulo. v.

Angeli assimilantur celo a quo siue cristallino. Unde ipsi intelliguntur per aquas que sunt per celos sunt. Assimilantur ergo illi celo propter tria. Primo ratione inuisibilitatis. Nam illud vocatur proprie celum id est celatum. quia seorsum est nobis inuisibile et occultatum. Est enim nona species quam non videmus. Et hoc competit angelis quorum natura incorporea et intellectualis licet in se maxime sit cognoscibilis tamen nobis quorum cognitio oritur a sensu est inuisibilis et occulta. Nam ita se habet intellectus noster ad manifestissimam naturam. cuiusmodi sunt nature angelorum sicut oculus nocticornis ad lumen solis. ut dicit philosophus. ij. Metaphysice. Sapientia. ite in celis sunt quis investigabit. Secundo ratione perspicuitatis siue luminositatis propter quam seorsum quandoque vocatur celum transparentissimum quod est uniformiter ad modum cristalli perspicuum et luminosum. Angeli autem perspicui sunt per munditiam. Unde beatus Dionysius vocat angelum pellarissimum sine macula. Item sunt luminosi per sapientiam. et est in eis lumen triplicis sapi-

entis. Sapientie innate. que per species innatas siue concretas omnia cognoscunt que sunt a deo producta ut dicit Augustinus. Item sapientie inspirate. Suscipiunt enim angeli diuinas inspirationes et illuminationes que beatus Augustinus vocat theophanias. Item sapientie beate que vocat in eis cognitio matutina ab Augustino sicut que cognoscit res in verbo. cognitionem autem rerum in propria natura vocat ipse Augustinus cognitionem vespertinam. Tertio ratione mobilitatis. vocantur illud aqueus propter mobilitatem. Mobilitas autem est angelo attribuitur. quia sicut dicit Damascenus angelus est substantia intellectualis semper mobilis. Et dicitur angelus semper mobilis ratione nature et intellectus et voluntatis. Nam quippe cum sit creatura habet eam mutabilem in quantum omnia creatura est vertibile in nihilum. maxime omnipotentis teneretur. Respectu et intellectus de semper mobilis accipiendo motum equooc potest intelligere motus dicitur quoniam angelus semper est actu intelligens. non quod actu quibus potentia sicut nos. Et huiusmodi angelus iter omnia elementa que cognoscuntur res in verbo omnia simul intelligant. sicut et de nobis dicit Augustinus libro de trinitate que in patria non erunt volubiles cogitationes nostre ab alijs in alia cunctis atque redeuntibus. Sed omnem scientiam nostram uno simul conspectu videbimus. tam ea cognitione qua cognoscunt res in propria natura non omnia simul intelligunt. Unde ibi brevissimum intelligentie. Et ideo Augustinus dicit que omnis creatura diuis intellectum intelligit unum post aliud. et talis successus est ut motus gradatim beatus Dionysius. iij. capitulo. de diuinis nominibus ponit triplicem motum. scilicet circulari reuertenti et obliquum. Circularis est ab eodem in idem reuertenti immobile. Et huiusmodi motus sunt in quibus recipiunt illuminationes a deo et per illas reuertuntur in deum. Motus autem recto tunc mouentur quando procedunt ad prudentiam subiectorum recte omnia transcunt et non reuertuntur ab eodem in idem sed de uno in aliud. Motus autem obliquus est in angelis cum per cognitionem inferiorum quibus prou-

dent reflectuntur in deum principium et fines pulchri et boni. Item in voluntate mobilis est angelus quia non omnia simul vult. sed modo unum modo aliud. Unde autem angelus loca liter moueri equivoce sicut et est in loco. scilicet per tractum virtutis. Non quidem quod ipse vel tractus iste siue motus loco commensuret sicut accidit corpori sed dicitur moueri localiter in quantum successiue virtus eius applicatur ad diuersa loca. Unde iste motus potest esse continuus et discontinuus. secundum Augustinum. quod locum diuisibilem ad que applicatur non potest totum dimittere sed successiue sic de motus discontinuus. vel totum simul dimittere et alteri loco se applicare sic de continuus. Unde ad hos celos. angelorum motus potest referri illud Iob. iij. Adon sunt celi etc. Et huiusmodi angeli assistunt igni. Quia dicitur angelos tuos spiritus et ministros tuos ignem ventem. Et ista similitudo adrupta potest accipi. Primo si consideremus ignis substantiam. Secundo si consideremus eius eminentiam seorsum quod ad situm. Tertio si consideremus eius potentiam. Quarto si consideremus eius refugentiam. Et primo. n. ignis iter omnia elementa habet substantiam subtiliore. Unde substantia ignis pro sua subtilitate respicit nobis tria de angelis. Primo eorum imaterialitatem. propterea quia ignis est maxime iter elementa formalis. Nam minimum habet de materia et plurimum de forma. Angelus autem habet similitudinem de materia habet ut dicit Dionysius diuino. quod intellectuales siue. angelus vita habet idem defectum ab vniuersa corruptione materia et generatione mude creature. Sunt tamen aliquid loco in actus. potentialitate cum non sint actus puri ut deus. Unde angelus dicitur esse compositus ex potentia et actu. siue ex quo est et quod est. Sic igitur ignis iter omnia elementa minimum habet de materia et plurimum de forma. ita angelus iter omnes creaturas intellectuales minus habet de potentia et plus de actualitate. Unde angeli quidem diuisi subiectione fore sepeate. ita materia. Secundo ignis respicit angelorum incorporeitatem. Nam propter suam subtilitatem ignis quasi non videtur habere corpulentiam. Unde additus alteri corpori non ut ipsum augere ut apparet in ferro vel lapide ignito. quod tamen non videtur

esse maius q̄ non ignitū cuius tñ oē q̄rum
additū q̄ro faciat ipm̄ maius ⁊ oē corp⁹
naturale sit q̄rum. nec ē videtur ignis q̄
est in ferro aliū locū q̄ ipm̄ ferrum per se
occupare. vel maiorem locū simul cū ipso
corpore q̄ ferrū solū: que oīa cuidam icor
pocitati imo vt verius dicā subtilitati ipsi
us ignis attestant. Et tētem p̄pter suā sub
tilitatem ignis ē inclusibilis. q̄ sicut dicit
Dio. xv. cap. celestis hierarchie. Ignis nō
pōt teneri q̄ p̄pter suā subtilitatem ⁊ mo
bilitatem penetrat oē corpus. Hoc igitur
cōperit angelis ex eo q̄ de sui natura nō
solū sunt icorporci. Propter q̄ dicit idē
Dionysius. iij. c. ecclesiastice hierarchie q̄
angeli sicut imateriales sic icorporales i
telligunt. sed et non sunt corporibus alligati
vt sc̄z in corporibus inclusi velut sic
burnane teneantur. Unde angeli in scrip
tura spūs nominant. s̄m illud Hebr. 1.
Omnes sunt administratorij spūs ⁊ c.
Spūs autē carnis ⁊ ossa non h̄z. vt dicit
Luc. xxiij. Et ideo substantia angeli non
solū nō est corpus sed nec etiā alicui cor
pori vnita est vt forma. q̄d esset naturalit
in corpore detineri. Assumunt tñ ad tem
pus vt ex sacra scriptura apparet. sicut Aug.
testat. xvi. de ciuitate dei dicens q̄ angeli
in assūptis corporibus apparuerūt. Abra
he. que non sūt eis naturaliter vnita. i. q̄
tūq̄z figura appareat. sed formāt sibi illa
cū volunt ex aere. Et assumunt sibi h̄mōi
corpora cū nobis appent angeli nō p̄pter
se. sed p̄pter nos. sc̄z vt familiariter cū ho
minibus querendo demonstrarent intelli
gibilem societatem quā hoīes expectant cuius
eis habendā in futura vita. Itē hoc ipm̄
q̄ angeli corpa assumpturū esset corpus hū
mā. Omnes enī appetitōes veteris testamē
ti ad illā apparitionē ordinabant qua ipse
filius dei apparuit in carne. Est etiā notādū
q̄ sicut in sacra scriptura p̄prietates rex
intelligibīlium sub similitudine rex sensi

bilium describuntur. ita corpora sensibilia
que angeli assūmūt diuina virtute sic for
mant ab eis: vt agnunt ad rep̄tandum
angeli p̄prietates ⁊ hoc est corpus assū
re. Habemus ergo tres rōnes q̄re ange
li cū icorporci sunt in corporibus tñ nobis
appent sc̄z tñ ad ostendendū futurā nobis
societatem. tñ ad figurandum xpi icar
nationem. tñ ad tradendū nobis p̄ sensibi
lia de seipsis cognitionē. Et tertio ignis i
sua sphaera p̄pter sui subtilitatem est no
bis inuisibilis. vnde Dio. dicit in supradī
cto cap. xv. q̄ ignis est incōtemplabilis
oculis carnalibus. i. inuisibilis p̄pter suā
subtilitatem. Nā lucidum nō videt a seipso
nisi sit in materia spissa. Unde dicitur in
uisibilis pot est in materia tenui. Et in h
ignis rep̄tat angeloz inuisibilitatem. q̄
sicut de se sic icorporales ita etiā si inuisibiles ap
pent nob̄ inuisibiles vt dicitur ē de igne. pot est
in materia spissa. Quō quidem sic vex est.
Quia tū angeli sumunt corpa in q̄bus vi
sibiliter cōspiciuntur nostris appent. For
māt igitur talia corpa ex ipsa virtute di
uina quātū necessariū est ad corpus assū
mendū formationē. Nā lz ac in sua varie
tate manens figurā nō retineat vel colo
rem. nī quādo dēnsat figurari ⁊ colorari
p̄t sic apperit i nobis. Ad ostendēdū igit p̄p̄
inuisibilitatem quā angelus ex se h̄z dicit
angelus Raphael Tobie. Videbar q̄dēz
vobiscum māducare ⁊ bibere. sed ego ci
bo inuisibili ⁊ potu q̄ ab hoib⁹ vidri nō
pōt vtor. Quia. n. ex eisdem nutrimum ex
q̄bus sumus sicut in sc̄bo de aia p̄bs di
cit. sicut angelus est ex natura inuisibili ita
etiā inuisibili vītr nutrimento. Et tētem
ignis inter oīa elementa h̄z eminentiam
altiorē sc̄z quo ad situm. vnde Dionysius
us dicit q̄ ignis ē altus. sc̄z quo ad locū p̄
p̄riū q̄ est super omnia elementa. sc̄z ime
diatē sub orbe lune. Et hoc altitudo situs
cōperit igni rōne leuitatis. q̄ locus leuius
est sursum sicut grauius deorsum. Et hoc
aut altitudine ignis ostendit angeloz sub
limitas quo ad ser. Dionysius quo ad situm

localem q̄ sicut sphaera ignis est locata su
per omnes sphaeras elementorum. ita an
gelica natura creata ⁊ locata est super oēs
sphaeras celorum sc̄z in celo empyreo q̄d
statum factum vt dicit Strabus angelis
est repletum. Celum autē empyreum sup
mum celū est. propterea super illud deute
ronomij. Dñi dei tui est celū celi dicit Ihi
do. q̄ supremū celum ē celus angelorum.
Nam q̄ ex creaturis corporalibus ⁊ spi
ritualibus vnū vnuersum est constitutum
sic create sunt creature spūales q̄ ad crea
turam corporalem aliquem ordinem ha
bent ⁊ toti creature corporali seruit. vnde
conueniens fuit q̄ angeli in supremo cor
pore crearent tanq̄z toti nature corporee
p̄sidentes. Attendendū est autē q̄ ignis li
cet sit i sumo locatus. nī virtute solis mo
uet ⁊ descendit ad mixtionem alioz infe
riorum. Quibus enim elementis h̄z in ce
lo aliquid mouens ipsum. sicut terra mo
uet ab orbe stellarū fixarū ⁊ ideo diuerse re
rum species in ipsa generantur. vñ diuer
se figure terrestrium respondent diuersis
imaginib⁹ stellarū. Aqua vero ab orbe lu
ne sicut patet in fluxu ⁊ refluxu maris.
Ignis vero ab orbe solis. Aer vero pro
pter multitudinem motuū in ipso ab alijs
q̄ncq̄ planetis q̄ sunt multoz motuū. Sic
ergo ignis quāq̄ sit altus tamē virtute so
lis descendit ad mixtionē inferiorū. sic etiā
angeloz plurimi quāq̄ fuerit in celo crea
ti vel locati insu tñ ⁊ ordinatiōe dei descē
dunt ⁊ veniūt in mundū ad rerū tēporali
um administrationē. ⁊ humane salutis p̄
curationem. vnde apost. Hebr. i. dicit q̄
omnes sūt in ministerijs missi. p̄pter eos
qui hereditatē capiūt salutis. Et hoc tamē
q̄ oēs vtr̄ angeli mittant in ministerium
q̄ s̄m Dionysio. quatuor superiores ordines
cherubin seraphin tromi ⁊ dñationes. nū
q̄ ad exterius ministeriū mittunt sed solū
q̄ncq̄ inferiores. sc̄z virtutes p̄tates princi
patus archageli angeli. Nihilominus tñ
solum p̄m̄ tres ordines dñr̄ assistētes.

reliqui vero sex ordines dñr̄ ministrantes
Dñi dñationū ordo iter ministrantes cō
putat non tanq̄z creatus ministeriū sed si
cut disponens ⁊ mādās quid per alios fie
ri debeat. sicut architectoz in edificijs. ni
hil manu operant. sed solū disponunt ⁊ p̄
cipiunt quid alij debent operari. Dicit er
go ap̄s oēs mitti non q̄ superiores vt dī
ctum est ad executionē ministerioz mitti
tur sed q̄ inferiores qui mittuntur ab eis
ministerijs illuminant. Vel intelligitur q̄
spūs illi q̄ sunt ad ministeria deputati oēs
propter eandem cām sunt administrato
rij. i. in ministerium missi sc̄z p̄pter eos q̄
hereditatē capiūt salutis q̄nis vtr̄ omnes
angeli sint tales. Et lz angeli veniētes in
mūdū creant a celo empyreo in nullo tñ
derogāt ex hoc eorum dignitatē. q̄ licz sit
eis celum empyreum ex quadā agruētia
deputatum nihil tñ p̄pter hoc dignitatē
recipiūt ab eo. ⁊ ideo q̄n actu nō sūt in ce
lo empyreo nihil eoz dignitatē subtrahit
sicut nec regi quādo nō actu sedet in solio
regali. Et tē ex angeloz occupatiōe ex
teriori cōtemplationis iterne puritas nul
latenus impedit q̄ duax operationū q̄rā
vna est regula ⁊ rō alterius vna nō ipedit
sed imat aliā. Dñi cū angelus p̄ solam i
tellectualem actionē regulat suas actiōes
exteriores: sequit q̄ interior actio ex ipsa
exteriorib⁹ actibus ipeditētū nō habeat
sed potius inuamētū. Et ideo Grego. di
cit in. ij. mora. q̄ angeli sic for̄ non exeunt
q̄ iterne solatiōis gaudijs p̄m̄cti. Se
cūdo ex altitudine ignis ostendit angeloz
sublimitas quo ad sufficientiā substantia
lem. Nam ita sufficiens est sibi ignis sub
stantia q̄ absq̄z alicui⁹ nutrimentū vel ma
terie extranee subsidio p̄ se subsistere ⁊ cō
seruari pōt. vnde Dionysius dicit q̄ ignis ē
altero nō indigens. Hoc autē non cōperit
igni nisi pot est in loco p̄prio ⁊ altitudie
sphaere sue. Nā extra locū suū idiget alicā
materia ad sui multiplicationē ⁊ serua
tionē. Sicut igit angeli si forme p̄ se entes
subsistentes. corporalis materie adiūctione

S. P. C. O. L. A. S.

non indigentes sicut indiget humana aia corpore. quo ad tria. Primo q̄ ad sp̄i constitutionē q̄ l3 aia possit subsistere p se sine corpore sicut p3 de aiabus sepatis. non tñ h3 cōpletā rōnem vel cēntiā sp̄i hūane cū ipsa sit pars hūane sp̄i. unde hō dī qd cōpositū ē et aia ⁊ corpore. Et iō Aug. rix. de ciui. dei cōmēdat varronē q̄ boiem nec solā aiam nec solum corp⁹ sed aiam ⁊ corpus arbitrabat. Sed angelus h3 et sū aliquo corpore p se cōpletum eē in sp̄e. Et ideo cōiter tenet q̄ intelligentia. i. angelus nulli corp⁹ vnt vt forma sed tñ sicut motor. ⁊ hoc mō vni⁹ corp⁹ celesti. C̄terē aie humane indigent corpibus ad sui multiplicationē sine idiuinationē. Nā sicut dicit Auic. ipossibile ē eē multiplicationē idiu duoz sub vna sp̄e nisi et diuersitate materie q̄ et diuersitate p̄cipioz formalium segtur diuersitas sp̄i. Cū igit aie nō habeant materiā et qua sunt. op3 q̄ in eis sit multiplicatio fm diuisione materie i qua sūt. s. h3 distinctionē corpoz. Angeli autē q̄ nec māz hnt et qua sūt nec et materiā cui ipsi sunt forme nō multiplicant fm diuisione alicui⁹ materie. vñ ē in eis multiplicatio solū fm diuisionē formale ad quā segtur et diuersitas sp̄i. vñ perfectio nature angelice regit qdē multiplicationē sp̄ez sed nō idiu duoz sub eadē sp̄e. ⁊ iō p3 q̄ non indiget āgeli corpib⁹ ad sui multiplicationē sicut aie humane. C̄terio indiget aie hūane corpibus ad intellectualē p̄fectionē ppter h3 q̄ aia hūana imperfecta ē de se ⁊ in potētia extis isima in genere intelligibili. substantiaz nō hnt in natura sua plenitudine scie. ⁊ iō indiget vni⁹ corp⁹ vt a reb⁹ sensibilib⁹ p ipsi⁹ corp⁹ sc̄sus sciam aegrat. Sed angeli sūt p̄fecti in nā intellectuali ita q̄ nō indiget cognitionē accipe a reb⁹ sensibilibus. vñ nō intelligit per sp̄es a reb⁹ acceptas. sed p sp̄es cōnaturales sc3 sibi a deo in sua creatiōe infusas. vñ Dio. dicit in .vij. ca. de diuinis noib⁹ q̄ angeli nō aggregāt diuinā cognitionez a reb⁹ diuisibilibus aut sensibilibus. Et

iō p3 q̄ ppter intellectualē p̄fectionem seu cognitionē nō indigent vni⁹ corp⁹. C̄terio ostēdit angeloz sublimitas ex altitudine ignis quo ad impassibilitatē corporalem. Nā ignis vt in altitudine loci sui nō ē notiaz vel turpi⁹ passionū receptiuus. sicut ē terra aq̄ ⁊ aer q̄ frequēter h̄ciuntur ⁊ sedant sordibus ⁊ imūdijs ⁊ fetozib⁹ alioz corpoz. vñ Dio. dicit q̄ ignis nō ē recepti⁹ pē destrē. i. ignominiosā subiectiōnē. q̄ cū sit in supmo loco nō pēdit⁹ concalcat seu terit sicut terra que est in infimo. nec sunt sup ipsum imūdicie sicut sup terrā vel aquā. Et nota q̄ q̄to corp⁹ ē in loco eminenti⁹ tanto ē nobilitas fm nām. q̄ h3 plus de sp̄e. sp̄es. n. est in terminis vt dicit p̄s. ⁊ iō ignis fm altitudine loci sui nō recipit stumeliā minoratiōis. Sicut angeli cū sint imāles ⁊ incorpēci nām hnt impassibile. vñ corp⁹ ac sensibile⁹ passi⁹ bus nō subdunt neq3 minorant. Et ideo xps ppter naturā quā suscepit passibilem dī fuisse ab angel p̄nulu⁹ minoratus fm illud ps. Adiuisti eū paulo minus ab angelis. C̄terio ostēdit ignis sublimitatē angeloz quo ad noticiā intellectuā. Nam ignis vt Dio. dicit ē sursum latus. Hoc autē cōpetit igni. in q̄tū ē extra locū suū. q̄ naturaliter ad locū suū qui ē sursum redire conat. Sic angeli fm intellectu mouent sursum in deū. accipiēdo motū nō fm q̄ est actus imperfecti. i. extis in potētia. s3 q̄ ē actus p̄fecti. i. extis in actu. Dicit. n. sic Dio. iij. c. de di. no. q̄ m̄tes angelice intelligēdo mouent. ⁊ sic angeli sursum ferunt q̄ q̄cūq3 intelligēdo cognoscūt in deū ferūt. Distinguit. n. in eis Aug. iij. super Gen. ⁊. n. de ciuitate dei duplicē cognitōnē rex. i. maturinā. put. sc3 cognoscūt primordialē eē rex. ⁊ hoc. put res sūt in verbo. ⁊ talē cognitōnē manifestā ē q̄ sursum ferunt. Itē vespertinā. put sc3 cognoscunt esse rerū creataz fm q̄ in pp̄ia nā cōsistunt. Nā eē rerū creataz sūt a verbo sicut a quodā primordiali p̄cipio. Et hic effluens terminat ad eē rerū qd in p̄

pria natura habēt ⁊ in hac ē cognitōe angeli beati referunt in deum q̄ cognoscentes creaturam non in ea signatur s3 hoc ipsum referunt ad laudem dei. in quo fixum in principio oia cognoscunt. Et hinc ē q̄ Benctis primo in creatione rerū post vesp̄eram non notiat⁹ nor. sed mane. q̄ mane sit finis p̄cedētis diei ⁊ initium sequentis. cū dī factū est vesp̄e ⁊ mane dies vnus ⁊ ad signum q̄ ipsi angeli cognitionē p̄cedentis operis ad laudē dei referūt. C̄terio ostēdit ignis angelozum eminentiam q̄tū ad obedientiā ministrariam. Nam ignis vt dicit Dio. ē semp mobilis. alia autē trāslatio dicit sp̄ motus. Semp autē moueri non competit igni. h3 pp̄iā motum sed fm qd est sursum in pp̄ia sphaera ⁊ mouetur motu celi. q̄ nō solum est verum in orbibus q̄ inferior mouetur motu superioris. Sed et in orbibus corp⁹bus attingit inferius motus superioris q̄tū p̄t. Vñ quodlibet elementorum mouetur ab aliquo orbium. Ignis autē a sole ⁊ marte vt dicit Rabbi moyses. Et motus talis non est rectus sed circularis. sic p̄t esse sp̄ non a virtute intrinseca. sp̄ mouētē s3 a virtute extrinseca. ⁊ iste ē motus inālis igni h3 q̄ ē i sp̄e sua. s3 nāl h3 q̄ est elementum q̄ aliter non possit venire ad mixtionem nisi ex qualibet parte deferretur per radios solis. Sicut ergo ignis ē semp mobilis siue motus fm Diony. Sic et angelus dicitur esse substantia sepe mobilis fm Damasc. quod quidem q̄ liter intelligendum est expositus est supra in principio huius capituli. C̄terio sicut ignis in sphaera sua mouetur motu celi. Sic etiam angelus ad peragenda ministeria mouetur motu voluntatis dei. unde ps. Benedicite domino omnes virtutes eius. ministri eius qui faciunt voluntatem eius. Et quantum ad hanc obedientiam ministeriorum inueniuntur angeli ⁊ si non ex natura sua tamen ex dei p̄uidētia semp mouētes ⁊ semp mori. Admōt enim orbis angeli fm p̄hos. motu se

piterno ⁊ sic sunt semp mouētes. sed q̄ hoc faciunt diuine volūtatis imp̄rio qd semp creantur ideo sunt quodāmodo semp mori eo modo quo ille cuius imperio aliquid fit dicitur esse mouens ad illud. C̄terio ostēdit ignis excellentiam angelozum quo ad disparitā visualem. Dicit enim Dionysius quento capitulo libri celestis hierarchie fm antiquiorē translationem q̄ ignis est resiliens quod potest intelligi tripliciter. Vno modo resiliens a loco infimo. Videmus enim q̄ flāma ignis in candela si aliquis inclinet eam deorsum statim resilit ⁊ flectitur sursum sc3 versus locum suum naturalem q̄ est sursum. Sic etiam angeli l3 quādoq3 ministrando descendunt ⁊ visibiliter iterum appareāt. completis autē ministerijs disparent ⁊ ad summa resiliere siue redire dicuntur. Unde angelus Raphael expleto ministerio dixit Tobie ⁊ filio suo. C̄terio pus est vt reuertat ad eum qui me misit. Vos autē benedicite dñm ⁊c. Tho. xij. Et cū hoc dixisset ablat⁹ ē a spectu eoz. Tho. xij. Alio mō p̄t itelligi q̄ ignis resilit a corpore mixto. Elementa. n. sūt in corpore mixto fm eē primā. i. h3 suas formas substantiales sed nō fm eē fm sc3 suaz q̄lita tum intensaz q̄ reducte sunt ad mediū. Sed et necesse ē q̄q3 ipm mixtum dissolui ⁊ resolui in elementa. ⁊ tūc vnūq3q3 elementum redit in suam naturam ⁊ locum. ⁊ sic ignis dicitur resiliere sc3 a corpore mixto vt quidā expositores volūt. Alij tñ nō assentiūt q̄ elementa sint in mixto actu. fm formas substantiales sed virtute eoz ⁊ tūc ē tertia expositio q̄ ignis resilit sc3 a cōbustibili appb̄so. Nā mā quā appb̄dit vsq3 ad eī⁹ d̄s̄ptionē non deserit nec appb̄ndit dū appb̄dēt sed cōsupto. eo in qd agit in se resilit. ⁊ ita dī resiliens. Sicut ergo ignis fm primā expositionē resilit a corpore mixto cōpleto sue duratiōis periodo. ita etiam angel⁹ resilit vel recedit a corpore assumpto. cōpleto suo officio. ⁊ tūc ipm corp⁹ redit in suū principium sic

etiam ipsum mixtum redit in elementa. Non autem hanc similitudinem sic assigno ut dicere velis sic intelligendo quod angelus miscetur corpori assumpto sicut ignis commiscetur elementis alijs in mixtione. neque quod resolutio corporis assumpti fiat in angelum sic resolutio mixti in ignem et in alia classa. sed quod ipse angelus remanet per se dimissio corporis assumpti, sicut si ignis per se remaneret terminata resolutio mixti. Sed secundum aliam expositionem ignis resistit a combustibili non quod comprehenditur sed ponitur comprehenditur ipsum. et sic et angelus dicitur resistere a loco in quo est vel ubi operatur non quod contingit vel includit a loco sed potius ipse continet locum. Nam contineri et includi a loco comprehendit corpus locato. prout est quantum quantitate dimensura. que angelo non congruit cum sit incorporea. sed est in eo quantitas virtualis cuius applicatione ad aliquod locum dicitur esse in eo. Sed tamen substantia incorporea sua virtute contingens rem corpoream continet ipsam et non continet ab ea. Nam tunc est in corpore et non continens non ut continetur. Et sicut angelus dicitur esse in loco corporeo non ut continetur: sed ut continens aliquo modo. Item ignis inter omnia elementa habet potentiam seu virtutem amplioris. et hoc propter excessivam caliditatem. Et ideo secundum suam virtutem est invisibilis impalpabilis inalterabilis et inivialis. Immensurabilis est ignis. Unde Dionysius in capitulo super allegato. xv. celestis. hierarchie quod virtus eius non determinat ad unum terminum ut commensurata illi. Dicitur enim quod in comburendo non extendit se virtus eius tantum ad unum imo quasi ad infinitum si infinita combustibilia inveniret. Et sicut in codice combustibili non habet certum terminum. ut si comburat tantam partem ipsius et non plus. Unde si esset aliquod combustibile infinitum sine fine comburendo prederet. Sed et ignis multos alios effectus facere. Unde habet finitum essentiam tamen virtus eius non coarctat ad unum effectum sed in omnia generata potest propter quod virtus eius dicitur non esse commensurabilis alicui corpori. Hoc autem comprehendit angelus quod licet essentiam habeat finitam et limitatam virtutem

tamen habent respectu inferiorum non limitatam vel coarctatam sed quodammodo infinitam. inquam scilicet virtus angelus non est se limitata ad unum effectum tantum vel circa rem unam tantam. quod non possit circa alia operari. Dicitur et angelus non commensuratur inferiori rei cui applicatur. quod quilibet angelus est minimus habet altioris et universaliore virtute quam aliquod genus corporaliu. et ideo virtus angeli non est commensurabilis alicui corpori. unde quod angeli diversimodum diversis rebus preponantur est non quod virtus angeli magis extendat ad hoc corpus quam ad illud secundum suam naturam: sed ex ordine divinitate sapientie que. scilicet diversis rebus diversos rectores preponit. Dicitur enim Augustinus in libro de civitate dei. quod unaqueque res visibilis in hoc mundo habet angelicam partem sibi positam. Quia tamen virtus angeli simpliciter est finita et terminata operis quod quoniam applicatur ad unum tantum non applicet ad aliud. Et hinc est quod angelus per applicationem virtutis dicitur esse in loco quod non potest esse angelus in pluribus locis simul sed tamen in uno determinate maiori tamen vel minori secundum quod voluntarie applicat virtutem suam ad corpus maius vel minus. Item ignis ut dicit Dionysius in libro de prebenfibilibus impalpabilis id est non comprehendit tactu. quod propter vehementiam et impoportionem caloris soluit proportionem sensus. Angelus alia ratione non est palpabilis scilicet propter naturam spiritualem et incorpoream quod non subicit sensibus aut qualitatibus sensibilibus ut tangi vel palpari possit. Item ignis est inalterabilis a sua caliditate quod non potest ignis manens ignis refrigerari sicut aqua manens aqua potest calefieri. Sic angeli tamen non recipiunt transmutationem de bonitate in malitiam quod ignis habet non habuerunt primitus ex natura sed ex gratia cum fuerint creati in libertate arbitrii. et contrario demones de malicia in bonitatem nequeunt transmutari. Del et angeli de scia in oblivione vel ignorantiam minime transmutant. Unde tamen decipi demones et errare non quodammodo ad ea que naturam inter rei conveniunt vel remouent ab ea sed quantum ad ea tamen que a supernaturali dei ordine

natione dependent sicut si considerans Lazarum mortuum iudicasset cum non resurrexerit. Item ignis est invisibilis. unde Dionysius dicit quod est per se potes oium. Nam per suam virtutem actus videmus quod ignis potest super omnia ista generabilia et corruptibilia. nec vincit ab eis unde per omnia transmutat et ferrum et lapides et quod cuius fortia. Sic angeli habent dominium et potestatem supra totam naturam corpoream. propter quod Augustinus dicit in libro de trinitate quod omnia corpora reguntur per spiritum vite rationabilem. Et Gregorius dicit in libro de dialogis quod in hoc mundo visibili nihil nisi per creaturam invisibilem dicitur poni potest. unde natura corporalis ad nutum obedit angelis quantum ad motum localem. licet non quantum ad alias transmutationes formales nisi mediante motu locali alicuius corporis moti ut tradit Augustinus in libro de trinitate. Item ignis inter elementa habet resplendentiam clariorum. nam ignis est et se lucidus nobis occultus. et aliorum illuminatus. propter primum dicit Augustinus quod ignis est oium splendens eternus. Vbi dicit expositor quod tam ignis elementum quam ignis celi lucidus est in se. sed non semper visibilis nostris subiiciatur propter materiam in qua est ut status declarabit. Sicut et angeli in se quodammodo habent naturam lucidam et maxime manifestam cum sint forme separate et actu intelligibiles. unde philosophus in metaphysice vocat eos manifestissima naturam. Et secundo ignis est nobis occultus id est invisibilis scilicet in propria spheram dicit Alexander. unde Dionysius dicit quod non obstante quod sit in se lucidus. tamen nobis est occultus non adhibita materia in qua sua operationem manifestat quod est lucere. Nam propter sui subtilitatem tenuitatem non subiacet visibus nostris unde est in materia tenui sed solum secundum quod est in materia cuius presstant et adunant. unde dicit Avicenna quod congregantur diaphani sit lucidus ut patet in cristallo. et propter hoc ignis ut dicitur est in materia sua non lucet. Et si obijciat quod est prout est in propria sphaera manifestat lumen eius in galaxia. Respondetur quod galaxia non est et splendore ignis quoniam sic seipsum est in eadem parte celi. dicitur et autem quod mouet in certis annis gradu uno. Sed causa

est et multitudo stellarum minutarum in illa parte celi quarum lumen visum est continuu. Sicut et angeli non obstante quod in se sint materie intelligibiles tamen quo ad nos sunt occulti et ignoti nisi in quantum manifestat se nobis in suis effectibus quos agit in istis sensibilibus. et hoc est propter proportionem intellectus nostris. quod dicitur dicitur est sic sensibus vel fantasmatibus ut dicitur et se habet ad eos sicut oculus nocticoracis ad lucem solis. Intellectus enim nostris sensibus non potest intelligere nisi ad conversionem ad fantasmata et sine continuo et tempore. Sed angelorum non sunt fantasmata nec tempore nec continuitati subditur. quare eos prout sunt in se et habet suas quod dicitur res intelligere non valemus. Tertio ignis est aliorum illuminatus. dicitur autem Dionysius supra in deo capitulo in quo multiplices introducit proprietates ignis quod ignis est circumelatus illuminatus illuminatus. sic enim habet antiqua translatio. et intelligit circumelatus id est circumpositus substantie cuius id est a luce carnis. quod scilicet ignis proprie ex se non habet illuminare sed ab exteriori secundum quod dicitur celestis corpori. ut dicit philosophus. Hoc autem illuminatio comprehendit angelis et quantum ad seipsum secundum quod superiores de his quod a deo recipiunt illuminatio inferiorum. unde Dionysius dicit in capitulo celestis hierarchie quod unaqueque celestis essentia intelligentia sibi a superiori datam inferiori dicitur. Et posset et pro tanto dici quod superior illuminat inferiorum circumelatus illuminatio nibus quod ea de quibus illuminant non ita excedit et clare recipiunt ab inferioribus sic sunt in superioribus. et ideo superior angelus veritate quam accipit quodammodo ut ita dicitur igitur at ut ab inferiori capi possit. Et ideo Dionysius dicit in prede capitulo quod unaqueque substantia intellectualis datur sibi a superiori intelligentia prout virtute dividit et multiplicat ad inferiores sursum ductrice analogia. Dionysius autem ab angelis circumelatis illuminationibus illuminant quod intellectus humanus ipsas intelligibile veritate nuda capere non potest cum nature sit et intelligere per conversionem ad fantasmata. unde angeli intelligibile veritate prout hominibus sub similitudinibus sensibilibus. Et ideo Dionysius in capitulo celestis hierarchie quod impossibile est no

bis aut lucere diuini radii nisi varietate
sacrozum velaminum circumuelatum.

Capitulum. vi.

Alma variat ad modum ac
ris. Nam aer in suis qualitatibus
habet variationem triplicem.

Primo ex distantia celi
quod quanto aer est a celo remon-
tor et terre vicinior tanto frigidior et grossi-
or et terrene qualitate fitior. Et aer terre vi-
cinus ex reflexione radijs aliqui incalecit.
Sic quanto est a deo aia per peccata longin-
gior tanto est per malicia frigidior et ad spualia intel-
ligenda grossior et ad spalia per affectum ter-
restrius. Causas et immutatio aeris per solis
appropinuationem vel elongationem quod appro-
ximatio est causa caloris. Et elongatio est causa fri-
goris. Appropinquat autem sic sol iusticie christus
per gratiam quam se ipsa aia appropinquat si
bi per penitentiam. Facit. iiii. Appropinquat ideo
et appropinquabit vobis. Et tunc causat in
aia calor et feruor amoris. Elongatio autem
solis idest christi ab aia nunc fit nisi ex culpa
peccati. Ergo a peccatoribus salus. Et tunc fit in
aia frigus quod extinguit affectum et feruor cir-
ca spualia. Item sol si cum saturno frigidus
fidere in frigidis signis uenerit in aere fri-
gus intendit. Si vero cum marte et calido pla-
neta uenerit fit in aere excessus caloris
Est autem in aia quasi sol naturalis splendor et
lumen proprie rationis. Et cum saturno idest cor-
pe pigro et frigidis uenerit idest discordia
uenerit in signo frigidis idest in suo carnali
appetitu. vel desiderio intendit et crescit in
aia frigus illud idest peccati malicia. fri-
gus. n. est quiritas mortificatiua. quod si secundum car-
nem uiceritis mortificati. Ro. viii. Sed tunc
sol rationis uenerit cum marte quod concordat ra-
tionis deliberatio siue meditatio cum bonis
et feruente uoluntate. Et tunc crescit desiderium
feruor vel affectus amoris. ps. Oculi uerit
cor meum intra me et in meditatione mea ex-
ardescet ignis. C. Secundo variat aer ex qua-
litate uenti. Nam aer in motibus frigidior
est in uallibus calidior. Et ratio est secundum Lon-
stantinum. quod boreas uentus frigidus habet

tum ab eminenti zona. unde libere explet lo-
ca alta et mouet ibi et subtiliat aerem. et sic
frigidior est causa. Unde n. subtile dummodo exal-
tatione habeat per motum infrigidat. Econ-
tra autem in uallibus aer est getus que non impel-
lit de facili uentus frigidus. et sic est calidus.
Macrobius autem aliam causam huius assignat
dicens quod h est ex aggregatione radiorum
qui multiplicantur in uallibus magis quam
in montibus. imo si ad montes ueniunt non
ibi subsistunt. sed ad ualles descendunt ubi cum
ultra procedere nequeant ibi multiplicantur
et coalescunt et sic calorem maximum generant.
Unde nives in uallibus liquefunt citius quam
in montibus. Et hinc sicut concordat per in li-
mbo corozum. Aer ergo motus est uita ma-
gnorum que uero agitata superbie abundat in
frigore malicie. Aer autem quietus uallibus est
uita tranquilla humilium. ad quam uentus in
getudinibus et superbie non ingreditur. Ibi est radij
idest celestes illuminationes et consolationes
multiplicantur ex quibus amoris et deuotionis
feruor plurimum augmetur. Tertio aer im-
mutat ex situ loci quod in terra vicina mari
septentrionali aer frigidus est ex uapore fri-
gido a mari resolutus. unde ibi calor est de-
bilis. propter quod illud mare parum salis est.
et ideo potius mare est quasi dulce. In ma-
ri autem australi est contrarium ex propria causa
Adare autem septentrionale uita peccatorum
signat que mare. propter iniquitatem di-
cit. Septentrionale autem a septem stellis fri-
gidis arcuati que ibi presunt idest a septem
uicijs capitalibus que in peccatoribus do-
minant. ibi est aer. idest anima frigida fri-
gore peccati et malicie. ubi est deficit aqua
salsa siue amara penitentia et abundat aqua dul-
cis carnalis concupiscentia. Contra autem in au-
strali. in uerhione penitentia de qua in ps. di-
cit. Conuerte dnc captiuitatem nostram sicut
torrens in austro surgit uapor stritio-
nis calidus per feruorem humile per lachryma-
rum conductionem. ex quo fit aer calidus. i.
aia feruens est in amore. Item aia in uita
ista tanto plus sentit de mundi amaritudine
quanto plus habet de terrena affectione. et e contra

tanto plus percipit de celesti dulcedine quanto
plus est purgata a terreno amore et magis
assidua et contemplatio. Cuius exemplum est quod aqua
marina que mixta est grosso terreo combu-
sto amara est siue salia. Sed aqua dulcis
est mixta aereo et purgata a puluere terre-
no. Quasi autem terrenus grossus et combustum
est amor terrenorum et aiam reddit terrenam
per assiduationem. quod aia ut dicit Hugo de sco-
doctore in illius rei quam diligit similitudinem
transformat. Item reddit aiam grossam quo-
ad contemplationem spualis. et combustam quo ad
affectionem temporalium. ut temporalia nimis ardent
diligit. Hoc ergo amore duobus aia respicit
affectionem multiplici frequenter amaricatur.
Sed si fuerit aia aerea. i. spuali amore com-
mixta et a terreni amoris puluere purgata
id est celesti et spuali dulcedine quam pluries erit
plena. Item aia habet aspectus et affectiones si-
miles aspectibus signorum et domorum celi. Di-
stinguuntur. astrologi quatuor planetarum aspe-
ctus scilicet iunctus oppositus. scilicet tertius et
quartus. Coniunctus aspectus est quando unus planeta
irradiat super alium in eodem signo contra grade-
cimum gradum secundum Aiacel. Et ut idem tradit
fortissimum et pessimum de se percipit quando duo
planete in signo eiusdem complexionis puta
in ariete uel tauro. Et hic aspectus signat
amicitiam et concordiam malorum hominum ad inui-
cem inuenientiam in aliquo facto. et hec unitas
pessima est. quod sicut periculosum est. si unitas
defuit bonis ita periculosus est si assue malis
putat Gregorius dicit. Alii tamen astrologi dicunt
quod hic aspectus non est spualis sicut si Iuppi-
ter et uenus coniungantur in libra uel in geis
et sic iste aspectus quando est inter benignos pla-
etas non est malus quod bonorum concordia et co-
uentionia non est notia sed bona. Oppositus
autem aspectus est quando duo planete sunt in op-
positis signis quod de pessimum propter diuersitatem
signorum et percipit quod planete habent diuersas qua-
litates. puta si uenus sit in ariete et saturnus
in libra. Et hic aspectus designat inimicitiam
et discordiam superborum et tyrannorum ad inui-
cem quod pessima est. quod cum fortissimas et periculo-

simas guerras. Scitilis autem aspectus de
quod iter duos planetas sunt duo signa iteque.
ut quando aliquis planeta in aliquo signo ascen-
dit aspectus tertium ante se et tertium post se. et hoc
est a tertio in uindictam. Unde gratia. Si aliquis
planeta fuerit in initio arietis aspectus illum
quod est in capite geminorum ante se uel illum qui est
in initio aquarii post se quod est signum uindictam.
Et hic aspectus uocat scitilis eo quod tenet
scitiam parte celi. scilicet dragita gradus. Et talis
aspectus est laudabilis bonorum et fortunatus.
Est autem signum domus dilectionis secundum astrolo-
gos. scilicet propter concordiam signorum in una quita-
te. Talis ergo est aspectus dilectionis spualis
perfectis. scilicet charitatis. in qua homo perficiens
et ascendens aspectus tertium ante se. scilicet spiritum
et tertia in trinitate persona a quo uidelicet cau-
sat ipse amor charitatis. secundum illud Ro. v.
Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum qui datus est nobis. et tertium post se. scilicet
primum. Nam hoc in se habet duo quod primo de
ex charitate diligere se. aiam suam et corpus
suum. postea de diligere primum suum sicut se
ipsum. Alius aspectus quod de tertio est. quando duo
planete sunt in signis similibus. Et sit a quinto si-
gno. et sic. Unde gratia si planeta fuerit in ini-
tio arietis aspectus cum fuerit in leone ante se
et cum qui in sagittario post se. quod est signum no-
nium. Et de tertio. quod uinet tertia parte celi. scilicet
cetera gradus. Et hic aspectus est optimus. quod est in si-
gno per fidem amicitie ut dicit Misael. quod ibi
non est diuersitas in qualitatibus concordia-
tes ut Iuppiter et uenus. Sic represen-
tat aspectum charitatis iam perfecte qui
dicitur tertius. quod tria sunt que de homo
perfecta charitate diligere. scilicet deum seipsum
et primum. Quartus aspectus est a quarto
signo et decimo. Verbi gratia si planeta
qui fuerit in initio arietis aspectus illum qui
est in capite tauri ante se. et cum qui est in
capite capricorni post se quod est decimum
signum. Unde est aspectus quartus quando
sunt inter planetas tria signa integra. Et
hic aspectus dicitur quartus. quod continet quarta
parte celi scilicet gradus. Et hic aspectus de esse

malus: qz in illo signo sunt ire inimicitie. z inuidie vt dicit astrologi scz ppter con trarietate signoru. puta si sol fuerit in arie te z saturnus in cancro. Possimus autē dicere qz hic aspectus malus repñat aspe ctū quatuor malaz affectionuz. que scmp aspectum faciunt eē malū scz inuidia ira odiū z luxuria. Malus enī ē aspectus in uidorum. Eccl. xiiij. Nequā est oculus li uidi. i. inuidi. Item iracūdoz. vnde de sau le irato contra dauid dicit. i. Re. q. iā nō reatis oculis respiciēbat saul dauid. Tres odientium frue inimicorū. quoz ē aspect⁹ infidiosus z fraudulēns Eccl. xiiij. In ocu lis tuis lachrymabū inimicus. est inuene rit tps non faciatū sanguine. Itē luxurio soz. quoz est aspectus iēctus z corruptus ij. De. ii. Oculos hñtes plēos aduēteris.

Capitulum. vij.

Fortitudines virtutū vicioz z artū isunt hoib⁹ ex natura nō tñ ex parte aie sed et ex pte corporis z cōplexiōis quā ania vt plurimū sequit. Nam di-

uerſi hoies sūt apti z dispositi naturaliter ad diuerſas artes. Et b ē ppter vires et dñiam diuerſorum planetaz. Verbi grā qñ ad virtutes vel opa virtutū. saturnus vt dicit Orholomeus disponit hoies ad docturam. Iupiter ad bonestatem. Mars ad magnanimitatē. venus ad amicitiam. mercurius ad eloquentiā z sapientiaz. vñ fm Orbo. mercurius dat eē studiosos. z scie numerorū amatores. sol ad virtuosos spñ z animam. Luna ad pudicitiam. Si militer qñum ad vicia saturnus vt dicit Orbo. disponit ad pigritiam. Iuppit ad vaniaz gliaz z pōpā diuinaz. z honoruz z vestimētoz. vnde dicit Orbo. qz sub ioue sunt bonoz z diuitie z opimū indumētū. mars ad irā. vnde fm Orbo. sub marte stinet preliū. carcer z inimicitie. pest enīz mars colere z igni z colerice cōplexioni. vnde disponit ad audacitatē z animosita tem z appetitū vindicte. z iō mars ab an-

tiqnis deus vocabat belloz. Venus dis ponit ad luxuriā z voluptates. sol ad auaritiā. vñ dicit Orbo. qz sub sole cōtinet spes lucri. fortuna z heres. Mercurius ad furtū z merationū fraudes. vñ Orbo. di cit qz sub mercurio stinet fortunū. nego ciatio. z furtū. Luna autē fm Orbo. z Al bumasar crñs in scdo signo post afeēda efficit z ondit merore z tristitiaz. In qto vero z qnto z octauo efficit z designat ri ram antictatē fugam z mirabilitatē. Si militer qñū ad artes. saturnus disponit hoies vt sint terrarū cultores z grauiū pō dez portitores trapezete. i. cāpores argēti tractatores z scriptores. Mars vñ disponit ad artes z opatores igneas vt ferrarios z ferrarios. Ven⁹ vñ vt sint cātores musi coz amatores spēz pfectores. artifices vt stū muliebriū incitatores. Mercurius vero disponit ad sciam z vsum calculi z cōputa tionis. z iō dr fuisse deus mercator. Sol vero habilitat hoicm ad oia opera auri si fuerit in exaltatiōe sua. Si vero in cāu ad oia opa cris habilitat z disponit. Luna ve ro disponit ad artes nauticas z aqñicas.

Capitulum. viij.

Varicia assilulatur vñ bre ppter septem. Pri mo qz vmbra ē luminis ipeditiua. sic z cupiditas auaricie impedit anime lumen gratie. Nam sicut vmbra terre causat eclip sim lune scz quando terra iterponit inter lunam z solem. ita terrenorum cupiditas causat eclipsum anime quando interponit inter eam z deum. ps. Repleti sunt q ob scurati sunt terre domibus iniquitatum. Brege. Tenebra anime est diuitiarū cupido. Tenebra qz vmbra est caloris re pressius vel totaliter extinctiua. z sic cupi ditas siue auaritia calozē charitatis mi nuit vel extinguit. Diminuit qdem qz tāto minus diligitur deus quāto magis dili git mūd⁹. Si ergo amor cupiditatē sit ior diaz. nō tñ in tātoz qz pferat diuitiarū

effectum amori diuino scz vt ppter diui tias nō velit aliqd contra deum vel pri mū. diminuit qdem charitatem. sed nō ex tinguit qz tunc est peccatus veniale. vnde Aug⁹ in lib. lxxxiij. qñum dicit qz venenū charitatis est cupiditas diminutio. vñ in pfectis nulla cupiditas. Si autē auaritia in tantū extēdit qz pferatur charitati. scz vt ppter diuitiaz affectum non vereat face re. Ita amorem dei z pñmi sic auaritia ē peccatū mortale z totatē charitatē amo re extinguit prime Job. ij. Si qd diligit mū dam nō est charitas patris in eo. Tertio qz vmbra est sterilitatis inductiua qz nihil quasi crescit vbi est continua vmbra. Sic scia diuinorū verborum nō pnt cre cere z fructus pducere vbi est auaritia z diuitiarū cura sollicita. Mat. xiiij. Solici tudo seculi istius ē fallacia diuitiarū suffo cat verbum. Quarto qz vmbra est ser pentiū amica z coluborum nutritiua. vñ dicit coluber qñ colens vmbraz. Ita auaritia maxime est serpentibus infernalib⁹. demonibus accepta qz maxime per eaz animas illaqueant. vñ Apost. dicit pmo Tim. vi. qz qui volunt diuites fieri inci dunt in tentationem z in laqueū diaboli. Quinto qz vmbra est maturitatis fru ctuz retardatiua. Ita tenacitas auaritie fructus pnie zñ non oino aliquādo impe diat tñ retardat. qz nullū pnie opus be us sic difficulter vel negligenter faciunt. sicut male ablatoz reseruitones. Suggestit enīz diabolus illud verbum psal. Beatus qui tñebit. Sexto qz vmbra est timoris excussiuua. z b qz tenebrosa est. Ita sili mō auarus sp timet ne pdat qd acquisiuit. vt ne deficiat sibi qd habz. Et iō non libere nec pprie vñ eo. Propter qd dicit Die ronimus. Auaro tā qd bz qd non bz deesse fatemur. Septimo qz vmbra est somni puocatiua. z b ppter frigiditatem Job. i. Sub vmbra dormit i secreto tba lami. Ita sibi auaritia inducit somnum. i. pfunditatē z imobilitatē peccati. Ra-

dit. n. omnium maloz est cupiditas.

Capitulum nonum.

De cele sanctorum assimilā tur coronis luariū. Apparet enīz circa solem z lunā z stel las notabilis corona qdam alba que grece dicit balon. Et ita quidā sancti notabiles scz marty res virgines z doctores pter eōdem coro nam glie que aurea vocat. ad huc dicunt bre aureolas. Et designat aureola quod dam accidentale pñmum siue gaudiū de opibus a se factis. qd hñt rōne victorie ex cellentis. qd quidem est aliud gaudiū ab eo quo de pñmatione ad deū gaudēt. qd gaudiū dr aurea. vñ Ero. xxv. Facies sup auream alteram coronā aureolā. Signifi cant ergo aureole in bñoi coronis. Pri mo rōne ordinis. qz scz sit in eis circulus post circulū. Nā sicut lapis plect⁹ in aqñ quictū facit circulū post circulū qui paula tum euanescit. Ita cum vapor gero tpe est in aere rarus nodum tractus in nubem si radius solis vel lune vel stelle cadat di recte in centrum illius vaporis diffundit humidū circa radiū. et b sit circulus post circulum. impulsus. n. sequit formā impel lent. Omne aut lumen naturaliter est ro tundum. z iō ille vapor rotundat. z ita vi det iuxta luminare cū sit ppe terrā. Vnde ergo circuli post circulū. i. coronē in sancti illuminatis repñat ordinem aureole p auream. vel vnus aureole post aliā in ali quibus beatis. Sicut quidam beati in ce lo habent tñ auream que est oibus cōis. scz pfectum gaudium quod hñt oēs beati de pfecta pñmatione ad deum. Et vocat aurea siue corona. tum qz cum qdam pu gna acquirat. qz regnum celoz vim patit z c. tum qz per hoc sancti efficiunt partici pes regie dignitatis. Vñ hanc aureaz ba bet beata Maria magdalena. Sed vite rius quidam salij super b hñt aureolaz. i. quoddam accidentale gaudiū de aliqua excellenti virtute. puta de virginitate sic etiam beata Mariba q etiam fuit virgo

Et quidā super aureolas virginitatis ad-
huc hnt aliam. s. predicatōis et doctrinē si-
cut beat⁹. Quic⁹ qui fuit virgo et doctor
Et quidā post hunc circūlū adhuc habēt
aliū. s. martyrii sicut beatus Petrus mar-
tyr de ordine fratrum predicatoꝝ qui fuit
virgo. doctor et martyr. Et ideo ascendit au-
reola triplici dotatus. Et secūdo rōne epis-
qz sunt hmoi corone tpe tēperati frigidus
Nā magna calor vaporē dissipat et fri-
gus intēperatū nimis odensat. Est autē in
mundo intēperatū frigus malitie. et ideo
non dātur ubi aureole nec in inferno ubi
intemperatus calor gehēne. sed tñ in celo
ubi est refrigerij tēperamentū. Et tertio
rōne significatōis. qz hic circūlū si cir-
ca periferia distat et nigrescit vel viride-
scit significat humiditas ipressiōes casuras
Si autē attenuat et sic desicat. aut hoc ē cō-
litter et tūc significat gētē et serenitatē acri-
tatis. Si vō rūpif et laceratur in pluribus
locis significat tēpestas sicut Senec. Ergo
prima significatō scz bumectatio per plu-
viā doctrinē refert ad predicatores. Se-
cūda scz serenatio refert ad virgines. in q-
bus serenat mens ad victoriā carnis. Et
tertia scz ventus vel tēpestas refertur ad
amatores diuine passionis. Et in istis tri-
bus tñ dantur aureole in celo.

Capitulum. x.

Baptismus assimilatur fonti p-
pter septē. Et primo qz fons
ē sui cōcatus. Nulli enī
se fons occultat sed cō paupi-
et diuini se cōicat. Ita sicut et
baptismus cōis est. et nulli negatur. nec pue-
ro. nec seni. nec paupi. nec diuiti. Zach. xxiij.
Erit fons patēs domui dauid in ablu-
tione peccatoꝝ. Et secūdo qz fons ē sordi-
um ablutiuus. et baptismus oēs abluat sor-
des peccatoꝝ scz originalis et actualis et ve-
nialis Iudith. xv. Erubat in vallem bethu-
lic et baptizabat. i. lauabat se in fonte.
Et tertio qz fons ē locoꝝ adiacētū sibi se-
cūdatiuus. Et ita ē sicut modo baptismus

se suscipientes dicit secundare in quantū
fructus gratie. i. virtutes confert nō habe-
ti: et auget habetibus. Vñ super illud ps.
Super aquā refectiois et dicit glosa. qz
aia peccatoꝝ ariditate sterilis secundatur
p baptismum. Drouerb. vi. veniet vt fons
messis tua. Et quarto qz fons ē aq multi-
plicatiuus. Nā q̄sus in ortu suo fit p̄u-
tū ppter indeficientē fluxū magnorū flu-
uioꝝ est causatiuus. Nullus. n. est flumīn-
ita magnus qn occulte vel manifeste a fō-
te aliquo nascatur. Ita sicut baptismus au-
get et multiplicat in adultis grām et virtu-
tes. Dester. x. Fons paruus creuit in flu-
uium et in aquas plurimas redundauit.
Et quinto qz fons limpīdus est rex om-
nium in eo essentiaū ostensiuus. Quis. l.
vsqz ad fundam videntur que sunt in eo.
Ita baptismus dirigit in visionem spūs
lem interiorē et exteriorē. interiorē qz
dē in q̄rū baptismus dī facit sacm que
oculos mentis idoneos facit ad visionem
diuinorū. Exteriorē vero qz baptizatis
conceditur inspicere sacramētū eubaristi-
cū et non alijs vt Mo. dicit. vñ baptizati
s; Damasc. et Dionys. dī habere virtutem
illuminatiā. Hierem. ii. Quis dabit oca-
lis meis fontem. Et sexto qz fons est ca-
loris refrigeratiuus qz baptismus est ar-
doꝝ et concupiscentie et fomitis mitiga-
tiuus. in quantum in baptismo confertur
grā per quā adhibetur remediū ne fo-
mes vel concupiscentia dñetur. Drouer.
xvij. Fons vite vt declinet a ruina mortis.
Ruina. n. mortis est concupiscentia. qz si s;
carnē videritis moricimī. vt dī Roma.
vlij. Et septimo qz fons est in altum ascē-
siuus. Nam quanto primo descendit aq
fontalis tanto postea ascendit. Vnde qz
baptismalis gratia de celo venit. in cui⁹
rei signū celi aperti sunt sup xpm bap-
tizatum. Luce tertio. ideo ipsa facit vsqz in
celum ascendere baptizatos. et tō dicitur
baptismus apire ianuam celi. Joānis qz
to. Sicut in eo fons aque salientis in vitam
eternam. Et sicut baptismus est figurat⁹

in flumīe Jordanis. Et primo qz iordanis
lepream naaman syri mundauit. et simili-
aqua baptismi mundat lepream. i. infectio-
nem peccati. Et secūdo qz iordanis re-
gionem iudeoꝝ fidelium a regione in-
fidelium diuidit. et similiter sacramētum
baptismi distinguit religionem fidelium. i.
xpianorū ab omnium infidelium popu-
lis Job. xvij. Diuidit torrentis a populo
peregrinanti. Et tertio qz iordanis coram
filijs israel se aperuit et ad terram p̄mis-
sionis sicam iter exhibuit. in quo signifi-
catur qz baptismus ianuā ḡt nobis ape-
rit et ad terram promissionis idest ad vi-
tam eternam viam nobis facit Joānis
iij. Nisi quis renatus fuerit et aqua et spū
scō non potest introire in regnum dei.
Et quarto quoqz qz Jordanis et actu
mundissime carnis xpi sanctificari meru-
it. vnde eo mediante tps vim regenerati-
uam contulit aquis. Et ipsam sacm hu-
mane salutis idest baptismū in aqua he-
ri instituit. Ephe. v. Mundās lauacro aq
et. Et quinto qz in iordane Joānes bap-
tista celos ap̄tos vidit. vocem dei patris
audiuit. sicut in carne lauit spūs sanctum
in columbe specie sup ipsū; descendere vi-
dit. in qbus significat qz baptismus ianuā
celi aperit. et ad sancte trinitatis notitiam
et visionem apertam in qua consistit vita
eterna feliciter introducit.

Capitulum. xi.

Et similitudines que enume-
rant in f̄mone dñi i mō-
te Moab. v. possunt assila-
ri ventis. Nā primo ven-
tus est nauigantium de-
ductiuus et p̄motiuus. for-
tissime enī in mari curri-
tur si bono et forti v̄to nauicula ipellatur
Hoc autē proprie competit prime beatitudi-
dini que ē paupertas spūs. Nam paupe-
res spūs sunt qui per mare huius seculi ad
portū et quietē regni celestis expedit et si-
ne impedimēto perueniunt. Vñ dñs dicit
Dei pauperes spūs qm̄ ipsorum est re-

gnum celoꝝ. Vbi nota qz in mari huius
seculi tria impedimenta occurrunt que na-
uem anime frequenter submergūt. Vñ
impedimētum est ex vndis siue fluctib⁹
tumescētibus. et illud designat elationes
et tumores bonoꝝ mundanoꝝ. Hoc
autē impedimētum tollit paupertas spūs
Nam sicut dicit glosa. Pauperes spiritus
sunt humiles deum timentes. et tales pro-
fecto non ambiunt sed fugiunt honores.
vnde vnda tumescētis superbie minime
bos inuoluit. Et secūdo impedimētum
est ex scopulis occurrentibus in quos
quandoqz nauis impingit. Et isti scopu-
li sunt cure seculi et cupiditates diuitiarū
a quibus etiam liberat paupertas spiritus.
Vnde dicit alia glosa. qz pauperes spūs
tu sunt q nihil habent et oia possident: quo-
rum scz gloriā ē nihil in terra possidere et
sine solitudine viuere. Et tertium impe-
dimētum est ex syrtibus absorbentibus
Sunt enī in mari syrtes. i. loca sabulo-
sa interese aquosa profunda nimis. Hec
autem profunditas aquarū est voluptas
illecebrarum carnis. a quo ē impedi-
mētum paupertas spūs liberat. vnde dicit glo-
sa super Luca. qz pauperes spūs sunt q nō
querunt illecebrosa. Talibus ergo paupe-
ribus p̄mittitur regnum colorum. in quo
scilicet assequuntur et excellentiam bono-
rum et voluptatem spiritalium delecta-
tionum: de qua in ps. Torrente volupta-
tis tue potabis eos. Et secūdo ventus
est ardoris et estus refrigeratiuus. sicut pa-
tet de aura et de vento frigido aquilona-
ri. Et huic assimilatur secūda beatitudo
que est mititas cuius est refrēnare passio-
nes irascibiles. et precipue ardorem ire et
furoꝝ. Et de hac dicit dominus. Bea-
ti mites quoniam ipsi possidebunt terrā.
Mititas et mansuetudo idē sunt realiter
tamen posset dici q differant. quia man-
suetudo dicitur quantum ad effectum. vñ
de Cassiodorus dicit super ps. qz man-
sueti dicuntur quasi manu affueti. hoc est
tolerantes iniurias. Sed mititas dicitur

benignū et
positio.

quantum ad affectum. vii ille dicitur mi-
 nis quem non afficit rancor & ira. Tales si
 beati qui possidebunt terram. Et in hoc
 qd dicit possidebunt notat securitas. In h
 vero qd dicit terraz notat stabilitas. Del
 fm Aug possessio terre significat affectu
 bonum ante quietentis p desiderium in
 stabilitate hereditatis eterne q per terras
 significat. Tertio ventus est imbrium &
 aquarum causatiuus sicut pz de vento au-
 strali qui cum sic calidus & humidus acere
 condensat & turbulenciam generat. unde
 dicit auster ab hauriendo aquas. Hinc
 assumilat tertia ditudo scz luctus in quo
 imber lachrymax effundit. Et de hac do-
 minus dicit. Beati qui lugent scz peccata
 sua vel etia aliena. C. bis. Beatus qui
 peccata sua luget. beator q luget aliena. q
 enim aliena luget certu est q sua non hz
 que luget. C. Sequit premiaz qm ipsi co-
 solabuntur. & hoc quadrupliciter. Primo
 de peccatorz remissione. Isaie. x. Conuer-
 sus est furor tuus & consolatus est me. Se-
 cundo de penarum euasione. Apoc. vi.
 Absterget deus omnez lachrymas ab o-
 culis sanctorum. & iam no erit neq luctus
 neq dolor. Tertio de gfe & glorie adeptio-
 ne. Isa. lxxvi. Bandete gaudiu uniuersi q
 iugebatis sup ea. Quarto de vltione ma-
 loz. ps. Letabitur iustus cu viderit vindi-
 ctam. Quarto ventus est ignis accensi-
 uus. vii sabzi habent colatoria per flatus
 sine ventum ignem accendenciam. Hoc at
 competit arte beatitudinis que est esuries
 iusticie. bec. n. esuries nihil aliud est q suc-
 censura & ardens desiderium iusticie. Na
 esurire est cum desiderio velle. vii esurire
 debemus iusticiam vt intelligamus nos
 sp indigere. Et id de hac dicit dominus.
 Beati qui esuriunt & sitiunt iusticiam qm
 ipsi saturabuntur. Et dicit qui esuriat ius-
 ticiam non pecuniam. ps. Diuites egue-
 runt & esurierunt. Item dicit iusticia no
 sapientiam. q de sapientibus seculari cu-
 riosis dicit. ps. Esuriens & sitiens ani-
 ma eorum in ipsis deficit. Item dicit in-

sticiam non potentiam. Prover. xvij.
 Leo rugiens & vltus impatiens princeps
 impius super populum pauperem. Item
 dicit iusticia non lacrima. Luca. xv. Quis
 ti mercenarij in domo patris mei abun-
 dant panibus ego autem hic fame prece.
 Sequitur premiaz. qm ipsi saturabuntur
 scz cum viderint vindictam. Isa. vltimo.
 Egredientur & videbunt cadavera eorum
 qui prevaricati sunt in me. Postea sequi-
 tur. & crunt ad facietatem visionis omnis
 carnis. Item faciabuntur cum appuerit
 gloria dñi. ps. Satiabor cum apparuerit
 gloria tua. Quinto ventus est seminu-
 pductiuus nutritiuus & augmentatiuus.
 sicut patet de vento australi qui calorem
 causat. pluuiaz & rorez administrat. poros
 terre aperit gramina & semina pducti. ma-
 trit & auget. Et h competit quinte beatitu-
 dini. scz misericordie. que semina elemosy-
 narum. De quibus Aplos loquitur. ij. Co-
 rin. ix. dicens. Qui parce seminat parce &
 metet producit exhibendo. nutriti compa-
 tiendo. auget continuando. De bis semi-
 nibus fructus eternus colligitur dicente
 aplo. Qui seminat in benedictione de bñ
 dictione metet vitaz eternaz. Sic dicitur
 misericordie ventus qui calorem amoris
 pluuiaz & rorem gratie agrit. poros ter-
 re. i. viscera terreni hominis aperit & scia
 elemosynarum producit. De hac igit mi-
 sericordia dicit dñs. Beati misericordes
 qm ipsi misericordiam consequentur. Au-
 gu. Misericordia est quedam aliene misse-
 rie compassio. Pylarius. Misericordes sūt
 qui in qbullibet subueniunt miseris. quoz
 benignolo affectu ad omnes tantum dele-
 ctatur deus. vt cis misericordiam suaz p-
 stiturus sit. Et nota q misericordia mita-
 tur respectu cure sue. pprie. Eccl. xxx. Ad-
 serere anime tue placens deo. augmentat
 respectu necessitati aliene Job. xxxi. Si co-
 medi bucellam meam solus. Sumat res-
 pectu iniurie illate quando homo orat p
 persequentibus. C. Sexto ventus e acris
 serenatiuus sicut pz de vento boreali qui

cum sit frigidus & sicus est acris depura-
 tiuus pluuiaz & imbriu fugatiuus & serene-
 nitatis inductiuus. Hoc igit copetit sette
 beatitudini q est mudicia cordis in q e co-
 scientie tragilitas & serenitas. De hac di-
 cit dñs. Beati mudo corde qm ipsi deuz
 videbunt. Dicitur aut mudo corde illi qui
 sunt. mudi a vitijs quos no arguit conscie-
 tia peccatorz. q dicunt beati qm ipsi & no
 alij deū videbunt in pñi per cōtemplatio-
 nem in futuro p fruitione. Aug. De que
 no nisi mundi cernere possunt. Idez deus
 q clari q felices q beati oculi q te contē-
 plant. Ber. Delectabilis est ad videndum
 suavis ad hñdum. dulcis ad pfuendum.
 Septimo vltus est corpora conseruari-
 uus & augmeratiuus. sicut pz de vltis bo-
 realibus q corpora cōseruant. ex eo q ae-
 rem pestilentem sanat & digestiu adiuuat
 & retentiū cōfortat. Itē augmentat vim
 regeneratiua. vii Aristo. dicit q sub h vē-
 to generant masculi. Et id iacob sub h vē-
 to dicit posse virgas varias ante o-
 culos omiu vt generaret. s. sub aglone. De
 aut copetit septime beatitudini. s. paci. per
 qua pestilētie guerra remouent virtu-
 tes cōfortant. & bona tā spūalia q tpalia
 augmentant. Na in pace interiori conscie-
 tie cōseruant & augent bona spūalia. In
 pace vo tpali cōseruant & augent bona
 tēporalia. q sicut dicit Hiero. Concordia
 minime res crescat. maxime vo discor-
 dia dilabunt. De hac ergo dicit dñs. Bea-
 ti pacifici qm filij dei vocabunt. Et dicū-
 tur pacifici pacē hñtes ad seipos. ij. Cor.
 xiiij. Pacē habete & deus pacis & dilectio-
 nis erit vobiscū. Itē dicunt pacifici pacēz
 facietes inter primos. vii Ber. non dicit
 beati pacifici s; pacifici. qz non tm par est
 dicenda s; faciēda. Et sequit premiū qm
 filij dei vocabunt. tū q ipse est deus pa-
 cis tū q eius ppriū est recōciliare. Item
 quia ipse fecit nobis pacem.

Capitulum. xij.

Bonitas & malicia hūane vi-
 te multū puenit ex exercitio
 & ocio psonē. Est enī hūma-
 na vita velut terra q quāto
 plus fodit & vertit tāto infi-
 ta ei virtus cū singulis partibus amplius
 pmiscetur & semp aptior reddif vt ex ea
 fructus multiplex generet. Quādo vo ni-
 mis stat ociosa ad pductionē fructuū red-
 ditur min⁹ apta. Sic ē vita hominis quā
 to bonis laboribus ampli⁹ exercet tanto
 fructus gloriofio: finaliter ex ea colligit.
 Sapient. iij. bonoz laborz gloriofio: ē fru-
 ctus. vii cōsulit. Prover. xiiij. Diligēter
 exerce agrū tuū &c. Sed econverso cum
 vita hūmana sine labore opis & pnie cul-
 tura pigri elicit no fructus viles s; notias
 herbas gignit cū fm illud. Prover. xiiij.
 Per agrū pigri hominis trāsiuit vine-
 am viri stultiz: ecce totū repleuerit viti-
 ce. Ager boīs pigri ē vita boīs ociosi quā
 replet vitice. i. vitioz incēdia. Eccl. xxxij.
 Multa malitiā docuit ociositas. C. Item
 bonitas & malitia hūmane vite variatur
 ad modū aquę: variat enī aqua in bonita-
 te & malicia fm Auenā & sunt regulę sū-
 pte a multis. Prima a motu qz currētes
 aque sūt meliores statibus. Itē currētes
 ad orientē sunt meliores currētibz ad se-
 pētrionē. Currētes vo ad meridie peio-
 res currētibz ad occidentē. Sicut iter bo-
 mines currētes p velocitatē. & cōtinua-
 tem bñ operādi vel p viā mādatorz dei re-
 muneratur tanqz boni. Mat. ix. Voca
 operarios & redde illis mercedē suā. Ocio-
 si vo stātes oburgant tanqz mali. Ibi-
 dem qd hic statit tota die ociosi. Del cur-
 rētes sūt feruēter amātes. Aplus. j. Cor.
 ix. Sic currite vt pprehēdatis: s; quasi stā-
 tes sunt q motu amoris carēt. Et hoc sta-
 re cadē est aplos. j. Cor. ix. Qui se extimat
 stare videat ne cadat. Sed q currunt ad
 orientē. i. ad xp̄s d q. Jacba. vi. Ecce vir ori-
 ens nomē eius: isti sūt boni. Qui vo ad
 sepētrionē. i. ad statū peccati vbi abūdat
 fr igus malitię, Dñi significat ip̄s p scptē-

trione. i. per vsu sine p archuz q continet septē stellas gelidas .i. septē capitalia vicia qbus in aia extinguit calor charitatis: isti in qua sūt male aque. i. male dispositi. Itē isti q currunt ad merida vbi est feruor solis. i. ad fauore mūdane cōsolatiōis s. vt velit in h mūdo suas cōsolatiōes hēre peiores sūt currētibz ad occidētē. i. ad casū aduēstratiōis. vñ Abzā dicit diuini epuloni. Luc. x. vj. Recordare qz recepisti bona in vita tua. Ecce iste cucurrit ad meridiē et lazarus sūt mala et iste ad occidētē. Sequit nūc No h cōsolatiō No cruciaris. Melius est ergo h ire ad domū lucē qz ad domū tūm: vt dī Eccl. vij. C. Secūda regula sumit a gete aq. Nā stantius aquaz sūt gradus. In pmo enī et maior gradu malicie sūt aq stātes q hnt viscosas pellē in superficie: scūdo paludales: tertio lacales: quarto puteales. qnto fontales. In telhgūtur ergo p puteales q sūt pfūde peccata cordis: p fontales q extra pdeūt peccata oris: p lacuales q se latius et patēter extēdūt peccata opis: p paludales aut q su mositates generant et sūt cā corruptionis pniōiosa exēpla pcpue pīator. Sz p aq viscosam pellē hntes imberētā vsuetudinis pane intellige q est viscus tenaciter imberēs. Dcs ergo be aq sunt male licet plus et min⁹ vt p3 p se. Tertia regula sumitur a fūdo aq. Nā q hnt fundū lutosū sine corruptiōe sunt bone: q arenosū sunt min⁹ bone: q plābeū sunt male. Fundus aq est cor. qd ē fundamētū vite: hoc si cēt lutosū. i. i. mūdū cū corruptiōe peccati: tunc nō faceret aquā bonā. i. bonā vitā: sed sūst lutosū. i. hūmīle vt. s. hō cōsideret et cogno scat se cē vt vas luteū et fragile: sicut dicit Aplos. ij. Cor. iij. Nābē m̄ thesauz istuz in vasīs fictilibz: tūc qz tale lutū sine fundū est sine corruptiōe peccati facit bonaz aquā. i. inducit ad bonā vitā. Sed si fit fūdū arenosū. i. cor mundū: sed tñ aliquātuluz graue. i. tardū et tepidū ad spūalia opa est aqua. i. vita min⁹ laudabilis. Sz si fit plābeū. i. iniquitate grauati: qz iniquitas gra-

uat ad modū plābi. Ysa. xliij. S. Inuābē eū iniquitas sua: tūc est aqua. i. vita mala. Quarta regula sumit a vi minerali p quā trāsētur. Nā q p aux trāsētur min⁹ nocent qz q p ferrū: licz cōfortat interiora: sz q per cuprū sunt pessime et minus valide. Per trāsitū auri accipit cupiditas auarorū que est mala: p trāsitū ferri truculētia tyrānoz q est peior. p trāsitū aut cupri im puritas hereticoz q est pessima: plus enī nocuerūt ecclesie heretici animas corūpētes qz tyrāni corpa pdētea. Quinta regula sumit a grauitate et leuitate: nā aque leuiores sūt meliores: vñ aqua cocta leuior et penetrabilior est qz cruda. Nō enīm vix est dictū quozdā rudū. s. p cū aqua coquit subtile euaporet et grossū remaneat: et iō fit grossior qz cruda q solū corpus mixtū et compositū inspissat decoctio: sicut plex aut fit rarius qz p calidū qd bz cōgregare homogenea separant ptes aq a ter restribz q prius ocs mitte crāt. Alia etiā cā est: qz aqua cū coquit subleuat et iō ptes terrestres magi penetrāt p ipam et dēcedēdo rīdēt in fūdo. Vñ o3 qz aq cocta maiorē facit rīdētā qz nō cocta: ergo melior est aq leuis qz grauis et cocta qz cruda. Et sic et mēs tūc est bona qñ est ab onere peccati leuigata et a terrestri amore se pata. Sz tē cōtrario mala qñ ē pctō gra uata et terrestriate et terreno amore respā Sz tē ē mēs pfecta: qñ ē igne diuini amoris decocta vel igne tribulatiōis purgata et pbata: qz patētia opus pfectū bz sz si sit cruda igne amorē nō calefacta nec igne alienius aduēstratiōis purgata tūc nec laudabilis est nec sana.

Capitulum. xiiij. Charitas assimilata soli pp̄ter. Prio qz sol ē virtutū vitū: planetas. n. vñ et cōciliat et effectū suis. Tōciliat et dīa est inice: sic et charitatis effect⁹ est vnire spūalr: vñ Aplos vocat eā vinculū pfectiōis: qz. pfecte vnit et ligat aiām deo et corda fidelū iūicē i deo,

Propter qd de p̄mis fidelib⁹ ecclesie in q bus charitas abūdabat dicit. Act. iij. q multitudinis credētū erat cor vñ et aia vna. ps. Ditus ē sol et cōgregatī sūr. s. fides les in vñ. Scdo qz sol ē virtutis viuificatiue qz nihil viuūt vbi sol nō attingit. Vñ planete p absentia solis vident in hyeme morte approrimātē sole in vere itez sūt vite. Ita charitatis dilectio de morte trās fert ad vitā fm illud Job. iij. Nos scim⁹ q trāsati sum⁹ de morte ad vitā: qm diligimus et. Eccl. iij. Perfructe vita cū vrozē quā diligis cūms dieb⁹ vite instabilitatē tūc q dari sūt tibi sub sole. Nā si n. vir est spūs et qñ vroz caro. Tūc enī spūs cum vrozē sua vita pfruat qñ simul cū ipa carne charitatis opibus erect⁹: ipoz dulce dūne quasi fructū qbusdā reficit: h cūms dieb⁹ vite p̄tis q est instabilis: qz nūqz hō in eodē statu pmanet et sub sole. i. sub charitatis feruore. Tercio qz sol est virtutis clemētie siue attractiue: qz vi calorū vapores a terra et mari deducit: et eductos sūrū attrahit et cōdēat in nubes et sic cōdēstos inuicē in nubes gradines vel aqz resoluit. Ita charitas corda calefaciēs vapores affectiōnū vel oratiōnū vel cōpūctō nū ab eis educat et sursū ad deū attrahit et eadē in lachrymas resoluit. Quarto qz sol est virtutis pfectiue: qz calor clemētaris icipit agere generationē corpoz: solaris aut calor p̄cit et pducit ad debitū cōplōmētū vt dicit Alexander. Ita vitā spūalem timor inchoat: sed charitatis amor p nebit et cōsumat: vñ pfecta charitas foras mittit timorē. Quinto qz sol est virtutis formatiue qz. s. p eius elōgationē et approrimatiōnē facies hominū et corporalū di spōnūtur: vt dicit Zfido. sicut p3 in ethiopiabus et alijs contrarijs regiōibus. Ita charitas forma est omnium virtutum sicut dicit Ambro. Et hoc apparet quadru pliciter. P̄mo qz mouet omnes virtutes ad opera p que perficiūtur virtutes et m̄crentur augeri. Secundo quia omnes virtutes mouentur ad finem charitatis.

scilicet ad bonum. Charitas enim habet bonum pro fine tantum. Tertio quia charitas augmentat virtutum delectationes et tollit fastidium et alleviat onera propter ipsius boni desiderium. Quarto quia cōplet animam et perficit non quidem in eē nature sed gratuito. Sexto quia sol est virtutis immutatiue. Immutat enī ipos dies quia fm diuersam solis dispositionem immutationem recipit dies. Nam primo rubet in mane: lucet in tertia: seruet in meridie: pallet in vespere. Vnde et quatuor equos fingitur in fabulis habuissē: primus eritibus. i. rubet secūdos atbericous. i. splendens: tertius lampas. i. ardēs quartus pbilogenus. i. amans terram. Ita charitas quosdam facit rubentes in martirij passione: quosdam lucentes in doctrinae instructiōe: quosdam seruentes in dei affectione: quosdam pallētes in carnis maceratione. Item charitas assimilata igni quo ad quatuor. P̄mo quo ad formalitatem quia vt dictum est supra capitulo. v. Ignis inter cetera elementa est maxime formalis. Vultum enim bz de forma parum de materia. Sic amor charitatis qz replet facit habere modicū de affectu materialū siue temporalium rerum et plurimum de appetitu formalium id est spiritualium bonorum: vt iam non carnalia carnaliter: sed spiritualia spūaliter diligit. Distinguit enī Bernardus quatuor modos diligendi scz diligere carnem carnaliter spiritum carnaliter: carnem spiritualiter: spiritum carnaliter: spiritum spiritualiter. Secūdo quo ad mobilitatem qua ignis semper est in motu. Sic et amor charitatis eos in quibus est semper facit esse in motu boni operis. Vnde Gregorius dicit q nūcūqz est amor dei ociosus: operatur enim magna si est: si autem operari definit iam amor non est. Tertio quo ad virtuositatem. Nam ignis habet virtutem inclinandi alta et eleuandi infima: congruandi sparsa. Sic amor fm dyonisiūm habet vim inclinatiuam: quia inclinat

supiora inferioribus. Itē habet virtutem eleuatūā qz cleuat infiora supioribus z codunatūā qz codunat equalia equalibus. Quarto q̄ ad p̄prietatē. hz enī ignis multiplicē p̄prietatē vt ponit beatus Dionysius vltimo capitulo celestis hierarchie quax̄ alique cōpētūt charitati: videlz q̄ ē sui cōcarū. Nā sicut dī ibi ignis oibus sibi quoquomōd apporximātibz nō fm locū tm: sed hz cōgruētūā matricē vniuoce cōcātūus est. Et p̄pter hoc licz ignis in sphaera sua tāgat orbē lunē: nō tm iprimis in ipsū cū eoz nō sit mā vna. Sic charitas facit bona eē cōia z maxime inter p̄tios z domesticos: qz si qs suoz z maxime domesticoz curā nō hns fidē negare rit est infidelis deterior vt dicit Ap̄s. i. Cbi. v. Tenet etiā hō ex necessitate charitatis subuenire nō oibus idigentibz: qz hoc eēt infidelis vnicuiqz sed tenet subuenire sibi apporximātibz. i. de p̄tios occurrētibz. Et nō solū charitas cogit boiem cōmunicare bona sua p̄ subuētione sed et se ipm̄ in obsequioz curā nō hns fidē negare rit illud. ij. Corinth. xij. Libenter ipēdar z superipendar ego ipē zc. Itē ignis est maxime actiū vñ inter elemēta apporximat ei eē actiū. s. p̄pter calidū cui⁹ ignis ē p̄ncipiū vt dicit p̄s. ij. Metaph. Vñ calidū p̄mo z p̄ se cōpētūt igni solū aut calidū est simpliciter actiū iter qualitates elemēta res qz būdū z sicū sūt q̄itates passivē frigidū at nō ē simp̄t actiū vel motiū s; mouet p̄uādo motū: vñ et mouet ad cētz vbi sit z gregatio z imobilitatio z n̄ diffusio. Vñ lz alia est alique mōd sicut actiua ignis tm ē maḡ p̄ncipal̄ actiū. Et sic est charitas resp̄ctū virtutū. Vñ ois virtutis actio p̄fecta quodāmd attribuit charitati z ipa dī esse forma oium virtutū. Et p̄pterea ap̄s dicit Gala. v. q̄ fides p̄ charitatē opat. Nā qz per charitatē ordinat actus fidei z et cuiuslibet alteri⁹ virtutis ad vltimū finē: ipa dat formā actibus oium virtutū. Vñ nulla virtus sine ea p̄fectioz vel meritoz opatur. Et iō Bre

go. dicit qz nihil hz viriditatis ramus boni opis nisi māserit in radice charitatis. Itē ignis vt dicit Dionysius adest inuisibiliter oibus. s. mixtis. lz nō actu s; virtute z iō inuisibiliter. Vñ videmus qz et oi fere corpe ignis p̄ collisionē creuit. Et p̄pterea Dionysius dicit qz est p̄s oibus inuisibiliter. Et posset h̄ generaliter intelligi nō tm de corpibus mixtis: s; et aliquo mōd singulis ac oib⁹ corpib⁹ inuisibiliter. Posset enī dici qz ignis sit p̄mo. qdē in corpibus supioribus. s. celestibus p̄ncipiū sui qz cuz ois alteratio reducat in celū sicut i p̄mū alteratō nō alteratū neqz dispositū p̄ qualitates alterabiles oz in celo esse p̄ncipiū oium q̄tātū actiū: z p̄ncipiū sicut Mars p̄ncipiū est calidi z sicci intēpētū z sol t̄pati. vel etiā vltimus i aliqua stel laz fixaz z s̄t in aliis. Est et ignis in corpib⁹ inferioribus p̄ mixtionē: est in mixtis nō actu s; virtute vt dicit p̄s. in libro de generatōe z corruptōe: in se autē est actu. Sic et p̄ charitatē hō oib⁹ adest. s. p̄ affectū. Nā cū tenet oēs vltigere z aia verius sit vbi amat q̄ vbi amat vt dicit Augu. Quia p̄ cognitionē cognitūz ē in cognoscēte: s; p̄ amorē cōtra rō ē amās in amato: opz qz p̄ ipam dilectionē oib⁹ quodāmd quos diligit p̄sens sit vñ Ap̄s dicebat. Et si corpe absens: spū tm sum p̄sens ad Colosenses. ij. Itē ignis nūc est occultus nūc manifestus: vñ z Dionysius dicit. Cū neglectus est. i. sub cinerib⁹ occultat⁹ videt qm̄ nō eē s; remotis cinerib⁹ subito elucet qm̄ puocat⁹ nātiter ad quādā vindictā sue despectōis: sic licz charitas ex occupatiōibus exteriorib⁹ seu necessitatibus qnqz videat tepescere tm subito z cito reaccedit z ex indignatio ne torporis p̄mū ampli⁹ inflāmat. ps. Nūqd q̄ dormit nō adijciat vt resurgat scūdo Abdachab. ij. Refulsit sol q̄ p̄tius erat i nubilo z accessus est ignis magnus: vnde amor diuinus aliqñ facit latere ad contēplādū: aliqñ appare ad agendū. Item ignis sine sui diminutiōe ē sui. distributi

us. z diuisus: vñ ad ignē vnius cādele innumerabiles possūt accēdi. Sic amor charitatis nō minuit: s; auget ex eo qz ad plures diuidat. Itē adhuc hz ignis plures alios cōditiones q̄ charitati cōueniūt qz et se est lucidus: calidus z subtil qz charitas facit nos lucidos in discretiōe p̄cedoz: calidos in beniuolētia p̄tiosoz: leues z mobiles in obediētia mādatorū: subtiles sicut tenues in cōceptu terrenoz vel i obediētia ciboz. Itē charitas affimilitat calorē. Primo qdē qz calor ē generatōis oium p̄ncipaliter effectiū sicut p̄ de calore celesti. Et sic charitas est qua virtutū oium opa generant z ad p̄fecturā sūt p̄ducunt. Secūdo qz calor est inferiorā ad supiora reduciū: qz dissoluit terrā in aquosa: z aquosa in acrea: z acrea in ignea: sic inferiora p̄ media reducit ad supiora. Sic charitas facit incipiēte p̄ficiētē z p̄ficiētē: mediāte et primo reducit nos in deū. Tertio qz est duroz remolliū sicut p̄z in metallis q̄ dissoluit z liquat et niuei z gradines glaciēz: z sic charitas dura corda dū apprehēdit ad pietatē emollit. Quarto qz est ligidoz in iduratiū sicut p̄z in onis in igne positus in gbus subtiliorib⁹ p̄tibus resolutis remanētibus terrestribus res dure scit: z sicut facit calor solaris. Sic charitas dei molliat z mutantiā corda cōsolidat z corroboret. Quinto qz ē grossoz z defozum subtiliatūus. Nā rē in quaz agit dissoluit z sue actiōi idoneā facit. vñ cū rem ad simplicitatē ducere laborat eā subtiliat: vt p̄z in glaciē q̄ dūz dissoluit subtiliat. Sic charitas diuites grossiores metallis subtiliat dū eos facit oia dare in elemosinas. Sexto qz est metalloy depuratiūus z totius eoz rubiginis cōsūptiū: z sic charitatis ferroz ois peccati rubiginē ab aia tollit. Septimo qz est grauiū alleuiatiūus: qz dū būditatē q̄ grauitatis est eā in reb⁹ cōsumit p̄odus rei diminuit. Latidū enī facit būdū euaporare qz vapor depuratus z in subz acram vel leuē mutat

rem leuiozē reddit. Corpa autē aialū dīr eē leuioza post p̄diū p̄ calorē sforta tione z spiritū generatiōe gbus corp⁹ leuiat z mortua corpa s; gūoz vniū. Sic amor charitatis oia leuia reddit: vñ Aug. dicit in libro de verbis domini qz oia leua z imania tollerabilia z p̄pe nulla efficit amor. Octauo qz similia cōgregatiūus z dissimilia disgregatiūus. Vñ si aux plūbum ferrū z lapides hāt vna massa z p̄iciant i forte ignē calor vniūquodqz cōtingit cū suo sile: vt aux cū auro z sic de similia si frigus omnia simul cōgregaret. Sic charitatis amor est qui iustos inuicē vnit z eos ab iniqz distinguit. Item charitas assilat argille p̄tios. Vñ qz ex argilla vasa fabricātur. Nā argilla est terra glutinosa z nemozosa. ad vna opa figuloz apta z ē ab argis sic vocata apud qs p̄mo ex tali materia vasa sūt facta ficilia. Sic p̄ charitatē efficit cor bois vas diuinū. dei cōtētiū: qz q̄ manet in charitate in deo manet z de⁹ eo zc. Iohis. iij. Secūdo qz ex argilla formant lapides z lateres generant. Nā talis terra vt dicit Irido. p̄ actionē calorē ligidiōz res cōsumētis z terrestriores solidatū facile i laterē mutat. Sepe et terra frigiditate būdi tandē mutat in lapidē. Nā sic dicit in quarto Metheo. Vnctuosū tali trāsmutari. est valde aptū: vñ vnctuosū est mediū inter viscosū z euaporatiū. Nam ḡra euaporatiū hz a calore coagulari: ḡra vō viscosū nō pot̄ ex toto educi: sed habz ampli⁹ cōp̄tū z cōsolidari z sic in lapidē trāsmutari. Sic p̄ charitatē efficiunt homines vt lateres solidi z vt lapides vniū apti. s. collocari in edificio sup̄ie hierusalē. Vñ dicit. i. Petri. ij. Ipsi tāqz lapides viui edificamini i domos sp̄ales. Tertio qz cū argilla fluxus sanguinis refrenatur. Nā argilla frigiditate sua est sanguinis cōstricta vt ait Cōstantinus: vñ si cum forti aceto succit diluatur: z t̄tib⁹ z frōti apposita p̄hibet de narib⁹ sanguinē fluere. Sic actū p̄prietatis cum argilla di

no qd restat
nō est sanguis
neqz.

superiora inferioribus. Itē habet virtutem eleuatū qz eleuat inferiora superioribus z codunatū qz coadunat equalia equalibus. Quarto qz ad ppteratē. hz enī ignis multiplicē ppteratē vt ponit beatus Dionysius vltimo capitulo celestis hierarchie quaz aliquē cōpetūt charitatē videlz qz ē sui cōcariū. Nā sicut dī ibi ignis oibus sibi quoquomōs approximātibz nō fm locū tm: sed s3 cōgruetiā matricē vnusocē cōcariū est. Et ppter hoc licz ignis in sphaera sua tāgāt orbē lunē: nō tm iprimē in ipsū cū eoz nō sit mā vna. Sic charitas facit bona cē cōia z maxime inter p̄tios z domesticos: qz si qz suoz z maxime domesticoz curā nō h̄ns fidē neganc rū est infideli deterior vt dicit Ap̄s. i. Cbi. v. Tenet cūā hō et necessitate charitatis subuenit nō oibus indigentibz: qz hoc est impossibile vnicalqz sed tenet subuenire sibi approximātibz. i. de p̄tios occurrētibz. Et nō solū charitas cogit boiem cōmunicare bona sua p subuētiōē sed et se ipm in obsequiū vel saltē p cōpassiōē s3 illud. ij. Corinth. xij. Libenter ipēdar z superipendar ego ipē zc. Itē ignis est maxime actiū vñ inter elemēta appropriat ei cē actiū. s. ppter calidū cuius ignis ē p̄ncipiū vt dicit p̄s. ij. Metaph. Vñ calidū p̄mo z p se cōperit igni solū aut calidū est simpliciter actiū iter qualitates elemēta res qz būdū z sicū sūt q̄itates passiue frigidū at nō ē simplr actiū vel motiū s3 mouet p̄uado motū: vñ et mouet ad cētz vbi sit gregatio z imobilitatio z n̄ diffusio. Vñ lz alia est aliquo mō sint actiua ignis tm ē magi p̄ncipalr actiū. Et sic est charitas resp̄cū virtutū. Vñ ois virtutis actio p̄fecta quodāmodō attribuit charitati e ipsa dī esse forma oium virtutū. Et propterea ap̄s dicit Gala. v. qz fides p charitatē opaf. Nā qz per charitatē ordinat actus fidei z et cuiuslibet alteri virtutis ad vltimū finē: id ipa dat formā actibus oium virtutū. Vñ nulla virtus sine ea pfectozie vel meritozie opatur. Et idē Bre

go. dicit qz nihil hz viriditatis ramus boni opis nisi māterit in radice charitatis. Itē ignis vt dicit Dionysius. adest inuisibiliter oibus. S. mixtis. lz nō actu s3 virtute z id inuisibiliter. Vñ videmus qz ex oi fere corpe ignis p collisionē cecutit. Et ppterca Dionysius dicit qz est p̄ns oibus inuisibiliter. Et posset h generaliter intelligi notū tm de corpibus mixtis: s3 et aliquo mō s3 singulis ac oibz corpibz inuisibiliter. Posset enī dici qz ignis sit p̄mo qdē in corpibus superioribus. s. celestibus p̄ncipiū sui qz cuz ois alteratio reducat in celū sicut ē p̄mū alteratō nō alteratū neqz dispositū p qualitates alterabiles oz in celo esse p̄ncipiū oium q̄tātū actiua z passiua: sicut Mars p̄ncipiū est calidi z sicci intēp̄ti z sol t̄p̄ati. vel etiā vltimus ē aliquā stel lax fixaz z sūt in aliis. Est et ignis in corpibz inferioribus p̄ mixtionē: est in mixtis nō actu s3 virtute vt dicit p̄s in libro de generatōe z corruptiōe: in se autē est actu. Sic et p charitatē hō oibz adest. s. p affectiōē. Nā cū teneat oēs dilige re: z aia verius sit vbi amat qz vbi amat vt dicit Augu. Quia p cognitiōē cognituz ē in cognoscēte: s3 p amorē cōtra rito ē amās in amato: opz qz p ipam dilectiōē oibz quodāmodō quos diligit p̄ns sit: vñ Ap̄s dicebat. Et si corpe absens: spū tm sum p̄ns ad Colosenses. ij. Itē ignis nūc est occultus nūc manifestus: vñ z Dionysius dicit. Cū neglectus est. i. sub cineribz occultat videt qm nō cē s3 remotis cineribz subito elucet qm puocat nāliter ad quādā vindictā sue despectiōis: sic licz charitas ex occupatiōibus exterioribz seu necessitatibus qm qz videt tepefcere tm subito z cito reaccēdit z ex indignatione torporis p̄mi amplē inflāmat. ps. Nūgd qz dormit nō adiciet vt resurgat secūdo Machab. ij. Refulsit sol qz p̄ius erat i nubilo z accēsus est ignis magnus: vnde amor diuinus aliqñ facit latere ad contēplādū: aliqñ apparē ad agendū. Item charitas sine sui diminutiōē ē sui. distributi

mus. z diuinitus: vñ ad ignē vnus cādele innumerabiles possūt accēdi. Sic amor charitatis nō minuit: s3 auget ex eo qz ad plures diuidat. Itē adhuc hz ignis plures alias cōditiōes qz charitati cōueniūt qz ex se est lucidus: calidus leuis z subtilis qz charitas facit nos lucidos in discretiōe agēdoz: calidos in beniuolētia p̄tiosoz lenes z mobiles in obediētia mādatoz subtilēs sine tenues in cōtēptu terrenoz vel i abstinentia ciboz. Itē charitas asil militor caloz. Primo qdē qz calor ē generatiōis oium p̄ncipaliter effectiū sicut p̄ de calore celesti. Et sic charitas est qua virtutū oium opa generant z ad p̄fectum finē p̄ducunt. Secūdo qz calor est inferior rā ad superiora redactiū: qz dissoluit terris in aquas: z aquas in aere: z aere in igne: sic inferiora p̄ media reducit ad sup̄ma. Sic charitas facit incipere p̄fici cōtē z p̄ficiēte: z mediāte ē primo redp̄cit nos in deū. Tertio qz est duroz remolliūmus sicut p̄ in metallis qz dissoluit z liquafit et muel z gradines glaciēz: z sic charitas dura corda et apprehēdit ad pietatē emollit. Quarto qz est ligdurū iduratiū: sicut p̄ in ois in igne positus in gbus subtilioribz p̄tibus resolutis remanētibz terrestribz res dure sūt: z sile facit calor solaris. Sic charitas dei mollia z mutania corda cōsolidat z corroboret. Quinto qz ē grossoz z dēforūm subtiliatius. Nā rē in quaz agit dissoluit z sue actiōi idonea facit. vñ cū rem ad simplicitatē ducere laborat eā subtiliat: vt p̄ in glacie qz dūz dissoluit subtiliat. Sic charitas diuites grossiores metallis subtiliat dū eos facit oia dare in elemosinas. Sexto qz est metallox depuratiū z totius corpe rubiginis cōsūptiū: z sic charitatis seruo ois peccati rubiginē ab aia tollit. Septimo qz est grauiū alleuiatiū: qz dū būditatē qz grauitatis est cā in rebz cōsumit podus rei diminuit. Calidū enī facit būdū euaporare qz vapor depuratus: z in subz acream vel leuē mutat

rem leuiorē reddit. Corpa autē aialū dñr eē leuiora post p̄diū p̄ calorē sfortationē z spiritū generationē qbus corp leuiat z motus corpa s3 gūioz vnū. Sic amor charitatis oia leuia reddidit: vñ Aug. dicit in libro de verbis domini qz oia seua z imania tollerabilia z ppe nulla efficit amor. Octauo qz similia cōgregatiūus z dissimilia disgregatiū. Vñ si aux plūbum ferrū z lapides hāt vna massa z p̄ficiant i fontē ignē calor vnū quodqz cōiūgit cū suo sile: vt aux cū auro z sic de singulis si frigus omnia simul congregat. Sic charitatis amor est qui iustos inuicē vnū z eos ab iniqs distinguit. Item charitas assilat argille p̄p̄ tria. Pr̄mo qz ex argilla vasa fabricat. Nā argilla est terra glutinosa z nemozosa ad vilia opa figuloz apta z ē ab argis sic vocata apud qz p̄mo ex tali materia vasa sūt facta sicut cilia. Sic p charitatē efficit cor boies vas diuinū. dēi cōtētiū: qz qz manet in charitate in deo manet z dēi co zc. Jobis. iij. Secūdo qz ex argilla formant lapides z lateres generant. Nā talis terra vt dē fido. p actionē calorē ligdiōes p̄tes cōsumētis z terrestriores solidatū facile i laterē pmurat. Sepe et terra frigiditate būdi tandē mutat in lapidē. Nā sic dicit in quarto Metheo. Vnctuosū tali trāsmutatiōi. est valde aptū: vñ vnctuosū est mediū inter viscosū z euaporatiū. Nam gra euaporatiū hz a calore coagulari: gra vo viscosū nō p̄t ex toto educi: sed habz ampli cōp̄imi z cōsolidari z sic in lapidē trāsmutari. Sic p charitatē efficiunt boimines vt lateres solidi z vt lapides vni apti. s. collocari in edificio sup̄ne hierusalē. Vñ dicit. i. Petri. ij. Ip̄s tāqz lapides vni edificamini i domos sp̄uales. Tertio qz cū argilla fluxus sanguinis refrenatur. Nā argilla frigiditate sua est sanguinis cōstrictiua vt ait Cōstantinus: vñ si cum forti aceto fuerit disperata: z t̄p̄bz z frōti apposita p̄hibet de naribz sanguinē fluxe. Sic actū p̄p̄ncipiōis cum argilla di

hō qd resti
mōda sangui
nez.

lectionis cohibet flammam peccati.

Capitulum. xiiij.

Pro in mundo videt vt in plu-
ribus spiritus pualet r. ee for-
tior foris in celo eobuerso fo-
taliter spūs dominabit ipsi
carni: r. caro erit per oia spi-
ritus subiecta. Videm⁹ eni qd glibet plane-
ta celestis fortior ē in ppria q̄ in aliena
r. omo erit. r. forti⁹ ee inde ipimit r. agit
domus eni planetarū dñr signa celi in g-
bus glibet planeta dicit hēre domū suā.
Mā domus saturni v̄ dicit albomalarū p̄-
ma r. ppria est capricornus. r. sūt adra-
dom⁹ ionis piscis r. sagitari⁹ dom⁹ mar-
tis arces r. scorpio domus veneris libra r.
thaur⁹ dom⁹ mercuri⁹ virgo r. gemini do-
mus solis iūe cācer. Et ps qd sol in leone
q̄ est dom⁹ eius ppria fortior ē q̄ in alio
signo r. site est de alijs. Sic qz in mundo
isso est ipa caro naturalis velut in domo. p-
ppria spūs rancū in aliena frequēter om-
git qd caro pualet r. dominat spiritus. In
celo v̄o vbi eobuerso erit spūs vt in pro-
ppria domo r. q̄ in aliena patria erit quo-
dāmodo ipa caro: id erit spiritus rancū po-
tēriori totaliter subiecta. Vñ vocabit fm̄
Apostolun. j. Corinth. xv. Corpus spiritua-
le. Carnis r. spūs pugna inq̄tudinē ge-
nerat cordis r. aufert tranquillitatem mētis.
Mā qñ in sublimi apparēt dno vēti for-
tes tra se inuicē pugnares significat tē-
pestatas maris r. tūc peccata maris nō libe-
re trāsit ad p̄c vñ: s̄ vna obuiat alteri ex
ip̄a pugna vētorū tñ q̄ superior est ex ip̄is
vētis vincit eo qd min⁹ est admixt⁹ hūo: r. e-
iō minus fidabilis. Quasi aut duo vēni-
strarij s̄ in aere s̄r duo appetit⁹ aduer-
santes sibi in hōie. spūs r. carnis qd dicit
Aplūs. Caro concupiscit aduersus spm̄
r. spūs aduersus carnē. j. Cor. iij. Ex eoz
ergo pugna sequit tēpestatas maris. i. inq̄-
tudo cordis: qz cor nō pōt se libere ad p̄c
vnam trāssere. s̄ spūs carne repugnate ei
d. Vnde Aplūs Roman. vij. Videro in-
quit aliā legē in mēbris meis repugnāte

legi mētis. mētee ē ad p̄c carnis. sp̄ritu
retrahēte: vñus q̄ obuiat alteri qz sibi
inuicē aduersant. S̄ ps qd est in ordine nā
li superior. spūs tūc carne vincit. qñ hūo:
a quo. i. carnali amori admixt⁹ nō trāssit
scz qñ se tenet in sua puritate. tūc eni ip̄o
spūs qñ carne r. ossa nō hē: vñ Aplūs Ro-
man. vij. Si spūs facta carnis mortificave-
ritis vivetis. Carnis delectatio h̄ fit sen-
sui dulcis: intus tñ utam occidit. Cuius ex-
emplū est qz aliqñ cadit sup herbas r. fo-
lia arborū r. os flūes r. viscosus ad modū
mellis r. qz mel nō coardilatur ad oses cō-
medētes herbas illas mortuū dicit. vñ
tēria r. iacintiū itus troce. pp̄ coloraz q̄
generat. et melle. Sicut ergo dulcedo ro-
ris in herbis est delectatio carnis in opi-
bus voluptatis. qd dūcedo in vēte coloraz
gignit r. aue et tignit. delectatio spūs. car-
nis i mēte amaritudinē r. sciētie remos-
sum relinquit qd est amare colere filis r.
Vnde ēt aic inocentiā spūaliter decidit. vñ
ap̄lūs Roman. vij. Si fm̄ carnem vice-
ritis mortuū.

Capitulum. xv.

Concupiscētia carnis afficit
nebule pp̄ septē. C. P̄rio qz
nebula ē ex corruptis vaporib⁹
bus resoluta. Nebula. r. est in-
pressio ex resolutōe nubū ge-
nerata r. in pluuia resoluta: vapores. n. r. re-
soluti r. p̄ singulas aeris p̄ces disp̄si nebu-
lā faciūt. Vñ igit tales vapores sūt corru-
pti tūc generat pessimā nebula: aliqñ feri-
dā qd aer inficit. Ita ex corruptis r. ipudicis
collogijs vel aspectibus gnat concupiscētia:
iordinata r. inflamata qd corp⁹ incēdit r. inflā-
mat. C. Secūdo qz nebula est floz germinū
r. vineaz corruptiva. Ita mala concupiscē-
tia corūpit flores bonaz cogitationū gra-
muna affectionū: r. fruct⁹ vineaz. i. opa pe-
niētū Job. xxx. Ignis ē vsqz ad summa-
tionē deuorās r. oia eradicās genimina.
C. Tertio qz nebula ē multaz cogitacionū
inductua: qz ex inordinata luxurie. Concupi-
scētia multa oium vicia. Mā fm̄ Dñe.

Silie laturie sūt cecitas mētis qz fm̄ Au-
gustinio abforberur. Itē inconsideratio scz
mōrtis r. infirmitas cōstantia ad cogitadūz
mūc illud nūc aliud. Amor sui quo. i. desi-
derat longā vitā vt explicat voluptatē suā
concupiscētia qua saliquis p̄cipat se ad pec-
canda: r. p̄ponēs se et aliqz periculo vt luxu-
ria expleat. Vñ dei qd sit qz deus ab-
strahit se ab eis r. punit eos qd sequunt⁹ car-
nis delicias ad quas inclinat luxuria. Itē
affectus p̄ntis seculi. i. appetitus honoris
diuinarū sanitatis fortitudinis r. bñdōi q-
bus luxuriosus p̄sequit sine uentū. Itē
desperatio futuri seculi. qd est diffidētia vt
ante tē glorie p̄sequēde. C. Quarto qz nebu-
la r. v̄o r. vias occulrat r. latronib⁹ amica.
Et sic concupiscētia luxurie ē demonib⁹ val-
de grata vñ Job. xl. dicit. de vehemētib⁹
iq̄ue intelligit diabolum qd dormit in locis
humidibus. i. gescit in luxuriosis. C. Quin-
to qz nebula est itinera r. tardatua. Tēta-
tiones. n. concupiscētie hoies ad eternā pa-
triam festinatēs aut totaliter ipediūt si eis
r. cōsentiant saltē tardiores reddūt dū eis
r. resistit. qz sine peccato saltē venialiter aut
manū habent quo. i. veniali peccato ser-
uio charitatis remittit r. via retardatur.
C. Sexto qz nebula est radiōz solarū iter
receptua r. aeris obscuratua. Sic et concu-
piscētie nebula hūmē grē vel rōnis interci-
pit r. aiam tenebrosam reddit: vñ Augu-
stinio libro confessi. dicit. Erbalabant nebule
de limosa concupiscētia carnis r. scatebra
pubertatis r. offuscabāt cor meū. Et p̄s
dicit i. Eth. Concupiscētia corūpit estima-
tionē prudētie. C. Septimo qz nebula ē a
calore solis passua: vñ qñ est sursum a sole
attracta reddit in nubis in am: r. tunc futu-
re pluuie est significatua: qz si concupiscē-
tie motus sursum ad rationē trabant r. p-
apaz rationē refrenent: tūc trāseunt in ma-
teriam virtutis: r. tūc non culpā generant
sed potius pluuia diuine grē in aia ang-
mentant. Vñ dno v̄o a solis radijs nebu-
la reperculsa deorsū cadit in suā originem
reddit r. tunc penitus euanescit. Vñ dñm

inferius reddit futū r. refrenatū signū exi-
lit qz. s̄ si concupiscētie motibus p̄ solei
rationis in p̄ncipio resistat: tunc ipsa con-
cupiscētie caligo deorsū pulsa penitus an-
nulat: vñ r. post h̄ aia serenior reperitur.

Capitulum. xvi.

Concupiscētia r. inspiratio
nes sancte hēz insunt nobis
p̄ncipaliter a deo: tñ coope-
rante libero arbitrio. Cuius
exemplum apparet in terra.
Nam itinera aquarum r. hyatus r. vaste
fontaines que sunt in corpore terre: sicut
in corpore nobis sunt: vñ qd sunt vasa
sanguinis r. arterie que sunt vasa spiritus
non sunt in ipa terra r. natura eius cū q-
linatas terre. s̄ frigiditas r. sicca: faciūt eā
tota solidā: sed sūt ibi ex calore solis r. stel-
larū r. sumere humidū terre r. p̄ eolequēs
relinquēte fissuras magnas sicut sūt fissu-
re magne in paludibus qd vebemēter arc-
scunt: ad qd etiam cooperat inclusus: qui
vapor qd exbalare non valēs summa vio-
lētia eleuat terrā in vno loco vt addit in
alio loco. Et ita sūt specus magne r. mon-
tes r. receptacula aquaz marina r. obscu-
rissima r. hyat⁹ igētes. Sicut et in intimis
cordis nostri sūt itinera aquaz. i. p̄puctio-
nes lachrymose r. hyat⁹. i. suspirationes af-
fectuose r. specus magne. i. hūiliationes p̄
funde quas tñ aia a se ipsa non h̄: s̄ ex vir-
tute r. actione solis r. stellarū. i. dei r. sancto-
rū angeloz. cooperat tñ ad h̄ vapor inclusus.
i. interior mor⁹ liberi arbitrij vt. s̄ fiat in no-
bis specus magne. i. p̄funde meditationes
r. mōtes. i. alte r. sideratōes receptacula aq-
rū. i. receptatōes grāz vel p̄puctōes lach-
rymarū r. hyat⁹ igētes. i. affect⁹ seruētes.
Itē p̄puctio lachrymarū afficit pluuie p̄p-
tūoz. C. P̄rio qz pluuia caloz solis dissol-
uit: ē. n. nāle qd quāto plus ē i. nube d. mā
pluuie tāto sit radiōz solarū fortior ip̄es-
sio sup nubē p̄p̄ aq̄ ad calozē solis p̄ie-
tate. In tali igit nube dū caloz fortissim⁹
generat nubes in pluuiam dissoluit. Ita
quoqz in aia quāto plus ē lachrymarū inu-

marum tūto diuini caloris fit fortior ipref
fio sup eā donec tota refoluat in lachry-
mus huc spūtionē totaliter lachrymosas
Vnde post acutissimum solis calorem
videm in aere sequi pluuiam vehemen-
tē: qz cū cor diuino amore calefcit amaris
e deuotis lachrymis igemiscit: vñ Beda
dicit qz qñ fit caloris vaporis circa hu-
iusmodi nubē ex aduulide vaporis fit nu-
bes rubea quasi sanguis ita vt sanguis ali-
qñ plure videat. Et sic aia deuota vñ vi-
mo calore incēdit tota in amorē rubedi-
nē trāformat. **C**Secūdo qz pluuia ad terrā
aliquā gde plane: qñqz vñ ipenose vebat.
Nā quāto nubes ex q generat pluuia est
a terra remotior e celo vicinior tāto for-
us terrā petit e gntis graciliorib⁹ ad ima
descēdit. Et quāto cōtra e a celo: remoti-
or e terre: primior tāto cū grauiorib⁹ sil-
lis e magis ipenose terrā petere cōsueat.
Et h qz quāto aia est pfectior e deo: pri-
mior tāto secretior e e suauiores lachry-
mas emittit: quāto vñ se hūisse p peccatū
a deo remotior e terre p affectū pūctio-
rē aia cōspicit tāto grauior e vberiores
lachrymas effundit. **C**Tertio qz ex pluuia
aer serenat: sic serenat cōscia ex spūctio-
ne lachrymosa **J**ob. iij. Post lachryma-
riōez e stertz exultatōez ifūdiz: h exultatōez
ex serenatōez vñ sic. **C**Quarto qz ex pluuia
ira secūdat pēcipue ex illa q cū tonitruo ca-
dit eo q tonitruū suo moru vaporē discu-
rit: sic aquā subtiliādo puriorē reddū.
Ita lachryme ipinguat e secūdat aiam e
reddū eā aptā ad fructum bonoz opoz e
maxime si sint cū tonitruo. i. cū timore di-
uini iudicij: h. n. e tonitruū qd marie aiam
cōcurit terrore sui e marie eā subtiliat ad
discussionē peccati. **J**ob. xvi. Quis pote-
rit tonitruū magnitudinis cōpūcturi.

Capitulum. xvij.

Conuersio peccatoris assi-
milatur gñqz conuersionibus
corpoz que metaphorice in
scriptura tradunt. **C** Pri-
mo est cōuersio solis in tene-

bras. **J**obel. ij. Sol conuertetur in tene-
bras: h fit per verecūdiā e cōfusione quā-
do hō lucēs in mūdo erubescit de pecca-
tis e cōfūdiz. ps. Cōfundant iniqz agentes
supiacus. **C**Secūda est luna in sanguinē
Jobel. ij. Cōuertet luna in sanguinē. Et h
fit in peccatore p displicētā peccati e indi-
gnationē: luna. n. est peccator q e i vni-
motatōe. **E**ccl. xvij. Sicut vñ luna muta-
tar: q conuertit in sanguinē qñ cōuertit ze-
lo odij e indignatōis vñ peccata. ps. Im-
quitate odio habui e abominat⁹ sū. **C**Ter-
tia est petre in stagna aquar: h fit in boie p
dolore peccati e spūctioē. ps. Qui con-
uertit terrā in stagna aqz. i. cor dux i ab-
dētā lachrymar: q debet punire ex do-
lore e cōpūctioē peccati. ps. Exiit aqua
nā deduxerūt oculi mei: qz nō custodi-
rūt legē tū. **C**Quarta est lapidis in es: h
fit p cōfessionē qñ tac⁹ diuino calore du-
ritā suā frangit e sonat vox cōfessionis.
Job. xvij. Lapis calore solut⁹ in es con-
uertitur. **C**Quinta est maris in aridā qd fit p
satisfactionē. Tūc enī amaritudo peccati
in ariditate penitentis e satisfactioē cō-
uertitur. **J**ob. vij. Lapis mea aruit e cōtra
ta e. **C**Itē conuertit ad deū serueni affiant
carbonib⁹ accēsis. **C**Primo rōne ruborē
Nā carbo extit⁹ hz nigredinē: s; dū igni-
tur vertit i rubedinē. Sic peccator tanqz
carbo extit⁹ hz nigredinē peccati. **T**ren.
iii. Denigrata est sup carbonēs facies eoz
s; dū in vtriusqz accēdit in rubore peccati
tot⁹ conuertit. Et quāto magis de peccato
rubescit: tāto magis reuertit: vel dūz ad
penitētā iflamat nigredo peccati vertitur
in rubedinē amorē diuini. **A**mor. n. diu-
nus dealbat e rubricat: s; illud **C**ant. v.
Dilect⁹ me⁹ cādūsus e rubicūdus. **C**Se-
cūdo rōne vigoris: hz enī vigore in scintil-
laridē i opatōe e pseruatōe. **I**n scintilla
ridē gde qz carbo accēsus cū s; suā sub-
stātiā nō possit ascēdere sursum ex eo qz p-
bus grossiorib⁹ e terretibus admitt⁹ vio-
lētē i iferitorib⁹ detinet: tñ crepitādo e s; in
tillādo conat tēdere sursum. Sic conuertit ad

deum seruēt qz corpore detentus nō po-
test ire ad deū: tñ crepitādo. i. vehemen-
ter dolēdo e gemendo scintillas seruēt: qz
desiderioz vel orationū vel lachrymaruz
ad deū mittit. **E**ze. ij. Et scintille qñ aspe-
ctus eris cādētis e ibidē aspectus eoz qñ
carbonū ignis ardētū. **C**Itē hñ carbo-
nis virtutē in opando. qz carbo incēsus
acutissimū hz ignē e valde aciuū e pene-
tratiuū: ita qz remollit ipm ferrū: sic etiam
durissimū cor peccatoris qñqz emollit vi-
so cōtēplo alicui⁹ seruēt penitētis. **E**ccl.
xxi. Ignis pbat ferrū dux. **C**Itē hz vigorē
in cōseruādo. **D**icit. n. **A**ugustinus h esse
fuerādā in carbone qz est tāte fortitudinis
vt si qz eū in aqua ponat. i. extinctū om-
ni tēpore in ea iputribilis pseruat. Sic i
equis lachrymar: vñ tribul. i. nonū nutritur
vita penitētis. ac pseruat a peccati putre-
dine. **S**apientie. xvi. in aqz oia extinguunt
plus ignis valebit. **C**Tertio rōne fractio-
nis vel cōtinctionis: qz deficiēte hūiditate
glutino quo ptes sibi inuicē coherēt facili-
ter frangit e adhuc facilius extinguit nisi
bñ custodiat. Et sic penitēs pedito glutino
charitatis facile a tētationib⁹ frāgit: facili-
tē in eo spūs seruo: extinguit nisi in timo-
re dñi iugiter teneat s; illud **E**ccl. xvij.
Si nō in timore dñi tenueris te istāter ci-
to subuertet dom⁹ tua. **D**icit. n. **S**re. qz car-
bo cinere inuolūt⁹ ignē acceptū custodit: sed
detectus e aeris frigiditate cōposit⁹ subito
evanescit. **C**Sic sub cinere hūilitatē vñ me-
moriam mort⁹ q timorē iducit cōseruat grā
penitētis sine q si frigidit malicie vel accidie
ipm inuadit statim extinguit e perit. Et
ideo dicitur **J**ob. xlij. **A**go penitētiam in
suailla e cinere.

Capitulum. xvij.

Divus humanū assimilat ne-
bule. ppter tria. **P**rimo qz ne-
bula a terra eleuat. **D**icit. x.
Eleuas nebulas ab extremi-
tātibus terre e sic corpus hu-
manū de terra sūptū ē. **S**en. j. Secū de
dominē de limo terre. i. quātū ad corpus

vide e finaliter in terrā resoluūt. **C**Secū-
do qz nebula cito dissipat e sic vita corpis
humani cito finit. **S**apientie. ij. **T**ransit vita
nostra tanqz vestigiū pedis: e sicut nebula
dissoluet q fugata est a radijs solis e a ca-
lore illi⁹ aggrauata. **C**Tertio quia nebula
turbiniibus agitāt: sic humanū corp⁹ pas-
sionibus ingeratur. **P**etr. ij. **M**i sūr ne-
bule criminib⁹ agitate. **C**Itē corpus hūa-
ni infelicitas pseruat in puluere. **P**ri-
mo rōne varietatis. **N**ā puluis a vno p-
cutit. mouet. leuat. e dispergit. Sic vigor
hūani corpis mō vno aduerfitatis pcutit
mō vno tētationis mouet: mō vno ppe-
ritatis erigit. **M**ō vno mortis dispergit. ps.
Sūt tanqz puluis anī facie. **C**Secūdo
rōne obscuritatis qz puluis sepe aerē ob-
tendat: solum obnubilat e oculos sancti-
at. Ita corpus occupantis aerem. i. sensua-
litatem obtendat: solum. i. rōnem obnu-
bilat e oculos mētis. i. intellectū e volūta-
tem sanctiat. **S**per imundas cogitationes e
per imūdas affectiones. **E**zo. i. **S**u pul-
uis super omnē terrā egypti. **E**gyptus enī
interpretat tenebrosa. **C**Tertio rōne fe-
ditatis qz ex iunctioē pulueris e humo-
riū lutū imūdū: ita dū corpi nro iungit
hūo- nutritū gignit lutū imūdū lutu-
ric. **J**ob. vij. **I**nduta ē caro mea putredie
e sordib⁹ pulueri: cutis mea aruit. **D**oc⁹ pu-
nere pascit serpens isernalis. **Y**sa. lrv. **S**er-
penti puluis panis eius.

Capitulum. xix.

Dividi de terrenis similes
sunt vallibus. **P**rimo qz
valles qñqz sunt sordide: nā
ad valles cōstūit sordes e
ibi diuinus cōseruant. Ita
in cupidis sunt sordes ois malicie e pecca-
ti qz radix omnī maloz est cupiditas.
Jobel. iij. **M**ultiplicata est malicia popu-
li in valle cōfessionis. **C**Secūdo qz val-
les sunt obscurę. Nā cito fumosis vaporib⁹
obnubulant e dēsis tenebris obscurā-
tur. Ita in cupidis est obscuritas ppter
vapores fumosos. i. ppter desideria terre

na. ij. Dach. i. Acceptum igne de altari
 abscondunt in valle. Ignis altaris est lu
 mi sapientie celestis q. illuminat & inflammat:
 q. tamē occultat menti in valle cupiditatis
 Tertio q. valles sunt a celo remoto.
 Ita cupidi a celesti desiderio Dicere. xlii.
 Quid gloriaris in vallibus i. in terrenis
 cupiditatis defluxit vallus tua. i. tua mēs
 cupida de sumis ad ima: de celestibus ad
 terrena filia delicata q. videbas in came
 ris tuis etc. Quarto q. valles sunt ifru
 ctuosae: q. salices & ifructuose arbores ma
 xime in vallibus crescere cōprobant. Itē
 in cupidis crescit arbuta. i. opa ifructuo
 sa. Et hic est q. i. Paralip. xvij. Edom
 qui interpretatur terrenus & significat cupidū
 populum ē in valle salutarū vbi nō erat fer
 cilitas ppi saluginē. Itē cupiditas terre
 nox mentē obscurat & aiam venenat. & iō
 affisatur terremotui q. aerē obscurat & in
 terdu animalia hñtia oia iuxta terrā ve
 nenat & necat. Et hoc rō est q. cū terre
 motus fit ex vapore terrēstri grosso & fuli
 ginoso & nigerrimo qñ eleuat a solo op
 ponit soli ficut nubes magna & ita indu
 cit aeris obscuritatē: si etiā terra illa fue
 rit an̄ terremotū secca eleuat exsupficie ei
 puluis q. reddit aerē spissū & nigrū. Et sol
 & lune & stelle apparet ex hñdi puluere q.
 si sanguis ad nigredinē vergēs. Et sic ē
 hoc mō indicit obscuritas aeris: h̄ etiam
 vapor cū sit venenosus occidit aialia que
 bauriūt cū hñtia oia iuxta terrā vt oues.
 Vñ dicit Seneca q. tpe Meronis fuit
 terremot⁹ in quo perijt grex scētarū qui
 num. Ita ex terrenoz cupiditate tanq̄. et
 terrēstri vapore vel puluere aia obscurat.
 Apocalip. vi. Terremotus magn⁹ factus
 ē & sol fact⁹ est niger tanq̄. fact⁹ cilic⁹ & lu
 na tota sc̄a est sic sanguis. Terremot⁹ ma
 gnus ē iordinatus terrenoz affect⁹ q. soles
 i. rōnē & lunā. i. volūtate q. mutabilē ma
 culat & sedat. Sic est terremot⁹ q. vapore
 venenoso & pestilentiali. i. ope vel lucro do
 loso & iniustio animas eterna morte facit
 interire. Luc. xii. Terremotus magni p
 loca erunt & pestilētie & fames terrorefq̄

Vbi nota q. terrene cupiditates homi
 nes reddūt inqetos & iō vocant terrenotus.
 Itē dolosos & fraudulētos & iō vocā
 tur pestilētie. Itē faciūt eos infaciabiles
 & famelicos: & iō vocant fames. Itē rapto
 res & tyrānos & iō vocant terrores.

Capitulum. xi.

Discordia suae guerra affimila
 tur grandini propter quinqs
 Primo q. grandis est frigi
 dilissima quo ad tactū. Nam
 grādo est stilla plūie frigi
 ris & veri rigore in acre cōgelata. vt dicit
 Aristot. fit enim ex vapore frigido & humi
 do ad interiora nubis fugato p. dominanz
 calozis circūstantis: q. vapor in nube reco
 pitur & a frigiditate cōdēlat. Nā quādo
 vapor eleuat ita alte virtute calozis q. nō
 cōsumit fit nubes calidissima eo q. multa
 de caloze remanēt in vapore. Itē ex caloze
 circūfuso in acre confortat frig⁹ & coartat
 in vnū locū & ex caloze ipsius nubis aperi
 ente frig⁹ rēpēte intrat & gelat & fit grādo.
 Ita ex caloze iracūdie dominante & ex va
 pore supbie cor subintrate: & ex frigore ali
 cui⁹ iuriē vel aduersitatis qñant discordie
 & guerre q. corda hoium frigida faciūt ex
 pulso charitatis calore. ps. Ignis grādo nix
 glacies spās pcellat etc. Per ignē itelli
 ge irā: p. nūē & glaciē aliquā aduersitatez
 vt iniuria cor strigēte: p. spm̄ itellige pestē
 supbie & ex his sequūt pcelle belloz. C. Se
 cūdo q. grādo ē dura ad ictū. Nā grādo
 fortiter peuit et eo q. dura cristit. Vñ &
 grana ei⁹ in scriptura lapides appellant.
 Eccl. xiiij. Cōtracti sūt lapides grādinū.
 Prouenit aut duricia grādinis ex eo q.
 frigus vt dictū ē fugiēs caloze aeris ad in
 teriora nub se recipit & ex sua aggregatōe
 virtus eius inualescit. Vñ vapore quem
 i. nube inuenit sua virtute stringit & in
 durā subam cōuertit & ideo magis q̄ in
 hyeme sūt grādines in estate quia vir
 tus frigoris que est in estate vni⁹ & in vna
 pte aeris adunat. In hyeme p. aerē totū
 dispergitur quare debilior reddūt nec ad

In hō 20. c. Inuenies q. h̄ grā do genit.

cōgelandū vaporem sufficiens inuenitur.
 Ita guerre & discordie ex caloze iracūdie
 sc̄z ex frigore malice generat: corda ho
 minū sic indurat q. vñ erga aliū q. aduer
 sariū semp scuiat: & nlla pietate seu beni
 gnitate mollescat. Vñ guerra si diu du
 rat corda lapidea generat. Sapient. v. A
 petrosa ira plene mittēt fructes. C. Ter
 tio q. grādo ē subita siue ipetiosa quo ad
 descensū. Nā cū de se fit grauis vēto eti
 am ipellente cū impetu descēdit. Et ita ē
 sicut cū ipetū ire & violentie garrē & bella
 gerunt. Cū tñ Jacobus moneat q. vis hō
 sit tardus ad irā. Nā ira nō h̄ misericord
 iā neqz cōspēs furor. Ysa. xxvij. Sicut
 ipetus grādis turbo cōfriges etc. Quar
 to q. grādo nō ē totaliter rotūda quo ad
 aspectū. Nā h̄ figurā quasi dētis vt mo
 ch. L. unus cām qdā assignat: q. cū vapor
 vñ generat eēt cōpāsus in lateribus q̄
 a supiori pte & cū latus esset magnū cōge
 lant parte anteq̄ alia flueret ad eā: & ad
 befit ei sicut cōgelata gutta: & si aliquādo
 inueniāt rotūda dicat q. est p. accidens.
 Quia descēdēdo p. inferiorē pte aerē q. p. re
 stricōne radiorē ē tpe calida liq̄scit & mi
 nut & rotūdat. Quia h̄ figurā rotūda pfe
 ctionē fin p̄bñ ipozatē dēficit i. grādie ro
 tūditas figurē: qz cōiter bella & lites pting
 gūt ex defectu charitatis vel iperfectione.
 Charitas chi est vinculū pacis vt dī 1. cor.
 iij. Nā cui charitas pfecte adesset ēt inu
 ste ledēti minime repugnaret dicēte dñs
 Mat. v. Qui te puulerit in vnā maxillā
 pbe ei & alia. Et Apo. Ro. xij. Nō vosmet
 ipsos dēdētes carissimū. h̄ date locū ire.
 Sapient. xvi. Fruct⁹ inimicōz erimibab
 ignis ardens in grādine. Ignis qdē. ar
 dens in grādine est charitas feruens in pfe
 ctione. Et hec frequēter inimicos exter
 minat dñs eos ad beniuolentiā mutat: vñ
 de Apostolus ad Romanū. xij. Si esurie
 rit inimicus tuus ciba illum si sinit po
 tum da illi: h̄ enī faciens carbonēs ignis
 cōgretes sup caput eius. Quinto q. grā

do est noxia quo ad effectū. Nā cū impe
 tu terrā penn. legretes fruct⁹ & flores pluri
 mum ledit: vnde in ps. Percutit in gran
 dine vineas eoz. Interdum etiā ex gran
 dine aialia occidunt fin illud ps. Occidit
 in grādine iūmēta eoz: p̄cipue quādo grā
 do est multū grossa: qz tūc grauior cristit
 & ipetuosius ruit. Et nota q. descēdit grā
 do maior vel minor fm q. altiori loco vt
 terre viciniōri cadit: quia ex maiori mo
 tu in acre calido minorat & retardat ideo
 maior cadit a viciniōri loco. Apoca. xvi.
 Grādo magna sicut talentū descēdit de
 celo in boies: multo aut magis p. guerras
 q. p. grādines arbores vastant & legretes
 etiā occidunt boies aialia rapiunt & bona
 innumerabilia dissipāt & dispergantur.

Capitulum. xxi.

Quitie bui mundi affimilant
 motib⁹ hypboretis ppi tria:
 C. Primo ppi p̄ositate gē
 maz. Sūt enī montes Si
 thie multū locupletes: auro
 abādātes & gēmis. In eis enī sūt smarag
 di optimi & cristalli purissimi. Et talia p̄ci
 pue sūt mādanaz diuitiaz mā: qz accu
 mulādis & possidēdis cupiditas hūana in
 fissit. Lantz & gēme & alia cōsimilia. Que
 tamē qz amitti possūt vere diuitie nō sūt
 vñ Mat. v. vñs dicit. Nolite thesauriza
 re vobis thesauros in terra vbi crugo & ti
 nea demolit & vbi fures effodiūt & furant.
 vbi oē diuitiaz genus ondit amissibile ē.
 Nā si de pānis vel pallijs scribis vel au
 reis luas qz diuitias fecerit corruptibiles
 diuitie sunt qz possūt vastari a tincis. Si
 vo de metalloz pecunijs adbuē p. destru
 ctibiles ēē quas crugo pōt cōsumere. Si
 aut gemme sint vel alia quecunqz: q. non
 possunt cōsumi crugine vel tinca demoli
 ri: saltē a furātis manibus nō possunt esse
 secar. h̄ vt ibidē psulit thesaurizate vob the
 sauros i celo vbi nec crugo nec tinca dmo
 lit nec fures effodiūt nec furāt. C. Seco p.
 aspiratē siluaz. Nā circa illos mōret vbi
 les diuitie si aspūme qdā silue p. q̄ ad deas

A. D. L. C. S. S. A.

Difficilis est accessus. In quo itelli gatur qz hz diuinitate sunt ad appetendu faciles... dicit. Qes has seras. i. vicia diuinitate mudi...

dicat. Qes has seras. i. vicia diuinitate mudi gignit ppi cupiditate de q dicit psal. In ipsa perasibit oes bestie. oia vicia. Capitulum. xxiij. Doctores sci ecclesie sunt filii...

constellatio hyadum hz stellas plures et clarissimas aspectui nro et etia ordinatas p giru: qz sancti doctores fuerunt vt stelle in corrupti p vita. Daniel. xij. Qui ad iusticiam eruditur plurimorum erit quasi stelle in ppetuas eternitates. Itz multiplicati per gram. Sene. xvi. Inspice celu et numera stellas si potes. Itz clarissimi p doctrina...

attrahunt aquas gratiaru p vacuitate siue porofitare huius affectionu siue orationu psal. sup motes. stabunt aq. Quinto sunt motes aquarum emissiuu fontiu et fluminu causatiui. Na voragines q sunt pncipiu ideficiu fluminu et matricis magis sunt in altis locis vel sub eis. Itz maria flumina a moribus oriunt. Sicut de marimo i meridie mote q dicit Athlas p: de alio mote marimo in agione verlus oz. Item. Adms cui tata est altitudo q habitantes sub ipo videt in eius cacumine radios solis in mane p quatuor horas vicinas noctis et sic in sero p. iiii. pmas horas noctis. Et in ciuile pede siue sudameto habitant geres diuersarum linguarum a quo mote oriunt diuersa et magna flumina. Ita et sci doctores sunt aquarum. i. doctrinarum et fluminu effectiu exercitiu p dicationu foriu et fluminu effectiu p scripturas librorum et p dicationu. Sicut eni iteri pleni pfudis voragib. i. pfudis p dicationu. Et qd causant doctrinarum pfluui. ps. Rigas motes de superioribus. Ysa. xli. Spia in supmis collib. flumina et i medio capoz fortes. Serto qz motes si metallo nobiliu p ditionu. Et sic sunt doctores p ditionu bitu nobiliu virtutu et dono ru Zacha. vi. Adres circi. Serto sunt diuersoz fructu et herbaz medicinaliu pductiu. qz. n. purioru sunt acris qz vales fructu faciunt puriores sapidiores et saniores. qz. v. faciunt pauciores. Ita sci doctores pducut herbas et fructu. i. bona opa et meritoria. ps. Qui pducit i motib. seuu et herba. Et corum fructu. i. opa bitu puritate itertiois. sa. poro. buotiois. et sanitate discretiois. De tauo motes si radioz solariu susceptiu et retentiu radioz solariu. i. diuinarum reuelationu. i. Adach. vi. Resplenderunt motes. Capitulum. xxiij.

Doctrina xpi vera mentes creditiu purificat. Vn assi milat illi aq q e macedonie q ab ouib bibira fac cas al bas. Et sic doctrina xpi re-

cepta i mentib' credentiu reddidit eas mudas. **Eccliel. xxxvj.** Effusa sup vos aqua mudas i mudabimini. **Eccliaro** ut prava hereticoz doctrina: qz est terrana i carnal. corda recipientiu sordidat i denigrat: sicut aq calida i terrestrib' multu denigrat pelles sialiu. **Ma** calor aq aduredo pellic prius est pspicuitate i p sequeps lana: qz de animal preter hoies variat pilu fm variatete pell. **Ma** tales sut aq hereticoz: q falsitatis i medacijs animas denigrat. i ob scurat **Hiere. xv.** Facta est mundi qsi meda cu aquaz infidelu. **Ite** doctrina xpi assitatur soti. **Prouer. xvij.** Aqua puda verba ex ore viri i torrens redudas fons sapiencie **Eccl. ij.** Fds sapiencie verbu dei in excelis **Et** h fons tres bz conditioes: pma qz erudit. **Prouer. xvi.** Fds vite erudino possidens. **Secuda** qz vita adducit. **Prouer. xvij.** **Et** sapiet' fons vite vt declinet a ruina mortis. **Tertia** qz aquas colat'is tribuit **Ysa. xij.** **Mauricis** aquas in gaudio de font' saluatoris. **Ma** fontes sut aposto li q nobis tribuerit aqua pfectiois euan gelice. **Ero. xxv.** **Venerat** i belim vbi erat xij. fotes. **Ite** doctrina verbi dei assumi latur plumie fm illud **Deu. xxxij.** **Concre scar** vt pluuia doctrina mea i h ppter qtu oz. **Primo** qz pluuia est aeris purificatiua i letificatiua. **Et** sic doctrina verbi dei cor mudat **Johanis. xv.** **Dos. n.** mundi est ppi sermone que locut' su vob. **Adadao** ut letificat **Psal.** **Et** labor ego sup eloga tua. **Secudo** qz est ois. saporatiua. **Ma** hz **Costantiu** aq pluuialis saporioz e alijs ags. **Est** eni vt ipse dicit et se lucida clara subtilis leuis sapida i oibus ipuritatibus i pmitta. **Que** oia coeperunt sacre doctri ne: qz. **Est** lucida ad dirigedu **Apoca.** **Vlti mo.** **Q** n. dit mibi flumi aq vive plectiduz tanqz cristallu i. **Ite** est clara ad intelligedu **Psal.** **Declaratio** sermonu tuoz il lumat i intellectu dat pual. **Sbnl** ad expo nedu. **Sapie. vij.** **Est** i illa sps intelligetie multiplex vni' sabbul. **Ite** leuis ad obseruadu. **Jobis. v.** **Adadao** ei' grauis n sut

Ite sapida ad meditadu. **ps.** **Qua** dulcia sancibus meis eloga tua sup mecl ori meo **Eccl. vij.** **Sapia** doctrine hz nome ei' no me ei' e sapia a sapore dea. **Ite** e oib' ipu ritarib' i. falsitatis i pmitta ad credendum **Matb. xxij.** **Diam** dei i veritate doces. **Tertio** qz e calor i mitigatiua. **Ira** doctrina sapie mitigat ardore carnis. **Hiere.** **Amia** sciaz scripturaz i carnis vitia no amabis. **Eccl. iij.** **Igne** ardorem extingue aq. **Sapie** igne luxurie. **Quarto** qz pisciu e nutritiua. **Quasi. n.** piscis assitaf hz hoies tribula ti quos aq doctrine salutar' nutrit **Solaf** i solat. **ps.** **Dec** me solata e i habitate mea: qz eloqu tuu viuificauit me. **Et** hic e qz doctrina spual assitaf hz piscine: qz p scina siue piscaria pzie dr ad nutriendam pisces collecta: qz. **Spual** doctrina e pisciu i. spualiu viroz nutritiua. **Sz** no qz ad bonitate piscane regrunt rra. **Sz** i soliditas: aq i fluxibilitat' puritas i i fluxu' cotinuas. **Ira** vt doctrina spual nutrit aiaz requirit pmo recipit' soliditas. **vt** non sit vas fractu no retinet hz illud **Eccl. xij.** **Cor** fatu qsi vas fractu oem sapiet' am no tenebit. **Ite** doctrine puritas. **i.** vt doctrina pura sit i catholica n herica vt i sectiua. **Ite** doctrine pmutat' qz cu ipsa sit

Capitulum. xliij.

Dona septē spūsci assilant septē planetis. Quia sicut septe planetar' viribus formatur i pfcif hois corp'. **Ira** septē donoz gradib' formatur i pfcif spūs. **Nam** fm **Astrologos** i **Medicos** saturn' materia cocepta in matrice mollē i fluida frigiditate i siccitate sua coagulat i odēsat. **Et** hoc spūakter co perit dono timoris qz pmitatē i fluxibilitatē hois ad peccandu cohibet i. restringit. **Ma** vt dr **Prouer. xvij.** **Spet** timore do mini declinat ois a malo. **Et** Jupiter autē secudo mēse spiritū i mēbra tribuit in qbus i er gbus est postea robur operandū. **Et** hoc coepit dono fortitudis: quo i ipē

ritus i mēbra roborant ad bene opandū **Prouer. vltimo.** **Accinit** fortitudinē lūbos suos i roborauit brachium suum. **Mars** tertio mēse subtiliat sanguines i humos: e cōdenat i ordinat i cōponit. **Et** hoc coepit dono cōsilij quo. **I.** mēs iō siliat ad bñ disponedu i ordinadu actus i motus suos. **Sol** qrtō mēse vitalē calorem i spū epati i cordi tribuit. **Doc. n.** coepit dono sapiencie qz aia viuificat inflā mator i spiritus sancti habitaculū efficit. **Venus** qnto mēse organa sensibilia i officialia mēbra aures i nasū i bñōi pfcit i disponit. **Hoc** coepit dono scie quo organa sensibilia i tēporalia ordinatur i regulant. **Mercuri** sexto mēse oia corporis foramina i porosa i linguā i naves cōponit. **Hoc** coepit dono intellectu quo foramina. **i.** sensus corpis. componunt: na res etiā. **i.** vis discretiois tribuit: i lingua ad rethorice loquedu dirigit. **Qua** mēse septio suis limitib' mēbra diuidit i distinguit. **Qz** pntet ad bonū pietat': quo diuidunt i distribuunt elemosine fm erigētiam viuificuiaz qz fm illud. **ps.** **Disperdit** dedit pauperibus.

Capitulum. xlv.

Dlectia xpi assimilaf firmamēto ppter septē. pmo qz firmamētū secūda die factū recitat **Gen. j.** **Sz** notaduz qz supposito qz celū n sit de nā qtuoz esto: hz nā nte cēnt: vt pōit **Aristo.** **tunc** nō pōt itelligi factū scda die quātū ad pductoz sube siue sofe sue suba lis qz si mā corpaliū pcessit tpe formatio nē suā vt cōiter sci ponūt tē scqret qz si firmamētū fuit scda die pductū quātū ad suam formā subalē qz mā fuit pmo sub alia sofa subali qz eē n potuit. qz nā celest' cū sit icorruptibil' hz māz qz n alteri sofe pōt subesse: vñ impossibile ē qz sit sofatū ex māpus tpe crēte. **Et** iō pductio sube firmamēti ad ips creatōis pntet. **Sz** aliq sofatō ei' pntet ad op' scde diei: sic ēt **Dyo.** **dic** iij. ca. de diuinis nomib' qz lumē sol fuit

informe in pmo triduo i postea fuit in qrtō die sofatū. **Et** sic pōt dici qz firmamētū fuit a pncipio creatū hz suā subam: sed scda die apliozi sofatōe decoratū i ornatū. **Ira** ēt ecclia fidelū fuit ab initio mūdi i choata. **i.** pms parētib' vel fm alijs in **Abel** pmo iustoz i pfecte sofata i decora ta fuit scda die. **i.** tpe plenitudinis grē qū xps venit in mūdū. **Prima** eni dies. **i.** so tū tps pcedēs fuerat nubifosa. **i.** sub caligine culpe vt figuraz vmbra: qz. **i.** ptes nri oēs iō nube fucit vt dr. **i.** **Cor. x.** **Sz** scda dies fuit lumiosa p plenitudinē grē i p pntā xpi qz air: qz iō i mūdo lux suz mūdū **Et** iō pma die xps fuit qsi isormis iō ob scuritate figuraz. **Sz** i scda qsi sofat' i pntā i veritate. **Deb. xij.** **Jesus** xps heri i bodie. **Scdo** qz firmamētū octaua spherā vocat. **Ma** iō sc. vij. spherē planetar' i ipz ponit octaua spherā. **Hoc** at ecclie xpi ppetit: q octaua restructiois expectat i octauā die. **i.** dñica celebrat i de octauis ēt scdz festiuat. **Septenari** at nūc' orbū septē planetar' iō firmamēto ad ver' restū referē vbi septima ctebrat dies. **i.** sabbatū vñ dr **Eccl. i.** **da** pte septē nec n i octo. **Tertio** qz firmamētū iō stell' decorat vñ dr **Gen. j.** **qz** de' fecit stellas i posuit eas in firmamēto. **Sic** qz firmamētū bz qsi inūc rabilis stellas ita ecclia qsi innūerabilis sanctos. **Gen. xv.** **Inspice** celum i nūmera stellas si pores. **Notandum** est qz stellarum siue celi stellarū a nobis solū medicas vides qz medicas spherē celest' bemi sperū vocat. **Et** hec medicas a nob' tota liter vides: sed ppi defectū visus nri terre cōiugi putat. **Dñ** circulus vbi finit orizō .i. visus terminatio vocat. **Sic** ēt ecclie si ue sanctor' ei' ps est a nobis visibil'. **i.** bi q sūt in terra i ps a nobis inuisibil'. **i.** illi q sūt in gloria. **Quarto** qz firmamētum iter duos polos rotat quoz .i. septentrional nūqz nobis occidit q dicit' polus articus. **Alter.** **i.** austral' q antarctic' dr nūqz a nob' vñ. **Sūt** at h' duo poli iter quos firmamētū vertit quoz vnus visibilis est i alter

inuisibilis duo testamēta quibus ecclesia in sua fide innitit quorum vnu testamētū veteris bona visibilia et p̄nia p̄mittebat: aliud vno nouū futura et inuisibilia p̄dicat. **De** hi poli sūt due nature in xpo. s. diuina et humana circa quas est tota fides ecclesie. Et vna est visibilis. s. humana et altera inuisibilis. s. diuina. **De** duo poli immobiles quibus celū in suo motu innitit sunt duo coarctatis p̄cepta quibus inuitit ter initi d̄z vira fidelū ecclesie: quorum vnu est de d̄icatione dei q̄ nō videt: alter d̄ d̄ilectione p̄mi q̄ videt. **Primo** Jobānis q̄to. Qui n̄ diligit primū suū quē videt deū quem nō videt quō potest diligere. **Quinto** q̄ firmamētū in. xij. signa distinguit. s. fm̄ circuli Zodiaci qui in. xij. partes distinguitur equales q̄ sunt. xij. signa q̄. s. nobis signat in qua p̄te celi et sol et plānetę imozant. Et sunt ista. xij. signa. xij. spacia equaliter distincta stellis notabilibus ab astrologis denotata. Et vnu quodq̄ signū p̄. xxx. diuisū gradus. et gradus p̄. lx. minuta. Et minutū p̄. lx. secūda. ita q̄. lx. secūda minutū vnu. lx. minuta gradū vnu. xxx. gradus signū vnu faciūt. Sūt etiā signa hec aialū specialū nominibus nūcupata q̄ p̄mū vocat Aries secūdu Taurus tertiu Gemini quartū Lacer q̄ntū Leo sextū Virgo septimū Libra octauū Scorpio nonū Sagittarius decimū Capricornus vndecimū Aquarius duodecimū Pisces. Sicut ergo circulus Zodiaci siue firmamētū distinguit. xij. signis. Ita fides ecclesie distinguit. xij. articulis quorum ser p̄tinēt ad diuinitatē et ser ad humanitatē. **Primo** primus articulus est vt credamus diuine essentie vnitatē. i. q̄ deus vnu est. **Secūdu** est vt credam̄ in vna cētia esse p̄sonarū trinitatē. s. p̄ris et filij et spiritus sancti. **Tertius** vt credam̄ rex creationē. i. oia tā visibilia q̄ inuisibilia esse a deo creata. **Quartus** p̄inet ad effectū gr̄e p̄ quā viuificamur a deo. s. credē in vna sanctā ecclesiā catholicā et oia ecclesie sacramēta et remissionē peccatorū fieri p̄ ea.

Quintus est credere corporū resurrectionem. s. q̄ oēs homines resurgēt cū corporibus suis. **Sextus** est credere resurrectionē bonorū in vira eternā et punitionem malorū. s. in inferno. **Septimus** est credere xpi cōceptionē. s. q̄ christus cōceptus ē de sancto spū et eius natiuitatē ex maria virgine. **Octauus** ē credere eius passionē et mortē. s. q̄ crucifixus est sub pilato et q̄ vtr̄e fuit mortu⁹ et sepul⁹. **Nonus** ē credere eius resurrectionē. s. q̄ tertia die resurrexit a mortuis. **Decimus** ē credere q̄ descendit ad inferos. **Undecimus** est q̄ ascendit ad celos et q̄ sedet ad dexteram dei p̄ris. **Duodecim⁹** est de aduētū ad iudiciū die nouissima. Et sicut oia. xij. signa cōtinent in Zodiaci q̄ d̄ circulus signorū. Ita oēs isti articuli p̄tinent in symbole q̄ dicit Apostolorū. s. **Crede** in deum et cetera. Qui dicit in ecclesia scire et eo q̄ sit it editus fide xpi nōdū p̄palata. Et dicit oī die in prima et cōplectorio. i. in principio diei et in principio noctis ad ostendēdū q̄ a fide debet oia opa nostra icipere et q̄ ipsa fide manimur in prosperis et aduersis. **Duodecim⁹** Zodiaci vno aialia a q̄b⁹ signa denominant representat duodecim apostolos q̄ symbolū ediderūt. Nā in arce q̄ est nomē primi signi representat beatus petrus q̄ fuit dux apostolorū. Aries. n. cōsuevit esse dux gregū. v. Beatus Petrus symbolū incepit dicēs. **Crede** in deum patrē omnipotēre. creatore celi et terre. Jobānes autē fm̄ quosdā subiūrit. Et in iesū christū filiū eius vniciū dominū nostrū. Iacobus autē zebedei addidit. Qui cōceptus est de spū sancto natus ex Maria virgine. Andreas autē apposuit. Passus sub pōtio pilato crucifixus mortu⁹ et sepul⁹. Philipp⁹ autē adiunxit. Descēdit ad inferos. Thomas autē dixit. Tertia die resurrexit a mortuis. Bartolomeus vop̄tulit. Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris omnipotentis. Matheus quorū intulit. Unde venturus ē iudicare viuos et mortuos. Iacob⁹ autē alphet cōfessus est dicēs.

Crede in spiritum sanctum. **Simon** autē adiungens ait Sanctam ecclesiam catholicam sanctorum cōmunionē. Judas vero Jacobi qui et Thaddeus addidit. Remissionem peccatorum. **Ultimo** Mattheus vel fm̄ quosdam iterum Thomas concludit dicens. Carnis resurrectionem et vitam eternam amen. Aliqui tamen aliter predictos articulos attribuunt apostolis. sed non est magna vis. **Sexto** quo ad motum. Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam fm̄ astrologos primus motus eius est diurnus. qui est ab oriente in occidentem super polos mundi. et completur in. xxiiij. horis diurnis et nocturnis. **Alter** motus firmamenti est stellarum fixarum siue signorum e contrario ab occidentem in orientem. qui completur totus in. xxxvij. milibus annis. et sic in omnibus annis per vnum gradum. Quis hunc motum stellarum ignorasse videtur Aristoteles. qui supponit in secūdo de celo. celū siderum esse vltimam sp̄eram cui attribuit vnum tm̄ motum et vniuersalem. et in eo esse stellas fixas et immobiles asseruit sicut clausos in rota. Unde predict⁹ stellarum motus adhuc non clare patebat astrologis contemporaneis Aristotelis. **Primo** enim qui hunc perceperunt et tradiderunt posteris fuerunt Abrahā et Felix. vt Ptolemeus refert a quibus et ipse habuit. Et hi fuerūt post Alexandrum magnum. Dicitur vno Ptolemeus fuit p̄ tempora xpi circa tempus Adriani imperatoris. quē ipse Ptolemeus in suo libro almagesti sepius nominat. **Tertius** motus firmamenti siue celi stellati. est motus accessionis et recessionis. q̄ fit in. lxxx. annis per vnum gradum fm̄ abbategni. Et ita etiam similiter fideles ecclesie hoc triplici motu mouentur. **Primus** motus est motus nature et iste est ab oriente in occidentem id est a natiuitate ad mortem et iste est curius naturalis. q̄ omnes morimur. **Apostolus. i. Corinth. iij. v. m. nes** quidem currunt. Secundus est peni-

tentie ab occidentem in orientem i. est ab occidentem peccati ad ortum gratie per quā efficiuntur stelle fixe et fulgide Deuteronom. i. Estis hodie sicut stelle celi. Tertius ē glorie et iste est accessionis et recessionis quo recedimus a miseria mundi et accedimus ad felicitatem paradisi. Item recedimus a corporis mortalitate et accedimus ad vitam eternam. Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam fm̄ astrologos primus motus eius est diurnus. qui est ab oriente in occidentem super polos mundi. et completur in. xxiiij. horis diurnis et nocturnis. **Alter** motus firmamenti est stellarum fixarum siue signorum e contrario ab occidentem in orientem. qui completur totus in. xxxvij. milibus annis. et sic in omnibus annis per vnum gradum. Quis hunc motum stellarum ignorasse videtur Aristoteles. qui supponit in secūdo de celo. celū siderum esse vltimam sp̄eram cui attribuit vnum tm̄ motum et vniuersalem. et in eo esse stellas fixas et immobiles asseruit sicut clausos in rota. Unde predict⁹ stellarum motus adhuc non clare patebat astrologis contemporaneis Aristotelis. **Primo** enim qui hunc perceperunt et tradiderunt posteris fuerunt Abrahā et Felix. vt Ptolemeus refert a quibus et ipse habuit. Et hi fuerūt post Alexandrum magnum. Dicitur vno Ptolemeus fuit p̄ tempora xpi circa tempus Adriani imperatoris. quē ipse Ptolemeus in suo libro almagesti sepius nominat. **Tertius** motus firmamenti siue celi stellati. est motus accessionis et recessionis. q̄ fit in. lxxx. annis per vnum gradum fm̄ abbategni. Et ita etiam similiter fideles ecclesie hoc triplici motu mouentur. **Primus** motus est motus nature et iste est ab oriente in occidentem id est a natiuitate ad mortem et iste est curius naturalis. q̄ omnes morimur. **Apostolus. i. Corinth. iij. v. m. nes** quidem currunt. Secundus est peni-

tentie ab occidentem in orientem i. est ab occidentem peccati ad ortum gratie per quā efficiuntur stelle fixe et fulgide Deuteronom. i. Estis hodie sicut stelle celi. Tertius ē glorie et iste est accessionis et recessionis quo recedimus a miseria mundi et accedimus ad felicitatem paradisi. Item recedimus a corporis mortalitate et accedimus ad vitam eternam. Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam fm̄ astrologos primus motus eius est diurnus. qui est ab oriente in occidentem super polos mundi. et completur in. xxiiij. horis diurnis et nocturnis. **Alter** motus firmamenti est stellarum fixarum siue signorum e contrario ab occidentem in orientem. qui completur totus in. xxxvij. milibus annis. et sic in omnibus annis per vnum gradum. Quis hunc motum stellarum ignorasse videtur Aristoteles. qui supponit in secūdo de celo. celū siderum esse vltimam sp̄eram cui attribuit vnum tm̄ motum et vniuersalem. et in eo esse stellas fixas et immobiles asseruit sicut clausos in rota. Unde predict⁹ stellarum motus adhuc non clare patebat astrologis contemporaneis Aristotelis. **Primo** enim qui hunc perceperunt et tradiderunt posteris fuerunt Abrahā et Felix. vt Ptolemeus refert a quibus et ipse habuit. Et hi fuerūt post Alexandrum magnum. Dicitur vno Ptolemeus fuit p̄ tempora xpi circa tempus Adriani imperatoris. quē ipse Ptolemeus in suo libro almagesti sepius nominat. **Tertius** motus firmamenti siue celi stellati. est motus accessionis et recessionis. q̄ fit in. lxxx. annis per vnum gradum fm̄ abbategni. Et ita etiam similiter fideles ecclesie hoc triplici motu mouentur. **Primus** motus est motus nature et iste est ab oriente in occidentem id est a natiuitate ad mortem et iste est curius naturalis. q̄ omnes morimur. **Apostolus. i. Corinth. iij. v. m. nes** quidem currunt. Secundus est peni-

Liber primus

draginta quatuor: millia. Quinto quod fuit mons magne securitatis. et sic ecclesia secura et intrinseca est propter dei et angelorum custodiam et potestatem. Et ideo dicitur Isaie decimo. Noli timere popule meus habitator syon etc. Sexto quia fuit mons magne sanctitatis quod ecclesie etiam competit propter sacramentorum efficaciam et virtutem. et ideo dicitur ibi etc. saluatio propter sacramenta salutis Isaie. xlvj. dabo in syon salutem. Et abdic. In monte syon erit saluatio. Septimo fuit mons perfecte eruditionis. Et hoc magis ecclesie competit propter euangelice legis perfectiones Isa. ii. De syon exiit lex.

Capitulum. xvj.

Recti dei representantur in constellatione stellarum stellarum que vocantur pleiades propter quatuor. Primum propter numerum. Nam sicut Gregorius pleiades a pluralitate dicte sunt. Sunt enim septem stelle que inter gemina tauri fixe et vicine sibi sunt et diuise a se inuicem. Unde per eas omnium electorum vniuersitas insinuat qui intervi te presentis tenebras spiritus septiformis gratie lumine nos illustrant. qui a mundi origine usque ad eius terminum diuersis temporibus missi quasi distincti sunt et conuerti per intentionem mentis. Unde Job. xxxviii. Numquid coniungere valebis micantes stellas Pleiades. Vel septem stellas decoratur constellatione Pleiadum. quod vij. virtutibus fulget vniuersitas electorum scilicet quatuor cardinalibus que sunt iusticia temperantia fortitudo et prudentia. Et tribus theologicis. scilicet fide spe et charitate. Que quidem virtutes et si sunt inter se distincte adeo tamen sunt confederate et iungere in anima ut nunquam possint haberi separe. Unde sicut dicitur in doctrina sanctorum virtutes sic connere sunt ad inuicem. ut quod vnam habet omnes pariter habeat. et qui vna caret omnibus carere necesse est.

Secundo propter eorum ortum. Veruli enim tempore Pleiades oriuntur et quanto aer serenior est. et frigidior tanto ab alijs stellis melius discernuntur. quia scilicet electi dei maxime per tribulationis frigus ad virtutes consurgunt et in eis virtutes oriuntur. meliusque virtuosifunt cognoscuntur quando tribulationum frigus frigus constringuntur. Tertio propter aspectum quia scilicet vna ex illis stellis latere videtur. ita scilicet nec ex toto se occultat. nec ex toto se manifestat. Nec est electorum humilitas qua bona sua occultare desiderant ne illa ventus vanitatis dispergat. Nec tamen ex toto occultant sed vnam sibi per humilitatis custodiam quam stant per diuinorum operum exempla proficiant. sic opera in publico faciunt ut coram semper interio maneat in occulto. Quarto propter effectum quod cum sol per pleiades iter facit aeris caliditas vernalis pluuijs temperatur. et terra tunc temporis florum pulchritudine adornatur. quia scilicet electi et virtuosifiri sunt diuino amore calidi et deuotis lacrimis madidi. semper tamen sobrii et bonorum exemplorum odoriferis floribus redimuntur.

Capitulum. xvij.

Misericors similis est monti oliueti. Nam mons oliueti sicut Augustinus fuit mors chrisimatis et victionis pinguedinis et refectio nis medica. nimis et caritatis. Et hoc propter abundantiam olei ibi crescentis. quod oleum est vniuersum virtuosum et deliciosum. Primum enim elemosyna sanctificat tribuentes. et hoc significat in victione chrisimatis de qua dicitur Ero. xl. Omnia victionis oleo consecrabis. Hoc enim est oleum misericordie et pietatis quod omnia consecrantur. quod sicut dicit Apostolus prima. Tibi bimo. quarto. Pietas ad omnia valet. Item elemosyna reficit esurientes.

et hoc significatur in olei impinguatione. De qua dicitur in Psalmo. Impinguaisti in oleo caput meum. Et nota quod erat oleum quo inungebatur tabernaculum et hoc est oleum idest pietas elemosyne corporales. qua refouetur tabernaculum vniuersis siue corporis. de quo dicitur Ero. q. dragestim. Assumpto victionis oleo vnges tabernaculum. Aliud vero oleum erat quo inungebatur caput. et hoc est elemosyna spiritualis per quam inungitur caput mentis de quo ibidem premittitur. Oleum victionis fundes super caput eius. Et de hoc oleo et habetur Dester. ij. quod oportebat quod puella que seruabantur regi scilicet mensibus oleo vngerentur etc. Iste puella sunt anime deuote que christo regi seruantur que oleo inunguntur scilicet mensibus qui sollicitate insunt scilicet elemosynarum spiritualium operibus que in hoc versiculo continentur. Certe castiga solare remitte ser ora. Tertio elemosyna curat egrotantem scilicet peccatores. et hoc designatur in victionis medicamine de quo Mat. vi. Vngebant oleo multos infirmos et sanabantur. Sic oleo misericordie et elemosynarum sanantur et curantur vulnera peccatorum. Tibi bimo. iij. Elemosyna ab omni peccato et a morte liberat etc.

Capitulum. xviii.

Calculationem superborum semper sequitur deiectionem sicut in libro Prover. xvj. Ante ruinas exaltatur cor. Unde superbi similes sunt planetis: quod sicut planeta habet in auge sua ascensum. et exaltationem sic in opposito augis descensum et depressionem. vnde sicut dicit Plinius. A centro terre absides altissime sunt. Saturnus in scorpione. Jovis in virgine. Marti in leone. Soli in geminis. Veneri in sagittario. Mercurio in capricorno medijs partibus. et eo ad terre centrum humillime atque proue. Alij et dicit quod glubet planeta sicut in aliquo vno signo habet regna et gloriam suam sic in aliquo alio abiectione et tristitia. v-

bi gratia. Nam sicut dicitur sol habet gloriam suam in rix. Jovis arctis et casus in corde Jovis libe. Per sole ergo intellige mundana sapia resurgentes. quod extollunt in arietem in alioz duca tu quod suas opiones et filia multi sequantur Aries. n. apud pastores sicut est dur gre gis. Sicut ista gloria ambulat in libra. in vni na sapia oia recto potere librare et potestate. vnde apostolus dicit Cor. iij. quod sapia butus mundi stultitia est apud deum. Item veni gloria sua habet in piscibus. xviii. glib. et casum suum sicut tristitia sua in vni gradu signi oppositi scilicet vnginis. Intelligit ergo quod venerit eos quod carnali pulchritudine sunt vniusti. quod in piscibus. in delictis corporis gloriante volentes sicut molliter vivere in auge delictorum. Sicut gloria cor in vngine deficit. quod castitas sicut vnginitas in ipsis delictis perit. Bernardus. Perit vniustas in diuitijs: castitas in delictis. Apo. j. Tibi bimo. v. Vidua quod in delictis est vniustas mortua est. Item Mercurius in vngine. xv. glib. gloria. et cadit in piscibus toride glib. Mercurius quod gloriatur in vngine significat boies honesta quod supbia et extollit de carnis castitate. que nunquam de in piscibus aquarum. in tertio dicitur occupacione cadere permittit ut humiliet. vnde Job. iij. Vniustas in tempo non in carne. Item luna erigit in tauro tribus glib. et toride cadit in scorpione. Per luna intellige terrenam potestatem. quod precipue luna terrarum dominans in tauro erigit dum per supbia in tyrannide couertit. Sed in scorpione deicitur. quod omnis tyrannus in fine male deprimatur. Scorpio enim cauda idest sine percute. Item Saturnus in libra regnat. cadit in arietem. per Saturnum intelligit abundantiam temporales. Nam saturnus a saturado est dictus. Luvius vxor a pagamis fingitur fuisse vocata. Ops ab opulencia scilicet. quia hanc tribuit mortalibus. hoc regnat in libra idest in mensura vel temperantia. quia sine temperantia et mensura etiam si abundet non durat tpalis substantia. Sicut in arietem idest in morte penitus annullat. Psalmista. Domierunt somnum suum et nihil inuenerunt oes

viru diuitiarum. Est aut mors velut aries duobus cornibus idest modis percutionis qz est mors naturalis et violenta. Item mars erigitur in Capricorno viginti septem gradibus et cadit totidem in cancro. Per martem intellige humanam fortitudinem que in capricorno erigitur idest in strenuitate bellorum fulget et ascendit. Sed in cancro idest in tempore pacis occultatur et marcescit. Nam cancer non est animal belligerus sed in cavernulis se abscondit. Vel fortitudo humani corporis in Capricorno idest in iuuentute ascendit et claret. Est enim caper animal superiora petens. Sed in Cancro idest in senectute retrocedit et deficit. Est enim cancer animal retrogradens. Item Juppiter in quodam regnat in Cancro et in capricorno facit decessu. Alii vero dicunt qz Juppiter erigitur et caput draconis in geminis tribus gradibus et cadit in Sagittario totidem. Per Jovem intellige gloriam humanam que erigitur in geminis qz in diuitijs et honoribus crescit. Sed in Sagittario idest in persecutione vel deiectione cadit ubi etiam caput draconis. i. superbia que est caput peccati deijcitur. Item cauda draconis erigitur in Sagittario tribus gradibus et cadit in geminis totidem. Per caudam draconis intellige fraudulentiam et astuciam hominis. Nec est enim cauda draconis id est quedam imitatio demonis qz homines invidi atqz fraudulentum post diabolum vadunt. Nec in Sagittario idest in lingua de qua Hieremie. Sagitta vulnerans lingua eorum. ascendit tribus gradibus. Primus est mentientium. Isaac. Propheta docens mendacium ipse est cauda. Secundus est in detrahentibus. Apocalypsis. ix. Caude eorum similes serpenti bus. Serpenti enim proprie detractor et similatur. Item illud Ecclesiastici. x. Sicut si mordeat serpens in silentio. Ita nihil minus eo habet qui occulte detrahit. Tertius gradus est in blandientibus. Apocalypsis nono. Habebant caudas similes scorpio

num. Item Scorpiones sunt omnes blandi et maliciosi qui bonis quidem in facie non resistunt. sed post dorsum portant. vbi venena fundunt. Nec cauda in geminis cadit. qz mala et fraudulenta lingua. dupliciter omnimutetur. Uno modo quando non auditur. Alio modo quando asper reuelliatur et repellitur. Eccl. xxviii. Sepi aures tuas spiritus et noli audire linguam nequam. Ille spiritus aures sepit qui male loquenti asperis et increpatorijs verbis resistit. Sed ille non audit qui aurem ab ipso abducit.

Capitulum. xxv.

Heruo: penitentie vel fidei facit furor et forte persecutionem diaboli. Nam diabolus quanto videt hominem erigere vel agere feruentius tanto cum persequitur acrius. Dicit enim naturales qz in magno estu sunt fortissimi venti sicut in diebus canticularibus. venti enim qui tunc sunt lz raro tali tempore sicut tamen fortissimi sunt eradicantes arbores et edificia subuertentes. Et est ratio qz tunc non eleuatur nisi vapor grossus et qz calor fortis qui tunc est expellit a se frigus vndiqz ad vnum locum. ideo illud frigus impetuose pellit vaporem. et sic tempus illud est causa fortium ventorum. Ad ergo in magno estu sunt fortissimi venti repetuntur qz in magno mentis seruo: erugunt contra eam persecutiones vehementissimas. Job. xxviii. Diuiditur estus super terram qui dedit vehementissimo imbri cursum. vehementem enim imber cum forti vento esse consuevit. Post estum ergo sequitur vehementia imbri. qz post seruo: rem mentis sequitur procella tentationis. Sed est notandum. qz est duplex canis celestis scz canis qui lucet ad pedem orientis. et alius canis est qui lucet ad pedes geminorum versus cancrum ad meridiem. Et de vtroqz verum est qz in diebus canticularibus sunt venti. Sunt aut illi dies calidissimi cum illi canes oriuntur cum sole quando sunt sub radijs solis. qz tunc est

quadruplex causa caloris. Vna quia sol est in domo propria scz in leone. Alia causa est directa oppositio solis ad habitabilem nostram. Tertia est ex reflexione circum: qz diu radij morantur circa eundem locum circuli signorum. Quarta est ex conjunctione duarum stellarum calidarum. Alio autem tempore dicitur canes oriuntur belice sub radijs solis quando sol precedit eos. ita qz mane in auroa videri possunt hoc autem est sole existente in principio virginis. tunc enim sunt venti naturaliter propter qualitates temporis conaturales vbi que sunt frigiditas et siccitas non sic impetuosi. In occasu quoqz istorum canum etiam sunt venti sed aliter. Nam canes occidit canice in hyeme sole existere in principio capricorni. et qz tunc frigus stringit terram magis de nocte qz de die non sunt venti nisi de die quando sol aperit terram et eleuat vapores. Occasus autem canum helycus est quando in estate occultantur sub radijs solis a visibus hominum et tunc sunt dies canticulares. Sic ergo patet qz tam in ortu qz in occasu canum siue cosmico siue helyco sunt venti et tanto fortiores quanto canes dicitur sunt calidiores. In duplici ergo canis accipitur duplex seruo: scz fidei qui fuit a principio nascentis ecclesie sub radijs solis idest sub apostolis et discipulis xpi. et tunc flauerunt maximi venti idest fortissime persecutiones fuerunt. Iterum post solis occasum. i. post xpi tempora et apostolorum adhuc fuerunt venti persecutionum in alijs fidelibus et martyribus. Unde dicitur de ecclesia sub similitudine domus Marthei. vij. Flauerunt venti et irruerunt in domum illam et non cecidit. fundata. n. et ex supra firmam petras idest xpi. Alius vero seruo: est peruentus et tunc est sole xpo aperierte terraz idest animam et eleuat vapores compunctionum et orationum sequuntur venti magnaz tentationum. vbi dicitur. puer. xl. Qui conturbat domum suam possidet ventos. et est sensus: qz conturbat domum suam. i. conciam suaz p

compunctionem peccatorum. possidet ventos. i. impulsus tentationum. Sed precipue solitarijs qui occultati a visibus boium feruunt amore celestium sunt venti calidi tentationum et tribulationum quas diabolus suscitatur eis. vbi Job. i. Ventus vehemens irruit a regione deserti. Regio. n. deserti est seruus via solitarij. et ibi est vehemens ventus. i. impetus tentationis diaboli. Item seruo: compunctionis assilat flama ignis. Primo qz dicitur qz flama ex violenta ignis motus ptes materie in qua agit allidendo ad inuicem cocutit. et ideo aliquando quedam sonitu facit. Sicut homo compunctus dum dolenter meminit. qd per oculos qd per os. qd per cetera membra sua deliquit. quasi ptes sue materie adinuicem col idit et aliqui sonu vocis et dolorosi euasus emittit. Job. ij. Exiliet sicut sonitus flama ignis et ardura prodit. Ita homo compunctus peccata sua abscondita in seffidie reuelat. Vbi de peccatore qz peccata sua non cognoscit nec de eis compungit nec ostendit. Job. xviii. Nonne lux in pij extinguit. scz ut peccata sua non videat. Et sequitur. Nec splendet flama ignis eius qz nec bz igne seruentur compunctio nec est flama lucet reuelate seffidie. Tertio qz flama semper in motu existit. Ita et homo compunctus per motu boni operis continue satisfacet satagit. Et hec est flamma que purgat rubiginem peccati scz satisfactio seruus. Nunci. xxi. De qd pot transire per flamas igne purgabit. Quarto qz flama via cum offendiculis suis ostendit. et homo de peccatis compunctus ne amplius offendat vias suas diligenter attendit. vbi Isaac quinquagesimo. Ambulate in luce ignis vestri et in flamis quas succenditis. Quinto qz flama materia cui se coniungit ab inferioribus ad superiora trahere non desinit. Et sic compunctio trahit a terrenis affectibus abstrahit et ad celestia desideria erigit. Et tunc aia ad pugnandum tentationes valentior existit. Vbi dicitur. Iudicium. xx. Tu cerneret flamas in sublimi ferri: qui prius fugam si-

Liber primus

mulauerant versa facie fortius resistebat.
 Sexto qz quandoqz flammā uehemēs
 uentus extinguit z dissipat qz nōnūqz cō
 punctionem tollit uehemens impetus rē
 tanonis. z id necessaria ē magna custodia
 sensuum z cautela sicut claudunt z custo
 diunt lampades accense ne extinguantur
 Eccl. viij. Lampades eius lāpades ignis
 atqz flammaz. Septimo qz flammā ex
 oi pte rei accēte in acutū z in conū tendit.
 Ita uerus pcutens a supfluis z illicitis.
 sūo ēt a licitis vndiqz spūm pōt magis
 ac magis iugiter se restringit. Eccl. xij. Lō
 sūmatio illozum flāma ignis.

Capitulum. lxx.

Fides assimilatur riuo. qz flu
 it a fonte idest a dño per in
 fluxum reuelatiōis. vii. Apo.
 dicit ad Ephe. ij. qz fides do
 num dei ē sed nota qz riuus
 ē immunditiaz purgatiuus. Quia. f. fides
 purgat immunditias erroz vel terrenaz
 affectionum vñ dicit Actū. xij. fide purifi
 cane corda eozum. Et riuus ē terre fe
 cūdatiuis qz fides fecerat siam merito
 riuo opibz. Debe. xij. sancti p fidem opati
 sunt iusticiam z adepti sunt reprobissimos
 Et riuus ē potus aialibz amministra
 tiuus qz fides potū uere sapie amministra
 tiuus. Eccl. xv. Aqua sapie salutaris po
 tauit eum Ezech. xliiij. Hascam eos in
 montibus z riuis zc. Item riuus ē vi
 roris z pulchritudinis in plāris conferua
 tiuus qz fides confuar in sanctis uroz
 carnis. i. uirginitatē z pulchritudinē san
 cte conuersatiōis. sicut p3 in sanctis uir
 gidis qz fides uirtute aritate corrūpi non
 poterant sicut rose sup riuos plārate non
 marcescunt Eccl. xxxij. Quasi rose plan
 tate super riuos aquaz. Et riuus ē la
 pillorum z arenaz congregatiuus. qz fides
 ē humilium qui in puis lapillis signatur
 z tribulatoz siue patientium qz signant in
 arenis que stant sub aquis tribulationuz
 congregatiuus. scz per unitatem dilectionis
 z pacis Psal. Congregans sicut in vtre

aquas maris. Aqua. n. maris sunt aie in
 amaritudine z tribulatiōe pofite que tñ i
 vtre fidei congregatē ab unitate dilectiōis
 z pacis minime sepant. Item riuus est
 geminū multiplicatiuus. Quia scz fides
 ē multiplicatiua fidelium z credentium.
 Psal. Riuos eius icbrius multiplicat z
 trāsituius. qz scz fides ēt dura corda pe
 netrat z irrigat Job. xlvij. In patris ri
 uos excidit.

Capitulum. lxxi.

Riuus spūs affini
 tari possunt signis celi.
 De qz vñ Hieremie
 r. A signis est nōite tā
 merc. Et hoc sūmāto
 clarari pōt. Prī
 mo quidē pñimūz si
 gnōz. Sūt enī signa ce
 li siue zodiaci circuli duodecim numero.
 Et similiter Apo. ad Gal. enūtat duo
 decim fructus spūs dicens. Fructus autē
 spiritus ē charitas. gaudium. pacis. patien
 tia. longanimitas. bonitas. benignitas. car
 itas. modestia. modestia. continentia. castitas.
 Sed notandum qz boz dr. decim si
 gnōzum tria dicuntur esse ignea. scz aries
 leo. z sagittarius. Tria vō dicuntur esse
 terrea scz taurus. uirgo. z capricorn. Tria
 vero aerea. scz gemini. libra. z aquarius.
 Tria aqua. scz scorpio. cancer. z pisces. z
 sic in. iij. celi pibus ordinant. qz ignea sūt
 in septētrione aqua. Ita ēt simili modo
 in duodecim fructibus tres sunt ignei scz
 sūt tria que sunt in igne. Nam ignis ha
 bet illuminare inflammar z consolidare
 Sunt ergo hec tria ignea fides illuminas
 charitas inflammans. z patientia conso
 lidans. Nam fides illuminat intellectum
 charitas incendit affectum. patientia vō
 consolidat per aduersorum contactum. si
 cut solidatur incus per malleozum percu
 sionem. Tres etiam alij fructus sūt aerei
 sūt tres aeris effectus. Nam aer lētificat

modificat z inflāmat. Et aere enim illu
 minato lētificatur affectus. vii. Tobie. v.
 Quale mihi gaudium erit qui in tenebris
 sedeo z lumen celi non video. Item ex tē
 perato modificatur corpus qz corpus aia
 lis modificatur sūm temperic aeris. Si
 enim aer est temperatus. z corpus vñ se
 bz. z si in temperatus corpus se bz male.
 Item ex aere inflāmato seruetur humor
 colericus ut p3 in estate. Sic ergo ista tria
 sunt aerea gaudium modestia z benigni
 tas. Nam ex pūta spūsancti oritur gau
 dium in interioribus. sequit modestia i ex
 terioribus. z etiam benignitas ad subue
 niendum indigentibus. Benigni enīz di
 scuntur. quos bonus ignis seruere facit ad
 hūmāditū primis. Tres autē alij fructus sūt
 aerei scz mansuetudo continentia z casti
 tas. Nam aqua bz frigiditatem lubricita
 tem z coagulabilitatem sed eius frigiditas
 ignem extinguit. z hoc competit mansue
 tudini que iracundie ardentem cohibet z
 extinguit. Nam mansuetudinis ē irā vin
 cere z indignationes cohibere ut dicit Am
 brosius. Itē lubricitas aque coarctatur z
 restringitur terminis alicnis sicut flurus
 maris coarctat litozibus z flurus venaz
 in puteis z fontibus. Est. n. humidū bene
 terminabile termino alieno ut dicit pbs i
 li. de generandē z corruptiōe. Et hec coar
 ctatio cōpetit cōtinentie que flurus carnis
 restringit. Nā cōtincē pñt. sed nō deducit
 ut pbs dicit in Eubi. Coagulat ēt aqua
 pētr castitati. qz castus est qui neqz patit
 neqz deducit. Tres alij fructus possunt vi
 di terrei. scz pacis longanimitas z bonitas.
 Nā terra bz tranquillitē. qz non agitur
 vel cōmouet. neqz ab exteriori sicut aer q
 vōto agit. neqz ab interiori sicut aqz flu
 ctuans. vii. Psal. Etenī firmavit orbem
 terre. qui non cōmouebitur. Et hoc cōpe
 tit paci. que scz facit ut nec ab exterioribus
 perturbemur. neqz interioribus desiderijs
 angustiemur. vnde Luc. ij. Angeli dixerūt
 In terra pax hominibus bone uolūtatē

Item terra habet perpetuitatem Eccl. j.
 Terra autē in cernū stat. z hoc cōpetit lō
 ganimitati. Itē terra bz bonoz si uicium
 ueritate vel cōicationē. z hoc cōpetit bo
 nitati qua primis dōcamus in bonis. vñ
 bonū ē diffusiuū simplicius Apo. In omni
 bono ope fructificatē. Et scdo declarat
 dicta similitudo scz signoz z fructuz per
 ppetuatē notum. Ps. n. quodlibz signuz
 suū nomē pñm cōpetēs alicui fructu
 um. Nā prunū signū uocat. Arēs qz si
 cut aries aial iacēdo super latus vñ cōli
 ter mutat uices. qz tāto tpe iacet sup latus
 dextrum quanto sup sinistrum. Tota enī
 estate dormit in latere vno z tota byeme
 in altero. Sic sol cōtēns in illa pte circu
 li zodiaci que dicitur Aries facit equino
 ctiaz z equales facit dies artificiales z no
 ctes. Hoc autē adaptatur fidei per quā cō
 nimitur se habet homo ad diem prosperi
 tatis z ad noctem aduersitatis. Nam ve
 ra fides nec prosperitatem temporale am
 bit nec aduersitatem metuit. sicut patz de
 moyse Debeozum uidecimo fide ingt
 Adoyse grandis factus negauit se esse si
 lium Pharaonis filie. Ecce qz prosperita
 tem non appetijt z sequitur magis elige
 affligi cū populo dei qz spakm hre locu
 ditatē. Ecce qz aduersitatem non timuit.
 Et scdm signum uocatur taurus qz tau
 rus terraz sulcandō fecundat z locupletat
 z tunc quando sol est in signo tauri terra
 est arabilis z congrua agriculturē. Et hoc
 competit paci. Nam pacis tempore terre
 coluntur z est abundantia frugum sic etiā
 dicitur Jacobi. iij. qz fructus iusticie in pa
 ce seminatur zc. Tertium signum voca
 tur gemini quia sole existente in illo signo
 uirtus ad secundandum inferiora genui
 natur. vel quia in estate cum noctes sunt
 breuissime quando vna pars illius stel
 latiōis occidit alia pars anterior oritur z
 ascendit. Et ideo dicunt poete qz illozum
 geminozum fratrum quos fabule uocant
 castozem z pollucem unus celos alius ise
 ros possidet. Nec autē cōpetit charitati q
 d iij

in nobis spiritus sancto precedente ad secū dandum vitam nostram geminatur. scilicet in dilectione dei et proximi. Vnde per gratior: ascendit superius scilicet amor dei alia posterius est inferius scilicet amor proximi. vnde nec deus sine proximo nec etiam vere proximus diligitur sine deo. **Joā. sijn.** Hoc mandatum habemus a deo. ut qui diligit deum diligit et fratrem suum. **Quartum** signum vocatur cancer. Cāter enim est animal retrogradus et sol pertrans illam partem zodiaci facit retrogradationem in viij. gradu canceri et hoc competit modestie scilicet ut in exterioribus motibus et ornatu delirium modum non transeat. sed potius se in ipsis in mensuras debitas retrahat. **Apostolus** **1° Thim. iij.** Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. **Quintum** signum vocatur leo quod secundum **Isidorum**. Leo est fortissimum animal et maxime caliditatis precipue in parte anteriori scilicet pectoris. Sic sol intrans illud signum acrius igniferos radios emittit quod facit in sine quando inde exit. Et hoc competit benignitati id est bene ignitati amoris. quia ad benefaciendum alijs inflammandum que intrus in corde incipiens plus facit hominem velle facere quod possit finaliter opere implere. **Apostolus** ad **Eph. q. v.** Estote inuicem benigni. **Sextum** signum vocatur virgo. et hoc propter sterilitatem quod sol illud intrans. suo calore humores consumit et a suo fructu terra efficitur sterilis et hoc competit castitati et peccati purgationi. que calori diuini amoris ad iuncta humores lubricos sic in carne consumit ut sterilis permaneat a generatione carnali et vberior et fertior fiat in fructu spiritali. **Isaie. xl.** Etate sterilis que non parit etc. **Septimum** signum vocatur Libra secundum **Isidorum** ab isto instrumento ponendi. et sol in illo signo existens diem adequat noctibus: sicut res equatur ponderi in lance. Vnde ibi fit equinoctius autumnale. Hoc autem in consuetudine competit que dum iras comprimit mala illa-

ta a primo equo animo ferre facit. **Ep̄. octauo.** In mansuetudine cum patientia supportantes. **Vel** dies nocti equatur quod iuncta nocentium illatum pensatur quod fuerit meritum. **Octauum** signum vocatur Scorpio. quod scorpio retro ferit et caude aculeo pungit. Sol enim existens in illo signo est causa lesionis et putredinis corporis humani quod tunc declinans minus calcit. Vnde aer disemperatus in frigiditate cito ledit et pungit. ut dicit **Isidorus**. Hoc autem continentie competit que ex disemperantia carnis tenuitatis aculeo quandoque acriter pungitur. et licet aliquid quando ex temperatione ledatur non tamen si non consentit occidit. **Romanorum. viij.** Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuatis. **Nonum** signum vocatur sagittarius quod sicut sagittarius emittit sagittas sic sol in hoc signo existens ad nos mittit grandines pluuias et nives. Hoc autem competit patientie que grandines persecutionum pluuias tribulationum et nives afflictionum suscipit atque portat. **Decimum** signum vocatur capricornus. quod scilicet caper est animal comibus petens superiora. Nam ibi sol facit solstitium vernale et tunc ascendere incipit versus superiores aetherem et versus cancrum. Hoc autem competit gaudio. Nam nemo habet verum gaudium nisi qui superiora petit. verum enim gaudium est quod non datur creatura sed de creatore concipitur. vnde **apostolus** ad **Philip. iij.** Beudete in domino semper. **Undecimum** signum dicitur aquarius qui secundum fabulas dicitur fuisse pater deorum manibus eorum aquas fundens. et ideo tenet vnam. Sed secundum veritatem dicitur aquarius. quod quando sol est ibi aer condensatur in aquas multas et sunt pluuie plusquam alio tempore. sicut dicit **Isidorus**. Hoc autem competit bonitati scilicet gratiam et misericordiam abundantem effundere et prestare quod bonum est diffusiuum sui ipsius. ut dicit **Dionysius**. **Undecimum** dicitur piscis quod illo tempore fit generatio

piscium et confricatio. quod calore solis ascendentis et humores dissolvente solent tunc pisces effundere semen suum. Hoc autem competit longanimitati. per quam homo ad modum piscis est in aqua tribulationis non deficit sed vivit. **Tertio** declaratur deca si similitudo per distinctionem graduum fuerit factum. Nam quodlibet dierum signorum dicitur habere facies. id est partes. **U. n.** quodlibet signum diuidatur per .xxx. gradus initium prime faciei est a primo gradu. et durat usque ad .x. gradum. scilicet usque ad .xx. gradum. tertia facies usque ad .xxx. Et quilibet facies si gni datur alicui planete. Vbi nota. prima facies arietis datur marti. scilicet a soli. tertia veneri. et sic de alijs. Sicut ergo quodlibet generum signorum continet tres facies ita quilibet signi. vi. tunc habet tres modos. sive tres effectus. **Primo** fides quod assimilatur arietis cuius prima facies est martis. scilicet a soli. tertia veneri est principium fortitudinis. et hec est facies martis. Vnde fides ascribitur viatorum. **1° Heb. ij.** Sancti per fidem vicerunt regna. Et ibidem. Fontes facti sunt in bello. **Item** est principium luminis spiritualis. et hec est facies solis. **Jo. xij.** Credite in lucem ut filij lucis sitis. **Item** est principium charitatis sicut cognitio est principium amoris ut hec est facies veneri cuius est ad amorem incitare. **Secundo** pars que assimilatur tauro cuius prima facies est mercurij. scilicet luna. tertia saturni est etiam triplex. **Est** itaque prima pars peccatoris id est conscientie. et hec est facies mercurij qui semper committat solem quod tunc est conscientia peccata quando sequitur christum et ei adheret. secunda est pars temperis. et hec est facies saturni quod saturnus dicitur a saturitate et abundantia quam tribuit pars temperis. **Tertia** est pars eternitatis. et hec est facies lune. secundum illud **ps. lxxv.** Luna perfecta in eternum. **Tertio** charitas que assimilatur veni. **Secundo** cuius prima facies est Jouis. scilicet a mercurij. tertia lune. **Est** etiam triplex. **Incipit** enim et hec est iouis. quod ex parte superiorum primus planeta beniuolus et calidus. **Item**

est proficientium et hec est facies mercurij qui dicitur fuisse deus mercatorum propter hoc quod natum vel conceptum sub eo disponit ad usum computationis et ratio cinij. ut dicitur super **1^a cor. vi.** Mercatorum enim est semper in lucro proficere. **Item** est charitas perfectorum. Et hec est facies lune quod luna dominatur aquis et charitas perfecta dominatur tribulationibus. **Ant. viij.** A que multe non potuerunt extinguere charitatem. **Quarto** modestia que assimilatur cancro. Cuius prima facies est veneri. scilicet a soli. tertia lune est triplex. **Prima** est circa vestium apparatus. et hec est facies veneri. **Ma**z venus ut dicitur est supra in eodem. **ca. viij.** dicitur disponere natos ut sint vestium multitudine incitiores. ut dicit **Isidorus**. **Secunda** spes modestie est circa exterioris corporis motus. Et hec est facies martis. quia mars secundum **Isidorum**. disponit ad mobilitatem et leuitatem. **Tertia** est circa ludum. et hec est facies lune. quod luna ut idem **Isidorus**. dicit existens in scdo signo post ascendens offendit merorem et tristitiam per quam scilicet temperantur ludi. **Quinto** benignitas que assimilatur leoni. cuius prima facies est saturni. scilicet a Jouis. tertia martis. est triplex. **Prima** scilicet in supplicando. et hec est facies saturni qui in motu suo est tardissimus. quod homo qui benignus est tardissime mouetur ad iram. **Primum** alium. vnde scit supplicare. **Item** etiam vult esse benignitas in communicando. et hec est facies iouis qui omnibus dicitur prodesse et nulli nocere. **Item** in conuersando. Et hec est facies Martis. Nam Mars dominatur colere. Et ille qui vult benigne conuersari oportet quod dominetur ire. **Ma**z Mars fit de se incensiuus tamen coniunctus veni temperatur. Et sic homo coniunctus proximo ut bene conuiuat ei. etiam si de natura sua esset aggressus et aspici debet tamen seipsum per benignitatem temperare. **Sexto** castitas que assimilatur virgini. cuius prima facies est solis. secunda

veners. tertia mercurij est triplex. prima est castitas virginialis. Et illa est facies solis. qz est preclarissima Sapiencie quarto. Quia pulchra est casta generatio cum claritate. secunda autem est castitas coniugalis. Et illa est facies veneris. Quia licet venus incitet ad amorem tamen est temperata in qualitatibus. Et taliter amor carnalis coniugum si sit temperatus et honestus castitas vocat. Tertia vidualis et hec est facies Mercurij. Nam mercurius est sole gradus et non longe a sole recedit. nam plus triginta gradibus distans ab eo. et dicitur preesse semini. vnde significat vitam viduale que semper debet vacare deo. sicut legitur de sancta Anna Luc. ij. qz ieiunij et obsecrationibus erat seruiens domino die ac nocte. Item dicitur vacare elemosinis. que sunt semina quibus recoligit fructus eternus. De quo semine dicit Apo. ij. Corin. ix. Qui peccet sciat peccatum et metetur. Septimo mansuetudo que assimilatur libere. Cuius prima facies est lune. secunda saturni. tertia iouis. dicitur esse triplex. scilicet in appetitu. ut ad videndum non crederetur. Et cetera. Fili in mansuetudine animas tuas serva. Et hec est facies lune que tunc calorem solis in inferioribus. et sic mansuetudo temperat fervorem ire. Mansuetudo enim est temperantia irarum. ut dicitur psalmus in. iiii. Etenim. Item debet esse mansuetudo in motu siue actu scilicet ut non impetiose vel rabide sed plane et modeste opera sua perficiat. Et hec est facies saturni. Cuius motus non est impetuosus vel rabidus sed planus et morosus. Et cetera. Fili in mansuetudine opera tua perfice. Tertio dicitur haberi mansuetudo in auditu. scilicet ut ex ira veritati non contradicat. Et cetera. Esto mansuetus ad audiendum verbum. Et hec est facies iouis. Quia Iuppiter ut dicitur astrologi. invenit veridicus in suis significationibus. et significat sapiam et rationem. Sapiam. et ratio veritati non contradicit. Quod octavo dicitur tertia que assimilatur scorpionis. Cuius prima facies est martis. secunda solis. tertia veneris. et triplex. Una est a seculo et licito. ut cum quis continet simpliciter ab omni actu venereo. et

a matrimonio. et talis continens oportet quod habeat continuum bellum cum carne. quia caro concupiscit adversus spiritum. Et hec est facies martis qui disponit et incitat ad bella. secunda est a turpi et illicito. sicut continere a fornicatione et adulterio et stupro et busiulmodi. Et illa est facies solis. cuius radius non coniungatur impudicis. Tertio est ab immoderato et supfluo usu cibi vel matrimonij. Et hec est facies veneris que temperat malitiam. malitiam scilicet. inordinatam concupiscentiam cibi vel actus venerei. Nonno patientia que assimilatur sagittario. Cuius prima facies est mercurij. secunda lune. tertia saturni. et tripliciter commedabilis. Primo quoniam quis patitur vitium puta quando patitur propter iustitiam quod talis patientia acquirat meritum eterne beatitudinis. sicut illud Mathei. v. Beati qui persecutiones patiuntur propter iustitiam. Talis est qui sequitur christum qui passus est propter iustificationem nostram. Hec est facies mercurij. qui ut dicitur est sequitur motu suo solem enim est sol iusticie. Secundo quoniam quis patitur libere id est voluntarie. Item Petri. iiii. Ne me vestrum patiarur quasi homicida et fur qui scilicet inuite patiuntur. Apo. ij. Corin. xij. Libere gloriabor in infirmitatibus meis. Et hec est facies lune que suo motu eclipsatur. Talis est qui sua voluntate patitur. Tertio quoniam quis patitur firmiter siue longanimiter. ut scilicet non deficiat propter passionis diurnitatem Apo. Ephe. iii. obsecro vos ne deficiatis in tribulationibus. Et hec est facies saturni qui habet motum longum et diurnum. et complectitur cursum suum in. xxx. annis. Decimo gaudium sanctorum quod assimilatur capricorno. cuius prima facies est iouis secunda maris. tertia solis. et triplex. Primo quod quis gaudeat de prosperitate primi. sicut mēbrum de comoditate comēbrum sui. Corin. xij. Si gloriatur unum membrum congruent omnia membra. et hec est facies iouis. de quo dicunt astrologi quod habet exaltationem et gaudium suum in geminis tribus gradibus. Nam dum quis gaudet de bono primi gaudij

geminatur. et hec debet habere tres gradus quod dicitur gaudere de bono primi spiritus. scilicet: pali. tempo. ali. Secundo est gaudere de aduerfitate mundi. per hoc enim bono gaudet spiritus. Petri. iij. Locantes christi passionibus gaudete. Et hec est facies martis. qui mars erigit et exaltat in Lapn corno et ibi est gloria sua siue gaudium ut dicitur est supra ca. xxviii. Quasi enim capricornus est mundus. comibus. i. aduerfitatibus suis nos impetens et percutiens in quo vir sanctus non conturbatur sed gaudet Jac. i. Omne gaudium cristimate fratres carissimi cum in tentationes varias incideritis. Tertium est gaudere de vita siue exercitio interioris habitus virtuosus. Item dicitur. xij. gaudium est iusto face-re iudicium. et hec est facies solis qui gloriam luminis sui quod valde est gaudiosum non habet ab extrinseco sed a seipso. ps. Omnis gloria eius ab intus. Undecimo bonitas que assimilatur aquario Cuius prima facies est veneris. secunda Mercurij. tertia lune. est triplex scilicet delectabilis: honestum: et virtutis. vnde Ambrosius in libro de officiis diuidit bonum in tria. scilicet delectabile quod solum ratione delectationis est appetibile. vnde tale quandoque potest esse et nocium et proficuum: honestum et inonestum. sicut patet in amore coniugali et in usu matrimonij. et hec est facies veneris. Item in bonum honestum quod et seipso habet rationem appetibile sicut sapientia. et hec est facies Mercurij qui dicitur disponere ad sapientiam. Item in bonum vile quod scilicet est appetibile in ordine ad aliud. et hec est facies lune que multum confert istis inferioribus. Quia sicut dicit Basilus. Ipsa est de eorum noctis mater rois. ministra humoris et dominatrix maris. Quod dicitur longanimitas. i. perseverantia in bonis que assimilatur pisci. cuius prima facies est saturni. secunda Jovis. tertia Martis. causat et tribus. Primo et abundantia virtutis quod quanto aliis plus habet de virtute ta-

to plus tolerat difficile. et hec est facies saturni qui ut dicitur est de a saturitate. i. abundantia. Secundo et temperantia operis quia quanto quis moderatius agit tanto diutius durat. et hec facies iouis qui est plane temperatus in suis qualitatibus. Tertio et magnanimitate cordis. et hec est facies martis qui disponit ad animositate. Et sic patet quomodo fructus spiritus sancti assimilant signis celis quibus scilicet fructibus ipsorum spiritus virtutes celorum id est celestium mentium perficiuntur et firmantur in bono. vnde ps. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Capitulum. xxvij.

Loziam eterne beatitudinis representat celum empyreum. Quod potest enim locum et locum inuicem continuari. vnde cum celum empyreum sit locus glorie beatorum oportet quod eorum status conformetur. Et ista conformitas attenditur quantum ad septem. Nam primo celum empyreum dicitur proprium dei habitaculum. de h. n. ipse deus dicitur. Itaque. Celum sedes mea et terra scabellum pedum meorum. Hec. n. duo corpora in mundo marie representant dei eternitatem et immutabilitatem. scilicet corpus supremum quod vocamus empyreum. quod illud solum iter spherarum celestium ponimus immobile et id assimilatur scabello quod est ovis eorum et firmum ecci. j. tertio in eum stat quod in celo empyreo marie refulget diuine operatio. Quod spiritus dei ibi esse sedes dei et habitatio dei. ps. Dominus in celo sedes eius. Et hic est quod boies orare volentes manent ad celum lenant tanquam dominum eius. Hoc autem cooperit bene glorie bonorum. i. quod de primo biliter habitata ut nunquam ab eis separet. et ideo replet eos letitia eterna et gloria. sicut illud psalmi. In eternum exultabunt habitabis in eis et gloriabuntur in te. Secundo celum empyreum est claritate lucidum. vnde empyreum dicitur celum igne-

uni non ab ardore sed a splendore. Conueniens enim est sicut dicitur Basilium ut sicut dicitur nati habent extremas tenebras ita beati habent extremam lucem. Et hoc etiam competit beatis quorum mens per lumen infusum glorie confortata et eleuata ineffabile et increatum lumen attingit. sicut illud ps. In lumine tuo videbimus lumen. Representat etiam illud splendidissimum celum claritatem gloriosam quam corpora gloriosa post resurrectionem habebunt. Sapientia. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Tertio celum empyreum est capacitate maximum. Nam infra se includit omnia corporalia. Et hoc etiam competit beatorum felicitati que se habet includit et continet omnia desiderabilia. vnde Boetius dicit. que beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. et ideo ibi satiabitur solum humanus appetitus. sicut illud ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quarto est figura sphericum. Figura autem spherica cum careat initio et fine representat eternitatem dei. quam beati participant. ipsum deum per essentiam videndo sicut illud 1o. xvij. Hec est vita eterna ut cognoscant te solum deum verum etc. Et ideo beati dicuntur esse in vita eterna. in vita interminabili et perfecta. Nam eternitas est interminabilis vi te tota simul et perfecta possessio. vnde Boetius dicit in. v. de consolatione. Unde quod beati habent vitam interminabilem et intransmutabilem non solum sicut esse sed et vitium sicut operationem. quod quantum ad illam operationem qua verbis vident non sunt in sanctis volubiles cogitationes: ut Augustinus dicit. xv. de trinitate. Et ideo dicitur Dan. vij. quod erit quasi stelle in perpetuas eternitates. Quinto est ab omni motu quietum. Nam si esset motus motus eius deprehenderetur per aliquod corpus apparens sicut deprehenditur motus aliarum spherarum. quod minime apparet. et ideo celum empyreum est omnino quietum. vnde Basilium dicit in. ij. de amero

que remuneratio que pro dignis operationibus restauratur in ea luce que est extra mundum quietis domicilium fornicatur. Sic etiam status beatorum vitano fini inberentium est status omnimode quietis et pacis. sicut illud ps. Posuit fines tuos pacem etc. Habent etiam quietem ab omni labore. sicut illud Apoc. xiiij. A modo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Item ab omni molestia vel inquietatione ps. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Sed nota quod quis celus empyreum sit imotus. habet tamen sicut aliquos influentiam super alia corpora que mouetur. sicut etiam superni angeli qui assistunt habent influentiam super medios et vltimos qui mutantur. Quis ipsi non mittat. Insistit autem celum empyreum in prima mobile non ad transiens et adueniens per motum. sed ad fixum et stabile puta virtutes continendi et cauendi vel aliud huiusmodi ad dignitatem pertinens. Similiter beati qui sunt in patria influunt nobis qui sumus in via suffragia et beneficia multa. et precipue spiritualia que sunt fixa et stabilia bona. vnde Job hortatur boiem viatores dicit. Vnde si est qui tibi rideat et ad aliquem sanctorum conuertere. 1o. v. Sexto est a difformitate remotus. Est enim totaliter uniformis non habens primum difformitatem. sicut celum stellatum. Quod etiam competit beatitudini sanctorum. non quidem ex parte beatorum cum beatitudo vnius sit maior quam beatitudo alterius. sicut illud. 1o. Corinth. xv. stella differt a stella in claritate. et sic ex parte beatorum est ibi quedam difformitas graduum. propter quod dicitur 1o. Corinth. xv. In domo patris mei mansiones multe sunt. sed ex parte dei beatificantis qui est beatitudinis obiectum. ex cuius cognitione saluus aliquis efficitur et beatus sicut illud Augustinus in. iij. confes. Beatus qui te nonit etiam si alia ignoret. ipsa beatitudo sanctorum est simplex et vniuersalis. Quia licet dicantur esse ibi congregata omnia bona. tamen illa congregatio bonorum est in deo.

non per modum compositionis sed per modum simpliciter: quod que in creaturis multipliciter sunt in deo preexistunt simpliciter et vniuersi. Et hinc est quod diuina beatitudo vna et simplex existens. nihilominus omnem beatitudinem complectitur. Quia quicquid est desiderabile in quacumque beatitudine vel vera vel falsa totum eminentem in diuina beatitudine preexistit. De contemplatiua enim felicitate habet certissimam et continuam contemplationem sui et aliorum omnium. De actiua vero gubernationem totius vniuersi. De terrena autem felicitate que consistit in voluptate. diuitiis. potestate. dignitate. et fama. sicut Boetius in. de con. habet gaudium de se et de omnibus alijs pro delectatione. pro diuitijs omnimodis sufficientiam quam diuitie promittunt. pro potestate omnipotentis. pro dignitate omnium reginum. pro fama admirationem totius creature. Septimo celum empyreum est situ supremum. quod a centro maxime remotus. Ita et beatitudo sanctorum est summus omnia bona transcendens. Nam quantum ad obiectum est summum bonum simpliciter. sed quantum ad actum in creaturis beatis est summum bonum non simpliciter sed in genere bonorum participabilem a creatura. Et tanta est excellentia illius beatitudinis quam designat celi empyrei excellentia localis. quod ut dicitur Apoc. 1o. Cor. ij. nec oculus vidit. nec auris audiuit. Capitulum xxxij.

Ratia gratum faciens assimilatur primo mobili propter quatuor. Primo quod illud celum est empyreum celi immediatum. Celum enim empyreum deputatum glorie beatorum idipsum representat. Sicut ergo illud celum immediate se habet ad empyreum. Ita gratia immediate se habet ad gloriam. sicut motus ad terminum vel sicut impertum ad perfectum. Roma. vi. Gratia dei vita eterna. Secundo quod illud celum

est in ordine celorum mobilis decimum. Nam sicut Ptolemaeus in libro de sphaera mota. et sicut Alpetragium in astrologia noua. supra firmamentum. i. celum stellatum quod est octaua sphaera ponere aliam sphaeram nonam quam vocamus celum crystallinum in quod reducitur motus orbis signorum qui est ab occidentem in orientem. Et similiter supra hanc ponere sphaeram decimam in qua reducitur motus diurnus qui est ab orientem in occidentem. et haec decima sphaera ut dicuntur est primum celum mobile. Hic igitur ordo siue numerus huius sphaere que scilicet est decima competit et gratie sine qua decem precepta decalogi non implentur. Ipsa enim est lucerna cum qua decima dragma perditur per peccatum. i. humana natura recuperatur. i. iustificatur. Luc. xv. Vnde Apoc. ad 1o. notat. iij. Iustificati ergo christi heredes sumus sicut spes vite eterne. Tertio quod haec sphaera decima inter omnes sphaeras mobiles obtinet principatum. Est enim primum mobile. et ideo non habet nisi vnum cum motum scilicet diurnum. Quod enim multitudinem ab vnitatem causat. Et natura sicut dicit philosophus in. ar. de animalibus non transit de extremo ad extremum nisi per medium. et ideo non est saltus nature ab eo quod habet vnicum motum ad aliud quod habet tres nisi per medium quod habet duos. Cum ergo in sphaera stellarum fixarum deprehensus sit ab astrologis triplex motus ut dictum est supra capitulo. xxx. scilicet diurnus ab orientem in occidentem supra polos mundi. Et alter stellarum fixarum e contrario ab occidentem in orientem. Tertius accessionis et recessionis. scilicet haec predicta quod sphaera stellarum fixarum non potest esse primum mobile. sed oportet ante eam esse alias duas sphaeras. scilicet vnam que habet tamen duos motus scilicet diurnum ab orientem in occidentem. et declinum qui est e contrario ab occidentem in orientem. et ista est sphaera nona. et aliam decimam ante istam quam habet tamen vnicum motum scilicet diurnum. Et

lud enim quod est primus in genere corporum mobilium non potest esse multiforme et variū in moribus. quod ab uno motore primo et simplici in eo quod movetur ab ipso non potest esse nisi unus motus. Quia ergo divina gratia est id quod anima primo movetur ad iusticiam. recte in celi primo motu designatur. Est etiam motus genericus in quantum non inclinatur nisi ad bonum. Ad alium enim. quia multiforme contingit ut dicit Dionysius habet motus multiformes. Ipsa etiam gratia est quod deo unimur. et est motus eius divinus id est lucidus et velox. Nescit enim tarda motumina esse. Quarto firmamentum sive celum stellarum est omnium motuum causatum et mensuratum. Nam illud quod est primum in aliquo genere est causa et mensura aliorum quare cum motus localis sit primus motuum ut philosophus probat. Et inter motus morales gratia est primus motus omnium virtutum et motuum qui sunt in nobis ad actus virtuosos et interiores. Quis enim virtutes gratuite causant a gratia. sicut omnia potentie aie ab essentia aie. Unde gratia est in ipsa essentia anime. virtutes autem sunt in potentijs tanquam in subiecto. Item gratia illuminat animam ad cognoscendum defectus suos quos peccati tenebra occultat. Nam sicut adveniente lumine solis fugatur tenebra noctis et pulchritudo uniuersa apparet. Ita cum gratia illuatur animas videt defectus suos quos prius non videbat. sic atomi in radijs solis apparet et in umbra non. Ita minima peccata in conscientia illuminata perspicuntur. Accedite ad eum et illuminamini. Sed nota quod si cut sol non illuminat cecos quibus ostiatur super bonos et malos. Ita nec gratia peccatores. quod peccatores sunt in contraria dispositione scilicet per obstaculum peccati. Tertio tenebre eum non comprehenderunt scilicet lucem gratie. ideo dicitur Ephe. v. Exurge qui dormis. Et item gratia assimilatur rosi. Primo quod ros ex alto manat. generatur enim ros in alto. flante vento calido a. austro. quod gratia descendit nobis insun-

dente spiritu sancto. Non est enim ros teste philosopho. nisi pluvia pauca. Austro autem rorem gignit quare aquilo sua frigiditate dissipat. quod gratia quia deus hominibus in fundit diabolus si potest eam corrumpit dum culpam contrariam gratie introducit. Dicit tamen Basilus quod luna est mater rosis. quod scilicet domina nostra in luna significata totius gratie impetratrix existit. Et ideo quicquid ros gratie in nobis facit totum potest dici opus virginis. Secundo quod ros serenitatem et temperantiam amat. Nam ros non generatur nisi in sereno et temperato quod si non sit serenum impeditur appropinquatio solis vaporum eleuationis qui est materia rosis. Si autem est estus consumitur ipse vapor subtilis. vapor enim rosidus subtilior est inter vapores humidus et ideo eleuatur ad superiorem intersticijs aeris exclusiue. quod ille locus temperatus est eo quod medium est inter calidissimum et frigidissimum. ideo ibi equaliter agit calor et congelationem impediens et frigus comprimens. Unde ille locus strictus ab Aristotele dicitur. quod clausus est inter duo extrema. Ros ergo est diuina gratia que nullo modo inuenitur in anima nisi serena sit et a peccato pura. Non enim sol lumen gratie influens appropinquare potest ubi mentis serenitas deest. Item estus concupiscentie destruit vaporem generis. et ideo opus quod reprimitur in medio temperantie siue abstinentie. Tertio quod ros terras icribat scilicet quod diuina gratia mentes a terrenis delictijs alienat. Quarto quod ros in seminibus medullam ampliat. Ita diuina gratia in nobis omnia bona multiplicat. Quinto quia ros ostras et pisces mari impinguat. quod gratia mentes humanas per amorem charitatis dilatat. Sexto quod margaritam in conchilia generat quod per diuinam gratiam filius dei in vero virginali est generatus. Septimo quod pullos coruinos sustentat antequam nigrescant. quod gratia animam non deserit quam spiritualiter pascit nisi postquam culpa nigrescere incipit. Est enim gratia cibum

spiritualis anime sicut panis est cibus materialis corporis. Octavo quod ros causat dulcedinem. Nam quous videatur insipidus. est tamen potestate dulcissimus. Mellis in herbis et floribus constat. Nihil enim sapientes mel aliud esse dicunt quam rorem. calore digestum in aere. Ita similiter gratia diuina que est in penitentie modo non sentitur sic sapida. Quous sit predulcissima sicut apparebit in patria. Item gratia diuina assimilatur aquae. Primo quod aqua est estus refrigerans. est enim aqua frigida ex natura. quare in calore estatis homines balneant se aquis. anetes et ankers sicut ob hanc causam contingit in aquis commorantes. Et ita etiam simili modo diuina gratia anime refrigerium tribuit dum calorem concupiscentie inflamantis extinguit. Secundo ratione coniunctionis quod est separatarum partium coniunctio. Nam terra presicitate in pulucrem caderet nisi eius pres aqua conueneret. Unde catus caprus quod parum habet de humiditate totus est interius oculatus et discontinuatus non sic pecorinus quod magis humore est plenus. Ita similiter gratia diuersorum cordium est unita ut sit in diuersis voluntas una. Tertio quod est viriditatis conseruatiua. quod apparet in omnibus herbis et plantis quarum virores pendunt ex aquis. Crescit enim in becu quecumque planta si non in virore suo per aquam fuerit conseruata. Et ita gratia dei est in bono conseruatiua dum in peccata cadere non permittit. Quarto quod est resistentium subuersiua. Nam omnia resistentia sibi vastat et alta in planum humiliat. Quando enim aqua terram vel aliquod aliud intrat terram excavat et a fundamentis omnia subleuat. et sic omnia complanat. Ita gratia omnia sibi resistentia in regno anime destruit dum altissima corda conuertit. et suo domino subiecit. Quinto quod est vacui repletiva. Nam replet omnes fossas sibi obvias ut nihil esse vacuum permittat in loco quem inhabitat. Et sic gra-

tia est beatorum hominum repletiva dum nihil in anima vacuum derelinquit. eo quod omnes virtutes ibi gignit quibus omnem patientiam perficiunt et ad suum complementum addunt. Sexto ratione caloris. quod ab alto cadens est caloris causatiua. Nam in aluo succus non calescit. quod tarde mouetur sed aqua cadens ab alto citius mouetur et descendit velocius. Motus enim nisi sit velox calorem non inducit. Quasi autem aqua fluida est gratia humana. Nec enim cito labitur. quod facilliter amittitur et non calefacit. quod diuinus amorem non inducit imo frequenter oppositum. Unde Apo. dicit. Si adhuc homines placere christi seruis non essent etc. Sed aqua cadens ab alto est gratia veniens a deo. Et hec est aqua que velociter descendit. quod nescit tarda molimina spiritus sancti gratia humana. facta dicitur Micronymy super illud Actuum. Et factus est de celo repente sonus etc. Unde hec etiam est aqua que charitatis igne animam calefacit. Item ipsa gratia diuina superabundans facit in quocumque homine cessare tentationes diaboli. sicut in multa pluuia cessant venti. eo quod vapor sicus qui est materia venti impeditur. et non eleuatur amplius ventus et hoc abundante suo contrario. cum contrarius magis forte impedit contrarium minus forte. Quasi ergo multa pluuia in terra est abundantia gratie in anima in qua cessant venti malarum tentationum. Eo quod vapor idest appetitus peccati non eleuatur in corde suo contrario scilicet dei gratia ibidem abundantie. Item gratia dei assimilatur fluuiio de paradiso egredienti qui diuiditur in quattuor capita idest in quattuor flumina. Beneficentia. Nec enim in diuersis quattuor habet modos. Est enim in penitentibus turbida. Et hec gratia assimilatur. Deon idest nilo qui est fluuius mesopotamie semper turbidus et circuit terram ethiopicam. mentes hominum de nigratorum. Ethiopes enim nigri sunt. et descendit per egyptum idest per corda

superborum que sunt tenebrosa. lumine vero sapientie carentia. **E**gyptus enim interpretatur tenebra. cuius planities idest humilem cognitionem minus. **g**ratia penitentie irrigat. cumulis arcanorum idest memoris peccatorum claudentibus offia eius. Nam peccatorum memoria superba mentem humiliat. et ipsa humilitas gratiaz retinet ne defluat. **H**ic fluvius habet cocodrillos idest demones instantes. **S**ed bestiola quedam que dicitur endros luto se involuens intrat per os in ventrem eius et rapit omnia interiora eius cuius occidit. **H**ec bestiola humilitatez xpi significat que luto carnis nostre se vestiens diabolicum ventrem idest virtutem dirupit et quos sibi incorporauerat extrahit. cuiusque virtutem extirpat. **S**ecundo gra xpi est in obedientibus plurima et hec assimilatur pbyson. que circuit terras cuiuslibet idest indiam. Nam india in scriptura interpretatur natus vel dilucidus que scilicet vir obediens nutu alterius. **S**uperioris sibi dilucidato. **l**ouis motu. **E**t de pbyson grece decet latine eo que decem in se recipit flumina idest obseruatiuz et impletionem decem preceptorum legis. **H**ic fluvius abundat arenulis aureis et gemis preciosis et in eius cetera litoris crescit aromatez et medicinales herbe. **A**renule auree sunt exempla speciosa. gemme precise sunt merita copiosa. medicinales herbe sunt vicioz remedia virtuosum. que omnia abundanter inveniuntur in vere obedientibus. **T**ertio gra xpi in patientibus est subita siue festina. **V**nde assimilatur fluuiio tigris qui ad instar tigris animalis velocissime currit ad modum sagitte. **V**t dicit Iosephus. que scilicet passiones et tribulationes presentes faciunt nos ad deum currere velociter. **P**salmista. **M**ultiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt. sicut equus calcaribus percussus velocius currit. **H**ic pergit contra asyrios. qui interpretantur depumantes que scilicet patientia contra persecutiones et depressiones bonorum inuictuz reddit. **T**res

post multos circuitus intrat mare rubrum que quandoque post multas passiones perducit ad martyrium quod propter rubredinem effusi sanguinis per mare rubrum designatur. **Q**uarto xpi gratia est fructifera in diligentibus. **E**t hec assimilatur curfrati qui interpretatur frugifer. nullas enim est fructus opis sine gra dilectionis. **H**ic est fluvius meopotamie que interpretatur altitudo cuiusdam vocationis. que scilicet altitudo xpiane vocationis consistit in dilectione charitatis. **H**ic est copiosus in gemis quia charitas abundat in operibus virtuosis et meritorijs. **I**tem gra dei assimilatur quibusdam fontibus mirabilibus qui inveniuntur in quibusdam provincijs sicut. **v**. deiferentias que sunt in effectibus gre. **R**efert enim Aug. et **I**hdo. que sunt duo fontes in boetia quorum vnus memoriam et alter oblivionez inducit. **E**t hec est prima contrarictas in effectibus gre. que gra facit oblivionez teporalium et memoriam spualium. **E**t hec sunt in apostolo dicente. **Q**uare retro sunt obliuiscens. **S**temporalia ad ea que sunt priora extendens me scilicet ad spualia. **P**hil. iij. **S**ecundo. refert Augustinus. que est quidam fons in egypto in quo facces extinguuntur accense et accendant extincte. **E**t hec est scda contrarictas gratie. que extinguit vicia et accedit virtutes. **R**o. xij. abijcimus opera tenebrarum et idna mur arma lucis. **T**ertio dicitur quidam esse fons apud garamantes. qui fons est taz algens de die vt non bibatur. sed calidus de nocte vt non tangatur. **E**t hec est tertia differencia gre. **Q**uia gra in die prosperitatis facit algidum idest humilem ita vt non bibatur siue absorbeatur a superbia. **E**t in nocte aduersitatis facit calidum idest feruentem et deuorant ita vt non tangatur ab impatientia. **Q**uarto leguntur duo fontes fuisse in sicilia. quorum vnus sterilem faciebat. alter vero fecunditatez inducebat. **E**t hec est quarta differencia gre. quia facit aliquos steriles in carnalibus scilicet per continentiam. et secundos in spualibus. **S**

per doctrinam et bona opera. **Q**uinto legitur fuisse quidam fons in idumea. qui tribus mensibus anni est turbidus. tribus sanguineis. tribus hircidis. et tribus limpidus. **E**t hec est vera differencia gratie. que in quibusdam est turbulenta. vt in tribulatione siue actiuis qui frequenter turbantur. sicut dominus dicit **M**artibe. **T**urbat erga plurima. in quibusdam vero limpida. sicut in contemplatiuis. **I**n quibusdam vero sanguinea sicut in martyribus. **E**t in quibusdam viridis sicut in virginibus. **I**tem gratia spissantur assimilatur aque pureali. **P**rimo rone sapozis. que a terra circosstante sapozem attrahit. **V**nde nunc saltem nunc dulcem se ostendit. **I**ta gra spiritus sancti in anima terreno corpori circosdat. non vniformiter sed varie in anima sentitur. **N**am nunc est salsa in anima peccantis. nunc dulcis in anima contemplantis. **S**ecundo rone laboris. ad hoc enim vt aqua putealis melioratur oportet vt sepius vacuetur vel hauriatur. **V**nde quanto frequentius in extrahendo cas de puteo laboratur tanto melior et motu efficitur. **H**auritur enim aqua et puteo profunde bonitatis diuine orationis assiduitate. **E**t ideo quanto crebrius oratur tanto magis gratia impetratur. per quam anima proficiens melioratur. **T**ertio rone dulcoris. que tanto aqua putealis est dulcior quanto est terre viue vicinior. **T**erra autem viuientium dicitur vita beata. **P**roportio mea etc. **H**ic terre quanto magis anima propinquat per contemplationem vel affectionem tanto gratiam percipit dulcioris et etiam carnis vel mundi intrinsecus refrigerationem. **Q**uarto rone calozis. que puteus nunquam de leui in hyeme congelatur. eo que caloz a suo contrario ad interiora putei repellitur. **V**nde non solum non congelatur. sed non coartatur a frigore. imo magis tunc seruescit et inflamatur. **E**t ita etiam simili modo est de anima que per gratiaz in hyeme tribulationis magis in amore dei calefit et accenditur.

Capitulum xxxiii.

Gratie gratis date assimilatur circulus celestis spherre de quibus meminit. **S**alomo **E**ccl. i. vbi dicit. **L**ustrans vniuersa in circuitu pergit spūs et in circuitos suos reuertitur. **N**am

gratie gratis date sunt ille quas enumerat **A**po. i. **L**ozin. xij. **A**lij datur per spūm scientie. **A**lij autē sapientie sicut eundem spiritum. **A**lij gratia sanitatis in vno spiritu. **A**lij operatio virtutum. **A**lij prophecina. **A**lij discretio spūm. **A**lij genera linguarum. **A**lij interpretatio sermonum. **P**rima igitur est sermo sapientie. **E**t hec assimilatur celesti circulo qui dicitur solstitialis estiuus. **S**ermo enim sapienter loquentis ad tria tendit que nobis ille circulus representat. **P**rimo ad instruendum intellectum specialiter de diuinis et spūalibus circum que proprie est sapientia. **T**unc autem intellectus instruitur dum aliquis sic clare loquitur que doceat. **E**t hoc representat circulus ille solstitialis qui ideo solstitialis estiuus dicitur que sole ibi existente fit solstitium estiuale. vbi autem existit sol presens omnia clare et lucide videntur. sic qui loquendo instruitur desiderat necesse est vt ea que loquitur clare et lucide ostendat. **E**t talibus dicitur ex persona **S**apientie **E**ccl. xiiij. **Q**ui elucidant me vitam eternam habebunt. **S**ecundo qui sapienter loquitur intendit ad mouendum affectum. vt scilicet libenter audiant verbum dei sed ille qui vult delectare oportet que loquatur temperate. inō nimis prolixo. que plura locutio non delectat. sed attendit. **E**t si vult mouere affectum oportet que loquatur seruentem. verba enim inflammare nequeunt que frigido corde proferuntur vt dicit **B**reg. **E**t hoc significat circulus solstitialis estiuus. que est que si coniunctiuus nostre habitabilis et torride zone. **I**n nostra habitabili est temperies aeris. **I**n torrida vero excessus seruoris **V**nde in sermone predicantis debet hec

duo coniungi. scz temperamentum locutionis scz a prolixitate. et seruo pronuntiationis. vt scz per primum placeat per fecundum moueat. Et tertio sermo sapienter predicantem tendit ad flectendum ad actum. i. ad hoc vt audior: amet ea que ipse predicans dicit et ipsa implere velit. quod fit dum sic aliquis loquitur qz auditorz flectit. Ad quod quidem spiritus sanctus vtitur lingua hominis quasi quodam instrumento. Ipse autem est qui perficit operationem interius. Vnde Grego. dicit in Omelia penthect. Nisi corda audientium spiritus sanctus replicat ad ardorem amoris vor dicentium in cassum sonat. Et h etia ostendit circulus solstitialis estivalis ex eo qz ille circulus tangit zodiacum in cancro. Nam zodiacus dicitur a zoda quod est vita. qz viuificatiuus est spiritus sanctus. qz spiritus est qui viuificat vt dicit saluator. Vnde tunc estivali coniungitur zodiacus quando ipsius predicatoris sermone adiungitur spiritus sancti virtus. Que coniunctio fit in cancro. vbi sol reflectitur et retro cedit. Nam in vii. gradu cancri sol retro gradationem facit. quia sol in tantum extollitur versus tumorem sphericum scz nostram habitabilem et situm in terra qz non potest plus extolli. et tunc retrogradatur descendendo per signa inferiora. Tunc ergo zodiacum solstitialis in cancro tangit quando sermo predicatoris virtute spūs sancti adinncta superbum cor peccatoris ad humilitatem penitentie flectit et reducit.

Et Secunda gratia gratis data est sermo scientie id est gratia loquendi efficaciter de inferioribus et specialiter de humanis. Et hec assimilatur alteri circulo solstitiali hyemali Nam ille qui vult docere hominem scientiam non vanam sed salutiferam debet intendere ad tria. Primo ad instruendum. scz vt minuatur tenebra ignorantie et crescat lumen scie. Et hoc significat solstitialis hyemalis. qz scz sole in eo existeret fit solstitium hyemale. postqz incipiunt crescere dies et noctes crescere Roma. xij.

Abijcimus opera tenebrarum et induamur arma lucis sicut in die etc. Secundo debet intendere ad efficiendum. scz timore supplicij et amore premij. Et hoc significat solstitialis hyemalis. qz est ex parte torride et alterius habitabilis. Nam in torrida vbi est excessus ardoris intellige supplicium inferni. In alia habitabili vbi temperies et amenitas est acris intellige sanctitatem celi. Quorum primum est timendum reliquum appetendum. Tertio debet intendere ad promouendum. scz vt homo per sciam humanior et practice proficiat ascendendo de virtute in virtutem. Vbi iterum ostendit circulus solstitialis hyemalis: qz tangit zodiacum in Capricorno. Caper enim est animal somnibus superiora petens. Vnde dicitur Capricornus. qz sol tibi eris p solstitium hyemale incipit ascendere qz signa versus superiorem arietem et versus cancrum vbi ascensum significat bovis p profectum virtutum. Et tertia gratia gratis data dicitur fides. Et hec assimilatur circulo galactice ppter quatuor. Primo propter puritatem. qz galactia dicitur via lactea. in qua significatur puritatis quam fides facit fm illud dicitur Petri. Actuum. xv. fide purificas corda eorum. Secundo propter firmitatem. qz galactia semper stat in eodem loco celi. vt dicitur ps. Vbi intelligitur certum ad apparentiam. propter tardissimum motum. qz in rei veritate expertum est qz galactia mouet in centum annis gradum vno. Fides autem put gratia gratis data accipit p aliqua fidei excellentiam sicut p constantiam fidei. vt dicit glossa. Vnde fides dicitur substantia. propter firmitatem Hebr. xi. Tertio propter claritatem. Nam galactia circulus tunc est clarior quam aura nocturna fuerit frigidior et serenior. qz scz constantia fidei tanto amplius clarescit quanto aura pfectionis vel frigus mundi tenebrosi magis est exteclit. Quarto propter utilitatem. Nam galactia propter suam claritatem et serenitatem dirigit nauigantes et itinerantes de nocte. Similiter fides vera et constantis dirigit nauigantes per mare mundi. Vnde dicitur

de filiis Israel ad Heb. xj. qz fide transierunt mare rubrum tanquam per aridam terram. Et est fides viatorum directio ne in tenebris ignorantie vel infidelitatis exorbitando perant. Vnde dicitur ad Heb. x. Iniciauit nobis viam nouam et post eum ascendamus tum. Vno corde in plenitudine fidei.

Quarta gratia gratis data est gratia sanitatum. Et hec assimilatur circulo parallelo septentrionali qui est diuisio nostre habitabilis et frigide. Dicitur enim parallelus. i. eque distans a para quod est iuxta et lele quod est distans. equaliter enim distat ab alio australi siue antarctico parallelo. hoc autem competit gratie sanitatum. qz omnis infirmitatis est equaliter et indifferenter curatus et non videlicet minus vnius qz alterius qz infirmitur diuine virtuti cui nihil est impossibile vel difficile. non sic autem de virtute medicine creatur que aliquas infirmitates curare potest et alias non. Et rursus curabulum infirmitatum quasdam tardius et quasdam citius curat. Item iste parallelus dicitur septentrionalis. septentrio denominatur de stellis arcturi que circa polum arcticum vertuntur. Vnde iste circulus. vij. stellarum significat septem modos qbus gratia sanitatis corporalis in euangelio legitur esse concessa in quibus etiam significantur. vij. modi qbus infirmitates spirituales curantur. Primo. n. legitur fuisse concessa gratia corporalis sanitatis discipulorum oratione facta. Vnde Luc. x. de lectu petri febricitate qz discipuli rogauerunt illum p ea et legitur. Nunc illi ipse curauit febricitate etc. Et similiter ab infirmitate peccati curat homo p orationem in istov. Jo. v. Oratio fidei saluabit infirmum et alleluia. cum dominus est in peccatis sit dimittatur ei. Secundo potestari concessione facta. Luc. x. Dominus mittit discipulos ad predicandam dedit eis potestatem vt languores egerent significat qz vno predicatiois curat infirmitas peccatorum. Sapientie. xvi. Sermo tuus dicitur sanare oia. Tertio precepti christi ne sic dicitur. Vnde dicitur. Die tu vno spiciendo et sanabit puer meus in qz signifi-

catum est qz obedientia sanat morbos spirituales spiritus supbie et negligetie sic infirmus obediens medico curat. Quarto appropinquatio qz sic appropinquabant christo vt eum tangerent sanabantur. Vnde dicitur. Quotquot tangebant eum salui fiebant. Iste tactus pertinet ad actiue vel ad imitatiores operum christi qui etiam sanantur spiritualiter. Quinto manuum impositio ne Luc. quarto. At ille singulis manus imponens curabat eos. Ista manuum impositio est per penitentie absolutionem. Vel tactus manuum christi est flagellatio dei que etiam expellit infirmitates peccati. Vnde dicitur. Sermo aqz lotionis sicut sit infirmitas cecitatur sicut dominus misit cecum a natiuitate vt laueretur ad naratoriam filie et abiit et lauit et vidit. Joan. nono. Signans qz cecitas ignorantie tollitur per equam sapientie. Siue sit infirmitas lepre sicut dominus introduxit de naaman leproso curato in lotionem aque Jordanis. Luc. qz to. Nam lepra naaman principis militie. Syrie est corruptio in prelato. que curatur in descensu humiliatis. Jordanis enim interpretatur descensus. Siue sit quecumque alia infirmitas sicut sanabat vnus qui primo descendebar in piscinam. Jo. anis quito. Et ista est lotio baptismi vel penitentie que omne peccatum purgat.

Septimo vulnerum alligatio sicut patet de Samaritano qui curauit vulnerum. vulnera eius alligando. vinum et oleum infundendo. Luc. decimo. Nec aligatio. est iusticie adhibito per correptionem in qua debet esse vinum mordens et oleum leniens quia miscenda est lenitas cum seueritate et misericordia cum iusticia vt dicit Gregorius. Item circulus ille parallelus diuidit nostram habitabilem a frigida. Habitabilis autem siue habitatio anime est in corpore. Frigus autem est qualitas mortificationis. Vnde per gratiam sanaturam habitabilis nostra. i. corporis non stri natura diuiditur a frigida. i. sepa et liberatur et a morte. qz scz habentes hanc

g'ariar' motuos suscitant. Quinta gra-
tia gratis data est operatio virtutum. i. si-
gnorum vel miraculorum. Unde bec assi-
milatur zodiaco circulo qui dicitur eē cir-
culus signorum. Nam miracula que sa-
cultatem nature excedunt vocantur virtu-
tes. Quia No sunt ad manifestandum ali-
quod supernaturale vocantur signa. pro-
pter excellentiam autem dicuntur porten-
ta vel prodigia quasi procul aliquid offen-
dentia. Sexta gratia gratis data ē pro-
phetia. Et bec assimilatur illi circulo cele-
stis sphaere qui dicitur Solus solstitialis
qui incipit a polo septentrionali: et per Can-
crum et Capricornum circulariter proce-
dens iterum redit ad suum principium.
Nam prophetia vt dicit Grego. q'ncz in-
cipit a preteritis. sicut de prophetia Adoy
si pater qui pphetanerat de principio crea-
tionis rcrum. quandoqz No est de presen-
ti occulto quandoqz de futuro: et quādoqz
a futuris redit ad preterita. sicut expesse
patet in libris prophetarum. Dicitur autē
colurus a colon vri idest membrum fil-
nestris bouis. Colon enim est membrum
vrus No bos filuestris dicitur. i. cauda. s.
bouis filuestris qui erigens caudam cir-
culum facit imperfectum. Unde colurus
quasi circulus imperfectus. Nam sicut vi-
dit ap's. i. Cozin. xiiij. Et parte cognoscim⁹
et ex parte prophetamus. Unde prophe-
tia imperfectiones habet. Septima gra-
tia gratis data est discretio spirituum. et h
assimilatur circulo orizontis qui scz diui-
dit duo hemisphaera. bec autem hemisphaera
scz inferius et superius sunt duo spiritus. s.
creator et creatus: Qui autem habent hāc
gratiam diuidunt et discernūt quando id
quod suggeritur vel inspiratur est a spiri-
tu creatore idest a spū sancto. v' a creatore. i.
a spū proprio vel maligno. vident etiā ea
que dicuntur quo spiritu dicantur. Unde
dicitur. i. Jo. iij. Probate spūs si ex deo
sint. Et ibidem. Nolite omni spūi crede-
re. Quia est gratia linguarum. Et h
assimilatur alteri circulo parallelo scz an-

strali. Nam parallelus vt dictum est dicitur
tur eque distans qz scz habentes donuz li-
quarum omnes linguas quantūcūqz di-
stantes sine differentes equaliter loquebā-
tur. sicut patet de apostolis. Actuum scdo
Sed hoc q' dicit equaliter intelligendum
est quantum ad ea que pertinebant ad
dei doctrinam. In quibus diuina gratia
nulla linguarum distantia fuit apostolis
ignota. sed quantum ad ea que supra ad-
duntur humana arte ad ornatum et elo-
quentiam locutionis quilibet apostolus i-
stractus erat in sua lingua. non aut aliena
Unde apostolus maiori facundia vsus
ē in epistola ad hebreos quā scripsit in p-
pria lingua. q' in alijs quas greco sermo-
ne composuit. Sicut etiam in sapientia et
scia fuerūt sufficienter instructi quāz regre-
bant i doctrina fidei. non aut quātū ad oia
que per scientiam acquisitam cognoscun-
tur. puta de conclusionibus arithmetice v'
geometrie et. Nona gratia ē interpre-
tatio sermonum. Et ista assimilatur alte-
ri coluro scz equinoctiali qui per libram
in arietem procedens iterum redit ad suū
punctum. Assimilatur autem interpreta-
tio sermonum coluro quia imperfectionē
habet sicut et prophetia. Nam qui scit in-
terpretari vnum. nescit quandoqz inter-
pretari aliud. Sicut Daniel interpretatus ē
visionem siue somnium nabuchodonosor
et tunc in alia visione quā ipsemet habuit
dixit. Ego audiui et non intellexi Dan. vii.
Et ideo interpretatio sermonum reduci-
tur ad prophetiam. in quantum scz mens
illuminatur ad intelligendum et exponen-
dum que sunt in sermonibus obscura siue
propter difficultatem rerum significatarū
siue etiam propter ipsas voces ignotas q'
proferuntur siue propter similitudines re-
rum adhibitas fm illud Dani. v. Audiui
de te q' possis obscura interpretari et liga-
ta soluerē.

Capitulum xxxv.

Hereticorum vita assimilatur
antris terre propter quinqz.
Primo qz antrum est la-
tubulum tenebrositatis. Un-
de dicitur antrus ab atro eo
q' atris tenebris fit insulum. Sic hereti-
corum vita cum sit animalis et tenebrosa
later tamen sub specie pietatis. vñ Adat.
viij. Attendite a falsis prophetis qui veni-
unt ad vos in vestimentis ouis et c. i. Re.
xiiij. Absconderunt se in speluncis et in ab-
ditis. in petris quoqz et in antris et cister-
niis. Nec enim diuersa loca diuersi modi
sunt quibus heretici se occultant sub spe-
cie pietatis. Et secundo qz antrum habet
intuitum capacitatis. Unde antrum dicitur
specus ad speculandum qz in suas pre-
das animalia speculantur vt dicit Irido.
Sic heretici in scripturis masculinas et so-
pbisticas subtilitates speculantur quibus
simplicium animas rapere et peruertere
possunt Job. xxx. Quando cubant in an-
tris et in specubus insidiantur. Tertio
qz antrum habet intemperamentum co-
trarietatis. Nam antrum est in estate val-
de frigidum et in hyeme valde calidum. sic
heretici in operibus charitatis sunt valde
frigidi: sed in operibus iniquitatis sunt val-
de calidi. i. seruētes et solliciti. Unde in eis
impletur illud Adat. xliij. Quonia su-
perabundabit iniquitas tua. refrigescet cha-
ritas multorum Job. xxvij. Ingredietur
bestia latibulum suum et in antro suo mo-
rabitur. ab anterioribus egredietur tēp-
stas et ab arcturo frigus. Quarto qz hz
nutrimentum vitiatum. Nam antrum ē
fecibus bestiarum nutriendis aptus. Sic
heretici nutriunt filios bestiales et carna-
les concedendo eis libertatem operū car-
nis dicentes fornicationem non esse pec-
catum et multa alia similia Judith. vi. Fe-
cerunt sibi antra et speluncas in montib⁹
i. opiniones corruptas et carnales. in mō-
tibus. i. in exemplis et doctrinis suoz ma-
iorum. Quinto qz est habitaculum infir-
mitatis. Nam antram ex vaporibus et su-

poribus animalium sepe est fetidum et cor-
ruptum. et ideo in eo habitare volentibus
est infirmum. Sic verbis et exemplis pesti-
feris et corruptis ipsorum hereticorum co-
habitantes et coherentes eis insiciuntur et
infirmantur in fide et bonis moribus. ps.
Corrupti sunt et abominabiles facti sunt
et c. iij. Thim. iij. Errantes et in errorez mit-
tentēs. Item hereticorum doctrina assi-
milatur alluioni. Primo rōne inun-
dationis qz alluio dicitur larens et lata
inundatio aquarum. Doctrina aut bere-
tica sub specie pietatis et colorate veritatis
quasi per omnes partes orbis actenus in-
undauit et se dilatauit. Secundo ratione
consumptionis. dicitur enim alluio ab
abluendo qz terram per quam transit ab-
luit et abluendo consumit. Sic hereticorū
doctrina licet videatur exterius mundiciā
quandam pretendere tamen finaliter cō-
sumit. dum anime omnem bonam dispo-
sitionem tollit Job. xiiij. Alluione paula-
tim terra consumitur. Paulatim enīz be-
retici decipiunt incipiendo a bonis et tra-
hendo ad mala. Tertio ratione dissolu-
tionis. nam quanto per absconditas ripa-
rum. concauitates maiori se fluxu alluio
diffundit tanto periculosius littoris solidi-
tatem dissoluit. Sic hereticorum doctrina
quanto oculius mentibus simplicium in-
funditur tanto periculosius vite vel fidei
in eis soliditatem dissoluit. Quarto ra-
tione deceptionis. Quia ripe superficies
exterius solida videtur. sed consumptio in-
terius occultatur. Et ideo pes calcantis ri-
pam facile labitur. qz interiori soliditate cō-
sumpta latens vacuitas non videtur. vt di-
cit Gregorius. Sic etiam faciliter sim-
plices ab hereticis seducuntur et in heresi-
corum labuntur. qz falsitas eorum et prau-
tas sub quadam veritatis specie et verbo-
rum dulcedine occultatur. scdo Thimo. iij.
Habentes quidem speciem pietatis vir-
tutem aut eius abnegantes.

Capitulum xxxvi.

Demilitat gradus assimila-
ri possunt circulis planetarū
Nam vt Ptholomeus di-
cit Planetis assignant tres
circuli scz deferens equans
z epicyclus. Deferens est circulus plane-
te per cuius circūferentiā semper mo-
uetur epicyclus ipsius planete. dictus ideo
deferens qz defert circulum epicycli. Hu-
ic assimilatur primus humilitatis gradus
qui est subdere se maiori non solum quia
maiori deferendū est sed etiam qz fm ei
imperium z obediētiā subditus moue-
ri z incidere debet in omnibus. vt sic fm
circūferentiā huius circuli idest fm dis-
positionem p̄lati deferatur circulus epi-
cycli. i. vita z voluntas subditi exemplo scz
xpi qui dicit Jo. vi. descendi de celo nō vt
faciam voluntatē meam. sed volū. eius
qui misit me. Secundus circulus voca-
tur equans scz super cuius centrum mo-
uetur deferens qz in illo tenet vniuersū
planeta cursum suū. Et huic assimilatur
secūds humilitatis gradus qui est non p̄
ferre se equali. z ille est equans quia scilicet
equalitatem sue mensure homo non exce-
dit Eccl. xxiij. Noli extolli sed esto in cis
quasi vnus ex illis. Tertius autē qui vo-
catur epicyclus est quidam parvus circu-
lus quem describit planeta motu corporis
sui per cuius circūferentiā mouetur cor-
pus planete. Vnde in superiori parte sui
epicycli mouetur ab occidente in orientem.
In inferiori v̄o parte mouetur ab orientem
in occidentem. z huic assimilatur tertius gra-
dus humilitatis qui est minorem nō sper-
nere sed ei se conformare. Et ille est vt cir-
culus minor epicycli cum homo se parui-
ficat obsequendo vel condescendendo mi-
nori sicut xps qui dixit apostolis Lucē vi
gesimo secundo capitulo. Quis maior est
qui recabit an qui ministrat. z postea sub-
dit. Ego autem in medio vestrum sūz qua-
si qui ministrat. Huic circulum z gradus
humilitatis describit nobis motus corpo-
ris nostri qui scz docet vt nos superbire i

nullo debeamus. Et hic motus est duplex
vnus in morte z hic est ab occidente in
orientem in quantum corpus per mortem
redigitur in pristinam suam originē. Be-
neficio tertio. Vnde reuertaris in terram
de qua sumptus es. Secundus est in vi-
ta qui continue tendit ab oriente in occide-
tem. i. a natiuitate ad mortem Eccl. p̄mo.
Dicitur sol z occidit. i. homo primo nasci-
tur postea moritur Sapientie. v. Nos na-
ti continuo definimus esse z postea erim⁹
quasi non fuerimus. Tercio assimilat acri
propter quosqz. Primo qz aer est sui na-
tura est perspicuus. sic humilis est perspi-
cuus per sapientie susceptibilitatem que ē
lux spiritalis. Prover. xviij. Vbi humi-
litas ibi sapientia. Secundo qz aer est sui in-
omnem partem extensus sic humilis p̄
sui ad omnem statum coactionem. Nam
sicut dicitur est humilis homo maioribus
obedit. equalibus seruit. minoribus cōdes-
cendit. z sic ad omnem partem humilitas
se extendit. Sola tamen dicit Mat. iij.
Super illo verbo docet nos implere om-
nem iusticiā. qz humilitas habet tres gra-
dus. Primus est subdere se maiori z non
preferre se equalibus. z bec est humilitas
sufficiens. Secundus est subdere se equa-
li z non preferre se minori z bec est humi-
litas proficiens. Tertius est subdere se mi-
nori. z bec est perficiens qz in hac humi-
litate tertia est perfecta iusticia. Tertio qz
aer est celestis influentie receptiuus. qz
humilis est ad diuinam gratiam recipien-
dam dispositus. Ja. iij. Deus superbis re-
sistit. humilibus autē dat gratiam. Quarto
qz aer est virtutis respirandi administra-
tiuus per quā respirationem conseruatur
vita corporalis. Vnde z aer per respiratō-
nem attractus spiritus vocatur. fm illud
ps. Os meum aperui z attraxi spiritum.
Sic etiam per humilitatem attrahit spi-
ritus sanctus per quem est z conseruatur i
anima spiritalis vita. Vnde Isa. xvi. sz
altam translationem. Super quem reges
cit spiritus meus nisi super humilem z qe

tum tremantem sermones meos. Qui
to qz aer est volatiliū locus. locus autē
est locati conseruatiuus. qz humilitas est
hominum spiritalium z contemplatiuo-
rum conseruatiua. Vnde sicut auis in ae-
re volat. sic vni virtutum in humilitate
ambulant. Nam qui ceteras virtutes si-
ne humilitate congregat quasi puluerem
in ventum portat sicut dicit Gregorius.
Item humilis assimilatur terre. quia qz
uis sit infima tamen celestis influentie
est maxime receptiua. Luni enim sit celi
centrum in omni sui parte ab ipso influe-
tie sue capit effectum. Et ideo inter omnia
mundi corpora est secundissima z rerum
multarum in esse productiua. Similiter z
anima humilis maxime receptiua est in-
fluxus gratie celestis. z qz confluit aq̄ gra-
tie ad concavitatem terre idest humilita-
tem anime ad cuius scz abundantiam se-
quitur secunditas vite per opera merito-
ria virtutum. sicut in plantis ad abundā-
tiam humorum sequitur secunditas fru-
ctuum. ps. Erūt tanqz lignum quod plan-
tatum est secus decursus aquarū qd fructū
suarū dabit in tempore suo. Et iterum. ps.
Terra nostra. i. humilis anima dabit fru-
ctum suum. Item humiles assimilantur
vallibus. Primo quidem qz valles sūt
aque. Luni enim vallis sit terra decli-
uis z depressa inter medium montiū col-
locata oportet qz aquarum desuper fluen-
tium sit receptiua. Et talis est anima hu-
milis que dum se volūtarie inclinat z de-
primi. inter duos montes. i. modos sup-
bie. quorum vnus est extolli de spiritali-
bus. alius extolli de temporalibus. ab vtroqz
declinans quasi media trāsit. z iccirco su-
pernarum gratiarum influxum copiosissi-
me recipit. ps. Inter medium montium
pertrāsibunt aque. Abundat etiam in val-
libus idest in humilibus aqua lachryma-
rum. ps. Ascensiones in corde suo dispo-
suit in valle lachrymarū. Secundo qz val-
les sunt fructuosae. Nam propter humo-
ris copiam. in herbis z floribus z fructi-

bus secundantur frondium z florum de-
core citius adornantur. Ita in humilibus
abundant herbe virtutū fruges operum.
frondes v̄borum. flores affectionum. ps.
Valles abundabūt frumento. i. humiles
vite merito. Tertio qz valles sunt v̄m-
brosae. qz scz a montibus z collibus obum-
brantur. z sic in humilibus sūt v̄mbre mō-
tium. i. exempla sanctorū Jacb. iij. Fugie-
tis ad vallem montiū meorū. Quarto
qz sunt estuose qz scz sit in eis maior sola-
rium radioz concursus. Quia dū ibi nul-
tiplicantur z detinentur. nec vitra eis di-
latari conceditur maior ibi qz in montib⁹
calor generatur. Vnde in eis nubes citius
dissoluantur et quaz resolutione loca cir-
cūadiacentia humectant. Similiter in hu-
milibus diuine consolationes z inspiratō-
nes z gr̄e qz radij in vallib⁹ multiplicatur
quibus mētes eorū ad amorē superne pa-
trie inflāmantur. vnde omne frigus acci-
die vel peccati citius quasi nix resoluta re-
pellit. scdo Mat. i. Accipit ignem de
altari abscondit in valle. ignis altaris ē
amor spūalis qui abscondit z seruat i val-
le. i. in humilitate mētis. Quinto qz valles
sūt aere. Nā edificia in vallib⁹ sūt mī-
nus v̄torū ipsūm agitant qz q̄ mōti-
bus collocant. Nā mōtiū obiectu a p̄cl-
larum inundantiū impetu valles defen-
dunt. z terremotib⁹ incole vallium rari-
us molestant eo qz pres terre in vallib⁹ ma-
gis iter se cōpūmunt qz v̄ti illas pres dif-
ficuli subitāt. qz ergo mīne sūt porose a
v̄ctis modicū agitant sicut dicit ps. Sicut
ēt hūiles sūt magis qz z tūti z a ventis
p̄cutionū z a motib⁹ r̄tationū. Vn sic
dicit Judic. i. Iudas z bitatores mōtium
obtinuit bitatores vallis delere n̄ potuit.

Incarnatio filij dei assimi-
latur rozi sine rozationi fm
illud Isa. x. Rozate celi de
sup z nubes pluāt iustū. bec
autem similitudo attenditur
quo ad quinqz. Nam filius dei incarna-
e iij

tus est vt mundum malignitate inflama-
tum refrigeraret. Ros enim calorem tem-
perat et refrigeria prestat. Ita ille ros tem-
peravit estum concupiscentie. *Ecc. xliij.*
Ros obuians ardori venienti humilem
efficit cum et adducit refrigerium gratie.
Danielis tertio. Fecit medium fornacis
quasi ventum rosis flantem. *Secundo*
incarnatus est vt mundum aridum im-
pinguaret. Ros enim quosdam pisces ma-
ris impinguat. Et in aliquibus regionib⁹
oues roze pascuntur et impinguntur. sic
ille ros mundum aridum impinguit. *Be-*
nefis vigesimo. In pignedine ter-
re et roze celi desuper erit benedictio tua.
Impinguamur enim in christo ex consi-
deratione sue humanitatis. et hec est pin-
guedo terre. et etiam ex contemplatione sue
diuinitatis. et hec est pignedo rozis. *Ter-*
tio vt mundum sterilem fecundaret. locust
enim vbi ros non descendit sterilis cri-
stus. Sic mundus erat sterilis a bona ope-
ratione. sed descendit ros ille in ipsum et
germinare fecit. *Sec. xliij.* Ego quasi ros
et israel germinauit quasi lilium. *Quar-*
to vt mundum famelicum pasceret. *Num-*
eri. ij. Cui⁹ descendit nocte super ca-
stra ros descendebat panis et manna. *Isto*
tamen roze non pascuntur homines. cor-
num idest peccatum denigrati sed par-
uuli idest homines mansueti per purita-
tem albi. Nam pulli coruorum q³ diu ha-
bent pilos albos a parentibus relinquin-
tur et tunc eleuantes capita et aperientes
rostra celesti roze pascuntur. *Vnde in ps.*
Qui dat iumentis escam ipsorum et pul-
lis coruorum inuocantibus cum. Quando
autem nigrescere incipiunt a parenti-
b⁹ suis nutriunt. Quinto vt parte demo-
num coceretur. Ros enim nocturno tem-
poris cadens venenosa aialia ardet. et id ve-
nenuorum non tm nocet de nocte quan-
tum de die fm ps. *Raro etiam pungit*
serpentes q³ diu stant inter herbas rozi-
das. Sic ille ros celestis ad nos veniens
malitiam demonis refrenauit. Isa. xviij.

Ros lucis ros tuis. et terram gigantum
idest superborum demonum detrahet in
ruinam.

Capitulum xxxvij.

Aconstans homo assimilatur
mercurio qz q³us sit de se re-
perate nature et diurnus. tm
frequentius variatur qz mo-
do masculinus modo femi-
neus inuenitur. Cito enim se vertit ad na-
turam illius planete cui coniungitur. vt cu
bonis bonus et cum malis malus. cu me-
diocribus mediocris vel maliciosus statq³
efficiatur. Et talis est incontinens sine in-
constans homo fm ps. *Cum sancto san-*
ctus eris et cum viro innocente innocens
eris et cum electo electus eris et cum per-
so peruerteris. Item inconstans homo as-
similatur aeri in tribus. Primo qz aer
est substantialiter leuis. sic homo inconstans
est leuis in credendo. *Ecclesiastic. xij.* Qui
cito credit leuis est corde. *primo* *Joannis*
iiij. Nolite omni spiritui credere. *Bernar-*
dius. *Primo* qz aer est facilliter
mobilis. Sic homo inconstans est mobi-
lis in operando qz se non perdurat in ope-
re incepto. sed facilliter dimittit vnum et i-
cipit aliud. *Ja. ij.* Vir duplex animo in-
constans est in omnibus vijs suis. *Tertio*
qz aer est multipliciter alterabilis et varia-
bilis etiam in oppositas qualitates. *Qui*
ex fetidis cito corrumpitur dum ei vapor
pestiferus admiscetur et ex odoriferis san-
e redolens inuenitur. sic inconstans homo
alteratur in conuiuendo ex bonis exem-
plis aliorum vel ex malis et ex pestifera so-
cietate inficitur et ex bona familiaritate di-
rigitur. *Vnde congrue assimilatur aeri qz*
ad omnem ventum vel nubium vaporum
alteratur. Job. xxxvij. Subito aer congre-
gatur in nubes et ventus transiens fuga-
bit eas.

Capitulum xxxix.

Ignorantia vel error ratio-
nis inducit peccatu sicut eclip-
sis solis inducit terremotu.
Et enim eclipsis solis cau-
sa et signum terremotus co-
m⁹ in terra ad quam conuertitur vmbra
eclipsis intenditur frigiditas poros terre
constringens et reflectens vapores in se
ipsum. Et verius signum in cauda q³ in
capite draconis et tanto verius q³o ma-
ior fuerit et vbi spissior fuerit vmbra. Si-
militer quanto maior et crassior est error
et ignorantia mentem obscuras. tanto ma-
gis mouetur anima inordinate ad pecca-
da. Et precipue si est eclipsis in cauda dra-
conis. id est error vel etiam ignorantia. si
intus qui prior est in intentione. *Vnde* tale
opus sequens est inordinatum. *Mathei*
vi. Si oculus tuus. i. intentio neq³ fuerit
totum corpus. i. processus operis tenebro-
sum erit. Nam qualis est intentio que p-
cedit tale est omne opus quod sequitur vt
dicit *Gregorius* et intelligitur de inten-
tione finis. *Item* ignorantia assimilatur
tenebre. *Primo* qz tenebra est visus i-
peditua. vnde dicitur tenebra a tenendo.
qz ligantur et tenentur oculi ne lumen vi-
deant. Sic ignorantia tenet oculos men-
tis ne videant lumen veritatis. *Thobie. v.*
In tenebris sedeo et lumen celi non video.
Secundo quia est egressus prohibetua.
Non enim tutum est in tenebris ambula-
re. *Jo. xij.* Qui ambulat in tenebris nescit
quo vadit. *Tertio* qz est casus inducti-
ua. Nam qui ambulat in tenebris facili-
ter et frequenter cadit precipue vbi lubri-
cum esset. Sic etiam ignorantia boni in-
ducit casum peccati. *Prover. iij.* Via im-
piozum tenebrosa. nesciunt vbi corruant.
Frequentior aut est casus vbi est tenebra
ignorantie. cui⁹ lubrico concupiscentie. ps.
Siant vie eorum tenebre et lubricum. Et
frequenter vnus igno. ans facit errare ali-
um. *Mathei. xv.* Si cecus ceco ducatum
prestat ambo in foueam cadut. *Quarto*
qz est timoris incussiva. timet enim homo

in tenebris. fm illud. ps. *Timor et tremor*
venierunt super me et contexerunt me te-
nebre. Similiter ignorantia timorem in-
ducit. Sicut enim ignorantes artem bel-
landi timent frequenter que non sunt ti-
menda vt fragorem armorum et familia.
Similiter ignorantia timorem inducit. Sicut enim ignorantes artem bel-
landi timent frequenter que non sunt ti-
menda. ps. *Illic*
trepidauerunt timore vbi non erat timor.
Quinto qz e verecundie diminutua. *Qui*
qui volunt turpia facere tenebras querunt
vt verecundia fugiant. fm illud *Ecc. xliij.*
Omnia homo qui transgreditur lectum
suum contemns in animas suas et dices
quis me videret. tenebre circumdat me et pa-
rietes cooperiunt me et nemo circumspect
me qd vereor. Sic etiam ignorantia cul-
pe minuit vel tollit ruborem penitentie.
Item vt. *Confusio non sunt confusi et*
erubescere nescierunt.

Capitulum xl.

Ra dei quanta super pecca-
tores in fine apparebit. *Ma-*
seruor solis sub nube regitur
sed quando discoopitur q³ti
fit ardoris ostendit. Sic xps
qui nunc est quasi sub nube misericordie
quantie sit iusticie et potentie manifestabi-
in fine. ps. *Cognoscetur deus iudicia faci-*
ens. Item ira dei assimilatur iridi siue ar-
cui lune. Primo rone significationis.
differt enim significationis. *Quia* *Istodi-*
ste qui omnia naturalia attribuebant dijs.
dicebant qz arcus ille est signum clemen-
tie. qz calor mixtus ex aqua et igne signz
est qz neq³ per aquam neq³ per ignem eue-
niet periculum deymone. i. sapientia. pui-
dente. Vnde ante tempus iudicij quado
nos igne conflagrandi finem mundi ex-
pectamus venturum. dicunt quidam do-
ctores catholici qz per. xl. annos arcus non
apparebit. vt ostendat diuinam clementiam

a mundo amotaz diuini iudicij ira appo
pinquante. Arcus aut lunc fm pboz tem
pestatē longā z auram instabilē. Et ma
gis diuina ira assilat ei q̄ clementia. ps.
Ignis exardescet in cōspectu eius z in cir
cuntū eius tēpēstas valida. Et sc̄do rōne
colorationis. qz vt dicit Arist. color lunari
iridis ē albus eo q̄ lumen in nocte videt
albū vt dicit. q̄b ē qz frigus noctis cōden
sans nubē non finit radiū lunc cū sit de
bilis penetrare in pfundū eius. ideo tm i
superficie illustratur nubes. z ideo p̄ n̄s
non generat nisi albedo que in sola sup̄
cie habet fieri. Nam rubedo p̄struitur ex
imitatione lucis in pfundum b̄ndi f̄rosi
z v̄riditas ex lumine penetrāte in humi
dū aqueum. Albedo ergo iridis lunc signi
ficat claritatē z tranquillitatē ire diuine.
Non. n. eo modo ira est in deo sicut in ho
mine sc̄z vt fit ex eo passio perturbans z
offuscans siue obfcuras iudiciū rōnis. Est
ergo ira dei alba. i. clara z trāquilla in nul
lo memtu eius offuscās. ps. Deus iudex
iustus z fortis z patiens nūqd irasceat per
singulos dies. Et ideo vt dicunt doctores
non ē in deo ira que est passio afflictiōis s̄z
solum ira efficiens vt sc̄z ipsa pena illata
a deo puniente ira dei vocet. Et tertio rō
ne apparitūdis. qz cū arcus solis frequēter
apparet arcus tm lune rarissime apparet
Nā vt dicit Arist. in quinquaginta annis
nō videt nisi bis. Et id hoc pot̄ ec̄. qz ar
cus talis nō appet nisi luna decima q̄rta
z cū fuerit in ortu vel occasu suo. Luna er
go existens in signis aglonaribus nec ad
aglonē nec ad meridiē h̄z illā oppositionē
q̄ regitur ad iridē. Si aut ē in signis me
ridionalib⁹ z ē plena sequit q̄ sol ē in ag
lonarib⁹. z ideo tūc vir sit nubes in aglo
ne q̄ sint semē iridis. Si aut luna decima
quarta sit in ortu vel occasu sc̄z sc̄ro vel
mane pz q̄ sol ē ei oppositus. id s̄z opposi
tio recta sit q̄ regit. rāta sit disgregatio ac
ris q̄ vir ibi pot̄ cē nubes in tāta dēsitare
z d̄munitate q̄rta regit. nisi hoc faciat ali
qua sp̄alis stella q̄ forte non ē in tali dispo

sitione in gn̄uagita annis nisi bis. Et id
forte hoc dicit p̄s. s̄z quidā dicant cū hoc
dixisse tm referēdo nō asserendo. Qd̄ er
go arcus solis q̄ est signū demētie frequē
tius appet. arcus v̄o lune q̄ ē tempestatis
p̄sagius apparet rarissime. significat q̄ de
us p̄uoz ē ad misericordiā q̄ ad irā z p̄
stabilior ad parcēdū q̄ ad puniēdū. Eze.
xvii. Non ē voluntatis mee mors imp̄.
Et Jol. ij. Conuertimini ad dominū deū
vestrum quoniam misericors ē z presta
bilis super malicia.

Capitulum. xij.

Ira b̄uana duplex ē. Vna q̄
rōnē a rectitudine strabit. z
hec ē ira p̄ vicū. Alia q̄ ap
pet. sicut scriptū est. Vir animosus pa
rat iras. z vir iracundus effundit peccata.
Peccata op̄e effundit. qz et malos quos
ad discordiā puocat peiores facit. Et ter
tio declarat dictā similitudinē canicule tē
pus. Ab hac enim stella dicunt dies can
icularis. in q̄bus sanguinē mittere vt me
dicinam accipit. Et valde p̄culosum p̄pter
excessum. dissemptantie aeris in calore. v̄n
Ipoctas dicit in amphiōssim. qz an canes
z post canē z sub canē molestie sunt purga
tiones z pharmat. Et ibi dicit in cōmen
to. qz ante ortū z in ortu z post ortū illius
statiz dare potionē laxatiuā periculosum
ē qz tunc aer est calidus z siccus. sc̄z a ca
lido signo. z a calida stella. s̄. sole z lcone cū
canicula existente. Vn̄ ex modica medi
cina supra corpus fieret nimis calidum z
siccū. z febns forsitan sequeretur. Ad medi
ca et illo mō supra euaporaret z nimis ēt
oparet. cū corpis ponit. tūc ex calore aeris
sint apti. Dicit. n. ibidē Galienus qz ca
lor extrancus vires extrahit medicine. v̄n
aq̄ calida repugnat solutioni. sed calor ac
ris tunc est fortis. p̄pterea virtus interi
or tūc est debilior. z per potionē vel minu
tionē plus debilitat. Sicut ergo sub seruo
ne canicule exhibenda nō ē potio medicie
Sic et in seruoze ire erbibenda nō ē cor
reptio discipline. Quia nec a furioso cor
reptore modeste vel ordinate corrigit. nec
ab irato peccatore patienter vel v̄st sumi
tur. p̄p̄ q̄b z ira viri iusticiā dei nō opat

da. facies ignescit. craspanitur oculi. z q̄
recognoscit notis. notis q̄dem ore clamo
rem format. sed sensus quid loq̄ ignorat.
In quo itaq̄ iste arreticus loq̄ ē q̄ acti
onis sue cōsūs non ē. Item sit p̄ irā tur
batio in quersatione. qz per eā sicut Bre
go. dicit. B̄sa vite socialis amittit sic scri
ptum ē. Noli cē assidens cū boie iracun
do ne discas seruitas eius z sumas scan
dalum sic tue. Quia qui se ex humana ra
tione nō tēperat necesse ē vt bestialis sol⁹
vnuat. Itē fit per irā turbatio in gregga
tione. qz sicut dicit B̄rego. p̄ irā z cordia
rūp̄. sicut scriptū est. Vir animosus pa
rat iras. z vir iracundus effundit peccata.
Peccata op̄e effundit. qz et malos quos
ad discordiā puocat peiores facit. Et ter
tio declarat dictā similitudinē canicule tē
pus. Ab hac enim stella dicunt dies can
icularis. in q̄bus sanguinē mittere vt me
dicinam accipit. Et valde p̄culosum p̄pter
excessum. dissemptantie aeris in calore. v̄n
Ipoctas dicit in amphiōssim. qz an canes
z post canē z sub canē molestie sunt purga
tiones z pharmat. Et ibi dicit in cōmen
to. qz ante ortū z in ortu z post ortū illius
statiz dare potionē laxatiuā periculosum
ē qz tunc aer est calidus z siccus. sc̄z a ca
lido signo. z a calida stella. s̄. sole z lcone cū
canicula existente. Vn̄ ex modica medi
cina supra corpus fieret nimis calidum z
siccū. z febns forsitan sequeretur. Ad medi
ca et illo mō supra euaporaret z nimis ēt
oparet. cū corpis ponit. tūc ex calore aeris
sint apti. Dicit. n. ibidē Galienus qz ca
lor extrancus vires extrahit medicine. v̄n
aq̄ calida repugnat solutioni. sed calor ac
ris tunc est fortis. p̄pterea virtus interi
or tūc est debilior. z per potionē vel minu
tionē plus debilitat. Sicut ergo sub seruo
ne canicule exhibenda nō ē potio medicie
Sic et in seruoze ire erbibenda nō ē cor
reptio discipline. Quia nec a furioso cor
reptore modeste vel ordinate corrigit. nec
ab irato peccatore patienter vel v̄st sumi
tur. p̄p̄ q̄b z ira viri iusticiā dei nō opat

vt d̄r B̄sa. j. Nā b̄u turbata mens iudi
cū sue rōnis craspat omne q̄b furor sug
gerit rectum pulsat sicut dicit B̄sa. Et
impetusa ire dissipat aiam sicut pluuia im
petuosa destruit plantā. frigiditas eni que
tunc maior ē in pluuia est qualitas morti
ficatiua. Vn̄ v̄o pluuia ē suauis cū humi
do aereo z terreftri sicco secundat terra.
Ita et ira impetiosa rōnis iudiciū ledit
z ad refrenandū sc̄psum lenit z frigiduz
reddit. Sed suauitas māsfuctudinis gram
dei recipit qua nostrē aie terra fecunda fit
z pinguescit. fm̄ illud Prouer. iij. Mā s̄ue
tis dabit gram. Et ira assilat aque
torrens. Et primo qz talis aqua ē impe
tuosa. torrens. n. ē aqua cū impetu venies
z recedēs. v̄n d̄r torrens. qz impetu crescit
sed siccitate torrescit z arefcit. Talis ē ira
eoz qui subito z multū accendunt z cito
reuertunt. Vnde tales vocant impetiosi
B̄sa. xxviii. Conuertent torrens eius in pi
cē sc̄z p̄pter subitam inflammationem ire.
Et sc̄do qz talis aqua est v̄anosa. Nam
vias destruit. terram corrodit. z vicina lo
ca submergit. Sic ira nimia destruit vias
rōnis corrodit vires corporis. z interdum
sibi propinquos iratus inuadit z ledit. v̄n
de de huiusmodi furioso possit etiam il
lud dicit B̄sa. xxx. Sp̄s eius velut torrens
inundās vsq̄ ad mediū collis ad perden
das gentes in nibilum. Et tertio qz talis
aqua est periculosa. Nam qz cum impetu
venit omnia sibi obuiantia diluit que cuz
impetu sequuntur. Hec etiam lapillos et
paleas coaceruans post se vestigia dereli
quit. z sic in mare descendit vbi omnis flu
uus nomen z dulcedinem perdit. Sic et
ira cuz impetu crescit. sibi obuiantes. arefcit
stentes si potest. p̄sternit. z cuz impetu ali
os sibi vnitos sc̄cū ad periculum attrahit.
lapillos z paleas idest paruas z leues in
iurias ante oculos mentis coaceruan
do. i. reminiscendo reducit post se vestigia
rationis z mansuetudinis per obliuionez
dimittit. Et hec ira est torrens iniquita
tis que animam per odiū turbat. ps. Tor

rentes iniquitatis conturbauerunt me.
Secunda est ira et indignatio sanctorum contra mala que sunt secundum rationem, et que dicitur ira per zelum non est continenda sed valde timenda. videtur cuius verba et maledictiones effectum inueniantur habentia. Et hoc apparet per exemplum in montibus Helboe quos iratus David et cede populi in ipsis facta maledixisse legitur. ii. Reg. i. Helboe enim ut dicit Hieronymus erant montes alienigenarum in quibus Saul cum filiis suis corruit, propter quod indignatus David eis maledixit et maledixit eos in sterilitatem perpetuam commutauit. Et ideo ut glossa ibidem dicit. Qui motes ante maledictionem vberes fuerunt quos maledictioni postea subiaceat testatur. et quod nunquam ibi pluere vel rorem descendere reperitur.

Capitulum. xliij.

Iusticie equalitatem seruare docet nos terra, que secundum partem est eque librata in medio propriis ponderibus. Que libet enim suarum partium suo pondere nititur ad mundi medium, et in declinatione suarum partium singularum tota eque librata suspenditur circa centrum, propter quod equaliter in medio imobilis retinetur. Et quibus patet quod in terra est de sui natura partium equalitas loci medietas, et quietis stabilitas. Est enim in suis partibus eque librata in medio mundi locata, et in eodem situ perpetuo stabilita. Nec autem tria virtus iusticie requirere videtur. Nam primo virtus iusticie requirit equalitatem quod ipsum nomen demonstret. Dicuntur. n. ea que adaequantur iustificari. unde Constantinus iurisperitus dicit quod ius est ars boni et equi. Ius autem est quo cognoscitur quid sit iustum. **S**ecundo pertinet ad iusticiam medium tenet unde philosophus. v. Eth. assignat medium iusticie secundum proportionabilitatem arithmetica quod est medium rei. Alijs enim virtutibus moralibus assignatur medium rationis tantum, sed

iusticie medium rei. Nam alie virtutes morales consistunt principaliter circa passionem quarum rectificatio non attenditur nisi secundum comparationem ad ipsum hominem cuius sunt passionem. secundum quod irascitur et concupiscit, put debet secundum diversas circumstantias, et ideo medium talium virtutum non accipitur secundum proportionem unius rei ad alteram, sed solum secundum comparationem ad ipsum hominem virtuosum, et propter hoc in ipsis est medium solum secundum rationem quo ad nos. Sed materia iusticie est exterior operatio secundum quod ipsa vel res cuius est versus debita proportionem habet aliam personam. Et ideo medium iusticie consistit in quadam proportionis equalitate rei exterioris ad personam exteriorem. Equale autem est realiter medium inter maius et minus ut dicitur. **A**d metaph. et ideo iusticia habet medium rei. Sed hoc medium rei est etiam medium rationis, et ideo in iusticia saluatur etiam ratio virtutis moralis. **T**ertio iusticia requirit stabilitatem et firmitatem. Et ideo diffinitur a viris peritis quod iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum unicuique tribuens. Et qua diffinitione habet quod ille iustus est, qui est in operando volens iustus: firmus: diuturnus: et rectus. Unde in hac diffinitione ponitur primo voluntas ad ostendendum quod actus iusticie debet esse voluntarius. **P**er. Exultent et letentur qui volunt iusticiam meam. **S**ecundo additur constans, ad designandum firmitatem propositi, sicut in proposito faciendi iusticia firmiter perseueret Job. xvij. Te nebit iustus viam suam et in mundis manibus addet fortitudinem. **T**ertio additur perpetua ad ostendendum perseuerantiam siue diuturnitatem. **V**bi nota quod voluntas potest dici perpetua dupliciter. **V**no modo ex parte ipsius actus iusti qui perpetuo durat, et sic solus dei voluntas est perpetua. **A**lio modo ex parte obiecti quia scilicet aliquis vult perpetuo facere aliquid, et hoc requiritur ad rationem iusticie, quod non sufficit ad rationem iusticie, ut aliquis velit ad

horam in aliquo negotio seruare iusticiam quia, ut inuenitur aliquis qui velit iniuste in omnibus agere. Sed precipue regitur quod homo habeat voluntatem perpetuam, et in omnibus iusticiam seruandi. **P**er. **B**eatissimi qui custodiunt iudicium et faciunt iusticiam in omni tempore. **Q**uod autem virtus subditur ius suum unicuique tribuens, ponitur ibi actus, iusticie pro habitu qui per actum specificatur. **I**tem habitus reducitur ad actum. **V**nde si quis vellet hanc descriptionem ad debitam formam diffinitionis reducere diceret sic. **I**usticia est habitus secundum quem aliquis constanti et perpetua voluntate ius suum unicuique tribuit, et quasi est eadem diffinitio cum ea quam philosophus ponit in. v. Eth. dicens quod iusticia est habitus, secundum quem aliquis dicitur operari iuste. **N**ota etiam quod unicuique reddere ius suum non solum pertinet ad iudicem vel ad principem, sicut ad dirigentem vel operantem quod iustum est, quod iudex est iustum animatum et princeps est custos iusti, ut dicitur. v. Eth. **S**ed etiam ad subditos sic, ad exequentes. **N**ec est igitur forma iusticie qua representat nobis, ut dictum est **I**tem clementem terre. **D**icitur. xxij. **F**acet iusticiam in terra.

Capitulum. xliij.

Lachrymarum compunctio assimilatur aque propter septem. **P**rimo quod aqua est sordius lauatiua. **N**am videmus quod ea que sordiantur per lotionem aque mundantur. unde panus lineus videtur esse sordidus dum est a tela succisus aqua sepe, locus efficitur valde albus. **Q**ues etiam antequam tondentur prius in aqua lauantur. **I**ta aqua lachrymarum est omnium peccatorum absterfua: mundificatiua et dealbatiua. **J**ob. ix. **S**i lotus fuero agrius et fulserint velut mundissime manus mee. **N**am quasi aqua fluentes ex resolutione nitium sic aqua fluentes ex recordatione peccatorum et de fuit. mariae ablutio. **E**t

banc aquarum virtutem cognoscunt esse animalia, et huiusmodi lotionis manifesta nobis prebent exempla. **N**am leena dum adultrium committit cum pardo tanquam malefecerit virumque offenderit ad ipsum nullatenus redit nisi prius lota fuerit aquis. **S**i militer ciconia dum cum alio masculo concubuit nisi prius se lauerit ad comparandum non redit. **L**ygnus alba est avis non solum adulteriorum refugit, sed etiam cum coniuge coierit tanquam rem turpem et feridam fecerit nisi prius se lauerit nunquam cibum sumit. **E**t tamen multi miseri multis adulteris et secleribus sedati sine lotione penitentiter ad corpus christi accedere non verentur. **E**lephas cum multo rubore ad vixorem accedit latebras querit, videri refugit tanquam turpe et detestandum quid fecerit, nisi prius se aquis lauerit ad socios nunquam redit. **E**t habent elephantes hoc proprium quod semper in luna noua turmatim ad aquas accedunt et ab omnibus sordibus in aqua se abluunt, et filios quos ante se ire faciunt semper similia facere instruunt. **S**ed multi miseri relicta aqua mundi penitentiter ad modum porcorum querunt aquam lutofam luxurie **E**zech. xvij. **N**on est precus umbilicus tuus et aqua non es lora in salutem. **S**ecundo quod aqua est viuificatiua. **V**nde arbores que videntur in hyeme mortue ex defectu humiditatis aque ascendente humore iterum fiunt viuere. **I**ta anima in peccatis mortua viuificat penitentia lachryma. **E**t sicut et pisces absque aqua non viuunt sed remotus ab aquis moriuntur et putrescunt. **I**ta anima peccator sine lachrymis viuere spiritualiter nequit. **I**sa. i. **C**omputrescant pisces sine aqua, i. penitentia sine lachryma et morietur in situ. **N**am et pisces quidam qui allec de ex sola aqua viuere perhibetur, sicut talpa ex terra, camelion ex aere, et salamandra ex igne viuere referunt: quibus sapientiores dicant quod nullum animal nutriat vel viuat ex puro aliquo elemento. **D**icit enim esse vnum genus plantae quod quicquid aridum fuerit in aqua missum prius reuiuiscit. **V**nde etiam aia

mortua si in lachrymarū aquis fuerit bal-
 neata et mortua fit viua. Et quedam au-
 culc que miro modo ex quibusdam arbo-
 ribus generantur et loco fructuū in eis na-
 scuntur. q̄d̄iu tamen ad arborē suspen-
 duntur nunq̄ viuificantur. Sed quando
 ruptis tenaculis in aquam cadunt aiām
 cum vita recipiunt. Et est notandus q̄ be-
 auicula modicum valde habent de carne
 et minus de sanguine. quare ad esum non
 sunt apte. S; que est arbor p̄ducens has
 aues: nisi mundus producens homines. et
 quid est non viuificari in arborē sed i aq̄:
 Nisi q̄ non sp̄ialiter viuimus q̄d̄ia ni-
 do vel peccato inheremus. Sed dū a mū-
 do recedimus et aquas deuotionis attingi-
 mus tunc deo viuere incipimus. Tales
 enim qui mūdo adherent sunt carne mul-
 ti et sanguine pleni. Sed qui aquis peni-
 tentialibus sunt attriti sunt carne et san-
 guine quasi nulli. q̄ non sequitur q̄ car-
 nis sunt sed que dei Apostolus. i. Corint.
 xv. Caro et sanguis regnū dei non possi-
 debūt. Tertio q̄ aqua est impinguatius
 et secundatius dixerunt enim p̄bi. q̄ si ter-
 ra fuerit nimium indurata. nec aquis bal-
 neata semen non recipit. et receptum non
 permittit erumpere et germinare. sed vo-
 mere sepe contracta semina nutrit. et per
 aquam pluuie remollita quādam in se pi-
 gucinem colligit quā receptas et in se de-
 coctam radicibus ad productionem semi-
 nis fūd̄it. Sic per omnia corda dura nul-
 li sunt fructui apta. sed vomere penitentie
 cōmollita et perfusa deuotionis aqua fū-
 pingua et fructifera. propter quod est qui-
 dam lapis preciosus qui dicitur emidos
 qui ad nostrum exemplum de se perpetuas
 stillat guttas. Videmus etiam q̄ nul-
 la est terra adeo bona de se cui subtrahi-
 tur aqua nisi fiat infecunda et vana. nec ali-
 cui vsui apta. quin potius resoluta in pul-
 uerem vertitur. Et contra terra conue-
 nientibus temporibus recipiens in se aq̄
 fit mollis arabilis ad serenduz apta et val-
 de fecunda. Hoc patet in terra egypti. q̄

non irrigatur pluuia. sed crescente nili flu-
 minis aqua terram irrigat. et crescente rē-
 parum suarum flumine irrigat misericor-
 dia. q̄d̄i ibi sterilitas magna et rerum penu-
 ria. quando ex aliqua causa non ascende-
 rit ipsa aqua. Tempore etiam Bede quā-
 do non fuerunt pluuie perierunt. p̄fecti-
 tate omnia. Sed cum oraret vt descende-
 ret aqua redijt reruz abundantia. Que ē
 est arbor tam fertilis et amata que non p̄-
 tinus sterilefecit et ex viridi ficca fiat si hu-
 mor aquicus ei deficiat. Ita etiam sine la-
 chrymarum irrigatiōe nullus esse potest
 fructus penitentie. Job. xij. Si contrarie-
 rit aquas omnia siccabuntur. Quarto
 q̄ aqua est lassorum confortatiua. Nam
 et oues et omnia animalia duz calore estu-
 ant in estate. si aquā coacte vel sponte tra-
 seant mor se excutiant. et resumptis viri-
 bus audius cibum sumunt. et fortiores ad
 opera redeunt. Ceteri etiam quantūcunq̄
 lassī a canibus fatigati si possunt aquas i-
 trare et humina transnatare mor. p̄stis-
 nas vires sumunt. et spectis canibz. Nam
 petunt. Ita etiam lachryme mirabili mo-
 do lassos et laborantes confortant et vires
 perditas repant. Vnde anima quantū-
 cunq̄ demissa vel debilitata miro modo
 confortatur his aquis balneata. Quinto
 q̄ aqua est durorum cōmollitiua. Nam
 panis bis coctus qui est natura durissimū
 in aq̄ positus mollis efficitur. Ita lachry-
 ma compuncti deuote orantis dei seueri-
 tatem enollit et ad parcendum et miseran-
 dum flectit Job. v. Donebatur aqua et sa-
 nabatur vnus. Sexto q̄ est finis sedatiua
 Nam finis est appetitus frigidū et humidū.
 vnde cum aqua de natura sua frigida sit
 et humida recte finis est extinguit. Ita la-
 chryme penitentie extingunt ardorem cul-
 pe Eccij. Ignem ardentem extinguit aq̄
 i. ardorem culpe. compunctionis lachry-
 ma. Septimo q̄ aqua est castroz. for-
 tificatiua. Nam babilonia fortissima di-
 citur fuisse. non tū q̄m̄tas altissimus et
 fortissimus sed q̄ insuper vndiq̄ fluijs

vellatur. Nullus enim locus potest esse
 fortis vbi aqua deficit sicut patet de Be-
 tholia in Iudith. Ita lachryme penitenti-
 um. mirabiliter p̄stant contra impetus
 tentationū et persecutionū. Ero. xiiij. Erat
 aqua quasi murus a dextra eorum et leua.
 In tali enim aqua egyptij. i. boves perse-
 quentes sumergunt. et capita draconū. i.
 demonum tentantiū vires confringunt.
 Ps. lvi. contribulasti capita draconum in
 aquis. Item lachrymaz compunctio assi-
 milatur pluuie propter quinq̄. Primo
 quidem q̄ pluuia calore solis dissoluitur.
 Est enim naturale q̄ q̄to in nube plus ē
 de materia pluuie tanto fit radijs solari-
 um fortior impetio super nubem. p̄pter
 que ad solera contrarietatem. In tali igitur
 nube dum calor fortissimus generatur
 nubes in pluuiam forte dissoluit. Ita er-
 go similiter in anima q̄to plus est de la-
 chrymaz materia tanto diuini caloris fit
 fortior impetio super eam. donec tota re-
 soluat in lachrymas siue compunctiones
 totaliter lachrymas. Iudic. v. Nubes
 stillauerūt aquas. i. penitentes lachrymas
 vnde post acutissimū solis calorem vide-
 mus seq̄ in acre pluuia vehementē. q̄ dū
 cor diuino amore calefit amaris et deuo-
 tis lachrymis ingemiscit. vnde Beda. di-
 cit q̄ q̄n sit calor exaggeratio circa hūmōi
 nube ex adustioe vaporis fit nubes rubea
 quasi sanguis ita vt sāguis plure videat
 Et sic anima deuota dū diuino calore suc-
 cendit tota in amoris rubedinez transfor-
 mat. Quinto q̄ pluuia terre aliquā qui-
 dem plane. aliquādo No impetiose infū-
 dit. Nam q̄to nubes ex qua generat plu-
 uia est a terra remotior et celo vicinior tā-
 to suauis terram petit. et guttis gracilliori-
 bus ad una descendit. et q̄to e contra ē a ce-
 lo remotior et terre primior. tāto cū gra-
 uioribus stillis et magis impetuosos terrā
 petere consuevit. Et hoc est q̄ q̄to aia est
 p̄fectior et deo primior. tanto suauiores et
 secretiores lachrymas emittit. Quāto No
 fuisse per peccatum a deo se remotiorem

et terre per affectum coniunctionez anima
 respicit. tāto grauior et vberior lachry-
 mas effundit. Tertio q̄ et pluuia aer se-
 renatur. Ita serenat conscientia ex com-
 punctione lachrymosa. Tob. iij. Post tē-
 pestatem tranquillum facis. et post lachry-
 mationem et sctum exultationem infun-
 dis. Nec enim exultatio est ex serenatio-
 ne conscientie. Quarto q̄ et pluuia ter-
 ra impinguatur. precipit et illa que cum
 tonitruo cadit. eo q̄ tonitruum suo motu
 vaporem discutit. et sic aquam subtiliando
 puriorem reddit. Ita lachryme impinguat
 et fecundant animam et reddunt eam aptā
 ad fructus bonorum operum. et maxime si
 sint. cum tonitruo. i. cum timore iudi-
 cij. Hoc enim est tonitruum quod ani-
 mam maxime concutit terrore sui. et ma-
 xime eam subtilizat ad discussionem pecca-
 ti. Vnde h̄ est tonitruum in quo sunt fulgu-
 ra. i. considerationes minantes et terretes
 ex q̄bus sequunt pluuie. i. lachryme animā
 fecundantes. ps. Fulgura in pluuiam fecit.
 Quanto q̄ et pluuia ventus quietatur.
 Solet enim dici q̄ ad puam pluuia acci-
 dit magnus ventus. Et ita modica lachry-
 ma magnam tentationem extinguit. Stā-
 mam enim suggestionū cito extinguit vn-
 da lachrymaz. Item compunctio lachry-
 maz assimilatur mari rubro. q̄ aliquā ha-
 buit magnā abundantia aquaz. et aliquā-
 do habuit aquā nō multā sed paucā. Vn-
 primo p̄pter aquaz abundantia vocatū ē
 mare viride. Inuenit. n. q̄ aliquā tota egyptus
 fuit copta mari. et p̄uisq̄ cooperitur
 hēbat aliud nomē q̄ nūc. Tūc ergo illud
 mare viride vocabat. scz p̄pter rēfictiāz
 resistēt calor solis adurēt. sicut folia plā-
 taz sūt viridia q̄d̄iu et humiditate resi-
 stūt calori. Postmodū aut p̄pter paucita-
 tē diminute vocatū ē mare rubrum q̄ pro-
 pter paucitatē aque adurēt fundus eius. et
 arena fit rubea. vñ mō forte pp paucitatē
 aq̄ p̄t fieri fossata i mari i q̄d̄cēt nauiga-
 tio turis q̄ voluit qdā rges facē. scz geomē-
 trice p̄batū ē eis q̄ ibi erat i tū altoz ita

¶ oia flua fuissent facta falsa ppter mare quod omnia flumina vicisset. Sicut ergo illud mare aliquando habuit abundantia aquarum aliquando paucitate. Ita quoque sancti viri aliquando habent copiam aliquando penuriam lachrymarum propter quod debent dari lachryme ad mensuram sicut illud ps. *Dotum dabis nobis in lachrymis in mensura.* Item lachryme feruide compunctionis proueniunt ex intimo cordis desiderio patrie celestis. Cuius exemplum apparet in eleuatione aque ad ostia fluminum et fontium: quia vapor ex motu et calore corporum celestium generatur et in terra inclusus non valens exalare calet et sua caliditate attrahit aquas ad concantates terre et ibi retentus aperit terram actione sua et eleuat aquam. Et ideo aqua sentur saltando et bulliendo sicut olla sicut patet in ostiis fluminum vel fontium et exiret acta calida nisi frigus expulsus a calido interiori ad crustam terre exteriori infrigidaret eam statim. Ita desiderium vel affectus generatus in cordibus sanctorum ex amore et contemplatione celestium dum fortiter interius incalescit aquas lachrymarum ad concantates oculorum attrahit et velut olla bulliens eas exterius effundit. unde ps. dicit. *Situit anima mea ad deum fontem viuum quado veniam et apparebo ante faciem dei mei etc.* Item lachrymarum compunctio purificat et fortificat et clarificat cor nostrum. Cuius est exemplum quado in fundo fluminum inuenitur gallum album. quia ibi terra vincit aquam in commixtione. et illic lapis leuiter fit calx et induratur fortiter propter suam adusionem. et de se emittit splendorem quasi cristallus eo quod in eo miscetur terrestre cum aqua ergo in aqua fluminum inuenitur gallum album durum et lucidum. Quis in aqua lachrymarum cor penitentis efficitur album. mundum ad operandum. durum ad tolerandum. et lucidum et contemplantum. Sed notandum quod compunctionis lachrymas equa

liter sancti viri non habent. sed aliquando quidem habent. aliquando non. Videntur quibusdam fontibus similes qui quandoque aqua sunt pleni quandoque totaliter vacui sicut narrat Seneca in libro de naturalibus questionibus. quod sunt quidam fontes alicubi quibus horis sunt pleni et sentis horis vacui. Cuius causa est proportio vaporis aquas eleuantis et ipsius aque que eleuatur. quia si vapor qui eleuat fuerit fortior vincens aquas tunc cito eleuat aquas iam congregatam. Sed ad hoc ut iterum eleuet oportet intercidere tempus aliquod quo aqua iterum congregatur sic iterum rumpitur fluxus. Si autem vapor eleuans fuerit debilior eleuabit aliquam partem aquae virtuti proportionatam et tunc deficiet donec ipse vapor reperitur et reformet ex radijs celestium corporum. Similiter sicut quantitatem interioris affectionis et sicut abundantiam lachrymabilis humoris et vel non est in homine sicut corporalis. *Dicitur. Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lachrymarum.*

Capitulum. xliij.

Alcuius homo similis est campo. Est enim campus planus et inculcus. nec vomere sulcatus: nec simo impingnatus. sed deambulationi et iustis iuxta ciuitatum habitacula deputatus. Sic quoque lasciuus homo vomere penitentiae non sulcatur. *Deuter. xxiij.* Tolent vitulam de armento quod non trahit iugum nec terram scindit vomere et ducet eam ad vallem asperam atque saxosam quod nunquam arata est nec sementem recipit. et cedunt in ea cernices vitule. Hec vitula est anima vana et lasciuia quae nec iugum obedientie domat nec aratrum penitentiae fatigat. Hae ergo sicut vitulae demones de armento trahunt et ad asperam et saxosam vallem ducunt quando eam de corpore vel mundo educunt ad penam eternam deserunt. que dicitur vallis rone profun-

ditatis: aspera ratione acerbitate et saxosa rone eternitatis: quia saxa valde durabilia sunt: et ideo ibi eius ceruices. id est lasciuie ceruicofitate penitus deponunt. Item lasciuus homo ad modum capi simo. id est recognitione prope vitulatis non respicit: et ideo ad fructum penitentiae non impingnat. Sed contra homo prudens dicit de conscientia sua sicut illud *Luce. xiiij.* *Fodiā circa illā et mittam stercorea.* Ille terram conscientie fodit et eam discutendo reuoluit: sicut ille stercorea mittit qui suorum peccatorum vitulatis accedit et recognoscit et pro hoc aia diuine misericordie susceptio impingnat et ad fructum penitentiae disponit et adaptat. Item lasciuus homo velut capus discorsibus circa publica loca ingerit inoratur. Vnde de muliere lasciuia dicitur *Proverb. vij.* *Barrata et vaga getis impatiens nec vallis in domo consistere pedibus suis nunc foras: nunc in plateis etc.*

Capitulum. xlv.

Lingua maledica est causa diuisionis amicitiae sicut terremoto tunc est causa scissiois terre: sepe enim fit terremoto pro diuisionem terre a terra sicut narrat Seneca de naturalibus quod sicilia quoque adbesit apulie et pro terremoto diuisa est et mare fluxit in medium. Similiter modo hispania adbesit africae. Ita lingua maledica commouet corda et inducit inter amicos et coniunctos aliquando discordiam et ponit inter eos mare. id est amaritudinem rancoris et odij. Vnde habet eum de septem quod de plus detestari dicit *Proverb. vi.* *Durū quod seminat inter fratres discordias.* Talis est lingua tertia de qua *Eccli. xviii.* *Lingua tertia multos commouit et disperdit illos de gente in gente etc.* Sed contra lingua dulcis et mollis frangit iram et duritiam cordis sicut aer spiritus fit mollis et tenuis: tamen tonitruo scindit ligna et lapides et multo magis hoc facit vapor qui est grossior aere. Hoc autem non est a fortitudine corporis et motus. Sicut ergo mollis aer vel vapor scindit lignum et frangit petram iram mollis et dulcis rursus si-

ue lingua placat et frangit iram. Sermo durus suscitatur furor. *Eccli. xrv.* *Lingua mollis refrigit duriciam.*

Capitulum. xlvj.

Loca diuersa adaptantur homines ad diuersas operationes. Cuius exemplum vel similitudo apparet in plantis ex quorum coniunctione sequitur diuersi effectus sicut diuersitate locorum. sicut in quibus coniunguntur: verbi gratia si plures coniuncti fuerint in signis aquaticis. sicut in scorpione cancro vel pisce in reuolutione anni sequitur multitudo pluuia. Si vero fuerint coniuncti in signis igneis. sicut in aricte leone vel sagittario signat subtilitatem et ignem excessum caloris et siccitatis. Si autem in signis aereis. sicut in geminis libra vel aquario signat multitudinem ventorum: sicut si in frigidis signis terreis signis. sicut in tauro virgine et capricorno signat grauitatem frigoris et temperamentum caloris. Ita quantum ad specialia oia videmus quod et loca multi adaptantur homines et quodammodo disponunt ad illa sicut solitudo ad contemplantum ecclesiam ad orandum. cella ad studendum etc. Possimus et moraliter dicere quod in signis aquaticis conueniunt incipientes. id est penitentes et viuunt in aquis lachrymarum. Et hec lachrymarum compunctio velut in scorpione quod cauda pugnat. id est in consideratione mortis vel supplicij in quibus est cauda. id est finis peccati quod stipendium peccati est mors. *Ro. vi.* *Vel in cancro quod retrogradus. id est in consideratione vite periret vel in pisce. id est in angustia iminentis tribulationis: quod pisces morantur in aqua: pro aqua intelligit tribulationem.* Vnde omnes hi proferunt abundantiam lachrymarum. In signis vero aereis conueniunt proficientes quorum profectus est in geminis. id est in geminata dilectione dei et proximi et in geminata vita. sicut in actina et contemplatiua vel in gemino studio. sicut in virtutis. Item in libra. id est in potestate iusticie vel in potestate lingue. de quo *Eccli. xxi.* *Verba sapientis statera poterabunt. Item in aquario. in lachrymis*

denotionis vel doctrina sapiētie. de quo Eccli. xv. **A** sapiētie salutari potavit eū. **I**sti tñ sic pñficiētes patiunt rēpētāte vētoz. i. p̄fectionem demonū: qui quāto fortius magis p̄ficere cōspiciūt tāto fortius p̄ ips̄ insurgūt. **I**n signis No igne is cōcūniunt p̄fecti in c̄haritate servētes. **D**e quo numero fuit belias. Eccli. xlvij. **S**urrexit belias quasi ignis. **D**ñi quidā talium sunt in arietē q̄ est dux gregis. i. in statu p̄latiōis. sicut **D**etrus ap̄s. **Q**uidā No in leone. i. in vigore vel actu maxime fortitudinis. **I**n martirio p̄ defensione si dei. sicut veritatis sicut fuit **J**ohes **B**aptista qui fuit lucerna ardēs et lucēs. **J**o. v. **Q**uidā No in sagittario. i. in officio p̄dica nōis. **N**ā p̄dicatores et arcu scripture emittūt sagittas acutas verboz penetrantium corda auditōz. **O**mnes et̄ isti debēt esse subtilēs in cōp̄lectione et ignei in dilectione et sicut per abstinētia in carnis afflictione. **I**n signis autē frigidis et terris sunt deficientes. i. peccatores terreni p̄ avariciā et frigidis p̄ maliciā: et̄ isti vel sunt in avaro q̄ terrā vertit et arat. i. in cupiditate avaricie: vel in virgine. i. in sterilitate luxurie: ubi luxuria designat in virgine non ratione incorruptibilitatis s̄ rōne sterilitatis. **N**ā dñi sol est in signo virginis terra efficitur sterilis: qz tūc fructus nō p̄ducit. **S**ic dñi luxuria viget in carne fit spūaliū fructuū. i. op̄ez sterilitas in homine. qz sicut dicit **J**ob de luxuria ignis ē vīqz ad cōsumptionē deuorās et oia eradicans genimia **J**ob. xxxj. **D**ñi sunt peccatores in capricorno. i. in ascēsu superbie. **E**t oēs isti habēt grauitatē frigiditatis. i. excessū iniquitatis et carētia calorīs. i. defectum c̄haritatis. **Matth. xxij.** **Q**uā abundauit iniquitas et frigeſcet c̄haritas multorum.

Capitulum. xlviij.
Luxuria assimilatur igni. **N**ā ignis ferrū durum et frigidum immutat et quasi ignem efficit. **S**ic mētēs terreas libido donuat. **D**icitur. **S**lāmgero igne p̄cūit mult

et cōscientiā. **I**tem ex duobus lapidib⁹ si inuicem collidunt erit ignis. **E**t qd mirum si ex cōtactu ipudico viri et mulieris erit ignis cōcupiscētie et luxurie. **I**tem si murus nō cōburat a cādela apposita tñ denigrat. **D**icitur. **S**i cū viris femine habitant vicariū diaboli nō deerit. **I**tem nīc licz frigida tñ intra ignē liqueſcit. **S**ic virginitas familiaritate et colloqis mulierū deperit. **I**tem luxuria assimilatur foculo. **Q**uāto p̄pter p̄ncipiū fouca eni a fodiēdo est dicta eo qd fit in terra fodienti um manu pfundata: sic vitium luxurie est pfundatū et radicātū in terra. i. in carne hūana: et p̄cipue et corrupto et pessimo igne tōis et corruptōis. **h**mo vij. qd b⁹. ps. dñ. **I**tem in aduentionibus suis. **h**mo. xliij. **F**ouca pfūda est meretricis. **S**ecūdo p̄pter augmentū qz in fodiēdo quāto plus terra in sua suspiciē cumulat in erigit tāto amplius interius pfundat sic luxurius quāto magis vīqz et inuentionē dirigit et erigit ad suspiciē terrē. i. ad pellē et pulcritudinē carnis tāto magis interius in appetitu pfūdāt et crescit ardoz libidinis: et id **J**ob dicebat. **D**epigi sedas cū oculis meis ut nec cogitarē qdē de virgine. **J**ob. xxxj. **D**atet autē qd dictū est in bologerne et vauid. **T**ercio p̄pter periculū qz quāto fouca sit pfūdior tāto eius trāsitus est periculofior: et id a p̄ncipio est repellēda. **D**ñi **I**sidus. dicitur. **C**alca serpentis caput. **C**alca p̄ne cogitatiois incitiū. **I**nter qz fiat fouca p̄ fūda vīqz ad cōsensū. **D**icitur. xvij. **F**odert foucam aie mee. **Q**uarto quātū ad cūtiū. **N**ā sicut **R**eg. dicitur. **F**ouca hō cadēdo facile igredit: s̄ post casu nō facile egredit. **E**t licz sic fit de omni peccato tñ specialiter sic est de ipō peccato luxurie tñ p̄pter corruptionē somitis et cōcupiscētie carnis quā hō fert secum semper: tñ propter somentoz p̄parationē: qz tota die cōcurrūt foculis luxurie somētā: sicut aspect⁹ mulierū et colloqū et repletio vētris et hūidi.

Capitulum. xlviij.

Maria nō dñi assimilatur soli. **P**rius qz sol h̄ nobilitatē in ortu. **D**ñi n. ex alto et cū splēdore nūto. **S**ic beatissima **V**go maria orta ē et ex alta p̄genie qz. **S**er regali stirpe et nata cū scitatē p̄dore. **N**ō. n. nata ē insecta originali p̄dore sic alij cōter nātūtur. **D**icitur qd ecclesia fectat de eius natiuitate. **Eccli. xvij.** **S**ic sol oriēs mūdo i altissimis dei sic mulier boie spēs et. **S**edō qz sol h̄ sublimitatē i situ. **Q**uia v̄ sol ē posit⁹ i medio planetaz h̄is tres sup se et tres infra se. **S**ic brā maria exaltata et sublimata ē i glia i sua affūctiōe. **S**icut sup se h̄at tres p̄onas diuinas infra se h̄at tres ageloz hierarchias et p̄ h̄is totā cētūtia boiaz deator: qz boies i celo h̄ faciēt ordinē p se vt dicit **Aug.** s̄ al famēdi sūt ad ordinēs ageloz. **S**ed t̄ bron⁹ et h̄ sol i h̄spēu s̄no. **T**ercio qz sol h̄ velocitatē i motu: vñ et fact cito p̄fici sūi circuitū q tñ ē valde magn⁹. **T**imē. n. sol motū veloz qz sagitta s̄ i aspēu nō qñ non mouerit videat. **D**enim n. claritatē itē h̄de sic et p̄ quātūtas sic et velocitatis s̄ t̄ferunt vīqz n̄. **S**icut brā vgo maria v̄locitātē h̄at i motu obediētie. qz dñe volūtati p̄ agētia sibi expositē cito p̄sensit dicitur. **E**cclē. dicitur. **D**ñi et: **I**te i motu benigno lēntē qz statū āscēdit i mōtana cū festiāde et saluauit **E**lisabet. **I**n q̄ dñi exēplū h̄c dedit ad supiora p̄ p̄sentē **V**rtutū sine negligētē tarditate. **I**te i motu p̄ntē qz volenti et solitē filii sui regniuit quē et aliq forte sui negligētia se p̄didisse timuit. **L**u. i. **E**cce p̄ tu et ego volētes q̄rebam⁹ te. **Q**uarto qz sol h̄ pulchritudinē i aspēu et p̄ h̄ ocul valde delētibil ad vidēdū h̄z illud **Eccli. xj.** **D**elētibile ē oculū vidē solē. **N**ā sol fit int̄ die **A**mbrosi⁹: heramerō ē ocul⁹ mūlti iocūditas dicit pulchritudo celi mētura t̄m. **V**et̄ vigo: oīz nātētū: dñs plācta v̄: decor et p̄fecto oīz stellaz. **E**t id i fabula cū p̄nat⁹ vestigijs sol depingit et facit p̄ueritā. p̄ qd et p̄eb⁹. i. pulcet dicitur: sic et brā **V**go maria plēa pulchritudine fuit

vñ **L**ati. iiii. **T**ota pulchra es amica mea et macula nō ē i te. **E**t dicit tota. sicut et ad dñi ferētā hypocritaz q̄ h̄nt solū et apparētia pulchritudinē scitat: s̄ ipa pulchra fuit itus p̄ puritatē et p̄ virginitatē. **E**t id et si gnificat per arca q̄ i q̄ et erat deaurata. **Q**uinto qz sol h̄z efficacitā i effectu. h̄z. n. **V**rtutem calefactiuam et inflammatiūam **N**am ex motu radiōz et coz p̄tractōe et multiplicatōe calor gnat i obiecti corpis superficie. et marie si corp⁹ obiectū fuerit specularē sic dñi i p̄spectiua. qz si circa speculū p̄cauū stupa ponat a calore gnaro i cedit. **S**ic quōqz beata **V**go mētēs purat et sibi deuotas q̄ sūt p̄specūta mūda illāmat ad dei dilectōis: vñ ipa dicit m̄ pulcre dilectōis. **Eccli. xliij.** **E**t h̄ ē inflamato amorū q̄ arefecit senū cōcupiscētie carnalī **Ja. i.** **E**xort⁹ sol cū ardore et arefecit senū **I**te sol h̄z **V**rtutē fecūdatiūa **D**ia. n. h̄ inferiora fecūdat et gnariūa eoz potētia exercitat adiuuat et p̄fortat: vñ videm⁹ ad sensū qz nihil fructificat neqz crescit: vbi solaris radi⁹ nō attingit. **I**llud at̄ qd facit aiaz bonis opib⁹: fecūda ē timor dei: vñ dñi **Eccli. xv.** **Q**ui timet deū faciet bona. **S**z brā virgo maria et dñe m̄ timor. **Eccli. xii.** **D**ñi. sibi deuotos ad deū timēdū iducit et eis suis meritū donū timorū acgrit et q̄ eos i bonis opib⁹: fecūdos efficacit: qz cā puenire p̄ deuotionē si q̄ vult ipetare sue grē **V**ndictionē. **S**apic. xvj. **D**ps puenire solē ad bñdictionē tūā et ad ortū lucē te adorare. **I**te sol h̄z virtutē discretiuam qz p̄ eius lucem omnia detegentem nunc colores omnes discernimus: nigrū de albo distinguimus. **S**icut ipa est que mētib⁹ sibi deuotis acgrit lumen discretiōis et verā cognitionē vicioz argz virtutū: vnde dicitur mater agnitionis. **D**oc lumine carent illi miseri q̄ reuerētā nō h̄nt ad eā sed potius h̄nt eā infelices suas liguas relaxant blasp̄mēdantes: qui vere possūt dicere. **S**apic. v. **I**usticie lumē nō luxit nobis et sol iusticie non est ortus nobis. **E**t illud **Ecclē. vi.** **N**on vidit solā nec co-

gnouit distantiā boni et mali. Itē sol habet virtutē fortificationis. Vñ videmus q̄ i ei⁹ ascensu sup nrm onzonē virtutes aialius roborat et fortiores efficiunt et vsq ad diē mediā augmētatur: et qñ sol tēdit ad occasum debilitatur: et iō in somnū aialia resoluntur. Vñ et flores in ortu solis aperuntur q̄ i occasu clauduntur. Ita beata virgo maria sibi deuotos confortat et roborat dū eis subueniēdo ad sp̄e et fiducia sui mētes eoz subleuat. Vñ ipa dicit eē mater spei sancte. Eccl. xliiij. Propter oēs ergo dictas proprietates dicitur eē electa vt sol. Cant. i. iij. Et mulier amicta sole. Apoca. xij. Itē beata virgo Maria assimilatur lune ppter. vii. Nā luna fm basilū in suo libro hexamerō ē decōr nocti mī rozi: ministra humoris: dñatrit marismēsurā tēporis emulatrix solis imutatrix aeris. Que oia bene cōperūt sanctissime matri cbristi. Primo ergo luna est decōr noctis: non solum qz noctē illuminat: sed et qz in nocte decōr ipsi⁹ appareret: p̄cipue tunc cū est plena. Ita beata virgo Maria in nocte. i. in obscuritate p̄ntis vite existēs. fuit plena luce siue luce gr̄e diuine: sicut angelus dixit. Huc gr̄a plena et sine luce diuine p̄ntie: ppter qd̄ subdidit dñs recū. dñs. s. pater te despōsans: dñs filius te impregnās dñs spiritus sanctus te sanctificās. Vñ ipa fuit totius trinitatis nubile trichinū: siue luce virginalis mūdicie: q̄ candor ē lucis eternę et speculū sine macula vt dicit Sapiē. vij. Propter quā lucem addidit angelus. Benedicta tu in mulieribus. Si gde ante eas mulieres in virginitate permanētes ppter sterilitatē erant maledictōi legis obnoxie. Sed ista in mulieribus et virginib⁹ benedicta et eo qz quāqz virgo nō in sterilitis s; diuinitus ferūda: et iō mater iurata: et sic p̄z qz beatissima virgo maria. qñ luna plena in dieb⁹ suis luget. Eccl. i. S; est norandū qz luna plena nō tm h; pulchritudinē lucis: sed etiā p̄fectionē figure circulari: qz tēpota ē rotūda et iō magis pulcra: qd̄ et beate virgini cōgruit. Et iō in

ips. vocat lūa p̄fecta in eternā. Hec ē perfectio sue charitatis p̄ quā ad modū figuratē rotūde fuit nobilissima. i. p̄cipuissima: ad bñ opandū capacissima et amplissima ad oēs suscipiendū. Eccl. xliiij. Transiit ad me omnes qz cōcupiscitis me et. Item sine carēs. i. indeficiētiissima ad p̄seruandū: vñ ibidē. Vsq ad futurū seculū nō definam et iō et dicit perfecta in eternā. Luna enī qñ plena est luget p̄ totā noctē: sed qñ nō est plena quāqz luget in principio noctis. Et significat bñ incipiētes et cito deficiētes quāqz in fine noctis et significat bene finientes. Sed beata Maria velut luna plena fuit in suo p̄ncipio qz in vtero sanctificata: in medio qz filio dei illustrata et sancte et innocētē p̄uersat: in suo vltimo qz aia et corpore glorificata: p̄ noctē et significatur tribulatio et tēpota. Quidā ergo sancti adiuuāt in p̄ncipio: quidā in medio quidā in fine ipa aut adiuuāt semper. Et in p̄ncipio dādo audatiā et in medio cōferendo p̄seruatā et in fine dādo coronam. Hec est et luna q̄ noctem. i. peccatorū tenebrositatē lumine sue gr̄e siue misericordie dñi dñit illustrare. Vñ et ipa sicut luna vocat regina celi qz de nocte absente sole it̄ sidera p̄matū tenet et tāqz absente rege. i. sole vt regina regnū gubernat. Sicut qñ rex xps et aliqz cā facie suaz aliquid abscondit tūc Maria marie misericordiaz suam ondit et fulget ei luce misericordie q̄ p̄us erat i tenebr̄ culpe. Et sic p̄z qd̄o vgo bñ n̄ solū ē electa vt sol: s; et pulchra vt luna sic dī Cant. i. iij. Secōdo beata vgo assimilatur lune qz luna est mater rozis. Nā vim sue humiditatis aeri iprimūt et acere subtiliter alterans et imutans i ipi⁹ superficie rozem gignit vnde manifeste videmus qz estualitē tēpore quāto luna est serēnior: tanto habūdantior ros super gramina se ondit. Rosa aut assimilat filius dei incarnatus ppter ipsius rozis generationem. Nam ros gignitur in interstitio medio aeri et tēpore calido et tēpore frigido. Aia aut interstitia sūt celū mūdus

infernus. Hec ergo irroatio. i. filij dei in carnatio nō est facta in supremo interstitio. i. in celo: qz naturam angelicam nō assumpsit nec infimo. i. in inferno qz demones nō redemit: sed in medio. i. in mundo qz nature humane se vniuit. Osee. xliiij. Ero quasi ros. Diuis rozis mater fuit beata maria qz inter eius virginea viscera ros iste celestis descēdens nostre se carni vniuit. Est enī quoddā genus piscis qui coclea vocatur: qui tempore rozis ad litus procedens et ibi se aperiens roze ceclestem intra viscera suscipit et se claudens margaritā gignit. Ista coclea est beata vgo maria que roze celesti perfusa generauit de suis visceribus margaritam preciosam de qua Math. xliiij. Inuenta aut vna preciosa margarita abiit et vendidit: hec margarita xps est. ppter quem debemus oia vendere que habemus. s. terrenaz substantiā: volūtatem p̄p̄riā et conseruationem mūdānam et eā emere. Istū roze deus totum posuit in vte virginis: et ide p̄cedens totū mūdū irrigauit. Ver. Rigaturus aeternus deus celesti roze totū velle prius insudit. Redēpturus etiā genus humanū p̄ eum: cōtulit in mariā. Tertio qz luna ē ministra humoris. nam in augmēto lune humores crescunt in corpore: crescūt. n. et humores in capibus cerebella in ossib⁹ mēdulle et breuiter in corpib⁹ ois humoralis substantia. Et sicut in eius diminutione oia diminuitur. Ob hanc cām meli⁹ est minere in lune augmēto qz in ei⁹ decremēto. S; ligna p̄ edificijs icidere et arbores inserere vel plātare ē meli⁹ i decremēto qz i augmēto. Lunus ro est qz cū augmēto cresunt hūores: si tūc arborē inserere vel plātare humor nimius qz in plāta abundaret qz a natura bene regi nō posset: fructus faceret vermiculofos: ligna et tūc i cifa edificijs nō sunt apta. Quia ppter humiditatem inclusam ad putredinem sunt parata a vermicibus nihilominus facilius corrodenda et denupada. Beata aut virgo humoris ministra fuit: qz. s. suis filijs triplicē

hūore insudit. s. acceptōis nutritiōis et deuotionis. Cōceptionis administrant spiritui sancto nutritiōis administrant rpo: dum morē aut gratiā et deuotionis cultibet suo filio adoptiuo. Siquidē in cōceptione xpi beata virgo maria ex purissimo humore sanguis sui materia ministravit in cōceptione corpis xpi. Sed sanctus spūs ipm corp⁹ organizauit et formauit. Vnde beata virgo vera mater xpi fuit: qz hoc solum fm p̄bñ pertinet ad rōnē matris vt materiam det cōceptū. Vñ Math. j. Lum esset desponsata mater Iesu Maria. Itē dedit filio humore nutrimentale. s. quādo euz lactauit vber de celo pleno. ppter qd̄ Lu. xij. dicit. Beatus vter qui te portauit vbera que sustit. Sūt etiā duo vbera qz bus lactat beata virgo filios suos adoptiuos. s. ex vno infundens humore gratie. i. istis et alio humore misericordie peccatoribus. Et iō ab ecclesia vocat Maria mater gratie mater misericordie. Quarto qz luna est dñatrit maris. Nā sicut adamas trahit serpē post se: sic luna mouit et trahit post se oceanū. Vnde in suo ortu intrumescat mare et crescit ex pte orientali: et decrescit ex pte occidentali: et ecōtra qñ est in occasu: fm aut qd̄ luna plus vel minus p̄ficit in lumine: ita plus vel minus se extendit vel retrahit ipm mare. Et sicut dicit Aduarus in libro Cicronis de oceanus incremento lune retinet modum istū. Primo enī die crescentis lune sic copiosior solito et abūdāt i sumo: sed secūdo minuitur: et sic crescit vsq ad diē septimum. Deinde it̄z crescit p̄ septē dies. Ita qz in decima quarta die it̄z est plenus in sumo. Vnde in nouilunio mare est sume plenum et in plenilunio. Mare aut mora liter accipit tribus modis. Nam vno modo dicitur mare huius vite amaritudine et sup illud mare beata virgo habet virtutem. i. qz eius pietas onditur super illos qui sūt in tribulationis amaritudine positi. Nam vtri et mare obediūt ei. Math. viij. Vncti sunt aduersitates ceteriores: mare sunt

A. P. S. O. L. D. Z.

interiores amaritudines vel venti sūt vio-
lentie tentationū: mare perturbatio tribu-
lationum. **S**ecundo modo mare vocat
peccatorū inquietudo *Ysa. lviij.* Impii q̄si
mare serues q̄ quiescere nō potest: quā-
do ista luna orit̄ peccatoribus eos luce sue
misericordie illustrādo: tūc crescit ex parte
orientis et decrescit ex pte occidentis: q̄. *sci.*
auxilio orit̄ et crescit in ipsis peccatoribus
lux gr̄e et aqua misericordie: et deficit cāus
culpe. Sed ecōtra si ista lūa occideret pec-
catoribus. s. vt eis p suā grām non adesset
tūc decrescit ex pte occidentis et deficeret
ex pte orientis. i. deficeret lux gr̄e et cresce-
ret casus culpe. **T**ertio vocat mare mū-
di vicissitudo siue mutabilitas. Sicut aut̄
di vicissitudo siue mutabilitas. Sicut aut̄
offensum est mare virtute lune bz quadru-
plīcē mutabilitatē. **O**na est repletio et il-
la est in nouilunio. **S**ecūda diminiutio
et illa est vsqz ad septimū lune. **T**ertia au-
gmentationis p alios septē dies siue sex.
Quarta iteratē repletio: et hec in ple-
nilunio. **S**it virtute et auxilio beate virgi-
nis peccatores in mado erisctes replētur
aqua penitētie et decrescit in eis mare cul-
pe et auget̄ et factus gr̄e et tandē peruenit
ad plenitudinē glorie. **Q**uinto q̄ luna ē
mensura tēporis: q̄ fm motū lune accipi-
untur anni lunares q̄ apud iudeos obser-
uabātur: vñ *Ecc̄l. xliij.* Luna in oibus in-
tēporē suo oisio tēporis et signū eui. **E**t
cōtinēt annus lunaris. *cccliii.* dies: vñ p̄z
q̄ annus solaris supat lunare in. xj. dieb̄
vñ *Hebr̄i* et *Arabes* annū seruāt mino-
rem q̄ sit noster. xj. diebus p̄ter quadran-
tem vnus diei. **T**erc̄ fm lunam distin-
guūtur menses lunares vñ mensis dicit̄
a mēse q̄ est luna eo q̄ *Hebr̄i* ex cursu
lune menses vocabāt. **E**t accipit̄ mēsis lu-
naris apud iudeos et arabes fm cursū lu-
ne in toto *Zodiaco* donec solē attigat: q̄
facit̄ in. xxiij. dieb̄ cū dimidio vt astrologi
dicūt. **D**ies aut̄ lunares fm arabes inci-
piunt de sero ab occasu solis eo q̄ ortus
lune sit tēporē occasus solis: et sic fm eos
nor p̄cedit diem. **S**ed greci et *Romani* et

alie gētes q̄ nō vtiunt in mēsis suis vi-
sione noue lune cōputant diē ab ortu so-
lis cū nocte vsqz ad ortum sequētis dicūt
sic fm eos dies p̄cedit noctē vt dicit̄ *Al-*
fraganus differētia p̄ma. **P**atet ergo q̄
luna habet dies mēses et annos: sed tamē
mēses et annos bz breuiorēs. **Q**uia. s. bea-
ta virgo habet plenitudinem gratiar̄ et
tātū et donoz sicut et *Christus* qui soli assi-
milatur: tamē in minorū gradu licet exesse-
rit oēs alios sanctos. *Ecc̄l. xxxij.* **Q**uare
dies diē superat et annus annū. **S**exto
beata virgo assimilāt lune: q̄ luna ē emi-
latrix solis. **N**ā aliqñ ipsi soli est ante: ali-
quādo sup aliqñ subter. **Q**uia aut̄ est
cū sole in cōiunctione q̄ ascendit: aut a la-
tere vt qñ a sole recedit: vel qñ ad solē re-
uertitur: aut in plena oppositione qñ. **S**o-
taliter soli opponit̄. **S**ic beata virgo ante
xpm: qui ē est sol iusticie: fuit quātū ad era-
tem carnis sicut mater an̄ filii: et hoc quā-
tum ad humanitatē: q̄ quātū ad diuinita-
tem *xps* fuit an̄ eā fm illud. *Post me* v̄
turus est: q̄ ante me factus est. **T**erc̄ fuit
post *xpm* quātū ad mortē: q̄ *xps* an̄ eā
mortuus fuit. **N**ā vt *gdam* dicit̄ sup̄iit
filio vñdecim annis. **E**rat. n. vt dicūt quā-
do *xpm* cōcepit̄ decē et quatuor annoz et
māsit cū eo annis. *xxiiij.* et post mortē *chri-*
sti sup̄iit vñdecim annis et fm h̄ quan-
do obiit erat annoz quinquaginta octo.
Terc̄ ipsa fuit sup *xpm* materna auctori-
tate. **C**ui *xps* in pueritia humiliter se subie-
cit et reuerēt obediuit bz *illud* *Lu. ij.* **D**e-
scendit cū eis et venit nazareth. s. cū virgi-
ne et *Ioseph* et erat subditus illis. **T**erc̄
ipsa fuit sub *xpo* nō solū dignitate: sed eti-
am situs localitate cū esset in cruce suspē-
sus. **T**unc eni ipsa stetit inferius sub eo iux-
ta crucē. *Ioh̄is. xxiij.* **S**ed notandū q̄ qñ
luna est sub sole ita q̄ recta diametro iter-
nos et solem sit interposita solet esse eclip-
sis. i. defectus solis cōcausat̄. **E**t h̄ fuit
in passioe *xpi* q̄ beata mater sub ipso me-
rens stetit: et tūc ipsa eclip̄sis solis. i. mor-
tis *christi*. p̄ tāto causatiua fuit. inquantū

naturā qua pati et mori posset ex ipsa *chri-*
stus assumpsit. **S**ed notandū q̄ eclip̄sis
solis accidere nō potest fm naturā nisi in
coniunctione solis et lune qñ de nouo ac-
cenditur: et dū ipsa cōiunctio in linea eclip-
tica celebrat̄: hoc est semp quādo sol ē
in capite draconis. et luna in cauda vel ecō-
uerso. **U**nde dicit̄ *Albumasar* in libro de
motu planetar̄. **S**i luna inter nos et soles
obuiat defectum radiōz nobis facit in ca-
pite vel cauda draconis. **Q**uid aut̄ sit ca-
put et cauda draconis dicit̄ in capitulo. *lxij.*
Et sit̄ beata virgo dupliciter ipsū solem
christū quodāmodo obscurauit. **P**rimo
quādo ipsum cōcepit̄: et carne vestiuit: tūc
enim minoratus est paulo minus ab an-
gelis: q̄ etiam inuit̄ seipsū formā serui ac-
cipis. **U**nde hoc fuit quasi in capite dra-
conis. **S**in muliere vel humana carne que
fuit caput. i. principii peccati. **T**erc̄ in cau-
da. i. in morte *christi* vbi fuit quodāmodo
finis peccati: vbi draco infernalis suū do-
miniiū pdidit et terminauit. **N**ota ē q̄
quādo luna est sub sole quis lumen pdat
ex pte terre: nō tamē pot̄ ex parte celi: vñ
quādo luna ipsi soli cōiungitur nihil omni-
nō luminis ad terrā dirigit̄. **S**ed tamē ex
parte celi in plena illuminatione p̄manet et
insistit. **E**t ita sit̄ beata virgo: quis in pas-
sione videt̄ ex pte corpis eclip̄sata et ob-
scurata per tristitie imensibilitatē: tamen
ex pte anime semper fulgorē tenuit per fi-
dei firmitatē. **U**ñ licet alia luminaria mū-
di. s. apostoli fuerūt eclip̄sata tūc fidē per-
dendo ipsa tñ semp luxit̄ fidei lumē seruā-
do. **T**erc̄ ista nostra luna tūc fuit in cō-
iunctione cū sole quādo innita sup dile-
ctum suū ad celū assumpta fuit. **T**erc̄ *xpi*
soli a latere stetit: q̄ in celo iuxta thronum
filii locatus est thronus matris sicut legi-
tur in figura. *iii.* *Reg. ij.* de matre *Salo-*
monis. **F**uit aut̄ opposita soli in annūcia-
tione: q̄ tūc quāto soli. i. deus vel angelus
annūciās plus ipsam cōmēdabat et ma-
gnificabat dicēs. **A**ue gratia: tanto ipsa
ecōuerso se humiliat̄ dicens. **E**cce an-

cilla. **U**ñ q̄ humilitatē deus ancille sue
resperxit: ideo eā suo lumine repleuit sic lu-
na impletur lumine quādo est soli opposi-
ta. **S**eptimo beata virgo assimilāt lune
q̄ luna est imutatrix aeris et mediante ae-
re maxime imutat corpora humana: vnde
Ypocritan principio pronosticoz de luna lo-
quens ait. **E**st quoddā celestis fidus i quo
opz medicum providere cuius pudentia
est mirabilis et stupenda. **E**t *Salic⁹* in
cometo de diebus ceticis dicit̄. **R**es cer-
tam que non fallit intēdat medicus quaz
docuerūt astrologi egyptioz q̄ per cōiū-
ctionem corporis lunaris cū stellis fortun-
tis sunt egritudines terminabiles ad bo-
num. **L**uni contrariis *Vo* contrarie. **S**ad
malum. **E**t id̄ cautus et pfectus medicus
fm doctrinā. **Y**pocratis aspiceret debet p̄
mam lunā et quādo est plena lumine: q̄
tūc crescit humores in omnib̄ vt dictum
est. **Q**uādo ergo in febres aliqs cadit mul-
tum necesse est videre vtrū luna tūc creat
de cōiunctione. **T**unc enim crescit infir-
mitas quousqz veniat ad oppositiōis gra-
dum. **S**in plenilunio: tūc si fuerit cū ma-
lo planeta aut in malo signo et aspexerit
dñm domus mortis q̄ est signū occultum
s. scorpionis. **V**el si aspexerit mortēz que
dicitur domus signi scorpionis tūc de mor-
te timendū est. **S**i *Vo* fuerit cū bono pla-
neta et in boua domo siue signo et aspere-
rit dominum domus vite. s. mercurium et
venerem que est domus arietis siue pri-
mi signi tunc de vita sperandum est: sic
de alijs vt patet in libro *Ypocratis* quez
dicitur cōposuisse de vicijs infirmitatis
fm lunam. **S**ic ergo luna habet domini
um sup̄ infirmitates corporales: sic ē do-
mina nostra bz dominuz sup morbos tā
corporales q̄ spūales: vt faciat eos esse ad
vitam vel ad mortem fm hominum me-
rita et deuotionēz ad ipsam. **N**am eam
reuerentes vrali aspectu aspiciet et curat.
Ipsam *Vo* blasphemātes vel dēcōntes
nisi p̄ penitētiā redeāt mortali aspectu
aspiciet et necat. **T**erc̄ beata *Virgo* vocat̄ ab

ecclia stella maris et eo q̄ illa ecclis q̄
dicit stella maris est p̄mo quo ad sinū al-
tissima. Sicut X̄go beata altissima ē p̄ glo-
rie dignitatē. s̄ sup̄ oēs choros sanctorū z
angelorū iuxta filiū i gloria sublimata. Ec-
cl. xliij. Ego in altissimis habitō. Itē il-
la stella est q̄ ad motū velocissima. Licet n̄
stella maris q̄ vulgo d̄r tramōtana a loco
suo moueri nō videat̄: t̄n in s̄phere sue cir-
culo circulariter circūuoluit: s̄ q̄ circuloz
h̄z breuissimū q̄n nō moueri v̄t. Sic bea-
ta X̄go maria q̄uis in statu gr̄e imobiliter
p̄māserit z ab ip̄o p̄ motū alicui⁹ cri-
minis nunq̄ recessit: motu t̄n dilectōis
diuine velocissime cucurrit. Dicit n̄. Ber-
nardus q̄ amat vobemēn̄. Currit veloci-
us z puenit cit⁹. Ipsa p̄mōnib⁹ sancti ple-
nius z seruet̄ dilect̄. Vn̄ ipsa d̄r m̄ pul-
cre dilectōis. Eccl. xliij. Fuit at̄ amor su⁹ p̄
modū circularis: q̄ mot⁹ circulari ē ab
eodē in idē: q̄ ipsa deū sic diligebat q̄ oia
alia n̄ nisi p̄ ip̄z amabat: sic ois amor
c̄p̄a deo incipiat z in deū redibat. Eccl.
xliij. Dixit celi ecclis amor circuli sola
Et dicit sola q̄ nulli sc̄i amor fuit ita i deū
totat̄ d̄r ecclis b̄e virgis. Vn̄ z breuissi-
mū circuli h̄bat q̄ post t̄p̄latōez oia q̄
occurrebāt statim referrebat in deū. Itē dicit
Aug. de ip̄a. Vnū sc̄m⁹ p̄ certo q̄ ois
marie vita z actio iuxta fuit sp̄ in d̄no. Itē
b̄mōi stella quo ad aspe. t̄n n̄z est mini-
ma q̄uis in se sit valde magna. Sicut b̄a
X̄go exteri⁹ exhibuit se minnā p̄ hūilitate
t̄n q̄uis c̄t valde magna p̄ sanctitate: v̄n
dicit Lu. j. Quia respexit hūilitatē ancille
sue ecce. n̄. et h̄ beatā me dicit̄ oēs genera-
tiones. Itē stella illa ē quo ad effectū v̄lil-
sima. p̄pterea q̄ ipsa est nauigāriū directi-
ua z iō vocat̄ stella maris. Nā p̄pter sc̄us
sui imobilitatē boies ad ip̄am aspicientes
maxime certificant: sic beata X̄go nauigā-
tes p̄ mare mūdi dirigit̄ q̄b⁹. s̄ lucē sue mi-
sericordie nunq̄ subtrahit vel abscondit:
v̄n illa stella vocat̄ polus q̄ sp̄ nobis pol-
les z nunq̄ occidit: s̄ sup̄ nos existit: v̄n
polus a pollēdo est dicit̄ q̄ p̄tinue mūdo

poller. Itē ista stella est rōne sui sit me-
dij tot⁹ celi oñsua. Medij at̄ celi est fili⁹
dei q̄ mediator est dei z hominū: h̄c no-
bis ista stella oñdit q̄ eū nob̄ v̄sibile ge-
nuit. Ad hanc ēr stella astrologi potissime
recurrūt q̄ p̄ e⁹ situm discernunt termini
z sit⁹ aliorū siderū z celestiuū circularorū. Sic
facti q̄ sūt viri astrologi celestia t̄p̄latōez
potissime ad eā recurrūt z antedūt: q̄ sit⁹
siderū. i. m̄sioes beatorū q̄s h̄nt in celo. z
termini celestiuū circularorū. i. p̄fectōes ange-
lorū p̄ ip̄az discernunt tanq̄ p̄ ip̄orū oium
dominā z regnā z p̄ ip̄am ēr tanq̄ p̄ ce-
li portā oēs q̄ saluant̄ illuc intraduntur.
Itē illa stella p̄ ḡrū arcturi sibi p̄ping
ab alijs stellis ē distincta: a cui⁹ vicinitate
polus arcti ē vocat̄ dicit. Beda Arctu-
rus. n̄. ē septē stellaz cur⁹ q̄ ista stella cir-
cuet̄ facietes ei q̄n circuli z coronā. Quā
s̄ beata virgo oīz sanctorū coronis q̄ ad
septē gradus p̄inet coronā z decoratur.
Nā p̄m⁹ gradus est angelorū: sc̄os ē pa-
triar̄baz: tertius est p̄phetarū: q̄rt⁹ ap̄torū: qu-
tus martirū: sext⁹ sc̄os: septim⁹ v̄ginū.
Notādū ēr q̄ ista stella sine polus ē aris
celi et vna p̄re receptiua siue terminatiua
Aris. n̄. vocat̄ linea q̄dā imaginata q̄ ab il-
lo polo antarctico vsq̄ ad istū poliū arcticū
recto diametro sicut linea a p̄ctō vsq̄ ad
p̄ctū c̄t tracta. Aris q̄ iste fuit dolor pas-
siois xp̄i q̄ ab vno polo. s̄a filio cruci affi-
xo vsq̄ ad aliū. s̄ vsq̄ ad cor̄ ip̄i⁹ maris
imobile a fide z gr̄a p̄trāsit sicut ei Sime-
on p̄dixerat. Lu. ij. Quā ip̄ius aiaz p̄trās
bit gladius. i. dolor passiois xp̄i. Itē bea-
ta Maria assistat luci p̄p̄. vij. C. V̄nio q̄
lux tenebras pellit. Job. ij. Lux in teneb̄z
lucet. s̄ tenebras expellēdo. Daniel. Ausc
lucē z oia in tenebris oia icognita rema-
nebūt. Sic beata X̄go dū v̄z lumē mā-
do effudit cecitatis z infidelitatis tenebras
effugauit. Vn̄ maria interpretat̄ illumina-
trix. Ipsa ēr illa lux de q̄ d̄r. ij. Reg. xliij.
Lux aurore oriente sole mane absq̄ nubi-
bus rutilat. Ipsa nāq̄ peccatores purgat
a tenebris peccatorū lūne gr̄e sue. Et iō d̄r

lux aurore q̄ expellit tenebras culpe z in-
troducitur lucem gratie. Ipsa frigidis accē-
dit calore charitatis sue: z iō ass̄at luci sol
orientis q̄ lux solis calefacit. Itē ipsa estum
cōcupiscentie refrigerat z a nubibus car-
naliū passionū animas feruat. Et iō ass̄
milatur luci matutine q̄ est cū refrigerio z
luci ēr serene. s̄ q̄ est absq̄ nubibus. C. Se-
cūdo lux merores dissoluit. Et h̄ est iquā-
tum h̄z aspectū letificatiuū: dulcē. n̄. est lu-
men z delectabile oculis videre soles vt
dicit̄ Eccl. ij. Hoc autē cōpetit beate vir-
gini q̄. Est merētū cōsolat̄. Nā sp̄iales
cōsolatiōes z gaudia deuotis sibi m̄tib⁹
frequēter infūdūt. Dicit̄. vij. Noua lux
oziri v̄sa est gaudiū z honor z tripudiū.
Est n̄. gaudiosa incipit̄: honorabilis p̄fi-
cientibus quos ab omnib⁹ impugnationib⁹
p̄tegit: tripudiōsa est puenit̄ibus quos in
celestē gaudiū introducit. C. Tertio q̄ lux
insidias p̄dit. Nā latebras illustrat z pa-
tescit in q̄bus insidie absconduntur. Sic
beata X̄go insidias diaboli deuotis suis
patescit ne ab ip̄is decipiant. Et iō dia-
bols insidias lucem multū timet. Job. ij.
Nō venit ad lucē vt nō arguant̄ opa ei⁹.
C. Quarto q̄ lux securitate parit: v̄n h̄o-
mines q̄ de nocte p̄uescūt i die securi va-
dunt: z hoc est q̄ nō timent offendiculum
Job. ij. Qui ambulat in die nō offendit
q̄ lucē bulus mūdi videt. Nō. n̄. timēt qui
in die vadūt aut pedis offendiculū aut bo-
tis latētis incursum vel fantasmat̄is ter-
rentis aspectū. Sic q̄ beatā mariā sequū-
tur z ei p̄ deuotionem adherēt illuminā-
tur z p̄gunt ab ea vt neq̄ peccādo ca-
dant nec eos demones fallat nec ip̄os fā-
tasmat̄a terreant. Roma. xij. Inuamur
arma lucis sic vt in die honeste ambule-
mus. Arma lucis sunt crepla beate virgi-
nis q̄ quicunq̄ indutus fuerit eaz. s̄ sequē-
do tur⁹ erit ab omnibus p̄dicit̄. C. Quin-
to q̄ lux v̄sū pascit. z hoc p̄pter suaz pul-
chritudinem in cuius aspectu anima dele-
ctatur. Proverb. xv. Lux oculorū letificat

animā: sic sp̄ialis pulchritudo beate virgi-
nis p̄siderata v̄sū sic letificat z pascit. Ec-
cl. xliij. Pulchritudine. n̄. de corde ei⁹ ad-
mirabit̄ oculus. Siquidē cādor ei⁹ ad-
mirabilis sūt tā in icteriori puritate q̄ in ex-
teriori virginitate. Sapientie. vij. Cādor est
lucis eterne. s̄ quātū ad puritatē m̄tis z
speculū sine macula quātū ad honestatē
carnis. In hoc speculo glibet poterat̄ secu-
re respicere q̄ tāta erat lux honestatis q̄
emiscabat i facie virgini⁹ vt dicit̄. Hieroni-
mus. quicūq̄ respiciebat in facie virgini-
s huius ois turpis tentatio c̄tingebatur.
in eo Job. xxi. Lux vultus mei nō cade-
bat in terrā. C. Sexto q̄ lux celestiuū corpo-
rum virtutes ad nos vedit. v̄n fm̄ Auctē
nam lux est v̄biculum virtutū celestiuū q̄
sc̄z celestia luminaria mediāte luce agunt
z mouēt ista inferiora. Sed sc̄idum fm̄
quosdā q̄ lux h̄z causare effect⁹ naturales
inquātū motus sibi adiungit: nō q̄ in mo-
tu sit X̄rus causatiua p̄ncipaliter effectū
um nāium: sicut est in luce: s̄ q̄ p̄ motus
determinat̄ X̄rus solis inquantum corpus
agit in corpus p̄ cōtractus z p̄tentionē ae-
ris moti. Et iō cessante motu q̄d erit in fi-
ne mundi lux nō causabit effectus nales: s̄
solum intentionales dando eē coloribus
z se diffundēdo in medio absq̄ eo q̄ cau-
set aliquē effectum nālē. Habet. n̄. corpus
celestē inquantum corpus q̄d agat p̄ motum
hoc. n̄. est p̄p̄rium corpus vt motum moue-
at. Et ex hac p̄te h̄z vt moueat ad trans-
mutationem nature. Sed hoc p̄ lucem h̄z
v̄tcrius q̄ solum causet esse spirituale in-
quantum attingit ad ordinē substantiaz
separataz: z p̄icipat aliqd̄ d̄ mō ip̄az. v̄n
si motus auferat̄ lux habebit solus se mul-
tiplicare in medio z causare effectus spiri-
tuales in corpibus. z ex p̄te hac habet lux
aliquaz similitudinē cum forma int̄ctōis
li: maxime cum fiat in medio z tollat̄ ad p̄-
sentiam z absentiam luminaris. p̄pter q̄d
nō h̄z esse fixum z ratum sicut forma na-
turalis: v̄n ratione debilis effect⁹ q̄d lux ha-
bet in medio z rōne effect⁹ intentionalis quē

solium causabit motum cessante posset forte aliquo modo tolerari dictum eorum q dicitur q lux h3 in medio esse intentionale. Sicut ergo mediante luce devenit ad inferiora virtus celi ita mediante virgine devenit ad nos virtus dei. i. filius dei. de quo Lu. i. dicit angelus virgini: virtus altissimi obubabit tibi: sed h factu no est nisi addito motu fidei. sper virginis consensum dicentis. Ecce ancilla dni et. Mediate etia ista luce celestis gra nobis infundit et deveniunt ad nos diuine miserationes. Unde Eccl. xvi. Mittere nostri deus tuum et ostende nobis lucem. Miserationes tuas. Septimo q lux diversas res gignit. Dicit enim Dionysius. iij. capitulo de divinis nominibus. q lux oibus corporibus generationem confert. Sic beata virgo genuit illu q multos filios adduxit secum in gloriam quos no contemnit vocare francs vt dicit aplos ad Hebr. eos. ij. Omnes aut qui xpi fratres sunt possunt dici filij spirituales beate virginis q mater christi est natural. Vn ipsa dicit. Eccl. xliij. A generationibus meis implemini. Et io oes xpiani sut filij huius lucis. Iohis. xij. Credite in lucem vt filij lucis sit. Et hie maria mater dni assimilaf aurore ppter. iij. Primo q est noctis ac diei mediatiua est enim terminus noctis et initiu diei. et io aliquid h3 de obscuritate et aliqd de claritate. Et talis fuit bta virgo in vtero matris: qz eni in ipsa terminari debebat noculpe et initiari dies grc fm illud Roma. xij. Nox precessit dies aut appropinquabit. Ideo ipa tanq vera aurore in ipo suo principio aliqd tenuit de nocte culpe: qz fuit in originali peccato concepta et aliqd de die grc: qz fuit i vtero sanctificata et p gratia sanctificationis ab ipso peccato purgata. Vn Job. iij. dicitur de die originalis peccati q incepit qn aperti sunt oculi. Adā et eic. D brendent stelle caligine eius expectet lucem et no videat nec ortu surgentis aurore. Stelle enim. j. sancti illo die fut obtebrati. qz fuerunt cu originali peccato

concepti et cum originali nati. Sed ista dies culpe non vidit lucem. i. xpm: qz nec in suo conceptu nec in ortu originale habuit peccatu ideo dicit expectet lucem et non videat. Aurore aut. i. beatam virginem no vidit. i. quantum ad ortu. qz no est nata cum originali licz viderit quantum ad conceptu. Et io signanter dicit nec ortu surgentis aurore. Secundo qz aurore est latronu expulsiua. Nam latrones q de nocte in tenebris excunt aurore. i. adueniente die fugunt et se abscondunt. Job. xliij. Si subito apparuerit aurore arbitrant vmbra mortis. Ita demones tanq isani et exterriti fugiunt cu nostraz aurore. i. virgine gloriose in corde alicuius per deuotionem fulgere cognoscunt. Tertio qz aurore est rois infusiua: vnde dicitur aurore quasi auroreans. Ita beata virgo maria diuine grerozem nobis abundanter infundit. Quod significatum est. Scn. xxij. in lacta iacob cum angelo. Nam cum ei dixisset angelus dimitte me: qz aurore est. Redit non te dimittat nisi benedixeris mihi et postea sequit: qz benedixit ei in eodem loco. Hec eni est benedictio de qua dicit. Scn. xvij. In rore celi desup erit benedictio tua. Et hic est ros supne gratie quem nobis hec aurore infundit. Et iste ros aurore est de coratiua et refrigeratiua et dulcoratiua decoratiua quia dicitur q conche marine vt supra tactum est in aurore se aperiant et rorem suscipientes margaritas concipiunt que scilicet in ornamentis ponuntur. Et sic anime devote dum se isti aurore idest beate virgini per affectum deuotionis aperiant rorem: gratie superne suscipiunt per quam margaritas candidas idest affectiones purissimas concipiunt q sunt anime ornamenta. Et ideo isti aurore dicitur Ros lucis ros tuus idest affectiones tu generas lucidas et mundas. Item iste ros aurore est dulcoratiua. Exodi. xvi. Dicitur q in aurore colligebatur manna: manna quidem est interne dulcedinis gratia quam bis qui tri-

bulato sunt corde infundit hec aurore. Item iste ros est refrigeratiua scz ardoris feruoris concupiscentie fm illud Eccl. xliij. Ros obuians ardori venienti humilicem efficit eum: et ideo aurore est caloris temperatiua. Quarto qz aurore est lucis a sole imperatiua. Vnde dicitur. ij. Reg. xliij. Lux aurore oriente sole mane absqz nubibus rutilat. Sic ista aurore sci licet virgo beata impetrat lumen diuine cognitionis et inspirationis. Nota qz ista lux aurore que est mane oriente sole multa bona operatur. Est enim infirmorum confortatiua: auium letificatiua: florum de nocte clausorum apertitiua: verbarum de nocte depressarum erectitiua. Que omnia hec itz predicta facit in nobis beata virgo Maria. Est enim ipsa aurore que debiles confortat: siquidem infirmi confortantur in aurore: et eo qz sanguis in aurore dominatur. et ideo somnus dulcior est in aurore. Item quia tunc virtutes animales corroborantur: vnde h3 medicos melius se habent infirmi: et ideo dicitur aurore quasi aurea hora idest optima. Ita similiter per beatam virginem infirmi spiritaliter recipiunt sanitatem: vires anime recipiunt vigorem sanguis dulcedinis et deuotionis recipit augmentationem. Item in aurore aues letificatur: et ideo ad cantandum excitantur: vnde dicitur aurore quasi auium hora: qz. i. beata virgo est que deuotos excitat ad dei laudem. Ipsa enim est que flores clausos idest mentes humilium aperit ad bene operandum vt odorem boni exempli vndiqz circumfundant. Ipsa etiam est q depressos per mezorem erigit per spem et consolacionem. Item beata Maria assimilaf nubem propter septem. Primo quia nubes est omnium impressionum celestium de facili susceptiua. Quia scilicet domina nostra receptaculum fuit omnium celestium gratiarum. Nam ceteris sanctis per partes: marie autem totam se infudit gratie plenitudo sicut Hieronimus dicit: vnde angelus dixit ei. Que gratia plena: et ideo pcceteris sanctis exciuit glorioza. Exodi. xvi. Gloria domini appuit i nube. Secundo quia nubes est sua leuitate sursum ascensiua: quia scilicet virgo beata contemns terrena semper erat ad celestia eleuata. Ysa. xix. Ascendet dominus super nubem leuem. idest virgine: a terreno amore alleuiatam et celesti calore subtilitaz et ingreditur egyptu. i. mundum. Tertio qz nubes est solaris radij incorporatiua: sed tamen radius q in ipsa nube incorporatur ipsam penetrans non eam scindit nec ipsa nubes diuiditur. Ita ipsa domina nostra filium dei in se recepit et carne vestiuit et sine sui corruptione etiam mundo peperit. Ezechiel. xliij. Solem nube tegam. Act. i. Nubes suscepit eum. Quarto qz est caloris mitigatiua: quia scilicet virgo maria est omnium malorum nostrorum mitigatiua. ps. Expandit nubem in protectionem eorum. Math. xvij. Nubes lucida obumbravit eos. Quinto quia nubes est laborantium recreatiua et siti estuantium refrigeratiua: qz. i. domina nostra est omnis nostri laboris confortatiua et refrigeratiua. Eccl. xxxv. Speciosa misericordia domini in tempore tribulationis quasi nubes pluuie in tempore siccitatis: ipsa. n. e regina misericordie. Sexto qz nubes resoluta in pluuiam est terre fecundatiua ac feminu nutritiua impinguitiua augmentatiua: et multiplicatiua: qz. i. domina nostra per impetrationes grc ter ram anime nostre fecundat bonas affectiones in nobis nutrit et impinguit et opera nostra augmetat et multiplicat. Ysa. xvij. Nubes rois in die messis. Nam ipsa in fundendo diuine gratie rorem facit nos multiplicare bonorum operum messem. Septimo quia nubes est amaritudinis in dulcedinem mutatiua. Nam ex marinis aquis generata in altum: tamen sublimata et contra solem suspensa solis beneficio amaritudine depofita fit in dulcedinem tota conuersa. Ita etiam dña nostra

licet amare ut dicitur est fuerit in originali peccato generata: tamē a spiritu sancto sanctificata: et a sole iusticie grauidata facta est p̄dulcissima et mater pia. **Reg. xvij.** Ecce nubecula parua quasi vestigiū hominis ascēdebat de mari etc. Et dicit beata virgo nubecula parua quāditate bunitatis leuitate sanctitatis: q̄. s. ab oī peccato: in iunio et subtilitate paup̄carū. **Ter.** beata maria assistat mari. **Primo** q̄ mare cōtinet amaritudinis poculū. i. aquā amarā cuius amaritudinis causa est s̄m p̄m̄ Quia in mari sūt duo vapores. s. b̄ndus et siccus: siue subtilis et grossus p̄ calorem ergo solis et motū a mari resoluit p̄ subtilior et remanet grossior q̄ n̄m̄ calefacta fit salsa et adusta efficit amara. Et ita i beata maria fuerunt duo vapores. i. amores. s. ad filiū: v̄n̄ n̄alis ad illū d̄m̄itatē qui erat ut vapor grossior: aliū sp̄ualis ad illū d̄m̄itatē. Et s̄m hoc debet de ip̄o duas cōsolatōes. **Unā** s̄m sensūalitē q̄ erat v̄ pars grossior. **Aliā** s̄z rationē que erat v̄ ps subtilior. In passidē at filij sui p̄pter calorem solis. i. p̄pter seruoze penax et dolorū xp̄i et motū motus ei exbalauit ps subtilior. **Remissa** est in ea solatio rōnis: et abundauit vapor grossior. i. affectio n̄alis. p̄pter quā intarū calefacta et adusta ē dolore q̄ tota scā ē amara. **Unā** maria interpretat amax mare. **Job. xl.** Seruescere faciet sicut ollā p̄fidū maris. i. cor v̄ginis: q̄ quātū seruebat amore v̄bebat dolore. Et iō ip̄a ad modū olle bulliēt extra effūdūt aquā lachrymarum. **Ruth. i.** Vocate me maria h̄ est amara: q̄ amaritudine repleuit me oipotēs. **Secūdo** mare ē fluminū hospiciū: n̄ oīa flumina intrāt mare v̄ dī **Eccles. i.** Et ita oīa dona sp̄ualia et oīum grax charismata infuserūt in beatā mariam. **Eccles. xliij.** In me gratia oīs vite etc. **Ter.** q̄ mare ē oīuz aq̄z p̄ncipiū. **Na** mare ē sui diffusiuū: v̄ tā flumibus q̄ sōribus s̄m **Hiéro.** aq̄ ministratiū. **Doc** ēt p̄bat **Seneca** in. **it.** libro n̄alū q̄nū. s. q̄ mare ē p̄ncipiū oīuz fluminū et fontū.

Sz Ari. et **Auicē.** et **Algazel** et cōiter p̄p̄teriti volūt q̄ sōriū et fluminū pluuia fit cā Et huic h̄ie videt attestari q̄ cretēte pluuia v̄t in byeme cretēte flumina: et cōtra rō i cstate p̄git. **Sz** postō p̄ma magi v̄t **uenire** scriptur. **Eccles. i.** Ad locū v̄de creūt flūina reuertunt etc. **Doc** t̄n dicit q̄ quātū ad p̄nuarōez attractōis aq̄ ad ali quā vastā voraginē q̄ est p̄ncipiū flumis veri v̄t d̄m̄ **Seneca.** s. q̄ mare fit p̄ncipiū: eo q̄ pluuia nō v̄t sufficē posse ad ide sciētē cētū flumīs alicū: s̄z quātū ad facilitatē attractōis et ḡregatōis aq̄ veri est secūdu: eo q̄ tra sp̄giosior ē in loco dectē sus pluuie q̄ s̄libi in p̄fūdo et iō magi attractiua ē: et aq̄ pluuialis subtilior ē ab alto cadēs. ideo penetrat cū inuenit poros terre ad h̄ aptos: et ita v̄traq̄z faia de facili sustinet. **Sz** h̄ tra attrahat ab v̄troq̄z. s. a pluuia et a mari: q̄ et oī p̄te attrahit: t̄n ide v̄t copiosius attrahē: v̄t p̄tinue attrahit. s. a mari p̄cipue cū aq̄ pluuialis eo q̄ pauca ē et raro cadēs nec tota nec sp̄ p̄ueat ad locū v̄n̄ flumē oīū. Et d̄m̄ d̄m̄ ḡregatio aq̄ n̄ fit solū et attractōe ad v̄nū locū s̄z et d̄curfu pluriū venax siue p̄ n̄az siue p̄ artē: quomō aggregantēne artificia liter cū putei fodiat. Et sic p̄z aq̄ flūinū et sōriū et ē a nubib̄ p̄ pluuia et ē a mari p̄ attractionē p̄tinuā: s̄z magi p̄tinue et abunde a mari. **Unde** ēt **Aristo.** dicit in libro **Metē.** q̄ mare oceanū est p̄tinue p̄ncipiū oīum fluminū. Ita s̄m̄ q̄n̄is a nubibus q̄ sūt in aere. i. a sanctis q̄ sūt in celo et flumib̄ et sōrib̄ q̄ sūt in tra. i. viris et mulieribus eos oratib̄ in cecēta infūdāt. i. ipe t̄ret a deo frequētē gr̄e pluuia: et a mari plenissimo. **La** beata v̄gine magi p̄tinue et abunde attrahit aq̄ ḡe. **Ip̄a** n̄. v̄t dicit **Ber.** s̄m̄ pietatis suc omnib̄ aperit: v̄t de plenitudine eius accipiāt v̄niuersi: v̄n̄ gr̄e alioz sanctorū minime sunt respectu grax eius. **Eccles. xviii.** Quasi gutte aq̄ maris d̄putati sūt. **Quarto** q̄ mare ē i necessitatib̄ refugiu. Ita beata v̄go ē refugiu miseroy in tribulatione positoy: v̄ndē

ip̄a est spes omnīū miseroy in tra habitantū. **ps.** Spes oīum finū terre et in mari etc. **Quinto** q̄ mare est itinēcie cōpendiū. Ita s̄m̄ siue ad statū gr̄e siue ad portū glorie beate virginis auxilio citi p̄uenitur. **ps.** In mari via tua. **Sexto** q̄ mare est laboris lucrus. **Unde** negociatores ip̄m̄ marime frequētant. Ita q̄ volūt celestis gratie thesaurus ditari ab beatā virginem sepius ire debēt siue ad cōtemplādū eius crepla siue ad salutādū et cōmēdādū eius p̄conia siue ad impetrādū et obtinēdū eius suffragia. In cuius figuram dicit **Jo. vi.** q̄ prexerūt discipuli eius ad mare. **Septimo** q̄ mare est v̄ndax p̄p̄ulsiū et equalitatis: et trāglitatis reductiū: v̄n̄ mare vocat pelagus q̄ pellit v̄ndam. Et vocat etiā equoz ab equalitate q̄ et si fluctus eius velut mōtes erigunt: sedatis tamen tempestantibus adequātū v̄t dicit **Is.** Ita beata maria a sibi deuot et amicis v̄ndas tētatōnū repellit et fluctū idest furozē p̄sequentiū et tēpēstacē. i. impetus aduersariū ad equalitatē pacis et tranquillitatis reductū. Quod figuratū ē **Jo. me.** v̄t dicit q̄ tulerunt **Jonam** et miserunt in mari et statū mare a seruoze suo. **Jonā** intellige orationē puram et deuotā q̄ tūc in mare mittit q̄n̄ beate virginis porrigitur: tūc mare. i. mūdus sciēs cessat a seruoze suo. i. persecutiōis furoze. **Ter.** beata maria assistat terre. p̄pter. **riiij.** Na terra s̄m̄ basilū est corpus infimū orbis mediū: celi cētū: elemētū maxime copulētū: mūdū fundamētū: naturaliter frigidū et sicum quantitate minimum qualitate obscurū figura s̄p̄ericū aque glutinū mansuum s̄m̄ se totum quietum: licz in partibus suscipiat sepe motus: oīuz v̄n̄cū v̄t receptaculum: et pedū dei. scabellum. **Primo** igitur beata virgo assimilat terre: q̄ terra est corpus infimum s̄z iter q̄ tuoz clementa s̄m̄ ordinē naturalē elemētū: sicut celum est sup̄remū in ordine corporū. **Præter** **xxv.** **Chym** fursuz et terra deorsum. Ita beata virgo fuit infima oī

um sanctorum per sui reputationem. **Unde** et appellauit se v̄llimo et infimo nomine seminarū. **ancillam.** Ecce inquit ancilla etc. **Luce. i.** **Secūdo** q̄ terra ē orbis mediu: q̄. s. beata virgo est media. i. mediatrix n̄ra per recōciliationē. **ps.** O peratus est salutē in medio terre. **Ter.** q̄ terra est celi centrū. Tale autē centrū celi h̄z stabilitatē et fixationem. Et sic beata virgo ex dono dei habuit stabilitatē et fixationē in gr̄a et fide. **ps.** Firmavit orbē terre q̄ non etc. **Quarto** q̄ terra est elemētū maxime copulētū. Ita beata virgo fuit corpus lentissima p̄ priuilegiationē q̄ corp⁹ virginis possedit in mūdo corpus dinū potant in v̄tro: et corp⁹ gloriozū possidet in celo. **Paral. iij.** Inuenerūt terrā latissimā quietā et fertile. **Corpus. n.** beate virginis fuit terra geta a passidibus: fertile p̄ plis fecūditatē latissima p̄ glorie immortalitātē. **Quinto** q̄ terra est mūdū fundamentū. s. p̄pter imobilitatē q̄ quasi omnia corpora mouent circa eā. s. celi ignis. aer et aq̄ sed ip̄a stat sicut fundamentū immobile **Eccles. i.** Terra autē in eternū stat Ita beata maria tanq̄ fidei fundamētū, fuit sp̄ stabilis in ea aplis ab illa recedētib̄ tpe passidōis. Itē ip̄a stat p̄ mūdo peccatoribus sp̄ assistēs et nūc̄ eis deficiēs. **Eccles. xliij.** **Doc** ad futurū seculū nō defina i. v̄sq̄ post diē iudicij peccatorib̄ assistere n̄ cessabo. **Sexto** q̄ terra est elem̄ n̄alē frigidū et sicū. Et ita beata maria fuit frigidā et sicca p̄ carnis icorruptionē q̄ caris it b̄uoz luxurie et ardore cupiscētē **Jud. i.** Terra arētēz dedisti mihi. Et **Deu. xliij.** Terra quā calcas ferrea est: ferrū. n. ē frigidū et sicū. **Septio** q̄ terra est quātitate minima. Et ita beata virgo fuit p̄ paupertatis extenuationez minimū h̄is de mūdo **Eccl. xli.** Crescere me fecit de in terra paupertatis mee. **Hiere. iij.** Aspeti terrā: et ecce vacua erat. **Octauo** q̄ tra est q̄lita et obscura. Ita beata virgo obscurata et turbata est in filij sui passidē. **Ysa. lx.** Ecce tenebre. s. afflictōis et doloris operient iter

ra. i. beata virginē. Et in eodē. xxiij. et dicit
 et clāguit terra. ¶ Nono ira ē figura spherica.
 rica. Et brā Vgo fuit figure spherice iquā
 tū habuit plenitudinē grē. Nā sicut figura
 spherica pbat a pbo ēē pfectissima figura
 rā: et ipa fuit pfectissima feminax. Itud at
 qđ pbi vocat spherā ire sacra scriptura vo
 cat orbē terre. Dñi eadē ē figura spherica
 et orbiculari. De qđ i. ps. dñi orbē terre et ple
 nitudinē ei⁹ tu sudasti. ¶ Decio qđ terra ē
 aqđ glutino māfina. Qu. s. ppi humiditate
 aqđ tenēt se adinuicē pres terre. Et sic bea
 ta virgo aqđ glutino. diuine grē dono cō
 stās et firma fuit. Dñi ipa fuit terra roze ce
 lestis grē madēs et terra sū se rota ē geta. Et ita
 Et sicut rota geta fuit beata virgo maria p
 mēris abstractōez: et a discursib⁹ vacatōez.
 Dñi et ei attribuit sabbatū qđ ē dies ge
 ntis Lcu. xlv. Sabbatū erit terre. ¶ Duo
 decimo qđ ira ē oīuz viuētū receptaculū.
 Ita et brā maria oēs recipit ad se pfugien
 tes: imo ipa iūtat dicens. Trāfite ad me
 oēs qđ cupiscit me. Et. Eccl. xiiij. Et h est
 qđ ipa est plena misericordia: sū illud. ps.
 Misericordia dñi plēa ē ira. et id ipa data
 ē i refug. i. ps. Terra autē dedit filijs hoīuz
 ¶ Decio tertio qđ ira dñi pedū dei scabellū
 Et sic fuit brā Vgo p filij dei suscepōez: qđ
 h. n. pedes dei qđ mediātib⁹ stetit i ei⁹ ve
 ro fuerit corp⁹ et aia xpi. Dñi Ysa. lxxv. ira
 scabellū pedū mcoz. Itē brā Vgo maria
 affilaf mōri synai ppi octo. ¶ Dico qđ mōs
 ille fuit mōs misericordie et pmissiōis. Est
 eni mōs synai i puicia Adadiā. cui⁹ ps est
 D. reb. vbi appuit dñs Adoyfi in rubo cō
 patiēs afflictōi ppli sui. et pmissit liberare
 eū a seruitute egyptioz p manum ei⁹ vt h
 Ero. iij. Ita brā Vgo Adaria tāqđ miseri
 cordie regia fuit pmissa et pfigurata i illo
 eodē rubo i qđ dñs Adoyfi appuit sic eccle
 sia dñi Rubū quē viderat moyses. Et. Et
 i alijs pphētis mlti et expōsis. Et i ea ipse
 te sūt pmissiōes scē b liberatōe hūani ge
 nerl a seruitute diaboli. Nā i ea dñs dicit h
 li⁹ dei et carnē nrāz assūpsit. p nrā liberatō

ne. Ero. xij. Descēdit dñs sup mōrē synai
 et. Scdo qđ mōs ille fuit mōs āgelice frē
 quētatōis. Ibi. n. frequēter āgel⁹ ex psonā
 dñi appuit et locut⁹ ē moysi. Dñi dñi Actū.
 vij. qđ appuit ei i deserto mōrē syna i ignē
 flāme rubi. Et i eodē ca. dñi dñi moyse
 ¶ Dico ē qđ fuit i ecclia i solitudine cū āgelo qđ
 loqbat i mōrē syna et cū pñb⁹ nris qđ accep
 pit Vba dare nob. Ita sicut brā maria fuit
 ab angelo visitata salutata et de Vbo vite
 edocta sic ps Lu. i. Tertio qđ synai fuit lu
 mis mons et i flāmatōis vt cū appuit ibi
 dñs i flāma rubi. Ero. iij. Et itē. Ero. xij.
 dñi qđ mōs synai famigabat eo qđ descēdit
 ser dñi sup eū i ignē et ascēderet hum⁹ ex eo
 qđ h d formac. Et h factū ē b deā Vgine qđ
 h. spūfācti⁹ tā supuenit qđ ē ignis. i. amōr
 diuini et cū estuātū dñi dñi famigare seēt
 et mēre rotā ipi. Illūinat et i flāmauit. Lu
 ce. i. Spūfācti⁹ supuenit i te. ¶ Quarto
 qđ fuit mōs pluue et rois: et sic fuit Vgo
 maria i filij dei pceptōez. Descēdit sic
 pluua i vell. et. Itē pluua sine roze cele
 stē meruit brā Vgo suscipere: qđ humillima
 fuit. Nā a supbis et elatis fugit. ij. Reg. i.
 Adōtes gelhoc nec ros nec pluua veniat
 sup vos. ¶ Quinto qđ syna fuit mōs dñi
 bitandis. Nā sūm Josephū erat opio ho
 minū bitare ibi deū ppi qđ h pascebāt ibi
 ones nec pastores cōiter appropiare aude
 bāt. Ita sicut brā Vgo fuit bitaculū dei. ps.
 Adōs in qđ bñplacū ē deo habitare i eo.
 Et itē. ps. Dñs i cis i syna. Et. Sexto qđ
 fuit mōs sapie et eruditōis. Ibi. n. data ē
 ppo lex p manuz moysi Leui. xlvij. Hec
 sūt pcepta atqz iudicia et leges quas dedit
 dñs iter se et filios israel in mōrē synai p
 manū moysi. Ita sicut brā virgo illū mūdo
 peperit qđ est verbū et sapiētia patris qđ est
 dux et legifer nri p que reges regnāt et legē
 cōditores iusta decernūt. ¶ Septio qđ est
 mōs iusticie et amīnatiōis. Nā beatissi
 ma virgo maria sicut sibi deuot et eā re
 uerētib⁹ salutē refugū ita et cōtēnētibus
 et blasphemātib⁹ erit ad mōrē et pñtiōis
 iudiciū. Dñi Ero. xij. dicit moyses de mō

te synai. Cavete ne ascēdatis in mōrē nec
 tangatis fines illius. Omnis qđ tetigerit
 mōrē morte moriet. ¶ Crauo qđ erat
 mōs pascue et resectiōis. Dñi dicit Jose
 phus qđ est mōs excelsus ad pascua egre
 gius: qđ in aliq pte eius vt dicitū est pa
 stozes an Adoysem ppter reuerētū non
 pnderēt quādo pascue. S3 moyses dū ap
 proximauit rubū ardere sine cōbustōe vi
 dit et deū sibi loquētē. i. angeliū sibi loquē
 tem pñtialiter ex psona dei audiuit vt ha
 betur. Ero. iij. Dñi dicit ibi qđ cū minasset
 gregē ad interiora deserti venit ad mōrē
 iorē apparuit ei dñs in flāma de me
 dio rubi. Ita beata virgo in assumptione
 fuit quando peruenit ad pascua eterne
 beatitudinis: ad qđ etiā gregē fideliū ad eā cō
 fugientiū exēplo et auxilio ingit introduct.

Capitulum xliij.
 Hic et tribulatiōes pñtis
 vite assitant ags de gbus in
 ps. Saluū me fac de⁹ qm in
 trauerūt aq vlcq ad aiaz me
 am. Itē aq sunt trāfūdē au
 rilio. i. diuine grē. Ipse eni de⁹ dixit Ysa.
 xliij. Cū trāfūris p aquas tecū cro. S3 iste
 trāfūris pōr fieri multipliciter. Dico cal
 cādo p fidē: sicut de beato Petro legitur.
 Mat. xiiij. Itē trāfūdē p fortitudinem
 quēadmodū legit. iij. Reg. xliij. vbi dñi se
 mci cū mille viris de beniamin irrūpētes
 Jordanē qđ fuit p fortitudinē an regē. i.
 xpm trāfūerūt vada miseriāz pñtiū. Itē
 natādo qđ fit p prudētiā. Quicūqz. n. nara
 re vult necesse est qđ bēat narādi prudētiā
 et h significatū ē Actū. xlvij. vbi dicit qđ cē
 turio iussit eos qđ possent natare mittere se
 in mare. Itē naviādo qđ fit p penitētiāz
 namis eni pñtia ē. Ero. xliij. Trāfūtes ma
 re p ratē liberati sūt. Itē aquas diuidēdo
 qđ fit p Vgā diuine iusticie. Ero. xliij. Ele
 ua Vgā tuā et extēde manū sup mare et di
 uide illud. Itē saltādo in baculo diuini ad
 iutorij p cōtēplationē qđ significat. Gen.
 xxii. vbi dicit Jacob i baculo trāfūi iū:
 Jacob cōtēplatiuus est qđ iordanē iusticia

rum pñtiū debet trāfūre apodiādo se bacu
 lo diuini adiutorij. Itē miseria tribulatiō
 nes lz de se nō sūt homi grate vt placit:
 pñt tamē effici faciles et quasi dulces ad
 sustinēdiā. Quod ps exēplo aquaz. Nā b
 se nullū bz aq sapore acgrit tn sapore vel
 p colationē quā bz in pozis terre vel p ca
 lorē solis qđ dulcedinē facit in aqua eluā
 do subtili⁹ ei⁹ et pmissiōe hūidū acruū qđ
 pinguescit et dulcorat: et falsedinē iducit cō
 burēdo terre: qđ remanet. Et bis col
 ligunt tres modi gbus aq tribulatiōis ef
 ficatur aie sapida: vnus est p passiōis xpi
 inspectionē. Hec eni est collatio aq in po
 ris terre. Sicut eni est corpus xpi carnis et ter
 restre: sicut corpa nrā: et iō per pozos terre
 vulnera corpis xpi possumus accipere: in
 gbus tūc aquam nostraz tribulationū co
 lamus: qm nihil esse qđ patimur respectu
 doloris eius quē ipse p nobis pertulit in
 dicamus. Et sic dulce et leue nobis fit si
 pro illo parua qui pro nobis maxima per
 tulit patiamur. Hec. xliij. Recogitate euz
 qui talem sustinuit aduersus semetipsum
 a peccatoribus contradictionem vt nō fa
 tigemini animis vestris deficiēs. Bre
 gorius. Si passio christi ad memoriam re
 uocetur nihil est adeo durum quod non
 equo animo tolleret. ¶ Secūdo modus
 est p contemplationis eleuationem. Et
 bec est calor solaris in sublimē subleua
 tio et impinguario. Nam calor solis id est
 feruor diuini amoris id quod subtilius est
 hominis scz mentem elcua ad contem
 plandum celestia et tunc anima pinguescit
 aereo humore scz spiritali deuotione que
 ei omnem tribulationem dulcorat. Dñi
 de habetur Ero. xvij. qđ dum incalesceret
 sol liquefaciebat manna: est enim vt ca
 lor solis feruor diuini amoris qui man
 na liquefacit dum mentem afflictam in
 deuotionis dulcedinem resoluit. Tertius
 modus est per vrentem contititionem: et
 bec est terrilitis vaporis adustio qđ. s. ser
 uens cōtūto adurit et cōsumit omnē ter
 renū affectū et aqua tribulationis qđ erat

peccati insipida sit boni spūctio sapida: nō quidē sapore dulci sed falso. Est enim tribulatio boni spūcto ex vna pte sapida. i. grata. s. vt a peccato purget: sed est ei falsa ratione cause. qz. displicet ei cōmi fuisse vñ patiat. Vñ h ē mare deserti. pñie qđ est mare salissimū vt dicit Iosue .xij.

Capitulum. i.

Mundus memoria respicitur in cinere triplici rōne. Primo qz cinis terram fecūdat. Ita memoria mortis ad bñ opādū sollicitat. Bre. Valde se sollicitat i bono ope q cogitat de cetero vite. Secūdo qz ignis p cinere seruat z marie si cinis e calid⁹ qz si frigid⁹ ignē extinguit. Ita mēoria mōriferuēti ipse illa grāz spūctiō cōseruat: sūt tñ q frigidā mēoria hñt vt illi q aiām cū corpore mozturā cre dunt: talis memoria potius extinguit grāz qz seruet. Tertio qz cinis maculas lauat z sūt memoria mortis abluat oīum peccatorū maculas. Eccl. viij. Memozare nouis sima tua z in eternū nō peccabis. Lauat enī maculas luxurie si qs cōsideret quale futurū est qđ diligit Bre. Nihil sic ad vō mādū carnis desideria valet qz vñul/ qz h qđ diligit quale sit mortuū penitet. Itē lauat peccatū supbie si qdideret qz ipe est mozturus q se elcuar. Eccl. x. Quid supbit terra. z cinis lauat peccatū auaritie si cōsideret qđ finaliter de mundo portat Job. xvij. faccū meū consuī sup cutē meā it opctū cinere carnem meam.

Capitulum. i.

Mundus est locus obscurus qz obscurat admodū acris fumo vanitatis puluere cupiditatis: z nebula carnalitat. i. Jo. ij. Omne quod est in mūdo cōcupiscentia carnis est et cōcupiscentia oculoz z supbia vite. Itē acr vt dicit Irido. vebemētiūs cōcitatūs vētos ro nitrua z corrūscationes efficit: cōtractus nubila gignūt cōspissatus plumias facit cōgelatus nubes z gradines introducit. S;

rarefactus serenitatē adducit. Mundus aut aliquādo cōcitatur p superbiā. z tunc generat vētos persecutionū tormōa cōminationū: z corrūscationes siue fulgura p cussionē. Aliqñ vō strabitur p auaritiā z tūc obnubilatur z obscuratur: qz sicut dicit Bre. Tenēbra aie est viciū capido. Aliquādo vō cōspissatur z ipinguat per gulas: z tūc plumias facit. i. fluxū luxurie: pñia enī sibi sunt vt dicit Greg. vter z genitalia. Aliqñ vō gelatur p accidiam: z tunc si faciat opera que videantur alba. i. pura vel bona: sunt tñ frigida z cito dstrucibilia. Quis vō rarefit. i. dñs listur per pñiam: z tūc serenatur p grām. Itē mādus assimilatur mari. Primo qz mare est multoz periculoz cōctium. Est enī mare periculosū. Pñio ppter motū dñs dicit. viij. Adotus magnus factus est in mari ppter que motū mare est tēpestuosū pcelliosum z tumultuosū. Et ita mare mūdi est tēpestuosū ex pcelliosum ex infonitū: tumultuosū ex inigitibus z vicij. i. Corin. xi. Periculis in n. ari. scō. ppter ventū est in mari ipulsiō cōtrarioz ventoz. Dan. iij. quatuor ventū pugnabāt in mari: naz vt vētus auster est pās pperitas: vt aglo aduersitas: oīē talis inspiratio grē: occidētalīs suggestio malicie. Tertio est periculosū ppter defectū tam. i. nauis qz nauē. i. gubernantis. Nauis enī siue lignū cū quo habem⁹ trā fire h mare est hoc corpus qđ est vas fragile ppter passibilitatē: graue ppter peccatū onerositatē z multos foranūm: pene trabile ppter sensūz susceptibilitatē. Sunt enī sensus vt foramina quedā per que multa mala ingrediūt. Itē est frequēter defectus nante periti. i. rōnis pudenter regentis. Dia hec pericula semitū boies periti i mari bñ mādū: Eccl. xliij. Qui nauigāt mare narrāt pericula eius. Secūdo mare est animātū z multipliciū monstroz pductiū. Vnde fm Kabanū plura mōstra pduxit mare qz terra. ps. Hoc mar. magnū ē spaciōsū manib⁹ alt;

repellia quoz nō est numerus. Ita in ma p mūdi sunt aiantia diuersa z monstruo sa multa. non tñ corporali sed et spūali. Sunt. n. in mundo boies aiales. i. scūales ad modū pñiam. fm illud. Facies boīs si cut pūces. mar. s. z dicunt aiales. i. sensuales non sapientes illa que vñ sunt. qz aialis homo non percipit ea que sunt spūali dei vt dr. i. Lom. ij. Itē sunt monstruo si veiat ille belue de quibus habet. Dan. iij. qz surgebant de mari. Nam puma q erat sūis leoni signat superbiā vite. Scūda que erat sūis vno signat voluptatē carnal. concupiscent. Tertia que erat sūis pardo signat cupiditatē auaritie. Quarta que habebat dentes serenos terribiles signat crudelitātē malicie. Tertio qz mare est nubium z nebulę z ventozū generatiūm. Et similiter etiā mundus generat pcellas errorum. nubes viciozū vt tos persecutionū siue tentationū ppter quas precipitant z suffocāt multū. Ad. i. p. Sicut precipitatus ē in mare. et sūis grez porcorū. i. bonūm carnaliter viciū. Quarto qz mare est lune imitatio. Dicit enim pbs in libro de proprietatibus elementozū. qz mare imitatur nigrum lune. Vñ sicut adamāntem sequit ferrum sic mare sequit lune cursum. vnde semp est mare in summo augmēto z rigore quando luna ē plena lumie siue versus celum vt in nouilunio. siue versus terram vt in plenilunio. Et sicut luna in suo lumine plus proficit vel deficit sic mare crescit amplius vel decrescit vt supra dicitur ē capitulo. d. viij. S; sicut mare ipm imitatur lunam. ita mūdus sequit fortunā Vnde sicut crescit vel minuitur fortuna aliquis ita multū vel parum eum appropinquat mundus. vnde metrice dr. Luz fue ris felix multos numerabis amicos. Tēpora si fuerint nubila solus eris. Item mādus assimilatur deserto. Primo qz desertum ē locus infructuosus. non enim colitur nec fertur. Sic mundus. i. mūdani homines non scinduntur aratro peni-

tentie. nec recipiūt semina doctrine ita vt eis applicetur. nec scianē diuine gracie: z ideo nec fructus operū produciūt meritorios eternę glorie. Vnde. xvij. Erit quasi mirice in deserto que sc; sunt infructuose. Secūdo qz desertum ē locus spinosus. i. spinis z vepribus plenus. Et sic etiā in mūdo abundāt spine. i. solitudines tem poralium que mentē inquietant. vel spine pñctiones. tribulationū que cor vel corpus cruciant. vel spine. i. inordinatiōes peccatorū. que conscientiam pungunt z lacerrant. Job. viij. Conterā carnes vras cum spinis tribulatiōz deserti. Tertio qz desertum ē locus periculosus. Est enī vnepehorūm aialium dopicūm. ferarūz latibulum. z hayonūm habitaculum. Sic in deserto mundi sunt animalia venēdosa per luxuriā. Malach. i. Postū bre ditate eius in diacones deserti. Item sūt fere. i. feri per superbiā. vnde superbo. re gi Nabuchodonosor dicitur. E. Eicient s; ab hominibus z cū bestijs. s; erit habitatio tua. Itē sunt in deserto mūdi latrones per auaritiā. Qui enim paupe res vñris z etactionibus z alijs triburis spoliāt mundi latrones vocant. i. Corin. xi. Periculis latronū. Quarto qz desertum ē locus defectuosus. qz ē locus sitis z ariditatis sc; aqua carnis. ps. In terra deserta inuisa z in aquosa: Ita in hominibus mundanis est ariditas z sitis inordi nati appetitus z insatiabilis circa peccata z tēporalia. ps. Esurientes z sitientes aia eozū in ipsis deficit. z hoc est qz deficit cis aqua sc; gratie que hanc sūm dinaram extinguit. Jo. iij. Si quis biberit ex aqua qua ego dabo ei non sitiet in eternum. Vbi ergo hec aqua deficit est sitis insatiabilis. ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Quinto qz desertum ē locus estuosus. sc; ardoribus solis cōpofitus. Habent enim mundani continuū ardorem solis. sc; inordinatū amorem prosperitatis. Joel. i. Ignis comedit speciosa deserti. Et vocat ignē ardētissimū.

ardorem solis qui est inordinatus affectus cupiditatis. De quo in ps. Per diem sol non vicit te neque luna per noctem. Et sermo quod desertum est locus mentulosus quod est locus horrox et vaste solitudinis. Est enim mundus illa solitudo deserti. Unde dicitur Deu. viij. Ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili in qua erat serpens flatus adurens et scorpio et diptas. Serpens flatus adurens est ipse mundus qui flatus sue cupiditatis inficit. Scorpio in facie blandiens et retro pugens est caro sine voluptate corporis. Diptas autem latenter inficiens est diabolus. et hoc timorem debent incutere et horrorem. Et septimo quod desertum est locus desertus. locus enim est desertum de cuius et erroris. Unde ps. Erraverit in solitudine in iniquo. viam civitatis et habitaculi non intuerunt. Sunt enim in deserto viae deive fructibus plene arenose lapideose pulverulente fetulente et aliis inco modis onerose. Sicut in mundo sunt viae deive iracundorum quod precipue ira facit a ratio ne deviare sed fructibus et veribus plene sunt viae pigrorum. sicut illud Prover. xliij. Per agrum pigri hominis transiit et per vineam viri stulti et ecce totus repleverat vitice. operuerat superficiem eius spine etc. Die vii. Septiam via mea spinis. Die autem arenose sunt viae avarorum qui aurum querunt. Omne enim aurum tanquam arena est erigua ut dicitur Sapientia. vij. Sed lapidose et scadalose sunt viae superbiorum. Via peccantium complantata lapidibus. Sed via pulverulente sunt viae gulosorum qui nutriunt pulverem. in corpore in pulvere reuerstrum. Ecclesi. xij. Reuertat pulvis in terram suam. Fetulente autem sunt viae luxuriosorum qui fetent per carnis corruptionem. Quis ergo caro corrupta viam suam. Sen. vi. De cadaveribus corum ascendet fetor. Isaie. lxxiij. Die autem onerose et difficiles sunt viae invidiosorum qui ex multo torquent. Sapientia. v. Affati sumus in viis iniquitatis et perditionis. ambulauimus vias difficiles. Quis ergo peccatorum via est sicut via deserti de qua dicitur. Reg. iij.

Abierunt per viam deserti tota nocte. Et item mundus est similis spelunca. et enim spelunca fouca subterranea a speculari deca. habet enim ex parte lucis introitum latum. sed terminum habet acutum. unde locus est lucidus in ingressu obscurus in progressu. sed arctus et inspidus in egressu. si tamen inueniatur egressus. ut dicitur Dama fecit. Sic homo mundum ingrediens habet introitum lucidum dum in vitam nascitur. quod vita erat lux hominum sed habet progressum obscurum. quod scilicet in mundo viuendo multis tenebris ignorantie et peccatorum immobilitur. Sed habet egressum artum et inspidum dum moritur. Ad hominum tamen nichil mundus est locus ad speculari. Apost. prima. Corin. xiiij. Videmus nunc per speculum in enigmate.

Capitulum liij.

Maxime homo sex modis spiritualitatis sicut quod sex modis mutantur res corporales. Sex enim sunt sicut sicut species mutationis que competunt vite spirituali scilicet corruptio et generatio: augmentum: diminutio: alteratio et loci mutatio. Corruptio fit salubriter in homine penitente per peccati destructionem. Apostolus. Ro. vi. Destruatur corpus peccati ut vita non seruamus peccato. Sen. xxxv. Mundamini ac mutare vestimenta vestra. ipsa enim peccati destructio est mentis mundatio. Generatio vero fit in penitente per gratie reuocationem qua scilicet confortatur homini nouus esse gratia. i. Pet. ij. Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite. Sed quia talis gratia pendet ex deo gratiam infundente dicitur in ps. Mutabis eos et mutabitur. Augmentum fit in proficiente per virtutum extensionem. Prover. iij. Iustus scilicet quasi lux splendens procedit et creuit usque ad perfectum diem. Et quod talis profectus est per gradus. vij. virtutum vel septem tempora mutantur super te. Et dimi-

nio fit in procedente per humilitatis reputationem sicut illud Apostoli. i. Corin. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus. Et alteratio vero debet fieri in procedente per motum mutationem. Nam precipue ad relationem assumptum mutare et corrigere debet motus inordinatos sicut dicitur Saul. i. Reg. x. Mutaberis in virum alterum. Et si mutatio fit in sapiente per diuersorum contemplationem. Est enim triplex motus localis. rectus circularis et obliquus. Dunc enim triplicem motum beatus Dionysius attribuit anime. iij. capitulo de diuinis nominibus sic. Nam quod motus circularis est sicut quem mouetur aliquid uniformiter circa idem centrum. ideo operatio intelligibilis que simpliciter habet uniformitatem dicitur esse circularis. et hoc est quando anima relicta exterioribus ad seipsam regressa cessante discursu figit intuitum suum in contemplationem vnus simplicis veritatis. et tandem pretermittit omnibus in sola dei contemplatione persistit. Talis anime motus dicitur uniformis quia remouetur triplici diffinitione. Et primo a diffinitione rerum exteriorum per hoc quod illis relicta anima redit ad seipsam. Et iste erat motus siue circularis sanctorum animalium. Eze. i. Animalia inquit ibant ad exteriora consideranda. et reuertebant ad interiora contemplanda. Et secundo a diffinitione discursuum interiorum scilicet ex hoc quod relicto discursu rationis figit intuitum suum in contemplatione vnus simplicis veritatis. Unde hec est uniformitas de qua dominus dixit. Matthe. Lu. xij. Non vnum est necessarium. Et tertio remouetur diffinitio intellectus cuius pretermittit omnibus in sola dei contemplatione persistit. Et hanc uniformitatem appetebat Philippus dicens Joannis. xliij. Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Non autem recto assignat beatus Dionysius illam operationem intelligibilem qua proceditur de vno in aliud. si-

cut quando anima procedit ab exterioribus sensibilibus ad intelligibilem cognitionem. Motus autem obliquus qui compositus est ex recto et circulari assimilatur illa operatio intellectus que habet aliquam uniformitatis simul cum processu ad diuersa. puta scilicet anima illuminationibus diuinis rocinando vitur.

Capitulum liij.

Negocia secularia assimilantur receptaculis aquarum et diatribus ingentibus que sunt in corpore terre in quibus ut dicitur Theophrastus et Seneca referunt generantur animalia informia et tardi motus et ceca ut plurimum sicut sunt talpe. pisces etiam pinguis. ut dicitur generantur in illis fluminibus de quibus quidam comederunt et mortui sunt. Sic qui negocijs secularibus implicatur animalia per concupiscentiam. Iude. ij. Hi sunt qui segregant semetipsos animalia spiritum non habentes. Item informes per malitiam. contra quos dicit apostolus. Roma. xij. Nolite conformari huic seculo sed reformamini. Tardi motus per negligentiam. Prover. vigesimo. Dicit piger leo est in via. Item cecus per ignorantiam. Matthei quinquodecimo. Sicut illos ceci sunt. Item comedentes de talibus eos imitando vel eis se conformando spiritualiter moriuntur et propterea dicitur secunde ad Thimotheum. ij. quod nemo militans deo implicat se negocijs secularibus ut ei placeat cui se probauit. ubi ostendit apostolus quod negocia secularia tria mala faciunt homini. Et primo est quod impediunt dei militiam. Unde dicit. Nemo militans deo. figuratus est in David. i. Reg. xvij. qui indutus armis Saulis non poterat ire ad pugnam contra philisteam quousque exiit illa. Saulis enim arma sunt secularia negocia quod impedit miles dei ne pugna re valeat contra diabolus. unde talia arma

impediunt non defendunt qz arma militie nostre non carnalia sed spūalia sunt vt dicit Hiero. in epla ad paulinum. Et secundū malum qz implicat humanaz vitam. Vnde subdit implicat se negocijs secularibus. Negocia enim seculi homines implicant et involuunt et involuendo detinent vt non possit ab eis cum vult exire. Faciliter enim tales a mundo superantur ij. Psal. ij. His rursus implicati superant Item negocia secularia implicant et involuunt hominem ita vt faciant eum in multa peccata cadere. Et propter hoc dicitur Eccl. xxiiij. Qui implicatus est abundabit malitia. Tertium malum est qz impediunt diuinam gratiam per quā homo deo ē acceptus. et ideo subdit vt ei placeat cui se probant. quasi dicat. si se impli caret non ei placeat. Et ratio est qz subtrahunt hominem a spūalibus. Debreo. i. Si subtraherit se non placebit aie mee.

Capitulum liij.

Secunde superioris mandato et consentire prudentioris cōsilio debet homo celeriter. s; proprio sensui credere vel p̄cipium appetitū implere tardius cum opz. Cuius exemplum apparet in motibus planetarum. q̄ motu superioris orbis scz firmamenti qui est ab eoz lente in occidentem mouentur velocius scz in vna die. Nam raptu firmamenti singulis diebus ab ortu ad occasus rapiuntur. motu aut suo quo mouent eoz verso ab occidente in orientem tardiori tēpore perficiunt cursum suū. Nam scz cōputationem astrologorum vnusquisqz tāto mouetur tardius. quanto magis distās est a centro. vnde hinc cos motui lune deputatur tempus vniū mensis soli mercurio. et veneri deputatur tempus vniū anni. Marti aut dantur duo anni. iou. xij. sa turno. xxx. Stellis aut hinc. xxvi. milia annorum. Et sic pz qz planeta seu stella quāto altior tanto in suo motu tardior. qz quāto aliquis est maior vel sapientior tanto

debet esse in sensu suo humilior et in factu suo maturior et consultior. Non enim tarde fit qd bene fit. sicut et ceterianus imperator legitur dixisse scz sub alijs verbis factis inquit cito fit quicquid bene fit. Pro uer. xix. qui festinus est pedibus offendit.

Capitulum liiij.

Ordo fratrum predicatorum similis est monti libani. vñ in honorem patroni eius scz beati Dominici legit. Euan gelium ad abei. v. vbi dicit Non potest ciuitas abscondi supra montem posita. Naz. ciuitas istū montem protegens et decorans est ipse. ergo ordo eius congrue monti libani assignat. Primo propter culmen eminentie. Est enim libanus mons senescis altissimus q̄ omnes montes illius regionis excedit. Et sic ordo fratrum predicatorum omnes alios videtur excedere quodammodo ordinis ex ipsa sua origine et nomine ex eo qz maxime assimilatur religioni xpi et apostolorum. ipse enim xpus apostolos suos principaliter elegit et religionem eoz instituit ad officium predicandi. vnde ait Jo. xv. Ego elegi vos vt caris et fructum afferatis. scz amaranum et. Nulla aut est hodie alia religio que a suo principio fuit instituta ad hoc officium nisi ordo fratrum predicatorum. Vnde fundatori ipsius ordinis scilicet beato Dominico dictum est per visiones ab apostolis Petro et Paulo quoz vñ sibi baculum et alter librum obtulit. vade et predica quoniam a deo ad hoc ministrum es electus. quod et ipsum nomen declarat qz ordo predicatorum vocatur. Et ideo merito de hoc monte. i. ordine intelligi potest illud Isaie. ij. Erit mons domus domini in vertice montium et. Secundo propter libanem obedientie vel reuerentie. Dicitur enim libanus a thure qd ibi nascit ex eo qz thur deo libat et cultui eius offertur. Similiter in ordine fratrum predicatorum precipue reperitur libanem obedientie p̄ quā seiplos deo offerunt in ordo

rem suauitatis. eo modo quo dicebat apostolus. i. Cor. iij. Ego enim iam delibor. Cañ. iij. Adam ad montem myrrbe et ad collem thuris. Tertio propter cado rem continentie. Nam libanus candidus interpretatur qz perpetuis nubibus decoratur. Sic candor est in ordine predicatorum propter obseruantiam perpetue castitatis que est vt quida candor carnis De re. xvij. Numquid de Petra agri deficiet nix libani. quasi dicat non deficiet. ps. Nix dealbabunt in felmo mons dei mons pinguis. Quarto propter emanationem sapientie. Est enim libanus mons aque indeficientis. vnde ibi erant putei viuentium squarum que impetu fluebant de libano. vt dicitur Cañ. iij. Item est libanus mons et ougo sumiorum et cuius radice oriuntur duo fontes scilicet Jor. et Dan. qui simul inueni Iordanis nomen efficiunt vt Hierony. dicit. Ita in ordine predicatorum est puteus aque viuentis et indeficientis. i. profunditas sapientie salutaris. Vñ emanant flumina doctrine spiritualis. sed duo eius precipui fontes fuerunt duo etiam doctores. scz frater Albertus et frater Thomas. qui simul iuncti non solum tempore sed etiam opinionum concordia mirabilem flumini sapientie profuderunt regioni israelitarum. i. ecclesie fidelium. put in eorum libris qui sunt quasi innumerabiles euidentius claret. Vltures etiam alij putei viuentis aque. i. doctores profundissimi pleni aquis salutaris scientie in hoc ordine fuerunt et sunt. in quibus aqua sapientie huius ordinis indeficiens perseuerat. Josue. iij. Steterunt aque in loco vno et adinstar montis et. Quinto propter suauitatem redolentie. Est enim mons libanus mons redolentie et aromaticitatis. ppter quod dicitur Ecclesiastici trigesimo nono. Quasi libanus odorem suauitatis habete et. Ibi enim sunt arbores thurifere et herbe odorifere plurime crescunt ibi. Et ita etiam simili modo in ordine predicatorum sunt arbores thurifere. i. plurimi

fratres magne deuotionis et multe orationis. Nam thura siue incensa signant orationes sanctorum. vt habetur Apoca. viij. Item sunt ibi herbe odorifere. i. plurimi fratres magne opinionis odoris bone fame vndiqz diffidentes Eccl. xxiiij. Quasi libanus non incensus odor meus. vnde inter montes aromaticos israel inter religiones sanctorum seu ordinis ordo iste beati Dominici precipuum locum tenet. Et de his aromaticis montibus dicit Cañ. viij. Fuge dilecte mi assimilare capree binuloqz ceruorum super fructus aromaticum. Sexto propter fertilitatem gratie. Nam propter rosis abundantiam et pluriarum frequentiam herbis abundans precipuis pascuis super fructus aromaticum. Et ideo sunt ibi herbe virtutū pascua scripturarum. et optimi fructus animarum. Vnde dicitur Eccl. xiiij. Erumpet radix eius vt libani ibunt rami eius. et erit quasi oliua gloria eius. et odor eius vt libani. Conuertentes sedentes in vmbra eius. vñ tritico. et germinabunt quasi vines memoriale eius. quasi vinum libani. Vnde iste inter montes fructiferos siue herbiferos. i. ordines salutaris de quibus dicitur in ps. Qui producit in montibus focum et herbam et. pi guissimus et fertilissimus escit. et ideo est mons eius pinguis vt supra allegatum ē. Septimo propter quietem confidentie. Nam est mons confidentie et securitatis. qz qui ibi deueniunt a venenosissimis omnibus tuti sunt que aromaticitate sua fugere coguntur. Ita in hoc venerabili ordine confidenter requiescit ecclesia tuta scz ab omnibus venenosissimis. i. vniuersis hereticis quos precipue iste ordo fugauit sua sapientia et virtute. vnde iste est mons firmissimus et securus de quo dicitur Exo. xv. Introduce eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo qd operans es dominus. Cetero propter pulchritudinem et amenitatem apparentie. i.

propter virentiam arborum. Et sic ordo predicatorum etiam in apparentia exterioris habitus pulchritudinem et decentiam habet. et hec representat pulchritudinem spirituales que debet esse in eis qui talem habitum portant scilicet et albedo mundicie et nigredo penitentie. **Isa. xxv.** Gloria libani data est ei decore carmeli et. **Isa. liij.** Quia pulchri sunt montes etc. **Nono** propter medicamen prudentie. Sunt enim in hoc monte species et herbe aromaticae contra diversa genera morborum. **Lan. iij.** Cardus et crocus et fistula et cinamomum cum universis lignis libani. Sic in ordine predicatorum sunt prudentissimi confessores et consiliatores scientes contra omnes animarum morbos debita consilia et remedia adhibere propter quod de isto monte dicitur **Genes. ij.** In monte te saluum fac ne et tu simul percas.

Capitulum. lvi.

Affio christi assimilatur monti morian. **Primo** ratione immolationis. Nam hic fuit ille mons in quo Abraham Isaac filium suum super aram posuit ad immolandum. Et similiter christus in passione fuit positus in ara crucis ut immolaretur pro nobis. Unde dicitur **Genes. duodecimo.** Cum colligasset Isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum extenditque manus et arripuit gladium ut immolaret filium suum. Si quidem Isaac christum dei prefiguravit qui fuit pro nobis ligatus a patre etiam pro nobis passioni expositus in altari id est in alto aere super lignum crucis affixus. et vehementissimi doloris et passionis gladio confossus et pro nostris peccatis deo patri immolatus. Et totum hoc fuit in monte predicto id est in altitudine divine dispositionis preordinatum. **Genes. xlii.** Tolle filium tuum unigenitum quem diligis atque in holocaustum offer eum super unum montem quem monstravero tibi. **Secundo** ratione mortis. Nam fuit ille mons in quo Jacob dormivit et scalam portectam visum ad celum conspexit. **Genes. xxvii.** Dormitio autem Jacob in monte fuit mors christi in cruce. et quod vidit scalam ad celum ostendit quod per humilitatem mortis in cruce meruit gloriam ascensionis in celum secundum illud **Luce ultimo.** Nonne oportuit pati christum. **Item** per hoc idem ostendit quod per passionem crucis aperta est ianua regni celestis. **Tertio** ratione redemptionis. Nam hic est mons gratie quem monente angelo dum populus cederet David ab omni iehuseo iusto pretio emit. ubi altare instituit et hostias immolavit. sicque placato deo populi plaga cessavit. **Parab. pomnon. xij.** In quo prefigurata est et humani generis iusto pretio sanguinis christi redemptio. et ipsa christi immolatio et dei placatio sive reconciliatio et electorum liberatio. **Quarto** ratione orationis. Nam ibi Salomon domum orationis. id est templum edificavit. **Reg. vi.** Ita edificavit christus multiplicium orationum genera in passione vel cruce. sive pro calicis translatione. **Luce vigesimo secundo.** sive pro inimicorum compunctione **Luce vigesimo tertio** sive pro spiritu sui susceptione. in eodem. Et in omnibus candidus est pro sua reverentia ut dicit **Apostolus Hebr. quinto.** Item passionis christi frequens meditatio elevat animam a terrenis. Nam testa cui plena rore bene clausa in calore forti posita: iuxta basam ascendit a terra per basam. **Qui** testa est mens devota que rore plena est quando est ad lecturam per compunctionem parata. sed tunc est bene clausa quando stat sub humilitatis custodia. Tunc autem iuxta basam ponitur quando iuxta crucem locatur. et si fit in forti calore id est ferventi passionis christi meditatione vel ferventi christi amore. scilicet ut bene contempletur et sentiat quam vehementem et ineffabilem amorem in cruce nobis christus ostendit. tunc mirabiliter elevabitur

et rarietur a terrenis. Unde christus dicit **Joannis. duodecimo.** Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Nam si calor solis attrahit vapores multo fortius amor et virtus christi attrahit mentem.

Capitulum. lvij.

Attenter sustinere gravia et non perturbari ex eis docet nos terra. **Que** secundum **Isido.** ideo vocatur solum quia est elementum solidum cui insiliet ponderosi corporis sustinens totam molem propter quod quilibet gravia sursum mota quousque stabilem tangant terram manent penitus in quiete. et continent motum suum quo inceperunt moveri. sed quietantur cum pervenerint ad eam. Similiter foris et patiens solidum habet animam ad quolibet onerosa et gravia equanimiter toleranda. nec generat quousque quousque aliqua perturbationem vel inquietudinem in eo qui etiam inter inquietudines solus quietus manet et firmus. Sed istam soliditatem et firmitatem caritas operatur in anima quia caritas patiens est et omnia suffert ut dicit **prime Loui. xij.** Nec vera sufferentia est que sine caritate est: quia vera patientia est que ipsius amat quem portat. Nam tolerare et odisse non est virtus mansuetudinis sed vclamen furoris sicut **Ecgo. dicit.** Sed notandum est quod terra licet sit summe stabilis quo ad situm est tamen summe passibilis per effectum. Et similiter homo patiens licet de propria non irriteretur iniuria nec tribulatione turbetur tamen alienae miserie valde et ex corde compatitur. Unde **Apostolus** qui de sua infirmitate comotus non fuit aiebat. **ij. Loui. ij.** Quis infirmatur et ego non infirmor etc.

Capitulum. lvij.

Eccatum assimilatur igni triplici ratione. **Primo** ratione ardoris. est enim aliquis ignis qui maxime credit in ardore scilicet infernalis. aliquis vero in terrore ut ignis fulguris. **Primus** ignis infernalis est ignis luxurie **Ecce. octavo.** Ab aspectu lomborum eius deorsum ignis. A lumbis enim deorsum sunt instrumenta luxurie. hic autem ignis est denigrativus. Unde infernales nigri pinguntur propter obscuritatem culpe et peccati. Ignis autem luxurie denigrat per fumum infamie **Joel. tertio.** Da bo prodigia in terra deorsum sanguinem ignem et vaporem furii. Terra deorsum est caro de terra sumpta. que est pars dominis infima. ex cuius videlicet luxuria plurimum sequitur sanguis. id est sanguinis effusio. et ignis. id est concupiscentie inflammatio et etiam vapor furii. id est fame denigratio. **Item** iste est ignis consumptivus. **Job. xxi.** Ignis est visus ad consumptionem devorans. Devorat enim luxuria visus ad consumptionem anime per gratie expulsiorem. visus ad consumptionem vite per humoris resolutionem. et visus ad consumptionem temporalis substantie per divitiarum effusionem. **Luce. xv.** Dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. **Item** iste ignis est detentivus. non enim ex igne inferni potest aliquis erui nisi divio miraculo. sicut erutus est **Lazarus** resuscitatus a christo. Unde dicit quod postea nunquam risit ex horrore illarum penarum inferni quem ceciperat. Sic etiam ex igne luxurie non potest aliquis liberari nisi divio miraculo et gratie ipsius suffragio **Sapient. viij.** Non possum esse continens nisi deus det. Unde necessaria est sanctorum oratio ad tale gratiam impetrandam. **Numeri. ij.** Dicit **Moyse** et absorptus est ignis. **Item** iste ignis luxurie est fomentorum susceptivus. Siquidem tunc ignem luxurie nutriunt et fouent iuvenum lascivie. **Psalmista.** Juvenes eorum comedit ignis scilicet luxurie

turle. Item diuitiarum copie. Psalmi-
sta. Exarserunt sicut ignis in spinis. Spi-
ne enim dicuntur diuitie propter pūctio-
nem sollicitudinum que multum tamen lu-
turie prebent oportunitatem. Item deli-
ciarum affluentie. Job. xix. Terra de qua
oziebatur panis scz deliciarum in loco suo
igne subacta est. Item ornamentorum
pompe que homines alliciunt et appetitū
accendant. Isaie. xj. Gloria eius succensa
dabit ignem et vermes. ignem idest ardo-
rem concupiscentie. et vermes idest corru-
ptionem laturie. vel vermes idest reno-
sus conscientie. **Secundus ignis** scilicet
ignis sulphureus est ignis auaritie. qui vi-
delicet est infaciabilis. **Prover. xxx.** Ignis
nunquam dicit sufficit. **Ecc. v.** Auaricia non
implebitur pecunia. Item est inextinguibi-
lis. **Isa. lxxj.** Ignis eorum non extingue-
tur. et propterea assimilatur igni sulphureo.
Dicitur enim quod quedam cauerne sunt in
monte ethne que semper ardent et hoc pro-
pter abundantiam sulphuris. cuius proprie-
tates tenet auaricia que semper ardet. **ps.**
Pluit super peccatores laqueos ignis sul-
phuris. Et dicit laqueos ignis quod pro auaritia
multi illaqueantur a diabolo. **2. Thimo. vj.** Qui
volunt diuites fieri incidunt in
tentationem et in laqueum diaboli. Item
iste ignis semper est augmentabilis quod cre-
scente pecunia crescit etiam amor nummi.
Sic etiam augmentatis lignis crescit ignis
Tertius ignis scilicet fulguris est superbie
Ezech. j. De igne fulgur egrediens. hic est
ignis descendens siue ruens per deiectionem.
Nam licet superbus primo ascendat
per eleuationem tamen postea ruit per de-
iectionem **Job primo.** Ignis cecidit de ce-
lo. hic ignis de celo cadens fuit superbia
angelorum qui de celo ceciderunt per su-
perbiam. Sicut enim vapor fulguris pri-
mo ascendit nube inclusus. sed postea cum
impetu descendit a suo contrario expulsus.
Ita accidit primo angelo superbi. **Dñs**
dominus dicit. Videbam sathanaz sicut
fulgur cadentem. **2. Thimo.** Item hic ignis est ar-

dens per ambitionem. **ps.** Exarsit ignis in
synagoga eorum. Item hic ignis est fumus
scens per cogitationem. **Ezo. xix.** Mons
synai fumigabat. Mons synai altitudo su-
perbie. Item est nocens oculis per offusca-
tionem **Apoc. ix.** Dicitur quod de fumo egre-
diente de puteo obscuratus est aer et sol.
Item peccatum assimilatur nubi pro-
pter ser. **Primo** nubes ad modum spō-
gie tota est cauernosa vana et vacua nulla
stabilitate suffulta. sed a ventis binde
deducta. Quia homo qui in peccato exi-
sit omni bono est vacuus totus in operi-
bus est inanis. in nullo bono proprio firmus.
sed magis a vento idest a tentatio-
ne diaboli vel vanitate mundi ad omnia
mala deductus. Unde in epistola **Iude.**
Ibi sunt nubes sine aqua que a ventis cir-
confertur. **Secundo** quod nubes est ex
grossis et terrestribus vaporibus genera-
ta. quod competit specialiter auaricie que
est ex terrenis et metallicis desiderijs cau-
sata. **Dieremie** quinquagesimo primo. Qui
leuat nubes ab extremo terre. **Tertio** quod
nubes aliquando est obscura. ideo sola-
rium radiorum occultatiua. quod peccatum
dum animam obtenebrat et obscurat vi-
dere non sinit irradiationes diuinas. **Ezo.**
xlj. Erat nubes tenebrosa. **Quarto** quod
nubes sicut resoluta in pluuiam est valde
proficiua sic resoluta in ventum est valde
nocua. Quia tempestatis est in mari et in
terra generatiua. et ex collisione sua acris
inflammatiua. et corruptionis et tonitruū
causatiua. et maxime illa que ex vaporibus
fetidis et putridis generata valde est infe-
ctiua et corruptiua. **Hec** autem precipue cō-
petunt vicio superbie que omnia pertur-
bat. rixas generat. corda ad mala inflamat
et conturbat et tonitrua timoris et mo-
rum corruptionem causat. **lij.** **Reg. xvij.**
Celi obtenebrati sunt et nubes et ventus et
Eze. xxvij. Ascendens quasi tempestas
venies et quasi nubes et operies terram. et
in **ps.** Nubes transierunt grando et car-
bones ignis. Et iterum in **ps.** Vocem de

derunt nubes. scz tonitruū. **fm** illud. **Vox**
tonitruū tui in rota **Ezo. xix.** Leperūt au-
diri tonitrua et micare fulgura et nubes
densissima operuit montes. **Quinto** quod
nubes est hominum deceptiua quod cum fue-
rit nubes ex ficis vaporibus generata p-
tendit aquam esse futuram. sed in fine cau-
satiua venti et turbinis est perfolutiua. Ita
peccatum mortale omnes homines deci-
pit. quod vni suauia et sapidiosa promittit in
fine nihil aliud quam penam inferni perfol-
uit. **Prover. xxv.** Nubes et ventus et plu-
uis non sequens. **Vir** gloriosus et promissis
non templens. **Sexto** quod si nubes vna
fit alteri contraria tempestatis est causati-
ua. quod hominis ad homines discordia est om-
nium malorum inductiua **Ezech. xxx.** **Di-**
es nubes tempus gentium erit et veniet
gladius in egyptum. **Tercz** peccatum as-
similatur tonitruo propter quatuor. **Primo**
quia tonitruum omnia conquassat.
Ecc. xl. Substantie iniustorum sicut flu-
uuis siccabuntur et sicut tonitruum ma-
gnum in pluuiam personabunt. **Secundo**
quia tonitruum crebrum perturbat. quia
scz peccatum rationem offuscat. **ps.** Ful-
gura multiplicauit et conturbauit eos. ful-
gura cum tonitruis procedunt **Apoc. iij.**
Procedebant fulgura et voces et tonitrua
Tertio quia tonitruum timorem gene-
rat. **ps.** A voce tonitruū tui formidabunt.
Et similiter peccatum pauorem causat.
Prover. x. Pauor bis qui operatur ma-
lum. **Quarto** quia tonitruum vinum in
doliis mutat. Ita peccatum mutat vinum
charitatis in vinum corruptum iniquitatis.
Unde fit per peccatum pessima mutatio
anime de statu gratie ad statum culpe. et a
spe glorie ad reatum gerberne **Isaie. xxx.**
Disturbantur in tonitruo et comotioe ter-
re. **Item** peccatum assimilatur mari.
Primo quod est timoris incussium. et h-
pertinet ad peccatum auaricie. quia auar-
si non habet semper est in solitudine lu-
trandis. sed si habet semper est in timore p-
dendi **2. Thimo.** **Secundo** quod timor

lij maris. **Secundo** quia mare est ama-
ritudine sua dulcedinum fluminum et son-
tium absorptum. Ita luxuria amaritudi-
ne sua absorbet dulcedinem precedentium
delectationum. **Prover. v.** Nouissima il-
lius amara quasi absinthium **Apoc. viij.**
Multi homines mortui sunt de aquis quod
amare facte sunt **Boetius.** Voluptates
tristes habere exitus quisque libidinum sua-
rum recordari vult intelliget. **Tertio**
quia mare est appetitus cibi et potus abla-
tium. **Hoc** facit facietas et deliciositas
gule. quia viucentes in delicijs perdunt ap-
petitum corporalem et spiritalem. Unde et
sapientia que a sapore dicitur quia facit sa-
perna sapere. **fm** illud apostoli **1. Cor. iij.**
Que sursum sunt sapite. dicitur non esse
cum mari neque inter deliciosos reperiri.
Job. xxvij. Sapientia vbi inuenitur et quod
est locus intelligentie. **Nescit** homo pie-
cium eius nec inuenitur in terra suauiter
viuentium. **Abissus** dicit. Non est in me
et mare loquitur. non est mecum. **Quar-**
to quia mare cum nebulas et nubes gene-
rat est caliginis et obscuritatis in aere in-
ductiua. **Hoc** competit superbie quod pro-
pter ambitiones honorum et dignitatum
offuscat intellectum et rationem. **vt** scz p-
pnam mensuram homo non videat nec
attendat. Et ideo superbus assimilatur dor-
mienti qui habet sensus vaporis somni li-
gatos et offuscatos **Prover. xxij.** Eris si-
cut dormiens in medio mari. **Quinto**
quia mare est radiorum solis interempti-
uum. Et hoc competit inuidie que radios
solis idest gratias datas a deo impedire
et interceptare conatur. Et ideo inuidi qui
aliorum gratiam offuscant conantur et ali-
quando hic confunduntur et tandem ad
eternas tenebras perducuntur. Unde vi-
ditur in epistola **Iude.** Ibi sunt fluctus feri-
maris despumantes suas confusiones fi-
dera errantia quibus procella tenebrarum
construata est in eternum. **Sexto** quia
mare est sui coloris immutatum. Et hoc
competit ire. quod dum homo irascitur mutat

faciem et colorem Ezech. i. Apparuit rota una iuxta animalia habens quatuor facies et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris. Talis rota est homo iratus qui stridendo et clamando vadit et movet et per impetum ire sequitur animalia bruta quae efficiuntur similis seris crudelibus et impetuosis. Et habet quatuor facies et gradus. unam prout ira est in corde. aliam prout effunditur ore. scilicet in verbis clamorosis et contumeliosis. tertiam prout proditur per aliquod aliud signum sine oris sine digitorum sicut Italici intercludunt pollicem inter duos digitos collaterales quod vocant facere ficum sine fructum ut gram maris dicitur vel alio signo confirmari. Quarta cum opere perficitur percussendo et occidendo. et aspectus vultus variatur et mutatur sicut mare. i. Machab. ij. Facies et color immutatus declarabat internam animi dolorem. Et Septimo quia mare est calor solaris repressum. Et hoc competit accidie que sua frigiditate reprimat calorem solarium. idest amoris spiritualis feruorem et aliquando accidia ipsum spiritum lem et vitalium calorem. idest amoris totaliter in anima extinguat et mortem spirituales inducit Apoc. xv. Omnis anima vivens mortua est in mari. Et item peccatum assimilatur lacui. Et primo ratione retentionis quia sicut videtur. Lacus dicitur quasi locus aque. quia stat et non fluit. Nam aquas recipit alius non effundit. Et ideo propter quietem est aquis ceteris grossior et ad potandum peior. Et hoc competit peccato avaricie. quia avarus bona que recipit et congregat sibi soli retinere conatur et alius non infundit vel comunicat largiendo. unde vult semper recipere et nunquam tribuere. Nec scilicet avaricia vel cupiditas est quodammodo ceteris aquis deterior: quia sicut Apo. dicit. Radix omnium malorum est cupiditas. Avari ergo et cupidi quia intendunt solum ad congregandum et cumulandum divitias mundi congregantur ipsi et colligantur simul in la-

cu. idest penis inferni. ut sicut profunda et sunt in lacum avaricie ita profundatur in lacum misericordie. Isaia. xliij. Congregantur congregatione unius fascis in lacum et clauduntur ibi in carcere. Et tangit duplicem penam que respondebit duplici culpe. Nam quod fuerunt avidi ad congregandum. ideo congregantur congregatione unius fascis in lacum. quod vero manum habuerunt ad largiendum clausam ideo clauduntur ibi in carcere. Et Secundo ratione indurationis. Nam in reatinis paludibus et lacu dicitur in unguem unguis indurari. Quasi autem unguis unguentorum sunt merces peccatorum que maxime per superbiam indurantur Daniel. vi. Miserrunt enim in lacum leonum. Quasi enim lacus leonum est malicia et crudelitas superbiorum. et talis crudelitas et feritas indurat cor superbi Job. i. Cor eius indurabitur quasi lapis. Et Tertio ratione summerisionis. Nam in iside est lacus in quo nihil natat sed omnia sumerguntur. et hoc pertinet ad vicium gula. quod primos parentes nostros cum rota posteritate summerisit. Et multi sumerguntur hodie in aquis deliciarum. Unde gulosus similis est David qui desideravit aquam de lacu. idest suavitatem et deliciositatem gula. ij. Reg. xliij. Desideravit David aqua de lacu etc. Et Quarto ratione ebrietatis. Nam in Italia dicitur esse lacus qui bibentibus tedium facit. Hoc pertinet ad iram que quando excrevit nimis quasi vinum inebriat et rationem absorbet. et ideo homo iracundus est etiam focus et amicus in tedium et gravamen. Quia enim homo iratus quasi cecus in homines impingit. et eo quod rationis et veritatis consilium seu iudicium non expectat Psal. Non expecta bunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Et Quinto ratione profunditatis. Nam in quodam lacu iudee seu palestine nihil vivum vel habens animam potest mergi vel profundari. Et hoc pertinet ad vicium accidie quo non absorbetur vel mergit

qui huiusmodi vivente per charitatem quia charitas qua anima specialiter vivificatur nunquam est ociosa seu accidiosa. Unde quando peremittit in anima non sinit animam cadere in lacum accidie. Et si aliquis labit in vicium accidie sicut crescit accidia. ita labitur et perditur ipsa spiritualis vita Eren. iij. Rapta est in lacum vita mea. Et Sexto ratione variationis. quia in traconidate est lacus terre in die dulcis et torrens amarus ut dicit Iheronimus. Hoc autem competit iudicie. que quotiens ex una parte dulcorat et delectat totiens ex altera contraria amaricat et contristat. Letatur enim invidus et exultat de dano proximi tripliciter. scilicet de dano persone. de dano substantie. et de dano fame sine honoris et glorie. Sed e contrario tripliciter amaricitur. scilicet de prosperitate persone. de augmentatione substantie. et de exaltatione fame et glorie. Et ex tali varietate et tristitia invidia est quedam miseria. vere enim miser est qui de aliqua miseria letetur. Sed adhuc miserabilior censetur qui de alterius felicitate torquetur. Unde de lacu vivis miserie se educit a deo letabatur propheta dicens. Exaudiuit preces meas et eduxit me de lacu miserie. Et Septimo ratione generationis quia lacus sodomorum de mare mortuum. Mare propter suam magnitudinem. mortuum quod nihil generat vivum. Unde nec pisces habet nec volucres et ideo illud refertur ad vicium luxurie. precipue sodomiticum cuius actus non ordinatur ad generationem sed solum ad delectationem. Et ideo vocat vicium contra naturam. et eo quod non actu carnis ordinavit ad generationem plus. Et ideo est vicium magni provocans iram dei Apoc. xliij. Misit in lacum ire dei magnam et calcatus est lacus. Et Tertio peccatum assimilatur fonti propter tria. Et primo propter occupationem avaricie. quia circa irana iterat Ben. ij. Fons ascendebat de terra irrigans etc. Et Secundo propter ardorem luxurie Ecc. xvi. Sic viator sitis ad fontem os aperit et loquitur de muliere luxuriosa. Et tertio propter corruptionem societatis pure que non patitur per malum exemplum Prov. xxv. Fons tur-

bat et vena corrupta. Tertio peccatum in scia clausum est cum timore et periculi sicut vapor sicut siue velut inclusus in visceribus terre et coartatur aliquo sicut supveniēte et comprimente ipsum et non valet exspirare propter profunditatem terre et soliditatem sicut terram sibi obviam et obstatem et sic causat terremotum et facit terram tremere. et aliquid est cum magnorum piculorum quia quicquid facit diluvia et effusiones aquarum et hiatus. et quicquid scidit terram et evertit eam et superius fit inferius. Ita sicut peccatum in scia clausum et retentum est cum terremotum. i. timoris Machab. xvij. Viso terremotu et his que fiebant timuerunt valde. Seneca. nihil timidus facit animam nisi reprehensibile vite scia. Est et periculosum. tunc quia peccatum quod per penam non delectat mor suo potest ad aliud trahit. et sic est cum cadendi sicut terremotus facit cadere domos Apoc. ij. Terremotus factus est magnus et terra per civitatis cecidit. tunc et quod dum habet diuitias in peccato manet deus cum subito percutit et subvertit. sicut quicquid terremotus subito fit quod commovet et subvertit Act. xvj. subito terremotus factus est magnus quod peccatum quod per penam non delectat etc. Et ideo bene sicut Ecc. v. Ne tardes converti ad dominum et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius et in tempore vindicte desperdet te.

Capitulum. iij.

Peccator assimilatur lune propter quatuor. Et primo quia luna est sol eclipsatus sine obscurata iter nos et solē iterposita quia currunt sicut in eadem linea ecliptica et ubi dicitur etc. ca. lviij. Ita sicut per eclipsat et obscurat in aia lunam rationem vel quia iterposita se peccati inter nos et deum tollit aie lunam gratia pro quod via peccatorum vocant tenebrosos sicut illud Prov. iij. via impiorum tenebrosa. et Apo. dic. Ro. i. Obscuratum est insipientis cor eorum Ioe. ij. Sol convertit in tenebras et luna in sanguinem. Et Secundo quia luna est oculorum vicinissima. Nam sicut in astrologia luna efficit hominem male dispositum in oculis et inordinatum. Efficit enim in homine unum oculum maiorem altero aut strabonem sicut ut orbem in uno oculorum. Et subdit. bō

mo autem in cuius completionem lune constellationem dominium habuerit vicio in oculo non carebit. Ita similiter peccatores in oculis mentis prave sunt dispositi. quia oculi ad terrena habent magnam. sed ad spiritualia parvam. Et similiter hypocrite qui vident festucam in oculo fratris sui trabem autem in oculo suo non vident. habent oculum ad videndum se parvam et ad videndum alios magnum. Specialiter invidie victimam vel ire videtur facere hominem in oculis prave dispositum. Unde de Saule hoste David dicitur. Reg. xviii. qui iam non recte oculis respicebat Saul David. Sed talem aspectum invidie auferunt iusticia et pars. Nam pars remouet odium iusticia rectificat aspectum et actum. Unde in Psalmo. O uenit in diebus eius iusticia et abundantia pacis donec auferatur luna.

Certio quia luna est temporalium euentuum indicatiua. **Eccii. xliij.** Luna in omnibus in tempore suo ostendit temporis et signum cui. Luna enim ut dicit Beda si in principio rubeat ut aurum ventos ostendit. Si in summo eius comiculo maculis quibusdam nigrescit pluuiosum mensis preterit exordium. Si vero nigrescit in medio plenilunium serenum. Luna vero in doctrina nauigationis scintillat ad remos. In breui tempestas futura erit. Que omnia peccatoribus competunt. quorum quidam sunt rubentes per ignita desideria. quidam nigrescentes per turpia opera. et aliqui scintillantes per prava eloquia. Item quidam sunt ventosi per superbiam. quidam pluuiosi siue a quos per luxuriam. quidam vero sereni videri volunt per vanam gloriam. quidam tempestuosi et inquieti sunt per cupiditatem et auaritiam. **Q**uarto quia luna est sui status mutatiua nec unquam in eodem statu permansura. et est luna non solum in se mutabilis. sed etiam in effectu. Nam ut dicitur **Psalmo.** Luna efficit hominem instabilem et mutabilem de loco ad locum discurrere. Est etiam in hominibus quadruplex mutatio. que ad hoc designatur in

luna. **P**rima est nature secundum quod homo variatur per quatuor etates. Prima est augmentatiua scilicet in iuuentute. Secunda est statiuia. que scilicet dicitur virilis. Tertia dicitur diminutiua scilicet virtutis. Et hec est senectus. Quarta est decrepita siue senium. que inuit substantiam et virtutem. **H**ec mutatio etatum secundum **Psalmo.** in simaginem accipitur secundum circulum lune que quadrupliciter variatur. Nam primo luna crescens quousque efficitur dimidia est in effectu suo calida et humida et talis est prima etas. deinde de luna usque ad plenilunium est calida et sicca. et talis est secunda etas. in qua hominis complexio calido paulatim humidam et succiente efficitur calida et sicca. tertio luna cadens a plenilunio quousque redeat ad medietatem est frigida et sicca. et talis est etas tertia in qua complexio: quia cum humido egrediente deficit calidum efficitur frigida et sicca. quarto luna a medio usque ad defectum est frigida et humida. et talis est etas quarta. in qua complexio quia frigiditate in ualescente inducitur humidum extraneum non nutrens nec augens sed humectans extrinsecus. quod est humidum phlegmaticum efficitur frigida. per se et humida per accidens. **S**ecunda mutatio est fortune. propter homo variatur secundum diversos euentus bonos et malos quos etiam luna figurat. Nam luna ut dicitur **Psalmo.** et **Aburnasar** aliquando figurat et efficit euentus malos. aliquando vero bonos. Nam in secundo signo existens post ascendens merorem designat et tristitiam et ablationem substantie per fures. Et etiam in quarto quinto et octauo ritam fugam et mutabilitatem. In ipso etiam signat quia qui tunc incipit regnare cito deponitur. **In. xij.** autem impedimentum ritam duriciam et carcerem et parte amicorum. In omnibus aliis domibus siue signis bonum efficit et preterit. **T**ertia mutatio est culpe quam etiam sacra scriptura mutabilitati lune assignat **Eccii. xvij.** Stultus autem ut luna mutat. Nam luna apparet parua et corniculata. et tunc

dicitur monoides. quandoque vero apparet quasi per medium secta scilicet quando est octaua. unde dicitur **dicobthios.** quandoque vero non apparet oino plena scilicet quando est **ij.** unde dicitur **ambitracos** quasi de sua plena rotunditate dubia. quandoque vero apparet tota plena. scilicet quando est. **xliij.** unde dicitur **grece passienos.** Ita peccatum paruum est quando in cogitatu concipitur mediuz tum consensu statuitur. integrum est opere agitur. sed totaliter plenum cum in consuetudine ducit. **Q**uarta est mutatio miserie secundum corporis defectus. de qua **Job. xliij.** **Mo** natus de muliere huiusmodi uicium tempore repletur multis miserijs. qui quasi flos egreditur et conuertitur. fugit velut umbra. et nunquam in eodem statu permanet. **E**t hanc etiam luna ostendit dum minuit eadens a plenilunio in defectu. **Eccii. xliij.** Luna signum diei festi luminare quod minuit in obscuritate. Unde significat vitam humanam que incipit a festo. **I**a gaudio. quia letet suscipitur homo cum nascitur. secundum illud **Joi. vi.** Nam non meminere presertim propter gaudium. quia natus est homo in mundum. sed tandem vita humana contumpe diminuta consumitur. Sed hec mutatio et diminutio cessabit in futuro post resurrectionem. **Isa. xl.** Luna tua non minuetur quia dominus erit tibi in lucem semper eternam et complebuntur dies luce tui. **I**te peccator assimilatur **Adarti.** Nam **Adars** est planeta in effectu calidus et siccus masculinus et nocturnus. Ita peccator est calidus quando feruescit per iracundiam. **Eccii. xliij.** Anima calida quasi ignis ardens non extinguatur donec aliquid gloriatur. Et homo nequam in ore carnis sue non desinet donec incendat ignem scilicet ire in alios vel in se. Item peccator est ficus dum marcescit per inuidiam. Nam sicut dicit poeta. Inuidus alterius rebus marcescit optimis. Inuidia sicut dicit **psalms** est tristitia in alienis bonis. Et sicut dicitur **Prover. iij.** Spiritus tristis crecat ossa. **I**te est masculinus cum resoluitur per luxuriam. et precipue per vicium contra naturam. **Apo. ad Ro. i.** Masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desiderijs suis iniucem masculi in masculos turpeditatem operantes. Item est nocturnus per auaritiam quia animam precipue obtenebrat. Item quia res quos facit cupiditas precipue de nocte et in tenebris furantur. **T**essa. **Sic** fur ita in nocte uenit. **I**te peccatorum vita assimilatur aque. **Q**uinto quia est turbida per affectus cupiditatis. **Jerem. ij.** Quid tibi in uia egypti ut bibas aquam turbidam. **V**ia egypti uia solitudinis. **A**qua turbida antieras temporalium. **S**ecundo quia est immunda quantum ad lasciuam carnis. **Exo. iij.** Ad percussionez uirge **Moysi** versa est aqua in sanguinem. **U**nde **Psalms.** Conuertit aquas eorum in sanguinem **Moyses** ipse cuius uirga uia bolus de qua **Isa. x.** **De** assur uirga furoris mei qui cum tentat percutit. sed aqua conuertitur in sanguinem cum anima conueniat ad carnis lasciuam. **Exo. xxviii.** **U**di te conculcari in sanguine tuo. **T**ertio quia est sterilis per accidiam. **iii.** **Re. xx.** habetur de aquis hiericho. quia steriles erant. **E**t ideo vitam peccatoris significant accidiosi qui steriles est a fructu bone operationis. **Q**uarto quia est frigida per inuidie maliciam ardoris charitatis extincta. **Jere. vi.** sicut cisterna frigida facit aquam suam sic frigidam facit maliciam suam. **Q**uinto quia infidelis per presumptionem. **Jere. xv.** **U**laga mea desperabilis renouetur curari facta est mihi in mendaciam aqua riu infidelium scilicet foueas et herbas occultatum. **S**exto quia est congelata per obstinationem. **Eccii. xliij.** **D**entus aquilo flauit et gelant cristallus ab aqua. **D**entus aquilo est diabolica suggestio. **C**ristallus est aqua sante congelata. et significat animam obstinatam et iduratum. **S**eptimo quia est amara per iram. **Apo. viij.** **S**tel la ardens cecidit in tertiam partem fluminum et in fontes aquarum. et multi homines mortui sunt de aquis quia amare facte sunt.

Aqua amara amia peccatit. stella ardens ira que cum cadit in aquam amaritudinē generat idest rancorem. Et crato qz est maledicta per desperationem Nume. v. Ingrediant aque maledicte in ventrē tuū et vitro tuo tumefcente putrescat semur. Venter cōscia est aque maledicte fluxibilitates peccatorū animam desperare facietes. et ex hoc legitur disruptio veri que signat vehementiam doloris vermis interioris consciām corrodentis. et putredo semoris in qua significatur priuatio spei eo qz in femore est vis generatiua. Et nono qz mortua est per pene ipsius illationem. Josue. iij. Aque inferiores. i. peccatores ad infima peccatorum descendentes deserunt in mare mortuū. i. in amaritū. dicitur mortis eterne. Sed nota qz de aq. i. idest peccatorū fluxibilitates sunt quādrupl. diuidentur. Primo per donū fortitudinis quod signatur Eccl. v. vbi dicitur. Fiat firmamentū in medio aquarū et diuidat aquas ab aquis: firmamentum est donum fortitudinis. per quā diuiduntur aque culpe ab aquis gratie. Secundo per virgam penitentiae. quod signatur Ezo. iij. vbi per virgam Moysi diuise sunt aque maris. Et erat aqua quasi murus a dextris et a sinistris. Virga est penitentia. et aqua a sinistris vita peccatorum qui sinistra querunt. i. temporalia aqua a dextris vita sanctorum qui querunt eterna. Tertio per arcam gratie Josue. iij. vbi dicitur. qz euz portaretur arca per fluminiū Jordanis aque diuise sunt. qz inferiores decurrebant in mare mortuum. et aque superiores crescebant. Arca est gratia: aque inferiores peccatores ad ima peccatorū defluentes quousqz veniant ad mare mortuum. i. amaritudinē mortis eterne. Aque vero superiores sunt viri sancti qui semper in merito crescunt. Quarto per pallium charitatis sicut habebat. Re. ii. qz diuise sunt aq per pallium Delie. Et item peccatorū cor assimilatur glebe terre. qz gleba si nimius fuerit indurata semen non recipit et rece-

ptū in germen prorūpere non pmitit. S; vomere sepe offacta semen tegit et nutrit. et p pluuiā remollita quādā i se piguedinē colligit quā ad seīs productionē radicū circumfundit. et dicitur Breg. Sic quoqz cor hominis si fuerit per peccati consuetudinē induratum semen spūalis doctrine vel inspirationis penitentis aut non recipit aut si recipit fructum siue germen operis non producit. Sed si vomere penitentiae seu lingue conscientis peccati sepe fuerit confractum cum tunc semen huiusmodi in eo recipitur et nutritur Job. xxxix. Confriget glebas vallium post te. Glibe vallium sunt corda humiliter penitentium. que dā confringunt aratro penitentiae suscipiunt semen spūalis doctrine. ira qz auxilio pluuię idest diuine gratie circumfusa radices affectionum mittunt. Dicitur. xvij. Ad humos mittit radices. Item in germen operis p rumpit. Ezech. xvij. Plantabo illas et erumpet in germen et dignum fructum penitentiae pariet. Isa. xxvij. Iste est omnis fructus vt auferatur peccatum. Assimilatur etiam peccatores finibus terre fm illud. Prouer. xvij. Oculi stultorum in finibus terre. Respiciunt enim homines stulti magis ad fines terre qz ad medium. i. magis ad extrema viciozum qz ad medium virtutum. Vnde magis eis placent opera peccatorum qz exempla iustorum. Vocantur ergo peccatores: fines terre. Primo qz terre fines sunt a medio remoti. Et ita etiam similit peccatores a medio salutis. de quo in Psal. Opatus ē saluti in medio terre. Itē qz sūt mali iuncti qz. Peccatores sūt amaritudinē eius dānationis vicini. Itē qz fines sūt vltimi. i. vilis et respecti. Itē peccatoris anima assimilatur deserto qz desertus est locus ineptus habitationi humanæ. fm illud Job. xxxvij. Absqz homine in deserto vbi nullus mortalium comoratur. Ita anima peccatoris est inepta habitationi sapientie diuine. s. ij. dei Sapi. i. In malivolam animam non intrabit sapia nec habitabit in corpore subdito peccatis Sapi-

ti. Itē fecerunt per deserta que non habitantur. Nec aut ineptitudo habitandi accidit in deserto. Primo propter terre vilitatem. Ita anima efficitur vilis propter peccati abominationem. Ezech. xxix. Proiciam te in desertus etc. Et dicitur. pij. cum tanqz rem vilem et abominabilem maxime aut vilificat animam peccati restitatio. Dicitur. ij. Quam vilis facta es in multis iterans vias mas. Secundo propter loci sterilitatem qz sterilitas accidit anime per meritum euacuationem sunt enim peccatorum opera a fructu meriti vacua. Dicitur. xvij. Erat quasi mirice in deserto. mirice enim infructuose sunt. Tertio propter aeris intemperiem que intemperies accidit anime propter concupiscentie inflamationem. Ioclis. i. Ignis scz concupiscentie comedit speciosam deserti. Et Eccl. xlij. Exurget desertū et extinguet viride sicut ignē. Quarto propter aquarū defectibilitatem. qz scz in peccatoribus deficit tā aqua grane qz aqua sapientie. Zere. xxix. Arsa cta sunt arua deserti. Quinto propter hostium vastitatem. qz patiuntur peccatores demonum eos vastantium frequentem intorsionem. Thren. iij. In deserto i fiduciati sunt scz demones in peccato. Et t. n. r. Prostrati sūt in deserto.

Capitulum. lx.

Resonantia assimilatur tonitruo propter septem que sunt in generatione ipsius tonitruū. Primo ē vaporis inclusio. Est enim materia tonitruū fm pbz vapor fucus et calidus in clusio in nube aquosa et cōcaua. Talis. n. vapor de facili totus incenditur. et in forti calor eambo simul vapores eleuantur scz vapor humidus nubes et vapor fucus tonitruū. et qz vapor terrestris non est adeo dilatabilis vt aqueus cōstringitur in medio eius et vapor humidus expandit sicut sonium circa ipm. Dicitur itaqz eleuationi

vaporis assimilatur compunctio cordis. Nam tunc vapor irascitur sursum eleuat quoniam peccati commissū ad memoriā reuocat. s; tunc claudit in nube aquosa quoniam peccati memoriā sequi cōpunctio lachrymosa. Eccl. xxxv. Sic nubes pluuie in tpe fecit. Et Scz ē in clusio vaporis inflamatio. Nam qz pūm pūm fugit. iterior vapor sic fugit extiorē humidū in profundū nub extiorē. extior est vapor nub loci frigiditate. Itē et apli. extiorēz eragitat. et iterior eragitat. s; fricat pre ad pre ad latera extiorē et ex ipso motu et fricatione atigit ipm igniri. Talis at vapor in inflamatio ē feruens peccati detestatio et ad ipm destruendū accessio. Nam dū peccata sua hō cōsiderat et peccatorū delectamenta quā trāfert cōpat ad maria dāna quā reliquit quā quādam fricatione fit vni ad alib. et quo mēs eragitata icēdit et ad peccati reatu tollendū vebe mentē ignit. Eccl. xxvij. Vapor ignis vni carnes. s; feruens punitio psumit peccata carnis. S; attēdendū ē qz quōs vapor inclausus deficit et de nube egredit ita qz tonitruum nō facit. Et ista egressio quōs ē an inflamatio quōs p inflamatio. An inflamatio quē quōs incipit cōpūm i profundū acumen sui. eo qz sic ē et penetrat nubes et egredit ad aerē et ipm cōmouet foris vt debet s; diuersitate sue virtutis. Et ide ē qz an tonitrua vni sūt validi et fortes. Sic quō mēoria peccati ē sicca sine lachrymarū cōpūctio et si inflamata peccati dolore egredit cito de nube. i. corde ita qz nō gnāt tonitruū. i. cōfessio sonū s; potē tērationis vētū. In inflamatio aut accidit egressio vaporis quā vtetqz vapor rar⁹ ē et debilis. et tūc qz non inuenit resistens egredit sine sono vel vento qz ad nostrā auditū pueniat sicut i effate in serotinis pnis cōnscationibus. Sic quā tā peccati recordatio qz ipsa cordis cōpunctio debilis ē et rara et non feruens sed quasi tepida etiam multoties deficit et perit ipsa contritio. ita vt non sequatur tonitruū. i. debita peccati confessio. post inflamationē aut fit. eo qz vapor pnis existens pulsando latera parum facit sonū. sed an-

teq̄ pertranseat extinguit. et tunc auditur sonus sine conuulsione. Sic similiter est quando aliquis paruam contritionem habens confitetur. q̄ bona voluntas etiam extinguit et non pertranfit ad satisfactōes. **T**ertū est nubes aquose scissio. **H**oc est enim ignitus est vapor in nube expellitur a contrario frigido nubes aquose. et tūc vis ignis scidit nubem aquosam. Scissio aut nubes aquose est apertio mentis cōpuncte per actum cōfessionis. Sed hec scissio primo debet esse interius per p̄positū cōfitendū. Et tunc si aliquo impedimento legitimo interueniente nō posset quis sacerdoti alicui confiteri. puta morte preuentus vel alias oīno impeditus. sufficeret contritio cum ipso confitendū p̄posito ad peccati remissionem. s̄m illud **P**salmiste. Dixi sc̄z in p̄posito cordis confitebor aduersus me iniusticiam meam domino. et nū remissi sunt impietatem peccati mei. **Q**uartum est scissio nubes sonatio que quidem sonatio tanta est q̄ vsq̄ ad nos terribiliter veniat. nec mirandum cum pannus violenter scissus sic strideat. et vesica vento plēa q̄nis sit parua tamen fortiter stricta et confRACTA maximū sonitū faciat. **H**ic son⁹ est confessio oris facta sacerdoti. in qua nubes aquosa. i. mens compūcta de peccato salubriter aperit et pestifer vapor peccati exterius expellit. Sed nota q̄ son⁹ tonitruū habet tripliciter fieri. Nam quicq̄ sit violēta expulsiō vnus vaporis ab alio. et tunc p̄pter nubes scissuram fit in eadez nube fortissimus sonus tonitruū. Et sic q̄ vapor compūctionis expellit vaporem criminis fit sonus confessionis. et sic violentia compūctionis producit sonus confessionis **Iob. xxxvii.** Quis dedit veuementissimo imbri cursum et viam sonantis tonitruū. **Q**uicq̄ **Xo** fit iste sonus ex collisione alicuius nubes alterius. q̄ vapor paulatim scidens nubem suam in qua est euolans inuenit aliā nubem siccam cōstricantē et spissam et impingit in illam. et ex collisione facit sonus. Et h̄ sonus fit cū conuulsione interdum

quandoq̄ sine conuulsione. **P**salm. **Vo-**cem dederunt nubes. Sic etiam sunt qdā qui dum cōfentur incipiunt qdem tepide dicere facta sua. sed occurrente materia interferunt aliena et ibi collidunt et sonus faciūt. q̄ plus aliena et extranea facta q̄ p̄pria continent peccata. **U**nde non debet dicere sacerdos. **A**bsoluo te sed. absoluo eos. **Q**uicq̄ **Xo** egredit vapor paruus rarus et inflāmat ex nube tenui et nō multū aquosa. et tunc videt ille ignis sicut alba flāma per multū fumū. et non facit sonū in p̄pria nube. sed obuiat ei alia nubes valde aquosa et spissa. et q̄ debilis est flāma extinguit in illa aquosa nube postq̄ surregit q̄ sonando. sicut suffragiturrum ignitū candens in aqua. **T**alis est suffragiturrum confessio maligna q̄ non vadit ad confessionem vt dicant peccata p̄pria sed potius vt reuelent peccata aliena. et vt malam opinionem generent in confessore vel plato de aliena persona. vel p̄pter aliam quam aliā violentiam. et talis confessio potius est excusatio. **Q**uintum est vaporis egredientis conuulsio. Nam duz vapor ignitus et inflāmat egredit de nube apparet conuulsio. et h̄ tunc simul tpe conuulsio et son⁹. sed nō simul deprehendunt q̄ visus velocior est q̄ auditus. **U**nde h̄ nubes prius scindat q̄ emittit ignis. et id tonitruū prius fit naturalit̄ q̄ sit conuulsio. tamē conuulsio prius attingit sensum visus. eo q̄ visibile spūalius est in aere sc̄z per esse magis spūale et intentionale. et id statim fit in aere. Audibile aut in aere ē vt in p̄pria materia. q̄ materia cause soni nō est nisi in aere. h̄ intentione soni et non cē recipit in aere. et ideo sonus non fit in aere subito sed successiue. sicut cum mulier auuat pannos eminus homo prius videt percussione q̄ audiat sonū. et ita est in tonitruo et conuulsioe **Eccl. xliij.** Accelrat conuulsiones emittere. **D**ebet igitur esse in penitente non tū son⁹ confessionis. sed et conuulsio bone conuulsio de qua dicit **Math. v.** Sic luceat lux v̄ra coram

bonis v̄s vt videant opera vestra et. **D**ebet etiā penitens euidenter vitam suam in melius mutare. Et hec est conuulsio q̄ quāto ē rubicundior et magis ignea. i. xbaritate feruidior tanto est potior et efficacior. **S**ūt enim tres colores conuulsiois. Rubens clarus et albus flammatus. et rufus quasi vindictus. **P**rimus est r. vapore non multum sicco. humidū enī dat ei colorem rubeū sicut est flamma viridiam lignoz. et est timendus color ille: quia h̄idū continet materiam q̄ non sparatur. ideo facilius et fortius incendit. flāma aut nbi coloris est vaporis valde sicca sicut est flamma siccorum lignoz. et ideo sparatur et non ledit nisi facit cremabilia. vt struppam et h̄mōi. **R**ufus aut color penetrabilior est. eo q̄ ille est vaporis conglutinati valde terrestris et multum frequenter simul incendit et scindit. **E**t bis igitur colligitur q̄ vbi plus abūdat humor compūctionis et rubor. i. seruos amoris ibi est efficacior conuulsio boni operis. **S**extū est in tonitruo fulminis percussio. **F**ulmen aut tonitruū extinguit venenam animalis percussio. Nam percutiens serpentem vel aliquod aliud venenosem extinguit in eo humidū naturale q̄ est in eo venenū licz non ei. **U**nde h̄mōi cadaver fulminati verniculat q̄ nō fiet si esset venenū. q̄ venenū inde prohiberet nasci vermes et ex eo cibari. Similiter penitentie virtus extinguit in peccatoribus nequitiam et venenū peccati et producit vermes. i. remorsus conscientie magnos q̄ multū remordetur et dolet de peccatis preteritis conscientia confitentis. s̄z tamen plures vermes non eam sedant s̄z purgant. **S**eptimū est nubes aquose in pluuiam resolutio. q̄. i. post tonitruū nubes in pluuiam resoluitur terram fecundantem et plantas nutriendem. Et hec est satisfactio per elemosinas per quas pauperes nutriuntur. **I**tem in pluendo aer reddit terre per nubū resolutionem quod acceperat per euaporationem in quo re-

stitutio designatur male ablatorū que enim est pars satisfactionis. **N**on enim remittitur peccatum nisi restitatur ablatum: vt dicit **Augu.** Et hec duo bene simul eueniunt. s̄ fulgur et conuulsio bone conuulsiois et pluuiā. satisfactionis vt. **I**apa penitentie opera: et sint conuulsio ad edificationem. primo et plentia ad ablationem peccatorū. **P**salm. Fulgura in pluuiā fecit. **I**tem penitentie assimilatur nimis propter septem. **P**rimū est q̄ nix ē mara herbarū mortificationis. Et sic per penitentiam mala vicioz incerta extinguntur que ex terra nostre carnis oriuntur. **P**roverb. **xxvi.** Nix in estate et pluuiā in messe: sicut enim frigus nulis in estate temperat incendia. et sic ita penitentie si est in pectore temperat incendia culpe. **S**ecundo quis nix est terre impinguatiua. Nam dum super terrā morat potos terre claudit sua frigiditate et calore renouato interius fit humor attractio ad radicem de terra calefit et per consequens impinguescit. **I**sa. **lv.** Descendit nix de celo et inebriat terram et insidit eam. Et ita etiam similiter penitentie quis corpore nuat: animam tamen impinguat: q̄ dum potos terre. i. carnis appetitus restringit: calor amoris et humor gratie in radice. i. in corde interius vberius extrescit. **T**ertio q̄ nix est fetidior locos coopertius siue occultatiua. Et ita multi qui primo p̄ peccatorū infamiam ferebant per penitentie quam postea faciūt infamiam suam cooperiūt et famam recuperant sicut patet de magdalena. **L**egit et penitentie peccata q̄ nunq̄ fetida: vt scilicet ea non videat de ad puniendū **psal.** Beati quoz remisse sunt iniquitates et quozum tecta sunt peccata. **Q**uarto nix sui ipsius diffusua est et super terram non cum strepitu sed plane applicatiua quis scilicet penitentiam suam homo vociferare non debet vel inaniter iactare seu publicare ad ostentationem. **Math. v.** Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus. vt videantur

ab eis. **¶ Quinto** qz nix propter sui pulchritudinem est oculorum attractiva. Sic penitencia aspicientes edificat & attrahit per exemplū ad imitationem. Interdum tamen nix oculis aspicientiū disgregat & similiter ē quādoqz aliquos male dispositos quorūdam penitētia scandalizat. Unde clamant eos hypocritas sicut christus dicit de iudeis & Jobāne abarbei. **¶ De** nix iohānes neqz manducās neqz bibens & dicitur demoniū habere. **¶ Sexto** ratione proficitatis: qz nix calore solata est terre. valde proficua: qz. sciam remollit & inebriat quā prius frigiditate sua formi indurabat ut dicit **¶ Sicut** si aliqui penitentie rigor fraterne charitatis amore nō gaudeat vel corporis delectatione solvatur ut recreetur discrete non obest imo. pdest. **¶ Nam** nimia rigiditas quādoqz cor indurat: sed ipm charitativa & discreta remissio siue recreatio remollit. Unde dñs cum publicanis & peccatoribus manducavit & bibit. **¶ Luce. vij.** **¶ Septimo** qz nix est alpiam siue montiū dealbatiua. ps. Nive dealbabitur in selmon mons dei. **¶ Sicut** magni peccatores denigrati per culpam purgantur & dealbantur per veram penitentiā. psal. **¶ Anabis** me & super nivem dealbabo. **¶ Ysa. i.** Si peccata vestra fuerint ut coccinū quasi nix dealbabit. **¶ Item** penitencia assimilatur mari: primo quidez qz mare est naulec & vomitus ciboz pro-nocatiū. Et ita similiter penitētia generat peccati abominatiōem. Nam quod p̄ mo peccatores videbat preciosū & delectabile videt penitenti ignominiosū & abominabile. Unde **¶ Abacuch. ij.** Domit? igno-rantie super gloriā maz. **¶ Ez. xvi.** Turbantur insule in mari. **¶ In**centes penitentiā per peccati detestatiōem & abominatiōem. **¶ Secūdo** qz mare est doloris ca-pitis inductivū: sic penitencia facit consciētie remissionem. Nam dolor capitis ē tristitia mentis ex peccati recordatiōe pro-veniēns. ps. **¶ Converteretur** dolor eius in caritatis eius. **¶ Tali** enim dolore mens penitē-

tis amaricata vehebenter sibi ipsi indignatur **¶ Abac. iij.** In mari indignatio tua. **¶ Tertio** qz mare est sordidū reiectissimū & sui purgatiū. qz nihil retinet immundū: & hoc fit per penitētiā confessionem per quam peccata mortalia extra consciētiā abijciunt sicut mare projicit mortuorum cadavera. **¶ Apoc. x.** Dedit mare mortuos suos q in eo erant. **¶ Quarto** qz mare est durissimoz & p̄ciosoz generatiū. Nam quāvis mare sit liquidū generat in durissima: ut p̄ i piscib? qui sūt dure te-ber: in gemis & lapidibus quos p̄ducit. **¶ Et** hoc est qz penitētia licz sit mollis & lig-dus in lacrimaz compunctione: tamen durissima tolerat in satisfactione ut icin-nādo & sece affligendo. Unde ēt prodū-cit gemas & lapidos preciosos. **¶ Opera** salu-tifera & deo grata que sunt quedā diu-tie ipsius penitētiā. **¶ Naū. iij.** **¶ Que** in circuitu eius cuius diuitie mare curi eius. **¶ Quinto** qz mare nō est ultra sua li-tora progressivū: qz licz sit liquidū quod per se nō bene terminatur & sistitur: tamē bene terminat per aliud. **¶ Sic** penitētia fa-cit quādo non transgreditur precepta di-vine legis vel limites a discreto confesso-re sibi impositos: vel etiā sue pprie ratio-nis. **¶ Job. xxxij.** **¶ Circūdedit** mare terminis meis: & posui vectes & ostia & dixi: hucusqz venica & non procedes amplius: & hic cō-fringes tumētes fluctus tuos. **¶ Sexto** qz mare est piscium nutritiū & conserua-tiū: qz. **¶ Penitencia** non solū peccatores purgat: sed etiam deuotos & spirituales nutrit & conseruat: qz licz babeant amari-tudine exterius: habet tamē dulcedine in-terius. Unde ēt homines de aqua maris suscipiunt dulces cibos pisciū siue animum quibus reficiuntur. **¶ Sapientie. xix.** **¶ Postu-** lauerunt escas epulatiōnis & in allocutio-ne desiderij ascendit illis de smari origo-metra. **¶ Septimo** qz est de amaritudi-ne siue falsedine in dulcedinem conuersi-mum. **¶ Dicit** enim p̄bus in libro methero-rozum. qz ab aqua maris potest remoueri

falsedoz? si quis accipiat vas terreūz no-tuum & crudum & clausit bene eius oriū-cium: & ipsum in mare ciecerit vacuum: & dimiserit ipsum per unū diem naturalē aquā dulcē inueniet intra ipm. **¶ Hoc** ergo vas est cor penitētiā quod si fuerit ter-reum per humilitatē: nouum per puritatē crudum. non coctum per libidinum ignei-tatem: & bene clausum p̄ custodie sedulita-tem & vacuū a peccati seditate quātūcūqz circūdetur exterius quacūqz amaritudi-ne: implebitur tamen interius ineffabili dulcedine: qz. **¶ Illuminabitur** anima in cō-templatione diuinorū opoz: que cōtēpla-tio ipsam torā dulcorat. psal. **¶ Qui** descen-dunt mare in nauibus facientes operatio-nem in aquis in multis: ipsi viderunt opera-dei & mirabilia eius in profundo. **¶ Item** penitētiā onus assimilatur arenę p̄pter q̄-tuos. **¶ Primo** qz arena habet virtutem restrictiuam. Nam arenaz multitudine maris ipctus sistitur & ad eius cumulos se p̄stringēs ne ultra assignatos a deo ter-minos effluat ipeditur: ut dicit **¶ Hiero.** su-per illud **¶ Zec. v.** **¶ Posui** arenā terminum mari. **¶ Similiter** penitencia coarctet & re-stringat impetū tētanonū & fluxum pecca-ti ne transgrediat homo mandata dei. ps. **¶ Terminū** posuisti quem non transgredietur: neqz cōuertentur opere terre. **¶ Se-**cundo qz arena hz virtutem purificatiuaz purificat enim aqua per arenam colata: & penitētia animam purificat & mundat. **¶ Et** ad hanc purificatiōem hortatur **¶ Jacobus** dicens. **¶ Emundate** manus peccatores & pu-rificate corda **¶ Jacobi. iij.** **¶ Tertio** qz arena habet virtutē dulcoratiuā. Nam aqua ēt falsa per arenā colata nō solū efficitur pu-rior: sed ēt dulcior. **¶ Quod** ēt penitētiā cō-gruit qz amaritudo & tristitia penitētiāz finaliter conuertitur in dulcedinem & gau-dium **¶ Abath. v.** **¶ Beati** qz lugēt qm̄ ipsi cō-solabantur. **¶ Unde** populo in deserto penitētiā aque amare dulcorate sunt **¶ Ezo. xv.** **¶ Iudicib. v.** **¶ Egressis** mare rubrum de-feria syna montis occurrerunt & post illic

fontes amari obdulcorati si cis. **¶ Quarto** qz aliqua arena hz virtutem tumoris expulsiua. **¶ Dicit** enim **¶ Constantinus** medicus qz arena cor sabuli lapide resoluta ē metallozum repercutit & etiā repercutiua deopiliatiua & tumorū expulsiua. **¶ Que** omnia penitētiā competunt que purgat cul-pam. **¶ Deopilat.** **¶ ad** confessionem aperit cō-scientiam repercutit presumptionis auda-ciam & repellit tumētem superbiam. **¶ Pri-**mo patet per exemplū in magdalena in qua serues penitētiā multa purgavit fa-cinora sicut illud **¶ Luce. vij.** **¶ Remittuntur** ei peccata multa: qm̄ dilexit multū. **¶ Secun-**dus p̄ in **¶ Dauid:** cuius cor dū penitētiā tetigit prius se peccasse confessus fuit di-cens peccavi dño. **¶ Tertio** quoz patuit p̄ exemplū in publicano qui penitētiā hūilia-tus nō audebat oculos lenare ad celū: sed percutiebat pectus suū dicens **¶ Luce. viij.** **¶ Quarto** p̄ in **¶ Paulo:** cuius cor supbia p̄ us tumidū & contra tpi discipulos sciencia plenum expulso tumorē supbie per humi-litatē p̄nitū paratū se tpo obtulit dicens: **¶ Hic** quid me vis facere mutata est seuitia lupi in mititātē & mansuetudinē agni. **¶ Actuz** ix. **¶ Item** penitētiā assimilatur terremotui & hanc similitudinē declarat modus tēp? & locus terremotus. **¶ Hodie.** **¶ Terremotus** sicut **¶ Ari.** duo sūt qz aliqs terremotus est si-cut tremor: & h ē qm̄ vetus siue vapor iclu-sus ē modicus. **¶ Quidā** **¶ No** terremotus ē sicut sonus corporū **¶ Hic** cū sūt h sp̄ ē cū raptura occulta vel manifesta. **¶ Possidoni** us at dicit qz terremotus ē qm̄qz tñ sur-sū & deorsū: qm̄qz **¶ No** est inclinatio ad alte-ram p̄tē in modū nauis. **¶ Et** iste mot? ē pe-riculosus qz signū est qz caetera latet in q̄ terra declinat. **¶ Hō** si terremot? tales sūt in aliq̄ ciuitate tū? est habitatiōem dimitte-re: p̄cipue si aqua est ibi p̄pe que alluio-ne aliqua canernā auget: qz tunc disposi-tus est locus ad voraginē. **¶ Locomitatur** autem terremotū sepius sonus qui quādoqz nō gescit donec terra sit scissa. **¶ Vñ** iuxta corinthū in quadam insula fuit ter-

remotus eleuans locum in altitudine col-
lis et cum ventus subterraneus non cessaret: sed
semper multiplicaretur collis sicut ruptus
et eruit inde ventus fortis qui tunc cineris
exussauit et collo super ciuitate illa et destruxit
eam et oppressit. Et ante tremotum audiebat
sonus et collisione veterum in cavernis ter-
re ad solida corpora. Cuius autem fuit et hoc quod
calor frigiditate maris conclusus et confortatus
incinerauit loca circa cavernas. et si
fuisset ibi sulphur et huiusmodi fecisset incendium
Isti autem soni sunt diuersi in principio in me-
dio et in fine: licet non omnes sint in quolibet
tremotu. Patet ergo et omnibus pre-
dictis quod in terremotibus contingunt sex.
Item scissio sonus motus ventus cinis. Sic
penitens debet tremere timore psal. Ti-
mor et tremor venerunt super me. Item de
bet scindi dolore. Item scindi corde
vestra etc. Item debet sonare in confes-
sione psal. In voce exultationis et confessio-
nis sonus epulantis. Item debet moueri
in bona operatione siue sursum in con-
sideratione celestis premii siue deorsum et
consideratione infernalis supplicii: siue in
partem alteram idest in oppositum vicij.
Nam baculus curus non dirigitur nisi
in parte contraria flectat et ois cura fit per
oppositum. Apo. Ro. vi. Sicut exhibuistis
membra vestra seruire inuidie et iniquitati
ad iniquitatem. Ita nunc exhibete membra
vestra seruire iusticie in sanctificationem.
Opus enim penitentem sustinere ventum tenta-
tionis. Unde Eccli. ij. Filij accedens ad
seruitutem dei: sta in iusticia et timore et pre-
para animam tuam ad tentationem. Sed tamen pro-
pter hunc ventum non debet homo dimittere bo-
num: quod ut dicit Eccli. xj. Qui obseruat ven-
tum non seminabit. Debet etiam penitens in
cinerari idest humiliari et mortis memo-
ria. Eccli. ix. Quid superbit terra et cinis.
Secundo assimilatur penitentia tremo-
tu quo ad tempus. Nam tempora apta
tremotui sunt illa in quibus vincit hu-
miditas sine frigiditate sicut est ver: vel in
quibus vincit siccitas sine caliditate ut est

autumnus: quoniam siccitas multiplicat materiam
vaporis sicut humiditas. Hoc non permis-
sit exire. In estate autem calor fortis et domi-
nans consumit vapores: in hyeme vero frigus
dominans euaporacionem prohibet.
Si tamen ista tempora. In hyeme et estiuum et
aliquo accidente sint et vermalia vel autu-
nalia nihil prohibet in eis fieri tremo-
tum: imo si tunc contingat erit magnus et
diurnus. Similiter homines sunt ad pe-
nitentiam apti in quibus abundat humiditas
idest lachryme: ita tamen quod sint sine frigiditate
accidit. Et talis fuit magdalena. Simi-
liter in quibus viget siccitas abstinentie
sine calore concupiscentie. Vbi sunt vin-
cit calor estatis. In seruo concupiscentie car-
nalis vel frigus hyemis. id est accidit tempore
ibi tremotus non fit: quod in talibus penitentie
perit. Nisi forte contingat quod tales et
dei virtute tangantur et ad temperantiam de-
bitam reducantur. Item nota quod tremo-
tus magis fit in nocte quam in die: quia in die
sol euocat calorem terre exterius et ideo non
eleuat vaporem. In nocte vero clauditur
et vaporem intus multiplicat qui multipli-
catus compingit alium ante se eleuatum: et
fit motus terre. Similiter in nocte. Item
tempore aduersitatis magis conuertuntur ho-
mines ad penitentiam quam in die prosperita-
tis. Nam mala que nos hic premunt ad de-
um nos ire compellunt. Reuocat enim ad-
uersitas hominem interius ad seipsum et mul-
tiplicat in eo vapores. id est compunctiones.
Tertio penitentia assimilatur tremotui
quo ad locum. Nam loca tremotui ap-
ta sunt loca cavernosa quod in cavernosis va-
por congregatur et ex alio superueniente coar-
tatur. Unde in locis montuosis sepius fit:
quod sub montibus sunt cauerne et loca mon-
tuosa vniuersaliter sunt porosa. Item sunt
apta tremotui loca inundationibus ali-
cuius ad propinquam: quod ipsa aqua vndis pro-
curtis est in talibus locis cum congregatio-
nis vaporis et coarctationis. Vnde loca mari
propinqua etiam si non sunt cavernosa: non
tamen sunt a terremotibus libera ut dicit

Latentesque. Et raritate loci vapor libe-
rum erit habere tamen et percussione vn-
darum vnus vapor impellens alium replet
locum: ideo etiam in plano loco si tangit ma-
ri vel montibus sunt tremotus ut in lu-
bardia. In cuius multis ciuitatibus fuit
quodamque tremotus magnus et diurnus.
Et similiter in pistoria que est ciuitas
ruscie. Et tempore et Bonifacii pape octauum
fuerunt tremotus magni in ciuitate bea-
te Marie que pluribus diebus durauerunt
existente curia romana ibidem: que tamen ci-
uitas in plano sita est aqua plena et lacu vi-
cina et montibus propinqua. Item sunt apta
tremotui loca que habent mollia latera:
quod mollicies oppilat poros et coartat eos.
Patet ergo et his quod loca tremotui sunt
locu cavernosa et loca vndis aquarum pec-
ta et loca que habent mollia latera. Per loca
ergo cavernosa et concava intellige humili-
um corda que sepe penitentem tremoribus co-
mouentur. Per loca ab vndis percussa intel-
lige homines in aduersitatibus positos:
quos dum impetus tribulationum percussit
comouent ad copunctionem et ad penitenti-
am festinare compellunt. Per loca autem que ha-
bent mollia latera intellige homines pios
et primis qui circa eos sunt compassiuos
quos pietatis mollicies et si potentes sint
ad penitentem commotionem et vite mutationem
disponit et producit. Sicut per Actuum quinto
Cornelii ceterionis exemplo que pietas et
elemosyne sue ad fidem et ad baptismum per-
duxerunt. Et nota quod sunt quedam loca in qui-
bus raro vel nunquam fit tremotus ut egyptus
que nunquam vel modicum tremuit. Quod
est secundum pindam: quod egyptus nunquam tota co-
perta fuit aquis sicut etiam Aristoteles di-
cit: non lituus paulatim aggregatus est et ita
eruit terra quasi tota lituosa et mollis et
bene continuata in partibus: ideo vapor
non habet ubi coarctetur. In quo significatur
illi qui sunt cooperati aquis. id est qui molles
sunt et assueti delictis difficulter et raro ad
penitentiam commouentur. Nam peniten-
tia non inuenitur in terra suauiter viuenti

um. Unde Math. xj. Quid eritis in de-
serto videre hominem mollibus vestitus.
Ecce qui mollibus vestiunt in domibus
regum sunt et non in deserto penitentie.
Item penitentia hypocrite hominis est
exterius in corpore: non autem in toto quod non
interius in mente: ideo assimilatur etiam
tremotui qui nunquam commouet totam ter-
ram sed solum partem. Nam secundum Senecam
non occupat simul locum ultra centum pas-
sus: quod est quod vapor expellit ab vno lo-
co ad alium: ideo non potest terra simul tre-
mere. Sed contra tale penitentia dicitur Boet.
ij. Conuertimini ad me in toto corde etc.

Capitulum lxxj.

Penitentes assimilantur
planetis. Nam plane-
te in suis circulis ali-
quando vident retrogra-
di quodamque stationarij
quodamque. Directi. dire-
ctus dicitur planeta qua-

do directe mouetur a principio signi versus
finem. Retrogradus vero quando conuerso
cedere videtur a fine signi versus principium. Sta-
tionarius autem quando stare videtur quasi in
medio. Ita quod neque ad principium videtur ac-
cedere neque ad finem. Sit autem directio pla-
nete semper in parte epicycli superiorum. Retro-
gradatio semper in parte inferiorum. Statio fit in
medio. Similiter in penitentia sunt qua-
si retrogradi ad peccatorum vitium redeun-
tes: de quibus dicitur. Petri. ij. Adeli-
us erat eis non cognoscere viam iustitie
quam post cognitionem retro conuertit ab eo quod
illis traditum est sancto mandato. Contin-
git enim eis illud. vi. Proder. Lanis re-
uersus est ad suum vomitum et sus lota in
volubro luti. Et luce. ix. Nemo mittens
manum suam ad aratrum et aspiciens re-
tro aptus est regno dei Stationarij vero
sunt in penitentia perseverantes. Apo. i. Vbi
iij. State in domino charissimi. Nec sta-
tio magnam castellam et circumspectionem
requirit. Unde Apo. j. Conuersi. Qui se-
cristimat stare videat. ne cadat. Sed qua-

si directi in cursu sunt feruenter pficiētes
 fm̄ illud Apo. ad Philippē. iii. Que re
 tro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora
 extendēs meipsum ad destinatū psequor
 ad brauiū superne uocationis. **C**itē ad
 hoc penitētis purgatio ē vt purgatio ma
 ris. **M**are enī se purgat qz vapor eleuat
 de fundo eius virtute lune qz facit effluere
 equam super litus. **N**ec violētia proicit
 cadauera z sordes ad litus. Sic ē vapor
 cōtritionis erurgēs de fundo cordis virtu
 te lune. i. diuine gratie facit effluere aquas
 lachrymose cōspūctionis z cadauera. i. ma
 culas peccatorū carnaliū z sordes peccato
 rum spiritualiū proicit extra ad litus p̄f
 lionis z na cōsciētia remanēt mūda inte
 rius. **J**acob. i. Abiciētes omne inmundiciā
 z abūdantiā malicie zc. **I**tem penitētis
 assimilatur terre. **P**s. **D**umilians autem
 peccatores vsqz ad terrā. i. vsqz ad būlita
 tem penitētie. **N**am penitētes ad mo
 dum terre primo trant angustijs. **D**ici
 tur enī terra eo qz terat. **C**itē humectant
 lachrymis. **Q**uā terra vocat humus a ma
 ri humido cui coniūgitur. **I**tem abun
 dat fructibz. i. operibus bonis. **U**nde ter
 ra vocat tellus qz tollimus fructus eius.
Item extenuant ieiunijs. **Q**uā terra vo
 catur arida ex eo qz ab aqua fit. ppria fici
 tate distincta. qz. **S**caro penitētis ab aquis
 deliciaz separatur z abstinentie tenuitate
 ficcatur. **I**tem penitēs assimilatur agris
 ppter tria. **P**rimo ppter laboriositatē
Nam ager enī labore excolit qz vomere
 aperit. ligone foditur z euertit. semine feri
 tur. rastro retegīt ambre perfundit sepibz
 cingit. **S**icut cor penitētis aperit vomere
 cōtritionis. fodit z euertitur ligone cōfel
 sionis. i. lingua cōfētentis. feritur semine. i.
 elemosynis. retegīt rastro aspero. i. ab
 stinentia z ieiunijs perfundit ambre. i. steru
 z lachrymis. **I**tem dicitur vallari sepe. i. dili
 genti custodia sensuum: fm̄ illud **E**ccl.
 xxvij. Sepi aureo tuas spinis zc. **N**ec est
 ergo agricultura que persuadet. **P**rouer.
 xxxij. **P**repars sosis opus tuum z dili

genter exerce agrum tuum z postea edifi
 ces domum tuam. **S**ecūdo propter va
 rietates. **N**am ager gēt byxanali cōstrin
 gitor vernali tēpore vestitur xalozē cōstrin
 gi adurit. **S**imiliter anima penitētis quā
 dōqz tangit frigore accidit: qz qz angustia
 tur seruore cōcupiscentie: qz qz decoratur
 virore diuine gratie. **L**uce. xij. **S**erum qd
 hodie in agro est cras in cubanū mittitur
Sic enim variat penitētis: qz nunc. vires
 humore devotionis: nūc vitur seruore tē
 tationis. **T**ertio ppter continuitatem
 vicissitudinis. **N**ā ager in autūno collect
 frugibus iterato p̄fciendit: sic alternat
 laboribus cōtinue lacessit. **S**ic homo pe
 nitētis qz diu vitur debet cōtinuare z esse
 in labore penitētie z si cessare a bonis opt
 bus **E**ccl. i. **M**ane semina semen tuum
 z vespere si cesserit manus tua. **C**itē peni
 tētis assimilatur in oīi oliueti qz dicitur in eo plā
 tari oliuetū penitētie. **C**uius oleū sicut vi
 cit **h**eronimus ex radice amaritudinis
 surgit in pabulum luminis in medicamē
 vulneris: z in refectionē esurictis. **N**ā pe
 nitētia ab amaritudine cōtritionis incipit
 lumen diuine gratie in aīa nutrit peccati
 vulnus sanat z obstruit z animā pane la
 chrymaz z pauperē elemosynaz reficit z
 nutrit. **U**nde merito in hoc mōte pingue
 dinis debet firmari pedes. i. affectus pe
 nitētis. **Z**acha. xiiij. **S**tabunt pedes ei: sa
 per montem oliuaz.

Capitulum. ij.
Erfecurantiā in bono ince
 pto nō tenētes assimilatur
 duabus stellis qz dicuntur ca
 put z cauda draconis qz scz
 mouentur cū fir namento z
 cōsequuntur cursum suum. **U**nde a leone
 trāfūt in cancrū z a cancro in geminos:
 z sic deinceps. **E**t si caput draconis ē i. ali
 quo signo semper in opposito est cauda z
 venter in quarto: vt si caput fuerit in can
 cro venter erit in Ariete z cauda in La
 pricomio z sic de alijs. **E**t sic ppter aspe
 ctus oppositus cauda est totaliter veneno

sa. **S**imiliter illi qui bene inceperunt z po
 stea retrocedūt trāfūt a leone in cancrū.
Nā leonem aialis a quo illud signū deno
 minatur virtus z fortitudo est in anterio
 ribus vt in pectore collo z pedibus anrio
 ribus. z iō signat fortiter inchoātes: s; cā
 cer est animal retrogradū z iō signat re
 trocedentes. **U**nde quasi a leone in can
 crum trāfūt qui fortiter icepta relinquit.
Sed inde trāfūt in geminos qui retro
 cedentes z recidivātes efficiuntur duplo
 peiores qz primo fuissent dicente xpo. **S**i
 un nouissima hominis illius peiora pro
 ribus. **M**ath. xij. **T**ales ergo boies habet
 z audā oppositā capiti. i. principii bonum
 z finem malū. **E**t tales erant illi gbus di
 citis Apo. **L**ū spiritu ceperitis nūc carne cō
 sumamini. **S**al. iij.

Capitulum. xiiij.

Relatus pfectus debet habe
 re conditiones tonis quo ad
 iij. **P**rimo quo ad effectum
Nam iupiter est in effectu
 suo beniuolus calidus hūidus
 diurnus z in suis qualitatibz rpatus. **S**i
 militer prelatus dicitur esse beniuolus in affe
 ctione: calidus in dilectione: hūidus in cō
 passione: diurnus in conuersione fm̄ il
 lud **R**o. xij. **S**icut in die honeste ambule
 mus z itez temperatus in omni recrea
 tione vel in omni correptione. **S**ecun
 do quo ad aspectū. **N**am iupiter in colore
 est argenteus: sic prelatus dicitur esse argēte
 idest sonās per eloquētiā: cādidus p mū
 diciā: clarus per famā. **T**ertio quo ad
 sitū quia iupiter quando in superiori par
 te circuli sui circulo saturni coniūgitur bo
 nitate sua tēperat maliciā saturni. **S**ic
 prelatus habet resistere z reprimere mali
 cias luporum gregem corūptiū vel dis
 sipantiū vt hereticorum vel tyrānoz vel
 alioz hominū. **Q**uarto quo ad iudiciū
 qz in iudicijs fm̄ astrologos signat sapien
 tiā z rōnem z est veridicus. **E**xpediit enī
 prelato sapienter agere: rōnabiliter viuere
 p̄raceriter loqz z docere **I**tem iupiter quā

do apparet in ascendēte signat fm̄ astro
 gos reuerētiā z honestatē fidem ac re
 disciplinā: que etiā prelatus exornant. **R**e
 uerētia subditoz: honestas mox z discipli
 na correptionū. **C**itē prelatus debet esse si
 miles mōtibz. **P**rimo qz montes sūt
 ad speculādū apti. i. ppter altitudinē: qz. i.
 prelatus debet esse eleuati per cōtemplatio
 nem z speculatiū p̄r cōsideratiōem. **P**s.
Ascēdūt montes. i. cōtemplatiū z descen
 dūt campi. i. actiui. **A**lii enī ascendūt ad cō
 sideratiōem eternoz. **I**sti xpo descendūt ad
 subuentionē primoz. **S**ecūdo qz mon
 tes sunt ad defendēdū tuti. **U**n qz sūt for
 tes z solidi sūt apti castroz edificatōi. **N**ā
 ppter suā duriciāz nō de facili possūt sus
 fodi et propter altitudinem non facile pnt
 adiri. **E**t prelatus debent esse constantes z
 firmi ad defendendum. **J**udith. vij. **S**ilij
 isracl non in lancea nec in sagitta con
 fidūt sed montes descendūt illos zc. **T**er
 tio qz montes sūt ad pascēdū fecūdi. **S**ūt
 enim in montibus gramina puriora z nu
 trimenta animalū mcliora: quous in valli
 bus sūt generaliter piguora. **D**umoz. i.
 quo gramina nutriunt subtilior ē in mon
 tibus z purior qz qz cōtinet in vallibz pp h
 qz calor celestis illū hūozē facilius digerit
 z in subam graminū cōmutat p̄ficiēz cū
 uertit: tū p̄ illius subtilitatē: tū ppter aerē
 ibidē puritatē. **S**ic et prelatus debet subdi
 tos sollicitē pascere puris exēplis spūalibz
 verbis z p̄ijs z largis elemosynis. **J**ob.
 xxxij. **C**ircumspicit montes pascue sue.
Quarto qz mōtes sūt p̄ qz valles cele
 stiu ibziū susceptiui. **U**n aq a mōtibz deri
 uatur ad valles z nō cōtrario. **S**ic plari
 debet celesti doctrina inferioroz subditos ir
 rigare. **J**ob. xxvij. **D**uos ibres mōtiū irri
 gat zc. **C**itē qz debeat ee vita platoz est
 dicit p̄ exēplū mōtiū taboz i. qz dñs q̄noz scē
 p qz designant q̄noz opa siue officia plato
 rū. **N**ā i h mōte spūalē docuit: in h mōte
 oratiōis grā p̄noctauit: i h mōte aliqui tur
 bas pauit. **I**n huiusmodi sup̄alio mōtiū se trā
 figurauit corā discipulū suis z sumā. i. grāz

suam reuelavit. In quibus .s. instruuntur
pelam q̄ eoz officiu est spiritualiter doce
re instanter ozare indignitatem puidere: &
futuram gloriam nō pscitent querere.

¶ Capitulū. lxxij.

Reseruat̄ anima a pecca
ti corruptiōe sicut corpora
pseruantur a putrefactione
Sunt enī quatuor acciden
tia putrefactionē p̄bictia
scz caliditas frigiditas mobilitas & cōti
nuitas. ¶ Prīmū ergo est caliditas p̄ci
p̄e intr̄sa. Res enī multū calide non pu
trefcūt precipue cū siccātur: vt piper galā
ga. Similiter aut̄ putrefcūt p̄pter innatum
humidū. Similiter aqua in quādam ser
uet nō putrefcūt qz calor ignis in ea maior
est q̄ calor aeris: nō nō vincit sed vincit.
Similiter p̄seruat̄ anima a corruptione
peccati & a rēatione per seruet̄em ozatio
nem. ¶ Secundū est frigiditas si sit ab ex
trinsecō. Nam si est frigus extrinsecū p̄e
cipue est ipediēs: qz per se repugnat calido
alieno & extrinsecō. Vnde in hyeme & vni
uersaliter in aere frigidō cōseruat̄ corpus
a putredine: qz calidū extrinsecū est paucū
& frigus sibi contrariū est multū: nec in ra
libus apparet motus putrefactionis nisi
recedente frigore. Si aut̄ est frigus intrin
secum sic ipedit putrefactionē qz coagulat
humidū nec p̄mittit illud exhalare sicut ē
in oibus metallis & alijs frigidō coagula
tis in quibus frigus claudit poros & vin
cit calidū extrinsecū: ne de humido aliqd
exhauriat nisi pax vt quādo generat̄ ru
bigō: ideo in auro nō est rubigo & maior
est in eo duratio qz eius humidū natura
le magis constat. Tanquā ergo frigus ex
trinsecū est tribulatio mādī siue afflictio
carnis que calorē extraneū .i. ardorem cō
cupiscentie siue luxurie: per que extraneū
carnē concupiscentie mitigat & extinguit. Nā
malicia vniū hōie obijonem facit luxu
rie sicut dicit̄. Eccl̄. v. Sed tanq̄ intrin

secum refrigerium est cōtemplatio celesti
um. Nec enim est que poros .i. corporis
sensus claudit. Nec est que deuotiois hu
morem coagulat nec exhalare p̄mittit: h
insuper est q̄ extraneū calorē .i. amorē mū
di supat & vincit. Quia aia sic dicit̄. Bre
quāto maiori studio exerceat̄ ad ista. ¶ Ter
tium est mobilitas. Nā aqua vel vinum
quod mouet̄ impedit̄ putrefieri eo qz ca
lor naturalis efficit̄ a motu & nō p̄uen
let ei calor extrinsecus. Vñ vinum potēs
efficit̄ melius ex motu: qz calor natura
lis magis digerit̄ subtile humidū: ex quo
ē sapoz meliorat̄ & pendulum vinū & mo
tum etiā si sit corruptū quādoqz reuertit̄
& reparat̄. Et ecōtra vinum nō motū & p̄
cipue soli expositū corrūpit̄ & conuertit̄ in
acetū: qz dū calor exterior exhaurit̄ calidū
interius: & humidū subtile exhalat cū ipso
& perit vinū. Similiter mobilitas obediē
tie vel motus frequēs opeꝝ bonoz p̄ser
uat̄ a peccati putredine ad quā pigritia &
ociū iducit. Eccl̄. xxxij. Adite illū in opa
tionem ne vacet. n. multā maliciā docuit
ociofitas. ¶ Quartū putrefactionē impe
diens est continuitas. Nam mare totum
non putrefcit sed diuisum p̄ partes palu
dales putrefcit: in naturalibus enim mul
tiplicato subiecto multiplicatur qualitas &
vt: & id totū simul plus p̄t̄ p̄tinere q̄ ca
lor aeris pōt̄ dissoluerē: si tñ ipse p̄tes sint
in toto continue alias nō. Quia videmus
qz grana multa vel gramina vel germina
simul adunata citius putrefcūt q̄ pauca:
propter hoc qz illa grana non sunt conti
nua: & cū sint parua egreditur naturale ca
lidum ab vnoquoqz eoz: & trahit̄ secū hu
midum & calidus eriens fit alienū & cum
creat̄ a multis cōfozatur & corrūpit̄. Si
militer continuitas & p̄seruantia boni
operis p̄seruat̄ a corruptiōe peccati. Vn
de potes colligere ex predictis qz p̄ser
uant̄ animā a putrefactione peccati calidi
tas charitatis que excludit̄ putredinē: in
uidic: de qua putredine d̄t̄. Prover. xiiij.

Putredo offum inuidia: hanc enim pu
tredinem charitas excludit quia charitas
nō emulatur: vt dicitur. i. Corin. xij. Itē
frigiditas castitatis que excludit putredi
nem luxurie: de qua dicitur Joē. i. Com
putruerūt iumenta in stercore suo. i. homi
nes carnales & bestiales in feroze luxurie.
Scz hanc putredinē excludit castitas a cō
cupiscentie ardoribus vehit̄ quodā frigus
reliēs. Vnde de predicta caliditate cha
ritatis & hac frigiditate castitatis. dicitur
Apo. iij. Vtinā frigidus esses aut calidus
Itē mobilitas obediētie excludit putre
dinē superbie de qua dicit̄. Joē. iij. Accen
dit̄ putredo eius qz superbe egit. ¶ Tercū
cōtinuitas p̄seruantie excludit peccatū
accidit̄: de qua Job. xij. Quasi lignū putri
dum es: lignū enim putridum nullum p̄
ducit fructus talis est accidiosus & q non
p̄seruat̄ qz nō peruenit ad fructus ope
ris sui: est enim fructus vltimū qd̄ expe
ctatur ex arborē: id signat̄ meritū siue p̄
tium operis qz accidiosus & ip̄seruat̄
amittit. Est enim continuitas gratie per
quam mēbra christi adiuuicem colligunt̄
& continentur & excludunt putredinem
omnis peccati.

¶ Capitulū. lxxv.

Principatus secularis dñij
sitis d̄z esse ozioni quo ad. v.
in qbus signantur. v. virtu
tes vel cōditiones q̄ debent
esse in bono p̄ncipe. Et pri
mū est paciētia aduersoz & hanc designat
ozionis ortus. Nam ozion est astrum tē
pore hyemali exortū aquarū & tēpstatū ex
citatum. Hyems enim qd̄ est tps acu
ti frigoris est status vite secularis: in quo
frigus malicie abūdat. Lū videlicet mali
cie dū creatus p̄nceps ad obuiandū vel re
sistendū se per iustitiā preparat̄ sibi met̄ tē
pstatas & ipetus. i. p̄secutiones & scan
dala suscitāt: qz scilicet supboꝝ nequicia
dum tangitur irritat̄ & quasi modo ignis
dum statum iusticie sentit per impacienti
am excandescit. Vnde iustus p̄nceps ne

cessē est vt se primo per paciētiam mun
at vt propter insurgentiū maloz ipetus
a iusticie rectitudine non cadat. Scriptuz
est. Math. v. Beati qui p̄secutionem pa
tiuntur p̄pter iusticiam. Vnde notabile
est qz ozion in ortu suo tēpstatē significat
sed post serenitatem: qz nimiz iusto p̄nci
pi post tēpstatē aduersarios sequit̄ sere
nitas pacis. ¶ Secundū quod est necessari
um iusto p̄ncipi est potentia armoz: qua
scz possit contueri subditos & expugnare
aduersarios: hanc designat ozionis aspe
ctus. Nam sicut Jsidorus dicit. Bladla
ti militis & accincti etiam stellaz ordine fa
ciem p̄cedit. Vnde modo armati mili
tis pedes & brachia extendētis disponitur
& ideo etiam in signo Lauri quod in ter
ra est animal ferox & comib⁹ armatū ozi
on marime fulget. Est ergo necessariū p̄
cipi vt iniquitates quas benignitate repel
lere nequit violētia & coactione dirūpat.
Vnde dicit̄. Eccl̄. vij. Noli querere fieri
iudex nisi valeas virtute dirūpere iniqui
tates. ¶ Tertū necessariū p̄ncipi est iusti
tia respectu subditoꝝ. qd̄ in suis subie
ctis iusticiam bene seruet & hoc designat
ozionis situs nā ozion ab arcte vsqz ad
geminos se cōtēdit & tota illoꝝ triū signo
rum superficiem. i. Arctis Lauri & Se
minoz fulgoris sui plenitudine clarioꝝem
reddit. Sic ergo fulgor ozionis est iusticia
p̄ncipis. Et sicut dicit̄ Tullius in li. de offi
cijs. In iusticia splendor est maximus ex
qua boni viri nominātur. Sed splendor
ozionis per tria signa extenditur: qz. i. vir
tus iusticie per tria diuiditur. Nam est in
iusticia iudicatiua in p̄nitionibus: d̄z esse
in arcte. i. in equalitate scz vt fm̄ modus
delicti sit & plagarum modus. Arctis enī
est signū equalitatis in quo equinoctiū sit
Item est iusticia distributiua in dispensa
tionibus que vnicuiqz qd̄ suū est distribu
it & hoc est in signo Lauri qz d̄z sit est in
Lauri terre sulcant̄: vt videlicet vnicuiqz
culture debitum semet̄ mittat. Itē est
iusticia cōmutatiua in rētationibus scz

in emptionibus & redictionibus. & hoc designatur in geminis ex eo qd comutatio talis fit inter duas pres. Quartum necessarium principi est prudentia agendorum & hanc designat orionis virtus. Nam existere sole in signo orionis. In Tauro & Geminis oia oriunt & germinat que nutrimentum recipiunt ex aquis & aere ut Marcus cellus dicit: operat etiam ad terre fecunditatem. Tunc autem sol existit in signo orionis quando inuenitur prudentia in operibus principis & sub tali principe oia bona germinat oia necessaria abundant. Et est notabile quod splendor orionis ut idem Marcus dicit est signum future serenitatis. Et contrario eius obscuritas future est presagium tempestatis. Secundum prudentiam principis est causa & signum serenitatis pacis. Et contrario eius obscuritas. Iusticia signum & causa est scissure & tempestatis: sicut patet de Salomone & Roboam filio suo de quo dicitur. Eccli. xlvij. Salomon regnavit in diebus pacis cui subiecit deus oes hostes ut videret domum in nomine eius quemadmodum eruditus est in iuventute sua & ipse est quasi phison sapientia. & ita sine habuit Salomon cum patribus suis & dereliquit post se de semine suo gentem stulticiam: & imminuta prudentia roboam quod auertit gentem consilio suo etc. Est etiam satis notabile quod sole existente in Tauro orion sub eius radiis quasi se abscondit: nec tunc sua manifestat inferioribus claritate. Quia scilicet prudentes principes quando clariores & fortiores exterius opera faciunt tunc se ante dei conspectum intus per humilitatem abscondit: & in ipsa solis potentia suam claritatem ab inferioribus retrahit: quod in conspectu divini iudicii quicquid splendoris vel glorie apud homines optinet quiescit. Omne sua inflicia quando tenebrarum reputat dum subtilitatem divini iudicii trepida mente pensat. Unde david quod teste scriptura princeps sapientissimus fuit sub huius solis radiis offuscatus dicebat. Non intres in iudicium cum seruo tuo domine: quod non iustus habitatur in conspectu tuo omnis vias. Quintum necessarium principi est diligetia

vel cautela contra invidios. Et hoc designat orionis emulus. Quia. confellario nem orionis sequitur quedam stella quae canicula dicitur: quae ab astrologis maliuola & nociva esse iudicatur. Sed non est illa canicula que oritur in leone: de qua denominantur dices canicularis. sed est alia stella de conplexione maris. Hec ergo cautela est inuidiosum maliuolentia: quod principum claritati & glorie invidiosos eos multis modis & vijs subvertere moliantur. Unde necessaria valde est principibus contra tales magna diligentia & cautela. Tertius princeps est dignus & benignus quicquid a malo consiliario & suggestore sibi commixto ad iram inflammat & pestilens & periculosus efficitur. Cuius exemplum apparet in Ioue quod de se est planeta benivolus. Sed Marti coniunctus efficitur pestilens & malivolus. Antiqui poetae Ioui attribuunt tonare quod illius stelle est eleuare vaporem terrestrem: precipue cum iungitur Marti in signis aequilonaribus in estate. Tunc enim certissime potest dici quod erunt multe scintillationes tonitruum & pestilentes: quod Iupiter cum sole vapores eleuat. Mars vero incendit eos: sic efficitur aer pestilentialis: & ita Martis inordinata caliditas Iouis temperiem ad maliciam & pestilentiam trahit. Ita filius malignus consultor mentem benigni principis aliquando ad furorē accendit & ad nequitiam operis & nocendi pestilentiam trahit: sicut pater de Aman & assuero. Unde dicitur. Psal. xvi. Multi aures principum simplices et sui non alios extimantes calida fraude decipiunt. Que res & ex veteribus prophetarum historiis & his quod gerunt quotidiane quod ex multis quorundam suggestionibus regum studia deprauentur.

Capitulum. xvi. Rosperitas mundi assimilatur fumo. Primo quidem quod fumus est domorum denigratus. Et similiter prosperitas mundi multis peccatis auias deformatur

& denigrat. Ysa. vi. Domus ipsa est fumus. Et dicitur de mundi quod vir pollutus labijs ego sum. Nam quod domus ecclesie cepit repleti fumo mundane prosperitatis tunc cepit magis abundare ve et pollutio iniquitatis. Secundo quod fumus non est diu duratur. Subito enim ascendit sed cito deficit. Et talis est prosperitas peccatorum. Ps. Ador ut benedicati fuerint & exaltati deficientes quemadmodum fumus deficit. Tertio quod oculorum lesiuus. Prover. x. Accit dentibus & fumus oculis etc. Nam fumus ex materie sue grossicie amaritudinem contrahit ex cuius acumine oculos ledit. Similiter prosperitas nimia cecur oculos mentis ut non consideret neque videat quid sequatur. Luc. xii. Nam quod in hac die tua quod ad pacem tibi sed abscondita sunt ab oculis tuis etc. Quarto quod fumus est crebri sine capitis granatiuus. Nam fumus crebri penetrat & spiritum animale granat. Similiter temporalis prosperitas caput rationis granat & deprimit ad infima per auaritia Amos. ix. Auaricia in caput omnium. Quinto quod fumus est tepidus dei fumo. Tepidus dei est mens humana: quod tunc replet fumo quasi repletur terrena prosperitate. Quinto fumus candele extincte est mulierum pignatius abortiuus ut dicitur per in libro de animalibus. Quasi enim mulieres pignates sunt ipse autem bonum propositus concupiscens: quod tunc conceptum mundi prosperitas destruit antequam veniat ad complementum operis. Unde sicut talis fumus extinguit conceptos fetus: ita et prosperitas mundi extinguit bonos affectus. Unde. Factum est ut fumo & igne necarent viri pariter & mulieres. Fortiores & debiliores affectus propter quod Bregio dicit quod sicut impossibile est imo difficile scilicet iuxta viam positam viam ad maturitatem producere grossos suos ita hominem in seculo remanentem viam ad finem boni peruenire. Sexto quod fumus est angulorum petitiuus. Sic prosperitas mundi detrahatur ad angulos. ad fordes luxurie. In angulis enim ut dicitur Ber. Sordes congregant. Unde est prosperitas

mundi quasi quod fumus incendit: quod sicut in aia primo ignis concupiscencie & tanquam ignis gehene. Apo. xviii. Flebunt & plangent se super illam reges terre quod cum illa fornicati sunt & in delicijs vixerint cum viderint fumum incendij eius. Septimo quod fumus est fetor delatius sicut quasi res fetida & corrupta fumat. Et similiter prosperitas mundi dum vita corrupta fetore infamie inducit. Unde isto fetenti fumo obscuratur claritas solis & aeris. claritas rationis & gloria hominis Apo. ix. Obscuratus est sol & aer de fumo putei. Tertio prosperitas temporalis in homine peccatore signum est future calamitatis. Cuius exemplum est quod tranquillitas aeris eo tempore & loco quando & ubi debet ret causari ventus signum est futuri terremotus. Quod est quod tunc vapor ingreditur in cavernam & si expirat extra. Sic quasi homo peccator quod esset dignus vento aduersitatis & pene male agendo per tranquillitatem prosperitatis signum est ventura calamitatis. Unde Boetius dicit quod fortuna est quodam future calamitatis indicium.

Capitulum. xvij. Rudis homo assimilatur motu oliueti: qui mons erat ad partem orientalem templi: & ideo mane sole oriente illuminabatur: vespere vero & nocte ex lumine templi illustrabatur propter quod mons trium luminum dicebatur: tunc quod sol ipsum illuminebat: tunc quod lux templi ipsum de nocte illustrabat: tunc quod oleum ministrabat. Similiter homo prudens debet hoc triplici lumine illustrari. Lumine vespertino per memoriam preteritorum. Lumine enim vespertinum sequitur post diem preteritum. Tertio lumine matutino solis: & hoc est prudentia futurorum quod lumine solis matutini futurorum die iudicis respicit. Debet etiam esse lucidus prudens homo in dispositione presentium. Et hoc est prudentia que a Tullio vocatur intelligentia.

Et hec designatur in oleo: quod est materia luminis quod presentia que sensibus subiacent materia et origo sunt intellectualis cognitionis. Unde de hoc triplici lumine prudens loquitur Seneca dicens. Si prudens est animus bene tribus repositus deservitur: prima ordinata futura pvide preterita recordare. Est ergo prudens necessarium habere preterita memoria et eo quod prudentia est circa contingencia agibilia in quibus opus dirigi et his quod in pluribus contingunt. Hec autem per multam experientiam accipi opus: experimentum autem et pluribus memoriis bene habet secundum primum in principio. **De Bethaph.** Unde maxime prudentia regis preterita memoria. **Dei. xxxij.** **De merito diei antiquorum cogita generatōes singulas.** Item necessaria est ei presentium intelligentia. Cognitionem presentium sine necessario sine contingentiū dicit intelligentia siue intellectus. Et accipit per recta estimationem et acceptioem finis. **De** enim deductio rationis ab aliquo intellectu procedit. Prudentia autem est recta ratio agibilium sicut philosophus eam diffinit in vi. **Et** est ratio sibi necessaria prudentia futurorum. sicut ordinat aliquod ad commodum et expediens ad finem. Imponat enim providentia respectum quandam alicuius distans ad quod ea que in presenti sunt ordinata concurrunt. Prudentia autem proprie est circa contingencia agibilia: cuiusmodi sunt proprie futura que presentia et preterita necessitatem quandam habent. Et ideo precipue ad prudentiam pertinet provisionis futurorum. **Dei. xxxij.** **Quia** sapienter et intelligeret ac novissima providerent.

Capitulum. lxxvii.

Eligio assimilatur cavernae primo diverse cavernae diverse sunt religiones. Primo quod cavernae sunt paucis sententiis presidiū. Nam ad cavernas arborum vel petrarum fugiunt volucres. sicut colubae vel turtures que agiles vel accipitrem timeant. **Can. ij.** Colubae nec in foraminibus

petre et in caverna macerent. **Sicut** erinacei: cuniculi lepores fugiunt ad cavernosos lapides qui sentiunt canum voces. **ps.** Petra refugium erinacis. **Prover. xxx.** **Expulsi** sunt plebs in malis et collocat in petra cubile suum. **Ita** sicut homines qui volunt esse tuti ab agra regina antiū. **sicut** supbia regina vitiorum vel accipitrem. **sicut** ab avaricia que rapit et accipit aliena vel a canis. **sicut** invidia que est luxuria seculi relinquunt et ad religionem tanquam ad tutissimas cavernas confugiunt. **Ysa. ij.** **In** die illa percipiet homo idola argenti sui que fecerat sibi vel adoraret talpas et vesperilionem et ingrediet scissuras petrarum et cavernas sarorum: idola argenti anarorum divinitus signant: quod avaritia est idolorum servitus habere dicit intelligunt carnis illecebri: que cecitate mentis inducunt. **Sed** per vesperilionem que in tenebris in alto volat intelligunt dignitates et glorie superborum que in tenebris humilis vite voluit ambulare in magnis. **Sed** ista via pueri tubet que caverna religionis ingrediet. **Et** scio quod caverna sit fructificatio hircii. **Nam** in cavernis arborum vel petrarum mellificat apes et nidificat aves. **Ysa. vij.** **Sibilabat** dominus apertis que est in terra asur et veniet et regeret omnes in torrens vallium et cavernis petrarum: et ifruetifit et in vniuersis foraminibus. **Sic** in religione fructificat actum qui sunt apes beatus per humilitatem: soli citi per opositatem: mellifici per benignitatem: igeniosi per discretioem sagacitatem. **Ita** percipiunt ibi preclari qui se vel auct leues per paupertatem penate per virtutum multipliciter: veloces per charitatem: alte volantes per contemplationis sublimitatem que tunc post contemplationis volat ad cavernas seu fenestras suas redeunt dum ad regulares obseruantias humiliter se reducunt. **Dei** **Ysa. jr.** **Qui** sunt isti que vel nubes vel et quasi colubae ad fenestras suas. **Jer. xlviij.** **Estote** vel colubae nidificas in fumo ore foraminis. **Sunt** enim os foraminis est summum votum religionis. **sicut** obediencie in qua potissime nidificat et fructificat colubae. **sicut** pura persona. **Et** tertio quia cavernae

sunt nocentium animalium latibulum. **Nam** sepe in cavernis latant mures. **Iuda. xiiij.** **Egressi** mures de cavernis suis ausi sunt pronocare nos ad peccatum. **Item** vermes et serpentes. **Ysa. xij.** **In** caverna regum que ab lactatus fuerit manū sua miterit. **Et** in cavernis quibus habitant venti et incladantur vapores et faciunt terremotum. **Unde** terra cavernosa sepe patitur terremotum. **Sic** sunt quedam religiones dissipate et dissolute in quibus habitant sub habitu religionis mures. **sicut** detractores alios corrodentes: vermes. **sicut** carnales alios corrodentes: serpentes insidiosi et invidi latenter ledentes et interdas terremotus. **sicut** ambitionis vel tyranni collegam vel ordinem periculose commouentes et plurimum perturbant. **Job. xix.** **In** desertis habitant torrentium. **vel** in cavernis terre.

Capitulum. lxxviii.

Antiqui viri assimilantur celis quo ad generis. **Primo** quo ad substantiam. **Nam** celum habet in substantia simpliciter que non est ex contrariis. **Unde** nulla habet contrarietatem: licet enim ponatur cōter ex materia et forma compositum: tamen materia talis tota est sue forme subiecta et ab ea totaliter comprehensa. **Et** ideo in celo non est discordia. **sicut** **Empe** doctes dicit sed solū concordia. **Similiter** sancti viri in se contrarietatem non habent. **Quia** licet sit in eis materia et forma. **sicut** caro et spiritus: tamen ipsam carnem subiicit spiritui secundum illud **1. Cor. x.** **Castigo** corpus meum et in seruitute redigo. **Non** etiam ipsi habent cum aliis discordiam: sed omnimodā quantum possunt tam in se quam cum aliis. **divina** fauente gratia concordiam habere nituntur. **Job. xxv.** **Facit** concordiam in sublimibus suis. **Luce. xix.** **Dar** in celo. **sicut** in homine celesti et sancto. et gloria in excelsis scilicet in beatis. **Item** habet celum in substantia innumeri similitudinem quia in celo non est generatio nec corruptio. **nec** in toto nec in parte. **Et** hoc cōp

tit spiritualiter virginibus et illis sanctis qui continentur virginitate qui nec carne per luxuriam nec spiritu per aliquam mortalem culpam corrumpuntur: nec est in eis generatio carnalis filiorum. **Sed** licet celus non sit in se generabile aut corruptibile. **In** inferioribus tamen est generatio et corruptio eorum: principium effectuum et regulatum. **Quod** quibusdam sanctis aliquantulum competit: qui licet ipsi per se generationi filiorum carnalium vel matrimonio non intendunt tamen circa hoc alios fideles mouent et ordinant. **Sicut** per de apostolo paulo: qui licet ipse in se esset virgo tamen alijs dicebat. **1. Cor. vij.** **Proxi** vir debitum reddat similiter et viro viro. **Et** iterum. **1. Tim. v.** **Dolo** autem iuniores nubere et filios procreare. **Non** enim sancti viri et continentes matrimonium dānant in alijs: sed approbant et commendant: licet virginitatis mundiciā nuptijs et matrimonio preferant. **Ita** in celo non est augmentum vel diminutio. **Et** sancti ad hoc sūnt student ut non eueniat in eis vel augmentum culpe vel diminutio gratie. **Et** secundo sancti viri assimilantur celi circularitati. **Nam** figura spherica est capacissima quod vniuersis equaliter concava et ideo valde competit celo quod est omnium corporum contentiuum. **Unde** dicit **1. Petrus. xij.** **Tu** enim fecisti celum et terras et quicquid celi ambitu continet. **Ita** similiter sancti viri per humilitatem sunt vniuersis concavi et omnino diuine gratie capacissimi. **Ita** figura spherica est deitati conformis et similima que et principio et fine caret et ideo competit celo quod est nobilissimum corporum vel sit sui operis perfectionis conformis et eius eternitatem glorie representet. **ps.** **Celi** enarrant gloriam dei. **Ita** similiter sancti viri etiam in hoc mundo diuinam perfectionem imitari conantur et quantum possunt similes et conformari: propter quod dicit. **1. Cor. xv.** **Qualis** celestis tales et celestes. **Ita** figura spherica est ad motum beatitudinis et tranquillitatis: quod non habet augmentum vel diminutionem. **Ita** ideo bene dicitur quod motus est

circularis et continuus et maxime necessa-
 rius: quod est ut vita quedam natura existens
 omnibus: sicut patet dicitur in viij. psalmi. Ita
 sicut sancti viri ad motum bone operatio-
 nis et ad certum preteritis peregrinationis stu-
 dent quantum possunt esse habiles et expediti
 Unde ab impedimentibus quantum possunt se
 abstinere et restringunt secundum illud. i. psalmi. Quod
 secreto vos tanquam adocnas et peregrinos ab-
 stinere vos a carnalibus desideriis quod mi-
 litant adversus animam. Tertio sancti viri
 assimilantur celo quo ad firmitatem: huius enim celus
 altitudinem firmus: quod sicut nobilitate ita et lo-
 calitate preeminet omnibus compositibus. Ec-
 cli. i. Altitudinem celi et latitudinem terre et
 profundum abyssi quis dimensus est. Hanc
 altitudinem habet sancti viri in conversatione
 secundum illud psalmi. iij. Nostra conversatio
 in celis est. Item in contemplatione sive in ora-
 tione secundum illud. Terentii. iij. Reuimus corda
 nostra cum manibus in celum. Item in intentione
 secundum illud psalmi. vi. Thesaurizate vo-
 bis thesauros in celo. Nam ut ibidem
 subditur. Vbi est thesaurus tuus ibi est et cor
 tuum. Item. Quarto sancti viri assimi-
 lantur celo quo ad motum. quod motus celi est
 naturalis circularis et incessabilis: licet enim
 motus celi sit effectus a motore separato. i.
 ab intelligentia spirituali quod non inheret celo ut
 forma sed solum ut motor et mouet ipsum im-
 perio voluntatis: quod sicut dicit Augustinus. iij. de
 trinitate materia corporalis quantum ad mo-
 tum localem obedit angelis ad nutum. Sicut et
 in nobis apparet in quibus statim ad imperium
 voluntatis et imaginationis sequitur mo-
 tus corporaliu membrorum. Et adhuc in motu
 celi ut dicitur aliqui supra voluntatis impe-
 rium addit etiam influxio virtutis illius. Item
 motus celi dicitur naturalis quantum ad hoc quod huius
 naturalis aptitudinem ut tali motu et non alio mo-
 ueatur. Vnde sic et se non huius aliquid impediens
 talem motum: id est etiam est figure circularis
 Item est patet. Item. Quinto patet quod primum mouens
 mouet etiam sit deus et desiderat quod quod
 scilicet possit si se deus et desiderat a
 celo: sed ab intelligentia mouere celum quod mo-

uet celum ut assilunt in cando deo. Et sic primo
 colligit quod in motu celi est obediencia moueri in
 intelligentie cuius imperio celum obedit. Item aliquid
 influentia virtutis motum. Et tertio desi-
 derium assimilationis prime cause et quar-
 to ex parte celi aptitudo nature proprie. Et si-
 militer ista sunt quibus sancti ad bene ope-
 randum mouent incessanter. Influentia ce-
 lestis gratie et charitatis et obediencia diuine
 voluntatis: quod manifestat in obseruantia pre-
 ceptorum et impletione diuine legis: quibus diuina
 voluntas nobis innoscitur. Item est in eis
 desiderium et amor eterne felicitatis: in qua
 cum ipse deus apparuerit similes ei erimus
 ut dicitur. i. Johis. iij. Est etiam in eis aptitudo
 ad diuinam voluntatem et liberi arbitrii coactio
 ad diuinam voluntatem implenda secundum illud psalmi.
 Ut faceret voluntatem tuam deus meus. Item.
 Unde in oratione dominica petere do-
 cemur. Fiat voluntas tua sicut in celo et in
 terra. i. ut implet in homine celesti atque san-
 cto sic et implet in peccatore terreno. Item
 motus celi est circularis. Circularis enim
 motus est ab eodem in idem. Et hunc mo-
 tum habent sancti: quod spiritum quem a deo ha-
 bent per creationem student in ipsum reducere
 per finalem inhesionem: secundum illud. Eccli.
 xij. Reuertat puluis in terram suam: vnde erat
 et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum
 Eccli. xiiij. Dixit celi circuitum. Item
 motus celi est incessabilis et insargibilis
 propter hoc quod substantia mouens ipsum
 est infinite virtutis. Quilibet enim vir-
 tus superioris ordinis licet sit finita in se et
 respectu superioris sui: est tamen infinita re-
 spectu inferiorum suorum: sicut et virtus solis est
 infinita ad respectum omnium inferiorum
 generabilium et corruptibilium: per quorum
 productionem etiam si infinita essent non
 minoraretur: et similiter virtus intellectus
 est infinita respectu formarum sensibilium
 Item et virtus substantie spiritualis qua mo-
 uetur celum infinita est respectu motus
 corporalis: vnde non sequitur fatigatio.
 Similiter sancti viri sunt in motu bene
 viuendi et bene operandi incessabilis et insa-

rigabilis: secundum illud Apo. Sala. vi. Bonus
 facientes non deficiamus. et ad Hebreo.
 xij. Non fatigamini animis vestris defici-
 tes. Et hoc habent sancti viri ex virtute
 dei confortantis et impellentis cuius virtus
 omnipotens et indeficiens est. Unde psalmi.
 iij. Omnia possum in eo qui me confortat
 Quinto sancti viri assiluntur celis quo
 ad numerum. Sunt enim decem celi sive
 sphaere mobiles secundum modernos astrologos.
 Quorum prima est incipiendo ab inferiori-
 bus Luna. Secunda orbis mercurij. Ter-
 tia orbis veneris. Quarta Solis. Quinta
 Martis. Sexta iouis. Septima Sa-
 turni. Octava celi stellarum. Nonna celus
 crystallinus sive aquae. Decima est primus
 mobile secundum positionem quorundam. Sic autem
 denarius numerus competit sanctis vi-
 ris per obseruationem decem preceptorum de
 calogi quibus incessanter mouentur cor-
 da suo in deum secundum illud psalmi. Dnam manda-
 torum tuorum curram. Sed sicut super has
 sphaeras sive celos stellarum. Non astrologos
 est celum empyreum sive igneum. Splendidissi-
 mum quod est omnium contentiuum: ita super
 omnia ista precepta est preceptum charitatis:
 via alia precepta continent et includes: ut
 patet per Apo. Item ergo sunt celi ad quos
 nos peccatores currere debemus ut eorum
 beneficio diuinam misericordiam impetremus.
 Quia ipse deus dicit. i. Exaudia ce-
 los et ipsi exaudiet terram. Item sancti viri
 assiluntur stellis: quod sicut stelle ornant ce-
 lum ita ipsi ornant ecclesiam. Eccli. xliij. Spe-
 cies celi gloria stellarum. Nam primo stelle sunt
 natura purissime. Licet enim dicat Job.
 xxv. quod stelle non sint munde in conspectu
 eius. tamen hoc dicit per respectum ad puri-
 tatem diuinam respectu cuius omnis crea-
 tura est permixta et impura. Unde signan-
 ter dixit in conspectu eius. i. in compara-
 tione eius qui est actus purus: sed tamen
 in se stelle vel in coparatione ad alia cor-
 pora mundissime sunt nature. Ita simili-
 ter viri sancti sunt puri nulla peccati fedita-
 te turbati. Unde de eis dicitur psalmi. v.

Beati mundo corde. Item. Secundo stelle
 sunt simplicissime non ex contrariis compo-
 site. Item. Ita similiter viri sancti sunt simpli-
 ces per intentionem et non duplici corde. Item.
 Simplicitas iustorum dirigit eos.
 Tertio stelle sunt incorrupte. Et simili-
 ter sancti per integritatem: vel mentis et
 corporis integritatem. Talibus dicebat Apo.
 ij. Corinth. vij. In omnibus tribuistis vos
 incontaminatos. Quarto stelle sunt lu-
 minose et radiose. Ysa. lx. Stelle celi et splen-
 dor eorum expandet lumen suum. Et similiter
 sancti spiritualiter illuminant alios per radios doctri-
 ne et per fulgorem. i. ex parte bone vite psalmi.
 v. Sic luceat lux vestra coram hominibus. Item.
 Quinto stelle sunt figure sphaerice. Et si-
 militer sancti per puritatem et contemptum
 temporalium: quod ad modum sphaere non attingunt
 terram nisi in puncto. i. per solam vitam susten-
 tationem. Apo. i. ad Thim. v. Habentes ali-
 menta et quibus tegamur bis contenti su-
 mus. Sexto stelle sunt quo ad substantiam
 solide non porous: sic et sancti viri
 sunt clausi nullis vanis aperti per aliquam
 vanitatem vel curiositatem: sed habent
 mentis stabilitatem veram. Judi. v. Stel-
 le manentes in ordine et cursu suo. Item.
 Septimo stelle sunt quo ad superficiem pla-
 ne non angulose non asperae. Similiter
 sancti viri sunt plani per mentis tranqui-
 litatem et pacem non angulosi per singu-
 laritatem nec asperi per inordinatam ri-
 giditatem sed mites et dulces per lenita-
 tem. Octavo stelle sunt situ altissime a
 corruptione eleuate. Similiter sancti
 sunt eleuati per animi magnitudinem vel
 conversationem celestem. Nonno stelle
 sunt motu velocissime. Sic etiam sancti
 velocissimi et promptissimi per obediendum
 velocitatem. Baruch. iij. Stelle vocate
 sunt et dixerunt assumus: et luxerunt et
 iocunditate. Decimo stelle sunt
 aspectu parue: quibus in veritate sint ma-
 gnificae. Similiter sancti apparent par-
 ui per humilitatem: et sunt altissimi per

sanctitate sine gratie sublimitatem Eccli. xliij. Dedit illi sicut stellas exaltare semetipsum sicut et ceteri ex cui? semine id est doctrius sicut gratia sancti regenerati sunt sicut illud. i. i. De. i. Renati non ex semine corruptibili. Et undecimo stelle sunt nobis innumere soli deo nocte q numerat multitudines stellarum et eis nomina vocat. Sic etiam soli deo cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus. Et duo decimo stelle sunt potestate marime. Et hunc patet ex multis effectibus. Nam sunt stelle inferorum generantur. Quod competit sceleris coniugatis vel peccatoribus q generant filios spirituales deo sicut illud Apo. i. Cor. iij. iij. Quis enim iesu per euangelium ego vos genui. Et hinc sunt temporum immutatur. Sic sancti eorum orationibus quibus tempora mutant sicut patet in Josue qui solem stare fecit et diem ad bellandum prolongavit. Et in Ezechia q dicitur vi te orando et stendo augmētavit et in Hele q tempus siccitatis sua oratione in pluviam mutavit. Unde Jacob. v. Pater bono erat similis nobis passibilis et oratione oravit etc. Item sunt conservatiue. Quod competit specialiter sanctis prelati quorum specialiter est gregem subditorum custodire et seruire in bono. Baruch. iij. Stelle dederunt lucem in custodijs suis etc. Item sunt radiorum emissivæ: hoc competit sanctis doctoribus q emittunt radios doctrine. Daniel. xij. Qui ad iustitiam crudunt multos erunt sicut stelle. Item sunt noctis illuminatiue: q sanctis suis exemplis illuminant in nocte peccati crassentes. Sapient. x. Sicut illis in lucez stellarum per noctem. Item sunt sui luminis occultatiue. Et hoc competit sanctis cum per humilitatem occultant viram suam. Jobel. ij. Stelle retraxerunt splendorē suū. Item sunt aeris purgatiue. Et hoc competit non solum doctoribus q purgant ecclesiam ab erroribus: sed et sacerdotibus q per sacramentū baptismi vel penitentie purgant animas. Item sunt serenitatis conservatiue. Et sic et ceteri sancti tur-

bationes et scandala remouēdo et ad serenitatem pacis et cōcordie reducēdo. Item sunt nauigantiū directiue: q sancti sunt cōsilijs dirigunt fluctuantes et dabitur. Item sunt sui luminis cōcariue. Quia sicut pietatem et charitatem cōcitat se et sua. Et stelle sunt in suis circulis ordinate progressiue. Quia quilibet sanctus in suo gradu vel statu ordinate viuere studet. Item sunt ordinem stellarum in lumine nocte. Item sunt sancti viri assimilant nubibus. Nam nubis quodā sunt albe et hunc est qui vapor: nubes est subtilis ita q non spissat. Tunc enim recipit lumen superiorum profundo et sicut nubes alba q si separatur ad terram et aliquo frigore fit in nebula alba. Talibus ergo nubibus albis assimilant innocētes q lumen gratie interioris et cōcordem cōcordie exterioris cōseruat Apo. xliij. Vidi nubem candidam et super nubem sedentē similem filio hominis. Hec enim nubes candida est innocentiū vita qui cum christo pcedit et ei inderet. ps. Innocētes et recti. adbeferet mihi. Aliquando vero sunt nubes nigre et hoc est quod color circumstantis expellit frigus ad interiora nubis et per hunc inspirat et auferit pspicitatē lumis recepta et fit nubes nigra. Et bis nubibus nigris assimilant penitētes: q calore contritionis calefactes frigus malitie sue irrosus ad mētis cōsiderationem trabunt: et dum se per humilitatē diuine gratie lumine indignos aspiciunt se ipsos etiam exterioris despiciendo in oculis aliorum nigrescunt. Ero. xliij. Erat nubes tenebrosa illuminata. Nam penitētium humilitas licet videat obscura et despecta exterioris illuminat interioris. Aliqui vero sunt nubes rubec vel purpuree. Et hoc est quod humidū nubis subtile est admixtū adfuso terreftri. Tūc enim recipiēdo lumē super sit rubea. Sed si tūc vapor humidus sit in ferius iam preparatus et ductus a sole in mane vel sero erit nubes purpurea et figurat pluuia eodem die. Et talibus nubibus assimilantur patientes: et precipue martyres qui fuerunt rubenti sanguine cruciatū

ista. Item. Quare rubrum est indumentum suū. Sed tancq nubes purpuree sunt amici dei fructus amoris qui et nudent puritate et rubet charitate. Can. v. Dilectus meus candidus et rubicundus. Et Prover. xxiij. Nihilus et purpura indumentum eius. In bislo cador puritatē in purpura feruor charitatis accipit. Nunc aut sunt nubes virides quod est si nubes sit iam roians et cōuertens se in pluuia ppter frigus cōuertens eaz in aqua qz si tunc recipit lumen a superiori fit viridis. Et talibus nubibus assimilant virgines siue cōtinētes. est. n. virginitas in carne vel iur viriditas in aqua siue aquosa nube. Eccli. x. Sup omnē aquā virtutas. Hoc enim erit in resurrectione qz in oi carne gñificata incorruptio erit castitatis. Item sancti viri assimilant pratis. Nam prata agros crescentibus irrigant herbis et floribus diuersi generis decorant. vnde et ridere dicuntur. Prata suo virore delectant visū suo odore afficiunt olfactū: graminuz sapore delectant gustū. Ita sicut sancti viri irrigantur agros gratiarum. decorant herbis et floribus. i. habitibus et actibus virtutū diuersarum: delectant visum pulchritudine morum. afficiunt olfactū odore exemplorum. gustū aut sapore et dulcedine verborum Prover. xxvij. A prata sanctorum vita assimilatur arcui celesti qui dicitur iris ppter quos. Primo ppter eius generationē. qz arcus celestis generatur de reflexione radij solaris in nubē cōcanaz lucidā et aquosam siue roidā. sicut nos videmus qz radius fulgens in aqua relucet ad parietē. et sicut hunc modū fit in aiabus sanctorum iusio gratie. Quia sunt vt nubes p caue per humilitatē. lucide per scie puritate. et aquose siue roide per lachrymarum irrigatē. et iō sunt susceptiue radij diuine gratie. et ita efficiunt arcus dei Eccli. xliij. Vide arcū et benedic qui fecit illū. Secundo ppter colorationē. Nam arcus ille vt Beda dicit ex quatuor elementis dicitur quatuor colores. qz ex igne dicitur ruber in summo. et terra viride in infimo et aere iacin-

ctum. ex aqua ceruleum. sicut aut Arist. in lib. metab. primū color scilicet rubeus vel vinosus ex radio fit tangeri suspiciem rotunditatis nubis. hunc sequitur color mixtus scilicet glaucus vel ceruleus sicut qualitate dñantem in medio nubis. Tandē apparet color viridis vbi vapor magis est terreftris. et inter istos colores sensum distinguere est impossibile. qz scilicet per nullā lineā potest distinguere vnde ab alio. et ideo nullus pictor vt ipse Arist. dicit potest colores arcus depingere. qz semper picta per lineas distinguunt. Redendo autem ad quatuor decos colores quos Beda accipit distinguendo mediū in duos. putat contingit ipsum mediū variari sicut duas distinctiōes. Dicendū est q sancti viri habent modū arcus rubore et inflammatione charitatis. nitore et mōdificatione sanctitatis. virore et cōseruatione castitatis. siue virginitatis. Habent et colorē ceruleū et copulatione pietatis. sicut illud. ps. Factum est cor meū tanqz cera liquens in medio vētris mei. Ex istis ergo virtutibus relucet sicut ad modū celestis arcus. sicut illud Eccli. xlv. Quasi arcus reflexus iter nebulas glorie. Tertio ppter figuratiōem. Habes enim iris figurā semicirculi. i. arcualis. Quāuis est sol cuius imago est iris sit rotundus. qz tūc lōge est altior nubibus superiorē partē nubis tāgēs iprimis ei figurā arcuale. Vnde quāto sol est ortui vel occasui ppingor tāto in parte opposita appet arcus maior. Appent ergo quatuor in bñdi arcus figura q habet sanctorum vita. Nam habet mediū suū et eleuatū superius. hz extrema. i. cornua inclinata inferi. Nec est extēsus. qz non appet cū corda. nec est sagittari. qz nulla tibi est sagitta. Sicut sancti viri hñt medium. i. cor eleuatū superius ad deū. extrema siue cornua inclinata inferius ad primum. Quasi enim duo cornua sunt duo studia eorum quibus iheruiunt primis: vñ circa salutē animarum quod inclinatur ad primum per elemosinas spūales que sunt docere. per eis orare. cōfiteri et humiliter. Aliud circa salutē corporis. et hoc inclinatur primo per elemosinas corporales que

hinc pascere famelicos, vestire nudos, et huiusmodi. Sicut et non creatus, sine ratione et corda nimie rigiditatis et crudelitatis neque suis sagittis percussit tyrannice peccatoris. Sicut enim benigni ac mitis plus erga alios quam est erga seipsum. Hoc est ergo figura arcus qui apparet in nubibus celi. In sanctis et celestibus viris. **Secundo.** Arcum in nubibus ponam in nubibus celi. **Quarto.** propter significationem. Sicut in illud psalmi. **Deidisti metuentibus significationem ut fugiat a facie arcus.** Nam arcus iste celestis quoniam significat pluviam inundationem et hoc est quando appetit in meridie, quoniam non nubium tonationem et hoc est quoniam apparet circa occasum, quoniam tunc significat quoniam tonabit et leuiter pluet. Aliquod non significat aeris serenitatem: et hoc est quoniam appetit in oriente vel circa. Sicut et viri sancti quoniam appetit leguntur pluuia. **Abadaria doctrina.** et tonitruum a pluuio diuine iusticie et serenitas anime per purgationem et scilicet per penitentiam. hec studet sancti viri peccatoribus assidue impendere. **Quinto.** propter operationem quoniam. Arcus celestis sua iterpositio de solis calore temperat. Quia sancti viri se iterponendo iter deum et peccatores inter eius mitigant sicut in illud psalmi. **Diuitie ut disperderet eos si non Moyses electus eius stetit in conspectu eius in conspectu eius ut auerteret iram eius.** **Item.** arcus per sui resolutionem in pluuia inferiora secundat. **Et sicut sancti per alios orando et se in lachrymis resoluedo gratiam eius impetrant quoniam anima secunda ad fructus bonorum operum produendos.** **Item.** arcus per suam speciem superiora pulcherrime cat. **Unde.** **Eccl. xliij.** de ipso quod valde speciosus est splendore suo. **Et sicut sancti splendunt non solum mundo. id est hominibus sed et celo. id est deo et angelis.** **Item.** et sicut superior speciosior et illustrior portio gregis christi. **Item.** arcus aerem ibumidat. **Unde.** **secundum Bedam.** per xl. annos ante iudicium non appebit arcus quod erit signum beneficentis elementorum. **Sicut.** sancti viri acrem suis lachrymis molliunt. quoniam frequenter et vber rime plorat siue per reatum culpe. siue per icolatam misericordiam. siue per timorem. iusticie. siue per dilectionem. **Item.** arcus pascit iter deus

et mundum denunciat. **Et sicut.** sancti viri dum mundum et peccatores deo reconciliant. **Eccl. xliij.** **In tempore iracundie sanctus est reconciliatio.** **Item.** arcus sanctus homo assimilatur materie vaporali quoniam: id est corpus de vapor et ether et fumus. **Nam.** sicut quod huius continuans de vapor. **secundum Job.** quod huius subtile acreum inflammabile de ether. **secundum Job.** quod huius in se calidum adurere partes de fumum. et ideo est niger. **Sicut.** sanctus vir primo est aqueus in lachrymalis compositione. **secundo.** subtilis et acreus in spirituali purificatione. **tertio.** calidus et fumosus in seruici dilectione. **Sapientie. vij.** **Deus** potest enim virtus dei.

Capitulum iij.

Sapientia sanctorum assimilatur luci propter quatuor. **Primo.** propter mundiciam vite. **Lux.** enim purissima est et incoingnabilia. **Unde.** per sordides transiens non inquinat. **Hoc.** bene conuenit celesti sapientie que sancti

illuminant. **De qua.** **de Sapientie. xij.** quod nihil inquinatum in illa incurrit. **Lux.** enim est lucis eterne et speculum sine macula. et ideo celestis sapientia mundiciam presupponit. **Unde.** de sapientie primo quod in malinola animam non intrabit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis. **Et ideo.** dicit **Gregorius.** nazarenus quod prima sapientia est vita laudabilis et apud deum mens pura. per quam puri puro iunguntur et sancti sancto locantur. **Secundo.** propter excrecentiam noticie. **Habet.** enim lux in medio se ipsam multiplicare et augumentare. **Sicut.** in illud **Prover. iij.** **Lux.** splendens procedit et creuit versus ad perfectum diem. **Sicut.** sapientia sanctorum in vita ista sepe augumentabilis est quousque proueniant ad perfectum diem. id est ad perfectam et claram dei visionem. **per quod.** **de Eccl. vi.** **Uisus.** ad canos inuemes sapientias. **Et ideo.** dicitur **Gregorius.** nazarenus. **Dea.** et scia que ad proprietatem pertinent semper discere potest. **ignominiam.** malo quam docere. **Pravus.** enim animus est et per versus ad vitam discere senectutem quoniam nulla etas ad discendum sufficere potest. **Tertio.** propter euidentiam iusticie. **Vide**

mus enim quod lux est radiorum emissiva et diffusiva sicut per de luce solis. **Sic.** et quoniam est lux vere sapientie interitus emittit et producit radios non solum verborum bonorum. sed et bonorum exemplorum ceteris. **Sicut.** in illud **Mat. v.** **Sic.** luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera bona vestra etc. **Unde.** **de Jacobi. iij.** quod sapientia que de sursum est plena misericordia et fructibus bonis. **Et ideo.** **quod dicit.** **Gregorius.** supra dictus. **Ille.** inquit sapientis mihi vir qui de virtutibus anime pauca quidem como met et proquirit. plura autem in suis factis et moribus ostendit. **Et fide.** verbi operum suorum a stipulatione confirmat. **Lux.** enim cum sapientia illa non que verbis volat. sed que in virtutibus consistat. **Quarto.** propter efficaciam doctrine. **Nam.** sicut lucis est alijs splendore ita sapientis est alijs docere et sapientes efficere. **Unde.** de de sapiente **Job. xij.** **Luce.** splendida fulgebis. **Hic.** est splendor doctrine. **precedens.** a luce sapientie **Eccl. vi.** **Sapientia.** doctrine sicut non est eius. **Habet.** autem doctrina sapientie multos effectus lucis. **Nam.** lux est contrariorum conciliativa. **Sic.** sapientes et sancti viri studet discordes pacificare et ledere pacis eos tam deo quam inter seipsum unire. **Item.** **Job. xij.** **Medi.** te in seclusus populi et in lucem gentium. **Item.** lux est debiliu confortativa. **unde.** multum confortantur infirmi dum audiunt diem fieri. **Sic.** et sapientie proprium est confortare. **Unde.** **Eccl. vij.** **Sapientia.** confortauit sapientem super decem principes ciuitatis. **Et ideo.** sapientibus dicitur illud **Job. xxxvij.** **Confortate.** manus dissolutas et genua debilia roborate. **Item.** lux est grossorum subtiliatiua. **subtiliatur.** enim lux aerem non solum de die. sed etiam de nocte. **unde.** **Apoc. iij.** **Dirixit.** nisi stillaret lux de nocte et subtiliaret aeris densitatem destrueret omne corpus animatum. **Similiter.** subtiliatur sapientia mentes hominum simplicium ad omnia recte diiudicandum sapientie. **vij.** **Omnia.** artiter docuit hanc sapientia. **Est.** enim in illa spiritus intelligentie sanctus simplex vnicus. **subtili-**

lis. **Item.** lux est durorum liquefactiua sicut patet in cera et aqua congelata que liquecunt ad calorem lucis solaris. **Unde.** **Exod. x.** **decimo.** **secundo.** **Lum.** incaluisse sol liquefaciebat manna. **Sic.** verba sapientie liquefaciunt corda dura. **ps.** **Emittet.** verbum suum et liquefaciet ea. **Iudith. xvij.** **Petre.** sicut cera liquecunt. **Item.** lux est absconditorum manifestatiua. **Sic.** per contrariam sapientium manifestantur nobis abscondita scripturarum. **sicut.** in illud **Job. trigesimo.** **tertio.** **Profunda.** saniorum secretaria est et abscondita produunt in lucem. **Item.** est corporalis vite regium. **Sic.** per sapientiam prudentium regitur vita plebium. **Unde.** **secundo.** **Paralipomenon.** **capitulo.** primo. **Salomon.** orauit deum dicens. **Fecisti.** me regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quasi puluis terre. **Da.** mihi sapientiam et intelligentiam ut ingrediar et egrediar coram populo tuo. **Item.** lux est conscientium excitatiua et sollicitatiua. **Nam.** qui de nocte dormiunt adueniente diei luce excitantur et surgunt. **ps.** **Ad.** te de luce vigilo. **Sic.** sapientia sollicitas in peccatis excitans eos stimulo timoris ut a lecto peccati surgant. **Unde.** **ps.** **Initium.** sapientie timor domini. **Timor.** enim domini expellit peccatum. **ut.** dicitur **Eccl. i.** **Primo.** quia ipsa est facierum representatiua **Apoc. xvij.** **Stendit.** mihi domum sumium aque vite splendidum tamquam cristallum. **In.** aqua enim viua et splendida facies intuentium tanquam in speculo ostenduntur. **Prover. b. xvij.** **In.** aquis respiciunt vultus prospicientium. et talis est sacra scriptura. **Greg. iij.** **Ad.** orat. **Scriptura.** sacra a mentis oculis quasi quoddam speculum opponitur ut ibi interna facies nostra videatur. **Ibi.** enim sedam. **ibi.** pulchra nostra conspiciunt. **Ibi.** sententias quas proficiunt quantum a peccati lege distant. **Secundo.** quia est sordium mundificatiua

Ex. xvi. Effundam super vos aquam mundam et mundabimini Jo. xv. Jaz vos mundi estis ppter sermonem quem locutus sum vobis. Tertio qz est sterilitas fecundativa Isa. xliij. Effundam aquas super sinitatem et sinitatem super aridam suppleat per aridam intellige animam in suis naturalibus sinitatibus Nume. r. x. Anima nostra arida est. Sed per sinitatem intellige pbyficas doctrias que sine aqua istius sapientie non proficerent. Quarto qz est frigiditas calefactiva Gen. xxvi. Anna invenit aquas calidas in solitudine. De aqua calida sunt sacre scripture vba sine documenta ignita Psalmi. Ignitum eloquium tuum vehemet. Quinto qz est pmissio impletiva Isa. xxxij. Danis ei datur est aque et fides. Danis. n. reficiens animam est doctrina sacra cuius aque. i. pmissiones sunt fideles sine fraude et deceptio. Dicunt enim aque fideles ubi non sunt source vel herbe latentes. per quas fraudes et deceptio. Vobis signantur a quibus sacre scripture doctrina penitus est munda. Sexto qz ab amaritudine dulcoratur. Nam ipsa vincit lignum quod fuit positum in aquas marath Ezo. xv. Dulcedinem versit. hoc est signum crucis. ps. Quia dulcia saucibus meis cloqua tua. Septimo qz est iherioz elevativa Job. xvij. Aqua quam ego dabo ei fiet in consors aque salientis in vita eterna. Ite sapientia humana in ista vita. siue naturalis siue fidei est imperfecta. Et ideo assimilatur aque ratione imperfecte figure que aqua non habet sphericam completam. non enim aqua spherica videtur circumdatam terram que terra est in parte discoopta. Et dicitur philosophus illud naturale esse. que aqua cum non sit corpus ita naturale: sicut ignis et aer. sed sit valde materialis minus habet de loco et de figura spherica quam aer et ignis. et ideo non potest implere concavum alicuius spherice cum humidum eius fluat in seipsum et in partes sphericas. ideo non habet figuram sphericam sed circulare quasi semicirculariter. Unde dicitur alpetragi. que ignis velociter et uniformiter imitat circulem motum celi. et per duas loca. Aer vero imitat

sed non uniformiter. Aqua vero nec uniformiter nec complete sed semicirculariter. Terra vero in nullo imitat. sed sphericam figuram completam non imitatio celi sed recedendo a celo per hoc que partes sua gravitate comprimunt ad centrum. Locus ergo naturalis aque non est tota superficies terre sed superficies aeris scilicet illa que magis abundat in qualitibus consistibus aque scilicet in frigido et humidum. et superficies terre sibi similis. Nec autem est tantum in aglone. Vbi est purissimum locum aque quo ad generationem. in meridie autem non est aqua nisi que illuc fluit ab aglone. Nec est extra theologos dicitur que terra non appetat in principio. que tunc aqua erat in circuitu terre vaporatiter que nodum habebat proprium locum et distinctionem. Sicut ergo terra est tunc et parte cooperta aqua ita nos in vita ista siue noticia naturali siue fidei ratione et parte cognoscimus. Et parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus ut dicitur Corin. xij. Unde scia nostra est imperfecta sicut et aqua figura Isa. x. Completa est terra scia divina et quasi aque maris opientes. scilicet non ex toto sed ex parte scilicet scia beatorum assimilatur igni Isa. x. Erat lumen israel in igne. Iste interpretatur videns deum et significat beatos que dei visione fruuntur quorum lumen. scilicet scia igni assimilatur que est velox et uniformis. Velox enim est que sine discursu. Modus enim dicitur Augustinus. erit in patria volubiles cogitationes nostre ab alijs in alia cunctis atque redeuntibus. sed tota sciam nostram vno simul aspectu videbimus. et sic non solum velox sed et uniformis. que unico reali medio siue forma oia cognoscunt beati que ad eorum beatitudinem faciunt scilicet divina cuncta. Scia autem angelica naturalis habet completam que omnium creaturarum habent plenam notitiam non tamen uniformis que non per unam speciem siue formam sed per multas cognoscunt. Unde dicitur in libro de causis que intelligentia est plena formis. et ideo similis aeri que non uniformiter imitat celi. et ita nec ipsa sapientiam habent divinam. que que de cognoscunt uniformiter ipsi ut ita dicitur cognoscunt multiformiter. Sed scia bovis viatoris est et dicitur

similis aque. que nec perfecta nec uniformis sed varia et multiformis. Illi vero qui celessem sapientiam fugiunt que dicitur deo Recede a nobis sciam viam tuam nolimus. similes sunt terre que recedendo a celo completa facit spherica. que recedendo a celesti sapientia completa quadam accipiunt neque figuram que potius est tenebra quam lumen Isa. ix. Ecce tenebre operient terram. Nam sapientia huius mundi stultitia est apud deum.

Capitulum. lxxj.

Solitaria et heremitica vita assistat heremo siue solitudine. Nam habet quatuor spiritualia que habet heremus cor paliter. Primo libertatem que ibi fere sine fessis habet ensuagant. Sic etiam anima a curis et turbulentibus seculi separata est liberata ad contemplandum Trinitatem. Sedebit solitarii et tacebit et levabit se supra se. Unde ibi liberum precipit divinas fuerat de se. Dicitur etiam in solitudine et loquar ad cor eius. Vbi ergo pertrahe se ale orationi et sinitati se apert et aqua sapientie salutaris ubi infundit. ps. Interrupit pertrahe in heremo et adaquavit eos velut in abyssio multa. Secundo que habet dubietatem vel deceptibilitatem. Nam propter siluestres feras que in heremo commorantur loca talia a venatoribus frequenter. et laquei ibi et retia occultant. Et sic etiam solitarii marime molestantur et tenentur a demonibus. qui sunt venatores animarum diversas deceptioes inveniunt. Et hinc est que diabolus christum in deserto tentavit. Unde multo magis tetat et venat ibi simplices boves Eccl. xij. Venatio leonis. onagri in heremo. Leo enim est diabolus. onagri vero simplices heremitice. Tertio habet difficultatem siue asperitatem. Nam talium locorum habitatores pluribus laboribus circumstantur. et nunc gelu nunc frigore circumstruuntur nunc estu exurunt. nunc rore nunc prima. nunc nimbis perfundunt. Sic et spiritualiter solitarii diversorum viciorum molestis fatigantur. que quibus rigescunt gelu accidie. quibus feruescunt estu concupiscentie. Sed si viriliter resistat per

fundunt rore gratie siue solationis divine. Unde dicitur quibus ad horam videtur eis iratus. sed quibus tot viciorum tentationibus commouent. sed statim videtur placatus. que scilicet post tentationem victoriam magne dulcedis solationibus perfundunt. Unde dicitur Sapientia. x. Tunc atque in istos tentationis mortis. et commotio sancta est multitudinis sed non dicitur premittit tra tua. Quarto habet tranquillitatem. Nam quis talis locus multum habeat afflictionis multum tamen habet quietis. que ibi habitans raro nisi a latronibus molestantur. Sicut solitarii boves bene solam pugnam latronum. demonum. Sicut enim dicitur Antonius a tribus bellis crepti visus auditus et locutionis sed remanet eis pugna cordis propter demones inestantes. Et sic habet vita ex una parte videat aspera et terribilis. tamen ex altera parte multum est secreta et pertranstabilis. Deure. i. Trinitatem per heremum terribile et solitudinem magnam.

Capitulum. lxxij.

Spiritus malignus assistat ventum aglonari. Primo que aglone est vetus frigidus. Et hoc habet ex loco sui exitus. Et similiter spiritus malignus est frigidus seruitore mentis extrinseco Eccl. xliij. Frigidus ventus aglone flauit et gelavit cristallus ab aqua. Secundo que est vetus sicca. et hoc si militer habet ex loco exitus sui. Similiter spiritus malignus siccus est. dicitur cunctius bono re deuotionis consumedo. Unde puerbion. xxv. Ventus aglone dissipat pluias. id est deuotionem lachrymarum. et Eccl. xliij. dicitur que ventus aglone flauit et. Et postea loquitur de ventu rauit motes et exuret desertum et extrinsecus viride sicut ignis. desiccado deuotionis humore. Tertio que est vetus subtilis. et hoc habet que aglone per nimiam congelationem minime vaporat. et ideo non ignis offat et vaporibus humidis Sicut malignus spiritus subtilis. astutus est in fraudulenter decipiendo. et ideo tentatio eius propter subtilitatem et obscuritatem assimilatur fumo habet illud Isa. xliij. Ab aglone fumus veniet et non est que effugiat. Quarto que aglone est vetus vehemens et hoc que exit a loco frigidissimo

e montibus sub quibus princeps multus vapor ter-
recus. Eccl. xliiij. Tempestas aglonis et cōgre-
gatio spūs rē. Sicut malignus spūs ē rebe-
mēs et violentus crudeliter persequendo
Job. i. Venus vehemens venit a regione
deserti et exiit quatuor angulos domus
rē. Ez. i. Venus turbinis veniebat ab
aglonē. Notandum quod spūs malignus et
spūs sanctus cōtrario modo operantur. Ille
quidē in hominibus peccatoribus. et hic in in-
stis. sicut accidit de vento aglonari et an-
strali. Nam auster congregat et inspirat va-
pores in nubes et rorem eo quod aperit pro-
pter caliditatem suā et cōgregat propter
suam rostitatē. Sed aquilo cōtrario
dissipat et dispergit oēm vaporem. In corin-
tho tū contingit oppositū scilicet quod aquilo in-
ducit ibi vapores et auster dissipat. quod est
quod illa civitas huiusmodi ad austrum terrā arno-
sam et desertā cuius siccitate nimis va-
por resoluitur. cōtra huiusmodi ad aglonem palu-
des et maria et quibus ventus aquilo igros-
satur et accipit rostitatē et generat ibi
pluvias et alios vapores. Sicut in mētibus
sanctorum auster idest spūs sanctus de quo dicit
Habeat. iij. Deus ab austro venit. indu-
cit siue cōgregat nubes et vapores idest fa-
ctas cogitationes et affectiones quia ag-
lo idest malignus spūs dissipare et disper-
gere conatur. Sed in peccatoribus cōtra
diabolus tanquam aquilo in corintho indu-
cit et cōgregat vapores. id est malas et terrenas
vel carnales affectiones. Sed auster. id est spi-
ritus sanctus eas dissipat et dispergit dum
ad puritatem reducendo malas affectio-
nes ab eis repellit. Et propterea aquilonez
odiens et austrū diligens spūs in canticis
dicit. Surge aquilo et veni auster perfla-
torū meū et fluent aromata illius. Can-
ticoz. iij. Et tunc malignus spūs quan-
doque ut duos et spūales viros decipiat
transfiguratur se in angelū lucis et tūc eius si-
militudo est similis speluncę. quod spelunca ex-
pree lucis huiusmodi introitū latū sed terminū artū
Unde locus lucidus est in ingressu. obscuro
in egressu. Sed artus et bispidus in

egressu. si tamē inveniat egressus ut dicit
Danaike. Sic etiam quicquid diabolus ap-
parens in forma boni angeli ut dicit. Be-
da. in principio dat splendorē et stupores
in progressu dat timorem sed in crisi di-
mittit errorem. Et propterea dicit. ps. quod
fidiatur quasi leo in spelunca sua.

Capitulum lxxij.

Spūs sanctus afflatur igni
Act. ij. Apparuerit illis dis-
pente lingue tanquam ignis se-
ditus supra singulos eorum
spūs sanctus. Et primo pro-
pter gratiam. scilicet donorum. huiusmodi enim ignis. vij.
virtutes designates septimo modo gratiam se-
ptem donorum spūs sancti. Nam spūs sanctus
ad modum ignis alba humilitat per donum
timoris emollit. dura per donum pietatis. il-
luminat obscura per scientiam. restringit flui-
da per cōsiliū. cōsolidat mollia per robur
dum. clarificat metalla tollendo rubigi-
nem. per donum intellectus sursum redit. per
donum sapientie altissima comprehendit.
Et secundo afflatur spūs sanctus igni propter
excellētiam. Ignis enim excedit oia elemen-
ta in tribus. scilicet in spē. in ordine. et virtute.
In spē quidem. in pulchritudine ratione
lucis in aspectu. In ordine ratione sublimita-
tis in situ. In virtute ratione vigor in actu.
Sicut spūs sanctus in his oia excedit. Pri-
mo in pulchritudine lucis Job. xxvij. Spi-
ritus eius ornauit celos. Dinamicā enim
celoz est pulchritudo lucis. ps. Expandit
ignē ut luceret eis per noctē. Item in alti-
tudine originis Thren. ij. De excelso misit
ignē in ossibus meis et erudiuit me. Item
in multitudine virtutis. ps. Spūs ois ei
omnis virtus eoz. Heb. xij. Deus noster
ignis cōsumēs ē. Et tertio propter violentiā
Nam ignis et violentia sua huiusmodi alta incli-
re: graua eleuare. et fluida coadunare. Et
hec tria facit spūs sanctus. quod inclinatur excel-
sos ad humilitatem. eleuat infimos per su-
perborum audacitatem. coadunat inuicem
diuisos per morum ymformitatē. Quare

et renouabis faciem terre. Et tertio ignis
habet augmentari. Dicit enim Dionysius quod
ignis est latēter augmentatio sui ipsius et
alia translatio dicit. crescit a seipso. id est a
propria virtute actiua. non quod in ipso sit mare-
ria sui cōmētū. id est non crescit nisi addito
cōbustibili. Et sicut spūs sanctus quāquam ex se
naturaz non habeat ut crescat vel minuat
tū in nobis crescere dicitur quod crescere nos fa-
cit in gra. Unde dicit de Joanne baptista Lu-
ca. i. cap. quod puer crescebat et fortis erat spūs.
Sic etiam multiplicari dicitur. quod in no-
bis sua dona multiplicat. Unde sap. vij.
dicitur spiritus multiplicat. Et deus tu
dicitur spiritus multiplicat. Unde duplices
gratiam dicitur habuisse scilicet ad prophetā
dum. et miracula faciendum. iij. Regum.
Et quarto ignis habet segregare. Unde
de Dionysius dicit quod ignis est discretus.
Segregat enim ignis et discernit in me-
tallis purus ab impuro et grossum a sub-
tili ut plumbum ab argento. Assumit enim
subtilia familia sibi et reiecit grossiora pro-
pter quod dicitur congregare homogenea
sibi. Unde patet quod ignis habet congre-
gare et segregare. Habet enim congre-
gare similia et dissimilia disgregare. Ultra-
que autem operatio attribuitur spiritu
sancto. segregat enim ab aliis illos quos sibi
elegit ad aliquod speciale. Unde et Actuum
tertiodecimo dicit. Spiritus sanctus segre-
gate mibi Panthum et Barnabam in o-
pus ministerij ad quod assumpsi eos. Item
ei attribuitur bonorum congregatio. Ec-
clesiastici. xliij. Tempestas aquilonis et cō-
gregatio spūs. Tempestas enim aquilonis
est congregatio superbiorum quod est cōgrega-
tio illi qui dicit. Isa. qrtodecimo. Sede-
bam in monte testamenti in lateribus ag-
lonis scilicet diabolice congregatio spūs est
congregatio humilium. Et quinto ignis
habet penetrare. Unde Dionysius dicit
quod ignis est acute pergens. Illud enim quod
est acutum pergit penetrando. Ipse enim spūs
sanctus amor est. Amor est facit penetrat omnia
et ad intima amari eius penetrat
i 4

ciuntur fm dieros ortus & occasus solis. Est eni ortus equinoctialis vt cuz sol est in ariet & libra. & hic facit in vere sub-solanu. Item 2 hunc sunt duo ortus. s. duo sollicitales & sic sunt ab oriente vt dictu est tres. Opposita rone sunt ab occidente alij tres. A septentrione No sunt tres fm mediu & extrema. qz aquilo est medius. colla terales No boreas & circius vel fm alios medius est septentrio collaterales No aglo & artius sistr est a meridie. Scd Seneca & Varro sumunt. xij. ventos fm. xij. circulos quibz respondet totidem discrimina in aere. Nam duo colari cognoscitales cuz duobz tropicis cu sint gngz intersecantur ab oriente. & sic intercepti faciunt decem partes: scz gngz ab oriente: gngz ab occidente. Meridianus No circulus duas partes adijcit du similiter in duo secatur. & ita sunt. xij. Et sistr ipsi venti. Et lz in hac descriptione Seneca & Varro conueniunt differunt tamen in modo ponendi circulos & sectiones eoz. Scd qe qd fit d eis. oes tamen coter asserunt. xij. esse ventos. & in eode etiam numero scz duodenario Apo. Gal. v. fructus spūs comemorat dicens. Fructus aut spūs ē charitas gaudiū pat patientia lōganimitas benignitas bonitas māsuetudo fides modestia continentia castitas. Scdo magis in spālī pnt pdicti venti fructibz spūs adaptari fm ppterates aliqz singuloz. Nam subsolanus qui est pncipalis ab oriente veniens: & subsolanu nomenatur. qz nascitur sub radijs solis: cōpetit pmo fructui spūs sancti scz charitati. Quia si enim radius qui a sole & eius luce emittitur spūs est qui ex patre filioqz pcedit. sub quo & a quo charitas in nobis exoritur. Ro. v. Charitas est diffusa est in cordibz nostris. per spūs sanctum qui datus est nobis. Hic tamen subsolanus ventus qnis a calidissima venit regione. temperat tñ ad nos pertingit. Ita similiter qnis charitas a spūs sancto procedit qui est amor i-creatus & immensus. tamen ipsa que no-

bis infunditur qualitas quedam est creata & limitata lz qdin sumus in via semp possit augeri charitatis infēsiue. Scd Secundus ventus a dextris subsolanus qui dicitur vulturu eo qz ake tonat. Vnde Lucretius poeta. Altitonans vulturnus & auster fulmine potens. competit castitati qz ardua est ad seruanduz. quia in carne pter carnem viuere angelicum est non humanum. Hic ventus habet deficere aeris humorem. quia castitas constringit humorē idest lubricitatem carnalis concupiscentie. Tertius ventus a sinistris subsolanus qui dicitur curus quasi ab eo ruens. scilicet ab oriente competit fidei que a christo introducta est qui visitauit nos oriens ex alto. De quo dicitur Zacha. sexto. Ecce vir oriens nomen eius. Hic etiam ventus generat nubes que lumen solis obumbrant quia per ipsam fidem nō omnino clarum & apertam sed umbraticam & obscuram de deo cognitionem habemus. Quartus ventus scilicet pncipalis veniens ab occidente dicitur fauonius eo qz foueat eis que nascuntur in terra et foueat ea. & hoc competit continentie que caro nostra de terra sumpta fouetur & cōseruatur in mundiciam & sanctitatem. Hic etiam ventus facit nubila. sed in india serena. Similiter continētia spūs carni mortalem que per mortem occidit restringendo vel refrenando quasi perturbet tamen anime serenitatem tribuit. Quintus ventus a dextris fauonij versus meridiem qui dicitur zephyrus. quia scilicet flores & germina eius flatu viuificantur zai. enim idez est quod vita & zoe viuere competit gaudio qz vitam. conferuat & prolongat. sicut e contrario a tristitia festinat mors. Item iste ventus producit flores. qz scz animus gaudens etatem floridā facit vt dicit Prover. xvij. Scd vltimus est a sinistris fauonij vsus aglonē dicitur eo qz coro sit pinctus. Hoc competit pntētie. p quā bō i regno celoꝝ choꝝ ange-

lorum iungetur. Mat. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiā quoniam ipsorum est regnum celi. Vnde dicit Abbas Efrēz. patiens homo consortiū in crebitur angelorum. Sub hoc vento fiunt pluuie & fulgura & tōtrua. Vnde iste ventus purgat pluuendo. Illustrat. fulgurando. terret & excitat tenendo. que omnia tribulatio facit anime si sit patienter portata qz videlicet eam purgat & illuminat & excitat ad terrorem. Septimus ventus pncipalis a meridie veniens dicitur auster. qz scz aquas haurit. Et hoc competit bonitati. que scilicet aquas gratiarum quas a deo hausit alijs abundanter comunicat & effundit. Nam bonum fm Dionys. est diffusiuum sui. Vnde auster gignit flumina & prebet pluuias largas. Octauus ventus qui est a dextris versus orientem dicitur apbricus. scz eo qz frequenter in apbrica inuicium accipit flandi. Hoc competit benignitati. Nam hic ventus est calidus & est a dextris austeri. In calore igitur defignatur amor in dextris No amoris rectitudo figuratur. Vnde signat apbricus rectum amorem erga proximos. & tal amor est qui benignum facit. Dicitur enim benignus qui est bene ignitus scilicet bono igne amoris ad bene faciendum proximo. Nonus ventus qui procedit a sinistris austeri versus occidentem dicitur notus qui licet sit temperans. tamen aliquando pestilentias inducit. Et hoc competit mansuetudini. cuius scz est iras temperare refrenare & cobibere. Nihilominus tamen aliquando mansuetus prelatu zelo iusticie coactus percussiones & correptiones exercet cuz digna seueritate. vnde Moyses qui erat mitissimus propter peccatum populi qui vitulum adorauerat zelo iusticie accensus occidit vna die. xliij. nulla de populo vt habetur Ezo. xxxij. Decimus ventus qui est pncipalis veniens a septentrione vocatur aquilo. quia scilicet ligat aquas & stringit. Et hoc competit longanimitati idest perseverantie. que ligat

& confirmatas tenet aquas gratiarum et virtutum in anima. Undecimus ventus qui est a dextris aquilonis dicitur corus. qui circulum ventorum quasi claudit & ad se trahit. Hoc ergo competit paci. qz omnes per appetitum sui trahit ad se. qz omnia pacem croptant. Vnde dicit August. xij. de ciuitate dei. Et Dionysius. xij. capi. de diuinis nominibus. Hec etiā velut finis claudit circulum omnium virtutum & affectionum anime. Vnde ps. Do sinit fines tuos pacem. Hic etiam ventus infrigidat. quia par iracundie accensionis reprimit. & ita cordi refrigerium tribuit. Duodecimus ventus qui procedit a sinistris aquilonis dicitur boreas quia procedit ab hyperboreis montibus. Et hoc competit modestie. h enim generat niuez que candorem pulchritudinis habet. fm illud Eccl. xliij. Pulchritudine decoris eius admirabitur oculus & per modestiaz errorum motuum hominum conuersatio redditur pulchra & grata oculis intuentis scz quando aliquis exterioris mores suos siue motus ordinat & moderat fm congruentiam suā & negotioꝝ & locoꝝ & aliarum personarū. Vnde Ambrosius in primo li. de officijs dicit. Hec est pulchritudo viuēdi bñ congruentia vnicuiqz serui & persone reddere. hic ordo gestoz optimus. h ornatu ad oem actionē accommodat. Sūt tamen quidā pbi qui ordinem istorum ventorum aliter assignant. Dicunt enim qz fauonius qui est pncipalis ad occidentem habet a dextris zephyrum. qui fm eos est idem qd apbricus a sinistris No habz corum. Item auster qui est pncipalis a meridie. & scz eos idem est quod notus hz a dextris euro austru. & a sinistris austruz apbricum. qui sic dicitur. eo qz coniunctus sit austro & apbrico. Item a septentrione est ventus pncipalis qui vocatur septentrionalis habens a dextris aquilonē & a sinistris circunū. qui etiam dicitur boreas. In ventis aut qui veniūt ab oriente nō dicitur a sinistris. Scd hoc vitiā parum

vel nubil refert quantū ad morālē doctri-
nam siue silitudinem quā ex eis pncipalr
querunt. et generaliter intēdim⁹ de oibus
in hoc libro. Quia No in sacra scriptura
sepi⁹ spūssāctus fm cōpōitionē doctoz
assilatur australi vēto q̄ alijs ventis p̄e-
dicatis. Sicut ecōtrario malignus spūs p̄n-
cipalr agloni. vt patuit in p̄cedētī caplo.
Est notandū q̄ illa silitudo est agrua p̄-
pter tres qualitates quas hz ventus au-
stralis. **C** Prima ē qz vētus tē calidus. et
hoc nō hz et natura sua. cū ois ventus sit
et vapore terreo et frigido. sed hz calidita-
tem ex loco critus sui. q̄ p̄cedit de loci ca-
lidis. Et hoc competit spūssācto in q̄ntuz
mētē accendit ad amozē celestis p̄mit.
Vñ Job. xvij. Nūquid vestimta tua ca-
lida sūt cū p̄sara fuerit terra anstro: Ve-
stimta. n. calida aie sunt eius affectiones
feruētēs ab anstro. spūssācto inflāmāt.
C Secda ē qz est vētus turbidus. qz scz ar-
tem facit turbidum et nubilosum. Et hoc
cōpetit spūssācto in q̄ntum mētē pertur-
bat in cognitiōe defect⁹ pp̄ij siue peccati
sui. Zach. ix. Vñs deus in tuba canet et va-
det in turbine anstri. Tūc spūssāct⁹ canit
tuba in corde hois. q̄n imittit ei timorē in
dicij qz dñs in iussu et in voce archāgeli et
in tuba dei descēdet de celo. scz venies ad
iudiciū vt dicit Apōst. i. Thesa. iij. S; tūc
in turbine vadit q̄n mētē ipsaz timorē cō-
cussam pturbat ad p̄niam et ad p̄sideratio-
nē peccati sui. **C** Tercia ē qz est nubilestus si-
ue pluuiosus. itē eni vapor bu⁹ venti i flo-
cis calidis vñ orit nō sit maktū humidus
cū ibi p̄pter siccitatē nūmā sit humiditas
modica. postea tñ paulatim appropinquā
do ad aglonē fit humidus. eo q̄ suo calo-
re ap̄riēdo hūidū inuentū sibi attrahit. et
ideo ēt semp crescit et fit nubilosus et plu-
uiosus. Et hoc cōpetit spūssācto in q̄ntuz
facit flere et lachrymari et p̄sideratiōe p̄e-
sentis celij. **P**salmi. **C** onuerte dñe sc̄p̄-
p̄ritatē nostram sicut torrens in anstro
Mosa. quando flas calidus ventus anstri
soluunt glaciōs et implent et fluit torētes.

Sist aspirante spūssācto soluant mētēs
frigide et implentur oculi aquis et fluit⁹
lachrymarum.

Capitulum. lxxij.

Et⁹ hois in vita spūali
distinguitur ad modū ani.
Ani. n. p̄ncipaliter di-
stinguitur p̄ quatuor tē-
pora. Habet enim hye-
mem in quo est frigidus
asperitas. et ver in quo est pullulatiōis arbo-
rū nouitas. estatem in qua solis caliditas.
Autūnum in quo fructus maturitas. **A**gi-
tur per hyemem accipitur asperitas tribu-
lationis. per ver nouitas cōmersionis. p̄
estatem seruo dilectionis. per autūnum
maturitas perfectionis. **C** Primo igitur
per hyemem representatur status tribula-
tionis. per quā incipit homo a malis resi-
piscere et ad bona disponi. Et ista similitu-
do p̄ quadrupliciter. **C** Primo qz in hye-
me fit in homie augmentatio p̄legmatici
humoris. **H**umor aut p̄legmaticus est
frigidus et humidus. qz videlicet in tribula-
tione refrigescit ardor carnalium dehide-
riorum. et abundat fletus et humor lachry-
marum. **C** Secundo qz tempore hyemis
scaz in hoc tpe melius se hñt colerici peius
p̄legmatici melius iuuenes peius decre-
piti. **V**nde in tali tpe proxima ē infirmitas
que fit ex p̄legmate vt febris quoti-
diana. minus aut illa que ex colera vt ter-
nana. **I**uuenes et colerici calidi sunt et sic-
ci. p̄legmatici et decrepiti frigidi sūt et hu-
midi. **Q**ui aut adhuc peccata sua deslene
nec tamen adhuc vllō amozē celesti. ser-
uent isti sunt vt p̄legmatici: qui tempore
hyemis. i. tribulationis siue tentatiōis cor-
ruptioni mentis facilius subiacent. Sed
illi qui spiritu seruent et carnis humore ca-
rent isti tempore tribulationis vel tentati-
ōnis siles iuuenab⁹ et colerici meli⁹ se ha-
bent. prima aut ē infirmitas q̄ p̄uenit ex
p̄legmate. i. ex pp̄ia mētē corruptiōe. **E**x
pp̄a. n. mētis corruptiōe p̄uenit p̄uuius

ardor carnis quasi ex corruptione p̄leg-
matis quotidiana febris. **C** Tercio qz in h
tpe necessaria ē discretio cibatiōis. quia i
hyeme vendū est calidus et siccis vt. **I**amio
re ceteroz tpe tribulatiōis sint opa sancti
spūs ardore succensa et ab hūore desiderio
rum carnaliū peni⁹ arefacta. **C** Quarto
qz in hoc tempore ē intēso frigidus. qd acci-
dit ex solis nimia remotiōe. tūc eni capri-
cornū sol irrat. qd dicit esse inferius signū
Notem⁹ ergo aial. vide signū hoc nomē
accipit. qz supra silitudine delinquentiū te-
net qz ex cōsuetudine peccadi peccatoz. vt
capra fetet q̄ tñ in altis rupib⁹ pascat. dum
peccatoz verbis et exalps sublimiū virozū
delectat. **I**n hoc ergo tpe sol capricornum
intrat. dñ scz sol iusticie peccatozē siccit̄pi-
ritus radijs illustrat. post capricornū **N**o
irrat agrū. vt fetozē carnis abluat lachry-
mis. **A**scēdit ēt vsqz ad piscē quod ē ter-
tiū signū et obtinet sine hyemis. vt quasi
piscis sub aqs sic peccatoz vinat in lachry-
mis. **C** Secūdo stat⁹ aie ē in nouitate cō-
uersionis. et ille significat in verē in quo ē
renouatio arbor et plantaz. **M**a puimo in
hoc tēpore fit augmētatio sanguis. qz cū
aliquis de nouo cōuertat spūali dulcedine
multiplicius delectat. **I**tē in hoc tpe mala
ē infirmitas que fit ex mēlācolia et quarta-
na. pessima que fit ex sanguie vt sinocha.
Ita in initio cōuersiōis dñ delectat ani-
mū cōtemplantis scz et abūdantia boni
op̄is quasi ex inundatiōe sanguis nascit̄
umor claudis. tūc quasi ex corruptiōe sā-
guinis nascit̄ synocha febris. et cōtingit vt
sanguis q̄ amē nature fiat inimic⁹ vite
Dicit. n. p̄phici synochos ēē mortis ami-
eos. **I**tē in hoc tpe meli⁹ se hñt p̄enes. pei⁹
iuuenes meli⁹ decrepiti. peius pueri qz ex
natura cōsitis temporis augmētatur ma-
teria infirmitatis. sicut in cōtrario tpe cū
infirmitas dñia tpi nascit̄. dolor straric in-
firmitatis leuiat. qz straric strarijs curā-
tur. **S**ist ēt cōuersiōis tpe maiori tētatiōis
feruore impugnant. qz scnes et pueri mole-
stius ferūt icunia et labores. **I**tem in vere

vendū est frigidis et siccis. **N**e eni p̄ desi-
derium vane glorie seruo sanguinis cū-
liat necesse ē vt animus frigus tētatiōis et
sterilitatē siccitatis ad memoriā reducat.
Vtaf ergo dñmōi beneficio dicte vt sani-
or sit in vere ne in initio cōuersiōis appe-
tat amo: laudis. **N**ota ēt q̄ in vere et ca-
lore et hūore tēpore aperiant porē terre: p̄
creant diuersi coloris herbar et arbor flo-
res. et sic in aia penitentiōis cōuersi ad deū
diuersi generis virtutes oriunt. et fit quasi
nouū ver iter⁹ in mēte. **V**ñ in **P**salmi.
Ver et estate tu plasmasti eam vere itelli-
ge nouiter p̄uersos māuetudine tpatof in
estate p̄uentiones igne caritatis seruen-
tes. **I**n hoc ēt tpe sol ascendēs tria signa
dicit obtinere: carietē. in initio. cancrū i me-
dio. gemios i fine. **A**ttēde ergo i arietē du-
catū in thaurō iugū. in gemis p̄fortiū. du-
catū platiōis iugū s̄biectiōis. cōfortiū cōbi-
tatiōis. vt scias p̄esse. subesse et coesse. **S**o-
let ēt hoc tps incōstās ēē. modo pluuiosū
ex vicinitate hyemis. modo siccū ex vicini-
tate estatis. modo cadē rōne frigidū. mo-
do calidū. et ideo hoies cin⁹ infirmatur in
martio. qz cū corpa humana apta sint ex
calore statim corrūpūnt ex subito frigore
Sic nouiter figdem cōuersi icōstātē mo-
tu solēt agitari. et lz corda coz sint apta ca-
lore dilectiōis. tñ corrūpūnt q̄n subito fri-
gore iprouise suggestiōis. **E**t modo iunda-
tiōe p̄cedētū delictoz quasi pluuijs hūe-
crant. modo **N**o desiderio celestij q̄n sol
radio desiccant. **P**rouidēdū ē aut. ne infir-
mitas que in frigore hyemis orta fuerat i
martio. id est in initio cōuersiōis redcat et
occidat. **C** Tertius stat⁹ hois est sub seruo
re dilectiōis et istū statū mētis signat tps
estatis. **C** **P**rimo. n. in hoc tpe fit augmē-
tatio calozis. per quā scz designat ira cō-
tra peccatū. **M**a quanto plus abūdat cha-
ritas tāto plus odio habet iniquitas. **I**tem
in hoc tpe meli⁹ se hñt p̄legmatici peius
colerici. meli⁹ decrepiti peius iuuenes. **S**e-
nes. n. et p̄legmatici frigidi sunt et hūidi.
ideo isti melius se hñt infirmant in estate

com demetrii regis pax ante bellū achay
eū cometa fultit nō minor solē fm appen
tiam. Sitr ante aduētū caroli comitis p
uin cie z fratris regis francie q erat p pa
pā Urbanū factus rex sicilie. z vocat ab
eo vt veniret in regnum. qd scz fuit Anno
M. cclxiij. sequēti āno dñi. M. cclxiij. ap
paruit cometa maxim⁹ in mense Augusti
iuxta signū cācri paulatim pcedēs versus
meridie donec ad stellationē orientis ap
propinquauit. z nūc ad vnā pte nūc ad aliā
dirigebat comā. durauitqz p plures men
ses. cuius coma se extēdebat in lōgitudinē
p quartā partē nri hemispherij. Et sequēti
āno. s. anno dñi. M. cclv. debellat⁹ ē mā
fredus. cū exercitu suo p dcm regē carolū
apud beneuētū. vbi ipse māfredus occuba
t cū magna strage gēnis sue. Rō autē p di
cte significatōis comete ē qz comete sūt v
cōplicitōe martis z sūt ab ipso vt a primo
efficiēte lz cōiunctio eius cū ioue augcat h
Dñium autē martis signat mortē violētā
qua mag⁹ moriunt magni qz pui. Et quia
mars ē iclinās ad irā cōcitat calorē regen
tū populos cuius cōmectio fortior ē i ma
gnis qz in pnis. Hec oia signata p come
tas supbia sequunt scz occisio magnorūz
dñi vñ⁹ h alii insurgit ex supbia. Et ideo
dicit Isaic. xliij. de rege caldcoz superbo.
Tū vulneratus es sicut nos z nostri sillis
efficit⁹ es. detracta ē ad iferos supbia tua.
Sic dicit cadaver tñū. Irē destructio regno
rū. qz scz per supbia diuidunt gentes z re
gna. z oē regnū in se diuisum desolabit. vt
dicit Luce. ij. Irē cōcitatō bellorū. Vnde
Prover. xxij. Arma z gladius in manu
superbi. Item supbia assimilatur toni
truo. C. Primo qz tonitruū oua auū pul
sificantiū ledit. Et sitr supbia opera spūa
liū vīroū destruit Aug. Superbia bonis
opib⁹ ifidiat vt percat. Et iō Hreg. dicit.
qz perit oē qd agi si nō in būilitate sollici
te custodit. Psal. Fulgura conscanōes z
dissipabis eos. Fulgur. n. z conscatō fit i
tonitruū hz illud. Psal. Vox tonitruū tui
in roca illuēt de conscatōes zc. Superbi

enī spūritualiter dissipant qz tonāt seipos
magnificando. fulgurant alios despicien
do. conscant opera sua ostendendo. Et no
ta qz vox tonitruū. i. superbi dicitur esse in
roca qz quicquid etiaz de alijs dicit in lau
dem propriam reflectit. C. Secundo qz to
nitruum pregnantē abontire facit. Et si
militē superbia bona proposita in corde
preconcepia ne pariantur. Ine opere com
picatur efficit. vnde monetur homo Eccl
xxij. Age pceptiones tuas si in delictis z
verbo superbo. C. Tertio qz tonitruū tur
res alias concutit. z aliquando deijcit.
Quia scz superbia perfectissimos viros i
uadit. z aliquando etiam eos vincit. Ipsa
etiam detecit angelos de celo. z homines
de paradiso Sapi. iij. Ab initio cum pe
rissent superbi gigantes zc. Sunt enim gi
gantes omnes viri virtutibus eminentes
quos dum elatio superbie vincit. pōm⁹
perire facit. Vnde Apoca. xvj. Dicitur
qz facta sunt tonitrua. Et postea subditur
qz ciuitates gentium ceciderunt Quasi. n.
quedam tonitrua sunt hominum superbi
entium corda: que tamen ciuitates deijci
unt quia ipsa munimenta virtutum an
nihilant z destrunt. Quarto quia toni
truum arbores euellit. Quia scilicet super
bie viciū etiam homines actiuos z fru
ctuosos subuertit. Eccl. x. Radices genti
um superborum arefecit deus. Nam si
cut perit fructus arboris arcescēt radice
ita perit virtus boni operis superbie
corde. Quinto quia tonitruum magis
in altis locis qz in infimis ledere con
suevit: quia videlicet elationis tētatio ma
gis eos qui sunt in sublimi qz eos qui sūt
in humili inuadere consuevit. Isa. xxvij.
De corone superbie siue accipias de coro
na clericorum seu prelatozum siue de coro
na dominorū z regū. C. Sexto quia
tonitruum diuersimode ledit z percutit.
Et ponuntur precipue quinqz modi per
cussionis z fulminationis tonitruū qui sa
tis congrue superbis z tyrannis homini
bus adaptantur. C. Primus est quia ex to

nitruo quandoqz egreditur sagitta que di
citur tela tonitruū. z de bñdi sagittā dicit i
Psal. Etenim sagitte tue transiunt. vor
tonitruū tui zc. Hec autē sagitta scidit z icē
dit quicquid inuenit. Hec enatur enim ta
lis sagitta in nube viridi profunda ex va
pore heco ibi inflāmato hoc modo. qz va
poralis cōmixtio terrestris vaporis incē
ditur. z cum tangit viridem nubez in qua
est inclusus. que est iam in conuersione ad
aquam conglutinatur vt farina in pasta
fortissima aut incensio obuat. ita qz hūo
re nubis non extinguitur. z sic conglutina
tus vapor fit humidus. z ideo in inferiori
parte acuitur. vbi primo incipit distillare.
z est grossus in parte. z sic postea indurat
in lapideū: qui scz est rubeus z ad modū
sagitte inflāmatas egrediens scidit z in
cendit quicquid inuenit. Quasi ergo sagit
ta lapidea in resolubili nube ē cor tyrāni
cum z superbum in mortali carne. Hec sa
gitta est lapidea ignea acuta z notia z ta
lia sunt superborū z tyrānorū corda z
opera: scz lapidea per duritiam crudelita
tis. ignea per ambitionem dignitatis. acu
ta per astuciam malignitatis: z notia per
violentiam potestatis. z ideo non immerito
tonitruum superbie formidatur tales sa
gittas emittens. Vnde in. ps. A voce to
nitruū formidabunt zc. C. Secundus mod⁹
percussionis tonitruū est quando talis va
por terrestris est minus conglutinatus et
in nube minus aquosa. tunc enim non cō
tinuatur sed incensus ibi egreditur cū in
petu: z scidit iterum z incendit. sed non
scidit nisi ligna. z non lapides nisi raro.
scidit autē ex impulsu z incendit ex inflā
matione. Et huic assimilatur illorū super
bia qui impulsu fastu glorie vel malozum
suggestione z inflāmati impetu ire. nō la
pides duos. i. non sibi resistere valentes
sz ligna mollia. i. ipotētorē z sibi resistere
nō valētes inuadūt. Psal. Dū supbit ipi⁹
incenditur pauper. C. Tertius modus est
qui scidit corpora solida sed non rara. z
hic est vapor rubeus clarus qui nūc facit

lapidem. z sua flāma nūc separatur a va
pore. z hic nūc scidit nisi sint valde com
pacta corpora que sunt magne quantitatē
qz hec resistunt ei. z hic interficit homines
z apparct in eis odor combustionis z nō
videtur vulnus. Quia cum vapor sit sub
tilis intrat sine vulnere. et si inuenit aurū
in bursa cōminuit aurum z non ledit bur
sam: qz bursa vt rarum corpus dans lo
cum pertranfatur de facili. Aurum autē vt
compactum resistit. z ideo quandoqz mi
nuitur in partes quandoqz in puluerem.
Vnde aliquādo accidit qz perforauit gla
diū z non lesit vaginam. Huic autē al
similatur superbia eozum qui solum ma
gnis z potentibus se opponunt. subiectis
autē z impotentibus se opponere dedignā
tur. sicut dicitur de leone qz fortia anima
lia inuadit. sed vilibus subiectis ignoscit.
Talis sicut dicit Aug. fuit antiquitas su
perbia populi romani. qui scz sibi voluit p
poctam in laudem suam ascribi quod no
stra scriptura sacra attribuit soli deo. scz si
bi ppxium eē parere subiectis z debella
re superbos quod scz Jacobi. iij. attribuit
ipsi deo. Deus inquit superbis resistit. hu
milibus autē dat gratiam. C. Est etiaz ciu
dem vaporis alius quidem modus cuz ex
minus aqua nube egreditur quia subin
trat z non ledit diuidendo vel aperte incē
dendo. sed est conscatō rubea valde noci
ua z illa nocet vineis sicut dicunt vinito
res. z precipue botris illis qui sunt multē
folijs cooperi. cum per aliquod foramen
proijct conscatō illuc vaporem cum ra
dio suo eo qz ille vne lese enaporare non
possunt. Et hec conscatō non adeo est no
cua corporibus cum directe cadit. sed su⁹
radius ei quem attingit est notius. qz cor
rumpit ipsum eo qz hoc sit de natura illi⁹
vaporis. Vnde hac de causa quidāz aspi
cientes inflati sunt in facie z quidam exce
cati in oculis. C. Huic ergo assimilatur su
perbia z malicia quozūdam proditorū.
qui minus habēt de nube aqua idē de
humanitate z pietate habent. conscatō

nem rubeam idest astuciam malignam & accirco non manifeste sed occulte & proditorie ledunt. & bonorum opera que per fructus vincit significantur per aliquod foramen idest per aliquem maliciosum modum calumniare impediunt & dissipare conantur & non solum suos adversarios directe sibi oppositos tales ledunt sed etiam sibi adherentes frequenter ledunt & decipiunt fraudulenti quod est quasi eos excecant. Nam latenti alium fraudare est lumen ei agnitionis subtrahere. Quartus modus est vaporis albi qui egreditur in flamma sicca non coadunata & id spargit i aer. sed tunc egreditur magno ipem pp nube profunda in qua est. qd aquosa multum. & ideo scindit & scindendo extinguitur. ita qd ea que scindit videntur alba & non apparent in eis signa. Obstructionis. & quandoqz interficit quando e bene foris impulsus. & quandoqz propter suam disgregationem percutit in loco vno & non ledit socium iuxta eum stantem. sed percutit eum qui stat remote. quandoqz etiam reflectus a pariete vno progreditur ad alium & percutit illum. Et hinc assimilatur superbia eorum qui quascunqz videntur albi id est mansueti & pacifici tamen habent spiritus in naribus latentem. & ideo quandoquocumqz reputant se in benedictos subito accenduntur. & cum magnovalde impetu profiliunt ad nocendum. & quandoqz ad occidendum cum foriori ira impelluntur & quia ira tollit eis discretionem quandoqz non discernentes quod faciunt modo profiliunt ad ledendum vnum modo alius & quandoqz taleni qui est ab offedente remotus & sine culpa. Sed quicquid talium ira cito post factum extinguit tunc dolent de eo quod fecerunt. Sed notandum est qd aliqui talis vapor fulminis tam debilis est qd peritignis ad hominem consumit vestem vel aliquod huiusmodi & extinguitur & cessat eius violentia & non ledit. Sicut ego vidi quendam in terra originis mee. in castro sancti gemiani quod est in partibus tuscie prope civitatem florentie ad viginti miliaria. qd de

se ipso referebat qd a fulmine tonitruum subito percussus in terram corruit stupidus & cum post longam moram ad se ipsum redisset lumbarum brachiorum suarum quod. s. de corio fuerat. totaliter consumptum. siue crustum reperit. in carne vero sua vel corpore nullam lesionem invenit. Quis ego rationem vel causam existimo extitisse quia vapor ille fulminicus propter debilitatem sue adustionis alteravit quidem sicca qd sibi prius occurrit. s. ipsum corpus. humidum autem post ipsum inventum ut erat caro vel sanguis non fuit sufficiens vel potens alterare. nisi forte qd pilos circumstantes insensibiliter incendit quia pili sunt valde inflammabiles. Huic ergo vaporum debili assimilatur eorum superbia qui si cut cito indignantur ita cito revocantur & ideo ex eorum indignatione vel elatione parnavel nulla damna sequuntur. Sic david provocatus contra nabal caute cum cogitasset eum extinguere & non dereliquit eum eius familia vias ad mingentem ad parietem. per uxorem eius abigail subito est placatus ita qd nullam damnum eidez postea fecit. j. R. c. xv. Quis modus est eadem vaporis ex nube debilitata & ille nihil nocet. quia statim ad tactum aeris extinguitur & retunditur. ita qd cessat incendium eius & violentia impulsus. & huic assimilatur superbia eorum qui libenter nocent si possent. sed debilitati paupertate vel aliquo timore quiescunt. & dimittunt vulgum nocumentum inferentes. Et sic superbia assimilatur vento. Primo quia ventus est aeris concitatus turbatus & obscurationis siue inspiationis. Nam superbia intelligentis mentis obscurat. corda ad malum incitat & hominum pacem perturbat Ezechielis. i. Ventus turbis venit ab aquilone. idest superbia perturbat venit & orta est a demone. Secundo quia ventus est in mari tempestatis generativus. yndarum elevativus. & per consequens maris inspiationis & in partes contrarias extensivus. & ideo navigantium summissus

Quia superbia in mundo bella & rixas concitat. vndas. i. affectiones humanas extollendo elevat mare etiam cordis inflat & in partes contrarias separat. donec navigantes in navi penitentiae oino sumerget Joan. vi. Mare vero magis flante exurgebat. Matthei. xiii. Navicula in medio mari iactabatur fluctibus. erat enim vetus prius. Et certum quod ventus est montium concussus & disruptus. domoz subversivus & arborum impulsivus & radicativus. Videlicet quod superbia est viros eminentes spiritu pulsat tendendo & subvertit ascendendo. Regi. xii. Spiritus grandis & fortis subvertit motes domos divinis & collegia dividendo. Matthei. vii. Staverit venti & irruerit in domum illam. & facta est ruina eius magna. Domus herbivorum. v. Domus superbiorum demoretur dominus. Arbores. i. boves fructuosos & multos gratias ditatos aliqui eradicat destrucendo descendo. Sap. iiii. Si in terris in tpe germinaverint infirmiter posita a vento commovebunt & a nimicitate ventoz eradicabunt. non fringent rami immati. & fructus illoruz inutilis & acerbi ad manducandum. & ad nihilum apti. Ecci. xii. Substantia superbi eradicabit. Quarto ventus est spume in aqua generativus vel inflativus & extensivus. palcat & pulverum levativus. Quia superbia que aduersitate non deicit in spumam vanitatis si potest adducit. & per vanam gloriam inflando & elevando sumerget Sapi. v. Spes impij quasi lanugo est que a vento tollit & tanquam spuma grauis que a pellica dissipat Apo. ii. Cor. xii. Timeo ne inflatioes & seditiones sint inter vos. Deute. j. Tumetes superbia ascendistis etc. Job. xxi. Erut sicut palce ante faciem venti. Quinto quod ventus est in aqua dissolutivus & inequalitatis inductivus. & multarum egritudinum causativus quoniam. sicut in corpore generatur vel ibi includit. scilicet quod superbia dissolutivus voluntatis & inequalitatis reruz. peccat. Unde multas egritudines in aia generat Ecci. iii. Synagoge superborum non erit sanitas Ecci. v. Miserabilis proflus infirmus

tas quomodo venit sic revertetur. Quid ergo prodest ei qui laboravit in ventum.

Capitulum lxxvi.

Superbi assimilant montibus. Primo quidem quod sunt tumidi. Adon. n. In Hido. est tumor terre Superbi enim terrenis divitijs precipue intumescunt Deute. j. Tumetes superbia ascendistis in monte. Secundo quod sunt elati. Nam montes se in altum erigunt. vbi sunt Hido. dicunt montes quasi eminentes. Superbi enim per elationem mentis erigunt se in altum Job. xj. Vbi vanus in superbiis erigit etc. Psal. Ascendunt montes. s. per superbiis se extollendo. Tertio quod sunt terreni. i. de terrenis cupidi. mons. n. pede lota terra tagit. & superbi affectum suum solum in terrenis ponunt. sicut. n. velut sic pedes ipsius affectiones Psal. Non veniat mihi pes superbie. Hier. iiij. Nolite elevari. quod dominus locutus. Dicit dominus deo vestro gloria antequam offedat pedes vestri ad montes caliginosos. ex peccabilis luce & ponet ea in umbra mortis & caliginis. quod si hunc audierit in abscondito plorabit aia mea a facie superbie. Quarta quod montes sunt nubium generativus. & per prius aeris obscurativus. Ero. xxiij. O pur nubes motu. Quasi. n. nubes in montibus sunt terra desideria vel appetitum dinandi in supborum cordibus. & ex his aer obscurat. i. mens & ro errat & obscurat. Ero. xiiij. Erat nubes tenebrosa. Quinto quod sunt turbini & ventorum fluminum plus quod valles passivi. Et. s. superbi turbatores percussioes violentias & deiectiones frequenter patiuntur. & id est tritidibus & dolozibus impletur. Abacuc. iij. Lortit sunt motes seculi. Et in eodem. Doluerunt motes. Ero. xii. Exerunt audiri tonitrus ac micare fulgura & nubes dehiscentia opunt motu. Sexto quod montes sunt nivium divitum fructivus. Superbi sicut nivis. i. frigoze malicie & peccati divitum retentivi. vbi in huius frigoze malicie diaboli boiez superbi ad eternum iterum trahit. Ad

S. N. C. O. S. S. S.

figuratum est. i. Paral. x. Vbi banaias i
terfecit leonem tempore niuis. Et co signi-
ficat superbium quem in tempore niuis id
est in frigore malicie diabolus. extinguit.
Vnde in his montibus frigidis superbie
multi preceunt eterna morte. ij. Regum. i.
Incliti isrl' super montes tuos interfecti
sunt. Item superbientes de pulchritudi-
ne siue fortitudine corporis assimilantur
collibus. Nam collis est tumor terre bre-
uis. vnde et dicitur tumultus quasi tumor
tellus. Nam superbi tales de vanitate in-
tumescent qz de terra. idest de corpore et
cito vastantur. qz breues dies hominis sunt
et ideo mors sequens habet hanc superbiam col-
lium in puluerem redigit. Iste. xli. Colles
quasi puluerem pones. et ideo talis super-
bia multum decipit et fallit gloriates et co-
fidentes i ea. Iste. iij. Vere mēdaces col-
les fuerunt. Fallat enim gratia et vana est
pulchritudo vt dr' Prover. vitium et simi-
le est de fortitudine. Vnde dicitur. Nō
glorietur fortis in fortitudine sua. Item
superbi assimilantur fluctibus maris.
Primo qz fluctus se mutuo collidunt
et similiter superbi mutuo se inuadunt et
ledunt. et hoc est de diuina sententia vt su-
perbi se inuicem deiciant et expellat Eccl.
xiii. Comouit illos quasi fluctus maris
viros potentes. gigantes migrare fecit et
vagati sunt in gentibus alienis. Secun-
do qz fluctus nūc sursum nūc deorsū mu-
tuo se impellunt. Similiter superbi nūc ex
tolluntur nūc deiciunt. Vnde aliquando
superbi sunt in exaltatione. Psal. Exalta-
ti sunt fluctus eius. quandoqz No in fra-
ctione siue deiectione Job. xxxviii. Confrin-
ges tumentes fluctus tuos. Quasi enim
mare tumēt fluctus suos confringit cū
mundus ipse se ueniens potētes et superbos
opprimunt. Tertio qz fluctus spumam et
uentum gignunt. Similiter superbia gi-
gnit spumam iniquitatis et ventum vani-
tatis. Vnde dr' in epistola Jude. Hi sūt
fluctus feri maris despumantes suas co-
fusiones Jacobi. Similis est fluctui ma-

ris qui a vento se3 vanitatis mouetur et
circumferitur. Quarto qz fluctus arena-
las inuoluunt et superius secum ferunt sic
superbi inuoluunt alios mitiores seculi id
est ad consensum sue superbie trahunt: si-
cut lucifer trahit alios angelos. Ezech. xxiij.
Inuoluit eos dūs idest inuolui permittit
in medijs fluctibus. Quinto qz fluctus
piscis allidunt. qz superbi alios quos in-
ueniunt molles et impotentes persequun-
tur et opprimunt. Vnde Job. xxxi. perso-
na sic oppressi conqueritur dicens. pedes
meos subuertunt et oppresserunt quasi
fluctibus semitis suis dissipauerunt ite-
nera mea insidiati sunt mihi et pccauerunt.
et non fuit qui ferret auxilium. Sexto
qz fluctus maris nauis in periculo po-
nunt. Per nauis intelliguntur ecclesie qz
superbi persequuntur et destruere moluntur
Iste. lviij. Dentis et fluctus in nauis.
Dentis tentationes demonum et fluctus
idest tentationes superborum in nauis.
in ecclesia xpianorum. Septimo qz spu-
cus semper in motu sunt et quiete non
possunt. sed vel omnino deficiunt. vel se agi-
tant et propellunt. similiter superbi semp-
er sunt inquieti in se et etiam in alijs quoni-
qz vel ipsi deficiant vel alios vnde volunt
propellant. Iste. lviij. Impij quasi mare fer-
uens quod quiete non potest redundat
fluctus eius in conculcationem et lutum.
et non ē par dicit dominus deus impijs.
Item superborum scientia sicut inflat
eos in corde ita reddit eos tumidos in lo-
cutione. et ideo assimilantur aque montane
Aqua enim montana que extra ebullit cū
diu bibitur facit gulas strumosas et ppter
nimiam frigiditatem multiplicat pblegma
grossum in gutture. Aqua enim montana
est scientia superborum que strumositatem
facit in gutture. i. tumorum in voce siue lo-
cutione. Nā facit eos verba fatuosa et am-
pullofa proferte. sicut illud Oracij. Projicit
ampullas et serquipedalia verba. et ideo
superborum fastuose locutiones sunt ag-
sonantibus similes. qz magnum sonitum

faciunt et nihil distinctum seu rationabi-
le proferunt. Psal. Sonuerunt et turbare
sunt aque coram Job. xxxiii. Verba illi
non sonant disciplinam.

Capitulum lxxvij.

Emperantia assimilatur mer-
curio propter tria. Primo
propter dominium. qz mer-
curius dicitur aquis domi-
ari. Vnde Lucan' loquēs de
mercurio ait. Quem deus aquarū percus-
sit. Similiter temperantia aquis concu-
piscētia dominatur. et fluxum carnis. i. luru-
rie lubricitatem restringit. Vnde sine tē-
peramento virtutis huius murus conti-
nentis fuit. Ezech. xliij. Dic ad eos qui lini-
unt absqz temperatura qz casurus sit. Illi
enim absqz temperatura linunt qui car-
nem suam innumeris delictijs nutriunt. et
qz non eis adest temperantie modus ca-
dit protinus continentie murus. Secū-
do propter effectum. qz se3 mercurius con-
ceptum vel natum sub dominio suo dis-
ponit ad sapientiam. Vnde a sapientib'
deus eloquentie dicitur est. Et ideo gen-
tes Act. xiiij. vocauerunt Paulum mercu-
rium qz ipse erat durus verbi. Similiter tē-
perantia tam ciborum qz venereorum dis-
ponit ad sapientiam. Quod signo nature
ostēdatur seu creationis. Nam deus cor-
pus hominis qui preteritis animalibus
sapientia pollet in maximo temperamēto
constituit et ad equalitatem complexionis
inter omnia corpora maxime reducit. i. Lo-
rin. xij. Deus temperauit corpus etc. Et ic-
circo nos ipsam a superfluis et inbonef-
temperare debemus. Dicitur etiā mercu-
rius fuisse deus palestre sicut Iusto. eo qz
cum sole lactatur volens cum superare. se-
per enim iuxta solem graditur nūqz plus
distans ab eo qz per tres gradus. Vnde
raro videtur qz fere semper sub radijs so-
laribus occultatur. Nec luctatio cum so-
le est pugna carnis cum rōne volentis eā
superare hanc luctam caro excitat sed tē-
perantia sedat ipsam carnem rōni subijci

ens vt eam sequatur et iuxta eam vadat si-
cut mercurius iuxta solem. Tertio pro-
pter principatum. Nam sicut in Psal. sub
mercurio sunt gemini. regnat in virgine.
in piscibus regnum eius abscedit. Sic tē-
perantie subsunt gemini. i. sensus corporis
qui sunt geminati. vt pote qz due sunt au-
res duo oculi. due narces. i. duo foramina
narium. et sic de alijs. Habet enim tē-
perantia sensus corporis refrenare et casti-
ficare. regnat in virgine qz potissima tē-
perantie species est virginitas. sed deficit
in piscibus idest in his qui viuūt in aquis
delictiarum. Vnde enim castitas in deli-
ctijs sicut Ver. dicit.

Capitulum lxxviii.

Entrat fortius et frequen-
ter peccatores. Et hoc apparct per similitu-
dinem venti. Nam sicut Se-
neca in quarto libro de na-
ralibus questionibus dicit. circa aurozam
fit ventus qz tunc vapor ventum faciens
est collectus et radius solis appropinquas
percutit gelidum aerem. Sed in prima p-
te noctis raro fit ventus qz ille vapor non
est copiose collectus. Per aurozam ergo i-
telligit penitentis conuersionem per quaz
nox peccati expellit et dies gratie illucescit
et tūc diabolus marie tētationis vtrū susci-
tare conatur. Sed existente homine in te-
nebris seu nocte peccati raro fit ventus: qz
parum tenet diabolus. Et ideo super il-
lud Eccl. ij. Fili accedens ad scruturē dei
sta in iusticia et timore et prepara animam
tuam ad tentationem notat Bre. dicens.
Non ait ad requiem sed ad tentationem
qz hostis noster nos adhuc in hac vita po-
sitos quanto magis sibi rebellare confi-
cit tanto amplius expugnare cōtendit. Il-
los enim pulsare negligit quos quieto iu-
re possidere se sentit. Contra nos No ve-
bementius incitatur cum ex corde nostro
quasi ex iure proprie habitationis expellit
Item deficiente esu tentationis abundat
lacrime compunctionis. Nam in autū-

no precipue circa finem abundant pluuie eo q calor estatis qui sumbat vapores remissus est et plus eluat q̄ sumit. Est eni quasi calor estatis seruo tentationis. quo deficiet et tēperie subsequēte sequuntur pluuie. i. abādātes cōpūctōes lacryme. **Diēre. viij.** finita ē estas. et ita subdit quis dabit capiti meo aquā et oculis meis fontē lacrymarū. **Capitulum. lxxix.**

Simere debet scī viri q̄ diu sit in carne q̄tūcūq̄ videantur spū fructes. **Primo** ppter ip̄s carnis fragilitatē. **Sūt** eni similes terre q̄ lz per nām sit solida igneis tñ p̄ib̄ cū aere is ē p̄mixta. Sic ē scī viri licz habeant ex pie spūs soliditatē sanctitatē et ignicitatē. i. seruiditatē charitatis tñ imūxtā et p̄iūctas acri idest fragili et passibili carni. **Vnde** dī **Math. xxvi.** Spūs p̄p̄rius ē caro autē iſirma. **Vnde** **Apoij. l. ozin. iij.** **Habe-** mus thesauz in vasis fictilib̄. **Secun-** do timēt sancti ppter suoz defectū multiplicitatē. **terra** eni interi⁹ ē cavernosa et sp̄giosa. **Sancti. n. cū** se introrsus ad semetip̄os reducūt v̄s cis vita sua mlti dicitib̄ plena non solū p̄is s̄ etiaz magnis. **Sūt** enim defectus vite velut p̄caritates terre. **Lauerne** autē sūt cōcaritates magne significātes defectus maiores. **Sed** velut sp̄giositates p̄e sūt culpe et defectus leuiiores. **Dū** ergo scī i p̄spectu diui iudicij vitā suā iſrinfecus reuoluūt velut terrā cōcauitatibus. sic vitā suā defectib̄ plenā eē recognoscūt. **de qb̄** apud iudicē vebemēter iudicari metuūt. **v̄i ps. dicebat.** **Nō** i tres in iudiciū cū suo tuo dñe. **Sist** **Die** re. sub terre s̄titudie defect⁹ hūane vite cōsiderās dicebat. **Aspexi** terrā et ecce vacua erat. **Diēre. iiii.** **Tertio** timēt scī suarū cogitationū et affectionū impuritatem et tentationū impetuositatem. **Nam** sicut terra in suis cōcauitatib̄ est diuersorum vaporū susceptiua et ēt v̄torū quomz violētia aliquādo concurit rūpit et terremoz matūm ierdā generant. **Sic** ēt scī

virī q̄s̄q̄ et suis defectib̄ vapores malorū cogitationū vel immūdarū affectionū sentiūt et ventos subitātes. i. tentatiōes vebemētes p̄ quas cōcutiunt et iterdū p̄ consensū rūpūt. et ita sit terremoz. **Ita** motus in peccatū **Def. xi.** **Appuerunt** terremotus et turbatio sup̄ terrā. **Imoz** mādanoz assūmilat terremoti qui sp̄ sit ad latus et p̄ modū tremoris nō lursum neq̄ deorsum. **Sic** eni vapor ille monēt q̄ terre motū facit. **Sursum** eni v̄ de⁹ eē deorsū iſern⁹ sed quasi ad latus est nobis mūdus monēt ergo surū q̄ timēt dñm. **deorsū** q̄ timēt iſernū. **sed** quasi ad latus mouēt et tremūt q̄ timēt mūdū et trāstrozias penas. **Sed** frequēter peccatores timēt et fugiētes penas trāstrozias incurūt penas eternas. **Psal. L.** **Adēt** a latere tuo etc.

Capitulum. lxxx.

Tribulatiōes et amari tudines et quecūq̄ concussiones amicos dei nō dissoluūt. s̄ fortiores faciūt. **Dñi** sūt filies terre q̄ vt dicit **Beda** v̄ndiq̄ q̄z mari cingit. **v̄ndiq̄** quatit et tñ nō dissoluūt s̄ potē solidatur: qz dū cī⁹ siccitas maris bñficio humectat p̄tes terre coadunant q̄ alias in puluerē verterent. **Sic** et tribulationū et amaritudinū circūdatiōe stillat mētib̄ electozum hūoz p̄solatiōis ierne q̄ aia roborat p̄solat. et sic in seipsz tota coadunat. vt p̄ irā vel ipatētia minime dissipat. **Psal. xij.** **Sir-** mauit orbē terre q̄ nō comouebit. **Itē** tribulatiōis amaritudo tuiores reddit scōs viros q̄ p̄solatiōis dulcedo. **Sicut** nauis tutior fert et natat in amara siue salsa q̄ i dulci aq̄. **et** eo q̄ aq̄ amara siue salsa grosior et grauior ē dulci. **Dñi** i ea natat onū recēs. et in mari palestine mortuo nihil v̄ nū imergit. **Ideo** nauis vt dñm ē tuti⁹ fert et natat in amara aq̄ q̄z dulci. **Sic** aia si h̄z amara aquā tribulatiōis tuta esse p̄t. **Quia** autē ei ad purgationē aut ad augmētū meriti. **Sed** in aqua dulci p̄solati

num dubitat ne per eas aut resoluat aut forte in eis principalr p̄ueniet si qd fecissz boni. **Dñi** **Psal. xxiij.** **Remiuit** p̄solari aia mea. **Et** iterū **Sapi. xiiij.** **Trāseūtes** mare per rare s̄z pariente liberati sūt. **Itē** tribulatio assilatur mari. **Primo** qz licz mare nō sit potabile vel dulce quo ad gustū est tñ quo ad multa vtilē et p̄ficiū. **Nam** multaz iſrmitatū ē curatiū. **Sanat** eniz hydropicos vlcerosos et scabiosos. **Ita** et tribulatio lz non sit delectabilis sed penat iarni in sensualitate et tñ vtilis et proficua spū. **videlz** qz sanat iſrmitates mentis. **Curat** n. hydropicos. i. auanos. vlcerosos idest sup̄bos. scabiosos idest luxuriosos q̄ habēt puritū carnis. qz tribulatio castigat. **Dñi** **Diebce. vij.** **Proiciet** in p̄fūdū maris oia peccata. **Secūdo** qz mare q̄uis et se sit salum et amarū p̄ dulcedine tñ venaz p̄ quas facit trāsitū ē sui saporis variatiū. **Sist** tribulatio licz videat amara vt in p̄nitētiā ppter dulcedine et patientiā cox q̄ eā t̄p̄aliter et trāstrozie sustinet manabit in eterni p̄mij dulcorē. **Judith. v.** **fōtes** amari obdulcati sunt eis ad bibendū. **Tertio** qz mare lz sit ingētū est tam ppter p̄mū motū sue substantie a sua corruptiōe cōseruatiū. **Sic** tribulatio lz ingret mētē vel carnē tñ cōseruat eam a corruptiōe luxurie. **Eccl. xi.** **Adalicia** vni⁹ boze oblimonē facit luxurie. **Job. xiiij.** **Re-** cedūt aque de mari et flui⁹ vacuefactus areſcat. **Aque** eni. i. cōcupiscētie carnis recedūt de mari. i. de amaritudine tribulatiōnū. et tūc vacuefactus sit flui⁹. i. luxurie flurū. **Itē** tribulatio seruet sp̄m cōpūctiōis gignit. et v̄tū vanitatis excludit. **Lu-** xus creplū ē q̄ t̄pe estatis in p̄te p̄p̄trionali generat spūs mult⁹. et vapor coartat q̄ facit terrā tremere. **Ib̄. n. iuxta** mare q̄s̄ quotidie terra tremit. et tā fortis ē ibi motus eg vel bois ita q̄ vasa plena liquoribus effūdūt. **Dñi** qdā p̄forauit terrā septētrionalē lācea lōga. et erunt v̄tūs tā⁹ q̄ fere diruit magnā domū. **Per** terram septētrionis intelligit aia peccatois frigi-

da a calore charitatis. **Est** eni subiacēs se ptem capitalibus vicijs que tamen estare charitatis calcēre cōcipit sp̄m multū cōtritiōis. vaporē cōpūctiōis. et tremozē humiliationis. ita qz vas cordis plenū liquorē peccati cuacuē effūdōe p̄fessōis. et iterdū dum terra. i. corp⁹ p̄forat lancea longa attractione diurne maceratiōis. et afflictionis. excluditur et erit ab homine v̄tūf ois peccati et vanitat. **Capitulum. lxxxj.**

Similitudo diuinaz p̄sonaz i v̄nitate eēntie rep̄sentatur generalr in oibus creatur. **Et** hec rep̄ntatio in creaturis irrōnalibus vestigiū apellatur. **Quelibz** eni creatura substitit in suo eē et h̄z formā p̄ quā determinatur ad sp̄m. et h̄z ordinē ad aliqd̄ aliud. **Per** p̄mū rep̄ntat patrē per scōm filii. p̄ tertizū sp̄m sanctū. **Itē** in magnitudine creaturaz cognoscit potētia p̄is. in dispositiōe filij sapia. in ornatu bonitas sp̄s sancti. **Itē** in quolibet indiuiduo immēns v̄nitate sp̄m et vtilitatē. quoz primū cōuenit patri. scōm filio. tertū sp̄i sancto. **Item** scriptura dicit qz omnia constituit deus i nūcro p̄dere et mensura. **Sapi. i.** **In** omni enim creatura est v̄nitas veritas et bonitas. siue modus species et ordo vt sic in omni creatura. quo vna ostenderetur p̄ncipij v̄nitas et quo trina personarū trinitas. **Item** inuenitur in omni creatura quod est quod discernit et quod congruit. **Sed** omnes iste distinctiones siue assignationes vestigiū ad personarū trinitatem reducuntur. vt per se ē manifestuz. **Itē** apparet rep̄sentatio trinitatis in omnibus substantijs. **Nam** in omni substantia creata s̄m Dion. inuenitur essentia virtus et opatio. quoz primū conuenit patri secundum filio. tertium sp̄i sancto. **Specialiter** autē rep̄ntatur sancte trinitatis rep̄sentatio in substantijs incorporeis et immaterialibus s̄z in animabus et in angelis. **Generaliter** autē in tres diuiditur sp̄s. q̄ sūt vegetabilis que ē in plantis. sensibilis

Et est vitalis et rationalis que est in hominibus
 Et omnibus tribus operit una ratio anime corporis. Et in
 una anima anime ratione reputatur unitas sentie. sed
 in triplici anime distinctione reputatur personarum
 distinctio. Et excellenter ad hoc reputatio
 trinitatis est in anima rationali. scilicet propter mo-
 dum imaginis propter quod dicitur homo ad
 imaginem dei factus est. Nam sic sunt in unitate
 essentie diuine tres persone. ita in una essentia
 rationalis anime tres potestates sunt. scilicet memoria
 intelligentia. et voluntas imago enim trinitatis
 diuine non inuenitur in homine nisi secundum mentem
 In alijs vero personis ostenditur ibi representatio
 solus per modum vestigij. Sed ad hoc trini-
 tatis imago attenditur in mente et magis
 secundum actum dicitur potestates quam secundum
 ipsas. Propterea quod persone diuine distin-
 gnuntur secundum perfectiones. Vbi a dicente et perfectio
 ne amoris utriusque inuentis. Verbum autem
 in anima sine actuali cognitione non potest esse ut
 Aug. dicit. Vnde principaliter attenditur imago
 trinitatis in mente secundum actum potestates et ex no-
 ticia rei quas habemus cogitando interiorius
 Verbum recipimus et ex hoc in amore prout
 Sed quia principia actuum sunt habitus
 et potestates. vnde quodque autem est virtualiter in
 suo principio. secundario tamen ex sequenti ima-
 go trinitatis potest attendi in anima secundum po-
 tentias et habitus. prout in eis actus virtute cri-
 stus sunt. Sed ad hoc attende quod imago non atten-
 ditur in noticia. vel amore sui vel alterius
 rei sed per respectum ad hoc quod est deus. quia scilicet
 mens potest meminisse intelligere et amare
 deum a quo facta est. ut dicit. Aug. Quia
 ut dicitur est diuine persone distinguuntur secundum
 perfectiones verbi a dicente et perfectione amo-
 ris. Verbum autem dei nascitur de deo
 secundum noticia sui ipsius. et amor procedit secundum
 se ipsum amat. et manifestum est quod di-
 uinitas obiectorum diuinitatem speciem verbi
 et amoris quia non est idem verbum de la-
 pide et equo conceptum. Vnde attenditur di-
 uina imago secundum verbum conceptum de dei
 noticia. et secundum antorem exinde deriuatum
 Ipsa enim rationalis anima tribus theologicis
 virtutibus perficitur scilicet fide spe et caritate in

via. Ipsa autem in patria tribus dotibus dota-
 bit que sunt visio succedens fidei: ibesio sue
 cedens spei. et fructio correspondens chari-
 tati. Vnde per quod in anima rationali est sanctissime
 representatio trinitatis et secundum esse nature et
 secundum perfectiones gratie et secundum statum glorie. Ad
 hoc autem expressius et nobilior representatio tri-
 nitatis est que in angelis reperitur. Vnde
 secundum Grego. Angelus dicitur signaculum
 similitudinis. quod in eo similitudo diuine
 imaginis illuminatur expressa. et hec simili-
 tudo inuenitur in quolibet angelo. Represe-
 ntatur etiam angeli sacrissimam trinitatem in com-
 muni. quod distinguunt omnes tres hierarchias
 as. et quilibet hierarchia ad hoc tres ordi-
 nes continet. Vnde deus est in trinitate ut
 maiestas. in cherubin ut veritas. in sera-
 phim ut caritas per que notatur trinitas perso-
 narum. et similiter inuenitur in alijs hierarchijs
 Sic apparet representatio trinitatis in sub-
 stantijs corporis et materialibus. Nam in om-
 ni corpore secundum. Vnde tres dimensiones
 existunt scilicet longitudo in linea. latitudo in super-
 ficie. et profunditudo siue profunditas dicitur esse in
 corpore. quod est eius dimensio proprie proprie. li-
 nea est trinitas producentis. et ideo operatur per quod est
 principium non de principio. Linea enim secundum
 philosophum. dicitur esse producens quod est principium a quo
 superficies fluit scilicet dicitur esse non producta
 Quia licet dicatur fluere a puncto usque ad
 punctum. quod non est in continuo nisi linea ducit ta-
 men non potest habere a puncto aliquam qua-
 titatem cuius punctum sit indiuisibile. Vnde linea
 potest continua non diuiditur in puncta sed in partes
 continuas. Et ideo philosophus non considerat pun-
 cta cum istas dimensiones non fluat a puncto sed
 a materia. Corpore vero est trinitas producti. quod per
 secundum quod est proprium corpori fluit a superficie
 Alioquin idem productum a seipso si in plano esset
 plures superficies. sed tamen dicitur corpus non esse
 productum quod non intelligibilis ultra corpus alia
 species magnitudinis differens ab istis. Vnde
 profunditas siue corpus congruit spiritui sancto
 quia ab aliquo procedit principio. spiritus et si-
 lius. sed nulla alia diuina persona procedit ab
 ipso. De quo etiam dicit. Apo. Corin. ii. q.

scrutatur profunda dei. Superficies autem pro-
 ducens et producta est. producit enim a
 linea et ipsa simul cum linea producit ipse
 corpus siue profunditatem. et ideo compe-
 tit filio qui nascitur ex patre. et ab eo similitudo
 et patre spiritui sanctus procedit. Et item bea-
 ta trinitas representatur in naturis. Com-
 petit enim ternarius numerus omnibus
 rebus naturalibus. Et quod secundum Pythagora-
 ram esse completum in natura habet pro-
 cipium medium et finem. Ideo Pythagoras
 docuit deum nature proprietatibus
 eminentem colere per in die. Quia ipsa co-
 gnitio que de possibili est perficitur tribus
 scilicet sensu quo manuducimur. imaginatio de
 qua indagamus verum ex his que nos
 manuducunt. et intellectu quo conspiciamus
 inuentum. Ideo etiam honoramus deum
 ter secundum termegistum secundum tria puncta be-
 misperij id est mane meridie et vespere. vnde
 lex pythagoricorum et christianorum ado-
 rat ad orientem. Lex termegisti et macho-
 meti ad meridiem. lex Moysi ad occiden-
 tem. Et item posita sunt a philosophis
 in cultu dei tria. scilicet adoratio propter
 reuerentiam. thus propter distributionem
 suauissime cognitionis diuine et virtutum
 celestium terrestrium. hymnus secundum Pytha-
 goram propter concentum celi. Et item est
 representatio trinitatis in celis. in corpo-
 ribus celestibus. Computantur enim ab
 apostolo tres celi. quod dicit se rapitur ad ter-
 tium celum propterea quod in spheris celo-
 rum triplex est differentia. Quia est ali-
 quod celum mobile et stellatum sicut firmamen-
 tum cum quo etiam computantur septem
 planetarum orbis qui sunt sub eo. Aliquod
 non est mobile sed non stellatum sicut cri-
 stallum. vel si quod aliud supra ipsum quod
 sit primum mobile secundum astrologos. Ter-
 tium autem quod nec est mobile nec stellatum
 sicut empyreum quod est beatorum locum
 In celo etiam relato ad terram inuenitur
 triplex diuinitas. sunt enim tres vie conti-
 nue scilicet longitudo a sursum in deorsum vel
 conuerso. latitudo a dextro ad sinistram

Altitudo ab ante ad retro. Item in celo
 ad terram relato. relatio circumferentie
 ad centrum causat longitudinem ascendē-
 do et descendendo. Vnde non signorum in
 circulo obliquo facit altitudinem quod ab oc-
 cidente in orientem facit ante. sed retro est
 ab oriente in occidentem. Alius non mo-
 tus facit latitudinem. id est dextrum ad sini-
 strum. Et item representatio sancte trini-
 tatis in planetis est. Assignatur enim eis tri-
 plex circulus. scilicet deserens. equans et epicy-
 chus. Et item in eorum cursu dicitur esse
 triplex gradus. Quia quandoque planeta est
 retrogradus. quandoque directus. quandoque sta-
 tionarius. Nam quasi stationarius pater
 a nullo est procedens. sed quasi retrogra-
 dus est filius carnem assumens. tunc enim
 sol retrocedit usque ad decimam lineam. ut
 figuratum est Isa. lxxviii. id est usque ad hu-
 manam naturam. que quasi decima est
 post nonem ordines angelorum. et in deci-
 ma dragma figurata Luc. xv. Sed quasi
 directus est spiritus sanctus. qui nullus est
 ad directionem fidelium. Vnde Psal.
 Spiritus tuus bonus deducet me etc. Sed
 precipue sancta trinitas. representatur in
 sole. qui est maximus planetarum. In eo-
 dem sole secundum Augustinum hec consideramus
 quod est. quod lucet. quod calet. Primum competit
 patri. a quo filius habet esse et spiritus sanctus.
 Secundum filio. Tertium spiritui sancto. Et item
 est representatio trinitatis in locis. Et non
 triplex locus deputatur creature rationali. scilicet
 locus sumus id est celum vbi sola letitia. et est
 infernus. id est infernus. vbi sola tristitia. et est
 medius hoc est mundus in quo sunt sum-
 ma speranda. et infima timenda. Vnde
 Phil. ii. In nomine iesu omne genu
 flectatur celestium terrestrium et infernorum.
 In nomine iesu ut dicit Ambrosius. tota tri-
 nitas representatur quod iesus interpretatur
 vnctus. in quo intelligitur vnctus. et vn-
 ctio et ipse vnctus. Vnctus pater vnctus
 filius. et vnctio spiritus sanctus. Et ideo in
 nomine iesu olim in apostolorum tempo-
 ribus credentes baptizabantur in nomine

trinitat. Et sic respicit trinitas in illis quod di-
stinguuntur per se; per triplicem quod sunt simpliciter. Leuia
ut est ignis: vel simpliciter aqua ut est terra, vel me-
dia grauius et leuia sicut aer, qui est grauius
respectu ignis, leuia autem respectu aque, et
aqua quod est leuia respectu terre, grauius, autem
respectu aeris. Item in elementis inueni-
tur quedam alia trinitas respectu loci: quod
solum tria elementa se coniungunt in loco
generationis, scilicet aer aqua terra. Aer enim
non plus habet de natura grauius quam aqua
de natura leuia. Specialiter autem ignis re-
presens sanctam trinitatem, quod ignis ap-
paret tripliciter, in flamma luce et carbone.
Item quod ignis habet triplex esse, est enim
ignis purus in propria sphaera, ignis con-
iunctus rei combustibilis, scilicet in aliena ma-
teria, et est ignis mixtus, sicut in elementata, i-
qua sunt quosdam ignis et etiam alia ele-
menta sunt actu. Non quo ad esse primum
scilicet formam substantialium, sed quo ad esse
secundum scilicet qualitatium suarum que sunt redu-
cte ad medium, et ideo sunt ibi sicut extrema
in medijs, et sunt aliquos nullo modo sunt
ibi actu, sed sunt ibi virtute. Representat
etiam trinitas beata in aere qui distingui-
tur per tria interstitia, superius quod dicitur
ethericum et medius ac inferius quod dicitur
aerem. In supremo est calor et lux propter
ignis et solis propinquitatem. Similiter in
inferio propter repercussionem radioz
a terra. In medio autem ad quod non potest per-
tingere reflectio radioz est frigiditas et ob-
scuritas. Aqua etiam representat personas
trinitatis, quod inuenitur aqua triplex, scilicet con-
densata ut in nube, vel congelata ut in gla-
cie, vel liquida ut in fonte vel flumine. Est
enim aqua unum ex illis tribus que testimo-
niū dant in terra ipsi trinitati beatissime
Iohannis. Tres sunt qui testimonium dant in ter-
ra spiritus, aqua, et sanguis, spiritus in qua san-
ctificationis, aqua ablutionis, sanguis redem-
ptionis. Terra quoque representat beatam tri-
nitatem. Dicitur enim Iherusalem. Quis apper-
dit tribus digitis moles terre, per quos tres
digitos intelligi possunt tres persone diui-

ne in orbe terre representate. Unde et ter-
ra que inhabitatur trisarie a sapientibus
est diuisa. Unde una dicitur Asia, altera Euro-
pa, tertia Africa est. Et est Asia mundi totius
pars media a meridie per orientem usque
ad aquilonem, pensata a quadam muliere sic
vocata, que apud antiquos regnum tenuit
orientis ut dicitur Iherusalem. Europa vero a se-
pentrione usque ad occidentem est extensa, quod
sic vocata est ab Europa filia regis Libie,
qua Iuppiter rapies ab Africa duxit in
Cretam, hanc partem orbis vocauit
Europam. Et sic in Europa, iuxta gentes sunt
ut dicitur Chrysostomus, Africa vero ab oc-
cidente usque ad meridiem est pensata sicut por-
recta et sunt quosdam dicta Africa quasi ap-
ta eo quod soli omnino sit aperta et nulli quasi
frigor sit subiecta ut dicitur Iherusalem. Alii autem
dicunt ab aser filio Abraam ex certa causa esse
dictam qui versus Lybiam orbem duxit ex-
ercitum et ibi victis hostibus concessit, et
Africa cum Europa est totius orbis medie-
tas. Quidam vero dicunt quod has tres parte-
m mundi tres filii Noe diuiserunt postquam egressi
sunt de arca, ita ut Sem cum sua posteritate
futura occuparet Asia habet Europam
et Cham possideret Africa sicut dicitur glo-
sa Seneca, et idem dicitur Chrysostomus, et Iherusalem.
Item beata trinitas representat in mo-
tibus. Est enim motus secundum locum triformis, re-
ctus circularis et obliquus. Item distinguitur
motus secundum aliquos in naturalibus, cuius princi-
piū est natura, et violentū cuius principium est
ab extra, et aiale cuius principium ab intra, quod
ab aia que mouet multipliciter. Item in
numeris est representatio trinitatis. Nam pri-
mū ipse est ternarius numerus in quo perfectio
primi representat, sicut dei qui trinus est et unus.
Iam omnes res que sunt ista tria, scilicet principium me-
dium et finem dicitur esse perfecta, videtur quod in tri-
ario numero finis conformatur principio, et ideo
sic dicitur per primo celi et mundi secundum transla-
tionem arabicam. Per hanc numerum scilicet ternari-
um adhibuimus nosmetipsos magnificare
unum deum eternum proprietatibus eorum que

sunt creata. Unde et hermes trimegistus po-
nit mundum perfici in tribus primariis, quod est im-
pulsio vel impletio causarum, necessitate quod est
equatio causarum, per motum ad eam, et ordine quod
est distributio cuiuslibet producti in locum et
officiū suum. Item numerus diuisus in tria, quod
numerorum secundum Iherusalem, alii lineales alii super-
ficialis, alius vero solidus. Linealis est quod ab
unitate incipiens ordinate procedit ut unus
duo tres, et sic in infinitum. Superficialis vero
numerus est ductus in se vel in alium semel ut
bis duo, bis tria. Solidus autem est quod ducitur
in se vel in alium semel et postea semel ducit
in totum, ut cum dicitur bis duo bis ter tria ter, et
sic de alijs. De alia distinctione numeri per
tria et quod numerorum alius digitus alius arti-
culus et alius compositus. Digitus enim conti-
net numeros simplices ab unitate usque ad
decem. Articulus continet decem et alios de
narios, ut viginti, triginta, quadraginta, et
sic de singulis. Compositus vero utrumque co-
plectitur, ut undecim, duodecim, tredecim,
et cetera. Item respicit trinitas in figuris. Nam
primus figura dicitur rectilinea. Hec est triangelus
bis tres angulos equales duobus rectis. Cui
eodem aia vegetabilis, que habet tres vires nu-
tritiua augmentatiua, et generatiua. Est ergo
triangulus tribus lineis inclusus in tribus angu-
lis extensus, et per tres species diuisus, quod sunt secundum
primum eglaret, quod habet duo latera equalia, Iherusalem
les quod habet duo latera tantum equalia, et gradatū qui
habet latera inequalia. Figura circularis repre-
sentat trinitatem quod dicitur est circulo filius. Dicitur
enim hermes supradictus quod monas gignit
monadem, et in se suam reflectit amorem. Ad
quo ad nostrum intellectum trahentes dicimus
quod pater unum unicum generat et genuit filium
ab eterno cum quo est simul ab eterno spirat
spiritus sanctus, quod est nexas et amor amborum.
Nam deus pater ab eterno se perfecte intelligit et in-
telligendo se diligit, quia dilectionem extra
se ad alium non extendit sed in se reflectit quia
ad intelligentem et intellectum ad patrem et filium
a quibus procedit ipsa dilectio ad modum cir-
culi in seipsos reflectit. Unde omnino de-
us in essentia unus pater intelligens et intel-

ligendo filium gignens, et amor ab utroque
procedens ut in utroque se referens et reflectens
propter quod trimegistus fuit interrogatus
quid esset deus? Respondit deus est spha-
ra intelligibilis, cuius centrum est vbius circu-
ferentia non nullus. Nam quod deus corpus non
est nec esse potest, eo quod sume simplex est quod
omne perfectissimum opus esse simplicissimum
eo quod perfectius componens sit omne com-
positum, adeo ad differentiam sphaere corporalis
dicitur quod est sphaera intelligibilis. Unde in ce-
tro quod est quid minimum et simplicissimum
circuferentia comparatur diuina simplicitate
intelligit, sed per circuferentiam que est ma-
xima imensitatem diuinam accipit. Est ergo
sensu descriptiois predictae, deus est spha-
ra, principio carens et sine multo magis
circulus siue sphaera, ut sic eius notet eter-
nitas, intelligibilis ut notet eius imateria-
litas. Cuius centrum idem indiuisibilis et sim-
plex essentia vbius tota est, sed circuferentia
cuius idem est mensuras nullus est, quod a loco
comprehendi non potest, sic est circuferentia pri-
mi celi dicitur minimum loco contineri, quod si pri-
mum celum esset in loco cum loco sit terminus cor-
poris continentis ut philosophus in physicis dicit,
extra celum aliud corpus esset quod celum include-
ret, et sic sequeretur quod de illo alio corpore, et
sic de alijs, et ita procederet in infinitum quod est
inconueniens. Unde secundum Alexandrum vltima
sphaera nullo modo est in loco, sed Averroes
dicit, quod licet vltimum celum non sit in loco per
se idem secundum circuferentiam, est tamen in loco per
accidens ratione centri circa quod mouetur, quia
ipsum centrum habet fixationem in loco. Sed rationabili-
us videtur deum habere centrum scilicet quod vltima sphaera est
secundum circuferentiam dicitur esse in loco ratione primi, quod
partes mutant locum substantiam et rationem, licet non
actu scilicet potentia tamen cum non sit per actu diui-
sa. Si enim esset pars celi actu diuisa tunc esset
actu in toto sic in loco. Unde quod aliquid dicitur de
toto ratione primi, in quantum partes vltime sphaere
sunt in loco in potentia, tota vltima sphaera
est in loco per accidens ratione partium quod
sufficit ad motum circulaem. Quicquid autem
sit de sphaera corporali, de deo tamen qui

est sine quantitate immensus et omnino indivisibilis. hoc est verum quod nullo apprehendatur loco. Sic ergo dicitur ipse propter suam eternitatem et intelligibilis propter suam immaterialitatem et dicitur habere centrum propter suam simplicitatem. ubique totus propter suam indivisibilitatem. et dicitur esse nusquam id est a nullo loco comprehensus propter suam immensitatem. Item representatur trinitas in consonantijs musicis. Sunt enim musice tres partes. scilicet armonica rhythmica et metrica. Item armonica fit tripliciter. Nam secundum Pythagoram, omnis sonus armonicus aut vocatur editur scilicet per fauces. aut flatus scilicet per fistulas. aut pulsus sicut per tympana psalterium et citaram et huiusmodi. Pulsus importat potentiam patris. vox refertur ad sapientiam filij flatus ad bonitatem viui ficatiam spiritus sancti. Sic patet quod beatissima trinitas in omnibus licet vario modo representatur suis effectibus quod deus omnium auctor est non solum ut unus sed etiam ut trinus. ex quo omnia. per quem omnia. in quo omnia cui semper sit honor et gloria et erit in secula.

Capitulum lxxij.

Verbum dei assimilatur lumen iuxta illud Psalmi. Luce na pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis. et decem similitudo attenditur quas tum ad septem. Primo quod lumen est diuersorum corporum diuersimode penetratiuum. Unde auctor perspectiue dicit quod lumen est triplex. scilicet reflexum fractum et directum. Reflexum sicut a speculo et alijs politis corporibus que lumen a se receptum reijciunt. Et tales sunt qui verbum dei audiunt sed ipsum auditum reijciunt vel contradicendo vel contrasaciendo. Sicut illud Job. xxxiij. Ipsi fuerunt rebelles lumini. vel reijciunt illud obliuiscendo. scilicet illud Ieremiam. Comparabitur viro consideranti vultu natiuitatis sue in speculo. Psalmi. Proieci sermones meos retro sum sed Luc.

x. dicitur. Beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud. Aliud est lumen fractum. sicut quando lumen venit ad corpus aliquantum densum vel durum. Tale enim corpus lumen in se recipit sed propter materiam que oino non obedit ut transire lumē possit. lumē non recte incedit sed ab ictu recto diuertit. et talis incessus dicitur fractio radij. Sic frangitur verbum dei in his qui audiendo ipsum suscipiunt sed non obediunt faciendo. Unde nec recte ipsum suscipiunt et ideo dicitur Ieremiam. Esote factores verbi et non auditores sicut fallentes vosmetipsos. Matthei. vi. Vide ne lumen quod in te est tenebitur. Nam res quas radius non penetrat licet ex vna parte ubi lumen recipit sit illuminata et alia tamen ad quam non transit remanet tenebrosa. Unde tales licet illuminentur in eo quod audiunt. tamen tenebrosi sunt in eo quod non faciunt. Tertium lumen dicitur directum quando non repellitur nec materiam inobedientem reperit sed libere transit. et operationes perfectas facit. Sic simili modo etiam verbum dei est cum diligenter et perfecte auditur ac deuote. quod tunc memoriter retinetur et obediens ac sollicitus impletur. Unde tunc perfectas operationes facit. quod ad eternam beatitudinem perducit. sicut illud Ieremiam. Si quis spererit in lege perfecte libertatis. non audivit obliuiosus factus sed factor operis vel verbi. hic bonus in facto suo erit. Psalmi. Deducet quasi lumen iusticiam tuam. Nam lumen huiusmodi transiēdo deducit a principio ad medium et de medio ad extremum. Sic verbum dei quando auditur aure. retinetur corde. perficit opere. tunc iustificat hominem et dignum reddit eterne beatitudinis. Secundum quod lumen est formarum vel figurarum declaratiuum et manifestatiuum. sic verbum dei manifestat nobis formas et figuras virtutum et virtutum. Ephe. v. Omne quod manifestat lumen est. Tertium quod lumen est oculorum lenificatiuum. Ecclesiastici. xij. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solent. Sic verba dei interiores oculos sic

illuminant ipsamque lenificant et delectant. Prover. xv. Lux oculorum lenificat animas. Quarto quod lumen est ceteris oculis odiosum et molestie illatiuum. Sicut verba dei in hominibus prave dispositis sunt molesta. Job. iij. Dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. erant enim eorum opera mala. Quinto quod est pigricie excitatiuum. Nam lumen dei educens excitat mentem ad surgendum a lecto peccati et etiam ad bene operandum. Isa. lx. Surge illuminare hierusalem et sunt enim verba bona quasi stimuli. Ecclesiastici. xij. Verba sapientium quasi stimuli. Sexto quod lumen est formarum et specierum in superficie speculi vel alterius corporis polito impressiuum. Nam lumen politae materie superficiem pertingens in angulis equaliter se reflectit. et omnium subiectorum formas imprimat. Unde quod est extra substantiam in superficie collocat speculi per imaginem et figuram. Sic et per verba dei imprimuntur mentibus hominum diuerse cogitationes et affectiones quasi diuerse imagines. Nam quicquid verbum dei auditum mentes audientium eleuat in contemplationem. et amorem celestium. quicquid etiam imprimat timorem suppliciorum infernalium quicquid etiam contemptum et despectum omnium mundanorum. quicquid fugam et odium omnium viciozum. Et hoc precipue facit verbum dei in mentibus politis et a peccatorum rubigine teris. Unde hoc est lumen sapientie quod mentes multipliciter informat. Sap. vi. Diligite lumen sapientie. Septimo quia lumen secundum dispositionem materie quam subintrat est variationis susceptiuum. Nam eius claritas itenditur in materia seculenta et pura. et remittit in materia seculenta. Sic verbum dei in mente pura et terrena a vicijs lumē sapie plurimum inducit. Sed in mente impura et seculenta peccati lumē sapie vix non imittit. Item in diaphana materia quod ob sculum non inuenit. id est per ea irradias proprios fulgores exprimit et ostendit. ut Dionysius dicit. quanto perfectius in illa profundat tanto latius et ea refusa ad alia deriuat. Quibus aut

lumen materie grosse infunditur imperfecite ab ea recipit. Unde solum se diffundit extrinsecus. Sic verbum dei in mente perua non habet opacitatem vel grossiciem materialis amoris fulget vel splendet secundum illud Job. xiiij. Lux splendida fulgebis. id est solum in te splendida eris sed et alijs per doctrinam vel bonorum operum crebra fulgebis secundum illud Matthei. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra et. Unde de talibus dicit Baruch. iij. Stelle viderunt lumen in custodijs suis. Stelle enim sunt mundissime subiecta lumē a sole precipit quod alijs refundit. Sed in mente ubi est densitas amoris materialis et terrenalium lumē diuini verbi solum exterius in auditu precipitur et si aliquo modo ad cor traseat non ibi figuratur vel aliqd operatur sed citius a contrario facti sui affectu repellitur. Sic lumē a grossis vel compactis corporibus repulsa patitur nec ad interiora admittit et in superficie esse videtur. Item verbum dei assimilatur ipsi radio solari. et eius reflectione generatur flamma ignis. ut dicitur Matthei. i. Sol resulsit quod patet erat in nubilo. et accessus est ignis magnus et. Ita frequenter diuini verbi generatur in mente hominis mirabile flammam amoris. Psalmi. Eloquium domini inflammat eum. Et nota quod radius inflammatōne causans opus quod sit a corpore terminato solido et firmo. permanet. Unde radius solis in aqua fluente inflammatōne vel ignitione causare non potest. et eo quod huiusmodi aqua non est solida nec permanens nec est terminata. et ideo nullam formam retinens. posset tamen fieri in aqua contenta in aliquo vase valde rotundo et solido et terminato et quiescente. puta in ampulla vel huiusmodi. Et ita sicut est ad hoc ut ex verbis diuinis cor hominis inflammetur opus quod fit terminatum per ingredi sobrietatem. scilicet ut non plus velit sapere quam opus sed sapere ad sobrietatem. Item opus quod fit solidum. non contractum siue obliuiosum. ut scilicet quod ex vna parte recipit et alia parte effundit. Unde dicitur Ecclesiastici. xij. Loquatur quasi vas contractum omnem sapientiam non tenebit. Del. huius est solidum. non molle. quod

quodcumque molle est sicut facilliter impressionem recipit. ita facilliter amittit. Et talis est sicut facilliter ad verbum dei accedit ita facilliter extinguit. **Item** opus quod sit permanente ut non ad tempus credat in tempore tentationis recedat sicut illud Joannis. v. Si manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis etc. **Cor** ergo quod habet stabilitatem et soliditatem vehementer inflammatur et incenditur per divini eloquii id est sacre scripture radium Luc. xxiij. **Cor** nostrum ardens erat in nobis dum loquebatur nobis in via etc. **Item** verba dei frequenter predicata assimilantur scintillis. **Primo** quod scintille habent igneitate. Nam scintilla est modica ignis particula ex materia ignis caloris impetu resoluta. Quia scilicet ex mente celestis desiderij vel superni seculi igne accensa verbum devote predicantis egreditur cum impetu fervoris. quo mentes audientium succendantur et inflamantur. **Item** illud Eze. j. Scintille quasi aspectus eris candentis et ardet. ex quo scintille procedunt id est verba ignita. **Secundo** verba dei frequenter audita assimilantur scintillis ratione mobilitatis. quod habent mobilitatem: quia scintilla motu vel resolvitur sursum movetur. sed dum ex partibus terrestribus gravatur ad centrum iterum reclinatur. et ideo scintille discurrunt nunc ascendendo nunc descendendo Sapi. iij. **Tandem** scintille in arundinetis discurrent. Sic sancti predicatorum nuntius per suum verbum corda audientium ad celestia elevarit. et tunc eorum verba sunt vel scintille ascendentes. sed interdum propter auditorum imbecillitatem coguntur ipsa verba que predicant temperate. et ea potius auditorum fragilitati quam suae auditati concordare. et tunc eorum verba sunt quasi scintille descendentes. sic faciebat Apostolus Romano. viij. Humanam dico propter infirmitatem carnis vestre. Interdum etiam ea temperant propter infirmitatem propriam. **Item** illud Cor. xij.

Parco autem ne quis existimet aliquid esse supra id quod videt in me aut audit ex me. **Ter**cio quod scintille habent luminositatem. sic sanctorum predicatorum verba illuminant audientium corda ad considerandum dei opera Eccl. xliij. **Desidera** bilia omnia opera eius et tanquam scintille que est considerare. **Quarto** quod scintille habent virtuositatem. **Ex** modica enim scintilla fit sepe maximus ignis. Ita similiter ex brevi predicatione imo aliquando ex brevi sermone sequitur magnus fructus Eccl. xj. **Ab** scintilla una augetur ignis. **Unde** Actu. x. dicitur quod predicante Petro ceci dit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum dei Sapi. ij. **Sermo** scintille ad commovendum cor nostrum. **Item** verba dei assimilantur guttis et stillis rosarum et pluvie. **Unde** **De**utero. xxxij. **Con**creta ut pluvia doctrina mea. sicut ut ros eloquium meum quasi imber super herbarum. et quasi stille super gramina Eccl. xliij. **Guttae** pluvie id est verba doctrinae celestis quis dinumeravit? **Nam** sicut sapientie eius non est numerus ita nec verborum eius. **Sunt** etiam sicut stille terram humectant. radices ingrossant. semina fecundant. plantas et arbores vegetant pisces in mari recreant. ostreas impugnat ac in eis margaritas generant. **Item** super et lapides cavant. Ita similiter etiam verba divina audita devote vel lecta animam humectant devotio. radices cordis id est cogitationes et affectiones ingrossant augumentatione. semina id est bona proposita fecundant operatione. plantas et arbores id est noviter conversos et penitentes qui debent fructus dignos penitentie facere. vegetant id est confortant spirituali refectione. pisces in mari. i. positos in amaritudine et tribulatione recreant interiori consolatione. ostreas id est claustrales et inclusos impingunt religionis observatione. ac in eis margaritas puritatis generant sollicita castificatione et emendatione. **Item** lapides. i. lapidea et dura secularium corda et peccatorum

emolliunt et cavant id est ad compunctionem et penitentiam disponunt frequentia auditione. sicut gutta cavat lapidem non vi sed sepe cadendo.

Capitulum lxxxiij.

Marginum sanctarum perfectio assimilatur circulo galactie propter quatuor. **Primo** propter decorem et pulchritudinem. Nam galactia est circulus celestis ceteris circulis pulchrior. **Et** similiter de virginitate dicitur **Lip**rianus quod est flos ecclesiasticus gratie spiritualis. et illustratio portio gregis christi. **Et** Ambrosius de ipsa dicit in libro de virginitate. pulchritudinem que potest estimari maiorem decore virginitatis. **Que** amatur a rege: probatur a iudice. dedicatur a domino: consecratur a deo. semper sponsa semper inupta. **Unde** nec amor fratrem habet nec damnium pudor. **Secundo** propter honorem. Est enim virginitas tanto honorabilior quanto sublimior. **Eius** autem sublimitatem ostendit galactie situs. que medium tenet inter duas partes celi inequales. virginitas similiter medius celi tenet. **Namque** angelis debetur et hominibus. inter quos quasi media est virginitas habens cum hominibus communem carnis fragilitatem. **Sed** cum angelis habet communem et quasi supra homines incorruptionis integritatem. **Propter** quod dicit **Micro**. quod in carne preter carnem vivere angelicum est non humanum. **Damasce**nus dicit quod abstinentia a nuptiis est angelorum imitatio. **Dicit** enim **Ordo** lo. in almagesti libro octavo ca. ij. quod circulus galactie duplex est. **Unus** quasi intra alium et ille qui est intra continuus videtur incipiens a pedibus geminorum et regitur in geminos per principium sagittarum. **Et** alter est supra illum non ubique coniunctus ei. sed in aliquibus partibus coniunctus ei. et in aliquibus distinctus ab eo. et iterum ille exterior circulus non videtur omnino continuus ab aliquo puncto in punctum

idem. sed in multis locis videtur interfectus. Similiter etiam duplex est perfectio sicut incorruptio virginialis. **Una** interior in proposito mentis et hec continua. et perpetua debet esse. **Alia** est extra virginitas. scilicet carnis. et hec interruptitur seu corrumpitur per violentiam absque consensu mentis. et tunc non amittitur meritum virginittatis sicut dicit sancta Lucia. **Si** me inui tam feceris violari castitas mihi duplicabitur ad coronam. **De** autem due integritates in quibusdam inveniuntur. **Coniuncte**. quod utramque habent: in quibusdam **disiuncte** id est integritas carnis sine integritate mentis vel e converso. **Ter**tio virginitas assimilatur galactie propter candorem. **Nam** galactia quendam candorem habet. et ideo vocatur via lactea sive circulus lacteus et iste candor competit virginitati que est candor lucis eterne. ut dicitur **Sapien**. vij. **Quedam** sunt que habent lucem et incorruptibilitatem eternam id est interminabilem ut sol et stelle. et sic habent corpora sanctorum post resurrectionem que erunt sicut stelle in perpetuas eternitates. ut dicitur **Danie**. xij. **Quis** autem eterne lucis et incorruptibilitatis est quidam candor virginitatis carnis in qua nihil coinquinarum incurrit. ut habet **Sapientie** septimo. **Est** enim in carne corruptibili perpetue incorruptionis meditatio. ut dicit **Aug**. Eccl. xliij. **Pulchritudinem** decore et admirabitur oculus. **Quar**to propter splendorem. **Nam** galactia inter omnes circulos celestes meliorem habet claritatem. **In** locis enim illis ubi videtur galactia sunt stelle multe. parve quasi contigue in quibus diffunditur lumen solis omnino luminoso. et magis refulget fulgor ille. et ibi materialis est pars orbis id est spissior. et ideo aptior ad tenendum lumen et terminandum visum. et ideo apparet locus iste magis radiosus. **Similiter** virgines in celo habent singularem splendorem glorie. **Namque** virginari debetur aureola. **Unde** corpus virginis est in celo sicut circulus splendi-

diffimarum stellarum *Ista. xiiij. Stelle ce-
li splendor carum. Quinto propter fictio-
nem. Nam galaxia ut dicit pbs in libro
Dehib. no recedit ab vno loco orbis. qd
intelligitur quantum ad apparentiam pro-
pter motu tardissimu. qd in rci veritate co-
pertum est. qd galaxia mouet motu stella-
rum fixaru. scz in centu annis vno gradu.
Et hec immobilitas conpetit virginibus
sacris. que ita inbecerut tpo qd nunq ab
eo potuerit separari Apo. ad Roma. viij.
Quis nos sepabit a charitate xpi.*

Capitulum xxxiiij.

Virtutu perfectio di fitis ar-
cturo. de quo Job. x. Qui fa-
cit arcutum et ononas etc.
Nam arcutur a septē stellis
in axe fictis et in se reuolutis
constituit. ut dicit *Ihido*. Hoc ergo signū
septem stellaz significat in aia perfectio-
nem septem virtutu propter gnq. *Primo*
propter numeru: qd septem sūt stelle
illud signū decorantes ita sūt septem vir-
tutes aia perfectiores. scz sūt septē que i
nobis regenda sūt. tria ex pte aie. et qua-
or ex parte corporis. Aia enim constat ex
tribus potētis. corpus vno et quatuor cle-
mentis. Nā ex pte aie pma est via rōnalis
que illustrat fide ad cognoscēdū verum.
Secūda est vis irascibilis. que erigit spe
ad malū declinandū. Tertia ē vis concu-
piscibilis. que incendit charitate ad diligē-
dū bonū. Sed quo ad quatuor elementa
ex qbus constituitur corpus. *Primo* in
igne fulgēte accipe iusticiam de qua dicit
pbs in. i. *Ethi*. qd est preclarissima virtutū
Et sicut ignis purgat feces metallozum.
Ita iusticia purgat vicia malefactorum.
In aere vno illustrant et viam qua eundū
est ostēdēte accipe prudentiā dirigentem.
In aqua ardorem refrigerante et terram
ne dissoluat in puluere suo humore conti-
nente accipe temperantiā. ardorem concu-
piscētie restringentē. et carnis continen-
tiana conseruantē. In terra percussa vndi-
qz aquis. et tamen inobdūter permanen-

te accipe fortitudinē in periculis roboran-
tem. *Iste* ergo girus arcuturi ē quez nulla
hominum potest violentia dissipare *Job*.
xxxvij. Nūquid girū arcuturi poteris dis-
sipare. *Secūdo* representatur hāz virtutū
perfectio ppter fitū. Nam sūt *Grego*.
ter omnes circulos superiores alios. et
culus arcuturi. et polo stellis altissimis stel-
le eius sūt vicine. et nos per altitudinē di-
ctaz virtutū maxime apporimamus deo
et angelis beatis qui sūt in celis. *Ter-
tio* ppter aspectum. Apparēt. stelle ille
radiose et rutilantes forme. Quaz quat-
or anteriores in modū quadranguli alter-
nis lateribus ordinant. Tres vno sequē-
tes stelle in modū semicirculi ordinantur
et disponunt. Sūt et he virtutes quando i
homine sūt euidētiū operum radiis se
ostendūt. Sed pntem quatuor quadrāgu-
lares. sūt quatuor cardinales virtutes q
bus diuina vita et quatuor lateribz ordi-
nat et roborat. Nam prudentia dirigitur
in eligendis. temperantia disponitur in vte-
dis. fortitudine roborat in sustinendis. ius-
ticia vno in distribuēdis. Alie vno tres q
quasi semicirculū faciunt sūt tres virtutes
theologicę. que nos in pnti vita respectu p-
fectionis patric non ex toto sed ex pte p-
ficiunt. et ideo non totū circulū sed quasi se-
micirculū faciūt. Nam ex parte fide co-
gnoscimus. spe impfecte tenemus chari-
tate diminute diligimus. *Quarto* pro-
pter motū. Nam ille stelle sub polo. circa
axem locatē sicut sicut dicit *Grego*. ver-
tunt circa axem sicut visa circa stipatē. Et
hinc ē qd ille circulus vocat visa maior sic
macrobius dicit. Item sicut dixit *Grego*.
ille circulus semper vertit et nūq ad ima
dimergit. Et qn tres stellas elcuať quoz
ad ima declinat. Et eobuerso cuz quatuor
sursum erigit tres alias ad ima submitit
Quia videlicet he virtutes semper circa
rectum se vertunt et nūq ab eo recedere
vel ad ima sen obliqua viciorum ruere p-
mittunt. Et qz tres ad contemplationem.
scz theologicę. quatuor vno cardinales. ad

actiua vitam pntent cum ille dimittunt
iste lenatur et eonuerso. Quia quāto ma-
gis cōtemplatiue inhsimus tāto magis
remittimur in actiua ppter qd dicit *Be-
da* qd cōtemplatiua ē ab omni actōe gescē.
Quinto virtutes assilant arcuro pp esse-
ctum. Nam arcutus dicit ab arcando:
qd suo frigore arctat et strigit terrā. Vn-
de dicit *Job*. xxxvij. Ab interioribus egre-
ditur tēpestas et ab arcuro frigus. Ipsa
enim pte surgit frigus ppter elongantiā a
calore solis. frigore vno poro ire arctat. Si
mūlter etiā qui in istis virtutibz est pfectus
totaliter refrigerat contra terrenaz et coar-
ctat quātū pōt poro ire. i. necessitates corpo-
ris sūt illud Apo. i. *Thi*. vij. Habētes ali-
menta et qbus regamur bis contēti sum?
Item septē virtutes assilant septem
planctis. Nāz i luna que est primus pla-
neta versas terrā: et partem vmbrosa no-
ctis tamē illuminatiua et rous generati-
ua representat fides: que ē omniū virtutū
prima. Et licz sit enigmatica: est tamē in-
tellectus ab erroris tenebris purgatiua et
rouis. i. doctrine celestis administratiua:
vel rous. i. diuine gratie ipetratiua. *De-
nari* autē qd pcedit solē et etiā diez et ex diei
apporimatione hz egros erigere assimi-
latur spes: que nūc pcedit vix solē et eter-
num diē et confortat animū deficientem
quousqz pueniamus ad patriā. *Soli* atē
inflāmāt et oia decorant assimulat chari-
tatis: qua corda inflāmāt et opa deo de-
notā et accepta efficiunt. *Ad* curio cu-
ius dicit esse animā disponere ad sapiētiā
et eloquentiā assimulat prudentia. *Char-
ti* cuius dicit esse ad animositatē dispone-
re: et sic aiam deiectam erigere et ad bella
preparare assimulat fortitudo: cuius est tē-
tationes cōstāter et viriliter ferre. *Yoni*
cuius est oibus puidere assimulat iusticia
que oibus pdest: dū bonos defēdit et ma-
los corrigit et refrenat a noxijs. *Satur-
no* autē qui est planeta frigidissimus: et cu-
ius est calorē firmamenti vel solis in istis
terioribus tēperare assimulat tēperantia

que hz estuantes passiones et cōplectiones
in corpe humano tēperare. *Item* de q-
tuor virtutibus cardinalibus siue de via
ipsaz instruit nos tēpus. Nā primo quidē
dem instruit nos tēpus de vlti prudentie.
Est eni boniū prudentia tripliciter neces-
saria. *Primo* in agēdo qd sicut dicit pbs
vi. *Ethicoz*. Prudentia est recta ratio agi-
bilium *Prudentia* igitur ad prudentia: ea
que agit mensurare sūt mensura debite
romoz: de hoc nos instruit tempus sicut
dicit *Alkindus* in li. de quinqz elementis
quia est mensura rerum mutabiliū. Vn-
de quia omnis actio hominis est cum tē-
pore et mensura. debet prudens in actioni-
bus suis se tēpori cōformare: ut. *soia* faci-
at cā debita mensura. *Item* docet nos tē-
pus ordinate opari vno post aliud qd tē-
pus sicut dicit pbs in. iij. *Physicoz* ē nu-
merus motus hz prius et posterius: et hoc
ad prudentiā pntent. Nā omnia simul vel-
le agere: scz ordinate vno post aliud. Vn-
de *Ecclij*. Fili ne in multis sint actus tui.
Et idē metricē dicit pluribus intēns mi-
nor est ad singula sensus. *Secūdo* ne-
cessaria est prudentia in disponēdo. Et hāc
docet nos habere tres ptes tēporis: qui-
bus tres ptes prudentie adaptant. *Diuidi-
tur* eni tēpus in ptesens pteritū et futurū
Et sūt hoc assignat *Tullius* tres partes
prudentie. *Memoria* in recordatione pte-
ritoz. *Intelligentia* in ordinatione ptesen-
tium et prudentiam in puisione futurorum.
De qbus *Deui*. xxxij. *Prima* sapient. i. p-
terta et intelligerent ptesentia ac nouissi-
ma. *Puidere* i. futura. *Tertia* necessa-
ria est prudentia in cauēdo. *scilicet* futura pericu-
la. et ad hoc sollicitat nos tēporis. alterabi-
litas. Nā tempore nihil alterabilis et iō
corpi nihil est piculosius. Quia dicit *Ypo-
cras*. Mutatio tēporis maxime generat
morbos. Subita eni mutatio caliditatis
in frigiditate corpora alterat et mutat. Et
idē qz natura nō patit repētinas mutatio-
nes: subita mutatio tēporis est cā infirmi-
tatis. Sūt enim precipue quatuor tēporis

qualitates. Quaz differantia cā est suo modo tā corpalia q̄ spūalis infirmitatis: a quibus q̄ moderna tēpora p̄cipue abū dare videntur sume debet cauere homo sapiēs videlicet calidum frigidū humidū sicum. Quoz q̄ bis modernis tēporib⁹ et emplariter loquēdo oīa simul inordinate abūdam: vidētur adesse tēpora de q̄bus p̄ dicit. Apo. Instabūt tempora periculosa. Estuat enī tēpus nūc ardore inordinato .i. desiderio peccandi. Ysa. i. Succēsa est quasi ignis pietas. Itē abūdat frigiditas malicie et iniquitatis et dekeru calorū virilis et ordinati. f. charitatis. Math. xxiij. Abūdat iniquitas refrigescet charitas multoz. ij. Thim. iij. Erūt homies seipos amāes. ut hodie amat aliqd ppter deum sed ppter p̄m̄i omōdū. Vnde oīs amor est reciprocus in seipm: ideo opz vt remittatur in p̄m̄i et in deū. T̄ter est su per habūdātia scicitatis q̄ fit per ingrati tudinem q̄ deficiat hūozem vitālē in mū do. Vñ fm Ber. Ingratitudo est vētus vens rotē gratie flucta misericordie ve nas pietatis excitas. ij. Thim. iij. Erūt ho mics ingrati scelesti sine affectōe et ideo mūd⁹ hodie i pede stame vbi cōiūgebat ferrū teste. Daniel. ij. Quia. f. circa firrem mūdi crūt hoies sine sedere et sicci ab hu more gratie. T̄ter est intēperantia notū humoris voluptatū carnaliū in q̄bus ho mines p̄ posse abūdam. ij. Thim. iij. Erunt hoies magis amatores voluptatū q̄ dei T̄cedo tps inducit nos ad iusticiā cuius est cōitātē seruare sine p̄sonaz acceptōe. Vñ cōitātē iusticie tps p̄cipue seruatiqz nihil est in eo cōiūs et oibus equaliter est cōe. Vñ neglissimi sūt v̄rarij q̄ eo qd̄ de us fecit cōe v̄rarij durare dum tps alijs v̄p̄dūt. Sicut autē q̄ nihil cōe esse vellēt vt cupidi. Alij ho q̄ et si q̄q̄ cōta distribuāt tamē amore pecunie vel plone distribūtō nis et iusticie equalitatē nō seruant: quos oēs redarguit tēporis cōitas et equalitas. T̄terio tēpus inducit nos ad fortitudi nem. Pertinet enī ad v̄z fortē nō ocio

vel ignavia torpescere nec ppter difficulta tem aliquā ab ope virtutis desistere. Sed si aliq̄ remittit cōtingat cōtinuo reuini scere: q̄ oīa tēpus docet. Nam tēpus nūc q̄ quiescit et vicissim cursū peragit. In quo scz docet nos p̄gritū et ociofitatē vitare. Ad qd̄ insup sollicitat nos ipsius tēporis p̄ciofitas. Nam sicut dicit Augu. nihil ē tē pore p̄ciofius. Quia de ol possessioe simul duo hēri p̄t sed duo momēta simul ha beri nō p̄t. Vnde tps recuperationē nō recipit et id̄ perdit a nobis per oīū nō de bet. Sollicitat enī nos tēporis breuitas. Quia licz tēpus sit longū nobis tñ ē cur tā. Quz perexiguū et cū tēdio ē tps vite nre et id̄ sollicitat et nō pigre operandū ē. Ad. f. quozq̄ sollicitat nos tēporis incertitudo et ip̄ceptibilitas: qz vt dicit Irido. tēpus p se nō vinofcit sed solū per actus hūanos Itē vbi deficit ibi incipit: qz nūc qd̄ ē fi nis p̄teriti ē initiū futuri: vt hō dicit semā per illud. ps. Ego dixi nūc cepi. T̄ter tē pus si in hyeme reuincit x̄tinuo renouetur. T̄quarto inducit nos tps ad tēperanti am: q̄ maxime necessaria est ad p̄seruatiō nē sanitatis et gratie spūalis. Quod etiāz tēpus indicat: qz moderato tēpore in suis qualitatibus tēperato corpi nihil salubr⁹. Vñ dicit Ypoctras in aforismis de tēpo ribus moderatis. Si tēpora tēporaliter se haberint boni erūt stat⁹: et maxime bo ne enūciatiōis sūt egritudines: et hoc tpa luer et spūaliter accidit de medio et tēpera mento delectationū: qz cōser t̄pancia salu tem corpi et anime.

Capitulum. lxxv.

Virtuosi assimilant stellis q̄ ad tria. T̄terio quo ad stel larum essentia. Nam stelle s̄z sua essentia sūt pure: sūt ake sūt spherice. Quis virtuosi vi ri sūt puri p̄ cōtinētiā: alti per patiētiā et sūt spherici obediētiā. T̄cedo q̄ ad stella rā p̄manētiā. Quz stelle sūt incorruptibiles et saugabiles et icllypsabiles. Sic virtuosi vi

ri sūt incorruptibiles per tolerantia ifati gabiles p̄ cōstantia icllypsabiles per pleue rantia. T̄terio quo ad apparētiā: qz stelle sūt pure: sūt pulchre: sūt prime. Et duo si viri sūt puri per būilitatē: pulchri p̄ bone statē: p̄m̄i p̄ amoris vnitatē siue chari tatē. T̄quarto quo ad influētiā: qz stelle sūt virtuose opose et luminose. Similiter vi ri virtuti sūt virtuosi p̄ gram. Eccl. iij. Homines diuites in virtute pulchritudi nis studiū habētēs. T̄ter opo si iusticiā debet. q. Sancti p̄ si de vicerunt regna opati sūt iusticiā. T̄ter sūt luminosi p̄ do ctinā. Mat. v. Vos estis lux mundi etc.

Capitulum. lxxvj.

Vita hoīs nalis seu corpora lis assimilatur vmbre. T̄prio ppter caz. Quia vmbra sicut dicit Grego. et lumi ne format et corpe. Est enim obiecto corpi opaci ad luminosū. Sic vi ta humana causat et iūctione aie intel le ctine et corpi humani. Aia aut̄ intellecti ua put̄ intellectualis ē luminū cōparatur. Vñ et p̄s. iij. libro de aia. Intellectū agē tē q̄ est in aia dicit esse vt lumē et de hoc ē lumine dicit in. ps. In lumine tuo v debimus lumē. T̄ter signatū ē sup nos lumē vultus tui dñe. Et id̄ vita humana et vna pte bz nobilitatē scz et pte luminis .i. aie intellectiue a qua orit. Job. i. Vita erat lux hominū. Et alia ho vilitatē scz et pte corpi qd̄ viuificatur. de cuius ori gine dicit D. en. ij. Formauit deus hoiez de limo terre. Et bec duo tāgit. ps. quasi admirās tā dispariū cōiūctionē. Vñ in qt. Quid est hō qz inotuisi ei: aut fil⁹ ho minis: qz reputas eū scz quatū ad aiam. Nam quatū ad corpus vbi subdit. Hō van itan filis factus ē dies eius sicut vmbra p̄tereūt. T̄cedo hūana vita assimilatur vm bre: ppter figurā. Quadoqz enī vmbra bz figurā latā: q̄qz rotūdaz q̄qz acutā. Nam si corpus luminosū minus sit q̄ corpi ob iectū: tūc facit vmbraz tendētē in latū: ad modū calatbi. Et tali vmbre assimilatur

vita peccatiū que ē vita viciosa. Dec ē la ta porta et spaciōsa via q̄ ducit ad p̄drio nem vt dicit Math. vij. Et hoc accidit: qz luminare ē minus q̄ corpus obiectū: qz. f. minus p̄t in talibus aia q̄ corpus. Vñ caro in eis vñatur. Si ho corpiū lumi nosum: corpi obiecto est equalē facit vmbraz equalē et rotūdā. Talis vita est p̄ fectoz q̄ est vita virtuose et perfecta. Vnde assimilatur vmbre rotūde ppter perfectionē figure rotūde siue figure circularis q̄ fm p̄m̄i ē perfectissima figuraz. Talis vita ē corpi in q̄bus luminare parificat corpi ob iecto. In q̄bus caro spiritu conformat vt ambo pariter seruiat iusticie et virtuti. Si ho luminare sit maius corpore obiecto: tūc facit vmbraz tendētē in acutū. Vñ cum sol maior sit terra facit vmbraz pyramida le. Et hūc vmbre q̄ incipit a lato et tēdit i strictū assilatur vita dominū ip̄fectoz que adhuc sūt pugna et licz aliqd sentiāt de la titudine vicioz tñ pugne nō succūbūt: qz. f. se coartant per penitētiā scietes qz arca via est que ducit ad vitā. Mat. vij. T̄ter tio assimilatur vmbre ppter fugam s̄z illud. Job. xij. Fugit velut vmbra et nūc in eo dem statu permanet. Nam vmbra ad mo tum corpi mutatur similiter et ipa vita Nam nō est eadem sanitas corpi ma ne et vesper: et hoc ppter varietatem bu morum: in quozum adequatione sanitas consistit. Est aut̄ sciendum qz vmbra est corpi insequentiū fugitiua fugien tum insecutiua. Quia plurimi qui plus vitam diligunt: citius eam perdunt Et de talibus erat qui dicebat. Precisa est velut a tēcte vita mea etc. Ysa. lxxvij. Econuerso etiam plurimum accidit: qz qui plus cupiunt mori illi diutius vi uunt. Et de talibus erat qui dicebat D. en mibi quia incolatus meus prolongatus est etc. Psal. T̄quarto assimilatur vmbre ppter mensuram. Quia quanto dies est maior: tanto vmbra est mi nor. Quod fit: quia tunc sol est in celo altior et capibus nostris proximior.

Unde corpus minus lumini opponitur
 & ita fit umbra minor. Et ideo si sol dire-
 ctus super nos esset nulla super nos umbra
 appareret. Contra quāto dies est minor
 tanto umbra fit maior: q̄ est q̄ tunc sol a
 nobis est remotior sicut quando est in oc-
 cidente vel oriente. Sic etiam secidit i bo-
 minibus. Quia quāto dies prosperitatis
 est alior tanto fit umbra fit beuor: s̄m
 illud Eccl. x. **D**is potentatus beuor vita.
 Quod accidit vel ex inuidia q̄ plures in-
 uident magnis q̄ paruis. & idcirco frequē-
 tius occidunt ab eniulis. Del q̄ immodera-
 tius delicijs vunt & iō quātoq̄ infirmā-
 tur & moriunt. Del hoc etiam puenit ex
 diuina pudentia vt ostēdat diuitias & po-
 tentias humanas esse contēnendas. Si-
 cut petrus rancēsis dixit de vita sūmo-
 rum pontificū reddens rationez quare pa-
 rum viuūt cōiter cum sūmo gradu digni-
 tatis. Contrario aut quibus deficit tem-
 poralis p̄speritas prolixior vita videt. & ta-
 lis erat ille qui dicebat. Tedet etiam meaz
 tē. Job. x. **I**tem vita hominis assimilā-
 tur fauilla vt dicit Iſido. est ci-
 nis modicus ex extincōe scintillarū ma-
 terie derelictus. Tanq̄ eni scintille fulgē-
 tes fuerūt primi parētes: ex quoz materia
 p̄pagata sūt nostra cinerea corpora. Sed
 ex coz extincōe. s̄ peccati transgressione
 relicta est nobis fauilla modica. i. beuor vi-
 ta. Quia per vnu hominem intrauit pec-
 catum in mūdum. & per peccatū mors vt
 dicit Apo. Ro. v. Job. xxxiii. Assimilatus
 sum fauilla & cineri. **S**ecūdo propter ef-
 fectum. Nam fauilla inherēs carboni igni
 to fulgorem eius occultat. Tanq̄ aut car-
 bo igneus est spūs purus: qui ex fauilla &
 cinere. i. ex corpore vite necessitate mino-
 rat intellectū. **I**tem in operatione quia
 spiritus promptus ē caro at infirma. Mat.
 xx. Iſa. ij. Erit fortitudo nostra vt fauilla
 flupet: & opus nrm quasi scintilla. **T**er-

tio p̄pter motū. Representat eni scintilla
 triplicem motū. Primo motū nature. q̄
 fauilla vt dicit Bre. ad modicū ventum
 dispergit: quia dispersa puluis nunq̄ colli-
 gitur. **I**ta humana vita a modico cōtra-
 rio destruit & in pulverem mortis dispergit
 sed tamen motū homovit ad vitā redu-
 citur. Job. xij. Erāt sicut palee ante faciez
 venti & sicut fauilla quā turbo dispergit.
Secūdo motū culpe: q̄ fauilla de facili
 inflammat. sed subito propter defectū nu-
 trimenti ctinguit. Sic homo viuēs i car-
 ne luxurie vel auaritie igne. vel cuiuscūq̄
 peccati ardore de facili inflammat: sed ci-
 to labēte materia cū vicijs vita finit. **I**ſa.
 ij. Erit sic fauilla p̄transies multitudo eo-
 rum. **T**ertio motū gratie q̄ fauilla dū
 est ignita venti raptu sursum tendit. Sed de
 relicta p̄p̄tio pondere tendit ad ima. Sic
 anima boīs in hac vita posita calore cha-
 ritatis: inflamata vel statu spūssanti ele-
 uata sursum ad celestia tendit. Sed sibi reli-
 cta proprio p̄nitatis pondere & corruptibi-
 lis corporis mole aggrauata semp ad ima
 descendit. Del quādoq̄ aia sursum ascēdit
 p̄ orationē seruētur: q̄nq̄ ad ima descē-
 dit p̄ penitētiā humilē. Job. xij. **D**e repre-
 bendo & ago penitētiā in fauilla & cinere.
Item vita humana assimilatur vaporū
 p̄pter quatuor. **P**rimo. ratione eleua-
 tionis. Sicut enim p̄batur in li. de crepu-
 sculis: vapores in acre nō ascēdūt longi
 tribus miliarib⁹. Del saltem distinguūt
 tres regiones aeris in quib⁹ eleuantur va-
 pores. Quaz vna est calidissima. s̄. supre-
 ma. p̄pter ignis vicinitatē. Alia frigidissima
 scz media. **T**ertia temperata. s̄. infima. **T**a-
 les ē sūt tres etates qb⁹ hūana vita dedu-
 citur. **P**rimo est augmētatiua que scz
 durat vsq̄ ad viginti vnu annū s̄m au-
 gmentū lōgitudinis. vel vsq̄ ad. xxv. & bec
 s̄m quosda est etas calidissima. **S**ecūda
 aut etas statura: h̄ ē. xxv. vel. xxv. vsq̄ ad
 xl. si fit hō bone cōplectis. Et h̄ s̄m ali-
 quos ē magis sp̄ata etas q̄ p̄ma: quāq̄
 alij cōtrariū dicūt. **T**ertia defectiua est.

& h̄ est vsq̄ ad finem & bec etas est frigida.
Sz sic qdā vapores soluiūt aliq̄ i p̄ncipio
 sue eleuationis. s̄m p̄mo aeris intricillio
 sicut p̄ in nebula & alijs vaporibus hūi-
 dis. Quādoq̄ in medio sicut p̄ in nubi-
 bus. Quādoq̄ vō in supremo sicut p̄ de
 vaporibus ficis. Ita etiā de hominibus ac-
 cidit: q̄ quidā moriunt i adolescētia siue
 iuēntē quidā in media etate: quidā in se-
 nectate. **D**ñi mors etati nō parit. Et iō
 Beatus Ambrosius dicit q̄ mors est se-
 nibus in ianuis & iuuenibus in solijs. Et
 iō stultus est qui p̄penitētiā de vita cōfi-
 dit. **S**ecūdo assimilatur vaporū ratione di-
 stinctionis. Distinguitur eni triplex vapor
 . s̄. sicus siue terrenus. & hūidus siue aque-
 us & terra sūt vaporabilia elemēta. In his er-
 go tribus vaporibus tres modos accēpe-
 re possunt hominū male viuētium.
 Quoz v3 qdam sūt terreni per auaritiā.
 qdam vō quē per luxuriā & qdam ex
 vtroq̄ mixti per superbiā. Nam multi sunt
 superbi q̄ idcirco status altos & dignitates
 querūt & vt terrena possideāt & vt volupta-
 tib⁹ affluāt. i. Job. ij. **D**e q̄ ē in mūdo aut
 ē cōcupiscentia carnis aut cōcupiscentia
 aut supbia vite. **T**ertio assimilatur huma-
 na vita vaporū rōne durationis. q̄ vapo-
 res durant paz in acre & cito resoluiūt.
 Sic homines paruo tēpore viuūt in cor-
 pore & cito moriunt. Jacobi. iij. **Q**ue ē vi-
 ta nra: vapor ē ad modicū parēs. Dicitur
 eni occurrat humane vite decursus s̄m
 augmētū peccati. Nam a p̄ncipio mundi
 qñ nō erat peccatūz adhuc multiplicatūz
 boies viuēbant diuti⁹ sicut p̄ de p̄ma eta-
 te q̄ fuit añ diluuiuz: in qua boies diuti⁹
 me viuēbant vt vixerunt. Nam adam vixit
 noningētis. xxx. annis. Seth ei⁹ filius no-
 ningētis. xij. annis cui⁹ filius enos nonin-
 gētis gnqz annis. & cayn ei⁹ filius vixit no-
 ningētis annis. & sic de alijs p̄. **S**en-
 v. **P**ostmodū vō multiplicato vehēmē-
 ter peccato tpe noe idcirco deus diluuium
 & abbreviari voluit de cōinceps tēpus bu

mane vite dicēs ad noe. Nō p̄manebit
 spūs meus in homine in eternū. q̄ caro
 est. Eruntqz dies illius centu. xx. annoz
 Quāuis Augustinus hoc verbus exponit
 q̄ tñ tempus fuit abinde q̄ bec deus di-
 xit noe vsq̄ ad diluuiū. Unde erāt dies
 illius scz ad penitentiā indulti siquis redi-
 re voluerit centū & viginti annoz scz anq̄
 inducā diluuiū. **P**rimus tamen sensus
 adhuc sat pōt tolerari: q̄ certū est q̄ post
 diluuiū homines minus vixerunt. **A**dhuc
 autem vltorius q̄ a tempore diluuii sem-
 per inualecente peccato amplius decur-
 tata est intantū vt Dauid dicat in psal. vi
 es annozum n̄ozum in ip̄sis. lxx. anni. Si
 aut in potentatibus. lxxx. anni amplius co-
 rum labor & dolor. **Q**uarto rōne reso-
 lutionis q̄ scz diuersi vapores diuersimo
 de resoluiūt: sic diuersi homines a di-
 uersis vitijs abscōdunt. Nam quidā va-
 pores sunt qui resoluiūt siue conuertunt
 in ignem sicut illi qui ascēdūt sursum
 ad supremam aeris regionem que dicit
 regio cinis: vbi incēdunt & in ignem conuer-
 tuntur. Et tales sūt multi ad statu dignitatē
 eleuari. Qui vel incēdunt igne iracundie
 & senicie sicut Nero q̄ fuit crudelissimus
 & iracūdas. Del auaritie sicut de rege an-
 tigonō Seneca dicit q̄ fuit rex auarissi-
 mus vel igne concupiscentie & luxurie. si-
 cut de Sardanapallo refert **D**iosius qui
 fuit rex assyrioz luxuriosissimus. Quidāz
 vō vapores sūt qui resoluiūt in aerem
 siue ventum & iste ventus quādoq̄ eleua-
 tur in altum & generat in acre vel in ma-
 ri tempestatem & talis est vita quozūdam
 inquietoz qui semper in iurgijs litigijs &
 scditionibus delectant & pacem videntur
 odio habere. Sicut dicitur q̄ Alexander
 cuidam querenti quare mundū ita infesta-
 ret & in pace stare non posset. **R**espondit
 quoniā paz ei esset guerra si adesset. Quā-
 doq̄ vō ventus per caucernas & forami-
 na terre ingressus facit terremotus qui sa-
 ciant terram tremere. Et sic quozūdam
 vita ita tyrannica ē & terrūilis q̄ faciunt

alios tremere et in hoc quasi ponunt beatitudinem suam ut potentes repententur nec non terrorem habeantur. Sicut dicit Seneca de Alexandero in libro de beneficiis dicebat summum bonum terrorem esse ignorans quod ignava quocumque animalia timentur ob virus malum sicut scorpiones et serpentes et bimodi. Alii autem sunt vapores qui in altum eleuari efficiunt nubes. Et talibus assimilatur vita iustorum qui a terrenis per affectum eleuati sunt et segregati. et ideo ad velocitatem eundem ad dominum parati et expectant. Et ideo dicitur in Ieremias. Qui sunt isti qui ut nubes volat et. Unde sicut ex nubibus sunt pluuie fulgura sine sagitte et tonitrus: ita et talibus sunt doctrine correctiones asperae et quodammodo manifesta miracula. Tales nubes habent intus ignem vaporum et feruorem spiritus ex quo pronuntiant talia. Et est sciendum quod tales vapores nubium quandoque eleuantur et trahunt aliquando secum paleas pilos ligna vel lapides propter quod posita quocumque talia pluuia et non est hoc quod talia fuerunt in nubibus generata sed cum eis eleuata. Et sic sunt cupidus qui volunt omnia rapere et secum trahere. Sed sicut nubibus resolutis omnia talia cadunt. Sic quando huiusmodi boies per mortem resoluuntur necesse est hec omnia descendere et hic remanere. Job. cxxij. Diues cum dormierit nihil secum affert. Item vita humani assimilatur aque fluuii propter septem. Primo quod fluuius habet continuitatem in fluxu. Unde a fluendo dicitur. Non est enim ut dicitur Iudith aliud fluuius quam perennis et continuus aqua fluuit. Et nos ad modum fluuialis aque fluendo continue labimur ad mortem tendentes. Iuxta illud David. Proterebat annu more fluentis aque. Regum. xiiij. Dies morimur et quasi aque dilabimur in terram et. Secundo habet amaritudinem in ortu et in exitu: quia a mari omnes fluuii oriuntur et ad mare reuertuntur. Sic etiam humana vita et a planctu incipit et in luctu finitur. Dolendo enim homines nascuntur et plorando moriuntur. Eccl. i. Ad locum

unde exeunt flumina reuertuntur. Tertio habet volubilitatem perpetuam in rotatu et velocitatem in cursu vel motu. Et quid est aliud omnia vita nostra quam quidam fluxus in rota in qua semper rotata et nunquam ad modicum manens fixa vita continuus diminuta et semper de ea aliquo subtrahitur ad mortem currimus cursu velocitatis quam fluuius absque mora. Ioc. ij. Fluuius circundedit me. Inter omnes enim motus: motus vitae celi est velocissimus. Et quo causatur omnis alius motus. Unde fluuius rotatus illi motui comparatur et quasi fluctus. Sed vite nostrae in fluxu motum celi sequitur. Unde omni die de vite nostrae minuitur: ergo multo fortius quam fluxus ad mare vite nostrae currit ad mortem. Quarto ratione profunditatis et pulchritudinis: habet enim aqua profunditatem in situ et pulchritudinem in aspectu. Quia vite nostrae et si nunc apparet pulchra et aspectu venusta tanquam in uno sine profundo status vanissimi constituta: vana tota est sicut spuma: et sicut via nauis in aqua et auis per aera: cuius post transitum nulla est apparentia. Quinto habet dulcedinem in transitu et progressu quod est vite hominis in medio suo esse videtur dulcis dum homo est sanus et iuuenis. Sed quia medium non concordat cum extremis ideo nec recta consistit. Rectum enim ut dicit philosophus est cuius medium non exit ab extremis. Quare si vite nostrae esset recta qualis est in ortu et exitu: talis deberet esse in transitu sed luctuosa. Sexto ratione circulationis. Flumen enim habet circularitatem in motu dum a mari exit multa circumcui et ad mare ultimo redit. Sic sicut modo etiam vite a doloribus incipit dolores decurrit et doloribus desinit. Septimo habet virtuositatem in ipso: quod fortiter in opere resistens impingit omnia frangit nihil ei resistit: sed dum ad mare redit: penitus nomen perdit. Sic et homo omnia in mundo disponit omnia voluit omnia rumpit et frangit nullum iterum resistens inuenit: sed ad mortem dum venit omne superbie nomen

amittit. Isa. lxix. Quasi fluuius violentus vite quem spiritus domini cogit. Item vite humana assimilatur vento propter quatuor. Primo propter insinum ortum quod ortus materialiter ex vapore terrestri scilicet sicco et humido signum est quod venti fortes precipue sunt in autumno sole existente circa equinoctium hyemale: quod tunc sol comburendo erit tenuit elementa et ideo vapor tunc eleuatur magis est sicco et terrenus: propter quod in autumno dominatur complexio terre. Frigida et sicca. Sicut igitur est ventus mater ex fumo et sicca. Sicut igitur est homo mater ex limbo. Item. Secundo dicitur de limbo ire. Nec obstat quod corpus humanum dicitur esse compositum ex quatuor elementis: quod sit denominatio a predominante elemento. Unde dicitur homo quasi ab humore terra. Apparet ergo similitudo aquae in humoribus. Item ignis in calore naturaliter conatur altius aeris in respiratione soliditas et grauitas terre in carnibus et ossibus. Et quo patet quod in compositione humani corporis: multum ponit deus de terra: partem de alijs elementis. Item ad idem de igne potest fieri: ut homo partem habet de ardore concupiscentie et de incensione ire et de viciis auaritie. Item de aere ut homo partem habet de eleuatione superbie. Item de aqua ut partem habet de mobilitate inconstantie. Ad idem autem ponit illi de terra quod habet frigiditatem contra estum auaritie. Infirmiorem contra eleuationem superbie et stabilitatem contra motum inconstantie. Notandum est autem quod vapor sicco non potest ventum causare nisi eleuetur a sole. Nam calor solis eleuans vaporem sicco terrestres et non consumens ipsum: est etiam causa venti. Calor igitur solis est vigor anime rationalis que ipsum humanum corpus quantum graue et terrestre viuificat et erigit sursum. Unde solus homo est recte stature caput habens sursum. Unde Augustinus de hoc loquens ait. Beluas prostratas in faciem deus fecit passum querentes de terrae autem in duos pedes erexit de terra faciem tuam sursum haberi voluit: non ergo discrepet cor

tuum a facie tua: ut facies tua sit sursum et cor tuum sit deorsum. Secundo humana vita assimilatur vento propter obliquum motum. Non enim talis est vapor venti qui habet motum rectum sed obliquum et tortuosum: nunc scilicet descendendo nunc ascensum: nunc scilicet descendendo nunc ascensum. Cuius ratio est. Quia talis vapor terrestris et sicco eleuatur a calore solis ad mediam aeris regionem: que scilicet est maximae frigoris. Unde cum talis vapor sit per naturam frigidus et grauis obuius et frigus loci: quod etiam ipsum inspissat et granat facit ipsum descendere aliquantulum: sed calor solis qui est in ipso: cum non sit ab ipso facile separabilis quod magis conseruatur in sicco terrestri quam in vapore humido itaque releuat ipsum et inde fit inuoluta impulsio aeris que ventus vocatur. Nam superior pars vaporis cum sit grauis descendit inspissata et frigiditate loci depimitur valde vehementer: et cum sit latissimus vapor et inspissatus a frigore multum agit aerem: et dat flatum donec descendat conuersio superioris extremitatis ipsius super inferiorem sere. Deinde resurgit calor ex radio. Et interim calido radio sicco iterum eleuante: iterum ipsum et subministrante materiam. et eleuatione plaris vaporis in ipsum. Et ideo confortando iterum dat ascendendo alium flatum fortiores. Fortior autem est flatus descensionis venti quam ascensionis propter hoc quod superior extremitas inspissata a frigore loci descendit. et spissum fortius impellit aerem quam rarum. Patet ergo quod motus venti non est rectus sed tortuosus scilicet per medium descensus. Nam vna flatio descendit et alia ascendit: quia non est motus continuus sed interruptus. Nam in omni motu reflexo oportet intercidere quietes: ut probat philosophus in libro physice. Item patet quod vna flatio debilius est altera: scilicet ascendens quam descendens. Et hec omnia competunt humane vite. Nam homo in corpore viuens nunc ascendit per augmentum

scz in iuventute; nunc descendit per decre-
mentū nature z virtutis. scz in senectute z
plurimum est temp⁹ senectutis q̄ iuventutis.
z id maior est descensus q̄ ascensus. nec
vnum temp⁹ continuat alteri. qz etas stati-
ua. i. virilis est intermedia. ¶ Item homo
in corpore vivēs nūc ascendit per prospe-
ritatē nūc descendit per aduersitatem. nūc
ascendit per supbiam z gloriā. nūc de-
scendit per confusionem z ignominiam.
¶ Item. nūc ascendit vivens nūc descen-
dit mortis. ¶ Tertio assimilatur vento p
pter incertum terminū. Nam ventus pa-
rum durat nec scit homo qm̄ fiat vbi vel
qm̄ geseat obeat s; illd. Job. iiii. Spūs vbi
vult spirat z nescis vbi veniat aut quo va-
dat. Hoc eni fm̄ Lxxi. existit dicit de
vento. cuius initū z finis nobis occulta
sunt. Similiter vita hominis pax durat.
Job. vij. Memento mei domine. qz ven-
tus est vita terminū. Nescit enim homo vbi
vel quando finiatur s; illud Eccl. ix. Nā
nihil ē certius morte z nihil incertius ho-
ra mortis. Vult eni deus sicut dicit Bre-
gorius qz hora mortis sit nobis incerta z
semper sit nobis suspecta fm̄ illud Mat.
xxv. Vigilate qz nescitis dies neqz horas
¶ Notandū tamen qz sūt tres cause ab-
sistionis q̄ ēt suo modo abstradūt vitā hu-
manam. ¶ Prima est intensū frigus qd̄
terram vehementer cōstringens vaporum
venti eleuari non sinit. ¶ Secūda est intē-
sus calor. qui vaporum eleuaturū consumit
¶ Tertia est magna pluuia que aerem in
frigidans vaporum grauat z intantum de-
scendere facit qz nō potest subito a calido
eleuari. ¶ Item terram z vaporum super-
fici cōstringit vt non possit alius vapor
eleuari ad augendū materiā venti z om-
nis vapor cito deficit nisi continue aliqd
generetur. In istis ēt signant tres cause
mortis humane. Quia in intensō frigore
intelligitur malicia trāgressionis: qz fri-
gus signat maliciā peccati. malicia enim
animam frigidare facit. dū calorem chari-
tatis extinguit. Vnde dicitur Diere. vi.

Sicut cisterna frigidam facit aquā ita fri-
gidam facit maliciā suam. Hoc ergo
frigus est scz peccatū qd̄ mortem introdu-
xit fm̄ illud Apo. Ro. v. Per vñū homi-
nem intravit peccatū in mundū z per pec-
catum mors. Intenso vō calore accipit
distemperantia complexionis que ē natu-
ralis causa humane infirmitatis z mor-
tis vt pz precipue in febribus. S; per plu-
uiam supercadentem intelligit inflicta di-
uine ordinationis per quā sicut dicit ap̄s
ad Hebr. ix. Statutū est hominibus semel
inori. Vel per pluuiam superuenientē in-
telligit occisionē hominis violentam dum
vñ p̄ aliu pcutit z occidit. ¶ Quarto assi-
milatur huana vita vento propter flatōis
sonitū. Est eni sonitus venti per modum
vindax cōstringentū sese eo qz vna inun-
datio vincit aliam z extēdit se super eam
Ventus ergo dum perflat fortiter sonat
sed sonādo transit z nullū suū post sonitū
vestigū derelinquit. Sic quātūcūqz ho-
mines in mūdo viuentes magnū sonitū
faciūt: siue magnas dignitates adipiscen-
do siue belloz victorias assequendo. siue
magnas diuitias cumulādo. siue magne
sapiētie nomen habēdo: oia tamen cito p̄-
tereūt sicut z sonitus venti. Et post hec ita
sunt ac si quasi nūq̄ fuissent. Vñ dicit ps.
Derijt memoria eoz cum sonitu.

Capitulum. lxxvij.

Ita hois moralis siue bone
siue male dispositionis sit si-
cut aqua sit boni z mali sa-
poris. Variatur enim sapor
aqua. fm̄ Sene. in li. de nā-
libus questionib⁹ et quatuor. Et principio
ex loco ex consorcio z ex spū. i. aere in aquā
trāsformato. Variat eni aqua ex origina-
li pncipio. i. ex re a qua orit vt aqua rosa-
cea ex rosis. z sic de similibus. Et sic etiaz
homo ex origine fm̄ p̄m cōtrahit dispō-
nes quasdā ad quasdā passiones z vicia.
Vnde narrat in. vij. Ethicorū qz ex patre
iracūdo nascit et interdū filius iracūdo.
Et similiter fm̄ fidem catholicā nos om-

nes ex pmo parente p̄m originale contra-
rimus. ppter qd̄ Apostolus dicit Ep̄. ij.
qz cramus filij ire natura. ¶ Secūdo va-
riatur ex loco scz vnde ipa aqua transit vt
patet in ags sulphureis z in cicilia inue-
nitur aqua habēs saporē aceti qua vnt
incole p̄ aceto. Similiter ēt fm̄ loca z re-
giones varias in qbus homies habitant
videmus variari et mores eoz. Vnde ēt
in sacra scriptura viri iusti a locis maloz
hominū z infectaz regionū recedere iube-
tur. Sicut iussus est Abraham de vr cal-
deoz exire z d̄ regie Sodomoz loth d̄scē-
dere. Gen. xix. Ne stes inquit angelus in
omni circa regione. Et loca quedam soli-
taria ad diuinas reuelaciones disponere
vel adaptare vident fm̄ illud O sec. i. Du-
tam eā in solitudines zc. ¶ Tertio variat
ex vicioo confortio. i. ex vicio z nā quam
acquirat ex re vicia vt et mala vicina etiā
si n̄ similitate sibi vt aq̄ posita iuxta ap̄bo-
rā sapit d̄ ap̄bora h; si trigerit eā. Sicut sa-
militaritate z confortio bono vel malo effici-
untur multi mali vel boni. Adozes enim
fm̄ Tullium formantur ex vinctu Pro-
xi. Qui cū sapiēbus gradit sapiens crit
amicus aut stulto efficietur similis illis.
ps. Lū electo electus eris: z cum pueris
pueris. ¶ Quarto variat sic ibidē Se-
neca dicit ex spū in aquā trāsformato. i. ex
diuersitate aeris imutat. Vñ dicit qz sūt
aq̄ qdā ita venenose ex spumali mā mine-
rali z id magis actiue qz statim bibite iter-
ficiūt. Et in macedonia sūt aque q̄ ab au-
bus bibite faciūt eas albas. Iste spūs siue
aer ē doctrina moralis siue spūalis q̄ ali-
qs isofmat: q̄ si bona ē bonū facit recipiē-
tē. Si vō praua generat prauos mores.
Vñ doctrina hereticorū venenosa statim
aiam credētis occidit Apo. i. xbi. ij. Ser-
mo eoz vt Cancer script.

Capitulum. lxxviii.

Ita bonis spiritualis assi-
milatur vto. Vñ ratio
ne augmentabilitatis. Nam
ois ventus est a pncipio de

bilis. sed postea fortificatur fm̄ qd̄ mate-
ria eius crescit z fm̄ qd̄ fortiori frigido re-
percatur. Sicut in vita spūali pmo ho-
mo ē debilis z imperfectus. postea efficitur
fortis z perfectus. ij. Corin. xv. Vñ in vno
qd̄ aiāle postea qd̄ spūale. Crescit autē
homo in spū fm̄ augmentū materiā. i. bo-
norum opoz. Et itoz repercutio frigorū
tribulationis z aduersitatē ē et sanctis
viris cā crescendi z proficiendi. qz virtus
in infirmitate perficit. ij. Corin. xii. ¶ Se-
cūdo ratione obligatis. Quia sicut om-
nis ventus mouetur oblique siue tortuo-
se. ita omnis homo viuit defectuose. Tūc
eni homo habet tortuosū motū quando
declinat ad p̄m. ps. Omnes declinaue-
runt simul inutiles facti sunt. Est autē tri-
plex ratio quare ois vntus mouet tortuo-
se. ¶ Prima ē qz ventus imitat corpora
celestia sicut effectus cām. Jupiter enim
specialiter mouet ventos aglonares. Sol
orientales. Luna occidentales. Mars au-
strales. Adco etiam Aries Leo Sagittari-
us dicūtur triplicitas ignea. qz mouent
ventos orientales z illa signa sunt calida
z sicca. Taurus vō Virgo z Capricorn⁹
frigida z sicca que mouent australes. Alia
vō calida z hūida dñr triplicitas aerea
que mouent occidentales. Alia frigida z
humida que mouent aglonares. Sicut er-
go celestis vntus causat in ventis motum
tortuosum ita celestis spūs. i. diabolus qz
de celo cecidit causat in homie peccatum.
¶ Propter qd̄ Sapie. ij. Dicit qz inuidia dia-
boli mors introiit i orbem terrarum. Ipe
est qz suis tentatōib⁹ mouet hoim ad pec-
candū siue inflammando ad auaritiā siue
iram vel ad luxuriam que est triplicitas
ignea vt aerea siue ifrigidādo. per inuidiā
accidiam z pusillanimitatem que ē tripli-
citas terrea vel aqua. z sic de alijs. ¶ Se-
cūda causa siue ratio obligatis ventis est
ex loco siue generationis. Nam ventus ite-
rius habet calorem qui expellit ab eo fri-
gus. Similiter superus est estus idem fa-
ciens. Vnde cū ventus agit a frigore

oportet q̄ ageret a loco frigidis circulariter vt supra ⁊ infra claudat vt dicitur quidaꝝ. Similiter homines a loco sue generationis. i. a mūdo tenant ⁊ alliciunt ad peccandum vel ad peccatū vt sc̄z nō recte ambulēt neq̄ uiuant. Nam mūdus superius prosperitatibus inferius vō aduersitatibus nos obfidet ⁊ includit. **Tertio** cā ē q̄ ip̄e vapor terrenus q̄ ē materia ventū inferius ipellit a calore eleuante: superius vō a frigore inspissante. **Iste** igit vapor terrenus signat carnē q̄ aut cōcipiscētis aut frigore siue torpore accidit ⁊ tristitiae hominem ad peccatū impellit. Ergo iste sunt tres cause quare boies nō recte ambulāt. **Diabolus** caro ⁊ mūdus: q̄ suis tērationibus boies ad vniuersa vicia ipellit. **Tertio** assimilata vento vīta spūalis rōne discōtinuitatis: q̄ vīta nō ē cōtinua vel cōtinui status s; vna crustatio ē post alia: q̄ frigus nō vīta repellit sed cū se mel depūmī: tūc confortat calore loci inferioris. ⁊ assūptione pluri materie: ⁊ eleuatur itez. ⁊ itez sc̄o repercutit: ⁊ sic alterando vices accēdēdo ⁊ reflectēdo paulatim deficit. Similiter vīta spūalis nō est semper vniuersa continua sed aliqui sancti viri eleuant ad cōtēplationē aliqui depūmunt ad actionē: ⁊ sic vices alternādo vītuat: donec moriēdo deficiāt. **Quarto** rōne inqualitatis: q̄ vīta nō ē cōlis sufflatiōis: cū frigiditas reputatē sit maior ⁊ minor ⁊ vapor itēlter spūsus ⁊ rar⁹. Inter duos ūt flar: fortes sūt multi debiles. **Sicut** sancti viri sūt diuersis tēporib⁹ magis ⁊ minus deuoti quātū ad deuotionem actualē: forti⁹ ⁊ debili⁹ operātes quātū ad vīta actiua. vel aliqui debiliores: aliqui fortiores ad tolerāda aduersa. **Tertio** aliqui frequētius aliqui rari⁹ aliqua opātur. **Tertio** vīta hominis spūalis diuidit per actiua ⁊ cōtēplatiua. Et vītaq; repñtat in aere q̄ aer h; partē sui. sicut dicit Beda q̄ cōmunicat eū natura celesti. Est enī pura geta ⁊ clara: ⁊ sup̄ repñtat vīta cōtēplatiua. Est enī ac̄ sūpior: purus: q̄ nullis ter

renis exaltationib⁹ ē infect⁹. **Sicut** vir cōtēplatiuus ad celestia eleuat: terrenis affectionibus nō infect⁹ s; illud. **Col. iij.** Que sursum sunt sapit nō que sup̄ terra. **Dicit** sup̄ **Eze.** dicit q̄ vīta cōtēplatiua ad quā dā mētis libertatē transir: tēporalia bona nō cogit. s; sed eterna. **Tertio** ille aer est gētus. i. nullo vīto cōmōtus. **Sicut** vir cōtēplatiuus vītis. i. cōmōtib⁹ cura ⁊ secularium nō ipellitur. **Vnde** x̄ps de **Jo.** Baptista dicit q̄ nō erat arido vīto agitata. ⁊ idē **Dreg.** dicit et sup̄ **Eze.** q̄ vīta cōtēplatiua calcatis curis oibus ad vīdēduz facit creatoris sui inardēt. **ps.** **Vacate ⁊ videte.** vacate. i. a curis ⁊ actionib⁹ exterioribus cessando videte. i. cōtēplādo. **Nā** sicut dicit **Augu.** de ciuitate dei. **Quā** sanctū querit cbaritas veritatis. **Item** ille aer est clar⁹ q̄ celesti lumine plūsus. **Sicut** vir cōtēplatiuus celestis inspiratiōis lumīne frequētē pfundit. **Vnde** vt idē **Dreg.** dicit sup̄ **Eze.** cōtēplatiua vīta amabilis valde dulcedo ē q̄ super semetipsam aiaz trahit. celestia aperit ⁊ spūalia mētis oculis patefacit. **Alia** vō vt idē **Beda** dicit. est ps aeris inferior: que p̄pinq̄at ad naturam terrestrē: ⁊ idē est grossa turbulēta ⁊ terrenis vaporibus plena. **multaz** tamen rex generatiua vt pluuie grandinis ⁊ h; iusmōdi. **Et** huic assimilata vīta actiua. **Vita** enī actiua ē grossa q̄ mētē ingrossat ⁊ bebetat circa intelligibilia. **Vñ** **Dreg.** sup̄ **Eze.** dicit q̄ lya que actiua vīta designat lippa ē ⁊ fecūda q̄ dū occupatur i opere minus videt. **Tertio** actiua vīta est turbulēta: q̄ sp̄turbatur circa agibilia. **Vnde** marthe que vīta actiua designat dicit domin⁹ **Lux.** Solicita es ⁊ turbata erga plurima. **Tertio** actiua vīta ē terrenis vaporibus. i. solitudinibus plena. q̄ occupat animā circa terrēna ministeria. **Et** idē dicit **Lux.** q̄ martha q̄ sc̄z vīta actiua elegerat satagebat circa frequēz ministeriaz **Tertio** ē vīta multoz meritorū generatiua siue acquisitiua. **Et** idē vt dictum ē designata ē per lya que multos filios peperit.

Vnde et **Dreg.** dicit sup̄ **Eze.** q̄ magna sunt vīta actiue merita.

Capitulum lxxviii.

Vita capitalia q̄ sunt septem assimilant septem planetis. **Nā** primo i sole p̄ceteris gloriosius incedente nota superbia que semp appetit gloriosa. **ps.** **Per** diē sc̄z prosperitatis: sol sc̄z sup̄bie nō vret te. **Secundo** in mercurio q̄ est colore argenteus ⁊ semp iuncta solcm incedit arce argentia que argentū querit ⁊ semp sup̄bia sequit. **Quia** dū superbus appetit gloriosa non pōt assequi nisi abōdet metallina materia aurea vel argentea: ⁊ idē se totū dat ad acgrēda peccūa. **Si** mulier ⁊ anari diuitijs pleni semp vt in pluribus sūt superbi: ⁊ grāt ab alijs honorari. **Vñ** **Arg.** i. **Abi.** vi. **Diuitib⁹** hui⁹ sc̄culi p̄cipio nō subline sapere. **Augu.** **Dermis** diuini sup̄bia. **Tertio** in luna inspissante ac̄ ⁊ quādā semp vmbra siue obsecritatē in se h̄ntc intellige accidit q̄ mētē ingrit quādā nigredine p̄ quā inspissat ⁊ cōturbat ac̄ rōne. **Hec** p̄cipue cauēda ē in nocte aduersitatis. **ps.** **Acq;** luna p̄ noctē. i. accidia p̄ tēpus aduersitatē vret te sup̄bie. **Quarto** p̄ martē sanguinē circa cor accendētē accipe irā q̄ ē accēso sanguinis circa cor vt dicit **ps.** **Quinto** in **Boie** q̄ quātū in se est prodest cū sit plaueta beniuol⁹ accipe gulā q̄ de se necessaria ē oib⁹ rōne vite. nec vlli iuenit obesse si ea sciuerit debite cohibē. **S;** sic **Jupiter** et iunctōe cū alio efficiat not⁹: sic et q̄ ne cessitari voluptas iūgū viciū gule icurrat q̄ obest. **Sexto** qdē in **Venere** q̄ ad luxuriam dispōit p̄m̄ carnis itellige. **Septimo** in **Saturno** q̄ ē stella colore plūbeo siue liundo accipe inuidiā q̄ ē qdā tuoz de bono primi plūbea ⁊ quē faciēs aiaz. **Tertio** vicia assilant arene p̄ p̄tē. **Primo** p̄ ariditate. **Nā** arena ab ariditate ē deā et h; p̄tinet ad sup̄bia. **Sup̄bia.** n. dū pluuiaz seu roze diuine grē ipedit. q̄ de sup̄bis resistit. ac̄ ariditate idyct. **Hac** ariditatem

patiebāt q̄ dicebāt. **Mux.** aia nra arida ē **Et** sicut arena si manu p̄cisa fuerit p̄ceni mia siccitate vel ariditate strido: em facit. **Sicut** sup̄bus qualitercūq; pressus vel tactus stridore quēdā ipatiente statim p̄ducit. **Eccl.** **rrv.** ascēsus arenosus in pedib⁹. i. affectib⁹ veterani. i. adam q̄ audiuit eritis vt dū ⁊. **Secundo** p̄pter pōderositate. **Nā** arena est pōdere grauissima: ⁊ h; pōderositas refert ad irā: p̄ quā hō efficiat alijs ipozabit. **Prout** **rrvij.** **Strauc** **Haruz** ⁊ onerosa est arena: s; ira stulti vtroq; grauior. **Tertio** p̄pter aq̄ viciuitates q̄ refert ad incōtinētā. **Inuenit** n. arena sub ags sicut in flumijs aut iuxtaquas sic in littorib⁹ maris. **Sic** sūt incōtinētes quorū qdā sub ags voluptatē ⁊ fluru peccatorū carnaliū viuūt ⁊ imozant: vt fornicarij adulteri ⁊ h̄mōdi. **Quidā** vō ad modum arene q̄ est in littore maris. ⁊ si aq̄ nō inū dātur tamen ea aliq̄ fluctuante insūdūtur. **Et** tales sunt coniugati: q̄ licz matrimonio licite p̄t vt tamen inuidatē i eis concupiscētia i ipso carnali ope q̄nq; sordidatur. **Quarto** p̄pter aq̄ glutinari ⁊ vītuari. **Et** hic ē q̄ arena nō sit lapis. **Nā** arena i ags marē ab oi lutea viscositate absoluit. **Vñ** vices i ea siccitas i lapsi de coagulati n̄ patit vt dicit **Ari.** i. li. de p̄rietatib⁹ elementoz. **Et** sicut dicit in li. **De theo.** Terra pura nō sit lapis: q̄ siccitas vincēs nō facit p̄tū terre vītuatiōis: sed pot⁹ dissolutōes p̄ qd nō vrit in lapidē. **Et** m̄ro forti⁹ h; ē i arena: cū sit terra nāli ⁊ sabaliter siccior ⁊ durior. **Hec** at diuifio ⁊ discōtinuatio arenaz p̄tū ad inuidiā p̄tinet q̄ glutiniū charitatis excludēs tenet boies abiucē diuisos vt et lapidi angulari x̄po icorpari nō possint. **Quinto** p̄t sterilitatē. **Est** enī arena sterilis ⁊ isecūda tū p̄t defectū calor: ⁊ h̄mōis: tū p̄t dñi um siccitatis ⁊ frigidis. **Vñ** ibre superue niēte nō dissūdit nec dissoluit: s; magis cōprimi ⁊ indurat. **Hec** sterilitas p̄tinet ad accidiam que calorem charitatis ⁊

humorem deuotionis excludens ariditate
 metis et frigiditate inducens aiam sterile et
 infertilitas reddit ut fructu bonorum operum
 non producat. **Sexto** propter mineralitatem
 habet. n. arena virtute minerali vel salte
 ei siliem. **Unde** iter arenas flumiales et mari
 nas inueniuntur arene auree et lapides po
 liti et gemme precliose. **Hoc** autem pertinet ad
 auaritia: que circa metalla aux scy et argen
 tum et hmoi infodat. **Sapient. viij.** Omne
 aux tanquam arena est exigua. **Septimo** pro
 pter obstantiam. **Obstat** enim arene quibus
 fluminibus ne intrent mare. **Nam** cum
 late arene et in maris hostijs. siue flumij
 adunat. Quis sint parue: quia tamen sunt
 multe flumen impediunt et retardant ne intret
 mare. et id faciunt flumina interdum retro redi
 re et per capos spargere. sicut per de nilo. q
 b mo irrigat tota terra egypti. sicut dicit
 Hiero. sup Amos. viij. **Hoc** autem pertinet
 ad viciu gule. **Na**z gula flumini plenu ags
 .i. peccatorum mollez et assuetu delitijs deti
 net et retardat ne intret mare penitentie et
 religionis. **Et** aliqui et si igreditur ipm re
 troire. i. cito facit exire et redire ad secu
 lum. **Fido.** an dic q milus aglonis flatis
 repercutus ags retro luctantibus itumescit
 et iundat oes facit egypti. s. a medio angu
 sti vsqz ad mediu septembrijs. **Dans** ho di
 cut inundatione fieri virtute stellaz. **Sicut**
 et virtute stellaz fit. vt in egypto nunquam plu
 ua sicut dicit Plato in Timoneo. **Et** sicut
 videmus et q virtute stellaz certis tempibus
 vbiqz tepestates sunt in mari. vt circa festu
 oium sanctorum. **Unde** naute tunc maritime por
 tu querunt. **Aliq** ho attribuit diuine vir
 tuti et quo talis dispositio data est specia
 liter illi regioni sicut etiam ipetu maris.
Ambr. n. attribuit diuine virtuti sic dispo
 nenti in pina creatione.

Capitulum. xc.
Dupruosus homo fitis est sa
 turno. **Na**z saturnus a saturno
 do est dicitur vt dicit **Fid.** **Lu**
 ius vtor ops dea est ab opu
 lentia quam tribuit mortalibus

In saturno. n. delectatio guttur. **In vtor**
 delectatio significatur carnis in quibus de
 lectatibus corporis voluptas consistit. **Sed**
 adhuc ostendit voluptuosu boiem esse satur
 no silem voluptatu crimus effectus tepus et
 affectus. **Ermas** gde qz Saturnus pinge
 batur olijs mellissim. **Cui** cam affligant
 fabule. qz a filio suo Jove fingitur fuisse ca
 strat. qd propterea forte dicitur qz planeta **In**
 puter ipedit et temperat malicia saturni. **Sz**
 verior ca tristitia e qz vt dicit **Prologo** in
 li. de iudicijs Astroz Saturnus dicitur boiem
 sub ei dno natu vel ceptu ee triste et raro
 bylare vel ridente. **Unde** et in iudicijs me
 rore et tristitia designat. **Hec** autem tristi
 cia copetit fini voluptatis qz vt dicit **Boc.**
Voluptas tristes bz car: fm illud **Pro.**
v. Nouissima illi amara qsi absinthium.
Secundo si consideretur effectus. **Na** Saturnus
 e effectu frigidus et sicus et dicitur boiosus.
 et sic et in fabulis pingit. **Quo** oia agruit
 voluptati qz ifrigidat spualis affectiois ca
 loze extinguendo: desiccatur humore deuotio
 nis et sumendo: grauat metem ad inferiora
 deprimendo. **Tertio** quantum ad tempus. **Na**z
 Saturnus dicitur planeta nocturnus qz volu
 ptas carnis qrit tenebras nocti. **Job. xliij.**
Quo dul adulteri obfuar caliginem. **Quar**
 to tenet similitudinem si consideret voluptuosi
 affectus. **Nam** sic dicit **Prologo.** **Nati** sub
 Saturno turpia et imunda non abhorret ve
 stimeta et alia et diligit fetida. **Quod** totu
 moraliter copetit luxuriosis q non abhor
 rent nota ifamie exteriori. **In** sup diligit
 opa fetida et imunda. **Tertio** voluptas ge
 nerat tetatodes carnis sicut pluuia suauis
 generat vermes. **Nam** quando pluuia est
 suauis miscet cum humido aereo et terrestri
 sicco ex quo format corpus aquaticu cui sta
 tim virtute stellaz dat anima. **Humidum**
 enim bene committit ca terrestri ex ipso aere
 fit viscosu. **Et** fit facit pellis in qua continue
 pulsans calidu facit spum: cui tanquam pro
 pto subiecto dat anima sensibilis. **Quasi** autem
 suauitas pluuie e voluptas deliciose vite:
 que vermes in terra generat. qz in carne

tentationes suscitatur. **Tertio** voluptas et
 abundantia diuitiarum et deliciarum est pedica
 et laqueus diaboli qua hominem quem per
 sequitur caput. **Unde** labia persequeus iacob
 in monte galaad cum comprehendit. **Et**
xxi. **Adons** enim galaad fertilissimus et de
 liciosissimus esse dicitur in pasuis frugibus et
 fontibus. **In** more ergo galaad et labia ia
 cob capitur. **Quia** in fertilitate et abundan
 tia deliciarum homo a diabolo tentatur et illaqueatur.

Capitulum. xci.
Solus assimilatur soli. **Na**
 sol excedit oia luminaria ce
 lestia corpora in quatuor.
Primo in quantitate. **Na**z
 fm traditionem. **Alphragani**
 differetia. **xxij.** in fine sol dicitur maior omni
 bus corporibus. **Post** illud. **rv.** stelle que in pri
 ma magnitudine inter stellas fixas ponu
 tur ab ipso tertio Juppiter: quarto Saturnus
 quinto oes stelle hinc suis ordinibus posite.
 quas **Pro.** in. **vij.** distinctio. **Almagesti** et
Alphraganus dicitur. **ix.** in sex gradus ma
 gnitudinis diuiditur: sexto loco Mars: se
 ptimo Terra: octauo Venus: nono Lu
 na. decimo Mercurius. **Sicut** autem **Dion.**
 dicit in his que non mole sunt magna idem e
 magnu esse quod bonu. et idem maius quod melius.
Unde sicut sol excedit oia alia corpora in ma
 gnitudine quantitate: ita ipse excessit oes
 sanctos in magnitudine bonitatis non in
 quantum deus: sed etiam in quantum homo: quia ipse
 habuit plenitudinem gratie pre omnibus sanctis.
Unde dicit habuisse spum non ad mensuram
 .i. totaliter non particulariter: quantum ad oes
 gratie effectus. **Vel** non ad mensuram super om
 nem proportionem respectu aliorum hominum.
Secundo sol excedit in claritate: quia et alij
 est luminis principiu vt dicit **Arist.** in li. de
 proprietatibus elementorum: et cum eo concordat
Auicenna. et **Pro.** et **Desalich.** **Dicitur** enim q
 sicut omnium calidiorum est vna prima causa scilicet
 ignis ita opus est omnium luminosorum sit
 vnum principiu. **Et** hoc non erit nisi sol et id
 circo vocatur sol. i. solus lucens. **Sic** etiam
 in bonum est vt minor mundus vnum

membru influit omnibus seque cor. **Quo** potest
 ergo quod sol cum sit principiu luminis plus ha
 beat de lumine quam aliquid aliud corpus: si
 cut ignis plus habet de calore et cor de vitali
 virtute. **Similiter** ergo christus qui est prin
 cipiu vite spualis vel luminis sapientie. de
 quo **Job. i.** **Erat** lux vera etc. **Et** **Ecclesi. i.**
Fons sapientie **Abu** dei: oportuit vt pon
 nibus alijs sapientie splendore fulgeret **Ecclesi.**
xxvij. **Quid** lucidius sole. i. quod sapientius
 christo de quo dicit **Apo.** **Col. ij.** qz in ipso
 sunt oes thesauri sapientie et scientie abscondi
 ti. **Tertio** sol excedit in dignitate. **Unde**
 sol dicit esse vas admirabile fm illud **Ecclesi.**
xxliij. **Sol** in aspectu annuncians in cri
 tu vas admirabile opus excelsum in meri
 diano erurit terra et in conspectu ardor eius
 poterit sustinere. **Sicut** et ipse excedit et
 i dignitate quia in quantum deus equalis patri
 in dignitate nature in quantum homo excedit
 oes sanctos in dignitate glorie. **Jobes. i.**
Vidimus gloria eius etc. **Et** ad **Hebr. ij.**
Sedet ad dextram maiestatis in excelsis. **Na**
 to nichilo angelis etc. **Quarto** sol exce
 dit in potestate. **Na** maioris virtutis est et plus
 influit in inferiora imo sol habet quadam pote
 statem et virtutem super oia corpora: dum oia illumi
 nat et superiora et inferiora. **Unde** oia respice
 re dicit **Ecclesi. xliij.** **Sol** illuminas per oia re
 sperit. **Sicut** ipse dicit **Math. xxvij.** **Data**
 est mihi ois potestas in celo et in terra.
Specialiter autem sol habet virtutem illuminati
 uam. **Et** ipse ipse dicit **Job. viij.** **Ego** sum
 lux mundi. **Item** virtutem inflammatiuam **Ecclesi.**
xliij. **Tripliter** sol exurres motes radios
 igneos exustans. **Et** de ipso dicitur **Eccli.**
xlviij. **Non** e cor nrm ardens erat in no
 bis etc. **Tertio** renouatiua: quia dum potes ter
 re aperit virtutem latente in radicibus ad actus
 producit et quod mortuu videbatur reuiuiscit
 et renouat quod vetustate tabuit. **Et** ita sicut per
 christum renouamur et regeneramur in noua
 vitam fm illud **Ephe. iij.** **Renouamini**
 spiritu mentis vestre et induite nouu boies etc.
Hic enim nouus homo christus est. **Tertio** virtutem
 purgatiua. **Na** tenebras fugit et fetores

cōsumendo purgat. Sic christus purgat tenebras ignorantie et seditates peccatorum. **De b. i.** Purgatione peccatorum facies. **De b. i.** Virtutem nutritiua. Quia dum suo calore terre humiditatem resoluunt: vi sua attractiva quod radiibus est sicut de illa attractiva quod radiibus nutritiua cōuertit. Sic xps nutritor fidelium dicit. Ego sum pastor bonus. Qui calore amoris resolutus in morte: corpus suum nobis sicut tradidit in cibum et sanguinem in potum. Et ideo ipse dicit. Caro mea vere est cibus et. **Job. vi.** **De b. i.** Sol bz virtutem conciliatiua. **De b. i.** Virtus conciliatiua in corpore animalium quatuor elementa. Sic xps reconciliavit nos deo pro morte sua secundum illud **Ro. v.** Reconciliati sumus deo pro morte filii sui. **De b. i.** Sol habet virtutem imuratiua. Nam secundum quod ascendit et descendit per Zodiaci signa. sic variat et immutat tempora. Nam cristus in nō hemispherio die facit existens in alio nocte idcirco. Sicut xps existens pro gratiam in aia illuminat ea et diem dei facit. Sed recedens ab ea pro culpa tenebrosam et nocturnam dimittit. **De b. i.** Sol bz virtutem distinctiua. Quia secundum iii. versiones distinguit. iii. tempora anni. Quia cristus in Ariete ver facit: ascendens ad Cancerum estate efficit ad Libra autumam constituit: sed dum ad Scorpionem hyemem intro ducit. **De b. i.** Sol bz virtutem distinctiua. Quia secundum iii. versiones distinguit. iii. tempora anni. Quia cristus in Ariete ver facit: ascendens ad Cancerum estate efficit ad Libra autumam constituit: sed dum ad Scorpionem hyemem intro ducit. **De b. i.** Sol bz virtutem distinctiua. Quia secundum iii. versiones distinguit. iii. tempora anni. Quia cristus in Ariete ver facit: ascendens ad Cancerum estate efficit ad Libra autumam constituit: sed dum ad Scorpionem hyemem intro ducit. **De b. i.** Sol bz virtutem distinctiua. Quia secundum iii. versiones distinguit. iii. tempora anni. Quia cristus in Ariete ver facit: ascendens ad Cancerum estate efficit ad Libra autumam constituit: sed dum ad Scorpionem hyemem intro ducit.

ne malū sup oēs habitatores terre quantum ad peccatores. In iudicio stabit christus sicut sol in medio celi. **Job. i.** Sicut sol in medio celi et dicit sicut: quod non plus flectet nec prece. nec precio. **De b. i.** xps alii militatur luci. Quia lux est altissima in omni velocissima in motu speciosissima in aspectu et efficacissima in effectu. **De b. i.** Primo: dico quod lux est altissima in ortu: quod catur et oriatur de celo. **De b. i.** Sole et stellis quod sunt altissima corpora situ et dignitate. **De b. i.** Ego feci in celum ut oriatur lumen indefectum. Nam sicut calor est qualitas activa consequens formam substantialem ignis. Ita lux est qualitas activa consequens formam substantialem solis vel cuiuscumque alterius corporis a se lucetis: si aliquid tale est. Cuius signum est. Quia radii diversarum stellarum sunt diversis effectibus secundum diversas naturas corporum. Sed sicut lux oritur de substantia solis vel corporis a se lucetis. Sic christus filius dei genitus est de substantia altissimi scilicet dei patris. **De b. i.** Ego ex ore altissimi prodij. i. de substantia patris. Nam sicut verbum de pietate nostre spiritualiter sive inuisibiliter procedit ab ore ita filius a patre. Unde sicut lux est coeterna et coena soli: quod cito fuit sol fuit lux sua ita quod si sol fuisset ab eterno fuisset etiam lux ab eterno ita filius est coeternus patri ut dicit Augustinus. Nec obstat quod **Gen. i.** dicitur fuisse producta lux: postea sol quarto die: quod secundum beatum Dionysium quarto capi. de divinis nominibus. Illa lux primo die creata fuit lux solis sed inferioris: quantum ad hoc quod iam erat substantia solis. et habebat illuminatiua virtutes in communi: sed postmodum data est ei specialis et determinata virtus ad particularis effectus. **De b. i.** Secundo filius dei assimilatur luci: quod lux est velocissima in motu. Videmus enim quod sole apparet in puncto orientis fit illuminatio totius hemispherij nisi versus ad punctum oppositum. Et quo pro quod lux non est corpus: quod sic lux est corpus: illuminatio est motus localis. Nullus autem motus localis corporis alicuius potest

esse in instanti: quod omne quod movetur localiter: necesse est ut prius veniat ad medium magnitudinis quam ad extremum. Illuminatio autem fit in instanti: quod quia subiectum alicuius forme susceptivum est in ultima dispositione: tunc forma introducit in instanti: si ante subiectum esset id dispositum: tunc quidem requireret tempus non quidem ex parte forme introducende sed ex parte subiecti susceptivi: sed aer iquantus diaphanus est in ultima dispositione ad lumen: ideo illuminatione fit in instanti. **De b. i.** Item quod illuminatione non est tunc motus sed terminus. Terminus autem motus localis et cuiuscumque motus semper est in instanti sicut generatio que est terminus alterationis fit in instanti. Hoc autem competit filio dei pro quo omnia creata sunt. Creatio enim est productio instantanea. Unde sicut a luce in instanti fit aeris illuminatio ita a filio dei est instanti facta rei create productio. **Job. i.** Erat lux vera que illuminat et. Vel per subitam incorporationem vel receptionem luminis in aerem possumus intelligere ipsam incarnationem verbi. Que quantum ad hoc fuit in instanti: quod ipsum corpus christi fuit in ipso sue conceptionis exordio in instanti formatum et organizatum. Non enim erat coadiuvans quod filius dei corpus assumeret nisi formatum. Si autem ante perfectam formationem tempus aliquod conceptionis processisset: non posset tota conceptio attribui filio dei quod non attribuit ei nisi ratione assumptionis et pro hoc filius dei conceptus dicitur: quod aliter dici non posset. Et ideo ipsa distinctio membro rum et formatio in instanti facta est propter instantaneam virtutem agentis et formantis. **De b. i.** Grego. dicit quod angelo nuntiante: et spiritus sanctus superveniente mor verbum caro. Localis tamen motus sanguinis ad locum generationis qui conceptionem precedit non fuit in instanti: nec etiam augmentum corpori se conformans quod sequitur conceptionem. Quia hoc est contra rationem motus localis et augmenti quod

etiam non fit sine motu locali. Quod fiat in instanti. Nota igitur quod filius dei aliquando vocatur lux secundum illud **Jo. viii.** Ego sum lux mundi: aliquando vero splendor **De b. vii.** Qui cum fit splendor glorie. Aliquando lumen secundum illud **Job. i.** non erat ille lux sed ut testimonium periberet de lumine. Lux autem proprie dicitur prout est in sole lumen prout recipitur in aere: sed splendor prout refertur ex polito et terso corpore secundum illud **Abd. vii.** refertur sol in clypeos aureos et resplenderunt montes ab eis. Similiter filius dei proprie dicitur lux prout est in patre. **i.** **Thi. vi.** Lucem habitat et. Sed lumen prout est in carne. **Ysa. xl.** Surge illuminare iherusalem quod venit lumen tuum: splendor appellatur prout erit de regno. **Ysa. xlii.** Donec egrediar ut splendor iustus dei. Scriptura tamen varie et diversimode his interdum videtur nominibus. **De b. i.** Tertio filius dei assimilatur luci: quod est speciosissima in aspectu imo est sine luce nil apparet plenum. **De b. i.** **Ambr.** dicit quod lux est plenitudo omnis creaturæ visibilis. Lumen est maxima gratia quod in suo conspectu omnia mundi corpora laudibus facit digna. Sic et filius dei de quo dicitur **Sap. vii.** speciosior est sole et super omnem stellarum dispositionem est pulchritudo et ornamentum omnis creature non tamen visibilis sed est inuisibilis. Et ideo nota quod secundum **Dio. iii.** ca. de divinis nominibus filius quod et verbum dei dicitur habere pulchritudinem substantivam causativam et excessivam. Primum filius dei non habet pulchritudinem accidentalem sed substantivam et essentialem. Nam pulchritudo eius non est ab alia re causata vel participata. Et ideo dicimus ipsum non tamen pulchritudine et pulchritudine. In creaturis enim differunt pulchritudo et pulchritudo sicut causa et causatum et sicut participans et participatum quod pulchritudo dicitur quod participat pulchritudinem: pulchritudo enim creature est quedam participatio cause divini pulchritudinis: et ideo creatura dicitur pulchra sed non pulchritudo sed deus qui est essentialiter pulchritudo et non per participationem alicuius alterius dicitur pulchritudo.

CSecundo bz pulchritudine excessiua. **D**icitur eni vbi dei pulchritudo sicut pulcherrima et superpulchra vt dicit Dion. qz pulchritudo sua excedit in pluribus omne pulchritudine. **P**rimo in veritate: qz non est pulchritudo eius ficta vel artificata sz naturalis et vera. **I**te in perpetuate: quia nunqz destruit nec ipse deus aliqui sua pulchritudine destituit. **I**te in vniformitate: qz pulchritudo sua no auget nec diminit. **I**te in localitate siue vniuersalitate. qz no vno respectu pulcr et alio turpis: neqz bic pulcr et illic no neqz alibus pulcr et gbusdam no pulcr: sed sicut ipse fm seipsz cu seipso semp existes vniformiter pulcr: et sicut pns in semetipso excedes forma et pulchritudine ois pulcri. **T**ertio pulchritudo sua est pulchritudo causata omnis pulchritudinis tripliciter. **P**rimo efficiet: qz pulchritudo oia creata bz ipo rum ppria pportione: et causat vniuersale armonia et claritate iuxta significationem solaris luminis cu fulgore emittit et vniuersitate rex pulchritudinis distributio sui fontem radij. **V**n istud pulcr e sicut pncipiū effectiuū omnis pulchritudis. **S**ecundo exēplatur. Omnis eni pulchritudo et omne pulcrū vniformiter et cāliter pceci sit in simplici et supnaturali natura omni um pulcroz et ipa est cā exēplaris omniū in verbo: qz fm ipm omnia denominant ppter qd Boe. dicit de deo. iij. de consolatione. **V**ndū mente gerēs similliqz portione formans pulcrū pulcherrimus ipse. **I**tem tertio. Quia. finis est omnium pulcroz: omnia eni sūt causa pulcri et pro pter hoc pulcrū idē est qd bonum: qz omnia desiderant pulcrū et bonum. **Q**uarto christus assimilaf luci ex eo qz lux est cf licaissima in effectu. **V**nde Dio. dicit qz lux oibus corporibus cognitionē cōfert et vitā et motū. **E**t quicqd in istis inferioribz causat mediate luce pducit. **E**t hoc et dicit Auicēns. **E**x quo etiā cōcludit et arguit qz lux no habet in aere tm esse intētio nate: sed et reale et lo qz intēciones non

causant trāsmutationes naturales. **N**ec obstat qz nimia albedo vt in niye oculum trāsmutat: et ita videt qz intētio si fortis sit possit trāsmutari realiter. **D**icendū qz albedo quātūcūqz magna no bz oculus realiter trāsmutare ratione qua color vel rōne qua itētionē suā multiplicat in medio: sed ea rōne qua aerē facit lucidiorē siue lucem adauget ppter qd reddit visui obiectum improporionatū ratione nīmie claritatis. et ac sic fortiter illuminatur oculū cōtingit realiter et ita ipm trāsmutare p ratione excellētis lucidi et nō ratione intētionis colorate. **P**ossimus ergo effectus lucis filio dei adaptare: cuius existere i carne huana non fuit intētionale et fantastico vel imaginariū sed verū et reale sicut et lucis esse est reale in aere. **F**uit eni verus deus et verus hō. **E**t id ipse est similitudo luci. **P**rimo qz lux est rex generatus quod quidē bz lux in quātū instrumentāliter agit in virtute corpoz celestiu ad producendas formas substantiales. **E**t ita et similiter p ipsum verbū. i. per filiu dei omnia pducta sunt fm illud Job. i. **O**mnia qz ipsū facta sunt. i. creata et sine ipso factum est nihil. **S**ed intelligendū per ipm nō sicut p instrumentū. **V**nde in hoc nō est simile de luce. sed intelligendū est omnia esse facta per verbū sicut artificata dicant esse facta per artificē. i. per rationē artis preconceptam. **N**unqz eni aligs faceret aliqd nisi pceciheret actualis pceptio sue sapientie: qz est forma et rō rei facte: sicut forma arce in mēte artificis preconcepta est rō arce faciēde. **E**t similiter deus pater nihil opatur nisi per conceptū sui intellectus qui est sapiētia ab eterno concepta. **I**tem verbum et dei filius: et id impossibile est qz aliqd faciat nisi per filiu. **E**t ideo Augustinus dicit qz verbū est ars plena rationis viuētū. **D**icit etiā patrē per filiu omnia fecisse in quātū filius ab ipso patrē habz qz sit cā omniū factor: et ideo nō sequit qz sit vt instrumentū vel minister patris: quia eādē numero et equalē virtutē quā pa-

ter habet et filius ab ipso habz per quam operatur. **S**ecundo qz lux est sui luminis omnibus cōmunicatiua. **I**ta christus quantum in se est lumen gratie vel misericordie sue cōmunicat vniuersis Jo. i. **I**lluminat omnem hominem venientem in hunc mundū **L**uxo. dicit qz illuminat quātū de se ē omnē hominem qz ex parte sua nulli deest imo vult omnes homines saluos fieri. et ad agnitionem veritatis venire. **L**ux. i. **V**nde si quis non illuminatur non est ex parte dei sed ex parte hominis auertentis se a lumine illuminante. **S**icut etiam homo non illuminatur a sole. vel quando in domo tenebrosa se includit vel quando oculos claudit. vel quādo ob sculum interponit. **S**ic etiam spūaliter non illuminatur a xpo. vel qui in tenebris ignorantie voluntarie se claudit **J**ob. xlii. **I**psi fuerunt rebelles lumini. vel qz oculos anime intellectum scz et voluntatem deo non aperit **D**anie. xlii. **D**eclinauerūt oculos suos vt non viderent celum. neqz recordarentur iudiciorum iustorum. **V**el qui peccati mortalis obstaculum interponit. ps. **S**upercecidit ignis et non viderūt solem. **T**ertio qz lux est errantium siue deuantium directiua. et christus est dux et director quem sequentes errare non possunt. **J**o. viii. **E**go sum lux mūdi. qui sequitur me non ambulat in tenebris. scz deuij vel errans. **N**on enim sequens christum ambulat in tenebris ignorantie. qz ipse ē veritas. neqz in tenebris culpe. qz ipse est via. neqz in tenebris damnationis eterne qz ipse ē vita. **Q**uarto qz lux ē oculorū manifestatiua. **H**oc aut christus faciet in ultimo iudicio quando illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. **I** Corin. iij. **I**tem christus similis fuit monti olimpo. qui est mons **A**da cedonic ita excelsus vt nubes sub eo eē dicantur. **T**ante enim altitudinis est qz omnes aeris turbines et impessiones excidit. quem pbi ascendentes vt cursus stellarum inspicere ibi viuere non poterant

nisi spongas plenas aqua portaret. vt sic per aque attractionem aerem grossiorem baurirent vt dī in bulioia. **H**ec aut omnia christo competunt qui omnes nubes idest sanctos excelsit altitudine vite. omnes turbines passionum vel tribulationū altitudine patientie. omnes phos altitudi ne sapientie. nec altitudinem sue diuinitatis pbi stringere poterūt. nisi cū spongijs idest creaturis plenis aqua ipsius celestis sapientie. **O**mnes enim creature vt prius dictum est diuinam sapientiam reprēsētant. **D**ominus enim illam effudit super omnia opera sua. vt dicitur **E**ccl. i. **E**t ipi pbi non cognouerūt deum nisi ex creaturis **R**o. i. **I**nuisibilia dei a creatura mandati per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna quoqz virtus eius et diuinitas.

Capitulum. xcij.

Cristiani iudei et sarraceni differunt ad modum planetarum. **N**am planetæ aliqui sunt boni qui nulli nocent. sed tam suos quorum nauitati dominantur qz non suos adiuuare dicuntur. **T**ales ergo dicuntur christiani quibus **A**post. dicit. **N**emini dantes vllam offensionem. **V**nde tam suis qz non suis benefacere iubentur. **L**uc. vi. **D**iligite inimicos vestros. benefacite his qz oderrunt vos. **Q**uidam vō planetæ sunt mali vt mars et saturnus. qui non suis obsunt suis tamen profunt. **T**ales hodie iudei. qz licet suis non fenerentur. tamen fenerant non suis vt christianis et alijs nationibz. **I**tem dicunt se fm legem suam ad diligēdum amicos teneri. et ad odiendum inimicos. **V**nde ad illud pceptum. **D**iliges amicum vel proximum tuum ad dide rāt in suis traditiōibz et odio habebis inimicum. quā additionem corripit dominus **M**ath. v. **Q**uidaz planetæ vō mediocres sunt. vt sol luna mercurius. **N**am suis bona ingerunt non suis modo bona modo mala. **T**ales autem vident esse sarraceni.

Quia non solum inter se sunt misericordes. sed etiam interdum christianis misericordiam impediunt. In hoc tamen sunt minus mali saraceni q̄ iudei quia christū reuerentur quē iudei blasphemāt. Consequitur enim saraceni christum et Maria virginē sine viri semine natum. Hoc est certum et ego qui inter eos fui. frequenter hoc audiui ab eis. et a suis sabbarijs qui religiofi sunt dicti apud eos et muschetas. q̄ eorum eficas officiant. Unde in libro qui dicitur alcoran. i. lex quam condidit Adā ebantet proponitur questio vna sic. Que femina de masculo tm. et quis masculus de femina tm. Et responderit Eva et Adā. Christus et Maria virgine. Item que rit que sunt tria que sine semine comitū one edita fuerunt. Responderit Adā. aries. Ababe. et christus. Item consentitur saraceni beatam Mariam fuisse per angelos comendatam. et de christo nascituro fuisse edoctam et certificatam. Et in eodem libro primo sic dicitur. Angeli Mariam alloquentes inquit. Maria omnibus viris et mulieribus splendidior. mundior atq̄ letior. soli deo perseueranter studens ipsam cum humilibus genibus deo se reuerentibus adorans et nequaquam in terrenas sordes projicientibus et curam agētibz. quis Mariam custos efficeret. Hec arcana secretissima. commito angelis dicentibus. Maria cui sumi nuncij gaudium cum verbo dei cuius nomen est Jesus christus filius Marie. qui est facies omnium gentium in hoc seculo et futuro. Senes et infantulos canabula seruantes conueniens. preses sapiens vir optimus ab vniuersis creatore mittitur. Responderit illa. Deus cum virum non tetigerim. quomodo concipiam. Responderit angeli. Deo nihil occurrit impossibile omnia. prout vult operanti. Cuius mandatum omne suum placere perficit. ipseque filium suū cum diuina virtute venientem. librum legiferum omniumq̄ magistrerij peritiam et te

stimonium ac euangelium mandatumque filiis israel edocebit. Ille namq̄ formis volarilium latus ac compositis infuffians volare faciet. Lecos et muros curabit. moe pbeaticos et leprofos mundabit. mortuos creatore cooperante viuificabit. qui quid conuicturis quidue disputatione deputatum sit propalabit. similiter cuncta que in deum credentibus mirabilia censentur. Item confitetur eadem lex saracenoꝝ christum fuisse sumum omnium prophetarum apud deum. Unde in eodem libro natabumet introducit deum loquentem et dicentem. Omnium prophetarum alio su per alium per me sublimato. et eorum qui budam cum deo locutis christo Marie filio animam nostram proprie conferentes vim atq̄ virtutem preceteris prebui mus. Item confitentur christum eē verbum et virtutem dei. et ideo ibidem dicit q̄ quando deus iudicabit mundes clamabunt homines ad eum et dicent. Jesu xpe spūs et verbum dei et virtus dei. moueat te pietas tua intercede pro nobis. Et tunc dicit eis. Esuriam et sic est in euangelio per omnia. Item commendat idem liber legem et euangelij christi. et dicit tres leges esse a deo in quibus recte videtur traduntur. legem Moysi et euangelium et suum alcoranum. Et ideo dicitur in i. lib. Deus pius et misericors viuus et altissimus qui prius testamentum. deinde euangelium rectam viam hominibus tradidit postremum librum veracissimum alcorā desuper prebuit. Item in eodem introducit deum sibi loquentem et dicentem sibi precepta legum et mores. sicut Noe et Ababe et Moysi et Christo tradidimus. Item confitetur eadem lex q̄ in resurrectione generali omnes perfecti in forma christi resurgent. Unde dicit perfecti omnes in statu ade et forma christi resurgent. nūq̄ incrementum aut decrementū patientes. Item eadem lex vsurarios de testatur. Unde ibidem dicitur. Boni viri deum timeat et tenerari peccemittit. De

fenore enim homines viuentes non nisi quasi demoniaci resurgent. Hec omnia magnifica de christo. euangelio et virgine scripta sunt in alcoran. in lege saracenoꝝ quam eis Adābomētibz dedit. Que licet multa falsa contineat. et immunda sibi etiam multa testimonia perhibet nostre fidei veritati. ut supra patuit. Hec omnia introducti ad craggerandum infidelitatem indeoꝝ christum blasphemant. cum tamen scripture eorum testimonia perhibuerūt christo. sicut dixit eis. Scrutamini scripturas. quia ille testimonium perhibent de me et tamen ceci negant quam saraceni ignorantes scripturas venerantur et adorant.

Capitulum. cxiij.

Eius dei assumatur aeri g habet tres regiones quarum suprema que igni coniuncta est rara est et vehementer calida propter viciniam ignis et propter radios stellarum et lumen. que sibi sunt viciniora et illa pars est locus inflammationis per se et dicitur regio est. Huius similes sunt qui magno zeli ardore feruescunt. Huius domus tue comedat me glosa. Zelus est bonus sermo animi. quo mens pro defensione veritatis accenditur. eo q̄ quelibet praua que videt corrumpere satagit. si negat tolerat et gemit. Huius zelus causatur in sancto et inflammatio ne ignis spūs sancti vel charitatis diuine et ex radijs stellarum. i. exemplis sanctorū patrum sicut p̄uices. belic. et aliorum qui multum zelauerunt pro deo et lege eius. i. Adāba. ii. p̄uices pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdotij eterni. Helias dicit. iij. Regum. xix. Zelo zelatus sum pro domino. Secunda regio aeris sine media zona est locus frigidus. q̄ illa non habet calorem et vici

no igne sicut regio superior. nec ex reflexione radioꝝ sicut regio inferior. eo q̄ radij non reflectuntur ad transparentem siue purum. aut ad multum diaphanum. sed tantum ad solidum planum. et plus si fuerit tersum. ut est aque superficies vel speculi vel alio modo politum vel planum. Huius acri similes sunt qui sunt totaliter frigidissimi amoris incenduntur. nec radijs. i. exemplis sanctorum tanguntur et ideo auferunt ab eis diabolus zelum bonum. Tales sunt prelati mali qui de gregis sui dissipatione non curant. Huius. i. auferuntur zelus effraim. Effraim interpretatur augmentum vel fertilitas. et signat prelatos qui cogitant de temporalibus augmentatione et nihil de animarum perditione. Tertia regio aeris est tepida vel temperata suspiciens aliquid de superiori et aliquid ab inferiori. Et tamen intemperate calida sicut quod vincitur ab inferioribus quibusdam temporibus et intemperate frigida sicut quod vincitur a superioribus quibusdam temporibus alijs. Huius similes sunt qui zelum dei habent vel inordinatum. Nam aliquando vincitur ab inferioribus passionibus ira vel odio et tunc nimis inscandescunt. Quandoque vero superiorum vel potentiorum timore perterriti omnino a zelo tepescunt et frigescent. Tales habent zelum. sed non sunt scientia. i. discretionem. Ro. x. Patet ergo q̄ zelus frigidus cum sit nullus est damnabilis. tepidus reprehensibilis. seruidus et charitativus laudabilis qui meretur celeste premium. i. Adāba. ii. Helias dum zelat zelum legis receptus est in celum. Ad quod nos perducat christus qui est benedictus Amen.

Explicit liber primus de similitudinibus rerum.

Incipit prologus libri secundi de metallis atq; lapidibus.

Abet argenti venarum suarum principia. et auro locus est in quo constat ferrum de terra tollitur. et lapide calore solutus in ea convertitur. Job. xvij. Divine prudentie largitas. a qua quicquid creata sunt connectionis mirabilis ordi- ne gubernantur. rationali creature. i. homini sic corpora inferiora subicit. ut ei in subli- dium adessent infirmitatis. et documentum insuper porrigeret veritatis. et in exem- plum illi fierent etiam bonitatis. Nam ex usu vario sensibilibus corporum humani corporis labilitati succurritur. quod et eis- dem ex quibus constat corporibus nutri- tur. ex eorumque quoque corporum speciebus informatur sensus. et ratio eruditur. ut sic hu- mana conditio a sensu sumat initium. et non per se res sensibiles. i. per suas substantias et centias. sed tamen per suas species anime illabuntur. ex quibus humana ratio dum hinc inde inuestigando discurret. rationes format. et plurimas. ex quibus intelligibiles elicet va- rietates. non solum de rebus infimis sed et de supremis. Sic enim invisibilia dei a crea- tura mundi per ea que facta sunt intelle- cta conspiciuntur. Quia vero opus nature est opus intelligentie. et eo quod corporalia mediantribus angelis a deo gubernantur et ex ipsis corporibus humana diriguntur ratio et motibus eorum et ordine exempla su-

mens et regulas suarum actionum non tamen artificialium in quibus ars imitatur natu- ram. sed etiam moralium operum directio- na. Et quoniam inter cetera talia potissi- me mineralia corpora. ut sunt ferrum vel argentum vel aurum et alia quecumque me- tallia. et cum eis etiam lapides humane ne- cessitati deferuntur. Scriptura sacra divini- tus inspirata in qua testante Apo. Que- cumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. de eis frequentius legitur ut non tamen ad commodum corporis illa conce- sa putemus. sed etiam ad morum exem- plum inspicere studeamus. Quapropter Job diversas metallorum origines in his- toria premissis declarat sive describit. Et quibus beatus Gregorius in libro suo moralium peritales moralitates assumit. Ait enim beatus Job. Habet argentum venarum suarum etc. In quibus verbis pensandum est quod nequaquam tam sanctissimus vir aut de minera argenti aut de loco conflationis auri. aut de ferri origine. aut de solutione lapidis. et de crisi formatione tam seriose tractasset si talia ad nostram doctrinam proficere non novisset. Et ideo beatus Gregorius dicit per argentum significari pre- dicatorum doctrinam. cuius venarum prin- cipium est sacre scripture pagina. Nam quod ad vere predicationis verba se preparant necesse est ut initium a sacre scripture pa- gina sumant. In auro vero significat mar- tyrum patientiam. cuius conflationis. i. pro- bationis locus catholica est ecclesia Quia non nisi in catholica ecclesia veri marty- res sunt et eo quod sine fide. spe et caritate quibus membra iunguntur ecclesie non ha- bet passio meritum. sicut in hereticis patet Unde Apostolus dicit. i. Corin. xij. Si tradi- dero corpus meum ut ardeam. carita- tem autem non habeam nihil mihi prodest. In ferro autem accipitur bonum operandi potentia seu fortitudo sanctorum. quod ferrum de terra tollitur. et fortiores viri a terre- na quam prius tenuerant actione separant et pugnatorem ipsius ecclesie ac pugiles de-

potentur. In lapide vero significatur inte- rior cordis duritia et in hoc charitatis con- traria. Unde tunc lapis est durus. sicut quicquid durus et a divini amoris igne frigidus hinc se ipsam tangit et ad amorem molliat. tunc in eis convertit quia charitas solidatur ad bonum opera roborat. ut sicut per durum fuerat in amore seculari se postmodum fortem ex- bibeat in amore dei. Et quod de alijs hinc talibus metallis seu lapidibus de quibus in scri- ptura legitur frequenter et in pluribus locis est ad estimandum videlicet quod ad nostram con- ferant disciplinam. Est nostre intentionis pro- positum post exempla simplicium corporum que iam sunt in primo libro adducta. In hoc se- cundo libro de metallis atque lapidibus. tam- quam de quibusdam et de alijs minera- libus conceptis. adducere varia et moribus ada- ptare eadem servando ordinem quem sequi in prin- cipio tenuimus. sed in capitulorum materijs que in exemplis.

Explicit prologus libri secundi.

Incipit liber secundus de exemplis et similitudinibus rerum.

Capitulum primum.

Adatores dei assilant lapidibus propter octo. Primo quidem quod lapides sunt naturaliter frigidi et siccus eo quod ex parte terre solidis et compactis la- pidis substantia generatur Verum est tamen ut dicit Aristoteles in libro de meteoris. et sola terra non fit lapis. quod vicens in ea sic- citas non permittit ut in lapidem coagulari possit. Sed ex commixtione terre et aqua fit lutus quod inter terram et petram est medium quod dum per partem suam fortiter coagulationem stringitur in lapide mutat. Unde tali transmutatione lutus victuosus est aptus. Habet ergo lapis ex terra siccitatem. et ex aqua simul et terra frigiditatem. Unde est naturaliter sicut deum est frigidus et siccus. Et ista cooperit spiritualiter amicis dei quos charitas facit frigidos ab insatiabili

avaritia. Charitas enim non quirit que sua sunt. sicut dicitur in 1. Corin. xij. Itaque facit eos sic- tos a mundi concupiscentie. quod virtus divini amo- ris restringit lubricum carnis. sicut patet in mag- dalena. Et tales sunt lapides sicut qui sunt asse- cundum carnis et mundi. Habet ergo lapides sicut elevantur super terram cinis. Sed lapides sicut substantia compacta. Unde sancti sunt in seipsis coagulati viculo sive coagulo dilectionis et gratie. Unde charitas dicitur esse viculum perfectionis. 1. Cor. iij. Tertio quoque lapides sunt mira- biliter duris. et amici dei sunt duri per solidi- tatem patientie. quod charitas patiens est. Unde sic lapis a sua duritia ex aqua infusione non soluitur. Sic amici dei ex tribulationis et afflictione a sua patientia non moventur. Job. xij. Cor. iij. idcirco quod si lapis etc. Habet sicut sibi ipsi duri sunt per austeritatem patientie. Habet quoque duri sunt alijs per correctionem et severitatem iusticie qua tanquam virga ferrea alios regunt. Deut. viij. Cuius lapides ferrum sunt. Quarto quoque lapides sunt graviter ponderosi. Sic amici dei sunt graves et ponderosi per gravitatem mo- rali et deliberationem prudentie sive in factis sive in dictis. Item illud Ecclesi. xij. Verba sa- pientum statim ponderabuntur. et talium opera vel verba sunt magis grata bonis. ps. Quia que- runt suis tuis lapides eius. Quarto quoque la- pides sunt virtualiter ignis. Quis enim lapis ex se sit frigidus igne tamen emittit si fortiter sit percussus. Nam ex fortis et violenta acris collisione in superficie ferri et lapidis subito acris allisus ignis et scintillando de lapide egreditur. Sic et amatores dei quamquam sint frigidi ab actu amoris mundani. cum tamen ab ipso mundo fortiter alliduntur. tunc divino amore fortius ignis. Unde precipue in tribulationibus et pec- cationibus positus ignis scintilla vel operis emittit vel verborum. et talium opera sunt sacrificia deo acce- pta. ij. Machab. r. De ignis lapidibus igne excepto sacrificium obtulerunt. Sexto quoque la- pides sunt infimi loci petiti. Quia amici dei infima petunt per humilitatem. Lu. xij. Re- cumbite in infimo loco. j. Corin. xij. Dimi- stratio virtutis deformata in lapidibus fuit in gloria. Sed de ministratio lapidum est humilis

siue habeat in affectu cordis. ga cor infra
 pect?cludit. siue in effectu operis quod
 e gestare manu. vtroq; mo excitat tristitia
 Et id Sen. iij. of q lapis onyximus inae
 nis in terra cuiuslibet qd interpretat volēs.
 Na mundi subfians nō habua sē in capi
 tis generat tristitiam: si acquirit nō possit
 scz ire. qz ipse non assequit. Ita et tristitia
 inuidie qua tristat in si aliquis assequatur.
 Si aut actu habeat. vt est in diuitib? aua
 ris. ad huc excitat tristitia ire si p datur vel
 minuat. et inuidie si ab alio superet vel pa
 nificet. In vtrifq; multiplicat timores. qz
 cupidi timēt ne eis. luerā impediāt. Auari
 timēt ne eis id qd habent auferat. Itē ani
 mos comouet ad huc. Quia cupidus liti
 gat vt accipiat. auarus aut vt teneat. In
 auaritia siue cupiditas mater est litium et
 causaz et questionū. Itē rixē et bella ex
 ciditate et auaritia vt plurimū oriuntur. p
 pter b. Sen. dicit. q quietissime viuerent
 boies si hec duo pnomina scz mēti et tūi
 de medio tollerentur. Ad eum enī et tūi
 oēs qstiones et lites generant auarorum.
 Tertio ppter remediū. Na onyximus i
 pntia sardij nocere nō potest. Na sardius
 q mentez acuit cū flāmei siue rubei est co
 lozis dsignat amozē christi. qui mentē scu
 it ad eterna dñsideranda. et etiā inflāmat
 ad ea dñsiderāda. et id facit vilescēt oia tpa
 lia. Na sicut Greg. dicit. Dilcēt italia
 cū dñsiderant eterna. Qd ergo onyximus
 nō nocet in pntia sardij ē. ga illū auaricia
 nō inficit in quo ē amor dei. quia vbi est
 amor dei nō hz locuz amor mundi. et ecō
 nterlo. j. Jo. ij. Sigs diligit mundū nō est
 char. dei in eo.

Capitulum. iij.

Bni viri assilant marmori
 qz marmor alijs lapidib?
 est solidius. compactius. vri
 lius et pulchrius. Boni enī vi
 ri sūt solidi p patientiaz siue
 oritundinez bene compacti p temperantiā
 pulcri p prudentiam. et viles p iusticiam
 Vnde ipsi sunt columnę marmoree. i. v.
 tuose pfone gbus tentoria p curiam regis

iecclesie christi fulciūt. Mether. i. Assimila
 tur ergo pmo boni et vniuersi viri mar
 moribus rōne soliditatis. Marmor enim
 solidū est. Itē ppter sui soliditatem dil
 ficile rumpit. Similiter boni viri sunt so
 lidi. i. fortes et pñtates itē vt aduersitib?
 nō cedant. et scilicet pñtates id ē impetione
 violentas et insuriosas que sunt ostia. i. a
 misticia. et bñmō non facili suscipiūt. Mo
 tandum ē de soliditate marmor q mirā
 bilissimā accidit q marmorci lapides nec
 calibe nec ferro vel sera. vel malleo p mole
 tiā edomant. s; p laminam plūbeam asse
 rib? molli? intersertū. Plūbo enī et non
 ferro lapides marmorei diuidunt et scia
 tur. int assere et equant. Simili fortitudo
 quozdam. nec calibe fortis innasitōis. nec
 ferro dare pussionis. nec ferra dentata
 dentibus detractionis. nec malleo violēte
 pussionis. nec violentia cuiuscumq; tribula
 tōnis frangitur nec vincit. Et tamen plū
 bum. i. vita voluptuosa q in aquis cupi
 scētie sumerit. s; illud. Exo. xv. Sumers
 sūt qñ plūbi in aquis vehemētib? int asse
 res molliissimos carnis omēm duriciam
 marmoris frāgit id est oēm mētis fortitu
 dinē enervat et destruit. Vñ pbilissimi vi
 ri et fortissimi bellatores qui nūq; vinci po
 tuerūt belli asperitate. victi tñ et debilitati s; i
 luxurie voluptate. sicut p; de Sansone.
 Dauid. et de multis alijs. C. Scō boni
 viri assilantur marmori rōne cōpactiōis:
 Sūt enī marmora valde cōpacta corpora
 quoz ptes sūt ad inuicē colligate vel con
 glutinate vel dstricte. Et hāc cōpactiōnez
 facit cē in bono viro virt? rēperātic. Mō
 enī ē que efficit vt caro spū. et sensualitas
 rōm dcorde et cōfedereť qua. i. tempantia
 remota valde sibi inuicem aduersarent et
 mutuo diuiderent. Vnde tempantia est q
 tenet has ptes bois adiuicem dcorde et
 dformes. q scz dcordia et dformitas ē vt
 qdam salubris cōpactio q est in bonis vi
 ris. Tertio boni viri assilant marmori
 rōne speciositatis siue pulchritudinis. In
 veniuntur enī marmora pulcherrima de

verorum colorum et generum. sicut dicit
 p. Paralip. xiii. Dimerfor color omnes
 lapide pectiosus. et marmor parani abun
 dantissime. Hec aut pulchritudo et varietas
 copent prudentie. qz cum prudentium opa
 grata vident et pulchra. Dimerfor autē gene
 ra et colores marmorū sūt dimerfor ptes pū
 dentie et dñser si modi prudentie. Inueniunt
 tur enī marmora cōter octo color. Qu i
 nentur marmor album. nigrū et rubenz et
 variū. siue serpentini. Et hec quoz modo
 sūt quodā mōlle candidū et nigrū. quod
 dñm dñm qd dñ purpuretes. eo q vt pur
 pura rubenz est cōdidū tñ interuentibus
 pñctis. et hoc est vt egypto. Est aliud coral
 leuz. et alia reperit nō habens vltra pa
 es adūtos in dñmensiōe et mensura. et ta
 li marmor est candidū. sicut dñm tñ babz
 quāda maculas quada pportioe diuer
 sas et nigras. Est et aliud gen? thebaicum
 aureis guttis tñtūe et caritēu viride opa
 mū. quod valde gratū hnt qui gemas scil
 pnt. eo q eius virtutes oculos rñficiat.
 Et ē sūt assignant a doctorib? octo ptes
 itegales prudentie. quaz quedā ad pūde
 tia pñent sūt qz cognoscitua agibiliuz
 et qdam sūt qz ē opatua. scōm enī qz co
 gnoscitua ē si dñserat ipa cognitio. aut ē
 pteritoz. et sic ē a Tull vna ps prudentie p
 teritoz memoria. aut ē cognitio pñituz si
 ue necessariorū siue ptingētū et hec ē alia
 pars prudentie q ab eodē intellect? vocatur
 siue intelligētia. Si vō dñserat cognitio
 nis acqfiro. aut sit p disciplinā et sic ē ter
 tia pars prudentie. q a Macrobio sup sen
 tētiās. Platonis pletini vocat docilitas.
 aut sit p iuētione. et sic ē quarta pars quā
 Arist. in. vij. Est. vocat eustochia. i. bonaz
 pñcturationē. cui? ps vt dñ in codē ē so
 lertia que ē vera pñcturationē mediū vt dñ
 in. j. posterior. Si vō dñserat cognitio
 nis vñs. sūt scz qz et cognitione aliquis
 pcedit ad alia cognoscēda vel iudicanda.
 sic pñct ad alia ptem prudentie que voca
 tur rō p Macrobiū. Secūda vō qz pū
 dentia est operatiua siue operis pcepti

ua. C. Primo necessariū est vt ordinē ad
 cōmodū vt ad finē. et hoc pñct ad aliam
 ptem prudentie quā Tull? pñdentia vo
 cas. C. Secūdo vt attēdat circumstātiās ne
 gotij. quod pñct ad alia ptem prudentie
 quā Macrobius vocat circūspēctionem.
 Tertio qz vitet impedimēta quod pñct
 ner ad oceanā partem prudentie quā vocat
 Macrobius cautionē. Sūt ergo octo p
 tes prudentie dicte. s; memoria. intelligē
 tia. docilitas. solertia. rō. pñdentia. circū
 spēctio et cautio. C. Quarto boni viri assi
 mulant marmori rōne vilitatis. Na mar
 mor ppter sua frigiditātē et vācūtoz ero
 fmarcoz pseruationē vilitatis. inuenit.
 Et hāc vilitatem boni viri faciūt p iusti
 cia. Na quasi vnguēta fouēt et recreāta
 sunt bona opa in gbus vnus hō alteri cōi
 cat ad que recte faciēda et pseruāda ordi
 nat hō per virtutē iusticie. Et inter alias
 virtutes ppiū ē vt ordinēt boiem in his
 que sūt ad alterū. Importat. n. iusticia cō
 litatē quāda vt ipsū nomē demonstrat.
 Dicunt enim vulgariter ea qz adequātur
 iustari. equalitas aut ad alterū ē. Alie aut
 morales virtutes pñciūt boiez in his que
 sūt sūt seipsum. Et b ergo sūt illa marmo
 ra scz sancti viri gbus pauimētū tēpli. i. in
 ferioz ecclesie scilicet militans sternitur. ij.
 Paral. iij.

Capitulum. v.

Charitas assimilat bitumi
 ni. C. Primo rōne igneita
 tis qz bitumen ē sūt sūt
 quedam terra glutinosa in
 tra lacū mortuū. cui? natu
 ra ē ardens et ignita. Sic charitas ē que
 da virtus dglutinatiua et vñitiua. cui? qua
 si locus ē ppius cor mortuū et mortifica
 tū peccato et mūdo. qz sigs diligit mundū
 nō ē charitas patris in eo vt dñ. j. Joā. ij.
 Hec ē virtus spūaliter ardens ab igne
 sancti spūs est deriuata. s; illud Lan. viij.
 Lampades eius lāpades ignis atq; flā
 maz. Lāpades enī dei sūt mētēs hoium
 et pure sancti spūs. dtemplatiōe et flāmas

charitatis succense Sen. iiii. Vallis fil
uestris habebat multos putcos bitumis.
Vallis est mens bñlis. que si ē filuestris
t a taniule mudi t affectu remora habet
mhos putcos bitumis. i. multos t pñdos
sive alios affectus charitatis. Tercio rō
ne tenacitatis. Nā bitumē ē tāte tena
citatē vt nec aqua nec ferro dissolui pos
sit sed sanguie menstruali. Sic charitatis
glutinū tam tenax ē vt nec aqua tribulatio
nis. nec gladio pñsionē soluat Cant. viij.
Aque multe nō poterūt extinguere chari
tē. Et sō archa Noe vt ēēt fortis contra
aquas diluuii bitumine liniū eā deus pec
cepit Sen. vi. Bitumē linies immitte
t cœriticus. Arca enī Noe. i. mens iusti
bz cōtra aquas diluuii. cōtra tribulatio
nes mudi. bitumine. i. charitate liniū iusti
fecus quo ad deū extrinsecus quo ad pri
mū. Ferrū sive gladius psecutionis chari
tatis bitumen separare nō pōt. fm̄ illud
Apost. Ro. viij. Quis nos separabit a cha
ritate christi. an angustia. an nuditas. an sa
mes. an gladius etc. Soluit tñ t rollit bitu
men charitatis sanguie mēstruali. i. pecca
to mortali quod ab iūmo fluit ad modū
sanguinis. t ad modū mēstrui t abomia
bile t infectuum existit. Tercio ratione
utilitatis. Est enī bitumē vtile ad multa.
qz multiplicem hz effectum. Nā hz virtu
tes cōpagnādi lapides. Vnde lapides vi
ui. i. viri iusti hoc glutino cōpagnant ad i
uicē in fabricam ecclesie. t ēt lateres. i. pec
catores ad deū cōuersi t igne doloris sen
sationis excocti hoc glutino cōiungunt
Sen. xj. Faciamus lateres t coquamus
eos igni. babuerūt lateres pro satis t bitu
men pro cemento. Sicut ligna t tabule na
uiū alicubi bitumine cōpagnant. p. quas
nanes alioz onera portantes intelligunt
prelatis. quibus ne dissoluant ags cōcupi
seculariū t vndis tribulationū; necessari
us est glutinū t iuuamē charitatis. Tūc
hz bitumen virtutē attrahēdi cōsumēdi t
solidādi si puluerizet t sup vuln⁹ ponat
ur si ēt fumus naribus attrahat multus

reuma in capite cōsumit vt dicit Plato.
Ita charitas ad deum attrahit fm̄ illud
Eze. ij. In funiculis Adam trabā te i vis
culis charitatis. Itē malos hūores. i. ma
las affectiōes. Et reuma capitis. i. sturum
mentis scz in malaz cogitationū confusio
Itē ipsam mētē mollicie cōsolidat dant
imozē seruāē foras mittit. Nam plecto
charitas foris timozē mittit sicut dī Jo.
iij. Tūc charitas assitatur lapidi sardio
qz sicut dicit Irido. vocat sardius qz in sar
dis fuit pmo inuentus qz bec similitudo ē
cōpetens. Tūmo rōne coloris qz scz
sardius ē rubri coloris. Rubcus autē co
lor ē sicut igneus color t p̄tendit dñuz ca
lidi in p̄mixto. t attribuit amozē t p̄pue
charitatis qz est vt qdam ignis dñuz hē
tēu seruere faciens t rubere Cant. v. Dile
ctus meus cādūus t rubicūdus. Cādūus
ppter puritatē carnis. rubicūdus ppter
inflammationē mētē Apo. iij. Qui sedebat
similis erat aspectui lapidis iaspidis viri
dis. itelligit virginitatē carnis. Est enī ias
pis viridis coloris. sed in rubore sardinia
itellige amozē charitatis quo mens igni
ta rubet. Tūcūdo rōne virtuosē opera
tionis qz vt dicit Diaco. Hic lapid gaudi
um accendit. timozē pellit. audacē facit. ex
mentē acuit. t se gestantē ab incātationib⁹
t maleficijs tutū reddit. que oia suo modo
cōpetunt charitati. Nec enī ē que de pre
sentia amati scz dei in aia gaudiū generat
Sal. v. Fructus spūs sūt gaudiū t c. Qu
sicut charitas ē a spūs sancto. ita gaudiū a
charitate derivat. Itē bec ē que timozē
pellit: per dñs fortē t audacē facit. Jo.
iij. Timoz nō ē in charitate. Itē bec ē que
mētē acuit ad celestia cōtēplanda. t ideo
est sicut igni. qui hz figuram pyramidis su
perius acuat. Vñ mens h igne flammē
ingredit in ipsum. Jo. iij. Qui manet in
charitate in deo manet. t c. Nec est et que de
monū incātationibus. i. bñdis tentationi
bus t maleficijs eoz resistit. qz fortis ē vt
mors dilectio Cant. viij. Tercio rōne re
sistētiē t vigoris. qz tanti vigoris ē h lapis

qz onyx eo p̄te ledere nō potest. In onyx
et n. qui dī trifficia excitare pōt intelligi
quodcūqz aduersum. S nyr ergo sardio p
sente nō obest. qz vbi charitas adest nul
la aduersitas nocet. Nā diligit⁹ deum
oia coopant in bonū sicut dī Roma. viij.
Capitulum. vi.

Quintuplatio assita
tur saphyro. Pri
mo ppter aspectū
coloris. Est. n. sap
phyrus gēma ce
rulea. celo sereno i
colozē simillima.
Sicut cōtēplatiui
viri bñt colorē. i. cō
uersationē serenaz
t celestē. fm̄ illud Iob. iij. Nostra puer
satio in celis est Eze. i. Supra firmamen
tum quod erat imminēs capiti eoz quasi
aspectus lapidis saphyri. Tūcūdo pro
pter excessum valoris. qz saphyrus inter
gēmas ē sūme p̄ciosa. t regū digitis ma
xime apta. t iter omnes meliorē ē idica. ma
xime quando hz quosdam pulueres aure
os intermixtos. Similiter t inter vitas vi
ta cōtēplatiua est preciosissima. Est enī
maioris meriti. dulcioris exercitij. quietio
ris animi. Vñ Maria optimā partē dī
elegisse. Hoc maxime competit regib⁹. i.
prelatis t rectoribus vt sicut alijs p̄mi
nent honoris dignitate. Ita ēt alijs p̄mi
neant mentis sublimitate. Est autē cōtē
platio optima que sic mentē cleuat ad ce
lestium eminentiā. qz tñ enī nō tollat pro
prie fragilitatis memoriam. vt scz cōtem
platiui animus t sit per cōtēplationes
sublimis. t per sui cognitionem semper re
maneat humilis. Et talis est saphyrus qz
habet pulueres aureos intermixtos. Est
enī p̄prie fragilitatis vel mortis iuitus vt
lut quidam puluis aureus. puluis per hu
militatem. aureus per utilitatem. qz fuit
anīm am ne a peccato corumpat. sicut au
rum dī cōseruare a lepre corruptione si
cius puluis vel limatura sumatur in cibo

vel potu vel medicia vt dicit Plato. Job
xxvij. Locus saphyri lapides eius t gle
be illius etc. Eccl. viij. Ademorare nouissi
ma etc. Tercio propter defectum fulgo
ris. Est enim saphyrus depressus non p
lucidus vt dicit Irido. Sic cōtēplatio
presentis vite nō est lucida sed obscura.
qz videmus nunc per speculum t in enig
mate Eze. x. Vidi t ecce in firmamento
quod erat super caput cherubin quasi la
pis saphyrus. per firmamentum intelli
git firmitas t stabilitas gñe celestē qz dicit
super caput cherubin: quia scz omnes qz
tem t scientiam transcendit. t est quasi la
pis saphyrus. quia scz cōtēplationis
eius intuitus in hac presenti vita quantū
cūqz sit nobis delectabilis t gratus no
bis tamen nō est purus t clarus sic sa
phyrus est aspectui quidem gratus: s; ta
men condensus nō lucidus. Et ideo phi
losofus dicit de proprietatibus anima
lum qz de diuinis nō sunt. Tūcūdo
illud modicum nō est negligendū: quia
delectabilis est ad huc tñ aliqua alia om
nia que apud nos sunt. Tūcūdo cōtem
platio celestium assimilāt zimēti. i. vene
re terre de qua fit lazurum. Tūcūdo ratio
ne coloris. Quia lapis hic est tanto meli
or quanto colorē celestis similitior. Et habet
quedam corpuscula quasi aurea interserpta
Ita cōtēplatiui viri tanto sunt melio
res quanto celestibus ciuibz sunt in cō
tēplatione t cōuersatione similitiores.
Vnde virginitas coniugio p̄fertur quia
incorruptionē vite celestis similitior cōfor
matur Luc. xx. In resurrectione neqz nu
bent neqz nubentur sed erunt sicut angeli
dei in celo. Tūcūdo rōne commu
nionis. Nam hic lapis sine terra valet cō
tra sincopim. sed nunqz patienti datur ni
si subtilissime conteratur t multotiens ab
luatur. t est signum perfecte ablutiois. qñ
aqua in qua abluit parū aut nihil colorat
nec dī dari cū decoctiōe. qz delectet ad
sanda s; ante vel post dē t hoc cum sero

vt dicitur in lapidario. Nota qd serum est liquor qui fluit de recenti caseo cum pecunetur vt dicit carbolicon. In quibus significatur qd ea que sancti viri per altitudinem contemplationis percipiunt. nec vt inferioribus profint debent eis commuicari lucide. Vnde opz qd subtilissime coterantur. i. diligenter exponantur. Itē discrete. Vnde non cum decoctione. i. nō cū illo seruoze cū quo ab eis recipiunt. sed hz conuenientiam inferioris auditoris. Itēz munde sine administratione fantasiarum sine errorum. i. ideo oportet vt frequenter abluantur. Item sic dari debent vt possit qui accipit faciliter capere. i. ideo cum ferro quod est lactem et facile ad deglutendum Apolo. i. Lom. iij. Tanq̄ parulis in chriso lac vobis dedi. Et tertio rationis curationis. Valet enim miro modo talis puluis siue potio ad solendum et curandum quartanam. quia ea que sancti viri ex celestium contemplatione percipiunt alijs vt dictum est debito modo data idest comunicata solunt ab eis quartanam idest accidiam. Nam quartana ex putredine humoris frigidi et melancolici. puenit que etiam ad accidiam disponit. sed verba celestia audita mentem frigidaz accendunt. et sic accidie frigus repellit. Nec requies et dulcedo contemplationis habetur post certamina laborum et subiugationem passionum. Vnde vita contemplatiua assimilatur terraneo qui est lapis crystallo simil' ceruleo colore infectus vel reflectus. et hic apud germaniam est. Alius ē hispanicus rutilans sicut flamma. Vnde per primum qui est crystallo silis designatur cordis puritas. per scdm quidē flammam designatur seruens charitas. Et b duo maxime ad contemplationem disponunt. Sed notandum qd vtriusqz virt' dī esse ad plia et causas vincendas. et valet et ad dulces somnos sicut in lapide dicitur. In quo significatur qd post prelia superata laborum et temptationum. post causas deiciatas etiam passionum in quibus caro

sub iudicio rationis aduersus spūm contemdit sequitur dulcis somnus. idest requies contemplationis.

Capitulum. vii. **D**ivines et peipue Angiel assunt margarit. C. P. rōne geniture siue gnatiois qz margarita gnatur ex celesti roze. que certo tpe ani cōche hauriūt. Et dī margarita qz i cōctis mar' inuenit. Et dī in lapid. qz qm margarita gnatur ex roze q̄to rozat' aer' bauitū plus fuerit tanto rozatio maiorē gnatur margaritā. Et dī qz cū margarita incipit gnari. si coruscatio vt tonitruū supueniat et ocha claudat qz sic aborsuz patit. Vnde ergo margarita et celesti roze gnatur significat qz p̄tinentia carnis ex dono celest' grā possidet. Vn dī Sap. viij. Nō possum eē p̄tines nisi de' det. Et id dicitur Aug. do in lib. p̄fessionū. Da qd iubes et iube qd vis ipans nobis p̄tinentia. Et id q̄to plus haurit de grā tāto maior et purior ē p̄tinentia. sic q̄to plus haurit de roze. tāto maior gnatur margarita. Vnde aut in p̄ctis maris iuenit significat qz p̄tinentia nō in delicijs reperit s̄m illud Job. xxiij. Nō inuenit i terra suauit' viuētū. Ber. P̄uilitas p̄t in diuicijs et castitas in delicijs. s̄ in p̄ctis reperit. i. in dur' et amar' pot' p̄tinet. Vnde at tonitruo et coruscationi se claudēs abortit. signat qz p̄tines nisi diuine magnitudinis timori seu ispiratiōi qz in tonitruo designatur se p̄uilitate apiat. iterior margarita. idest iterior puritas nō itēgra s̄nat s̄ p̄tēt Vn Eccl. xvi. nisi in timore dei tenueris te instanter cito subuertetur domus tua. C. Secdo rōne excellētie. qz qdā margarite sūt alijs excellētiōres. Quēdā. n. vnoes vocant eo qz tantū vna et nō plures simul reperiant et in bis designat. p̄rogatiua cōtinetie siue virginittatis xpi et maris sue. Quia christus tantū vn' iter boies et mater ei' tantū vna iter mulieres. ē vera et p̄fectissima margarita p̄ singulā et p̄tētū s̄natā continentie puritatē. Vnde dicitur.

Dij. Inuenta vna preciosa margarita. C. Comuniter autem inter margaritas sūt meliores candidē qz que aliquo modo sūt flauē. Nam iuuentus aut matutini rozis rōceptio facit clares. has vno senectus vt eos vespertinus reddidit obscuras. vt dicit **M**ido. Margarite ergo candidē sunt virgines. quasi aut flauē sunt vidue continētes. sed melior et clarior est cōtinentia virginalis que ab ipsa iuuentute quasi matutino roze. i. tempestiua gratia decorata virginittatis decorem retinuit qz que in senectute que quasi vespertino roze. i. tarda gratia superflua continentiam incipit. Inueniuntur quedā naturaliter perforate. et ille adhuc meliores sunt alijs. et tales sunt virgines fideles. que scz verbo fidei perforatum habent auditum. Nam fides ē extrahibilis est omni gladio ancipiti. Sūt ergo ille margarite p̄ctis eligende que sūt albe clare specularē et rotunde. Vnde ille continentes sunt alijs meliores qz sūt albe per carnis virginittates. clare per mētis puritatem. specularē per cōuersationis sinceritatem. et rotunde. i. mobiles per operositatem. qz corpus rotundum motū est aptum. Non enim opz virgines manere ociosas. Propter. vi. Panem ociosa non comedit. Tertio ratione apparentie. videtur enim et sunt margarite parue in quantitate vt nec vitra seminucē crescere vnoqz putentur. sed tamē sunt magne in valore. Sic virgines et continentes debent esse paruas per apparentiam humilitatis exemplo illo sūme virginis que dicitur. Quia respexit humilitatem ancille sue. sed tamen debent esse magne per existētiā et valorem virtutis. Quarto ratione efficacie qz habent virtutem malorum humorum abstersuam. fluxus ventris et sanguinis restrictiuam et etiam cordis confortatiua. vñ valent contra cardiacā et sincopim. Sic virgines et continentes debent in seipsis malos humoros. i. malas affectiones siue inundas cogitationes et

pellere. fluxum carnis et sanguinis. i. peccati per abstinentiam et honestatē restringere. et spūalibus et pijs opibus scz orōnib' et elemosynis sui cordis debilitatē cōfortare ne pusillanimitate deficient ex aliqua tribulatione vel tentatione. Item continens assimilatur calidi. Primo qz calidus est substantia purior ferro qz ferrum ē magis terrenū in substantia. et hz terre stre lutulentum et non parum. Et ecōtrario calidus habz minus de terreno nec ita lutulentū ē sed magis purū. Tanq̄ ferrum ergo ipurū homo incōtinens et habēs lutulentā carnalis imūdicie. sed tanq̄ calidus ē hō cōtinens. bñs parus de terrestris. i. de concupiscētia carnis. et sine lutulentia. i. carnali imūdicia. Secūdo qz calidus ē ferro cōpactior. et ideo et solidior. Sicut et continens ē bene cōpactus. i. bene cōpositus in moribus et solidior. i. stabilior. Sed ecōtra incōtinens incōpactus est. i. incōpositus. sed mollior magis ad cedendū tērationib' sicut ferrum facilius mollicatur ab igne. Tertio qz est durabilior. quia ferrum p̄pter ipuritatem citius rubiginē contrahit que ipsum consumit. Sicut homo incōtinens citius senectutē incurrit que ipsum copaliter debilitat et consumit. sed hō cōtinens diutius viuūt qz non cito senescit. Quarto qz ignis citius adurit ferrū qz minus cōpactū citius penetrat. Tanq̄ ergo ignis adurēs ē mulieris pulchre. Porrium vel uictus. que cor boies incōtinētis cito penetrat et inflāmat. Mero. nam migero igne pcutit mulier osciam et inflāmat. Sed cōtinēs ē sicut calidus inque erdor carnal' amor' nō facilius intrat.

Capitulum. viij.

Directio delinquentis debz eē similis lapidi qui dīr cos. Dicitur eni sic eo qd ad incidendū ferrū acuat. Lot' enis grece incisso latine dīr. Quia scz correptio debito modo facta ēt et mēte ferrea et dura nō tm vicia amputat et incidit. sed ad bona eam aptat et acuit. Sed quedā cos est vt dicitur

Quia scz correptio debito modo facta ēt et mēte ferrea et dura nō tm vicia amputat et incidit. sed ad bona eam aptat et acuit. Sed quedā cos est vt dicitur

Fido. que ad accendendum indiget oleo. que
dam aqua. **¶** Videlicet discreta correptio
quod indiget oleo lenitatis sicut illud **¶** **Sal.**
vj. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo de
lecto vos qui spuales equos corripite homo
in spiritu lenitatis. Etiam quod indiget aqua
austeritatis. Nam sicut idem **¶** **Fido.** dicit
¶ **De** leu coti additum lenem. aqua vero acerri
ma aciem reddit. **¶** **Hoc** autem agendo cor
pore huius quod dum accendo alteri fuit se pan
latim consumit ut **¶** **Hex.** dicit. Et talis est
prelati malus vel predicator quod dum alijs
dicando vel corrigendo proficit. scilicet ma
le viuendo vel se non emendando amplius con
deuat et destruit. **¶** **Debet** ergo esse ut cor
iusticia vel zelus rectoris. qui dum linguas.
vel manus mouet ad corrigendum vicia de
clinquentis quasi ferrum acuit ad incisionem
viceris. **¶** **Corrigere** volens delicta debet inten
dere ad extirpandum vicioz radices. id est
principalia vicia cobibere. et quibus quasi
oia delicta precipue oriuntur. sicut sunt super
bia auaritia luxuria. **¶** **Et** idem corrector vicio
rum debet esse sicut lapidi signum. signum enim
de lapide quasi vitrei coloris esse qui gesta
tus ad collum sicut dicit **¶** **Diase.** sanguinem
frigit. mentis alienationem et periculum. et appli
catus ligno ardenti flamma eius extinguit.
¶ **Fluxus** sanguinis refertur ad luxuriam. prima
enim sibi sunt sicut natura sanguis et semen.
mentis alienatio refertur ad superbiam qua
vera sui cognitione alienatur. estimat de se
quod non est. **¶** **Sed** flamma ligni designat cupidita
tem et ardente auaricia animi. **¶** **De** huiusmodi ista
refrenat oia vicia cum eis cobibentur.

Capitulum ix.

Dilectio vere amicitie af
similat calci. **¶** **Primo**
ratione igneatis. **¶** **Nam** sicut
¶ **Fido.** propter hoc calx vi
ua dicitur quod quavis actu sit
frigida. occultum tamen in se con
tinet ignem. **¶** **De** si aqua pro
sa fuerit mor ignescit. **¶** **Et** quoddam valde
mirabile accidit ut **¶** **Aug.** dicit in li. de ciui
tate dei. quod calx et aqua incedit et qua omi

nis ignis extinguuntur. oleo vero extinguuntur
quo ois ignis nutrit. **¶** **Sicut** vera amicitia
et si aliqui quantum ad exteriores actus videa
tur frigida. id est non operatur vel ostendit exteri
ori signo. sicut propter occupationis alicuius
pedamentum. sicut quod non sit oportunitas in tempore
ignem viuam amorem seruat in intimis cordis.
¶ **Et** propter hoc dicitur **¶** **Prone.** xvij. quod ois tunc vili
git quod amicitia est. **¶** **Sed** superueniente aqua alicuius tri
bulacionis seu angustie vel necessitatis. tunc statim
ille ignis iterum. id est amor erumpit et exterius in
ope ostendit. **¶** **Et** **¶** **Salomo** ibidem subdit. quod
frater in angustia comprobatur. **¶** **De** ignis ve
re dilectionis in aqua tribulacione et aduersi
tate magis accendit propter quod dicitur **¶** **De**
rius marum. quod si sincere fidei amici precipue
aduersis cognoscuntur. **¶** **Sed** et oleo solatio
nis et prosperitatis calx dilectionis quasi extin
gitur. sicut quod prosperitas mundum quodque
et tollit dilectionem dei. sicut quod boi in
tate posito non est necessarius magna signa
vel obsequia dilectionis ostendere. **¶** **De** sicut vi
ctus idem **¶** **Valerius** propter fortuna cum diuina lar
gitudine foueat humanam indiget. **¶** **Non** de
cet enim boiem amico in prosperitate posito
magna signa dilectionis vel obsequia ostende
re. nec forte est in eis propter illius prosperita
tem et prosperitatem eum diligat. **¶** **De** propter hoc dicitur
in **¶** **Eth.** quod ad amicum in aduersitate possi
tum curam est cito et sepe. **¶** **Sed** ad amicum postquam
in prosperitate raro et tarde. **¶** **Secundo** dilectio ve
re amicitie assilat calci ratione vnitate. quod la
pis lapidi non habet coniungit nisi ei calce me
dia vnatur. **¶** **Nam** ex calce cum admixtione are
ne et aqua fit cementum quo lapides ad inuicem
stricte vnuntur. **¶** **Ita** homo boi non vere sociatur
nisi ei dilectione a se immediate vnatur. quod se
dilectio si cum arena patientie que sub agere tri
bulacionum moratur. sicut arena que abstrahit
a flumine vel salte pedibus teratur. sicut sit quod
sodiat a terra. quorum vtriusque patientia tolera
tur. et iterum cum aqua sapientie misceatur. cementum
id est glutinum faciet perfecte vnitatis. **¶** **Nam** in
ter quos charitatis dilectio cum patientia et
sapientia viget ibi perfecta vnio et iocunda so
cietas adest. de qua dicitur in **¶** **ps.** **Ecce** quod

Capitulum x.

Eloquentia assimilatur cri
o. **¶** **Primo** ratione generacionis
quod est siue captus generatur si
cut cetera metalla ex sulphu
re et argento viuo. sed hoc ac
cidit quoniam plus est de sulphure quam de argen
to viuo. et sulphur est terrene non pure bene
habens calorem adurentem. **¶** **Argentum**
vero viuum est mediocre nec nimis gros
sum nec nimis subtile. **¶** **Et** tali enim comi
xtione eo generatur. **¶** **Similiter** eloquentia
componitur ex duobus. scilicet ex meditatione
interiori que sulphuri assimilatur quod in in
terioribus venis generatur terre. **¶** **Itaque** et pro
nunciacione exteriori que propter laborem
et lingue motum argento viuo assimilatur
quod seculum multum est mobile et propter motum
ut dicitur **¶** **Philosophus** viuam appellat. **¶** **Sed** debet
hoc esse mediocre seculum iter grossum et subtile.
quia nec nimis rudia vel barba. nec est nimis
subtilia. id est difficilia. **¶** **Sed** apta et mediocritas au
dientibus concuientia. sicut accepta in elocu
tionem vel pronuntiacionem vulgari. **¶** **Et** de tali elo
quentia dicitur **¶** **Hiere.** xlvij. **¶** **Lo** meum ad mo
ab quasi tibia eris sonabit. et notat primo
cor. quod in locutione debet precedere meditatio
et deliberatio cordis. **¶** **De** sicut iusti medita
tionem sapientiam. **¶** **meditatio** sapientiam loquetur. **¶** **Se**
cundo nominat tibiam. **¶** **cris** in qua attendit
armonia sicut proportio et mediocritas quod
dam soni que pertinet ad eloquentiam et pro
nunciacionis suauitatem. **¶** **Secundo** ratione disti
cutionis. sicut enim **¶** **Fido.** dicitur es si mixtum fue
rit alijs metallis colore et virtute commutat
¶ **De** quoddam est album ad modum argenti. quod
dam fuluum ad modum auri est. **¶** **Et** aliud est ge
nus eris quod ex ductibili ere attenuatum in
lammas. et felle tauri vinctum spiritum auri pro
tendit. et ponitur confueuerat in balustrionum
coronis. propter quod coronarium est vocatum
¶ **Sicut** est triplex eloquentia quedam spua
lis. sicut predicatorum. et hec precipue inte
dit ad animarum purgationem et dealba
tionem. **¶** **vn** assilat cri quod est album ad modum ar
genti. **¶** **Eloga** dicitur eloga casta argenti
et ecce oia vobis munda sunt.

igne examinatum. Prover. 1. Argentum electum lingas insti. Alia No est eloquentia secularis sicut rhetorum et aliorum p locutorum secularium. que vt plurimum ordinatur ad lucrum auri vel comodum alicuius temporalis rei auro appreciabilis. vnde no incongrue assimilatur illi eri quod fuluum est ad modum auri. Tercia No est eloquentia iocularis que est ad delectandum et solaciandum sicut et poete actenus faciebatur. et bec assimilatur illi eri quod ponitur in bistrionu coronis. Quocumq; ergo modo fit eloquens bz aspectus suae similitudinem eris fm illud Ez. 1. Cuius erat spes quasi species eris. Tercio rone corruptionis. qz es cito rubiginata nisi oleo perfundatur. Vasa eni creata sunt rubiginosa nisi confricentur arena. Et quo accipitur qz omnis eloquens et li guosus contrahit et tenet peccati rubiginem. Job. 1. Est quasi lignum putridum es nisi si preseruetur granie sine charitatis vinctio ne. propter quod dicebat Apost. 1. Corin. 1. Si linguis hominum loquar et angeloru charitatem aut non habeam factus sum velut es rē. vel nisi ab hac rubigine purgetur asperitate penitentie. Et ideo vt Hiero. dicit melius est habere rusticitatem sanctam qz eloquentiam peccatricem. Quarto rone sonationis qz es maxime conuenit officio campanarum et tubaruz propter sonoritatem. Quasi aut campane optime sonantes et a remotis partib; audibiles fuerunt sancti apostoli. qz in omnem terram exiuit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum. vt dr in ps. Sz quasi tube cree sunt doctores et predicator res alij. Predicatori enim. dr. Hie. 1. viii. Clama ne cesses et quasi tuba exalta vocem tuā. Hiero. 1. vi. Vox eius quasi eris sonabit. Quinto rone curationis. qz es contra infirmitates multas virtutem bz. Nam sicut dicit Plinius et etiā Diosc. es exustum et puluerizatum habet virtutē dissoluenti et consumendi. extenuandi et purgandi noxios humores. vulnera sanat

caliginem oculorum purgat. superfluas carnes corrodit et vltra crescere non permittit. Sic eloquentia et lingua predicatoris si fuerit adusta. i. igne spū sancti ignita et i flūmata. et puluerizata. i. humilitate fūdita. vel puluerizata. i. diligenter et subtiliter declarata. qz quasi es durum conteritur dum verbum difficile vel obscurum diligenter exponitur. Talis inq; eloquentia habet virtutem dissoluenti duriciam cordis. et consumendi humorem carnis. i. luxuriam. extenuandi plenitudinem diuitiarum. et mundi contemptū. Item purgandi noxios humores. i. noxios affectus hominum peccatorum. sanat etiam plurimā vulnera. i. vicia tentationum. purgat caliginem errorum. corrodit superfluas carnes. i. ingluuicinem gulosorum. et etiā eas retinet ne crescant per abstinentie et temperantie remediū. Omnia enim hec scri predicatoris operantur frequenter in cōuersione peccatorū. Et ideo ipsi sunt instrumenta curationis et ablationis peccatorū. Ero. 1. 1. Precepit dominus sacri labruz cneum ad lauandum. per quod labruz eloquentia signatur seu doctrina predicatorū que ablatiua et mundificatiua est vicioz et sordium hominum peccatorum.

Capitulum. xj.

Decharistie sacramentuz as similatur lapidi qui dicitur diacletes qui est pallidus lucens vt berillus: qui vt dicit in lapidario si mortuo applicetur statim solitas perdit vires. Sanctus enim h lapis est et quem mors sternit abborret. sic eucharistie sacramentuz abborret cum qui est in peccato mortali. a quo si assumatur non ei prodest sed obest. Nō enim iste cibus est cibus mortuorum sed viuorum. Jo. 6. Qui manducat me et ipse viuict. Item xps sub cibo sacramentali contentus similis est illi lapidi qui dicitur esebites qui inuenitur in nidis aquilaruz. de quo dicit qz si de veneni fraude aliq;

suspēs fuerit si res fuerit et h lapis sub cibo posuit querit cibū eū deglutire nō. finit. sz si subtrahat fuerit lapis mor eū deglutiet. Sic xps q inuenit in nidis aglarum. i. in coedib; replatorū virorū posuit. i. corētas sub cibo sacralium veneni. i. peccati mortali glutire nō finit. vel reū fraudis. i. hypocritā vel fictū ipz cibū deglutire nō finit. spūaliū. Nā hz vel in peccato mortali existēs māducat ipm sacraliū. nō tñ spūaliū vt sacri ipz piciat effectū. Vñ spūaliū q ad aiaz ipm nō deglutit. Et ideo sic Aps. 1. Corin. 1. dic. Probet se homo vniūsq; et sic de pane illo edat rē.

Capitulum. xii.

Ides xpiana assiat lapidi carbūculo. Duo rone fulgoris. dr eni carbūculus quia videt qñ carbo ignitū. Vñ ardore sz splendore. cui fulgor est tā q nec nocte vincit. lucz eni in tenebris adeo vt flāmas ad oculos vibret. Sic fulgor si dei xpiane tā est q nocte. i. tenebrositate hereticorū vel obscuritate psecutionū vel caligine peccorū vinci vel extingui nō pot. Nā i oib; hmoi tenebris sic fides catholica fulget vt flāmas inidū ereccātes. inidū No illuminātes. ad oculos interiorū mētūz vibret. Nā de lūne fidei aliq excecant. sz nō recte credētes vel qd credūt nō tñ facientes. Quidā No illuminant vt veri et viui fideles q hnt fidē per dilectionē opantem. Eccl. 1. 1. Simula carbūculi i ornamento auri rē. Nā p ornāmētū aureū itelligitur charitas. p gēmā No carbūculi fides. Vñ carbūcul; ponit in auro eū fides catholica charitatie opatur : et bec est que de illuuar et ad salutē opat. Secdo rone distinctionis. Sūt eni. xij. genera carbūculi fulgētis et radios ad modū ignis emittentis et cādida zona p̄cni. vt dic. Hie. 1. gb; xij. significāt articuli gb; ipa fides distinguit. de qz distinctioe dictū ē sup i pmo libro capto. 1. 1. Qui articuli oēs. xij. mirabili lib; radijs vire et cognitiōis eozū q ad nrāz salutē prinēt nos illūināt. Sz qñ zona al-

ba ē simplex fidei veritas. q intellectus credētis astringit vt vnicuiq; articulo firmū inbeat etiā si rōne nō videat. Tercio rone variatiōis qz carbūculi p̄p̄iū ē q piectus in ignez velut inter mortuos carbones extinguit. sz aq p̄fusus erardescit. Sic fides qñ in ignē p̄icit qñ fidelis quisq; in p̄c̄m mortale plabit. qz p̄c̄m p̄petratuz appetitū peccādi nō extinguit sz ap̄l; accēdit. sic lignum appositū igni. Et p̄p̄ hoc p̄c̄m assiat igni. qd dū opa fidei cessare facit. ipam fidē mortificat et extinguit. qz si des sine opibus mortuus ē vt dr. Jac. 1. Sz tūc carbūcul; aq p̄fusū ē qñ rcuiscit qñ fidel; mēs ad p̄nāz reuertit et lachrimarū aq p̄fusū. Tūc eni redcūte diuina gra et reparata charitate amissa restituitur et fidei vita idest vigor opandi. qz fides p di lectionē operat vt dr. Sal. v. Quarto rone valoris vel cōpatis: qz est qdā spēs carbūculi in qñ in lucidos ignes apparent qdā gute auree. et bec gēma respectu aliaz ē qñ p̄c̄i incomparabilis. Quasi aut guta carbūculi aurea i lucido igne ē patiētia si det hōis i tribulationē sua et psecutiōe quā patit p̄cipue p ipa fide. et bec vocat p̄batio fidei q est qñ incōpabilis p̄c̄i sz illud. i. Ps. 1. Dr. p̄batio fidei vte multo precio fit auro. Quinto rone vigoris quia carbūcul; sculpturis et simulacris resistit siue idolorum. quia fides idolatriam horret. siue auarorum qz auaritia ē idolorū seruit; vt dr. Sal. v. Tercio fides scōz assiat lapidi qui dr amiaton. A q vt dicit. Hie. si vestis tacta fuerit vtra ignē resistit. et si sup ignē posueris non ardebit sz splendore accepto mtidior erit. hic oib; maleficijs magorum resistit. Nā fides sanctorū ē q igni. i. psecutionis seruori siue psecūctium furozi a p̄c̄ipio ecclesie resistit et finaliter ipsum superans vicit. secundū illud. Hebr. 1. Sancti p fidem vicerūt regna et ita extinuerūt impetū ignis. Et bec est etiam que splendore miraculoz accipit. et que p̄ cessū tēporis nitidior et purior apparuit. et bec insuper est que oia magorū prestigia

et maleficia repellit et dānavit quod totum mundus erat fere plenus

Capitulum. r. iij.

Cratia dei assimilatur iaspidi. **P**rimo ratione gratia fitatis. quia iaspis est lapis viridis smaragdo similis. sed est grossioris coloris. Color autem viridis super omnes colores est gratior oculis. Unde dicitur **Eccl. i. 17.** **B**ratiam et speciem desiderabit oculus. sed super hec omnia viridem. Et similiter gratia dei super omnia facit animam magis gratam et placidam et per lucidam coram oculis dei. et ideo vocatur gratia quasi gratia faciens. Unde sicut iaspidis aspectus est gratus oculo humano sic aspectus hominis in quo est gratia gratus est oculo divino **Apoc. i. 13.** Qui sedebat similis erat aspectui iaspidis iaspidis. **S**ecundo ratione diversitatis. habet enim iaspis diversitatem specierum. quia sicut dicit **Isido. s. i. 17.** species iaspidis. **I**tem habet diversitatem colorum. quia quis precipuus color eius sit viridis multos tamen habet alios colores intermixtos. sic gratia dei habet multos modos et varios in hominibus facit affectus. **1. Pet. i. 13.** Sic boni dispensatores multiformis gratie dei. Et **Apoc. i. 13.** **D**ivisionem gratiarum sunt. **T**ertio ratione utilitatis. quia valet ad multa. Nam primo iaspis febrem refrenat. Et similiter gratia dei reprimit morbum febilem. id est inordinatum cupiditatis ardorem qui est ut febris anime dans ei sitim insatiabilem quam tamen divina gratia reprimit et extinguit. **I**tem iaspis hydropisim inuat quando defertur a patientibus castis. Similiter gratia dei valet contra superbiam que est hydropisim que dam. **I**nfusio animi prebens contra eam medicinam humilitatis. que precipue est necessaria virginibus et continenter viventibus ne per superbiam virginittatis perdant eminentiam. Nam quicquid sicut dicit **1. Reg. 16.** deus punit occultam mentis superbiam per manifestam carnis ruinam.

Item iaspis inter pericula facit hominem tutum. **I**nuat etiam parientem. que etiam compunctum gratie contra vicium accidit. quia frequenter accidiosus et piger bona refugit timens difficultatem et periculum ubi non opus. **Prover. 12.** Dicit piger. **L**eo est in via etc. Sed hunc timorem gratia dei expellit. et ideo facit hominem tutum et solietum. **Q**uandoque etiam homo piger et accidiosus bonum opus concipiat. id est facere proponat. tamen ipsum nimis tardat. et ideo similis est mulieri que concipit quidem sed tempore debito non parit. **C**ontra quod gratia dei modo iaspidis inuat ad parientium id est ad bonum propositum opere complendum. **I**tem iaspis interiori ardorem refrigerat. quia gratia dei mitigat iram que iterius accendit et vit. **I**tem iaspis luxuriam arctat. et multo magis hoc agit gratia a qua continentie donum manat sicut illud **Sap. 13.** Non possum esse continens etc. **I**tem iaspis pulverizatus et cum lacte datus vitis inueterata sanat. **V**lcera autem inueterata sunt gule vicia siue damna. que in ipso mundi exordio in nostris primis parentibus inceperunt et nunquam plene sanari poterunt. **H**oc etiam gule vicium siue vlcus cum quolibet homine ab infantia nascitur et semper cum eo crescit et nutritur. **U**nde nec hoc vlcus sic inueteratum sanatur nisi per gratiam dei. **I**tem iaspis sordes oculorum purgat. **S**ordium autem sordes pertinent ad invidiam. quia nequam est oculus invidi. ut dicitur **Eccl. 10. 12.** Etiam invidenti et murmuranti de gratia alijs facta dictum est **Matth. 23.** **A** patris familias. **A**n oculus tuus nequam est quia ego bonus sum etc. **H**anc ergo nequitiam et impuritatem oculorum purgat divina gratia. quia invidiam expellit. dum qui non emulat charitatem insuadit. **E**t sic per gratiam virtutum protegens ab insultu omnium viciorum et gratia dei constituitur: et ideo congrue ut deus est iaspidi assimilatur de quo dicit **Apoc. 17.** **S**tructura muri eius sicut civitatis anime ex lapide iaspide. **U**bi in ea opus

principaliter animam esse fundatam si vult evadere viciorum ruinam. **Apoc. 17.** **F**undamentum primum iaspis. **I**tem gratia dei assimilatur saphyro quia generat in nobis septem virtutes sicut in conditionibus saphyri. **P**rimo quia saphyrum habet scintillam relictam. per quam reuertitur iudicat virtus eius. **S**icut autem existit in gratia dei habet relictam fidem quia in peccatoribus gratia dei carnis fides est non verum lumen. sed mortuum vel extinctum. unde fides talis est sine operibus meritorijs et gratis. et fides sine operibus mortua est. ut dicit **1. Jac. 2.** **S**ecundo dicitur saphyrum habere virtutem firmitatis que in nobis causat spem future vite quam **A**postolus **1. Thim. 6. 17.** **A**ssimilat anchoram. quia animam firmam tenet in mari periculi et propter hanc firmitatem de fundamentum **Apoc. 17.** **S**ecundum fundamentum saphyrum. et dicitur spes secundum fundamentum respectu fidei que est primum. **T**ertio dicitur habere virtutem timorem expellendi quod comperit etiam gratie in quantum in nobis generat et perficit caritatem: cui beatus **Joannes** attribuit expellere timorem. **1. Jo. 4.** unde in hac anima firmatur et solidatur contra mundanum timorem. **I**deo dicit **1. Eze. 1.** **E**cce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis saphyrum. **I**n firmamento hoc est in deo in quo omnia stabilita sunt et firmata sunt. quod caput cherubin. id est omnes scientie subtilitatem transcendit. est quasi saphyrum lapis. quia sicut in ipso deo nos collocat et firmat gratia charitatis et quasi ei similes per firmitatem et fortitudinem facit. **1. Jo. 4.** **Q**ui manet in charitate in deo manet et deus in eo. **E**t ideo in tam tuto loco positus nihil timere potest seu deus. **Q**uarto saphyrum habet vim vulnerum sanativam si pulverizatus et lacti admixtus superponatur. **Q**uod etiam comperit gratie propter zelum correctionis iusticie qua vulnera viciorum dum puniunt purgant et curant. **S**ed etiam debet rigor iusticie lactis suavitate

miseri. id est misericordie seu lenitate dulcedini. quia misericordia supereraltat iudicium: ut dicit **1. Jac. 1. 13.** **Q**uinto dicitur saphyrum vegetat et integra membra preseruat. **Q**uod etiam comperit gratie in quantum in nobis generat temperantiam. per quam non solum animus sed corpus vegetat et in sanitatem omnium membrorum integritate servat. **1. Can. 5.** **D**eter tuus ebarneus distinctus saphyris. **S**icut enim distincti saphyri in vitro. diverse pres temperantie in carne. ut sobrietas abstinentia et castitas etc. **S**exto saphyrum audax et victor re facit. quod et facit gratia in quantum in nobis fortitudine generat que contra pericula facit audere et saltem animo vicere. **S**eptimo quia quicquid saphyrum invenit in venis minerarum in quibus invenit lazurium. **I**n quibus et venis quasi in medio sicut in quodam vitro quodam specus carbunculi invenit. unde a multis saphyrum in carbunculi creditur. eo quod in eis venis generat. **S**ic gratia in nobis generat carbunculum fulgentem. id est prudentiam nos in agibilibus dirigentem et illuminantem. **D**e autem dicitur virtutes que saphyri conditionibus congruunt. **M**ut velut fundamentum in quibus fabrica mentis erigitur **1. Jac. 1. 17.** **F**undabo te in saphyris. **I**tem ipse ecclesie sunt lapides ex quibus domus dei constructa **1. Job. 18. 18.** **L**ocus saphyri lapides eius **1. Job. 18. 18.** **D**onec hierusalem ex saphyro. **I**tem gratia dei assimilatur onyctino. **P**rimo ratione coloris. **O**nyctinus. n. arabicus est nigri coloris cum candidis zonis. quia gratia dei licet denigret per aspectum humilitatis tamen circumcigit zonis puritatis. **N**am una zona alba est continentia carnis. alia puritas mentis **1. Can. 1.** **N**olite me considerare quia fusca sum: quia decoloravit me sol. et in eodem. **N**igra sum sed formosa. nigra per humilitatem. formosa per puritatem. **S**ecundo ratione virtutis. quia onyctinus arabicus sicut **1. Dial. 13.** **T**ristitiam extirpat. timores multiplicat. anios commouet ad lites et ad rixas. **S**imiliter divina gratia excitat tristitiam penitentem in homine multiplicat timores mortis iudicij et gerit anios commouet ad lites et rixas.
n ii

sticie. Et diuina enim est gratia cū homo penitēs cū seipso ritatur et litigat vt de se ipso iustitiam faciat. Aplos prime. Lxxii. Si nosmetipsos diudicarem⁹ nō vtiq; a domino iudicaremur. Et hinc ē q; i ratio nali positi sunt lapides onyctini. q; dū hominis mēs rationalis diuine gratie radiis perfunditur ad se ipsum diudicādū vel puniendam protinus excitatur. Exo. lxxv. Accipere debetis lapides onyctinos ad or nandū cpbot et rationale. Et enim et gra pueniente q; ex subsequēterationale hominis. i. mens hominis seu anima rationalis ornat. Et Item gratia dei seruat in corde sicut vnguentū in alabastrō. Nā et alabastrō sunt vnguentaria vasa eo q; seruet vnguenta omni tēpore incorrupta. Vnde. Math. lxxvi. dicitur q; accessit ad Iesum mulier habens alabastrū vnguenti preciosi. Est enim alabastrum solidū frigidum candidum et varijs coloribus tinctū Et tale debet esse cor hominis vt sit gratie diuine seruatū. scilicet candidum per mundiciam. solidum p patientiam. frigidum p continentiam et varijs coloribus tinctum per bonarum cogitationum sine affectionum copias. Et Item gratia dei assimilatur nitro. de quo salomon loquitur. Prover. xxv. dicens acetum in nitro rē. Nam nitrum secundum Plini. et Dia. mundificat sanien stomachi et intestinorum et apostemate procedentem sanien etiā capitis detergit. spuma eius corrosio nibus et inflātionibus subuenit. Vn etiā hydropicis proficit et cū melle mixtur caliginem oculorum detergit venenā repellit. et paralytū lique potenter dissoluit. Similiter diuina gratia mundificat sanien stomachi et intestinorum. i. viciū gule. Item tergit sanien capitis. i. superbiam mentis expellit. Item nitri spuma. i. gratie dei seruet corrosio nibus. et inflātionibus ire subuenit. hydropicis. i. bis in quibus eruberat fluxus inordinatus humoris aquosi. i. lubricum luxurie proficit sed mixta cum melle. i. cum amoris dulce

dine caliginem oculorum abstergit. i. cecitatem mentis quam inducit inuidia scilicet bona opera videri mala et uenenum. cbaritatis. i. cupiditatis repellit. Dicit eni. Aug. q; venenum cbaritatis est cupiditas Et Item paralytū lingue. i. impedimentū confessionis tollit. Item gratia dei assimilatur salī propter multas virtutes salis quas. Auicena ponit. Primo q; sal habet virtutem dissoluentis quia scilicet diuina gratia plerumque dissoluit duriciam hominū auarorum et ad pietatem et compassionem emollit corda corū. Et Secundo quia habet virtutem mundandi quia scilicet gratia purificat inmundiciam luxuriosorum. Habet enim sal virtutem putridas carnes corrodendi maxime quando est erustum. et hoc est quia gratia remouet putredinē luxurie. Et Tertio quia habet virtutem ventositatem extenuandi et diuidendi maxime si pulverizatum et coctum et calidum super stomachi orificium saccelletur. Aqua etiā salinaria tumores et inflātionem et hydropicas passiones soluit. Quia diuina gratia vane glorioforū ventositates extenuat eos humiliando et tumiditates et inflātionem etiam superbū soluit aqua salinaria. i. tribulatione. merito etiam aspera eos implendo. Quarto q; habet virtutē humores putridos et corruptos affectus consumit inuidorum. Et enim Prover. xlii. q; putredo ossium inuidia. Quinto q; h; virtutem humiditatem naturalem coadunādi et seruādi et innaturalem resoluendi et abstergēdi. Quasi aut virtus naturalis ē virtus mansuetudis q; homo ē aial mansuetū natura. ecōtra aut innaturalis ē hoi iracūdia que mansuetudini opponit. vñ diuina grā que ē nature cōpletiva mansuetudis hoi coadunat vt eaz diuersa pturbantia nō dispergāt. et seruat eā ne supet ab ira. Ecōtra aut inordinatā irā q; hūane nature non cōgruit resoluit cor humiliando et abstergit p patientiā et tristitiā et ipetū ire

refrenando: vel resoluit idest annihilat irā in corde et abstergit ne crescat vel implicatur in opere. Et Sexto q; habet virtutem ventrem remouendi et superfluitates educcendi. et maxime salgēna quod clarum ē sicut gemma. Hoc autem competit diuine gratie inquam remouet vicium gulae a qua est vicium et superfluitas ventris. Et Septimo q; sal habet virtutem venenoso humori resistendi. Vnde sal cum melle et cum pane sanat antracem vt Auicē. dicit. Quasi ergo venenosus humor sua frigiditate calorem cordis extinguens est vicium accidie quod sua frigiditate. i. pusillanimitate vigorem et calorem cordis qui ē ex charitate extinguit. Sed hoc accidie venenoso sal. idest diuina gratia cum melle idest carū dulcedine contemplationis et cū pane doctrine spiritualis siue carū pane la chymose compunctionis penitus expellit. propter omnia predicta dicitur Luce. xlii. Bonus est sal rē. Col. iij. Sermo vester gratie sit semper sale conditus:

Capitulum. xlii.

Mumilitas assimilatur magneti. Et Primo q; magnes habet virtutē attractiuā. Nā adeo attrahit ferrum h; August. vt catenam faciat a moueri. Et vt idē dicit tanta est eius vis q; si quis cande; magnetē sub aureo vel enico vase tenuerit ferrūq; desuper posuerit ad modum desubter lapidis ferrum desuper mouebitur. Sic etiā est tanta humilitatis virtus vt etiam mentes ferreas et diuinas aliquando moueat et placeat et attrahat ad dulcedinem et mititatem. Sic etiā humilitas et benignitas dei susinentis cor peccatoris etiam durum debet mouere et ad penitentiam attrahere. Roma. ij. An ignoras q; benignitas dei te ad penitentiam adducit? Et si vas aureū idest cor sapiens vel vas eneū. i. os eloquens se met diūz interponat tunc maxime magnes. i.

humilitas visa mouebit mentem duram. Vnde humilis vita predicantis adiuncta ei sapientia cordis eloquentia oris quia si omne ferrum. idest omne cor durū mouebit. Sed notandū q; in ethiopia ē alia species magnetis que ferrū non attrahit sed fugat et respuit. sicut et apud nos videmus q; aliquando idem magnes in vno angulo ferrū attrahit et in alio a se pellit. Et quibus accipitur q; homines superbos expedit quandoq; humiliter et dulciter attrahere. quandoq; No expedit eos sagaciter fugere et declinare quandoq; et pedis eos violenter expellere et fugare Et Secundo q; magnes habet virtutem reconciliatiam. Quia secundum Diasc. reconciliat maritos vxoribus qd siue verum sit siue non de magnetē. de humilitate plerumq; vt risimū eē contingit. q; per humiles responsiones vel blanda verba mulier maritum suum durum vel iratū frequentius emollit et placat. Sic anima peccatrix sponsum suum durissimum pro peccatis offensum per humiles lacrimas placat. et caro aduersa spiritui per humiles abstinentias ipsi sibi humiliter confederat. Et Tertio q; magnes habet virtutem gratificatiuam. auget enim vt dicunt gratiam et pulcritudinem. in sermone qd quidem de humilitate verissimum esse constat. q; humilitas predicantis auget ei gratiam sermonis. Nam deus superbis recessit rē. vt dicitur. Isa. iij. Quarto q; magnes habet virtutem curatiuam. Nam cum mulla valet ad curandū hydropisim splenem et alopiciam. Sic humilitas curat hydropisim. i. inflātionem superbie. et sple nem. i. dissolutionem inepte leticie. q; dicitur q; splene ridemus sicut felle irascimur. et alopiciam que capillos cadere facit siue fluere ex capite. i. casum siue fluxū spiritualium virtutum ex mente quia humilitas virtutes cōseruat i mente propter quod dicit. Greg. q; p virtutes ceteras sine humilitate congregat quasi puluerem in ventum portat. Item prelatorum

humilitas assimilatur cuidam gemme que dicitur allectoria. Est enim lapis qui inuenitur in ventriculis gallinarum cuius magnitudo est ad fabe quantitatem. Sic ut Diasc. dicit venenum excitat. gratum facit et constantem victorem discretum et oratorum reformat. et fitum mitigat. Nec autem de illo lapide siue vera siue no. ra. men humilitati verissime competat. Nec enim scilicet humilitas inuenitur in ventriculis gallinacis. In cordibus prelatorum et imitantium christum qui se galline comparauit. ut dicit Math. xiiij. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas etc. Sic in quibus licet parue sit quantitatis per reputationem tamen est curatiue virtutis. que licet venenum excitet demonum vel etiam inuidorum. tamen facit prelatum gratum in conuersatione. constantem in persecutione. victorem in tentatione. discretum in correptione. oratorem. i. facundum et gratiosum in exhortatione. amicabilem in reconciliatione. et mitigat etiam fitum id est appetitum ambiciosorum dominandi. Nec omnia facit humilitas vera in bono plato.

Capitulum. xv.

Humiles homines assimilantur celidonijs Nam humiles plerumque quanto in apparentia videntur minoris tanto sunt in virtutibus excellentiores et in operibus efficaciores. Sic enim accidit de celidonijs qui sunt lapilli de ventre hirundinis extracti quorum vnus est niger et alter rufus qui l3 sunt parui et deformes in virtutibus tamen multis alijs sunt maiores. Nam rufus valet contra lunaticam passionem contra insaniam et contra antiquam languorem et facit boiem facundum placentem et gratum. Nigri vero valet contra noxios humores rixas et febres. et locus aqua sanat oculos ut dicit in lapidario. vnde in illis duobus lapil-

lis duplex humilitas reperitur. Primo sapientium quia sicut dicit Prover. xvi. vbi humilitas ibi sapientia. vbi vero dicitur quod inter sapientes sapientior est qui humilior existit. Nec est ergo que valet contra lunaticam passionem. i. mutabilitatem stulticie. quia sicut stulticia facit mentem instabilem et variabilem ad modum lune ita sapientia facit bonum stabilem ad modum lune qui semper est in se uniformiter lucidus. Et ideo dicitur Eccl. xvi. quod homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol: stultus vero sicut luna mutat. Item valet contra insaniam. i. contra furorē iracundie quia homo dum sapiens respondet et humiliat se furienti et humiliter cedit ei fragit furorē ire eius vel saltem euadit. Item valet humilitas contra antiquam languorem id est contra inueteratum odium. quia frequenter sapientes humiliter et dolci lingua vel opere antiqua et odia conciliant. Nec etiam scilicet sapientis humilitas qui sicut facit verborum faciendum sic et gratum. Secundo autem celidonium qui est niger reperitur humilitate penitentium. Nec est enim que noxios humores. i. nociuas affectiones purgat. iras frenat. et febres. i. carnis calores refrigerat et est oculorum metis a cecitate superbie sanat.

Capitulum. xvj.

Sinem gebene inextinguibilem et tempore durabilem esse non est incredibile et precipue diuina potentia. cum legatur huiusmodi lapide siue ardēs ita ut nulla tempore state nullo imbri extingui posset sic Iheronimus refert. Vnde pagani marimum siue diane miraculum esse arbitrabant. Ergo si hoc fieri potest virtute nature in materia lapidea ita ut non amplius ignis succedat nec vnquam extinguat. quanto magis fieri hoc potest virtute dei in alia quacumque materia ut scilicet ignis inextinguibilis per se constituit. Vnde Gregorius dicit in libro moysi exponens illud

Job. x. Desorabit eum ignis. Ignis corripit qui nunc succendit ut ultra corpore non idigeat seimentis nec valet nisi succendit esse et nisi refectus subsistere ac contra gebene ignis cum sit corporeus et in semetipso reprobos corpora exurat nec studio dummano succedat nec lignis nutrit sed datus semel dicitur inextinguibilis et succedente non idiget et ardore non caret. Rō huius diuersitatis est quod ignis iste qui apud nos est qui lignis nutrit et ab hōie succendit est artificialiter et per violentiam in aliena materiam introducit. sed ignis ille lignis non idiget quia foueat vel quia est in materia propria extensus vel in materia aliena non per violentiam sed per naturam a principio intrinseco. sicut et accidit in sulphure. Vnde non est accensus ab hōie sed a deo qui illam naturam instituit. et hoc est quod dicit Iheronimus. Status dñi sic vorans sulphuris accendens cas.

Capitulum. xvij.

Hypocrita assimilatur auricalco. Primo quia auricalcus est alieni coloris ostentatium. huius enim auro similem colorem sed citius non habet valorem. Sicut hō hypocrita huius quidem exterioris apparatus scitatis. vnde tamen non habet interioris existentiam veritatis. vnde dicitur hypocrita ab hypoco quod est sub et crisis quod est aurum quasi aliquid huius sub auro. i. sub apparatus auri scilicet sub apparatus scitatis malitia iniquitatis Math. xxij. Vos quidem a foris apparetis hominibus iusti. interior autem pleni estis hypocritis et iniquitate. Tales abudabunt in fine mundi in ecclesia quoniam multi erunt descendent et declinabunt a vera scititate ad fictam religionem. Vnde legitur. Re. vij. quod vasa que fecit Iheronimus de auricalco erant Iheronimus cum intererat ciuitas descendentis et declinatis a celestibus ad terrena. cuius vasa erunt de auricalco scilicet clerici et religiosi hypocrite ficti. Secundo quia auricalcum inextinguibilem de auricalco seruata vicio eorum saporem horribilem contrahunt et odorem. Et sic de-

fidemia et verba iniqua que diu hypocrite in cordibus abscondita tementunt. quoniam ea perducere et opere erig possunt inuincunt horribilia. et hoc est quod hypocritis iteriores affectus similes auricalco. quia scilicet sunt per hypocritis infecti et simulati. Tertio quia auricalcum est sue utilitatis paulatim detectiuum. Nam vasa ex auricalco facta in suauitate sunt tamen pulchra ut videant aurea. sed paulatim a fulgore primo debentant et quasi rubiginant et sic se quasi in per se odorē quod colore cuprea sua origine prestant. Auricalcum autem fit ex cupro. sed ex comixtione cris et stagni et auripigmēti et quibusdam alijs medicamentis producit in igne ad colorem auri ut dicit Iheronimus. Sic hypocrita cum sit vere malus in quibusdam fictiōibus et conariis prentendit quādam exterioris speciem scitatis: ita ut primo quoniam ab aliquo nouiter dicitur vel de nouo incipit inter aliquos conuersari videat eis sanctissimus. sed quod nihil fictum est durabile si diu ibidem permancat paulatim ex proprijs opibus scipm manifestat. Et ideo dñs dicit Math. vij. A fructibus eorum cognoscetis eos. Quidam tamen ita coopti sunt ut vix vel nunquam cognosci possint. et tales cum sint auricalcum frequenter recipiunt pro auro. contra autem illi qui sunt ut verum aurum ab ipsis reputantur ut auricalcum qui dicunt eos esse hypocritas. Eccl. xlvij. Collegisti quasi auricalcum aurum. Item hō hypocrita assimilatur lapidi crisolemo. qui est species quedam lapidis crisoliti. Sic scilicet crisolenius est colore aureus sed de mane est pulchrioris aspectus postea debetatur et ignis capacissimus. Vnde si igni appropinquat citius inflammatur ut dicit Iheronimus. Similiter hypocrita colore est aureus. quia sanctitatem prentendit. et de mane apparet pulchrior: quia seruenter incipit. sed postea debetatur quia prosequendo deficit. ignis est capacissimus quia inflammationes tentationum facillime et delectanter recipit.

Capitulum. xvij.

tum habens in cōpositione. vnde sulphur dicitur quasi solus vrens vt dicit Irido. vtere enim ignis dicitur. Vnde sulphur fm quicennā ē calidū & siccum in quarto gradu & est terra partib⁹ aqueis & terrestribus in igneas trāscūtib⁹ in naturā sulphuris trāsmutata. Eius aut ignea virtus ab aquis seruentibus sentitur. Sicut aut sulphur ē vena terre ita luxuria est carnis terrestris viciū & corruptela. que quidez multū habet ignicitatis. qz multum corpus calefacit & appetitum delectationis incendit. ita vt tam partes aque scz hūores corporis qz etiam terrestres partes scz caro & membra videantur trāfire i igneas. i. vt beuenter accēdi & ē in quarto gradu caloris. qz luxuria ē quartum viciū cui ardor & calor appropriatur. Nam prim⁹ gradus est ardor auaricie. que multū appetitum insatiabiliter incendit. Vnde ipsa est ignis qui nunq̄ dicit sufficit. Proverbiorum. xxx. Vocat⁹ de consolatione libro secundo metro quinto. Sed senior ignibus et hinc seruēs amor ardet habēdi. Secūdus est ardor ire que secundū pbūm est accensio sanguinis circa cor. Tertius est gule cui attribuitur ardor tū qz delectatio cibi & pot⁹ appetitum accendit & acuit. in cuius delectationis inordinata concupiscētia viciū gule consistit. tū qz gule sacietas libidine inflāmat vnde Hiero. dicit qz sine cerere friget ven⁹. i. per abstinentiam cibi & pot⁹ refrigerat luxuria. Quartus gradus ardoris & caloris est ignis consuptio- nis omnium virtutum ps. Ignis sulphur & c. ignis scz auaricie. sulphur luxurie. & spiritus superbie. Secundo ratione fetoris. Nam aque p venas sulphureas transeuntes ex vi ignea sulphuris contrahunt calorem saporem efficaciam & fetore. Aque autē sulphuree. i. persone luxuriose contrahunt calorem in cogitatione. saporem in delectatione. efficaciam. i. affectum in operatiōe. fetore plerūq̄ infamie in publicatione. Iō de luxuriosis dicitur Isaac. xliiij. De ca- daucribus eorum ascendet fetor. Tertio

ratione coloris. Nam sulphur aliquando est album. purum. clarum & cum hoc subtili. Aliquando vō est seculentum grossum & crassum. quandoqz vō mediocre. Pus enim carnale cum intra limites matrimo- nij & rationis continetur est albū qz sanā nō denigrat. purū qz mētem nō se- dat. clarū qz rōnē nō offuscat. & sobelle qz ratio carnem regulat vt non sequatur ap- petitum delectationis sed sinceritatem in- tentionis. Sed si fiat extra naturā inonij tunc est seculentum per inundaqz operatio- nem crassum per inordinatam delectatio- nem grossum siue spissum per nimiaqz fre- quentationem vel mentis hebetationem. Quando vō sit inter coniuges sed nō cū debito modo vel debita moderatione. tūc quasi mediocre participat de vtroqz. Nam in quantum infra matrimonium sit sic est excusabile tamen magis vel minus fm qz plus vel minus receditur ab ordie rōnis.

Capitulum. xxi.

Maria mater domini assimi- lat calcedonio. Primo ra- tione generationis. quia cal- cedonius vt dicit Irido. diu- turno imbre generatur. Sic beata virgo fuit generata imbre. i. gratie diuine operatione scz per miraculum ex parentibus sterilibus sicut legitur de eius nativitate Apoc. xxi. Fundamentū tertii calcedonius. Tria enim sunt humane pro- ductionis principia seu fundamenta. Pri- mum est gratia sicut in his qui producti sunt immediate a deo vt adam per crea- tionem & eua per miraculum de costa. qd fuit de gratia liberali. Scdm principium siue fundamentū est natura. sicut in his que pducunt p viā generatiōis absqz miracu- lo sicut seip & capm & sequētes. Tertiu est mixtū ex gratia & natura. sicut bi qz produ- cunt ex viro & muliere tū sterilib⁹. & ideo parti p naturā & prim p miraculi gratiaqz sterilitatē remouētē. sicut fuit cōcepta bea- ta virgo Maria. & iō ipsa fuit calcedonius habēs tertiu fundamentū. Secūdo rōnē i-

ventionis. qz calcedonius vt idem Irido. dicit ad repensum lune plene inuenitur. Quasi enī plenitudo lune est plenitudo rē poris gratie in quo brā vigo ē nata & mī salustoris iuenta. ppter qd dicit Aposto. Gala. iij. qz quādo venit plenitudo tps misit deus filium suū factum de muliere. Tertio rōne colorationis. qz calcedon⁹ pallido colore ē colorat⁹. Pallor at̄ dicit̄ tūc qz timentis pallefcit. & etiaqz multū cōuenit abstinenti. ppter qd dicit abbas. Isaac i libro suo de vita solitaria siue mo- nastica. qz decore monachi ē pallor & ma- cies. Qd dicit qz monach⁹ vō ē abstines & macies & pallor ex abstinentia causat. vtrū qz pallorē. i. pallorē cām habuit brā. Ada- ria. scz timorem dñi Eccl. xliiij. Ego ma- ter pulchre dilectōis & agnitōis & amorē ēē. & ex abstinentie qz ipsa non vacauit de- licijs. Quarto ratiōe vigo. qz hic lapis sculpture resistit. Nam tante soliditatis ē vt nō sit icisionis & extrane ipressionis susce- ptiuus. Sicut beata virgo Maria nullius carnalis ipressionis seu corruptionis susce- ptiuā fuit. qz scz virgo ante partū & post p- tum. Itē dicit Dialco. qz hic lapis tāti vi- goris est & efficacie qz pforatus ad collum ligatus facit vincere cām & contra illusio- nes demonum adiunat. & virtutē pseruat. Hec aut siue vera siue non de calce- donii virtute verissime tū competunt bea- te marie. qz ipsa est aduocata nostra. & iō apud sumum iudicē p causis nostris assi- stit ipsa ē nostra ptecit. & ideo ab illusio- nib⁹ demonū nos frequētē defendit. Ipa ēt ē mater nostra. & iō pic filios suos virtu- te & bonitate custodit. Itēz brā Maria assilatur smaragdo. Primo rōne colo- ris. Nam smaragdus vt dicit Irido. Scm- niaz oium viridiū obtinet pncipatū. Mul- li enī gēme vel berbe maior inest viridital- qz smaragdo. vnde viriditate sua virides herbas supat. Quasi aut̄ gēme vel berbe virides sunt sacratissime virgines que car- nis vitorē semp cōstruant iter quas bea- tissimas beata virgo maria obtinet prin-

cipatū. vii. ps. Adducēt regi v̄gis p⁹ eā. dicit non tm de ordie. s̄ et de dignitate. qz s. v̄ginitati ei⁹ null⁹ vnqz potuit cocqri. de- cebat nimirū reginā v̄ginū vt tāta puri- tate niteret q̄ maior sub celo neqz iuenerit : vt dicit Anselm⁹. vii. ei⁹ v̄ginitas & hūili- tas ita deo gte exiterūt qz fuerūt q̄si due porte p q̄s xps i cā itrauit. s. v̄ginitas sumā i carnē. hūilitas p̄fuda in mēte. & iō dicit̄ Thob. xvij. Porre hirs et saphyro & sīna ragdo edificat. Nam p saphy & g h timore sedare irelligit ei⁹ hūilitas. qz v̄ hūilitatē soluit rōnē clarōis s̄ p smaragdū viridis color v̄ginitatē itellige carnis. Secūdo rō- ne nitōis qz tāt⁹ ē nitō smaragdi qz nec i sole aliq̄ mō obnūbat. Et sicut tāt⁹ nitō v̄ginitatē & nitō puritatē v̄ginitatē nitiditas fuit diminuta. Tertio rōne gnatiōis quia scz corpus smaragdi si extertum fue- rit & politum ad modum speculi imagines reddit. Item smaragdus ex se generat ra- dium qui suo nitore tingit aerem circumfu- sum Beata autem virgo p̄rio habuit cor- pus suum ab originali peccato politū scz in vtero matris in sua sanctificatione. Se- cundo habuit ipsum politum a spiritus san- cto scz in filij conceptione. quia tunc spiri- tus sanctus superuenit & virt⁹ altissimi obū- brauit ei vt angelus dei p̄dixerat Lu. i. Et ideo ad modum speculi imaginem red- didit diuinam & humanam. qz vrbum incarnatum genuit quod inquam verbūz est imago patris & figura spiritus eius & fm carnez siue hūanitatez est vt ita dicaz imago matris scz homo ex homine in si- militudinem dominū fact⁹ & habitu inuē- tus vt hō vel beata virgo que fuit speculū politū & tertū p suā maximam puritatem representat nobis imagines oium virtutū vt eas imitemur. Item genuit ex se radi- um. s. dei filium. qz sicut sidus radium p- tulit virgo filium pari forma. qz neqz sid⁹ radio. neqz mater filio fuit corrupta. quo filio sua viriditate. idest sua virginitate car-

ne qua ipsum vestiuit non tñ circumstan-
tes et proximos et iudeos sed etiam totuz
mundum tñxit tñctur a baptisimali. Naz
rps tactu sue mundissime carnis quā scz
de virgine traxit vim regeneratiuam con-
tulit aquis quibus. s. fideles tinguntur id
est baptizantur. Quarto ratione virtuo-
se operationis. Nam smaragdus: vt dicit
Diasc. opes augmentat sic beata virgo spi-
rituales opes siue diuitias nobis augmē-
tat dum gracias multiplices impetrat vt
cum nos ad bene operanduz et merita cu-
mulandum inuat. Item smaragdus
collo suspensus morbum caducum sanat.
Hoc beata virgo nobis facit non tñ per
auxilium sed etiam per exemplum scz sue
virginūtatē et bonētatē. Item smarag-
dus valet contra illusiones et fantasmatā
demonum. quod de beata virgine magis
est certum. Item smaragdus memoriā
perditam reparat. Sic beata virgo q̄ con-
seruabat facta facta et verba puericie xpi
conseruans vniuersa in corde suo. et postea
creditur sanctis euangelistis et precipue bea-
to Luce plurima enarrasse que ipsi d̄ xpo
scripserunt. videlicet de eius desponsatio-
ne: annunciatione: purificatione: xpi nati-
uitate: et magorum adoratione: et multū ali-
is quibus nec ipsi euangeliste per se inter-
fuerant. nec etiam per hypoziarum scriptu-
ras. vel forte per aliam personam q̄ per
beatam Mariam virginem scire tunc tē-
poris poterant. Item smaragdus visuz
confortat. Similiter beata virgo spūalem
visum nostruz confortauit producendo ve-
ram lucem xpm qui illuminat totum mū-
dum vel omnem hominem venientem in
hunc mundum. Item smaragdus tem-
pestates resistit. Et sic ipsa contra mū-
di tempestates seu aduersitates bēigne au-
xilium impendit. Vnde etiam ab ecclesia
vocatur stella maris. qz nos in huius ma-
ris mundi scz tempestatibus seu fluctibus
dirigit et detendit. Item d̄ Maria id
est dominatrix maris: qz velut pis domia
in omni casu amaritudinis nobis innocē-

tibus eam deuote impetrat remediū lo-
cūde consolationis. Vnde d̄ Eccl. lxxii.
Sicut in fabricatione auri signuz est sma-
ragdi. sic numerus musicorum in iocundo
et moderato conuino. Quasi enim in au-
ro signum smaragdi est beata virgo ma-
ria resurgens vt gēma in gloria celesti. De
quo etiam signo dicitur Apoc. xii. Signū
magnum apparuit in celo mulier amicta
sole etc. Et quo videlicet signo prouenit q̄
nobis in aritudinibus positus infunditur
aliquando musicalis iocunditas modala
tionis: Et hoc est quando per vocem seu
per sonum alicuius exhortationis ea pro-
curante infunditur nobis dulcedo. alicui
consolationis. Aliquando vō propinatur
nobis iocunditas per eam interne refecti-
onis. puta quando ea impetrante infundi-
tur cordi nostro grēcia interne inspiratio-
nis seu alicuius dulcedinis animam con-
solantis et reficientis: et hoc est conuinium
iocundum quidem sed tamen moderatū.
Item beata Maria assimilatur lapidi
sardonio. Primo ratione colorationis.
Nam sardonius vt dicit Isido. ex sardonio et
onyce nomen suscepit. Constat enim ex
tribus coloribus. naz niger est in imo. candi-
dus in medio. et rubeus quasi vinum in su-
premo. Sic beata virgo maria fuit nigra
in imo per humilitatem s̄m illud Cant. i.
Nigra sum sed formosa etc. Sed candida
in medio per puritatem mentis et virgini-
tatem carnis Eccl. xvij. Pulchritudinē
candoris eius admirabitur oculi. Itē ru-
bea in supremo per seruentem charitatem.
Prouer. vltimo. Purpura indumentum
eius. purpura enim rubrum habet colorē
Secundo rōne sigillationis. qz bec sola
gēma in sigillatione de substantia terre ni-
hil euellit. sic sola beata Maria generā-
do de corruptione carnis vel peccati nihil
accepit. Tertio ratione virtuose actōis
propter quā iste preciosissimus appellatur
Job. xvij. Nec lapidi sardonio etc. Nā
h lapis lururiam repellere dicit. humilem
efficit et pudicum. Sic domina nostra de

uotos suos docet esse castos in corporibz.
humiles in cordibus et etiam pudicos in
moribus.

Capitulum. xxiij.

Misericordia assimilatur illi
lapidi qui vocat iris. Primo
ratione figure. qz hic la-
pis est ex sex angulis vt di-
cit Isido. Qui sex anguli cō-
ponunt sex operibus misericordie que xps
enumerat Mathe. xxv. Esuriui et dedistis
mibi manducare. etc. Secundo ratione
tincture siue resplendentie. propterea enis
dicitur iris: qz sub recto positus et sole per
cullus colores iridis. idest celestis arcus i
proximos parietes representat. Similiter
homo misericors sub tecto. idest sub tegu-
mento humilitatis positus et sole. idest lu-
ce diuine gracie perfusus colores arcus
celestis. idest affectus siue effectus xpi in
proximos sibi paupes representat. Tertio
ratione efficacie. quia h lapis coopera-
tur parienti vt citius pariat vel vt saltem
dolores partus facilius serat et non tantū
de periculo timeat. Consimili modo mis-
ericordia siue misericordie operatio coope-
ratur penitenti vt citius satisfaciatur. vel sal-
tem vt angustiam et laborem penitentie sa-
tilius serat et de tentationum periculo mi-
nus timeat propter primum dicitur Da-
niel. iij. Peccata tua elemosynis redime
et iniquitates tuas misericordijs pauperū
propter scd̄s d̄ in. ps. Beatus q̄ intelligit
super egenum et pauperem. et postea. Do-
minus opem serat illi super lectum dolo-
ris eius. propter tertium d̄ Eccl. xix. Cō-
clude elemosynam in sinu pauperis et bec
p te orabit ab omni malo. Et postea. Su-
per scutum potēter et super lanceam aduer-
sus inimicum pugnabit.

Capitulum. xxiiij.

Opus bonum assimilatur il-
li lapidi qui d̄ alabandina.
De quo dicit Diasc. q̄ est
gēma clara et subruua vt far-
dis. cuius est virtus sangui-

nem augmentare et prouocare. Similiter
opus bonum debet esse clarum. i. factum
cum claritate hoc est cum inuidicia con-
scientie et intentionis puritate Prouer.
xii. Qui mundus est rectum est opus ei?
Sergo. In cassum exterius opus agitur
si non pro eo interius innocētie victima
in ara cordis imoletur. vnde e contrario
opera euz inunda conscientia vel non re-
cta intentione facta crunt opera tenebro-
sa. de quibus Ro. xiiij. Abiciamus opera
tenebrarum. Item debet esse subruua et
hoc per seruentem dilectionis Eccl. i. Bi-
be cum gaudio vinum tuum quia hoc pla-
cēt opera tua. vbi inuuit qz tunc deo grata
sunt opera nostra quando cum vino cha-
ritatis et gaudio deuotionis fiunt. Cori.
iij. Cuiuscunqz opus quale sit ignis pro-
babit. Tunc est enim opus probatum quā-
do est igne charitatis inflāmatum. S3 ad
litteras exponatur de igne purgatorij. Itē
debet esse sanguinis prouocatiuum et aug-
mentatiuum. i. deuotionis. Sanguinis hu-
mor est calidus et humidus. qz scz deuotio
boni operis in mente auget caliditatem. i.
spūalem seruentem. sicut nutritio olci auget
ignem et auget etiam humorem. i. lachry-
marum compunctionem sicut operatiōis
vehementia producit sudorem.

Capitulum. xxv.

Potentia assimilatur auro.
Primo ratione solidita-
tis. qz auro quo ad substā-
tiam nihil solidius aut com-
pactius. Vnde in igne posi-
tū nec euaporat nec in pondere minuitur
neqz consumitur. sed quando vi caloris
dissoluitur si quid habet impuritatē ad-
mixtuz depuratur. et tunc fulgidius inueni-
tur. Similiter vere patiens tribatā h3 men-
tis soliditatem qz in igne tribulationis po-
situs neqz euaporat per iram neqz in pō-
dere virtutis minuitur per diffidentiam.
neqz consumitur per accidiam sed potius
depuratur per penē tolerantiam et sulget
per virtutis euidētijs Eccl. i. Quali vae

auri solidum. j. **P**eci. j. **M**odicum nunc si oportet contristari in varijs tribulationibus vt fides vestra multo preciosior sit auro quod per ignem transiit. **S**ecundo ratione ductibilitatis. quia auro nihil ductibilius. Nam tam ductibile est q̄ inter icudem & malleum sine diuisione sine interruptione partium in tenuissimas lamias dilatur. Eodem modo perfecte patiens persecutioni non resistit. sed se duci & malleari permittit ita vt non rumpatur per instantiam nec diuidatur etiam a persequente per malignitatem. & ideo dilatur in charitate per patientiam. **V**nde & talis auro sunt vasa domini. de quib⁹ **E**ro di. rrv. **V**niuersa ductibilia de auro purissimo facies. **T**ale enim fuit aurum canelabrum. idest patientia xpi. vnde in eodem dicitur. **F**acies candelabrum ductibile de auro purissimo salz xpm qui tanq̄ onis ad occisionem ductus est. **T**ertio ratione tranquillitatis. nam auro inter mallea. nihil quietius quia percussus non resonat sicut facit es vel argentum. **E**t consimili modo homo patiens non resonat. nec murmurando. nec maledicendo. detrabendo. vel contra contumacem linguam ritado. sicut de xpo legitur. j. **P**eci. ij. **Q**ui cum malediceretur non maledicebat. cum pateretur non comminabatur rē. **T**alis etiam fuit martirum patientia qui percussus & mortificatus tota die per patientiam non resonabant aut resistebant. **V**nde ipsi erant quasi mortariola templi. de quibus j. **P**ara. ij. **F**acta sunt mortariola a mortificatione tusionum idest passionuz. **P**ropter te mortificamur tota die. **T**ertio patientia assimilatur lapidi crysopasso qui est lapis ethiopicus. quem lux celat & obscuritas manifestat. de nocte enim igneus de die **N**o appet aure⁹. vt dic̄ **I**h̄do. **I**n die enim vt ipse dicit est euaneſcēs & splēdorem amittens velut auram expalleſcit. **S**imiliter patientia cordis in luce prosperitatis absconditur. **V**nde **B**rege. dicit q̄ improuidus miles est qui se fortem in

pacē gloriatur. quia sc̄z fortitudo vera non ostenditur tempore pacis nec etiam tempore prosperitatis patientia. **E**t ideo patientia in tenebris aduersitatis agnoscutur. quia qualis quisq̄ apud se lateat illata contumelia probat vt ibidem **B**rege. dicit. **P**s. **N**ot sc̄z aduersitatis illuminatio mea. nā ibi illuminatur anima vt cognoscat qualis sit. **I**tem si est vera patientia in nocte aduersitatis efficit ignea. idest in amore diuino magis seruida & lucida. sed in die prosperitatis paleſcit. idest efficitur timida. **N**az viri perfecti in aduersitate per patientiam fruentur. de prosperitate timēt. **P**s. **A**b altitudine diei timebo idest prosperitatis.

Capitulum. rrv.

Penitentia est omnium viciorum capitalium que sunt seprem expulſina. **E**t ideo affilantur saphyro eius virtutes. **N**am primo saphyr⁹ vt dicit **D**iasc. habet virtutem sudoris et sanguinis restrictionem. **E**t hoc conuenit penitentie in quantum restringit vicium gulae ex qua prouenit superfluitas sanguinis & sudoris. **S**ecundo habz virtutem castitatis amatiuam. **N**am omnes auctores consentiunt q̄ hec gemma amatrit ē castitatis. & ideo ne eius virtus per imundiciam portantis impediatur oportet eaz portantem caste viuere. **H**oc etiam competit penitentie in quantum tollit viciuz lurie. & castitatem seu continentiam diligit & requirit. **Q**uis aliam in coniugatis. aliam in viduis. aliam in virginibus.

Tertio habet virtutem tumoris & inflatur sedariuz. **V**nde & apostemata reprimi fit in principio norie collectionis cito appositus fuerit. **E**t hoc competit penitentie in quantum expellit tumorem & inflaturam superbie. & maxime si in principio anteq̄ superbia inueterascat ad humilitates penitentie omnino conuertatur. **Q**uarto habet virtutem calozis febrilis representationem. si iuxta venas cordis pulsantes sus

pendatur. **E**st aut̄ auaritia inordinatus ardor velut quidam febrilis calor qui quietem omnium tollit & sitim inextinguibilez gignit. **H**unc calorem penitentia mirabiliter extinguit. vt patet de euāgelista **M**atheo. quem fecit relinquere propria & rapere solebat aliena vt dicit **B**eda. **Q**ui h̄z virtutem venositas & antracl̄ expulſiuam. & ideo veneno contrariam habet virtutem. & virtutis eius penitus extirpauit. **V**nde si arancam in picidem posueris & verum saphyrum super eius ouſicum aliquantulum tenueris. eius virtute aranea subito morietur vt dicit **D**iasc. **S**imiliter penitentia expellit & extinguit venenum inuidie que facit hominem venosum & calorem charitatis extinguit. **S**exto dicit **D**iasc. q̄ habet virtutes discordiarum reconciliatiuam. **N**am plurimū dicitur valere eius presentia ad pacem inter aliquos reformandam. **Q**uod quidem competit penitentie. non solum in quantum animam reconciliat deo. sed in quantum de cordibus penitentium iram & odium sugat. & ad remittendum offensas receptas & per consequens ad pacem inclinat. **V**nde etiam dicitur ad litteram q̄ saphyrum seportantem reddit benignum & mitem. q̄ de penitentia magis certum est q̄ de saphyro. **H**ec. n. fuit que lupuz sensissimum idest paulum contra xpianos ferocissimū mutauit in mansuetissimum agnuz. **S**eptimo saphyrum habet virtutem cordis leuificationem & confortatiuam. **V**nde valet contra cardiacam & melancolicam passionem. **E**t illud penitentie competit in quantum expellit accidiam que animaz reddit tristem & grauem. **V**nde ea expulſa. anima lenificatur. **I**tem penitentia assimilatur ligurio. **P**rimo ratione generationis. **N**otandum est enim q̄ plerūq̄ mala nascuntur ex bonis sicut de prosperitate nascitur inuidia. & de virtute nascitur superbia. **Q**uādoq̄ conuerso de malis nascuntur bona sicut de tribulatione patientia & de peccato penitentia. & hoc est quod

representat generatio ligurij sc̄z originem penitentie ex corruptione culpe. **N**am ligurius sicut dicit **I**h̄do. **Q**ui in colore est electro similis sic vocatus est a lince bestia q̄ sc̄z ex eius vna inter arenulas generatur. **S**icut ergo ligurij quis sit gemma preciosissima generatur tamen ex vilissima materia sc̄z ex animalis vna. **I**ta penitentia quis sit preciosissima tamen ex vitur & causatur ex corrupta materia sc̄z ex hominis culpa. **N**am nisi precessisset culpa non sequeretur penitentia. **S**ecundo ratione virtutis q̄ liguri⁹ vt dicit **D**iasc. **V**aleas attrahit. sedat dolorem. fluxum ventris restringit. perditum colorem restituit. **S**ic ad penitentiam attrahuntur palei. i. pauperes qui exonerati a diuitiarum mundi sarcina leuiiores sunt ad motum conuersionis. **D**iuites enim ad patriam rariuz & difficilius conuertuntur. **L**u. rviij. **Q**uam difficile qui pecuniam habet in regnum dei intrabunt. **I**tem penitentia dolorem vētr̄. i. remouit. **H**ic q̄ ex recordatione peccati sedat dū ipm peccm tollit et purgat. **T**ertio pnia fluxū. i. pnitatē & labilitatē peccati restringit. q̄ fac̄ pterita peccā plāgē & plāgēda nō cōmittere. **C**olorem. i. grām & meritū in q̄b⁹ consistit aie pulchritudo pdita p peccm restituit. **T**ertio pnia asphat crystallo. **P**rimo p aspectū. **N**ā cryſtall⁹ ē clar⁹ & ita pu⁹ q̄ fluxū oium q̄ sub eo st̄ manifestati⁹. **H**ec ergo claritas fit i peccante p confessionis mūdiciā. nā dū pnia q̄ in p̄cia latebat peccā manifestat ipaz miro mō purificat & clarificat. **T**ertio cryſtallus ē luis susceptiu⁹ q̄ aia p pniaz luis grē fit susceptiua. **T**ertio ē colore aque⁹. sic penitēs ē plorati⁹ & lachrymosus **A**poc. rxiij. **Q**uid mibi flumē aq̄ viue splēdiduz tāq̄ cryſtallū. **S**ecundo ppi gnatiōis modū. **N**atur. n. cryſtallus ex aq̄ q̄ p multa ānoz spacia i cryſtalli duriciā vrit. vñ vt **B**rege. dicit h̄z ex aq̄ fluxibilitate. s̄ p srigorū vrit i cryſtalli vrit firmatē **E**ccl̄. liiij. **S**clauit cryſtall⁹ ab aq̄. **N**ō tā vt dicit **D**iasc. sola vi frigorū s̄ ē rōne terre sic

ratis. Sic penitentes licet sint a principio molles et flaccidiores et prouisi ad relabendum, propter quod oportet quod semper sint pauidi tamen postea per perfectam perseverantiam in penitentia efficiuntur fortes et solidi. Unde dicit Gregorius in via dei a timore incipit ut ad fortitudinem perveniat. i. Corin. xv. Primum quod animale est deinde quod spirituale. Nec enim soliditas precipue fit vi frigiditatis id est continentie que refrigerat ardorem libidinis et restringit flacciditatem carnis. Item fit virtute terre siccitatis id est abstinentie corporalis que defecat humorem vneris. Tertio propter virtutis effectum. Nam crystallus habet virtutem inflammativam repletivam, sitis extinguitivam et dolorum viscerum expulsiuam. Inflammativam quidem quod si exponatur radijs solis adeo flammam rapit ut fungus aridus sine stipula ibi posita incendatur: ut dicit Isidorus. Sic et cor penitentis radijs solis id est christi crepulis vel verbis vel inspirationibus sic aliquando incenditur ut aliquos sibi per creplum proximos sibi incendat. Repletivam virtutem habet quod si tritum bibatur vbera lacte replet ut dicit Dionysius. Similiter vbera mentis scilicet intellectum et affectum penitentis gratia penitentiae adimplet lacte dulcedinis consolationis. Unde de Augustino ad penitentiam converso legitur quod non saeciabatur illis diebus propter dulcedinem mirabili considerare altitudinem consilii super salutem generis humani. Item habet etiam crystallus sitim sedare ut dicit Dionysius. Sic penitentia sitim extinguit inordinatam appetitum viciozum. Item crystallus valet et portatus contra colicam et viscerum passionem si non assistit constipatio. Similiter penitentia remorsum et amaritudinem interiorum conscientie expellit postquam ipsum peccatum purgavit nisi assistit constipatio id est duricia et dilatio satisfactionis. Item penitentia assimilatur nitro. Nitrum enim secundum Dionysium est quasi lapis subalbidus et perspicuus cuius virtus est dissolutiva et attractiva

ac absterfina et humoris superflui consumptiva. Et similiter penitentia duriciam peccati dissolvit gratiam dei attrahit fordes conscientie abstergit et superfluos humores in abstinentia consumit. Item secundum Plinium nitrum est vena terre et est calidum et siccum leve rubrum et album vel citrinum. Quae etiam omnia penitentia competunt per effectum quod penitentia mentem inflammat et ideo calida corpus extenuat: et ideo sicca conscientiam extonerat: et ideo lenis veremundiam causat: et ideo rubra conscientiam mundat: et ideo alba vultum deformat et aliquando etiam ad litteram citrinat per ieiunium quod ieiunare in estate secundum medicos inter alia quae facit est quod vultum citrinat: et ideo citrina. Item penitentia assimilatur auripigmento. Primum quod auripigmentum habet virtutem dealbativam. Habet enim ut dicit Dionysius fulguris naturam scilicet calcactivam et desiccativam. Unde si aliquod metallum apponatur ipsum sua virtute in albus transfuratur. Similiter penitentia dum cor calcificat per offensam meditationem secundum illud psalmi. Concaluit cor meum in terra: et in meditatione exardescit ignis. Et defecat per tristitiam consumptionem: quod spiritus tristis et siccus ossa ut dicitur Proverbia xvij. Dealbat conscientiam per culpe purgationem Isaia. Si fuerint peccata vestra ut coquina velut lana alba crunt. Secundo quod habet virtutem curativam nam auripigmentum ut dicit Plinius convenit medicum. Habet enim virtutem dissolvendam attrahendam et mundificandam. Unde valet malum anhelitum habentibus si fumus eius capite inclinato accipiatur. Sic etiam penitentia curat peccatorum infirmitates. dissolvit corda dura et attrahit ea ad bona opera. mundificat anime intima. Et si quis inclinato capite id est mente humili et devota sumunt eius id est penam satisfactoriam iniunctam sibi recipiat anhelitum malum id est malam vitam vel malum peccandi usum corrigit et rectificat. Tertio quia

habet virtutem depilativam. Nam et auri pigmento fit unguentum depilatorum quando cum calce et vino decoquit. Sic penitentia cum calce id est cum caritate et puritate: quod calce est alba et seruoze ignis in se continet. Et cum vino copulationis lachrymose de quo in psalmi. Potasti nos vino copulationis: auferit pilos id est desideria carnis extinguit. Penitentia enim et carne procedens designat appetitum carnales. Quarto quod vim habet unguentum renovativam. Habet enim auripigmentum naturam incisivam et corrosivam. Unde et unguis facit cadere deformes ut crescant meliores. Quasi autem unguis deformes sunt inordinati mores quod et visu quasi inseparabiliter inheret peccatorum: sicut unguis tenaciter inheret carni. Sed tanta est vere penitentiae virtus quod unguis veteres id est pristinos mores deformes facit derelinquere et in meliores imutare secundum illud Romanorum. In novitate vite ambulemus. Item penitentia assimilatur illi gemae quae dicitur argyrites quod est argenteo sitis. Habet autem signata aurea: cuius forma quadrangularis est: et habet fortitudinem adamantis et puram vulgus tale nomen sibi imposuit: eo quod frenat iras et impetus animorum. Sic homo penitens debet esse argenteus per conscientie claritatem: sed signata tribulationum habere aurea per patientiam preciositatem formam quadrangularem per operationum pluralitatem. Habet enim penitentia quatuor angulos id est quatuor opera exteriora. Primum ieiunare orare et elemosinas dare. Item debet fortitudinem habere id est constantem firmitatem. Et talis penitentia est quae frenat et placat iras dei et impetum furoris iudicij sui.

Capitulum xxvi.

Renovans debet assimilari adamanti. Primum ratione puritatis: quod est lapis parvus et modicus. Nunquam enim in magnitudine nuclei auellane invenit. Sic penitens debet esse parvus per humilitatem scilicet reputatione sui se parificando.

Math. xvij. Nisi fueris fueritis et efficia mini sicut parvulus non intrabis in regnum celorum. Secundo ratione claritatis. Nam adamas licet habeat colorem ferrugineum tamen habet splendorem crystallinum. Sic homo penitens licet sit despectus in colore id est in apparentia exteriori habet tamen mundiciam interioris et gratiam splendorem. Tertio ratione soliditatis. Nam tanta soliditatis est quod nulli violentie cedit: quod nec ferro fragilis nec igne soluit immo nec unquam calciscit. Et cum sit invictus ignis ferrique corruptor rumpitur sanguine hirci calido et recedit. Sic penitens debet esse ita constantis ut nec ferro id est violentia frangatur aduersitatis: nec igne id est calore prosperitatis solvatur: tamen sanguis hirci id est pro peccato mundi imolatur. Et enim hircus in lege pro peccato imolabatur: dum recedit et seruetur ad memoriam reducit: de cor penitentis calcifacere et in lachrymas deuotiois seu copulationis dissolueret. vel h signat quod virtute sanguinis christi soluit duriciam peccati in peccatore penitente. Quarto ratione contrarietatis. Habet autem iste lapis contrarietatem quadam ad magnetem: quod positus iuxta ferrum non patitur attrahi a magne: imo iam attractum quadam violentia retrahit. Sic penitens retrahit etiam ne attrahatur a peccato. ita attractum ad hunc virtutem retrahendum et reducere debet ad gratiam. Quinto ratione utilitatis: quod adamas ut dicit Isidorus dicitur venena reptum incrementis expellere: magicis artibus resistere et secundum Dionysium habet etiam separata concretum. Est enim gemma ut ipse dicit Dionysius. recalcitrans et amara. Et ideo dicitur quod si viderit fuerit viro odiosa vel ab eo separata per virtutem adamantis in eius gratiam facilius recuocatur. Sic penitentia venenum peccati deprebetur et abiicitur: timore et humanum quo gressum timet aspera peccati expellit quod volutarie homo penitens aspera assumit. Item anima per peccatum a christo sponso suo separata virtute penitentiae ad eius amorem et gratiam reuocatur. Habet etiam magis artibus id est diabolicis temptationibus quas diabolus quadam fallaci arte ingerit resistere et obviare. Item pe-

nitens d3 esse similis lapidi absintes q est
gēma nigra ponderosa venis rubētib3 di
stincta q igne calefacta septē diebus calo-
rem seruat: vt dicit Zfidorus. Sic ani-
ma penitētis d3 esse nigra per penitētiāz
ponderosa per prudētiā venis rubētibus
distincta p amoris z charitatē flāmā z se-
ptem diebus calorē amoris ignitū serua-
re p perseverantiā: per septē enī dies septi-
mane totū tēpus vite pñtis diuoluit. vñ-
de vite pñtis septē diebus calorē seruat q
sūm dei amore oi tēpore pseuerat. C3tes
penitēs assimilat gbuldā metallis quozuz
qdā sunt q nūq3 fundunt sicut lapides qd
est ppter dominū terrei z defectū būdi
aqui. Et bis assimilant hoies obstinati
q nūq3 per penitētiā emollescūt. Job. xij.
Lor eius indurabit quasi lapis. Quedam
ho totaliter fundunt vt metalla z bis assi-
milant veri penitēs q toto corde ad deū
cōuertūtur sū illud Job. xij. Cōuertimini
ad me in toto corde vestro. Quedā ho p
tim fundunt z pñm nō .vt almacrasia q ē
lapis q calore soluit3 es cōuertit eo q beat
i se venas mieraales. Quic assimilant bi q
pti penitēt z pri3 nō. s. q de vno peccato pe-
nitent z de alio nō vel q plāgūt preterituz
nō vitāt futurū. Ferrum aut mollescit ad
ignē sed nō fundit nisi per aliqd sibi adiu-
ctum vt arsenicū. Et huic assimilant q per
tribulatōem intuant. sed nō tñ vt pecca-
ta dimittāt sicut faciebat farao qui iminē-
te plaga populū dimittere pmittebat. s3 ea
cessante retinebat. Sed si arsenicū. i. virt3
diuine gratie infunditur tūc oino cordis
duritia soluit z mundatur.

Capitulum. xxvij.

Redicator d3 esse sifis ar-
gento. Nā argētū est puruz
clarū du3 sonoz igne lique-
factibile. Sic pdicator ver-
bi dei d3 esse puruz quo ad
cōsciētā Adalachi. Sedebit cōflans z
emūdans argētū. d3 enī pdicator cōfla-
re alijs et verbis sacre scripture salutifera
documēta z emūdare cōsciētā ppria abij

ciēdo peccata. Apo. j. Tbi. iij. Attēde tibi
z doctrine. C3te d3 esse duruz q patient i
am. Ysa. vj. Pro ferro afferā argētū per
duritiā ferri fortitudo seculariū q solidita-
tē argenti constātia predicantiū intelligi
pōt. C3te d3 esse claruz s3 sapiētā pccū-
pue p sapiētā diuinor cloquoz. De qui-
bus ps. Eloquia dñi cloqa casta argētū
igne traminatū pbanū terre purgatū se-
ptupli. C3te d3 esse sonozus p doctrināz
prouer. i. Argentum electū lingua iusti.
C3te d3 esse liquefactibilis p cōpassionē
z misericordiā. Zacha. xij. Mostrā es sicut
argētū vit. Argētū enī vū vit3 liquatur.
Sicut vrbat z liqbat ille pdicator Pau-
lus cū dicebat. Quis infirmatur z ego nō
infirmor. q3 scandalizatur z ego nō mor.
C3te d3 esse ductibilis p obediētā. Nu-
meri. x. Fac tibi duas tubas argēteas du-
ctiles. Tubas p sonū doctrine argēteas p
mūdiciā vite. ductiles p motū obediētis.
C3te argētū est balsami cōseruatiū e
vtutis in iaspide custoditiū. Vñ maio-
rem vtutē h3 iaspis in annulo argēto q3
aureo. In quo signat pcpue q pdicator
d3 intēdere ad cōseruādū odorē bone fa-
me z honestatē vite. Nā vtus iaspidis ē
honestas hois vel cōtinētiā carnis e odor
balsami suauitas boni crēpli z nominis.
C3tem argētū ex tactu terre rubiginēz
cōtrahit sed ex cōfricatione salis z arce-
nistinū colorē resumat. Similiter pdica-
tor qñq3 cogitādo vel tractādo terrena cō-
trahit rubiginē alicuius cupiditatis. Sed
ex cōfricatione salis. i. cōtēplatione siue stu-
dio sapiētis: q ceteroz nobis saporez reprē-
sentat cuius pparatōe spalia vilesūt. z ēt
ex cōfricatione arce. i. ex inundatiōe pnie
q rōne grauedinis arce assimilat ad pñi-
nā restituit puritatē affectōis. C3te q di-
gine vult exequi officiū predicādi d3 effici
sifis cuidā gēme q dr astrion q est cōstall
lo ppinqua z in cētro lucret vt siclla fulgo-
re plene lune. Vñ sic est dicta ab astris eo
q fulgorē coz in se rapit vt dicit Zfido.
Sic pdicator christallo d3 esse similis per

cōsciētē puritatē lucret in cētro. i. in corde
z sapiētē claritatē astroz. i. sanctor z pfe-
ctorū fulgorē. i. doctrine vel vite in se rape-
re per studiū z viuēdi cōformitatē. Dani.
xij. Qui ad iusticiam erudiunt plurimos
erunt velut stelle.

Capitulum. xxvij.

Rudentia assimilat iacin-
cto. C3tū ppter fulgo-
ris mediocritatē. Nā iacin-
ctus q est sabbirei coloris il-
le est optimus. sicut ille q in
ethiopia iuenit. nec nimis ē clarus nec ni-
mis obscurus s3 mediocriter fulgid3. Si-
militer prudētia hois regit mēsurā quā-
dam mediocritatis. Prouer. xij. Prudē-
tia fit in se moderāda. s. vt neq3 plus sapias
q3 opz. nec plus ignores q3 qd scire nō de-
bes. Quāuis alij dicāt q h Salomonis
dictū nō est sic intelligēdū q ipa prudē-
tia fit in se moderāda. Sed q3 sūm prudēti-
am est alijs modus iponēdus. Q3 pus enīz
prudētis sic medium tenet recte rōnis vt
neq3 excedat qd est nimis sapere vel fulge-
re vel deficiat qd est quasi ignorare vt ob-
scurū esse. Cañ. v. Adanus illi3 tornatiles
auree plene iacinctis. De manus sūt opa
prudētiē q si plēa iacincti. i. moderatiōib3
debitē rōnis. C3tūdo ppter sculpture
susceptibilitatem. Quia licz iacinct3 fit ad
sculpēdū durissimus nō tñ ē inuictus. q3
ab adamātē sculpsit z signat. Silt3 hō pru-
dens licz nō fit facili3 ad credēdū oi vbo
z oi dicēti inducēd3. sed ad multa creden-
da fit durus. i. ita vt nō a quolibet isoumē-
tū veraciter z rōnabiliter loquēti siue cor-
ripiētī etiā si dura dicat. nihilomin3 credit
z eius ipressiones būlitter suscipit. Et ta-
lis ipressio est sicut adamātio. Nam ada-
mas est lapis durissimus q nullo metallo
cedit. Talis d3 esse facies pdicantis seu cor-
ripiētis. Eze. iij. Vt adamātē z silicē de-
di faciē tuā. C3tūdo pp aeris cōformita-
tem. Nā sicut dicit Zfasc. iacinct3 acri se
matume cōformat vt sit in nubilo nubilo-
sus z in sereno serenus. Silt3 hō prudens

cōformat se decēter stamū alioz cū q3 ba-
bet cōuenire. s. vt sciat gaudere prudēter
cū gaudētib3 z flere cū flētib3. Hoc. n.
dicebat Apo. ij. Corinth. i. Vt oia fa-
ctus sū. sed sicut dicit qdā glosa. prudens
z diuin3 ap3s ita oibus cessit q formā ve-
re honestatis nūq3 excessit. C3tūdo ppter
effectus vtilitatē. Est. n. iacinctus effi-
cat z vtilis ad multa. Nā iacinctus vt di-
cit Zfasc. h3 letificare. qd cōuenit prudēti
inquātū vitat inuidiā q est tristitia in bo-
nis alienis vt dicit p3e. Sed prudens de
alienis bonis ecōtrario letat. C3te iacin-
ctus h3 melacolicā qualitatē fugare. z hoc
cōpetit prudēti. inquātū vitat accidiā que
ad modū melacolicū humoris infrigidat
charitatis feruorē z defeccat deuotiōis hu-
morem. Adelēcōia enī est frigida z sicca
Sed ecōtra hō vere prudēs conatur esse
feruēs z deuotus. C3te dr q iacinct3 fa-
cit suspitiōes vitare. z h cōpetit prudēti in
quantū vitat supbiā. Supbus enī suspicio-
sus est q3 cū par est z securitas ille sup in-
fidias suspicatur. C3te iacinctus h3 di-
uerfis pestilētijs acrl obuiare. z h cōpetit
prudēti inquātū vitat irā q facit: hominez
multipliciter pestilētē. C3te iacinctus h3
membra vigorare z neruos vegetare. Et
hoc cōpetit prudēti in quantum vitat vici-
um gule z intēperantiē que mēbra faciūt
ecōtrario debilitari atq3 infirmari. C3te
quantū etiā vitat vini ebrietatē que ner-
uos specialiter ledit z etiā lesos enervat.
C3tem iacinctus h3 dulcem z saluiferū
saporē dare. z hoc competit prudēti in
quantū vitat luxuriam que h3 videtur da-
re saporē. i. delectationē. s. tamen ille sa-
por siue delectatio nō est saluiferus sed
dānabilis z finaliter sentitur nō dulcis s3
amarus sū illud. Prouer. v. Nonissima
illius amara quasi absinthium. C3te ia-
cinctus qui est bene similis sapphyro ha-
bet venenū expurgare. Et hoc cōpetit pru-
denti in quantum vitat cupiditatem z auari-
tiam. Nam sicut dicit Augu. venenum
charitatis est cupiditas.

Capitulum. xxi.

Purificatio cordis assimilatur corallo. **P**rimo rōne generationis. quia corallus nascitur & generatur i mari maxime in rubro. Similiter purgatio peccati maxime in mari rubro. i. in amaritudine contritōis & rubore confessōis repit. **S**ecundo rōne trāsmutatōis. qz corall' qz dū regit s' ags lignū ē siue herba dū ramos radidos & molles & statim dū abstrahit de ags & aere tāgū. in lapide indurat. **U**nde tūc rami eius rubescūt & durescūt. Ita penitēs qz dū manet sub ags penitēcie vel tribulationū est vt lignū ramiferū per opositates & candidū p cordis & opis puritate: & molle p flexibilitatē. i. ad bonū flexibile. Si āt ab hūmō ags extrahat statim regit rubedine peccati & infectōe. **U**nde dr. **Ysa. j.** Si fuerint peccata vestra quasi vermiculus rubra tū. **T**ertio rōne distinctōis quia corallus duplex ē ruber & albus possumus enī coralli rubedinē inflecter in bonā partem. vt scz corall' alb' r'p'f'entet puritatē innocentie. Rubens hō ruborē penitēcie siue confessionis. Penitētia enī quāto magis ē veretūda tāto validior qz eru delectua cū sit pēa: magna ps ē satisfactio nis fm Aug. **D**icit qz aut corallū dr magis valere cōtra fulmē ei qz resistere. **U**nde solitet vtrūqz dicitō. s. puritas innocentie & purgatio penitēcie valet cōtra fulmē. i. cōtra iperū ire dei siue pestilēcie. **N**ā de puritate innocentie pz in sodomitis qz dñs asseruit. **A**brah. qz si fuisset iter eos decem tñ innocēs inēti peccisset oib' illis **Gen. xvij.** De purgatiōe penitēcie pz in niniuitis gbus de' peccit penitētia a plaga quā p Bonā p'betā p'dixerat qz penitētia egerit ad p'dicationē illius. **Jonc. iij.** **Q**uarto rōne v'itose opationis. **N**ā corallus & maxime rufus valet cōtra oēm flurū sanguinis cōtra epilepsia: cōtra diabolica mō

stra fruct' multiplicat fines & pncipia negotioz abbreviat. **U**nde siue vera de coral lo sint siue nō: purgationi tñ penitēcie cōpetūt verūsimē qz ipa rēstringit flurū sanguinis. i. rēstrenat odia & rixas qz sūt cā effusionis sanguinis. **I**psa valet cōtra epilepsiam siue morbū caducū qz a casu peccati p'seruat. ipa diabolica mōstra. i. diabolicas illusiones siue deceptiones fugat: fructus ipa meritoz multiplicat. **I**psa pncipium vite spūalis & sine qz ē gloria eterna abbreviat. quia. s. breuis penitētia & innocentiam rēstituit. & gloriā eternam aegrit. **T**ertio purgat hō a pctō sicut ferrū a rubigine. s. p ignis decoctionē vel p lime corrosionē vel p lapidis duri & asphionis arenē cōfractōem. **I**gnis decoques ē dilectio feruida. **Luc. vij.** Remittunt ei pctā multa qm tū. **B**rego. **T**āto ampli' pcti rubigo cōsumit quāto pctōis cor magno charitatis igne cremat. **L**ima corodēs correptione aspa **Prover. xx.** Pctō sicut ferrū abstrigit mala cruminis. **L**apis autē est tribulatio dura. **Ber.** **Q**uod facit fornax auro h facit tribulatio iusto. s. purgat. sed grauis arena est pnia **Act. iij.** Penitentini & uertenti ni vt deleant peccata vestra.

Capitulum. xxii.

Derendus ē xps sicut topazius siue topazion. **N**ā traditur qz in traconitide dū in cole loci fame maxime laboraret & radices berbarū euclerent gēma. effodretur quā in lingua sua topazion vocauerūt qd sonat idēz qz querere. qz eā multi querūt et eo qz ē omnium gēmaz maxime pclarissima licz in effectu variabilissima. & est et vtilissima ppter qz oia querēdas ē xps. **P**rimo ergo querēdas est xps multo amplius qz topazius ppter suā maiestātē. **D**icit. n. **Polin' bāe** gēma. s. topazion tāte magnitudinis fuisse rēptam vt ex ea philadelsi sacerēt statuam quatuor cubitoz. **P**ec autē magnitudo cōpetūt etiā xpo homini qui omnū hominū maximus fuit. s. sanctitate & potestate di-

gnitate & felicitate. **U**nde xpiani merito de ipso faciūt statuā & eius adorant imaginē crucifixā. qz per crucē maxime ostēsa est v'itus eius. **E**t huc est statuā quatuor cubitoz imo porius fuit quatuor lignoz. et eo qz v'itus eius per mūdi quatuor partes se diffundit scz cūētē occidentē meridiem & septētrionē. **S**ecūdo querēdas est xps ppter suā claritatē. **N**ā topazius ē gemma pclarissima eo qz ex vireti genere omniz colore est respēdēs. vñ sic lucet quādo tāgitur radijs solis vt oium gēmaz aliaroz super claritatē. **N**āc si polis eā obscuriorē facis sed si sue nature relinquis clariorē. **S**imiliter autē & xps ex genere virenti. i. ex carne virginali est pgenitus & omni colore. i. omni grā siue v'itate splenduit. **E**t tactu solaris radij. i. ex v'isione ad verbum tāta claritate & splēdore grē & sapientie plenus fuit vt oium gēmaz omnium electozū claritatē excesserūt. siue in miraculis siue in v'itibus siue in meritis. siue in doctrinis. **N**ic passioibus penax. expositus scz in morte in cordibus apostoloz & oculis iudeoz obscurior fact' est. **I**n cuius signū tūc obscuratus ē sol: sed sue nature diuine relic' p resurrectionē clarior est effectus. **T**ertio querēdas est xps quēadmodū topazius ppter p'ciositatē. est enī topazius gēma p'ciosissima qz nihil ea in thesaur' regū p'ciosius in cōt' p'ciosior q' rarior. **E**t hz duos colores scz ex auro & ex aere claritate & tāte est p'p'uitatis qz gēmaz sibi obiectax in se recipit claritatē. **S**ic xpo in thesauris regū in spiritualib' diuitijs. i. hominū bene seipfos in h mundo regentiū siue p'mijs in celo iā regnātū nihil p'ciosius. i. nihil clar' possidet. **D**ñi sancti vt istū tāta lucrifaciāt oia alia vt fierozia reputāt. **E**t merito qz in ipō sūt oēs thesauri sapientie & sciētie dei abscondit. vnde iste ē thesaurus de quo dr **Matth. iij.** Si mille est regnū celoz thesaurō abscondito in agro quē q' inuenit hō abscondit. **N**ic ē etiā thesaurus rarus imo singularis & solus cui similis nullus alius inuenitur. p's.

Singulariter sū ego tū. **Eccl. iij.** **D**irum de mille vñ reperri. i. xpm & fuit v'itus. i. singularis in p'fectione quā millenarius si gnar numerus. **N**ic ē hz duos colores. s. aureū deitatis & aereū mūdissimē dūantatis. **N**ic aliaz gēmaz claritatē in se recipit. qz q' alijs suis mēbris siue fidelibus si vrit sibi ipi ascribit. **Matth. xv.** **Q**uod vñ ex mimis meis fecistis mihi fecistis. **U**el in se eoz claritatē recipit qz scz eoz merit' scipz i p'miū tribuit. **Ben. xv.** **E**go merces tua magna nimis. **N**otādū ē āt qz licet topazius sit gēma p'ciosissima est tñ a lana passiva sentit enī motū lune & cursum. vñ dicit valere cōtra lunaticā passionem. **S**ed maiorē dr huc effectū fm q' luna recipit incrementū. **P**er lune motū siue cursū accipe hūane nature passibilitatem & motū quē christus in se sentit dū nōstram moralitatē & penales passiones asumpsit. **A**sumpsit enī passiones pene & abstulit passiones culpe. **E**t isto mō topazius valet cōtra passiones lunaticas. i. contra peccatū ipsū scz a nobis tollendo fm illud **Job. i.** **E**cce q' tollit peccata mūdi. **S**z v'itus eius fm augmentum gratie dr dupliciter vno mō qz xps nā mutabili assumpta que per lunam designat fm incrementa cratis plus & plus alijs de sua virtute ostēdit fm illud. **Luce. ij.** **J**esus autē proficiebat sapientia & etate & gratia. **E**tate etiā crescebat fm veritatem sed sapientia & gratia fm onfionem licz ē in veritate p'cedit in sapientia experimentali. **A**lio modo fm augmentū lune virtus eius creuit vt per lune mobilitatem eius passibilitas ex primatur qz quāto passus fuit tanto plus nobis meruit & tāto plus exaltatus fuit. **Phil. ij.** **C**hristus factus est p nobis obediens vsqz ad mortē: mortē autē crucis. ppter quod & de' exaltatū illum. **Q**uarto querendus est christus quemadmodū topazius propter vtilitatem. **N**am topazius est gēma vtilissima. **N**ec est enim vt dicit in lapidario q' ferentes vndas conpescit bullire. **S**ic christus ferentes per-

secutiones contra suos fideles extirmit. et eas contra eos prevalere non permittit. In cuius signum dicitur dicitur. Impavit ventis et mari et facta est tranquillitas. Sic est et fluxum sanguinis. I. lapsus peccati restringit dicitur. Dade et amplius noli peccare. Jo. vij. Et non solum dabo pro peccata et peccandi putate remedia oportuna. Nec est enim gemma que in Bascara sedat. Sed quis sic irascitur et irascitur fratri suo reus erit. Et hoc est gemma que tristitia fugat. et irascitur. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. Et hoc est quod notios motus sedat quod spiritus non tamen actus peccatorum exteriores sed etiam motus interiores condemnat dicens. Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam nequatus est. Et hoc est item de hoc que frenetis curat quod spiritus stultus et inutilis locutione sicut frenetico riu vel insipientia solet reprimere dum etiam de ocioso sermone. inutili iudicandos esse homines dicit dicitur. De omni verbo ocioso quod fuerint locuti homines reddent de eo in die iudicii rationem. Nec est ut dicitur morte subitanea vitat quod est si quis non esse vix vel possibile de lapide habere crederet: tamen de christo vix esse potest quod nos ad vigilandum et mortem preveniendum sollicitat dicitur. Vigilate quod nefatis die neque hora. Et hoc dicitur ne sit nostra mors subitanea et improvisa. Et hoc quod spiritus est quod hic topazio res maria res pulcherrima res preciosissima res vilissima. Et hoc autem spiritus. Dilcti in aedra tua super aux et topazion. Si certe sua mandata multo magis mandantem diligere debemus. I. spiritus qui dicitur. Mandanti non vobis do vobis ut diligat vos iuxta Jo. xij.

Capitulum. xxij.

Sancti viri assimilantur gemmis. Primo ratione nominis quia vocantur gemme preciosae sive lapides preciosi. Dicunt enim preciosae quod rari. Quod. n. ra-

rum est de preciosis sicut dicitur. i. Re. iij. Sermo domini erat preciosus. I. rarus. Unde sancti et electi sunt preciosi. quod sancti et electi pauci sunt et rari. Nam ardua via est que ducit nos ad vitam et pauci sunt qui ambulant in ea ut dicitur dicitur. Via enim ista sancta est et vir pollutus non transibit per eam ut dicitur. Isa. xxxvij. Sequitur quod sancti pauci sunt et rari. Dicunt etiam gemme preciosae. I. virtuosae ut in lapidario dicitur. Unde Iheronimus dicit nulli esse debet dubium quod sit sua virtus diuinitus insita gemmis. Et in lapidario dicitur Ingenus est herbas. Virtus et maxima gemmis quod virtutibus abundant gratias et diuinitus sibi collatis. Nam virtus ut dicit Augustinus est bona qualitas in rebus recte viuunt: quia nemo male vitat: quoniam in nobis dominus operatur. Talibus virtutibus sancti homines abundant et diuinitus fiunt sicut in illud Ecclesiastici. Homines virtutis in virtute studium habent. Et secundo ratione originis. Nam gemmarum preciosarum quedam tamen ex venis terre cum metallis effodiuntur: quedam vero ex profundo maris ad litorea proiciuntur: quedam vero ex corporibus animalium reptilium extrahuntur. Et in his tribus ostenditur triplex origo virtutum quae in diuersis sanctis reperitur. s. hominibus: prima est ex nature aptitudine: secunda ex gratie plenitudine terna ex perfectorum similitudine. Sunt enim variae aptitudines ad virtutes sicut venae terre ad preciosos lapides. Unde sicut diuersae minere sive venae rari sunt diuersae complexioniones corporum. Et ideo sicut diuersae venae generant diuersas gemmas et preciosos lapides. ita diuersae complexioniones bone que diuersas constellationes sequuntur adaptant sive disponunt ad virtutes diuersas sicut contrario diuersae complexioniones male inclinant ad diuersa vitia. Et signant dico quod complexio nature bone ad virtutes aptat. non autem quod per se virtuosus efficiat: quod sicut probatur per philosophum. I. virtutes nec totaliter a natura in nobis sunt nec per naturam. est enim in nobis quedam naturalis aptitudo et dispositio ad suscipiendum

et acquirendum virtutes. eorum autem perfectio fit completa ex consuetudine et loquitur de virtutibus moralibus. hoc tamen aptitudo de qua loquitur non nisi pendet ex aia sed etiam ex corpore. an quod anima sequitur in pluribus complexionione corporis. tum quod opera virtutum scilicet et quibus talium habitus generantur in nobis contra per corpus complentur. Quarto origo virtutum est ex gratie plenitudine que manifestior apparet in conuersione penitentium. per quam plurimum videmus sceleratissimos peccatores effici virtuosissimos homines vni ipsi sunt velut lapides qui de profundo maris. i. de profundo vicio virtute lunc. celestis gratie motibus et agentis conuertuntur et ad litorea penitentiae solitudinis vel soliditatis deducuntur scilicet vite et inter preciosissimos lapides colliguntur. Tertio origo virtutum sive virtuosorum est ex perfectorum similitudine. Nam sepe per exempla vel verba sanctorum et perfectorum virosque que ut quedam imagines et representaciones sunt interne perfectionis eorum alij ad virtutes accenduntur et virtuosos et sancti similiter efficiuntur. Et isti sunt lapides preciosi qui de animalium corporibus scilicet reptilium et volatiliu extrahunt sive quantum ad vitam actiuam que est reptilium vel animalium gressibilium super terram quod. factiuu terrenis rebus dispendandis insistent sive quantum ad contemplantiuam que pertinet ad volucres caeli. i. ad homines meditates celestia. Tertio sancti viri assimilantur gemmis ratione incertitudinis. Quia sicut dicit Iheronimus. In quibusdam gemmarum similitudinibus autem gemmas a falsis discernere est magna difficultas. Eo quod sepe quod falsae sunt et sophisticae vis videtur similes. Quia ut ipse dicit quidam per smaragdo virtutem arte inficiunt et oculos videntium fallunt. Fallit enim sepe moralis similitudo rerum. Quia enim inter factos viros quod habent veras virtutes sepe sunt admixti hypocrite quod habent solas virtutum imagines. valde difficile est per similitudinem morum exteriorum iter virosque cognoscere eo quod frequenter hypocrite similes vel maiora signa exteriora san-

ctitatis et deuotionis sanctis viris ostendunt. propter quod frequenter fallitur hominum iudicium et precipue simplicium circa tales. Et ideo dominus dicit dicitur. Mat. vij. Attende a falsis prophetis et veniunt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Sicut igitur de lapidibus huiusmodi non est ad oculum iudicandum. Quia plus virtutis est sepe in paruo adamante ferrugineo et obscuro quam in vitro lucidissimo et in parua margarita quam in beryllo. Sic etiam de hominibus non est iudicandum sicut dominus dicit dicitur. Joh. vij. Nolite iudicare secundum apparentiam exteriorum sed iustum iudicium iudicare. Item viri sancti assimilantur lapidi reflexi quod sicut dicitur. est lapis inuentus in capite cancri. Et hoc similitudo attenditur primo ratione coloris: quod aliquando albus. et aliquando flavus. Sicut sancti viri aliqui sunt albi per innocentiam interiorum exteriorum autem flauis per temperantiam. Nam sicut dicitur. color flavus generatur in materia temperata scilicet respectu coloris viridis. unde folia arborum que primo quando multum abundat humiditas sunt viridia. In autem diminuta et temperata humiditate scilicet a calore eleuante sed non totaliter assumpta efficiuntur glauca sive flaua. Et ita humor et vigor carnis per temperantiam quidem minuitur sed non funditus extinguitur quo diminuto caro mansuescit spiritui et ei humiliatur. Et secundo ratione humoris quia hic lapis reflexus est frigidus et humidus. Et similiter viri sancti sunt frigidi a mundi amore et humidi in lachrymarum deuotione. Tertio ratione vigoris. quia dicitur valere hic lapis contra morsum scorpionum et muscelle si contritus more emplastris superponatur et etiam contra morsum canis rabidi si puluis eius bibatur. Per scorpiones qui retro pungunt intellige occulte detrahentes. Per muscellam aperte maledicentes: sed per canes rabidos tyrannice persecutores. Contra quos omnes valet uti emplastris id est sanctorum circum-

plis et puluere. i. eoz humilitate qua contra detractores vsi sunt lingue placabilitate. Circa maledictores loquere taciturnitate. contra tyrānos vere parietie firmitate.

Capitulum. xxxij.

Sapientia assimilatur auro quadruplici ratione. Primo ratione claritatis. Dicitur enim auro inter alia metalla maiore claritate et splendore. Unde dicitur dicitur obzija. eo quod splendore radiet et fulgore. Similiter sapientia preclaros homines et presulgidos reddit non solum apud seipsum sed apud alios. Unde dicitur dicitur de sapientia. Habebo propter hanc claritatem ad turbas in multitudine videbor bonus. Sapientia. vij. De h auro dicitur Daniel. Et ecce vir vnus vestri iunioris et renes eius accincti sunt auro obzija et corpore eius quasi chrysolitus. Et nota quod auro amplius fulget luce alia repercussum et hoc naturale est omnibus metallis. Adachabe. vi. Refulsit sol in clypeos aureos et respicuerunt motes. Similiter homo sapiens sapientior efficitur. Aliquando sapientes audiendo. fm illud. Proverbia. j. Audies sapiens sapientior erit. Et tunc sapiens aliena luce repercutitur quando contra dicta sua subtiliter obijciatur et tunc lucem sue sapientie magis ostendere cogit. Proverbia. ir. Da occasione sapienti et addetur ei sapientia. Secundo sapientia assimilatur auro et hoc ratione ponderositatis. Est enim auro ponderosus argenteo. Et huiusmodi est. quod sicut dicitur per se in fine libri metheo. Aurum sic alia metalla preterea malititer ex sulphure subtili et rubeo et ex viuo argento subtili et albo. Plus tamen concurrens ad eius compositionem de soliditate sulphuris quam de aere aquoso viui argenti. et ideo auro est solidius et ponderosius quam argentum. quod in auro plus est de sulphure quam de argento viuo et argento contrario est. Sic ergo auro multum habet ponderositatem sic homo sapiens habet pondus grauitatis et maturitatis. Non enim sine pondere loquitur nec sine potere

graditur nec sine potere debito aliquid operatur. Tertio ratione utilitatis. nam iter metalla nihil efficacius est auro. Dicitur enim auro ut dicitur Plinius. Virtus fortissima: unde est auro comestum confortat omnia membra quibus non nutritur illa. Hoc enim facit sua asperitate ea purganda et a superfluis abstergenda. vnde etiam habet virtutem superfluitatum corporum corrosiuam sive exterminam et ideo valere dicitur plurimum contra lepra. Item auro calefactus positus supra membra pilos ab eo tollit et vitra crescere non permittit. Et sicut sapientia habet virtutem confortatiuam. Unde dicitur Eccl. vij. Sapientia confortat sapientem superfluitatum remouit propter quod dicitur Sapientia. vij. quod sapientia sobrietatem docet. Item est lepra. i. infectionis peccati impeditiua. quod sicut dicitur Proverbia. xij. Sapiens timet et declinat a malo: Ipsa etiam remouet pilos. i. opa carnis. quod pili in carne et ex carne nascuntur. Unde dicitur Proverbia. vij. Dicit sapientie foror mea es et prudentia voca amicitiam tuam ut custodiat te a muliere extranea. Et quibus partem sapientia utilior est auro quod quod aurum facit corporaliter vtilius sapientia facit spiritaliter. Et ideo dicitur Proverbia. xvi. Posside sapientiam que auro melior est. Quarto ratione incorpabilitatis. nam auro quam melius et nobilium non est sociabile et incorporabile argento. Sic sapiens cum sit humilis non dedignatur descendere pauperibus et simplicibus et quibus sociare se eis. Sed notandum quod argentum per malleationem non potest incorporari auro nisi precaueat a tribus scilicet a puluere vento et humore. Nam quodcumque se interponat non potest fieri vnio ex quo accipit quod simplex non potest fieri sapiens: nec potest quis sapienti vera amicitia vel conformitate vniri nisi moueat puluis auaricie vel superbie et humoris luxurie. unde amicitia que est inter auaros vel superbos vel luxuriosos non est sapientium amicitia nec amicitia vera. Item sapientia assimilatur lapidi comcolo. De quo in lapidario dicitur collo suspensus vel in digito portatus in vi

sputando proficit surgentes mitigat iras et sanguinis fluxum ex quolibet membro sistit maxime in malieribus. Que quidem siue vera sint siue non de corneolo tamen de sapientia verissima sunt. Nam sapientia ad omnem veritatis disputationem proficit. Quia sapientis est scire omnia et difficultia per certitudinem et causas ut per se dicitur. Metaph. Et ideo qui talis est scit de omni veritate disserere. Item sapientia iras comprimit. Secundo enim stoicos nulla ire perturbatio cadit in sapientem. Sed fm Aristotelem. cadit qui dem ira in sapientem sed non inordinata. Unde dicitur in ethicis quod non irasci quod opus est sicut opus insipientis esse videtur. Et quo patet quod sapientia iras totaliter non euellit. sed sub rationis moderamine cohibet et restringit et hoc pertinet ad virtutem mansuetudinis. Item sapientia fluxum sanguinis. i. peccandi voluntatem siue penitentiam sistit et repellit. Eccl. iij. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis et in opibus iusticie successus habebit.

Capitulum. xxxij.

Sapientia vel scientia humana assimilatur lapidi siue gemme que dicitur achates. Quia huiusmodi gemma fm Diasco. tripliciter generat reperitur. Nam quedam est que est nigra huiusmodi venas albas. et hoc creditur valere magicis artibus quod cum ipsa torrentes surgunt et sistunt ut dicitur fm Diasco. valet etiam ad regum formas et similia mulacra monstranda somniorum. Talis ergo representat superstitiosam sciam necromanticorum que ad modum huiusmodi lapidis nigra est deformatate et obsecritate peccati ex eo quod semper est cum aliqua demonum reuerentia expressa vel occulta ut dicitur Augu. Dicitur tamen venas albas quod in quibusdam necromanticis actibus ad decipiendum homines quedam obseruantie sunt vel ieiuniorum vel orationum et huiusmodi que videtur pretertere quandam albedinem. i. quandam puritatem illius artis et sic quandam speciem sanctitatis sicut fit in arte notoria et mult

alijs necromanticis opibus siue sint circa quedam aqua et flumina et aliorum corporum que mirabiles apparent siue circa diuinationes per somnia vel alios modos varios qui pertinent ad diuinos. Secundum genus achatis est cum venis carneis. Et hoc genus fm Diasco. vitat pericula et placet et profuor et faciendum facit et vires confortat. Et hec gemma signat scientiam fructuosam eorum qui venas quidem carneas habent. i. necessitates siue infirmitates corporales. sed tamen fm carnem non militant quoniam scientia pericula vitiorum in serenitate et tranquillitate conscientie per penitentiam vel cautelam vitare deo per omnia placere alios facit et vtiliter dirigere et bona queque opera constanter et viriliter agere. Tertium genus achatis est cum guttis sanguinis varium quod visum fouet contra sitim prodest et accessio eius odorifera est. Et talis est quorundam scientia deliciosa quam Beatus Augustinus in libro de quantitate anime vocat miseranda siue miserabile. Distinguitur. ubi tripliciter scientia scilicet superfluousam et vitalem et miserabilem. Et hec vitima est que mirabili sagacitate discernit cibos odore. Unde scientia siue peritia hec illos cibos et potus approbat et commendat qui visum refouent colore et sitim seu famem mulcet sapore et cerebrum siue olfactum recreant odore et talem scientiam Apo. vocat prudentiam carnis Ro. vij. dicens. Prudentia carnis mors est scilicet anime.

Capitulum. xxxiiij.

Sobrietas potus assimilatur lapidi qui dicitur dionius. quod dicitur Isido. est niger siue rufus rubicis venis aspersus qui aque mixtus vel vinum fragrantamen quod mirum est ebrietati resistit. Et sic partem quod iste lapis admittit aque requirit odorem reddit et ebrietati resistit. Quod etiam competit sobrietati. Dicitur enim in vino potenti aque temperamentum crigit maxime in eo qui habet rebzum: et etiam in viro religioso in quo

etiam deformior est nota ebrietatis. Et ideo ipsi precipue debent vii temperamento vini et in qualitate et quantitate. Unde dicit Benedictus in regula sua. Regimus vinum non esse monachorum sed quia monachis nostri teporus hoc persuaderi non potest saltem sic in hoc consentiamus. vt nō vsq; ad saturitatem bibant. Et tē sobrietas odorem. i. honorem non impedit. Est enī sobrietas honorabilis sicut ebrietas vituperabilis. Et ideo sobrietas et abstinentia vini inducitur bis q in gradu bonis et dignitatis existit scz episcopali. l. l. i. j. et potest episcopum irreprensibile esse vnus vtrius virum sobriū pudentē et. Et tē regibus. Prover. lxxi. Nolite regibus dare vinum. Et tē sobrietas ebrietatem impedit qz et contrariatur vt p3 ab eis nominibus. Et enī ebrietas dicitur ab e qd ē extra et bria qd ē mē sura scz qz ebrius bibit extra mensurā de bitam sed sobrietas dicitur quasi bria. i. mē suram seruās. Unde Eph. v. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

Capitulum. lxxv.

Superbia assimilatur argento viuo. Et primo qz argentū viuum nō est adheſibile. Est enī argentum viuū ex substantia aquea subtili terreo mixta mixtione forti et indissolubili et hoc h3 ex magna siccitate terrea nec adheret rangenti sicut illud qd est liquidum. Similiter homo superbus ex magna siccitate. i. ex magna inconsideratione sue vilitatis nō considerās se eē terram et cinerem nō liqueſcit in superficie plana. i. nō vult se cōiungere vel conformare scz viliori vel minori pſone. nec inheret tā genti. i. non sociabilis cōciui vel cobabitanti tali. Cum enim preferat se ceteris eos socios h3e cōtēnit. Et tē qz argentū viuum nō est coagulabile. hoc. n. p. oprium est ei qz nō coagulatur per se nisi cuz sulphure et plūbi substantia coagulet. propter qd argentum viuū cū sulphure ē materia omnīū metallorū sicut dicit pbs in li. De

theo. Sicut homo superbus non est per se coagulabilis coagulo vnitatis. Non. n. di ligit vnitatis pacem sed potius discordia et diuisione. sicut p3 de superbicentibus angelis qui se ab angelorū societate diuiserūt propter quod. Prover. lxxi. dicit qz iter su perbos semp sunt iurgia. Si tamē superbie squalor cū sulphure. i. charitatis amore qz sulphur ē inflāmabile quod competit charitati et cū plūbo. i. humilitate qz plumbum est color cinerū et competit humilitati qua quis se in plumbū. i. in cinerem et in puluerem redigendum cognoscit coaguletur. tunc ē homo coagulabilis. i. ad vnitatem reducibilis. Et tē qz argentum viuū nō est admiscibile. Nam ē tanta coherencia eius et fortitudo qz nulli rei potest admisceri nisi primitus extinguat. extinguit autē cū salina quādo cū ea fricatur et marime cū cinis saline additur et precipue qn cinis ossis pſipie pductis associat. Similiter nō est superbus cōmiscibilis alijs. i. ap tus ad cōiendum alijs nisi argentum primo superbia extinguat ad quam extinguedā valet fricatio salie. i. redargutio sapientie scz qz hō superbus sapienter redarguat et ad sui notitiaz reducat et precipue si addat cinis. i. memoria mortis vel pprie vilitatis sicut dicit ecclia. Memento qz cinis es et in cinerē reuerteris et precipue ad hoc valet cinis ossis pſipie. i. visio vel consideratio mortis alicuius potentis vel alicuius nobilis viri. Et quarto qz argentum viuū est cito euaporabile cuius fumus multum nocet astantibus eo qz paralifum et tremorem inducit relaxando neruos et remollicendo. Similiter homo superbus cito vaporat per iram et impatientiam cum aliquid fit vel dicitur in eius displicentiam. Unde. ps. Tange montes et fumigabunt. i. superbos et eorum ira quandoqz terret asstantes faciēs eos tremere et supere. Et quinto argentum viuū semp est mobile. immo quasi nunq; quiescit et propterea vocat viuū sicut Philinus dicit qz a seipso et circulariter mouetur. ex eo qz humidum

nititur ascendere super terrē stabile qd retinet ipm. Similiter hō superbus leuis et incōstans est et semp inquietus qz appetitus dominādū semp impellit ipsū ad ascensum et cōtra repugnantēs sibi cōmouetur et inquietatur. Et tē qz argentū viuū est ad penetrandum subtile. Est. n. argentum viuū calidū et humidū in quarto gradu cuius aliqui contrariū dicant nō recte. Quia quod sit calidū probatur per eius effectum. eo qz penetrat dissoluit et incidit. Et maxime in vitreis seruat vasis qz alias materias penetrat et incidit. Sicut ergo argentum viuū penetrat corpora ita superbie vitium subtiliter intrat corda sicut insidiator malignus. Nam bonus spiritualibus insidiatur vt pereant. sicut dicit Augu. in regula. Et quinto qz argentū viuū nō est substabile nec etiam rei ponderose. Tante est enī virtutis qz si super sextariū argenti viui centum sara superposita statim refilit. Sic superbus tante est superbie vt nihil sibi graue sustinere velit. Et ideo statim refilit et se grauanti resistere nititur vel salte; cū cſugere. Et tē superbia assimilatur magneti propter tria. Et primo qz magnes eleuat graua. Nam si magnes quantitatis equalis sursum tenetur eleuabit attrahēdo ferrū quod erit inferius. Unde dicit Augu. qz in quodam templo simulacrū erat de ferro ita stās per seipm suspensum vt in acre pēdere videtur. et hoc ppter testudinē de magnetē que ipm circūstabat. Ferrea nāq; simulacra sunt auarorū corda. Nam auaritia sicut apollo est simulacrorū seruit. Ferrea enī sūt qz graua et dura. graua qdem esse ostenditur dū ima petunt per affectum cupiditatis. sed dura dū nō moleſtant p aliquā penitentiam vel per affectū pietatis. Nec ergo simulacra ferrea licz auaricie grauitas deorsū premit. superbie tamē vanitas sursum leuat. Et secūdo qz magnes inuoluit cerebrū qz si arsurā pulueris eius p quatuor angulos domus aspergat sup carbonēs. existētibz in domo videt subito do-

mus ruce et cerebri vertigine et cōmotio ne. Quasi ergo arsurā magnetis que est reliquia ignis est cogitatio et existimatio qz relinquit et operibus superbie. De enī relinquit per quatuor angulos. i. per quatuor modos super carbonēs. i. sup ardetes appetentus et ambiciones que in eis sunt aspergantur. Nam sicut dicit Grego. quatuor sunt species qbus arrogantibus omnium superbie demonstrantur. Et bonū a scmetipsis habere existimāt. Aut si hoc datū desuper credant p suis se meritis accepisse putāt. Aut certe cū iactant se habere qd non habēt. Aut ceteris despectis singulariter videri appetunt habere qd habēt. Sic ergo per hos quatuor angulos asperos in domo mētis superbia sensum peruertit et decipit. vt videat esse qd est. et timcat qz nō est timendum. Et tē qz magnes dissoluit nauigia. Nam ex hoc lapide motes in mari sunt qui naues ad se trahunt et dissoluit et a se amplius separari nō sinūt. Sic in mari penitentie quandoq; sūt motes magnetum. i. tumores et eleuationes superbie. qui naues. i. penitentiū opa qui bus ad portū gratie vel glorie tendant ad se trahunt scz vt non fiant ad delectionem culpe sed ad denunciationem superbie et lucrum laudis humane. eo qz ad modum nauis dissipantur et vanitatem ac iactantiam inseparabiliter sociantur. scz vt nihil tale fiat nisi ad vanitatem et iactantiam.

Capitulum. lxxvi.

Semperantia assimilatur stanno. Et primo ratione compositionis. Nam stanno sicut Aristo. cōponit ex argēto viuo bono et sulphure malo. Et h duo nō sunt dñi mixta sed tanq; p prauē pposita pp qd sicut colorē imitat argētū sicut non eius soliditatē. Sicut tepantia pponit ex argento viuo bono. i. ex moderatōe et vigo; rōnis regulat et sulphure malo. i. delectatōe

e voluntate carnis. Unde Tullius dicit in rethorica sua q̄ temperantia est rōnis in libidine atq; in alios nō rectos ipetus firma & moderata cobibitio. Nam tēperantia principaliter p̄net ad ipetus animi in delectationem luxurie & gula. q̄ dñr de lectiones tactus vt ratione regulent: scādario etiā aliaꝝ concupiscentiaꝝ sc̄z impectus siue motus h̄z moderare. Sed quia rōnis & sensualitatis non sit p̄fecta cōmittio qn̄ semper sit ibi aliqua dissensio. Ad licet tēperantia participationē hēat ratiōis sicut stānā colorem argenti. ad perfectam tamē puritatē ratiōis nō pertingit. sicut nec stannū ad soliditatē & puritatē argenti. Hec enī rescruat hominē in resurrectionē beara vbi stannū efficiet argentū. Corpus animale resurget spirituale. q̄ erit totalit̄ subiectū spiritui & erit sensualitas totalit̄ ratiōi cōformis. C. Secūdo ratiōe fractionis. Unde dicit Hermēs in libro alchimie q̄ stannū omnia metalla & corpora frāgit q̄bus admittit̄ fuerit. Et hoc p̄pter nimia siccitatē que ductibile naturā in eis destruit. Sic tēperantia & abstinentia cōtinuata frāgit superbiam & rebellioēs oēs corporis. Unde ecclesia dicit in hymno. Carnis terat iupbiam pot̄ cibiq; p̄ctas. C. Tertio rōne tēperici p̄fectiōis & cōsecutionis. Nā ex stanno specula tēperant̄ & cerusa sicut ex plūbo. ex eo cōficiat̄ vt dicit Ihd. Et q̄bus signat̄ q̄ t̄pantia corporis valet & adiuvat ad speculationē sapiētie. i. cōreplationē mētis. & q̄ ē in cōmēplatiōe & speculatione sapiētie oꝝ hēre quandā sobrietatē temperant̄e s̄m illud Apo. Nō plus sapere q̄ oꝝ. s̄z sapere ad sobrietatē. C. Itē q̄ valet ad cōseruationē innocētie & puritatis. q̄d in cerusa alba significat̄. C. Quarto rōne corruptionis. q̄ si quis argentum viuū cū stanno miscuerit stridorē eius tollit & albescit: sed postmodū ad nigredinē ducit & corrūpit. Potest autē in hoc loco assimilari hypocrisis que licet ex apparentia sanctitatis videat̄ argentea. i. p̄clara & puratamē in veritate ad huc viuūt in pecca-

to immūdo. Unde est hypocrisis argentea ratione apparentie sed viuū. non mortifi carū ratione culpe. Hoc igit̄ quod est hypocrisis si miscat̄ stanno sc̄z temperant̄ie siue abstinentie vt sc̄z ex hypocrisis aliquis se tēperet & ieiunet & ieiunet tamē denigrat & corrūpit ipsū ieiunū. i. tollit̄ ieiunij sanctitatē & meritū. Unde d̄ Marci. vi. Lū ieiunat̄ nolite fieri sicut hypocrisis. tristes de q̄bus postea subdit. Amē dico vobis receperūt mercedē suam. i. p̄diderūt. C. Item tēperantia assimilatur amethysto q̄d p̄z ex colore & ex distinctione & valore. Est enī bonus amethystus duplicis coloris mixtione ornatus. q̄ est colore purpureo & violaceo p̄mixtus quasi rosa nitens & leuiter fūdens qualicūq; flāmas & emittens vt dicit Ihd. Et sic etiā similit̄ modo tēperantia ad hoc vt sit hominib; p̄ficiat̄ op̄z q̄ sit duobus coloribus. i. duobus virtutibus ornata sc̄z ebaritatis q̄ designat̄ in colore purpureo & hūilitate que designatur in colore violaceo. Nā hec virtus temperant̄ie siue abstinentie sine ebaritate & hūilitate modicū valet q̄ corporalis exercitatio ad modicum vtilis est sicut Apo. dicit. Sed charitas ē que facit vt q̄ homo sibi per tēperantiam subtrahit̄ alteri largiatur & humilitas facit ne de sua abstinentia vel continentia in superbiam releuetur. C. Secūdo p̄z hec similitudo ex distinctione. q̄ Ihdosus dicit q̄ quinq; sūt species amethysti quib; .i. designant̄ quinq; partes temperant̄ie principales. Quaruz p̄ima est circa cibum. i. cibi moderationē sc̄z abstinentia. secūda ē circa potus sc̄z sobrietas. tertia circa actum verēcūdie p̄ncipaliter circa coitum vt castitas: quarta circa delectationes circūstantes puta que fiunt in obscuris tactibus & amplexibus & h̄nōi vt pudicitia. q̄nta at̄ circa alios motus & corporales actus moderationē facit & vocatur modestia. C. Tertio ex efficacia & valore q̄d virtus amethysti sc̄z purpuree que est omnibus nobilior est efficac̄ ad. v. vt Dialc. dicit. Primo contra ebrietatem &

hoc cōpetit sobrietatē q̄ est t̄pantia spūaliter cōtra potū nō quēcumq; sed eius q̄ sua fumositare natus ē caput p̄urbare sicut vinū & oē q̄d inebriat vel inebriare p̄t. cuius. i. vsus moderatus multū sc̄r. & modicus excessus multū ledit q̄ ipedit vsum rōnis & ē excessus cibi. Vñ d̄ Eccle. iij. q̄ sanitas ē aie & corporis cibis sobri; & potus. C. Secūda virtus amethysti ē q̄ d̄ facere vigilē. & hoc p̄net abstinentē q̄ dū ci bos subtrahit fumositates capitis & p̄ consequēs somnū minuit & vigilantiā crecere facit. C. Tertio d̄ amethystus malā imaginatiōē seu cogitationē tollere q̄d siue vtrū sit siue nō competit t̄n tēperant̄ie vere q̄ dū ipadicos fugit tactus & aspectus malas p̄sequēs imaginatiōes & cogitatioēs auertit s̄m illud Job. xxxj. P̄epigi sedus cum oculis meis vt nec cogitarē quidē de vgnē. C. Quarto d̄ hēre dispositionē amethystus ad bonū intellectū. Et hoc p̄net spūaliter sanctitati castitatis ex eo q̄ actus venericus & eius dilectio vehemēs in t̄n rationē absorbet. q̄ impossibile est aliquid intelligere in ipso vt Ihd. dicit in. vij. Etibi. & Pyro. etiam dicit q̄ illo actu ēt matri monialiter factus sanctus spiritus nō tangebat corda. p̄phetaz. Et quo argui p̄t q̄ castitas multū confert contrario. C. Qui to d̄ amethystus mollis ad sculpendum. Et hoc p̄net modestie que reddit hominem mollē. i. facit & accommodum ad oēm pulchrā scripturā. i. ad oēm bonā informatiōē & cōpositionē seu actionē. Vñ Am brosius dicit in libro de officiis q̄ i modestia cōsistit pulchritudo viuēdi & ornata ad omnem actionem accommodus.

C. Capitulum. xxxvij.

Amicus deū assimilat berillo. C. Primo rōne coloris. q̄ licet berillus lapis viridis in viriditate sua smaragdo sit similis. Tamē decē sunt genera eius vt dicit Dialc. & inter berillos q̄ magis pallet melior est. Et q̄ homines timore subito p̄culli pallecere cōsue-

verunt. 35 significatur q̄ sicut inter berillos ille ē melior q̄ magis pallet. Sic inter bonos hoies ille ē melior q̄ magis timet deū. timore filiali q̄ est timor reuerentie. C. Secūdo rōne vigoris. q̄ virtus berilli ē vt dicit Dialc. q̄ cōtra pericula hostiū inuictū reddit hominē & eū facit mitem. Sic timor domini erga bonos homines reddit boiem mitem. Sed cōtra spūales hostes facit eū inuictū & terribilem. Timor enī s̄m Grego. s̄m vias seculi facit boiem debile sed s̄m viā dei facit boiem fortem. C. Tertio rōne agnitōis q̄ berillus facit bonū ingenū q̄d cōpetit timori dñi q̄ dicit esse initiū sapiētie. psal. Iniriū sapiē est timor dñi. C. Quarto rōne hūorū q̄ berillus sanat oculos hūidos. Hūmor enī oculos cecās est p̄m siue peccādi affectus quem timor dñi expellit Eccl. i. Timor dñi expellit p̄m. C. Quarto rōne calorū. q̄ berillus manū gestātis erurit si radio solis. i. cū amore ch̄isti incalescit. Vñ si sit timor dñi cū amore manū gestātis erurit sic q̄ facit cū seruetillimē opari ita vt nihil negligat Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligat. C. Sexto rōne honoris q̄ berillus vt d̄ hoies magnificat. Quod de timore dñi verius puto q̄ de berillo: q̄ timet deum alia timēt eum. Eccl. xiv. Magnificauit eū in timore inimicorū. C. Septimo rōne amoris. Marime. n. berillus diligere & fouere d̄ copulam cōiugalem. q̄ timor dñi necessarius ē coniugatis. Prouer. xxxj. Mulier timēs deū ipsa laudabitur. C. ho. vi. Accipies vginem cū timore dei & amore filiorum magis q̄ libidinis ductus.

C. Capitulum. xxxviii.

Aribulatio assimilat plūbo. C. Primo rōne geniture. q̄ aliquādo plūbū siue materia eius gignitur & inuenit̄ cū auro. quādoq; cū argēto. quādoq; per se solū in suo loco p̄p̄tio. i. venia. Nā in aurifodinis cū materia aurī q̄

dam lapilli nigri inueniant qui ab auro p se separati cōstāt in plumbū totaliter per se resoluitur. Et inde est s̄m 3̄sid. q̄ tāta est pōdrositas auri vt plūbi iplūbum No qd est nigrū aut ex sola vena fūditur: aut cū argēto nascit mixturę cōstatur. Et in illa cōflatione p̄mo procedit s̄m num: deinde argētū. tertio No qd remanet p cōflationē est plūbum nigrū. Tunc aut spūaliter inuenitur plumbū cum auro quādō grauis est tribulatio et portat cum quodā gaudio. Hoc eni facit sola charitas q̄ auro assimilatur: cuius p̄p̄riū est lenificare cor. Et huus signū est cū ex iniuria quā patit contra inferentē nō irritat nec eū diligē b̄serit. Et h̄ duo simul iuncta scz iniurie passio et iniuriā dilectio q̄ s̄r in cōiunctiōe auri et plūbi perfectā patiētiā faciūt. Vnde p̄fecta patiētia est q̄ et ipsum amat quē portat. Nā tolerare et odire nō est v̄itas m̄suetudinis. sed velamentum furoris. Vnde charitas s̄m ap̄m nō solū patiens est scz etiā benigna. Sed plūbū inuenitur cū argēto qm̄ ipsa tribulatio portat sapiēter. Nā argētū claritate sapiētiā significat de qua d̄r Sap̄. vi. q̄ clara est que nūq̄ marcescit sapiētia. Sapiētis eni est cōstanter ferre aduersa et nō deficere animo in eis. Tūc aut inuenitur plumbū per se solū et in vena sua qm̄ ipsa totaliter grauis est in peccatorē q̄ desitutus est oi bonoz vel v̄tute: tūc ipsa tribulatio portat insipiet̄ et est in vena sua qz vena et causa tribulationū cōmunit̄ est p̄m Ro. i. Tribulatio et angustia in oēm animā operantis malum. Pr̄ima ergo tribulatio ē sanctorū que scz portat letanter. Secunda fuit p̄hoz quoz quidā tribulatiōes portauerunt valde sapiēter. Tertia est peccatorū que portat insipiet̄. i. apaciet̄. C̄ Secundo rōne tincture qm̄ plumbū aliq̄n albescit p̄hoz rabescit qm̄qz nigrescit. Albescit quidē qz sicut dicit Hermes in libro sexto alchimie si plūbum sup acetū effundas cōdēsat ipsū. Nā acetū eius penetrabit substantiā et in puluerem cōuertet et in

colore album ipsū cerise cōmutabit. sed si super ipsum plumbum acetum sudoris albescit: tūc acetum destruitur. Tunc autē super acetū plumbū effundit quādō grauis tribulatio quā quis patitur ab ip̄o patienter p̄ penitentiā peccati sui suscipitur et portatur scz vt reputer et acceptet se pro peccato suo pati. Nam sicut per plumbū grauis tribulatio sic per acetū fortis et cōpunctiua penitentiā designat. Et talis penitentiā que tribulationem amplectitur plumbū conuertit in puluerem. i. ipsā tribulationē in anime humilitatem. et in albedinem cerise. i. in purificationem claritatem conscientie vel anime claritatem. Sed tunc cōtrario super plumbum effunditur acetum quando ipsa penitentiā pro tribulatione reputatur sicut est in accidiosis quibus penitentiā omnis graue ē et penosam. Vnde penitentiā videtur eis magna tribulatio et tedium. Et ideo tunc virtus acetū destruitur: qz talis penitentiā in angaria portata inutilis efficitur. Tunc aut plumbū bene rabescit quando igne incenditur. Nam plumbū adustum colorez vernileum et obscurum generat. Tūc autem plumbum aduritur quando patientis cor diuino amore incenditur: et tūc ip̄z plumbū generat colorez vernileuz et feruorem igneum: qz feruentioz et inflammatio: et ipsa tribulatione efficit. Quis iste feruor propter sensualitatis penam semper aliquid obscuritatis habeat admittit. Tūc autem nigrescit plumbum quando in sua vena generatur. Nam s̄m Aristo. in. iiii. Verbeo. plumbum generatur ex sulphure grosso non depurato sed seculento et argento viuo nō puro. Vnde et immūdia sulphuris contrahit nigredinem et quandam humiditatem: et cuius contactu manus tangentes inficitur. Et hec immūdia ad hozam per absterfionem al quantum a plumbo remoueri potest: sed ex toto remoueri non potest. Quia quātūcūqz plumbum abstergatur vt etiam argentuz esse videatur: naturam tamen eius quod

est plumbum non mutat. Plumbum autem in sua vena est. quando peccator tribulatur propter sua peccata. Et hoc est ex sulphure seculento. i. ex immūdia peccatorum suorum carnaliū et argento viuo. i. suorum peccatorū spiritualiū: vt superbia inuidia et vanagloria et h̄mōi in quibz ipse peccator tribulatus persistit. tunc plumbū ip̄z denigrat et inficit: qz ipsa tribulatio quē omnino ad penitentiā non murat amplius corrumpit et sedat. qz dato qz pena occupatus ab actu peccati desistat. tamen redit ad peccata et adhuc ad deteriora. Tertio ratione efficacit. Nam plumbū habet primo v̄tutem dissolutiuam. Dicit enim Hermes qz plumbū in sua ebullitione oīuz corpōz solidoz duriciāz soluit etiam adamantis. Sic tribulatio seruens frequēter dura corda emollit etiā magnorum peccatorū. Item habet v̄tutem refrigeratiuam. Vnde s̄m Augu. Contra v̄sionem ignis et apostema calidum mirō mō valet. Quasi autem v̄tura ignis incensa est concupiscentia carnalis et quasi apostema calidum est seruens delectatio carnis cōtra que tribulatio grauis modo est efficacit et v̄tilis. Nam malitia v̄nius hōze obliuionē facit luxurie marie: vt dicit Eccl. ij. Item plumbū h̄z v̄tutem conseruatiuam et purificatiuam. qz sicut dicit Hermes plumbum quibus miscetur partes homogenias congregat et eterogenias separat et mundificat. Et tōcum argento ponitur in fornace vt argentū facilius mundificetur. Partes enīz argenteas a consumptione p̄seruat. et sua consumptione argentum purgat. Hoc idem dicit Heronius. super illud Iere. v. Consumptum est plumbū et. Similiter tribulatio patienter portata animam ad seipsam colligit et congregat mala desideria ab ea separat ipsamqz a malo purgat et in bono conseruat.

Capitulum xxxix.

Virginitas assimilatur lapidi illi qui vocatur asteries. Hec gemma inclusam in se continens lucem sicut stellam in rus ambulancem reddit radios candidantes. Similiter Virginitas et terius est candida per carnis incorruptio nem lucida per gratie splendorem. Vnde intus in mente est vt stella que habet incorruptibilitatē et luminositatē et mobilitatem. Similiter mens interior Virginitas debet esse incorruptibilis per virginariū amorē. i. qz virginitas est i carne corrupti bili perpetue incorruptionis meditatiō et fulgēs per dei agnitionem et mobilis per orationis frequentationē. Adouert enim mēs et accendit per orationem in deū s̄m Damascenū. Item radios. i. consideratio nes et contemplationes rationis debet facere candidos. i. mundos. Virginitas enī multū confert ad contēplationis puritatē vel v̄go carne h̄z h̄ere interioris lumē diuine grē in mente quod reddat eaz vt stellam in se incorruptā per castitatem fulgidam alijs per mox bonitatē et mobilitatem ad operandū. i. ad bonoz op̄z studio sitatem scz vt ocio non resoluitur.

Capitulum xl.

Virutes septē assilantur septē speciebus metallicis. Pr̄mo enī argēto viuo quod ē elementū s̄m p̄m siue materia oīum metalloz assilatur fides. qz s̄m Apostolorū fides ē suba. i. iudamētū oīuz v̄tutū q̄ tūc ē vt viuū argētū qm̄ bonoz op̄z h̄z stinūū motū. Fides. n. sine op̄ibz mortua ē. C̄ Sc̄bo enī assilatur spes rōne duricie siue soliditatis. Est. n. pp̄ suā duritiā et soliditatē marie durabilis. Lapis. n. p̄ decoctiōes educit marie duricie eē. p̄bat. Scz iterdū p̄ decoctiōes marie caloz p̄ducit. Nā lapis solut⁹ caloz i es quert vt d̄r Job. xxvij. Quis es cōi frigidus coagulēt nec es b̄ facili frāgīl. H̄ac soliditatē facit esse i hōie spes celestiuū p̄m̄ioz vt tribulatiōbz p̄secutiōibz humune fragat pp̄

quod dicit. Job. xlvij. q. celi. i. celestium
 premioꝝ spem certā habētes quasi cre so
 lidissimo diffusi sūt. ¶ Tertio charitas af
 similat auro qz p̄ceminet alijs virtutib⁹ fi
 cut aux ceteris metallis. Nam inter metal
 la nihil est pulchrius et preciosius vel in
 virtute efficacius auro sic et charitatē p̄c
 fert Apo. ceteris virtutibus: qz dicit. i. Cor.
 xij. Nūc autē manēt fides spes charitas. Et si
 p̄ceminet virtutib⁹ theologiacis multo ma
 gis alijs. ¶ Quarto argēto solido assimi
 latur iusticia rōne claritatis. qz argētū al
 bum est et clarū. Est enī post aux omnīū me
 talloꝝ clariss. Quod bene iusticie cōpetit
 de qua p̄s dicit in gnto. Etsi. q. est p̄c
 clarissima virtutū. q. neqz lucifer. neqz be
 sperus ē ita clarus. ¶ Quintē argētū quāvis
 fit durum ē tamen liquabile et ductibile.
 Sic ē homo iustus q. quāvis sit rigidus. ta
 men p. correctionē ē flexibilis et ductibilis
 p. compassionē. Nam s̄m Gregorīū vera
 iusticia cōpassionē hz. falsa vō dedignatō
 nem. ¶ Quinto stāno assimilatur prudētia
 qz stannū ē iter metalla sepatiū et discre
 tiū. Ab auro enī et argento es diuidit et
 plūbū discernit. Sic enī prudētia hz. di
 stinguere vel discernere q. sunt magis vel
 minus bona aut p̄ferētia aut vitia. ¶ Sextē
 prudētie discretio oēs virtutes alias diri
 git et custodit: qz oīs virtus sine discretiōe
 periret sicut et stannū alia metalla ab igne
 defendit. Vnde cū natura eris et ferri sit
 durissima si tamē absqz stanno igni appo
 nātur vniat et cremant. Vnde si stāno va
 sa crea supstantant malicia eoz cōpescit
 et cib⁹ in eis gratiosior efficit. S̄r omnia
 op̄ra efficiunt grata cū sunt prudenter et
 discrete facta. ¶ Sexto ferro assimilatur for
 titudo. Nam ferrū a feriēdo d̄r: qz sua for
 titudine et duritia feriēdo donat oia me
 tallā. Sic vir fortis vbi expedit suo vigo
 re aggreditur et vincit oia genera periculo
 rum. ¶ Septimo temperantia assimilatur
 plūbo. Nam plumbū s̄m Lōstantinū cū
 fit humidū et frigidū in secūdo gradu ve

nerem pb̄bet si plūbi lamina duobus lā
 bis apponatur. Et iō frater Ambro. de se
 nis de ordine predicatorū singulari gratia
 p̄ditus apud oēs et ad cuius sanctitatem et
 merita declaranda multa post mortē eius
 d̄ns miracula ostēdit: inuētus fuit postasse
 in morte lūbare de plūbo oī enī ingenio
 vsus ē ad suam v̄ginitatem d̄no conser
 uandam. Nec suo fraudatus ē voto: qz p.
 ut eius cōfessores testati sūt integraz et illi
 batam cordis v̄ginitatem ac v̄ginitatem
 carnis sue omni tpe custodiunt. Quia igit
 ad temperantia; p̄net libidinē et venerez. p.
 bibere: vñ castitas et ps temperantie p̄z. q.
 nō incōgrue tēperantia. plūbo assimilatur.
 ¶ Item s̄m eūdem. Lōstantinū icus kor
 pionum et diaconum mitigat. Et sic tem
 perantia carnis etiā demonis tentationes
 mitigat et eas superare facit.

¶ Capitulū. lxxi.

Christus assimilatur petre s̄m
 illud Apo. i. Cor. i. Petra autē erat christus. Nam
 in petris considerat substan
 tie soliditas: materie puri
 tas. figure diuersitas. virtutis speciositas et
 multiplex vtilitas. Que oia competūt xp̄o
 qz ipse fuit solidus p. patientia; purus per
 innocentia; virtuosus p. efficaciam p̄cipue
 miraculoꝝ speciosus p. apparētiam diuer
 sas figuras habuit diuinas et humanam
 Hebr. x. Lum sit splendor glorie et figu
 ra substantie eius. ¶ Item; multipliciter vti
 lis per vita; et doctrinam. Sūt enī petre
 vtilis in edificijs construendis in placis
 sternendis. in pōrtibus faciendis. in hosti
 bus expugnandis. in lupis et canibus effu
 gandis. p. infirmitatib⁹ varijs sanandis. p.
 turribus regis ampliandis. p. castris et ci
 uitatibus manendis. p. hostibus ferien
 dis et se defendendis. Que oia xps fecit.
 Ipse enī in mundū veniens spūalis eccle
 sie edificij cōstruxit: cuius v̄scinet angu
 laris lapis et fundamentū fuit. Ipse etiam
 placas. i. latitudines populoz vel humi
 les et planas mentes fidelīū diuersis lapi

idibus idē donis vel virtutibus strauit. Ipse quoqz pontem penitentie ad flumē
 peccati p̄transcundum fecit. Ipse hostes
 spirituales pro nobis expugnauit. Ipse lu
 pos idēst hereticos et canes idēst p̄fecta
 tores effugauit. Ipse autem infirmitates
 varias tam carnales q̄ spirituales sana
 uit. Ipse turres regis idēst potentias be
 ne regnatum ampliavit. Ipse etiam ciui
 tates et castra idēst fidelium habiracula an
 gelozum scz custodia muniuit. Ipse etiam
 a demonibus et quibuslibet tentationib⁹
 nos protegit et defendit. ¶ Christus etiam
 assimilatur chrysolito qui est lapis egypti
 acutus ut aurum lucens sicut ignis scintil
 lans. et mari similis ad virorem declinās.
 Ita dominus noster Iesus christus fuit
 sicut aurum lucens per sapientie splendo
 rem. scintillans per doctrine sermonez. ma
 ri similis per passionis dolorem. ad viro
 rem incorruptionis tendens per carnis
 resurrectionem. Itē dicit Dialco. q. chry
 solitus in auro posuit et in sinistro lacer
 to postatus terrere et fugare demones di
 citur. et contra timores nocturnos iuuat. et
 melancoliam euacuat. Que siue vera sine
 siue non tamen per similitudinem verissi
 me christo competunt. Qui tunc ponitur
 in auro quando p̄cunctis diligitur quia
 sicut aurum p̄cedit omnia metalla ita a
 mor. christi debz excedere omnes alios a
 mores. Sed tūc in sinistro lacerato porta
 tur quando aduersitas et tribulatio p. eo
 patienter sustinetur. Vel quando in tribu
 latione eius exempluz p̄ oculis habetur
 vel ipsius auxilium inuocatur. Ipse enim
 deuote inuocatus fugat deuotiones idēst tē
 tationes manifestas et timores nocturnos
 idēst tentationes occultas que magis sūt
 timende. et euacuat melancoliam. idēst tri
 stitias et accidias scz consolationes in iun
 dendo. ¶ Ipse enim electos suos h. resolu
 et per graue consolationem. sed in futuro
 repetit eos perfecta consolatione eterne
 glorie. In qua ipse cum patre et sancto spi
 ritu uiuit et regnat deus et nunc et semper
 in secula seculozum. Amen.

¶ Explicit liber secundus de similitudini
 bus rerum.

Incipit prologus libri tertij.

Idete ficulnea
et omnes ar
bores cum pro
ducunt iam ex
se fructum sci
tis qm prope e
stas ita et vos
cum vidcritis.
hec fieri scitote
qm prope e re

gnam dei Luc. xxi. Verbum crimi pris
et dei vnguentus filius nostre perditioni co
partens et providens saluti sicut nobis fi
milis fieri voluit in natura q. s. crinani
vit semetipsum formam fermi accipiens i
similitudinem hominum factus et habitu
inuentus et homo. ita etiam nobis se co
formavit in doctrina. Nam sicut verbuz
caro factum est. et verus homo est. sic ho
minum doctor effectus est. et modo huma
no nos docuit. Naturalis namq. modus e
hominum. quorum intellectiva cognitio a
sensu sumit initium et sensibus intelli
gibilia capere. et per visibilia similitudines
corporum etiam in invisibilia et spiritua
lium notitiam devenit. Quam modum
factor hominum et homines instrueret te
nens cum nos de spualibus doctre vo
luit. frequentissime de corporalibus rebus
tam naturalibus q. politicis metabpor
ras introduxit. sicut in evangelijis patet.
Has autem similitudines rerum christi
tanto moderamine tradidit ut in eis non
tantu rudes facillime informaret. s. et quo
ruicq. excelsa ingenia sublimiter crece
ret. Quapropter in verbis propofitis pla
rarum seu arborum exemplum introduxit
ad regni dei tempora designanda. **U**
dete inquit ficulnea et omnes arbores etc.
Ubi non otiose dominus inter omnes
generaliter arbores de ficulnea solum cu
ravit facere mentionem utpote de cuius
singulariter folijs legitur primi nostri pa
rentes post transgressionem precepti nud

tatis sue ignominiaz contere. **N**am **S**e
nef. iij. dicitur. Aperti sunt oculi amborum
scz Ade et Luc. Cuiq. cognovissent se esse
nudos consueverunt folia ficus et secerant
sibi perizomata. Vult ergo no incongrue
dominus. q. sicut ficulnea in mundi prin
cipio humane transgressionis primum ex
stitit tegumentum ita quodq. in mundi ter
mino fiat vicine humide reformationis i
udicium. Cum producant inquit et se fru
ctum scitis quoniam prope est. estas. Ubi
nota q. non incongrue dominus per fru
ctificationem comuniter arborum que te
pore sit estatis regni dei et iudicij. vltimi p
sentiam designavit. Quia cum illud iudi
cium venerit bonitas dei apparebit in sa
ctis. Nam virtus radicum in hyme non
videtur. q. ramos vacuos folijs et fructi
bus dimittit. que tamen in estate apparet
cum eadem videlicet arbores fructibus
et frondibus replet. Similiter in commu
ni iudicio bonitas virtutis dei in sanctis
apparebit. cum eos omni infirmitate et pe
nuria deposita decorabit. Ita ingt cu vos
videritis hec fieri scitote quoniam prope
est regnum celorum. Regnum utiq. de
quo dicit. Venite benedicti patris mei p
cipite regnum etc. **M**ath. xv. **H**oc quip
pe regnum in quo conformabit saluator
corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. ita ut regnum dei et
intra nos sit. Sed q. nos generaliter do
minus ad omnes arbores consideradas
inducit. Videte inquit non solum ficulnea
ant sed et omnes arbores etc. ut hanc ipfi
us doctrinam melius nos implere possi
mus. In hoc tertio huius operis libro ex
pletis mineralibus et plantis et arboribus
ac de ipsarum partibus et varijs proprie
tationibus carudem introducentis exempla
quibus non de vltimis temporibus tantu
ut introducit in verbis psal. dñs instruemur
s. i nris mag. actib. et morib. dirigamur.

Explicit prologus libri tertij.

Capitulum primum.

Abdicatio temporaluz
assimilatur putationi ar
boruz. **U**rimo quia
putatio arbori facit ar
bozem magis crescere.
Videmus enim q. ar
bor amputatis inferio
ribus ramis circumstantibus eam magis
crescit in directum superius: q. humor q
tendebat ad ramorum nutrimentum to
tus conuertitur in arboris augmentum.
Sic etiam simili modo amputationis tem
poralibus curis per assumptionem videlz
voluntarie paupertatis dum totus ani
mus ad spualia tradit miro modo in spi
rituali gratia proficit et augetur. **U**
n. **S**e
nef. xij. dicitur. Crescere me fecit deus in
terra paupertatis mee. **S**ecundo puta
tio arboris facit eam magis vrescere. **V**
idemus enim q. arbores interdum dum
multum veterascunt efficiuntur aride et su
am viriditatem amittunt ex eo q. postq.
planta senitit decrescit cortex eius. et ex fri
giditate claudunt pori radices eius. ita q.
humorem qui plantam nutrit ingredi p
hibet et sic ipsa arbor arefcit. sed si tunc pre
scinduntur et putantur rami arefacti supe
rius. et scindatur radix inferius. multo fir
mius trahit succum per lignum radices. et
non per cortices. et sic incipit emittere sur
culos et ramos virentes. Sic etiam simili
modo sollicitudo et occupatio temporalium
velut quoddam anime senium corticez ar
boris idest exercitium extrinsecum viri spi
ritualis facit decrescere. q. tanto min. ex
ercitatur quis in spualibus quanto plus
occupatur in temporalibus. **I**tem radi
cem cordis infrigidat. et poros eius idest
affectus claudit. Quia quanto plus cure
temporalium crescunt tanto spirituales af
fectiones in mente frigescent et deficiunt.
Est ergo necessaria ut arbor reuiuifcat
amputato ramorum idest abdicatio tem
poralium occupationum. Et postq. radix
cordis cubello compunctionis se deo mul
tis scissuris idest considerationibus et affe

ctionibus deuotis aperuerit. fiet noue pul
lulatio gratie. et apparbit noua viriditas.
in noua conuersatio plantae. hoc est spualis
persone Et de hac renouatione viridatis
loquitur Apost ad Ephes. iij. dicens. **R**e
nouamini spiritu mentis vestre et induite
nouum hominem etc. **T**ertio q. putatio
arboris facit eam magis fructescere ex eo
q. per putationez purgatur a superfluo hu
more aquoso. qui ipedit humorz victuo
sum ex quo fructus producuntur. **N**am hu
mor victuosus est materia fructuuz ex quo
producuntur fructus. sicut humor aquosus
est materia foliorum. **U**nde **J**ohannis de
cimo quinto. dicitur. **M**inimam palmitem
qui fert fructum purgabit eum ut fructum
plus afferat. Ita etiam similiter amputa
tis et abdicatis temporalibus curis humor
aquosus deficit. idest mundanus amor. q.
est materia foliorum idest vanitatum et le
uitatum. et humor victuosus idest amor
gratuitus et spualis proficit qui fructus bo
norum operum facit abundare **L**oci. **A**m
buletis digne deo per omnia placentes et
omni opere bono fructificantes et crescen
tes in scientia dei.

Capitulum ij.

Abdicatio a mundo recolligitur
a deo. **L**uius exemplum
apparet in balaustia que est
flos malogranate. que dum
cadit ab arboze siue ramo re
colligitur a medico. **E**st eniz hic flos frigi
dus et siccus et habet virtutem restringen
di et desiccandi humorem. **U**nde valet co
tra diarrheam et sanguineam fluxu ven
tris. vomitum etiam colericum stringit si
coctus in aceto super furculam pectoris
apponatur. **I**lli aut quasi de arboze cadut
qui de mundo despiciuntur et abiiciunt. si
cut paupes q. sunt frigidi ab estu auaricie. et
pinesces et sunt sicci ab hore et fluxu luru
rie. et mites q. restringunt vomitu col. i. i. p. r. u.
ire. **N**am paupes despiciuntur ab auaris
tanq. homines inutiles. continentcs
despiciuntur a carnalibus tanq. homines
p ij

steriles et aggresses. **M**ites vero despiciuntur a superbis tanquam homines pusillanimes. Sed et tales excitantur ab arbore. id est a mundo tanquam inuiles tamen recolliguntur a medico. In ipso tanquam preciosissimi flores. Unde Apostolus dicit. i. Cor. i. Que stulta sunt mundi elegit deus ut confundat sapientes: et infirma mundi elegit deus ut confundat fortia. et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et ea que non sunt ut ea que sunt destrueret. ut non gloriaretur omnis caro in conspectu eius. Unde patet quod hec abiectio mundi bona est propter quod edificat. ps. Elegit abiectus esse in domo dei mei quam habitare in tabernaculis peccatorum.

Capitulum. ii.

Abstinentia assimilatur arbori que dicitur agnus castus. Que scilicet est arbor calida et sicca. unde flos eius siue semen poros corporis aperit. spiritus euaporando: humilitatem naturalem consumendo castitatem inducit. Et ideo flos eius maxime agnus castus dicitur. quod suo odore et virtute dicitur Diaco. homines castos reddit. Similiter etiam abstinentia et afflictio carnis certum est quod castitatem inducit et etiam custodit. tum quod vigorem carnis minuit. tum quod materiam luxurie scilicet humorem feminalem qui ex cibo causatur subtrahit. Nota ergo quod agnus castus facit sine quibus abstinentia parum valet. **P**rimum est quod poros aperit. quasi autem pori anime sunt sensus corporis qui ad spiritualia et vitia debent aperiri. scilicet oculi ad videndum vitia. ad plorandum peccata. et ad legendum spiritualia documenta. Item narces ad attrahendum odores. id est bonorum exempla et os ad confitendum peccata. et ad instruendum primum ad laudandum deum. ad percipiendum cibum sacramentalem. **S**ecundus est quod agnus castus spiritus euaporando educit. Sic similiter ab anima ieiunantis euaporari spiritus debent. hoc est progredi spirituales medita-

tiones: spirituales affectiones. et spirituales orationes. **T**ertio ratione minutionis. quod agnus castus humorem nutrimentalem minuit siue consumit. **H**ic est humor abalis ex quo luxurie materia fluit quem dum abstinentens subtrahendo minuit luxurie fluxum consumit. propter quod dicit Hieronymus. quod sine cere et baccho. id est sine cibo et potu friget venus. Et reddatur homo ita per abstinentiam corpore castus et spiritu mansuetus ut recte agnus castus dicatur. **T**ertius abstinentia a deliciis corporalibus preferuat spiritum a vicioz passionibus. Cuius exemplum apparet in pino. Nam pinus diu durat si a suis corticibus fuerit spoliata. eo quod inter lignum et corticem vermes sunt qui lignum corrodunt. Quasi enim exteriores cortices arboris sunt exteriores delicie carnis. ex quibus inter carnem et spiritum. in sensualitate vermes id est carnalium desideriorum passionis generantur quibus spiritus vehementer corroditur id est molesta et dissipatur. Sed corticibus id est deliciis amotis vermes id est carnis passionis percutunt et cessant. et tunc spiritus quasi liber a carnis corruptela incorruptibilis conservatur. Aplos ad Coloc. iiii. Expoliantes veterem hominem cum actibus suis.

Capitulum. iiii.

Adversitas mundi plerumque hominem ad seipsum reducit. sicut prosperitas e converso educit hominem a seipso. Cuius exemplum apparet in floribus qui frigore noctis contrahuntur et calore diei foras euocantur. Quasi enim frigus noctis est rigor adversitatis. hic floribus contrahitur dum hominem tangit. ad seipsum redire seque recognoscere cogit. Sed quasi diei calor est prosperitas favoris. qua dum homo inaniter extollitur extra seipsum vagatur. Item adversitas seculi sicut homini habenti gratiam dei prodest. sic non eam habenti nocet. Cuius exemplum apparet in pino. quia pinum post cibum comestum prodest et eo quod latitatum est.

Nam comprimunt cibaria ad locum decoctionis et nervos officii stomachi confortat. Sed ante prandium sumptum constipat. Et si quis multa et sepe. et eis comedat. vermes in ventre generant. et colicam passionem duram et incurabilem prouocant. Cibus autem et nutrimentum anime est gratia dei. Nam sicut dicit phylosophus et eisdem nutrimur ex quibus sumus et. Sumus enim spiritualiter per gratiam dei. sicut illud Apostoli. i. Cor. quindecimo. Gratia dei sum id quod sum. ergo et gratia dei nutrimur. Si quis ergo et hoc cibo siue nutrimento refectus sit scilicet gratiam dei habeat in se vitium peritum sumit. quod non obest sed prodest si tribulationem incurrit. Quia licet tribulatio grauis sit ad potandum. tamen laxat id est purgat peccatum et confortat etiam animam ac roborat in bonum. Nam virtus in infirmitate perficitur. sicut Apostolus dicit. i. Cor. xii. Sed si quis esset ab hoc nutrimento. vacuus et ieiunus: scilicet gratiam non habens. tunc ei tribulatio nocet et eo quod generat ei plerumque autem consuetudinem id est duritiam mentis et desperationem. aut colicam id est implacabilem iracundie passionem.

Capitulum. v.

Adoris diuini ignis conseruatur in asperitate carnis et humilitate mentis. cuius exemplum apparet in iunipero que est arbor aspera et aculeata habens folia signans asperitatem penitentie. Juniperus etiam ignem conseruat. quia si accenditur vit extinguitur. In tantum ut si prunus eius sub cineribus operiantur usque ad annum ut dicitur minime extinguantur. ut dicit Iheronimus. In asperitate ergo iuniperi accipe asperitatem carnis. in cineribus vero eiusdem intellige humilitatem mentis. in quibus diuinitus perseverat diuini serui amoris. Item

amor charitatis etiam mala conuertit in bona. Nam sicut dicit Apostolus. Roma. octauo. Diligentibus deus omnia cooperantur in bonum. Cuius exemplum apparet in pino. quia pira immatura que sunt pontica et dura et grossa et ad esum mala per decoctionem ignis efficiuntur bona. Sic per decoctionem et vigorem ignis charitatis etiam magne et grosse aduersitates cedunt homini in bonum saltem anime per patientiam quam charitas generat. Nam patientia est charitas sicut dicit Apostolus. i. Cor. xii. Item amor charitatis assimilatur zinziberi quod radix est herbe calidam et humidam. et valet contra frigidam causam pectoris et pulmonis. stomachi dolorem et intestinorum mitigat. ventositates extenuat. Quanto autem est albius et recentius tanto acutius et melius. Sicut zinziber igitur radix est herbe. sic charitas est radix iusticie et sanicie anime. In charitate radicati et fundati. Ipsa etiam cum sit ignis spiritualis est calida quia facit mentem seruere. et nihilominus est humida faciens lachrymas fundere. ps. Transiimus per ignem et aquam et eduxisti in refrigerium. Ignis est charitatis seruos. aqua lachrymarum humorum. Et quibus duobus in anima refrigerium magnum relinquunt. Nec est que repellit frigus accidie causantis in pectore id est in intellectu frigidam cogitationem. et in pulmone id est in voluntate frigidam affectionem. Nec est etiam que mitigat dolores interiores impatientie vel ire. et cretreat ventositates et inflationes vane glorie et superbie. Cor. xii. octauo. Sapientia inflat. charitas edificat. Similiter est amor dei etiam tanto melior et acutior quanto albius id est mundior et recentior id est seruentior ne scilicet vetustate rescat. Tertius charitatis amor assimilatur petroselino. **P**rimo propter originem quod maxime in petris et in locis petrosi oritur. et propterea dicitur petroselinum. Loca autem petrosa sunt corda imitatorum christi.

De quo dicit Apostolus. i. Corin. x. q. pe-
tra erat ipse. Et in talibus inuenitur ver-
charitatis amor. Unde ipse dicit. Hoc e-
preceptum meum ut diligatis inuicem si-
cut dilecti vos. C. Secundo propter odorem
Nam petroselinum est odoriferum. q. sci-
licet amatores dei etiam proximis p. bo-
norum operum recreant odorem. sic Apo-
stolus dicit. i. Corin. ii. Christi bonus odor
sumus. C. Tertio propter calorem. q. pe-
troselinum est herba calida et sicca. diure-
tica et apertiva diuisiva et consuptiva. sto-
machi confortatiua. et appetitus excitatiua
Similiter charitatis amor mentem cale-
faciendo et inflammando habet virtutes ap-
tiam. q. cor deo aperit. et diuisivam q. a
mundo per contemptum diuidit. Item con-
sumptiuam q. humorem. i. amorem pec-
cati consumit. Item confortatiuam. q. co-
fortat ad bene operandum. et appetitus ex-
tinctiuam q. scilicet mentem excitat ad cele-
stia appetendum.

Capitulum. vi.

Auaricia assimilatur ce-
pe. C. Primo propter
copterionis frigiditatem
q. cepe fm. Diase. est
frigide et viscose nature
marime qd est oblon-
ga et illud qd est rufus.
Sicr auaritia et in-
ordinatus amor spualium aiam infrigidat
calorem charitatis excludendo. Item iuis-
cat ea fortiter capiēdo et tenendo. et p. cipue
si sit oblonga. i. dururna scilicet in homine i-
neterata. q. tunc semp crescit. Item si rufa.
idest inflamata et paupertatis necessitate.
Item si cruda. i. non cocta tribulatiois igne.
que aliqui purgat aiam vel saltem minuit
amorem mundi. C. Secdo ppter nutrimentum
modicitatem. q. cepe crudum modicum imo nul-
lum quasi nutrimentum corpori tribuit ut di-
cit Diase. Similiter accumulatio auri mo-
dicum nutrimentum frequenter cofert etiam
cuius auari corpori. q. multi propter anari-
ciam etiam fm copus miscere et tenuiter

viuunt. sed anime penitus nullum q. vi-
liter pro anima sua avarus sua bona non
tribuit. C. Tertio ppter nocumētum multi-
plicitatem. Nam cepe crudum et comestum co-
lericos offendit. q. videlicet auaricia ira ad
quam colera inclinatur incedit. Item bmo
cepe inflationem gignit. q. diuiciarum abu-
dantia quam auaricia colligit inflationem
superbie inducit. Item acumine suo caput p-
cutit et nimis comestum insaniam facit et ter-
ribilia somnia ondit. Sic nimia pspiras
diuiciarum quā auari habent facit eos insa-
tuari. Item ad litteram habent quādoqz
auari somnia terribilia somniantes latro-
nes et pcedonca. vel q. post somnum mor-
tis facilius eoz diuicie tanqz vana som-
nia euanciscunt Job. xvij. Dives cuius dor-
mierit nihil secum afferat aperiet oculos
suos et nihil inueniet. Item suo odore fa-
cit lachrymari. Diuicia frequenter auaricia
est causa fletus et doloris. q. quando ana-
rus perdit que diligit cruciatu suo et dolo-
re cogitur lachrymari. C. Item auaricia af-
similatur iniquitatio que est herba venci-
nosa et mouera. propter quod dicitur infamia.
Et hec ut dicit Diase. bz virtutem. constri-
gendi et somnum prouocandi. Similiter
auaricia veneno cupiditatis extinguit vi-
talem calorem charitatis. et ita est causa
mortis spualis. i. Joan. ij. Si quis diligit
mundum non est charitas patris in eo. Item
constringit eoz auari ad non subueniendū
pauperi. et burlam ad non restituendum.
Hec etiam est que causat circa spualia pi-
gricie et negligentie somnum ps. Dor-
mierunt somnum suum etc.

Capitulum. vii.

Bonus homo assimilatur
arbori bonae. Bonus enim
arbor illa iudicatur in q. e-
fructuum maturitas fructu-
um pluralitas. et fructuum
suauitas. Et hec tria tan-
gunt Math. vij. Bonus ar-
bor fructus bonos facit. In eo q. dicit fa-
cit fructus tangit fructuum maturitas. Sed i-

eo q. dicit fructus in plurali tangitur fru-
ctuum copiositas. In eo q. dicit bonos itel-
ligitur fructuum suauitas. Quaedam ergo ar-
bores sunt et quibus nullus nascitur fru-
ctus ppter defectum humoris et siccitatem bo-
mines ociosi et inertes. qui propter defe-
ctum amoris nihil boni operantur. Unde
arbores huiusmodi ne ociose terram occu-
pent excidentur et in igne mittentur. Que-
dam vero faciunt fructum sed paucum. qd
est ppter paucitatem humoris et caloris. Et
tales sunt in quibus e modicus humor co-
pactionis. et modicus calor dilectiois inue-
nit sine frequentia bone operationis. Sicut etiam
quatuor cause alie quare scilicet arbores aliq-
sunt fructuum modicum facientes. C. Prima e-
quod sunt nimis frigidose q. humor q. debe-
ret transire ad fructus conuertitur ad folia.
Et tales sunt qui delectant tamen in folijs ver-
borum. Unde assimilantur ficulne cui dicitur
maledictus Math. x. C. Secda e-
quod nimis sunt p. cere. Humor enim a radi-
ce ascendens per arboris altitudinem et lati-
tudinem late se diffundit et ad ramos transi-
ens paulatim euanciscit. Magni enim viri et
plani aliqui sunt infructuosi. q. ea que de-
berent dare pauperibus expēdit in suis va-
nitatibus Ambrosius dicit. Sicut se sociari au-
ibus et pecus pecoribus. piscis piscibus. so-
lus tu homo consortem excludis. seras icludis.
parietem vestis auro. et pauperem nudas ve-
stimento. panem petis pauper et non accipit.
equus tu aurum sub dentibus mandit.
C. Tertia causa e-
quod tunc ut dicitur e supra capto. i. radice indu-
ras et frigiditate constriunguntur poro radices
ita q. humor ingredi non potest quo planta
nutriatur et fructificet. Sed si pfozetur ra-
dix aut scindatur et illi scissure imitatur lap-
tunc trahit succus per lignum radices et pu-
rificat et fertilior efficitur. sicut dicit phis de
amigdalo antiqua si pfozet radice eius. Quā
igitur aliquis e vetulus in peccato tria fo-
ramia siue scissuras in corde suo opz face-
re. primum per dolorem contritionis. scdm per
pudorem confessionis tertium per laborem satis-

factionis. Quarta causa est quando arbor
non amputatur. q. tunc humor qui conuertitur i
fructum conuertitur in ramulos superfluos et
inutiles. Unde arbor melius fructificat si
borno ab eo superflua remoueat eo q. hu-
mor qui transire in nutrimentum superfluois illis
remotis transit in fructum Joā. xv. Quē
qui facit fructum purgabit eum et fructus plus
asserat. Et ideo purgationem plantarum in ve-
re e infestandum. Similiter si homo refecit a
se superfluitates cibi potus et somni et alio-
rum humorum efficit aptus ad magis abun-
dantiam in spualibus fructibus et pnie ope-
rationibus. Et nota q. rami arborum quanto
plus sunt onusti fructibus tanto magis in-
clinant. q. sancti viri quanto plus abundat
bonis operibus tanto magis humiliant.
Quaedam autem arbores sunt que licet fru-
ctus multos habeant. non tamen faciunt eos malos
Math. vij. Mala arbor fructus bonos
facit. Quandoque tamen contingit q. ar-
bor mala a sua malicia transmutatur in ar-
bozem bonam. et q. bonos fructus pro-
ducens efficitur. Sed ad hanc transmuta-
tionem arboris sunt quatuor necessaria.
C. Primo labor. Nam sicut Aristoteles
dicit. Arbores siluestres per debitam cul-
turam efficiuntur ostenfes et ponit crem-
plum de amigdalo. que si est amara per cul-
turam efficitur dulcis. Sic homo debet
cor suum colere et purgare et tunc bonos
fructus facit. C. Secundo necessarius est
locus. Dicit enim phis q. quedam plante
in vno loco faciunt fructum perniciosum
que transplantate faciunt fructum bonum.
Et ponit cremplum de iusquiamo q. qd
in persia est natum translaturum in egyptum
est perniciosum. sed in hirsini translaturum fit
comestibile et bonum. Sic animus homi-
nis per translationem pnie de malo sta-
tu in bonum conuertitur. Unde in egypto. i. i
tenebris peccati positus e pniciosus et ma-
lus. sed in hirsini. i. in pace iusticie et pscie
per pnam transplantatus efficitur bonus
et saluifer. Flora tamen q. peccati non potest trans-
mutatio loci sine mutatioe ai. Nam sicut

dicit Bernar. Nec lucifero profuit locis celi. nec ade locus paradisi nec loth locus montis excelis nec filijs israel locus deser ti. Unde interrogatus Socrates a quodam cur locorum mutatio nibi prodesset ad mutationem viciozum? Respondit. Nō est mirum si mutando locum non mutas viciam. quia circumfero semper teipsum. Tertio necessarium est tempus. Dicit enim Aristoteles. qd plures plantę plantā tur in vere. in autumno paucę. pauciores in hyeme. paucissime in estate. Plantatio ergo spūalis conuenienter fit in vere. idest in tempore iuuentutis qđ in autumno mature etatis. vel in hyeme senectutis vel in estate. idest in feruore male consuetudinis vbi totus humor deuotiois et gratie deficcatur. Quarto necessarius est surculus qui trunco insertus totam ei vir tutem trahit ad suam qualitatez. Et signi ficat verbum dei quod animam sic inu tat qđ que primo faciebat fructus amarus et notios postea facit fructus dulces et salu tificos Jac. primo. In mansuetudine sus cipite insitum verbum quod potest salua re animas vestras. Item nota qđ bono homo malo associatus nonnunqđ ei ma liciam impedit aut tollit. Cuius exempluz apparet in piris. qđ hoc habent pira pro prium maxime siluestria. qđ cuz fungis ma lis accepta omnem ab eis auferunt lesio nem. puluis etiam piri siluestris bibit va let similiter contra fungos. Quid autem per siluestre piri nisi hominem intelli gimus bonum a malozum hominum qui dem consortio et contagio semotam et ora tionum solitudini deditum vel in sepe pe nitentie positum. Dulus tamen societas et penitentia fungi maliciam. idest hominis mali nequitiam suis plerunqđ aut exem plis aut monitis vel meritis impedit vel tollit. eius etiam puluis idest humilitas vi sa. vel puluis idest mors eius corpus inci nerans et animam glorificans etiaz quan doqđ maliciam peccatozū inmutat. Na etiam post mortem sancti nonnunqđ pec

catores conuertunt et euellunt. Item no ta qđ bonus homo assimilatur croco. In quo primo possumus notare bonitatis in dicitum. Quia crocum est optimum quod est recens. odoris boni longum. purum. al bum. integrum in spiramine bonum. et cū tangitur tingit manum et leniter est acu tum. Similiter ille est inter bonos et san ctos viros optimus qui est recens et fer uens in opere odoriferus idest redolens i hominum opinione. Item longus idest p seuerans in bona conuersatione. albus id est purus in intentione integre. idest castę sine carnis corruptione. et bonus in spiramine idest in conuersatione sine exhorta tione. colorarius manus tangenti idest impressius sue virtutis in sui adhesionē. Ille enim manus tangenti se suo colo re tingit qui sibi adherentem ad imitatio nem. suozum operum vel suorum virtutū trahit vel ille manum tangenti se suo colore tingit qui se ledenti beneficium por rigit quod pertinet ad viros perfectos. Item qui est acutus leniter in aliozū correctione siue increpatione. Debet enim esse acutus in pungendo sed leuis in percuciendo. Et enim necessarium in correptione delinquentis acumen se ueritatis cum dolore lenitatis. Secundo notamus in croco naturitatis locum. Nam sicut dicit. Diasc. Orientalis meli or est qđ occidentalis. qđ scilicet contempla tiu melior est qđ actiu ex eo qđ contem platus est calore solis. i. amore christi ma gis calefactus. et splendore. i. sapientia eius magis illustratus sicut pars orientalis ex cedit in calore et splendore. Tertio nota mus in croco florietatis aspectū. producit enim crocum florem caput habentem ad viole modum et in medio tres ramulos. Quasi autem flos croci est conuersatio vi ri boni que debet esse purpurea per chari tatem. violacea per humilitatem. et tripli cata per fructificationem scilicet. vt fructifi cet deo sibi et proximo. Vel sicut dicit Bern. vt viuat humiliter deo. ordinate si

bi. et socialiter proximo. Quarto nota mus in croco complexionis temperamen tum. est enim calidum et siccum in primo gradu et in suis qualitatibus temperatū. Sic etiam bonus homo et prudens et in caliditate. i. spiritali feruore et in siccitate. i. abstinentie extenuatione temperatus est secundum debentem gradum. i. discretio nis modum. Quinto notamus in cro co utilitatis effectum. Nam crocum mal tum est confortatiuū et valet contra debi litatem stomachi et contra cordis defectū. qđ boni multum alios confortant. debiles. i. tepidos et corde deficientes. i. posilani mes vigorando. suis consilijs exhortatio nibus et exemplis

Capitulum viij.

Bona a malis vel etiā iter se i uicem differunt moraliter si cut differunt inter se plante naturaliter. Differunt enim plante vel arbores a se inuicem. Primo in seminibus. qđ quedam ea rum et semine bono generatur quedam vero et malo. Et dicit Album. qđ ex malo semine non prociunt de facili bone plā te. nec ex bono de facili male. Quis in ani malibus et potissime in hominibus sepe videatur contrarium. Cuius ratio est vt idem dicit. qđ planta est terre affixa ppter quod vniforme a terra recipit nutrimentum animalia vero non sic. tum propter varietatem complexionis. tum propter volubilitatem voluntatis. similiter ergo inter homines illi homines ex malo semine nascuntur qui malozum exempla imitant. Sed qui bonozum imitantur vestigia illi ex bono semine oriuntur. Malum enim semen est semen viciozum quod seminauit diabolus. Nam superbiam seminauit in adam. inuidiam in cayn. incontinentiā in lamec. gulam in esau. Avariciam in balaam iram in saul accidiam in abitofel. Unde qui in huiusmodi vicijs illos imitantur. hi sunt qui ex malo semine nascūt. Unde dicitur in epistola iude. De illis q

in viam Cayn abierunt. et errore balaam seducti sunt. Bonum autem semē est qđ seminauit christus scilicet humilitatem in matre. fidem in centurione. abstinentiam in Johanne baptista. continentiam virgi nitatis in Joanne euangelista et sic de alijs virtutibus. in quibus qui eos imitantur ex optimo semine nascuntur. Mora ta men qđ arbor siue planta et malo semine nata bona effici potest auxilio culture. Unde dicit Arist. in libro de vegetabili bus et plantis. qđ si scindatur radix arboris et illi scissure imitatur lapis secūda fiet si erat sterilis. Cuius ratio est secundum albumasar qđ per scissuram fit grossi et no tij humoris euaporatioz calozis aeris cir cunstantis attractio cuius virtute fit illius mali humoris consumptio et quedam plante inuolutio. Ipse etiam Pbs. dicit malogranata stercore porcino sumata et aqua dulci rigata melioratur. Sicut ergo de malitia mutatur in bonitatem auxilio culture. ita malus homo efficitur bonus auxilio penitentie. Sed debet fieri scissio. i. apertio radicis. i. cordis per contritionem et oris per confessionez. et immiti lapis. i. p seuerantie firmitas vel constantie soliditas apponi. et fumus humilitatis cum aq conpunctionis vel doctrine spiritualis q dulcis est. vel aqua hec apponenda est ele mosina qđ ignem ardentem extinguit aq et clemosina resistit peccatis. Eccl. iij. Secundo differunt plante siue arbores quo ad locum siue situm secundum que inuenitur in eis triplex differentia. vna est quo ad abundantiam humoris. qđ quedā plante nascuntur in terra quedam in aq. quedam in petra non tamen omnino sine terra. quedam vero in arena. Sed que in petra parum crescunt qđ humor est paucus et cito arefcunt nisi per appositionem humoris et terre ab hominibus adiuuentur. Sic quidam homines spiritualcs sūt plantati in terra. i. humilitate fundati. Terra enim ē clementiam infimum et stabile. et ideo dicitur. humiles et bene profici.

unt. qz omnis qui se humiliat exaltabitur Luce. xiiij. Quidam vero plantati sunt in aqua gratis vel penitentie vel sapientie. et isti etiam crescunt vel proficiunt. ps. Erit tanqz lignum qd plantatum est secus decursus aquarum. Quidam vero in petra. i. in corde duro et pauper deuoto. et isti cito deficiunt. Nam petra est dura et pauper humorosa Luce. vii. Aliud cecidit supra petram et exortu aruit qz non habebat humorem. Quidam sunt plantati in arena. in quibus scilicet nullus est humor gratie diuine. Nam arena dicitur ab ariditate. Isti sunt peccatores quorum fructus vani et inutiles sunt. Nota ergo sicut dicit Aristoteles quod plantae que nascuntur in locis aridis sunt paucae quantitatis propter paucitatem humoris. Quae vero in locis humidis fluminalibus et maritimis sunt maioris quantitatis propter abundantiam humoris. Ille tamen qui crescit iuxta ripas marium salsozum non multum crescit propter arenarum multitudinem et attracti humoris siccitatem. Sed sicut idem philosophus dicit iuxta mare rubrum hoc fallit ubi arbores magne sunt propter abundantiam humoris et caloris. Et quibus pars quod in herbis sicut in arboribus quod est color magis fit augmentum: in arboribus quod est color pale in herbis vero spirituale: pro magis abundantia color et humoris. scilicet in herbis calor dilectiosus et humor deuotiosus. Sed cauendum est ne sit humor falsus. i. deuotio tristis et sicca sicut hypocrite: de quibus dominus dixit Matthei. vj. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. sed deus est deuotio lera et dulcis. nisi esset forsitan tristitia. pueniens. vel ex penia hoc est peccati recordatio. vel ex passiois christi compassionem. que quod ambo per mare rubrum designant. Quae utraque copunctio seu deuotio licet falsa vel amara sit. tamen animam impinguat et auget. Secunda vero localis attendit in plantis respectu caloris solaris. Nam plantae que sunt versus orientem citius conualescunt propter aspectum solis et sufficientiam caloris. Sed versus occidentem contrario se habent propter defectum caloris solis. ut dicit Aristoteles. Et quo habet quod anima citius conualescit in spiritu. si sit in ea aspectus solis. i. discretio rationis sufficit

entia caloris. i. debita mensura dilectionis. De qua dicit diligens dominus deum ex toto corde tuo. Tercia vero localis attendit in plantis secundum temperie aeris. Nam sicut dicit Aristoteles si aer ubi nascitur planta fuerit nimis calidus. potest apta calor natura eius porabit. et ita planta siccabitur. Si vero frigidus nimis planta suffocabitur. scilicet tepies. cito nutrietur et peribit. Sic plantatio nempe in herbe arborum luxurie vel gula euacuat. frigus accidit dissipat. Sed temperata abstinentia nutrit et seruat. Nota ergo quod secundum Aristotelem plantae quatuor idem sunt semine terminato et in sua specie perfectio. matura et a putredine fuerit. Item loco plantae congruo. Tercio humor moderato et dico moderato. quod ex humoris temperie magis fuerit plantae nutrimentum. Quia si humiditas fuerit nimis. pororum oppilatio fit per quos nutrimentum transit ad incrementum arboris. Et tunc modum siccitas si superabundauerit. pororum et viarum restrictio erit. et sic utroque modo impeditur nutritio arboris. Sed si contemptio fuerit caloris et humoris erit processus plantae ordinatus et uilis. Quarto idem plantae ut dictum est aerem moderatiter temperato. Eodem modo anima penitentis idem semine spiritualis doctrine. De quo Luce. vi. Semine est uerbum dei. et istud semine deus est terminatum et mensuratum secundum capacitatem audientium. et secundum regulas fidei catholice. Item seie elemosyne. De quo apostolus. Qui seminat in benedictionibus. et cetera. Corin. ix. Et hoc semine deus est in sua specie perfectum per charitatem scilicet ut elemosyna in charitate fiat. dico in sua specie. quod plures sunt elemosynarum species et modi siue corporum siue spiritualium. Item indiget seie operationis bonae. De quo Ecclesi. ij. Mane scia semine tuum et uespere ne cesserit manus tua. i. bona opera operari ne definas et in mane iuuentutis et in uespere senectutis. Hoc semine deus est maturum ad discretionem ut scilicet cum debita maturitate et discretionem boni operis fiat. Item seie diuine gratie sine qua alia nihil ualent. Et de hoc semine dicitur. Joan. iij. Semine eius. i. gratia in eo manet hoc semine

debet conferuari a putredine peccati cum qua esse non potest. Secundo indiget plantatio nempe loco sibi congruo. Nam alius locus competit plorant vel orant. scilicet secretus. alius elemosynarum facienti. quod publicis uobis sunt vel conueniant pauperes sed non publicis ad ostentationem. sicut alia loca competunt actiuis et alia contemplatiuis. Tertio indiget humor. i. nutrimentum tali et modo temperato ut sit quedam abstinentia. sed tamen discretio. Quarto indiget aere moderatiter temperato. In aere enim qui multarum varietatum est susceptiuus penitentis intelligitur spiritus qui temperatus esse moderatiter debet. Quia nec nimis calidus ut aliquid sibi supra vires assumat tamen presumptuosus nec nimis frigidus ut spiritualia et sibi congruentia negligat tanquam sit accidiosus. sed deus esse per discretionem ordinate temperatus. Tertio differunt arbores in partibus scilicet partium suarum multitudinem et paucitatem. magnitudinem et paritatem fortitudinem et debilitatem. Cuius diuersitas causa est diuersitas humoris. qui in aliquibus lacteus ut in ficibus. et talis in latum et in longum est ad se diffundendum idoneus. In quibusdam vero est viscosus. unde nec ad extensionem aptus. In quibusdam vero est acutus quod et sua fortitudine ad multam extensionem est aptus. Et raritas arboris accidit propter insufficientiam humoris. spissitudo vero propter sufficientiam caloris ad codensationem humoris. Quasi autem humor lacteus quo puuli. i. incipientes nutriuntur est deuotio actiuorum. Sed quasi humor acutus et subtilior est contemplatiuorum in quibus est et caloris charitatis abundantia. Et ideo tales habent partes idest ramos operum plures per frequentiam. maiores. i. longiores propter preuentiam et fortiores propter constantiam siue patientiam. Sed quasi humor viscosus est amor propter auarorum quod ab eis non sepat nec facilius ad alios extendit. Unde deficit in eis calor et charitas quod charitas non querit que sua sunt. Et ideo eorum partes et rami idest opera siue do-

na sunt pauca et minora et debiliores. Quarto differunt arbores in frondibus. Et primo in frondium variatione. quod quaedam arbores siue plantae habent folia aspera propter dominum terrestritatis et siccitatis. Quaedam vero habent folia lenia propter equalitatem aequae bumectantis et proportionem debitam caliditatis. Sic superbi in quibus dicitur amor terrestris et siccitas. quod caret humore pictatis habent folia. i. uerba aspera. hoc est humectantia et alios aspantia. Sed illi qui humectant aqua diuine sapientiae in quibus existit debita caliditas charitatis et beniuolentiae habent folia. i. uerba lenia et dulcia. Item differunt arbores in foliorum duritia. quod quibusdam arboribus folia cito cadunt propter humorum rarum non uictuosum et cito siccabilem. In quibusdam vero permanent diu propter eam contrariam. Sicut in illis quibus deficit uictuosus humor gratie et deuotiosus cito cadunt folia. quod cito deserunt promissa. Nam sicut facilius uobis permittunt. ita facilius et cito a primis deficiunt. Sed illi in quibus contrario est gratia et deuotio firmi sunt in promissis. et isti sunt sicut arbores ex quibus folia non cadunt. ps. Et folium eius non defluet. Item tunc folium defluit quod facit contrarium cuius quod alijs dicit. Item folia arborum differunt in figuracione. Quia quarundam arborum sunt folia stricta quarundam lata. quarundam acuta. quarundam rotunda. quarundam scissa. quarundam solida que omnia variantur secundum varietatem humoris magis vel minus terrestris vel viscosi. et propter calorem equaliter vel mequaliter humorem extendentem. In hoc autem significatur quod uerba siue corrigentium siue docentium siue consulentium non semper debent esse uniformia. sed diuersificari debent non solum in substantia. sed etiam in modo proferendi. secundum exigentiam personarum negotiorum locorum et temporum. Quinto differunt arbores in floribus. Quaedam arbores florent quod est puri et subtilis humoris existentiam in me-

Nulla. Quaedam vero sunt que non florent propter nimiam viscositatem humoris. eo quod subtiliari non possunt. nec propter suam viscositatem in subtilem florem subtilitatem dilatari ut patet in ficu. Quaedam et non habent flores propter liquiditatem que non potest in florem substantiam coagulari ut patet in palma et similibus de quibus exemplificat philosophus. Per flores ergo et subtili et puro generantur liquore intelliguntur subtiles meditationes et pure et considerationes contemplantium que requirunt puritatem affectus et subtilitatem intellectus. Unde non in omnibus arboribus. id est in omnibus hominibus etiam bonis hec inveniuntur: et eo quod in quibuslibet licet sit humor viscosus deorsum et gratie tamen est grossus. Quia licet quidam habeant mentem devotam tamen habent eam simplicem et grossam. et ideo non aptam ad subtiliora contemplanda et ideo non habeant flores tamen possunt habere dulces fructus id est opera sicut habeat iste arboris ficus et palma. Illi autem in quibus abundat liquidus et fluidus humor carnis. id est amor carnalis multo minus apti sunt ad flores contemplationis habendos. Extra differentia est in fructibus. Quia quedam arbores sunt infructuose quod fructus non producant sed folia tantum emittunt. Et talibus assimilantur mali christiani qui verba confessionis fidei habent sed opera fidei non habent. Apostolus I Cor. xij. Confitentur se nosse deum. factis autem negant. Item mali doctores et prelati qui solum habent verba doctrine sed non opera vite. Math. xxj. Dicunt enim et non faciunt. Item illi qui verbis promittunt vel vouent sed facto promissa vel vota non implent. De quibus dicitur Eccl. quinto. Melius est non vouere quam post promissa vota non reddere. Displicet enim deo infidelis et stulta promissio. Quaedam vero arbores sunt fructuose. Circa quod notandum quod arbor ad fructificandum indiget triplici exteriori foenito. scilicet humore terre nutri-

ente. Nam secundum philosophum terra est mater plantarum. eo quod suo humore plantam more matris nutriat. et quoque. namque. nutrimento et humore fructus producantur. Indiget et sole humore sicut in medulla digerente et parate quod humor nutrimentalis non potest in plantam transire ad materiam fructus nisi prius calore ipsius plate adiuncto calore solis decoquatur et digeratur et ad locum emissionis fructus attrahatur. Et hinc est quod in vere quando calor solis incipit augeri piante folia et fructus incipiunt emittere. quod sol suo calore partes plante et humores strictos a frigore procedente resoluit et digerit. et ad loca debita attrahit et deducit. Et hinc est etiam quod in locis multum a sole remotis plante pauca sunt et non fructificant. ut dicit Aristoteles. Cuius ratio est secundum Albumasar. quia illi qui sunt directe sub septentrione diem habent per diem medium annum continue. et per alium diem medium annum habent noctem. In estate igitur non potest ibi crescere planta. propter nimium calorem. nec in hyeme propter maximam frigiditatem continuationem. propter quod sicut dicit Aristoteles. planta ibi generata non habet vires ad fructus producendos deficientes ea. Nam calor et est ea plantarum et fructuosus in una parte anni omnino modus excedit alia vero parte omnino deficit. Tertio indiget planta tempore. Indiget enim hyeme ad humoris seminalis aggregationem et vere ad humoris emissionem. tunc enim non est frigus vehemens humorum commixtionem. nec calor vehementer addurens vel humorem consumens. Indiget etiam estate ad fructuum maturationem. et autumno ad fructuum repletionem et collectionem. Sicut ergo planta bis tribus indiget ad fructificandum. sic etiam homo ad bene operandum et precipue in operibus active vite scilicet calore charitatis cum humore pietatis et discretionis siue oportunitate temporis. Quod enim operi fuerit tempus est ut dicitur Eccl. octavo. Vel ad fructificandum per opera pietatis indiget homo

bis tribus. scilicet humore conjunctionis. quod scilicet est plante. anime plangentis quoddam nutrimentum. scilicet humor lachrymarum scilicet illud. per. fuerunt mihi lachryme mee pannes die ac nocte. Tertium sermo dilectionis per quem mens que primo fuerat peccato contracta resoluitur. humor de bono nis attrahitur et decoquitur dum seruens efficitur ad bonorum operum productionem perducitur. Sed attende quod seruo peccantis ut bene fructificet debet esse temperatus id est discretus ut etiam dictum est superius. ita ut neque deficiat per accidie frigiditatem neque excedat per indiscretionem. Indiget enim hyeme id est tempore suo quod se ab exterioribus ad interiora recolligat. et vere id est tempore quo abundanter humore pietatis per opera misericordie emittat. Item estate in qua per contemplationis meditationem vel orationem seipsum ad seruos accendat. ut sic fructus maturos id est opera perfecta exhibeat quousque finaliter sequatur autumnus id est mortis tempus quo sue vite et totius temporis fructus id est premia colligat.

Capitulum. ix.

Charitas assimilatur radici. Primo ratione originis. Quia ex humore de terra accommodato et caloris celestis beneficio radix generatur et a calore celesti tota penetratur nutritur et conseruatur. Similiter et humore deuotionis attracto per seruos orationis et beneficio celestis caloris. id est superni et icreati amoris qui est spiritus sanctus. generatur id est diffunditur radix charitatis. et ab ipso calore celesti id est spiritus sancto nutritur et conseruatur. Unde. apostoli in oratione vnumiter perseverantes et cum deuotione expectantes spiritus sanctum acceperunt per quem charitas diffusa est cordibus eorum et nutrita et conseruata. Iere. xvij. Ad humorem mittit radices. Secundo ratione firmitatis siue profunditatis: quod quanto magis radice terre profundius se infigit tanto for-

tius arboris solidius et firmitus fundamentum existit. sic quanto charitatis amor iustitiam cordi profundius et infertius tanto spiritus sanctus homo firmitus est et solidius fundatus. Unde Apostolus. Ephe. iij. In charitate radicati et fundati. Tertio ratione virtutis. quod quousque radice sit in substantia mollis. in fortissimos lapides in caloris penetrat et effodit. Sic charitatis amor quousque per patientiam sit mollis. Nam molle non resistit tantum genitum et sic peccatus non resistit tantum iniuriam pro iniuria reddendo. sed potius ei parcat. Item quousque sit per mansuetudinem dulcis quod charitas patiens est et benigna est. tamen fortissimos lapides. id est immanissimas persecutiones seu cruciatu virtute spiritus sancti superat et vincit imo radices diuini amoris in petris duris magis condesant. Quia scilicet charitatis affectus et effectus in duris et asperis passibus magis multiplicatur. Iob. viij. Super acerrimos petrarum radices eius desebunt. Quarto ratione actualitatis: quod charitas omni tempore agit et crescit. Nam radix tempore hyemali calore et humore in se colligit quod vernali tempore foras effundit. Sic charitas tempore aduersitatis in semetipsa piguescit. Sed prosperitatis tempore alijs se effundit et per vigorem operis primis reuiuiscit. Iste. ix. Erum pet radice eius ut libani Aug. Radix omnium bonorum est charitas. radix omnium malorum est cupiditas. Quinto ratione virtutis quod scilicet sicut ex radice est virus arboris. ita et charitate meriti operis. Unde Beatus Gregorius. dicit. in omelia quod sicut multi arboris rami ex una radice producantur. sic virtutes multe ex una charitate generantur. Nec habet aliqd viriditatis ramus bonis operis si non manet in radice charitatis. Iere. xij. Plantasti eos et radicem miserum proficiunt et faciunt fructum. Beatus Gregorius. quisquis in charitatis radicem se inserit nec a viriditate deficit. nec a fructu inanescit. Tertio charitas assimilatur oppressio. Primo ratione siue. Est enim substantia similis cedro quod sua substantia est impatibilis et semp-

sua permanet firmitate. Videmus autem quod ligna putrescunt ex humore aquo superabundante. Sed hoc modo charitas putrescit vel corrumpi non potest. quia aquositas. id est vehementia tribulationis non preualet contra eam. **Can. viij.** Que multe non poterunt extinguere charitatem. **¶ Secundo** charitas assimilatur cypresso et hoc ratione figure. quia cypressus in rotundis eius se erigit. Unde et eius fructus figura imitatur. Et ideo cypressi coniferi appellantur. Rotunditas autem figure perfectionem charitatis significat. Quia figura rotunda sine circularis sine peripheria est perfectissima figurarum. Unde rotunditas cypressi est perfectio charitatis. Et ideo sine apostolum collocat. **¶ Tertio** charitas est vinculum perfectionis. Nec enim virtus est que mentem deo ligat et iungit et coniungendo perficit. **¶ Quarta** figura cypressi sursum tendit signat quod charitas sursum trahit. **¶ Ecclesi. i.** Quasi cypressus in altitudinem se tollens. **¶ Quinta** autem figura cypressi in conum se stringit et acuit significat quod diligentes deum quanto plus in charitate proficiunt semper magis se restringunt. scilicet ab illicitis. a superfluis. et etiam a necessariis. Sic ergo et figura cypressi ostenditur quod charitas hominem perficit perficiendo erigit. et erigendo stringit et vnit. **¶ Tertio** ratione redolente. Est enim cypressi lignum sine fructu suauissimum in odore. unde folia habet licet amara tamen odore vinolenta ut dicit Plinius. Similiter odor charitatis tam suavis est deo ut sine ipso nihil redolcat. Nam neque eloquentia: neque elemosina: neque scientia: neque fides: neque prophetia: neque quodcumque opus siue donum habet charitate deficiente meritum apud deum. **¶ Sicut** cypressus explicando per singula. **¶ I.** **Lozinth. tertio decimo.** Apostolus ostendit dicens. Si linguis hominum loquar et angelorum charitatem autem non habeam factus sum velut es sonans et. **¶ Augustinus.** Charitas est sine qua nihil valent omnia. et que ubicumque fuerit ad se trahit

omnia. Charitas ergo tota est odorifera. ita ut eius folia id est verba licet amara et aspera videantur interdum esse in delinquentium correptione. tamen odorifera sunt in corripientis intentione. et medicinalia sunt in corrupti emendatione. **¶ Et** idem Proverbiorum decimo septimo dicitur. Quod meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta oscula odientis. Nam diligens non vulnerat nisi ut medicus qui solammodo ut sanet egrotum incidit et percutit vicus. **¶ Vel** quod cypressus habet folia amara sed odorifera. significat quod ille qui ex charitate diligit debet delinquentem amaricare ad penitentiam inducendo. et pusillanimitatem odore recreare benigne consolando. **¶ Quarto** ratione umbræ. quia cypressus ut dicit Plinius habet umbram multam gratiosam. hęc umbra gratiosa ad quietendum est gratiosa mors et requies deum diligentium. de qua dicit **Psalm.** Lumine dederit dilectis suis somnum et. **¶ Vel** hęc umbra cypressi est refrigerium animum in quo per charitatem extinguitur viciorum et passionum estu dulciter quietitur anima in sui dilecti fiducia. **¶ Cant. scdo.** Sub umbra illius quem desiderabam sed. **¶ Vel** umbra charitatis est protectio diuina quam dilectio dei et proximi que sunt quasi ale charitatis acquirunt. **¶ Psalm.** Sub umbra alarum tuarum protege me. **¶ Item** charitas assimilatur caseofistule. **¶ Primo** ratione productionis. quia scilicet fructus est ex arboris productus. Arbor igitur est spiritus sanctus. Ipse enim est arbor vite in medio paradisi id est media in trinitate persona. cuius est per gratiam viuificare animam scilicet illud **Joan. sexto.** Spiritus est qui viuificat. **¶ Quibus** arboris fructus est charitas. **¶ Gal. i. xto.** Fructus autem spiritus est charitas gaudium et. **¶ Secundo** ratione augmentationis. quia scilicet caseofistula producit longa semina. que ingrossantur in actione caloris. ceterius condensantur. medulla interior existente nigra dulci et bumida. et ad modum saui mellis interi

us distincta. Sic quoque etiam charitas producit longa semina id est diuturna et versus in finem continuata opera. **¶ Que** etiam ingrossantur per augmentum deuotionis et condensantur dum seruuenter frequentantur. sicut ingrossantur membra cum per pinguedinem augentur interioribus. et illa dicuntur esse condensata ubi sunt multa et frequentia. sicut dicitur condensata filua ubi sunt multa et frequentia ligna. **¶ Sed** medulla interior id est intentio et mens ex charitate operantis debet esse nigra per humilitatem. Nam nigrum est quod parum ostendit de claritate. Quia bona intentio operantis non debet esse ad sui ostentationem etiam si opus sit publicum. sicut nigrum etiam ad lucem deductum non preterdit claritatem sed obscuritatem. **¶ Unde** ut dicit **Gregorius.** Sic opus sit in publico ut intentio semper maneat in occulto. **¶ Item** debet esse dulcis per benignitatem. quia charitas est benigna: ut dicit **Apostolus.** Item debet esse humida per pietatem scilicet ut sit interior compassibilis. et exterior facilliter effusibilis ad subueniendum. Quia humidum est passibile et ad exteriora facilliter fluxibile. **¶ Item** charitas debet esse distincta et ordinata. precipue in elemosynis dandis. **¶ Can. scdo.** Ordinavit in me charitates. **¶ Tertio** ratione electionis. quia illa caseofistula est eligenda que est grossa. quia signat multam humiditatem sibi inesse. **¶ Unde** leuis et sonora reijcit. quia vana esse dicit. **¶ Eodem** modo vera est et probata est charitas que est grossa per patientiam. **¶ Nam** id quod est grossum non resonat: sed subtile. grossum est metallum et ferrum. **¶ Et** sic charitatem habens licet patiat. non tamen resonat alicuius impatientie sonum vel vocem reddendo. **¶ Item** que est ponderosa id est firma per constantiam. **¶ Nam** vera charitas est patiens et constans. **¶ Quarto** ratione operationis. quia caseofistula multa operatur. Nam habet virtutem mollificandi. et hoc competit charitati que inquam emollit dura et crudelia sup-

borum corda. **¶ Unde** assimilatur etiam igni cuius carbonis sunt beneficia eius inimico duro et superbo impensa sine illud **Roma. xij.** Si eluricrit inimicus tuus cibus illum. si sitit potus da illi. hęc enim faciens carbonis ignis congeres super caput eius id est hęc erunt super caput eius hoc est mentem eius duras tanquam carbonis ignis ad mollicendum eius duritiam. **¶ Item** caseofistula habet virtutem mundificandi. quia charitas cor emundat a rubigine peccati. et precipue auaricie. **¶ Reg. i. xto** amplius peccati rubigo sumit quanto peccatoris mens magno charitatis igne crematur. **¶ Item** habet virtutem seruicium sanguinis mitigandi quia charitas iram mitigat que est seruos sanguinis circa cor sine peripheria. Nam charitas non irritatur. **¶ Item** habet virtutem colerantiam etiam purgandi. quia charitas luxuriam purgat quam calor colere incitat et inflammat. **¶ Item** habet virtutem gule apostemata dissoluit: quia caritas gule delectamentum dissoluit et abijcit. **¶ Item** habet virtutem sanguinis purificandi. Quasi enim impurus sanguis est sanguis inuidorum qui semper contra periculum inuoluit et turbulenti sunt. **¶ Unde** per hoc significatur quod charitas inuidiam purgat. Nam charitas non emulat. **¶ Vel** quia sanguis impurus et grauis et turbulentus est sanguis melancholicus. **¶ Per** hoc quod purgat sanguinem impurum significatur quod purgat accidiam et tristitiam et grauedinem spiritus. et facit eum leuem et sollicitum. **¶ Item** charitas assimilatur calamento. quod est quidam herba filis mentis. et hanc similitudinem declarat. **¶ Primo** eius gradus quod est calamentum calidum et siccat in itinere gradu. **¶ Et** sic filis mentis est a sacri doctoribus charitatis gradus tres esse ponunt. **¶ Quod** est charitas incipientium et proficientium et in quolibet gradu hinc non vni formam. in aliquo modo est calida et sicca in effectu. quod calefacit mentem. et deficcet carnem id est carnales fluxus. **¶ Secundo** declarat illam eius virtus quia calamentum habet virtutem dissolucendi et consumendi: Si-

uoluerit et caritas dissoluit mentis duriciam ad bonum suscipiendum. consumit humoris molliciem. i. fluctuantem ad malum. Unde per charitatem efficitur mens humana mollis et facilis ad bona. et dura et difficilis ad mala. Tertio hoc ostendit eius effectus. Nam calamitatum superfluitates humiditas in corpore desiccatur. et hoc competit charitati in quantum excludit vitium gulae. Item calamitatum libidine frenat. quod multo magis competit charitati que castitatem diligit et libidine odit. Item intestinum et stomachi dolores sanat quod competit charitati in quantum sedat vitium ire quod est eius interiori dolore. Item morbus repulium curat. quod competit charitati in quantum resistit moribus inuidiosorum et detractorum. Item contra reumaticas et frigiditas calidat. quod competit charitati in quantum expellit ab anima humana frigus accidit. Item contra lepra inuenit. hoc lepra est auaritia que fere omnia membra ecclesie inficit. Nam a minori usque ad maiorem omnes auaricie sudant. et hoc est ex defectu charitatis. quia qui diligit mundum non est charitas patris in eo ut dicitur. i. Jo. ij. Item calamitatum venenum ad exteriora euocat. quod competit charitati que venenum nocuum superbie de corde extrahit et abijcit. Item charitas assimilatur carice que est sicca a copia sic vocata. Primum quod carica confert senibus. Nam carice a senibus in cibum sumptu dicuntur eos defendere ne rugetur eorum cutis. Ratio huius est quia rugositas accidit in senibus. quod membra a naturali humido desiccata intrinsecus contrahuntur et obigescent. et pellis corrugatur frigore et induratur. Sed carica humida est et calida. et propter humiditatem non permittit membra contrahi. et propter caliditatem non permittit a frigore constringente corrugari. Per se nes autem intelliguntur illi qui diu peccata continent. in his desistit ab humore deuotionis et abundante in eis frigore ini-

quitatis seque propter defectum calozis charitatis. non solum interius contrahuntur membra per retractionem a bonis sed et pellis. i. conuersatio exterior corrugat desorat et inuolat. Sed caritas repellendo frigiditatem et repledo animam deuotionis pinguedine prohibet contractum membrorum. i. retractionem a bonis et rugositatem pellis. i. deformationem exterioris conuersationis. Et secundo quia carica confert debilibus. habet enim debiles confortare et ratione sapientia quia est inter fructus dulcior et ratione conplexionis bonae quia calida et humida. Sic charitas inter omnes virtutes plus debilitatem antice roborat et confortat. Et ipsa etiam enumerat ab apostolis inter fructus spiritus Gal. v. Inter omnes illos dulcior reperitur. Ipsa etiam est calida per inflammationem et humida per compassionem vel lachrymarum deuotionem. Tertio quia carica confert tenuibus. i. macilentis. quia sicca sicca multum sanguinem grossum generant et multum impingunt. Similiter charitas multum sanguinem. i. multum meritum generat. i. adiuuat anime. Unde et multum impingunt eam. Quia diligentibus deus omnia cooperatur in bonum ut dicitur Ro. viij. Quarto confert vocibus quia carice pectus mundificat. nullum sedat. et vocem clarificat. Similiter charitas pectus. i. cor mundificat et tussim spiritualem sedat. et vocem clarificat. siue in confessione peccati siue in laude dei. siue in exhortatione proximi. Item charitas assimilatur mente. que licet frigida sit et sicca tamen habet virtutem dissolvendi confortandi. et appetitum promouendi Similiter charitas frigida est in quantum extinguit ardorem auaricie. et sicca in quantum desiccatur humoris luxurie. Unde habet virtutem dissolvendi seque amozis mundi vincula. et confortandi corda debilia. et promouendi desideria sancta. Item menta cocta in aceto fetores minuit. purgat gingiuas putridas. matricem mundificat et confortat. Item decocta in vino do-

orem viscerum et renum placat. Dicit enim Isaac. quod abominationem amputat et singultum sedat. Que etiam omnia congruunt charitati. que tollit fetorem omnis. i. vitium gulae. et nudat matricem. i. vitium luxurie et placat dolorem viscerum. i. vitium ire. et amputat abominationem. i. vitium accidit que spiritualia delicias abominat et fastidit. Item sedat singultum. i. vitium inuidie. Nam ille cui aliquis inuidet dicitur ei esse i singultum. in displicentiam et in scandalum. Per multam diligentibus legem tuam et non est illis scandalum.

Capitulum x.

Aro humana assimilatur feno. fm illud Isa. xl. Omnis caro fenus etc. Dicit ibi dem glosa quod fenus nascendo habet virorem. crescendo habet decozem. et habet ultimo florem. sed tandem siccatur solis ardore redigitur in puluerem. Item precium et sicca nutrimento est aliquando deputatum. Similiter humana caro nascendo habet virorem vite crescendo decozem forme. et post augmentum quandoque florem fortune et temporalis glorie. Sed solis ardore. i. grauis tribulationis vel infirmitatis seruo sicca. id est exhausta redigit in puluerem vel mortis vel infime deiectionis. Item hoc fenus id est corpus per mortem precium et per totalem priuationem vite presentis siccatur sicut quando est in sepulchro clausum vel humatum ipsum efficit nutrimentum animalium. i. esca vermium. Etc. Cum morietur homo hereditabit serpentes bestias et vermes. Unde verificatoz quidam dicit. Post hominem vermis post vermem fetor et horro. Sic in non hominem vertitur omnis homo Bernar. super Lant. Cur carnem preciosis rebus impiguas et adonas quas post paucos dies vermes deuorabunt in sepulchro. et animam tuam bonis operibus non adonas que est deo et angelis prestanda est in iudicio. Cur etiam tuas vituperas et ei carnem preponis? do-

minam ancillari et ancillas dominari magna est abusus. Item caro assimilatur taro. que tatus est arbor venenata et cuius succo sunt venena. et cuius umbra dormientibus sub ea est mortifera. Dicit enim Dioscor. quod lignum hoc si ignem arripit. inextinguibilem ignem seruat. Venenosus tatus principaliter bec tria. scilicet venosus succu mortiferu umbraculu. inflamabile lignum. Succus tati est carnis delectatio que animam venenat. sed umbra tati est carnalis vita siue conuersatio que animam necat. fm illud Roma. viij. Si fm carne vixeritis moriemini. Sed ignitio tati est concupiscentie vel fomitis inflamatio que imperpetuus durat. Potest enim in hac vita sones peccati mitigari sed non extingui dum se homo est in carne corruptibili. Nec in beata virgine ex privilegio gratie primo quidem in sua scificatione seque in vtero matris sue sones dicitur fuisse non fm essentiam extinctus sed mansisse ligatus. Deinde in conceptione filij credendum fit quod totaliter fuit extinctus. In alijs tamen hominibus comuniter semper viget. propter quod semper est in eis aliqua repugnantia carnis ad spum. Et ideo dicebat Apo. ad Ro. vi. Inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee Hierony. in quadam epistola. Nos gestamus laqueum nobiscum. circumferimus inimicu. carnem nostram loquor de peccato nutrita corruptam nimis ipsa origine. sed multo amplius prana consuetudine viciatam. Hinc est quod tam acriter aduersus spum concupiscit quod assidue murmurat et impatens est discipline. quod illicita suggerit. quod nec rationi obtemperat. nec vilo timore inhibetur.

Capitulum xi

Astias continentie assimilatur cinamomo. Primum propter genituram. Nam cinamomum verum inter arbores et tribulorum vepres et rupes densas gignit. ideo eius magna difficultate col-

ligitur. In quo significatur q̄ continentia carnis nō in mollicie delicioſe vite gignit vel ſeruat ſed in aſpitate p̄nic et in auſteritate abſtinentie. Vñ dicebat Apo. j. Corin. it. Caſtugo corpus meū et in fruitū redigo et. Iſido. li. ij. de ſumo bono. Ser ſunt que incorrupta ſeruat caſtitate. ſc̄z ſobrietas. opario. aſpitas calcus. cobibitio ſenſu u3 cauta. ſmonis honeſtas. curatio opoz tonitatis. Vnde p3 q̄ cū magna difficultate continentia conſeruat vel habet. Nā ſicut dicit Aug. lib. iij. ſermonū ſup. Ma. tbe. Inter omnia certamina xp̄ianoz duriora ſunt p̄licia caſtatis. Nā ibi continus pugna et rara victoria. Vnde dominus Ma. tbe. xix. cū diſcipuli diſceſſerunt ei. Si ita ē boi cū vxore. nō eripit nubere. non oēs capiūt verbū illud ſed gbus datū eſt. In quo arduitate continentie dñs oſendit q̄ ab eius cōſecratione deficit hoium virtus cōis. ¶ Sc̄do pp̄ ſtaturā. q̄ cinamomū ē virgultum in india vel ethiopia tantū modo duoz cubitoz. Subtiles enim et repli catos h3 calinos croci vel nigri coloris. Duo ergo cubiti cinamomi ſignat duos gradus continentie. vñ ē cōtinere ſe ab illicito coitu q̄ oib3 cōpetit et icōiugatis. Alius ē abſtinere a licito. ſc̄z et a coniugio vel cōiugali vſu. et iſta cōtinētia nō ē oium ſ3 paucoz. vñ p3 et vbo dñi ſupradcō. q̄ nō oēs capiūt vbu illud. Culmi aut cinamomi ſubtiles et replicati qui ſūt croci vel nigri. et terminatio arboris et ramoꝝ ſūt p̄fectiones cōtinētū. ¶ Oſiſſūt ergo p̄fectiones cōtinētū in ſubtilitate contemplationis in replicatiōe dilectiōis. vñ ſc̄z habeat dilectiōe dei et primi. ita vt amor primi inde reflectat in deum q̄ eſt cū ipſe primus p̄pter deum diligit. et iterū amor dei in primū reſpondat. ſc̄z vt qui diligit deū diligit et fratrem ſuū. Item nigredine humilitatis. q̄ ſc̄z niger color virtutē h3 viſum cōgregandi. q̄b reſpectu aliaz virtutū cōp̄nit humilitati. Quia qui ceteras virtutes ſine humilitate congregat quaſi pulcres in ventū portat. vñ dicit Grego. Sed p̄

cipue humilitas debet caſtitati addeſſe q̄ ſicut Grego. in Mōza. dicit. Nulla eſt caſtitas carnis quā nō cōmendat humilitas In crociutate ſeruoꝝ deuotionis ſignificatur. et eo q̄ color croceus intentione caloris demonſtrat. Vnde auces que calidiſſime cōplexionis ſūt extrema habet crocea. vt pedes atq̄ roſtra q̄b accidit et abundātia humoris ſicci et calidi que natura emittit ad extrema. et propter hoc ſic colorant. Et ſiſt color croceus iterū ſignat intentione caloris et diſperantia ſanguinis in epa. te. Ergo moraliter illi habet colorem croceū qui dñs feruore intemum ſc̄z ad deum et ad proximū. et ibi eſt charitatis color. ſine quo nihil caſtitas valet. Nā ſicut dicit Bernar. caſtitas ſine charitate ē lampas ſine oleo. ſubtrahere oleū lampas nō lucet. tolle charitatem caſtitas nō placet. Et oibus ergo colligit. q̄ illoꝝ continentia ē p̄fecta qui ſūt caſti in carne ſubtiles in cōſolatione. replicati in dilectiōe nigri et deſpectū in ſui humiliatiōe et ſeruidi in deuotione. ¶ Tertio p̄pter fracturā. q̄ quādo cinamomū frangit quoddā de eo ſpiramen ad modū nebule emittit. Vnde culmi eius fracti reddūt viſibile ſpiramentū. Fractio aut cinamomi. i. caſtatis ē peccatum luxurie in quo eſt ſpiramentū ſenſibile q̄. ſan actu luxurie euaporat ſenſibiliter de corpore multū de ſpū et naturali calore et id cōitus debilitat corp⁹ vt phyſici dicūt. S3 multo magis ab aia dū per peccatū luxurie caſtitas frangit. euaporat ab aia et p̄ditur ſpūalis grā et calor charitatis. Et ideo poſt peccatū aia remanet debilis. ita vt tentationibus carnis poſtea ſupuenientibus reſiſtere non poſſit. ¶ Quarto p̄p̄ ſiccit urā. q̄ ſc̄z cinamomū nō redolet niſi ſiccum. Vnde op3 q̄ areſcat ad hoc vt odorē reddat vt dicit Plin⁹. Sū nīſi caro areſcat p̄ abſtinentiā ab humore luxurie. non reddat deo odorē continentie. De hoc odorē dī Eccl. xliij. Sicut cinamomū et baſamū aromatizans odorē dedi. Baſamū enī coniūgitur cinamomo. q̄ ſi

cut per cinamomum continentia. ita per baſamum abſtinentia ſignatur. Nā baſamum corpora mortua incorrupta ſuat. q̄ quantum diſſoluit tantum conſumit. et ideo abſtinentiam recte ſignat. que a multiplici corruptione tam infirmitatum q̄ ſuperfluitatū corpora mortalia conſeruat. et quantum reſoluit de humore et virgore libidinis. Vnde cinamomo baſamum ſubiūgitur. q̄ caſtitati abſtinentia obſequitur. ¶ Quinto propter collecturā. q̄ cinamomum cum magna difficultate colligitur. Ante enim ſolis ortum vel poſt ſolis occaſum nulla licentia colligendi admittitur nec datur. Vnde non colligitur in nocte ſed ſolum in die. Collecturā aut cum fuerit ſacerdos metam diuidit et partem deo deponit reliquam mercator emit. Quod aut cinamomum non de nocte ſed tñ de die colligitur ſignificat q̄ cōtinētia diligens non amat latibula tenebroſitatis. q̄ hec luxuria querit Job. xiiij. Quis adulteri obſeruat caliginem. Nam ſicut habet caliginosum animū ita querit tenebroſum locum. Sed continēs diligit diem honeſtatis ſm illud Roma. xiiij. Abijciamus opera tenebrarum et induamur arma lucis vt ſicut in die beneſic ambulemus. ¶ Sexto propter menſuram. Attenditur enim in cinamomo duplex menſura ſc̄z quantitatis et qualitatis. Quantitatis quidem. q̄ ſūma bonitas ē in ſūmitate virgultoꝝ ad longitudinē vini palmi. quod aut duorum eſt modicum valet. q̄ modicum habet coricis in quo bonitas eius conſiſtit. Similiter ſūma bonitas et perfectio continentie eſt in ſūmitate virgultoꝝ. In virginum puritate. q̄ virginitas tenet in carne ſūmitatem. i. cōtinentiam. Eſt enim quaſi radix coniugium. medium viduitas. ſed extremum et ſūmum virginitas. Vnde hec extremitas ē tantum vnus palmi ad differentiam cōiugij quod eſt quaſi duoz palmoꝝ q̄b

ſc̄z in vtroq̄ coniuge menſuram erigit de beneſtatis. Item viduitas eſt duoz palmoꝝ. Quasi enī vnū palmum habuit dū in iugio fuit. aliū vbo op3 q̄ habuerit dum vidus remaſit. Nam in vtroq̄ ſtatu debita quedā menſura reſt habende beneſtatis. q̄b aliter et aliter. Sed virginitas vnū ſolū h3. q̄ videt beneſtatis menſurā in ſūmo ſemp vniformū tenet. Alia ē cinamomi menſura in qualitate duplici quā h3. q̄ cinamomū vt dicit Plato eſt calidum in tertio gradu et ſiccum in ſc̄do. Similiter in continentibus vt ſe conſeruari poſſint oportet eſſe triplicem gradus caliditatis iſt eſt triplicem amoris. Nam tres latrones theſaurum quem habemus in vaſis ſicilibus iſt eſt in fragilibus corporibus tollere moluntur. ſc̄z mundus q̄ perſequitur. caro iſt eſt carnis appetitus q̄ blanditur et diabolus qui latenter decipere et inuicere nititur. Sed contra hec omnia defendit amor dei ſi tamen vt dicit Bernar. ſit amor foris vt ſcilicet non frangatur a mundo perſequente. ¶ Item amor dulcis vt nō attrahatur a carne blādiente. ¶ Item amor ſapiens vt non decipiatur a diabolo inſidiantē. Et eſt triplex gradus caliditatis cinamomi. ſed adhuc neceſſarius eſt triplex gradus ſiccitatis. i. eſt duplex modus abſtinentie corpus de ſiccantis. vnus qui deficit carnis humorem ſubtrahendo ei cibum ſc̄z iciumum. alius ſubtrahendo ſiue temperando potū et hic eſt ſobrietas. Nam luxurioſa res eſt vinum. et ideo ſubtrahēdū. ſicut dicit Valerius maximus q̄ vini vſus romanis ſeminis olīm incognitus ſuit ne ſcilz in aliquid deterius prolaberentur. ¶ Porrimus enim intemperantie gradus a libero patre ad inconceſſam venereſſe conſuevit. vel ſaltem eſt temperandus ſm illud Apo. j. Tbi. v. Modico vino vtere propter ſtomachū. ¶ Septimo propter electurā. Nā illud cinamomum eſt eligendū q̄b eſt ſubtile. et acutū habet ſapore dulcedini in

ter mixtus cum multa aromaticitate et colore subtilium. In quibus significat quod electorum continentia est cum subtilitate abstinentie cum acuminis prudentie cum sapore et dulcedine deuotionis interne cum aromaticitate et odore mundicie et cum rubedine charitatis inflammate. Item quod castitas amat tenuitatem cibi et amat terram tenuem magis quam pinguem et aerem siccum magis quam humidum. Similiter enim castitas magis diligit victus tenuitatem quam deliciarum pinguedinem quod perit castitas in deliciis sicut Bernar. dicit. Item potius sobrietatem potus quam nimiam vini humiditatem ut dicitur est supra. Et ideo nazarci domino consecrati non solum mente sed carne vinum nequaquam bibebant.

Capitulum. xij.

Contemplationis et orationis continuatio animam in melius prouehit et a casu peccati protegit. Lutus exemplum apparet in oliuis. de quibus dicit Plinius quod quidam sunt in arbore non pereunt sed quanto diutius ibi sunt tanto meliores sunt. Semper enim ut dicit nonnas vires resumunt et difficilius inde cadunt. Quasi autem oliua suspensa in arbore est anima leuata in contemplatione vel oratione. que quanto diutius ibi potest persistere tanto manifestius est eam magis in deo proficere. quantoque ibi melior fit tanto difficilius cadit in peccatum. vel quanto aliquis continuat quietate contemplationis tanto difficilius inde cadit. i. tanto molestius recedit. Item contemplatio assimilatur mandragore. Primo propter suauitatem odoris. Mandragora enim sic est dicta. eo quod mala. i. poma habeat mire redolentia. La. i. co. vij. Mandragore dederunt odorem suum in portis nostris. Hanc herbam quidam fingunt habere radicem humane persone similem. sed contrarium dicitur in Platone. Quasi autem poma mandragore sunt studia contemplatiue vite que multum redolent deo. Et ideo Bern. xxx. Rachel que contemplatiuam vitam signat mandragoras a lya accepit et sibi viri thorum et filiorum partem concessit. Quia scilicet vita actiua que per lyan signatur viro suo idest deo in la bonibus et doloribus presentis vite fructificat. qui per partem filiorum significantur per quibus Rachel mandragoras obtinet. et scilicet contemplatiua vita suauis deo et gratia valde studia possidet. Et id dicit Hieronymus in libro. de vita contemplatiua. Actiua vita habet sollicitum cursum contemplatiua gaudium sempiternum. In hac acquirunt regnum. in ista percipiunt bec facit pulsare bonorum operum velut quibusdam manibus inuam. ista vocat consummandos in patria. In hac continent mundus. in illa videbitur deus. Secundo propter insensibilitatem sapientis quod huius herbe cortex vino imixtus et potatus hominem insensibilem facit. Unde illis quorum corpus incidendum est datur ne dolor sentiantur. Nam sicut dicit Hieronymus ista potata ut dicitur est ita dormire facit quod omnes dolores compescit ita ut nec ferri nec temporis sentire dolorem quis possit. Sic continue contemplationis intuitu cum vino etiam diuini amoris atque eterne consolationis admixtus abstrahit animam quandoque a sensibilibus sicut sicut Augustinus fuit abstractus Paulus in raptu. Et id dicit scilicet Loci. xij. Siue in corpore siue extra corpus nescio. deus scit. Unde ipsa contemplatio est que sanctos martyres dum secantur et verent et mortibus afficerentur varijs ita insensibiles fecit ut nihil de illis penis curarent tanquam si eas nullatenus sentirent. Aspiciebant enim per contemplationem deum remuneratorem. Tertio contemplatiua vita assimilatur mandragore propter fecunditatem proliis. quod sicut Consilium et Plinius mandragora dicitur parere se minis virtutem ad concipiendum. et hoc si ex nigro calore matris fit impedita. quod et hoc herba frigida fit et sicca matricem ad conuenientiam reducit. et sic ad conceptum dispedit. propter quod mulieres frigidas non in-

uaret sed potius impediret. Sic contemplatio celestis premij dum ad bene operandum sollicitat ipsam animam fructibus merito rum secundat. si tamen non sit in contemplatione anima per accidiam vel negligentiam frigida. Item contemplatiua vita aciuue addita fecunditatem eam facit scilicet operibus bonis et facit etiam eam perfectius operari. Lutus exemplum est in ficu. quod ficus sicut Hieronymus dicit remedio cuiusdam arboris que vocatur caprificus dicitur fecundari. Est enim caprificus ficus nuncq. matura scilicet. quod in se non habet alios tribuit. Nam si caprifici sarculus cortice ficus insitus fuerit eaz secundam efficit et citius matura scilicet facit. Caprificus ergo siue ficus siluestris est contemplatiua vita que siluas et solitudines diligit. Sed velut ficus domestica que ad manus hominum existit et nutrimentum fructus tribuit homo actiuus est. qui per misericordie opera tribuit pauperibus vite nutrimentum. et in frequentia et multitudine hominum est eius habitatio et vita. Sed si radice eius est cordi sarculus caprifici idest contemplationis affectus et sancte orationis studium inserat ad fructus bonorum operum producos fecundior et maturior efficitur idest profectior quod plura et magis completa operatur. Nam fructus est completus quod est maturus. Sed ad hoc notandum est quod contemplatiua custodiendi sunt maxime ab accidie frigore. Et in hoc iterum assimilatur arbori ficu. quod ficus est arbor tenera et delicata. et ideo facile a frigiditate leditur precipue quando incipit germinare. propter quod versus aquilonem raro vel minus proficiunt et citius arcantur timentes aquilonaria frigora. Sic quia contemplatiua vita facit cor tenerrum per affectionem amoris et delicatam ex nutrimento celestis consolationis facile ledit a frigore aquilonis. i. ab accidie quam malignus spiritus immittit qui dicit. Sed et in morte testamenti in lateribus aquilonis. Nec enim ubi cor subintraverit rigidum et frigidum facit Rigidum quidem. i. inscribibile ad compassionem et frigidum ad operationem etc. Item contem-

platiua vita assimilatur muci muscate. Primo propter continentiam. Quia est circumdata quadam pellicula tenuissima. i. fra quam eius continetur substantia: Sic fit muci modo etiam vita ac mens contemplatiua quod captiuatur et includatur in fide idest nozitia. que tamen tenuissime attingit ad diuina et superna. et ideo est tenuissima pellicula idest tenuissima noticia diuinorum. sed nihilominus est sufficiens ad saluandum nunc medullam. i. ad saluandum animam. Secundo propter excellentiam quod nux muscata tato est melior quanto est ponderosior et in odore suauior et sapore acutior. Sic contemplatiua homo tanto est melior quanto est ponderosior per mentis stabilitatem. quod grauis et ponderosa difficulter mouentur et firmi stabiliuntur. et quanto odore suauior per conuersationis sanctitatem. et quanto sapore acutior per sapientie subtilitatem. Tertio propter efficaciam quia nux muscata huius virtutem calefaciendi. et stomachum fortandi. ventositates extenuandi. dolorem capitis auferendi. Sicut contemplatio inflammam amarem. et fortat operam et expellit ventum. i. vanitatem. et auferit dolorem exteriori infundendo interiori consolationem. Iuxta illud psalmi. Secundum multitudinem dolorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam.

Capitulum. xij.

De bois spualis dicitur assimilari radici. Nam radix ut arboris nutrit debet esse viua fixa solida et humida. Similiter cor hominis ut ipsum spiritualiter nutritur debet esse viuus per fidem. quod iustus ex fide uiuit ut dicitur Hebreo. x. Dicit Hieronymus Pro. uerbi. iij. Omni custodia custodi cor tuum quod ex ipso vita procedit. Secundo debet esse fixum per spem psalmi. Paratum est cor eius sperare in domino etc. Item debet esse solidum per charitatem Apo. Ephe. iij. In charitate radicati et fundati. Multi autem peccatores extra charitatem existentes habent cor contractum ecclesi. xij. Lo. fatui quod si vas contractum etc. sed charitas erigit i. q. iij.

tegrum et solidum Luce. Dilige dominum deum tuum ex toto corde tuo et tota anima tua. et ex omnibus viribus tuis. Item vt sit humidum per deuotionez vel pietatis compassiōem. Die. xvij. Ad huiusmodi nunt radices suas. Ite. i. De cor virens etc. Item cor serui dei debet esse sicut semen rose. Nam in medio rose est semen minutum crocum. Hoc semen in corde. quod est minutum per humilitatem. Mathei. xj. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Sermo. Semper conscientia fuit deum humilis et tristis debet esse. vt scz per humilitatem non superbiat et per vtilē merorem cor ad lasciuia non dissoluat. Item debet esse crocum p charitatem. Deuero. xx. Circūdct dominus cor tuum et cor feminis tui vt diligas eam et toto corde tuo etc. Item debet esse valde odoriferum per orationis et deuotionis suauitatem. Apoca. v. Habentes pbias plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum. Ite. Variatio cordis est non labioz tantū. Iste fumus sine odor orationis procedens ex seruoze cordis mirabiliter virtutem demonis cōfrigit. Thobae. vj. Cordis eius particulaz si super carbones posueris. fumus eius extricat omnem genus demonioz.

Capitulum. xiiij.

Directio scrua peccati assimilatur carduo. Primo ratioe figure qz cardus herba ē aculeatas habens bassas et in summo capitella habens spinosa. Per bassas aculeatas intellige correctionem grauiorem flagelloz et bu iusmodi. Sed per capitella spinosa intellige correptionem asperozum verboz. s. pungitioz que scz mentem delinquentis excitando ad proprium sensum reducit. Celsi. xij. Qui pungit cor profert sensum. Item Eccles. xij. Verba sapientum sicut simuli et quasi clauis in altu defixi etc. Sicut in regis. Clauis atqz stimulis verba sa-

piantum comparantur. quia culpas delinquentium nesciunt palpate sed pungere. Secundo ratione efficacie quia succus cardui capillorum fluxum curat. Similiter scrua correctio capillos capitis. i. virtutes mentis conseruat et confirmat. Ad dūm vnus vicium tenet et corrigitur aliter declinat timore seruat. Idemqz q si gellatur dum de vno vicio corrigitur ab alio pseruatur. Job. x. Distitio tua custo diuit spiritum etc. Tertio ratione medici ne Et enim cardui sunt matrici peritiles. quia scilicet correctio aspera ad penitentie gratiam reuocat. que scilicet est vt matrici in qua peccator penitens iterato concipit et formatur in esse spirituali. Item cardui mulieres plurimum tuat. et ad litterā correctio aspera necessaria est omnino mulieribus infrunitis. Et ad huc talis correctio necessaria est mulieribus. i. mentibus que nimis molles et fragiles sunt ad peccandū. Nam sicut dicit Cassio. iniquitas mortali vni sine fine vagatur. si eam medicinalis icrepario minime refecaret. Et ideo sicut idem Cassio. super ps. xxxvij. dicit Occur rendum est ne trahat temporis intemperata malicia conualecat et vires iniquitati dissimulatio vel indulgentior gratia summinifret. Sed clariū audita correctio doceat imperitiam et compefcat audaciam.

Capitulum. xv.

Cupiditas assimilatur radici. Primo quia per radicez arbor terre inheret et ab ea humorem accipit quo nutritur. Vnde sicut dicitur. Radix herbarum oris officiu. quia per eas planta suscipit nutrimentum sicut animal per os. Si iniliter per cupiditatem anima inheret terrenis. Et sicut planta mediante radice nutritur terre humido. sic cor hominis mediante cupiditate pascitur terreno lucro. Vnde cupiditas est os cordis insatiabile. Prover. xxx. Tria sunt insatiabilia. Infernus et os vulue etc. Sene. xxv. episto. Vidi si aliquando canem frustra panis aperto

ore captantem. quicquid acceperit protin' integrum deuorat. et semper ad spem futurit' b'at. Idem euenit nobis quicquid expectantibus fortuna proiecit id sine vlla voluntate dimittimus. Nam ad rapinam aliter erecti et attoniti in ep'icorū istud chaos incidimus quod inane et sine termino est. Secundo. quia radix sequitur cōpletionem terre in qua nascitur. et sic cupiditas sequitur conditionem hominis in cuius corde concipitur. Vnde diuersa est in diuersis. Nam auarus est cupidus de diuitiis. superbus cupidus de dominis cariosus de rebus vanis. et sic de alijs. Nam in omni peccatore est cupiditas immoderata alicuius rei. et isto modo considerando cupiditatem siue maliciam est quoddā viciū generale quod includitur in omnibus vitijs. Et ideo dicit Aug. in li. de libero arbitrio qz auaritia que grec' p'bilarg'ria dicitur non solum in argento vel nummis sed in omnibus rebus que immoderate appetuntur intelligenda est. Et Bre go. dicit in quadam omelia qz auaritia nō solum pecunie sed etiam scientie et altitudinis est cum supra modum sublimitas ambitur. Tertio quia radix est causa viderfarum pullulationum. Nam virtute radicis pullulant stipes rami frondes flores et fructus. Nihil enim est in arbore quod prius non fuerit in radice. Eodem modo multa sunt mala que pullulant ex radice cupiditatis. Aposto. i. Th. vi. Radix omni malozum est cupiditas. Super quo verbo dicit in omelia Basilius. qz cupiditas ē transgressionis mater: magistra nocendi. primi pilaria iniquitatis. auriga malicie siccaria virtutum. seditionis origo foues. scandalozum. Dicitur ergo. cupiditas pecuniarum et diuiciarum. de qz proprie Aposto. loquitur sicut patet ex eo quod premiserat. Qui volunt diuites fieri etc. Scireo dicitur esse radix omnium malozum. non quia omnia mala ex cupiditate semper oriuntur sed quia nullum malum est quod non interdū ex auaritia sine cupiditate nascatur. Nam si

cut dicit Innocentius. hoc est que sacrilegia committit et furta et rapinas exercet et preda. et bella gerit et homicidia. simoniae vendit et emit. inique petit et recipit. In iuste negociatur et fenerator. Inflat vobis imminet fraudibus. dissoluit pactus et violat iuramentum contempnit testimonium et peruertit iudicium.

Capitulum. xvj.

Deuotio assimilatur oleo. Primo quia oleum habet virtutem illuminariam. et ideo funditur in luminarijs. ppter h' significat deuotionez in puritate et claritate conscientie. Et h' est oleus quod precipitur offerri. Ero. xxv. ad luminaria continuanda. quia deuotio puritatis et claritatis conscientie nutrit in nobis reuelationes diuinas. Secundo quia oleum habet virtutem alleviatiuā. et ideo dicitur doloribus. Vnde oleum designat deuotionem in tolerantia presentis miserie. Deuotio etiam passiois christi consideratione alleviat nobis presentes tribulationes. Cassi. j. Oleum effusum nomine tuum adolescentule dilexerunt te nimis. i. ser uenter vt exponit Ber. Tertio h' oleus virtutem enatiuam. et ideo superferitur li quozibus propterea signat deuotionem ex p'gustatione celestis glorie ps. Dilixisti iusticiam et odisti iniquitatem propterea vixit te deus oleo leticie pre consortibus tuis. Et est notandum qz oleum iccirco alijs li quozibus superferitur videlicet quia modi cum habet terrestre citatis multum acreita tis. i. acere leuitatis. Et sic deuotio interna tāto magis animam eleuat ad celestia de gustanda quanto minus habet de terrena cupiditate et plus abundat in aerea leuitate. id est diuina charitate. Nam charitas amor est qui animam alleviat et sursum leuat. Vnde dicit Aug. super ps. lxxxv. nō putrescit cor si leuetur ad deum. Frumentū tuū si bres in iscriozib' ne putresceret le uares illud ad supiora frumento tuo im-

mutare queris loci & eoz permānis iterra
 potrefcere frumentum leuare ad superio
 ra eoz leua in celum Et vñ inquit possum.
 q̄ funes q̄ machie q̄ sale op' fat? Brato
 affectus est iter tuū voluntas tua est amā
 do ascendis. negligendo descendis. stans
 in terra in celo es si diligis deum.

Capitulum xvii.

Dignitatē status quāto altior
 tanto aduersitatibus & mo
 lestiis plenior. Vnde i digni
 tatibus positi assimilantur ar
 bozi flagella enim vt dicit
 Jbi. dicuntur vitium & arborum summita
 tes eo q̄ sepe venis & turbidibus flagellā
 tur. Sunt autem qñ summitates arborū
 altitudines dignitatum in quibus qui sub
 limati sunt multarum aduersitatum viciis
 frequentium anxietatum turbidibus fla
 gellantur. Et ideo non incongrue de sta
 tu dignitatis possit suggeri illud p̄verbū.
 q̄ Habba. iij. Si quem habes hostem et
 mitte illuc & recipies flagellatum Tullius.
 Duo cellios es eo magis te sollicitus & an
 xium esse oportet Vnde ps̄ Ab altitudine
 diei timebo idest ab altitudine temporal
 dignitatis Item ad dignitatis gradū am
 biciosus homo qñq; paulatim exaltatur
 sed subito deicitur. sic arbor cum difficul
 tate eleuatur sed subito vi ventorum dei
 citur. Vnde dicit Bre. Paulatim ascen
 disti sed non paulatim descendes sed tan
 q̄ fulgur & sic satban. Item dignitatis
 altitudo quanto minus est in humilitate
 fundata: tanto minus crescit & minus du
 rat. Cuius exemplū patet in feno de quo
 dicitur in ps̄. Sicut sicut fenam rectorū
 q̄ primū euellatur exaruit. vbi dicunt.
 Sicut q̄ quanto fenam altius stat & mi
 nus pfunde radices eius inferius depri
 mit tanto minus crescit & citius arefcit.
 Sic homo quanto est in altiori statu si ra
 dices cordis non pfundantur in humili
 tate. i. sui humili cognitione & custodie se
 dultitate parum pficit & cito deficit ps̄
 Vidi impium. i. superbū super exaltatū

& eleuatum sicut cedros libani & transfui
 & ecce non erat.

Capitulum xviii.

Dignitate assimilantur spinis.
 Primo quidem q̄ spine es
 sub flore sunt se carpentium
 pungitine. & similiter diuitie
 etiam in flore mundane glo
 rie se assequentes pungunt pūctione labo
 ris in acquirendo timoris in possidendo
 & doloris in perdendo Vnde Petrus
 Rauenē dicit in quodam sermone Au
 ri custos seruatoz argenti securitates non
 bz: nescit quietez. & cui deest securitas ges
 pit: p̄ca diuesē ille nō cētū Innocētū dīc
 i supfluitate resolutū iactātia effrenatū cur
 rit ad libidīnē. & corruit ad illicitū & hūc ei
 istra penaz. que fuerūt oblectamenta cul
 parum. labor in acquirendo. timor in pos
 sidendo. dolor in amittendo mentem eius
 sēp fatigat sollicitat & affligit. Cetero qz
 spine sunt vestium laceratiue Sic diuitie
 lacerant interiores vestes virtutum. Vñ
 Bre. in omel. x. super illud Exiit qui se
 minat dicit. Diuitie spine sunt. quia cogi
 tationum suarum punctionibus mentem
 humanam lacerant. & cum vsq; ad pecca
 tum pertrahunt qñ inflicto vulnere crue
 tāt. Tertio qz sūt serpētū cōmūicatiue. Soc
 culariue p̄pter qd Eccl. x. dicitur qui dis
 sipat sepem mordebit eum coluber scilicet
 qui latitat inter spias. Sic diuitie laci
 bulum sunt serpentium infernalium p̄cie
 Tbi. vi. Qui volunt diuites fieri incidunt
 in tentationem & in laqueum diaboli & in
 desideria multa & inutilia que mergunt
 boies in iteritū. Quarto qz spine sui sui
 inuicem complexiue Sic enim se mutuo
 conplectuntur & facilius fasciculū spina
 rum excutitur q̄ partes separantur Sic
 diuitie habite difficulter bene dispensan
 tur. & ideo consultus est totum simul on
 deponere. fm̄ illud Mat. xix. Vende oia
 que habes & da pauperibz. Quinto qz
 spine sunt ignis incensiuē. Diuitie enim
 sunt materia ignis cupiditatis in presenti

Ps̄. Exarserunt. sicut ignis in spinis. &
 ignis infernalis in futuro. Isaac. xxxiii.
 Spie aggregate igni cōburentur Cetero
 qz spine sunt feminum suffocatiue Nam
 p̄pter suam densitatem radios solis inter
 cepunt. & rosas uas celi guttas ad ea q̄ sub
 eis sunt descendere nō permittunt. & ideo
 que intra spinas vel infra seminantur
 non de facili choalescunt. Vnde. Luce.
 viij. Aliud semen cecidit inter spinas & si
 mul croze spine suffocauerunt illud. Si
 militer diuitie suffocāt sas sollicitudine fru
 ctum seminis uerbi dei Et ideo dicit ibi
 dem Luce. viij. Quod autem in spinis ce
 cidit bi sunt que audiunt & a sollicitudi
 nibus diuitijs & voluptatibus. vite suffo
 cantur & non referunt fructum Cetero di
 uites qñ abundant diuitijs uisitantur & fre
 quantantur. qñ ho sunt pauperes conte
 mnuntur & abiciuntur. sicut arbor que di
 ligenter seruat & custoditur qñ fructus ē
 in ea. sed ablato fructu negligitur & expo
 nitur. vt patet in uineis que clauduntur &
 estodiuntur tempore fructus. sed postea
 exponuntur Pro. ix. Diuitie addunt ami
 cos plurimos. a paupere autem & bi quos
 habuit separantur

Capitulum xix.

Dctrina sacre scripture assi
 milatur apio Cetero qz a
 pium est herba que splenis &
 epatis. opilationes. i. vias opi
 latas aperit. Per epar autē
 & splenem que sunt duo membra intrinse
 ca & multum uilia corpori intelligimus
 duas intimas & uilissimas potentias aie
 scilicet intellectum & affectus Et sicut sple
 nē attrahit nutrimentum ab epate sicut bu
 mozem quo nutritur. sic uoluntas ab intel
 lectu trahit presens obiectum a quo moue
 tur Nam bonum apprehensum in intelle
 ctu est uoluntatis obiectum & mouēs ipaz
 utriusq; autem potentie uias aperit do
 ctrina sacre scripture. qz intellectui aperit
 uiam ad deum cognoscendum. & uolunta
 ti ad deum diligendum De quibus vijs

dicitur Pro. iij. Die eius uie pulcre et.
 Cetero qz apij uis semen & radix
 moribus uenentis succurrit. vt dicit Zi
 asco. Adorsus uenentis sunt tentationes
 diaboli quibus uerba sacre doctrine opi
 me docet homine obuiare Vñ dominus
 Mat. iij. a diabolo in deserto tentatus sa
 cre scripture Vba in quibus tentatione opa
 posuit Indurit etiam contra eū tris testi
 monia de lege quibus ipsum uicit & repu
 lit. sicut figuratū fuerat. i. Regū. xvij. in da
 uid qui goliath pstrauit tribus lapidibus
 de torrente. & sic christus diabolum supra
 uit tribus testimonijs. de lege vt dicitur in
 glosa. Quo exemplo etiam nos docemur
 sacre scripture Vbis repellere tentatozem
 Nam si tentat te de supbia & appetitu bo
 norum responde ei scripture est Eccl. ix.
 Quid superbit terra & cinis? & iterum Eccl.
 vii. Noli querere. ab hōne uicem ne
 qz a rege cathedram honoris. Si tentat
 de appetitu diuitiaz rīde scriptum est. i.
 Tbi. vi. Nihil intulimus in hūc mūdum.
 haud dubius qz nec auferre quid possum?
 Et iterum Qui uolunt diuites fieri inci
 dunt in tentationem diaboli. Item si ten
 rat de appetitu deliciarum carnalium Re
 sponde ei. i. Cor. xv. Caro & sanguis regnū
 dei non possidebunt Blosa Per carnē &
 sanguinē ueter & libido. i. peccata carnalis
 designat. Cetero qz apij tristitia expel
 lit & leticia inducit Nā ē quoddaz genus
 apij qd dicit apium risus. eo q̄ humoris
 melancolici sit purgatiuum tristitie expul
 siuū & leticie inductiuū. Imo dr qz si qz ipz
 in magna q̄ntitate reciperet ridendo eum
 occideret Sic doctrina sacre scripture me
 lancolia. i. rediū expellit Vñ Sapi. iij. Nō
 bz amaritudinem conuersatio illi? nec te
 diū conuictus ipsi? Itē tristitia interdicit
 Mat. bc. vi. Nolite fieri tristes. Itē ad lecti
 cia inducit. ps̄. Seruite dño in leticia Vñ
 libri sacre scripture magnū solatiū p̄bet
 tra hui? miseric incolati. i. Habba. xiiij.
 Habentes solatio libros sanctos.

Capitulum xx.

nota dēre
 12023

Clemosyna assimilatur car-
damomo. **C**Primo ratiōe
originis. qz cardamomuz est
semē arboris q̄ quaklā mō-
rositates facit in gbus semē
continetur Arboz ergo est penitētia q̄ in i
stis cordis radicata in terra. i. in corpe
nostro. p̄ficere et fructificare d̄z Del in ter-
ra hec arboz fructificare debet qz supra ter-
ram. i. in celo non est locus penitētiis ubi nullum
angit cōscientia criminis. In inferno No
non d̄z penitētia fructum v̄b̄ non potest
expiari delictum Et hac ergo penitētie
arboz p̄ducitur semē clemosyne Est enī
clemosyna opus satisfactoris q̄ quidem
ad penitētiā pertinet. Sed idco semen
vocatur qz in aliena terra scilicet indigen-
tis p̄mi carne seminata mirabiles fru-
ctus affert. **D**oc autem semen clemosyne
ab arboz. i. a penitētia in quibusdam
humorositatibus. i. cordis cōpassōibus p̄-
ducitur qz tota virtus clemosyne est ex cor-
dis cōpassione Augu. In affectu cordis
pensanda est clemosyna tribuentis. Et id
circo. vt in **M**oria. beatus **B**re. dicit Ille
perfecte tribuit qui cum eo q̄ afflicto tri-
buit afflicti quoqz alim in se sumit vt pri-
us in se dolentis passionem transferat et tūc
contra dolorem ipsius per ministeria con-
errat. **S**ecdo ratione coloris. qz illd̄ car-
damomi semen est melius q̄ subrufuz et
aliquantulum. Rufedo etiā clemosyna est
et dilectionis seruore nec dubium quin tā-
to melio: sit clemosyna quanto plus rubz
et charitatis flamma. **N**ō sine charitate
clemosyna ē omnino infructuosa. **A**posto-
lo dicente. i. **C**or. iij. Si distribuero in ci-
bos pauperum oēs facultates meas chari-
tatem autem non habeam nihil mihi pro-
dest **T**ertio rōe saporis qz illud etiam est
melius q̄ est acutus et dulcedini intermix-
tum **D**ebet enim dari clemosyna cum acu-
mine. i. cum subtilitate discretionis. et cum
dulcedine allocutionis qz interdum v̄b̄

est melius q̄ datum Augu. in **E**p̄. ad que-
dam comitem **L**auē p̄uidentis discretioz
clemosyne ita vt vtriusqz dantis et accipie-
tis sit solatiū. **Q**uarto rōe virtutis qz vt vir-
tutē fortādī cor cerchbrū et s̄dactū in cor-
de quidem est dilectio. in cerebro sensifica-
tio. in stomacho No nutritio qz sicut et
clemosyna pronocatur recipientis dilectio
In ea etiam demonstratur largientis sen-
sus et discretio. et ea etiā p̄uenit vtriusqz
partis nutritio. qz dantis quidem p̄ meri-
tum clemosyne retonetur sp̄s. sed recipie-
tis p̄ oportūā auxilijz refocillatur corp̄.
Item clemosyna assimilatur semini. qz
bonitas semis p̄m̄. **P**lū. considerat et tri-
bus **P**rimo et tempore qz illud semē est bo-
nū ad seminādum q̄ ē barnū vel trinum
Quedam est clemosyna que disponit bo-
minē ad v̄nū scilicet ad hoc vt liberet a cul-
pa sicut clemosyna peccatoris **D**an. iij.
Peccata tua clemosynis redāne Et ista
est quasi semē anniculum. i. v̄nus anni tū
Quedam No clemosyna valet ad duo. i.
ad satisfactoriē culpe et redēptionē pecc
vt clemosyna penitentis **T**ob. iij. **E**lemosy-
na liberat a morte sicut culpe. et non parti-
tur aiam ire in tenebras sicut pecc. et ista
est vt semē bimum **Q**uedā autē valz ad
tria sicut ad p̄seruandū a culpa. ad euadē-
dum supplicia. et ad intrandū p̄mia. sicut
clemosyna iusti et est quasi semen trinum
Secdo consideratur bonitas seminis et
pondere qz illud est optimuz quod est gra-
uissimuz. pondus autē clemosyne et cuiuslibet
boni operis est ex charitatis affectu. qz
tanto clemosyna p̄t̄ valet danti quāto cū
maiori charitate dat. **T**ertio p̄siderat et
coloris. qz illd̄ semē meli-⁹ ē q̄ magis albū
interius ē Sed quasi modulla alba ē intē-
tio pura **N**ō illa clemosyna ē bona q̄ dat
cū itētiōe pura **D**at. v. **E**t at faciete elinā
necstat sinistra tua quid facit dextra tua

Capitulum. xij.
Loquentia sapientū assimilā-
tōdofitari arboz. **C**Primo
rōne. ḡofitatis qz viriditas et

copiositas foliorū reddit arbozē ḡofam
aspiciētib̄. Similit̄ efficacia et affluētia v̄-
boz reddit sapiētē ḡofosū audientibus
Dā. **D**iffusa ē gratia in labijs tuis. **C**Sz
nō. h̄ qz ad ḡofaz eloquentiā plura regunt
Nā h̄z **D**alēriū mariniū **D**octrine et elo-
quentē ornamēta et p̄nūciatōe apta et cōue-
nienti corpis gestu cōsistūt **Q**uib̄ qz se in-
struxerit tribus modis homines aggredit̄.
Aures penetrando. oculos demulcendo. et
animos inuadēdo. sicut etiā **S**ene. in ep̄ta
dicit **D**e apta aut̄ p̄nūciatōe **V**boz loq̄
Lassio. super ps. lxxij. **E**loquentes ē ille qz scit
parua s̄misse. media tēpate. magna grādī
ter dicē. qz scit inuēire p̄clare. enūciare ma-
gnifice. disponere apte. figurare varie **I**dē
et dicit. qz bon⁹ doctor p̄beniat apte. nar-
rat aperte arguit acriter. colligit fortiter. or-
nat. et cetera. docet. delectat et afficit. **C**Secū-
do rōne viriditatis. qz folia tenellos fruct-
u a v̄nus pluujs et caumantib̄ muniūt. et p̄
eis tāqz scutū ictus recipiūt. **S**ic sapiētum
Vba tenellos hoies. i. sp̄a debiles siue pu-
sillanimes a v̄nis p̄secutionū. et a pluujs.
i. impetu mandātum tribulationū et a cau-
mantib̄ internaz tentationū. cōfortādo. in-
struēdo. minādō. muniūt et defendūt. **E**t in-
terdū etiā sapientes et eloquentes viri. p̄ pa-
tria seu ciuit̄ suis siue aduersit̄ib̄ contra-
dicēdo siue salubriter consulēdo siue **V**su-
cias et nequicias detegēdo inuidētum vt
hostiū ictib̄. **L**odis et p̄secutionib̄ se expo-
nūt **I**sa. xxxij. **P**osuit os meū de. q̄i gla-
diū acutū **N**ō p̄tra eos qz hoc nō faciunt
d̄ **E**ze. iij. **N**ō opposuist̄ vos मुख. p̄ do-
mo istā **T**ull. in rhetoricijs. **Q**ui ita se ar-
mat eloquentia nō vt oppugnet cōmoda
patric. sed vt et p̄ his pugnare possit is mi-
bi vt et suis et publicis reb̄ v̄lissim⁹ atqz
amantissimuz suis. **T**ertio rōne firmitat̄
qz folia cito a v̄to mouent̄. et hincinde q̄-
sant. sed p̄pter abundantā humoris non
facile ab arbozē diuidunt̄. **S**icut ḡofosi
in v̄bis licz a v̄to vane laudis et fauoris
dominā plerūqz aguntur. tñ si habēt abū-
dantiā humoris. i. diuini amoris siue iternē

deuotiois nō facilliter ab arbozē cbristo vt
ab arbozē virtuose vite p̄ elationē vel va-
nam gloriā sepe rant̄ ps. **F**olijz ei⁹ nō de-
fluet et omnio quecūqz faciet p̄scrabunt̄.
Del tūc folia. p̄pter v̄tū ab arbozibus ca-
dūt. qñ viri eloquentes p̄pter merā obtiu-
tescūt **S**ed hoc amicis dei non accidit. qz
eos intimi amoris **X**pus ab omni timore
defendit **A**ctu. iij. **P**etrus et **J**ohānes
hoc humore. i. amore sp̄s cōfortati p̄ncipi-
bus sacerdotū p̄hibētib̄ ne docerent in
nomine iesu r̄derūt **N**on possum⁹ qz au-
diuim⁹ et vidimus nō loqui **Q**uarto rōne
fructuositatis. qz fruct⁹ sub folijs sūt p̄mo
virētes. tandē maturescunt. et calore solis
dulces fiunt qz pluujs amari succrunt. **S**ic sa-
piētēs viri sub folijs **V**boz p̄ducunt fru-
ct⁹ opum. qz fructus apparent virides. i. gra-
tiosi aspicientibus et maturi. i. discreti disci-
pulis. et dulces. i. sapidi suscipiētib̄. **F**aci-
unt enī viri sapiētēs opa ḡofosa discretā
et fructuosa. vel eoz fructus. i. act⁹ sunt viri
des p̄ fidē. maturi p̄ sp̄m. dulces p̄ carita-
tem **E**t hic est calor solis. i. amor cbristi qz
oia facit dulcescere et amara queqz **L**an-
rx. **F**ruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. **E**t attē-
de qz sicut modici p̄ci ē i arbozē fr̄dofos-
tas sine fructib̄. ita modici valoris **V**bo-
sitas sine opibus. p̄pter q̄ dicit **B**re. in.
vj. li. **M**oria. qz ille bñ loquēdi faciūdiā p̄-
pit. qz sinum cordis p̄ recte viuēdi studia ex-
tendit. nec loquētē cōscientia p̄pedit cū im-
guā vita antecedit. **Q**uinto ratione mu-
tabilitatis. qz quarādā arborū folia in estā-
te viridia et decora sūt. in autumno palle-
scūt. sed in hyeme cadūt et in terra putres-
cūt **S**ic eloquentia sapientū seculi in estāte.
i. in tpe fauoris virescit p̄ vigore. sed in au-
tumno sole decrescit et deficiētē humano
fauore pallestat. i. d̄bilitat p̄ timore **I**n hye-
me aut̄. i. p̄secutionis tēpore cadit. i. penit⁹
deficit p̄ obmutionē. et aliqui i terra putre-
scit p̄ mali cōmēdatōne et approbationem
siue fauorationem. **E**t tunc dicendum est
eis illd̄ **I**sa. xl. **D**e vobis qui dicitis bo-
num malum et malum bonum.

Capitulum .xxij.

Fortitudo ad bene faciendū
 vt ad malū dimittedū diuer
 simode fieri debz fm diuer
 sa qualitate eoz quos hozta
 ri o3 Lu⁹ exēplū apparet in
 ficu. Nam ficus sterilefcit aliqñ ob defectū
 humoris. aliqñ xpo ppter nimiam abun
 dantiam humoris. s; si accidit ob defectuz
 humoris subuenitur ei q̄ pueniētē simū e
 aquam dulcē. sed si supabundat humor ar
 bore clauis perforat̄ r sic humorē euacuat
 Illi at̄ boies sterilefcunt. i. a fructu bonoz
 operum deficiunt r hoc ē propter defectuz
 humoris idēst propter defectum vigoris
 q̄ vicio subiecti sunt pusillanimitatis r ti
 moris. r isti iuuandi sunt cum simo q̄ plā
 tā calcfacit. i. cum doctrina vel exhortatiōe
 inflammante r accedente ad bonum r cū
 aqua dulci. i. cum dulcedie doctrine r ver
 boz. vt attrabantur ex ipsa dulcedie exhor
 tationis ad humorē dōitatis. Nam si ptra
 tales pusillanimes quis vteretur asperita
 te verboz pot⁹ desperarent q̄ proficerēt
 r ideo qui talis est sicut dicit Prosper in
 libro secūdo de vita cōtēplatiua leniter ca
 stigatus reuerentiā exhibet castiganti: Al
 peritate autem nūmic increpationis offen
 sus nec correctionem recipit nec salutem.
 Datet ergo q̄ in exhortatione talium si
 appareat calor amoris impellens r dulce
 do verbozum demulcens sequitur bonoz
 operum secunditas crescens. Illi autēz ad
 modū ficus sterilefcunt ppter humidita
 tis excessum. qui bona opera ex superbia
 dimitunt. vel ex nimia abundantia tem
 poralium que inducit ad superbiam r con
 temptum spiritualium. r tales perforandi
 sunt clauis. i. terribilibus r asperis verbis
 Eccl̄s. xij. Verba sapientum sicut stimuli
 r quasi clauis in altum defici.

Capitulum .xxij.

Feruo diuini amor⁹ augetur
 ia afflictione carnis. r abūdā
 ter deuotionis. cuius exēplūz
 apparet in pino. Nam pinus

que exterius habet durum r grossum cor
 ticem sed interius multum humorem pin
 guē. de facili r multum inflamatur si igni
 aliquo casu applicatur. Ille ergo exterius
 habet durum corticem r asperum qui car
 nem suam per duram abstinētiāz vel as
 peros labores affligit. Ille interius habet
 multum pinguedinis qui multaz babz de
 uotionem mentis. r h per diuinum amo
 rem faculter r fortius inflammatur. dum
 alicui ignite. i. affectuose rei applicatur siue
 affectuose verba audiendo ps. Eloquium
 domini inflammauit eum Siue deuotas
 scripturas intelligendo. Lu. vltimo Non
 ne cor nostrz ardens erat i nobis duz loq̄re
 tur in via r aperiret nobis scripturas. Si
 ne de passione iesu christi meditando. qua
 ibi ostensus est singularis amor saluatoris
 scz in opere nostre redemptionis. r iō ma
 xime debet in nobis accendere ignēz amo
 ris. Vñ Ber. super Can sermonē. x. dicit
 Dilēxit nos deus dulcī sapienter r fortiter
 Dilēxit nos deus dulcī sapienter q̄ carnem hnduit
 sapienter q̄ culpam vitauit fortiter q̄ mor
 tes sustinuit. sed super omnia reddidit se mi
 bi amabilem bone iesu calit. quem bibi
 sti opus nostre redemptionis. Hoc enim
 omnino amorem nostrum vendicat sibi. b
 unq̄ nostram deuotionem blandi⁹ allicit.
 iustus erigit. artius stringit r vehemēti
 us afficit.

Capitulum .xxiiij.

Fides assimilatur amigdalō.
 qz amigdal⁹ est añ omnes ar
 bores flozina. oibus enim ar
 boribus prior se floribus ve
 stit. r ad fructum añ ceteras
 arbores se disponit. Sicut virtus fidei debz
 in corde hominis ante omnes virtutes flo
 rare. Nam fides est sicut dispositio mētis
 ad charitatem r ad alias virtutes. Vnde
 sicut flos est dispositio ad fructū ita act⁹ fi
 dei qui ē credere est dispo ad act⁹ charita
 tis r ceteraruz virtutum. Ex qua re patet

dum fides credendo puenit ante om
 nes virtutes florēcit r ad fructus virtutū
 idēst opera se ante ipsas disponit. Vnde
 Apost. Heb. ij. Fides ingit est speranda
 rū substantia rerū rē. Nam sicut substan
 tia natura antecedit r accidētia cōsequun
 tur quodam ordine substantiam. ita fides
 antecedit spē r ceteras virtutes. Et ideo
 ipsa fides a sanctis fūdamētū vocat vir
 tutū tam infusaz q̄ acquisitaz super q̄
 construat totū edificū spūalium virtutūz.
 Et ē assimilatur radici ex qua tota arbor
 exurgit. Et ideo Aug. dicit super Joā. Si
 cut in radice arboris nulla prozquis appa
 ret pulchritudinis spēs. tamen quicquid ē
 in arbore pulchritudinis vel decoris ex il
 la procedit. Sic ex fidei humilitate quicquid
 meriti quicquid beatitudinis aia suscepti
 us ē ex fidei fundamentō procedit. C. Se
 cūdo qz amigdalus ē culture expositus.
 Nam vt dicit Arist. hec arbor cultura indi
 get maxime cū antiqua ē. r plus fructifi
 cat antiqua q̄ nouella precipue si sit bene
 cula. Vnde vt possit magis esse fructife
 ra clauis ē in radice perforada. Sicut fides
 indiget cultu r custodia boni operis. Alio
 quin est infructuosa r vt arbor mortua vt
 patet Isa. ij. Fides aut̄ quasi nouella fuit
 in patribus antiquis qui fuerūt ante xpi
 aduentū. Et ideo minus fructifera. Sed
 nūc in nobis qui sumus in quos fines se
 culoz deuenerūt est quasi antiqua. r tamē
 nostra fides post xpm si studiois operib⁹
 fuerit culta est meritorz fructibus magis
 copiosa. sed est in radice cordis clauis ti
 moris r amoris perforanda. vt timore ex
 ceteris r amore operet qz fides p dilectio
 nē opat vt dī Gal. v. Aug. Lū dilectiōe
 fides xpiani sine dilectiōe fides demonis.
 Qui aut̄ non credunt peiores sunt q̄ de
 mones r tardiores. C. Tertio qz amigda
 lus est morboz curatiua. Dicit enim Dia
 sco. qz tota arbor amigdaloz est medicina
 lis. Habet enim medicinale solidū. i. radi
 cem qz radix eius elixata r trita maculas
 vultus purgat. Sic fides elixata charitatē

calore r trita tribulationū perpeffione pur
 gat maculas faciei. i. consēcti Actū. xv. Si
 de purificans corda eoz. C. Item habent
 medicinale comam. i. corticem r frōdes
 qz cortex eius r folia sunt ēt mūdificatiua
 r sanatiua. Cortex aut̄ r folia fidei sūt ver
 ba confessionis fidei quibus iterioz fides
 exterius ostendit. r hec ē sunt sanatiua. qz
 sicut dicit Apo. Roma. x. Corde creditur
 ad iusticiā. ore aut̄ cōfessio fit ad salutem.
 Item habet amigdalus medicinale ole
 um. qz oleū de amigdalis contra multas
 valet infirmitates. Nam vermes r lum
 bicos in corpore necat. mensuras purgat.
 contra surditatem efficaciter iuuat. r auri
 um sanem mūdat si auri tepidū instillet.
 Flores etiam eius decocti in oleo cada
 ucos r lethargicos curant. cum melle triti
 moribus obuiant r vlcera sanant. Oleūz
 aut̄ fidei est oleum sacramentale. i. vnctio
 nis extreme quod ē in virtute fidei valet
 contra infirmitates corporales r spūales.
 Vñ dicit Ia. v. Infirma quis ex vobis
 inducat p̄chyticos ecclesie r orient super
 eū vngentes eum oleo in nomine domini
 r oratio fidei saluabit infirmū r alluabit
 eū dñs. r si in peccatis sit remittentur ei.
 Item habet medicinale fructū. Nam
 fructus amigdali homini proficit. quia de
 dulci amigdalō dicit Diasco. qz si recens
 cū suo folio comedat stomachum confor
 tat r ebrietati resistit. Et tamen dicit qz si
 vulpes amigdala comederit moriet. Vñ
 sepe quod est medicina homini est vne
 nū alteri animali r econuerso. Sicut fruct⁹
 idēst opera fidei ostensa r folia. i. verba fi
 dei audita stomachū. i. appetitūz hominis
 scz fideliter r deuote recipientis confortāt
 r accendūt ad bonū. r ebrietati. i. stultitie
 r deuotioni heretice prauitatis resistūt. vul
 pes. i. fraudulentes hereticos inde morit.
 Quia duz ex verbis fidei vel exemplis oc
 cationem r fomentum erroris assumit. vñ
 fidelis vitam accipit. ipse mortem incurrit.
 Item fides assimilatur castane. C. Pri
 mo ratione edificationis. qz ex hac arbore

sumuntur ligna solida & fortia ad domos construendas. Hec ligna fuerunt. Apostoli & eorum discipuli solidi per vitam. fortes per patientiam vel solidi in sustinendo. fortes in operando ex quibus domus dei. ecclesie primitus constructe fuerunt.

Secundo ratione pullulationis. qz bec arbor vt dicit Iffidonus vt excisa fuerit tā qz silua pullulare consuevit. Sic accidit beatis martyribus. qz quanto magis opprimebant eos hostes tanto magis crescebant. Tertio ratione castrationis. Dicit enim castanea a castrando. eo qz fructus dū affat castrari est necessarium. In fide autē xpi multi sūt qui vt diuisio amoris maie inflāntur. & vt ad regnum celorum introducantur semetipfos castrāt. nō ferri violentia s; voluntaria continētia. sicut xps dicit. Mathe. xix. Sūt & cuncti q semet ipsos castrauerūt ppter regnum celozū.

Quarto fides affat castaneae ratōe ad ministratiōnis. Quia castanea ministrat nobis primo ex suo ligno carbonēs ardētes. quib; fabri vūtur ad emolliēdū ferrum. Isti carbonēs sūt fidei exempla seruētia. quib; etiam peccatoz corda dura & ferrea inflāntur & emolliuntur ad bonum. Item ex suo fructu dat nobis alius dulces. Et ita sūt doctorū sacozum si dei dulcia verba que mentes audiētū delectabilē nutriūt. Item ex suo cortice si ue solijs habem; medicinales vrutes. Nā cū sale trita & cū melle tēperata mors canis rabidi sanat. Hec sūt fidei sacramenta quibus mors; canis rabidi. i. mors peccati quam diabol; ex inuidia in hominē impit; curat. Itē fides affatutur sinapi. sicut granum sinapis & c. Et primo ratione complexionis. qz est calida & sicca in quarto gradu. Quia s. fides debet quadrupliciter calefcere & feruere primo in corde assentiendo. Roma. x. Corde credis ad iusticiam. Item in ore predicando. Romano. x. Ore autē confessio fit ad salutē Item in opere se manifestando. Ja. ij.

Stendam tibi ex operibus fidem meam Itē oratiōe nō befrando. Ja. ij. Postulet autem in fide nihil befrans. Secundo ratione purgationis. qz comesta ad cerebrum fumat. & ipsum mirabiliter purgat. Vnde Augustinus. i. de trinitate. Adētis humane acies inuisibiles in tam excellenti luce non figur nisi per iustitiā fidei emū detur. Tertio ratione curationis qz dicitur valere contra multas infirmitates. Valet enim hydropticis. epilēticis. letbar gicis. & paralyticis. Nam poros aperit. & humores nervos oppellentes dissoluit. S; fides multo magis valet ad oēs infirmitatē tam corporalem qz spiritualem sanandam. Mathe. ix. Fides tua te saluum fecit.

Quarto rōne multiplicatiōnis. quia et minimo grano sinapis multa grana producantur. que fronde flore & semine in immensum dilatantur. Et ita etiam bec herba se multiplicat vt vbi semel seminatur vit locus iude vterius liberatur. Similiter fides xpi quamuis fuerit a principio parua per humilitatem & in paucis seminata tamen postea est in immensum augmentata & dilatata in fidelibus & in peccationibus & in vrutibus.

Capitulum. xrv.

Alius licet sit a patre secundū naturam nō tamen debet imitari eius maliciam. cuius exemplum apparet in rosas que ex spinadura oriuntur. sed naturam spinarum non sequuntur. Nam spinas nō est odorifera nec pulchra nec ē molles sed aspera. nec etiam ad medicinam reperitur valida. Sed e contrario rosa suo odore olfactum afficit. suo decore visum patet. suauitatis mollicie tactum lenit. Sed vrute sua multis. lāguozioribus rosa succurrit. Sic filius si habuit patrem per infamiam ferentem debet ipse studere vt habeat famam redolentem. Et si habuit patrem moribus displicentem. debet ipse studere vt habeat morum pulcritudinem completam. Item si habuit patres asperum &

penitentem dedit ipse conari vt habeat cōuersionem meam & lenem. Itē si bñr patre ligua vulnērate d; ipse cōari vt deat ligam medentem. Vnde patet qz parentes in eo qz mali sunt a filijs sequēdi non sunt. nec etiā diligēdi. qz in quantum mali sunt sumo patri contrarij sunt & sicut dicit Augustinus. Amāus est generator. s; preponendus est creator. Debeo. xij.

Patres carnis habuimus crudiores & reuerēdamur eos. Nā multo magis ob tēperabimus patri spiritum & viuemus.

Capitulum. xv.

Fortuna assimilatur feno. Fenum enim qz dia viret & fronde frondētes & prata vestit & ornatur & sua venustate. intuetiū oculos reficit & delectat. Sed feruente sole humiditas eius sumitur & herba que flozende ridere videbat a sua gloria totaliter spoliatur. & pabulum ignis efficitur. Similiter fortuna boniis vret quando est cū corporis incolumitate vel venustate fronde quando est cum ubertate diuitiarum. vel quādo ē cum cōsanguineozum seu amiceozum circūstantium pluralitate. Sed tunc montes vestit quando est cū honore & dignitatum sublimitate. Tunc enim vestit prata. quando est cum fame dilatatione & claritate. Talem autē fortunē venustatē vniuersoz oculi cū admiratione intuentur. in eius intuitu amici reficiuntur & delectantur. Sed feruente sole. i. forti psecutione deiciēte vel aduersitate depunēte vel vehemēti infirmitate consu mente hūiditas eius. i. nature vel fortunē consu mitur vigor. & a sua gloria p priuationē boniis. vel p ruinā mortis totaliter spoliatur & pabulum ignis. i. furoris psequētis. vel gebene alūnis infernalis efficit. Ja. ij. Exortus est sol cū ardore & arcescit fenū & flos eius decidit. & decore vultus eius deperijt. Sene. i. quadā ep. Hāc imaginē alo mox pone Indos facere fortunā. & etiam banc mortaliū curā. bonozū diuitias. gratiam excutere. quoz; alia inter sapientium ma

n; scissa sūt. alia ifida societate diuisa alia magno detrimento eozum in quos deueniunt potentia.

Capitulum. xvij.

Ratia dei assimilatur oleo. Primo rōne pscruatiōis qz diuinitus & penetratiue est virtutis. & iō in vasis vitreis vel vitreanis meli; qz in ligneis pscruatur. Vasa nāqz lignea porosa sūt. & difficiliter mundant a sordib; qz vitrea qz sūt oino solida. Sic gra dei i vasis vitreis. i. in cordibus mādīs & solidis esse h; Requirit enim aiām mudā per innocētiā. vel saltem p penitentiā. & solidā p sapientiā qz cor fatiū qñ vas cōtractū vt dicitur. Eccl. xxi. Secūdo ratione effusiōnis. Nā si in aqua se gis miserit & oleum in ore posuerit. ipsiqz in aqs effuderit aquas adeo claras facit. vt ea que sunt in fundo vitri possint. Sic hoi in aqua tribulatiōis posito. oleū diuie grē ipsā aquā. i. tribulatiōem ei clarā facit vt scz ex ea illuminetur ad sui cognitiōem vel dei pscruationem. Postet etiam hoc referri ad gratiam doctrine qz est in sanctis predicatoribus. qui oleo ex ore effuso. i. gratia & dulcedine sermonis si ue doctrine aquā sapiētie salutaris ignorātib; vel errātib; dilucidat & declarant. Vñ talid; ipsa sapiētia pmiū pmittit dicēs. Eccl. xxxij. Qui elucidat me vitam eternam bebūt. Tertio rōne vntiōis. Est enim multiplex vntio olei diuersos effectus vel mōs grē representās. Est enim quedam vntio dignitatis. sicut ē vntio regum de qua dicitur. iij. Reg. ij. Assumpsit sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo & vntit Salomonem & ceciderunt bucina. & dixit omnis populus. viuat rex Salomon. Hec est ergo vntio gratie que ad illos pertinet qui se vel alios per iusticiam bene regunt. Esa. xxxij. Ecce in iustitia regnabit rex. Item est quedam vntio sagacitatis sicut erat olim vntio pugilum. que fiebat ad cautelam: ad quam referri posset. vntio que habetur primo Regum decimo sexto. Quia samuel dixit

David in medio fratrum et directus est
 spūs dei in eo in die illa. Hec est illa vn-
 ctio gratie que pertinet ad omnes qui per
 astutam pugnam vincunt alios. Item
 est quedam vinctio iocunditatis et hec vn-
 ctio est mulierū que se ad iocunditatem et pul-
 chritudinem vngūt Daniel. xvi. Dixit su-
 sanna. Afferte mihi oleum et smignata
 est. Et hec est vinctio spūalis leticie que p-
 tinet ad nitorem et decorem conscientie.
 Item est vinctio sanctitatis sicut sacer-
 dotes. De qua dicit Ero. xxxvii. Composuit
 et oleum ad sanctificationem vnguentū et.
 Et hec est vinctio deuote orationis que cō-
 pertit non tñ sacerdotibus sed omnib⁹ de
 uote orantibus. Item est vinctio credu-
 litatis. i. fidei sicut vinctio baptizatoꝝ que
 est ad fidei susceptionem. de qua vinctioe
 dicit Rabanus. In vinctioe baptismi de-
 scendit spūs sanctus ad habitationem deo
 consecratam. Hoc igitur pertinet ad om-
 nes illos qui fidem susceptam bene con-
 seruant. Item est vinctio firmitatis. sicut
 vinctio confirmatorum: vt dicit eps. Confi-
 gno te signo crucis. confirmo te chrismate
 salutis. Hec pertinet ad omnes qui sunt
 confirmati et solidati per charitatem. Item
 est vinctio sanitatis sicut est extrema vinctio
 infirmoꝝ. De qua Ia. v. Vngentes cum
 oleo sancto et. Hec pertinet ad omnes q
 se infirmos per humilitatem reparant.
 Item gra dei conseruatur in asperitate
 et in humilitate. Vnde assimilatur frum-
 to. Cuius proptiū est includi et conseruari
 in tbecis asperis habentibus in sumitate
 spicas pungentes contra incursum auis
 munientes: Vnde ab illis spiculis spicam
 defendentibus spica dicitur quibusdam quoq;
 folijs seu varijs culmis ambitur et sulci-
 tur. ne fructus pondere incurretur. Quasi
 enim spice asper et vel quasi spine pun-
 gentes sunt aduersitates et tribulationes pre-
 sentes. in quibus per patientiaz gratia cō-
 seruatur. ne ab auiculis idest tentationib⁹
 diabolicis aueratur vel spice et ariste aspe-
 re sunt opera penalia penitentie in quib⁹

etiam gratia conseruatur. Vagina autem
 includens et tenens granū scminis ne ca-
 dat est humilitas cordis sine qua gratia se-
 men minime seruari cept. Item gratia
 dei assimilatur cepe. Primo qz cepe co-
 mestum secundum Diacono. venenum edu-
 mestum et hoc competit diuine gratie in quan-
 tum de corde hominis extrahit venenum
 cupiditatis. Nam cupiditas rerum tem-
 poralium secundum Aug⁹. est venenum
 charitatis. Secundo qz succ⁹ eius cali-
 ginem oculorum detegit. Hec caligo est
 cecitas siue obscuritas superbiorum qui
 euanescent in cogitationibus. et obscura-
 tur insipiens cor eorum. Sed hanc caligi-
 nem. cepe succ⁹. i. diuine grē virtus siue lux
 detegit et expellit. Tertio qz cepe come-
 stum fastidium tollit. Quod competit diu-
 ne gratie in quantum excludit accidiam
 ne gratie in quantum excludit accidiam
 que fastidium spiritualium. deliciarum in-
 ducit. Quarto qz cepe comestum preci-
 pue coctum oris fetorem minuit ventrem
 molli. et cibos condit. Que omnia compe-
 tunt gratie in quantum refrenat vicium
 gula. quia gulosisitas facit os fetidum pro-
 pter cibi superflui in stomacho corruptio-
 nem. Item quandoqz facit ventrem durū
 propter superflui cibi indigestionem. Item
 cibum facit insipidum propter nimiam sa-
 turacionem. qz anima saturata calcabit in-
 uum. vt dicitur. Dion. xiiij. Vnde gratia
 ista remouet et inducit contrarium dū ga-
 lam excludit. qz per cibum parcum et tem-
 perarum nec os fetet. nec venter indura-
 tur. nec cibis desipit sed sapit et maxime
 condimento famis quod abstinentia im-
 mittit. Quanto quia cepe comestum visco-
 sos humores incidit. Quasi enim viscosi
 humores sunt luxuriosi amores quos vi-
 uina gratia precipit et tollit. Sexto quia
 succus cepe auribus instillatus cum lacte
 mulicris eius dolorem minuit. Quia sci-
 licet diuina gratia mitigat dolorem ire q
 precipue generatur in auribus. i. in auditu
 verborum displicentium. sed ad hoc etiam
 adiuvat lac mulicris. i. dulcedo lingue et

infantis satisfaciētis auribus instillata ira-
 ti. Septimo qz morsum canis rabidi ex-
 tinguit et curat. Morsus enim canis rabidi
 est detractio hominis inuidi que gratia
 diuina extinguit inuidiā expellendo vel sal-
 tem contēnendo. Item gratie diuine abū-
 dantia eleuat ad contēplandū et corrobora-
 rat ad patiendū confortificat ad pferendū
 Cuius exemplū apparet in pinguedine humo-
 ris. crescit tamē in locis motuosis valde
 aridis et lapidosis. Et itē nullo calore vel
 frigore tacta deponit virorem vel solia. Il-
 le autē abūdat in pinguedine. in quo ē abū-
 dantia gratie sicut patet. ps. ad deū vi-
 tens. Sicut adipe et pinguedine repleatur
 sia mea. Et talis in monte. i. in altitudine
 contēplationis crescit et loca aspera et lapi-
 dosa diligit. i. aduersa nō refugit et viroz
 virtutū nec calore pspiritatis nec frigore
 aduersitatis deponit. Item gratia dei assi-
 milatur cucumeri. Primo qz cucumer
 hz virtutē refrigeratiuā. Est enim humoro-
 sus et frigidus natura. Vnde dat febrici-
 tantibus. Sic gratia dei refrigerat aiam
 ab inordinato ardore vicioꝝ. siue auaritie.
 siue ire. siue cuiuscūq; inordinati appetit⁹.
 Secūdo qz hz virtutē purgatiuam ex
 eo qz soluit ventrē et per cōsequens pur-
 gat. Sic gratia dei soluit mētē peccatoris
 et purgat per fluxū compūctionis. i. per la-
 crimas penitentie. Tertio qz hz virtutē
 sanatiuam. Nam solia cucumeris si frice-
 tar medent vulneribus que ipressit cani-
 nus morsus. Caninus enim morsus tenta-
 tio priua fuit diaboli inuidētis qui nobis
 in primis partibus ipressit vt Beda di-
 cit quatuor vulnera scz ignorantia concu-
 piscētia infirmitas et malitia. Sed hec
 vulnera solia cucumeris. i. sacramēta gra-
 tie remouent atq; curant. Nā cōtra igno-
 rantiam est sacramētū ordinis. cui⁹ vna
 clauis est scia discernendi. Contra cōcupi-
 scētia est sacramētū coniugij contra in-
 firmitatem valet cōfirmatio. Contra ma-
 litia vō valet eucharistia que est sacramē-

tum charitatis que per se opponit mali-
 cie. Valet enī hec solia gratie ad sanan-
 dum generaliter omniū peccatoꝝ vulnera
 qz ab originali sanant baptismus ab actua-
 li mortali penitētia a veniali extrema vn-
 ctio. Apoca. xxiij. solia ligni ad sanitatem.
 Quarto qz cucumer hz virtutē cōfor-
 tandi quib⁹ anim⁹ deficit odore succurrit.
 Sic gra deficitib⁹ i tētatōe vel tribulatōe
 succurrit. Hec enī est qz trib⁹ pueris i cami-
 no ardenti positus fecit mediū fornicis qz
 ventū rois qui ipsius flāme calorem re-
 pressit vt habet Daniel. iij. Vnde Apo-
 fidelis est deus qui nō patietur vos ten-
 tari supra id qd potestis. sed faciet etiaz cū
 tentatione pronētū vt possitis sustinere.
 Item gratia dei assimilatur diptanno
 que est herba eiciens partū consumēs ve-
 nenum et excutiens ferrū. Nam primo qui
 dem diptannus hz virtutem dissoluendū
 attrahēdi et consumēdi venenum. Item
 hanc herbam primo cerue ostēderūt. Nā
 eam māducant vt facilius pariant. et si sa-
 gitta fuerint percusse querūt diptannum
 quo ferrū in vulnere instictū excutāt. sicut
 Basi. et Ambro. dicunt. Similiter gratia
 dei cōsumit venenū auaritie. Hoc enī est
 venenū vt supra dicitur est qd sua frigidita-
 te calozē cordis. i. charitate extinguit. Item
 educit partū. i. expellit luxurie peccatoꝝ. qz
 partus cōcipit ex opere luxurie. Item ex-
 cutit ferrū. i. duriciā superbie.

Capitulum. xviii.

De deliciis nō introda-
 rit natura sed voluptatis
 culpa. Cuius exemplū appa-
 ret in quercu qz quercus
 dicitur a querendo eo q
 antiqui ad esum glandes
 quercus querebāt. Et sic
 ieiunium non carnibus aut delicijs. sed so-
 la glande soluebant vt dicit Boetius in li-
 bro de consolatione. Vnde humanus ge-
 nus in tota prima crate fuit sine carnibus
 et delicijs varijs cibozum. et ideo mirandū
 est quomodo voluptas tñ creuit que a tā

ta paritate inchoavit. **Ecclesi. xxiij.** In initium vite hominis panis et aqua. et tamen bo- die sicut Innocentius dicit de vititate co- ditionis humane gulosis non sufficit fructus arborum. non grana leguminum non etiam radices herbarum. non pisces maris. non bestie terre. non aves celi sed querunt pi- gneta. parantur aromata et nutriunt alii- lia. capiuntur obesa que studiose parantur ante cocos. que laute preparant officio mi- nistro. Alius ruidit et colat. alius osidit et cohsit. substantiam suertit in acidis. naturam mutat in fame. ut saturitas tra- feat in esurie. reuocat appetitum ad irritan- dum gulam non ad sustentandum naturam. non ad necessitatem supplendam sed ad auuiditatem replendam. **Item** gule vici- um assimilatur coziandro propter quinq. **Primo** quia eius semine est minutum et candidum in vino dulci datu homines ad luxuriam promouet facit. Similiter gu- la per splendidum cibum et dulcem potu- inclinatur ad luxurie actum. Hieronimus in quoda sermone. Semper saturitati iuncta lasciuia est. vicina sunt sibi venter et genua- lia pro membrorum ordine ordo vicio. **Secundo** quia si quis et coziandro nituis accipit amenciam et frenesim incurrit. Similiter per supfluitatem gule. et preci- pue quantum ad potum homo per ebrie- tatem efficitur velut amens et freneticus. Nam sicut dicit Petrus raueri. in quoda sermone ubi regnat ebrietas ratio exulat intellectus obtuditur consilia deuiant iu- dicia subuertuntur. **Tertio** quia hec ber- ba cum suo semine canibus venenosa exi- stit. Lanes enim contra lupos latrantes et lin- guam medicinale habentes predicatorum sunt quibus gule viciu precipue est nociuum. **Vnde** dicebat Apo. i. Corin. iij. Castigo corpus meum et in seruitute redigo ne forte cu alijs predicauero ipse reprobus efficiar **Quarto** quia coziandru in cibo sumptus calefacit et somnu inducit. Similiter gule viciu inducit somnu corporis et somno- lencia. i. pigritia metis. **Re. xij.** Comedit

et bibit et rursus obdormiuit. **Quinto** quia hec herba licet integra sit et odorifera tamen fricata manibus fetida fit. Sic etiam gule materia scilicet cibus quous primo odorife- rus et optime sit parat. postea tamen effici- tur fetidus in exitu de ventre. Et ideo si- cut dicit Algazel. Lincunqz cura vel sol- licitudo versatur circa id quod ventri ingre- ditur eius valoris est quod inde egreditur.

Capitulum. xxxv.

Humilis homo et dulcis fe- rocitatem mittit hominis superbi et crudelis. Cuius exemplum apparet in ficu: quia si tauri ferocissimi ad arborem fici ligentur protinus ac repente mansuescere comprobantur. **Item** ficum enim que habet interiori lacteu humoris et vinctuosum et exterius producit dulcem fructum intelligit hominem qui intus ha- bet mentem humilem: extra vero conuer- sationem mitem sicut xps dicit **Mat. xj.** Viscite a me quoniam mitis sum et humilis cor- de. Nam lacteitas interioris humoris de- signat humilitatis mentis et eo quod lac esse consuevit cibus paruulorum qui gerunt typum humilium sed dulcedo et mitas fructus exterioris mansuetudinem signat operis et conuersationis. Et hec duo bene inuicem conueniunt quia sicut dicit **Augo** de sancto victore libro. iij. de claustro anime. Coniangi oportet mel humilitatis cum dulcedine mansuetudinis: quia sicut mel concordat in confectionibus medici- ne cum omnibus diuersitatibus specieru sic et humilitatis dulcedine conuincunt om- nia genera virtutum. Sed vinctuositas hu- moris signat affectionem pietatis. Et ita patet quod ficus representat hominem par- tum reputatione pium in affectione. mi- tem et dulcem in conuersatione. Sed per taurum accipe hominem elatum et fero- cem cui dicitur. **Ecclesi. vj.** Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus etc. Quod ergo mansuescit taurus feror ad arborem fici ligatus signat quod superbus

humilis associatus mirigatur. Nam eius humilitas vincit illius cervicofitates eius pietas confundit illius crudelitatem. sed eius mitas lenificat illius asperitatem. **Vnde** Cassiodorus dicit super illud. ps. Humilitas sum vsquequaqz. **Item** hu- militatem membra xpi sciunt diaboli vi- cisse superbiam. **Item** etiam fideles supra regna proficiunt: per hanc superbi tyrani- ci superantur: per hanc deiecti et inimi et altantur: per hanc in eternum martyres coronantur: nec potest dici perfectus qui hac virtute est priuatus. **Item** humilitas in asperitatibus et tribulationibus magis excrescit et demonibus marime inimi- ca existit. **Vnde** assimilatur fratino. que est arbor alta et rotunda ut punga in locis altis et montanis crescens cuius arboris tanta est vis ut serpentes eius vmbra ma- tutinam vel vespertinam attingere non audeant. **Vnde** si inter ignem et folia fra- tino ponatur prius ad ignem quam ad folia su- gere comprobatur. **Item** quia igitur loca mo- tana et aspera sunt aduersitatu et tribula- tionum contingentiu discrimina. in quibus crescit fratino. i. humilitatis virtus: quia tribulationes magis mentem humiliat: et ideo tribulatio et deiectio humiliatio vo- catur. **Vnde** **Beatus** in epistola: tribulatio via est ad humilitatem sicut patientia ad mansuetudinem sicut lectio ad scientiam. Si lucem appetis humilitatis viam non refu- gias humiliationis. **Vmbra** aut fratini matutina est humilitas penitentis in iu- uenili etate: sed quasi vespertina est hu- militas penitentis tardiori etate: et vtraque in fernalis serpentes idest demones odiunt et detestantur. **Vmbra** etiam matutina potest dici humilitas in prosperitate: scilicet vru- bra in vespere est humilitas in aduersita- te. **Qualibet** autem humilitatem serpens idest diabolus tunc odit quod ipse pro se potest vult eterno igne gebene cruciari quam ipse elegerit penitendo humiliari. **Vnde** ipse dicit **beatus** **Dachario** quod in re nulla alia supera- bat eum nisi in humilitate: quam nullo mo-

do poterat habere. **Item** humilitas affi- milatur bdellio. **Primo** ratione colo- ris: quod humilitas bdellium est arbor nobilissima nigra in folijs et ligno oliue si- millima. Similiter humilitas penitentis pro- fert folia. i. verba. de se quidem nigra idest sui despectina et acusatua. **Item** iustus idest humilis prior est accusator sui. **Item** **Proverb.** xvij. **Nomine** enim iusti siue iusticie quous significatur humilitas sicut illud **Matth. xxv.** **Decet** nos implere omnem iusticiam. i. omnes humilitatem. **Secundo** ratione hu- moris. quia bdellij lachryma siue gutta est translucida gustu amara bene odorife- ra. sed maxime aromatica quando est vi- no infusa. Sic lachryma humiliter peni- tentis est amara quia mentem pertur- bat: est etiam lucidissima quia mentem se- renat. est odorifera quia deum delectat: est aromatica et medicinalis quia morbos vi- ciorum sanat. **Tertio** ratione vigoris. **Vigent** enim in tali gummi bdellij mira- biles virtutes. Nam valet contra aposte- mata: tam etiam interiora quam exteriora si fuerint ex eo peruncta. **Habet** etiam sub- stantiam glutinosam constrictiuam et attra- ctiuam. et ideo multum stringit disenteriam et acuta materia factam. et etiam fluxum et fortissima farmacia moribus etiam re- ptiliu occurrat. Sic humilitas penitentis apostemata interiora. i. peccata cordis et ex- teriora. i. peccata carnis curat et purgat fluxum disenterie et farmacia. pronitate pec- candi siue sit ex propria inclinatione siue ex exteriori timore refrenat. **Item** mor- sus reptiliu idest detractum verba cu- rat. **Item** humilitas assimilatur casie. **Primo** propter locum generationis: quia nascitur casia in locis aquosis ubi multum crescit: et bonum odorem reddit. Sic humilitas nascitur in cordibus corus in quibus est aqua vere sapientie. **Dicitur** enim **Proverb. xvi.** **Vbi** humilitas ubi sapientia: vel quia nascitur humilitas in aqua tribulationis. Et crescit in aqua compunctionis. Et reddit etiam

deo bonum odorez. Unde multū est deo grata. **Cañ. j.** **Nardus** mea dedit odorem suū. **Nardus** eni que est herba breuis ad hoc humilitate signat. **Peronimus.** **Ni bil** ē qđ nos ita hominibus gratos & deo facit qđ si vite merito magni būilitate **Ho infimi** sumus. **Alosa** tamē super. **ps.** dicit qđ casia que crescit in aquis est fides qđ crescit in baptizatis. **Secūdo** designat humilitas in cassia ppter successum varij coloris. **Dicit** eni **Plinius** qđ casia primo canescit. secundo rubescit. tertio nigrescit. Sic humilis canescit per prudentiā qđ se nes & cani ppter experientia longi tēponis consueperunt esse prudentes. **Itē** rubescit p penitentiā & nigrescit per cōpassiōis tristitia que est quedā mentis nigredo & obūbratio. **Tertio** ppter modū probatōnis qđ bona cassia pbatur per odorem per colorem & per vigore. **Nam** cassia nobilis est subdulcis & acuti saporis & iocūdi odoris & subnigri coloris & ponderis grauioris & maxime laudatur que de facili non frangitur sed primo sciccitur. **Similiter** qđ vere humilis est hz dulcedinem in cōuersatione odore iocundum in fama & opinione & subnigrū colorem in sua despectione. **Quia** claritate suam non ostendit s; abscondit. **Nec** frangit tribulatōe quacūq; sed sciccitur compassione & discretione. **Quarto** per effectum curationis. quia cassia reuma purgat cerebriūq; capitis cōfortat & fetore ozis amputat. Sic humilitas penitentie reuma. i. peccati fluxū purgat cerebriū. i. sensū cōfortat qđ humilitas reddit hominē magis sensatū. i. sapientē. **Item** fetore ozis. i. iactantiā sermonis amputat. quā homo discretus odit sicut naris fetore co qđ laus in pprio ore sorescit & iō odor fame perditur per iactantiā cōmendationis. pprie sicut narrat **Valerius maximus** de **Mario** qđ cum multa fecisset vna sui iactatione gloriā fame perdidit. & qđ sibi prescipit ascribere qđ ex ore alicno debuerat captare publice cōmendationis vota demeruit. **Item** humili-

tatis clausura h; se homo sumire postqđ diuinas consolationes recepit. **Luius** exemplum est in clitropia. que s; est herba que in solstitio estivali florem incipit. **Unde** solsequium vocata est a latinis eo qđ so le oriente flores suos aperit. sed ipso occidente itē se recludit. **Tunc** enī sol cōstus quasi alicui oritur quando s; e con solationis sue lumen infundit. **tunc** debet homo quantum potest flores suos. i. affectus deo aperire. **Tunc** autem sol ei occidit quando ipa custodia humilitatis claudere ne latro. i. vana gloria subiret. **Unde** dominus. **Matt. xvij.** post transfigurationem descendens de monte mandauit discipulis dicens. **Nemini** dixistis visionem. **Item** humilitas sicut dicit **Lassiodorus** assimilatur **Ysopo.** **Primo** ratione stature qđ ē herba breuis & modica qđ didicert humilis est modestus in sui reputatione. **Unde** **Greg.** dicit qđ humilitas vera est qua g; de se parua estimat & bona akerius sine inuidia & liuore cōmendat. **Item** homo humilis est breuis in locutione. **Unde** s; beatū **Bene.** in regula sua. **Unus** de duodecim gradibus humilitatis est pauca & rationabilia verba loqui & nō in clamosa voce. **Secundo** ratione inherencie quia **Ysopus** in terra petrosa crescit in radicibus petre solide se ingens. **Similiter** humilitas crescit in terra petrosa. i. in anima antore christi solidata. **Unde** humilis homo mediāte charitatis radice solide petre. i. christo inheret. **ij. Re. xxij.** **Dominus** petra mea & robur meum. **Tertio** ratione efficacie. qđ pulmonem & omnia vicia pectoris ex causa frigida purgat si. i. cum sicibus sicis i vino coquatur. in pulmone sicut dicit **Lassiodorus** sunt inflatiōes superbie quā purgat būilitas & purgat peccā qđ cohibet istā marōes ire precipue sociata cum vino charitatis & sicu dulci s; mansuetudinis. **ps.** **Asperges** me domine **Ysopo** & munda- bor. **Item** būilitas assimilatur anatro.

Primo quo ad partium pluralitatē. **Nā** antherum est herba habens radice scmen & herba. **In** qđ triplex būilitas designat. **Nā** radix ē būilitas cordis herba būilitas ozis semē būilitas operis. **Secūdo** quo ad virtutis multiplicatē. **Habet** enim radix antheri viridis virtutē aperitiuā ventositatis. & inflationem extenuatam & tozisionem ventris. mitigatiuam. **Simili** etiā modo būilitas cordis que est vt radix deo. vt mentem aperit & ad eius gratie suspensionem preparat & disponit. **ventositatē** vane glorie & inflationem superbie expellit & tozisionem ventris. i. turbationem & indignationem mentis excludit. **Tertio** quo ad valoris varietatē. qđ radix antheri viridis alicuius est valoris eo qđ cōpacta vidit. calculum frāgit. & singultum ex pleni tudine abscindit. **Sed** postqđ fuerit radix antheri ficata nullius est pōderis. **Tūc** autē radix antheri. i. būilitas cordis est viridis quando nutritur & fouetur humore diuini amoris. & tūc timor dei mentem humilians cor frigore peccati cōpactum per cōpunctionem dimidit. calculū. i. duriciā peccati frangit & singultū. i. indignationez superbiā & turbationē repellit. **Sed** remota viriditate diuini timoris. tūc sicatur. i. euacuatur būilitas mētis. ita vt nulli sit valoris vel h; ginitatis. **Itē** būilitas continet grām ne desinat sicut psillū dē cōtine re vinū. **Nā** si psillū misceat vino calor vini pellit frigiditatē psillij ad suspiciē. & viscositas eius pellit viscositatē ei in circuitu & nō exhibit vinū etiā sine vase. **Sitr** humilitas reddit botem circūspectus vt non effundat grā eius p aliquā fatuitatem. ppter qđ dicit **Grego.** **Qui** ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi pulueres in ventum portat.

Capitulum. xxx.

Iconstās bō assimilatur fico moro. **Sicomorus** eni est fatua ficus. in folijs moro similis. **Et** dicitur a ficos qđ est ficus & moros qđ est fatuus

quasi fatua ficus. **De** qua dicit **Diascorides** qđ fructus facit subdulces s; nunqđ ad maturitatē venientes. **Quasi** autē fatua ficus est hominis instabilis animus. **Unde** **Eclli. xvij.** dicit. **Stultus** autē vt luna mutatur. **Hic** licz aliquos fructus. i. bona opa facere incipiat in eis tū vsq; ad maturitatē. i. vsq; ad finem debitum nō psecrat. **Item** incōstātes & iperfeuerates qui bona incepta non cōtinuāt assimilant lactuce. **Nā** lactuca qđ est tenera & iuuenis h; multas & magnas virtutes: qđ cū sit frigida & humida temperate & subtilis substantie & facile digestibilis stomachi calorem sedat sanguinē bulientē refrigerat. infomnetatem placat capitis dolorēz ex fumo colerico sanat. **In** masculis veneris motum refrenat lac in mulieribus multiplicat & sanguinē augmetat & in qualitate pfecta bonum sanguinē generat. **Sed** qđ antiquatur & induratur humiditas nimia amaricat. **Quare** ex ei vsu sanguis pessimus generatur & vltus ex ea vltus debilitatur. **Nam** ex sua ponticitate sensum animale morificat. & naturalem spiritum suffocat. **Unde** talis lactuca generare volentibus plurimum est nocua. **Hec** omnia dicit **Isaac** in dictis particularibus. **Eodem** modo quidā a principio sue conuersationis vel in iuuentute sūt optimi & vident magnas virtutes habere & multas qui postea in processu in senectute efficiuntur pessimi & indurantur in malis vt efficiantur pleni multis & magnis vicijs **Apostolus** ad **Gal. iij.** **Lū** spiritū ceperitis nūc carne consumamini.

Capitulum. xxxj.

Intentio assimilatur radici. **Primo** quia radix est totius herbe vel arboris principium. **Et** sic intērio est principium totius verbi vel operie. **Intentio** enim est ipsius finis. **Sinis** enim licz sit vltimum in opere: est tamen principium in intentione. quia finis mouet agentē vt dicit **ps.** **Unde** finis

ritudinem conscientie conuertunt i dulcedinem gratie. cuius exemplum est in lupinis que cu sint legumina amara per madefactionem i aqua efficiuntur dulcia sicut dicit. Isaac. Similiter aq lachrymarum amaritudinem peccati conuertit in dulcedinem gaudij. Ps. Lures ibant et stebant mitetes semina sua. venietes aut veniet cu exultatione. Ber. super. Can. Lachryme penitentium vinuz sunt angelorum. quia in illis odor vite. sapor gratie et gustus indulgentie. sanctas redeuntis in nocentie. recucilationis iocunditas et serenare conscie suauitas. Item lachryma copunctionis causat affectu dilectiois et patientia tribulationis cuius exēplum apparet in pino. Na arbor pini est p fudo rem siue lachrymam picis generatiua. Et itez de pino in germania gignit lachryma q dum fluit calore vel frigore indure. scit et gemā facit. quā esse electra. Ps. dicit. Sic lachryma copunctionis dū mentem et affectum accendit generat picē id est glutinū dilectionis. et dū amor lachrymaz emittit ipsa aia amplius inflamat calore amoris diuini et frigeat ab amore mudi et sic solidat et firmatur et vernit lachryma amoris in gemā patietie et fortitudinis. Item lachryma veri penitēis aiam a malis opibus refrenat et in bonis operibus secūdat. Cuius exēplū apparet in porro. cuius succus vt dicit ipe Diascordes et etiā Adacr valet cōtra vomitū sanguinis. Vnde hūc solū Hypocras dedisse dicit cuidā sanguine vomētū. Valet etiā cōtra sterilitatē si a puellis sepius comedatur. quasi ergo porri succus est penitentis stectus. q sanguinis vomitū. i. peccati fluxum restringit et sepius a penitente susus animā a bonis opibus sterilem ad eoz fecunditatem reducit.

Capitulum. xxxv.
Alii homines assimilant zinzania. C. Primo p aspectū deceptiuū. qz zinzania. i. lolium q est feminini generis in

gulari. sed neutri in plurali vt dicit Psido rus inter triticū nascitur qdū in herba est a tritico plene discernitur. Et id decipit aspicientes vt putet esse triticum cum sit lolium. Vnde ei assimilant hypocrite q inter bonos conuersantes et bonitates i sanctitatis spēm extrinsecus ostendentes creditur esse boni cū sint mali. Vnde qdū sic viuūt zinzania in herba similis tritico se ostendunt. C. Secūdo ppter cōsuetū infectiuum. qz zinzania tritico mixta aliquando spm suffocant nisi ab eo cautius separatur. Et similiter plerūqz hypocrite in bonoz collegio incogniti cōmorates insciūt quodam simpliciter et ad suas nequicias oculi te seducēdo prahentes spiritaliter eos suffocāt. C. Tertio ppter iudicij dilationē qz enim ppter similitudinē quam habere zinzania cū tritico videtur sepe. dū zinzania euelli credit triticū pro ea cuellit. est separatio progada qdū sunt ita similia vt cognosci nō possint et tpe messis zinzania colligunt per fasciculos componunt et igni traduntur triticū aut in bonū recūditur vt bētur. Mat. xiiij. Ex quo habet q mali tolerantur qdū sūt occultū vt qdū extripari nō pnt sine periculo tritici. i. sine scādalo bonoz et vāno. Sz adueniētē mel se diuini iudicij. tūc fiet vniuersalis separatio. maloz a bonis. et ad modum zinzania mali alligabunt fasciculis ad cōburnendū igni. qz scz in igne gebēne simile associabūtur silibus vt eadē eos retineat pena quos similis tenuit culpa. Sed tritici. i. bonoz collegiū recōdet in boreo celli. Quarto ppter effectū nociuū. Nam zinzania hz vim acutā quodāmb veneno factiua et vefosam. Vn cōrietatē inducit mentē percutit et caput ledit panem cui admiscet ificit. De quo si qs comedat in magna quāritate nō solū qs grauior le dit. sed et occidit. Igit in quātū habet vim acutā representat viciū auaritie qz auri sunt valde acuti ad decipiēdū. Vnde. ps. Sicut nouacula acuta fecisti dolum. In quātū hō bz vim venenosam significat

auroriam que est venenū aspidum insana bile vt dicitur. Deutero. xxxij. Inquantuz hō bz vim venosam et inflatiuam significat vanā gloriā siue superbiā. Pro. x. Qui inuitit mēdacijs h pascit vefos. In quātū hō cōrietatē inducit significat viciū gula. C. hira qd dicit ad Ep. v. Noli te inebriari vino. Sed in quātū mentem ledit et caput pcutit significat irā que caput rōnis turbat et claritatem mētis offuscāt. In quātū aut panem inficit significat accidit que gullū aie ledit et spū sem panem verbi inspidam reddit. Sed in quātū grauior ledit et occidit significat inuidiā que inuidētē corpuliter et spū aie occidit. Job. v. Paruulum occidit inuidiā.

C. Capitulum. xxxvij.

Mansuetus nō pbatur cui nulla iniuria dicti vel facti irrogatur. Arbor enī que nullo vento flante agitat nō ppterca imobilis reputatur. Sicut nec lignū qd nō ardet absente igne diceretur incombustile. Eodē modo nō debet hō mansuetus appellari dū nulla iniuria sit ei. Vnde Ber. dicit. Sūt quidam mitis dū nihil fit eis vel dicitur nisi p eorum arbitrio. Dabitur aut qz longe sunt a mansuetudine si leuis oriatur occasio. C. Itē mitis hō et deuotus linguas maledicōz pungentiū nō formidat. Cuius exēplum est qz malus succus oleo admixtus tāte virtutis esse dicitur. vt siquis eo perunctus fuerit a puncturis apuz et araneaz et scorpionū tutus fiat sicut dicit Plinius. Malua enī que est herba mollis mansuetudine signat. Vnde malus succus est mānsuetudinis virtus. cui si admixtū fuerit deuotionis oleū. ita cor hois liniendo corroborat. vt neqz apū. i. pungitiuoz qui aculeos figūt neqz araneaz. i. ipostoz que tela texunt et venenū frunt. neqz scorpionum. i. detractorū qui retro pcutiunt pūcturas linguaz formidat. Vn Ber. super Ez. dicit. Cum lingue detrabentiū vel oppro

bra irrogantiū corrigi nequeūt equanimiter per omnia tollende. nec obtreccationis sermo timendus est ne dū peruerfoz lingua metuitur recti opis via deferatur. C. Iracūdas aut homo similis ē ligno spī noso quod pūgit amplexentē se. Naz licz hō amet omnes arbores q sunt in orto suo. spinosas tamē declinat et fugit ne laacerēt eū. Sic licz omnes hoies sunt amādis familiaritas tamē iracūdoz declināda est. Proverbiorū. xiiij. Noli esse amicus homini iracundo.

C. Capitulum. xxxvij.

Maria mater domini assimilatur cedro. Eccl. xliij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Sunt enī duo genera cedroz qz sunt cedri que nascuntur in libano que sunt valde pcre et odorifere quaz odor fugat serpētes et interficit vermes. Libanus aut vbi nascuntur cādidario interpretat. Alie sūt cedri maritime que sunt pue sed fructuosae. quaz poma cedrina triplicē hnt substātiā. C. Prima est calida media tēperata vltima frigida. Per vtranzqz cedrū beata Maria significatur. Ipsa enī instar prime cedri fugat serpētes. i. demones extinguit vermes. i. prauas cogitationes et reddit candidas mētes. Sicut instar secūde cedri factū protulit benedictū scz spm in quo fuerūt tres substātie. scz deitas aia et caro. C. Tertia scz deitas est valde calida. qz omniū viciorū cōsumptiua et omniū sanctorū cordiū inflāmatiua. Heb. xij. Deus noster ignis cōsumens est. Media scz aia fuit valde temptata qz omnes virtutes in ea suū medium tenuerūt et illa nūqz declinauit ad aliquod extremū. Vltima scz caro fuit frigida. qz fuit ab omni cōcupiscentia penitus aliena. C. Itē assimilatur cipresso. Eccl. xliij. Quasi si cipressus in mōre sion. Nam cipressus dicit esse arbor tota medicinalis scz in corde folijs et fructu. Quia quicqd in vigne extitit totū virtuosū et medicinale fuit et cor

ter. Exterior conuersatio facta et folia. i. verba suauia et fructus. i. opera utilia. Item assimilatur cinamomo Ecclesiasticus. xliii. Sicut cinamomum aromaticum odore dedit. Nam haec planta est sicca calida et aromatica. Ipa enim beata Virgo fuit sicca in carne per temperantiam et puritatem. Calida in anima per feruorem et charitatem et aromatizans in utroque per mundiciam et puritatem. Item assimilatur nardo. Cantus. j. Nardus mea dedit odorem suum: quod dicit ecclesia de beata virgine. Quia nardus est herba modica et calida odorifera et spicosa. Similiter Maria fuit modica per humilitatem cum dixit. Ecce ancilla domini etc. calida per charitatem. odorifera per puritatem. et spicosa per fecunditatem. Nam spica quam produxit ista nardus fuit dominus Iesus christus. Spica enim nardi ut dicit Hieronymus. habet virtutem confortandi crebrum scilicet naribus applicata. Item confortandi stomachum quod valet contra stomachi debilitatem. Item confortat cor quod valet contra cordis defectum. In crebro est sensus. in stomacho appetitus sed in corde amoris affectus. Christus ergo quasi spica nardi sensum nostrum confortauit per fidem appetitum excitauit per spiritus affectum inflamauit per charitatem. docuit enim nos cognoscere diuinam appetere superna: diligere eterna. vel quod docuit nos in deum credere de deo consistere et deum diligere. Item nota quod nardus siue spica eius masticata humorem linguam desiccatur. Item surditatem aurium sedatur et quod est incisua et diuisiua versus ad intima penetrat. Unde et lapidem frangit. Et hoc cooperit beate Mariae: que suo exemplo nos docuit linguam continere aures deo aperire et gladio doloris aiam penetrare. Sigdez ipsa pauca et resonabilia Verba dixit aures angelorum diligenter aperuit et tempore passionis filij sui eius animam gladius doloris perforauit. In primo docuit nos humorem lingue desiccare. i. lubricitatem loquacitatis refricare. In secundo circa dei verba aurium cordis surditatem fugare ne forte dicat nobis Aures habent et non audient. Sed in tertio do-

cuit nos gladio verbi dei vel dolore contritionis animam perforare: ita ut lapis. i. ut cordis duritia frangat. Item assimilatur oliue secundum illud Ecclesiasticus. xliii. Quasi oliua speciosa in capis. Quinto quia oliua in arbore siue ligno habet soliditatem. imputribilis puritatis et in medulla multe humorositate. Nam beata virgo fuit spata et solida in fide imputribilis et purissima in carne et plena humore gratie in matre: secundum illud Lucus. j. Ave gratia plena etc. Secundo quod oliua habet in fronde viriditatem. Nam folia oliue semper virunt. Sic folia marie semper fuerunt viridia. i. virtuosa. In omni enim verbo suo vigor virtutis apparuit siue virtutis prudentie in ingrendo sicut quando dixit angelo. Quomodo fiet istud etc. Lucus. j. siue humilitatis in consentiendo ut cum dixit. Ecce ancilla domini etc. siue deuotionis in laudando ut cum dixit. Magnificat anima mea dominum etc. siue dilectionis in conuersando ut cum dixit. Filij quod fecisti nobis sic. siue pietatis in cooperando ut cum dixit. Vinum non habent etc. Tertio quod oliua habet in flore suauitatem. Nam eius flores suauiter redolent. Flores Mariae fuerunt eius mores quod odore honestatis plurimum redolebant. Nam tanta pollebat beata Maria morum honestate ut solum in eius aspectu omnis ab aspectu tectatio: sicut testatur Hieronymus fugaretur. Quarto quod oliua habet in fructu virtuositatem. Et nota quod oliue quanto sunt nigriores ceteris tanto et ipse sunt maturiores interioris et ad exprimendum ab eis oleum sunt aptiores. Similiter fructus. i. operationes Mariae quibus essent exterioris nigritas per apparentiam humiles: tamen interioris virtutione deuotionis et gratie erant plene. Unde Mariae virginis opera fuerunt nigra per humilitatem victuosa per pietatem. Quinto quod oliua in liquore habet utilitatem. Nam liquor oliue est oleum. Cuius usus est multum utilis mortalibus. Nam oleum ut dicit Hieronymus est in pabulum luminis in medicinam vulneris

et in refectionem esurientis. Nam in lacerna ponitur ad ignem nutriendum languidus medicis apponitur ad medicinam et cibis additur ad comedendum. Sic enim ergo oliue est misericordia et pietas. Mariae. Nam ipsa illuminat tenebrosos homines in dei agnitione. Unde mater agnitionis vocatur Ecclesiasticus. xliii. Ipa languet curat solidando in dei timore. Nam timor domini expellit peccatum quod est languor anime. Unde et ipsa dicit mater timoris. Item ipsa etiam cibatur et nutrit sibi deuotos multiplici consolatione. Unde ipsa uniat eos. Ecclesiasticus. xliii. Trāsite ad me oēs qui concupiscitis me et a generationibus meis iplcmini. Item beata Maria assimilatur palme. Cantus. vii. Statura tua assimilata est palme. Primo quod palma habet radicem profunditatem. Habet enim palma radicem in terra multum defixam. Sic beata Maria habuit radicem profunditatem. i. cordis profundam humilitatem Lucus. j. Quia respectu humilitatem ancille sue. Secundo quod habet stipitis firmitatem. Est enim truncus eius mire et imputribilis firmitatis. Sic truncus virginis. i. corpus virginis habuit imputribilem firmitatem: quod virgo ante partum Virgo in partu et virgo post partum. Tertio quia palma habet virositatem perpetuam. Nam diurnis vestitur folijs sine ulla successione ea conseruans tempore hyemis et estatis. Sic beata Maria virositate fidei semper tenuit et eam nunquam amisit: non solum tempore estatis. i. prosperitatis: sed et tempore hyemis. i. aduersitatis scilicet passionis quando discipuli et alij fideles eam perdidit. Quarto quia palma habet culminis sublimitatem quia est arbor magne proceritatis et altitudinis: sed cedri altitudinem non pertingit quia beata virgo licet magnam habuerit altitudinem meritorum et etiam premium. Unde Ecclesiasticus. xliii. Ego in altissimis habitavi. non tamen sicut cedrus et ideo non peruenit ad altitudinem

cedri id est christi. Ecclesiasticus. xliii. Quasi palma exaltata sum in caelo. Quinto quia palma habet fructus suauitatem scilicet dactyli. Cuius fructus tanto dulcior et saporosior esse probatur quanto immediatus solis radijs exponitur Lantico. vii. Ascendam in palmam et apprehendam fructus eius. Suauissimus autem fructus Mariae virginis ille est. De quo Elisabeth dicit. Benedictus fructus ventris tui. Iste fructus fuit dulcissimus et saporosissimus: quia radijs solis id est diuinis splendoribus immediate coniuuatus. immo ipse est splendor glorie et figura substantie diuine. Item beata maria assimilatur platano. secundum illud Ecclesiasticus. xliii. Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. Quinto ratione dilationis. Est enim arbor latitudine foliorum sic dicta eo quod patula et ampla et plana. Nam platos greci vocant planum ut dicit Hieronymus. Folia autem Mariae fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit eius vita. Et haec folia fuerunt patula per exemplum et ampla per meritum. Et tamen plana id est humilia per despectum: quia quantumcumque esset grana et virtutibus plena: tamen semper se humiliabat et despiciebat ancillam dei se vocans. Secundo ratione complexionis: quia platanus est arbor frigida et sicca. Quia beata Maria fuit ab omni feruore auaricie frigida et ab humore concupiscentie sicca quia terrena toto corde despicit et nihil in se concupiscentie habuit. Tertio ratione curationis. Nam folia platani ad curandum causas calidas et humidas infirmitatum sunt valde utilia. quia humorem desiccant et calorem temperant. Rursum restringunt et contra tumorem calidum oculorum iuuant. Nam folia Mariae fuerunt non tantum eius exempla: sed etiam verba que quandoque ardorem auaricie temperant. sicut quando dicit in suo cantico. Esurientes im-

plenitudo et quadoque homo humorem luxurie defecerant sicut quado dicitur Angelo: quoniam virum non cognosco: quadoque homo fluxus reumatum. I. cogitationum coarant. Nam vel reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio metis ad inferiora tendens quae beata virgo suo verbo et exemplo ad superiora reuocat et restringit dicens. Magnificat anima mea dominum etc. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo: in deo non in mundo. Et iterum contra tumorem. I. superbia ad iuuat cum dicit. Fecit potentiam in brachio suo etc. Et iterum beata Maria assimilatur virge. Primo ratione nominis quia virga dicitur a virtute. Nam virtus que latet in radice se prodit in vigore virge. Unde beata Virgo recte virge assimilatur in qua omnis virtus perfectio reperitur. Ecclesi. xiiii. In me omnes spes vite et virtutis. In eius est vigore ac fructu resultat omnis virtus radice. Radix enim ex qua beca virga est producta: fuerunt patriarche in quibus quicquid gratiae et virtutis fuit totum in beata Virgine eminentius apparuit. Unde in christi nativitate carat ecclesia cuiusque beati ad arietem. in quo scribuntur genealogie patriarcharum. Nota etiam quod in virga inuenitur triplex virtus. scilicet quod virga componitur ex triplici substantia. scilicet cortice ligno et medulla. Medulla ante ergo medulla nutrit: mediante ligno sursum erigit et mediante cortice contra omnes exteriorum iniurias defendit. In beata igitur Virgine tanquam medulla nutritus fuit eius interior gratia de qua angelus dixit ei Luc. i. Ave gratia plena. Sed lignum erigens contemplatio assidua. Cant. iii. Ave est ista que ascendit quasi virgula etc. Et nota quod virgula ex quo ascendit semper sursum redit et suam summitatem versus celum dirigit et quanto a terra recedit et sursum redit tanto semper subtilior fit. Sicut beata Virgo sursum debebat intentione et affectione. Unde odilio cluni in quodam sermone. Unum quippe scimus per certo quod omnis Mariae vita et actio semper fuit in domino. Et iterum summitatem. I. mentem ad celum dirigebat sed in oratione et contemplatione et quanto a terra per despectum recedebat tan-

to subtilior in contemplando erat. Tanquam cetera defensus exterioris fuit in beata Virgine diligens sui custodia: propter quam Luc. iiii. Vocatur ortus conclusus. igitur ipsa fuit virga virtuosissima de qua ps. Virga virtutis tue emittet dominus ex sion. Et secundo assimilatur virge ratione germinis. Nam sicut enim siue germinat ex virga flos et flos ipse de virga egrediens virgam non violat sed fecundat. Virga enim non accipit fecunditatem gratiam nec germinat potentiam ex alia feminis commixtione sed sola a calore solis et celesti rore. Sicut et virga nostra. I. virginis beata egressus est flos christus assumendo et nascendo sine vteri eius aliqua violatione. Unde sic est fecundata quod tamen non violata. Nam et ante partum virgo emittit et post partum virgo permansit. Neque enim ex materiali semine habuit generandi potentiam: sed ex rore celestis gratiae et ex solis calorem. I. spiritus sancti ope. Luc. i. Spiritus sanctus superuenit in te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ysa. xli. Egredietur virga de radice iessu et flos de radice eius ascendet et replebitur super eum spiritus domini. Tertio assimilatur virge ratione culmine. Virgula enim virga precipue qui sunt positi in culmine dignitatis vel alicuius officii sicut reges et domini. Unde nota quod versus virge est ad quatuor. Primo ad domini ostensionem et sic virga virtutis reges et principes. Et hoc modo beata Maria dicitur virga quod data est nobis tanquam domina et regina. Et idem maria interpretatur dominatrix. ps. Virga directionis virga regni tui. Secundo ad defensionem siue per cussionem: et sic virtutis virga bellatores. Et hoc modo beata Virgo data est nobis ad percutiendum et repellendum hostes spirituales scilicet demones. Mat. xxiii. Surgat serpens et percussit te et percussit duces moab. Tertio ad regimen et directionem sicut vnum pastorem. Sic deus per beatam virginem nos dirigit et ad passum vite perducit. Mat. v. Nasce populum tuum in virga tua ut sit verbum patris ad filium in virga tua idem est in virgine. Quarto ad sustentationem sicut virtutis virga siue baculo infirmi et debiles. Sic similiter etiam beata virgo data est ad sustentationem. ps. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ipsa enim est ut virga ad repellendum demones. Ipsa quoque est ut baculus ad sustentandum mestos et debiles. Item assimilatur viri. Primo in radice. Nam vitis ut fructificet bonum liquorem debet esse plantata et radicata in loco ubi sit calor solis puritatis aeris et dulcedo humoris. Calor enim solis vitis necessarius est: quia quanto directius et diuturnius respicit solem tanto exhibet fructum dulciorem. Item vitis dicitur diligere agrum pacem et clarum et odire nebulosum. Item dulcem et non amarum diligit terram. Unde in collibus bene altis soli expositis ratione dulcis humoris et fortis caloris vineis locus aptus existit. In cuiusmodi loco beca nostra vitis. I. beata virgo maria habuit radices cordis. In seruoze charitatis in nitore puritatis et in dulcore benignitatis. Ipsa enim habuit feruorem charitatis in mente nitorem puritatis in carne et dulcorem benignitatis in conversatione. Secundo fuit similis viri in stipite. Stipes enim siue lignum vitis inter arbores crescit multum. Unde super domos et arbores et circa villas circūduci potest. Sic beata virgo super omnes sanctos et sanctas magis creuit et merito et gratie cumulo. Pro. xxi. Multe filie congregauerunt diuitias suas at supergressa es vniuersas. Tertio fuit similis viri in palmitibus. Palmes enim vitis est natura flexibilis. Et illud quod apprehendit quibusdam capiteolis quasi quibusdam brachijs restringit quorum adminiculo in alta se erigit et a ventis et a pluuijs tutus consistit. Sic animus etiam beate virginis fuit per fidem ad consentiendum flexibilis cum dicitur angelo. Ecce ancilla domini etc. Item christum filium suum non solum brachijs carnis dulciter strinxit et tenuit. sed etiam brachijs anime scilicet intellectu per fidem et affectu per charitatem ita quod ipsum manum dimissit. Luc. iiii. Tenui illum nec dimisi. Unde

nec vento persecutionis nec pluuia tentationis ab eius fide et dilectione recessit. Quarto est similis viti in fronde. Frondes enim siue folia vitis vulnera mundant et ipsa mundata sanant. Sunt igitur folia vitis verba beate virginis que vulnera vitiosorum mundant et sanant. Nam ut iam supra tactum est mundare velle vulnus superbie dicitur. Deposuit potentem de sede et exaltauit humiles. Sed vulnus auaritie volens curare ait dicens. Esurientes impleuit bonis et diuites dimisit inanes. Item vitis mundaret vulnus luxurie dicitur quoniam vitis non mundaret vulnus luxurie dicitur quoniam vitis non cognosco et sic de alijs. Quinto fuit similis viti in flore. In estate enim vitis flos et odor florentis vitis omne venenosum et odorem pellit. Unde fugiunt serpentes dum vinea floret. Tanquam igitur flores vitis fuerunt mores beate marie qui tanti odoris. I. tante honestatis fuerunt quod omnes serpentes. I. venenosas tentationes a cordibus aspicientium effugabant. Dicit enim quod eius facies tanta pudicitia et sanctitate pollebat ut quisquis eam tentatus aspiceret mor omnis ab ipso tentatio fugaretur. Ecclesi. xxiii. Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris et flores mei fructus bonorum et honestatis. Sexto assimilatur viti in liquore. Dicitur enim ex vite primo liquor aque. quod vite putata et absorta exiit ad modum lachryme. Nam cum vitis vulneratur reponit veris lachryma de se emittit. Fuit autem beata virgo in passione filij vulnerata quoniam suam ipsius animam gladius pertransiit et tunc lachrymas emisit que tunc fuerunt quod ad compassionem filium suum inclinauerunt. Unde eam ex compassionem discipulo recommendauit dicens in cruce. Filij ecce mater tua. Item ex vite habet liquor vini: cum sobrietate sumptus plus corpora omni liquore confortat cor letificat morbos euacuat et nutrimentum corpori prestat. Ave omnia beata Maria suis facit de notis quod confortat deficientes letificat merentes. Item beata virgo maria assimilatur balsamo. Ecclesi. xxiii. Sicut cina-

tionem sicut virtutis virga siue baculo infirmi et debiles. Sic similiter etiam beata virgo data est ad sustentationem. ps. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ipsa enim est ut virga ad repellendum demones. Ipsa quoque est ut baculus ad sustentandum mestos et debiles. Item assimilatur viri. Primo in radice. Nam vitis ut fructificet bonum liquorem debet esse plantata et radicata in loco ubi sit calor solis puritatis aeris et dulcedo humoris. Calor enim solis vitis necessarius est: quia quanto directius et diuturnius respicit solem tanto exhibet fructum dulciorem. Item vitis dicitur diligere agrum pacem et clarum et odire nebulosum. Item dulcem et non amarum diligit terram. Unde in collibus bene altis soli expositis ratione dulcis humoris et fortis caloris vineis locus aptus existit. In cuiusmodi loco beca nostra vitis. I. beata virgo maria habuit radices cordis. In seruoze charitatis in nitore puritatis et in dulcore benignitatis. Ipsa enim habuit feruorem charitatis in mente nitorem puritatis in carne et dulcorem benignitatis in conversatione. Secundo fuit similis viri in stipite. Stipes enim siue lignum vitis inter arbores crescit multum. Unde super domos et arbores et circa villas circūduci potest. Sic beata virgo super omnes sanctos et sanctas magis creuit et merito et gratie cumulo. Pro. xxi. Multe filie congregauerunt diuitias suas at supergressa es vniuersas. Tertio fuit similis viri in palmitibus. Palmes enim vitis est natura flexibilis. Et illud quod apprehendit quibusdam capiteolis quasi quibusdam brachijs restringit quorum adminiculo in alta se erigit et a ventis et a pluuijs tutus consistit. Sic animus etiam beate virginis fuit per fidem ad consentiendum flexibilis cum dicitur angelo. Ecce ancilla domini etc. Item christum filium suum non solum brachijs carnis dulciter strinxit et tenuit. sed etiam brachijs anime scilicet intellectu per fidem et affectu per charitatem ita quod ipsum manum dimissit. Luc. iiii. Tenui illum nec dimisi. Unde

momentum et balsamum et sic dicit glosa super illud Cant. iij. Borrus cypru dilectus meus mihi et. Olim balsamum in engadi nascebatur et misar vince colebatur sed in duobus regis ortis quoz maior viginti iugeru erat. Sed sicut legitur in quada historia Leopatra regina illas vitas in egypto trāstulit et in quoda campo iuxta .vij. fontes illas plātauit. In quoz fontiu vno virgo dū in egyptum fugeret dicit pueruz balneasse. Vnde dicit ille vitas non ferre fructū nisi a tpanis solūmodo excolant. Sicut dicit glosa super verbo preallegato etiā oia que in balsamo sunt virtuosa sūt. Per lignū nāqz intelligitur eius corpus virginū per corticē eius conuersatio exterior per semē eius anima benedicta in terra munda. In carne virginea seminata per liquorē. Vnde dicit opobalsamum intelligitur eius filius preciosus q̄ omnia plena fuerūt celesti virtute et odore. Eccli. xliij. Quasi balsamū nō mixtū odor meus.

Capitulum. lxxvii.

Arpites assimilatur palmis. Primo propter signum quia palma est signum victorie. Est enim arbor victorialis sic dicta. Quia manus victorum se palmis ornabant. vel quia similis est in folijs palme manus. Vnde recte pertinent ad martires qui fuerunt gloriosissimi victores. Apoc. i. Palmis in manibus eorum. Palmas etiam manuum suarum frequentissime et largissime ad pauperes extendunt. sicut patet de beato Laurentio et multis alijs. Prover. xxi. Manum suam aperuit inopi. et palmas suas extendit ad pauperem. Secundo propter fructum. refert enim palma suauissimos fructus. quos appellant dactylos sic victos quasi ad similitudinem digitorum manus hominis. qui sunt saporis dulcissimi et purissimi. Vnde significant merita martyrum et pugna variorum tormentorum acquisita. de quibus in. ps. Qui docet manus mee ad pccatum et digitos meos ad bellum

Manus ecclesie pugnantis fuerunt sancti martires. In quibus fuerunt diuersi digni. diuersorum suppliciorum modi quibus diuersas victorias et gloriosas consecuti sunt coronas. Tertio propter fructum sunt enim palme et mares et femine. de quibus dicit Aristo. q̄ femina non fructificat sine maculo nisi sit ita propinqua ut mediante vento saltem odore masculi perfundatur. Quandoqz et ex coniunctis simul feminibus eorum masculus simul et femina generantur. qui tandem sibi mutuo coherentes quasi ad modum recti iuro nature artificis se connectunt. In hoc autem significatur. q̄ ad martyrij palmam et gloriam non tantum viri sed etiam femine pervenerunt. Sed tamen ipse masculus ad tantam fortitudinem et constantiam minime pervenissent nisi fragilitati femine viriles et masculinum animum coniunxissent et sic dicitur. iij. Machabeo. vij. De illa sancta matre septem fratrum machabeorum q̄ repleta sapientia et femine cogitationi masculinum inserens animum dixit ad eos et.

Capitulum. lxxx.

Misericordia assimilatur oleo tripliciter. nam primo assimilatur olei expressioni. Primo quidem quia quanto oleum de torculari egreditur et exprimitur citius tanto iudicatur melius. Item tanto nobilius quanto recentius. quia per vetustatem viciatur ut dicit. Plini. In quibus duobus significatur et opus misericordie scilicet elemosyne regit celeritatem dationis. Tempore enim indigentie tanto elemosyna melior efficitur. quanto indigenti citius porrigitur et quasi recens oleum est acceleratum donum. Sed quasi antiquū oleum est diu detentum datum vel illud quod datur frequentius postulat. quod non ita iudicatur gratum et acceptum. Item secundo ut idem Plini. dicit melius in torcularibus oleum. eliquatur si olius prius aqua calida

da perfundatur. Ex quo accipit quod in opere misericordie scilicet elemosina debet precedere affectus compassiois q̄ quasi aqua calida est cordis compassio fructuosa: que tunc olius. elemosine superfunditur quando ipsa elemosina cum magna compassione datur. Item tertio oleum tanto pigrius et suavius est quanto cum terrefrilitate admiscetur niuius. Ex quo accipitur q̄ in misericordie opere siue elemosyna requiritur puritas intentionis. ut non admiscetur intentio terrena. scilicet ut non detur elemosina intuitu alicuius terrene retributionis. Vnde elemosina tanto est pinguior. i. celesti merito plenior et deo suavior: quanto est a terrena intentione remotior. Dat. v. Te autem facere elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Nā per dextrā celestis intentionis p̄ sinistra vero terrena significatur intentio. Secundo assimilatur elemosina olei effusioni. quia cum oleum effunditur quiete et non cum sonitu cadit sicut aqua vel vinum. et hoc rōne acre leuitatis. propter quā etiā omni liquoris superferat et subesse alijs dedignat. In hoc autem instruitur q̄ opera misericordie scilicet elemosine fieri debent non cum sonitu vane ostensionis. sed cum silentio humilis intentionis. Vnde Dat. v. Cum facis elemosinam noli tuba canere ante te. Quod autem oleum superferat omnibus liquoribus ostendit q̄ sicut dicit Apostolus. i. tibi. pietas ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et future. quasi pietas seu misericordia quadam potestatem et excellentiam habeat in omnibus bonis scilicet presentibus et futuris. Vel refertur hoc ad misericordias dei: quia miseratides eius super oia opera eius ut dicit in. ps. Tertio misericordia assimilatur olei operationi. huiusmodi oleum multipliciter operatur. Nā oleum contrarios relaxat. Quasi contracti se inuicem non valentes sunt erites in purgatorio. sed opera misericordie per eis facta eos relaxat et liberant a pena. Item oleum apostemata dura mollificat. Quasi dura apostemata

corda sunt in peccato indurata: quia tunc ad fidem elemosinam emolliunt et ad penitentiam disponunt. Item oleum corpora lassata confortat: quia elemosina confortat corpus recipientis et animam dantis et tunc impugnat diaboli vires prohibet. Item oleum purum ferrum politum a rubedine feruat. Et si fuerit corruptum et aquosum cum sece mixtum ipsum corrumpit ut Plinius dicit. Sicut elemosina cum pura intentione facta anime mūdiciā operuat. Vnde dominus dixit iudeis. Quia dante elemosina et ecce oia mūda sūt vobis. Sed si fiat elemosina cum intentione corrupta vel cum sece peccati: puta de rapina vel symonia vel homicidio amplius sedat et corrumpit Aug. de verbis dñi. De iustis laboribus facite elemosinas. Nō enim corrupturi estis iudicē rēp̄ ut nō vos audiat cum pauperibus quibus tollitis. Nolite vellem elemosinas facere de fenore et usuris.

Capitulum. xl.

Mors hominis assimilatur colognide quia tunc que est agrestis cucurbita. Primum rōne amaritudinis. Est enim hec herba amara immo quasi amarior omni herba et simpliciter amarissima. Sicut mors est per sui memoriam amara diuiti et avaro. Eccli. xli. Mors quia amara est memoria tua homini diuiti. Item est amarior per sui experientiam homini leturioso. Eccli. vij. Inveni amariorē mortem mulierē. Nec mulier est voluptas carnis que morte amariorē reddit. Et si ducit hominem ad mortem gehēne est amarior morte nature. Item mors est amarissima propter consuetudinem homini superbo et ipso cui. Cerit durius iudicium et terribilis occurus demonum et psalmodior vorago penarum. Deuter. xxxij. Duo rabunt eos aues mortuū amarissimo. Hic morsus est mors que partē tollit. scilicet et partem in terra dirimit. scilicet adaver sicut mors det pomum. Rōne ergo amaritudinis marime mors assimilatur colognide. Vnde. iij. Re. iij. filij pphetarum propter colloquuntur missas in ollam cum gustassent et cibum amarissimum inuenissent clamauerunt

runt ad **H**eliscū. **M**ors in olla vir dei. **S**ecūdo ratione latitudinis qz colloquūda quasi ad modū vīus iuxta terram ramos expandit. **U**nde. iij. Reg. iij. dicitur quod egressus est vīus in agrū vt colligeret herbas agrestes. inuenit qz vitē agrestem et collegit et ea colloquūdas. **R**ami colloquūdas sunt vires mortis siue modi moriendi quos ita super terrā expādit vt nullus eam effugere possit. **Q**es. n. morimur et quasi aqua in terrā rē. **E**t ratio ratione solitudinis qz sicut dicit **D**ial. si herba hec inuenit sola venenosa ē et mors trisa sicut cepe marinū. sed cum multis inuenit non ita per omnia est nocua. et vū medulla in medicina est optima. **M**anifestum est aut qz si homo moriēs solus sine socio esset qz corporaliter male moreretur. **E**t multo magis male moritur. cui mortē debita consortia nō conitiant. **S**i enī mors sit sola vt nō comitet eaz vel pu ra conscientia vel vera penitētia et alia ē debita ecclēsie sacramenta mors vertitur homini in deterius qz venenū scz in eternum supplicū. **S**ed si hec morienti affligant mortis maliciā mitigant vt animaz saltē nō perdat. **C**olloquūdas autē medulla est ipius mortis memoria seu meditatio intima que viuenti homini plurimum est p̄ficua. **E**cclē. vij. **M**emorare nouissima tua et in eternū nō peccabis. **Q**uarto mors hominis assimilā colloquūdas ratione bonitatis qz illa colloquūdas est bona et laudabilis que est alba et cui sūt se mina sicut **M**adacrū bene inserta. **S**ed paz est attendēda que cū cōcuntur multū sonat. **S**imiliter mors est melior et laudabilior qz est albiō. i. mundior et clarior. i. in qz ipse moriens purior et mundior recedit et cui semina bonoz opoz sunt magis inserta. **A**po. xiiij. **O**pera enim illoz sequitur illos. **I**lloz autē mors in quoz obitu vel sepultura multe cāpane vel voces resonant paz est attendēda qz perijt memoria corunt cū sonitu. **Q**uinto ratione valitudinis et virtutis qz colloquūdas valet ad

multa. **N**ā ab amaritudine hz virtutem dissoluendi et cōsumendi et ex subtilitate substātie diuidēdi et multas alias hz virtutes. **S**imiliter ipsa mors dissoluit naturales colligationes scz anime et corporis et cōsumit corporale perfectionē siue fortitudinis siue pulchritudinis siue valitudinis. **I**tem diuidit. i. separat ab homine temporalem possessionē siue possideat bonores siue amicos siue diuitias siue delicias oia ab eo in morte diuidunt et separantur ps. **H**omo cū interierit nō sumet omnia neqz descendet cū eo gloria eius.

Capitulum. xij.

Mundus mudo et in humilitate fidatus tribulationes et aduersitates nō metuit qz ei nō nocent. cuius exemplum apparet in pino. **N**am pinus sub terra profunde cooperatus ē si aqua sit immersus in duriciē conuertitur et imunit a corruptione seruat. **S**ed si super terrā ponitur et pluuie exponit cito corrūpitur. **I**lle ergo est sub terra pfundatus qz in mundo mudo mortuus qz mortui sub terra absconduntur. **A**po. col. iij. **M**ortui enim estis et vita vestra abscondita rē. **T**alis est qui est corde et profunde humilis vt non curet esse abiectus. **T**alis inqz in quandā duriciam versus aquā tribulationis non timet quantūcūqz sit in ipsa immersus. sed ab omni corruptione peccati manet penitus illesus. **S**ed ille qz super terrā exaltari querit a pluuia tribulationis superueniente facilliter corrūpitur et deficit. **E**t iō **Y**sa. cōsulit dicens. **Y**sa. iij. **I**ngredere petra; i. xpm et abscondere in fossa humo. i. profus da humilitate mundo morere.

Capitulum. xliij.

Opera bona nō sunt ostendenda sed potius occultanda. **N**am semina qz nō sunt opera humo tollunt aues et cōmedunt. **S**ic diabolus tollit bona opera. **L**uc. viij. **A**ues celi cōmedunt illud scz semē qz cecidit in via

Sre. **D**epredari desiderat qui thesauruz publice in via portat **I**hdo. de conflictu viciorum. **D**eculta qz agis inqum vales. qz ex toto non vales. **I**n animo occultā di voluntas et non erit de ostentatione vlla temeritas. **N**otandum etiam qz opera humilia tunc precipue efficiunt valia qz sunt seruenter et affectuose facta. **N**ā apparet in seminibus milij. **N**am milij semina licet sint valde minuta et de se parum nutritiua qz frigida sūt et sicca. assata tū et igne calcfacta torzionem ventris sedant. **Q**uasi ergo milium assatum et igne calcfactum est opus humile cum seruoze et deuotione factum. qz fugat torzionem ventris qz expellit tristitiaz sine accidiā nostre mentis. **I**tem sunt hominum bona opera velut quedam plantarum germina. **P**rimo rōne continentie qz germinē plante multum calorem et humorem continet in se. **D**ñi sicut **I**h. germinē est p̄gnas surculus a gi gaucendo vel a grendo dicit. **C**oninet enī germinē in se tria inuicem coniuncta qz est in eo humor nutritiualis et humor seminalis et vigor in eo calor naturalis. **Q**uasi enim humor nutritiualis est deuotio si dei. quia iustus et fide viuit vt dicitur ad **H**eb. x. **S**icut planta vel germinē viuit ex nutrimento humoris. **S**ed quasi humor seminalis ē mor̄ spei. qz ille qz semiat seminā i spe fructus et alias semen non p̄iceret. **S**ed qz calor naturalis est charitas. **U**bi ergo sunt ista tria scilicet fidei vigor spes p̄emij. seruoze amoris sequitur germinatio secunda boni operis. **D**el nota qz humor nutritiualis est lacryma penitentie scz illud ps. fuerunt mihi lacryme nice p̄nes die ac nocte. **H**umor autem seminalis est gr̄a de qua. i. **J**oh. iij. **S**emen ipsius in eo manet. i. gr̄a vt exponit glosa sed qua si calor naturalis est charitas. **E**t vbi concurrunt ista tria scilicet diuina gr̄a cōpunctio lacrymosa et charitas seruida copiosa sequitur et secunda penitentie germina. **S**ecūdo opera bona sunt velut plantaruz germina rōe cōsequētie. **S**unt enī in ger

minantibus plura se successue cōsequētia. **P**rima enī est radix ex qz erūpit ipm germinē et germinē stipes. et stipes flos et flo re frēs. **R**adix ergo gr̄a. germinē est virtus precipue charitatis. **I**stipes est incēntio finis flos actus. fructus meritum operis. **I**gitur et radice gr̄a p̄cedunt germina virtutum et ex germinē charitatis p̄cedit stipes recte intentionis et ex rectitudine intentionis p̄cedit flos. id est puritas et suauitas operis et ex ope puro p̄cūnt mercedis pulchritudo. **E**cclē. li. **O**peramini opus v̄m ante tēpus et dabit vobis mercedē vestrā in tempore suo. **T**ertio rōne perseverātie et cōtinuitatis et p̄fectus bene opandi qz est ex grana dei. **N**am calor celestis p̄cūrans ad medullā radice partes liquidiores et vntuosiores et puriores supius ad se trahit easqz coagulat et coniungit. et coagulat p̄ terre poros inducit. et in substantiam germinum eas conuertit non desistit. **S**icut gratia celestis penetrans ad medullā cordis cogitātes et affectiōes liquidiores id est magis compunctas ad stendum et vntuosiores id est magis deuotas ad inflāmandū. et puriores ad exequendū trahit superius ad deū et coagulat et coniungit eas coagulo et vinculo charitatis. scilicet dū di sponit homo suas bonas cogitātes siue affectiōes implere p̄pter amorē dei et vtilitatē primi. et sic eas per poros terre id est per sensus vel membra corporis inducit et in substantiaz germinū non desistit conuertere dum eas opere perficere perseverāter non desinit. **N**ā qz non cessat attractionis hūoris continuatio in radice non cessat augmētū in germinē quousqz ad debitū p̄ueniat id est ad p̄fectā quietē beatitudinis eterne. **Q**uarto rōne redundantie. **N**ā confortato calore in medulla inclusio radice humorē attrahit necessariū sibi radice ex virtute ipsi caloris. **N**ā autē de humore necessariū non existit a se exterius repellit: quod ar ex calore inclusio surtiū leuatur in materiā germinis trāsmittit. **S**ic et calore charitatis inclusio in corde hō. de bōis

que habet humorem. i. nutrimentum corporis sibi necessariū sumit quod homo necessarium non est sed superfluum ad nutritiones exteriorum germinum. i. pauperum per pietas elemosinas mittit. quod primum ad reduciendam pietatis. et charitatis. De qua dicitur Lu. xij. Quod superest dare elemosinam. Quinto ratione custodit. quod germinum primo emittit fructus mutuo se necentes. quod natura facit innati caloris ad conservationem germinis. Nam cum tenera sit et substantia ab aere frigido facile ledit nisi tutela frondium muniret. Aliter autem non solum a frigore. sed a grandine et a vento et a notio rore siccaret facilius. Sic germinum boni operis vastaret facilius siue a frigore accidit. siue a gradine superbia. siue a vento vaneglorie. siue a notio rore fraudis et deceptiois diaboli. nisi debitis circumstantiis vndique vestiret et cautelis et custodiis vndique muniret. Sexto ratione efficacie. nam quousque germinum sit modice quantitatis est tamen maxime virtutis. nam virtus radicis transit in substantiam germinis. et ideo herbe quod diu sunt in germine et vixit in eis humor transfusus a radice maxime conueniunt medicine. Sicut et in modica opera que sancti viri faciunt videntur eis modica propter humilitatem. tamen maxime virtutis sunt apud alios pro exemplum. et apud deum pro merito. nam virtus radicis. i. charitatis de qua dicitur Apostolus ad Ephesios. v. In charitate radicati et fundati. transit in substantiam germinis. i. in soliditatem et bonitatem operis. Et propter hoc huiusmodi opera. quod in manu in ipis humor deuotionis et affectionis transfusus sic a radice charitatis medicinalia sunt non solum ipsi operanti que pungunt sed et peccatori inuenienti que ad iusticiam prouocant. Tercio opera bona assimilant fructibus bonis. Quinto ratione generationis. generat enim fructus et humor arborum et calor solis et generat fructum bonum et nobiliorum humorum que sit in arbore. Sicut opera bona et timore et amore generantur. nam timor ad bene operandum sollicitat Ecclesi. xv. Qui timet deum faciet bona. Et precipue timor reuerentia siue filialis que iste est nobilior timor qui possit esse in bo-

mine Amor vero ad bene operandum fructificat. ita ut nunquam sit ociosus sicut Grego. dicit. C. Secundo ratione defensionis. quod fructus generat. cooperulo foliorum defenditur. Hoc cooperulum est humilitas que bonorum operum fructum interdiu abscidendo seruat. propter quod cum interdum abscidendo seruat. propter quod dicitur Mat. v. Attendite ne visitatias vestras faciatis coram hominibus. ut videamini ab eis. nota est que fructus omnes generaliter in loco sicco melius seruantur. et in humido citius corrumpuntur. Similiter in humido. i. in mollicie delicia que bona opera corrumpunt. tamen homines in delictis resoluunt et carnales efficiuntur. In sicco vero abstinentie melius conseruantur. Tertio ratione maturationis. maturationem enim fructus a calore et a calore exteriori interiori confortante et humorem terram dissoluet et digerent fructus crudi sunt maturi. Sic calor amoris interioris autem confortatus ab exteriori calore. ut alicuius verbi auditi. vel alicuius exempli visi vel alicuius huiusmodi salium dissoluto siue expulso timore vel amore terreno. prouocet fructus operum ad maturationem. i. ad complementum. Et nota est illi fructus crudi mature scilicet et alius in ramorum summitatibus cretiscunt. eo quod radijs directis se opponunt. Summitates. nam ramorum sunt affectioes contemplatiuorum. que quanto solis calore. i. christi amore directi accedunt tanto bona opera sollicitius et perfectius operantur. Item nota est signum maturationis fructuum et mutatio coloris viridis in pallidum vel rubrum et mutatio saporis insipidi vel amarum in dulce et gustui suauem. Ipse etiam tactus discernit aliqui inter fructus et illum iudicat maturum. que dignis compressum cedere inuenit. et qui mollem se esse ostendit ut dicit Isaac. in dictis particularibus. Et quibus celli gunt que illi fructus maturi sunt. i. opera completa et perfecta que sunt pallida. i. cum timore facta Job. v. Verebar oia opera mea. Item que sunt rubra. i. cum amore seruore. Item que sunt sapida et dulcia. i. cum deuotione et delectatione non cum accidia et aggrauatione. Item que sunt mitia siue mollia. i. cum mansuetudine facta Ecclesi. iij. i. mansuetudine opera tua pfecta.

nota patet dicitur Isaac ibidem quod fructus dulces sunt in quattuor quibus aliis excedentes Sunt enim temperatioris calidiores suauiores et nutritiores. Ex quibus collige quod opera nostra tanto sunt deo dulciora quanto sunt magis temperata per discretionem. calida per dilectionem. suauia per deuotionem. et nutritiora per confortationem. Quarto opera bona assimilant fructibus ratione multiplicationis nam quedam plantae paucos quedam vero multos fructus faciunt. Et ista est multitudo diversificat quia quedam fructificant tamen semel in anno quodam vero pluries. sed non maturant fructus ultimi sed remanent crudi eo quod viciuitate frigoris hyemalis calor ad digerendum non sufficit. Unde semel fructificare precipue magis vile est et consonum plus nature. Item quedam arbores sunt fertiles omni anno per multa tempora. propter abundantiam caloris et vinctuosi humoris sicut ficus. Et quedam fructificantur et quiescunt aliove olivae. Laurus roe est que in anno quietis pristina humorum partem reparant que in anno fructificationis perdidit. et sic ad fructificandam se renouat. ut tempore aestis et sue refectionis multos prouocet ramos et folia. licet modicum fructum. Quod ergo quodam parte paucos. quodam multos fructus faciunt figurat quod quidam homines multa bona opera faciunt et multa merita acquirunt. quodam vero pauca. quodam quedam pluries in anno sed imperfectiores quedam vero semel in anno tantum sed perfectiores fructus prouocant figurat. quod melius est facere opera pauciora sed perfectiora quam plura et defectiua. precipue si defectus sit in fine operis. sicut est in fructibus ultimis que non maturantur. Quod autem quedam aliquo tempore fructificant taliquo tempore quiescunt a fructificatione figurat quod quies et intermissio laborum omnium nec nisi recreatio moderata ab operibus precipue exterioribus est utilis et necessaria. Item plantae citius tempore quiescunt a fructu nisi sunt propterea omnino ociose. quia prouocant ramos et folia. significat quod requies sanctorum virorum ab exterioribus et corporalibus operibus non est propter hoc ociosa a

spiritualibus operibus. Vacat igitur in eorum operibus corpus. sed non est animus ociosus. Unde Seneca dicit. Non semper in actu sis. sed interdum animo tuo requiem dato. sed ipsa reges plena fit sapientia et bonis cogitationibus. Item quedam arbores sunt in iuuentute fructuosae. et eo quod plus abundant in caliditate et siccitate. Quedam vero sunt magis secunde in senectute quam in iuuentute. Quia dum in iuuentute nimis abundant in humiditate calor naturalis non potest eam digerere sed in senectute minoris humiditate fit bene digeribilis per calorem. Et hoc in amygdalis et piris patet. sicut exemplificat Aristoteles. Sic et quidam homines ad litteram in iuuentute crate meliores sunt et bona opera plura faciunt quam in senectute. quidam vero e conuerso. Vel in iuuentute id est in principio conuersionis quidam seruentiones et in bonis operibus sollicitiores sunt quam in senectute. i. in progressu et consummatione. quod quidam autem e conuerso. quia in principibus meliores. in fine vero fortiores sunt. Item nota est quod una planta iuuat altam ad fructificandam si sit ei vicina. sicut siluestres ut dicit Aristoteles. iuuat ostenses si eis ex opposito collocentur. Similiter malogranate olivis collocantur si placent cum eis. eo quod abundant in calore nature oliviarum conueniente. Et hoc autem instrumitur quod unus homo debet iuuare alium sibi proximum in bene operando quod vile est sociare et vicinare se bonis siue virtutibus spiritualibus et contemplatiuis que designantur per arbores. siluestres siue actiuis que designantur in malogranatis. Item dicit Aristoteles. quod arbores que fructificant omni anno sunt cito senes. et que nimium faciunt fructum cito deficiunt. et quod humo et quod debet nutrire plantam transit in fructum. In quo ostendit quod nimia exercitatio et lassitudo in exterioribus laboribus est aliquando causa debilitatis. non tantum corporis sed spiritus. et quousque inducit accidiam que deficitat humiditatem de uotionis interne.

Quoniam penitentia assimilatur fructibus arborum. Primo quo ad fructuum productionem. Pro dicitur enim et nascuntur fructus ex arboribus quibusdam resinaculis alligari. et boni resinaculo mediata fructus natus arbori adberet. sicut serpens pum bilicum cum matrice se tenet et hinc resinaculum pro est vtile et laxum. Unde tunc de facili fructus excutit si fortiores venti impulsu seriatim. sed paulatim calore humoris desiccate resinaculum pro debile iduratur. Unde tunc fructus debili non vincit. Hoc resinaculum quo mediante fructus. i. merita boni operis. ab arbore. i. a penitente retinetur est amor charitatis. si ne quo nec meritoriorum operum agit. nec etiam facti operis meriti retinetur. Unde charitate perditur omnia cum ea perducuntur peccatorum operum merita. Hoc ergo amoris resinaculum in principio penitentie adhuc est laxum et debile. quia scilicet imperfectum. quia timore servile habet admixtum. et ideo fortiores tentationis novitium penitentiae et religiosi facillime frangit. Et ideo consanguineis vel occasionibus peccatorum seu tentationum non sunt facillime expellendi sed diligenter custodiendi. postmodum autem calore caritatis perficitur. et humoris. i. timoris molitur desiccatur. i. depellitur. et tunc perfecta charitas foras mittit timorem. fortificantur et solidantur. Secundo quo ad fructuum colorationem. Sunt enim fructus diversorum colorum scilicet quidam albi quidam nigri quidam rubri. Nam secundum Aristoteli. ex humore frigido terrestri et melancholico nigrescunt et humido et frigido albescunt et calido rubescunt ut dicitur Albumasar. Talia debent esse opera penitentium scilicet nigra per tristitiam obscuritatem alba per conscientiam puritatem. rubra per charitatis ferviditatem. Vel fructus albi sunt opera innocetium. nigra vero opera peccantium. rubra opera penitentium quae de culpa peccata erubescunt. Tertio quo ad fructuum nutritionem. Iam enim generaliter dicat Galienus quod herbae et fructus parum nutriunt. nisi specialiter quidam fructus qui minime nutriunt quibus alii. Nam quemadmodum experientia docet et auctores tradunt platea aromatisatae siue medicinales ad vescendum sunt

minime delectabiles. et ad digerendum fructibus alijs duriores. et hoc propter vehementer coagulationem per calorem agere in humiditate. Unde secundum Aristoteli. fructus tales non sunt multum nutritives. Unde etiam dicit Albumasar quod planta quae magis est medicinalis tanto minus nutrit. Plante igitur medicinales sunt praecipue scilicet coarctio coarctio et satisfactio. quibus aiaz nostrarum morbi curantur. hoc fructus. i. opera et praecipue satisfactionis non sunt delectabilia neque facilia. sed dura et difficilia ad facienda. Unde praecipue ordinantur in peccatore ad tollendum morbi effectum. i. peccati restat. i. ad satisfactionem debiti quae nutritivum vel augmentum meriti. Quarto quo ad saporis mutationem. Nam aliqui fructus pro sunt potius dulces vel amari et postea efficiuntur dulces quod est per humoris pro attracti grossitatem et terrestre itate. quasi per indigestionem non possunt habere dulcedinem. Sed tempore procedente colorato calore et augmentato humoris digeruntur et in dulcedinem convertuntur. Unde et iterum Aristoteles dicit quod amarum et acerbum multum in igne dulcescit sicut patet in piris acerbis in aqua elixatis. Aliqui vero fructus pro sunt dulces et postea efficiuntur amari vel potius propter nimiam adustionem superuenientem. sicut sunt mirabolani Lusitaniae cum ea ut Philosophus dicit magna raritas fructus. Unde bona digestio cuiusmodi meatus sunt magni subintrat calor sufficiens et humoris digerit et dulce efficit sed post calor humoris consumit et siccitatem inducit et sic poros constringit ut calor vel humor ad fructum pervenire non possit. et sic ita fructus in potestate coarctat per dominium siccitatis. Sed tamen calor in parte vigorat et ad locum fructus elevat a calore solis auctus. unde frigiditate vincit et immensa caliditate et siccitate inducit. et sic fructus in amaritudinem vertit. Primis igitur fructibus quod pro sunt amari postea dulces assimilantur opera penitentium que incipiunt ab amaritudine luctus. et terminantur in dulcedine gaudij. secundum illud Matthei. v. Beati quod lugent quoniam ipsi consolabuntur. Tertii tales sunt dolores vel labores patientium

qui primo habent amaritudinem penitentiae. scilicet pariant ultimo penitentiae gloriae. Joban. xv. Tristitia vestra vertetur in gaudium. et hoc totum est ex virtute caloris. i. divini amoris Illis autem fructibus quod pro sunt dulces et postea amari assimilantur opera peccantium quae in actu dum sunt habent dulcedinem misere delectationis: sed post factum inducunt amaritudinem conscientiae vel sequentis punitionis. Tertii assimilantur talibus fructibus consolationes gaudium et praesentium in mundo que scilicet nunc dulces sunt postea tamen ad infernales amaritudinem perducunt. sicut patet. Lu. xv. de diuitie Epulone. Et hoc totum contingit vel propter restrictionem avaritiae vel propter nimiam infestationem concupiscentiae. Tertii penitentiae opera si debito modo fiant serval de peccata. Lu. i. exemplum apparet in olivis. Nam sicut dicit Isaac oliuae cum sint rubrae non bene mature si cum aceto vel aqua salsa fuerint preparatae sunt comestae valde confortative coarctatione et appetitum excitant. scilicet sunt ad digerendum dure. Similiter penitentiae opera si sunt rubra per charitatem fervorem: nondum manura. i. non diu dilatantur vel tardata et fuerint preparata cum aceto coarctationis et lachrymarum salitudine que sunt ut aqua salsa. etiam si talia opera videantur ad faciendum dura. i. difficilia sunt tamen valde utilia. quia confortant ad faciendum bona: restringunt ut non fiant mala. et excitant appetitum ad habendum celestia.

Capitulum. xl.

Quoniam proficiunt in vita spirituali assimilantur fructibus habitibus pyramidalem figuram. Inveniuntur enim fructus diversarum figurarum Nam quidam fructus sunt pyramidati. quidam rotundati quidam angulati. Pyramidales fructus duorum sunt modorum. quidam pyramidati ex una parte tantum. ex parte inferiori. quidam ex utraque parte habent conum et in medio dilatantur. Nam si ponatur platea in principio humoris amplius et rari fuerint sed postea frigiditate aut siccitate constringuntur fructus et folia ingrossabuntur superius et inferius gracilabuntur et pyramidabuntur. si vero virtute caloris et raritate humoris superiorum particula leviatur. et ex parte inferiori caliditate existente humoris in medio diffunditur. fructus et folia in medio dilatantur et propter dominium caloris in utraque extremitate in conum ducuntur et subtilantur et sic in pyramidem transformantur. Primis ergo fructibus qui ex parte inferiori tantum pyramidantur et superius dilatantur assimilantur opera gradatim proficiuntium que quidem in principio sunt gracilia. i. debiliter incepta sed postea usque in finem crescunt et dilatantur proficiendo. Breve. Nemo repente fit summus. sed in bona conversione a minimis quis incipiat ut ad maiora perveniat. Secundis autem fructibus qui ex utraque parte pyramidantur et in medio tantummodo dilatantur assimilantur opera quorumdam que tam in principio quam in fine sunt gracilia et parva scilicet aliquando in medio videntur dilatari et prosperari. Quidam vero fructus sunt qui rotundam habent figuram propter aequalem materiam humoris et aequalem actionem virtutis. et caloris. per quas mediae partes extenduntur equaliter et a medio usque ad circumferentiam uniformiter perveniuntur. Nec igitur figura propter aequitatem et uniformitatem extensionis videntur competere operibus iustitiae que erigitur omnibus sine personarum acceptione equaliter et uniformiter reddatur quod suum est unicuique. Et dico equalitern secundum equalitatem quantitatis sed proportionis. Alii autem fructus sunt qui angulares sunt ex contraria causa. i. propter inaequalem extensionem materiae. Et ideo significant opera iniustitiae que. i. inaequaliter sunt. et cum personarum acceptione. Et haec opera homines non proficere sed potius deficere faciunt. Unde psalmista dicitur. Non dominetur mei omnis iniustitia.

Capitulum. xlv.

Dera cōtemplantiū et pfe-
uerantiū assimilant fructib⁹
maturis. Dicitur n. Aristoteles
q̄ in terra mōtuosa q̄ dulcē
est et dulcē cōtinet humores
fruct⁹ cū maturat et sapidiores et salubrio-
res inueniūt. Hec ergo terra mōtuosa est
vita cōtemplatiua q̄ mōtuosa dicitur ppter
ascendendi difficultatē. et ppter celestiu ve-
ritatē. et ppter geris securitatē. ibi quoq̄
repat hūo: dulcis interne cōsolatiōis. Vn-
de et fruct⁹. i. opa cōtemplantiū citi⁹ mature
sūt. i. citius cōplentur propter cōmunitatē
sa-
lorē. q̄ facit op̄ accelerare et consummare.
¶ Tercio magis sapiunt q̄ supnis cōsolatio-
nibus admiscēt. Sūt etiam bñdī fruct⁹
i. opa saniora q̄ magis a vicijis remota. et
nota q̄ maturatiōne fructuū h̄z principali-
ter plāta a calore igneo naturali et interiori
et etiā ab acre coopante exteriori. Nam si-
cut dicit Philosophus in libro de vegeta-
bilib⁹ et plantis planta h̄z tres vires. q̄ a
terra h̄z fixionē. ab aqua coadunationem
ab igne cōsolidationē et partium termina-
tionē. fructuū cōpletionē. et maturatiōnē. et
hoc ppter aeris cooperationē. Sic filii etiā
modo aia h̄z fixionē. i. firmitatē i deo a ter-
ra. i. a fide. q̄ sicut terra ē immobilis. et alijs
getē et stabilitatē tribuit et cōcedit. sic etiā
veritas fidei et in se manet immobilis et aiaz
stabilē reddit. Vñ Dionysius dicit in li-
bro de diuinis noibus. q̄ fides ē perfecta
credentium stabilitas. q̄ eos stabilis in ve-
ritate. Sed coadunationem habet ab aq̄.
i. a spe. Quia sicut omnis aqua recolligitur
coadunatur in mari. ita diuina spes debz
recolligi et collocari in deo ps. Sperate in
domino omnis congregatio populi. Sed
soliditatem patientie habet ab igne et aere
i. ab amore dei et proximi q̄ charitas pa-
tiens est. Nam quasi calor ignis interior
est amor dei. i. diuinus sed calor aeris.
exterior est dilectio et amor proximi. Simi-
liter a charitate taz dei q̄ proximi ē pfeue-
rantia boni operis. scz vsq̄ ad cōpletionem
maturitatis. i. vsq̄ ad cōplementum finis.

Capitulum. xvi.

Dera docētuz assimilatur
situationibus fructuū in ar-
boze fruct⁹. n. diuersis arbo-
rib⁹ h̄nt diuersam situationē
sive positionē. q̄ vt dicit Ari-
stoteles quedā arbores sūt q̄ pducūt fruct⁹ sup fo-
lia. et h̄ accidit p fortitudinē fruct⁹ indigen-
tiā solaris caloris humore digerētis. Que-
dā h̄o h̄nt fruct⁹ sub folijs. et h̄ ppter debi-
litate fruct⁹ ne calore nimio vt frigore cor-
rūpant. Quedā h̄o alie sūt q̄ h̄nt fructus
ad stipitē suspēsos q̄ accidit ppter insuf-
ficiētā hūoris et caloris ipm ad extrema-
tes expellere nō valētis. Illi ergo h̄nt fru-
ctus sup folia q̄ plus curāt fruct⁹ ostēdere
q̄ verbis docere. Vnde supat in eis cura
faciēdi studiū loquēdi. et hec est sapiētis do-
ctoris ppietas. Vñ Grego. nazanzenus
dicit. Ille videt mōti sapiētis q̄ de virtuti
b⁹ anie pauca qdē cōmonet et plocuit. plu-
ra aut in suis factis atq̄ opib⁹ opat et ostē-
dit. et fide vbi i operū suoz aspūatiōe cō-
firmat Clara ē illa sapiētia nō q̄ in verbis
volat sed in virtutib⁹ constat. Illi h̄o h̄nt
fructus sub folijs quozum verba superant
facta. Si quidem in folijs verba in fructi-
bus opa designātur. De talibus aut dicit
Bernar. q̄ monstruosa res est lingua ma-
gniloqua et manu ociosa. Illi sūt h̄nt fru-
ctus in stipite sine folijs qui habent opa si-
ne vbiis scz q̄ faciūt et n̄ dicūt. Vel nota q̄
illi sunt spiritu fortes q̄ nō indigēt ppter n̄
morem vaneglorie abscondere op̄ra sua.
Et isti sunt fruct⁹ q̄ nō sunt sub folijs vel i
ter ramos absconditi sed sup folia. i. in ma-
nifesto. Illi h̄o qui sunt debilioris virtutis
et timēt ne coz opa vel frigore pfectionis
inuidioz. vel fauoris et glorie pprie calore
corrūpant abscondunt ea. Et isti sunt fru-
ctus sub folijs vel ad stipitem absconditi.

Capitulum. xvij.

Ratiōssitat gutte. ¶ Pri-
mo ratione natiuitatis. Et
cni gutta lachryma cuiusda

arbozis siue herbe cuius ramusculi die-
bus estiuis ab incolis inciduntur. et lachry-
ma que egreditur gutta siue armoniacum
appellatur. Ista ergo gutta arbozis est la-
chryma oratiōis siue oratio lachrymantis
q̄ p̄doci d̄z estiuo tpe idest in cordis sermo-
ne. Et iuste vocat armoniacum quia i ora-
tione vocali d̄z ē quedā armonia idest q̄-
dā consonantia et cōcordia scz cordis et vo-
cis. p attentionem. prout dicit Augu. in re-
gula. Hymnis et psalmis cum oratis ad
deū hoc verset in corde q̄ p̄fertur in ore.
¶ Item consonantia vocis et man⁹ per opa-
tionē scz vt cum aliquis orat decum voce.
studeat ipm etiaz munere placare. i. elemo-
sine largitiōe vel bono opere. Et hinc est
q̄ orantes manus etiā leuāt ad celū. Sic
ergo in eo q̄ gutta est lachryma arbozis si-
gnat q̄ oratio d̄z ē lachrymosa. Vñ Au-
gu. ad theoboz dicit Hierūḡ h̄ negociū
oratiōis plus gemibus q̄ sermonib⁹
agit plus sctu q̄ affatu. ¶ Tercio in eo q̄ gut-
ta egreditur in calido tpe estatis signat q̄ de-
bet ēē affectuosa et feruida. Nam feruidus
affect⁹ oratis est quasi thib⁹ redolēs in die-
bus estatis. Eccl. i. Sed rōne nois. q̄ vo-
cat armoniacū significat q̄ d̄z ē attēta et
oposa. Et id Lassib. dicit sup ps. c. Ipa ē
suauissima virtus armonie q̄ vor cogno-
scit opib⁹ cōsonare. Nā si he res discrepa-
bili sibi varietate dissentiant nequaq̄ p̄nt
psalmodie efficere cāntenam. nec ad aures
dñi veniet q̄ s̄ mutus cōtrarietate cōfū-
dit. ¶ Secundo rōne puritatis. q̄ illa gut-
ta est nobilior q̄ est purior et seculētie imp-
mixtio. et q̄ in pinguedine et candore thuri
est filior. Sed Diasc. et Plin⁹ dicit. q̄ il-
la ē melior q̄ h̄z odorē castozio similē sub
amarū sapore. Sicut oro tāto melior ē quā
to purior et seculētie peccati impermixtio.
Vnde Augu. sup ps. Oratiōis pure ma-
gna ē virtus et velut fidelis nūc⁹ mādatū
pagit et penetrat q̄ nō puenit. Et i vitis pa-
trum d̄z q̄ oro si mūda et casta fuerit celos
penetrat vacua nō redibit. ¶ Tercio illa ē me-

lio: q̄ pinguior ē. i. deuotior et q̄ candidior
i. cum mundiori intentione. Vñ cni ēē nō
puritas tm̄ in orantis affectione sed etiam
candor mundicie in eius intentione. Vel
puritas debet esse in affectu. et cādor. i. cla-
ritas fidei in intellectu. Ita. i. Profulet in
fide nihil hesitans. ¶ Item illa ē melior q̄
odorē castozio et amare cōpunctionis ē ple-
nior. Nā cōpunctio h̄z oranti videat ama-
ra tm̄ deo est odorifera. Vñ beat⁹ Grego.
dicit q̄ veraciter orare ē amaros in com-
punctione gemitus et non cōposita verba
resonare. Et ita ps q̄ in ofone pfecta d̄z ē
se puritas affectionis. pinguedo deuotiōis
candor. i. claritas intentiōis. et odor. i. ama-
ritudo compunctionis. ¶ Tercio rōne vi-
litaris. q̄ gutta h̄z virtutē dissolūētī nec-
nō relaxādi. vt d̄r in ps. Inflationes
sedandi. Sicut lachrymosa et deuota oratio
dissoluit peccati vincula. relaxat debita. et
sedat tumida q̄ expellit tumorē superbie.
Vnde et glosa dicit super illd̄ Ps. Vn-
guita. q̄ gutta est humilitas que ad modū
gutte expellit omnes inflationes superbie.
quod maxime facit humilitas in oratione
quia sicut dicit Hugo de sancto victore
Oratio est pie mentis et humilis cōuersio
fide. spe. et charitate subnixa. ¶ Tercio oratio
assimilatur rute. ¶ Primo ratione com-
plexionis. Est enim ruta nature seruentis-
sime et plus agrestis q̄ domestica. Vnde
dicit Plinius q̄ habet virtutem muscare
calidam et siccam. Sic oratio oportet q̄ sit
seruida per deuotionem vt mentem cale-
faciat et inflamet ad dilectionem. et de-
siccet humorē. idest fluxum cogitationū.
¶ Secundo ratione nutritionis. quia ru-
ta gaudet siccitate et vult nutrirī cinere vt
crucis possit carere. Amicitia magna est si
bi cum ficu. vnde nūc⁹ sic conualescit sicut
sub ficu iuxta ficum facit. Similiter gau-
det oratio abstinentie siccitate et nutritur bu-
militatē cinere pp pūmū dicit brās Grego.
sup Mat. q̄ antri patres quoties orare
voluerūt ieiuniū cū ofoe iunxerūt. Vnde
s. iiii

Thob. xij. Bona est oratio cum ieiunio. Propter secom dicit Eccl. xxv. q oratio humilitatis nubes penetrat etc. Diligit et societatem fici. clemofyne. q ficus e fructus mitis et dulcis et ideo significat elemofynam q dari debet cu mansuetudine et dulcedine pietatis Grego. super Math. Infirmis est oratio q elemofynaru largitate non est munita. Tertio ratione munitio nis. q rura munit et defendit contra aia lia venenosa Vn sicut dicit Ibi. Ruram contrariari venenis muscila primo docuit Nam qn bellatura est cum serpente pmo ruram comedit. et eius odore et virtute contra venenum se munit. sic ad bellum secura procedit. imo vt dicunt Dial. Plin. et Consta. Tanta est vis rute q post eius estu muscila ena bassiliscum secura inuadit et eu occidit. Muscila q pugnat cum serpente est aia tentata a demone que si vult se cure euadere munit se seruati oratione Math. xvij. Vate vt non intretis in tentationez Est enim oratio deuota qn flagelum quo tentator percutit. Vn Auguf. dicit in quodam sermone q oratio est oranti subsidium deo sacrificium demonibus flagellus. Basiliscus aut qui visu interficit est luxuria quam etiam extinguit oratio deuota. Vn sicut dicitur Mat. xvij. Hoc genus demoniorum scilicet de luxuria tentantium non eiicitur nisi in oratione et icianio Micro. in qda n epistola. Ieiunio pestes corporis. oratione vo pestes sanande sunt mentis. Et generaliter valet oratio contra omnes tentationem. sicut dicitur ruta valere contra omnem punccionem. Dicit eni Plin. q succo rute inuncti a scorpionib⁹ araneis vespis et apibus non pungunt. Quasi eniz punctio scorpionis qui non ante sed retro pungit dici potest tentatio carnis. que primo delectat sed postea cruciat. Sed punctioes araneazum que muscas infidiosae capiunt sunt tentationes demonum qui infidiosae capiunt aias Puncture vo vesparum et apum sunt impugnationes mundi. sive per aduersitates qs designant vespe. sive

per prosperitates qs signant apes q mel faciunt et aculeum insignunt. a gbus omnibus defenditur aia deuota per studium assidue orationis. Vn Diero. in epistola dicens hortatur. Egredientes de bospicio armet oratio. regredientibus de platea occurrat ante q sessio. nec prius corpusculum requiescat q animam oratio pascat. Item oso assimilatur incenso siue thuri ps. Dirigat oratio nica ficus incensum in cōspectu tuo Incensum enim siue thbus bonus pbatur candore et carbone. Candore qz illud incensum siue thbus est optimum qd est album et mundum. Carbone vo pbatur si statim ardeat et flamas emittet. Sifr oratio illa e valida q sic euz candore puritatis. Ambro. in libro de officiis. Sifr oratio tua pura et simplex. dulcida atqz manifesta. plena grauitatis et penderis non affectata elegantia sed non intermissa gra. Dicitur eni qz arbes vbi thbus nascitur nolunt huiusmodi recolligi nisi a personis religiosis et mudiis i. mulicribus non pollutis. vñ et si mundiciam requirit collectio thburis multo magi deuotio orationis. Et ideo etiam de cantu et oratione vocali clericorum inmundozū. dicit Augu. q plus placet deo larratus canum. mugitus bouum. grunitus porcorum qz cantus clericorum luxuriantium. Item valida oratio est que cum ardore idest ser uore sit charitatis Nec enim est ignis q fumum thburis. i. affectum orationis dirigit ad deum Eccl. v. Quasi ignis effulgens et quasi thbus ardens in igne.

Capitulum. lviij.

pera mala assimilatur malis et illaudabilibus fructibus Sunt enim pleriqz fructus insipidi vel amari vel pontici indigesti vel frigidi crudi et duri. et quidam etiam corrupti vel putridi. Vn tales fructus moraliter ad diuersa vicia referuntur Nam fructus insipidi minus cunctis valent. qz stomachum non confortant qz in eis dominatur humiditas aquosa. et ideo abominationem generant.

Vn insipidi fructus ad luxuriosos referuntur in quibus aquositas. i. carnalitas abundat. et quibus spūalia insipida et abominabilia sunt. vñ Apfus dicit. i. L. ozim. i. qz aialia. i. carnalis homo non pcepit ea que sūt spūs dei. Et ps. Omnem escāz abominata est anima eorum. Et ideo fructus carnalium hominum. i. opa eorum sunt insipida p affectum. qz faciunt spūales delicias tanqz insipidas et abominabiles eos fastidire. Secundo fructibus amaris assimilant opera inuidozum. qz inuidi hñt zelum amarum de quo Jac. iij. qz si zelum amarum habetis inter vos. In cuius signum iudei qui per inuidiam xpm tradiderunt sellis amaritudine eum potauerunt ps. Dederūt in escam meaz fel etc. Tertio fructus potici referuntur ad iracundos. qz ira cor pungit et alios frequenter pungere facit sicut potica et acetosa pungunt. Item fructus potici sunt duri sūptici et constrictiui. sed stomachi confortatiui et appetitus excitatiui. Similiter iracundozum qdaz sunt sūptici qz fecem de ventre non emittunt. i. iniuriā. de memoria vel corde non expellunt. Vn sūptici sunt q sūt difficiles ad iniurias obliuiscendum. Quidam vo sunt duri ad dimittendum et constrictiui ad vindicandum. Sed nota qz si fuerint fructus acetosi modico terrestri compositi acumen cholere extinguunt. qz si fuerint in bonie offensionis acumen ire et cito ad tranquillitatem debita reducitur talis hō. Quarta fructus indigesti referuntur ad gulosos qz frequenter indigestio puenit ex gule superfluitate. Item cibus indigestus est impurus. qz p digestionem cibus purus ab impuro separatur. Et sifr gula immundiciam et impuritatem generat corporis et anime. Quinto fructus frigidi referuntur ad acidiam q aiaz reddit frigidam in dei dilectione. et pigra. in bona operatione prou. xx. Propi frig⁹ piger arare noluit. Sexto

fructus crudi referuntur ad auaros. q sunt crudi. i. crudeles et seroces et incomparabiles erga pauperes. Et nota qz fructus crudi sunt malozum humorum nutritiui. Similiter auaricie opera malos humores idest malas affectiones interiores siue de sideria nutriunt. qz sicut dicit. Apostolus. i. Thb. vi. Qui velunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli et in desideria mala et inutilia etc. Item motus auaricie corrumpunt gustuz anime. vt non sapiant auaris spūalia. Vn amor teporalium excludit amorem spūalium. Item debilibus et imperfectis mariorum nocent occupationes temporalium quas auaricia multiplicat. Septimo fructus duri referuntur ad superbos quorum corda ppter defectum pietatis et gratie arida sunt et dura. Superbis enim sub typo montium dicit. ij. Reg. i. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniat super vos. Item peccatorum opera assimilant fructibus corruptis. Quidam enim fructus non conseruantur. sed qnqz anteqz compleantur corrumpuntur et efficiuntur vermiculosi et hoc aliqui accidit ex vicio plantationis arboris qz scilicet non fuit cōgruo tempore plantata Nam in plantatione arboris multum obseruanda est etas lune. qz ille plante que in recto plenilunio inseruntur siue plantantur non conualescunt et si conualuerint vermiculosum faciunt fructum et tales fructus citius com putrescunt ppter humorem nimium qui ad lune pscntia in omnibus augmentant. Vnde etiam arbores q tali tpe precipitantur minus durabiles esse pbantur et citius a vernibus corroduuntur vt dicit Consta. Per lunam autem que est semper mutabilis et variabilis mens intelligitur peccatoris qui per peccati inquietudinem instabilis et variabilis fit. hñ illud T ren. i. Peccatum peccauit hyerusalem propterea instabilis facta est Plenilunium ergo significat ipius plenitudinez peccati que e in seculu vbi rō peccati mortalis impletur et pfi

citur. Si ergo planta. i. volūtas et ppositū alicuius boni operis faciendi in plenilunio plantetur. i. dū ipa mēs est in peccato mortali. vel in consensu et in voluntate peccandi. tunc talis planta inficitur et fructus. i. op⁹ corruptū et vermiculosū. i. viciōsū pdu cit ita vt sit a merito vacuū. Dū i peccato sum opibus vel inuenitur vermis auaricie vel luxurie. vel superbie. vel inuidie. vel alicuius alicuius vicij seu defectus. qui fruct⁹ medullam corrodit et corrumpit. i. qui boni opis substantiale meritum tollit.

Capitulum. xlii.

Assionis xpi meditatio feruida remouet vini amoris imbecillitatem. Lūius exēplū aparet in pipere. Nam siluas que dicuntur ēē caucasi mōtis serpentes ibidem custodiunt. Sed incole cum silue maturescunt eas incendunt et sic serpentes interimūt vel expellunt. et ex hac combustione piperis grana que sūt naturaliter alba efficiuntur nigra. Sic ergo patet q⁹ combustio ignis expellit serpentes vel extinguit. qui impediunt ne colligatur fructus pipis. piper autē qd est calidum et siccum in q⁹to gradu significat charitatē que q⁹tuor grad⁹ requirit in diligēdo deus scilicet vt diligatur et toto corde et ex tota mēte et ex tota anima et ex tota fortitudine. Sed hoc piper ne a nobis habeatur serpentes. i. demones nos impediunt vel peccata q⁹ntuz possunt Sed cōbustio ignis. i. passio nis xpi seruens meditatio de qua dicit ps In meditatione mea exardescit ignis ipos serpentes. i. demones et eorum tentationes fugat. et ad amandū xpm vehementer mētem instāmat Aug. super Job. Fratres vt a peccato sanemur xpm intueamur. qm qui intuebantur serpentē encū in deserto non peribant moribus serpentum: Sic q⁹ intueatur fide xpi morēs sanantur a moribus peccatorum. Item crux xpi assimilatur moro. Dūmo ratione fructū. Fructus enim mori fuit corpus xpi cruci affixū Quia fructus mori vt dicit. Ambro. pmo

albet. deinde virescens tertio rubet. vltimo nigrescit et lucet. Sic corpus xpi fuit albū. i. purū et candidū in cōceptione. q⁹ de spūscō conceptum. post viride. i. virtuosum in conuersatione vsq⁹ ad passionē. postea rubrū. i. sanguine rubricatū in passione postea nigrum in morte. lūcidum aut in resurrectione. Et nota q⁹ ex fructu mori vt dicit. Rabanus sit pot⁹ nobilis. quem elephātes potantes sunt animosiores ad bellū. Dū d⁹ j. Machab. vi. q⁹ ostenderūt elephātes sanguinem vni et mori ad acendum eos in plūz. Hic pot⁹ sanguis xpi q⁹ p modū p⁹ in sacramento sumitur ad ipaz passionē rememorandū. Dū iste sanguis siue rememoratio d⁹ multū accendit cor nrm et aitare ad bellandum contra vicia et ad tolerandum q⁹cuq⁹ picula. C. Secundo rōne seminum. q⁹ fm Dialc. seminū mori sunt tres virtutes. solutiva scilicet. et purgatiua. et fecundatiua. Semina solutiva sunt ecclesie sacramenta. q⁹ nobis relicta sunt ecclesie sacramenta. q⁹ sicut virtus mori remanet et seruatur in seminibus. ita virtus passionis xpi remanet et seruatur in sacramentis. vñ sacramenta oia opantur in virtute passionis xpi. Et ista sunt semina ex quibus plantę spūales. i. filij dei regenerantur. sicut p⁹ipue patz in factis D⁹ niaq⁹ dec semina. i. sacramenta hnt virtutem purgatiuaz mētis. q⁹ omnia conferunt grām et grā sanctificat animam Sed aliq⁹ sacramentum specialiter purgat ab originali vt baptis⁹. aliq⁹ ab actu ali mortali vt p⁹na. omnia alia purgant a veniali licet etiam habeant maiores alios effectus. C. Tertio rōne frōdium. nā sicut dicit Ambro. folia mori supiecta serpentū ipm interimunt. folia mori sunt exempla crucifixi q⁹ omnem serpentē. i. diaboli suggestionem interimunt. Nam si tentat de auaricia considera xpi crucifixi paupertatem et nuditatem. Si de supbia obice eius bo militarem. si de luxuria pensa penarū corporeis eius acerbicatem. et sic extinguetur omnis tentatio. Et hoc figuratum fuit in serpente enco in deserto exaltato. cuius as

pectus a venenosis serpentum moribus liberabat vt habetur. Numeri. xxi.

Capitulum. l.

Antientia assimilatur capparibus. Dūmo q⁹ capparibus vt dicit Dialc. est herba spinosa. Et hoc competit patientie rōne materie Nam materia patientie sunt spine. i. punitiones tribulationum et aduersitatum Ro. v. Tribulatio patientiaz operatur. C. Secbo q⁹ est herba frōdiosa super terram expassa. Hoc competit patientie que non est in celo vbi nulla molestia. nec sub terra. i. in inferno vbi pena inuoluntaria et infructuosa. sed tm super terrā vbi tribulationes abundant vires suas extendit. q⁹ tm super terram tribulationes sūt ad virtutis exercitium. et ad laboris p⁹miū et hoc ē p patientia sine q⁹ tribulationes nec ad virtutem nec ad meritum pertinet. Et ideo Bernar. dicit in quodam sermone. In hoc mūdo qm in cāpo certaminis positi sum⁹. et q⁹ ibi dolores et plagas aut tribulationes non suscepit i futuro ingloriosius apparebit. Et Petrus rauen. dicit in qdā ep⁹la. q⁹ ois cordis et corporis virt⁹ circa meritū et fructū salutis ē sine condimēto patientie. C. Tertio q⁹ est herba vinctuosa ē eni vinctio plena. Quod competit patientie ppter vinctioē grē quā continet q⁹ omne durū mollitur. Dū etiā vinctio capparibus dicitur virtutē splenis sua virtute sup oia iuuare. C. Item hac vinctioe ois dolor lenigatur. In cui⁹ exēplū capparibus auriū vermes necat. Nec ēt ē virtus scz patientia et q⁹ cibus aie: et medicina pparat Medicina eni ē q⁹ ai affect⁹ purgat et recitificat. Nā flores capparibus postq⁹ sūt affi hnt virtutē digerēdi hūore in ore stomachi existēz q⁹ scilicet tribulationes pntes virtute patientie humore. i. affectum mūdānū digerūt et in affectū dei cōuertūt. Itē ipa ē cibus vel salsa quo gust⁹ mētis sfortat et exercitat ad appetitū spūaliū et celestiu bonoz. In cuius

signū idē flores hnt virtutē appetitū excitā di. vt d⁹ a Platōe. Et hūc ē q⁹ desideria sanctorū in ipis tribulationib⁹ crescūt. et eorum appetit⁹ magis accendit circa eterna qm eos atterunt temporalia flagella. Et ideo Grego. dicit in xxvi. libro Mora. q⁹ electorum mētēs eternitatis p⁹miā p⁹solantes vires et aduersitatib⁹ sumūt. q⁹ crescēte p⁹gna gloriozē sibi nō ambigūt manere victoriā. Electozū ergo desideria dū p⁹miūtur aduersitate pficiunt. sicut ignis flatu p⁹mit vt crescat. et vñ q⁹ extinguitur creditur in de roborat. C. Itē patientia assimilatur ilici. Et pmo rōne radicalitat⁹ Nā illex ē spēs q⁹rcus q⁹ est arbor grossa et p⁹side radice. Nec radit et grossa et p⁹side patientie ē charitas. Dū dicit Ap⁹s q⁹ charitas ē patiente q⁹ patientem efficit. Et ideo sicut arbor p⁹ventū firmat p radice. ita patientia ptra iniurie ipetū firmat p charitate. Et ppterca dicebat Ap⁹s Ephē. iij. In charitate radicari et fidari. Dū nō ē patientia sine charitate sic nec arbor sine radice. Bre. sup Eze. omelia. vij. patientia vā ē q⁹ et ipz amat que portat. Nā tolerare et odisse nō ē virt⁹ nā suetudinis sed velamētū faroris. C. Secbo rōe fecunditatis. Est eni arbor glandifera. et hui⁹ arboris fructū antiq⁹ babuerunt in cibum antiq⁹ haberēt frumētū vsū. Sic patientia multū ē fructuosa et magni meriti. et mētū viguit in antiq⁹. vt pz in Job. et Tobia et multis alijs. Vnde Jude. viij. D⁹ es qui placuerunt deo per multas tribulationes transierunt fideles. C. Tertio ratione vmbrositatis. quia illex habet vmbriam iocundam. Similiter patientia gratā vmbriā. i. refrigeriū in estu. tribulationū pstat. ppter qd d⁹. Eccl. li. In medio ignis nō sū estuatus Cassio. sup ps. Patientia religiosi viri ē labor ac dolor oium spe futurarū rex et amor dñi grata tolerantia. C. Quarto rōne soliditatis q⁹ illex ē solidissimi ligni et durissimi corticis. Dū i ags lignū c⁹ mltū durabile et quasi impuribile. et ideo dum p⁹side sub ags poss⁹ qm i lapidis soliditate puerit. Et quanto p⁹ ipsa longiora in locis humidis immozatur tanto amplius idu-

raf. unde et Tullius dicit quod patiens est bonestatis et utilitatis causa et arduus et difficilium voluntaria ac diurna pressio. et ideo posset ad patientem referri quod dicit Job. xli. Cor eius indurabitur quasi lapis et constringet quasi malleatoris incus.

Capitulum li.

Duper spiritus assimilatur abie. Primo quia abies ipsa sublimiter augmentatur. unde secundum Hieronymum dicitur abies ab eundo eo quod peccatis arboribus in altum cundo porrigit. Est enim corpus terrestris humoris et ideo arbor est leuis. unde secundum Aristoteli quia arbor est subtilis humoris ideo calor eius naturalis fortificatur a calore solis humiditatem illam sursum trahit. et convertens illam in substantiam arboris arboris altum facit. Sicut ille qui est pauper spiritu corpus terreni amoris et gratiam grauat efficit spiritum leuis ad ascendendum et subtilis ad incrementum. unde diuino amore fortis et sursum trahitur miro modo crescit et exurgit in altum. Beatus Hieronymus. Cresce me fecit deus in ira pauperis. Pertransit enim pauperis spiritus usque ad regnum celorum. Beatus Hieronymus. Beati pauperis spiritus qui in ipso est regnum celorum. Beatus Hieronymus. Beati saluina ascendit abies. Et cundo quod rectilincaliter eleuatur. Est enim arbor nihil quasi hinc tortuositas. et hinc virtutem caloris attrahentis et humoris obediens. Sicut qui pauper est spiritus recto itinere ad celum scandit ita qui in nulla premitur reorquetur. sed neque ad dexteram prosperitatis neque ad sinistram aduersitatis. quia ex quo mundum tenet nec ei aduersa metuit. nec spera querit. Nam calor diuini amoris eius ad superna trahit. cuius attractioni animus eius per terrenum affectum non resistit imo sequitur et obedit. et ideo directo spiritu sursum tendit. Unde Chrysostomus dicit super epistolam ad Hebraeos. sermone. xviij. quod pauperis est manu ducit quendam in via que ducit ad celum. virtus auctentica exercitatio quendam magna et admirabilis et potest trahit. Tertio quia abies est facilliter inflammabilis

Nam quia eius humiditas victuosa est igni applicata facile inflammatur. Sic quoque pauper spiritu hinc humiditatem victuosam affectionem mentis deuotam. Et ideo igni diuini eloquii vel ipsius spiritus sancti applicatus statim inflammatur secundum illud psalmi. Eloquium domini inflammauit eum.

Capitulum liij.

Decoratus est per naturam bonus sed per culpam malus. Unde assimilatur leni que sicut dicit Isaac in medulla est bona sed in cortice mala. Nam sine cortice comesta valet hydropicis. et calidis et etiam humidis aliquando prodest et eo quod ipsa calida et sicca sit. ut dicit Isaac dicit. Sed in cortice habet acumen cuius virtute ventrem soluit. torhones generat. stomachum grauat. meatus corporis oppilat. cerebri substantiam desiccatur. humiditates oculorum distemperat et pessimas passiones in corpore generat. maxime si quis cotidie comederit. Quasi ergo medulla lentus est natura hominis peccatoris qui cum a deo sit creata bona est. Augustinus. Quia deus bonus est cuius factura sumus et in qua sumus. boni sumus. Sed quasi cortex mala est ipsa hominis culpa. Augustinus in senectute. Peccatum non est natura sed viciu natura appetentis quod non est sui ordinis. et luxuriosus. torhones generat in iracundo. stomachum grauat in guloso. oppilationem facit in auaro. desiccatur tristitia in accidioso qui spiritus tristis desiccatur ossa. oculos mentis distemperat in superbo. pessimas passiones corporis generat in iracundo. Nam sicut Hieronymus dicit super Job. Est ira que iustitiam dei non operatur. et furor proxima mentem impotentem facit in tantum ut labia tremant. dentes contrepent vultusque pallore mutentur. Et Hieronymus dicit in libro genese. Adora. Tre sue stimulis accensum cor palpat. corpus tremat lingua se preedit. facies ignescit. et sperantur oculi et nequaquam recognoscuntur nota.

Decoratus assimilatur absinthio. Primo quidem ratione amaritudinis primo quod absinthium sua amaritudine ledit gustum. Salsus enim est intellectibus appetitus. et ita ex peccato inficitur ut ei dulcia et suauia scilicet spirituales deliciae que de se sunt dulcissime amare videatur et aspectu sicut gustui carnis absinthium amaritudinem in seculo etiam dulcia que postea amara esse videntur. Isa. v. De vobis qui dicitis bonum malum ponentes dulce in amarum. Secundo quod absinthium suo forti odore offendit olfactum. Et sic peccatum non odore sed potest fetore mali crepti offendit olfactum primi interioris. scilicet odor nostrum etc. Tertio quod in amaritudine neque redigit lac et vinum et omne dulce cui fuerit admixtum. Unde apes que frequentant absinthium faciunt mel amarum ut dicitur in Diabolo. Sicut peccatum amarum rem delectabilem cui admiscetur vertit tandem in amaritudinem sed conscientie remordentis vel penae afflictionis. sicut patet in luxuria et voluptate carnis que maxime videntur delectabiles. Unde Hieronymus. Fauis distillas labia meretricis et nitidus oleo guttur eius. Nouissima autem illius amara quasi absinthium. Tertio peccatum assimilatur hedera. Primo ratione frigiditatis quod hedera cum frigide sit nature terra ubi crescit frigida esse indicat. Sicut peccatum frigide nature est ita ut calorem diuini amoris excludat et ubi peccatum crescit certissimum indicium est quod ibi calor diuini amoris non sit. sed quod talis anima sit frigida a diuino amore penitus destituta. Secundo ratione contrarietatis quod umbra eius est noxia et tunc serpens est gratissima. Sic peccatum cuius homini sit summe noxiu et danosum tamen serpenti infernali id est diabolo est gratissimum. Et ideo ubi talis est umbra peccati libenter requiescit Job. xli. Sub umbra domit etc. Tertio ratio ne separabilitate sepae enim vinum ab aqua non habet dicit Hieronymus. Adira est hedera natura frigida ad expiandum vna. Nam vinum ex vase

fluere et aqua si qua vis mixta fuerit remanere certum est. Sicut peccatum trahit de vase cordis vinum diuine consolationis et relinquit ibi aqua tribulationis. et ideo de peccatoribus vere potest dici illud Job. iij. Vinum non habet sed consolationis interne. Tertio peccatum assimilatur geneste. quod genesta crescit in locis incultris et sarosis. Loca autem inculta sunt peccatorum corda que penitus studio vel labore non excoluntur. et sarosa loca sunt corda dura que nullo compunctionis humore molliuntur. et in talibus peccatum multiplicat et crescit. Item genesta est signum sterilitatis. Et sicut peccatum sterilitatem fructuum sed meritorum non solum sed et significatiuum sed etiam carnis. Item genesta est sa posamari. quod sed peccatum scientiam amaricat et insup ut dicitur est inducit amaritudinem penes sequens. Ita genesta est nigri seminis. quod plerumque peccatum inducit et relinquit infamiam denigrationem. Vel nigra semina sunt exempla deformia et quibus alij nigri et deforme peccatores generantur. Tertio peccatum mortale in corde generatum extinguit omnia merita et omnes virtutes formatas. Unde assimilatur cuidam lactuce sponte nascenti que dicitur caprina. de qua dicit Hieronymus. quod si in mari proiciatur oes pisces qui in vicino sunt moriuntur. Adire est autem cor humanum in quo si peccatum ingreditur omnia merita et virtutes occidit. Unde Hieronymus. Peccatum cum consummatum fuerit generat mortem sed virtutum autem. Tertio peccatum anime habeat in se quendam transitionem dulcedinem. tamen multa mala in anima facit. Cuius exemplum apparet in pino maturo. quod hinc in gustu quandam aquosam dulcedinem tamen eius substantia est frigida et sicca et stipica sic peccatum habet dulcedinem aquosam. id est delectationem transitoriam. Quo sum enim et humidum cito fluit et facilliter transit. tamen postea peccatum infrigidat in anima calorem charitatis extinguit. desiccatur humorem gratie vel deuotionis consumendo. et conspargit sordes conscientie denigando. ut sed peccatum inductum nec facilliter de corde per penitentiam emittatur. Item peccatum assimilatur porro. quia

potra nimis sepe comestū vt dicit Plini⁹ insulationes generat. qd̄ p̄inet ad sup̄biam q̄ animos tumidos facit. Itē siti⁹ generat. quod pertinet ad auariciā q̄ sitim. i. ardore babendi inextinguibilem gignit. Item somnū puocat qd̄ p̄iet ad accidiā q̄ pigros r̄ somnoletos reddit. Itē acies oculorū bebetat qd̄ pertinet ad inuidiā Eccl̄. i. Ne. q̄ oculus inuidi. Item sanguinē inflāmat qd̄ pertinet ad iram q̄ sanguinē circa cor accēdit vt dicit. Dama. Itē venereū stimulat. i. luxuriam excitat. Itē ventrē molli facit. quod potest referri ad gulam. qz̄ gulo si circa ventres insistit r̄ sibi mollia r̄ delicata frunt. Itē peccatū assimilāt rāno q̄ est herba a principio mollis. sed q̄nto plus crescit. tanto durior fit r̄ in acutiorē aculeum indurefcit. Sic peccatū a principio vt suauē. sed postea q̄nto plus crescit plus in eo indurat. r̄ in fine p̄ illud aculeus eterne punctionis indurat. Itē ram⁹ vt dicit. Zo sep̄⁹ primum habet ignem ex se p̄ferre. Nā eius folia postq̄ cadunt r̄ desiccant multe siccitatis r̄ cuiusdam vinctuositatis esse dicunt. Ideo quādo adest foris impressio caloris solaris ramus facile inflāmat. Lū⁹ occasiōe vicina sepe nemora incendunt. Sicut peccatū p̄fert ex se ignē. i. inordinatū ardore ita q̄ folia eius. i. cogitationes vel delectationes peccati postq̄ ceci derunt in consensum opis tūc desiccantur ab humore grātie. r̄ efficiunt vinctuose. i. lubricę. qz̄ vinctuose lubricę sunt. ita q̄ ad fortē impressionē siue feruore tentatiōis facile appetit hōinis inflāmat r̄ omnes vires aic incenduntur. r̄ etiā omnes corporis partes Jud̄. ix. Egrediat ignis de rāno r̄ deuoret cedros libani. Itē peccatū assimilāt salici. p̄mo rōe augmētū qz̄ cito crescit. Nū dicit s̄m J̄h. qz̄ cito in altum salit. Sic peccatū hominis h̄cui tpe multum crescit. qz̄ s̄m Bre. peccatū qd̄ p̄ p̄nias nō diluit mor suo pondere ad aliud trahit. si cut ex crapula nascitur luxuria r̄. Secūdo rōne ligamētū qz̄ salicib⁹ vunt hōines ad ligandum viros. sic peccata ligāt mentem

Isaac. v. Quasi vinculum plaustrī peccatū Tertio rōne impedimētū qz̄ semen salicē dicit hanc virtutē h̄re vt si q̄s illud in poculo banferit generare nō poterit vt idem J̄h̄s. dicit. Sic peccatū impedit ne opera meritoria homo gignere. i. facere possit. Sumus autē nos principia nostrorū operū quemadmodū nato. i. filiorū sicut dicit P̄bus in Etb. r̄ ideo opera nostra filijs comparantur. Quarto rōne fundamētū. qz̄ omnis salix tāto est in ramis secūdi or q̄nto est terrestri p̄pingor. Item salices si binis pedibus a terra putentur coarcentur ne in altum crescant s̄z̄ in latitudinem se diffundunt. Sic peccator q̄nto magis rebus terrenis appropinquat p̄ affectionem r̄ occupationem tāto magis in peccatis abundat. Item q̄si salix duorū pedū est peccatum. opis vsq̄ ad delectationis cōsensū putat. cuius homo consentit immorari in ipa delectatione cogitationis. Tunc tñ licet nō ascendat vltius p̄ consensū opis. tñ dum per morose cogitationis consensum in ipa delectationis latitudine se diffundit peccatum mortale committit. Septimo rōne detrimentū qz̄ salix ex antigitate tpe parit detrimentū putredinis. Nā postq̄ anti q̄ fit cito putrescit r̄ a medulla putrescē in eipit. Vnde sepe dum exterius viridus videtur r̄ pulera interius est vacua caua r̄ putrida in cuius cōcauitate sepe latent ailia venenosa. vnde iuxta salices dormire res est piculosa. Sic cum aliquis diu continuat permanens in peccato. putrescit per omnimodam corruptionem malicię. quaz̄ licet hypocrita conetur exterius cooperire. tamen ab interioribus eam non curat abijcere. Et ideo licet exterius ipse aliquando appareat iustus. interius tamen est vacuus a virtute. cauus cupiditate r̄ putridus malignitate idest malicia corruptus. Nū in eius cōcauitate. i. cordis cupiditate. sunt animalia venenosa. i. conceptiones r̄ desideria fraudulenta r̄ periculosa. propter que periculosum est iuxta eos dormire. i. de eis confidere vel eis adberere. Itē peccatū

assimilatur spine. qz̄ q̄ndo spina caro vulneratur nō recedit dolor q̄d̄ia spina totaliter nō cecidit. Sic q̄n est aia peccato vulnerata semp̄ moxidetur r̄ cruciatur q̄ diu ipsum peccatum in conscientia detinetur. Et ideo necesse est vt per penitentiā extrahatur.

Capitulum. iiii.

Ena inferni assimilāt ramno. vt dicit glosa super ps. qz̄ ramus est herba multum dura nodosa ramosa r̄ spinosa. Nam folia h̄z̄ aculeata. spinis acutissimis in lateribus consistit. Si multo pena inferni est dura p̄pter suam acerbiteriam. nodosa p̄pter suam indissolubilitatem. Nam nodus fortis ligni est quasi indissolubilis. Nū signat illam penam indissolubilem r̄ interminabilem. qz̄ dāna tus sicut nunq̄ absoluitur a culpa sic nec a pena. Item est ramosa p̄pter penarū multipliciteriam. r̄ spinosa siue aculeata p̄ subtilitatem. qz̄ sicut spine subtiles r̄ aculeate penetrant. sic ille p̄ne penetrant intima sic. Sed miser ille peccator duz̄ est sub spinis peccati anteq̄ aduersat qz̄ ducant euz̄ ad duriores r̄ maiores aculeos rāni. i. p̄ne inferni p̄mittit se a peccato totaliter ab solberi. s̄m illud ps. Diuis⁹ intelligeret spine vestre ramum sicut viuentes sic in ira absorbet eos.

Capitulum. iij.

Penitentes assimilantur arboribus medicinalibus siue aromaticis. Et est cā aromaticitatis in arboribus vt dicit Albumasar terrę subtile cōmixtum aq̄o subtili. Tanq̄ ergo arbores aromaticę r̄ medicinales sunt homines penitentes. qz̄ p̄nia habet medicinales virtutes ad curandum animarū languores. i. vt cum. r̄ in istis est subtile terrę. i. attenuatio carnis bene cōmixtum subtili aq̄o. i. cōpunctionis cordis. Illi autē in quibus hec deficiunt scilicet inaccratio carnis r̄ cōpunctio cordis. non sunt aromatici. i. vere

penitentes. Et nota qz̄ arbor aromatica aliq̄n h̄z̄ aromaticitatem. in comice aliq̄n in flore. aliq̄n in fructu vt patet in cinamomo qd̄ est cortex. r̄ in mace q̄ est flos r̄ in muscata q̄ est fructus. Sic penitentiā qd̄ h̄nt tñ in cortice. i. in exteriori ostensione qd̄ dā tñ in flore. i. in interiori affectione. qd̄ dā in fructu. i. op̄is executione. Item penitentes assimilantur malogranate. Primo p̄pter augmentum. nam malogranata. scilz̄ arbor plus in latū q̄ in altum se diffundit. Sic penitēs debz̄ eē humilis. non vt q̄rat crescere in altitudine dignitatis. sed in latitudine c̄baritatis. ps. Ambulabā in latitudine. Secūdo p̄pter impedimētū qz̄ maxime impedit a frigore. Et eni arbor frigidis impatiens. Vnde in pruina cito pereunt flores eius. Sicut homini penitenti marie nocet frigus accidię. Et iō prima idest negligentiā destruit flores eius. i. bonas affectiones. Tertio penitentes assimilāt malogranate p̄pter fructū qz̄ que dam faciunt poma dulcia. qd̄ acetosa. acetosa sunt frigida et sicca. dulcia vō calida r̄ humida. Et ideo dulcia magis conueniunt medicine vt dicit Isaac r̄ etiā Diase. Quasi. autem poma acetosa sunt opera penitentis facta ex timore s̄z̄ quasi dulcia sūt opera facta ex amore. r̄ ista magis p̄sunt ad sanitatē anime. Vel acetosa sunt opera hypocritarum. dulcia vō sunt opera veraciter penitentium. Dicit enim J̄h̄s. qz̄ negant medici corpora nostra mali p̄nici cibo nutrirī. Et dicunt qz̄ plus congrunt medicine q̄ corporis alimento. In quo significatur qz̄ penitens debz̄ intendere ad sanandum mentem. r̄ non ad implendum vel impinguandum ventrem. Item penitentium afflictio assimilatur sambuco. de quo dicit Plato. Diase. r̄ Plinius qz̄ si cortex eius medius radatur versus superius purgat ventrē p̄ partem superiorē. si vō radatur versus inferi⁹ purgat p̄ partē inferiorē. Tūc autē sambuci cortex versus inferius radatur quādo penitentis caro timore infernalis supplicij affligitur

qui timor: dum a peccatis reuocat quasi a parte inferiori purgat. Iam tunc versus super raditur quando spe vel desiderio premij maceratur et dum sic carnem macerando abstergit penitens sordes peccati quasi a se purgat a parte superioris.

Capitulum lvi.

Deniticia assimilatur arbori. Primo pp arboris generatione Sūt enim fm Aristoteles in libro de vegetabilibus et plantis quinqz spes siue modi generationis arboris siue plante. **Primo** ex semine. alio ex putredine. tertio ex aqua hūore. quarto ex plātatione. quinto ex insertione. In his designat quinqz q̄ sume valēt ad generationē pnie. ad uersionē peccatoris. **Primo** ē verborū dei auditio. et h̄ d̄ signat in semine. q̄ semē ē verbum vt dicit **Matth. xij.** Secūdo ē mortis meditatio et h̄ designat in putredine. q̄ p mortē corpi putredine resoluit **Job. xviij.** Putredini dicit p̄ m̄es. Tertio ē elināri largitō et h̄ designat i aq̄ hūore q̄ vt dicit **Ecclesi. xxx.** Ignē ardētē extinguit aq̄ et elemosina restituit peccatis. Quarto est religionis ingressio. et h̄ designat in plātatione q̄ marie cōp̄tē iuicib̄ ps. Quoz filij sicut nouelle plantationes a iuuetute sua. Quintum ē bonozū societas et uersatio. Nā quinqz peccator iusto adiutus trahit ab eo et uertit et h̄ designat i insertione **Aplūs Ro. ij.** Tu autē cū oīcāster esses insertus es in illis et socius pinguedinis et radicis oliuē factus es. **Secūdo** pp radicis insertione. Nā arbor vt dicit **Isid.** ab aruis nomē accepit. eo q̄ suis radicib̄ terre inherere p̄sueuit. **Opz** ergo ad hoc q̄ arbor sit firma vt radices ei in terra pfundentur. et quanto arbor radice profundius figit tanto attrahit pl̄ hūoris. et si fructificatura sit pl̄ abundat in folijs fructib̄ atqz ramis. Item oportet q̄ radices arboris ipsi terre coherēat et cōglutinentur dicit **Aristo.** q̄ lutū vinctuosū et tenax cito p̄ducit plātā. et facit eā eē dura bilē. Sicut ergo arbor immobiliter per radi-

cem ē infra terre. ita pnia per bāilitatē et charitatem oportet q̄ sit immobiliter infra aie siue cordi et p̄sueat ita vt penitens preterita mala plāngat. et iterū plāngenda nō committat. Profundatur autē radix penitentie in corde p̄ humilitatē. in qua quāto profundius descendit tāto de hūore grē plus attrahit. et p̄ eā maiorē copiam bonozū operū et meritorū p̄ducit. sed cōglutinetur pnie radix cordi per charitatem que est glutinū vinctuosū p̄ quā cito pnia auget p̄ficat et conseruat. **De Ap̄s Ep̄be. iij.** In charitate radicari et fundari. **Tertio** pp anime vegetabilis informationē. Nā fm p̄m in supra dicto libro. In arboribus et plantis nō ē aia sensibilis sicut in brutis. pp q̄ arborē et plante sensibilib̄ passio nibus nō afficiuntur. q̄ nec p̄cisse sentiūt nec scisse volēt. nec q̄ cibant delectantur nec spirant. nec respirant. nec dormiūt vel vigilant. nec alijs passionibus subiacent q̄ sunt aie sensitivē. Est ergo in ipsis arboribus et plantis informatio solius vegetabilis anime fm quā est in eis generatio. ciuatio. augmentatio et renouatio. que omnia competūt suo mō pnie. Nā primo necessariū est penitenti et passionis sensitivus viuosas sc̄z et iordiatas a se oīno remoueat sc̄z vt percussus iniurias non sentiat per i patientiā. et scissus vel laceratus verbis nō doleat p̄ iracūdiā q̄ sc̄z eū ad odiū siue vinctā inclinet. nec et quando cibatur in cibo delectationem voluptatis. sed solū sustentationem. necessitatis querat **Augusti.** in libro. et confessio. Hoc me docuisti dñe vt quicquid modū medicamenta ita et alimēta sumpturus accedam. Item non debet spirare nec respirare. i. vel in se indignationem attrahere vel ex se furorē emittere eo modo sc̄z quo dicitur de saulo **Act. ix.** Saul? ad huc spirās immarū et cedis in discipulos domini et. Item non debet dormire p̄ negligentiam. nec etiam vigil esse ad cogitandam vel explendam maliciam. Sed debet in penitentibus esse generatio virtutum siue bonozū operum. cibano

lachrymarū vel diuinoz verborū augmentum laboz et meritorū et etiā reuocatio cōuersionis et mox. **Quarto** pp̄t fructū defectiōnem. Sūt enī quedā arborē sc̄z que hnt folia et nō fructus q̄ accidit pp̄t abundantā hūoris aquosi si qui est mā folioz. Et pp̄ defectū hūoz vinctuosū q̄ ē mā fructū. **De** is ergo assimilantur falsi penitētes q̄ habēt solū apparentiā frondū. **Interior** mox sed non utilitatē fructū. i. veroz opoz. **Dissent** et talibus assimilari q̄ hnt solū folia. i. verba et nō fructus. i. opera sicut doctores mali q̄ habent doctrinā sine vita: q̄ est pp̄t abundantiam amoris mūdani et defectum amoris diuini. **Quedā** hō arbores sūt q̄ faciūt fructū ante folia q̄ accidit sicut dicit p̄s pp̄t abundantiam hūoris vinctuosū: que cū calor nālis digesserit cum auriho calozis soloz cito ad maturatōē ad ducit. **De** talis hūmor vinctuosus abundans p̄hibet hūorē aquosum q̄ est foliorum materia ne accēdat ante fructū in talē plātā. **Istis** sunt filii illi q̄ student bonā opera facere prius q̄ bona verba docere: ita vt bona vita p̄cedat bonā doctrinam. vel illi q̄ prius intēdunt opibus actiue vite q̄ refrigerio vel decori vite cōtēplatiue si qdē cōtēplatiuoz interne meditationes animā decorant et vmbre refrigeriū p̄stāt sicut et plātaz folia. **Op̄a** autē actiue vite laboriosa qdē sunt: sed tamen fructuosa: vñ actiue vite merita fructibus cōparant. **Et** id tales si habeāt abundantiaz hūoris vinctuosū. i. cōpassionis et pietatis et calozis naturalis. i. amoris proximi ad quē etiā natura inclinat extric a calozē solis. i. amore xp̄i citius efficiunt in vita actiua p̄fecti per fructus bonozū opoz: et id postea congruentius producūt folia verborū. **Quedaz** tamē arbores sunt que si mō p̄ducūt fructus et folia sicut ille q̄ p̄dictos hūores habēt proportionabiles. quibus similes sunt illi q̄ in hūore mentis deuote et in hūore aquoso salubris sciētie positi abundantiaz simul dicit et faciunt

Act. i. Cepit **Isid.** facē et postea vocē. Sūt etiā et alie quedā arbores que citius p̄ducunt folia q̄ fructus et h̄ pp̄t abundantiam hūoris aquei et defectū hūoris vinctuosū q̄ calor hūorem aquosum citius attrahit ad locū p̄ductionis folioz q̄ vinctuosum ad p̄ductionē fructū. Sūt illi q̄ habēt multā scientiā et parnā deuotionēz facilius et citius dicūt verba q̄ producant opa. **Item** penitētia interior si sit cū debita preparatione et moderatiōe et exercitatione purgat et sanat aiam cuius exemplū apparet in elleboro qui a fluuio vbi nascitur sic est vicius: q̄ dicitur habere virtutem mentē motam reducendi ad sanitatem. **Item** purgat corpus quia lignum quod radices h̄z albas hūores p̄legmaticos purgat: lignū hō q̄ radices h̄z nigras purgat colerā nigra: s̄ tamē nullas debet eo vti nisi prius materia digesta sit et tēperata et tūc et cū cautela: q̄ vtius est nimis est intēsa et p̄cipue radix alba multum laxat superius et inferius. **Unde** sepe nimia virtus ellebori est mortis inductiua. **Item** vñ qui accepit elleborū se mouere et a somno abstinere: vñ **Isid.** dicit. Si vis elleborū ducere moue corpus ne somnas accedat. Sūt penitētia ad hoc vt animā in peccato desipientē et insaniētem ad debitum sensum reducat et purget a corruptis et supfluis hūoribus. i. affectionibus opz p̄cedere interiorē digestionē et preparationem in seruanti cōtentione sine qua penitētia exterior non est valida. **Item** oportet in exteriori penitētia vti cautela et moderatiōe. **Debet** enim arteri sed non occidi per imoderatā afflictionem. **Item** opz mouere corpus in bonozū opoz exercitatione et a somno negligentē et ocii abstinere. **Item** penitētia assimilatur myrrbe. **Primo** ratione eminentie: quia myrrba est arbor in arabia vt dicit **Isid.** quinqz cubitis alta in quibus accipere possimus quinqz penitētie gradus: primus est in contritione secundus in cōfessione: tertius in oratione

quartus in elemosinarum largitione: quibus in ieiunij effluente. Et isti tres vitam gra-
das pertinent ad satisfactionem. Secundo ratione effluente quia de arbore myr-
rbe effluit guta amara multum aromati-
ca et ista vocatur myrrha et ut dicitur. Plini-
us illa guta que per se manat non expel-
sa magis est preciosa et minus vitis valet
illa que de cortice preciosa est abstracta.
Hec ergo amara guta est compunctio-
nis lachryma et contritionis amaritudine
procedens. Hec est deo multum odorifera
sicut illud. Ecclesiasticus. Quasi myr-
rba electa dedi suauitatem odoris. Item
est multum aromatica medicinalis. Ero-
xer. Sume tibi aromatica myrrhe prime.
Habet enim hec myrrha virtutem dissol-
uendi et consumendi quasi equaliter et cu-
am confortandi. Et similiter penitentis
lachryma amara dissoluit peccata. consu-
mit mala desideria et confortat corda de-
bilis. sed illa est per se expressa que est vo-
luntaria non autem illa quam solus metus
seu coactio causat. Tertio ratione effica-
cie quia myrrha habet virtutem conseruan-
di corpora mortua et ea peruncta impu-
da et incorrupta. Similiter penitentia mor-
tificatos corpore sed spiritu viuificatos con-
seruat a corruptione et putredine peccati.
Unde in huius signum venit Macode-
mus ad corpus christi mortuum ferens
mixturem myrrhe. Job. xviii. Item peni-
tentia assimilatur nuci que quidem ex-
terius habet durum et amarum corticem
et interius habet nucleum dulcem et vi-
scum. Unde his qui temperate viuuntur
proficiunt quia omnibus cibis venenosis ob-
sistunt. Et similiter est de penitentia quia
vis eius opera exteriora videtur dura
et piosa. ut ieiunia et huiusmodi et interius
etiam requirit amaritudinem contritio-
nis: tamen conscientia per ipsam purga-
ta inuenitur fructus eius dulcissimus et ef-
ficacissimus ad resistendum omni cibo ve-

nenoso. i. peccato dummodo exterioribus
operibus penitentiae et abstinentia et huius
modi penitentiae vtantur temperate. di-
scere. Item penitentia assimilatur caulium.
Primo ratione transplantationis quia
oportet caules transplantari vt possint in
suo esse pscia. Sic peccatores oportet transferri
de statu culpe ad statum iusticie per trans-
plantationem penitentiae vt possit spiritus
liter perfici. Secundo ratione decoctio-
nis. Oportet enim caules coqui et elixari
in qua decoctione licet materia. i. caulium
substantia sit minus bona cum sit grossa
et dura ad digerendum. Ius tamen ipso-
rum caulium est colatumque ventris hunc
ctarium et laxatiuum. sed substantia sine
iure est dissipatiua. Sed multum de ipso
iure est malicia tollitur si illa aqua proijcia-
tur et in alia decoquantur et optime pin-
guedine condiantur vt dicitur in dictis.
Sic etiam in penitentia necessarium est
decoctionem peccatorum fieri per contri-
tionis feruorem. Et quantum canis pecca-
ta de se grossa sint et dura. ius tamen id est
compunctio ipso-
rum peccatorum lachry-
mosa et seruida est mentis laxatiuum et pur-
gatiuum. Unde caulium substantia sine iure.
i. memoria peccati sine compunctione.
potius est dissipatiua. i. induratiua ad pec-
catum retinendum et ad emittendum per
confessionem. Et sicut ad tollendum caulium
maliciam fit duplex elixatio ita quod aqua
prime elixature proijcitur. ita ad tollendum
maliciam peccatorum duplex fit in peni-
tente compunctio: quia prima prouenit ex ti-
more pene. secunda autem ex amore iusti-
tie. et hec est perfectior. Unde adueniente
secunda prima proijcitur. quia perfecta eba-
ritas foras mittit timorem vt dicitur. i.
Johannis. iiii. sed debet addi optima pin-
guedo. scilicet contemplationis orationis
deuotio. Tertio ratione electoris quia
caules debent eligi et accipi magis teneri.
et meliores efficiuntur quando a prima pi-
mitus decoquantur. quia dum calor ad cau-
lium iniuria reuocatur melius substan-

tia eorum digeritur et mollior et sapidior
inuenitur. Similiter illi penitentes sunt
magis electi qui sunt magis teneri. i. molli-
res ad sciendum. vel ad amandum vt com-
patiendum. Meliores etiam et feruentio-
res efficiuntur. qui primo a prima. i. ab ad-
uersitate mundana et a tribulationum ve-
berentia sunt facti et excocci. quia mala
que nos huc premunt ad deum nos ire com-
pellunt. vt dicit Gregorius. Item peniten-
tia quanto asperior tanto magis valet ad
frangendum corda dura et ad expellendum
venenosa diaboli tentamenta. Cuius ex-
emplum apparet in palmo. qui quibus sit cru-
dus asperior et spinosus. tamen habet
quedam capitella spinosa in quibus sunt se-
mina ad calculum frangendum. et contra
morbum venenosum valentia vt dicit Dioscorus.
Item penitentia est similis arbori alo-
es. que est arbor aromatica in india na-
scens vt dicitur. Dioscorus. Primo enim alo-
es est arbor gustus amaricatus. quia lignum
eius licet sit aromaticum tamen gustus eius
est subamarus saporis. Hoc autem peniten-
tie competit ratione contritionis que ama-
ricat gustum anime et ipsa recognitione
culpe. Isa. lxxviii. Recogitavi tibi omnes
annos meos in amaritudine anime mee.
Drouer. vii. Aspersi cubile meum myr-
rha et aloes. Hoc cubile est conscientia quod
est aspergendum myrrha. i. amaritudine et
memoria culpe. et aloes. i. amaritudine et co-
sideratione offense. Secundo aloes ore
masticata est cerebri immutatus. Nam
odor eius tunc maxime sentitur cum ore
masticatur quia tunc odor aromaticus sta-
tim cerebri tangere videtur. Tunc autem
peccatum per penitentiam masticatur qua-
do ore confessione diligenter et aperte nar-
ratur et tunc ipse confessio odore et vi-
gore cerebri immutatur dum ex eius reso-
lutione consentis facies lachrymis irri-
gatur. debet enim confessio esse lachry-
mabilis. Tertio aloes est humoris defic-
tius. est enim vt dicitur in Platonis ca-
lida et sicca. Et hoc penitentiae competit ra-

tionem abstinentie per quam humor luru-
ric in corpore arefcit et amorem spiritualis
in mente accendit et calefcit. Quarto est
aloes odor emissiuus. Est etiam odoris sua-
uissimi atque fumigatus particula loco ty-
miamaris in altaribus adoleatur et hoc co-
petit penitentiae ratione orationis: quia cum pu-
re et deuote oratur quasi quidam fumus et
odor suauissimus deo ministrat. Quintus est
go particula prima est oratio mentalis: quia
alia eius pars est oratio vocalis. Prima er-
go particula dum in altari cordis feruenter
imolatur. et ea ipse deus velut et suauissi-
mo tymiamate recreatur. Quinto est
aloes corporis confortatiua. Nam lignum
eius stomachum confortat et vini decoctio-
nis eius bibulum debilitatem cordis et cere-
bri maxime iuuat. Similiter penitentia
confortat stomachum anime. i. mentem ad sus-
cipiendum et retinendum cibum spirituales do-
ctrine. Item vinum decoctionis. i. seruos
confortat cor debile ad largam dationem
corporalis elemosine. confortat etiam cere-
brum ad emissionem abundantis lachryme
vel confortat cerebrum. i. sensum ad caute-
lam et discretionem conscientie. Item pe-
nitentia assimilatur absinthio. Primo
quia absinthium habet virtutem amaricati-
uam. Est enim tante amaritudinis quod etiam
ipsam mures et vernices horrent. Et hinc
est quod libros et pannos a vermibus et mu-
ribus tuos seruat si quis cum eis in cistu-
la sua absinthium ponat vt dicit Dioscorus.
Sic i corde penitentis debet esse contri-
tio amarissima. Et hec est quod repellit mu-
res et vernices. Aldures sunt tentationes
diabolice: vermes remozus hanc que
remouet et extinguit amaritudo penitentiae.
Secundo quia habet absinthium virtutem la-
xatiuam scilicet propter caliditatem et amaritudi-
nem. Unde si inuenit materiam digestam
eam dissoluit et expellit. Et hoc competit
fessionem penitentis: quia et caliditate. i. seruoze
et amaritudine consentis ipsa confessio
habet virtutem laxatiuam. i. emissiuam et
purgatiuam peccati: quia culpam quam per

contritionem inuenit iā digestā. i. ad purgationem et eiectionē paratā dum confect emittit et eicit. Tertio habz virtutē restricitā dicit enim in Platone q̄ absinthii virtutes habet strarias salicet laratinā et cōstricitinam. Nam sicut laxat ex caliditate et amaritudine. ita restringit ex pōicitate et grossicā substantiē suē. vnde si materiā cōpactā inuenit compactiorē eam facit. Hoc autē cōpedit penitentiē ratiōe satisfactionis per quā dum peccatorū materiē et causē subtrahunt ab ipis peccatis penitens restringit. Est enim satisfactio secūda Aug. peccatorū causas excidire et eorum suggestionib⁹ aditū non prebere. Tercio penitentiā assimilatur betbe que est herba canis. Primo ppter coloris apparitiā. eius enim species est duplex vna est alba. et alia nigra. Quasi autē penitentiā alba est penitentiā innocentiū sicut Johis baptiste. S; qua si nigra est penitentiā peccatorū sicut Marie magdalene. Vriusq; tamen betbe sicut nariibus instillat⁹ vt dicit. Diosco. caput purgat. qz vriusq; penitentiē vtriusq; mētē purificat siue a venalibus vt penitentiā innocentiū siue a mortalib⁹ sicut peccatorū. vel vna pseruādo a culpe defectio ne. alia erpiādo. a. calpe cōtagione. Secūdo ppter virtutis efficacitā. Est enim eius virtus in humore in frōde et in radice. In humore siue succo est ei⁹ virtus ad cōseruandū capillos vt dicit Diosco. Sic et penitentiē virtus et lacrima capillos capitis. i. virtutes mētis reparat pditas et pseruat habitas. In frōde vō est virtus qz solū eius rōsum et morbo appositū ignem saluaticū extinguit. Quasi enim betbe folia sūt diuersa penitentiē opa vt ieiunium elemosina. et oratio. Ignis autem saluaticus est ardor viciorū. siue auaritiē que extinguit elemosina. siue luxuriē que extinguit teinū siue abiectionem et supbie quem extinguit oratio mētē humiliādo. In radice vero est virt⁹. qz sicut dicit Aristo. sup radice betbe sicut et sup caule potest fieri furculus. qz corroborat radicē et in arbore transmutat.

Radix betbe. i. iuriū penitentiē est timor qz penitentiā ex timore gignit. In qua radice si furcul⁹ amozis intrat. i. vt timor penitentiē sit cū amore caritatis. p̄ficat penitentiā in magnā arborem. i. in virum p̄fectum. Tercio penitentiā assimilatur ciminio. Primo rōne complexionis qz fm Zacru. et Perisium ciminū est calidū et siccum in secūdo gradu. Penitentiā enī est calida et sicca: qz per compunctior. incendit mentem et per abstinentiā defeccat carnem: et vtrūq; est in secundo gradu: p̄tinens enī gradus siue respectus est ppter satisfactio nem peccati: secūdo ppter cautelam futuri. Secundo ratiōe decolorationis qz minus vsus siue frequentia eius vt dicunt Diosco. et Plin. et Plinius facit discolorationē inducit quia scz per indiscretas penitentiā siue abstinentiā. corpus infirmatur et facies discoloratur: et pallescit facies corporis ppter diminutionem calidi sanguinis et etiā facies anime ppter diminutionem feruoris. Tertio rōne operationis scz quoniam ciminū habet virtutē humilitatis subtilitatem et digestio nis cōfortatiuā. Quod facit penitentiā dū per abstinentiam subtrahit superfluitatem cibi et potus q̄ pertinent ad vicium gulae. Tercio hz virtutem ventositatis subtilitatem et inflatiōis vētris restricitinā. Quod cōpedit penitentiē inquantū ventū vane glorie subtiliat. i. ammbilat et inflatiōē superbie fugat. Tercio doloze stomachi mitigat qd cōpedit penitentiē inquantū mitigat irā Tercio habet virtutem cū bacis lauri frigiditatem curatiuā. Et hoc cōpedit penitentiē inquantū expellit frigidum humorem acacie. Tercio habet virtutem sanguinis coagulati in oculo mixtum in cera munda dissolutum. Quod cōpedit penitentiē inquantū refrenat luxuriā: cuius impudicitia maxime in oculis cōgregatur et ostenditur. Tercio habet virtutem liuoris carnis cum cera bene mixtum et sepe appositum totaliter ablatiuam. Et hoc hz penitentiā inquantum tollit liuorē inu-

die. Tercio habet virtutem faucium sanatiuam. Quod competit penitentiē in quantum sanat vicium auaritiē. Sunt enim auari quasi quedam fauces insatiabiles. quarum doloze et cruciatus est qz non possunt habere que cupiunt. quem doloze in facilius appetitus vera penitentiā sanat. Tercio penitentiā assimilatur cucurbitē. Primo ratiōne extensionis. Nam herba cucurbitē in ramos et folia pariter et flagella ad modum vinee se distendit. et quibusdam ligamentis se vndiq; connectit. Similiter penitentiā ramificatur in compunctione vbi sunt diuersi rami. i. diuersi compunctionis modi. Tercio habet folia. i. verba vtilia in confessione et flagella id est opera penalia in satisfactione. In quibus omnibus verus penitens se proficiendo distendit sed nihilominus oportet qz vndiq; se quibusdam ligamentis. i. firmis cautelis et adiutorijs connectat. ita vt in peccatis amplius non cadat. Secundo ratiōne floritionis. Habet enim quosdam flores albos quos emittit precipue contra noctem. Vbi flores albi sunt munde affectiones que oriuntur in corde penitentis precipue contra noctem peccati p̄s. Lauabo per singulas noctes lectum meum lachrymis meis etc. Tertio ratiōne fructificationis. Vbi nota qz cucurbita ad bene fructificandum indiget calore. Vnde in terra calida maxime fructificat. Tercio humore. i. aque irrigatione. qz sepe aqua rigari cupit. Tercio appodiatione qz sine appodiatione flores quidem potest sed fructificare vir potest. imo tunc fructus eius vel deficit vel putrescit quando non sursum a terra erigitur et in lignis vel virgulis se suspēdit. Similiter penitentiā bene fructificat quādo est radicata in charitatis amore. Hoc enī est terra calida anima charitate succēsa. Tercio qm est rigata frequēti exhortatiōe vel lachrymarum crebra effusione. Tercio quādo est apodiata sanctorum virorum familiaritate vel cohabitatione et suis exemplis vel auxilijs penitentiē cri-

gant et sustentent. Quarto ratiōne complexionis qz cucurbita fm Plin. est frigida et humide complexionis et qualitatis temperate. Et penitentiā frigiditatem ardore cōcupiscentie extinguit sp̄aliter p̄ abstinentiam et humectat in lachrymas resoluendo: sed in vtrōq; opz esse temperamentū et in ieiunio et in fletu. Quinto rōne augmenti et corruptionis quia cucurbita cito crescit et cito decrescit et i terra sicca non p̄ficat: et p̄ma cortex eius mollis est. S; postea cū ad maturitatem venit ad modū ligni indurecit. Sic penitentiē seruo: in quibusdam cito crescit et similiter deficit sicut flāma p̄unax. Dion. xij. Substantia festinata cito minuit. Tercio non p̄ficat penitentiā in aia q̄ est arida siue ab aqua sapiente siue ab humore cōpunctionis lachrymoso: siue ab humiditate pietatis affectu. Tercio penitentiā licz a principio sit mollis et pauidus: tamē charitate solidate efficitur fortis et firmus. Sexto ratiōne curationis qz cucurbita est febris acute purgatiua. Est enī cucurbita elixata febre acutā patientibus curat et medicina. Nam febris materā per vrinā purgat. Quasi. n. acuta febris qz corpus incendit et vehemēter sitim gignit est auaritia qz appetitū inflamat et insatiabile ad habēda desideria causat. S; hāc febre penitentiā purgat et extinguit. Tercio cucurbitē succus valet contra tumorem oculoꝝ penitentiē hūilif lachryma valet contra superbiam qz oculos mētis quasi tumidos reddit. Tercio cucurbita elixata calore sedat qz penitentiā calozē cōcupiscentie et luxuriē mitigat. Tercio penitentiā assimilatur centauree qz est herba amarissima et cū amaritudine hz quandā dulcedinem admittit. Vn doloze vētris sedat: visum clarificat: paralysum curat: vermes ventris cum melle necat. Sic penitentiā ex vna parte debet esse amarissima debet. n. penitens esse amarus: qz merita sua pdidit amario: qz ifernū meruit: amarissimus: qz celum sibi claudit. Sed cū ista amaritudine est dulcedo admittit de spe

venie que innitatur bonitati diuine miserie cordie. Ipsa ergo penitentia dolorem siue tristitiam mentis prouenientes ex ira siue inuidia restringit. visum interiozem obscurat; per superbiam siue per auaricie puluerem clarum facit paralytum. accidie siue negligentie frigiditatem & immobilitatem expellit. vermes ventris. i. corruptio nes gulae vel luxurie extinguit. Item penitentia quanto magis est amara tanto est abundantioris gratie causatina. Cuius exemplum apparet in hedera que licet sit sa porae amara tamen est vberum lacte repleta. Vnde hedera vt quidam dicunt dicitur ab edo. qz sumpta in cibum a capris lac multiplicat vnde edii nutriuntur. Sicut ergo hedera amara multiplicat lac caprarum in vberibus. ita amara penitentia multiplicat gratias & virtutes aie in penitentibus.

Capitulum. lviij.

Penitentia diuersis virtutibus perficitur. sicut arbor siue planta diuersis partibus integratur. Habet enim planta in se partes aliquas proportionabiles partibus animalis. Habet enim radicem loco oris. medullam loco ventris. qz in ea fit humor decoctus antequam afferat in substantias foliorum vel fructuum vel ramorum vt dicit Arist. Quidam tamen vocant medullam matricem vt ipse. Iohannes dicit. qz in ipsa humore plantae seminarius sicut fit in matrice continetur. Et quidam vocant medullam viscera. qz in ipsa separatio fit puri ab impuro. sicut fit in animalium intestinis. Quidam autem vocant eam cor arboris. qz ex ea procedit motus vite vegetabilis. sicut vita animalis procedit ex corde. Item habet arbor nodos loco nernorum qz per eos partes inuicem colligantur. Item habet venas. i. rimulas in quibus naturalis humiditas custoditur & ad partes arboris derivatur.

Item habet corticem loco coram se; ad iterum ligni defensionem. Vnde facit cortex in corpore arboris quod facit coram in corpore animalis. Rami autem sunt sicut brachia &

ramusculi sicut digiti. Fructus autem & folia sunt sicut partes superfluae. sicut capilli & ungues. Vnde cadunt ab arboribus subtracto humore sicut cadunt pili de corpore animalis. Omnia autem predicta instrumenta sunt etiam suo modo penitentibus necessaria. Oportet enim penitentem habere medullam. i. cor compunctum per cuius compunctionem spiritualiter viuificetur. Ex. xxxij. Vita viuet etc. Item radicem. i. os vbi fit confessio. per quam etiam nutrimentum spirituale gratie attrahitur. ps. Os meum aperui & attraxi spiritum. i. gratiam spiritualem ad anime vegetationem. Nam non intraret per os anime spiritualis gratia nisi primo per confessionem esset purificata. Oportet etiam qz habeat vitem. i. mentem in qua fit dilectio. per quam spirituale nutrimentum decoquitur. Sicut enim nutrimentum corporale non applicatur corpori. nec ei potest nisi fit per calorem naturale primo digestum ita & nullum spirituale nutrimentum. a. op. de genere bonorum potest prodelle nisi fit per charitatis dilectionem decoctum. i. Cor. iij. Si distribuero in cibos pauperum oes facultates meas & tradidero corpus meum ita vt ardeam. charitatem autem non habuero nihil mihi prodest. Item debet habere matricem. i. humilitatem. in qua fetus conceptus. i. bonum propositum vel bona intentio claudatur & conseruetur. qz sicut dicitur Eccl. perit omne quod agitur si non in humilitate custoditur. Item oportet habere viscera. i. considerationes siue cogitationes in quibus sit prudentia discernens purum ab impuro & vile a nocuo. Nam prudentia sicut dicit Aug. in libro de moribus ecclesie. est amor ea quibus innatur ab his quibus impeditur sagaciter eligens. Et dicitur prudentia esse amor non essentialiter sed in quantum amor mouet ad actum prudentie. Vnde amor dicitur discernere in quantum mouet mentem ad discernendum. Item habere debet nernos siue nodos. i. vnitatis & pacis colligationes. Et venas. i. elemosinas in quibus conseruatur naturalis humiditas. i. misericordie pietas que debet quasi naturaliter inesse homini. fm illud. Job. xxxij. Ab infamia mea cruciat miseratio mecum & de vtero matris mee egressa est mecum & contra per eas ad membra nutrienda. i. ad primos sustentandum defertur. Debet enim habere coram durum ad defensionem interiorum. i. patientiam in aduersis que ab intrinseco eueniunt. Nam patientia sicut dicitur Bre. est custos omnium virtutum. Debet habere ramos. i. brachia & digitos ad satisfaciendum & ad opera meritoria discrete operandum. Item debet habere ornatum foliorum siue capillorum. i. modestiam vel compositionem morum exteriorum.

Capitulum. lvij.

Penitentia opera quanta magis sunt humilia & austeriora & conpungentia tanto magis valent contra peccata: cuius exemplum apparet in pruinis: qz illa que sunt nigra aliquantulum & acida qualia sunt damascena sunt stomacho meliora. Sunt. n. frigida quoniam sunt bene matura. Vnde quod bene in frigidat & humectat valent contra febrem calorem & ventris constipationem. Sic penitentia opera que sunt nigra per apparentiam humilitatis. L. an. j. Nigra sunt: s. formosa dicitur anima penitentis nigra per humilitatem formosa per charitatem. Item dura per austeritatem laborum. ps. Laborati in gemitu meo. Item acida per punctioem mentis. ps. In cubilibus vestris conpugimini. Talia inquam opera refrigerant calorem febrem. s. inordinatum peccati appetitum extinguendo. Eccl. xxx. Ignis ardetem extinguit aqua. i. ardorem peccati conpunctio lacrimosa & constipatio. i. duricia obstinatam mentem soluendo. Eccl. xxxvij. Auferat de carne vestra cor lapideum & dabo vobis cor carneum.

Capitulum. liij.

Perficere non potest bonum propositum homo stulto in seculi vanitate. cuius exemplum apparet in oliuis. qz oliuus s. Aristoteli. nunquam perfecte maturat in arbore: sed si per plures

annos ibi congerit eas stare. Vnde debet colligi de arbore & per plures dies coaceruari in vna congerie & sic per mutua conpactionem confortato calore ad plenam producum maturitate. Quasi autem oliua suspensa in arbore est homo positus in seculi vanitate. Vnde et si boni propositi liquoris intus continet impurum ad debitam maturitatem. i. ad debitum finem ibi stulto nunquam plene producit. S. si inde separat. s. seculi impedimento & in congregatione aliorum sancte religiosorum seu societatis locis quod tales in operibus spiritualibus se mutuo fouent confortato spiritu li feruore citius maturat. i. ad bonum propositum finem peruenit. Et idem Chrysostomus. de h. ipso loquens sub similitudine sicut dicit super Math. q. sicut difficile est. imo oimino impossibile siculca iuxta viam positam vsque ad maturitatem producere grossos suos: ita difficile est hominem in seculo remanentem vsque ad finem boni propositi peruenire.

Capitulum. liij.

Perfecti viri assimilantur generi quod est genus leguminis colore nigro quantitate puri. s. ad modum gummi. Item dulcedine lapidum. i. id in pane dulcorando spargit. Sic sancti & perfecti viri sunt colore nigri per diuini amoris adustionem. Nam ligna adusta remanent nigra. s. ista nungredo. s. diuini amoris si causat deformitatem s. formositatem. L. an. j. Nigra sunt s. formosa. Item sunt asperitate puri per sui reputacionem. Apo. j. Cor. xv. Ego sum mimus apertus. Item sunt dulcedine lapidum per contemplationem. ps. Quia magna multitudo dulcedinis tace dicit etc. Item perfecti viri dicit esse siles naci muscete. qz intus nuxes muscatali sunt per optimis eligende que sunt graues & solide iterum que sunt fragili non puluerizant & sububicudi coloris esse ostendunt cum odore suauit & forti. Sic illi sunt perfecti & electi viri qui sunt graues per prudentiam maturitate solidi. i. pleni interioribus virtutum veritate: qui non puluerizant cum franguntur. i. cum persecutionibus & violentiis patiuntur

per inconstantem leuitatem qz puluis leuis est & a vento mobilis. ¶ **T**ertio qui sunt rubicundi p amoris feruicitate & suauiter & fortiter redolent p bone fame suauitatem. ¶ **T**ertio pfecti viri assimilantur oliue pmo ppter lignū. Nam lignū oliue in radice habet amaritudinē in cortice bz duriciez in medulla bz pinguedinem & in ramis multitudines. Sic viri pfecti habēt i radicibus cordis vel amaritudinē compūctio nis erga defectus ppios: vel amaritudinem cōpassionis erga primos afflictos vel amaritudines indignationis & zeli cōtra impios. ¶ **T**ertio habēt in cortice i in cortice duricie patiēte scz in laboribus plurimis. scz in medulla aie habēt pinguedinem gratie. ¶ **T**ertio abūdant in multitudi ne ramoz. i bonoz operum. ¶ **S**ecundo ppter locū. Regrit eni oliua pmo qdē lo cū tpatā. nec nimis calidū nec nimis frigidū magis tñ se bñt ad calozē qz frigidū. ¶ **T**ertio regrit locū macilentū: qz non vult pātari in loco nimis pingui sed macro. ¶ **T**ertio requirit locū soli cōpositū: multum enim diligit celi rozē & aeris serenitatem. Similiter in viris pfectis inuenitur temperamentū. i moderatē prudētie & marcedo abstinentie & solis caloz. i seruior amoris & deuotionis intume. Ipi eni maxime appetūt rozē celestis grē & in omnibus sp habere serenitatem cōscientie. ¶ **T**ertio ppter fructū: bz enim oliua fructū pinguez dulcem & vitē. Similiter viri pfecti habent opa pingua dulcia & vitia: pingua scz ppter deuotionē & dulcia respectu sui per delctationē: bz vitia respectu primi p sustentationē. Opera eni sanctoroz viroz sūt deo pingua vt sacrificiū: iphismet dulcia ppter meritū: primis vitia ppter exēplum. Del qz opa perfectoz viroz sūt eū pinguedine pietatis: cū dulcedine charitatis cū plenitudine vilitatis. Vñ ex psona viri perfecti dicitur in ps. Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei. ¶ **T**ertio perfectus hō assimilatur grano piperis. Nam granū piperis est exterius ni-

grū & interius album: sapore acutū: odore aromaticū: quantitate modicū: virtute magis: actu frigidum: potentia calidū: cuius virtus nō sentit dū est integrū sed postqz masticatū fuerit vel contritum. Similiter hō pfectus est exterius niger. i. despectus p apparentiā vel niger. i. decoloratus p pniaz scz itē rī albū p inocētiā. ¶ **T**ertio i sapore acutus p similitudine sapientie: odore aromaticus p suauitate fame. ¶ **T**ertio est modicus p reputationem hūilitatis & apparet virtute maximā per efficaciam operis actu frigidus circa tēporalia potentia siue potenter calidus circa spiritualia. Cuius virtus nō sentit dū est integrū. i. ab iniurijs intactus: sed cum fuerit masticatus p iniuriarū oppressionez & cōtritus p aduersitatē & tribulationum passionē tūc maxime p patiētiā ostendit sue virtutis pfectionem: patiētiā. n. op̄ perfectū bz vt dicit Isai. j.

¶ **C**apitulum. lxxj.

Persecutio assimilatur lan ro. ¶ **P**rimo ratione viriditate: eo qz suo virore nec hyeme nec estate hec arbor spoliatur. Sic qz bz hō psecratur i bono vt nec hyeme aduersitatē nec estate psecratur virozē virtutē amittat. ¶ **S**ecundo ratione securitatis: hō eni arbor esse dicitur qz securatur a fulminibus a fantastibus & a vermibus. ¶ **P**ropter primū dicit in hystoria scolastica qz Tiberius cesar celo tonāte lauz in capite solitus erat ferre ne posset ledi a fulmine. ¶ **P**ropter secundū dicit in eodē libro qz rebecca ppter morē gentiū quē in parētibus viderat serui lauri capiti suo imposuit. & ramis herbe que agnus castus dicitur incubuit: vt visiones veras videret & fantasticas non sentiret. ¶ **Q**uantū ad tertium dicit Diacorus. qz solia cū viridia sūt qz mltū odorifera sūt cōtrita & apposita fuerint pcuratur apū & vesparum & omnem tumorē ledūt. li broz & vesles cū gbus ponuntur a tincis & vermibus tuos seruant. Similiter persecratoribus in bono. nec fulmina aduer-

¶ **C**apitulum. lxxij.

Proficere si velit homo inspectus & crescit in spū bz perfectioribus adberere. Cuius exēplum apparet in hedera qz sicut Isido. dicta est hedera eo qz arboribus berat. Vnde multū in altū se extendit quādiu nūrum vel arborē inuenit cui appodiari possit & hincā se capit donec ad summū puenit. Sic hō qui vult spūaliter crescere bz talibus adberere qz sint ei. p muro ad defensionē & p arborē ad fructuū productionem scz vt eorum exhortationibus & orationibus a tērationibus ptegat. & et cōzū exemplis quasi quibusdā fructibus reficitur. Vñ illis homo bz adberere de quoz verbis vel exemplis spūaliter fructū capere possit. Et tūc hincā. i. mō hoc verbum mō hoc exēplū ad se capiēdo cito ad sumū peruēit pficiēdo. ¶ **T**ertio penitēs vel inspectus hō gradatim pficiendo pfitur sicut arboris corp⁹ nō subito sicut paulatim & gradatim auget. Nā pmo semē in herba erūpit deū herba in arborē crescit. dum herba in duricie trāsit & in arborē cōuale scit. Vñ dicit arbutta quasi arboris basta. Similiter et penitēs nō fit in cōtinētī psecutus: sicut gradatim. ps. Ibi dicit de virtute in virtute: vñ Bern. nolo repete fieri sumus sicut paulatim pficere volo. Et iō penitēs a principio qdē est herba mollis: qz incipit eū timore: sicut postea solidat & pfitur dilectōe. Et nota qz in corp⁹ plate sunt septē gradus augmētū qz debet esse in pficiēte. ¶ **P**rimus gradus est in radicibus: habet eni plate radices loco ozil vt dicit pbs gbus scz mediātibus humor trahit ad totā substantiā arboris & quāto plus augetur tāto plus de humore attrahit. Radices aut penitētie sūt timor & dolor qz dolent penitēns de offensa: timor de pena. Et quāto est maior dolor & timor tāto magis abūdant meror. i. lachrymaz humor: qz sūt penitēti anime vt cibus & nutrimenta

Ro ficere si velit homo inspectus & crescit in spū bz perfectioribus adberere. Cuius exēplum apparet in hedera qz sicut Isido. dicta est hedera eo qz arboribus berat.

¶ **C**apitulum. lxxij.

Relatus debet esse similis malo. ¶ **P**rimo qz est arbor satis magna qz quibz animarū prelatus est et si nō ratione psonē: saltē tamen rōne officij satis magnus & honoratus. Vñ aug. Honorē corā nobis prelatus sit nobis: timore corāz deo substratus sit pedibus nostris. ¶ **S**ecundo qz malus est arbor ligno solida: qz prelatus esse debet animo solidus p cōstitutiā vt nec psperta te corūpat nec aduersitate frangat. Talis eni fortitudo requirit in eo qz ad prelationē eligit. Ysa. xl. forte lignū & ipuribile eligit artifex sapiēs. ¶ **T**ertio mal⁹ est ex cortice rugosa & nodosa. Cortex at rugosa est humilis prelatus apparentia: qz non decet prelatus ecclesiasticū esse seculariter pomposū. ¶ **Q**uarto quoqz qz malus est frōdiū densitate fibrosa: ē aut qsi dēfitas & vmbrositas frōdiū affluētia & gratiositas verborū que bz esse in plato ad exhortatiū. ¶ **Q**uinto quoqz qz mal⁹ est floz varietate decora. Sic aut decore floz est pulchritudo & decētia mox que bz eē in plato. vel quasi flores odoriferi & attractiui sunt bona exēpla prelatus in gbus abundare debet sicut illud. j. Thi. iiii. Exēplum esto si delium in verbo: in cōuersatione in cōuersatione. ¶ **S**exto qz malus est fructuū secūditate gratiosa. secunditas aut fructuū est abundantia bonoz operum & pcpue elemosynarum tant corozaliū qz spūaliū. ¶ **A**postolus Col. j. In omni opere bono fructificantes.

fm illud. ps. Cibabis nos panem lactyminarum et potum dabis nobis in lactyminis. **C** Secundus gradus est in stipite siue ligno quod est pars arboris fortior solidior et subtilior quod a radice erigitur usque ad summum arboris se extendit. Et ideo fm eius augmentum siue quantitatem indicat arbor magna vel parua. Hoc lignum in proficere vel penitente est charitas: que est substantia fortior ad mercedem fortior ad aggrediendum et solidior ad subsistendum. Vnde fm eius quantitatem et eius augmentum indicat aliquis apud deum magnus vel paruus. Vnde Augustinus dicit. Si vis scire quantum ille est scias quantum diligit ille. Si enim multum diligit magnus est: si parum diligit parus est. si nihil diligit nihil est. prime Corinthios. xiiij. Si charitatem non habuerit nihil sum. **T** Tertius gradus est in cortice exteriori que est ad defensionem ligni. Vnde eius augmentum opus est pro portio-nata et commensuratum: ipsi ligno interiori. fm eius extendit et exigentia. Vnde alique arbores habent corticem subtiliorem: alique gracilior et ligni possibilitate maior et minor. Hec autem cortex in penitente est exterior abstinence et custodia per quam defendit spiritus a temptationibus multis sed tamen abstinence opus est sit mensurata et discreta scilicet maior vel minor fm exigentia spiritus et validitatem corporis et non omnibus cadere abstinence competit sed diuersa Augustinus. Distribuitur unicuique vestrum victus et regu-mentum non equaliter omnibus quod non equaliter valeatis oes sed potius unicuique sicut cuius opus fuerit. **Q**uartus gradus est in ramis per quos intelliguntur opera penitentie que debent procedere ex charitate ad hoc ut sint fructuosa. i. meritoria sicut rami fructificantes pullulant stipite. Et nota quod quanto humor est abundantior et calor fortior tanto arbor est ramosior: Sic quanto in penitente plus abundat calor dilectionis et humor copulationis siue copulationis ad proximum tanto est ramosior. i. oposior. **Q**uintus gradus est in folijs. i. in verbis. Dicit enim Aristoteles quod folia sunt propter fructum que etiam verba debent esse talia et proficere ad

meritum et in talibus folijs bonum est abundantia et incrementum suscipere: sicut sunt verba diuine laudis confessionis et orationis vel exhortationis. **S**extus gradus est in floribus per quos intelliguntur bone cogitationes et affectiones que in penitentibus debent abundare. **S**eptimus gradus est in fructibus. i. in meritis. Arbor enim multum vel parum fructificat non fm multitudinem vel paucitatem ramorum vel fm augmenta temporum sed fm abundantiam vel defectum caloris et humoris. Sic et homo penitens proficit in meritis non fm multitudinem operum vel diuturnitatem temporum sed fm quantitatem humoris et caloris. i. deuotionis et charitatis. Vnde dicit Augustinus quod non numerositas operum: non diuturnitas temporum sed maior charitas melior: quod voluntas auget meritum.

Capitulum. lxxij.

Rosperitas temporalis assimilata habet que humorum grossum et inflationem gignit: stomachum ledit grossum eius san- guinem facit et fumum qui caput offendit et somnia terribilia et vana inducit. Sic temporalis prosperitas inducit inflationem superbie voracitatem gule per quam etiam ad litteras stomachus frequenter ledit. Vel venter in quo nutrimentum spiritualis doctrine recipitur et retinetur est memoria quam prosperitas temporalis ledit inducendo oblivionem dei. **T**ertium fumus: vaneglorie caput. i. mentes offendit replens ea vanitate vanitatis vnde nimia prosperitas temporalis infatuat et inquietat caput rationis. Et ideo dicit Seneca. rrvij. Epist. Res inquietas felicitas temporalis se exagitat mouet cerebrum non vno genere alios in aliud irritat. Hos in potentia alios in futurum hos infat hos inflamat: hos mollit: et hos resoluat. **S**pa et gignit terribilia somnia. i. terrores fantasticos: ut frequenter timeant qui in prosperitatibus sunt ea que non sunt timenda sicut somniantibus accidit. ps. Illic trepidare

rum timore ubi non erat timor.

Capitulum. lxx.

Redditudo aie assimilatur pulchritudini arboris. Nam pulchritudo arboris consurgit ex quatuor: primo ex stature proceritate: videlicet quod non arbor est alta et est recta: et ramorum decitate debito modo coherata. Sic pulchritudo aie primo in hoc consistit quod sit recta per intentionem: alta per cooperationem: et ramis varijs circumscripta per variarum virtutum adorationem vel diuersorum bonorum operum multiplicationem. **D**an. iij. Arboris sublimem vidistis atque robustam cuius altitudo pergit ad celum aspectus eius ingens erat et rami eius pulcherrimi. **S**ecundo consurgit pulchritudo arboris ex partium ordinabilitate: videlicet enim in diuersis arboribus partes earum et rami diuersimode ordinantur: et fm quod magis sunt ordinati et inuicem proportionati ita arbor reddit pulchrior vel minus pulchra. **I**sti sunt rami possumus dicere quod sunt sensus et partes hominis exterioris. quod quanto magis sunt ordinati et in suis motibus modestitate reddunt hominis conuersatio et aspectus et pulchritudo et gratiosus: **D**an. iij. Magna arbor et fortis et proceritas eius contingens celum aspectus illius erat usque ad terminos vniuersae terre: folia eius pulcherrima. **T**ertio surgit ex figure congruitate siue formositate: variant enim arbores in figura: quod quedam partes arboris reddunt sursum quedam deorsum: quedam non tenent medium. Ille enim in quorum medulla viget humor subtilis quem calor ad superiora ducit pyramidant in modum flammae que ascendit. Sed ille in quibus est humor grossus et aquosus inferius deprimunt et agustant. Ille vero in quibus humor mediū tenet. Vnde ps. alia ascendit et ea eleuationis alia descendit et ea in grossatōis. Sicut ergo in arbore est triplex humor sic in homine est triplex amor vnus qui cum eleuat et ille est amor subtilis. i.

spiritualis. Alius qui ipsum deprimunt et grauatur et iste est grossus et aquosus. i. terrenus et carnalis. **T**ertius est quasi medius scilicet amor naturalis vel amor socialis et animalis: quod de se non deprimunt per peccatum nec eleuat per meritum. Et nota hoc quod duplex humor digestio fit in planta prima in radice que fit in platea augmentatione. secunda fit in medulla plateae propter eius completionem maturationem dilatationem et conseruationem et sufficit hec duplex digestio ad plateam perfectionem: vnde digestio tertia in solis aialibus inuenitur sicut Aristoteles dicit. Sic et duplex digestio. i. purificatio operis que fit in anima. primo in radice. i. intellectu per puras cogitationes et ista valet ad augendum feruorem spiritus. **I**n meditatione mea exardescit ignis. **S**ecundo operis que fit in medulla. i. in affectu: scilicet et beatas puras affectiones: hoc facit ad maturitatem morum et ad completionem operis: et ad dilatationem meritorum et ad conseruationem virtutum et bonorum. **T**ertio quarto consistit pulchritudo arboris siue platea in coloris viriditate. Nam platea quanto viridior tanto pulchrior. Sed nota quod quedam plante sunt que semper vire-scunt: sicut arbores que compacta et solida habent substantiam et in quibus est sufficientia humoris. Quedam vero arbores sunt que viriditatem suam aliquando amittunt. Sunt enim frondosae et virides in estate: sed sine frondibus et viriditate in hyeme: sicut ille que raram et porosam substantiam habet: quod est etiam propter defectum humoris: quod quando humor nutritivus non sufficit natura illum subtrahit a partibus non necessarijs: puta a folijs ne deficiat necessarijs. Quedam vero sunt que aliquando vire-scunt sed in estate: quandoque vero pallidescunt sed in hyeme folia tamen sua non perdunt. Nam fortiter habent calorem sibi incorporatum et vnde ipse calor ad interiora arboris fugit a facie frigidi aeris exterioris facies arboris marie in folijs glauca fit. et pallescit. Non in planta talis exposita folijs propter viscositatem sui humoris et intentionem ea

loris. Plantis ergo illis que semper virescunt assimilantur virgines que sumum virorem carnis semper tenent. i. virginitatem. Plantis vero que aliquando viriditate foliorum seruant: aliquando vero eam perdunt assimilantur coniugati qui quidam matrimonij seruant bonitatem virides aliquo modo possunt dici continentes. Unde vocatur continentia coniugalis. Sed quado fide thori non seruant vel matrimonio indubite vtuntur precipue in casu vbi sit peccatum mortale: tunc et toto viriditate perdunt. i. continentie bonitatem. Plantis autem que vno tempore pallescunt et alio virescunt siles sunt vidue. Nam in quibusdam inuenitur tam fortis calor: iterioris amoris et tam viscosus. i. tam tenax humor deuotionis. quod in matrimonio licet aliquo modo palefuit vt in vso matrimonij delectationem carnis sentiendo: tamen propter hoc folijs siue folio viriditate non expoliantur: quod non ratione libidinis nec est indebito modo ipso matrimonio vtatur: sed iterum reuirescunt quado sunt postea viuante quod continentias seruant et gratiam dei per bona opera conseruare et multiplicare percurant.

Capitulum lvi.

Religio assimilatur pinee que est pini fructus. Primo ratione apparentie siue figure. Nam fructus pini quato in imo iuxta stipitem appareret grossius et in rotundum dilatatus: tanto in sumo pyramidalis est et acutus. In quo figuratur quod religiosi quato plus se dilatant et distendunt circa inferiora: tatio plus manentur circa superiora: vel in hoc significatur quod religiosus circa inferiora debet esse simplex et grossus et circa superiora subtilis et acutus. Secundo ratione continencie: quod pinea est nux magna continens in se multa grana: testis valde duris inclusa que per orificium sunt inuicem coniuncta. quibusdam tamen testax folliculis quasi quibusdam partibus sunt distincta. et licet testa sit multum dura fructus tamen dulcissimum in se clau-

dit. Nec nux magna religio est que est magna propter magna vota vel propter magna opera in qua contineri debet multa precio sa grana. i. multe deuote persone. Valde autem dure teste quibus includuntur sunt diffici les obseruatie regule quibus obligantur: que si non essent dure non essent obseruatiue. Et hec grana debent inuicem glutino charitatis et pacis et regularis vnitatis esse iuncta et tamen in suis actibus et moribus ordinata et distincta non tamen cellis et hospitij: sed et officijs et temporibus operibus et gaudijs. Et licet testa exteriori regule vel institutioni obseruantia videatur esse dura: non tamen est fugienda quod dulcissimum tam gratie in presenti: quam glorie in futuro includit in se fructum. Unde dicitur Debe. xij. Omnis disciplina in panni quidem non videtur esse gaudij sed meroris. in fine autem exercitans per tam dulcissimum fructum reddit iustitiam. Tertio ratione adherentie. quod si pinea est adherentie valde fortis et magne glutinositatis quidam reces existit sua pingue humorositatem vetustate non perdit sed postquam ille humor eius consumitur sic facile aperit. Similiter et religiosi debent tam deo quam sibi mutuo per amorem et concordiam fortiter inherere: quod diabolus non possit eos aperire: nec ab inuicem diuidere. Et talis fortis inherentia est in pinca. i. religione. quidam est ibi pinguis humorositatis deuotionis et gratie sicut erat in principio quando religiones inceperunt. Unde tunc sic erant clausi diabolo quod non inueniebatur locum ingrediendi in eis. Sed nunc quasi per vetustatem temporis illa bona humorositas nimis diminuta videtur. Et ideo quicquid diabolus eas aperit et diuidit ab inuicem facilliter per discordias et inuidias et in scissuras et partialitates perfimas. Et ideo hodie religiosos multos diuersis vicijs dissipat et maxime ambitionibus supbijs inuidijs et multis alijs. Item religionem nouiter ingrediens afficitur pagini. Propago. n. fm auctores est nouella vitis. Nam fm fido. pagina re est palnitatem terre inmersum sternere et

inde nona vitam producere. Nam palmes sub terra inmersus terre admiscetur. et in radice convertitur qua nutrimentum attrahit. et quo vitis propagat et nutritur et auget. Ille autem qui religionem ingreditur quasi palmes terre inmergit. Terra enim est religionis humiliras in qua velut mundo moriens qui ingreditur sepelitur. sed ibi absconditur radice charitatis mittit per quam nutrimentum virtutum et bonorum operum et diuino verborum ad se trahit. et quo nutritur et proficit quousque perficiat etiam ad fructus alijs producendos. Item religio sine discipline studio non conseruatur sed efficitur similes seculo. Eius exemplum apparet in rosa domestica que rosa domestica plantatur et colitur si cur vitis: et id si inculca remanserit efficitur sicut siluestris. Siluestris autem transplantata si bene culta fuerit efficitur bona rosa. Quasi enim rosa domestica est religionis status. Nam precipue religiosus dicitur est. Estis ciues sanctorum et domestici dei. Sed hec si negligit et studio et correptione discipline non colatur efficitur siluestris id est similis statui seculari. Si autem eodem verso rosa siluestris id est homo secularis in religione plantetur: vbi diligenter cultu discipline regatur efficitur rosa deo domestica: angelis grata et hominibus odorifera.

Capitulum lvij.

Religiosus debet esse similitis aniso quod est herba. Primo quia scilicet semine anisi est quantitate minimum quia scilicet religiosus debet se per humilitatem minimum reputare: exemplo scilicet pauli qui dicebat. i. Corinth. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus: quod persecutus sum ecclesiam dei. Secundo quod est figura rotundum quod scilicet religiosus debet se redere ad motum obedientie promptum. Nam corpus rotundum est motui maxime aptum. sicut per in celo quod ideo factum est sphericum et rotundum vt esset aptum reuolui et moueri. Mat. viij. Dico huic vade et

vadit et alio veni et venit. Sic debet religiosus obedire suis prelati. Tertio quod est sapore dulcorosum. i. dulcedine plenum. Sic religiosus debet esse dulcis per mansuetam et benignam conuersationem: debet enim habere dulcem animum. i. dulcem linguam et dulcem vitam vt possit de ipso laudari deus et dici. Preuenisti cum in benedictionibus dulcedinis. Quarto quoque quod est in effectu virtuosum. Nam per virtutem calculum frangendi oppilationes splenis et epatis aperienti dissoluedi consumendi et ventositates expellendi: quod scilicet religiosus debet in se frangere calculum. i. peccati duriciem per contritionem et oppilationem intrinsecas aperire per confessionem: in pietatis colligationes dissoluere per satisfactionem: humorum carnis et luxurie consumptionem per abstinentie subtractionem ventositates vanitatis expellere per sui abiectionem. Item religiosus debet differre a seculari: sicut rosa domestica a siluestri. Differunt enim inter se primo in folio multitudine: quod siluestres rose habent folia pauciora sed folia ortensis sunt multa. Tandem ergo folia rose sunt dona et virtutes anime que plus debent abundare in religioso quam in seculari vel vt folia rose sunt verba sacre doctrine quibus affluere debet religiosus precipue ille cui competit predicare. Item differunt in colore quod folia ortensis sunt oino rubra vt oino alba: scilicet siluestres si modico rubore admixta. In quo significatur quod religiosus competit omnimoda charitas que significatur in rubedine et omnimoda puritas que significatur in albedine. Unde in vitis debent religiosi seculares quousque etiam bonos excedere. Item differunt in odore: quia rose siluestres sunt minus odorifere quam ortenses: quia religiosi magis debent quam seculares exemplis bonorum operum redolere. Item differunt in virtute quia ortenses sunt in sapore quodammodo mordacantes et magne efficacie in medicina. Sic religiosorum et precipue predicantium

Rosa

ora licet mordeant peccatorum vicia: tamen sunt eis valde medicinalia. Item religiosi debent differre a secularibus: sicut arbores orientales a siluestribus: siluestres enim dicuntur que nascuntur in silvis orientales vero que plantantur in ortis: orientales etiam et coluntur: siluestres vero sibi relinquuntur. Unde dicit Aristoteles quod domestice siue orientales si non fuerint culte sunt ut siluestres: et converso siluestres per debitam culturam sunt ut orientales. Et sicut ipse dicit arbores siluestres magis fructificant quam orientales propter maiorem humoris abundantiam parum victuosam. Unde etiam fructus orientales sunt maiores meliores et dulciores. Dicit enim Aristoteles quod siluestres conferunt orientibus quando eis ex opposito complantantur: quod siluestres sunt calidiores et sicciores et id excitant calorem orientis et confortant. In hominibus ergo quia si siluestres arbores que sibi ipsas. pro arbitrio relinquuntur sunt persone seculares. Sed quasi orientales que sub cura et cultura hominum sunt plantate sunt persone religiose que sub cultura obedientie et cura et gubernatione sunt posite prelatorum. Unde si homines orientales. i. religiosi non fuerint culti. i. a suis prelatibus correpti et a suis excessibus refricari efficiuntur ut siluestres. i. seculares. Contra autem siluestres. i. seculares et peccatores per culturam penitentiae efficiuntur ut orientales. i. religiosi et frequenter meliores quam multi ex eis. Ysa. lxxv. Erubescite sicut in mare. Gregorius. Quia ex actione quorundam secularium confunditur vita religiosorum. Item siluestres. i. seculares quibus faciat plures fructus. i. plures elemosinas vel plures filios carnales vel plures fructus temporales scilicet per luctum diuitiarum quam religiosi pauperes et continentis et non corporaliter negotiantes: tamen fructus. i. opera spiritualia orientis: id est religiosorum sunt maiores. i. maioris meriti propter obedientiam et meliores. i. melius perfecti propter diligentiam. Luce. x. multi sunt pauperes et expediti a curis

mundi possunt diligentius intendere opibus dei et sic ea melius facere. Item sunt dulciores propter continentiam. Et quanto aliquid plus abstrahitur a delectatione carnis tanto plus percipit de dulcedine spiritus. Animalis enim homo non percipit ea que sunt spiritus dei. i. Corinthios. ii. In hoc etiam quod siluestres faciunt plures fructus quam orientales instrumatur quod non debemus respicere ad operum multitudinem sed ad operum bonitatem. Item siluestres. i. seculares suo calore. i. suo temporali subsidio et favore conferunt orientibus. i. profitur ipsis religiosus eis temporalia conferendo. et quod etiam ipsi religiosi proficiunt sibi quo ad meritum ipsos seculares ad spiritualia attrahendo.

Capitulum lxxvii.

Sicut et perfectionis proprie debet homo primo intendere deinde utilitati et salutis alienae. Cuius exemplum apparet in porro: quod in primo anno semen non producit sed in secundo quasi in primo anno intendat solus proprie perfectioni: sed in secundo produciendo semen videtur quasi intendere aliorum propagationi. Similiter predicator primo debet intendere sibi per profectum vite: deinde utilitati aliorum per semina doctrine. Unde Apostolus. primo. Timotheo. i. Attendite vobis et doctrine. In cuius rei exemplum est Pelias dicit mulieri vidue. iij. Reg. xvij. Dade et fac mihi panem sicut cinerum panem et filio tuo deinde tibi quod scilicet charitas hominis incipere debet a seipso. Unde et iste ordo etiam in sermone elemosine est servandus Augustinus in Enchiridion. Qui vult ordinat elemosinam dare a seipso incipere debet et casus primo sibi dare: est enim elemosina opus misericordie verissimeque dictum est. Misericordie anime tue placet deo. Ideo etiam ordo in correctione servandus est scilicet vult corrigere alium prius corrigat seipsum quod videtur dicitur in vi. Proverbia. Mundum esse de viciis propriis qui curat aliena corrigere

re: quo tanto perspicacius in alijs fugienda videat quanto hec ipse per scientiam et vitam veri declinat. Quia nequaquam pure in mentibus maculam considerat oculis que pulvis gravat et superfluas sordes tergere non valent manus que luti tenent. Et similiter Ysidorus dicit in libro de summo bono quod non debet vicia aliena corrumpere qui adhuc viciose contrariis fuerit involutus. Im probum enim est arguere quodammodo in alio quod adhuc rependitur in seipso.

Capitulum lxxviii.

Sanguis christi assimilatur opobalsamo id est liquori balsami. Primo ratione originis. Scindum enim quod proprie arbor tota dicitur balsamum: lignum vero carpobalsamum. semina autem et succus opobalsamum et eo quod ferreis vulnibus quasi per cauterium et per corticis vulnera quasi per cauterium egreditur. Quod totum christi conceptio ratione sue passionis cuius liquor. i. sanguis per cavernas corticis. i. per vulnera corporis ferrea clavis impressa effluit. Berni. in quodam sermone. Scio quod merita mea mihi non sufficiunt et quod mihi deest audacter versus et visceribus christi que misericordia effluit nec desunt foramina per que defluat. Patet enim archanorum cordis per foramina corporis patent viscera misericordie dei nostri in quibus visitavit nos orientis et alio. Item Berni. Et consideratione remedii periculi mei quantitatem cognosco filius dei iubetur occidi ut precioso sanguinis illius balsamo meis medecatur vulneribus. Secundo ratione ponderis. Nam balsamum in aqua positum morfundum petit: si vero et non sophisticatum fuerit. Similiter sanguis christi et gloriose eius passio posita per meditationem in aqua tribulationis nostre morfundum petit quod graviores se omnibus tribulationibus nostris ostendit. Et sic tribulationes nostras gravitate sui poterit leve et tollerabile reddere Gregorius. Si passio christi ad memoriam renocetur nihil est adeo durum quod non

equo animo toleretur. Unde Apostolus Hebr. xij. Recogitate cum quod talem sustinuit aduersus semetipsum a peccatoribus contradictionem ut non sanguinem animis vestris deficientes. Tertio ratione incisionis. Nam in balsamo sola exterior cortex inciditur. Lignum autem nullo modo tangitur ferro. Sic etiam in christo sola caro incisa est et lesa ligno divinitatis nullam passionem vel lesionem sentiente vel suscipiente. Nota etiam quod tempore christo cum cultello osseco rami ipsius balsami leniter inciduntur ne lignum interius ledatur. et sub cortice inciso vitree ampulle ponuntur in quibus gutte stillantes colliguntur. Hec ampulle vitree sunt mentes pure et humiles: scilicet vacue per humilitatem. et etiam vitree per puritatem que recolliguntur rememorando et compatiendo guttas sanguinis christi et penas corporis eius. Quarto ratione odoris quod in omnibus odoribus prefertur balsamum. Balsamum enim illud est optimum quod est odoriferum. pondere rosisimum: semine maximum mordens gustum atque in ore servidum et colore rufum. Licet enim arbor balsami siue eius frater que nunquam crescit ultra altitudinem duorum cubitorum sit viti similis et in folijs sit similis rute: sed alioribus semper manentibus tamen liquor rufus est. Omnia autem predicta habet sanguis siue christi passio. Est enim odoriferus per attractionis suavitatem. Unde christus dixit. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Item ponderosissimus. i. gravissimus per doloris immensitatem. Hieronimus. Attendite si est dolor similis sicut dolor meus. Item est semine maximum per propagationis fecunditatem: quod multi filij dei ex sanguine christi tanquam fruges ex quodam semine in terram sparsio percipiuntur. Unde christus assimilavit se grano frumenti in terra cadenti et moientem quod multum fructus affert. Job. xij. Item debet mordere gustum anime per doloris compassionis et

Arbores
orientales

debet seruire in ore per verbū predicatio-
nis scz vt frequenter xpi passio predicetur
Apostolus. i. Corin. i. Nos predicamus
xpi crucifixum et. Est enim sanguis xpi ca-
lore rufus qz charitatis ardore et cruciatu
dolore vehementer excocatus. et est valde mi-
rabile qz balsamū quā sit rufū tamen ve-
stem mundam non pollut. vt dicit. Ihs.
Sed lōge amplius est mirabile. qz sanguis
xpi rufus nō solum non pollut imo etiā
innādos abluir. Apoc. i. dilexit nos et la-
uauit nos a peccatis nrīs in sanguine suo.
Quinto sanguis xpi assimilatur balsamo
et hoc ratione valens. valet enim balsa-
mum ad multa: Nam fetū mortuū edu-
cit. et hoc significat qz sanguis seu passio
xpi mediante penitētia peccatū mortale
de cōscientia extrahit. Nam penitētia et
cetera sacramēta in virtute passionis xpi
operantur. Itē balsamū mortua corpora
incoarupta custodit. qz quātum dissoluit tā-
tum cōsumit. Similiter exemplū passiois
xpi carnem quidē carnalia vicia mortifi-
cat. sed mortificatos carne a peccatorū cor-
ruptione cōseruat. Nam qui xpi sunt car-
nem suam crucifixerūt cum vicijs et cōcu-
piscētijs. vt dicit Apls ad. Gal. v. Item
balsamū mortibus venenosis occurrit. qz
passio et crux xpi valde tētationibus demo-
num odissit. Et ideo figurata fuit in ser-
pente eneo cuius aspectus a mortibz ser-
pentum liberat. Nume. xxi.

Capitulum. lxx.

Sancti viri assimilantur
floribz. De quibus dicitur
Lātico. ij. Flores ap-
paruerūt i terra nostra
idest in ecclēia vel in
carne humana. Sunt
enim ad modum florū
multi odoris in exemplis qbz alios attra-
hant. Apostolus. ij. Corin. ij. Christi bo-
nus odor sumus. Lātico. ij. Vinca florē-
tes odorem dederunt et vor et. Item
sunt dulcis saporis in verbis quibus au-
dientū mētes reficiūt. ps. Quam dulcia

saucibus meis eloga tua sup mel ori meo
Prouer. xvi. Dulcia eloga maiora repe-
riet. Itē pulchri coloris. i. gratiosi aspe-
ctus in moribus suis et honestis et mode-
stis. quibus intuentū oculos allicunt sicut
dicit de Beato Stephano Actū. vi. qz
intuentēs in eū oēs qui sedebant in cōcilio
viderūt faciē eius tāqz faciē angeli. Itē
sūt sicut flores marime vturis scz in mi-
raculis et signis que supra naturā ostēdūt
sicut xps dicit. Signa aut eos qz credide-
runt hoc sequētur. In noie meo demo-
nia eijcēt. Itē flores campos siluas et
ortos sua pulchritudine exornant et vesti-
unt. Nam in capis lilia et in ortis rose. et
in siluis viole inueniri pfecerūt. Tancz
ergo lilia agri sunt virgines qz in agro cor-
poris sui virginittatis cōdorē et odorem
deo exhibuerūt. tancz rose rubentes
fuerūt sancti martyres quoz vita fuit ve-
lut ortus: spina sepe hoc est multitudie pe-
nax et supplicioz xpi amore circūdatū in
quibus velut rose albescentes puritate in-
terunt et velut rose rubee sanguine suo pur-
puro rutilarūt. Sed tancz viole sicut
fuerūt confessores. quoz plurimi in siluis
seu beremīs deū cōteplantes latuerunt:
et oēs velut viole odore bone vite redolue-
runt: et per mentis būilitate precipuā in-
clata semp capita deo tenuerūt sicut vio-
la circa florē aliquantulū incuruat. Itē
sancti viri assimilant gariofolis. quoz illi
sunt electi qz habēt nigrū colorē. acutū sa-
porem suauē odorē. et qz manu compressi
emittūt aliqz humore. Sic viri sancti et
perfecti sūt colore nigri per apparētie de-
spiccionē. sapore acuti per sapiētie contē-
plationem. odore suaves p gratie vel gra-
tam cōuerfationē. cōplexione būidi p la-
chrymaz emulsionem. Nam cōpessi in-
iurijs plus iuuāt se lachrymis qz vindictā
Nū Ambro. de se dicebat aduersus mili-
tes gorbos Arma mea lachryme mee sue-
runt. Itē gariofoli cerebrū et vturē ani-
malem cōfortant: qz faciūt sancti suis cō-
silijs. cordis pauore reuelāt suis exēplis et

virtutem nature deficientis in primis ad-
iuuant suis elemofinis vel bñficijs. Itē
sancti viri assimilantur palmitibus. Prio-
rē nutritiois. qz palmites a vite nutri-
mentum suscipiunt. Et ideo tā diu viuunt
et fructificant qdū viti permanent vniū.
Nam nutrimentum qd a vite suscipiunt
solum intū necesse est retinere. qd vō sup
fluit in materiam germinis. frōdis. floris.
et fructus trāsmittunt. Nū palmites a vite
separati non fructus faciunt sed arcescunt.
Sic similitū etiā modo sancti viri qdū per
glām vel charitatem viti xpo. qz dicit Job.
xiiij. Ego sum vltis vtra sunt vniū viuunt
et spūales fructus faciunt. sed ab eo p pecca-
tum separati non faciūt fructus vite. i. opa
vite eterne digna Et ideo dicit ipse xpus
Job. xv. Ego sum vltis vos palmites. et si
cut palmes non pōt ferre fructū nisi man-
serit in vite sic nec vos nisi in me manser-
itis. Et cōdo sancti viri assimilantur palmi-
tibz et hoc rōne insertionis quia surculus
vitis palmitis siue viti inseritur in alio
palmitē siue vite. et fructificat i eo. Nū do-
centur homines et eade vite facere vvas
diuersi coloris. qz si dum viti inseritur vi-
ti fiat insertio in tribus ramis pcedentibz
ab vno ramo ipsius viti. et cum vno surcu-
lo insertiois colorē rubeuz apposueris. et cū
alio blancū cū tertio colorē croceū vt etiā
aliū. singuli palmites et predictis ramis p-
cedentes tales vvas faciūt quales apposi-
ti sūt colores. Et similiter etiā possz fie-
ri in aiths prelatis suo modo. Sicut autem
palmites vel rami viti inuicem incorpo-
rantur per insertionem. ita fideles xpi de-
bent inuicem vniū et incorporari per cha-
ritatis dilectionem. Et tunc vnusquisqz fa-
ciēt vvas diuersorū colorū. qz scz participa-
bit merita singulorū. ps. Particeps ego
sum oium timētū te et custodiētū manda-
ta tua. Tertio sancti viri assimilant pal-
mitibus rōne pteccionis qz palmites pā-
pinis vstiantur. quozum subsidij et ardo-
re et frigiditate defenduntur. Nū pampini
sunt vntates que nos defendunt et a calo-

re pspicitatis et a frigore aduersitatis. Nū
in pspicitate ardet luxuria et gula. In ad-
uerfitate ardet luxuria et accidia. Sz
a luxuria protegit pampinus pntetic. a gu-
la pāpinz abstinentia. ab inuidia pampinus
charitatis. ab accidia pāpinus ipet qz spes
pniū mūtū sollicitat et confortat Sed nota
qz glūber pāpinus vt dicit Ambro. est alicū
bi interclusus vt solis calorē ad maturatē
fructus admittat. Et similiter glūber viti
ad hoc vt eius fructus sit cōpletus. i. vt fa-
ciat meritozium opz optet qz admittat ca-
lorem solis. i. amorem charitatis sine qz nul-
lum opus est meritozium et nulla virtus
pfecta. Quarto sancti viri assimilantur
palmitibus rōne colligationis. Nam pal-
mites viti qdam de se vincula emittunt
quozum amiculo turbinibus vntiqz re-
sistunt. et suos fructus melius sustinet et pte-
dulatum enim a principio sunt graciles il-
li Et ideo huiusmodi retinaculis indigent
quozqz fiant solis beneficio fortiores. Si
militet etiā illi qui sunt umbelliozes et
iperitiores vltimiores in via dei debēt se
maioribus atqz peritioibus quibusdam
obedientie vel familiaritatis et discipline
vinculis obligare et coniungere vt sustentē-
tur ab eis. et comm exemplo consilio et au-
xilio ptegentur a turbibus tribulationū
et ventis tentationū quozqz diuine gre be-
neficio ipsi efficiantur pfecti. Quinto sa-
cti viri assimilantur palmitibz rōne pura-
tionis videlicet qz palmites singulis au-
nis volunt purari. et magis fructificant et si
diu putati non fuerint degenerant et in la-
bruce speciem se cōmutant. Et similiter
bōines qui volunt pficere et in meritis
dilatari nec degenerare a iustis ne efficiantur
peccatores. debēt cogitare et actus suos
sepe cum gladio lingue p confessionem
putare et pnuciare sed saltem semel sin-
gulis anis tenetur homo cōfiteri ex prece-
pto ecclēie et debet putare vineam consci-
entie siue vite sue Job. xv. Vinnem palmi-
tem qui fert fructum purgabit cum vt fru-
ctum plus afferat. Item sancti viri sunt

fimiles lignis thibis. **C** Primo quia talia ligna sunt spinosa. & albe spine simillima. Similiter etiam viri sunt in hac vita spinosi. i. compunctionibus & afflictionibus pleni. cum spinis tñ. i. afflictionibus carnis bñt albedinez innocētie & puritatis mētis **C** Secdo sancti viri assimilantur ligni thibis. qz ligna thibina sunt impatibilia qz vt quidam dicunt nec in igne comburuntur nec in aqua resoluuntur. Sic sancti viri sūt p constantiam solidi. qz nec igne aduersitatis vñuntur. nec aqua voluptatis resoluunt. **C** Tertio sancti viri sūt similes lignis thibis. Quia talia ligna sunt specularia. sunt enim valde fulgentia & ad modū speculi polita sicut ad modū vnguis. Vñ i eis refolūt imaginē sicut in vngue. Similiter facti bñt sicut p modū speculi. In quorū vita velut in quodā speculo glibet cōspicere pōt vitā suā. vel qz sit feda si ab ea dissentiat. vel qz sit pulchra si in ea cōueniat. Ex his autem verus salomon ipus fecit in domo ecclesie gradus. qz ex eorū cōspicere cōspicim⁹ q̄nter ad vitam eternā scandere debeam⁹. Fecit etiā ex his sultra. i. sedilia. qz ex eorū quoqz virtutibus colligere possum⁹ q̄les nos eē oportz. vt in nobis velut in suis sepibus resideat deus

Capitulum. lxxj.

Patentia assimilatur amomo. de quo fit mēto. Apoc. xviii. Linamomus & amomum & odoramentorū &c. Amomū est herba nascens in Syria. cui sapientia assimilatur. **C** Primo propter odorum varietatem Est enim herba odorifera habens odorem sicut cinamomum. Item est colore subnusa habens folia conuicta. & semina copiosa. & album flores vt viola sicut dicit. Dialco. Similiter sapientia est odorifera qz generat honestatē. & colore subnusa. qz inflāmā charitatem. & habet folia id. s. vt verba coniuncta in q̄ntum suadet vnitatem. & in semine copiosa per verborū affabilitatē vel affuibilitatē. Nā semen est verbum dei quo sapiens affluit.

Itē habz flore album p contemplationis puritatē. qz quasi albi flores sūt pure meditationes. **C** Secdo sapientia assimilatur amomū ppter p̄prietatē eligibilitatē. qz illud amomū est eligendū qd est recens longuz albu semine plenu sup virgas purpuras expāssū. amaric odoriferū & pōderosū. Vñ ppter omnes istas p̄ditiones doctrina sapientie. i. sacre scripture est inter doctrinas maxime eligenda. Nam ipsa est h̄m̄p recens ppter expositionū nouitatē. ipsa longissima per tēporis diurnitatē. Ipsa enī cepit tradi vt dicit Augu. ab eozdo generis humani & durabit vīqz ad finē. Et ideo ipsa de se dicit Eccl. xlii. Ab initio & ante secula creata sum & vīqz ad futurū non desecuta. Itē ipsa est alba ppter sermōnis puritatem. in qua nulla includitur obumbratio vel pmixtio falsitatis. semine plena ppter verborū fecunditatē. Nā verba dei que in filiū spūales in fide xpi generantur. Zaco. i. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis &c. Itē est sup virgas purpuras id est sup mentes doctozum & martyrū expāsa Ipi enim fuerūt virge ppter transgressorū correptionē. ppter errantiū directionē ppter debilīū sustentationē. fuerūt etiam purpuri p amoris inflāmationē. p sanguinis effusione vel ppter regimīnis p̄larionem. Nā purpureus gdes color est regalif color. Itē odorifera ppter honestatē. Modestas enim assimilatur odori ppter attractionem. qz honestū est qd sua virtute nos trahit vt dicit Tullius. De sapientia dial Sapient. vii. Denerūt mihi omnia bona pariter cuz illa. & innumerabilis honestas p man⁹ illi⁹. Itē ipsa ē ponderosa p sniarū grauitatē. Ita. xxiii. Verba legis ponderans. **C** Tertio ppter virtutis multiplicitatē. Habz enim amomū multas virtutes videlz scorpionū icibus resistēdi. oculos fouendi. & dolore intestinox scdādi. Sic sapientia icibus scorpionū. i. deceptionibus obuiat hereticorum. oculos mētis illuminādo confortat. et in doloribus solat & te

ificat. **C** Item sapientia assimilatur burō primo ppter subtilitē soliditatē. Est enī arbor hęc solide substantie & cōpactē. & bu mīditatis. viscosē. ppter qd lignū est ponderosum. & in aqm nullū mor petat fundū. qz poros apertos nō habz in qb⁹ subintret aer. ppter hoc super aqm natat non pōt. Sit sapientia vera & spūalis reddit homi nem solidū. i. patientē in aduersis. & cōpactum. i. constantē in periculis. & humidū id est abundantem in lacrymis. Nam cor sapientis vbi tristitia Eccl. vii. Item viscosum in amicitijs Nā viscus illud qd ei adberet nō tm caput sed & tenet. Quia scz hō sapiēs tenēt. i. firm⁹ est in amicitia quam accipit. Itē facit pōderosus in vbis Eccl. xli. Vbi sapienti statera pōderabūt. **C** Itē p̄fūdū i scripturā. Nā petere ad fūdū ē peccare. p̄funditatē scripturē fm illud. Job. xlvii. Profunda fluuiorū scrutatus est & abcondita produxit in lucem. **C** Secundo propter materie lenitatem. Nam tabula burca propter lenitatem materie optime politur & tergitur. Et illud vere competit sapienti habere mentem politam & tersaz ab omni vicio & macula. Vnde Grego. nazanzenus dicit. qz prima sapientia ē vita laudabilis. & apud deum pura. n. ens p quā puri puro iungūtur & sancti sancto sociant. **C** Tertio propter vironis p̄tinuitatem. qz burus habet folia semper virentia & dicitur hęc burus arbor & h burum p li gno. vii. qdā dicit. Hęc burus crecit hoc burū crecere nescit. Folia igitur eius non de leui causa cadunt sed dum vnum cadit alterum crecit. Et ideo burus semper virens est. & qz color viridis est maxime gratus oculis. qz burus hz folia semper virentia significat qz hō sapiēs semp hz verba grata & amabilia. Eccl. ii. Sapiēs i vbis amabile se facit. **C** Itē sapia affilat radice. Nam radix licz sit vīsa hispida tñ est mollis in substantia. Sic sapiens q̄ntis exteri ostendat se hispīdum & rigidum. tamen corde est benignus & mollis Sap. i. Benign⁹ enim est spiritus sapientie. Item radix est

porosa pori autem sunt subtilissima corporis foramina sicut vie Vnde in hoc signa multas & subtiles vias quibus sapiens in bonis agendis vel malis amouendis seu impediendis abundat. Item qz incedit tor tuose nunc exit versus latus vnum nunc i latus oppositum. Vñ etiam sapiens facit sicut in iudicio dum enitatur personarū seu partium discutit vel in se ipso dum vtrumqz oppositum attendit. Nam in die bonorum non immemor est malorum & econuerfo. & sic vtrumqz latus ad modū rei tor tuose vnum tenendo & aliud considerando occupat & tangit. **C** Item sapiens verus assimilatur habeno. quod est lignum cōbiopicum colore nigram. actu lenē & planū. durū & ponderosum. Vnde propter compactionem poroz in aqua positū mor fundū peti vt dicit. **C** Vbi in libro de vegetabilibus & plantis & tñ si igni appositū fuerit ipsum rapit & suauem de se odore & fumum emittit. Similiter hō vere & fm deum sapiens est coloris nigri. i. apparentia despectus per humilitatem. Nō enim hō sapiens est susolentatus. Vnde Grego. nazanzenus dicit. qz prima sapientia ē vita laudabilis. & apud deum pura. n. ens p quā puri puro iungūtur & sancti sancto sociant. **C** Tertio propter vironis p̄tinuitatem. qz burus habet folia semper virentia & dicitur hęc burus arbor & h burum p li gno. vii. qdā dicit. Hęc burus crecit hoc burū crecere nescit. Folia igitur eius non de leui causa cadunt sed dum vnum cadit alterum crecit. Et ideo burus semper virens est. & qz color viridis est maxime gratus oculis. qz burus hz folia semper virentia significat qz hō sapiēs semp hz verba grata & amabilia. Eccl. ii. Sapiēs i vbis amabile se facit. **C** Itē sapia affilat radice. Nam radix licz sit vīsa hispida tñ est mollis in substantia. Sic sapiens q̄ntis exteri ostendat se hispīdum & rigidum. tamen corde est benignus & mollis Sap. i. Benign⁹ enim est spiritus sapientie. Item radix est

Sapientia humana assimilatur illi herbe que dicitur fum⁹ terre. Quod patet quia ipius generacione propterea enim sic dicitur quia est generata ex qdā fūositate grossa resoluta a terra. q̄ntis at fūositas a terra resoluta ē sentitius cog

nitio per abstractionez a materia. et hac
 humositate generatur hec herba scilicet ex
 sensitua cognitione scientia intellectua
 Vñ Pabus dicit q' ois nra cognitio ori-
 tur a sensu. Nihil enim fm cum est in in-
 tellectu qd' pius non fuerit in sensu, licet
 alio modo sit in sensu et alio modo in intel-
 lectu. Et scdo patet ex comparatione qz
 hec herba est tanto melior qnto viridior.
 Vñ dum siccatur nullius valens efficit
 Sic est in scientijs nam herba qnto est vi-
 ridior tanto magis delectat aspectum. vñ
 illa scietia est vt herba viridior que magis
 delectat intellectum: talis scientia est ce-
 teris melior. sicut scientia diuina vt Pabus
 dicit in libro de partibus aialium q' licet
 de diuinis possum' minuz scire q' de alijs
 rebus tamen illud modicum delectabili'
 est q' omnium aliozum cognitio que apud
 nos sunt. Item herba e' tato viridior qnto
 humorosior. et illa scietia e' viridior que e'
 humorosior. et affectuosior. In quo omnes
 alias scientias excedit scientia theologica.
 qz maxime est affectiua. i. ad amozes et affe-
 ctum boni inflamatua. Hier. xliij. Non
 ne verba mea quasi ignis. Et tertio patet
 ex purgatione. qz hec herba purgat niela-
 coliam. Est enim calida in primo gradu.
 Sic scientie studium releuat tristitie tediũ
 et melancoliam. i. accidiam fugat. sed pecc
 pue hoc facit scriptura que maxime in tri-
 stitijs consolatur. Vñ. i. Mach. xi. Habẽ-
 tes solatio libros sanctos. Quarto patet
 ex inflatione qz hec herba e' inflatiua et v-
 cositatis generatiua. vnde cum aniso vel fe-
 niculo est miscenda. Sic scientia est occa-
 sio inflationis superbie dicente Apostolo
 Scientia inflat et ventositate vane glorie.
 nisi cum aniso vel feniculo. i. dei timore ve-
 tum vanitatis expellente miscetur. Vñ.
 Grego. nazanzenus dicit q' scientie desi-
 derium et inquisitio questionuz nisi timor
 dei precefferit efficiat animos in pre-
 ceptis ducit

Capitulum. lxxij.

Scriptura sacra nutrit
 nos in verbis et edificat
 in exemplis et purificat
 in memorijs. Vnde ipsa
 assimilatur fago. cuius
 glandes sunt exteri' tria
 gule. leni cortice incluse.
 et sunt dulces et nutritibiles. Vñ de eis hoi-
 nes antiquitus vivebant. Sic sacre scriptu-
 re verba sunt triangularia in qntuz infra
 unt nos de fide beatissime trinitatis. Vel
 in quantuz nos de tribus virtutibus theo-
 logicis informant. Vel qz continet sub lra
 triplicem sensum mysticu. scilicet anagogi-
 cum. allegoricum et tropologicum siue mo-
 ralem. Et sunt spūales sacre scripture in-
 telligentie sub leni cortice. sub facili lra in-
 tcluse. et sunt dulces valde fm illud Ps.
 Quam dulcia faucibus meis eloquia tua
 super mel ori meo. Et sunt spūs nutritiue
 in solo pane viuut hō sed in omni vbo qd'
 procedit ab ore dei. Vñ Moyses in mo-
 te qdraginta diebus cum isto solo cibo p-
 mansit scilicet allocutionis diuine sine ali
 quo corporali cibo. et similiter ali' antiqui
 patres hoc cibo spūali aliti sunt. Et item fa-
 gus est arbor edificijs et asserib' valde ap-
 ta. Sic et sacra scriptura trabuntur asse-
 res scilicet sanctorum patrum exempla. et
 quibus construuntur spūalium virtutum
 optima edificia. Et zez fagus est arbor cu-
 ius substantia pura a vermibus non cor-
 rosa e' arti vitree valde necessaria. qz ex ei'
 cineribus cum alijs adiunctis vitrum ma-
 xime fit. L'nis autē fagi est memoria mor-
 tis ad quam nos sacra scriptura inducit. et
 ex hoc fit vitrum puritatis. Et huiusmodi
 memoria hōinem a peccatorum sordibus
 preseruat fm illud Eccli. viij. Memorare
 nouissima tua et in eternum non peccabis
 nuci. Quia fructus nucis vt dicit Ps. i. i.
 tam vim habet vt missus inter fungos et ri-
 bos venenosos quicquid in eis est virulē-
 tum effundat rapiat et crringat. Sic sacra

scriptura qd' est virulētū vel noxiū i bu-
 manis disciplinis siue scientijs corrigit et
 pēdat. Vnde d' ipsa sacra scriptura dicit
 Augusti. secundo libro de doctrina chri-
 stiana. q' qd' bō vidicerit si noxiū ē ibi
 dānat si vtile ibi iūct. Et zez scriptura assi-
 milat auellane. Et primo rōne cōtatis.
 qz sicut dicit Ps. i. et eo q' in publico lo-
 co qñ in silua oritur et ab omnibus euellit
 ideo auellana vocat. Sicut sacra scriptura
 ita publice et cōter docet vt ab omnibus
 participari et haberi possit. Vnde precipu'
 eius auctor et doctor tps discipulis suis p-
 cepit. Predicete euangeliū omni creatu-
 re. Mat. xvi. Et secundo rōne difficultat'
 et etiā vtilitatis. Quia auellane sunt quidē
 ad digerendū dure. sed si sunt bene dige-
 ste multū sunt nutritiue. Similiter senten-
 tie mystice sacre scripture licet sint ad dige-
 rendū dure. et difficiles. tamen bene intelle-
 ctę vel expositę sūt spiritus mirabiliter nu-
 tritiue. propter quod dicit dñs Mat. iij.
 vt supra allegatū est q' non in solo pane vi-
 uit hō. et. Et tertio rōne obseruabilitat'.
 qz auellane si cum exteriōi pellicula fuerit
 manducate sunt nociue. qz multe inflatio-
 nis sunt generatiue. et ideo sunt a pellicula
 spoliade. Sic qdā sūt in sacra scriptura q'
 si fm exteriōrem pellicullā. i. s. litterā fue-
 rint obseruata nō pdesent obseruantib'
 sed plurimū nocent. sicut cerimoniaia et
 figuralia veteris legis q' non licet ad litte-
 rā obseruare. qz iā coz veritas quā figura
 bāt ipta e' p xpm. Vñ et Apłs dicit Ob-
 seruade sūt nō lra s. spū. qz lra occidit. spi-
 ritus autē viuificat. et ideo detrahenda et ab-
 iicienda e' ab hōid' exteriōi pellicula. i. scilicet
 littere exteriōe et accipiendus e' sensus my-
 sticus interior.

Sapientia scōz viroz mltū
 qñqz pdest hōi peccōzi. Cui'
 creplū appet oleastro q' e'
 silucstris olea sic dea. eo q'
 olec sit simillima. s. eius so-
 lia magi lata et est arbor inculta sterilis et

amara. Et si ram' eius oliue infertus fue-
 rit vum mutat radice et i ppa suā puer-
 tit qūitatem. Quasi at oleaster hō peccator
 ē qz in natura siue i hypocrisis figura sit
 filius viro inflo. nō tñ in vita vel aia. qz est i-
 cultus p verā pniaz et sterilia ad opa me-
 ritoria et amarus in pscia. Si tñ inseratur
 oliue. i. sancto viro societur. mutabit vis
 radice. i. affectus cordis. et cōuertet verbis
 et creplis illi' et trahet ad vitā p simillē Apo-
 stolus Ro. xi. Tu autē cū oleaster esses in-
 fertus es in illis et. Seneca in epłs. Multa
 res magis aios induit honestos et i pza-
 nuz inclinabiles reuocat ad rectū q' bono-
 rā viroz puerlatio. Paularum eni descen-
 dit et vum pceptoz obtinet frequenter asp-
 ci frequenter audiri.

Capitulum. lxxv.

Spiritualis hō non debet voca-
 ri et ocio. sed vno bono opere cō-
 plecto d' ad aliū separe. cui' cre-
 plū apparet in ficu et precipue
 egyptiaca. Est enim ficus illa arbor q' per
 singulos annos fructum facit et vno matu-
 rescence statim oritur alter vnde ficus est
 dicta a fecunditate. Sic quedam sunt opa
 q' hō ex necessitate pcepti per singulos an-
 nos facere tenet. quedam quidem saltem
 semel omni anno. sicut cōstiteri in quadra-
 gesima et communicare in pascha. Hoc
 enim est pceptum ecclesie. et si plures h
 fecerit aliquis melius faceret q'uis ex pre-
 cepto nō tenet. Quedā hō tenet qz face-
 re pluries in anno sicut ieiunare et seruare
 ieiunia ab ecclesia instituta que i āno plu-
 rics occurrit. sicut qdragesima et quozdā
 sanctor' siue festiuitatū viglie. et ieiunia qz
 mor' tempoꝝ que quater in anno occurrūt
 Quedā alia sunt que hō debet facere quo-
 tidie. vt elemosine et orationes et hōid'. Et
 in talibus vno bono opere facto et comple-
 to statiz deberet homo cogitare de alio fa-
 ciendo quia in via dei non progredi. regre-
 di ē vt dicit Bern. Apostolus Col. i. fru-
 ctificantes et crescentes et.

Capitulum. lxxvi.

scencia carnis. aquose p lachrymas deuotionis. odoriferæ per creptia honestatis. Et nota q̄ viola suo odore cerebri calores mitigat. spiritum aialcm p̄fortat et somnus p̄uocat. Sic uirginitas suo odore ardorem carnis refrigerat. spiritum cōfortat et recreat. et ad somnum idest quietem cōceptuōis disponit et preparat. **¶** Item uirginitas assimilatur lilio **Cañ. ii.** Sicut lilius inter spinas sic amica mea etc. Et hec similitudo p̄mo congruit ratione decoris. Est enī flos mire pulcritudinis et decoris quez h̄z et cādoze siue ruboze. Nam lilia cōter sunt alba sed quicq̄ rubra et purpurea. habz enim uirginitas candorem. i. puritatem carnis. **¶** **Eccl. xl.** Pulcritudine decoris eius admirabitur oculus. Sed alique uirgines habuerunt ruborez passionis. scilicet suo sanguine rubricate. **¶** **Isaie. xliij.** Quare rubrum est indumentū tuum. i. corpus Secundo ratione odoris. Nam flos lilij q̄n̄ integer et intactus est multum p̄manet et suauiter redolent sed confractus et cōfrictus plurimū fetet. Similiter hominum caro dum intacta et integra per uirginitatem permanet tam deo q̄ hominibus redolent **Eccl. xliij.** Fructificauit suauitatem odoris. Sed dum per luxurie uicium confricatur vel frangitur uirginitatis signaculum. et spūalis q̄ corporalis fetor egreditur. **¶** Tertio rōne fulgoris. quia in lilio quedam aurca grana fulgent que septē astulis sustentantur. **¶** **Dñs** et septem solijs candidissimis simul conuuis flos iste componitur et septem granis aurcis decoratur. **¶** Hec septem folia candidissima inuicem continua sunt septem uirtutes anime que fuerunt in sacris uirginibus inuicem cōnecte scilicet iustitia. temperantia. fortitudo. prudentia. fides. spes. charitas. Sed adhuc cum istis septem uirtutibus habuerunt septem grana aurea. i. septem sancti spūs dona. scilicet s. p̄ncipie. sciencie. intellectus. consilij. fortitudinis. pietatis et timoris. **¶** **Dñs** et uere fuerunt uirgines sacre ecclesie quasi lilia que sunt in transitu que ut dicitur **Eccl. i.**

Capitulum lxxij.

Virtutes assimilantur alleis. **¶** Primo quia alleus ut dicit **Diaseoides** habet uirtutem omne uenensum repellendi. Et hoc competit uirtuti fidei que uenensia dogmata scilicet hereticorum depellit in quibus est uenensia falsitatis et prauitatis. **¶** Repellit etiam fides et uincit uenensum mundi. cupiditate uel rabiem tyrānorū p̄sequitium. **¶** **Job. v.** hec est uictoria que uincit mundum fides nostra. **¶** Item ualeat contra uenensū diaboli. **¶** **Ephe. vi.** In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela ignea negligi et fringere. **¶** Secūdo quia alleus si cū oleo coctum et tritū sup locū doloris ponat. Et hoc competit spei. quia ipsa spes celestis premij mitigat dolores p̄ntis tritij. **¶** **Prophetia:** si adit peccatorū contritio et celestis gr̄e uictus. **¶** Tertio quia h̄z uirtutē diuidendi. et maiores grossos incidendi. et consumendi. et hoc competit charitati que nos a mundo diuidit. **¶** **Dñs** q̄ diligit mundū non est charitas patris in eo ut dicitur. **¶** **Job. ij.** Cui poeta cōsonat dicitur. **¶** **Dñs** amor mundi uerus amorq̄ dei **Dñs** charitas h̄ozes grossos. i. affectus terrenos a mēte separat et cōsumit. **¶** Quarto habz uirtutem uulnera sordida purgandi et hoc competit iustitie. quia purgat maleficia. et scelera in alterutrum. **¶** Omnia quibus interdum uulnerantur corpora. uel saltem uulnerant danabiliter suscipientia corda. **¶** Quinto h̄z uirtutē dolorē et tumorem a loco tollendi si coctum cū aq̄ fontana apponatur. Et hoc competit prudentie q̄ tollit uoluntatem dum solatur in aduersis. et sedat uoluntatem supbie humilians in prosperis. **¶** Sexto h̄z uirtutē moris canis rabidi curandi si cū sale ruta et nucibus sit admixtus et postum sup uulnus. Et hoc competit fortitudini. que defendit a moru canis rabidi. i. a terrore aduersitatis uel persecutionis mundi. si tñ ipsa fortitudo sit cum sale discretionis

cum ruta acute cōtemplationis. quia ruta dicitur reddere uisum acutum. et cum nucibus custodia humilitatis. Nam ruta dulcedine mellei sub arida testa celat et custodit. Et sic quoq̄ h̄o humilis sub asperitate p̄sue uel carnis celat uel custodit dulcedine mētis. **¶** Septimo quia alleus habz uim hydropisiz euacuandi. quia humorē subcutaneū desiccatur. **¶** Habz etiam uim uermes uentris occidendi si cū pipere et succo mēte et aceto ad sale amodū offeratur. Et hec duo spectant temperantie que hydropisiz curati. **¶** Iururiā in q̄ fluxus carnalis humoris exuberat. que ipsa reperantia per uirtutē continentie et abstinence euacuat. **¶** Tercio temperantia uermes uentris. i. appetitus et prauitatis uale inordinatos qui etiam uentres replēt et mordent necat si nō abstinentia cū pipere calido diuini amodū et cū succo mente idest deuotione mentis. et cū aceto p̄punctiois fuerit sociata. **¶** Quia abstinentia et cōpunctio uoluntatis et deuotio optimā saltem faciunt animo p̄ quā ois inordinatus motus carnis cōstringitur et abscedit. **¶** Item uirtutum theologiarū perfectio representat in faba. Nam faba habet bastam. que crescit angulosa. et representat fidem que creuit per quattuor angulos. i. per doctrinam quattuor euangelistarū. uel per angulos. i. per quattuor partes mundi. **¶** De quibus dicit. **¶** **He. xlvij.** Dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. **¶** Item faba habet florem odoriferū multū ab apibus frequentatū. Et hic flos significat spes quia cū flos apparet spes est de futuro fructu. per spem enim iam incipimus future uite gaudia odorare ac sapere hanc frequentant apes. i. actiui solliciti et argumentosi. quia spes fructus uite eterne seminant semina elemosynarū et operū misericordie. **¶** Item faba p̄ducit in basta thecas. que scilicet in teruis diuersis sunt distincte donunculis in quibus sate per ordinem sunt locate. **¶** Hec thece sunt charitatis gradus diuersas donunculas. i. diuersos modos habentes. in quibus sunt fabarum grana. i. charitatis

opera quodam ordine distincta. Nam debet esse charitas ordinata et gradata. et in terius in affectibus et exercitiis in effectibus. **¶** **Cañ. ij.** Ordinauit in me charitatem.

Capitulum lxxij.

Virtuosi homines difficiū a uiciosis. sicut plantæ sunt arbores masculinæ et masculinæ plantæ spissior est durior siccior densior et ramosior q̄ femininæ. Similiter inter homines quidam sunt masculini. i. uiriles contra uicia. et constantes contra aduersa. quidam autem sunt feminini. i. molles et inconstantes. **¶** Unde masculini. i. uirtuosi sunt magis spissi per gratie p̄ncipiū. sunt magis duri per patientie fortitudinem. magis siccii per abstinentie auiditatem. magis densi per uirtutum multitudinem. et sunt magis ramosi per bonorum operum sollicitudines. **¶** Secūda differentia sumitur ex foliorum distinctione. quia masculina arbor habet folia aspera minora et strictiora propter dominium siccitatis. Et dicit **Aristo.** q̄ si folia uel puluis foliorum uel cortex masculinæ plantæ solijs femininæ componatur ut simul cohercant. citius maturabuntur fructus femininæ. et prohibent casum foliorum et fructus. donec fuerit cōpleta digestio. Cuius ratio est sicut **Alphredus** dicit quia masculina planta aere deterete auget calorem femininæ. et sic fit potentior in operatione. Et dicit etiam idem **Alphredus** q̄ si folia masculinæ plantæ coniungantur solum femininæ sic inuicē cohererēt q̄ uir p̄nt separari ab inuicem. Similiter p̄latas q̄ est masculinæ. i. uirilis et prudēs habet folia. uerba aspera incorripiendo pauca in precipiendo. stricta in seruando. efficiunt aut. i. timidus p̄latas h̄z uerba lenia in corrigēdo. multa in aduadō. et larga in rela

rando. S3 qz nimia feueritas aliqui frangit. r nimia leuitas aliquando dissoluit. et pedis coniungere aliquando in correctione r componere verba feminina cum masculinis idest miscere verba blanda duris q tamen sic debent coniungi vt ab inuicem non separentur. s. vt neqz verba blanda careant feueritate neqz seuera careat lenitate. **C**irca differentia est in pullulatione. qz pri^o pullulat masculina qz femina propter fortiozem calorem. Sic homo virtuosus r virilis bonum facere non tardat qd expedit. sed timidus r tepidus qui minus habet de calore caritatis negligit r post ponit. **Q**uarta differentia est in fructificatione. qz fructus masculinae plante e breuior r etiam maturior qz feminine. **L**uius est ratio. quia in masculina propter abundantiam caloris r siccitatis partes eius fortius constringuntur ad inuicem r faciunt arborem spissiozem. Sic ergo ipsa structura r soliditas venarum prohibet humores multum emitti ad vnum locum vt conuertatur in fructum. propter quod fructum h3 breuiorem. vt dicit Album. **P**aucitas aut humozis r abundantia caloris faciunt qz ipse fructus sit magis maturus. **V**nde et dicit Aristo. qz si ventus deferat odorem masculinae ad femininam maturabitur citius eius fructus. Ergo viri masculini. i. virtuosii. r prudentes faciunt fructus breuiore. i. opa humiliora vel breuiora. i. no diu dilata. r maturiora. i. ceteriora qz timidi r imprudentes qui faciunt opera tarda r indiscreta. Sed odor masculini. i. consilium r exhortatio hominis magnanimi r prudentis multum prodest femine. i. homini remisso r debili r reddit cum magis sollicitum r cordatum ad expediendus illud qd faciendum est.

Capitulum. lxxxiij.
Scia assimilantur alleis.
Primo quia alleum visu damificat. quia oculos offendit. **V**nde communi versus dicitur Allea vna ven^o pul

uis ventus faba fumus. **I**sta nocent oculis. **R**ed vigilare magis. **H**oc autem competit vicio superbie que visum mentis obscurat **J**ob. xxxvij. **I**n manibus. i. superbis abscondit lucem. **S**exto. **A**mor mentis est obstaculus veritatis. **S**ecundo quia stomachum turbat. r h3 competit inuidie. qz de aliena felicitate mentem perturbat. **T**ertio quia corpori appositum ipsum vitiat. **E**t hoc competit gulae per cuius superfluitates frequenter ex nimis humoribus corpus ulceratur r apostematatur r multo magis anima. **Q**uarto quia sua caliditate nimia ventrem desiccatur. **E**t hoc competit luxurie que corpus nimis inflammat r bonam humiditatem educendo desiccatur. **Q**uinto quia nimis comestum corpus inflammat quod competit ire i qua fit ebullitio sanguinis r ton^o inflamatio hominis. **S**exto quia lepram generat. quod competit auaricie que est lepra diuinitz sicut dicitur de Naamani. iij. **R**eg. v. qz erat viues r leprosus. **H**ec etiam admodum lepre est vniuersalis infectio siue corruptio qz rardit omnium malozum est cupiditas. **S**eptimo quia choleram adustam multiplicat. nimia autem adustio cholere melancolia generat. **V**ni melancolia dicitur cholera nigra p qua designatur accidia. qz vtracqz sc3 melancolia r accidia grauedine r tristitia causatur. illa in corpore ista in mente.

Capitulum. lxxxiij.
Sra pns buana assilat flori.
Primo rone generationis: qz flores in zephyro vto generat. qd significat qz h3 i builitate r mauctudie ouit. **N**ave tus zephyrus sicut dicit **B**oetius. **V**entus mitis r suavis sicut boreas. **E**tno e rigidus r tumultuosus. **H**o. n. mitior r huiusmodi nascit oibus aialib^o pp qd dr qz h3 e aial malue n3 natura. **I**n cui^o signu oia aialia pter bo minie qz armata nascit. vel bozibilib^o silis vel vnguib^o r etortia vel calcib^o durit. vt saltē dicitur acut. qz dicit **A**uicenna qz oia animalia que non carent dētib^o nascit

dentata per hominem. **S**ecundo ratione dissolutionis. quia flores in austro vento dissoluit. **A**uster enim calidus significat infirmitatis seruoze que incolumitates vel pperitatem buane vite dissoluit. **J**ob xiiij. quasi flos egredit r coterit. **F**lores enim dum h3ore modico nutriunt subito solis incendio desiccantur r omnis eozuz pulchritudo deperdit r terit r delet. **E**t similiter accidit de corporibus humanis. **T**ertio rone diuisionis. quia flores in vento boreas diuelluntur. **V**ent^o boreas asper r fortis e mox p qua humana vita totalit diuellit. **I**te flores dicunt qz fluozes. qz cito desunt r ad marcia primaria redeunt. **S**ic hominum vita cito desinit. r per mortē humanū corpus in propriam materiam sc3 terram redit. **J**a. i. flos eius decidit r deoz vultus eius deperit.

Capitulum. lxxxv.

Sra pns buana assilat flori.
Sra pns buana assilat flori. **H**oc autem competit vicio superbie que visum mentis obscurat. **J**ob. xxxvij. **I**n manibus. i. superbis abscondit lucem. **S**exto. **A**mor mentis est obstaculus veritatis. **S**ecundo quia stomachum turbat. r h3 competit inuidie. qz de aliena felicitate mentem perturbat. **T**ertio quia corpori appositum ipsum vitiat. **E**t hoc competit gulae per cuius superfluitates frequenter ex nimis humoribus corpus ulceratur r apostematatur r multo magis anima. **Q**uarto quia sua caliditate nimia ventrem desiccatur. **E**t hoc competit luxurie que corpus nimis inflammat r bonam humiditatem educendo desiccatur. **Q**uinto quia nimis comestum corpus inflammat quod competit ire i qua fit ebullitio sanguinis r ton^o inflamatio hominis. **S**exto quia lepram generat. quod competit auaricie que est lepra diuinitz sicut dicitur de Naamani. iij. **R**eg. v. qz erat viues r leprosus. **H**ec etiam admodum lepre est vniuersalis infectio siue corruptio qz rardit omnium malozum est cupiditas. **S**eptimo quia choleram adustam multiplicat. nimia autem adustio cholere melancolia generat. **V**ni melancolia dicitur cholera nigra p qua designatur accidia. qz vtracqz sc3 melancolia r accidia grauedine r tristitia causatur. illa in corpore ista in mente.

serpenti ascribit. **M**atth. x. **E**stote prudentes sicut serpentes. **I**tem nigra qz humilima. **V**nde ipse dixit **M**atth. xi. **V**dicite a me qz mit. sum r builis corde. vel nigra qz ardentissima. res eni aduste nigredinem habent. **L**uce ultimo. **N**onne cor nostruz ardens erat in nobis dum loqueret in via. **I**te rotunda. qz perfectissima. **M**l3 rotunda figura pfectissima figura a phisopbo iudicatur. **J**ob. vij. **N**uncqz sic locutus e homo. **I**te christus assumit flori. **P**rimo pp generatione qz flos generat ad calorem solis r infusione rone. r sine leside r apertione arboris. Sic ad christi receptio ne calor sancti spiritus se infudit. qz ipam coceptione fecit. **L**uce primo. i. **S**piritus autem superuenit in te r virtus altissimi oba dabit tibi. **R**os diuine gratie superuenit p qua virgo deo placuit. **L**uce. i. **A**ue grana plena dominus tecū. **N**ulla apertiones. i. corruptione gultit. sed virgo coceptu. **I**sai. vij. **E**cce virgo concipiet r pariet filiu. r **I**sai. xi. **E**grediet virga de radice Jesse. **I**tes sicut dicit **P**ythagoras. flos habet i celo patrem sc3 solē. in terra matrē sc3 plantaz r ita put ipse **D**igenes dicit in celo est sine matre. r in terra sine patre r ex hoc similitudine habet cu verbi coceptione. qz fuit in celo sine matre fm natiuitate eter na. **I**n terra vero sine patre fm natiuitate temporalem. **S**ecundo christus assimilat flori ppter delectationes quia iste flos delectat visu suo pulchritudine. i. **P**etri. i. **I**n que desiderant angel. **D**electat olfactu sui odoris. suauitate. vt glibet clamare possit. **R**abe me post te etc. **D**electat tactum sua lenitate ps. **Q**uoniam tu domine sua vis r mitis ad **T**hiru. iij. **A**pparuit beignitas. **D**electat auditum r etiam gustum p spem futuri fructus. quia quando flores sua ues audim^o speram^o fruct^o. **M**ultum enim debet auditum nostrum delectare quando audimus istuz nostruz floze christi esse nostrum mediatorum. **N**am sicut flos e medius inter ramu r fructu. sic ipse est medius inter nos r deū. **D**electat etiam gustu

i spe fructus. q. per ipsum tanq. per flores venturi sumus ad illos fructus. Anticor. secundo. Fruct. illius dulcis gutturi meo. Tertio propter odoracionem. Dabit enim iste flos odorem deum patrem afficientem. Beneficio. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Item odor deum mellis repellentem ad modum myrrhe que fugat serpentes. Ecclesi. xliij. Ego q. si myrrha dedi suavitatem odoris. Item odor deum hominum a peccati corruptioe seruans ad modum odoris cedri. Et nota q. flos h. odor deum quasi indelicentem. q. sicut ares factus et attritus odor deum suum non perdit. Similiter dominus noster ic. flos christus anulus in monte arefactus i cruce. attritus in flagellatione. odor deum suauitatis non perdit sed auctat. Vnde Ambrosius dicit in libro tertio de spiritu sancto. flos odor deum suum et succisus reseruat. et contritus accumulatur. nec anulus emittit. Ita et dominus in parabulo cruci. nec stritus emarcuit. nec anulus euasit et illa lancee compunctione succisus sacro speciosior fuit cruozis colore vernauit. mo. ri ipse nescis et mortuus eterne vite munus creabat. Quarto propter variatibez varia namq. flosum genera sunt gratiosa. Et dominus noster iesus christus fuit vt viola per humilitatem vt lilium per puritatem. vt rosa per charitatem. per quam p nobis se sanguine rubricauit. vnde merito dicitur Eccli. i. Quasi flos rosarum in diebus vernis ps. Tanq. flos agri sic efflorescit. Capitulum. lxxvi.

Eius carnalis et matrimonialis q. est inter coniuges assimilatur cepe marino. Primo ratione nomenclatur. quia huiusmodi cepe qua

do inuenitur solum est monasterium et venosum. Tunc enim talis zelus est solus qui est sine dei timore vel sine prudenter discretionis. quibus omnis virtus et passio debet esse sociata. Vnde zelus qui est sine eis generat suspiciones et tribulationes propter se et venositas et ad litteram sequat quodammodo venositas et mortis. Joannes tertio. Si zelum amarum habetis. Secundo ratione medicamenti quia reprimatur eius malicia si in vino et oleo aliquantulum dimittatur vt sic in medicina apponatur. quia si amor coniugalis sit cum vino charitatis et cum oleo lenitatis. non nocet sed prodest multum. Et de tali amore loquitur Apostolus ad Ephesios v. dicens. Viri diligite vxores vt ecclesia sicut et christus ecclesiam. Tertio ratione temperamentum quia in tali cepe habent interiora ac exteriora abijci. quia interiora propter caliditatem nimiam. exteriora vero propter siccitatem multum sunt mortifera. sed media sunt temperata et multum medicine accommodata. Sic a zelo matrimonio debet remoueri illud quod est viciosum inuicem. scilicet amor inordinatus et carnalis. Item illud quod est viciosum exterius vt indiscreta custodia. quam vnus coniugum alteri ponit. Sed amor siue zelus temperatus et medium tenens laudabilis est et bonus. Et h. zelus facit eos concordare in bono et id gratius est deo et hominibus. Vnde Ecclesi. xxv. In tribus beneplacitum est foras meo que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum amor proximorum. vir et mulier sibi bene consentientes.

Explicet liber tertius de similitudinibus rerum.

Incipit prologus. liiij.

Probant pisces maris Job. xij. Creator celorum et dominator aquarum vniuersorum rex et dominus creaturę speciale curam gerens de homine. que sua insignitum imagine ad sui fructificationem creauit talis oia q. p. dicitur humanis depurauit obsequis. vt non timet eorum aspectu solacia capere possit. sed et eorum insuperu vel famulatu varia illi p. moda vnicuique pueniret. Vnde inter ista magnifica sue p. videtur dicta volatilia celi et pisces maris vt et sacra scriptura colligit quodam p. manere ad humane vite comoda tripliciter ordinant. Nam p. ea constituit in obsequium subiectionis. et h. et verbis scripture clarius itat. vbi de hominibus loquitur dicitur Beati. x. Dominum piscibus maris et volatilibus celi decebat namq. vt aialia cetera illi subicerent q. naturalis ratiois fastigio. et p. dicitur gubernaculo oib. p. munebat. Habet enim aialia cetera p. extimationem vniuersi et naturalis prudentie q. oium agibilium et rationis naturalis quada p. participatione. in homine vero viget p. se vniuersi et naturalis prudentia q. oium agibilium et rationis naturalis. Vnde et at qd. est p. participatione subdit et q. est p. centia. que dicitur sicut fuit q. oia aialia homini subderent. Vnde ps. aut. oia subiecisti sub pedibus eius et boues vniuersas et. et vsq. ad semitas maris. Secundo q. dicitur pisces maris et volatilia celi hominibus co-

cessu in edulium refectiois. Siquidem autem tempus diluuii herbas tantum et fructus arborum hominibus et alijs aialibus decessit. in cibum et vestimenta eis. Beati. i. Dedit vobis omnem herbam asserere semine super terram. et vniuersa ligna que habent in semetipsis semine generi sui. vt sint vobis in escam et cunctis aiantibus terre. Sed postmodum peracto diluuii aialium concessus est eis. scilicet cum dominus dicitur Beati. ix. oes pisces maris manus vestre traditi sunt. et oes que mouentur et viuunt erunt vobis in cibum quasi oleum viridia tradidi vobis oia. excepto que carne cum sanguine non comedetis. Hoc indulgentia igitur concessit dominus tantum propter hominis fragilitatem ne versus perierit in tanta vastatione rerum. tantum propter terrę infertilitatem causata ratione diluuii tantum et propter aeris discretam varietatem. quod sicut Alcum testatur. quod fuit magister Caroli magni. aut diluuii quia super terram non cecidit nec extitit pluuia. sed aqua fontium et rose copiose terra irrigabatur. Vnde herbe suauiores erant et maioris efficacie ad nutriendum quam fuerunt post tempus diluuii. quoniam aer ventis ac nubibus et pluujs ac passioibus alijs dispersat ac perturbat. h. p. tanto prohibuit dominus etiam carnium cum sanguine nutriri. vt dicitur h. assumere vitare. sanguinem bestiarum multo magis horreret effundere sanguinem humanum. Vnde subditur in eodem capitulo. Quicquid fuderit sanguinem humanum fudet sanguis illius. Tertio dedit dominus volucres celi et pisces maris in magisteria instructionis. quod et verbis Job supra positum cuditur comprobatur de Job. xij. In terroga iumenta et docebant te et. Tunc. aut iumenta aut volatilia celi aut pisces maris quoniam cum eorum naturas aut motum subtiliter indagamus. Vnde interrogata nos docent. loquitur aut respondet. cum eorum consideratio precipue quater nostrorum actus corde debemus. Et id de piscibus maris loquitur beatus Ambrosius. li. hexamerus dicit quod i signum sunt facti. vt in his nostrorum motum videmus. et cauemus ea. Quia propter post herbarum et arborum iductas similitudines restat. sicut in hoc quoniam nri opus libro de aumbus atq. piscibus alijs introducat erempla. vt nostro stilo moribus adaptentur.

tur: Nō autē māi licuit de speciebus fin-
gulis vel auū vel piscium in h tam breui
tractatulo facere mentionē. Et eo q̄ innume-
ra sunt natatiliū atq; volatiliū genera: q̄s
eni vt de volucris taceā et marinoꝝ na-
tatiliū species dinumerare possit: aut eas
suis noibus singulas designare. Vñ ps.
ait. hoc mare magnū et spaciōsū māib; et.
Et s̄m Ambro. plura sunt in mari genera
piscū q̄ in terra sunt animalium. Et quo
patet q̄ volatiliū et magis natatiliū spēs
q̄ a nobis cognoscuntur. p̄ua qdē particu-
la sūt respectu eoz q̄ ignorat. Ergo exem-
pla et si nō de omnib; de aliquib; saltem
magis famosis et notis inducimus. per
frangentes materias singulas quib; ada-
pabūt exempla s̄m modum in preceden-
tibus habitum sub ordine alphabetti.

Capitulum. i.

Abiecti et despecti a mundo
insipiūt et nutriūt a deo. cui⁹
exemplū apparet in pullis ag-
lic. q̄ cū multa grauedine ag-
la pullos nutrit aliqñ si tres
pulos habuerit vnum abiciūt quē tñ alia
auis que sulca dī accipit et nutrit vt dicit
Ambro. Tunc agla pullū p̄iicit cū mūd⁹
suū amatoꝝ p̄legit et affligit. quem tñ alia
auis. xpi grā misericorditer amplexatur.
a mūdo etiam coact⁹ recedēs sponte ad pe-
nitentiā venit. Vñ sicut Grego. dicit ma-
la q̄ nos h̄ premūt ad deū nos ire cōpellūt
Eze. xxxiii. Quod abiectū erat reducam.
Itē abiectos et despectos a mūdo deus
lz excelsus non tñ abhorret vel despiciūt s;
eos de excelsu p̄spectās poti⁹ ad se trahit.
Quod itēz exēplo agle p̄. q̄ sez est taz lim-
pidi visus. vt cum in acre super mare scra-
tur vt vit videat. inde tñ pisciculos i mari
cōtēplā. et istar lapidis imū petit pisciculos
rapit attrahit et comedit. Sic deus cuius
oculis nuda sunt omnia et aperta. Quis in
altitudine sue lucē. nobis sit inuisibilis q̄
habitāt inaccessibilem quē nemo hominū vt
dere potest. Ipse tñ pisciculos puos i ma-
ri existēs. i. despectos et humiles spiritu i

mundo fluctuantes non despiciē sed pro-
spiciūt in imo. ad eos venit suo lumine illa
strando eosq; ad se trahit suo amore infa-
mādo. et quasi cibum comedūt eos sibi per
familiarem gratiam coniungēdo et in cor-
porando ps. Quis sicut dñs de⁹ noster
qui in altis habitauit humilia respiciit i ce-
lo et in terra.

Capitulum. ij.

Abscondere d̄z hō opa bona
sua vt nō illa diabol⁹ per ina-
nē glām et ostentationē cor-
rūpat. Est. n. diabolus pau-
ni filis q̄ oua galline sue p̄-
rit vt frangat et comedat vt liberius libidi-
ni vacet. sed gallia ipsa oua sūt vidēt. nō
uet. Sic qz diabolus bona nra conatur au-
ferre nos debem⁹ illa p̄ hūilitatem absco-
dere s̄m illud Mathei. v. Nesciat sinistra
tua quid faciat dextera tua. Sed qdā sunt
sicut galina domestica. que statim cui⁹ ouā
emisit clamat et reuelat et iō amittit Isa.
xli. v. Quia q̄ in domo mea sūt vidēt. nō
sunt res quā nō ostēderi eis dixit Ezechie
de nūcijs babilonis et postea dictum est
ei q̄ omnia amitteret. Item q̄ hō de-
beat bona opera sua abscondere propter
timorem superuenientis elationis vel ten-
tationis inanis glē. Patz et exēplo ceti si-
ue balene que non parit oua sicut multi
alij pisces sed parit viuos fetus sicut dicit
Ambro. Quos quidem postq̄ peperit se-
cū tenet et ducit sed statim cum aliquid qd
illis possit esse obnoxium vel terribile sup-
uenire sentit eos aperto ore in ventrē suū
recipit et abscondit. quousq; trāserit. omne
periculū vel abscesserit et tunc eos quasi iā
securos viuos et incolumes enomūt. sicut
idē Ambro. dicit. In quo quidem aperte
docemur. q̄ bona nostra que agimus etiā
propter timorem glorie aliquando debe-
mus abscondere. et propter aliorum vitia
tem nonnunq; propalare. Vnde et dom⁹
noster qui discipulis alicubi dixit. Attendi
te ne inuitiam vestram faciatis corā. boi-
b; et. Mat. v. Ipse etiā dixit. Sic iucet

lux vestra corā hominibus vt videant ope-
ra vestra bona et in eodē caplo.

Capitulum. iij.

Absinētia discreta a cibis li-
berat hominē a putredine et
ardore libidinis. Est. n. ho-
mo abstīnēs similis pauoni
cuius caro tā dura est vt vt
putredinē sentiat nec facile coqui valeat si-
cut dicit Isido. Hāc profecto duriciē mo-
raliter carnis. discreta abstīnētia facit et
causat vt nec putredinis resoluitur fetor-
et nec libidinis vraf ardore: cessat resolu-
tio putredinis subtrahit materia feminis
scz alimētis: et frigidat flāma carnis: cibo
tā remotis fomentis: sicut et lignis sub-
tractis extinguitur feruor ignis. Drouer. b.
xvi. Cū defecerint ligna extinguitur ignis.
Iobānes cassianus de institutis mona-
choꝝ. Nunq; inquit poterit ardētes pec-
catiscentie stimulos imbire glōs deſide-
ria gule refrenare nō q̄rit. Et Ambro. vi-
dit in sermone de gula q̄ fames amica
v̄ginitati est inimica lasciuie. saturitas v̄o
castitate perdit et nutrit illecebꝛā.

Capitulum. iiii.

Abundantia prosperitatis
sentire phibet vulnera
mētis. Lius exemplū
apparet in cetē et in pi-
ſce balena q̄ tāc ē pin-
guedinis. q̄ qñ peccatur
vulnera nō sentit nisi pi-
guedo eius totaliter p̄forata fuerit. sed qñ
caro interior ledit facile capitur. qz amari-
tudine aque nō sustinēs litus petit et mo-
ritur cito. Velut autē pinguedo piscis est
abūdātia prosperitatis q̄ quidē dū peccatib⁹
affluit mētis vulnera sine dāna sentire nō
pmittit. Vnde dñs contra hierusalē di-
xit. Luc. xix. Nūc quidē in hac die tua q̄
ad pacē tibi. s; abscondita sūt ab oculis tu-
is. Sed nūc peccator intrinsecus tangitur
cū temporalit aduersitate peccatur. Sunt
etiā mētū vulnera peccatoribus quasi
extrinsecā. et eo q̄ spūalia in qbus ledunt

quasi reputant extranea. S; cū in tēpora-
libus que magis diligūt ledunt quasi in-
trinis vulnerati affligūtur cuius inter-
dum vulneris amaritudine nō ferētes vt
compuncti a suis peccatis litus penitētie
qucrunt vel lapsi in desperationis. bara-
trum eternā mortē incurrūt.

Capitulum. v.

Acidie viciū et cōcupiscen-
tie estus maxime nocent
anime. Lius exēplū ap-
parct in qbusdā piscibus:
quos vt dicit Aristo. i. vij.
li. de aialib; imoderat⁹ ca-
lor numū ledit. Vñ dicit
q̄ sūt pisces q̄ apud ascensū canicule mo-
runtur p̄calore. Vñ pisces in estate fugi-
unt a litibus calidis in pfundū mare
Sist nocet eis magnū frigus et maxime
habētibus lapidē in capite sicut cacti et bu-
infimodi. Nā talis lapis et frigore cōgla-
tur et sic de facili moriunt. Quasi ergo ca-
lor estatis feruor et flāma est cōcupiscētie
carnalis que nisi extinguitur interimit: deo
fugiendū est in profundū maris. i. ad abū-
dantiā lachrymarū puenientiū et amari-
tudine cordis vt lachrymarū refrigerium
extinguat cōcupiscētie estum. Quasi h̄re-
mis v̄o frigus rigēs est accidia spirit⁹: q̄
habētibus lapidē in capite. i. duriciem in
mente p̄cipue est mortalis. Nā si cor de-
se durū est p̄ accidie frigus amplius indu-
ratur. Et iō satis facilius mortē cuiusdā
desperationis inducit et induratum ob-
tenebrat. Jaco. xiiii. Non erit lux sed fri-
gus et gelu.

Capitulum. vi.

Actiua vita frequētiam ho-
minū et societatem requirit
contēplatiua v̄o solitudinē
diligūt. Vnde tā actiui q̄ cō-
templatiui similes sunt au-
bus: Quaz quedam societa-
tem amat humanā vt galline: galli anse-
res columbe ciconie hyrudines et hui⁹.
Nam gallinis quidem assimilant p̄fesi-

quā si quis oleo perfundit statim necatur
eo q̄ poris obstructis spirare minime va-
let: sed statim si superfundat acetū ilico re-
uiuiscit eo q̄ poros aperit quos virtus ob-
struxerat olēt: hoc idē p̄ oia beatus Am-
brosius dicit. Tūc ergo oleo cicada pfun-
ditur cū mēs vana adulatione linūt: tūc
obstructis poris necatur: q̄ suis sibi clau-
sis z occultatis defectibus in superbiā ele-
uatur sed aceti pūgētis asperitas eidē vi-
tā reddit: q̄ hāc increpatō aspa ad verā sui
noticiā z vitālē hūilitatē reducit. Dñ be-
ne. ps. dicit. Exripit me iustus in miseri-
cordia z increpabit me: olē autē peccato-
ris impinguet caput meum.

Capitulum viii.

Amicus q̄ ppter vilitatē
est assumptus tā diu bo-
noratur vel in precio ha-
betur q̄ diu vilitas durat
Cuius exēplū apparet in
accipitre. Qui q̄ diu ē ad
predā aptus a domino suo diligit. manu
gestatur in cauda z in pectore repliatur
sed dū moritur vel quādo inuitis ad pre-
dam reddit nō pascitur: q̄ proijcit z tāq̄
si nunq̄ fuerit cōtēnitur z abijcitur. Si-
militer put Sene. dicit. Amicus q̄ vilita-
tis cā assumptus est tādiu placebit q̄ diu
vilitas fuerit. Naz facultate z vilitate re-
mōtis cōtēnitur abijcitur. Vnde nota
q̄ tal amicitia triplē bz defectū. C̄ P̄
m̄ s est q̄ nō est vera. q̄ ille q̄ ppter vili-
tatem diligit nō ipm̄ amicū diligit. sed
rem amici. Et iō potius seipm̄ diligit so-
lū qui amici bona appetit. Et iō August.
dicit in quodā sermone. Non propterea
amare debes amicū vt aliqd tibi p̄stet
vt pecuniam vel aliqd cōmodi tēporalis
nō enī illuz amas s̄ id quod tibi p̄stat
Amicus gratis amāduz est propter se nō
propter aliud. Vnde Petrus Blasens̄
i libello suo de amicitia dicit q̄ vera ami-
citia eodē oculo respicit amicū diuitem z
mendicum forē ac debilē sanū z egrum
humilē ac sublimē. C̄ Secundus defect⁹

est q̄ talis amicitia nō est fidelis. Nam
sicut dicit Isidorus in tertio libro de sum-
mo bono nō sūt fideles in amicitia quos
in vnus nō gratia copulat nam cito dese-
runt nisi semp̄ acceptentur dilectio enī que
munere cōglutinatur eo suspensio dissolui-
tur. C̄ Tertius defectus est: q̄ talis amici-
tia nō est firma nec p̄māsura diu. Vnde
Tullius in libro suo de amicitia. Si vili-
tatis amicitias cōglutinaret eadē omnia
ta dissolueret. sed q̄ natura mutari nō po-
test idcirco vere amicitie sempiternę sunt.
Prover. xvij. Omni tempore diligit qui
amicus est.

Capitulum ix.

Avaritia reddit homi-
nes infociales z crudeles
nō solum ad extraneos:
sed etiam ad suos dome-
sticos. Cuius rei exēplū
apparet in auibz p̄cede
i q̄b̄ rep̄tant avari affe-
ctu vel effectu rapaces. Q̄s enim tales
aues. vt dicit Aristo. secūdo de animalib⁹
solitudine diligit z cū aliquo socioz babi-
tare nō possūt. Nam sicut c̄baritas que-
rit cōmunicatōnē z societate. ita cupidi-
tas appetit solitudinē z proprietatē. Vult
enī cupidus solus bēre z iō suspectū baby
cū socio manere. Vñ possessio tēporaliuz
est mater dissensionū ppter q̄b̄ de Abra-
ham z Loth. Gen. xiiij. dicit q̄ erat sub-
stantia eoz multa z nō quibāt habitare
cōiter. Vnde facta est rixa inter pastores
Abrahāni z Loth. C̄ Item tales aues p̄-
de vt idē dicit pullos suos postq̄ volare
possūt a se pellūt z secū viuere nō permittunt.
q̄ s̄z plerūq̄ avari ēt suos domestici
eos z filios abijcunt z grane sibi rep̄ant
si eis expēsas debitas impēdant. C̄ Item
auari assimilantur gripibus qui custodi-
unt montes in quibus gēme preciose sūt.
nec cas inde auferri permittunt vt dicit
Isidorus: z ppter hanc causam rarus est
illuc hominū accessus. Nam viuos bo-
mines deglutiūt z equitem armatum cō-

equo rapiunt sed tamen de gemmis illis
quas ita acerrime custodiunt ipsi pro se
nullam vtilitatem sumunt. Sic similiter est
de avaris quibusdam qui thesauros ita cu-
pide custodiunt. vt si quis eis vel modicus
quid auferat. ipsam si possent viuum deglu-
tiant. Ad tales diuites pauperes boies ac-
cedere non possūt qz turpii eos repellunt. z
ideo timent pauperes accedere ad eos.
Verūtamen ipsi de his que sic tenaciter
possident etiam pro se expendere non au-
dent sed alij post eos de illorum diuitijs
gaudent. Ps. Thebauros z ignorat cui
congregabit ea. Et eccl. v. Qui amat di-
uitias fructum non capiet ex eis. C̄ Item
avarus qui in diuitijs appetit sui fati. ta-
tem querit est porco marino similis. Naz
piscia ille marinus qui porcus dicitur si-
cut. Isidor⁹ dicit more terrestris porci are-
nam fodit z in ea cibum suum z facietatez
querit. Quis igitur omne aurum tanq̄
arena est exigna vt dicitur. Sap. vij.
Avarus quisq̄ dum in auro vel argento
satiatatem querit quasi porcus in arena ci-
bum quo repleri possit c̄fodit. cum tamen
scriptus sit avarus non implebit pecunia
Capitulum x.

Blaspemantes deuz vel san-
ctos similes sunt cornicibus.
Nam comit aquilam z ali-
as aues p̄cede quas tangere
formidat garrū suo infestat
sed aliquando non lucrum inde reperit.
qz post simulationem longam cam percu-
tit z occidit. Sic etiam blasphemus nepha-
rij deum z sanctos quos factis non pos-
sunt ledere maledictis nitūtur impetere
quos aquila. i. deus sine christus postquā
diu eorum insanā per patientiā tolerauit
eos non nunq̄ in corpore monstruosos in-
firmitatibus percussit. sed tandem si non pe-
nitent eterne mortis supplicio eosdem af-
fligit. Et nota sicut dicit quedam. Biosa
super. Isaie. xvij. Omne peccatum blas-
phemie cōparatur leuius est. Vnde blas-
phemia etiam ex surreptione z absqz deli-

beratione prolata potest esse peccatum; mo-
tale q̄zua aliquando potest esse veniale.
Nam cum aliqui subito ex aliqua passio-
ne in verba imaginata prorumpit quo-
rum significationem non considerat. tunc
est veniale peccatum sed quando aduertit
hoc esse blasphemiam considerans signifi-
cata verborum tunc non excusatur a pec-
cato mortali. sicut ille qui ex subito motu
aliquem occidit iuxta sedentem.

Capitulum xi.

Boni ac virtuosī viri assi-
milantur apibus quoad
tria. Primo quo ad inno-
centiam. Nam apes dic-
te sunt eo q̄ sine pedibus
nascuntur. Boni viri er-
go quoz recte sunt simi-
les apibus qui sunt sine illis pedibus de
quibus scriptum est. Prover. x. Pedes il-
lorum ad malum currunt. Sunt enim pe-
des anime peccatrici quibus ad malum
currit ipse interior: concupiscentie z affectus
malignitatis. Secundo quo ad solertias z
prudentiam. qz apes sicut dicit. Isido. val-
de solertes sunt in gignendo mella z fauā.
z sua domicilia mira arte componunt. z
ex varijs floribus mirabili artificio sanas
recolliunt. Sic viri boni solertes quidez
sunt z mella gignūt. solertes quidem sunt
idest subtiliter z cito pendentes quali-
ter ē agendū vel loquendum. est enim so-
lertia facilis z prompta coniecturatio circa
inventionem medij vt tradit. Ps. in. i.
posteriorum z ideo cum ea que dicunt per-
debira media ostendunt. z illa que operant
tur per debitas vias perficiunt quasi apes
solertes alijs mella gignunt quia scilicet
melliflua vba loquendo audientibus pro-
ferunt. z etiaz melliflua facta vbi operan-
do ostendunt. Domicilia quoqz sua. i. con-
scientias proprias vel proprias familias
mira prudentie arte sive sagacitate com-
ponunt. qz si sciunt componere vel ordina-
re aliena multo magis propria. Vnde ex
odoriferis floribus. i. ex placidis z grano-

sis alicum factis vel dictis colligunt. fa-
uum. i. doctrinam et modum quo suas the-
cas siue habitacula. i. conscientias vel do-
mos ordinant et componunt. **C** Apparet
etiam in apibus prudentia mirabilis tri-
pliciter. Primo respectu temporum quia
prudentes discernunt tempora laboris et
quietis. Nam hyemis tempore latent. quod
scilicet vires non habent quibus ventis
niuibus et pluuijs resistere possint et quo
innuitur quod maxime persecutionis tempo-
re licet debilibus fidelibus persecutio-
nem declinare et latere. **S**ecundo illud domini
Mat. x. Si vos persecuti fuerint in una ci-
uitate fugite in aliam. In tempore autem
veris apes exire ut nec in illo occidat sed
primo sanos constituunt. ceram fingunt.
cellulas faciunt et sobolem possunt et mella
conficiunt. **E**t quo videlicet erudimur. quod
tempore prosperitatis et pacis ocio non va-
temus sed in varijs exercitijs vtiliter labo-
remus. Tunc scilicet constituendi sunt faui
i. actus virtutis quibus ad celestis
hereditatis dulcedinem perueniamus.
Dicit enim. **E**ccl. xiiij. Hereditas mea
super mel et fauum. Tunc quoque fingenda
est cera. i. componenda conscientia. que sci-
licet velut cera ad diuersas suscipiendas si-
guras vitiorum et virtutum est apta. **F**actum
est cor meum tanquam cera liquefactum.
Tunc etiam faciende sunt cellule. i. sensus
corporeis vel interne vires anime disponen-
de. Tandem autem intendendum est vel
ad bonorum operum contemplatiuam. **I**tem
apes de nocte vsque ad mane quietunt do-
mum suam omnes excitat vno vel triplici bo-
no sicut aliqui dicunt et tunc peruolat vni-
uersa si dies fuerit mitis. sed si futuros
viderint imbres vel ventos tunc se conti-
nent sicut theca. atque aduersa scilicet domos
intrant et strepunt. donec qui eas excitat
eodem signo ad quietem innuit. **Q**uo vi-
delicet exemplo nos instruit. quod videlicet
nocturno tempore quies praestetur corpori

die tamen incipiente lucefcere a lecto som-
ni et pigricie est surgendum sicut illud. **N**ox
precessit dies autem appropinquabit. abij-
ciamus ergo opera tenebrarum. **N**am
post quietem noctis surgendum est ad ope-
ra laboris. sed post noctem culpe illucescen-
te die gratie surgendum est ad opera peni-
tentie ad quod quidem prelatus vel preceptor
triplici modo debet alios
excitare scilicet exhortationis verbo. con-
uersionis exemplo et etiam orationis suf-
fragio sicut illud. **T**himo. iij. **E**xemplum
est fidelium in verbo in conversatione. in
charitate. **A**d aduersa scilicet vero. i. adueni-
ente nocturno tempore vel tenebrosa ten-
tatione debet se ad domum recolligere. si-
cut corporealem ut quietat et honestius ma-
neat siue ad domum mentis ne cum bo-
stis tentans foris vagantem capiat in se
debet strepere vel legendo vel orando pec-
cata confitendo et alia huiusmodi faciendo
quousque tentatione repulsa tempus quie-
tis adueniat. **Q**uod autem auditio signo
aut tumulu cessant. religiosos admonet
claustrales ut quietis tempore vel auditio
signo ad hoc statuto suum silentium tene-
ant ita ut volentes quietate vel orare tu-
multu suo non impediant. **I**tem apes
locum frigidum querunt in estate et cali-
dum in hyeme docentur bonos tempore
prosperitatis refrigerio se tueri humilita-
tis. **E**t tempore aduersitatis calore se de-
fendere charitatis quod charitas patiens est.
Item apes inueniuntur prudentes reser-
uati operum. **P**rimo quantum ad mate-
riam quod ex floribus recentibus materiam
colligunt. ex qua mella et ceram colligunt
et conficiunt. et quando flores vicini con-
sumpti sunt speculatores mirantur ad alia
pascua requirenda. et si eas non appropin-
dat supine excubant ut alas suas a rore et
a pluuia protegant et facto mane absque in-
pedimento volare valeant. **Q**uasi ergo flo-
res nascentes in arboribus sunt affectiones
bonae crescentes in cordibus et quibus du-
lunt recentes ab apibus mel et cera colligi

tur quod dicitur sunt nose et seruantes a viris soli-
citis dulciter et facilliter implentur opere.
Mel enim dulce est et cera facilliter forma-
tur. sed coactis vicinis floribus alios ad
pascendum explorant quod postquam sua bona
proposita opere compleuerint adhuc an-
alia reseruant que ad eis fieri debeant cum
magna cura perquirunt. sed nocte superue-
niente supine excubant ut alas a pluuia
vel rore defendant. quod se prosternendo ora-
do ante deum se humiliant. ut humilita-
tis merito et orationis suffragio ale suorum
affectum vel operum et a pluuia tentatio-
num carnalium et a rore. i. subtiliori pugna
viciozum spiritualium protegantur et facto
mane. i. redeunte serenitate possunt ad ea
quae sperant libere euolare. **I**tem apes
inueniuntur prudentes respectu impedi-
entium. **P**rimo quidem quod theca alucarum
siccis arborum gummifera vim habentium
et amarum per totum liniunt et contra bo-
stes se muniant pro ut possunt. **Q**uasi autem
gumi vel amari succi arborum afflictiones
sunt vel lactis yme penitentium. quibus apes id est
sanctae persone suam mentem alucaria li-
niant atque amaritudine fletuum contra ho-
stium suggestentium dulcia maligna reme-
dia defendunt. **I**tem apes gerule quae
de ventu timent volant iuxta terram ut omni-
ne cito redeant ne flatu impediatur aliquo
et aliquando lapillis se onerant. ut a vento
moueri non valeant. **S**imiliter ille persone
que active vite potera siue labores portat
si ventum vane glorie metuunt vel vetum
id est constatum alicuius impediens de-
bent iuxta terram volare id est humiliter et la-
tenter facere quod intendunt. **I**tem one-
rare se lapillis. i. factorum humilibus cre-
pulis et cautelis ut illozoni firmati potere
a ventis tentationum minime moueantur.
Tertio apes representant bonos viros
propter socialem vitam. **D**iligunt enim bo-
ni viri sepe communem et socialem vitam et
fugiunt singularitates quod quidem inueni-
tur in apibus quod apes sicut Ambrosius. **V**na
communem eligunt mansionem. **V**nius por-

te clauduntur limine communis labor est
omnibus cois cibis commune opus commu-
nis vsus cois fructus et cois volatus.
Et talis communitas maxime comperit
claustralibus et regularibus in congrega-
tione viuentibus scilicet non se a commu-
nibus obseruantibus vel operibus subtra-
here: siue quantum ad locum siue quan-
tum ad cibum siue quantum ad labores
vel quo ad obsequia charitatis et opera
humilitatis siue quantum ad vsum vel
socialem conuiuium siue quantum ad vo-
latum id est promptum vel velocem obedi-
entiae motum.

Capitulum. xij.

Antica diuine laudis et Ec-
clesiastici officij si cum deuo-
tione cordis et mentis atten-
tione fundantur: delectant
etiam angelos sicut cantus et
armonie hominum dicuntur delectare
delphinos. **D**icit enim **I**sidorus. quod del-
phini voces hominum sequuntur et ad vo-
cem symphonie congregati conuincunt et
in armonia plurimum delectantur. **S**ic
etiam angeli faciunt de canticis et armo-
nijs deuote deum laudantium: non qui-
dem ratione vocis sed ratione deuotionis
propter quod dicitur i. ps. **P**reuenierunt prin-
cipes coniuncti psallentibus etc. quod bea-
tus **B**er. de angelis exponit. **U**nde etiam
Basilii. dicit in heraimero. quod psalmodia
demonas fugat: et angelos i adiutorum sa-
lutis inuitat. **I**tem cantica diuine lau-
dis valent ad subleuandum tedium vite
praesentis. et etiam ad allenandum labo-
rem prolixe tentationis quod patet exemplo
lucine. **N**am lucinia sicut dicit **A**mbrosius.
in li. heraimero dum omnia sua vigili custo-
dia fouet longe noctis laborem cantile-
ne suauitate subleuat. **I**lle namque ad nro-
dam lucine peruigili custodia omnia fouet
qui bona in nido mentis concepta im-
plere opere cum cautella et solitudine
studet. **S**ed quasi labor longe noctis

pluritas et tedium est tentationis insurgens vel laboriosa prologatio incolatus vice presentis de qua. ps. conquerebatur dicens. Vena mihi quia incolatus meus prolongatus est sed hunc laborem lucenie cantilene suavitates subleuat quia mentem vel tentationis vel presentis exilii tedio sanguatam diuine laudis deuotio recreat. Vnde idem Basilius dicit de cantu psalmodie quod est sicutum in nocturnis terroribus et diurnorum requies laborum in tela pueris iuuenibus ornamentum solum scribis mulieribus apertissimus de cor. desertas habitare facit vbes solitaria tem docet incipientibus primū efficiū ele mentū proficiētibz nutrimentū perfecti stabiē firmamentum.

Capitulum. xliij.

Volucres animales homines sunt volucribus similes. Nam volucribus cum sit immundus et sedus de facili pro caduere terrarum de facili inde surgit sed vit sursum ascendit ut dicitur. Vnde dicit et addit quod in alto volans cadaver in infimo consistit et pro amore cadaueris sublimitate aeris derelinquit et ad infima se summittit et quando se erigit contra ventum alas percudit et sic venti adminiculo plus quam robore proprio ab infimis in aere se extollit. Sic quoque carnales homines cum sint imundi in cogitationibus et se di in affectionibus de facili pro caduere terram perant quod pro carnis delectatione ad turpia et imunda opera facilliter descendunt et postquam talibus operibus se dederint non facilliter ab eis recedunt et vit sursum vel per desideria surgunt. Et si etiam homo carnalis sit in culmine dignitatis. nihilominus miserabile cadaver in infimo consistit quod scilicet ad carnalia opera cogitanda vel facienda et cor suū inclinatur et oculos conuertit et sue dignitatis altitudinem relinquens. id est non attendens in turpia et infima ruit. Vnde ps.

dicit. Cum homo in honore esset non intellexit. comparatus est iumentis insipientibus et si milis factus est illis. Coniungitur tamen quod dicitur quod talis est postquam cecidit a spiritibus sancti venti. id est interno spiraculo excitatus si ad ventum ipsum. id est spiritus sancti infirmitatem ala mentis et ala operis per penitentiam pergit quod iterū se in alto eleuat et surgit super antilium venti. id est gratia spiritus sancti et ex suo proprio merito vel labore. Item carnis cura quanto plus crescit in homine tanto magis ad bona opera animam tardat reddidit quod quidē in volucribus apparet quod vultur propter multitudinem carnis tardia volatibus pergit. sic miserū corpus quod corrumpitur aggrauat humanam animam et ipsa enim assidua corruptibilitate carnis anima non solum compellitur insistere curis carnis. et sic et corruptione grauata et curarum multiplicitate derecta ad virtuosa et spiritualia opera reddit valde pigra. Item carnales volucres a spiritualibus sicut pisces a fluuiialibus. Nam pisces in mari nascuntur squamas habent duras et grossas propter aquam saltem siccitatem. e converso autem fluuiiales pisces squamas habent subriles et spissas et molles. Quasi sunt squame in corpore piscis sunt que tunc nascuntur in mente hominis. Circa igitur spiritualia et diuina in hoc carnales a spiritualibus differunt quod carnales quoque habent mentes. id est mentis considerationes duras ad percipiendum spiritualia sicut illud apostoli. I. Cor. ii. animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Item grossas ad intelligendum dant. Vnde carnalibus adhuc discipulis dominus dixit. Mat. xv. Adhuc vos sine intellectu estis. Sed spirituales viri habent mentes molles id est habiles ad percipiendum subriles ad intelligendum et spissas. id est frequentes considerationes diuinarum. Item carnis lascivia affumilatur hyrcundini que est avis vaga clamosa et picturata. sic carnales et lasciuie mulieres sunt vage in discurrendo et in circumspectando sunt clamosa in ostendendo vel contē

dendo sunt etiam se picturantes componendo et ornando. Proverbiorum. vij. Sarrula et vega.

Capitulum. xliij.

Cogitationes terrene faciunt incidere animam in laqueos diaboli. Nam aues ad caelos descendentes et circa terram volantes citius capiuntur quam ille qui in alto volans. Sic homines per carnales et terrenas cogitationes citius capiuntur a diabolo quam per celestes. Proverb. i. Frustra iactatur rete ante oculos pennatorum. Glosa. Laqueos diaboli facile euadit in terris qui oculos semper habet in caelis. Item cogitationes immunde abudant in cordibus peccatorum sed non in cordibus iustorum. Sicut enim maior multitudo muscarum solet residere super scabiosum quam super sanum. ita cogitationes immunde magis super peccatores quam super iustos. Item cogitationibus immundis marime infestatur homines deuoti. Nam victum locū inuadunt musce et inquinant. Sic demones illos quos videtur habere gratiam nituntur inquinare prauis cogitationibus. Ecclesiastes. x. Musce morientes. id est cogitationes immunde perdunt suauitatem vnguenti. id est meritum bonorum operum super deuotionem orationis. Item apes super flores resident et inde attrahunt mel. Sic iusti de eternis bonis cogitant et tamen attrahunt dulcedinem. Sed musce loca imunda frequentat deturpant et sic immunde cogitationes homines peccatores.

Capitulum. xlv.

Coniuugij honestatem querere et seruare docent exempla auium inter omnia enim animalia volucres in generationis ordine sequuntur maxime honestatem. Nam marcs cum solici

tudine feminas querunt inuentas diligunt pro ipsis pugnant et periculis se exponunt et eis coniugali quasi tantum federe se committunt et fetus ab ipsis procreatos solummodo pascunt. Ex quibus quidem colligitur quod circa coniugalem statum nos aues quomodo in odia instrunt. Primo enim exemplo aui debent viri qui uxori volunt feminas bonas sollicitè querere in vxores: quod scriptum est. Proverb. xvij. Vxores est quod inuenit mulierem bonam: quam seorsum cum quod vult inuenire debet eam querere non sicut lasciuus et vanus qui non querit in vxore nisi pulchritudinem. Est enim pulchritudo in muliere si sit sine prudentia et bonitate. plus contentenda quam appetenda. Quia ut dicitur. Proverb. xlii. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et facta tua: ideo in hominibus quibus vtriusque sit onerosum scilicet pulchram seruari et turpem habere. tamen magis est tolerabile turpem habere quam pulchram seruare. Nam sicut dixit aureolus philosophus. Pulchra cito ad maritum turpis facile contentitur. Difficile est custodire quam omnes amant. molestum est possidere quam nemo dignatur habere. Videri tamen miseria deformis habetur quam formosa structur. Item quod vult inuenire bonam: debet eam querere non sicut auarus qui non querit nisi diuitias in vxore. Quauis dicat theophrastus quod pauperem vxorem alere difficile est: diuitem vero ferre est tormentum. Tamen salomon dicit quod melius est ducere vxorem pauperem et pacificam quam diuitem et litigiosam. Proverb. xij. Melius est federe in angulo domus quam cum muliere litigiosa et in domo communi. Vnde et Chrysostomus dicit super Matthei. Tu iuuenis quam vxorem ducere vis: noli querere diuitem sed bene moxgeratam. quod boni mores diuitias semper acquirunt. Diuitie autem bonos mores nunquam fecerunt. gloriosior est paupertas fidelium quam diuitie peccatorum. Vnde cum interrogasset quidam themistidem philosophum. Quinam si uiam suam daret in vxorem an pauperi si

scientia et moribus ornato: an locupletiarum probato. Respondit malo boni-
nenti indigentem pecunia. Quod pecuniam indigentem hominem. Debet igitur quod bonam viro: est cupit inuenire querere eam si-
cut prudens et discretus scilicet attenden- do ad mulieris bonitatem. **Eccl. xxvi.**
Mulieris bone beatus vir: non dixit mu-
lieris pulchre vel diuitis. sed bone. **Item**
attendendo ad mulieris prudentiam et
discretionem. **Proverbia xx. r.** Do-
mus et diuitie dantur a parentibus: a do-
mino autem proprie viro dantur. **Item**
attendendo ad mulieris progrem. dicit
Chryostomus super Matheum. q. ille q
vult uxorem accipere debet considerare si
habet ambos parentes bonos vel am-
bos malos vel vnum bonum vel alium
malum. Si ambo sunt boni secure eam
accipiat si ambo mali omnino eam di-
mittat. Si vero alter bonus et alter malus
quid facturus sit timeat. Verumtamen si
pater eius sit bonus et mater mala magis
conuenit timere. Si vero e conuerso mi-
nus: propterea quia pueri magis consueuerunt
construari cum matribus quam cum patri-
bus et per consequens magis imitari mo-
res maternos quam paternos. Secundo do-
cent aues coniuges honeste diligere sicut
ipse aues comparat mutuo se diligunt:
sed cauendum est in coniugibus ne sit amor
nimis vel inhoneftus. Nam sicut dixit
Sextus in sententijs adulter quidem est
in sua vxore amator ardentior: in alie-
na quippe vxore omnis amator turpis
et in sua nintius nihil turpius quam ama-
re vxorem quasi adulteram. **Item** ne
sit amor nintius zelotypus. **Eccl. i. c.**
Ne zelus mulierem finis tui. Et
eiusdem **xxvi.** Dolor cordis et luctus mu-
lieris zelotypa. Debet igitur esse amor ho-
nestus et ordinatus **Ephe. vi.** Viri diligi-
te vxores sicut christus ecclesiam. **Ter-
tio** instruunt aues coniuges tueri et defen-
dere. Nam aues pro eis pugnant et peri-
culis se exponunt. Debet autem se mu-

tu defendere coniuges: non solum ab in-
iurijs corporalibus: sed etiam a vicijs et
inhonestatibus quod fit quando vnus co-
iugum alium male viuentem corrumpit
et castigat. Si enim vxor fit male morige-
rata sicut dicit **Chryostomus super Ma-
theum** tribus modis a viro castigari de-
bet primo docendo ipsam secundum deum. Si
autem timorem dei non sentit impropie-
rando vel vel hominem erubescat: si autem
nec pudorem sentit frequenter confusa
faciat illi quod precipit **Salomon.** Cor tu-
rum in baculo percute. Quia igitur dicit
Chryostomus. Scpe proficit doctrine in-
stic. **Primo** admonere: deinde confunde
quoniam frequenter pudor est fructum vi-
ciorum: tertio instum est ut castigetur tamquam
ancilla que erubescere nescit ut libera. Si
autem vir male se habeat: tunc ut docet
Augustinus in libro. **De melia.** vxor sua debet
cum quatuor modis coercere. **Primo** ad-
monendo. **Secundo** obiurgando ut si non
proficit charitative admonitiones faciat
duras obiurgationes. **Tertio** si hoc non
valeret ecclesiam interpellando: scilicet pre-
lati vel episcopi auxilium requirendo ma-
xime si peccatum ipsum notorium est. **Quar-
to** ad deum recurriendo per viros spiritua-
les et orationes: quia saluabitur vir infide-
lis per mulierem fidelem ut dicitur **primi
Loci. vi.** **Quarto** aues docent
qualiter se debent coniuges ad matrimo-
niale actum coniungere scilicet tantum
coniugali federe et affectu scilicet intentione et causa
prole procreande. Hanc enim sola de-
causa aues adiuuicem sociantur scilicet
ad generationem: et hinc est quod aues quasi
solum generationis tempore videntur esse
in amore. Hinc est quod solum etiam in
coniunctione carnali inter serum et se-
rum diiudicant exceptis perdicibus que
serum non seruant sicut dicit **philoso-
phus** in sero de animalibus. Unde sur-
git in perdicibus masculus in mascu-
lam. femina in feminam. Sed ex tali coi-
tu non fiunt oua pullificatiua. **Primo** fa-

ciunt oua vnto plena et addit quod ex tali
coitu malus fetor sentitur. In quo vide-
licet exemplo ostenditur vicium contra
naturam triplici de causa detestabile.
Primo propter infructuositatem: quia
non est ad generationem. Unde in per-
dicibus et tali coitu non generantur oua
pullificantiua. **Secundo** propter insatia-
bilitatem: quia facit oua plena vnto. **De-
tus** enim licet repleat: non tamen resicien-
do satiat. Sic in huiusmodi operibus licet
quis suum malum desiderium impleat
tamen non sariat. **Tertio** propter fetori-
osam fetorem: quia producit malum fe-
torem: infamie vel mali exempli. **Item**
aues in opere generationis obseruant re-
pugnans congruitatem. scilicet tempus veris: in
quo ostenditur quod non omni tempore est
vacandum operi coniugali. Nam in die-
bus sacris vel ieiuniorum huiusmodi non est vacan-
dum amplexibus. **Eccl. i. c.** **Tempus**
amplexandi et tempus longe fieri ab
amplexibus. **Item** aues tempore gene-
rationis nutibus et vocibus ad amorem
mutuum se inuitant: et quo ostenditur
coniugale debitum persoluendum esse vxori
sive voce sive nutu petenti. **Item** aues
pullificant et pullos generatos educant.
quia tenentur parentes filios alere natu-
rales: et si non forte secundum rigorem iuris ci-
uilibus vel postiuui tamen ex iure naturali.
Item aues vsque ad iteratum genera-
tionis tempus sibi non appropinquant: quod
scilicet post impregnationem quousque pe-
perit mulier abstinentium est ab vxore.
Quinto docent aues fetus educare: quod
fetus ab ipsis procreatos tantummodo
pascunt communiter. In quo ostenditur
periculum adulterij: precipue ex parte mu-
licris: quia mulier ex adulterio occulto ge-
nerans statuit viro suo filios non suos: et
facit eum alere non genitos a se de quo
sicut de furto ad restitutionem tenetur.
Item coniugij honestatem seruare ei-
coniarum exempla nos docent: in quibus
vivente femina nunquam masculus causa coi-

tus cum alia se associat. sed sue femine
quo ad nidum et prolem serua: fidem: sed
si in femina adulterij concubitus pericu-
serit vltra cum ea non habitat: immo
ipsam si potest transuerberat et necat sicut
dicit **Aristoteles.** **Item** mas feminam
alias quam in nido non calcat: ex quo exem-
plo coniuges aperte mouentur fidem tho-
ri diligentiter obseruare: adulterios con-
cubitus horre et cutare et carnalis ope-
ris debitum cum quadam honestate
prestare.

Capitulum. xvi.

Scontemplatiua vi-
ta et aspera absti-
nencia signantur
in illis piscibus sen-
natantibus quorum
pesus concessus est
in lege **Moysi.**
Dicitur enim **Le-
uit. xi.** Omne quod
habet pennulas et
squamas tam in mari quam in flu-
minibus et stagnis comedetis: quicquid
autem pennulas et squamas non habet
eorum que in aquis mouentur et viuunt
abominabile vobis creandumque erit.
Ad litteram huiusmodi naratilia scilicet
anguile et similia prohibita sunt iudeis
propter excessum humiditatis. Et pisces
alii concessi sunt tanquam sicciiores. Sed mo-
ralis causa siue figuralis fuit quia per pen-
nullas signatur vita subtilis vel contem-
platio: per squamas autem signatur vita
aspera quorum vtrunque necessarium est
ad mundiciam spiritualium. **Item** con-
templatiui viri similes sunt aibus mo-
dulantibus que siluas amant in arbori-
bus et fructibus nidificant: dulciter modu-
lantur et cantant super oua solite cubat
et pullos diligenter educant: et tales sunt
philomene merule et confimiles. Sic
perfecti et contemplatiui viri loca soli-

A. D. L. C. J. J. J.

taria diligunt nidum mentis et contemplationis quietem in fructibus et in arborum ramis id est humilium et piorum exemplis et in imaginum sanctorum actibus et vestigiis ponunt diuinas laudes dulciter vel voce: vel saltem corde quotidie modulantur et concinunt. sancta quoque desideria mentis cum calore deuotionis fouendo usque ad complementum operis perducunt. quasi super oua cubantes et a suo calore fouentes usque ad pullos iam natiuitatem persistant. Sed tunc quasi pullos diligenter emittunt. cum cepta bona non deserunt sed ea congruentibus modis quasi nutriendas et allentes ad debentam perfectionem perducunt.

Item contemplatio hominis in carne uiuentis non potest esse diuturna propter grauedinem corporis. Est enim homo mortalis aut pernicii similis que scilicet est multe carnis et pauca pennositatis: et ideo pauci volatus. Nam in volando parum a terra se erigit et statim post paululum terram petit. Similiter et homo in vita ista multum de corporis grauitate et imbecillitate et parum de pennositate id est de virtutum spiritualium leuitate. et si aliquando a terrenis ad celestia capienda per contemplationis volatum surgere nititur. corruptibilis tamen carnis pondere vel infirmitate grauatus post modicum ad inferiora reuertitur. Unde dicitur Sapientia. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam et deprimit terram inhabitatio. sensum multa cogitantem. Item contemplatio diuinorum tentationum impullos fugat et sciuentis seculi procellas sedat. quod patet altionis exemplo. Altio enim ut dicit Ambrosius auis maritima est que quasi in medio hyemis quando magis scilicet mare ventorum ac fluctuum tempestatibus scuit oua sua in litore maris et arcna facit et ibidem versus mare respiciens post dies supra ea incubando persistit: post quos nascuntur pulli: quibus natis ad eos nutriendos alios septem dies

adiungit: per omnes hos. xliij. dies mare tranquillum permanet et securum. Unde industria naute. hos. xliij. dies serenitatis ad nauigandum obseruant et eos alcionidas vocant ut dicit Ambrosius. Si est ergo tanta virtus auiculae vel sue contemplationis intuitu mare sciuentis tranquillum efficiat quanto magis si rationalis anima ad imaginem dei facta ad eternum ac immutabile bonum interiores oculos contemplando vel orando direxerit: mare siue cordis fluctuantis. siue mundi sciuentis tranquillum proterius atque pacientem habebit. Job. viij. Tu quoque si diluculo consurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatur. statim quoque euigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iusticie tue. Docet et nos hec auicula ut propter persecutiones vel tentationes surgentes neque bona timeamus aggredi: nec etiam usque ad perfectum ea negligamus sequi. Non enim auis bec quia mare per cellosam viderat aut se ponere ad oua cubandum in litore metuit: aut etiam usque ad debitam pullos nutritionem recedit.

Capitulum. xvij.

Continentia castimonie confortat ad longitadinem vite. Quod in vulturibus patet quos dicunt concubitu nullo commisseri et sine omni concubitu pullos generare et centum annis viuere ut dicit Isidorus. Ex quo colligitur quod diutius viuunt qui a carnalis operis resolutionibus se restringunt. Nam secundum philosophum animalia que sunt multi coitus ut passeris et huiusmodi sunt breuioris vite. Unde nota quod luxuria minorat vitam corporalem debonestat vitam ciuilem: et necat vitam spirituales propter primum dicitur Luce. xv. De inuente prodigo et lasciuo qui dissipauit substantiam suam. non tamen personale: sed etiam temporalem viuendo luxuriose. Est enim enim in actu luxurie euacuatio humiditatis et expiratione calidi. in quibus duo-

bus vite conseruatur. Et ideo et frequenter actus venerij vigor et vite corporis eneruatur. vide Hugo de sancto victore. Luxuria inquit est immoderata carnis petulantia: delectat ueniam importuna lues perniciosa portio: que humanum corpus debilitat et virilis animi robur eneruat. Et Innocentius dicit de uilitate conditionis humane. Inquit extrema libidinis turpitudine que non solum mentem effeminat: sed corpus eneruat et non solum sedat animam: sed sedat personam. Omne namque peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus suum est. qui autem fornicat in corpus suum peccat: semper illa peccatorum ardor et petulantia: semper immittant fetor et inuidia semper sequitur dolor et penitentia. Item luxuria: debone fiat uita ciuile: quod tollit homini gloriam in seipso ignominiam et infamiam. Unde dicitur de luxuriosis Ysa. xxxiii. De cadaueribus eorum ascendet fetor: et infamiam. Unde Valerius dicit in libro. jr. de uicijs carnalibus loquens. Quid inquit bis uicijs fedius. quod etiam uanofius. quibus uirtus atteritur. uictorie relanguescunt. sopita gloria in infamiam conuertitur. animi et corporis uires expugnant adeo ut nescias an ab hostibus an ab illis capi perniciosius habendum sit. Item luxuria perimit uitam spirituales. Ro. viij. Si secundum carnem uixeritis moriemini. Item. Qui luxuria uiuens mortuus est. Etiam ferreas mentes libido domat que maiore in uirginibus patitur fame. duz dulcius putat esse quod nesciunt. Et conuerso sunt chastitas siue continetia dies uite multiplicat. Job. xxx. Quasi palma multiplicabo dies meos. Per palmam intellige uirtutem carnis que per continentiam habetur. Item uita ciuilem exornat et nobilitat. Unde Ciprianus de. xij. abusibus. Iudicia inquit est ornamentum nobilitatis: exaltatio humilium nobilitas ignobilium. pulchritudo uiliu solamen merentium: augmentum uis pulchritudinis: decus religionis minoratio criminis multiplicatio meritorum creatoris omnium dei amica. Item cor

roborat et conseruat vitam spirituales. Romanus. viij. Si spiritus facta carnis mortificaueritis uiuetis.

Capitulum. xvij.

Conuersio non est differenda. Nam auis uidelicet que uidet arcum tensum et sagittam paratam non differt auolare. Sed sicut sagitta parata est quem percutere si steterit. sic deus nolentem conuertit. Psalmi. Nisi conuersi fueritis gladium suum uocabit arcum suum terredie et cetera. Sed multi faciunt sicut auis stulta que cum differt auolare percutit. Sic multi dum differunt auolare et proponunt conuertit subito moriuntur. Ysa. xxx. Subito dum non speratur ueniet conuictio eius. Eccli. v. Ne tardes conuertit ad dominum et ne differas die in diem subito enim ueniet ira illius et cetera. Ambrosius dicit. Aux tibi offeram non mihi dicis cras ueniam sed iam erigis nemo differt nemo excusat: redemptio anime promittitur et nemo festinat. Et nota quod peccator quando non conuertitur quanto magis expectatur tanto grauius indicatur. Unde Valerius maximus in libro primo dicit quod lento gradu ad uindictam ira diuina preceat tarditatemque supplicij grauitate pensat.

Capitulum. xix.

Conuersio prius est inuandum et deuotarum. orationum odoribus imbuedum: que intra sui thalamum possit suscipere deum. Linius eccipulum apparet in piscibus. Nam piscis in odoriferis naturaliter delectatur. Dicitur enim. iij. libro de animalibus quod quedam genera piscium odorant et audiunt: ideo ad noua uasa citius que ad antiqua piscis accedit imo ubi fuerit nouum raro accedit ad uasculum antiquum. Sic deus cordis humani uasculum non ingreditur quod non prius nouum per penitentiam inuouationem efficitur. Unde. ps. petit hanc nouitatem dicens. Cor mundum circa in

me deus et spiritum rectum inuona in vi scribis meis: nec etiam in cordis hospicio deus delectabiliter habitat de quo non odor suavis deuote orationis expirat. Sed quidem p[ro]p[ter]biale plene odoramento sunt orationes sanctorum Apo[stoli].v.

Capitulum.ii.

S crudeles homines et raptores communitur moriuntur famelici et mendici. Sunt enim uulturibus similes qui exercitum sequuntur ut de cadaveribus equorum et hominum satientur. Et ideo

dicuntur aliquo nature sensu presentire bellum: et signum futuri belli preexistere quando constat eos circa exercitum conuenire. Cum autem senescit uultur elongatur eius rostrum superius et recuruatur in fine et moritur tandem fame. Sic homines rapaces qui ut lucentur et rapiant diligunt guerras sicut faciunt stipendiarij milites et quidam tyranni potentes: licet forte in iuuetute vel aliquo tempore lucentur et abundant in senectute tamen vel aduersitate seu infirmitate cum rapere non possint. dum rostrum. id est uis sui victus necessitas crescit et lucrum deficit ad paupertatem et mendicitatem deueniunt et fame moriuntur. Job. iij. Tigris perijt id est rapitor eo quod non haberet predam. Item crudeles debilitatem hominum sanguinem sitientes incidunt frequenter ipsi in manus maiorum et potentiorum. Unde tales assimilantur culicibus. qui dum aliorum sanguinem sitiētes fugere volunt in rostra irādinā incidunt que ipsos occidunt et comedunt. Talibus ergo similes sunt qui dum inimicos occidere querunt vel expoliare ipsi ma-

iorum preda vel occisionis victima sunt. Cuius exemplū manifestius in libro De ster habetur scilicet de Aman qui dum propter Harodocbe emulationem in deos crucifigere uoluit ipse a rege affuero in patibulo est suspensus. De ster. iij. v. vi.

Capitulum. xxi.

Quidrii et presumptiosi persecutores culicibus assimilantur. Nisi culer que est id est quod cynifes lucipeta est. quod lumen candele vel lucerne libenter uidet. Sed dum in lumen minus ante irruit se ipsam comburit. Similiter qui diligunt lumen diuine uel humane scientie interdum nimis curiose uel presumptuose persecutando uis in ipsum lumen impingunt per alicuius erroris. uel elationis incurfus quasi se ipsos occidunt. Unde. Prover. xv. dicitur. qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Et ideo sicut dicit Grego. nazanzeno. Scientie desiderium et inquisitio questionum nisi timor dei precesserit effrenatos animos in preceps ducit. Vbi uero timor dei est ibi obseruatio mandatorum. ibi carnis et purgatio que se uelut densa quedam et obscurior nubes anime obijciens considerata eam diuini radij lumina non sinit

Capitulum. xxiij.

Dabolus assimilatur boni. Primo quidem quia bubo stercoreibus pasitur. Sic delectatur diabolus immundicijs peccatorum. Item. iij. Qui uoluptabatur in crocibus scilicet demones antequam caderent amplexati sunt stercorea id est immunda peccata in quibus nunc delectantur. Et Secundo quia bubo ad templa de nocte vadit et lam-

padarum oleo satietur. Tempa enim dei dicuntur quilibet sancti uiri: quorum scilicet lampades sunt eorundem sanctorum mentes que plene sunt oleo grane et leticie spiritualis huiusmodi oleo nocte id est latenter et occulte sanctorum mentes diabolus satagit uacare scilicet ut adueniente sponso non habeant oleum secum in lampadibus: et sic ab eterni regis nuptijs excludantur. sicut accidit uirginibus fatuis. Mathei. xxv. Tertio quia bubo ab auius oditur et ab eis depulsum. Volant enim circa ipsum de die et cum depulsum. Sic diabolus oditur a sanctis tanquam aduersarius: quem aues id est sancti uiri et prudentes de die depulsum quando eius machinationes malignas et iarias cognoscentes eas et detegunt et reuelant. Vel quasi plume ei adherentes sunt eius imitatores quos sancti uiri depulsum dum tales ad penitentijs reuocant. Quarto quia bubo pugnat cum monedula que est auis coruini generis. Nam illa de die destruit oua bubonis et bubo de nocte comedit oua eius. Est ergo auis uelut monedula humilis penitentia: cuius oua dici possunt laboriosa penitentis opera. Sed uelut oua bubonis sunt peccata ad que oua inducit demon. Monedula ergo de die destruit oua bubonis quia humilis penitentia illucescente die gratie destruit peccata que penitens ex demonis suggestionem commisit. Contra de nocte deuasat bubo oua monedula: quia irruente peccati tenebra destruit ipse diabolus omnia penitentis opera. Item diabolus assimilatur nocticora: qui que scilicet est auis que lucem fugit: tenebras diligit: solem sustinere non potest sepulchras mortuorum inhabitat in locis ruinosis nidificat oua columbarum deuorat et cum eis pugnat: de die quasi ceca est: de nocte acute uidet. Nam splendor solis eius uisum hebetat. Sic diabolus fugit lucem gratie diligit tenebras culpe nequit sustinere solem iusticie id est christi

sum. Unde dicebant ei demones Luce. ij. Quid nobis et tibi iesu etc. Vel nequit etiam sustinere solem id est bonum clare incedentem et uiuentem: sepulchra mortuorum id est fetida et carnalibus desiderijs plena corda peccatorum inhabitat. Item in locis ruinosis id est in eis qui tentationibus statim consentiunt et ad cadendum in peccatum habiles sunt et pro ni nidificat. contra columbas id est simplices pugnat et oua eorum id est opera libenter dissipando deuorat circa bona ceteris in malis acutus. Splendor autem doctrine christi eius uisum hebetat quia subtilitatis eius maliciam totaliter anullat et ideo dicit Petrus. Luce. resistite fortes in fide prima Petri. v. et Ecclesiastici. xliij. Refulgens radijs suis obsecat oculos. Item diabolus assimilatur pauoni. Pauo enim habet caput serpentinum sed cristatum: incesum occultum. collum modicum. pectus erectum et saphirinum et caudam oculatam. Sic diabolus caput id est sue tentationis principium habet ad modum serpentis: quia serpens ubi caput immitit postea totus illabitur: ut dicit Hieronymus quia ubi principium tentationis eius recipitur difficulter in processu repellitur. sed habet in capite cristam inquantum in principio pretendit alicuius boni apparentiam. Non enim posset malum mittere nisi sub alicuius boni specie. quia nullus intendens ad malum operatur: habet etiam latentem incesum. quia occulte trahit hominem ad interitum: collum etiam habet curuum. quia si capit hominem cito deglutit ipsum quia cito facit hominem qui ei consentit uere in peccatorum profunditatem: pectus id est appetitum habet erectum scilicet superbiam que semper excelsa appetit. Habet etiam caudam oculatam quia precipue ad finem respicit ut ibidem hominem decipere possit. Benedictus tertio. Tu insidiaberis calcaneo eius id est fini.

Capitulum. xxiiij.

Diligenter feruenter deum non obfunt sed potius profutur quecuqz aduerfa. Vnde affimulantur passeribus de quibus dominus mentione fecit. **M**arbei decimo. Multis inquit passeribus meliores sunt nature et semina venenosa insquiam sine lesione comedunt. Quasi enim quiam sine lesione comedunt. Quasi enim calidissimi passeris sunt deum feruenter amates a quibus etiam venenosa semina insquiam idest aduerfa et periculosa mala mundi sine alicuius lesione piculi patienter suscipiunt. imo tanta est diuine dilectionis virtus vt hominibus couertat in bonum etiam peccati virus. **R**oma. viij. Dilegentibus deum omnia cooperatur in bonum. **D**ominia dicit qd prospera et aduerfa. prospera ad vsu. aduerfa ad exercituz vel omnia scz bona et mala. et non tantuz mala pene sed et culpe dum scilicet ex eis humiliores et cautiores atqz sollicitiores refurgunt

Capitulum. vigesimum quartum

Doctrina sanctorum predicatoz eripit homines a deceptiombus demonum. **L**egit enim qd cerebrum galli in potu sumptum valet contra mortuus serpentum. qd denuit eozz venenum. **P**er gallum predicator intelligitur. vt super illud. **J**ob. xxx. viij. Quis dedit gallo intelligentiam. **S**ergo. testatur. In cerebri autem partibus precipue radicata est scitificiue cognitionis virtus. Est itaqz velut cerebrum galli. scilicet predicatoris sancti qd dum per doctrine potum ab audientibus capif serpentis morsus seu venenuz fugat. qz antequi hostis deceptio detegitur et vitatur. **T**ercio gallus representat sanctorum predicatorum doctrinam etiam in cantu tripliciter. Primo propter discretionez temporis. Nam gallus prius horam noctis discernit et postea vocem excitationis emittit. Quia scilicet predicator factus in suis audi-

toribus. scz in tenebrosis peccatoribus pur qualitatem vite considerat. et tunc demum ad erudiendum congruam vocem formiat. Non enim vna eademqz cunctis exhortatio agruit. qz ne cunctos par moru qualitas cōstringat. **S**epe autem alijs obfunt que alijs profunt. Nam pieriqz berbe qd animalia reficiunt alia occidunt. **L**euis fibulus equos mitigat et catulos infligat. Et medicamentum quod hunc morbum minuit alteri vires iungit. Et panis qui vt tam fortium roborat paruulorum necat. p qualitate igit audientium formari debet sermo doctorum vt **S**ergo. dicit. **E**scundo propter variationez vocis. qz gallo vt dicit **S**ergo. in pfundioribus bonis nocens valentiores et pfundiores edocere cantus solet. sed circa matutinum temp leniores et mitiores formiat voces. Sic predicator sapiens quado loquitur peccatoribus profundatis et obscuratis in tenebris peccatorum loquitur terribiliter et austerius aut de diuinis iudicijs aut de mort angustijs aut de inferni supplicijs. Sed quando loquit illis qui ia illuminant a deo et sunt dei gratie cōiuncti loquitur lenius et subtilius et dulci. scz aut de diuinis miferationibus aut de internis cōsolationibz. aut de internis retributionibus et similibus. **T**ertio propter percussione lacris qz gallus cum se ad cantandum preparat prius alas excutit et lacra sua. feriens se vigilantiori reddidit. Sic predicator sancti cum alios vbiis sacre exhortationis monent prius exercitet se in sanctis actionibz ne in semetipsis torpentes opere alios excitent voce sed ante se per sublimia facta excutiant et tunc ad bene agendum alios sollicitiores reddunt prius cogitationibz alia semetipsis ferunt quia quicquid in se inuultu tospet sollicita inuestigatione deperdunt districta animaduersione corrigunt et emedat. quia anteqz vba sancte exhortationis proferant omne quod locuturi sunt operibz damant. Et sic patet qd sicut gallus alas excutit se ipsum percutit et voce emittit.

tit. Sic predicator sanctus se excutit a malis. se percutit idest sollicitat in bonis. et postea vocem emittit scilicet predicando alijs. Ergo et predictis omnibus habes quatuor rationes quibus predicator sanctus affimilatur gallo. scilicet propter vigorem medicaminis propter discretionem temporis propter variationez vocis. et propter percussione corporis.

Capitulum. xxv.

Elemosynas pauperibus saltem d superfluis facere docet exemplum aquile. qd vt dicit **P**linius tante liberalitatis erudit. qd predam nisi nimis sit saucica sola non comedit. sed auidus eam sequentibus quasi comunem exponit sua recepta priuatis portione. Vnde eam sepe aues siue insequuntur. et partem de preda sua sibi prestolantur dari. **V**ultur vo econuerfo ea que rapit solus comedit. Et igitur de testabilis est auarus. qui cibum que abundantur bz comedere vult solus. **Q**uo contra beatus **J**ob dicit. Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillum ex ea. **J**ob. xxxv. Saltem enim miserabilis homo postqz saturat est cibo elurientes pauperes pascere deberet de reliquo. **V**n Lu. ii. dicitur. Quod superest date elemosynam et ad hec precipue tenentur clerici quibus bona ecclesiastica commissa sunt non ad aburdum p suis consanguineis. sed potius ad fideliter dispensanduz. **I**m illud. i. **L**ozin. ix. Dispensatio mihi tradita est et ideo de eis dicit **L**esarius in admonitione qd no solu decime non sunt nostre sed ad ecclesias deputate verum quicquid amplius qz nobis opus est a deo accipimus pauperibus erogare debemus. Et si qd eis deputatum est nostris cupiditatibus vel vanitatibus reseruamus quanti pauperes in locis vbi nos sumus fame vel nuditate mortui fuerint nonerimus nos rationem de animabus illoruz in die iudicij redituros. Sed nota qd noz semper peccat mortaliter qd no dat pau-

peribus qd superfluum habet. sed qm necessitas imminet. Quado autem sit talis necessitas que obliget ad peccatum mortale non possit ratione determinari sed committitur prudentie vel fidei dispensatoris. **V**n si bona fide det qm sibi videtur expedire immunus e a peccato aliogen mortalit peccat.

Capitulum. xxvi.

Elatat aliqui diabolus bonum vt in altitudine dignitatis frangat quem in humilitate superare no potuit. **C**ornicula enim quando non potest frangere nucem in altum portat vt fortius cadat et frangatur. et simile facit aquila de testudine. **V**nde hoc modo occisus fuit. **E**chil. pota sicut narrat **V**alerius. qz duz sedderet sub diuo capite discoperto aquila in alto testudinem ferens cadore capitis eius decepta. qz credidit qd esset lapis quida tandem sup ipsum testudine directo diametro cadere vt frangeretur permisit. et sic du testudinem frangere voluit cerebrum illius contriuit. Sicut ergo aquila testudine vel cornit nucem sic diabolus in dignitatem elcuar ali que vincere ante non poterat vt ipsuz in peccatu deiciat. et ideo statuit christum sup pinaculu repli. **M**at. iij. **J**ob. xxx. Eleuasti me et quasi super ventum ponens elisti me valde.

Capitulum. xxvij.

Exemplum humilitatis et patientie christi contra oēs aduerfitatis procellas animi munus forte reddit. **L**uius exempli apparet in quodam piculo qui bechinus est vocatus. de quo **A**mbro. dicit qd duus procellas ventozum sentit calculum vafiduz arripit. et tanqz ancoram ne excutiat fluctibus trahit. et sic non suis viribus liberatur sed pondere alieno munitur. et contra futuram tempestatem lapidis auxilio stabilitur. quod naute attendentes sibi precauerunt ne eos turbo preueniat imparatos. Sic q

Handwritten note: qd dragage

procellas euadere vult idest aduerfitates seculi seueniens. arripit calculum validus humilitatis scz patientie christi exemplo qui ait. Si mundus vos odit scurore qz me priorē vobis odio habuit. Joannis. ix. vnde de pria. Petri. ij. Christus passus est p nobis vobis relinquens creptū vt sequamini vestigia eius. Et id qui hūc lapidem angularē scz christū accipit in exemplū nullus ei nocere potest impet. tempestatis. nā si passio christi ad memoriā reuocetur nihil est adeo durū qd nō equo animo toleret. sicut Be. dicit. Item exempla sanctorū q nos precesserūt docēt nos diuitias mundi contemnere. Regit enī q ossa gallozum z gallinarum sunt auro venenum. Vnde si auro liquecenti ossa butifmodi misceat ab eis cōsumitur. Sūt autē velut gallorū z galliarū ossa scōp. z tēz q mor tui sunt exempla. que quasi aux destruant inducūt. Eccli. xxxi. Beatus qui post aux non abiit z Act. iij. dixit Petrus Argentum z aurum non est mihi rē.

Capitulum. xxviii.

Empla mala plarorū si fouentur corūpūt z inficiunt mores subditorum. Lūi. creptū est gallus. quia vt Plinius dicit. gallus in vltima senectute oua quedam facit parua rotunda z quasi linida. marie si talia oua ab aliquo venenoso verme. puta busōe vel huiusmodi in diebus canicularibus foueant basiliscus procreatur. qui tante venenositatē ē q solo aspectu inficit z occidit. Quasi ergo tener gallus est glibet antiquus platus vel princeps in reuerentia habitus: cuius venenosa oua sūt praua eius opera. ex quibus oritur basiliscus aspectu inficiens. id est exemplum pestiferū subditos corrupens. precipue si fouentur ab aliquo venenoso verme idest si suaderit fieri ab aliquo pestifero z maligno suggestore Augustin⁹ in libro de pastore Omnis qui male viuunt

in conspectu eorum quibus prepositus est quantum in ipso ē occidit. z forte qui imitatur moritur. z qui non imitatur viuunt. nā quantum ad illuz pertinet ambos occidit

Capitulum. xxix.

Ernoꝝ deuote mentis insurgentes tentatōes expellit. qd patet exemplo vulturis. qui sic dicit Plin. in tantuz contra riarior serpentes. qz si penne eius vrāt ex odore serpentes fugātur. Tūc quippe penne vntur vulturis. cū incenduntur z seruescunt meditationes z affectiones cordis fm illud ps. In meditatione mea exardescet ignis. Et tunc quoqz serpentes fugiunt quia tunc demonuz suggestiones abcedunt. Vnde Be. in Moral. Si nos virtus deuotionis in intimis afficit omnis strepitus prauę suggestionis obmutescit. Virtus enim deuotionis est ipse sermo affectionis. Vnde Hugo de sancto victore dicit q deuotio ē sermoz bo ne voluntatis. quem mens cobidere non valens certus manifestat indicijs.

Capitulum. xxx.

Blios esse pios. circa parētes picipue in senectute vel debilitate eorum docent nos aues corni generis. De quibus ait. Arist. Basili. qz pascūt pullos suos in iuuetute sua. z iuuenes pascunt parentes in senectute sua. z quando debilitātur seniores in humeris suis eos ferunt iuniores. Adira est igitur auium talium pietas vt erubescat suis parentibus auxilium non prestare homo a quibus beneficia tanta suscepit vt dicit Ambro. Eccli. iij. Fili suscipe senectaz patris tui z cetera. Item filios erga parentum defectus pietatis exercece officia inducunt cornicis exempla. Nam sic dicit Ambro. erga parentes suos miranda est cornicis clementia quia cum pa-

rentes plumis z alis in senectute nudari cōtingit cornices iuniores penis proprijs eos fouent z collecto cibo nutriunt. z sulco alarum suarum subleuant z ad volanduz exercitant. vt scz in pishinos vltus membra dissueta reducant. Sic filij hominum suos parentes deberent panis proprijs mados si alios non haberent induere. primo victu vel labore famelicos nutrire. sulco brachiorum suorum eos infirmos vel debiles subleuare z ad eandū vbi oportet iuuare. Sed nota qz inordinatus amor parantum ad filios est etiam ipsis parentib⁹ causa perdendi virtutes. Cuius quidez rei exemplum apparet in ciconijs. Nam ciconia sicut dicit Ambrosius miro affectu pullos suos diligit z custodit ita qz ex cubatione assidua super eos pennas perdit. sic parentes qui filios suos iordinate diligit frequenter propter nimiam curam vel lucra illicita que faciunt propter illos penas virtutum amittunt. In hoc tamen ipse ciconie reduntur imitabiles qz quantum ex pendunt temporis in scribis educandis. tantum ab eis vice reciproca educātur vt dicit Ambrosius vt videlicet filij hominū quos parentes in infantia eorum cum magna cura educant eisdem in senectute sua vicariam opem reddant. Consimilem quoqz pietatis speciem vpupe erga suos parētes senes seruare reperiuntur. Nam cum vpupa seruerit ita vt videre vel volare nō possit pulli eius euellant ei pennas inualidas liniunt oculos eius quibusdam herbarum succis. z suis etiam fouent sub alis donec plume creuerint z clare viderint. in quo exemplo innuitur. qz filij a parentib⁹ senibus vel infirmis debēt quantum possunt mala z molesta remouere. curas necessarias eorum infirmitatibus adhibere. obsequijs proprijs z personis conseruare siue seruire. nec eos deserere debent quousqz eos viderint suis obsequijs vel auxilijs nō amplius indigere.

Capitulum. xxxi.

Agellum tribulationis z afflictionis aliquando etiam terrenos z lasciuos conuertit in fructuosas spirituales vias. qd ostenditur per exemplum in apibus. Dicunt enim experti. qz apes sepe de boum cadaueribus generantur. Vnde enim vituli occiderentur carnes verberantur. z sic de putrefacto cruore vermes generantur qui recepti alis apes efficiuntur. Quid autem per boues vel vitulos nisi terrenos homines accipimus z superbos. Boues enim terram arant. z vituli siue tauri ceruicosi sunt siue indomiti. sed occiduntur boues vel vituli z carnes verberantur. quia dum tales tribulantur a mundo vel verberantur in carne idest corpore infirmantur. extinguitur auaritia z superbia ingulatur. Vnde ceteri autem vituli vermes gignunt. quia extincto superbie spiritu bardi les sunt. qui alis receptis apes efficiuntur quia pennis virtutum ornati tam in contemplatiua qz in act na vita perficiuntur. Apes enim z volando se subleuant z alijs mella fructificant quia videlicet viri sancti z in altum per contemplationez ascendūt z alijs melliflua opera vel etiam verba fundunt. Eccli. xj. Breuis in volatilib⁹ ē apis z initium dulcoris habz fruct⁹ illius. Apis breuis est homo humilis. qui est breuis p humilitatem volatilis per contemplationem. dulcorosus z fructuosus per pietatis subuentionem.

Capitulum. xxxii.

Raudulentia demonum vel hereticorum assimilatur perditi. Est enim perditus fraudulenta auis. quia ona rapiens aliēa fouet ea. sed de hac fraude sua nullum suscipit fructum sed damnū quia perdit laborem suum. Naz pulli nati mox vt vocem proprie genitricis audiunt putatiuam matrem penitus derelinquunt z ad veram matrem accedunt vt dicit

se paratum. vel quia famunt per modum inordinatum. vel nimis ardent. vel quia preueniunt tempus. Item eorum infirmitas quando sunt refecta sunt plena inmundicia sed quando sunt ieiunia. i. vacua sunt inedia et fame cruciata. et quia semper circa cibum intendunt quicquid sibi gratum inueniunt habere et comedere satagunt. Item gulosi quidam assimilatur miluis. Nam miluus propter gulositatem immunda die circumsertur. Sic aliqui gulosi sunt qui propter gulam que alijs vel inconfusa sunt vel immunda communiter videntur auidē comedunt. vt carnes canum vel serpentū vel ranarū et hmoi q pp immun dicitiam suam communiter in vsu non sūt. Et insuper etiam aliqui modo milui circa coquinam et cacabum tota die circumsertuntur ps. Famem patientur vt canes et circuibunt ciuitatem.

Capitulum. xxxvi.

Eretici vel hypocrite sicut de cipiunt alios et aspectu sanctitatis simulate ita quoqz eos subuertunt et affatu falsi doctrinā seu locutionis falsitate. Vnde assimilantur. ceto. i. pisci balene. de quo dicit. Zorach in suo libro de animali bus. q. maxime quando senescit. ppter magnitudinem corporis adunatur puluis in dorso eius. et condensatur intantū q herbe et fructices ibi crescunt. ita vt insule similes videat. ad que si nauigantes incaute appropinquant sine periculo vit euadunt. nā aqua in tāta quatitate de ore eijcit super nauem q aliquando casz subuertit. Sicut ergo cetus ex aspectu simulate attrahit siue decipit. et aqua ex ore missa lignum nauis subuertit. Sic etiam heretici vel hypocrite plurimum ex aspectu attrahunt alios simulate sanctitate. Sed mentium nauis aqua oris subuertunt. i. doctrina et exhortatione falsitatis. Vnde de eis dominus dixit Mat. vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium.

um. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Capitulum. xxxvii.

Militaris virtus nascitur in spiritu. dū infirmitas et corruptio carnis ad memoriam reuocatur. Cuius exemplum apparet in ceto. de quo dicit Zorach. q. abundat in spermate. et post coitum eius quod supfluit su penat. quod collectū deficcet. et in ambre lapidis substantiā conuertit. Quid ergo in superfluo spermate nisi carnal corruptio peccati designat. Cuius deficcatio est eiusdem peccati penitudo. Tunc ergo carnis corruptio deficcata colligit. quando cum mentis penitudine ad memoriam reuocatur. Et tunc mollicies spermat in soliditatez conuertit lapidis. q. ex compunctione corruptionis carnis nascitur humilitas mentis que dum mentem tangit ambre soliditatez pretendit. Sic dauid ex consideratione sue iniquitatis deductus est in compunctionē humilitatis dicens. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meū contra me est semper. Tibi soli peccaui et malum coram te feci vt iustificeris etc. Item humilitas confirmat animuz hominis contra fluctus superbie et mundane vanitatis. Vnde assimilatur cuidam pisciculo q bechbinus vocatur qui quidem est parvus piscis et vir semipedalis in longitudinem abberendo sic dicitur. eo q lz sit exigui corporis est tamen admirande virtutis: Nam nauis cui adderet lz seruente mari multe procelle seuiant tamen quasi radicata stare videtur. nec aliquo modo mouetur. Si militer humilitas cordis quibus hominem apud se faciat parue reputationis reddit tamen immutabilem nauem mentis a vento procelloso superbie et fluctibus vanitatis. Eccli. xv. Firmabitur in illo et non flectet et continebit illū et nō sūdēt etc. Item humilitas mentis maxime eam perspicacem reddit ad contemplationem diuine claritatis. sicut contra superbia bebetem eam fa-

cit. Cuius exemplum est sicut dicit Auicenna quia oculus aquile paruus est. et tamen ad videndū lumen solis perspicacissimus et contra oculus nocticoracis magnus est. et tamen lucem solis intueri non pot. oculus ergo anime mens est que quanto fuerit humilitate minor. tanto erit ad diuine lucis claritatem contemplandam perspicacior. sed quanto contra fuerit superbie reputatione grandior tanto erit ad cōtemplandum obscurior. Vnde Mat. xj. Abcondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis.

Capitulum. xxxviii.

Inconstans et leuis homo si miles est auti incarcerate que quiescere non potest sed semper per capiolam currit modo hoc modo illuc. dicit. xiiij. Nec dicit dominus populo huic qui dilexit mouere pedes suos et non quieuit et domino non placuit. Item imperseuerantia quorundam seruenter incipientium assimilatur mutationi miluorum. Nam miluus in iuuentute differre a prede auibus non videtur sed quanto plus viuit magis. se semper degenerem ostendit. Vnde fm Aristotelem quoddam genus est milui qd in principio aues capit tandē vit muscas et vermiculos capit. et demum fame perit. Tales sunt qui in iuuentute sunt boni et se neceute efficiuntur peiores. Efficiuntur et miluo similes qui a suo conuersionis principio aues capiunt idest sanctorū virtutes imitari incipiunt. sed ab incepto feruore post modicum paulatim deficientes vit muscas capiunt. idest vit minima queqz bona facere satagunt. et tādē a gratia deficientes oino deuotionis spiritū totaliter amittunt. Et talibus dicebat Apo. ad Gal. iij. Luz spū ceperitis nūc carne consummami.

Capitulum. xxxviiii. Ingratitudo filios etiaz excludit a paternā hereditate. Vnde de pelicanus auis scilicet feminea que super filios suos

a serpente occisus pculso pectore pio ad eos viuificandos sanguine fudit. quo effuso sanguine i mdebilitat q pulli p cibo erant cogit. Et illos pullos qui nati affectu ipsam pascunt postq resumpsi vires tenerrime diligit et sollicitē nutrit. S; illos qui de ipsa tanqz degeneres nullam gesserunt curaz tanqz ingratos deijcit. et secū viuere nō p mittit. Et quo patet q grati filij a parentibus nutriendi et diligendi sunt Ingrati vero etiam fm leges a parentibus repelluntur et hereditari possunt. Vnde etiam pelicanus iste xpm representat. qui in ps ait. Si milis factus sum pelicano solitudinis. ipe enim boies quos creauerat tanqz filios ad imaginem et similitudinem suam a serpente antiquo veneno peccati occisos proprio sanguine viuificauit. Vnde gratos filios qui cū i suis paupibz nutriti finaliter secū ad suā hereditate admittet dices. Venite vos benedicti Ingratos autem et crudeliter excludet dicens Sic maledicti Mat. xv. Capitulum. xl.

Inertes et gulosi sunt dure castigandi. et a sua gulositate cohibendi. Nam apes vt dicit ps. inertes dure castigant et cessantes ab ope morte condemnant. Et habentes magnum vētrē et g nimis comedūt expellūt vel occidūt si possunt. Sic castigant inertes et dānant inutiles boies et a deo Mat. xxv. Scrū iuti lē pisceite i tēbras exteriores. Sicut gulosi q xpo dño nō seruiūt s; suo vētrē. nō solū expellēt a regno. s; et eterne mortis deputabuntur supplicio. Dicit. n. boi guloso et vētrē d licijs deduro illud Apo. xxvij. Quātū glorificauit se et delictis fuit tū date ei tormētū et lucrū. Inter apes ergo nulla est ociosa s; qdā certāt qsi i bello capestri s apes alias. qdā circa victū iugilāt. alie flores suturos explorāt. alie ceras de floribz fugunt alie cellulas nec rotūdas nec qdras muratione et equalitate cōponūt. Et inter tam diuersa opera nulla alterius operibus insidiatur. nullo raptu victum querūt

sed pprio labore cōquirat qđ inter herbas
et flores recolligunt. In quibus nos instru
unt ocia fugare. in officio vel ope sibi con
gruo quemlibet laborare nulli in suo opere
vel commodo infidias parare. non vi rapi
ne. sed suo labore victum sibi pcurare. Itē
munditiam in omnibus operibus amare.
Nam inter flores et mundas herbas ipse
vt dictum est colligunt fructum suum.

Capitulum xli.

Innocentium psecuto
res crudeliores sūt be
luis marinis dicit eni
Zorath. in libro suo de
aialibus qđ delphini sc
tiunt p odore si homo
mortuus in mari vnqđ
comedit de delphino.

qđ si comedit ipm comedunt. si autem non
comedit ipm ab alioz pisciū mortibus cu
stodiunt. et cum ad litus pducent. Ecce igitur
qđ delue maris quāqđ vident receptā
iniuriā nō tñ psequunt sed tventur innocē
tiam. sed tñ humana crudelitas tanta est vt
quqđ atrociter ledat eos a quibus nullam
iniuriam vel lesuram vnqđ recepit. Vnde
Iosopus dicit. Nocent innocuo nocui cau
sam qđ nocendi. Inueniunt.

Capitulum xlii.

Inobedientie culpam esse
acriter puniēdā exēplo suo
apes ondu. Nā apes que
regi non obediūt de se ipsi
vltionez expētūt. et aculeis
sui vulnē se occidūt. Adul

to ergo magis qui celestis regis mādatīs
inobedientes fuerint pñie dñt aculeū i sua
corda infingere. et ipsā inobediēti culpāz in
semet ipsis extinguere. Et quāto fuerit ino
bedientia maior. tāto ad ipsā extinguendā
requirit acrior dolor. Habet enim inobe
diētie culpa gradus suos. Ibiqđ est grauior
cuiuslibz inobediētie actus vbi piculiosior
est contēptus. grauius est peccatū deo non
obedire qđ homini. nisi in hominē pcepto
dei pceptum includat. grauior etiam inobe

dientia est vbi maior pceptum contemnit
Diximinet eni pceptū pcepto. qđ pferit di
lectio vbi dilectōi primi. grauior ē etiā iobe
diētia in qua pceptientis psona cōtēnit qđ
vbi eius mandatū tantū respiciat. Reg. xv.
Peccatū ariolandi est repugnare et qđ sce
lus idolatrie nolle acquiescere. Silces enim
sunt culpe idolatrie et inobediētia. qđ vtra
qđ ex dei contēptu est pueniens. non tñ
eqlēs sunt. sed est idolatria grauior.

Capitulum xliii.

Inuidus abscondit bona
ne alius inde fructū habe
at. etiā si illis ipse non indi
geat. Vnde filis est pano
ni qui simum suum qđ val
de medicinalis est abscon
dit. vt inueniri vit possit qđ

si inuideat vtilitati hominis. Ex quo patz
ne alius inde fructū habe
at. etiā si illis ipse non indi
geat. Vnde filis est pano
ni qui simum suum qđ val
de medicinalis est abscon
dit. vt inueniri vit possit qđ
si inuideat vtilitati hominis. Ex quo patz
ne alius inde fructū habe
at. etiā si illis ipse non indi
geat. Vnde filis est pano
ni qui simum suum qđ val
de medicinalis est abscon
dit. vt inueniri vit possit qđ

Capitulum xliiii.

Ypocrita assimilaf stru
tioni qui ficus dicit Ihi
do. Corpus habet aial.
sed pennas et rostrum
habet aus. licet propter
pondus in aera leuari
non possit. Vnde sicut
dicit Grego. pēna stru
tionis similis est penne herodij in colore

sed non in virtute. Nā ei? astutidīe pen
ne bz sed volatu caret. ad volandū alas eri
git. sed tñ a terra nō surgit. raris eni pēnis
induit. magno corpe pgrauat. Sic hypocri
tes est animal. carnalis occulte apud se.
sed tñ pēnas atqz rostrū pteudit aus. qz
mores ptecedit et vba spūalis hōinis. Vñ
ipius pena. i. exteriori apparenā vī penna
berodij. i. ad modū vite alicui? psci vir. ca
ret tñ volatu eius scz pteplationis vel dile
ctionis qbus mēs volat ad deū. Vñ quā
tis alas erigar. i. brachia ad celū extendat.
cor tñ a terra nō separandū. i. a terrenoz affe
ctu. Habet eni pēnas rariores. i. paucas
vltuosas affectiones et bz graues carnes. i.
carnales appetit? aiam granātes qui cum
sursū ad deum ascendere non permittunt.
Itē hypocrita assilat cygno. Nā cygnus
pennā bz exteri? candidissimā. omnino ni
gredine impmixtā. sed carnē interi? bz ni
grā. et ad digerendū durā. Et sic hypocrita
licz exteri? sit apparen? alb? .i. innocens
et mund? intus tñ vicioz nigredine niger ē
et obscurus. Vñ ve vob hypocrite qui filis
est sepulcris. dealbatis. intus autē plēi est
hypocriti et iniquitate dñs. Math. xxiii. Est
ctiaz hypocrita erga primum nō largus vel
pi? .h. mente durus. Itē hypocrite et du
plices hōines qđ nūc spūalia sectari vident.
nunc terrenis actōibus et negocijs iuoluūt
tur similes sūt qbusdā piscibus siue aialib?
qđ nūc in aqz nūc i terris conuersant. Vñ
ab Ihsidoro appellantur dubia eo qđ nō so
lum sunt natatilia. sed et gressibilia p natu
rā. et talia sūt foce cocodrilli castores et equi
fluuiales et hñōs. qđ omniū sūt aialia seua
vel maligna. Sic et tales hōines dubiū
videt vtrū sint dei vel mūdi. cōmuniter tñ
inueniunt finaliter deceptores et inig Ihsa.
it. Omnis hypocrita est et neqz. Vñ. Apo.
i. 2. bi. ij. Memō militās deo implicat se ne
gocijs secularib? vt ei placeat. cui se pbauit.

Capitulum xlv.

Ra siue odium primum tollit dul
cedinem mansuetudinis et etiaz
vitam mentis. Lius exempluz

est qđ apes qñ pugnans tūc efficiunt ad mel
liscandū inutiles vt paulo post moriunt. vt
dicit Aristo. marime si aculeū totū infixe
rint. eo qđ sit impossibile aculeū totū infingere
quin cū eo creat intestinus. Similiter qđ p
timū odit. et iratus ledere vel pungere cōtē
dit. saltē in cōsensu anima aculeū infigit. s
et ipsa mētis ira vñ odio qđ apes ex pprio
aculo. et mel. i. dulcedinē manufacturis
amittit et intestinū charitatis efficiens anie
vitā pdit Vñ scriptū ē. i. Job. iii. Qui odit
fratres suū homicida est scz aie sue occisor
Capitulum xlvj.

Edicandus nō est animus
hominis fm apparenā car
nis. qđ qui quqz est despectus
in corpe magn? est in virtute
Lius scz rei exemplum appa
ret in accipitre. Est eni accipit aus regia
qđ plus aio qđ vnguibus ē armata. Vñ qđ
ei natura corporis in quātitate denegat h
in virtute animi et audacia recōpētat vt di
cit. Ihs. Sic quqz in multis. hominibus
geqd vel ex defectu nature vel ex accidenta
li infirmitate despectū apparct in corpe si
ue ex naturali sagacitate. siue ex diuina gra
speciali munere supplet. et recōpēsat in
mente. ppter qđ et dñs dixit Nolite iudi
care fm faciē marie eni fm deū temera
riū est tale iudiciū. qđ homines vident que
patēt. de? aut intuet? cor. vt dicit. i. R. c. xvi.

Capitulum xlvij.

Achrymas cōpunctionis
segtur pugna tentationis.
cui opponend? est clamor
ordnis Lius videlicz rei
exēplum in mergulo appa
ret. de quo dicit. Ihs. qđ se

pe demerso in aqm capite aurarū signa sūt
fluctibus cognoscit. et futurā tēpēstare pscn
tiēs ad litus cū clamore fugit. Vnde cer
tissimū iudiciū est future tēpēstatio cū ad li
tus merguli fugiunt cū clamore. Ille igit
in aq cavut mergit qđ mēte cōpunct? se ad
sua delectā crimina cōuertit. S; malign?
spūitus eū pdere timens mor aurā cōtra

eū tentationis suscitāt vt a tentationis ser-
uore frigeat. Sed cauta ⁊ prouida mens
cum surgentis tempestatē tentationis pre-
sentit mox ad litus humilitatis cum clamo-
re orationis recurrit. attendens sc̄z qđ do-
minus dixit Matb. xvi. Date ne intret il-
li tentationē. Et lacrymarū aq̄ aiaz p̄i-
tentis nutrit. ⁊ in ea ardorē ⁊ estum tenta-
tionum ⁊ victorum extinguit. Lūius rei
exemplum est in animalib⁹ aquaticis que
sunt. Auicennā duplici ex causa attrahunt
ad se aquam. Nā quedā eorū sūt que aquā
in ventrem recipiūt solū p̄ modū nutrimē-
ti. Et nō per viam respirationis sicut eōbe
marine. Et talibus assimilant penitentes
qui ex lacrymarū aqua quasi quodā nutri-
mento pascunt s̄m illd̄ Ps̄. fuerūt mibi
lacryme mee p̄ dies die ac nocte. Sup̄ quo
H̄bo Calliodorus dicit qđ fetus est cibus
animarū. corroboratio sensuū absolutio pec-
catorum. refectio mentiū. lauacriū culpārū.
Sed quedā animalia aquatica sunt que a
quam recipiunt per modū respirationis. sc̄z
attrahendo ⁊ emittēdo. sc̄z ad euentationē
interioris caloris. ad expellendū sup̄flūū ca-
lidū ⁊ talibus assimilant q̄ plorat vt lacry-
marū aqua ardorē tentationis extinguat
Ps̄. Transiuimus p̄ ignē idest p̄ ardorem
tentationis. ⁊ per aquam compunctionis
et deuotionis ⁊c.

Capitulum. xlvij.

Ans diuina tanto clari-
or est ⁊ laudabilior. quā
to ex seruentiori ⁊ pul-
croiori mente peccat. qđ
paret per exemplum ci-
cade que in medio estus
quā alia q̄ ardent tanto
cantum reddit clariorē quanto tunc acere
attrahit puriorē. Similiter vor laudis di-
uine tanto clarior ⁊ acceptior redditur quā
to euz seruentiori ⁊ puriori spiritu canit vel
formatur. Vnde trium puerozum laus ⁊
hymnus quo deuz in camino laudauerūt
magnis commendatur p̄conijs quā in pue-
ri puritate p̄tendit cordis. in camino H̄o

affectum ⁊ seruoze deuotionis Dani. iij.
Ambulabant in medio flame laudātes
⁊ benedicentes dominum.

Capitulum. xlvij.

Adi dominū ⁊ chorarū
salus inordinati ⁊ munif
sunt p̄sagiaz vel cā cū
mali cuius exemplū ostē-
ditur in delphinis. de qui-
bus H̄s̄. dicit qđ in mari
nihil velocius cis Nam plerūqz salientes
naues transuolant. saltus tñ eorum ⁊ lud⁹
futuraz indicat tempestatē. ⁊ simile accidit
de ludis humanis. Nā israeliticus popul⁹
in deserto luit. sed tandem pacto ludo ma-
gnam sui stragē suscepit Exod. xxxij. Post
ludum quoqz puerozum. Dand. ⁊ isboletib⁹
curum est bellum graue. ij. Re. ij. Sic et p̄
Samsonis ludum secutum est p̄bilitinorū
erectiū. Iudicū. xv. Et rursus post puelle
salt⁹ amputatur Jobis caput L̄b̄s̄. quo
qđ dicit. qđ vbi saltatio ibi diaboli. ⁊ cōqz
deus ad hoc nobis dedit pedes. vt cum ca-
melis saltemus sed vt cum angelis chorū
faciamus. In saltibus letantur demones
⁊ exultant ministri. demenū.

Capitulum. l.

Drusus qui impedire
conatur in muliere conce-
ptionem prolis. vt secur⁹
vel diutius libidini vacare
possit. similis est pauoni.
Pauo enim auis est non
diligens setum. Vñ masculus persequitur
feminam. vt vbi oua faciat inuestigat vt ea
frangat vt sic luxurie magis vacare valcat.
Talis fuisse dicitur her primogenitus iu-
de. Ge. xxxviii. Qui. introiens ad vxorem
fratris sui semen fundebat in terram ne li-
beri fratris nomine nascerentur ⁊ ideo p̄-
cussit cum dominus eo qđ rem detestabi-
lem faceret. Licet non credatur hoc fecisse
ex libidine sed potius ex inuore inuidie cum
non posset habere filios de propria vxore.

Capitulum. li.

Ali aliquando assimilant
columbis. s̄m illud. Fact⁹
est effraim quasi colūba
seducta Osec. vij. P̄rio
quidē ratione dolositatis
quia inuenit columba que
ad deceptionē; animum est instructa. Nā se
affoccat alijs ⁊ ad rete eas ducit. ⁊ p̄ia q̄si
trat rete aucupis ⁊ cum eis inuolui se p̄mit-
tit. ⁊ sic sub amicitie specie dūz ad pascua
alicū eas ad iteritū trahit. Sic etiam ad lit-
teram faciunt quidā fraudulentī lufores q̄
ludendo sicut cum quibusdā imprudentib⁹
in societate ⁊ i participatione lacri acqui-
rendā se ponunt. ⁊ sub societatis specie eos
in manus verorum suozū confociorū dedu-
cunt. ⁊ quādoqz se vinci ⁊ expoliari ab illis
p̄mittant. donec per ipsos imprudentes illi
non veri socij totam suam pecuniā. amise-
rit. Similiter etiā faciunt socij quorūdā p̄-
donum qui cū viatorib⁹ se ponunt. ⁊ sub so-
cietatis specie in māp̄s spoliandiū deducūt
⁊ quādoqz simul cū eis ab alijs se spoliari
p̄mittunt ne alijs fraudē aduertant. ⁊ talib⁹
similia faciūt multi alij deceptores. C̄ Se-
cūdo rōne curiositatis Nā columba. ē cu-
riosa qz sup̄ arborē sedens multū circūspi-
cit sup̄ que ramū cadere possit vel velit. ⁊
quasi deliberando collum vndiqz circūfle-
ctit. sed sepe dū tāū deliberat anteqz vola-
tum arripiat eā sagitta p̄forat. ⁊ ideo vola-
tum non p̄hicit. qđ dicitur. facere potuit tē-
pore quo potuit nō fecit vt ait. H̄c. Sic
accidit peccatoribus illis qui quāqz de ra-
mo arboris idest de actu vel cōscientia ali-
cuius criminis recedere p̄posuerint. ⁊ ad
meliorē ramū idest statū p̄ penitentiam se
transferre decreuerint. tñ tantū p̄rastina-
do deliberant. ⁊ aduersa circūspiciētes i-
p̄lere p̄positū tardant. qđ moris sagitta vel
vindictē diuine eos subito nō solū in cor-
pore sed et in anima multotiens perforat.
⁊ ideo consilium Eccl̄. v. Ne tardes d̄uer-
ti ad dominū. ⁊ ne differas. de die in diem
subito enīz veniet ira illius. ⁊ in tēpore vin-
dicte disperdet te. C̄ Tertio rōne humane

hūilitatis. Nā in syria vt dicit. Ambro. do-
cetur colūba vt litterarū sit gerula. ⁊ p̄uin-
cie ad puinciam internūcia. Nā ligat ei li-
tera sub ascella que sic dimissa elcuar se in
acra. ⁊ sic redit ad p̄p̄ia vt sūt edoc. a. sed
quādoqz ab hostibus cognita impetitur
sagitta ⁊ occiditur p̄ littera. Homo ergo
indoctus vel simplex similis est colūbe cui
tunc littera ad deferēdū committitur. quā-
do ad predicandū alijs sacras scripturas
exponitur. ⁊ ei tunc littera sub ascellis liga-
tur quādo ei predicatio ex officio imponit
qui litteras deferēs se in acra subleuat qñ
que ipse non intelligit alijs exp̄ere tentat
quem nisi ad p̄p̄ia citius humilitas redu-
cat vrsutus hostis sagitta erroris necat.

Capitulum. liij.

Monachi ⁊ solitarij assimilant
piscibus. Dicit enī Ambrosi⁹
qđ magna inter pisces ⁊ aq̄s
vicinitas ⁊ cognatio est Nā
extra aquas viuere nō possūt
diu. Sed quod est piscibus aqua hoc ē mo-
nachis ⁊ solitarijs cella. Vñ beatus Anto-
nius dicit. sic habet in vitisparum. qđ sicut
pisces sine aq̄ si tardauerit in sicco cito mo-
riuntur ita etiā monachi tardātes extra cel-
lam vel cū viris secularibus immorantes.
a quietis p̄posito resoluuntur. Vnde dici-
tur etiam H̄sa. l. Compuncti sūt pisces sine
aqua. i. monachi sine cella.

Capitulum. liij.

Ortis. ⁊ iudicij timorosa me-
morā siue p̄sideratio d̄z no-
bis p̄oculis iugit̄cē. Nam
gallus timēs aquilā ⁊ accipi-
trez p̄dōces terre cū sint acu-
ti visus. vñ oculū ad victū infrius dep̄zi-
mit. alterū in acra dirigit vt aduentū agle
vel vultur. scire possit sic H̄s̄. dicit. Agle
signat xp̄s. ⁊ accipiter signat mortē. Vtri-
usqz ergo aduentū. xp̄i ad iudiciū. ⁊ mortē
ad iteritū vir sanctus timere d̄z. qđ in gal-
lo designat. Vñ et corp⁹ deficiēs ⁊ corp⁹
iteritū timeat ad ipsaqz destructōez corp⁹
oculū m̄i. irēdat. ⁊ aduentū q̄qz districti iudicij

eis pauidā consideratione respiciat. Unde Hieronymus dicit loquēs de die iudicij Quotiens diem considero illum corde cō tremisco. siue enim comedo siue bibo siue aliud aliqd facio semper illa terribilis tuba sonare videt in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium. Item mortis memoria annibilat omnis pulchritudinis gloriā. quod exemplo pauonis patz. Duo enim dum pennarum suarum pulchritudinem cernit caudaz erigit. et ad modum reti. vel arcus per girum capiti circumponit sed dum inter bec desomitatam pedum circumspicit plurimū crubescit. et oblitiscens sue pulchritudinis caudam deprimat et deponit. Pes ergo quo mediante corpus terram contingit mortem hominis signat. per quā corpus in terraz redit. Quicūq; ergo gloriatur de aliqua pulchritudine corporis respiciat corporis pedem. idest ipsius finem quia si bene respiciat quāle post mortem corpus fuerit. potius sibi aderit tristitia quā gloria. Unde dicitur Eccl. x. Quid superbus terra et cinis. Item mortis memoria animam dirigit et a tentationibus defendit. Nam aues et pisces regunt se canda sua. Iumenta autem et boves se a muscis cum canda sua defendunt. Sic homines vitam suam dirigunt. et tentationes excutiunt mortis memoria. Job. xij. Interroga iumenta volucres quoq; ce li et indicabūt tibi. et enarrabūt pisces mar

Capitulum. liiij.

Indicia mentis quā d; hō diligere. exēplo suo apes offē sunt. Nam mira inter apes mundicia ē. quia nullas spurcitas dimittit in opera sua. foras enim egerunt quando possunt. egestiones quas intus fecerunt quedā in vni locum congerant et postea foras eiciūt qz nullum fetorem sustinere possunt. Sic homo debet facere opera munda. i. sine peccati spurcitia. et cum acciderit quālicūq; peccati immundicia intus sit polluta conscie

tia cictis per penitentiam sordibus est sol licite purganda. ut nullius peccati fetorem intus sustineat anima Jaco. i. Abicientes omnem immunditiam.

Capitulum. lv.

Eligētia et pigritia aie ali- quādo expellit flagello percussione diuine. et quāq; sub tractione temporalis substantie. quōd patet exemplo aquile. Nam aquila ut dicit Ambro. pullos suos adultos ad volandum prouocat super eos volitando. et si ad exēdū pigri fuerit eos rostro percussit cibum subtrahit et sic eare compellit. Sic aquila retr am. i. apes q; est rex regū et dominus dominantū: pullos suos. i. hoies a se creatos et fideles suos baptisimare regeneratos tā verbis quā creptis prouocat ad volandum. i. ad deū feruenter amandū. Nā amor dei et proximi sit duc ale anime. quibus ad vitam volat eterna vel prouocat ad volādū. i. ad bā et sollicitu uendū et agendū. Nā nō locis sed actionibus bonis tendim ad deū. Am Augustinū Ipse volitat sup eos ut volare exēplo doceat. qz eos ad bene agendam suam exēplis iformat. Unde Deu. xxxvij. Sicut aquila prouocans ad volādū pullos suos et super eos volitans. Sed dū ad exēdū siue de nido peccati siue de nido ocij pigritantes inuenit rostro flagelli percussit. qz eos in sta sua sententia aduersitatis iaculo ferit. q; bus etiam cibum subtrahit quia subtracō diuitijs eos ad tēporal inopie nonnunquē extrema perducit. q; dū ex pie vna aculeo aduersitatis punguntur ex parte No alia paupertatis nuditate confunduntur. de nido sue pigricie saltem coactionis vel vilitatis confusione trabuntur. Quod bene ille prodigus filius ad extremam paupertatem deductus in se indicauit dicens. Quāti mercenarij in domo patris mei abūdāt panibus. ego autem hic fame pereo. Surgā et ibo ad patrem meum et cetera. Luce. xv. Item negligentes et pigros subditos debent eorum prelati disciplinā et abstine

nij corrigere ad laborem. Cuius correctio nis exēplum apparet in accipitribus. de quibus Basilius dicit. q; cum eorum filij sunt ad volandum habiles cibum eis subtrahunt eos rostro percussit et de nidis expellunt. Hoc ut dicunt Ambro. et Beda nō faciunt ex crudelitate sed ut eos ad peccandū exercitēt ne forte respescant ocio et cibum querere negligat. Sunt ergo a prela to subditi tanquā ab accipitre filij de ocij vel negligentie nido non verboz tm percussione sed ciboz etiam subtractione pellendi. ut patem suum non in ocio sed in operis labore manducant. Apost. ij. ad Thimo. iij. si quis non vult operari nec māducat. Pro uer. xxxj. Panem. ociosa non comedit.

Capitulum. lvj.

Sterre d; homo religiosus scipū totū deo scz corpus p castitatem et animā per charitatem. Unde et i lege moy si de auib; turtur et colūba iubebatur offerri. qz in turture castitas in colūba No charitas designat. Sed turtur quādoq; i lege depilata iubeat offerri. sicut p; in purificatione puerpere. Leuit. xij. vbi iubeatur a pauperibus offerri par turturum aut duo pulli columbarum vbi nota quo ad litterā q; nō dicit duos pullos turturum sicut duos pullos columbarum quia pulli columbarum semper inueniuntur. pulli turturum autem non semper. nec etiam dicit par columbarū sicut par turturū quia colūba est auis libidinosa. et ideo eam in sacrificio suo de no luit offerri. turtur autem est pudica auis. Duplex autem turtur deo offerri iubetur ut duplex castitas in homine designet scz mentis et corporis. Vel quia castitas duo requirit scz continentiam carnis et humilitatem cordis. Unde et non solum in beata virgine christo placuit abstinctia carn s sed eius etiaz humilitas cordis. Iuxta ver panibus. Quia resperit et. Naz sicut dicit Gregorius. Nulla est castitas carnis quā nō cōmendat humilitas mentis: Et

hinc ē sicut idem Gregorius dicit q; cuz de ipsa continentia mens elatione tangit plerumq; omnipotens deus superbiā destruens in immundiciā operis hanc cadere pmittit. immo etiam Augustin; dicit super Matthe. v. melia. liij. Audco dicit re continentibus expedit cadere ut in eo ipso in quo se extollunt humilietur. Quid enim pdest si cui adest continentia et dominef superbia. Duo autem pulli columbarum duplicem significant affectum et charitate diligentium. scz dei et proximi. Aliqui tamē dicunt. q; illi offerunt turturum que ē auis solitaria qui sectantur vitam contem platiuam. Illi autem offerunt colūbā. q; est auis gregatium volans qui sectantur vitam actiuā. Et vtraq; bina ponitur et vtraq; pro cantu gemitum habere perhibet bina quidem ideo ponitur. qz vita contemplatiua debet habere duplicem oculum et vita actiua duplicem habet actum. Veb; enim contemplatiuis habere vnum oculum quo contempletur celestia ad desiderā dum. aliu quo ad temporalis ad contem nendum. Item actiuus debet exercitari erga se ad sui correctionem et erga proximū ad eius edificationem et sustentationem. Vtraq; etiam vita in hac valle miserie in gemino gemitu consolatur. Semit enim contemplatiuis ex amore p desiderio celestis patrie. et ex deuotione per cōsiderationem passionis dominice. Semit actiuus ex compūctione p peccatis proxijs psalmista Lauabo per singulas noctes lectuz meum lachrymis meis stratum meum et cetera. Itz ex compūsiōe peccatis vel miserijs alienis. Hieremic. ix. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem in chrymarum. et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei.

Capitulum. lvij.

Ecupatio aliqua licita vel si periculosa hominibus tentatis. vel ad male agendum accensis danda est. ut videlicet circa eam detenti vident ma

gis pernicioſa. Et huius rei quidem exem-
plum natura ſtrutionis oſtendit cui natu-
ra dedit ſm. Anſ. maria ona ſacere z du-
riſſime teſte vt circa eorum generationem
calor occupatus ſpctur in eis. ne eo incen-
ſo citius moxret. Sic homini calido mul-
tum ideſt vehementer ad peccandum accē-
ſo ſiue fortiter tentato ſunt magna z dura
ona. i. fortia z difficilia exercitia vel officia
imponenda. vt ex difficili occupatione illo-
rum viciozum refrigerat incendium z ſer-
uoz tentationum. **Unde Eccli. xxxij. Adit**
te illum in opera tua ne vacet. mulcam eni
maliciam docuit ocioſitas.

Capitulum. lviij.

Dera meritoria nō pñt ab
anima exire ſine fide z dile-
ctione. qđ patet exemplo ag-
te. que duos lapides precio-
ſos nomine eſchites in nido
ſuo ponere dicitur. ſine quibus parere ne-
quit. **Adi ergo duo pñoſi lapides qui po-**
nuntur in nido aſunt vt poſſit pullos
parere due vtruteſ ſunt ſcilz fides z chari-
tas. que niſi in nido mentis fuerint ſcilz fi-
des in intellectu z charitas in affectu. non
pñt aliquod opus deo acceptū parere. Naz
ſine fide impoſſibile eſt placere deo vt dicitur.
Heb. xi. z fides p dilectionem operat-
vt dicitur. Gal. v.

Capitulum. lix.

Dera remiſſa z mollia licz
ſint laborioſa tamen paz ſūt
fructuoſa. qđ apparet p exē-
plum in miluis. **Adilu⁹ licet**
ſit auis paries laboris tñ vo-
latus ē mollis. Dñi milu⁹ qñ mollis volās
ē dicitur. qz molli pēna z qñ immobili ſup
aera fertur z leui tactu aerē mouere videt.
h cibū querēs z terrā reſpiciēs volādo per
aera mollis circuit. z ſamem quā ſepe patit
qñula voce prodit. Eſt ergo qñ miluus hō
mollis z in ope tepidus. qui licet in modico
cibo. i. in paruo ope multū patiatur labo-
ris. tepiditas tñ z mollicies eius impedit
mercedem opis. ſicqz ſit vt dñi multum cur

cuit z paz fructificat qñ milu⁹ ſamē paties.
i. mendicis ſep z querulus incedit. **Unde**
p Salomonē in Drou. dicit. Qui mollis
z diſſolutus eſt i ope ſuo. frater eſt ſus opa
diſſipantis. Drou. xviii.

Capitulum. lx.

Rupes ſicut in hoc mundo
cōtemnuntur ita i alio gloſſi-
cant ſz diuites cōtra. Nam
gallia iuuenis i domo diuitū
vilipēditur. ita qñ ſi intrauerit
domū turpiſ ciciſ. ſed accipit vel ſalco bo-
norabilis in domo ſup peticam ponitur z
ſollicite de bonis moriſſis nutrit. ſed ſi gal-
lina mortua fuerit cu reuerentia magna z
lumine coram dño portat ſed accipit poſt
mortē i ſtergliniū. pñt. Sic paupes. z ſim-
plices in mundo vilipēduntur z depmū-
tur ſed poſt mortem ab āgelis ad mēſaz re-
gis cum honore deportant. **Sed ecuerſo**
diuites h honorant. ſed poſt mortē in ſter-
gliniū inferni eiciunt. Luc. xvi. Mortu⁹
eſt mendicus z portatus in ſinum abrae. z
in eodem. Mortuus eſt diues z ſepultus
eſt in inferno. Capitulum. lxi.

Dacem cōmunicem perturban-
tes z mutue ſocietatis. dulce
dinē auferre volētes omni-
no eē cobibendos vel ab ipſo
congregationis collegio re-
mouendos exemplo ſuo apes oſtendunt. qñ
ſicut **Philoſophus dicit in libro de anima**
libus apes alias pacem diſſoluentes z mel
la ſua detrabere cupientes mortaliter ſcri-
unt vel omnino a ſe repellunt Talibus enī
apibus ſimiles criſtunt qui ſua inquietu-
dine vel ſciſſura pacem proximorum ſepa-
rant ſiue tollunt. Item qui dulcia amicorū
confortia vel obſequia que per mella ſi-
gnantur aliqua arte malicie diripe contem-
dunt. Tales ergo merito ſunt vel aſperis
verborum puncturis vel aſperis correctio-
num aculeis feriendi z ab omnibus tanqz
peſtiferi inſuper repellendi Apo. Gal. v.
utinam abſcindatur qui vos cōturbant.
Capitulum. lxij.

Ecceatum aſſimilatur pi-
ſci ephimere qui naſcit
ſine coitu de quo ait Jo-
rach in libro ſuo de ani-
malibus qñ poſt tres ho-
ras dicit quo naſcit mo-
ritur. **Quaſi enim dies**

illuminans aiam penitētia eſt p quam re-
ſpicimus gratiam. z huiusmodi dicit tres ho-
re poſt quas apbimera moritur ſunt tres
penitētie partes p quas peccatum extin-
guitur. ſcilicet cōmīſio conſeſſio z ſatiſſactio.
Ad autem ephimera ſine coitu ſcilz ex pu-
treſactione generatur ſignificat qñ peccatū
peccet nature ordinez ex apertus corruptio-
ne contrahitur. Unde Augu. dicit qñ pecca-
catum non eſt natura ſed vicium nature
appetentis id qđ nō eſt ſui ordinis. Item
peccatum licet ante delectet poſtea tamen
mentem lacerat z necat. Et ideo aſſimilat
caudam generi delphini qđ eſt in nilo. Sūt
enim ibi qđā delphini dorſo ſerrato qui in
terna ventrum ſcantes interſunt coco-
drillos Delphinus ergo qñ no anteriori pe-
ctore ſed poſteriori dorſo ſerrato cocodril-
li lacerat ventres peccatū reſpreſentat mor-
tale qđ non ante. i. in principio ſed poſteri⁹
inſicit. peccatozis lacerat ac perimit mentē
Drou. xxij. Ingreſſitur blande ſed in no-
uiſſimo mordebit vt colub. Item peccatū
in ſola affectione exiſtens poteſt eē morta-
le. cuius exemplū apparet in turture mari-
na. de qua dicit Ambroſius. qñ ſiquis cam-
eniam mortuā calcauerit. venenoſuz z mor-
tiſerum ei aculeum inſigit. Quid eſt enim
turtur mortua niſi mortalis culpa. que ſi-
quis pede affectionis ei inderit. pculdu-
bio reatus mortiferū ei aculeum inmittit.

Capitulum. lxij.

Peccatores aſſimilantur piſci-
bus qui ita naturaliter ſūt gu-
loſi z ad cibum auidi qñ non
aduertunt laqueū ſiue hamū
Sed qđ facit in piſcib⁹ natu-
ra hoc facit in hominibus pava concupi-
ſcentia. ſez vt ita aude attendant ad de-

ctationem peccati qñ non aduertant diabo-
li hamum vel laqueuz qui pertrahit ad do-
lorem ſupplicij. **Unde dicitur. Ecceſ. iij.**
qñ ſicut piſces capiuntur bamo ita capiun-
tur homines tempore malo. Item pec-
catores ſimiles ſunt equis fluminalib⁹ quos
nulus fluminis gignit. qui ſic vocati ſunt ex
eo qñ equis terreſtribus in dorſo z iuba aſ-
ſimilantur. Ad de die in aquis morantur
ſed per terram de nocte euntes ſegetes de
palcuntur. Talibus ergo equis ſunt ſimi-
les qui in die pſperitatis poſiti ſub ags de
litiazum viuentes efficiunt voluptuoſi. ſed
ad noctem aduerſitatis z paupertat⁹ edu-
cti predones efficiuntur z morij. Dñi in nul-
lo tempore bene viuunt quibus vel abundā-
tia voluptatis vel rapacitatis penuria oc-
caſiones ſunt. Item peccatoz non pñt gi-
gnere ideſt ſacere opus meritozū niſi de-
ponat peccatū Cuius exemplū eſt in mu-
renula z ſerpente. Murenula enī vt ſiſid.
dicit nō iuenit niſi feminini ſexus Coit ar-
cū ſerpēte z ex eo generat aliā murenulam
ſed vt idem dicit ſerpens venenū deponit
anteqz cocat cum murenula. ſed poſt coitu
ſuū reſumit venenū. ppter qđ murenula
nec a ſerpente ledit nec generat aliquid ve-
nenofū vel ſerpentinū ſed ſibi ſimile natu-
ra. Quaſi igit ſerpens venenoſ⁹ eſt hō pec-
cato infectus. qñ venenū peccati nō depo-
neret murenulā bonā ideſt bonā actionēz
z meritoria nō gigneret. qñ alias cuz ma-
tre eius. i. grā vel charitate qñ mater ē ois
boni opis. iungere ſe non poſſet. Hoc tñ
nō imitabile ſz deteſtabile potius exiſtit. qñ
poſt murenule iunctionē ſerpens venenū
reſumit ideſt p⁹ receptionē grē qñ ad pecca-
tū redit ſcōa. **De. ij. Lās reuert⁹ ad vomitū**
ſuū. z ſus lota involutabro luti. Item
peccatores qđā ſiles ſūt canib⁹ maris. Ad
ſicut cāis ē aial mordens z nociuū i terra
ſic ē in mari piſcis canis terribilis ē. Dñi
ſicut Ambroſius dicit Lances z in mari z
in terra cauedi ſūt. Tales ſunt peccatores
qui nō ſolū in terra ideſt in tranquillitate
pacis ſed etiam in mari ideſt in cōmōtio

ne guerre et litis periculosi et nocivi sunt alii de quibus Apostolus. Philipp. tertio videte canes videte malos operarios. Del similes canibus terrestribus sunt predones qui nocent in terra. sed tanquam canes marini sunt piratae qui nocent in mari. Unde. Apo. i. Lorum. q. Dericulus in terra. periculus in mari. Item peccatores assimulantur aquilis. Nam quoddam genus aquile est quod rapit in aere. et tale generaliter timet omnes aures. Talis aquila representat superbiam superbiam in alto. rapiunt. quia gloriae et honoris celsitudinem que soli deo debet sibi rapere et usurpare contendit. Non ipsi cripiunt deo quod deus sibi incipit referuavit sed gloriam. iuxta illud. Gloriam meam alteri non dabo. Hanc aquilas sed superbia omnes aures id est omnes viri spirituales timere ac fugere debent quod Augustinus dicit in regula. Alia quocumque iniquitas in malis operibus exerceat ut fiat. superbia vero est bonis operibus insidiat ut pereant. Quodam vero sunt agiles qui rapiunt in terra. Talibus assimulantur avari qui circa terrena lucra tantummodo intendunt et interdum alijs rapiunt et violenter. Quodam autem agiles rapiunt in aqua. Et istis assimulantur luxuriosi qui se immergunt in aere voluptatum. Et dicit Aristoteles. quod talis aquila timet vulturum et cum eum videt venientem fugit ad aquam quam si exiret vultur rapit eam. Talis autem aquila vulturum pedem habet latum ad modum anseris cum quo in aqua se regit. alii vero diuisus cum vnguibus acutissimis cum quo pedas rapit. Sicut autem hec aquila timet vultures. ita luxuriosus timet reprehensorem et detectorem vel vulturum. id est mortem rapientem siue flagellum percussoris diuine. quod quidem si vult euadere. oportet quod recurrat ad aquam pernicitatis autem latus ad natationes aqua est affectus ad delectationem luxurie. Sed pes cum vnguibus ad rapiendum cibum prede est appetitus ad delectationem. Item peccatores assimilantur coruibus. Primo quod corui sunt clamosi et voces diuersas variant. Hoc cooperit superbia qui cum clamore imperat blasphemat

garrulitate contendit et vituperat. et sic multis modis incongruis varias voces formant. Secundo quod corui sunt dolosi furtime res capientes et abscondentes. Et hoc cooperit auarus qui dolis et fraudibus aliena diripiunt. Sicut nonacula acuta fecisti dolium. Tertio quod corui sunt immundi sed cadaueribus insidiantes et ex seriditate cibum querentes. Et hoc cooperit luxuriosus qui delectatur in carnis operibus seriditate et immundis. Isaie. xxiii. de cadaueribus eorum ascendet fetor. Item peccator qui de peccato gaudet cygnus similis dicitur potest. Nam cygnus in state morte perna in cerebro infixus canit et contra mortem omnium animalium per gemitu cantum redit sicut Ambrosius dicit. Nam tunc perna in cerebro infigitur quasi suggestioni prauae peccati corde consentit et tunc anima cooperit mortitur cum ipsum peccatum opere perperatur. Illi ergo ad modum cygni quasi cantant in mortis casu qui letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Item peccatores assimilantur cynomys. id est mus caninis de quibus loquitur psalmus. dicens. Diuites et venit cynomys et cynomys in omnibus finibus eorum. Nam talis musca est corpore magna et ventre lata et paruioris volatus quam alia musca. Item est multum pungitua carnis et viceratua. necnon corrosiua. insuper est multum sanguisuga. corpore ergo magni possunt dici superbi qui in carnalibus volunt magnificari. Unde superbi homines gigantibus comparantur Sapi. xiiii. Ab initio cum perirent superbi gigantes etc. Ventre autem lato sunt gulo si. qui ventrem implentes dilatant et extendunt. Harum volatus sunt pigri et accidiosi qui parua et rara bona operantur. Scindi sunt luxuriosi qui fetoribus viciorum carnalium pascunt et delectantur. multum pungitui sunt iracundi. sed corrosiui et viceratiui sunt detractores et inuidi. Item. Musca carnem sanam transiit vlcere insidet. sic demones et detractores. Sanguisuga. autem sunt avari et usurarij qui extorquendo dulciter pauperes sanguinem eorum sugunt. Pro-

verbiorum. xxx. Sanguisuga due sunt fide dicentes asser asser. Item peccatores sunt similes vesperilionibus. Desperationes enim sicut dicit Glossa super Ysa. i. In die illa proiecit deus idola argenti sui et simulacra auri sui: que fecerat sibi ut adoraret talpas et vesperilionem et lucem fugiat. Et quantum ad hoc signant luxuriosos qui latibula et tenebras querunt. Job. xxiiij. Oculi adulteri obseruat caliginem. Item pulvere lingunt et quantum ad hoc signant auaros qui terrena diligunt. psalmus. Inimicus eius terra lingens. Item oleum de lampadibus sugunt et in hoc significant inuidiosos qui de detractore bonorum gratiam auferre contendunt. Item oleum enim gratia per lampades vero viri per doli signant. Inuidi ergo homines quasi oleum de lampadibus sugunt cum ore viris peccatorum detractore gratiam auferre contendunt. Unde inuidiosus homo gaudet de malo alterius et dolet de bono alieno. Iuxta illud. Dicitur poeta. Inuidiosus alteri rebus marcescit opinio: sic ergo conat bonis viris gratias eorum occulte detrahendo auferre. Item in ruinis parietum se de die abscondunt: ideo signant superbos et tyrannos qui malignas et occultas vias quibus possunt alios ledere rimant. Item de die quasi sicut talpe ceci sunt et signant iracundos in quibus rationis oculus et nimio furore cecat. Item frigiditas sine nature sunt. Unde sanguis vesperilionis linitus super palpebras non sinit crescere pilos ut dicit Celsus quod ex frigiditate poros claudente creditur euenire in quo signat accidiosos qui efficiunt in spiritu frigiditate ut pili oculorum id est bona desideria mentium in eis non procedant.

Capitulum. lxxiiij.

Demones feruor et humilitas peccatorum mortuum resuscitant. quod ostendit exemplo fenicis. Est enim fenix avis. quam Philofoptum postquam trecentis vel quingentis annis vixit cum suam defectum semit nudam et lignis aroma-

tis facit in terra sicca: ut vento calido accendant: quibus quidem accensis sponte nidum ingreditur. et inter ligna ardentia incineratur. Et ex hoc cinere infra triduum quoddam vermiculus nascitur et paulatim plumam recipiens in volucre transformatur. Est autem avis pulcherrima paucis simillima in penitus solitudine amans: et ex modis fructibus cibum querens. Sic peccator postquam diuinus vixit in suis peccatis. et lucis vite vel status defectum siue per mortis metum siue per aliquod aduersum cognoscit: debet ex consideratione offense et contemplatione diuine iusticie: et insuper ex timore gehene atque mortis incertitudine tanquam ex aromaticis lignis struem nidum mereri. et hi respectus sicci. validi debent esse ut ipsius status facilius possit accedere nidum mentis: tunc ad cor suum penitens spontaneus ac cito introcat. et in predictis timoribus positus se perferat in predictis timoribus adurans in humilitatis cinere redigat. ex hac enim humilitate infra triduum penitentie culcet contritionis: confessionis satisfactionis novus nascetur vermiculus. id est animus humilis et plumas virtutum paulatim recipiens in completa transformabit volucre. id est in vite perfectum atque completum repletiuum habentem. Pulchritudinem in aspectu sancte contemplationis. Item habentem varietatem colorum in penitus. id est varietatem virtutum et gratie multifloras. amantem solitudinem sancte orationis et querentem cibum nudum sacre lectionis vel munde operatiois. Item penitentia liberat et defendit a temptationibus siue deceptioibus demonum quod per exemplum in mergulo. Nam qui rapaces aues mergulos persequuntur ad aquam confugientes submersiois beneficium liberant. Tunc rapaces aues mergulum inuadunt quoniam demones aiaz hois tetado circumuenire satagunt si aia confugiat ad aquas penitentie et scilicet in humilitate submergat liberat a fraudulencia demonum. psalmus. Tu tribulasti capita draconum. id est tentationes demonum in agnis penitentie. Item penitentia facit opa hois esse viua et meritoria. Cum exemplum appareret in

varijs matorib⁹ piscib⁹ qui dicūt troctē q
oua in aqua faciūt z ipsa aque fouēda cū
mitūt. z aqua tāq̄ blāda mater ea suscipi
mītūt. z creat z pīces ex eis format.
Es animat z creat z pīces ex eis format.
Sūt ergo opa hominū bona tāq̄ quedā
oua trectari que tūc in aqua pdeūt quā
do in x̄a penitētia sūt atqz ex ipsa in aq̄.
p̄ne lachrymose z cōpūctiue lachrymis vi
ua idest gratuita z fetosa. i. mētricia sūt.

Capitulum lxx.

Penitētes qui tepide z ociose
viuūt facilliter ad putredinē
peccati redeūt cuius exēpluz
apparet in piscib⁹. Nā cum
aqua vbi sūt pisces nō mo
uet nec renouat cito in putredinē v̄ritur.
Vnde in ea pisces corripūt. Similiter q
sūt in aqua p̄ne si nō renouat nec mouet
sūt in aqua p̄ne sollicitudinē facile a rēta
tionib⁹ corripūt z a peccatorū putredine
itez inficiuntur. Apostol⁹ ad Ep̄thios. iij.
Renouamini spiritu mētis vestre. Et c̄z
penitētes v̄rite penitētie mutāt mores.
Vnde assimilāt quibusdā aialib⁹ d̄ quib⁹
Ambrosi⁹ dicit q̄ cōtrariā naturā habent
in terra z in aqua sicut patet de leone.
Nā leo sicut ipse Ambrosius dicit cū sit
terribilis in terris in mari tamē est vulcis
sc̄z piscis leo. In quo signat q̄ aq̄ maris
idest penitētia amara hoīe immittit z fero
cē trāsmutat z cōuertit in vulcē. Et c̄z ra
na que est horrida in paludib⁹ in aquis
tamē est decoza z omnib⁹ fere prestat ali
mētis. In quo signat q̄ aqua penitētie ho
mines horredos z ipios facit gratissimos z
p̄re alijs acceptos. Et c̄z mustele odor gra
uis in terris suavis in aquis est. in quo ac
cipit q̄ ferētes p̄ malā famā. in aquis pe
nitētie efficiuntur redolētes p̄ gram. Et c̄z
lep⁹ est animal timidū in terris in mari
ho formidabile. sc̄z quia lauacrū penitētie
hominēs pusillanimes z pauidos magna
mines facit z fortissimos. Et c̄z lup⁹ ē in
terris animal rapies in aquis autē aial in
potēs. Vnde hos nescit lupos agn⁹ tunc
rc. Sic p̄ penitētia hominēs terribiles z

rapaces efficiūt benigni z misericordes.
Et c̄z potius in terra aial est inimicū in
mari. Vnde est aial mūdū. Vnde potius ma
rini vt dicit Ambrosi⁹ etiā iudicis sūt gra
ti qui tamē terrestres nō comedūt. In q̄
signat q̄ aqua penitētie purgat omnis im
mūdina culpe z ideo etiā immūdi p̄ pecca
tū luxurie in aquis penitētie efficiūt mūda
per cōtinētā. Et c̄z terrestris sc̄pio peni
cutit z venenū immittit. sc̄pio v̄o marin⁹
nō peuit sed reficit. In quo significat q̄
detractores z inuidi alios retro penitē
tes immutat in aq̄ penitētie z efficiūt be
nefactorēs. Et c̄z cor⁹ terrestris h̄z car
nis duritiē. marin⁹ v̄o cor⁹ h̄z carnis te
neritudinē. In quo significat q̄ penitētie
mare cor aridū z durū facit molle z deu
tū z piū. Vnde penitētia facit de corde
lapideo z rigido cor carneū z scribile. facit
eni de hoīe superbo humilē de bonie tra
deli z truculēto mitē zc. Et c̄z penitētes
quales debēt esse exēpla coturnicū veni
strant. Coturnix. n. mare trāsēs cū lassat
in aqua descēdit z vnā alā crigēs velū fa
cit. Coturnices et accipitrē timent nec de
terra surgūt. Quidē enim vidēt. Sic quoqz
peccator trāsicens p̄ mare boi⁹ seculi cū se
lassum sentit et grauedine peccati; debet
si vult euadere se hūiliando descēdere in
aquā penitētie: z cū vna ala. i. timoris in
ista aqua. i. penitētia se tenere: aliam v̄o
sc̄z sp̄e surū ad deū crigere qz sicut v̄z ti
mere de iusticia ita debz sperare de misē
ricordia. z h̄ ala spei crit velū ducēs cum
ad pia opa. Debet autē peccator penitens
p̄cipue z timēdo cauce accipitrē. i. dia
boli seueritatē qz tūc maxime cōtra hoīes
seuit cū sibi rebellasse cognoscit. Et iō cuz
eius presentia penitēs tērat⁹ aduertit v̄z
in terra manere. i. hūilitate se tenere. Anto
la eni humilitas vt dicit beatus Antoni
us est q̄ euadit diaboli laqueos. Vel non
v̄z de terra surgere. i. ab humili oratione.
Et c̄z coturnices per terrā cūssime cur
runt specie suā diligūt z vociferādo se ma
tuo requirūt: vt dicit Ambrosius. Illi et

qd per terram cūssime currūt. qui licz in
terra positi vehemētē tamē celestia dili
gunt. Nam qui amat vehemētē currit ve
locius z p̄uenit citius sicut dicit Ber
nardus. Ille v̄o diligit suā sp̄m q̄ dili
git quilibet hominē. Nam p̄cipatione
specie plures homines sūt vnus h̄o sicut
v̄o p̄bitus dicit. Vbi ergo est nature
vnitas debet et simul esse vnitas charita
tis z cōcordie. Debet etiā diligenter bo
mo suū quilibet regere p̄orinū quem
sentit errando p̄isse. sine vociferando ad
ipm per predicationis vel exhortatōis cla
more sine pro ipso vociferādo ad deū p̄
fecte orationis feruorē. Et c̄z coturnices
p̄ gratissimo cibo habēt semina veneno
sa: comedūt eni elieboz qd alijs est p̄ni
ciosum. z patiunt et coturnices morbū ca
ducum sicut homo. Quasi autē venenosa
semina elieboz sūt oportunitates z occa
siones peccandi: qbus si penitēs pascit sc̄z
vt in eis delectet morbū caducū patitur
idest recidivū peccati. Et c̄z penitētes de
bene esse siles ciconijs: p̄mo quidē qz ci
conia est ad se purgādū ingeniosa. Nam
quādo cibo grauari se sentit aquā mari
nam in rostrū recolligit quā ad interiora
trāsmitit z sic cibū induratū remollit. z
inestina mūdādo superflua eicit. Sicut
autē cibis supflū v̄t malus granat stoma
chū ita z peccatū quat vel angustiat aiaz.
Qui ergo se purgare desiderat aquā ma
rimaz habeat. i. ita purget interiora vt ama
ras lachrymas effundat quā necesse ē vt
etiā rostrū recolligat: sic vt ad ventrē pur
gandū eam ad inestina trāsmitat idest i
ore suo peccata sic cōpūctus confiteatur
z dicat vt confessio sua humilis ad purgā
das peccati feces compunctionis aquam
idest lachrymarum virtutez ad interiora
mentis trāsmitat. Et c̄z ciconia
est ad se nutriendū v̄tiosa. Nam serpen
tum vesat onis: et eis estā dar gratissi
mam pullis suis: Quis autē venenosa co
medat venenū m̄i coz ipsius naturā non
superat nec imitat s̄z est ei nutrimentū

quod tamē multis aialibus est venenū
Nā vi calozis qui in ea dominatur vir
tus veneni extinguitur. Quasi autē oua ser
pentum tentationes sunt malignoz sp̄i
tus que licz animalibus. i. hominib⁹ car
naliter viuētibus sūt venenū sp̄ialibus
tamē prebēt proficiū nutrimentū. Nam vi
amozis qui in eis accēditur tēntans neg
tia penitus superat. Et c̄z ciconia ē
cōtra serpētes vigorosa. Nam eos r̄ostro
penit occidit z comedit. Serpentes q̄pe
rostrō ciconia penitit qz frequētē orando
cōstrēdo hūiliter malignos sp̄i⁹ penitēs
cōfūdūt. Tūc v̄o illos occidit cum seruoze
penitētie lachrymaz inundatōe tēratio
nes penitus coz extinguit. Vn̄. Psalms
sa. Tu tribulasti capra draconū in aq̄
qz videlicet in aq̄ lachrymaz extinguit
tērationes demonū. Sed adhuc ser
pētes ciconie comedūt. qz videlicet ex ten
tationibus demonū nutrit z conualescit
humilitas penitētiū. Et c̄z cico
nia est hūanc societatis amatoria. Et iō in
domib⁹ boiuz nidū p̄dit. Sic et glibz peni
tēs amare d̄z societates boiuz. i. r̄onabiliū
z masuete. viuētū est. n. h̄o aial r̄onale z
masuētū nā. nū q̄ bestialius hoīe r̄onē ha
bente z ratione non vtente. Similiter q
crudeliter viuūt non homo vici debet sed
feris z beluis similibz existit. Et idco qui
cumqz cum talibus habitando vel conuer
sando cōmunit nō nidum in domibus ho
minum sed inter bestias ponit fm illud.
Job. xxx. Frater sui draconum z soci⁹ stru
cionum. z Ec̄. victum est. Cum sc̄pio
nibus habitas. Ezechiel. secundo. Qui
to quia ciconia nidi sui vel loci est diligen
ter conseruaria. Nam nidum vel lo
cum quem prius accipit de facili non di
mittit: sed quando circa h̄yemem recedit
nidum terra operit z virgulas z spinas
cum luto coniungit ne a vento dissipari
possit. In reditu autem suo eundem lo
cum occupat. z contra occupare volentes
pugnando cum defensat. Similiter peni
tens nidum mentis diligenter custodit.

Nam in eodē loco. i. eodē hūilitatis de spectu quē prius accepit persistit vel qz p-ns acceptam gratiā nunq̄ deserēdo amittit. S; si h̄yem' aduersitat' imineat ita vt circa exteriora trēdēt ad sp̄s curē cū opor- teat terra hūilitatis cooperit nidū mētis virgulas z spinas. i. abstinentias asperas cū luto corporis iūgit: vel qz iūgit asperitas carnis cū luto hūilitatis ne. s. a vento superbie vel a tēratione cūcupiscētie vultu pari possit. Cū h̄o ab exterioribus curis reuertit ad secreta cordis eādē locū de- cupat. i. nidū hūilitatis: quē etiā circa sup- bos demones ipm nitētes diripere virili ter defendit. C; h̄e penitētes semp debēt respicere ad meliorē exemplū z in hūilitate penitētie semp abscondere sua opera. z exemplū istius doctrine apparet in strutio- ne. Nā strutio qm venit temp' vt oua po- nat ad piades oculos lenat. nō enim oua ponit nisi qm illa ascendit cōstellatio. Cuz autē hanc stellā oriri viderit arcā maris fodit: oua ibi ponit z sabulo operit: stans querit: qz calcfacta arena seruo: solis oua excoquit z in ipis pullos pducit: qui cū fra- cta testa educti fuerit tē mī eos recolligit. z tāq̄ filios rēgnoscat. C; h̄e strutio nāt- odit equā ita vt equ' cū sine terrore vidē n̄ possit sed si equ' ei occurrit tanq̄ extra ho- stem alas erigit z alax strepitu fugere ipz cogit. Sicur ergo oua ponēs strutio aspi- cit ad piades ascendentes. ita penitēs ope- rādo aspicere debet ad maiores. i. magis p̄ficiētēs sū illud Apostoli p̄ime. Corin- thioz. iij. Emulamini charismata melio- ra. Et cū viderit hoz exempla more pla- dum stellaz fulgentia tāc debet in arma maris ponere oua sua. i. an penitētia gra- ui z amara perficere opera z debet illa sa- bulo operire. i. an hūilitate custodire z non viterius illa videre. i. ad supbiendū vel oñ- dendū aspicere z tūc calcfacta arena. i. fer- uefēte penitētia seruo: solis. i. amor dei il- lam incedit z fetus inde multoz bonoz opoz producit. quos cū testa fracta. i. car-

ne mortua ante cōspectū dīstricti exami- nis fuerint producti. tūc eoz mater. i. ani- ma penitētis clarior recognoscit: tanq̄ suos fructus recolliget gloriofos: debet ta- men hīc strutio. i. penitētis equū. i. peccatū quo anima portat ad mortē velut suū bo- sicū pessiferū fugere virtutū alas contra ipm erigere atqz capz strepitū. i. conatu z actu ipm in fugā vertere. i. a se repellere. C; Item penitētib' reuertētib' ad deum matime demones tendūt laqueos tenta- tionū qd patet per creplū in turdis. Nāz turdi sicut dicit Ambrosius in fine antū- ni z h̄yemis confinio quasi exacta estate se referūt. i. ad nos redūt. qbz nos mo- limur insidias z diuerso genere nūc infi- da sepe decipere nūc visco fallere nūc la- queis eos captare contēdimus. Similit- ter penitētib' ad deū z ad iusticiā rede- untibus demones velut boies turbas di- uersi generis mollitūtur insidias. z nunc eos infida sepe. i. tentatione dignitatis z superbie decipere nūc visco luxurie fallere nūc laqueis auaritie eos cōsedūt capere. propter quod q ad deū accedit monetur. Ecclesiasticū. iij. Filij accedēs ad seruitutē dei sta in iusticia z timore z prepara aiaz tuam ad tentationē. Adilitia enīz est vita nostra super terrā. Habemus enim tres boites. s. carnem mādū z demonem zc.

Capitulum. lxxj.

Regrimos z viatores esse in suo itinere pia- charitate inuandos mi- ui ostendūt. Nam mil- uis vt dicit Ihdor' cu- culos in spatulis susci- pit z ne deficiant pro- pter longa spacia itineris a partibus dī- spanie secū ducit. Si ergo milui hoc au- bus illis faciūt que secū eiusdem speciei non sunt quanto magis ergo debet hoc homo facere hominē z christianus chri- stiano non solū eiusdem nature sed z fi- dei eiusdem consorti. Ecce irrationalia vo- lucres tam rationis q̄ virtutis iura ne-

scītes legem in ebaritatis odimplent. de qua Apostol' ad. Galatas. vi. Alter al- teri onera portat z sic adimplebitis legē dicit. Non igit conuatozē tuū etiam mi- noxem vel debiliorē cōtemnas aut de- relinuas sed magis ei' debilitati compari- ens cura habear. vt sis salte similitis illi fa- maritano quē etiā euāgelica narratio cō- mendat. qui inuētum in via vulneratum iuncto suo imposuit: in stabulū duxit. vul- nera curare studuit z tādē stabulario cū precio cōmendauit. Ecce enim q̄ multa babes charitatis obsega. pietatis officia z superne cōpassionis crepla. vt tu quozq; si- militē facere z fatagas.

Capitulum. lxxij.

Pfecti viri assimilant' optimis piscib'. Nam ipm. Auicēnam illi sūt optimi pisces q morā in aquis alit. Propt quod de marinis illi sūt laudabiliores qui nō alibi q̄ in altissimo pelago puerant. C; Item qui in aquis dis- cooptis vbi pstant libere venti meliores sunt alijs qui cōtrario modo se habent. z meliores sūt illi qui sunt in aquis fortissi- me agitati q̄ in aquis nō motis. Ex qb' collige q' illi pisces sunt optimi qui morā in aquis multis dilcooptis z toxissime mons. Similit' illi viri sunt perfecti z op- timi qui sūt alii p' cōtemplatōis sublimitatē Ihaic. iij. Ecce intelliget seru' meus exalta- bit z eleuabit z sublimis erit valde. C; h̄e qui sūt discoopti per cōuersationis simpli- citatē quia in hominib' fictis z cooptis per hypocrisim nō pstat veni' spiritus s- cti. Sapient. i. Spirit' s. discipline effugiet fictū. C; Item qui sūt agitati per operatio- nis mobilitatē. scz qui nō ocio vacāt sed in bonis opibus assidue laborāt. Ecclesia stes. i. Quodcūq; potest facere māus tua iustit' operare zc. C; Item pfecti z viri

spūales similes sūt auib' p̄de. que sicut. Ihs dicit in. iij. libro de animalib' sūt vo- latus altissimi z velocissimi. z vī acutissi- mi z animositatis p̄narum sicut patz in aq̄la falcone z h̄mō. Similit' etiā viri p- feci sūt altissimi p' conuersionem Apo- Iob. iij. Nā puerfano in celis ē. C; h̄e velocissimi p' dilectionē qz q amat opat' veloci' z puenit cit' vt dicit bea' Ber. C; h̄e sūt acutissimi p' cōtēplationē Job. xli. Nunc sublime vidēt. C; h̄e sūt animosissi- mi p' spirit' vigorē. Nam iust' quasi leo p̄fides absqz terrore erit. vt dicit. Ihdor. xlvij. C; h̄e pfect' homo assilat a deo. Quidio. ppter volatū. Nā ardea vocatur quasi ardua ppter altos volat'. Formidat enī imbres z volat sup nubes vt icz. p̄cl- las imbriū scire nō possit. Cū autē vola- uerit significat tēp̄tate. z hāc autē qdā tā- tulū vocāt. Similit' pfecti viri timētes ne instigare diabolo pcellis p̄secutorum inuoluāt intētionē suā supra oia tēporalia collocāt z in serenitatē celestis patrie vbi facies dei sp̄scat mētēs lenāt. De talib' viris sūt Grego. g. de se ipō refert in dia- logo q' talis erat ei' anim' dū in mona- sterio fuerat q' illi labētia cūcta suberāt. z reb' oib' que voluāt eminebat. z nūq̄ nisi celestia cogitare p̄sueuerat. Apo. Col. iij. Que sur sū sunt sapite nō que sup terram. C; Secūdo ppter nidū qz licet auis ardea in aquis cibū q̄rat tamē in siluis z altis arborib' nidū locat. Quia pfect' quisqz li- cet h̄m corp' pascat reb' labētib' z trāsi- torijs. tamē sp̄e suā ponit in supnis z sp̄i- tualib'. Dñ Ihdor' dicebat. Adibi ad- berere deo bonum est ponere in domino sp̄e meā. C; Tertio ppter zelū. Nā ardea p' pull' zelat z ne ab alijs auib' de nudo ra- piat' defēdēdo laborat. Sic viri pfecti pro subditis laborāt ne a p̄auis puerāt. z de- nido fidei catholice seu a recentudie iustitie subtrahāt Job. x. Non' pastor aiam suam dat p' ouibz suis. Quilibz etiā vir pfectus toto posse pugnare debz ne accip' vel as- sect' h̄m quos habz in nido aic a de-

mone vel ab alio rapiat. *Ecc. iiii.* Pro in
sticia agonizare p aia tua etc. Quarto
propter colorem q: quedam ardee habent
colorem album quedam cineriscum. In
quorum primis mundicia in secundis ve-
ro penitentia designatur. Nam spiritua-
les viri et intus in mente mundicia et extra
in carne penitentia decorantur. Sic Job
qui de puritate iam dixerat. *Donc defici-
am non recedam ab innocentia mea*
Job decimo sexto vtro de penitentia ad-
didit. *Ago penitentiam in favilla et cine-
re* Job. xliij.

Capitulum. xvij.

Reservantia in bo-
no opere est habenda et
multiplicitas siue varie-
tas operis est plurimu-
que vitanda et hoc ex-
emplo apis. Quia scilicet
apes ut Aristoteles
dicit in libro de anima

libus quando extra exit siue volat ad vi-
ucrosos flores non intendit nec unum flo-
rem dimittit et ad alium vadit donec in il-
lo flore inuenit quod querit. Et sic etiam
simili modo in varijs actibus homo se
occupare non debet: intra illud *Ecclesia-
stici* vndecimo. *Fili ne in multis sint actus*
tui. Nam animus quid em hominis ut
dicit *Gregorius* du confusa mente diui-
ditur ad multa et varia fit minor ad sin-
gula. Et ergo in illo opere videlicet bono
quod incepit tandem homo debet perfi-
cere sicut illud inuenit proficuum et salu-
bre *Seneca*. *Fastidientis stomachi est*
multa degustare: sic est fastidientis ani-
mi multa opera inchoare. *Apostolus* ad
Hebr. primo *Qui cepit in vobis opus*
bonum ipse perficiet. Et *Matth.* decimo
Qui perseverauerit usq: ad finem hic
saluus erit.

Capitulum. lxx.

Ringuedo anime inte-
rior per ipsa penurie
asperitatem angetur: et
per abundantie vber-
tates minuitur. Cuius
rei quidem exemplum
in mergulo monstra-
tur: qui in hyeme qua-

do est tempus penuriosam et asperum
plurimum impingatur quod accidit
propter motus paucitatem sed in estate
quando est tempus fructuum vbertate
refertum carnibus et pinguedine spolia-
tur: quod accidit propter volatus fre-
quentiam. Mens enim deo vedita dum
ex exterioribus rebus per paupertate-
tem erimitur ab internis sollicitudinum
quietatur motibus: quantoq: magis si-
bi quiescens intendit tanto diuina gra-
tia vberius pinguescit. Cum vero volubi-
lis mens rebus exterioribus affluat hanc
ipsa cura reru et interna sepe sollicitudine
et extrinseca occupatione conuoluit. atq:
ita paulatim fit: q: ex ipsa inquietudine
mentis diminuta deuotionis pinguedi-
ne anima marcescit. *Vnde* *Seneca*. xli.
*Post annos fertilitatis secuti sunt im-
mediate anni sterilitatis. quia nimirum*
post abundantiam corporis sequitur at-
tenuatio mentis. *Job*. xvij. *Attenuetur sa-
me robur eius* etc.

Capitulum. lxx.

Predicatores quales esse de-
beant in vita et doctrina et
prudencia ostenditur in ani-
bus prede quibus ut *Aristo-
teles* dicit natura rostrum
curuum et acutum dedit ut predam forti-
us retinerent. et carnes facilius laceran-
rent. Tales etiam sunt pauca carnis et pe-
nositatis ut sint volatus velocioris. Lau-
dam habent subtilem et longam et tenu-
em qua se in volando regunt. sicut gu-
bernaculum regit nauem. *Predicator*

itaq: tunc habent rostrum id est os cur-
uum quando ad seipos reflectunt quod
alijs dicunt scilicet ut ipsi impleant ope-
re quod alijs suadent sermone. Nam id
quod curuatur versus seipsum reducitur.
et hoc necessarium est ad predam quam
reperunt id est ad gratiam vel mercedem
quam predicando acquirunt non per-
dendam sed conseruandam. *Item* de-
bent habere rostrum id est os acutum id
est penetratiuum et incisuum ad percu-
tiendum corda carnalium et ad laceran-
dam siue amputandam vicia eorum.
Ysaie. xliij. *Posuit os meum dominus*
ut gladium acutum. *Item* debent esse
pauca carnis id est parum de carne cura-
re et multe penositas id est in pennis
virtutum abundare. *Item* debent esse
velocis volatus id est obedientie prom-
pte. *Vel* ille velocius volat qui seruenti-
us amat. *Item* debet hinc cauda. i. discre-
tionis prudentiam que caude assimila-
tur. quia prudentia exitum rei prospicit.
Vnde *Boetius*. *Rerum exitus pru-
dentia metitur. Hac autem cauda ro-
ta vita gubernatur et regitur sed de-
bet hec cauda id est hominis prudentia*
esse longa quo ad preteritorum memori-
am: subtilis quo ad presentium intel-
ligentiam. sed non nisi tenuis esse potest
quo ad futurorum prouidentiam quia cogita-
tiones mortalium timide et incerte pro-
udentie nostre dicitur Sapientie nono.
Item nota q: predicator qui est mun-
dus in opere et portat christum in corde
timetur etiam a demone. Nam gallus
preciosum lapidem quendam nomine al-
lectorium in ventriculo secum portat pro-
pter quem eum leo formidat et marinus
si pennis albus ipse sit ut dicit *Plinius*
Gallus ergo qui lapidem portat in ven-
tre est predicator sanctus qui christum
portat in corde quem si in pennis fuerit
albus id est in operibus mundus etiam
eo timet ipsum id est malignus spiritus
de quo dicitur prima *Petri* quinto. *Ad-*

uersarius noster diabolus tanq: leo ru-
gens circuit etc. *Item* predicatorum de-
bent esse similes aquaticis anibus que
habent rostra lata et gramina et radices
aptius carpant. Quasi enim latitudo ro-
stri est dilataio verbi. Ad hoc enim pre-
dicatores auditoribus verba declarado et
inculcando dilatant ut verborum grami-
na et radices peccatorum de cordibus eo-
rum euellant. *Item* habent colla lon-
ga ut de profundo aque facilius victum
trabant et longo quippe collo vocalis spi-
ritus non statim emittitur: quia per arte-
rie longitudinem transiens aliquantulus
immoratur. *Vnde* quasi vocis sonus ex
collo longo egreditur cum predicantis
verbum cum solerti meditatione profer-
tur. *Vnde* *Psalmista*. *Os iusti medita-
bitur sapientiam et lingua eius loquetur*
iudicium. *Per* ipsam longitudinem au-
tem colli de aque profunditate victus fa-
cilius trahitur quia per cogitatione moro-
sam quasi de profundo aqua id est intimo
sensu scripture illa qua mens fidelium pa-
scitur doctrina predicantis educitur.
Item predicator debet esse similis pi-
sci stauro de quo dicit *Ambrosius*. q: so-
lus inter pisces ruminat. Quod proprie
conuenit predicatori scilicet sacre scri-
pture verba per meditationem continua-
m ruminare. *Vnde* *Psalmista*. *In* le-
ge eius meditabitur die ac nocte.

Capitulum. lxxj.

Predantes alios effi-
ciuntur ipsi frequenter
preda aliorum. *Vn-*
de sunt similes pisci-
bus. Nam sicut *Ambrosius*
dicit quidam
pisces se mutuo deuorant et fit sepe esca minor maioris. *Rur-*
sum dum ille maior deuorat alium ipse
postmodum ab alio deuoratur. *Vnde*
Aristoteles in libro sexto de animalibus
dicit q: carabo vincit pisces magnos
et comedit. Sed pulipes vincit cara-

bonē & ipm comedit. Vñ Ysa. quadrage-
simo tertio. De qui pcedarū nonne & ipe
pre daberis.

Capitulū. lxxij.

Relatus dz de subditis ve-
lut de spiritalibus filiis vi-
ligentissimā habere ac gere-
re curā. & hoc exemplo vide-
licet ceti sine balene piscis
q scz suos catulos mira curā perbibet soue-
re. Nam miro amore eos diligit & in pe-
lago secū longo tempore circūducit: & si
eos ab arenax cumulis ipe dū cōrigit
aque multitudine in ore colligit & sup eos
effundit: sic eos a periculo liberās ad pe-
lagus reducit cōtra oīa pericula se p eis
exponit & semp eos inter se & mare in lo-
co tutiori ponit: qñ tempestas inualefcit
filios adhuc tenellos in vētre sumit quos
serenitate facta sine aliqua lesione emittit
sicut dicit Jozach. Sicut etiā dz prelar⁹ sub-
ditos velut filios magno amore diligit
& eos p hui⁹ vite pelagus, pcellosū sollici-
ta dilectōe deducere. eos si arenax cumu-
lis. i. diuitiay vel rex tgaliiū curis vīdeat
ipe dūri oris sui aqua. i. cōhortatiōis vī cor-
rectiōis doctrina studiosus adiuuare dz
etiā pro eoz salute se periculis quibusqz
exponere. qz bonus pastor ponit animaz
suā pro ouibus suis &c. Debet et eos de
dubijs in tutiori pre ponere & locare & si
erugat persecutionis tēpestas illos quos
magis tenellos. i. magis debiles viderit.
debet in vētrem. i. mētis affectū vel inti-
me sollicitudinis curā colligere & tenere
eos suis monitis & auxilijs roborādo & se
curando quousqz tranquillitas reddat.
Sic etiā paulus faciebat qui dicebat ad
Gal. iiii. Filioli mei quos iterā parturio
donec fouetur xps in vobis & ad vbi
lippitescis primo. Et qz habeaz vos in cor-
de meo &c.

Capitulū. lxxij.

Resumptiofi & supbi semper
altiora sequuntur prudētes &
humiles ad cōgrua sibi ten-
dūt. Cuius rei exēplū appa-
ret in falconib⁹ & muscardis
sive alicis. Nā falco ē auis multū animo
sa. Inuadit eni ipa aues lōge se maiores:
pctore & pede eas pctores: cui sūis est bo-
mo p̄suptuosus & audax q ad ea q se exce-
dūt inuēdit cōtra illud Ecclesiastici. iij. Al-
tiora te ne quesieris & fortiora te ne scru-
tatus fueris. S3 muscardus quē alig di-
cunt alicū cū sit auis pua paruulus capit
aues & iō signat sobrietatē humilii. De
quoz numero fuit psalmista. Neqz am-
bulau in magnis neqz in mirabilib⁹ sup-
me. Et p̄tē p̄suptuosū qui nimia & labo-
riosa assumūt cito deficiūt. Nā sicut dicit
Aristoteles in libro. vi. de animalibus galli-
ne q multū ouāt cito moriunt. Quid eniz
sūt galline multū ouātes nisi p̄suptuosū q
dam nimios labores assumēt & pluri-
ma opa & magna inchoātes. Nā nimia
cito deficiūt. qz & si vires eis ad inchoādū
assint ad p̄sequēdū tñ seu ad p̄ficiēdū nō
suppetūt & iō consiliū. Ecclesiastici. xi. Si-
li ne in multis sint actus tui.

Capitulū. lxxij.

Rosperitates duntum bo-
minum & peccatorum assi-
milantur cuidam aui que
bubo dicitur. Bubo enim
auis est onusta plumis. sed
pigritia detenta & debilis ad volandum
in sepulcris mortuoz die ac nocte morat
& fertur futuruz malum p̄cedere & loci
vbi habitat solitudine nunciare. vt dicit
Isidorus. Quasi ergo bubo onustus p̄-
nis est peccator habūdās diuitijs & h qz
piger est valde ad exercitiū bonoz operū
& et debilis ad cōtemplationis volatū ma-
nensqz in sepulcris mortuoz. i. setore ope-
rū seu peccatorū carnaliū ē ci ipa sua p̄spe-
ritas future desolationis p̄noticiū & eter-

ne dēnationis iudiciū: Vñ Luce. vi. De
vobis diuitib⁹ q habetis cōsolationē ve-
stram in h mudo: ac si aptius dicat. Ipa
vestra solatio quā nūc in p̄senti recipitis
ve vobis superuenturus significat eterne
dēnationis. Boetius fortuna est quodā fu-
ture calamitatis iudiciū.

Capitulū. lxxv.

Rudens homo tēpora
diuidit: qz p̄tē geti mē-
tis cōtēplationi & ora-
tioni & p̄tē necessitati-
bus corporis p actiōis
labore distribuit & cō-
cedit. Est eni vulturi si-
milis. De quo dicit Aristot. venat a meri-
die vsqz ad noctē & ab ortu solis vsqz ad
meridie in silentio reqescit vt eius exēplo
videlicet hō instructus parti vacet geti ora-
tionū & partem inēdat venatū. i. p̄cura-
tionē necessariorū. Vñ Psalms de Dau-
ido Apostolo refert qz vt tradūt sancti do-
ctores a mane vsqz ad horā quintā labo-
ri manū infusebar vt inde victū acgre-
ret & inde vsqz ad vesperam intendebat
publice disputationi.

Capitulū. lxxvi.

Rognandū est cōtra diabo-
lum. sicut pisces cōtra coco-
drillū. Nā cū cocodrill⁹ pu-
gnat cōtra cetū fugiat pi-
sces ad caudā ceti. & ipe pu-
gnat p se & p eis. & videns cocodrillus qz
vincere non possit fetidissimū fumū emi-
tit in aquā. S3 cōtra cetus odorifero fu-
mo de ore emisso fetidū illū belue odore
repellit. Si ergo aliquos cocodrillus. i. dia-
bol⁹ p̄secutiōib⁹ ipugnat ad caudā ceti. i. ad
vltimū vite christi. i. ad exēplū crucis &
passionis xpi fugiat qz si passio xpi ad me
morā reuocet nihil est adeo vix qd non
equo animo toleret. Ipse eni cōtra diabo-

lū p nobis pugnat & vicit. si No fetore
carnis & de carnalib⁹ illecebrā issest odorē
oris. i. vīute deuote orōnis repellat. Et no
tandū qz quidā dicūt idem esse cetū & ba-
lenā: sed Isidorus distinguit inter ea per
h q balena est piscis mire magnitudinis
que aquā emittit in altū. qd nō facit cet⁹.

Capitulū. lxxvij.

Religionē intrare volētes
vel statū mutare queren-
tes illā religionē vel sta-
tū magis cōpetit eoz di-
spōsitioni & cōditioni: vi-
delicet exēplo auū q sūt
varias cōplexiones sibi varia habitacula
querūt. Vñ que magis sūt frigide & bū-
de paludes & flumina inhabitāt. p̄pter ci-
borū assignationē & pullificationē vt sunt
merguli anates & cygni p quos intelligū-
tur homines qui corpe vel spū infirmio-
res sūt quoz est assumere status humilio-
res: sive p̄pter nutrimentū si sūt corpe de-
biles vel infirmi vel p̄pter nidum. i. babi-
tationis locū. Quia interdū etiā periculo-
sum est quibusdā spiritualiter in aliquib⁹
locis manere sive quo ad pullificationem
.i. ad regulariū opey laborem. Volatilia
No q calidioris sunt nature mōtuosa lo-
ca & rupiū concava inhabitāt. per q signi-
ficantur illi qui sūt fortiores corpe & spū
tu feruentiores qui securius assumere et
p̄nt status altiores & difficiliōres. Et
item religiosi in cōgregatione viuētēs debēt
esse similes gruib⁹ vel anserib⁹ p̄cipue
siluestribus. De enim simul vadūt simul
comedūt spēm suā diligunt regem sibi cō-
stitunt. De etiā grues vel anseres silue-
stres ordinate volāt. & si aliquando inter
se pugnat mor recōciliatē simul volant &
a societate pristina nō declināt. De etiā
futuram tempestatem cognoscunt. Quia
imminente tēpēstate clamāt vigiliās ordi-
nant et in vigiliādo vocey capz alternāt. vt

dicunt Basilius et Ambrosius. Aristoteles tamen in secundo libro de animalibus addit quod illa que vigilat lapillum in pede tenet ut sic si forsitan dormiret casu lapilli se extiraret. Dicit etiam idem Aristoteles quod rex earum semper se deponit primo et semper primo de terra se erigit et circumspicit si quem venientes viderit clamare incipit et eas ad custodiam munit. In eo ergo quod simul vadunt et comedunt docent religiosi et in congregatione viventes communitate diligere et singularitate fugere siue in cibo siue etiam in alijs. Debet enim religiosi vivere siue proprijs sed oia omnia erunt sicut Apostolus oia legunt cogita fuisse. Sed in eo quod spiritus diligunt docent religiosi sua congregantur et religionem precipue diligunt. In eo autem quod regem sibi constituit docentur sibi obedientiam vivere. In eo vero quod ordinate volat docentur modeste et ordinate incedere. Et in hoc quod cito recedunt et iterum conficiunt docentur iras seu lites si aliquando accidit cito terminare et per remissionem vel oblivionem iniuriarum pacem et charitatem pristina reformare celerius. Et in eo quoque quod tepestates sentiunt docentur futura pericula vel tentationes sollicitate precavere et eis ingratibus ad deum clamare. Et in eo etiam quod vigilat et vigilando voces earum alternant docentur quod debet se vigilanter custodire et per mutua conversationem successivum laborare. Proclarus autem qui per oibus debet sollicitus esse debet lapillum id est humile christi exemplum qui fuit lapis angularis semper in pedem in affectu mentis vel aspectu habere. Christus enim dixit. Ego sum pastor bonus et bonus pastor ponit animam suam pro oibus suis etc. Unde sono istius lapilli id est consideratione vel imitatione istius exempli fugatur omnis somnus et negligentia prelati. Item ipse etiam prelatus debet quantum sit maior ceteris omnibus ratione dignitatis tamen se primo deponere id est primus esse omnium in operibus humilitatis. Item de terra se erigere scilicet per studium sancte orationis et con-

templationis vel primus esse in contemptu terrene cupiditatis. precipue autem quando in passivis sunt subditi. Id est consolatione corporis debet circumspicionem mentis prelati circa eorum custodiam erigere et habere et si aliquid aduersum vel obnoxiorum eis accidere senserit monendo et corripiendo clamare.

Capitulum lxxvii.

Renouatur anima spiritualiter sicut aquila. Unde dicitur. Ps. Renouabitur sicut aquila iuuentus tua. Dicit enim Augustinus. quod aquila in senectute paritur caliginem in oculis et grauedinem in alis. propter quod fontem aque querit super quem volando quantum potest ascendit et sic ex labore et calore aeris stomachus calefcit fortius et ita porris aperitis et pennis laxatis. subito in fontem se cadere permittit ubi mutatis plumis et caligine purgata in oculis quasi renouata vires resumit. Et sicut dicitur super psalmum. Lum sennerit incuruatur eius rostrum: ita ut vit possit sumere cibum. Petram igitur querit supra quam rostrum percussit et allidit: sic onus rostri deponit. cibum capit et resumptis viribus iuuenescit. Sic anima per peccatum vetusta cecata et aggravata si aliquando exurgat ab actionibus terrenis et alius in seipsum eleuetur considerando statum siue mentis suam perpendens miseriam accenditur in ea fortior calor compactionis et tunc si se projiciat in fontem lacrymarum renouabitur. et si rostrum id est os cordis grauatur et ita ad terram incuruatur sic ut spirituale escam sumere non possit percussit illud ad petram christum considerando exemplum quo omnia contempta uere docuit et tunc rostri curuitudo frangitur id est affectus terrenus corrigetur et dirigetur ad deum. Item renouatur a victis animis: sicut accipiter in plumis.

Capitulum lxxix.

Sancti et perfecti viri as simulantur columbis: sicut illud Ysaie. Qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras suas.

Nam columba quidem est pacis nuncia. Unde in signum pacis et reconciliationis ranium oliue ad arcam deuolit. Sic etiam sancti viri pacem predicando annunciant Ysaie. Quam pulchri super montem pedes euangelizatis pacem etc. Annunciant etiam predicatores sancti pacem peccatoris id est conscientie penitentibus. pacem temporis diligentibus et pacem eternitatis persistentibus. id est per seuerantibus. Secundo columba est simplicitatis forma. Laret enim seculi malicie. Sic etiam sancti viri sunt simplices id est sine plica malicie siue duplicitatis: sicut illud Matthei. Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut colube. Tercio natura est munda: non enim immunda comedit sed munda grana eligit. Sic sancti viri student in omnibus esse mundi sicut illud Iob. Abundantia seruauit animam meam. Unde mundiora grana. id est opera vel exempla sumunt: immunda vero fugiunt sicut illud. Cor. vij. Immundus ne tetigeritis. Quarto est prole secunda. Nam columbe in regione calida oia tempe pulli ficat semel in mense. Unde Aristoteles dicit in sexto de animalibus quod decem vicibus ouat in anno communiter: et quandoque undecim vel duodecim. Et ideo super ualde fecunde. Sic sancti viri secundi esse student siue in pullificatione spiritualium filiorum quos deo generat: siue euangelice et doctrine sicut illud. Corinth. iij. In christo enim iesu per euangelium ego vos genui vel saltem fecundi sunt fecunditate bonorum operum. Sumus enim domini nostrorum operum quemadmodum et nato: sicut dicit psalmus i. Et sic. Quis coluba est picta? emula

Iob. xxxix. Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. Tria enim sunt que faciunt ad eius renouationem scilicet ventus et cibus. Habet enim accipiter proprium quod quando senescit et granari se sentit alas suas contra radios solis expandit flante scilicet auro ut sic tepente aura et calore resoluente aperiantur pori quibus apertis se excutit et sic veteres penne exiliunt et noue recrescunt et sic ex nouitate pennarum suarum aptior fit ad motum. Sic domestico accipiteri qui ut renouetur in mutatorio conseruatur cibus de carne uenenofo aliquantulum datur ut facilius immutetur. et sic patet quod flatus auri calidior celli id est solaris radij et vis ueneni faciunt ad renouationem ipsius. Per flatum ipsius auri intellige inspirationem gratie: per calorem vero accipitur per penitentiam. Dicit etiam Beza quod accipiter a fumo miro modo leditur. Unde eorum mutatio a locis fumiferis penitus remouentur. Quasi autem quidam nocui sumi sunt tentationes peccandi qui sumi marine surgunt ubi sunt occasiones et etiam oportunitates peccati. Et ideo sunt penitentes a talibus quasi accipitres a locis fumiferis penitus elogandi. Item nota quod dieta accipitris non nimis lata debet esse sed mediocri quod ex nimia pinguitum corpus anime non obediat sicut illud Deut. xxi. Incrassatus est dilectus et recalcitrauit. nec etiam ex abstinentia nimia debilitetur corpus ira ut inutile fiat. Apostolus ad Romanos. xij. Obsecro ut exhibeatis corpora uestra deo hostiam uiuentem sanctam deo placentem. uiuentem dicit non occisam.

Nam circa pullos suos magnum pietatis et sollicitudinis ostendit affectum: alienos super pullos nutrit, columbas autem alias errantes associat et recolligit. Que oia ex pietatis affectu faciunt viri. Ipsi enim de suis subditis vel domesticis sollicita cura gerunt, et insuper etiam ad extraneos beneficentia charitatis extendunt errantes etiam quosque vel vagos recolligunt et dirigunt, secundum illud Isa. quinquagesimo octavo. Egenos vagos que induc in domum tuam etc. Et sermo columba est societatis amica. Sunt enim colombe sue speciem amantem et societatem hominum diligentes que facti viri sibi similes diligunt et rationabiliter et ordinate viciniam societatem querunt. Et septimo columba est obliuiosa. Quando sublati pullos damini in memoriam in eodem loco nidificat ut dicit Hieronimus. Sicut facti viri sunt iniuriarum immemores neque propter damna illata a nido charitatis recedunt, sed fructum operum ipsius nocentibus velut prima impediunt. Et tunc facti et perfecti viri sunt benedictio. I. falconum simillimi primo quia falco quodammodo amicus est pauca carnis: nam facti viri paucam curam habent de carne sua: quod non est desideria implet sed potius ea torquet. Unde Apo. I. Corin. I. In carne ambulantes non secundum carnem militamus. Et secundo quia falco siue beroda est magne animositatis. Sunt enim facti viri aiosii, magnanimes et securi, sed illud. Psal. xviii. Insuper quasi leo fides absque timore erit. Et tertio quoque est multe penitentiarum virtus. Et ceterum. Quarto quod est magne agilitatis et ideo alte volat in acre, nam sicut dicit Gregorius modicum habet de eo quod granat et multum de eo quod sursum leuat. Sic facti viri modicum habent de gaudetia, de amore cupiditatis et voluptatis et multum de leuitate, de amore charitatis et ideo in altum volat siue preleptatione siue iucundatione Isaie. li. Ecce intelligit sermo meus, exaltabit et eleuabit etc. Quinto, viri facti et perfecti assimilantur falconi quod est magne generositatis: nam si primo vel secundo pedem non arripit quasi vindicta de se expectat, et de facili tunc pre-

uerecundia ad manum non redit sed per acta vagus incedit. Nam de uictu quasi degeneret se extimat quasi de auro quod ipse non triumphat ut dicit Hieronimus. Ille igitur primo vel secundo pedem non arripit quod vel bene inchoando vel bene prequendo ad finem boni operis non pergit et tunc numerum a christo degeneret se ostendit qui autem non qui inceptis suis quod perseverauerit usque in finem hic saluus erit. Talis quod cum uerecundia penitentia debet ad christum redire et manum eius auxiliu humiliter procurare. Sexto quia est magne pietatis sed non solum erga pullos suos sed et erga alienos. Nam eodem fecunditate officio quo filios parit, pullum ab aqua detrahendum nutrit et cum suis recipit ut quod dicitur. Similiter etiam facti viri non solum de suis curam gerunt domesticis sed etiam de extraneis et de miserabilibus pupillis maxime ab aliis detrahentibus Jacobi. I. Religio munda et immaculata apud deum et patrem hoc est, visitare pupillos. Unde Job. xxxv. Si comedi buccella mea solus et non comedi pupillum ex ea. Et septimo facti viri et perfecti assimilantur falconi ratione puritatis quod est magne puritatis siue mundicie in cibo capiendum. Nam cadauera fugit et in uehemetia famis putridas carnes non tangit sed patienter expectat quosque preda sibi congrua inuenit ut dicit Hieronimus. In quo redarguit non tantum illi quod nocua sibi cibaria comedunt ut gula satisfaciunt sed etiam omnes illi qui fetidus cadaueribus id est fetidis carnis opibus delectantur. Et tunc facti viri et in hoc mundo quandam odorem sentiunt eorum que sunt in celo. Unde assimilantur uulturibus. Nam in uulture ut Plinius dicit maxime uiget odoratus. Unde existens ultra mare sentit odores carnum ex alia parte et reuertitur. Sancti autem qui sunt in celo iam huius mundi mare transierunt. Nos autem in uita ista mortali adhuc contra mare sumus. Et tamen nihilominus que sunt ultra id est que sunt in alia uita si boni et mundi sumus contemplantur et amando delectabiliter odoramus. Similiter uultures qui ultra mare sunt id est sancti qui in celo consistunt nostrarum orationum

odores cum quadam auditate percipiunt. Unde psalmice plene odoramento dicitur orationes sanctorum Apo. v.

Capitulum. lxxx.

Sapientia celestem non potest percipere nisi mundus a sordibus culpe. Quod patet per exemplum in apibus. Apes non potant nisi aqua clara: nec potant nisi prius feces eiciant ut dicit Augustinus. Aqua igitur clara potant quoniam superne sapientie adptione inuigilant de ipsa enim dicit Ecclesi. xv. Aqua sapientie salutaris potabit illi et rursus. Sapientie. vi. Clara est que nunquam marcescit sapientia: sed tamen non hanc aquam clara celestis sapientie bibit nisi prius a semetipso peccatorum feces eicerit: sicut scriptum est Sapientie. i. In maluola aiaz non irabit sapia nec habitabit in corpore subdito peccatis.

Capitulum. lxxxj.

Spiritalis effectus quos ipse spiritus sanctus facit in baptismo quod licet uere ammal fuerit ut dicit Augustinus. Spiritus sanctus in coluba de specie apparuit in christi baptismo quod licet uere ammal fuerit ut dicit Augustinus. Spiritus sanctus in coluba de specie apparuit in christi baptismo quod licet uere ammal fuerit ut dicit Augustinus. Spiritus sanctus in coluba de specie apparuit in christi baptismo quod licet uere ammal fuerit ut dicit Augustinus. Spiritus sanctus in coluba de specie apparuit in christi baptismo quod licet uere ammal fuerit ut dicit Augustinus.

vulneribus et eius passionibus frequenter mente stare. Unde Lanticoz. ij. dicit spiritus sanctus. Coluba nica in foraminibus petre glosa. i. in christi uulneribus. Et tunc coluba iuxta flucta residet. quod spiritus sanctus fideles suos insistere facit circa scripturam fluentem. Secunda. Spiritus domini se rebatur super aquas sed scripturarum. Et tunc coluba uibras accipitris timet et abscondendo latet: quod spiritus sanctus facit sanctos diabolica tentatione preuolare et per fugam mundi et absconitione humilitatis euadere. Quasi enim accipitris uibras est ipsa tentatio diabolica. Unde dicitur est iesus in deserto latibulum ut quasi sibi absconditus mundo facilius uinceret tentamenta.

Capitulum. lxxxij.

Spirituales uiri sicut sunt piscibus quorum alij in solo mari uiuunt alij in stagnis et fluuiis commorantes. Alij uero quiescent in mari: quosque in aquis dulcibus pisces autem a mari ad dulciores aquas egredientes in earum dulcedine delectant et in pinguis et sicut ceterario. Unde tales in aqua nunc dulci nunc in mari sunt commorantes. quod dum unum diu erperiunt magis in reliquo delectant. Sed quod sunt fluuiales pisces sic allecti dulcibus aqua ut maris amaritudinem non ferentes in ore aqua salza gustantes subito moriuntur. Sicut quibus oes boni et spirituales uiri in aqua penitentiae uiuere debent: quod tamen in mari commorant. exercitio et inuentione uite actiue in qua more maris frequenter turbant sicut dicit dominus Martine Sollicita es et turbas erga plurima: Nihilominus tamen boni sunt et laudabiles pisces marini. i. boni et commendabiles homines actiui. Quod alij sunt qui semper esse uolunt in aqua dulci. i. in repletiue uite dulcedine minime separati. de talibus erat magdalena que sedens super pedes domini audiebat uerbum illius et dominus dixit eam optimam partem elegisse. Dicitur. Amicna. q

pisces qui morant in locis petrosis et in aquis dulcibus currunt in gibus non sunt sordes dulciores et meliores sunt alijs. Illi autem morant in locis petrosis et cõreplant xpi opa et verba quod petra erat christus. ut dicit Apo. i. Corinth. Sed illi in ags dulcibus et currebant et cõreplant bona celestia et divina quod in se semp maneant dulcedo tamen cõreplatois eorum in nobis raprim trãsit et currit dñi in hac vita sumus. Illi vero manent in locis a sordibz mudis et cõreplant sanctorum exẽpla. et suerunt plenitudinẽ. Tales igitur cõreplantur viri plus hñt. de dulcedine et de vite puritate quod primi et id meliores. Sed alij sunt qui vero bias successive morant. quoniam et mari. quoniam et aqua dulci. quoniam et si exercitio actõis quoniam et dulcedine cõreplatione. Et isti sunt pisces qui magis ipigant. i. vite merito magis dilatant quod non solum sibi. p̃sunt per cõreplatione. sed etiam multis alijs per multiplicẽ actionem. Unde Apo. i. Corinth. Non querẽs quod tibi vile est sed quod multis proffit. Sunt tamen quidam sancti ita cõreplatois delictijs. totaliter dediti ut si quod eos poneret in exercitio actõis in spiritu vel corpore perirent. Unde tales dominus eligit sicut dicit Bre. ut scriuat ei i vita solitaria.

Subditi qualiter se babeant ad prelatum suum ostendit exemplo apu. Nam apes sibi regem creat ipse sibi populos ordinat. et licet sunt sub regge. sunt tamen libere et que regem faciunt nali affectu diligunt et summa p̃ceditõ defendunt et pro eo mozi pulebri ee credunt et ipsi regi tanta reuerentia exhibet ut nullatenus exire de domibus audeant nec p̃dare ad pastus nisi rex fuerit egressus et volatus sibi vedit. canerit p̃cipatũ. Eligunt sibi illum in reges que magnitudine corporis vident magis insignẽ et quod in regge p̃cipuũ est nian fuerudie clariorẽ. Dñi nullũ aculeũ hz vel si hz nõ veit ad vindictaz. Adirãda e eaz circa regẽ obediẽtia. Nam cũ p̃cedit rotaz

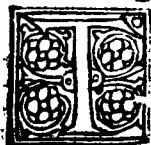
cõglobat examẽ et regẽ circũdat ut tunc videri nõ valeat. Singule tunc obsego regis se offerunt et ei p̃tame esse contendunt et scilum subleuant bumeris et aliqñ rotam portat. vbiqñq. No rex sederit ibi tot? et exercitus castra figit. regẽ viso tot? animas exercitus. ipso quoqz amisso examẽ dila batur. quod sine regge esse nõ possunt. Eũ crã batur. quod pars apu in labore est. rex solus a labore immunus est et intus solus sedet. circa quez semper assunt quedã apes forte aculeum hñtes tanqñ lictores regem custodientes et offendentes puniunt et raro rex solus ras crũ. Unde si quis tunc temporis alã regi p̃cederent exercitus nõ erret. Quãdo autem rex moritur circa ipsũ cõglobant et more funeratiã tristitia torpẽt. et p̃cho tota meret. nõ comedunt nõ p̃cedunt tristi murmure oes gemunt nõ lucẽ mununt. im mo fame se mori p̃mittunt nisi corp? regis de medio subtrahat. Et ex his ergo oib? colligit quod rector et prelatas et virtuosus et m̃anetus eligẽdos et a populo sine subditiõ nõ coactis s; libere. i. voluntate obediẽtibz affectuose diligendus. sume defendendus cum reuerentia expectandus et ei obẽperandũ ab omnib? et sponte seruiendum in laboribus adiuvandus in delectibus suis supportandus communitat imitandus p̃coculis habendus a seruilibus laboribus cõmendus. caute et honorifice custodiendus. circa extrinseca raro occupandus. in morte autem cum tristitia debita reuerenter sepulture tradendus et hec oia in vno includes. Petri. dicit. h. Petri. i. Regem honorificat.

Superbi assimilantur locustis. Nam locuste in saliendo se erigunt. sed in erigendo mor cadunt. a vento australi generantur et conducuntur. sed in aquilonari moriuntur. Item mutuo se comedunt nec maiores minoribus parcunt in estate quoqz apparẽt et in hyeme latẽt.

Sic superbi fallendo temporaliter se erigunt mentaliter ut eo ipso se p̃biores reputant quo se honorari amplius videt. s; se erigentes cadunt quia eo ipso quod grades apud se sunt apud deũ nihil sũt. Sequitur etiam p̃teritõ post elatum ascensũ superbie inopinãte casus ruine. A vento australi qui calidus est oriuntur quia ex calore temporalis p̃p̃eritatis superbi efficitur tur. sed ipsi in aquilonari frigore moriuntur. quod ex aduersitatis rigore demuntur. mutuo etiam superbi sese consumunt et potentiores debiliozibus nõ parcunt. in estate. i. in p̃p̃eritate apparent mirifici sed in hyeme. i. aduersitate latent despecti.

Capitulum lxxxv.

Peritacionum laqueos cum homo aduertit debet sagaciter fugere et ab eaz occasio nibus se velociter elongare. Cuius exemplũ apparet in pisce mugile qui quidem est piscis mirabiliter agilis h dum insidias piscatorum sentit statim retrocedit et ita transiit ut volasse astantibus videatur. Ille igitur piscis insidias sentit qui insurgentes tentationes perperdit et tunc quasi retrocedit cum ab occasionib? tentationũ se subtrahit et tunc velocissime transiit quando in ipso tentationis principio mor animũ ab eadem auertit. Unde Ipsi dorus dicit cum te tũllat cogitatio cum tibi aliqd suggerit illicitum non ibi teneas animũ calca serpentis caput calca p̃ane cogitationis initium.

Capitulum lxxxvi.

Tyranni assimilantur aquila. Nam aquila quod in calore et siccitate excedit est nimis iracunda. Ira enim fortis non est nisi in corporibus multũ siccis. ut dicit Aristoteles. Est etiam aquila aibus innocentibus inimica et infesta quas vngue rapit et rostro percutit et occidit. Item aquila societate non habet sed fugit. ut Aristote

les dicit primo libro de animalibus. Est etiam crudelis filijs dñi eos abicit dñi rostro percutit et a nido exire compellit. Omnia hec competunt tyrannis primo quod communiter sunt iracundi et furiosi. Unde de quodaz tali dicitur secũdo Machabeo. iij. Animum crudelis tyranni et fere beluc iram gerens et. Item quod malis hominibus fauent et bonis et innocẽtibz sũt infesti et inimici. ideo persequuntur illos vel eorum bona diripiẽdo vel in persona ledendo. et interdũ vita p̃uando. sicut fecit Achab Naboth iczraelite. cuius personam occidit et vineam possedit. iij. Regũ. xxi. Item nõ diligunt tyranni neqz volũt i dño. vñ bonore vel diuitijs socios vel parcs hñt. Dñi et studet oes depauperare ne possint p̃ eos insurgere vel eis parificari. Interdũ et tyranni tãte crudelitatis existunt ut et suis nõ parcant. Nam et p̃prios filios quoniam a se abiciunt quoniam No eos p̃cutiunt quoniam No nõ solum de domo s; et de p̃ria eosdẽ erulare cõpellunt imo quod e execrabiliõ quoniam eos occidunt. sic legit de Herode quod filios p̃mo expulit postea occidit p̃ quod Romanoz ipator de illo dixit scri quod maluiset esse Herodis porcũ quod filiõ quod Herodes cũ eẽt p̃clit? lege iudeoz porcis p̃cebat s; filios occidebat. Item tyranni quidã filios sũt milis. Est enim milis? avis rapax audax in mimis s; timida in magnis. Nam siluestres auces inuadẽ si audent. s; pullos domesticos puos rapẽ si timet. Sunt quidã tyranni licet ex auaricia sint rapaces et debiles et ipotetes sint audaces. s; m̃ potentiores vel coeqles et eos qui sibi resistunt pusillanimos et pauidi sunt imo superant interdũ et p̃ minores. Nam miluus a niso ipetit et p̃pter suam pusillam nimitatem a minore superatur.

Capitulum lxxxvii.

Ribulationũ et tentationũ impetus melius conseruat infos quod cõsolatioz appianus. Cui? exẽplum apparet in piscib? qui meliores sunt et cõseruantur

magis in pelago aequilonari et orientali quam in australi. et ex illo veterum impetuoso flatu aque amplius commouentur et melius depurant propter quod pisces qui in eis morantur magis a sulphuris mundantur. Per ventum igitur aglonis qui asperitas est asperitatem intellige aduertantis et tribulantis scilicet per orationem talem qui calidus est sua origine seruoque accipere irruentis tetationis. Et quorum impetu aqua velut aqua ad bonum sollicitatur seu impellitur et a malo purgatur si fortiter resistat et sic piscis homo iustus proficit et saluatur. **Job. x.** Distitatio tua custodiuit spiritum meum. Sed per australem ventum qui mitior est et suauior intellige suauitatem temporalium consolationum et quibus pisces homines in aqua penitentiae vel iustitiae viuetes frequenter negligenteria resoluantur. Et ideo minus conseruantur et magis deteriorantur.

Capitulum lxxvii.

Verbo dei aqua nutritur secundum illud. **Deutero. i.** Non in solo pane et cibus ratio est quod ex eisdem nutrimur et quibus sumus sicut. **Job. i.** dicit. Nam pullus qui nascitur ex ovo nutritur ex ovo. Dicit enim **Aristoteles** de animalibus quod pullus nascitur ex albugine oui et nutritur ex vitello. **Luz** ergo ex verbo dei sumus in fide spiritualiter geniti secundum illud **Jacobi. i.** Voluntarie genuit nos verbo veritatis. ideo ex verbo veritatis etiam nutrimur. Unde **Bregio** dicit quod cibus mentis est sermo dei.

Capitulum lxxviii.

Verale quedam mulieres inueniuntur cornicibus similes. Nam cornices sicut dicit **Isidorus** sunt aves annose garrule impie et his ubi habitant noxie in senectute licet eis albefcat plume. intus tamen in carne quanto plus viuunt tanto magis efficiuntur nigre. Item dicitur cornices suo garritu seu volatu mutationis temporis esse presage sine nuncie. **Item** ut dicit **Ambrosius** Cornices sunt ciconiarum ductrices et socię. quod cum ciconie transuolat in mare cornices ipsas

precedendo deducunt et contra insectas aues pro eis bella committunt. **Item** igitur oia conpetunt quibusdam malignis et vetulis mulieribus. que si annose viuunt assidue garrunt impie et crudeles puellis existunt etiam his ubi habitant ledunt. quod pueros fascino adiacent sicut dicit. **Isidorus** super illud **Apostoli**. **Item** infanti galate quis vos fascinoat.

Item quanto plus per etatis puerum canicie albefcit tanto plus per peccati caliginem interius nigrescit. **Item** sunt procuratrices demonum que interdum ciconias idest mulieres etiam honestas ad adulteria et in honesta opera callide seducendo associant et deducunt. **Item** quod sunt que se striges medicatim esse dicunt et tanquam probuisse diaboli futura diuinare presumunt.

Capitulum lxx.

Vidua cōmentis qualiter sit seruanda turtures ostendunt. Nam turtur est auis castissima. eo quod dum parē suū pdit alteri vterius copulaz non requirit. scilicet solitaria sepe incedit et memos perdit societatis sepe gemit solitudine diligit et hominum confortia valde fugit ad ortos et agros descendit ubi cibum querat sed cibo obtento iterum solita loca plagentibus apta requirit. In his ergo monetur vidue ut maneant vidue ut sint solitarie. **Item** cōfortia noxia et vana spectacula fugere et superstitiosas necessitates vitare se ad orationis et cōpunctionis loca colligere. **Item** turtur in hyeme plumas pdit. et tunc in cōcauitibus arborum se abscondit. sed tempore veris plumis resumptis de locis ubi latuerat exit. et loca agrua ad pullificandum querit sicut **Aristoteles** dicit. In quo figurat quod vidue tempore hyemnis. tetationis vel aduersitatis vel depofitis plumis ornamentorum debet iacere in cōcauitibus arborum. id est humiliter manere in domibus earum. vel pditis plumis delitiaz seu diuitiaz debent morari per meditationem animi in cōcauitibus arborum. id est in creptis humilitatis et paupertatis sacrorum sed tempore veris. id est prosperitatis quando habet plu-

mas diuitiarum debent erire ad pullificandum et fructificandum opera vite actum. **Item** elemosinas vel alia bona opera. sicut fecit sancta **Elisabeth** filia regis ungarie post mortem viri sui dans se elemosinis et seruitis pauperum. **Item** turtur super rem seculam non descendit neque super rem cadaver. quod fit quando mulier vidua turpi tentationi non consentit et carnalis operis turpitudine non committit. **Item** turtur pro se et pullis suis pauca et munda grana eligit. et in locis mundis colligit unde viuunt quod scilicet mulier vidua tunc se seque filius suis paucis et licitis suppetibus debet esse contenta.

Virginitate carnis seruare cum fecunditate spirituali de cemur expleto apud. Nam integritas carnis vel corporis virginalis omnibus apud est communis quoniam nullo concubitu miscet nulla libidine resoluatur nec partem qua iustis doloze et tamen matrum etiam filiorum constituit. Nam cum alie aues semel in anno singulos edunt se apes geminos creat et duplici ceteris fecunditate preponderat. Sic quoque mulieres sacre quod suorum corporum integritate custodiunt immunes sunt a libidinoso resolutionis fetore. **Item** expleto sunt a partu doloze nihilominus deo multum fructificat in spiritualibus operibus. **Item** duplici enim fecunditate iugatas mulieres virgines sacre precellunt quod ille tantum carne fructificat de autem carne ac spiritu. **Item** carne fructificat mundo corruptibile pregenerando. **Item** corpore fructificat in celo et incorruptibile premerendo gloriam. **Item** inquit domini sicut angelus in celo ubi neque nubet. **Item** necrat quoque nondum virgines sacre domino. tunc non filios carnales tamen spirituales. Nam omnes que trahunt ad deum sive expleto operum sive orationibus vel etiam suis verbis eorum spirituales filii dici possunt. **Item** licet iugati fructificent iterum etiam deo per opera vite active virgines tamen liberi possunt ei parere seque ita operum vite preplatiue que etiam actualis. **Item** quoque per dicit **Isaias. lxxij.** Dulci filii deserte magis quam ei que habet virum. **Item** virgines que iugate. **Item** virgines et precipue iuuenes hinc preplatione dulciore. In cuius signum apes iuuenes et virgines faciunt meli mel. vi. **Aulce** dicit. Sic i virginitate ac iuuenibus facti mel. id est dulcedo preplationis superne tanto suauius generat quanto caro in eis spiritu forti subiugata. **Item** **Judicium** xiiij. dicit de forti egypti esse est dulcedo.

Capitulum lxxxi.

Virtutes cardinales docent nos habere creptam rudinam. Nam primo hirundo docet habere temperantiam precipue in cibo. **Item** hirundo enim

Capitulum lxxi.

Vel peccatorum sunt files vijs animi in volado. Aues enim in volado non habet determinatas vias. **Item** secundum **Isidorum** in volado quod sine via stat eas incedere. eo quod carum vie non sunt determinate in aere. Sic peccatores in suis actibus non sequuntur rationem que habet humanis actibus terminos. **Item** virtus imponere propter quod dicit **Job. i.** in **Ethi.** quod dicitur est habitus electus in modestate. **Item** scilicet determinata ratione per vias sapientis determinabit. **Item** ideo dicitur ideterminate et in errado vagabunde modo ascendendo per supbia modo descendendo per auaritia. modo diuertendo ad biteria idest ad delectationes gule et luxurie. delectationes enim ad deterre preinere dicitur secundum illud. **Item** delectationes in deterre tua modo diuertendo ad sinistra per impatientiam et iram. scilicet in aduersis modo ante precedendo per preiudicium modo retrocedendo per pusillanimitatem vel desperationem. **Item** Item aues moru alarum aere diuidunt sed mor se claudere nullum signum sui transiit dereliquit. Sic peccatum vita et prosperitas ipis mortuis et in sepulcro clausis totaliter deficit. **Item** ut per sona eorum dicit **Sapientia. v.** Transierunt oia illa tanquam umbra et tanquam auis que transuolat in aere.

Capitulum lxxii.

ut dicit. **I**tem ab eundo dicitur eo quod cibos sededo non acgrat sed volado acgrit. Ita et hoc cibum suum necessarium corpori transendo ad necessitate et non insillendo ad voluptate accipiat. **E**ro. xi. **L**ibetis festinat. **I**llc eni qd festinat nec magna delectatione i comededo nec et multu cibum accipere psumit. **S**ecundo docet nos habere prudetia. **P**rimo ex eo quod nidu ta arificiose pponit quod ut sufficeret humana industria facere de quis materia. **D**u q da crediderit eas hie intellectus sicut. **P**hs dicit. n. **D**ysficor. **D**u licet veru non sit docet tamen nos ce prudetes ut hm prudetia nidu mcl. **M**utib' pponam'. **D**ocet hirudines et nos purgare nidu psciencie no stre et eo quod ipe istrant pullos suos stercostra extra nidu eicere ut et nos psciencias nostras purgare discam'. **A** fecib' pccoz. **I**te hirudo h' prudetia i discernedo tpa et loca. **N**a tpe frigidis calidas regiones regrit et io mare trahit. **E**stare vo redit cetera tpa iueniedo custodit et pnuicia e iminet estatis ut dicit **A**mbro. **S**ist viri prudetes tpa discernut et put tpb' agruut negotia dispesat. **S**unt et loca mutada ut qreda prudeti put vider agrucere tpi. **S**olet etia bo prudens futuri esse pnuici' ex eo quod rertu erit' prudetia meit' put **B**oec' dicit. **T**ertio docet servare iustitia pcpue punitiva siue iudicativa q du saguine malefactoris effudit alioz oculos aperit et ad cautela instruit. **D**u dicit **A**ug. quod saguis dextre ale birudinis q exit colube medet oculi isir- mis. **N**a ala dextra birudinis e iusta sete tia pncipis et q du saguis vint' effudit alioz oculi ad sibi cauendu illuminat. **N**a oculos qd culpa claudit pena aperit ut dicit **B**re. et non solu pena ppxia sed et aliena illuminat frequet i iuat. **Q**uarto quoz docet hirudo hie fortitudinē qz d' ce qda gen' hirudinū q oēs aues timēt. ita ut aq la ea fugiat tāq hostē nec illa visa audet sup pda irrucere eo quod mox' ei' forte e venenosus ut dicit **P**olini'. **T**ales hirudines scī sūt qz fortitudinē et pntē timēt aues

omnes. **I**tem universi demones et aqila qd e rex anti. i. ipe saba qd e rex sup oēs filios supbia. **N**a mox' talis hirudis. i. oēs scī bōdis patitēs et hūilis qd venenos' e. **E**is. i. demoni b' et valde formidabilis. **M**utū qz plenitudo et abundantia no aggravat aiaz s' pōniti' alleviat. et ad ascēdēdū in celū habilitat. **D**u e' quod aues qnto p' abundantia penitē rāto facili' sur sū leuā et veloci' vadūt sicut patet i auib' pde q sūt volat' altissimi. **A**er eni iclū' infra penaz pcanitatē aue leuā et ut sur sū ferat' habilitat. **S**ic eni pēnis da celestia sublimat' elevat'. **D**u. **P**hs. bas pēnas et volatū desideras dicebat. **D**uis dabit tibi pēnas sicut colūbe et volabo et regescā. **E**cōtra autē ex **M**utū carētia aia grauis reliq' ut auis sine pēnis. **D**u dicit **A**ug. de deo a quo sūt **M**utūs. **L**ū tui plenus non sum oneri tibi sum.

Capitulum. xciiij.

Ita spūalis hominum pñit et pñit sicut vita volatiliū. **D**icit enim. **P**hs in. vi. de aialib' quod post decē dies generandis pplet pullus h'm omnes partes suas et tūc h'z caput mat' toto corpe et h'z caput iclinatū sup crus dextrū et alas expāssas supra caput post hoc rūpit testa die decima octava ut vigesima et creūt pulli iā viuificati et aliqñ gemelli s' iter gemellos vnus est maior alter minor. **P**rima ergo pulli ppletō fit i. x. dieb' qz prima bōis formatio i vita spūali fit p ob seruatiā decē pceptorū. **D**u dicit dñs **M**at. xii. **S**i vis ad vitā ingredi serua mā data et tūc caput corpe' excedit qz tūc ratio corpozi dñat s'z ut sit hō nō aial s'z ma' corpozi dñat. **I**clinat' ēt caput. **I**amē nō solū p obediētiā s'z et p hūilitatē nō fictā s'z verā et bec iclinatiō ē sup crus dextrū. **E**st eni q negi se humiliat ut dicit. **E**cclī. xii. et iste i sinistra pte se iclinat ale etiā i intellect' s'z et affect' p fidē et dilectionē supra caput.

supra naturalis rationis apprehensione credenda ut in icipia ia hō terestris mēte ad celestia erigi. **S**ed ad scādā pulli ppletionē addit. viij. v. x. dies s'z ut sit diurnū. x. v. x. viij. **D**u si qd vult vere pfect' ce oz ut ad obseruatiā veter' legis. i. x. pceptorū addat obseruatiā noue legis. i. pñitorū christi sicut ē illud **M**at. xii. **S**i vis pfect' esse vade et vade oia q habes et da paupib' et alia et pñia q pñent i euāgelij. pfectioni eni noue legis. **E**uāgelij ppetit octonari' numer' ppter. viij. diē resurrectionis christi idēst dominicā quā celebrāz' sicut iudei celebrāt diē. viij. **V**l pp diē. viij. resurrectionis nre nre quā expectāz' q rupta testa ovi. **S**ancta hac vita mortali tanq pulli noui viuificati cribini' gemelli. i. aia et corpoze glorificati erit tamē gemell' vā' maior qz maior. erit gloria aie qz corpoze. **E**te pfectioni euāgelij ppetit additio numeri denarij qz pter obseruatiā decalogi necessaria sit i sacramēta noue legis cū fide trinitat'. v. viij. dona spūsancti cū trib' virtutibus pñologicis. viij. eni et tria denariū numerū pñitaut postqz rupta ē testa timoz' v' amoris vite corruptibilis creūt gemelli. i. aia carne qz spū i vita spūali pfecti. licet i regimi ne vite et dulcedie celestis pcurfationis spiritus carnē atcedat. **D**u eni cupit spūs qz possit ferre corpe' v' qz plus pcpit spūs de dukcedine qz corpe' sustineat de labore. **E**te vita mortali' similis ē vite naturali volatiliū. **Q**uedā eni aues sūt q pascūtur carnib' sicut accipitres et aues pde et his assilāt hōies q carnaliū viuūt ppter q dicit. **A**po. Ro. viij. **D**ebitozes sum' nō carni ut fm carnē viuam'. **Q**uedā vo pascūt herbis. ut āteres et similia et talib' similes sūt penitētes q de nouo icipiūt q ad huc molliora regrut. solidū videlicz cibū capere nō valētēs **E**zechielis. xxxij. **R**egescēt i herbis virētib'. **Q**uedā at pascūt grana et seminib' ut colūbe et bmoī qb' assilāt pfecti et spūales viri pceptorū eni solidus ē cib' sicut dicit **A**po. **N**a pteplatiui pascūt seminib' diuinoz **V**borū. **S**emē

eni **V**bū dei ē ut dicit. **L**uce. viij. s'z actiui pascūt seminib' bonoz opoz pcpue elemosinaz. **S**alat. vi. **D**u seminauerit et pascūt et seminib' lachrymaz p pñctoz. **P**hs. **E**itce ibāt et flebat mūtētē semina sua q s'z semina pascūt et reficiūt aias fm illud. **P**hs. **L**ibāz nō pane lachrymaruz.

Capitulum. xcviij. **I**ta diuersa iudeis in lege moysi sub figuris diuicorum volatiliū prohibita fuerunt. **L**uce. xi. **S**uit enim eis prohibitus elus aquile. in qua et eo quod alte volat prohibetur et figuratur superbia. **I**tem gribis in qz qz eggs et hōib' isell' ē crudelitas potētū. **P**hibet. **E**te alicui i qz pascūt aibus signatur illi qui sunt pauperibus molesti. **E**te milui in quo qz maxime isidij vnt signatur fraudulentū. **E**te vulturis. i. qz sequitur exercitiū sperans comedere de cadaueribus mortuozum signantur illi q mortem et occasiones affectant hominum ut lucrētur. **E**te prohibita sunt animalia corzini generis in quibus signantur aliqui qui expertes bonae affectionis non redeunt quia corzus emissus ab arca nunqz redijt. **E**tem strutio que cū sit auis et volare non possit sed semper circa terram moratur deo signat militantes et se negocijs secularibus implicantes. **E**tem nocticorax que in nocte est acuti visus in die autem nō videt et ideo signat eos qui in temporalibus sunt astuti et in spiritualibus sūt inberbes. **E**tem larius qui natat in aqua et volat in aere et ideo signat eos qui circuncisionem et baptisimum vncrantur: vel signat eos qui per contemplantionem volare volūt et tamē viuūt in acquisitione voluptatū. **E**te accipiter q deseruit hominibus ad pdam et ideo signat eos qui ministrant potentibus ad pdādū paupes. **E**te bubo q i nocte qrit pastū et die latet et io signat luxuriosos q occultari qrit in noct' opibus q agunt

Cremergulus cuius nomen est sub vndis diuini
 us morari et id signat gulosos et in aquis
 delicias se mergit. **C**remergulus est avis
 africa dicitur longu rostro et pascit ex serpenti-
 bus et forte id est quod ciconia et signat in-
 uidos et de malis aliorum quasi de serpenti-
 bus reficiunt. **C**remergulus est avis
 coloris cadidi: et logo vello quo ex pudentia
 te terre velle que cibum trahit et potest signare
 boies et per exteriorem iusticie cadore lucra
 terrena querunt. **C**remergulus est in
 pterib' orietis logo rostro: et in faucibus habet
 quosdam folliculos: in quibus primo cibum re-
 ponit et post horam in ventre mittit: et signat
 anaros imoderata sollicitudine vite neces-
 saria congregare. **C**remergulus porphyrius et pter
 nam aliam auem habet vnum pedem latum ad na-
 tandum et alium fissum ad ambulandum: et in aqua
 natat et in terra ambulat et per dicitur
 solo morfu bibi: eam cibum aqua tiges
 et signat eos qui nibillam arbitrium alterius sa-
 cere volunt: et soli quod fuerit tinctum ad p-
 prie voluntatis. **C**remergulus fuit eius be-
 rodionis et vulgariter falco et signat il-
 los quorum pedes veloces sunt ad sanguines
 effundendum. **C**remergulus fuit lex caradon
 quod est avis garrula signans loquaces. **C**remergulus
 phibira est pupa que nidificat in stercozi-
 bus et fetenti pascit hinc: et gemit in can-
 tu simulat: signans tristitiam seculi que boibus
 imudis morte operat. **C**remergulus vespertilio et
 circa terram volat signans illos et seculari sci-
 entia pudenti soli terrena sapiunt. **C**remergulus
 cuius aliquid indebitum fugit aliquando in aliud ca-
 dit. **M**erula dicitur nifum timens et cum fugere vo-
 les dum cum in aere esse sentit a terra non sur-
 git sed sepe dum circa terram quasi secura fu-
 git in rete vel laqueum se imittit. sic quicquid ali-
 quod nisi supbia vel tyrannidis fugere volens
 dum se ad terram nimis bulliando vel idestre-
 te mitescedo dimittit: aut in pusillanimita-
 tis laqueum incidit vel nimie remissiois reti-
 bus se involuit. **C**remergulus vicia tria magis ge-
 neralia representant in pupa. scilicet auaricia
 luxuria et supbia. **M**erula pupa humana co-
 medit stercoza. avis est oino imunda: sed

crisis capite extensis galeata. **M**erula quod
 lpe comedit stercoza et inbiat ad tepozalia
 uera de quibus Apo. ait **P**rob. iij. **D**ia de
 trimentum feci et arbutos et stercoza et xps
 lucrificacia. **I**mmudus autem est et luxuriose
 vite pollutionibus subiacer. **D**e quo Apo.
 ait **E**phe. v. **D**is fornicator aut immudus
 et. **S**ed tunc crista gerit in capite cum supbia
 dicitur in mente. contra illud **2** bob. iij. **S**u-
 perbia in tuo sensu numquam est.

Capitulum. xxvi.

Multiplicatas et supfluitates
 crepto agle abijcere doce-
 mur. **M**erula agle ad plus tria
 oua facit: scilicet tertium pascit: eo
 quod incubado multum grauat
 itaque enim tunc debilitat ut quasi venari non
 possit. **T**ria igitur oua agle tres sunt appeti-
 tus aie. **A**ligid enim aliq' appetit aia quod pti-
 net ad ipse salutem. et istud est primum ouum. **A**li-
 quid enim appetit quod p'inet ad corporis necessita-
 tem: et hoc est secundum. **A**ligid vero quod p'inet ad vi-
 te voluptatem et istud est tertium quod. **I**taque sup-
 flua et notum abijcendum est. **S**trauat enim mentem
 frequenter supfluitas voluptatis: et ea in tantum
 debilitat ut spualia venari non possit. **D**um
 dicitur discipulos monuit dicens **L**uce. xx. **A**t
 redite ne grauent corda vestra in crapula et

Capitulum. xxvii.

Vsuraria plume siue pe-
 nis agle que sic **P**lini' dicitur
 quada' virtute corrosiua. **D**um
 posita cum aliam auem plumis
 casu corrodit. **S**ic vsuraria
 cum bono admittit ad nihil ipse
 ducit. **D**um diuitie vsurarie et cum alijs mite-
 coiter pax durat. **M**erula vsuraria virtute cor-
 rosina quod est et mutuo accipit facultate cito
 consumit. **E**st enim vsurarius mutuum apud debi-
 torem sicut illoz neruii de quibus dicebat
Job. xxx. **Q**ui me comedunt in dormiunt et
 a multitudine eorum consumit vestimenta me-
 um. quod est multiplicatio vsure: quauddo
 etiam vestimenta in pignus datum consumit et
 transit ad creditorem.

Capitulum. xxviii.

Passus figuratus fuit in
 passeribus qui offerbant in
 purificatione leprosi in lege
 moysi **L**eu. xiiij. **L**eprosi enim
 purificari dicebant quando
 coortio hominum iudicio sacerdotis resti-
 tuebant et cultui diuino reddebant. **C**on-
 gebat tamen quadoque et diuino miraculo per
 ritum legis carnalis lepra mudaretur: quicquid
 et sacerdos in iudicio decipiebat. **D**um primo
 iudicabatur mudus: et postea restituebat
 tanquam mudus coortio hominum et cultui di-
 uino seque post. **V**ij. dicitur in prima autem purifica-
 tione offerrebat pro se leprosus mudatus du-
 os passeres viuos et lignum cedrinum et vni-
 culum et ysaia hoc modo ut kilo cocineo li-
 garetur passeres et ysaia simul cum ligno
 cedrimo ita quod lignum cedrinum esset quasi ma-
 nubium ysaia ysaia et passeres erant
 id quod de aspsouo tingebat in sanguine al-
 terius passeris imolati in aq' viuis. **D**ec
 autem iij. offerrebat contra iij. defectus lepre.
Merula contra putredinem offerrebat cedrus que
 est puribilis: contra fetorem ysaia que est herba
 odorifera contra insensibilitatem passeres vi-
 ui: contra turpitudinem coloris vniculus que
 habet viuum colorem. **P**asser viuis auolare
 dimittebat in agrum quod leprosus restitueba-
 tur pristinae libertati. **I**n octaua vero die ad-
 mittebat ad cultum diuinum et restituebat co-
 ortio hominum primo tamen rasis pilis totum cor-
 pis et vestimenta loti eo quod lepra pilos corro-
 dit et vestimenta ignat et fetida reddit: et post
 modum sacrificium offerrebat pro delicto eius: id
 sanguis autem sacrificij vngebat extremum au-
 ricule eius et erat inudatus et postea pollicem
 man' dextre et pedes. **Q**ui in istis partibus primum
 leprosi dimoscat et sentit. **A**dbibeant autem huic
 ritui tres liquores. scilicet sanguis et sanguis cor-
 ruptione: oleum ad designandum sanationem
 nobis et aqua viua ad emudandum spurcitas.
Dec duos ergo passeres significabat figur-
 taliter diuinitas et humanitas christi quorum vnum
 humanitas imolati in vase fictili sup aq' vi-
 uetas quod est passione christi aqua baptismatis
 consecrati. **A**lius autem passibilis diuinitas

vis et canebat quod dicitur moxi non potest. **P**hi et
 auolabat quod passio astrigi neque: hoc autem pas-
 ser viuis simul cum ligno cedro et cocco vni-
 culo et ysaia. fide spe et caritate mittit in
 aqua ad aspsedum: quod in fide dei et bois ba-
 ptizantur. **A**uatur autem deus per aqua baptismatis
 vel lachrymarum vestimenta sua. **L**oga et oes
 pilos. scilicet cogitationes radat: sicut et extremam
 auricule dextre eius mudat de sanguine et
 oleo et eius auditum munit et corrupena ver-
 ba. pollices autem man' dextre et pedis tingit
 tur ut sit eius actio atque affectio sancta. **C**remergulus
 rps assitavit se galline. **A**uatur. xxiiij. **Q**uo-
 ties igitur volui congregare filios tuos quoad
 modum gallina congregat pullos sub alas
 et. **G**allina enim ut dicitur ibi glosa est circa
 pullos suos pusillima. **M**erula sub alas gre-
 gat eos et milium deserat pro labore et amore
 filioz egrotat pro de pulis que de se curat.
 eos magis que se pascit et satiat inuenta esca
 eos vocat: pro illoz defensione boiez ipugnat:
 pro ipoz que amore et raucit avocet mutat plu-
 mas deponit et tota hispida fit et denudata
 alis. **D**ec autem oia rpo congrua sunt. **M**erula
 ipse ad pullos suos. scilicet fides magnam affe-
 ctum pietatis gerit eos sub alas pectus sue
 in vna fide et ecclesia congregavit. et milium.
 mudum seuerit eos defendit pro labore et
 amore nro in cruce totum laqueum appuit plus
 de nobis que de se curavit non tamen pane mali:
 sed et sacramento et spuali sue doctrine nos
 pascit: inuenta esca nos vocat dicens. **V**enite
 ad me oes qui laboratis et onerati estis et ego
 reficiam vos pro nra defensione diaboli expu-
 gnauit in cruce amore laqueus et voce defici-
 ens raucit factus fuit. **F**ini illud ps. **R**auce fa-
 cte sunt fauces mee et. **I**bi et plumas et ve-
 stimenta deposuit in corpore flagellatus totum hi-
 spidus factus fuit et diuinitas sue potentia ab-
 scedens alis. scilicet viribus suis dimissis incessit.
Dec igitur oia rps pro nro amore fecit.
Qui cum patre sancto et spiritu viuit et regnat
 deus in secula seculorum Amen.

Concluditur liber quartus de si-
 militudinibus rerum.

Incipit prologus libri quinti de similitudinibus rerum.

Exit de bestias terre iuxta spes suas et iumentis et ovis reptilibus terre in genere suo. Nam que sunt ad supplicium bovis bestias nominavit quia bestia secundum Iuliano dicitur quia vestigia a vastato putantur sicut leones et vasa animalia aggressiva que homines quocumque modo inter laceras et devastat. Unde dicitur Ecclesiastici. Omnia sunt ad vindictam creata sunt bestiarum dentes et scorpium etc. Que vero sunt bestia media reptilia nuncupavit. Nam circa tyris et serpentes et alios que reptant super terram quocumque venenosa existant salutifera tamen antidota communi docent a medicis que venenis et mortificis variis salubiter obstitunt. Exerunt animalia illa que in obsequiis et vitiis variis homini famulantur moyses in his prophetis iumenta nominavit. Que recte ut dicitur Ba filius iumenta dicitur sicut quasi bovis iumentum ta putat eum vel boues et alia ista que bovis in necessitatibus auxilium prebet. Non tamen animalia iumenta boibus prebet corporalia iumentis insuper eis porrigit spiritualia documenta per quod eorum doctrinam regere iubet. Job. xij. In terroga inquit iumenta et docebat tempore que documenta ubi sunt post crepti eo videlicet modo quo sapiens in puerbis dicit. Vade ad formicam o piger et considera vias eius et vide sicut sapientiam etc. Ps. vij. Doro quia scriptura divina non tamen de iumentis humanis modis sed etiam de animalibus aliis ut bestijs et reptilibus ad informationem nostram exempla introducit sicut Salomon fortitudinem iusti leoni assimilavit. Pro verbo. x. vij. Justus quasi leo confidens absque terrore erit. Et dominus serpentis prudentiam nos imitari mandavit dicens. Matthei. x. Estote prudentes sicut serpentes etc. propositum meum est in his quinto libro generaliter de animalibus terre et bestijs ac reptilibus et iumentis et exempla introducere plurima et ea licet breviter moribus adaptare librorum peccantium ordinem in materijs et capitulis conformiter proseguendo. Ad illius videlicet laudem et gloriam qui docet nos super iumenta terre qui est deus benedictus in secula seculorum Amen.

crea oves quod sine transgressione precepti quod illi dederat in innocetia permaneret. Unde scriptura sacra. Gen. i. creata sunt tria animalia deum de bove dixisse creando. Faciamus boves; ad imaginem et similitudinem nostram. Et post piscibus maris et volatilibus celi et vniuersis animantibus que mouentur in terra. Et vni ipsa quoque animalia homini obedirent ad nutum nostrum prout eratis paratibus super eam animalia terre dicitur dominus creauit et subiecit eas et multiplicauit et replere terram et subiecit eas et dicitur dominus piscibus maris et volatilibus celi et vniuersis animantibus que mouentur super terram. Et vni bos corde per libito seruitio vni possit deus ante aspectum ipsius animalia congregauit et ea nobis varijs iuxta vniuersumque proprietatem nature singula designaret. sicut in ista profano capitulo dicitur. Gen. Verum postmodum iterueniente peccato predictorum primorum parentum ex diuina transgressione mandati quocumque profano dicitur boium super animalia bruta fuerit diminutum ut sui videtur iobediencia bovis iobediencia eam fieret et in iumentis tamen misericorditer auctore fuit ex toto sublatum: quia sic seueritate iusticie misericordia tunc ad bovis supplicium: quod pro relictum sunt ad bovis obsequium et nonnulla accessio facta sunt ad bovis infirmitatem remedium. Sic est quod in his prophetis moyses animalia tre triplis nominavit. Nam nominavit bestias reptilia et iumenta sicut inquit de bestias tre iuxta spes suas

Capitulum primum.

Abstinentia in pluribus hominibus ira vel impatientia generat. Nam sicut canis famelicus si nimis fame excructetur vertitur in rabie. Sic et homo gulosus si paululum abstineat et ieiunet efficit iracundus et furiosus quia delicijs assuetus non potest fame pati. Et tales erant iudei ieiunantes quibus dominus dicit. Ysa. lvij. Ecce ad lites et contentionem ieiunatis et percussis pugnatis ipse. Quia quod dicitur Marum in sermone de natali Ieiunium pacem dicitur nutrire non iurgia. Quale illud est autem quod non vesceris carnibus et de ore tuo omnia esca sordida egrediantur maledicta. Et tunc abstinentia deuota diabolum fugat. Nam sicut fames valida expellit lupum de nece. Ita abstinentia deuota diabolum expellit ab homine. Matthei. ix. Hoc genus demoniorum non excutit nisi in oratione et ieiunio. Dicit Ambrosius quod homo ieiunans spiritu suo serpente corpale interficit: quanto ergo magis ieiunium deuotum spirituale. Iudith. post ieiunium caput closteris amputauit. Iudith. iij. Myro. Sagittas diaboli ardentis ieiuniorum et vigiliarum frigore restringere debent. Ps. Ego autem cum mihi molesti essent indubar crucio humiliabam in ieiunio animam meam. Et tunc abstinentia plurimum est utilis ad deponendam verustatem prout consuetudinis. Nam serpens quando senio se granatum sentit et pelle veteri cupit deponere ut renouetur: primo a cibo abstinet pluribus diebus ut sic pellis eius facilius relaxet. Quid autem est verusta serpentis pellis nisi prana et vetus consuetudo carnalis corruptionis: quam si quis deponere appetit oportet primo abstineat a cibis et delicijs. Unde Leo papa dicit in sermone de ieiunio. x. mensis. quod voluntarias afflictiones abstinentie caro percipit moeritur et spiritus virtutibus renouatur. Et superflua delectationes gula vindicande sunt per afflictiones abstinentie. Nam leo cum se nimis igurgitasse sentit: per plures dies non maducans abstinere a cibis. Sic quoque superfluitas et voluptas sibi expianda est in cibi subtractione

et afflictione ieiunij. Bre. Caro leta trahit ad culpam afflictio reducat ad veniam. Vnde Bernardus dicit. Per hoc quod a licitis abstinemus ea nobis que prius permixta illicita condonant.

Capitulum ij. Causa tetatio filio est morsus canis rabidi. Nam quod mordent a cane rabido terribilia somniantur: timet in sono et turbatur: sine causa sunt stupidi: oves respiciunt et a nullo respiciunt volunt et et si passio iualuerit omnem potum respicit: aqua timet et latrat ut canes: et ita timidi sunt ut primorum cadant et tales cito moriunt nisi eis cito succurrat. Ille igitur mordet a cane rabido quod terretur de accidie vicio et tales somniant terribilia et timet sine causa. Quasi enim terribilia somniant quia ea que facilia sunt difficilia estimant et idcirco sine causa illa aggredi vel per seque formidant. Somnians. n. aliquid terribile timet ubi nulli periculo imminet: quod illud quod per sonum cernit nisi vera res: sed imago rei existit. Est enim sonus putat dicitur phantasma aliquid terrere apparere in sono. Fantasma autem similitudo rei imaginare et non ipsa res. Al. n. accidiosus homo est: cumque aliquid laboriosum occurrit faciedum dicitur spiritus quasi stupidus sit. Et tunc oves laborantes truct et ipse piger erit piger tamen videri vel reputari non patitur. Et si in ipso accidie passio iualeat oves potum. i. precepto doctrine salutis renouat: aqua prout timet et refugit et peredio vite ut canis latrat quia in obsequio ipse parit et murrurat. Ad spiritus animalia autem et virtuosita accidiosus et interdum timidi et pusillanimes si quod animalia dimittentes in disparto ruit: pro quod tales animalia diuina gratia cito moriunt in anima nisi eis adhibeat alicuius spiritualis remedij pro quod excuset debita medicina. Et idem Apo. dicit. I. Cor. vij. Tristitia seculi. i. accidie mortis operatur. Sicut. Unde sic motus corpori impossibilis est omnia animalia motus. Ita accidioso animo impossibile videtur esse omne laboriosum opus. Unde Seneca dicit in epistola. lxxij. Non putat accidiosus posse fieri quicquam quod facere non possit ex infirmitate sua. de virtute. sicut dicitur. Nam hec ad quod ibicelles su-

m⁹ dura atq; intolerada credim⁹ tormeta
reputates mortificari ac p⁹ma luce excita
ri nō ista difficilia sūt s; nos fluidi z exiles
sum⁹. **Capitulum.iiij.**

Adversitas hominibus
supbis z aridis magis
prodest q̄ prosperitas.
Nā carnes aialiu i q̄b⁹
caliditas z siccitas do-
minat vt sūt cameline.
in estate sūt male s; in
hyeme sūt optime. Est at velut calor estat
savor p̄spirantis q̄ plures malos efficit
dū i supbia extolit s; q̄ asperitas hyemis
est afflictio tribulationis q̄ dū ad humiles
sui recognitionē mētē reducit ad optimā
dispositionē pducit z iō **Breg.** dicit q̄ p̄-
setis vice p̄spiritas inocētie testē nō est
multi ad pēnē vitā p flagella redcūt z ple-
riq; ad infima supplicia pducēdi sine fla-
gello moriūt. **Plerūq;** ergo de hominib⁹
accidit q̄ facit hyems aduersitatē bonos
quos fecerat estas p̄spirat malos. **Et**
p̄spiritas tēporalis aliq̄b⁹ pdest z aliq̄-
b⁹ obest fm defectū vel abūdātiā charita-
tis. Nā carnes aialiu q̄ sūt calide z buni-
de vt pecozone i hyeme sūt bone z i autū-
no possūt p̄petere s; frigide vt porcine a me-
dio estatis vsq; ad finē sūt optime i hye-
me pessime. Similit̄ et homines q̄ sūt cha-
ritatis amore calidi z lachrimaz deuotio-
ne humidū tēpore hyemis idest aduersita-
tis sūt boni q̄a charitas patiens ē z non ir-
ritat. Sed et in autūno. abūdātia p̄spe-
ritatis q̄a autūnus abūdāt fructib⁹ tales
p̄gruēt se habēt q; sūt abūdare z penu-
riā pati. S; illi q̄ sūt frigidū calore s; cha-
ritatis carētes z sicci būozē gratie nō ha-
bētes vel frigidū ad spūalia z būdi. i. fluxi-
biles ad carnalia. Isti sūt pessimi i hyeme
idest i aduersitate q; asperitatē aduersita-
tis nequeūt sustinere possēt tamē esse bo-
ni a media estate idest p̄spiritate q; si p̄-
spiritate mediocriter z tēperate vterēt nō
eis obesset s; pot⁹ p̄desz. Est enī i p̄spe-

ritate vt sit p̄ficua necessaria tēpātia allo-
quim ē nocua. **Dñ Seneca** dicit. **lxxxv.**
ep̄la q̄ ipsa felicitas nisi t̄petur p̄nit vt p̄-
terit. multaz vrbū i ipso flore luxuriosa
imperia ceciderūt. Et quēd̄ vntē par-
tū erat itēpēratia corruit
Capitulum.iiij.

Afflictio carni idiscreta
plus obest aie q̄ p̄sit vt
paret crep̄lo tari. Nā si
cut dicit **Arist.** Est qdā
spēs tari q̄ cū sua femi-
na cibos vtra byemem
colligit. sed postea timēs
ne deficiat feminā vsq; ad saturitatē co-
medere nō p̄mitit. At illa patiens sicut z
masculo cedens cavernam erit z per par-
tem alteram latibulū intrat masculo igno-
rante. cibos deuorat z p̄sumit. Sūt q̄i tar⁹
z femina spūs z caro humana z dū carni
spūs plus q̄ necesse ē subtrahit q̄uis cor-
p⁹ ad tēp⁹ sustineat tamē p̄ alterā p̄tē s; z
p̄ infirmitatē aliq̄b⁹ vt debilitatē virtutis
quā icurrit plus imponide spūi subtrahit
sibi assūit q̄ illi spūs an subtraherit vt credit la-
indiscrete abstinet vt laborat vt credit la-
crari p̄dit. Et ideo **Bre.** dicit in **2 me⁹**
et. **xxx.** **Ador.** **Plerūq;** dū plus iusto ca-
ro refrigit ab exercitatione operis boni
eneruat vt ad orōnē vt p̄dicationē n̄ suffi-
ciat dum in centina vitiorum in se fundi-
tus suffocare festinat.

Capitulum.v.

Ambitio sic tenet hōmē in
statu piculoso vt ipsū pro-
pter piculū dimittere non
velit. Sic enī canis os car-
nē in vite dimittit z et
carnes calidas ad ignē
q̄tūcūq; ei noceat vt mi-
nis expellatur. Sic et abicio⁹ nō vult di-
mittere dignitates quātūcūq; occasione il-
lax angustias mitas z pericula sustineat.
Pro. **vsq;** q̄ parvuli diligunt istānam z
stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupiēt. **Puer** enī
difficili alicū equū s; dū parū egreuit n̄

p̄ deponi donec cadit subito sic abiciofus
vir dignitates dereliquit donec sbito morit̄
ps. **Vidi** ipsū super altariū z eleuatū zē.
Et abiciofus accidit sic cant⁹ **cōfess.** n.
earnib⁹ os canib⁹ p̄fici. **Magis** canes os
se relecto in se litigāt inimū ali⁹ p̄⁹ canis
venies os iuenit z cōdit i pace magnis-
de eo certatib⁹ z nihil ide būtib⁹. Sic va-
tate magna p̄bēda dū vn⁹ et vna pre ali⁹
p̄ ipā p̄bēda surgit ex altera ad illā adipi-
scēda ad papā appellat z p̄bēda relicta
sup eā litigāt z causant. Et iteri de⁹ fert
aliciū illā simplici z bono q̄ eā nō expecta-
bat nec curā adhibebat. **Luc.** **ij.** Deposuit
potētes z tractant̄ humiles.

Capitulum.vi.

Adurus fraudulēt⁹ q̄ solū
vile sibi irēdit deficiētī vt
si efficitur aliq̄n inimicus
Nā pulli vespūti q̄n non
inueniūt lac i mris vberi-
t̄b⁹ mordēt dētib⁹ z lace-
rāt z tanq̄ extraneā reputant. Sic amici
fraudulētī nisi vt solēbāt dederit i ore eoz
p̄p̄tā suscitāt bellū sup eos vt dicit **Mich.**
iiij. **Et** p̄z q̄ amic⁹ q̄ est cā vtilitatē tā-
diu stat q̄diu vtilitas durat crep̄lo cāis q̄
diligit os carnēū p̄lectis z p̄seruat q̄ diu
inuenit i eo q̄ rodāt s; nudā sine carne reli-
q̄ vt **Seneca.** Qui vtilitatē cā assūpt⁹ fue-
rit tā diu placebit q̄ diu vult erit. **Item**
amici viles assūnt murib⁹ q̄ i plenilunio
crescūt sicut qdā marina faciūt s; decrescē-
te luna minuūt. Sic amici q̄ sūt cā vtili-
tatis crescūt cresecēte luna. i. fortuna s; ea
diminuta minuūt vt. **Poeta** dicit. **Lū fuerit**
felic̄ multos numerab⁹ amicos. **Et** si fue-
rint nubila solus eris.

Capitulum.vij.

Ador spūal⁹ trahit ad supna.
s; amor aial z carnal trahit
ad irena q; apparet p̄ crep̄lū
in formatōe aialiu. Nā for-
matio i aialū bruto z p̄pleto-
faciē habet reflectam ad terram soli homi-
ni faciē erectam n̄ aura seruauit. **Vnde**

Poeta. **Pronaq;** cū spectēt. alia cetera
terrā. **Dñ** homini sublime dedit celūq; vi-
dere. **Dñ Basil⁹** dicit. **Peduces** oēs ire-
ne sunt iō curuant ad irā. S; z alia plāra
tio celest⁹ hō q̄ tāta brū figure tātū digni-
tate distat a brutū. **Iloz** ē facies deorsū.
tū hō caput i sublime erigit. Sed si te se
daueris corpis voluptate p̄parat. Es iu-
mēt̄ ispiētib⁹ z sitū fact⁹ es illis. **Sic** **Cr-**
go cū p̄ amorē fiat qdā spūalis formatio
q; aia i illi⁹ rei quā diligit silitudinē trās
format ille q; bz amorē spūalē z rōnalē bz
caput. i. mētē eleuat ad supna s; ille q; bz
amorē aialē idest voluptuosū vt carnalē
bz eaz tanq̄ bruto aial iclinatā solū ad isti-
ma **Apost.** ad **Col.** **iiij.** Que sursum sūt sapi-
te nō q̄ sup terrā. **Et** amor spūal⁹ i quo
p̄sistit vita aie tāto diuit⁹ p̄seruat quāto
hō mīn⁹ bz de terrēne cupiditatē ardore.
Nā ceru⁹ q; vt dicit **Psalm⁹** tanq̄ febrē
fēt̄ diuissime viuit s; p̄ q̄ cētū ānis.
z hoc p̄petū ē i ceruis alexā dri post eius
mortē capet p̄ cētū ānos q; habebāt ānu-
los aurcos in naribus ab eo sibi nullus.
Quid. n. ē estuās febris nisi ardor cupidi-
tatē. **Qui** ergo hac febre caret diuit⁹ i vita
morat q; q; caret cupiditate lōganimitē cō-
seruat i charitate. **Amor.** n. charitatē ē ca-
lor aie vital. **Dñ.** **Pugō** de scto victore.
Scio iquit aia mea q; amor est vita tua.
Dñ. i. **Job.** **iiij.** **Scim⁹** q̄n trāsāti sum⁹ s;
morte ad vitā q̄n diligimus. **P̄ac** at vitā
amoris ctingit vir⁹ cupiditatē. **Dñ** **Aug.**
dicit q; charitatis venenum est cupiditas.
Et amor spūal⁹ facit sanctos viros nō
fete ruina vt aduersitatē rex t̄palū. Nā
catt⁹ q̄n ab alto cadit sup āteriores pedes
se recipit z vir p̄ casū aliqua leſionē sentit
vt icurrit. **Sic** sc̄ti viri cū p̄ aduersitatē in-
cursum cadūt ab alto p̄spirantis tempo-
raliū recoligūt se sup anteriores pedes. i.
firmāt se in affectibus spiritualium. Sūt
enim anteriores anime pedes spiritaliu⁹
affectioes quasi autem posteriores sunt
affectus temporales **Apo.** ad **Phil.** **iiij.**
Quē retro sūt obliuiscēs ad āteriora me

extēdes. Et ideo sci viri casu spaliū tāto
min⁹ sciriūt qnto i amore spūaliū vebemē
t⁹ iardescūt. C. Itē amor charitatis ē ignis
spiritualis q aiam nō vastat s; renouat.
Dñ mētes deū amātiū siles sūt angulis
qbusdā q sūt de cozo salamādre. Est. n.
qōdā gen⁹ salamādre cui⁹ pellis villosa ad
modū pell viruli marini ex q ad v⁹ regū sū
unt ciguli ⁊ hi ciguli post multā verustatē
in ignē picci nō erunt s; renouāt Apo.
pbi. iiii. Renouamini spū mētis vīe cē.

Capitulum viii.

Alma qnto ē humilior ⁊ ab
amore ireno mag⁹ vacua tā
to ē i spūalib⁹ exercitijs ma
gis ignicosa ⁊ oposa. Nā ara
nea ē corpe parua ⁊ tamē ad
faciēdū tellū ē mirabilis oposa. Et ē valde
admirādū qūo tantā materiam de vtero
suo trahat. Dicit. n. Auzēna ⁊ ēt Dialco.
q araneaz tele nāt artificia ex cap⁹ vice
rib⁹ generant cū tū vt dicit gda sp c⁹ vte
r⁹ iucinat vacuus a tali materia. Est igit in
aranea paruitas cozpis vacuitas vētris ⁊
nihilomin⁹ mirabil ars siue studiofitas
opis. Nā sicut dicit Plini⁹. Moderato
vngue rotūdū filiū educit ⁊ miro artificio
fila cōnectit q ab imo vsq; ad summum
⁊ tanversaliter de puncto ad punctū redu
cit qdā lineari distātia ⁊ oēs lineares tra
ct⁹ i puncto medio eqli distātia a cētro cōiū
gūt ⁊ ipsi⁹ tele itervalla seu spacia int fila
mīro artificio nūc sūt qdrata nūc oblonga.
nūc rotūda ⁊ tāto strictiora qnto medio vi
ciniora ⁊ tāto latiora qnto extremis. pri
miora. quo modo. āt filiū filo tā idissolubi
liū cūiūgat vī⁹ nō indicat ⁊ rōnis iudiciū
vir affirmat. Aduro ēt mō p fila tā subri
lia vir visū peruia se leuū elcuat ⁊ inclinat
vt volare videat. Paruitas ergo cozporū
significat humilitatē ment⁹ vacuitas ven
tr⁹ carciatā terreni amorē. Ingeniofitas ar
tificij pudētia opcis q sancti viri spūalia
opera fac iir mirabili mō ordinata conne
xa distincta formata ⁊ firma se aliqñ hūi
lū depumēdo p cōdēscēsiōē aliqñ sub

limiū eleuando p contemplatiōē. Siles
videlicet illi angeli quos vidit iacob i scala
ascēdentes ⁊ descēdentes. C. Itē anīme inferiores vires disponunt
per superiores. Respondent. n. i anima vi
res inferiores superiorib⁹ sicut animalī vn
gues respondent cornib⁹. Lanta. n. ē affi
nitas int vngulas ⁊ cornua q iubz Ari. va
cā patientē i vngul cū oleo int cornua per
ungi. Per cornua No accipe vires supe
riores s; voluntatē ⁊ rōnē s; p vngulas
vires appetit⁹ sensitui inferiores s; traci
bilē ⁊ concupiscibilē q nūc a morib⁹ passio
nū iordinataz tēperant ⁊ curant qñ ipse su
piorēs vires oleo vine grē perūgunt ⁊ tal
aia silit est illi vinec de q dr. Fla. v. Vi
nea scā ē vlecto meo i cornu filio olei cē.

Capitulum ix.

Amatura spūalis boninum
assimilat armature naturali
aialiū terrestriū. Nā i aialiū
ingeniata ē natura v p leho
nē aliqd sp babes munimē
ti vt cervi ad suā defensionē habēt cornua
apes aculeos leones vngues lupi dentes
⁊ minuta aialia que se defendere non pos
sunt agilitatem ad fugiendum receperunt
vt lepores ⁊ buusmodi. Similiter contra
coz⁹. i. contra tentationes carnis cervi. i.
spūales viri iuuant se cornib⁹ duob⁹ s; z
ozatione qua sugant cogitationes interio
res ⁊ ieiunio quo sugant mor⁹ carnis exte
riores. Dñ hoc gen⁹ demonioz s; carna
liter tentantiū non eiecit nisi in ozatione
⁊ ieiunio vt dicit Mat. ix. Diabol⁹ āt sepe
trahit homines ad peccatū a quo dz bō re
surgere ⁊ de manu diaboli exire iuādō se
dēte q cib⁹ teris. i. q signat cōtrito peccoz.
Dñ qī lup⁹ dicit⁹ ē peccator i mēte tri
tionem habens. C. Item debet se iuuare
vngue quo scilicet scindit ⁊ aperit ⁊ aperit
do quod intus ē. p dū ⁊ signat confessionē
qua peccatum in conscientia latens ad sa
lutem aperitur. C. Itē debet se iuuare acu
leo vt apis idest sollicitudine satisfactionis.
Nam quasi aculeus pungens est memo

ria offense ad satisfactionē impellēs. Vel
apes. i. penitēs p bona opera fructificā
tes debēt habere aculeū punctiois. i. amo
rē diuini iudicij vt memoria mortis. Sed
contra mundū siquis nō ē ad resistendū
fortis dz iuuare se fuga. sicut fecerūt sū pa
tres annq persecutiōē declinatēs ad de
serta confugiētēs. Itē. Ecce longauū fu
giēs ⁊ mān i solitudine. vt saltē fuga mē
tali fugere dūt s; cor a mudātre mouēdo
Dñ. Dimitte si aliuat nolite cor apponere

Capitulum x.

Avaritia assimilat sanguisugę
q os triangulare hz ⁊ fi
stula i ore cū q sanguinē bi
bit ⁊ carni applicata sangui
nē sugit. cā nimū repleta
fuerit illū euomit vt itez fugere possit. sic
Itē. dicit. Silt avaritia hz os triangulare.
q; s; tres hz modos precipuos male ac
quirēdi p rapinā furtū ⁊ vīrā. cui⁹ fistula
irreplebit ē cupiditas insatiabilis. Nec san
guinē pauperū sugit. sicut manifeste appa
ret i vīrarijs q omnib⁹ ad vitā necessa
rijs suos qñq; debitorēs expoliāt. ⁊ ex vsu
rario lucro cū repleta bursa hūerit vīrā
ri⁹ ad huc illū euomit. i. ad huc illū lucrū re
ceptū ad vīrā tribuit vt itez lucret. Itē. d.
xxx. Sanguisugę due sūt vicētes asser
asser. C. Itē avar⁹ ē sicut canis ad cumulū
feni iacēs fenū custodiēs nec idē aliqd co
medēs s; latrās. nihil inde amouere per
mittēs. Et idē dicunt facere gda scrpētes
q balsamū custodiūt nihil desferri pmittūt
licz ipsi nō vtant. Et ēt sūt siles auari api
b⁹ q mel p flores colligūt ⁊ ipē i scib⁹ mel
lis moriunt. C. Itē auar⁹ bō silit ē araneę
que exigno tēpore longa trahit fila ⁊ tele
semp inēta nunq; desinit laborare. ppetu
um iustinet i opere suo dispēdiū qz ad mo
dicū vētū vel pluuani tela rāpitur in qua
diuti⁹ laborauit. Sic auar⁹ i modico tpe
magnas diuitias acgrit ⁊ texture. i. augmē
tandi vt gubernatōi cap⁹ sp intē⁹ a labore
nunq; desinit. s; frequēt postq; magnā te
lā. i. magnā substātiā cōgregauit ad mo

dicū vētū. i. cursu alicui⁹ guerre isurgēt vt
tyrāni diripiēt vt ēt ad modicā pluuā ali
cui⁹ isortum cōtigit aufert subito illū qd
cū magno diuti⁹ labore ē cōgregatū. Itē.
lir. Telas arance reuerūt. C. Item auar⁹
assimilat simic. q qñ duos hz fer⁹ filiū que
magis diligit i brachijs portat aliū No in
bumeri gestat. Sed quomō sibi fugiendi
necessitas instat dilectum filiū eiecere cogit
tur q dū ab alio que humeris gestat pmit
facili⁹ capis. Simia ergo ē auar⁹ fili⁹ autē
que diligit ē mudus que brachijs. i. affe
ctōib⁹ strigit ⁊ gerit fili⁹ at que min⁹ diligit
ē spiritus suus quem quasi post dorsum
portat quia parum de ipso curat. Sed cū
post mortem hinc fugere siue exire cōpelli
tur. tunc filium dilectū. i. mudū dimittere
cogit ⁊ spūs de quo nō curat peccato gra
uat⁹ a demonib⁹ capis ⁊ ad eternū iteritū
ducit. Luc. xvi. Adortū ē diues ⁊ sepult⁹ ē
in inferno. C. Itē auari similes sūt formi
cis magnis q dicūt indice ab ipis histozio
grappis q aurūz mira cupiditate custodi
unt ⁊ p eo defēdēdo cōtra homines bella
sumūt ⁊ tñ idē nllū ymodū suscipiūt. Dñc
n. solū⁹ q formice ille st magne ⁊ comute
⁊ ē illis mira feritas ppter amorem auri.
Sed homines i estiuo tpe illuc vadūt. qñ
ppter calozis estū morant i latibulis ⁊ sic
aux furant ⁊ gēmas. S; formice eos odo
re presētiūt foras creūt eos iuadūt ⁊ aurū
pro posse defendūt ⁊ tamen de ipso auro
nec comedūt nec bibūt nec aliqd inde faci
unt. Simile accidit multis auaris. q die
noctuz p auro laborāt nec inde bonū ha
bēt. Ecclesiastes. vi. Vir cui deus dedit di
uitias substantiam ⁊ honorem ⁊ nihil de
est anime sue ex omnibus que desiderat
nec tribuit ei potestatem deus vt comē
dat ex eo s; hō extrane⁹ duozabit illū h v
nital ⁊ magna miseria ē. Capitulum xi.

Peritas ment⁹ qd patet i elephā
tib⁹ q capiunt h mō vt dicit solū
n⁹ sic fouea sbranca i via p quā
assuevit ire i quā elephas scidit ignozāter

ad que venies vn' venator pcutit eu e pu
git ipm: aliter ar venator du venit pcutien
te ipm pcutit e cu expellit e dat ei ordeus
ad comedenda. L. iij. ter v' qter si fecerit
bestia liberate se diligit e ei obedies man
fuescit ex q pz q sicut dicit poeta. D' se
ror aial placat amica man' s' si brutu aial
sic diligit se deceptore defedete v' demul
cte seu de fouea extrahete quato magis
aia dz rps dilige q ea veraci a diabolo d
sedit celesti pabulo reficit e d baratro pcti
educit. Dn gluber xpian' dz dice. Quid re
tribua dno p omnibus que tribuit mibi.

Capitulum. xij.

Bauditorcs affitant scorio
nibus. Scorio. n. sicut dic
Sre. bladiudo icedit: s' cau
da ferit nec mordet i facie s'
a posteriorib' nocet. Dn dr
scorio a scorte qd e dulce e poio pois qd
e fingit eo q i anteriori pre bladicia fingit
e posterioro pugit. Scorpioncs q snt oes
bladi e malicioz q bonis i facie n resistit
s' post dorsu portat vnde venena sudat.
Ete pedes delinire bladicis malu est
magnu. Dn Exo. xliij. pcepit dno. Non
coques edu i lacte matris sue. D' eduz
cni peccator. in lacte vo bladiue designa
tur de qb' Dzo. i. Sili mi si te lacta uerint
pcores no acqescas eis. Edu qd e i lacte
coque e pcoretz boiez blandicia delinire.
Aliter ar eduz signat rps pp silitudinem
carnis pcti q no erat a iudicis coqued' i. oc
cidendus in lacte mris. i. in tpe ifancie sue.

Capitulum. xij.

Bonitas e malicia hominuz
depedet multu ex loco vbi
morant e ex societate cu q co
uerfant e exercitio in q occu
pant. Na fm hypocrate ad
cognitoez bonitat' aialiu put veniut i ci
bu hominu ofert scire e pascua vbi nutri
untur: q illa q pascunt in mont' a. locis
sic melioza e sapidoza si ad estu q ca q i
vallib' buidie e aqsis. In q et signat q et
penit' ub' melioza snt loca penuriosa q d

linoza. Eccli. xvi. Dec fuit inqitas sodo
me forozis tuer: abudaria e saturatio pa
nis r. Ete pdeit et scire acre buidie e sic
cum q conuerfant. Quasi cni atr quo bo
no circumdatur est collegiu in quo homo
conuerfat: de quo multu v' scit vtru sit hui
dus v' sic. L. vtru venor' v' idenot' ari
dus. Ete ofert scire societate geri e mo
tus coz. Aialia ar domestica paucio: mo
tus sut. e io maior' buiditat' q siluestria
pp qd carnes domesticoz snt molliozes e
ad digeredu faciliozes: na ex multa. gete
pori claudunt e caloz i' inclinat pp quod
grossi buozes dissolunt: sic carnes mol
lescunt e attenuant. Sed qz mntia come
dnt e bibnt humoz supfluitates augent e
in pinguedines multiplicant e id talium
aialiu carnes plurimu nutrire pbant: sic
vri spuales e coteplatiu magis geri e mi
nus opatiui snt qz carnales vel actiu. e
io secu mozates magis snt p lachrymaru
copuacione buidii. qd' et ex multa quiete
metis claudunt poru. i. sensus cozps e dis
soluunt grossi buozes. i. dissipant in eis
terrene cogitaoes e affectioes mollescut
pietate e attenuant cibi e pot' pitate. Sz
qz spualib' nutrimentis intrinsecus abuda
tius pfruunt: io cosolationis e gre pin
guedie replent de qua ps. dicebat. Sicut
adipe e pinguedine repleat aia mea r.

Ete bonitas e malicia volutatis
sicut in brutis puenit ex bonitate e mali
cia coplerionis. Na qd facit in brutis na
lis coplerio: h in hominib' facit volutatis
dispositio propter quod dicit Augustin'.
q voluntas est qua peccatur e recte vi
uitur. Quod autem mores variantur hu
torum fm varias complexioncs eorum
ex multis exemplis apparer. Hinc est cni
q lz omnibus aialibus insit motiu e sen
situa virtus tamen fm magis e minus.
Na qda snt sensus viuacois eximat'iois
fortiozis e sagacitatis subtiliozis. Hic est
q bos e pigritia plenus e tardus ad mo
tum asinus stolidus equ' ad cocupiscetu

pus. Lup' idomit' canis gratific' e fidel
ama'. Et h' et fill' puenit. vt dicit Ari. q
qda aialia snt magne mansuetudinis vt
vacca e ouis: qda idomite feritatis vt vni
comis qda magne audacitat' vt leo qda
astute fraudationis e multe maliciozitat'
vt lup' e vulpes. Hinc et v' id' dicit q
qda aialia diligit societate e turmatiz va
dat vt cerni onagri e camelu e budo. Et q
da societate fugit sicut illa q de rapina
vnt' Amc. aut dicit q iter oia aialia bo
no pat' viuere sop' e grues formice e apes
in h' tu boie e cordat. D' es q budo mozes
q inat' diuersimode bunt. et diuersitate
copuacionis copetut et suo mo' boib' ex di
uersa dispoze volutat'. Dnt cni pmo oi
bus boibus inesse coter sensus discreto
nis e mot' boni opis: plan e mozes dnt
et sensus. i. agnitiois viuacionis respectu
de: estimacionis fortioz' e venioz' respectu
sui e sagacitat' (maioz) respectu primi: vel
dz ee in eis sen' excellens in repletoe di
uinoz: estimatio vebemes i puidoe futu
roz e sagacitas prudens i gubernatoe sub
iectoz. vel sensus quatu ad expositoez scri
pturaz. estimatio quatu ad distributione
elemosynaz sagacitas quatu ad correptio
ne culpaz. Inueniunt et boies files bob'
p tarditate pigritie: files asinus p stolidita
te ipudetic. files ego p puitate lururie. si
miles lupis p idomabilitate supbie. e pau
ei files canib' i fidelitate amicitie. Inueni
untur iterdu qda mites vt vacce p masue
tudinē: e qda feroces p vnicomes p tyra
nidē qda audaces vt leones p psuptodem
qda fraudulenti vt vulpes p deceptoez. No
nulli et vita solitaria e repletois secretu
diligit. qda vo i cenobioz sine quetu co
gregatoib' dno huire saragut. coter ar: ho
n tute viuut solus neqz qtu ad vita cozpa
le neqz qtu ad spuale. Dn dr Eccli. iij.
De soli qz si r. Clausuales vo q siml vi
uunt dnt puenire cu gruib' i scipos bni cu
stodiode. gruel. n. dnt ee optie sui custodes
qz grues sic die Ambro. voc' pconio fraz
petat vbi q labore gescut e ad castroz cu

stodias vigiles ordinat vt alle secure ge
scat. Vigiles. n. sup vnu crus snt pcrete
e lapillu i altero pede tenet a h' supple
vt si son' irrepserit p casu lapilli excitent.
Ete puenire dnt cu formic' e futuro vi
delz sagaci puidode. Drou. vi. Vade ad
formica o piger e p' sidera vias ei' e disce
sapiencia q cu no beat ducē neqz ptoze nec
pncipe pat' estare cib' sibi e congregat in
misse qd comedat. Ete dz puenire coz
apib' boia opa dulciter facioe. Eccli. vi.
Puenis in volatilibus est apis e inicum
dulcoris habet fructus illius.

Capitulum. xiiij.

Capitulum. xiiij.
Paruat' fraterne lege ipe
re castores nos docet. Na h
aialia i grege viuut sua spez
diligit. detrib' ligna p'cidit e
ad sua latibula ferit e miro
mo ea deducit. Na vnu p vehiculo pedi
b' eleuat (supinu ponit e iter ei' crura ab
scisa ligna pponit e sic cu oneratu ad lat
bula sua trabat que exonerat e cu subili
tate mlta sibi bitacta parit. Docet igit nos
castores iter boies socialiu e amicabile vi
ue crepla vtutu ab alijs auide capē qd e
ore arboz ligna p'cidit e ad nre met' bita
tidēz puerit. q at vn' onera p alijs portat
docent nos illa lege charitat' adiple de q
Apl's dic ad Gal. vi. Ali' alteri' onera por
tate. e sic adiplebit' lege xpi e p'cipue obe
mus nos iuice nuare ad edificadu metris
domu i bitaculu dei. Ete e charitat' ordo
regrit vt fortiozes i laborib' debiliozes pce
dat. vt coz ta exeplo qz auxilio ibecilliozes
labore facili' ferant. Exeplo. s. ceruoz qn
flum ia imeta e maria tra'scut. r. fortiozes i
natado pcedut qb' debiliozes i natado capi
ta supponut e sic sibi succedentes iuice labo
re le u' ferit vt dic Jfi. Apo. Ro. xv. dem'
no sfirmiozes ibecillitatē i firmoz sustine.

Capitulum. xv.

Capitulum. xv.
Arnat' bo assilat heridi spe
ti. q mozat i aq a q e cussi ob
rigescut i hydrophis. qda ml
ti boua vocat qz bouis ster-

cote vit vt fido. dic. Tales sunt carnales
doies in aq̄s voluptat̄ viuēt q̄ efficiunt
vt hydroptic̄ ifaciabiles de ip̄s delectatō
nib̄ carnis sic hydroptic̄ potu. Et hi dū
i carnales gloriānt̄ q̄i stercoib̄ bouis vū
tur. **Blonia. n.** viri peccatorū stercoib̄
e. j. **Da. ch. ij.** **De q̄i stercoib̄** dōnis ē ip̄a im
mūdia carnis i q̄ futurioſus delectatur.
Tren. iij. Qui voluptabant̄ i croccis am
plerat̄ ſūt ſtercora. i. ſper̄ delectand̄ ſp̄i
ritus amplerant̄ carnalia vicia. Et ē ſer
pēs rinair̄ q̄ veneno aq̄s iſcit vt **Laca
nus** dicit. **Et** eſt delectatio libid̄is q̄ etiā
aquaſ marron̄ij iſicit veneno peccati

Capitulum xvj.

Aro nra aſſitat vacce. Vac
ca em̄ impi guata iugū abſi
cū cui nūm̄ paſſa ſe libere ſu
bit̄. In firmo ar̄ ppzio iacc̄s
et tosp̄s pigueſcit et marie
ſi a labore ſtrabat̄. Sic igit̄ vacca ex cibo
ex lecto ſiue ſumo et ocio ip̄guata iugū re
cuſat. Sic et caro nra ex reſectiōe gale et ſi
m̄o luxurie et ex ocio inraſſata recalciat̄
et iugū ſp̄s portare recuſat. **Dent. xxiij.** In
craſſat̄ ē dilect̄ et recalciat̄ quit̄. **Eccl̄. i.**
Ar̄ caro laboribus et abſtinētia domita: in
go ſp̄s ſubdit̄ maſueta: pp̄ q̄s vicebat̄
Apo. j. Cor. ix. Caſtigo corpus meū et i ſer
uitutē redigo et. **De** carnis laſciua do
māda ē ad modū iuēce. **Est. n.** iuēca in
uenis vacca q̄i iā iugo ē apra vt dicit **ſſi.**
q̄ q̄ ē aial laſciua iugo fortiori p̄mit̄ et ſi
culo pūgit vt recte bouē ſeq̄t. Sic q̄i ca
ro laſciua ē v3 forti iugo penitētie p̄mi et
p̄ealiū opū ſtimulo moleſtari. **Eccl̄. xxxiij.**
Seruo maliuolo tortura et p̄pedes. **Et**
carnis p̄cupia aſſitat ſprene q̄ dulcedine
ſui cātus hominē dormire facit quē cū vi
dit̄ ſopitū portat ip̄s ad locū ſiccū et co
git ip̄s coire ſecū q̄ ſi noluerit vel ſi pote
rit ip̄s occidi et comedit. Quasi q̄ peſſifera
ſprene ē carnis p̄cupia cuius cātus dulce
do ē delectatōis ſuggeſſio ad quā tūc hō
dormit q̄i rō p̄ negligētā nō reſiſtit: ſ3 tē
ad ſiccū ducit q̄i p̄ terrores p̄ſentū aqua

gr̄e vacuat: ſ3 tūc cū ſyrena coit cū ad op̄
p̄ri puenit q̄ ſi hō forte iā iter̄ tac̄t̄ aliq̄
p̄p̄tēde reſugeret: vel ip̄edimēto aliq̄ p̄
ē nō valuerit tūc uerion̄ pugna. t̄ratiōis
inadit a q̄ nō nō p̄p̄tēdit̄ et p̄ri p̄uctūdi
ne duorat. **Y. ſ. xliiij.** **Syrene** ē ſubor̄ vo
luptat̄ et. **Et** p̄cupia carn̄ aſſitat ſcor
p̄iō: tūc venenūſis dicit̄. **Ip̄m** q̄i tridūz
valde ledit et tādē m̄ lēta morte p̄mit̄ mi
cū ſuccurat̄. **Silr** p̄cupie venenūz val
de ledit q̄i p̄ tridūz. p̄mo. ſi delectabili co
gratēde. ſc̄do in p̄ſem̄ additionē: tertio
hō in op̄is iplētōe. **De** p̄. n. luxurie lēta
morte p̄mit̄: q̄i ſaris ſ3 poſt ſines viciū
di ad eternū ſupp̄itū p̄ducit. **Et** caro
nra p̄ hūilitatē pale mortificata efficiat̄ aie
medicina. cū exēptū appet̄ in rubet̄ ſuo
in borace q̄ ē gen̄trane venenōſe. q̄ licz ſit
venenōſa valde tū p̄ icineratōes p̄m̄ v3
veneni et v̄tutē medicie magnā recipit.
De valet ad cur̄ et carnis p̄dite recupa
tōez et neruoz p̄olidatōez et vulnēz ſic
cationē ſi debite illo cūc q̄ v̄tutē ſic
ro veneno ſit inſectā p̄cupie p̄ icineratōez
tū. i. p̄ mortificationē p̄nie hūilitate efficiat̄
aie medicina. q̄. ſ. p̄ afflictionē et moti
ficationē vir̄ luxurie extinguit̄: meritis p̄
p̄m̄ p̄us p̄d̄tū reſtaurat̄. neru. i. v̄tutē
aie p̄olidant̄ et roborant̄ et vulnera aēra
tionū ceſſant̄ et ericcant̄. **Et** carnis vi
cia remouent̄ aſſiduitate labor̄ cur̄ et em
plū appet̄ in capiteo q̄ ſicut dicit̄ **Dōſtān**
nus in velocitate mot̄ et aſſiduitate dikur
ſus caro capoli a ſup̄fluitate expurgat̄ et
ſaporis et odor̄ gratias ab eo3 carnibul
amputat̄ et tenetior et degeſtibilioz efficiat̄.
Sic et ex ſolicitudine boni op̄is et aſſiduo
motu labor̄. caro nra a vicioz carnalium
paſſiōib̄ expurgatur. quoz nutrimentū eſt
ociuz. **Eccl̄. i. xxxiij.** **Adite** ſeruū. i. carnem
in operationē ne vacet. multz. n. maliciaz
docuit ocioſitas. **Et** carnis viciaz ſue
tentatio meli3 fugiendo q̄ reſiſtendo eua
dit ſic caprolus in vngue neqz dētē ſ3 ſola
velocitate fuge a canib̄ ſe deſedit. **Unde**
Apl̄s. j. **Corinth. vi.** Fugite fornicationēz

Capitulum xvij.

Castras bois aſſimilatur ca
ſtrationi bouis. Nam bos
poſt caſtrationē p̄ſicit in ro
bore et v̄tute et efficiat̄ magis
domit̄ et marit̄ et ger̄ et ad
labore magis apt̄ et grauioz inceſſus in
q̄bus ſignificat̄ q̄ per caſtitate volūtaria
et integre ſeruata quā caſtratio ſignificat̄.
de q̄ dñs dicit̄ **Matth. xix.** q̄ ſūt eunuch̄
q̄ ſcipos caſtrauerūt. p̄pter regnū celozuz
hō diſponit̄ ad augmentū gratie ad ſuſci
piendū in aſuet̄ v̄tutē diſcipline ad mar
tiritatem penitentię. ad quietē cōſciētie ad
labore quoz obediētie et ad grauitatem
modēſtie. **Et** carnis v̄tutes liberantur
a malis curis et periculis q̄ cōiugari pati
untur et illaqueant̄. Et ideo cōtinentiam
v̄tutes et cōtinenter viuētēs ſunt ſimi
les caſtroz et ſentioz ſe a venatoribus pro
pter teſticulos queri quos habz medicie
aptos dū ipos venatores p̄ſentit̄ teſticu
los ſibi abſcidit et venatorib̄ derelinquit̄
et ſic ſe ab eis redimit̄: iō caſtroz a ca
ſtrando vocant̄. Et h̄ teſtificat̄ de caſtroz
ſſido. **Licero.** **Zuſualis** p̄diſiologus et
ſſim̄. **Quid** aut̄ auctores hoc negat̄
q̄ forte tū ipoz aliqua eſt ſp̄s q̄ bec fa
cit. **Dis** ergo ſiles ſunt cōtinentia v̄tutes
ſc3 q̄ ſemetipſos nō carnaliter ſ3 ſpiri
tualiter caſtrāt. p̄pter regnū celoz et ne p̄
deſideria et voluptates carnis capiant̄ a
venatoribus infernalibus. i. a demonib̄.

Capitulum xviii.

Circuſpectionibus
multis ſancti viri abundant
marine in ceteris. **Unde**
de ſunt ſimiles panibere que
eſt in pelle exteriori minutis
orbiculis ſuperpicta ita vt ex macularum
varietate tota videatur exterius oculata
Sicut dr ſanctis animalibus dicit̄ **Apo.
iij.** q̄ erant plena oculis ante et retro. **Et**
iſti oculi ſunt eo3 p̄dētiffime cautele et
circuſpectiones. p̄uide quibus vidēt quo
modo ſit caute ambulandū in oibus vt vi

citur ibidem q̄ iſti oculi ſanctorum ani
malium erant ante et retro. Nam ante et
cautele multiplex et circūſpectio virtutū
ſed retro cautele et circūſpectiones vicioz.
vel ante habent oculos. i. cauteles in p̄u
ſione futuroz et retro ex memoria p̄te
rito3. vel ante habēt oculos in contēp
tatione ſpiritualū: retro hō habēt oculos
ideſt cauteles multas in diſpenſatione tē
poralium. **Unde** ſubtiliter cōtemplantur
eterna que ſunt ante et prudenter diſpen
ſant temporalia que ſunt retro.

Capitulum xix.

Cecitates metris figurare nos
docet lacerta. **Est. n.** q̄dam
lacerta ſaura dicit̄ vt dicit̄
ſſido. cuius oculi dū p̄ſene
tate caligāt foramē intrat
parietis et cōtra ſolē oculos aperies lumē
recipit. **Quasi** lacerta caligās ex veniſta
te eſt peccator: cecatus ex tōga peccatū cō
ſuetudine. **Et** ſi vult lumē gratie dū
ne recipere op̄s. q̄ intrat foramē parietis
i. amaritudinēz penitētie vel regular̄ obe
dientie et vt ibi oculos metris. i. intellectuz
per orationē et affectū per deuotionem ſo
li. i. t̄po apiat. vel aperit̄ oculi aie lūmi
celeſtis gr̄e p̄ cōtentionē et cōfeſſionēz in ſo
ramine parietis. i. in artitudine ſatisfactio
nis et tūc recipit̄ lumen gratie celeſt̄. **Ysa.
xxxv.** aperientur oculi cecorum.

Capitulum xx.

Cibus ſp̄ialis doctrine q̄r
ſit recipiēd̄ oñd̄ exēpto ca
mēli. **Nā** camel̄ h̄z p̄ſes v̄
tres. p̄mo recipit̄ cibū i v̄tre
p̄mo q̄ icipit̄ digeri i ſebo et meli3 i t̄ro. et
ei digeſſio p̄ſiat i q̄ro. **Sic** cib̄ ſp̄ial̄ do
ctrine regit̄ q̄tuoz receptacula. **Nā** p̄mo
op̄s q̄ recipiat̄ i aure. vt attēte audiat̄
Joſ. viij. Qui eſt ex dco v̄ba dei audit.
Et ſebo in corde vt intelligat̄ vt memōrit̄
teneat̄. **Itē. j.** **Nō** auditoz obliuios fact̄ et
ibi icipit̄ digeri p̄ affectōez. ſi corde i q̄ t̄i
digeſſione nō t̄rāſmutat̄ v̄b̄ ſ3 t̄rāſmu
tat̄. **Et** tertio in manū. i. in op̄e vt iplacatur

Capitulum xxxiiij.

De fili egerit enacuat & nihil a eo re manet nisi ser. Ille eni ad celas tendas si la egerit & ad spatia terra dispositos & occupatibos vite sue studia conuertit. & occupatibos vite sue studia conuertit. & occupatibos vite sue studia conuertit.

Capitulum xxxiiij.

Driofitas nouitatu e instru mentu diaboli ad aias occide das. Snt eni curiofi homines filuefrib' cernis files qui tan te simplicitatis erant. & ocm mirant et stupent nouitate. et equo vel ba bato ad eos accedente ita in eu respiciunt. q homine iuxta se uenietem & sagittis eos i perentem no aduertit. Ita curiofe metes ru circa qda nouitates inuiles fz cis admira biles occupant. iaculo erroris vel elandis vel alieni peccati a diabolo ferunt. Et Ap. i. Thi. vi. dicit ppharas uocu nouitates de uita. Sic curiofi fuerunt aduententes de q bus dicitur Actuum q ad nihil aliud uocabat nisi ut aliquid noui dicerent uel audirent.

Capitulum xxxv.

Electatio peccati occidit me rem sicut pot' murum. Dicit eni Ar. q mus no potat & si potauerit morit. Tnc eni de lectatio peccati potat. q in ea cofentit. Ps. Intrauit sicut aq in interioza ei. & tuc anima occidit qz peccatu cu cofumatu fuerit generat mortem. Et It' delectatio est ca mortis anime. sicut dulcedo

mellis est ca mort' uifi. Adqz uisus aliqn altissimas arbores scdit & fructus & meli ibi qrit & sepe du esurit ad eundem locu rodit. Vn venator circo pede arboris fudes atqz palos acutissimos undiqz circumcingit & ante aperturam uide exit mel malleu pde rossi cum fume suspendit. uenies ergo uisus esoriens & mel de arbore trahere cupiens p malleu impedit. tuc ille malleu a se abijcit. sed quato fortius eu pellit. tato grauius rediens caput ei' percutit & sic tam diu fit quousqz ex frequenti iatu caput ei' debile deficit. cadens ergo sup palos ruit & sic p pua fluitata se occidit. Snt du bo. dulcedi no siue delectationes peccati qrit malle' diuini fmdis & quo. Ps. xxxiiij. Verba mea q malle' pccas petras peccati ipu' phi bens ei restitit. que du peccator abijcit & a se pscit. Am illud ps. Projecisti terridol mcos retro: su in ipm fori' ipigit & finali deficiens in peccatum ruit qd ad eternum interitum trahit.

Esidoria cordis bona tunc habent efficaciam & pducat ad bona opa qn snt charitate in formata. Bona eniz ille snt excellentes ad opa q bnt cor nna lata nigri. Ho e parua cornua habent reparantur ad opus inertes. Quasi eni cornua capitis. snt desideria mentis q tuc dila sntur qn boues charitate informant. & tuc tales idest hmoi homines excellent opatur q amoy uel nunqz est ociosus opatur. qn m gna si e. Bre. ps. Placebit deo sup uulū nouellū cornua. producent. S; boues nigri idest homines in peccato obduri qz charitatis extentione carent. habent parua cornua idest parua boni desideria. Et ideo ad bene operandū pleni snt omni inertia. Vnde in tali boue deficiente calore charitatis & abudate frigore ingratat abudat pigritia aratri. i. fructuosi opus fz illud. Ps. xx. pp frigus piger arare noluit.

Capitulus xxxvii. Extrator assilat spem Dio qz serpes filiter morfu isigit.

ficat de de dyfla. q pni' occidit qz sentiat. neqz tristitia moritur iducit. Talis e de tractor occultus. Eccles. x. Si mordeat serpes i filentio. ita nihil man' b; q occulte de trahit. Scdo qz serpes no recte fz tortuose scedit. Vn fm Jhd. uocat angus qsi angulosus qz nunqz incedit recte. & talis e de tractor fraudulenter qz icipit a qmedatione ut non recte credat ex odio dicere fz p' recomedatione retroquet ad vitupationem. Tercio qz serpes terra qmedit. snt eni q da serpentes q latent in carceris & lingunt puluerem & sugunt terre humore ut dicit Ps. i. talis e detractor infidiosus & malivolus & actib' alioy infidat latenter. & lo la illud qz uidet terrenū. i. vile vel despectū qmedit. i. mordendo & detrahedo dicit bona aut si qua nouit occultatō supprimat. Ps. lxxv. Serpenti puluis panis eius.

Capitulum xxxviii.

Euoti boies qnto magis a se remouet delectabilia carnis. tato magis pscit i bonitate & sapore metis. Na; aialia nait' bnda snt meliora & magis sapida qnto magis snt a lacte remota sicut pz in carnibus porcinis. Sic multis lacrymis bnda. i. boies deuoti qn to plus a lacte ipsius carnalis dulcedinis elogant tato magis in sapore iterni solatidus augmentant ps. Renuit solari ania mea scz i carnalib' & id seqt. Memoz fui dei & delectatus su. Ps. xxviii. Quē docebit sciaz & quē intelligere faciet auditū ablatos a lacte. a uulfos ab ubi ib' ec.

Capitulum xxxix.

Diabol' assilat draco. de quo illud edū ci. Na draco bz malu sibilū qz sibilado flatu gregiosū emittit & aerē isicit & sic morbu pestilēte gignit. Sic diabol' bz malu sibilū. i. mala suggestionē qua imitēdo eoz isicit & morbu pestilēte peccati p delectationē iducit. Et It' draco bz malu morlū dicit. n. Arist. qz cu morfus dracois sit

venenosus & malus pisces q ab eo morde tur subito moriunt. Ille morfus dracois. i. demōis e i sensu peccati i quo mor ani ma morit. Et It' diabol' e filius serpens qz ti met boiez nudū & insilit in uestitū. sic diabolus timet boiez paup' t'paliū creptores & illaqat boiem diuirt t'paliū possessorem. Ps. i. Thi. vi. Qui uoluit diuirt fieri incidit i tērationē & i laqū diaboli. Et Item diabol' assilat colubro pmo. qz vmbra colit. vñ dicit coluber qsi colēs vmbraz. i. corda vmbrosa & obscurā peccans. vel vmbraz. i. mētes in peccatis sopitas qz vmbra somnū iducit. Job. xl. In vmbra dormit. Et It' coluber fugit certū. & diabolus fugit aiam sollicitā in opib' bonis. diligit eni mentem ociosā & odit sollicitā q in cerua significat q e ad currēdū expedita. Et It' qz coluber leone occidit. & diabolus interimit boiem supbū qz supbia e p'pū ei' iaculū. Et It' qz qz ruta odit. i. p'nam amarā. Et It' qz pel lē deponit. i. apparētē nequitiam. & h e qz trāfiguratur se in āgelū lucis. Et It' qz nō ra & cōcūitates arborū diligit. Memoz eni snt corda studijs rōalib' destituta & be stiaib' desiderijs plena. Na nethora sunt habitacula nō hominū fz bestiax. Lōcaui rates at arborū snt ipe mētes hominū vir turib' vacue qz diabol' multū diligit. It' lac libēstissimū bibit. i. dulcedinē carnis uel peccati ad sumēdū auide iducit. Et It' qz cauda ledit. i. sine subuertit in principio. n. blade & astute igredat. Ps. xxiiij. Ingreditur blade & in nouissimo mordebit ut coluber. Et It' uenenū sūdū. i. peccati. Et It' qz canes fugit. i. p'dicatoroz qz ei' neqūā dete gūt. vñ ab audietis p'dicatorib' multos re trahit. Et It' qz multas comedit. qz diabolus pacat cogitantibus inuidis. Et It' pul uerē lingit qz auaros demulcet & i malis lucris ei' p'peritatē tribuit. Et It' diabol' maxime infidiat fini boie qz si in fine bo minē decipit aiaz & corpus occidit. Vñ as similat cerasi serpen' q i semitis infidiosus manēs infidiatur equit ut mordeat vngu lā equi. Na sicut dicit glo. super Bencf

bolū man⁹ liber & secur⁹ effugit. Et dicitur diaboli infidias hōib⁹ sicut garr⁹ murib⁹. Nā caute infidias eis & i abscondito inuadit. Cū qz tpe car⁹ murē cepit p⁹ cū eo ludit. postea occidit & dicitur. Sic diabolus astute hōine obseruat scz vt videat in q dispōne facili⁹ possit cū decipere & capere. in obscuro cū inuadit occultādo scz ei in tētatiōe oē il lud qd retrahere possz a peccato. & ostēdēdo vel suggerēdo solū illud qd delectet & placeat. Del in obscuro inuadit qn tētat sub specie boni & cū hoies p oēsū cepit ludit cū eo. illud ei oīdo peccatū cē laxē & q de⁹ ē misericors. & q ē impossibile nō peccare. & q facili⁹ poterit exire & penitē & hōi. Et postq sic illūst⁹ trabēdo ad op⁹ spūalit occidit. & p prāzī dicitur. Sic cū sibi incorporādo.

Capitulum. xli.

Ignitas & infirmitas hois cognoscit ex aialib⁹ brut⁹. oīū cni aialū gna pp vsū hominum sunt creata vt dicunt. p⁹ & Damaf. Nam qdam sūt hoi data ad vsū pecudes & hōi qdā ad ministrerium vt eq & hōi. qdā ad solatū vt symie & hōi. qdā ad exercitiū vt hō suaz infirmitatē cognoscat sicut pulices & hōi. qdā ad infirmitatis remediū vt vipe & t⁹ cr qd⁹ sit t⁹riaca & sic de alijs ad multiplices medicinas. Nā illa q videntur aliqū noxia sunt vtilioza sicut dicit Asclapius in libro de occultis virtutibus mēbrozum. Martis emoroides curatur. si federit super pelles leonis. Et dicit et q corpus suū vixerit sepo renū leonis lupus ab eo fugit. & s⁹ g inungunt eius fumo. & hōmiles legunt vrutes de d⁹actis mēbris & p⁹ibus multoz aialium. Apparet ergo hois dignitas ex eo q omi. ib⁹ anima libus est platus. & omnia desunt vsibus vite sue. S⁹ patet cuz dignitatē infirmitas ex eo q se videt homo viliozibus indigere. nec bene posse vitam ducere sine eozuz nutrimento. vel sine eozum ministrerio vel sine eozum solatio. vel sine eozum remedio

Capitulum. xli.

Fligere d⁹ hō oēs hōines & peccatū odire exēplo panthere que iō panthera a pan grece qd ē totuz latine est dicta. qz oibus aialibus ē amica. soli dracōi est inimica. Sic hōibus d⁹ hō esse amicus. soli at peccato inimic⁹. Gene. Pa cē cum hoib⁹ debis bellū cū vicijs. Nā sic Aug. dicit in snijs prosopi Sic sūt diligendi hōines vt eoz nō diligant errozes. Aliud ē cni amare qd sūt Aliud odisse qd faciūt

Capitulum. xlii.

Doctrinas factoz debem⁹ diligenti qzere & in eis delectari & inuolari. Nā onager in montibus altis virētes herbas qrit. qz cū inuenit p⁹gaudio stari rugit. & qdū virētia gramina inuenit ibi a loco nisi pul⁹ nō recedit. Quid at sūt mōtes alti nisi doctozes sancti: quoz virētes herbe sūt gratiose doctrie. Ipi enī sūt mōtes p eminentiā vite alti p dēplatio nē sapiētie. herbiscti p⁹fectione doctrie. qz doctriarū suarū pabulū velut herbarū scno. primozū aias pascūt. Has herbas q riant onagri. i. simplices & deuoti viri & cū eas inueniūt gaudentes & erulantes mugitu alijs pdunt. qz ad sanctarū doctriarū studia etiā alios puocat & attrahūt. & qdū inueniūt pabula q mētē recreādo reficiunt ab eis nō discedūt. Del virtutes herbe montium sūt virtutes & exēpla pfectozum virozū. q onagi. i. imperfecti viri qruūt & iue stigando inueniūt imitādo. pdunt pdicādo & imozant p⁹inuando. Ap⁹us. j. Loui. xij. Emulamini charismata melioza. Et dicit doctoris publici vel plari officiū assumere & appetere nō d⁹ ille q virtutibus caret vel in eis solidat⁹ nō est. L⁹ruī cni qdū carēt comib⁹ vel nō hnt illa ad huc solidata non pcedūt in publicā. Nū nō de die s⁹ de nocte vadūt ad pascua. de die aut exponūt ea ad solē vt indurent. & cū tūe illa indurata cē cognoscunt. ad pabula in aperto pcedūt. Qui ergo carere se sentiūt comib⁹ virtutū

quo erire audeat ad publice doctrine pabulum ministrandū. Qui aut ad huc imperfecti & imbecilles sūt. qz q calore solis. i. seruoze diuini amoris solident⁹ & roborent⁹. & cū per virtutū spūritualū robur fuerint solidati tūc ad pabulū pcedere pnt spūalis documentū. Abacac. iij. Splēdor eius vt luxerit comas in manibus eius. Debet enī sancto doctore simul apparere splēdor doctrie. scilicet scētie. & exēplū vite. Coma enim sūt virtutes que tunc in manibus gerunt qndo operibus ostenduntur.

Capitulum. xliii.

Dolosus hō assilat migali. qd ē vnum pū aial ad modū mustelle & ē aial dolosū. Vn aliqūdo māfactum se fingit cum aliqūm appropinquare viderit. s⁹ in ea infilit & venenū infundit. Sic multi dolosi homines & pditozes faciūt fingtes se amicos vel pacificos cū nō sint & obseruātes tempus in quo nocere pnt. Eccl⁹. i. Multe in sidie sūt dolosi. Et dicit dolosus assilat vulpi & vulpes ē aial fraudulētū deceptionis asuctū. & nūq rectis s⁹ tortuosis incedit anfractibus. Et ideo d⁹ vulpes qn volubilis pedibus. Et dicit dū eca n rapit mortuaz se fingit & sic aues descendentes ad cadaver rapit & dicit. vt dicit. Ps⁹. Et dicit pellem h⁹ pilosa & candam magnā quā. dum can cape putat os ei⁹ pilis implet. Et dicit. Ps⁹. nius q qn multum artat a canibus candā inter crura recolligit & vrinam inter pilos caude emittit quam sup⁹spgit cui⁹ fetozes non ferens canis. aliquantulum ei cedit. q qia inueniuntur in dolosis. Nam dolosi. qdam sunt qui fraudibus & deceptionibus affecti nūq recte & simpliciter incedunt. sed semper maliciozis vijs alios inuoluerē & decipere querunt. Et tunc quidam hypocrite mortuos se fingunt vt alij magis adhercant & credant. & sic aliquod temporale commodum ab eis obtineant & etiam habent pellem pilosam idest penitentiam ap parentiam magnam sed post se trahunt candam idest finalē inentionem siue o-

perationem aliquam. pilis idest insidijs siue deceptionibus plenam. Si qui autē eos comprehendere conentur respurgunt eos vrina idest fetoz infamie infamando eos q ipsos ex inuidia persequuntur. Sicut qn doqz quidam deceptozes hypocrite vel heretici de religiozis vel inquisitozibus quando volunt eos cognoscere vel detegere dicunt secularibus q fiat ex inuidia. propter quod canes idest p⁹dicatozes aliquando eis cedunt notam metuentes. Mat⁹. viij. Vulpes foneas habēt. i. hypocrite vel heretici profundas astutias quibus suam nequiciam abscondunt.

Capitulum. xliii.

Optimum mentis sue debet hō solite edificare. & vite sue finē scpius cōsiderare exēplo scilicet castozū q subtilitate mura habitacula sibi parāt. Nam de lignis que de sibus pcedunt in extremis aquarum rupibus faciūt domos suas bicameratas vel tricameratas per solarā distincta. & aqua erefcente superiora lōra inhabitāt. sed decrefcente in parte inferiori se locant & p quoddam foramen et industria preparatū in quolibet solario candam que est pisce nature mittunt in aquam quia extra aquam diu sine corruptione non viuerent. Sic homo quilibet debet anime sue habitaculum de lignis idest operibus solidis virtutum solerter edificare sed in rupibus aquarum idest in studijs scripturarum edificatur. doctus sapientie. & hec est bicamerata. quia scilicet debet esse practica & speculatiua idest actiua & contemplatiua. vel in rupibus aquarum idest in compunctionibus lacrymarum. edificatur domus penitentie & hec domus est tricamerata. qz tres penitentie partes sunt. scilicet contritio. confessio. & satisfactio. Erefcente autem aqua sapientie eleuatur anima in superiorum contemplationem vel quanto plus crescit aq compunctionis vel tribulatiois. tāto plus ascē

dit anima ad perfectionē puritatis et virtutis, et quanto plus decreuit, tanto plus inferius cadit. Item crescente aqua tribulationis debet anima ad superiora scandere orando. Decrescente vero tribulationis inundatione debet ad inferiora se trahere se ipsam in humilitate seruando, semper vel sepe per foramen mentis debz cauda i aqua mittere idest finem vite sue sapienter considerare. Nam per aquam sapientiam, per caudam vero finem accipimus vite. Vbi ille caudam in aquam mittit, qui finem vite sue sapienter attendit. Sic enim presertim a peccati corruptione secundum illud, Ecclesiast. septimo, Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Nota quod domus dei multipliciter accipitur. Primo modo rota mundi machina. Iuxta illud Baruch. iij. Omnia magna est domus dei. Secundo modo celestis patrie aula. Psal. Etatus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus. Tertio modo domus deo dicata. Isa. lvi. Domus mea domus orationis vocabitur. Quarto modo cuiuslibet viri iusti anima, ut hic Debrco. iij. Que domus sumus nos. Quinto modo militas ecclesia. L. iij. In magna homo non solum sunt vasa aurea et. Sexto modo Virgo beata. Psal. Dominum tuas domine decet sanctitudo. Septimo modo caro a verbo assumpta. Proverbio ru. i. Sapientia edificauit sibi domum.

Capitulum. lvi.

Dre mentes non emendantur flagellis. Vbi sūt filice cocodrillo. Nam tā dura furia est cocodrilli vt quis fortium lapidū icat in tergo recipiat nihil curat. Talis fuit Pharaon cuius cor ita induratum erat, vt per multas plagas noller dimittere populum. Sic peccator durus multis flagellis flagellatus nō dimittit peccatum, et de tali duro corde di-

cit. Bernard. in primo libro de consideratione. Cor durū ipsum est quod nec compassionē scinditur nec pietate molliū, nec mouetur precibus. Minus non cedit, flagellis induratur. Ingratum est ad beneficia, infidum ad consilia seu ad iudicia, inuerecā dum ad turpia, impavidū ad picula, inba manum ad humana, temerarium ad diuina, preteritorum obliuiscens, presentium negligens, futura non prouidens. Ipsū est cui preteritorum preter solas iniurias nihil omnino non preterit, presentium omnino nihil non perit, futurorum nulla nisi forte aduici scendum prospectio est.

Capitulum. lvi.

Lecti assimilant ouibz. Primo propter innocentiam. Ouis enim est animal innocens idest nulli nocentius inferens. Et hinc est quod nullā naturā dedit ei armaturā, quia nec cornua ad feriendū, nec ungues ad scindēdū, nec dentes ad mordēdū, sed vocem bidentes quod cum duobus dentibus nasci dicunt. Sed dentes earum non sunt ad mordēdū sed ad pascēdū. Hec innocentia cōpetit electis dei, qui nihil faciunt, nisi alijs nocere intendant, vbi dicitur secūdi Reg. xliiij. Isti oues sūt quod fecerunt, quod dicit Isti qui innocentes sūt in se ipsis quod fecerunt scilicet mali alijs, vt sic notet in eis duplex innocentia scilicet respectu sui, et respectu primi Aug. Vera innocentia est quod nec sibi nec alijs nocet. Secūdo propter patientiam. Psal. Propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Vbi patienti a sanctorum pro comēdat ex causa quod pro te scilicet deū nō pro furtū vel homicidiū. Psal. Propter te sustinui opprobriū. Secūdo ex pena quod mortificamur scilicet a nobis ipse pro penitentiā tota die idest per totā vitam. Apostolus. i. Corinth. decimo quinto. Quotidie morior scilicet vitij. Item ab alijs estimati sumus sicut oues occisionis id

est digni occisione. Et vere vt oues erant sancti martyres diu occidebat scilicet sequentes illum de quo dicitur et Isaac quinquagesimo tertio. Quasi ouis ad occisionē ducitur que se mansuete vadit et sine rebellione se occidi permittit. Tertio propter abundantiam in egressibus suis. Ecce enim oues abundant in fetibus et in egressibus idest in lacte quod egreditur ab uberibus earum. Item que abundant in bonis velleribus de quibus Job. De velleribus ouium meam calefactus est seque pauper. Sic electi dei abundant in fetibus idest in meritis et vberibus idest in doctrinis et velleribus idest in exemplis vel elemosinis. Et nota quod quatuor sunt que faciunt ipsas oues in fetibus abundare scilicet ventus, potus, pastus, et motus. Ventus quidem quia sicut dicit Aristoteles Si oues impregnantur versus ventum septentrionalem, pariunt mares, si autem versus meridiōalem feminas. Per ventum septentrionalem intellige inspirationem gratie spiritiformis que notatur per septentrionem. Vbi etiam septem stelle sunt circa polum designantes septem dona spiritus sancti, et hic est ventus qui facit electos dei parere fetus masculos idest opera virtuosa. Sed per meridiōalem ventum calidum intellige inflammationem spiritus maligni qui facit parere feminas idest opera vitiosa et defectiua. Secundum est potus, quia idem Aristoteles dicit quod oues impinguntur bibendo aquam. Vnde dant eis comedere salem vt magis sitiant et plus bibant. Hec est aqua sapientie salutaris quam potantes electi dei et sancti facit eos abundare fetibus bonorum operum. Apostolus Col. i. Fructificantes et crescentes in scientia dei. Tertium est pastus. Nam pastus precipue in fine dicitur iuuat eas ad generandum, et etiam motus quod est quartus instrumentum, et sic cibus et pastus lachrymarum de quo psal. Lababis nos pane lachrymarum etc. et motus obedientie vel charita-

tis etiam sunt sanctis causa secunditatis meritozum. Item sancti abundant in lacte doctrine, in quo lacte secundum Constantium est triplex substantia scilicet serosa, butyrosa et caseosa. prima scilicet aquosa vel serosa est mundificatiua et subtilitatiua, secunda butyrosa vel viciosa est molificatiua et extensiuā et extensiuā, tertia caseosa est grossa et opilatiua. Sic doctrina ouium christi est subtilitatiua quando loquuntur sapientibus, est molificatiua idest compunctiua et in bonū extensiuā et a malo extensiuā quando loquuntur proficientibus. Est autem grossa et opilatiua idest malarum vitiarum clausura sine restrictiua quando loquuntur incipientibus. Apostolus. i. Corinth. x. Tanquam parualis in christo lac vobis dedi. Item ab ouibus christi habentur vellera diuersorum colorum idest exempla diuersarum virtutum quibus anima vestitur et ornatur et calefit in diuino amore. Ouis sicut dicit beatus Martinus docet nos seruare dominicum preceptum, quia cum habeat duas tunicas scilicet cotinum et lanam vnam retinet sibi et aliam dat non habenti scilicet lanam homini. Quarto electi dei assimilantur ouibus propter obedientiam, audiunt enim oues et sequuntur sibi vnum et vocem pastoris. Et viri sancti audiunt et sequuntur doctrinam et vocem christi Iohannis decimo. Oves mee vocem meam audiunt scilicet aure auscultando corde credendo et opere implendo siue obediendo. Psal. In auditu auris obediuit mihi. Item electi dei et sancti viri qui sunt de familia eius a tentationibus demonum non leduntur sed reprobi qui sunt tanquam progenies adulteri nam statim ab eis vincuntur et veniuntur, sicut dicit Plinius quod est quedam gens sine familia cui aspis non nocet. Vnde illi pueros quos de se natos habent suspectos obijciunt aspidi, quibus non nocet si ad eos spectant. Si autem adulterini sunt mor eos occidit. Psal. Super aspidem et basiliscum ambulabis.

Capitulum. xlvij.

Evangeliste fuerit xpi eq. na... q. dicitur q. in quadrigis... q. na. et pariter componunt. Dec q. d. r. i. g. i. a. i. qua sancti euang. h. i. s. t. s. u. r. a. s. a. n. c. t. a. e. c. c. l. e. s. i. a. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. r. e. p. a. r. t. e. r. e. c. e. p. t. i. s. r. a. q. u. a. t. t. o. r. e. n. a. n. g. e. l. o. r. u. m. i. n. q. u. a. i. p. s. i. a. t. i. p. o. i. n. s. t. r. u. c. t. i. n. o. b. i. s. s. a. l. u. t. i. s. n. o. s. t. r. e. s. u. b. s. i. d. i. a. p. o. s. t. a. u. e. r. u. n. t. U. n. d. e. M. i. c. r. o. n. y. m. u. s. i. n. e. p. i. s. t. o. l. a. a. d. P. a. u. l. i. n. u. m. M. a. r. t. i. n. u. s. i. n. q. u. i. n. t. M. a. r. c. u. s. L. u. c. a. s. e. t. J. o. h. a. n. n. e. s. q. u. a. d. r. i. g. a. d. n. i. i. z. v. e. r. u. c. h. e. r. u. b. i. n. q. d. i. t. e. r. p. r. a. t. s. c. i. e. p. l. e. n. t. u. d. o. p. o. t. u. s. c. o. r. p. u. s. o. c. u. l. a. t. i. s. s. u. t. z. c. i. t. e. c. a. b. a. l. l. i. c. h. r. i. s. t. i. i. p. i. f. u. e. r. u. n. t. q. z. c. a. b. a. l. l. u. s. a. c. a. n. o. p. e. d. e. e. s. t. d. i. c. i. t. e. o. q. p. r. e. s. s. a. v. i. n. g. u. l. a. t. e. r. r. a. c. a. u. a. t. v. t. d. i. c. i. t. J. h. d. Dec cauitas pedis siue terre cauitio cuius creatio est terreni amoris quia omnia propter xpm contempserunt et ipm pauperem secuti sunt. M. a. r. t. i. n. u. s. x. i. c. E. c. c. e. n. o. s. r. e. l. i. q. u. i. m. u. s. o. i. a. z. s. e. c. u. t. i. s. u. m. t. e. r. c. e. t. e. m. i. p. s. i. f. u. e. r. u. n. t. s. o. n. i. p. e. d. e. s. x. p. i. D. i. c. u. n. t. n. s. o. n. i. p. e. d. e. s. e. o. q. p. e. d. i. b. u. s. s. o. n. a. n. t. M. a. i. p. s. i. s. o. n. n. e. r. u. n. t. p. d. i. c. a. n. d. o. n. o. t. m. s. o. n. o. v. e. r. b. o. z. s. e. d. e. t. g. r. e. s. s. u. o. p. e. z. v. e. l. p. e. d. i. b. u. s. s. o. n. a. b. a. t. q. n. d. e. l. o. c. o. a. d. l. o. c. u. d. i. s. c. u. r. r. e. d. o. p. d. i. c. a. b. a. n. t. p. s. I. n. o. e. z. t. e. r. r. a. m. c. r. i. m. i. t. s. o. n. u. s. c. o. r. u. m. z. c.

Capitulum. xlviii.

Comunicatio assilata morsui canis rabidi. q. oia aialia morsu a canis rabido efficiuntur rabida et furiosa. Et sic oes participantes excoicatio in casibus non concessis efficiuntur excoicati salte3 minore excoicatioe. Vn excoicati ad modum canu de ecclesia expellendi sunt Apo. xlii. Foris canes. et ad modum canis rabidi sunt oib3 cuiusda. i. j. z. b. e. s. i. i. j. N. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. m. i. n. i. c. u. m. i. l. l. o. s. e. z. c. u. z. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. o.

Capitulum. xlix.

Exemplum sanctorum q. a gra ce cederit et postea resurrexerunt sunt alijs valde plicua. Vn assilant musco. d. r. n. q. i. m. o. t. i. b. u. s. i. n. d. i. c. s. u. n. t. q. u. i. d. a. m. c. a. p. r. e. o. l. i. q. z. h. e. r. b. i. s. a. r. o. m. a. t. i. c. i. s. p. a. s. c. u. t. i. n. q. u. o.

ru vnguibz sunt cocauitates in gbus cot ligat humores ad apostema s3 pp motum z discursu frangit. ille humor collectu cu pilosis folliculis abstrahit et sba illa q ifra folliculos stinet summe est odorifera z in ter aromata e maxime p. d. o. s. a. z. i. n. m. e. d. e. t. p. l. u. r. i. m. u. v. i. r. t. u. o. s. a. v. t. d. i. c. i. t. D. i. a. k. e. t. i. l. l. u. d. v. u. l. g. a. r. i. t. e. r. v. o. c. a. m. u. s. h. u. m. i. l. e. s. z. s. o. l. l. i. c. i. t. i. q. u. i. q. u. a. s. i. a. r. o. m. a. t. i. c. i. s. p. a. s. c. u. t. q. z. f. r. e. q. u. e. n. t. e. r. m. u. l. t. i. d. o. n. i. s. e. g. r. a. t. i. s. d. a. u. i. s. r. e. p. l. e. n. t. S. z. t. u. q. n. q. z. c. o. t. i. n. g. u. t. q. i. c. o. z. v. i. n. g. u. i. b. u. s. i. n. s. e. n. s. i. b. u. s. s. u. e. a. f. f. e. c. t. i. b. z. r. e. m. a. n. e. n. t. q. d. a. c. o. n. u. i. t. a. t. e. s. i. d. e. s. e. t. q. d. a. s. i. n. e. p. n. i. t. a. t. e. s. a. d. q. d. a. v. i. t. i. a. i. g. b. u. s. i. t. e. r. d. u. b. i. o. e. s. i. a. f. f. e. c. t. i. o. e. s. e. t. i. c. a. u. t. e. l. v. e. l. n. e. g. l. i. g. e. r. i. a. p. a. u. l. a. t. i. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. t. i. t. m. q. z. g. e. n. e. r. a. t. u. r. i. c. u. s. a. p. o. s. t. e. m. a. a. l. i. c. u. i. p. e. c. c. a. t. i. q. u. i. i. n. q. u. o. r. u. e. r. e. p. n. i. t. u. n. t. s. z. p. o. s. t. e. r. p. p. m. o. r. u. s. o. p. p. a. c. t. i. o. n. i. s. z. e. x. e. r. c. i. t. i. u. s. h. o. m. i. n. i. s. o. p. i. s. h. u. c. p. e. r. d. i. s. c. u. r. s. u. i. n. t. e. r. n. e. p. s. i. d. e. r. a. t. i. o. n. i. s. z. p. e. n. i. t. u. d. i. s. m. e. n. t. i. s. f. r. a. g. i. l. i. t. a. l. i. s. p. e. c. c. i. a. f. f. e. c. t. u. s. z. i. n. p. i. l. o. s. s. o. l. l. i. c. u. l. i. s. i. a. p. i. s. z. a. f. f. i. c. i. t. u. s. e. x. e. r. c. i. t. u. s. t. r. a. b. i. t. u. r. a. c. o. r. d. e. E. x. e. p. l. u. s. a. d. p. n. i. e. t. b. u. i. l. i. t. a. t. e. z. p. a. t. i. e. n. t. i. e. q. d. i. t. a. l. i. b. z. a. f. f. l. i. c. i. o. i. b. z. o. n. d. u. n. t. z. i. m. i. t. a. t. i. o. n. i. s. v. i. t. e. q. u. a. f. a. c. i. u. n. t. e. f. f. i. c. i. t. a. l. i. i. s. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. t. i. o. n. e. v. e. l. i. m. i. t. a. t. i. o. n. e. v. e. l. i. m. i. t. a. t. i. o. n. e. a. l. i. i. s. m. e. d. i. c. i. n. a. v. e. l. p. s. e. r. u. a. t. i. o. n. e. a. l. i. i. s. i. u. s. t. i. s. s. a. d. t. i. m. e. n. d. u. z. s. e. c. u. s. t. o. d. i. e. n. d. u. s. s. m. i. l. l. u. d. i. c. o. r. i. n. x. Q. u. i. s. e. c. r. i. s. t. i. m. a. t. s. t. a. r. e. v. i. d. e. a. t. n. e. c. a. d. a. t. e. p. e. c. c. a. t. o. r. i. b. z. a. d. p. e. n. i. t. e. d. u. z. s. e. c. o. r. r. i. g. e. n. d. u. s. s. i. c. u. t. d. i. c. i. t. b. r. u. s. A. m. b. r. o. d. o. s. i. o. i. p. a. t. o. r. i. q. z. a. l. l. e. g. a. u. i. t. e. i. e. x. e. p. l. u. d. a. u. i. d. p. e. c. c. a. t. i. s. s. i. i. n. g. r. s. e. c. u. t. u. s. c. o. s. e. r. r. a. t. e. s. e. q. u. e. c. o. r. r. i. g. e. n. t. e. c. i. t. e. x. e. p. l. u. p. l. a. t. i. m. a. l. i. c. r. i. g. u. i. t. i. s. u. b. d. i. t. o. b. o. n. u. i. p. p. o. s. i. t. u. m. n. a. c. a. n. d. e. l. a. e. r. i. c. a. o. l. l. a. t. a. a. b. e. q. p. g. n. a. t. e. e. a. f. a. c. i. t. a. b. o. r. t. u. r. e. z. u. c. e. n. i. c. a. d. e. l. a. e. x. t. r. i. g. u. i. t. q. u. a. d. o. p. r. e. l. a. t. u. s. a. l. i. q. u. i. s. v. e. l. d. o. c. t. o. r. i. n. m. a. n. i. f. e. s. t. u. m. p. e. c. c. a. t. u. m. l. a. b. i. t. u. r. q. u. a. s. i. a. u. t. e. q. u. a. p. g. n. a. n. s. e. s. t. a. n. i. m. a. b. o. n. u. m. p. r. o. p. o. s. i. t. u. m. g. e. s. t. a. n. s. q. u. e. d. u. m. p. e. c. c. a. t. u. s. p. r. e. l. a. t. i. v. e. l. m. a. g. i. s. t. r. i. s. u. i. i. m. i. t. a. n. d. o. o. f. f. a. c. i. t. b. o. n. u. m. q. u. o. d. c. e. p. a. r. e. r. r. i. g. u. e. n. d. o. a. r. b. o. r. i. t. L. a. p. i. s. A. r. a. n. i. e. s. o. c. i. a. d. s. a. p. i. e. t. i. v. n. p. e. c. c. a. t. u. s. f. u. i. t. d. e. u. i. x. x. i. j. i. a. r. a. b. i. b. o. u. e. z. a. s. i. n. o. p. b. o. u. e. c. n. i. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. s. a.

pat corrigendo arborit. Lap. i. Ara. n. i. e. s. o. c. i. a. d. s. a. p. i. e. t. i. v. n. p. e. c. c. a. t. u. s. f. u. i. t. d. e. u. i. x. x. i. j. i. a. r. a. b. i. b. o. u. e. z. a. s. i. n. o. p. b. o. u. e. c. n. i. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. s. a.

piens. p. asinu stultus parare. Ho pdicant designat. asinu ergo boui in arado. non est pungens. q. fatuus in pdicatione. no se fa pienti fornicatus. ne scz ex fatuatis viscor dia ipediatur sapientia gratia.

Capitulum. li.

Erno sps sumit lasciniaz carnis. sicut seruo naturalis caloris sumit pinguedinem corporis. qd apparet in camelo de quo dicit constantinus q. calidissimu e ex natura z id maciletu3 eo q calor sumit sanguinis victuositate. Snt calor charitatis z seruo deuotionis sumit viscositate siue lubricitate luxurie z cupiscentie carnalis. Eccl. x. x. vii. Pa. por ignis vnt carnes. i. seruo3 spiritualis amoris consumit desideria carnis. Jac. i. Exortus e sol cum ardore z ardescit fenu3. L. carnem. J. s. a. x. i. S. m. i. s. c. a. r. o. s. e. n. u. m.

Capitulum. lii.

Icte pennens similis e boza ei q tubeta dicit gen. rane venose. quu dicit. vetusta pelie deponere pasta grada. herba venenu e snt ad deponit sed custodi. Snt hie penes dicitatio ne causa exterioris hie pnc. vnt videt mutare vt peccati vetustate deponit e ere dat venenu n retinet interi. male voluntas z ipm ad tempus tm occultando collo dit. Et dicit q tubeta quot maculis subve tre respit. tot nodis venenu eius noxiu3 vt ee. q. s. z. h. i. e. t. u. s. z. h. y. p. o. c. r. i. t. a. q. u. o. t. i. s. e. h. y. v. i. s. i. o. z. m. a. l. i. c. i. a. s. t. o. r. e. t. h. y. n. o. c. e. n. d. i. v. e. l. f. a. l. s. e. d. i. v. i. a. s. z. i. d. r. a. l. e. m. e. r. i. t. o. s. p. u. s. s. a. n. c. t. u. s. f. u. i. g. i. t. s. m. i. l. l. u. d. S. a. p. i. s. S. p. u. s. s. a. n. c. t. u. s. d. i. s. c. i. p. l. i. c. e. t. f. u. g. i. t. s. i. c. t. u. m.

Capitulum. liii.

Idea ad invisibilia qreda nos trahit qm intellectus viatoris no capit. Snt eni fideles cernunt similes q. maria trasunt res n vnt s3 odore tm terras pnt. Snt terra vinctiu. i. soliditate eter. noz bonoz nos odore quoda fidei qrim

q. m. i. r. a. s. t. u. b. u. s. m. a. r. i. s. p. o. s. i. t. i. p. u. t. i. n. s. e. i. p. s. i. s. s. u. t. c. e. r. n. e. r. e. n. o. v. a. l. e. m. u. s. v. n. A. p. t. s. i. c. o. r. i. n. i. j. D. v. o. c. u. l. u. s. n. o. v. i. d. i. t. n. e. c. a. u. t. a. n. d. i. u. i. t. z. c. e. d. s. i. s. i. s. t. e. o. d. o. r. v. i. d. e. a. t. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. v. a. l. d. e. s. u. a. u. i. s. e. a. t. t. r. a. c. t. i. u. s. v. n. C. o. l. i. j. T. r. a. b. e. m. e. p. o. s. t. t. e. c. u. r. r. e. n. t. i. n. o. d. o. r. e. z. c. v. d. e. z. h. o. c. o. d. o. r. e. d. e. a. t. u. s. J. o. h. e. s. e. u. a. g. i. a. t. t. r. a. c. t. u. s. l. e. g. i. t. d. e. o. d. i. x. i. s. s. e. i. n. q. d. a. s. u. a. o. r. a. t. i. o. e. D. o. s. t. u. u. s. i. m. e. c. u. p. i. s. c. e. n. t. i. a. s. e. t. e. r. n. a. s. c. r. e. a. t. u. r.

Capitulum. liiii.

Alios debere parentibus obsequia pietatis impedere pcepte in necessitate glies docent. q. insigni pietate genitores sicut i senectute nutricio adiuvant z eis alimeta ministrant. Erubescat ergo miser boice q suis parentib. snt crudelis. qz du eis in necessitate deficiunt se gliribus z muribus crudeliores ee ondu3 Eccl. i. i. j. suscipe senectam patris tui.

Capitulum. lv.

Maria pstanti assilat mebro radicali. nam sicut dicit Aristi oi aialia e mebra radicale qd e pncipiū oius virtutu naturaliu z spualiu z hoc eod. v. l. aliqd. loco e. a. talis radice vt dicit Aristi. pncipiū aialiu creatio z formatio. z figuratio. hoc ergo radicale pncipiū e gra dei bonu a q oes virtutes pcedunt z dona gratuita qb pncipat aia. Ab hoc pncipio icipit virtutu creatio formatio z figuratio. na creatio dicitur e q habituu acqnsionu: qz vnt. v. dicit. pncipiu e habitus electiu3 s3 formatio e qz p charitatis dilectione. qz charitas e formatio virtutu sicut dicit Amb. S3 figuratio virtutu e p actu pductione qz acqnsionu dicitur a qb pcedunt dicit vnt i actibus malestat. sicut res figurata i sua figura. S3 oiu3 istoz radicale pncipiū e ipadivina gra. vnt Apts totu ee suu spuale gra dei attribuit dices. gra dei su id qb su. Et hie gra3 diuina ad suas z solatioes no recipit ho qd diu peccatu i scia gerit. Na pullu e q ca quoda nigro folliculo in fronte nascit qd diu abscessus no fuerit ad vbera

man? no admittit. Null? igit gerēs nigre
dine in frōte ē hō peccati bñs in mēte. qd
qdiu p pēnitētia si amouerit. mī virtutū grā
euz ad solationis sue vbera non admittit.
Sap. Nihil iniquitatē in illa incurrit.

Capitulum lvi.

Ratos eē bñfactorib? exēplā
pandere nos docet q? quig
sū bestia valde scua suis mī
bñfactorib? nllaten? ē igrata
Dñ narrat de quodā q caru
los ei? de qdā fonea liberauit q? pābera
eū associant & blādiēt ei canda & facie vsqz
ē delicta vāri. Si ergo sic grata est bñfa
ctorib? crudeliū ferarū natura qnto magis
deoz hōies qbus mansuetudo naturaliter
inest & rōnalis censura. Dñ Apts Lof. iii.
grati estote.

Capitulum lvii.

Mos? hō assilat vsqz q? vī
fm arill. indifcreti? mēdit
oia vī p fructib? ascēdit ar
bores & aliuaria p melle cō
fringit & caneros & formicas
p p? medicina conuictu. Sic gulosus ali
qu sub specie necessitat aliqñ et dalcēdie
voluptat. aliqñ sub pōrtu iñimitat. volu
ptuosas delectatiōes exigit & accipit. Eccl. i.
xvii. Dmne esca māducatur. vni? gulosi
ē hō gulos? assilat cocodrillo q deasas li
bent mēdit int? qd enduos spens pūm? q
ei? inimic? ē se iuoluit. vt dñ berbas carpu
spētē tr? i? gluat. q dñ in vētre. exāit ipm
occidit & ille? erit. Sic gulosus homo. bo
nos & sapidos morsellos libent? mēdit cā
qb? frēqñt? venenū voluptaria. & peccati p
delectatiōez trās gluat qd mēte ei? occidit.
Itē gulo? assilat hōinē ad luxuriā & iēo
tūciā. Nā cerui qñ nimis pingues se feri
unt. latebras qrit qz nec bñ fugere nec cur
sū pnuare pnt s; nūc fugiūt nūc subsistūt
& retro respiciunt. sic ē pinguedo gule qrit
latebras luxurie. Et hō ēi gule dedit? icōri
nēs effect? nec rētatōes carnis fugere nec
cursū pntē pnuare pnt s; nūc pūcia pūer?
fugit. i. fugere. p pōit nūc subsistit. i. rētatōis
expectat & suscipit. nūc retro respicit. qz ad

in pūitudine desiderio vel ope redit. Dmā
ita q? gule curādā ē afflictioē abstinentie. ari
ditas autē sic irrigādā est lachrymaz? opū
tione. Nā s; Isaac. Carnes pingues am
malin? affidē sūt. qz dñ assilat earū būdi
tas illaudabilis desiccā. s; sicce carnes po
tēs sūt lūxūe qz aq? eas rēpar & būctat. car
nes porcine & peccōzine laudabilis sūt assa
ture. caprine vō & bouine meliores sūt lūpa
te. Nā p lūxione sicce carnes būctant. e
p assationē būide carnes siccat. ē ergo caro
p assationē būide carnes siccat. ē ergo caro
pignis caro assueta dūctū q igne assādā ē. i.
abstinentie afflictioē famis ardore sedanda
vt sic delectatiōes gule spēcat afflictioē ab
stinētie. s; qñ sicce carnes sūt aride. i. inde
uote mētes. q sūt bullētū aq? elixant qñ ser
uenti? lachrymaz? opūctōne irrigantur.

Capitulum lviii.

Pbetes abūdātia? tpalū affi
milant aialib? terrestrib? Nā
nimis pinguis sūt ad esū pūti
ma. nocēt enī digestiōi qz s;
p cibū natūt & cibū instānt? s;
villos. s; oachi emollit. & tūpitate? s; oā
ebi idcū. vñ pinguedo nimia s; oachū dū
solūit. dē dēte vtrūc? s; oachū s; formatua
& tūpibus. Ex pinguedie ē s; oachū mēdū
tur hē gūit. qz pinguedo i est? pūctū. Quā
si aut pinguedo carnis ē abūdātia tpal. de
q ps. Prodyt qñ ex adipe migrat. cox. i. x.
abūdātia & pūctudie tpalū. Nec igit nocz
aie sicut pinguedo s; oachū. Inducit enim
flāmationē sive elationē supbie mollicie &
lubricitate? luxurie. Dissoluit ei vtrūc? pūne
tū. excludit s; oia. ionē sive s; oationē qz gre
nō curat de expulsiōe vitiorū p s; oationē
pūie. hēc ēi ā extinguit s; pon? accēdit ignē
auaritie sic abūdātia lignozū si extinguit s;
potius augez ignē. Eccl. xviii. Scdm li
gna sive exardescz. ignis. Itē abūdātia
nimia tpalis solatiōis gñrat vicia mētis.
Nā ligna q i plenilunio resēcant vel pū
tant. qz tūc būoz in corpibus abūdā ppter
cūis supfluitatē n̄ valet regi a nā & iō cor
rūpūnt & generāt vices a qb? corrodun
tur & in puluere rediguntur. Est āt qñ būoz

urbonū ipsa solatio sine repletō carnis. q
si abūdā sit corruptionē si in corpis s; ē
aie gignit & vices pducit vitiorū. qb? vñ
des aie penit? dissipant? Nunc ē vt dicit.
Dre. q pnceps corōri s; nabazardā de
struit muros bñm qz ventit cū eoci deuo
ferunt? sua repletōe destruit virtutes aie.
Capitulum lix.

Omnes tā boni qz mali affi
milant aialib? terrestrib? Nā
sicut dcm sūt sūp i pncipio
bñm qñi tibi pōit moyses
ria gñra aialū. Nōmēta te
palia & bestias. & fm? dā sūm sūt iūmēta
q ppenit vñ hōmī sūcupara. & qdā ex est
sū ad laborādā vt eg boues & asini. qdā
ad lūxūcādā. vt oues & s; oia. qdā ad vītē
dū vt porci & būoi. Dē iūmēta igit itel
ligat acrim q sūt i aduozū primoz s; oia
cū. vñ dicunt iūmēta qñ iūmēta. quozū
gdā laborāt in opib? obediētē vt claustra
les. & isti sūt vt eg Equ? enī hōi sūbāt ab
eo iūmēta. & fm ei? volūtatē mouēt. & cir
cūferūt. & sic ē subdū? respectu plati. Jac. iij.
Equis freno i ora mīttant? ad s; oia. qdā nō
bū & oē corp? s; oia circūferunt? Nō s; oia
sūt regularia pcepta sive istātia vel platoz
correctiōes. Quidā vō laborāt in ope. do
crine & isti sūt vt boues cū qb? terra araf
s; p dicatores a qb? terra aie araf vome
re lingue & serūt semine docerie. Alij vō la
borāt in ope patientie s; s; vtrūc? rēgimīnt
vt plati q assimilantur aialibus būlicib?
alioz onera frētibus s; camellis ahris &
būoi. qz qnto sūt maiores. tāto debēt esse
būliozes & p subditis onera portātes ps.
Et iūmēta fact? sūt apud rē. Iūmēta enīz
būdi. Casini & cameli s; sūt magna corpē
sūt in villa reputatiōe & magne sarcine gra
uant onere. Sicut platus s; sūt magn? in di
gūitate. vñ nī ēē apud se ipm vilis & būilis
reputatiōe. Est ēt magni pōderis sarcina
grauat? cū habeat p suis subditis deo red
dere rōnē vñ. Dre. dicit. S; oia s; honoz s;
grane on? s; sūt aut q inēdūt ad paupes vt
liandos assilat omib? q qñ mādā dū i

plētes vt dicit beatus Martinus Lū duas
tunicas habeat scz lanā & pellē. vnam dāt
nō būi s; lanā būi. Qui vō paupes pa
scūt suis abis & cōsopis sūt siles aialib?
vtilibus ad cibū. vt arietibus edis & porcis
& būoi. qb? s; s; assilant. nō rōne vilitatis
s; vilitat. Reptilia vō illa sūt q corpis p
ctide & extēsiōe repūt & mouent vt vices
colubri & serpētes. Dē reptilia vō pnt
intelligi pfecti & pteplatiū viri. quoz ē se p
bere. i. ab exterioribus ad interiora reduce
re ad deū oteplādū. & nūbūmū se exten
dere ad primū diligēdū. Dñ debēt ēē vt
vermes p reputatiōe būilitatis. vt colu
bi p refrigeriā carnis. qz dicit coluber qñ
colos vmbis. Itē dicit vt spētes p pū
dētia dēstrōiōis mādā. Et oē pūctōes
sicut serpētes. Del debēt ēē vt vices. qz
coz ē oēū frēqñt? laudare. Vermes enī vt
būci & būoi oē se curādū ps. S; p la? ei?
in ore meo. Del vt serpētes qz eōm ē car
nē p abstinentiā arētūare. Serpētes enī vt
costarū se rapāt. Itē mādā dēstrōiōis
costarū ē. Nā marie in costis apparet renui
tas iūmētis. Debēt ēt ēē vt lacerte qz in
bonis debēt affectib? cōstare. Lacerte enī
p dūctōis repunt. & pedes aie sicut affi
cōnes quibus tanto velocius currunt
quanto seruatiōes existunt. Bestie aut di
cuntur qñ vālie eo q deuāstāt omnia sua
feritate. Nam sunt leues & impetūt. nūc vñ
gue. nūc comū. mane dēnt. vt api leones
& lupi. & ideo talibus bestiis peccatores affi
milantur quia omnia bona sua deuāstāt.
Nam bona naturalia dūmūnt gratuita
repellunt. cetera contemnunt temporalia
amittunt. Itē sunt scui sibi ipsis & multo
fortius alijs quos ledant & impediunt aut
dente inuide detractōnis aut comū super
be dñationis. aut vngue violente direptio
nis. Et quidam sunt vt api per carnis vo
luptatem. quidam vt leones per superbie
potēstatem quidā vō sunt vt lupi per au
ricie rapacitatez & sic de alijs sūt. Eccl.
iij. Dñi i corde meo de filijs hominum vt
pbarer eos dñs & oīderet filios ēē bestijs.

Capitulum. lx.

Monestate e pudicitiaz operis conjugalis elephantes pferuare nos docet in quibus est pudicitia qda admiranda, maxime respectu alioz aialiu. No. n. se cognoscit nisi in abdito. h. n. nisi i duob' anis quando mascul' hz quin...

Capitulum. lxi.

Damula ho assimilata damulo. k. i. stuestri capre q est aial ti midere nisi huficio fuge. hz. n. p armis mebror agilitate z fugat. Vn fm fido. dicit damula eo q d mau effugiat. motuosas nemorosa diligit...

no pot. Eccl. xij. Abominatio est supbo bilitas. Et hanc sui recognitio liberat boies a peccato. Na para qn infirmitate icurru. sima humanu comedit z euadit ad...

Sed magni z diuites qui apud mundum magni reputantur sunt ad bene operadu tardu. z circa terram tectur quando solum ad terrana disponenda vel congreganda i...

Capitulum. lxij.

Ignis inferni post diem iudicii humana corpora cruciabit. z tamen no occidet neqz consumet neqz incinerabit. Cuius exemplum apparet in salamandra que in medio ignis uiuit...

Capitulum. lxij.

Acessum abhorere equo docet. qui maternum colium su me refugit. Vn narrat Aris. q rex septentriois habuit eqz pulcherrimas. que peperit ei...

tandem discooperus matrem se cognouisse videns fugit. z seipsum ab alto proiecit z mortuus est. Quantum ergo debz ab horere rationalis homo incestuosam sui sanguinis commixtionem quando brutuz animal sic abhorret. Itz camelus cotum...

Capitulum. lxiiij.

Inconstans homo similis hie ne est cuius natura dicitur esse vt vna z eadem scum muret vnde nunc masculus nuc femina inuenitur. Similiter homo inconstans inuenitur aliquado masculus. i. robustus in proposito sed postea i...

Capitulum. lxv.

Incontinentia conjugalem euitare cerui nos docent. de quibus dicit Plini. q a tempore concepitur semine a matribus discedunt donec a partu purgantur. Et tamen tanta est quorumdam hominum libido vt a grauidata vtrore interdum abstine non valeant. Et no...

ta hic aliquid exigente materia quibus non sit pulcrum audire in est vile scire sed quis matris post impregnationem claudatur in et delectatione ut Lucretia dicit mouetur et aperitur. et hoc imminet periculum ab orsus Et ideo Hieronymus vituperat ac cessum viri ad viderem pregnantem non in ita quod semper sit peccatus mortale nisi forte probabiliter timetur de periculo abortus.

Capitulum. lxxij

Mfirmitas corporis aliqui est medicina cordis. quod leuoz cohibet vicia Nam leo vt dicit Solinus quarta nam omni tpe patit. Et hunc morbum deo puldente ideo patitur vt eius iracundia sepe cetur Similiter in hominibus diuerse infirmitates corrigunt diuersa vicia pp qd dicit. Sen. infirmitati mee gras ago q cogit me si posse q si deoco velle. Et rez infirmus homo dicitur sic infirmitatis remediū p cipue a deo requirere et etiam medicinalia cum orone et diuine virtutis inuocatione recipere Nam elephanes quādo egrorāt colligant quasdam salutiferas herbas et an q cas edant erecto ad celum capite etiam herbas ad celum leuant et qsi quadam religione a deo auxilium postulant. Adulto er go magis homo cum patitur a deo debet auxilium petere et medicina viens ab oro ne ichoate Ja. vi. O fo fidei saluabit infirmū

Capitulum. lxxij

Mgenium aliqui plus valet. qz vires qd patz in leo pardo que leo mirabilis dicit. Vn leonem timēs qz minor illo est. foueam fac officium duplex habent. vnum per qd intrat. et alterum per qd erit. et est fouea in vtroqz ostio valde ampla sed in medio stricta Veniente ergo leone per foueam fugit. quem lco insequens cum ipso foueam intrat. sed ad medium veniens et foueam strictam repetens transire non potest neqz retro se ver

tere valet Vn leopardus crēs p aliam partem et post cum ingredite ipz a tergo mor det et sic sepe de eo arte triumphat de quo triumphare viribus neqz Leopardus ergo assimilatur homo cuius fouea est pncis vita. hec bz igressu per morte et vtroqz e larga hu militatis materia sine bois pncipus confidit deres siue finem. Sed in medio dicit ee stricta artitudine penitentie. qm cum leo. a. dia bolus inuenit in homine non potest progredi vt vterius hoicem decipiat. nec retro redere vt per preterita peccata que iaz per penitentiam deleta sunt ipm teneat. Vn leonem leopardus extans retro mordens occidit. qz postera vita vel penitentia eius nequidiam in se extinguit.

Capitulum. lxxij.

Madpatiens assimilatur vrsio Est enim vrsus atal impatiens et iracundus volens se d singulis vindicare. Vn cu aliqui inuasit si alius eu rāgit statim pma dimitit et aliu currit. qz capis aspectu pelus ar dentis excecatur. catena ligatur et vberibus edomatur. Sic ho impatiens et iracundus de singulis iniurijs se vindicare appetit. ne qz ppter vnum inimicūz dimitit quin contra aliu bellum suscipiat. sed tanqz peluis ardens est ira furens ad quam excecatur. qz ira oculum rationis perturbat. que furia et infania penitus excecatur. s; furiosus est cate na ligandus vel verberibus edomandus

Capitulum. lxxij.

Madpseuerates q bn incipiunt et in fine deficiunt similes sunt illis aialibus monstris q sarpi dicuntur siue fauni De qbus dicit Jh. q hnt cornua in frontibus et sunt similes capris in pedibus Et tale fuit monstrū qd btus Antoni inuenit in solitudine et dū interrogaret qd cetero pōdit mortalis siue vnus er accolis heremi quos erroze delusa gentilitas faunos et satyros colit. qd ar e cornu frontis nisi robustū pncipius opis. et qd pes caprinus nisi finis def

eruosus. Ille ergo qvirilit incipit. s; postmodū ad debitū finē bn incepta nō pducit. qsi sarpo mōstro sifis existit. et tales erāt illi q bus Apod. dicit. A. l. i. i. l. i. i. s. p. u. c. e. p. e. r. t. i. s. n. u. m. c. a. r. n. e. s. u. m. a. m. i. n. i. Et Jte impleuerat res et impatientes sifis. sūt leopodo q saliedo nō psequedo caput predā. qm si. iij. vel. iij. saltu nō ceperit pindignatioē defecit. et qsi victus retrocedit. Tales sūt q nō diuini laborado sed qto citi obtinēdo volūt affeq qd intrēdūt Vn si nō statim obtinēt et nō inueniāt qd volūt qsi redio victi a bn incepto ope retrocedūt. nō antedentes q labor ipso bus oia vincit vt dicit. Virgil. Vn etiā p feurātia orātis obtinet a deo qd cupit Lu. xi. S; p seueratē dicit pulsanis dabit ei r.

Capitulum. lxxij.

Mistabilis et incōstans hō assimilatur cāleonti. que est bestia parua diuerso varietatē colore respisa. Lurū corpusculū ad varios colores quos videt facile variat nullū enim inuenit aial qd sic recipiat oppositorū sibi colorū mutationes. vti dicit Jh. Sic animus pū pusillanimitate vel gnis in vrate facile impfione amoris vt timoris vel gaudij vel doloris vel tristitie recipit et oibus q sibi occurrunt et ideo stabilitatē nō hz qz imutat et deducit p varias affectiōes. Ja. i. Vir duplex aio incōstans est in omnibus vijs suis.

Capitulum. lxxij.

Muidi sūt sifis qbusda serpenti bus indle. q statim fugiūt qn vidēt flozere arbores aromaticas. qz et corrodere dicunt ne flozcat eo q odore flozū sustinere nō valeāt Sic inuidi prosperitate pnuoz sustinere nō pnt. et de ipsoz infortunio gaudēt Eccl. xvij. La queo pibūt q delectant i casu iustoz Et Jte inuidi dolēt si alijs vilitatē de bonis eoz capiat. et de his qbus nō indiget. Sūt enim sifis ceruis q qn cornua cūcūt abfcedūt. ppter inuidiā. et dolere vidēt si alijs er illis accipiat medicinā. Et Jte inuidus assimilatur vrsio Nam vrsus cerebrū hz venenosū. et ideo ei

caput et spatule cōburunt. ne gustātes d ei cerebro in vrsinam rabie conuertant. Nul li eni aiali est tāta solertia ad male faciēdū sicut vrsio. vt Plin. dicit. Sic inuidus hz caput venenosū. i. mentē veneno odij et mali volentie infectā. Vn necessariū cēt vt vretur igne charitatis. q nō emulat et sic ne mini noceret Et id nullū viciū facit boiez ita solertem ad male faciēdū et nocēdum alijs sicut inuidia. Vn p inuidiam diaboli mors intravit in oēs boies Sapi. ij. Inuidia diaboli mors intravit in orbē terrarū. Et Jtem inuidus sifis ē syrene q tēpestate letatur et in sereno tristatur. Sic ē inuidus dū gaudet de alterius aduersitate et tristatur de prosperitate. Et Jte inuidus sifis est salamādra q hz figuram sifem lacerte nō apparere nisi in magnis imbibus et in sereno deficit omnino. Per magnos imbres itellige magnas tribulationes vt aduersitates ali cui ptingentes. Tunc inuidus et maliuolus se manifestat ad ifultādū et nocēdū ei sicut fecit saul dauid. ij. Re. xvj. Sed in sereno. idest dum videt hominem in prosperitate tacendo deficit et tristitia consumit. Et Secundo ratione frigois Nam tanti est frigois vt ignes extinguat sicut glacies Sic inuidia extinguit ignem charitatis. Et Tercio ratione ozii Nam ore venenum euomit scilicet quandam saniem lacteam que si corpus hominis terigerit inde pilos continue fluere facit Similiter inuidus venenum euomit ore detrahendo et insamando ps. Venenum aspidum sub labijs eorum. Et Jtem inuidus vbi alteri nocere credit qnqz prodest et ideo assimilatur lyncei. cuius vrina in gemmam. preciosam conuertitur et ipse hoc sciens qsi homini inuidens et dolens si gemmam hanc inueniret dum vrinam emittit eam sub terra abscondit et tñ fallitur qz ibi vt dicit Plinius in lapide citius cōmutatur. Et Jte inuidus assimilatur draconi. Nam draco venenum suum habet in lingua et in felle. dicit enim Plinius q crvi veneni semp lingua eius erigi

tor et ex calore status sui ac inflāmatur
ut aliquando incendi videtur. **H**is habz
in cauda et plus nocet verberare q̄ ictu. quic
quid autē cauda ligauerit occidit. raro dor
mit et visum acutissimum habet. unde a re
moris pcedam suam videt. Similiter ho
mo inuidus habet venenum odij in felle
interius in mente. et in lingua. i. in de
tractione. et lingua erigitur ad maledicen
dum et superbe loquendus et ad odia inflā
mandum et incendendum. **H**abet etiam
vim in cauda. q̄ scz retro percutit. per oc
cultam detractione et occidit per infama
tionem raro dormit. i. raro quiescit a nocē
do et machinando et habz acutissimum vi
sum circa defectus proximū ita q̄ a remo
tis videt quid de ipso capere possit. **H**ic
inuidus homo frequenter unde credit le
dere alium ledit seipsum. Unde est similis
papilionis. qui dum lumen extinguere nitit
i flammā irruens ipse comburitur ps. cō
uertetur dolor ei⁹ i caput eius et in vertice
ipsius iniquitas eius descendet.

Capitulum. lxxij.

Hypocrita ei quem ledit fal
sam compassionem offendit
ne ex crudelitate ledere cre
datur. Unde assimilatur co
codrillo de quo **H**isiot. di
cit q̄ si hominem iuxta litus inuenit eum
occidit. sed postea eum plorat. et tamen eū
deuorat. Talis fuit ismael filius nathanie
de quo habetur **H**iere. xli. q̄ cum amicis.
godolie quem ipse occiderat incedens et
plorans ibat et tamen etiam illos cuz qui
bus sic ibat occidit ut dicitur ibidē. **H**ic
hypocrita vel hereticus assimilatur p̄rbe
re quam propter pulchritudines exterioris
pellis vel varietatem coloruz et odoy quē
ex ore emittit omnia animalia sollicitantur
videre. sed tonitate caput deterrenf. vñ
ipsa caput occultat et dum ei animal ap
propinquat ipsum accipit et manducat. sic
pp apparētia exterioris s̄ctitatis et varia
spiritualia opera que hypocrita vel here
ticus exterius pretendit et aliquando pro

pter famam doctrine que est vt odor ozis.
multe deuote et simplices persone deside
rant eum videre vel ei adberere. quib⁹ ipse
caput sue malitie idest malignam intentio
nem vel corruptam fidem a principio ab
scondit. Sed cum ei aliquis credēdo fami
liariter adbererit. tunc ipsum decipiendo
capit et manducat. i. eum sibi incorporat b
est corrupendo assimilatur. **H**ic hypoc
crita assimilatur cruce. **E**ruca enī est ver
mis notius quia in folijs olerum crescens
pampinos fructus frondes et flores cotro
dit. Unde ab cradendo dicta est cruce vt
dicit **H**ic. Sic cum ei aliquis hypocritis viciz oēs
fructum spiritualem et bonum hominis d
struit. scz et florum. i. affectionum et frondū
i. locutionum et fructū. i. operationum. q̄
in oibus intendit hypocrita solum huma
num fauorē. Secundo quia est vermis in
geniosus scz ad se conseruandum contra
temporis asperitates. **N**ā sicut dicit **H**ic.
Eruca extrematibus arborum consum
ptis. folijs et fructibus terit de suis visceri
bus telas more aranearum quibus se per
totam bycme inuoluit custodiscens pestifer
semen suum. **E**gerit enim quedaz oua de
quibus in vere errupentibus geminis na
scitur multa proles. Sic etiam homo by
pocrita in stante bycme. i. asperitate ali
cuius aduersitat. vel tribulatiois de visce
ribus suis. i. et proprijs et occultis malitijs
suis terit telas. i. ordinat mirabiles et astu
tas vias quib⁹ se inuolueret. i. cooperire et de
fendere possit. **E**t in talibus vijs se inuol
uens. i. cooperiens custodit pestiferum se
men suum. i. malignum affectum. **E**t ege
rit quibus quandoqz oriuntur mala mal
ta. **T**ertio quia est vermis maculosus. ē
enim cruce mollis et saniosa diuersis co
loribus distincta de nocte lucens vt stella
in die deformis apparens. Sic hypocrita
est mollis. i. delitiosus. vel mollis. i. cedens
tentationibus. **M**olle enim tangenti non
resistit sed cedit. **H**ic enī est saniosus. i. pu
tredine peccatorum siue humore luxurie

plen⁹ et diuersis coloribus. i. vitije siue ma
litijs maculatus. vel diuersis coloribus. i.
diuersis ostentationib⁹ sanctitatis tinct⁹. q̄
multis modis tonatur apparere bonus.
Hic. de nocte. i. in obscuritate p̄sentis vite
lucet vt stella scz p̄ claritatem fame vel ex
tonoria apparant. tū adueniente die mox
is siue die claritatis diuini iudicij. in quo
illuminant abscondita tenebrar. et māifestā
tur. **H**ic cordis tūc. d̄formitas ei⁹ patebit
Quarto q̄ cruce ē vermis q̄si mōstruo
sus in trāformando se. **N**ā ad modū bō
bicus scricū facientis formā mutat et se re
p̄it in volatile trāformat. **A**las. n. tenues
et latus suscipit q̄bus volūtudo in sera se
extollit. et quor colorēs in corpore d̄bit torā
alis oēt. **E**t tale volatile papilio vocat vt
dicit **H**ic. **E**t iō. vt ipse dicit ex cruce pa
piliōnes fiunt et ex papilionē stercorebus
cruce itex girant. et q̄ volant minus no
tia sunt q̄ q̄ reptāt. **T**unc enim cruce ac
cipit formā volatile siue papilionis q̄si by
pocrita ascendit ad gradū platiōis. **T**unc
enī ad modū bōbicus scricū facientis aliam
formā assumit. q̄ ad modū s̄cti viri mul
ta bona se factuz p̄cedit. **A**las tenues et la
tas suscipit q̄bus in sera se extollit. q̄ q̄dā
ops que apparenter videtur mira sed cri
stenter sunt valde debilia inchoat et assu
mit quibus iactanter se eluat. et in regimi
ne magnificat. **E**t sic ex cruce papilionis fi
unt q̄ sic ex hypocritis supbi et vāe glorio
si extūt. **E**t quoz stercore. i. temporalis glo
ria. **Q**uia viri peccatorum tempoz vermis et
stercus est vt dicitur. i. **M**acha. ij. itex gene
rant cruce q̄ scz alij ambitioni vidētes by
pocritaz tēporalē gloriā sequi conantur
enī eoz fictā vitā. sed in hoc minus notij
sūt hypocrite volantes q̄ reptātes. q̄ mi
nus laet eoz hypocritis in statu dignita
tis. nā p̄ncipatus oñdit viz. et q̄to hypocri
tis est minus occultat. t̄to min⁹ est notia
Hic in statu dignitatis hypocrita sibi
magis cauet ne perdat nomen vel hono
rem sanctitatis.

Capitulum. lxxij.

Hic ipellit frequenter boiez
ad picula mortifera pp ap
petitū vindicte. **N**ā iracūd⁹
ē filis ap̄o. i. sueltri porco.
Qui s̄t **H**uicē. et **H**ic. i. ani
mal semū et tante feritatis vt motū p̄p̄e
dat et s̄ ferrū venatoris in trepide se oppo
nat. inno ferro s̄solus vires s̄ vulnerato
res suos resumit et ipsos cum cultus suis
inquadit. **S**ic boies frequēter vt se de ini
mici vindicent ex ipa ira piculus mortis
p̄p̄edentes ē in tela ferrea se imittūt
itrepidus. neqz vulnerati refugit sed ma
iore furore in tuos vulneratores inurgit
Job. v. **D**irū stultū interficit iracundia. ij.
Macha. iij. **S**ere d̄clue irā gerēs. **H**ic
iracūdus s̄tis ē cani rabido q̄ semp ē soli
uagus. i. p̄m. n. alij canes fugiūt tāqz pestes
vadit tāqz cadēdo vt ebrius. et currit agro
re lingua pendente et salua defluere. **O**cu
los h̄ rubicundos quos l̄ ferat ap̄os i oē
tū obiectū impingit ac si cohibere nō p̄
repugnat. et s̄ vmbā susulatrat. **E**t dicit cō
stantin⁹ q̄ canis est calidus et sicus cui ni
gra cholera dominatur que dum corrum
pitar canis in robrem vertitur. **S**imiliter
etiam homo iracundus est soliuagus. q̄
nec amicum nec socium potest sustinere. p
pter quod dicit **P**ro. xij. **N**oli esse amicus
homini iracundo. **A**drieto ab omnib⁹ fu
giendus est tanqz pestis. quia nemini par
ci. **I**tem aperit os suū vt q̄ verba male
dicta profert et s̄mit. **U**nde ei ligua
extra os pendet. **Q**uia cohibere nō po
test totū enim spiritum suum profert stul
tus. cui salua sapientie seu discretionis de
fluit. quia siquid sensus habet iratus ex fu
ria totuz perdit. **O**culos autem ad litterā
rubicundos habet propter furoyē sangui
nis qui vaporatiter ascendit ad faciem. et
ad oculos hominis irati. **E**st enim ira na
tura ebullitio sanguinis circa cor vt **D**a
masce. dicit propter inflammationem
spirituum visibilia. **S**ed q̄si cecus in oē
quod audiendo vel videndo sibi resistit i
p̄ngit. **N**am in omni verbo vel risu vel

onem facit luxurie. vt dicitur cccxi. Item luxuriosus afficitur boraci. rubete q̄ est genus r̄ae venenosū. Nec enim oculos h̄z quasi igneos. r̄ t̄o est p̄niciosior q̄nto eius aspectus est ardentior. Aspectum solis odit r̄ tenebras q̄rit. Herbas dulces diligit. r̄ earum radices cōmēdit. sed cōmedendo eas inficit. Et ideo i ovis ruta inimica ei plantari consuevit. Loca fetida r̄ fimoſa diligit. r̄ odorifera odit. vñ fugit. dum vinea florete incipit. Sic similiter luxuriosus quasi h̄z oculos igneos igne scilicet interioris concupiscentie inflammatos. r̄ quanto oculus ardentior tanto animus deterior in concupiscentia. Petri. ij. Dulcos habentes ple nos adulteris. Sic ad literam lucez odit r̄ tenebras querit. quia oculus adulteri obferuat caliginem Job. xxiij. Vel odit aspectum solis. i. manifestationē peccati sui. r̄ q̄rit tenebras. i. occultationē. Herbas dulces diligit. i. delectationes voluptatis q̄ dulces sūt carni r̄ radices earz cōmēdit. i. cogitationibus earum interioribus pascit q̄ si eas ope implere non potest in corde reuoluit q̄ ita sibi ipsi fetidas r̄ imundas cogitationes gignit. Sed si ruta. i. aliq̄ amara tribulatio ibi plantari p̄sset tales infectiones cessarent. Diligit etiam luxuriosus loca fetida r̄ fimoſa. i. inhonestā r̄ infamia vt lupanaria r̄ h̄mōi. Honestā aut̄ loca r̄ consortia odit r̄ fugit. Et ideo vbi vinea p̄nie florere videri nō appropinquat. sed fugit r̄ clodatur. Vñ notandū q̄ luxurie siue concupiscentie seruos extinguit afflictioe dure penitentie. Cuius adhuc exemplum apparet in borace siue rubeta. Tradunt enim auctores vt dicitur Psal. q̄ in dextro latere rubete est os occultum qd̄ in aquam feruentem missum subito feruorem facit stare. nec osse in ea stantē p̄t vitra feruere. Et dicunt illud quartanam fugare. Quasi No rubeta est humana vita. cuius latus sinistrum est status culpe. sed dextrum est status p̄nie. In hoc latere est os. i. dura afflictio carnis que debz occultari. i. non ad ostentationē fieri. vt faciunt hypocrite. Nec extinguit feruorem

aque idest ardorem concupiscentie r̄ fugat quartanam. i. luxuriam que quadrupliciter ardet. scilicet in cogitatione. in affectione. in aspectu. r̄ in tactu. Item in gula vel luxurie vitium dominatur in magnis r̄ potentibus viris. q̄ per voluptatem. carnis maxime eos diabolus vincit. Sicut viticornis cum elephante sepe bellum gerent cum elephante tem in ventrem percussa cum prosternit. Habet enim elephas mollem ventrem. Vter viticornem intelligit diabolum. cuius cornu significat potestatem sibi a deo p̄missam ad tentandus vel ad p̄sequendū boies sicut elephantes. i. magnos viros r̄ in dignitatibus constitutos p̄cipue p̄cunt in ventrem. q̄ per vitia que ad veniens pertinent. i. per gulam r̄ per luxuriam eos vincit. ad q̄ ipsi potissime sunt molles. p̄ni p̄pter delicias quibus continue vntur r̄ p̄pter libertatē quā h̄nt. Vñ Vbis. dicit in. i. Tibi q̄ multi eorum qui sunt in potestatibus constituti similia pati videntur Sardanapalo. scilicet qui fuit rex assyrior totus labricus r̄ luxuriosus. r̄ deliciosus. Item luxuriosus afficitur tinea. Est enim tinea vermis vestis sic dicta eo q̄ vestē teneat. r̄ t̄dū ei inhsit quousq̄ earz corrodat. Quid at̄ ē Vbis vt stis nisi vitū carnis qd̄ p̄pter delectationis insatiabilitatē appetitui boies r̄z b̄u inberet vt ipm̄ omni bono euacuet. Vñ luxuria sicut dicitur Job. xxi. Est ignis vñz ad p̄suptōes deuorās r̄ oia eradicas genimia

Capitulum. lxxii.

Mariaz matrē dñi diligere r̄ q̄rere dñi et peccatores. r̄ ad eā recurrere sicut ad matrem. Nam r̄ canū canali matrem diligunt. r̄ ad huc ccc̄ voce r̄ odor agnoscent matras q̄rit. r̄ dñm acūne p̄p̄nētes. vberibus lac effundere cogunt. q̄n vero esuriunt. q̄rula voce matris vbera petūt. Sūt aut̄ velut canū. i. demonū canali boies peccatores. q̄ diaboli n̄ natura s̄z imitatione r̄ malitia sūt filij. Si t̄n̄ misericordie m̄res reuereri dñi r̄ diligere. q̄ ipsa peccatores

non desinit adiuuare Et licet ipsi sint intus ceci vt ipsi virginitatem r̄ gloriā nō vident contemplando. voce r̄ odore n̄ eā cognoscere d̄nt r̄ audire vocem ipsius vocantis r̄ dicentis Ecccl. xxiij. Transire ad n̄e oēs qui concupiscitis me r̄ a generationibus meis implerini. Item odorem ei attrahere. De q̄ ipsa dicit Ecccl. xxiij. Ego quasi vitis fructificauit odorem suauitatis. Et iterum sicut cinnamomum r̄ balsamū r̄c. Vel d̄nt agnoscere eius vocem in Vbis vt euz dicit. Magnificat anima mea dñm Similiter in alijs Vbis ipsius que in euangelio leguntur. que oia salubriter nos erudiunt. Item debent agnoscere eius odorem exemplis que nobis reliquit omnium virtutum. Debent q̄rere eius m̄mas. H̄z enim vñā m̄mā ad erhibendū lac ḡre sc̄z iustis. r̄ aliam ad erhibendū lac misericordie scilicet peccatoribus. Ideo mater ḡre d̄r Et etiam acutus d̄nt. i. importunus orationibus p̄nere vt vberibus cis subueiat. r̄ si esuriant. i. si aio appetit suc salutis remediū querat voce. dolorosa confessione r̄ oratione d̄nt p̄fata vbera sepius postulare p̄doyer. v. Vbera eius inebriant te in omni tempore.

Capitulum. lxxiii.

Mors assimilatur cutiā animalis qd̄ d̄r biena que h̄z vipere collum. elephantis dorsum r̄ fugit voces hominum. in quietate r̄ voracitate reptentat lupum. in pilis colli equi. r̄ variat vt d̄r seruz. q̄ nunc masculus n̄c. seia eadem inuenit Sic mors assimilatur vipere p̄pter celeritatem. q̄ frequent moriuntur homines inopinatē. r̄ an̄ tepus precipue per mores violentas. sicut accidit vipere cui cum tempus paricndi aduenerit filij non expectantes nature operationem eius latera rodunt r̄ cum matris interitu exant. Sic r̄ multi diripiuntur per mortē ante tempus sc̄z senectutis r̄ mortis naturalis Elephanti No assimilatur p̄pter bellicositatem q̄ elephas est animal aptuz ad

bellum. sed bellum siue pugna mortis est maxima. Est enim ibi pugna nature que p̄ morbum dissoluitur. Est etiam ibi pugna aie que exire de domo p̄p̄ia r̄ in regiones sibi ignotam ingredi compellunt. Est etiam ibi pugna conscientie que supra se habet in dicem iratum si sit homo peccator. r̄ intra se peccatorum remorsum r̄ sub se infernuz preparatum. r̄ iuxta se aduersarium truculentum. r̄ venire terribile est ad tale iudicium siue ad talem pugnam. Vocem aut̄ boies fingit propter fallacitatem. fallit enim homines propter incertitudinem. nescit enim homo suam suuz. Lupo assimilatur p̄pter voracitatē. homines enim deuorat r̄ nunq̄ satiatur Collum equi habz propter refrēnabilitatē remota imponit frenum r̄ terminuz nequitie humane. Serum aut̄ variat quia nunc seias nunc masculos asportat. ij. Re. xiiij. Vñnes morimur r̄c. Item mors tam nature q̄ culpe intravit in hominem procuracione r̄ tentacione serpentis antiq̄ idest diaboli. Cuius signum est quia sicut dicit. Ipo. de medulla spine hominis mortui serpens nascitur. qd̄ quidē vt dicit Ibi. merito accidit vt sicut per serpentem mors hominis euenit. sic per serpentem hominis serpens de ipso procederet mortuus. Sa p̄. ij. Inuidia diaboli mors introit in orbem terrarum. Item mortis memoria facit hominem cūctus r̄ facilius a mundo vel peccato exire. r̄ ideo assimilatur illi herbe que dicitur draconea quam ceruus q̄ difficulter pariant comedunt vt facilius fetus creat. Est enim quasi in ventre fetus homo in peccato positus vel in mandatis inuolutus qui difficulter educitur nisi mortis timore impellatur. Vnde mortis meditatio r̄ timor faciunt facilius egredi de ventre mundi vel peccati. Facile enim contentur omnia qui semper se cogitat esse morturuz sicut Vero. dicit Et ille egressus est sicut partus q̄ fit dolore penitentie Job. xvi Mulier. i. ḡra cum parit scilicet nouum hominem in iusticia tristitiaz. habet. penitentie r̄ bec tristitia facit cum egredi de pecca

to quod dimittendum impellit memoria mortis. *Eccli. vii.* Ademorare nonissima tua et in eternum non peccabis. *Item* memoria mortis cum compunctione cordis resistit veneno tentationis carnalis. Sicut cinis scorpionis potatus in vino remedium est homini percusso ab eo. Quasi percussio scorpionis est ipsa tentatio carnis. Scorpio enim ante palpando incedit et retro cauda ferit et sic caro primo delectat postea cruciat ergo homini a scorpione percusso. i. a carne tentato remedium est cinis scorpionis cum vino. Quid enim est cinis scorpionis nisi resolutio carnis que cum vino compunctio nis potata. i. aucto aio considerata liberat a venenosa punctura scorpionis. i. a venenosa tentatione carnis. *Augu.* Nihil sic re vocat a peccato q̄ frequens mortis modifatio.

Capitulum lxxij.

Mundicia mentis signatur in mundicia illorum animalium que concessa sunt ad esum in lege moysi. *Di* citur *Leuitici. xi.* Omne quod habet diuisam vngulam et ruminat de pecoribus comedetis. Quod autem ruminat et habet vngulam sed non diuidit eam sicut camelus non comedetis. *Lirogrillus* qui ruminat vngulamque non diuidit immundus est. *Xepus* quoque nam et ipse ruminat sed vngulam non diuidit. Et sus que cum vngulam diuidat non ruminat horum carnibus non vescemini. *Item* et in eodem. Omne de volucris quod graditur super quatuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid autem ambulat super quatuor pedes sed habet longiora retro crura per que saltit super terram comedere debetis. ut est brucus in genere suo et attacus atq; opiomachus atq; locustia. singula iuxta genus suum. Vbi nota q̄ animal q̄ ruminat et findit pedes scilicet vngulas conceditur ut mundū ut dicit *Augu.* et quadam significatione. Quia scilicet hinc vngule signat distinctionem duorum te-

stamentorum. vel patris. et filij. vel duarum naturarum in christo vel discretionem boni et mali. Ruminatio autem signat meditationem scripturarum et sanam intellectum carum. Quicquid spiritus immundus est. et ideo prohibet tanq̄ animal immundus quod altero illorum caret. Volantia vero et quadrupedia que crura posteriora longiora habent ut saltare possint comeduntur. Alia vero que magis terre adherent prohibentur quia illi qui abutantur doctrina: quatuor euangelistarum ut per eam in altum non leuentur immundi reputantur.

Capitulum lxxij.

Mera mitigat aius iudicis et prelati et frequenter corumpunt. Nam aliquando carnis latrans. currit contra aliquem ut videtur cum mordeat. sed si proiecerit eum vnam frustulū p̄is acciperet et siceret. Sic aliquando prelati aliquis venit ad aliquem subditum cum tanto latratu ut videtur cum velle deuorare. sed ille proiecit eum vnam marcam argenti. et auertit ob eo loquelam. *Eccli. x.* Et cetera et dona excecant oculos iudicum et quasi mutas in ore auertit correptiones eorum.

Capitulum lxxij.

Medientis vel penitentis onus humiliter suscipere et patienter portare cameli nos docent. Nam cameli ut dicit. *Isi.* vocabulum a greco nomine sunt sortiti. eo q̄ quando onerantur se inclinantes coram dominibus humiliter et super genus incuruantur. Came enim grece hūile ut breue dicit latine. Sunt enim animalia ad onera apta et ad portandum matura. Sic ergo debet homo onus obedientie a superioribus iniunctum penitentie impositū humiliter suscipere et mansuete et patienter illud ferre. Unde etiam de

malis prelati subditis dicitur. *Math. xliij.* Quaecumq; dixerint vobis seruate et facite

Capitulum lxxij.

Merere se debet homo ad dei seruitium eo modo quo aialia in lege moysi offerbantur in sacrificium. Sic enim triplex genus sacrificiorum. Nam quoddam erat q̄ comburebatur. *Dei* de holocaustum q̄si totum incensum. *Imodi* enim sacrificium offerbatur deo ad reuerentiam maiestatis illius et ad amorem bonitatis illius. et conueniebat p̄ secretum statui in impletione consiliorum et ideo totum comburebatur. ut sicut totum animal in vapore sursum ascendeat. ita et signaretur totum hominem et omnia que ibi sunt dei donio esse subiecta et esse offerenda. *Aliud* erat sacrificium pro peccato q̄ offerbatur ex necessitate remissionis peccati. et conueniebat statui penitentius in satisfactione peccatorum q̄ d̄uidebatur in duas partes. *Nam* vna comburebatur alia vero cedebat in usum sacerdotis ad designandum q̄ expiatio peccatorum fit a deo per ministerium sacerdotum nisi quando offerbatur p̄ peccato totius populi aut specialiter p̄ peccato sacerdotis: tunc totum comburebatur. Non enim debebant in usum sacerdotum venire ea que p̄ peccatis eorum offerbantur ut nihil peccati in eis remaneret. et q̄ hoc non esset satisfactio p̄ peccato. Si enim cederent in usum eorum p̄ quorum offerbantur peccato idem videret ut ac si non offerrentur. *Tertium* sacrificium vocabatur hostia pacifica que offerbatur deo vel pro gratiarum actione vel pro salute et prosperitate offerentium ex debito beneficii accepti vel accipiendi. Et conuenit statui proficientium in impletionem mandatorum. Et istud diuidebatur in tres partes. Nam vna pars incendebatur ad honorem vnius dei. Alia pars cedebat in usum sacerdotis. Tertia vero pars in usum offer-

tium. Ad designandum q̄ salus hominis procedit a deo dirigentibus ministris. et cooperantibus istis hominibus qui saluant. Hoc autem generaliter obseruabatur q̄ sanguis et adeps non veniebat in usum sacerdotum neq; in usum offerentium. Sed sanguis offerbatur ad crepidinem altaris in honore dei. adeps autem adurebatur in igne. Prohibebatur autem effusio sanguinis ad hoc ut horrent humani sanguinis effusionem. Unde dicitur *Gene. ix.* Carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim animarum requiram et cetera. *Quis* vero adipum prohibebatur eis ad vitandum lasciuam. Unde dicitur *Ezech. lxxij.* quod crassum erat comedebatis. Vel per hoc significabatur effusio sanguinis christi et pinguedo charitatis per quam se obtulit pro nobis. De hostijs autem pacificis cedebant in usum sacerdotum pectusculum et armus dexter. ad excludendum quoddam diuinationis speciem que vocabatur spatulamantia quia scilicet gentiles in spatulis animalium immolatorum diuinabant et in esse pectoris et ideo ista offerentibus subtrahabantur. *Per* hoc etiam figurabatur q̄ pectus quod est tegumentum cordis et etiam fortitudo ad sustentandum deo seruiet qui significatur per armum dextrum. Et nota q̄ qui non poterat habere animal quadrupes saltem debebat offerre farinam vel spicam. Cuius figuralis ratio fuit q̄ p̄is significat ip̄s q̄ e p̄is vin⁹ ut d̄ *3o. vij.* Qui q̄d fuit sicut i spica istata legis nature. s; i fide patrum fuit sicut i similia. In doctrina vero legis et prophetarum sicut in pasta. fuit autem sicut panis formatus post humanam naturam assumptam. Coctus in igne. id est formatus a spu sancto in libano vteri virginalis. Qui et fuit coctus in sartagine per labores quos in mundo sustinuit. In cruce vero velut in craticula adustus. Similiter etiam omnis alia oblatio q̄ fiebat christi aliquo modo figurabat. siue eent de terre nascitib⁹ q̄ sūt in cibū ut panis. siue in potū ut vinum. siue in

condimentum vt oleum ⁊ sal. sive in me-
dicamentum vt thūs qđ ē aromaticum ⁊
solidatiū. Nā p panē figurabatur caro
christi. per vinum sanguis eius per quē re-
depi sum⁹. p oleū gratia christi. per sal et
scia. sed p thūs ofo. In offerentibus autē
panis asymis significabat sinceritatē ⁊
veritatē vite. In sale No designabat dil-
cretio sapie vel mortificatio carnalis con-
cupiscentie. Thūs at offererat ad designā-
dū deuotionē mentis que est necessaria of-
ferentibus. Et ad designādū odorē bone sa-
me. Nā Thūs ⁊ pingue ē ⁊ odorifer. In
sacrificio No zelotypia thūs nō offererat
qz zelotypia non pcedit et deuotione sed
et suspitione.

Capitulum. lxxv.

Castiones peccatorū ⁊ tēta-
tionū d; dō abscondere sicut
faciunt elephātes de dētib⁹
suis. Nā elephas duos ven-
tes hūs cburneos qñ a vēa
toribus pñit sit ambos pcutit ⁊ cōfringt.
vt dum cburn perditur nō eū amplius ple-
quantur. Nā c. n. piculi sibi sentiunt cē cāz
Silt nos docuit dñs ē q chariora nobis
sūt abscondere. ne scz p illa picitemur i ani-
ma. Matb. ix. Si ocul⁹ tuus scādalizat te
erue eū ⁊ pice abste. Docta Ferre mino-
ra volo ne gratioza seram.

Capitulum. lxxvi.

Cultare bonū op⁹ ne illud
diabolus p inanē gloriāz ra-
piat elephas doz. q in aq vt
silua pariens vbi parit ibi se-
tū dimitit pp dracones qui
eis infidias ponunt. Sic qui bonum opus
facit. sive in aquis penitentie vel sapiētie.
vel in silua. in solitudine contemplatiue
vite si nō vult a dracōibus. i. demonibus i
sidiatibus illud rapi. sicut in occulto illud
facit. ita nō exigente necessitate occultū il-
lud teneat. ⁊ non in publicū p ostentatiōz
adducat. Matb. vi. Ne videaris homini-
bus ieiunans sed patri tuo qui est in ab-
scōdito.

Capitulum. lxxvii.

Sficiū ecclesie solite ⁊ integre
dicere scz omnes horas diur-
nas ⁊ nocturnas onagri nos
monet exemplū de quo Iobi
siologus dicit. qz semper rugit in die tonēs
quor horas dies habet ⁊ firmiter facit in
nocte. Et quo perceperit Iobulofopi eg
noctium quia tunc duodecies rugit in die
⁊ totiens in nocte. ergo si onager non di-
mittit horas ita multo minus ecclesiast⁹
facere d; Nā elephas q in tota vita sua q
quadringentia annis dicitur prolongari.
semel tantum generat ⁊ vniū filium tan-
tum. anteq parcat biennio septim portat
Sic homo illud bonum quod semel tantū
fieri potest anteq illud faciēdo pariat diu
in vtero mentis per deliberationem tene-
re debet. Vnde Senec. Deliberandam ē
diu quod faciendum est semel. C. Item et
opera fortia sūt a merito eterne retributio-
nis vacua nisi fiant cum puritate mentis
⁊ cum vnitare charitatis. Nam omne ani-
mal cornutum cornū suū habet vacuū
preter ceruum ⁊ vnicornem. Quid enim
per animal cornū producens et capite nisi
bomo intelligitur qui facit aliquid opus
notabile ⁊ virile. Erat enim opus. virtuo-
sum a ratione sicut cornū a capite. Hoc
autem cornū est plenum in ceruo. i. in ho-
mine puro Ceruus enī qui est animal sim-
plex fm Aristo. ⁊ Auicennam cistam fellis
in ventre non habet ⁊ mundum passū di-
ligit. signat bonitatem simplicitati carentes
felle iniquitatis qui se purū a peccato cu-
stodit. C. Item est plenum in vnicorne. Est
enim velut vnicornis quicunqz seruat vni-
tatem spiritus in vinculo pacis. Sic enīz
dum se in his que agit ad vnitare frater-
ni amoris non diuidit vnum tantū cornū
producit Solum igitur talium cornua. i.
opera virtuosā ⁊ fortia plena sunt esse. i. so-
luditate gratie ⁊ fructu mercedis eime. ecō-
tra autēz de opibus peccatoris d; Apo. iiii.
Non inuenio opera tua plena ⁊ c.
C. Capitulum. lxxviii.

Carnus mulierū similis est
scitanti serpenti qui vt dicit. Ibi.
tata perculget dorxi varietate
vt in sui admirationez sūda
cat intuetes. Et qz piger est
quos cursu inuadere nequit sui admiratio
ne intuentes rapit ⁊ qnto magis ē discolor
tanto in veneno est deterior. Sic mulier oz
nata oculos ⁊ corda intuentium ad se tra-
hit ⁊ stupida ⁊ insensata reddit. ⁊ ea per cō-
cupiscentiā rapit ⁊ venēo mali cōsēsus ex-
tinguit. Et ideo qro ornatior ⁊ pulchrior ⁊ ā
to pniciosior. Silt opbites est serpens ma-
culis resperfus q tot habz nocendi modos
qz colores varios. Et sic mulier discoloris
coloribus picta vel varijs ornamentis in-
duta. Vñ Hieron. dicit. Q. b. si vir vel mu-
lier se ornaucrit ⁊ vult⁹ hominum ad se p
vocaucrit. ⁊ si inde nullū scđtur dānum iu-
diciuz nō patitur eternum qz venenum at-
tulit. si fuisse qui bibisset. Pro. vij. Occurrit
illi mulier ornatu meretricio preparata.
C. Item onagre ⁊ pulcre mulieres similes
sunt catnis Latra enim qñ pulcrā pellem
bz de ipa gloriatur ⁊ ppter hoc qñqz vaga
efficitur. Cui tunc si ipa pellis excurrit in
tecto comoratur. Sepe tñ duz de pelle glo-
riatur ppter ipius pulcritudinem capitur
⁊ maciatur. Sic mulier sentiens sibi in fa-
cie pulcrā pellem vel in dorso pulcrā
vestem de ipa gloriatur libenter discarrit
vt ipam ondar alijs Sed si pellis eius se-
bre vel alia sfirmirate eruratur vel defor-
metur. sive vestes eius deuasentur tunc fir-
mior in domo moratur. C. Item dum de
fragili veste vel pelle gloriatur a diabolo
capitur per vanam gloriā ⁊ lasciuā ⁊
aliqñ ad turpitudinez peccati perducitur ⁊
tandem aliqñ subita vel mala morte ma-
ciatur ⁊ insuper pena eterna cruciat. Vñ
Lixianus dicit. qz serico ⁊ purpura indute
ipm sincere induere non pnt auro ⁊ argē-
to ⁊ margaritis adornate ⁊ mōilibus or-
namēta corporū ⁊ anime perdiderūt. Sic
est etiā qz diues ille qui purpura induebat
⁊ bisso in inferno sepultus est. Luc. xvi.

Capitulum. cc.

Assio christi pfigurata
sunt in immolatione pas-
chalis agni de q habet
Ero. xii. Nam ipa im-
molatio agni signat im-
molatione christi. Scđz
illud. i. Cor. v. Iudas
nostrum immolatus est christus. Sanguis
No agni liberans ab exterminatore lini-
tus in superliminaribus domozum signat
passionez christi in corde ⁊ in ore fidelium
per quā liberamur a peccatis. ⁊ eterna mor-
te. Scđm illud prime Petri. i. Redēpti su-
mus peccioso sanguine agni immaculati
Comedebantur autem carnes ille ad signi-
ficandū esum corporis christi in sacra-
mento. Erant autem asse igni ad significā-
dum passionem ⁊ charitatem christi. Cō-
debantur autem cum asymis panibus ad
significandū puram conuersationem fi-
delium corpus christi sumentium. Scđm
illud prime Corinthio. v. Epulemur in asy-
mis sinceritatis ⁊ veritatis. Lactuce au-
tem agresstes addebantur in signum peni-
tentie peccatorum que necessaria est sumē-
tibus corpus christi. Renes autēz accingē-
di sunt cingulo castitatis. calciamenta sunt
autem pedum exempla mortuozum patrū
Baculi habendi in manibus signant passio-
ralem custodiam. Precipitur autem qz in
vna domo agnus paschalis comedatur. i.
in ecclesia catholicorum non in conuentu
bereticorum.

Capitulum. xci.

Attentia dei est mollis. in su-
stinendo. s; fenestra ⁊ dura in
puniendo vñ assimilatur tere-
dini. i. lignozum vermi qui re-
rendo rodit lignum. vt dicit
Ibi. Sic licet sit mollis in substantia com-
minuit tñ durissima ligna ⁊ in subtiliorem
pulverem redigit qz possit facere ipa luma
Sic etiam diuina patientia agnus diu pec-
catorum hominem molliter ⁊ leuiter ferat ipz
tñ finaliter conterit ⁊ seuerissimo supplicio

mulctat Ro. j. sm duritiam tuā et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire ij. Re. xv. Ipse quasi tenerrimus ligni vermiculus. qui se est dum tangitur lenissimus. sed dum tangit seu rodit durissimus: Sic deus leuis in sustinendo. durus in puniendo ps. Ego sum vermis. Capitu. xciij.

Patētia et p̄seuerantia facit hominem victorem. Nā omnia gerit cum sit animal imbecille solo euadens beneficio fugit leonem tamen in heremio suoperat. et similiter lupum. Nā tantū in fuga durat. ut illa in persequendo deficiant. sic sancti mūdum vel peccatum superant fugiendo et in laboro tolerantia p̄seuerando ps. Ecce clongauit fugiens et mansi et. cal. sio. Patientia ē q̄ omnia vicit aduersa nō coluctando sed sufferendo. Item Bernar. in quadaam epistola Absq̄ p̄seuerantia nec q̄ pugnat victoriam nec palmarum viros consequitur Capitulum. xciiij.

Peccatores similes sunt illis animalibus monstruosis q̄ dicuntur satyri siue fauni. sūt enim quedam bestie monstruosae effigiem hominis habentes sed non sunt rationis participes. nec arte nec natura ad loquendum sunt dociles. serum enim et beluinum animum habent et bestie appetitū. Unde in venerē in tantis sunt prouit ut mulieres in coeūdo occidat si quas in nemoribus comprehendant. vnde dicitur sunt satyri. eo q̄ nequeant libidine saturari. ut dicitur Ibi. Sic peccator monstruosus est habens. s. hominis faciem et animum bestialē siue vitas brutales. Quid aut bestialius hoīe rōnem habente et rōne non vten te. ut dicit Bernar. Tales sunt precipue supbi qui habent aium crudelem et ferinum. et insipientes q̄ nulla arte indnei possunt. et dulciter et rōnabiliter loquatur sicut fuit roboran. Ita tales sunt voluptuosi q̄ appetitum hnt gule bestialē et luxurie insatiabilem. Dēs tales parant iumentis insipientibus et similes facti sūt illis. C. Itē

peccatores assimilantur canibus. Primo propter gulam. Est enim canis gulosus. Unde quando nimis comedit renitit et iterum assamit i q̄ et representat illos q̄ p̄ recidimus redent ad immundiciā cuius cuiusq̄ pcti. ij. Pcti. ij. Cāis reuertitur ad suū vomitum et. C. Item per luxuriam Est. n. canis libidinosus. Unde nec matrem nec sororem discernit Ideo apud antiquos talis erat oblatio canis. qualis meretricia que oi libidini se exponit Eccl. xxxvi. Dēs masculū erāpriet mulier. C. Itē propter iracundiam Est enim canis iracundus et maliciosus. Unde lapidem cum quo percutit sepe dentibus mordet ut se de eo vindicet. et nō non lapidem sed propriū dentē ledit. Sic frequēter homo iracundus vnde credit alium ledē seipsum ledit ps. Conuertetur dolor eius in caput eius. C. Item propter superbiam Nam canis inter notos est audax et animosus. inter extraneos timidus. Sic etiā superbus apud domesticos et in domo sua est sicut leo sed de alijs magis timet. Canis etiā baculos odit et timet lapides. quia. s. superbus odit correctiones et timet duras increpationes. Non enim suū defectum superbus seu peccatū agnoscit. Sen. Qui peccare se nescit corrigi nō vult. C. Itē pp̄ iuidias q̄ canis inuidus est. Dñi dicit. Auic. q̄ occulte herbas legit q̄ bus se purgat. volēs si alius inde medicinam accipiat. Dolet etiam si alius ad domū suam veniat timens ne gram inuēiat et sibi aliquid depereat et sic etia; homo inuidus dolet de aliorum vtilitate vel gratia. Inuidia est tristitia in alienis bonis. C. Itē pp̄ auaritiam. Nā canis tanq̄ auarus q̄ comedere negt studiosē reponit nec dare vult alijs. sed defendit. Sic etiā auarus facit. reponēdo et custodiēdo. Lu. xii. Anima mea habes multa bona reposita i ānos plurimos. C. Itē pp̄ accidiam q̄ canis qñ ē annosus ē piger et defidiosus. Dñi tora die dormit etiā inter mulcas. et lz mulce p̄ferent eius aures adeo tamē piget et nō se nisi raro excutiat ut eas lon-

gius a se pellat. Sic hō accidiosus ē piger ad incipiendum et defidiosus ad opandū somnolentus ad orādū vel ad resistendū scilz tentationibus q̄ p̄ mulcas importūas intelligit. Vel p̄ mulcas p̄forantes itellige increpationes et verborū punctiones q̄ nō excitat nec emēdat. Sūt etiā tāq̄ inuoluntates necessitates vel voluntates quas hō piger. q̄ m̄ pigru nō emēdat sed somnū. q̄ potius p̄sumitur desiderij sine indigentis q̄ velit laborare. Pro. xxi. Desideria occidit pigru. C. Itē canis vltimo post multa seruitia fune ligat et eo longius ducitur ad mortem et in aqua necat. vel p̄ ripas deicit nec et pellis detrahatur nec caro mādūcat sed vermibus corrodenus expōitur. Sic peccator post multa seruitia mūdū vel peccatū a diabolo sine ligat. i. consuetudine peccandi. et ca. trahitur. i. vsq̄ ad mortem corporis detinet. Et necat in aqua. i. deficit defectu naturali vite defluētis. ij. Re. xiiij. Dmnes morimur. et qñ aq̄ dilabimur. vel p̄ ripam. i. per casum mortē violente deicit in fossam inferni scilz s̄z animam Corpus autē mortuum remanet omnino inuic. De alijs etia animalibus post q̄ sunt occisa remanent vel carnea q̄ sunt viles ad comedendū. vel saltē pellis q̄ vtilis ad induendum vel calciandū. sed humana caro mortua vel occisa ad nihilum valet vltra nisi q̄ vermibus relingitur in escam. C. Item peccatores assimilantur capris. primo propter superbiam. Nā capra sursum semper tendit ut summities carpat et comedat folioz. ut dicitur Ibi. Sic sunt superbi qui semper ad superiores status inbiat ut summities foliozum. i. dignitates et honores maiorū quos ipsi sumos reputant diripe valeant et habere ps. Superbis eorum qui te oderunt ascēdit semper. C. Item propter luxuriam. Nam sicut dicit Ps. liij. Capre p̄pter caliditatem non abundant pinguedine et raro sine febre sunt. et ideo in eis ē ardēs acubitus. et non minus videtur dicuntur de nocte q̄ de die. Ita cōperūt luxuriosus in quibus pp̄ vsū vener. s. pinguedo corporis q̄ mentis deuastatur. sine

febre et ardēt. Acupiscentie raro inueniuntur et ipso carnis opere ardenti delectatione sedatur. Nō minus et luxuriosus ad sua secula opa obseruant nocte q̄ diem Job. xx. iij. Oculus adulteri obseruat caliginem. C. Itē p̄ auaritiā. Nā capre ut idē dicit rodunt extremitates quibus pascūt oves vsq̄ ad radices. Vñ capra a carpēdis virgultū est dicta. Sic et auari sunt q̄ semper ad carpēdū intendunt et extremitates quibus patiuntur oues. i. bona temporalia quibus boni. i. spūales viri ad suū victū et ad suā sustentationem vtunt. ipsi vsq̄ ad radices euellūt q̄ frequē ita expoliāt pauperes q̄ nihil eis relinquunt. C. Itē peccator assilat asino q̄ ē aial naturaliter p̄derosus tardus et piger et timidus stolidus et oneri aptus et patiens laboris plurimū. Sic peccator ē p̄derosus ad cadēdū. tardus ad p̄cedēdū. piger ad opandū. timidus viri ad spūale dānum stolidus ad p̄uidēdū. aptus ad onus peccati vel ceteri supplicij portādū. et patiens ad laborē mūdū infructuosum sustinendū. C. Itē pctōr dēcipit a peccato sicut cocodrillus ab illa auicula q̄ dicitur rex auin. Nam dū cocodrillus iacet iuxta lū supuēit illa auicula et volat circa os ei q̄ apit auicule fauces et illa irare permittit. At ipsa p̄mo leuit eū vnguib⁹ scalpū. ita q̄ belua ex dulcedie statim obdormit et cū auicula eū dormire sentit statim i ei⁹ vētre defecēdit et eū p̄ vētre p̄forat et occidit. Est. n. cocodrillus in ventre valde mollis. Quasi ergo cocodrillus in litore iacēs ē hō ocio torpēs Auicula autē ad os ei⁹ veniēa ē tēratio pcti imaginationē ingrediēs. cui tūc os apit qñ in cogitatione et delectatione recipit. Et tūc leuit scalpit q̄ pruritū delectationis gignit. et si tē hō dormiat ut p̄ negligētiā tēratio n̄ resistat igre dū i mētē et cū p̄ h̄scū p̄forat et necat. Itē pctōr assilat rane q̄ ē limosa et clamosa vētosa et odiosa sub vētre maculosa liguosa et n̄ solū viuēs i aq̄ s̄z et i terra. Sic et peccator ē limosus p̄ luxuriā. i. imūd⁹. clāosus p̄ irā. et vētosus p̄ superbiam. odiosus hoīb⁹ p̄ auaritiā. nā sic dicit Boet. odiosos auaritia. claros hō largitas facit sub vētre ma-

culosus p gulam. linguosus per inuidiam
Nam rana sicut Arist. dicit linguas hz et os
coarans Sic inuidus et linguosus detrahē
do. Item vivit in terra que est gravis et
frigida per accidia. que aiam gravem red
dit et frigidam. Item peccator assimilatur
talpe. Primo quia talpa sicut porcus rostrū
habet et talis est peccator per immundiciam luxu
ric vel gulae. et cum tali talpa radices
de terra extrahit. Quia. super peccata car
nis evacuatur et extrahuntur affectiones
mentis. Vnde Job. xxxi. de luxuria dicitur. quod est
oia erraticas genimina. Secundo quia talpa
terram fodit nec extracta a terra diu vivit.
Et ideo dicit Plinius. melius audiunt talpe
terra coesperte quod extracta. et talis est peccator
per vitium auaritie. Cuius studium est ter
rena reuolueret et sine terrenis implicatio
bus non credit se posse vivere. et solum de
terrenis vult tractare et audire. Job. iiij. Qui
de terra est de terra loquitur. Tertio quia
talpa solem odit. et hoc peccator habet ex vitio
superbie. sicut odit deum qui est verus sol
fin illud psalm. iam supra allegatum Super
bia eorum qui te oderunt. et. Nam superbia
se deo maxime opponit propter quod deus in
perbis maxime resistit. et quantum ad hoc o
diunt cum. vel odium solem superbi. i. mai
festantem vel redarguentem vitia eorum
Vnde superbus non vult ad lucem et non ar
guantur opera eius sicut dicitur Job. iiij. Quar
to sicut dicitur Arist. talpa non habet oculos aper
tos sed sub corio latentes quos in morte so
lum aperit quos in tota vita clausos tenuit
Sic peccator. et in tota vita ambulat et ce
cus scilicet errando et cadendo in peccato.
in morte vult nolle cogitur oculos aperire
et peccata sua recognoscere ante tribunal
dei. et penas etiam experiri quas viuens
siderare negligit. Bre. Culos enim quos
culpa claudit pena aperit.

Capitulum. xliiij.

Peccatum assimilatur cuidam
monstruoso animali quod di
citur esse in india simile viso
in corpore: leoni in crine. et

homini in facie. et habet caput rufum et os
magnum et rotundum. et in utraque mandibula
tres habet ordines dentium. cuius er
remitates sunt lesio. cauda eius vel scot
pionis. et percussit pilis suis sicut porcus a
gressis suis setis. et vor eius sicut tube. et e
velocis cursus et comedit homines et nul
la bestia illa crudelior. Similitudo ergo
si pertinet ad peccatum ire. quia visus est
animal impatiens. Similitudo autem leo
nis ad peccatum superbie. Similitudo ho
minis ad peccatum auaricie quia solus ex
auaritia congregat quod et facit caput rubrum
i. mentem igneam et ardere ad habendum
vel quod est causa homicidii et effusionis sanguinis
Magnitudo vero os refertur ad gulam cui
diuersi ordines dentium. i. diuersi ordines
ministrantium deferuntur et agricole ma
cellarij coquinarij et homini. Cauda scotio
nis refertur ad inuidiosum quod detrahendo ma
xime retro pungunt. iam absentia detrahunt
Similitudo autem porci refertur ad luxu
riosos propter immunditiam. Porcus autem
tube peccatum est manifestum et publicum
sed vorotus est in delectatione peccati
que cito transit. homines autem commeditur
eos per delectationem capit. per consenti
deglutit et in se per operationem sine con
suetudinem conuertit: nulla bestia inueni
tur crudelior quia nulla res inuenitur no
cuior. homini. Item peccatum assimi
latur malo. Primo ratione innaturalita
tis. quia malus generatur contra ordines na
ture. scilicet ex equa et asino. vel econuerso. scilicet a
fina et equo burdo generatur. Et dicit
Ishido. quod naat nepos esau sui primus qui
asinis equas suppositus ut contra natu
ram multi nascerentur Sic etiam peccatum
ut dicit Augustinus non est ex natura sed vitium
nature appetent id quod non est sui ordinis
Et sicut mulus generatur ex eo quod asino equo
supponitur. Sic etiam nascitur peccatum
et pervertitur ordo nature cum ratio sensua
litate subijcitur. ita ut non rationi sensua
litate subijcitur sed potius rationi sensua

tas dominetur. Ecclesi. i. Vidi seruos in
ego et principes ambulantes quasi seruos
super terram. Secundo ratione sterilitatis. quia
mulus sterilis est natura ab eo sui benefici
us retrahere. quia quasi in eius iniuria contra
naturam producit. Sed Aristoteles dicit quod mulus
sterilis est propter excessum frigiditatis in ipso
dominatus. Sic peccatum est sterile. i. abs
que fructu et fecunditate meriti vel premij glo
riosi. Excessus autem frigiditatis est in anima propter
defectum charitatis. quod scilicet est ut calor
anime vitalis sine quo operum meritozium vi
te eterne non producat. Mat. xliij. Quonia
superabundant iniquitas refrigerat chari
tatem multorum. Tertio ratione vtilitatis.
Nam mulus a molendo est ductus eo quod in
go pistoz subactus ducat in giro molas
sicut Ipsi dicit. Sic peccator vnde ab uno pec
cato in aliud trahit quasi girando ad mo
las circumuoluit. ps. In circuitu ambulans.
Item peccatum assimilatur salamandre quod est
animal venenosum. Vnde dicitur Ps. quod fructus
arborum inscit aquas corrumpit. et si eius sali
us solum pedem hominis tetigerit totum
corpus corrumpit. Sic peccatum est pessimum
venenum quod fructus arborum. i. bona opera vel
merita inscit. Item aquas id est gratias cor
rumpit et si eius salua. i. delectatio pedem id est
affectionem anime per consenti tetigerit totum
hominem perdit. Vnde dicitur. L. xlii. vi.
Inimicum ne tetigeris etc. Item pecca
tum assimilatur veneno. dicitur enim venenum
quod per venas vadit ad cor. Sic peccatum
per venas cogitationis et delectationis tran
sit ad consentum cordis vel per venas. i. p
sentis corporis subintrat in arcana mentis
Iere. ar. Ascendit mors per fenestras nostras in
gressa est domos nostras. Item venenum non ledit
nisi quod sanguinem tangit. Vnde lucan. Gloria
terrena est admixto sanguine pestis. Sic non
nocet venenum peruerse suggestionis si non
admixit sanguis delectationis. D. sec. liij.
Sanguis sanguinem tetigit quod delectatione
cogitationis sequitur delectatio operis. Item
venenum omne frigidum existit. Sic omne
peccatum mortale infrigidat. vnde calor: ni

charitatis exterminat. Item peccatum af
similatur bestie que ut dicitur Ps. est ani
mal paruum simile scarrabeo et in herbis
quas bos diligit se abscondit. quem bos ac
cipit dum herbas capit et deuorat a bo
ue incur eius sic inflamatur ut eum cum cru
ciatu maximo tandem ruperat. Sic malitia
peccati sub delectationibus quas homo di
ligit se abscondit. quia homo non aduertens
cum delectationem exterius accipit intrinse
cus inducit quod et appetitum inordinate incedit
et mentis soliditate frangit. et vltimo cru
ciatum conscientie vel penae inducit. Isaie.
lxvi. Dermis eorum non morietur. Item
assimilatur musce bonine que quousque sub
cauda vacce vel eius corpori manet affixa
eam quiescere non sinit sed cauda erecta mi
ro modo insanens per campos vndique cur
rit. Similiter quod peccatum inheret consci
entie anima non potest quiescere: tunc per
diuersa vagatur. querens et non inueniens
requiem quod peccatum non fuerit amota
per penitentiam. Item peccatum fetorem de
bet homo odire et fugere exemplo formice.
Dicit enim Aristoteles in formicis. est sensus ol
fatus et odium omne fetidum. Vnde si quis
domos eorum subumigauerit aliquo fetido
eas deserunt. Sic debet homo oia vitia
tere et fugere in quibus est fetor peccati.
Ecclesi. xxi. Fuge peccata. Item peccatum
assimilatur regulo serpenti. i. basilisco quod olfa
tu suo necat. et visu suo interficit omne viu
um. ad cuius aspectum nulla anima illesa per
transit. et si procul fuerit ore eius comburi
tur et deuoratur a mustelis conuincitur.
Vnde ab hominibus ad eius caucnam de
ferunt. nihil enim altissimus absque reme
dio dereliquit. Vnde basiliscus visa muste
la fugit quem insequitur et occidit. maxime
si prius pasta sit ruta ut Aristoteles et Auicenna di
cunt. Similiter peccatum occidit animam vel
per odoratum morose delectationis in co
gitatione vel per visum. i. consentum operis.
Vnde aues. i. hominum metes solo visu. i.
consensu et si longe sint ab opere occiduntur
et deuorant a peccato. Sed remedium

cōtra basiliscum. i. cōtra peccata ē mūste-
la ruta vesca. i. penitētia amaritudine
plena q̄ ipsū vīsa fugat ga penitētia solū in
cōtritione v̄l i. p̄posito babura quādoq̄
cōtritione v̄l i. p̄posito purgat. Ps. Dū sc̄z i. p̄posito
peccatis cōtebor aduersū me iustitia mea
dño r̄. S̄z tamē opere cōpleta ipsū p̄su-
cōns sc̄z peccatū extinguit. Act. iiii. Cōuer-
timini z penitemini vt delectant peccata ve-
stra. C̄rē peccatū assimilaf aspidi. Nam
aspis aurē obturat vt vocē hominis incā-
tatis nō audiat nec ei obediat. z hoc p̄inz
ad peccatū superbie. q̄ superbi vocē dei
nō audīt z ei mādaris obedire cōtēnit p̄s.
Sicut aspīdis surde z obturatis aures su-
as q̄ non exaudiet vocē incārantium r̄.
C̄rē aspīdī interfecto cōpari suo. i. cōiuge
suo miro furore interfectore p̄sequit. z illū
sue solā sine in multos aggredit. nec peri-
culū curare videt vt suū cōparē viciscat. z
culū p̄inet ad vitii ire ga irat̄ p̄pter ap-
penitū vindicte precipit furia omni piculo
se exponit. C̄rē est q̄dam species aspīdis
que dicitur simula. ex eo q̄ a se p̄cussa sibi occi-
dit z hoc p̄inet ad avaritiā. C̄rē sitis. i. ap-
petit̄ sit incertingibilis. C̄rē est quedā
alia aspīdī que dicitur viperālis que. i. somno
interficat. hūc dū cleopatra sibi apponeret
fōno resoluta est z hoc p̄inet ad accidie. vi-
tū que pigritia z somnolētia animā occi-
dit. C̄rē est alia que dicitur emorrois quia
percutit̄ ab ea dissolutis venis fluxu san-
guinis vitā sinit. hoc p̄inet ad luxuriosos.
q̄. i. luxuria fluxu seminis corp̄ resoluūt z
ad eternū interitū animā iducit. C̄rē est
alia serpens que dicitur pester q̄ semper ore
patete emittēs vir̄ iccedit. s̄z ab eo p̄cussus
dissedit̄ z necat. hoc p̄inet ad vitium gule
q̄ guloz ore patete. i. parato ad cibū semp
incedit̄ z vir̄. i. vitii gule patenti ostendit.
C̄rē aspīdī habet oculos i. temporib̄ nō
in fronte. Dū non directe respicit. z ideo
aduersariū p̄sequit magis auditu vel oīsa-
tu q̄ visu. Nam si non sic esset vt dicit
Dū. vir homo ab eo euaderet. z h̄ p̄inz
ad inuidiā. q̄ inuid̄ non recte sed toruoq̄

malinolo respicit oculo z ex auditu vel ex
opinione sua solū detrahēdo p̄sequit. tan-
q̄ de re visa vt certa. vide ps de talib̄ di-
cit. Venenū aspīdū sub labijs coz. C̄rē
peccatū q̄ diu retinet semper multiplicaf
z crescit. Dū assimilaf cocodrillo. q̄ q̄dū
vuit semper crescit. Mā peccatū q̄ p̄ p̄ni
tentū nō diluit mor suo p̄dere ad aliū
trahit. C̄rē peccatū p̄ inualefcit z abū-
dar i. p̄speritate q̄ in aduersitate. sicut ser-
pēs plus abūdāt z ledūt in estate q̄ in
hycme z in die q̄ in nocte. Dmnes enim
generalit̄ serpēs frigide sunt nature. nec
percutiūt nisi cū calefcūt. Dū venena coz
plus nocēt d̄ die q̄ de nocte q̄ sit frigidū
nocturno roze. In hycme se in nidis iuo-
lūt z torpescūt. s̄z in estate se dissoluant z
ad nocēdum erūt. Quid at̄ per frigidita-
tem serpētini veneni nisi malitia accipitur
peccatū. q̄ dū coz p̄ cōsensū attingit. caloz
protin̄ charitatis extinguit. p̄ calozē v̄o
diei z estatis seruo minor z maior itelli-
gio noctis vt hycmis breuioze vel lenioze
signat cursū aduersitatis. s̄z i. estate vel in
die venenū magis ledit̄ q̄ ex ipso p̄peri-
rans seruoze peccatum p̄nitiosus crescit.
Dū. Ps. dicit. Ab altitudine diei timēdo
idest p̄speritatis. C̄rētem peccata carna-
lia sunt magis manifesta z isama q̄ spiri-
tualia. s̄z tamen spiritualia sunt magis no-
cua. Dū assimilant serpētib̄. dū. n. q̄dā
cē mari spēs cozpe ita vt cozuos itegros
duoret. Dū i. punico bello vt narrat. C̄rē
liuina a Regulo romanozum duce inter-
fectus est serpens basiliscus. Lxx. pedum
longitudinis. Cuius pellis z manille fue-
runt suspense ante quoddam templum
rome. Sub claudio etiam cesare fuit ser-
pens in Italia interfectus in cuius alio
puer integer est inuentus. Sunt autem
alii spēs ita cozpe pui vt vir videt̄ p̄
sint. s̄z sūt marini in potestate nocēdi si-
cut dypsa q̄ pus occidit quā sentire possit
Tyrys et vt dicit Aristo. modic̄ ē z tū cō-
tra ei venenū nullū remediū ē. Serpēs

ergo magni significat p̄tā carnalia q̄ sūt
imagine apparet̄ z infamie sed q̄i serpe-
tes aspectu parui z magis notii sunt pec-
cata spiritualia q̄ licet sint. min̄ manife-
sta z minoris isamie. sunt tamen maio-
ris culpe. vt patet de luxuria z superbia.
Dū Drex. xxiij. moralū. Aliquī inquit mi-
n̄ ē i. corruptione cadere q̄ cogitatione
tacita deliberata elatione peccare. s̄z cum
min̄ turpis superbia credit min̄ vital. lu-
xuria eo magis erubescūt homines quo si
mul omnes turpē nouerūt. Dū sit plerū-
q̄ vt nōnulli post superbiū in luxuriam
conuētes ex aperto casu malū culpe laten-
tis erubescūt z tūc ēt maiorā corrigāt cū
p̄strati i. minimis. grauit̄ cōfundunt.

Capitulum. xcv.

Enitētia lachrymosa facit de-
um dissimulare peccata. Mā
leo qui coitū leone cū pardo
odore cognoscit tot̄ in adul-
tere surgit penam. sed si leona
post coitū in flumine lauat nihil tunc a leo-
ne percipitur. Sic si aia sponsa christi dia-
bolo peccādo cōiungitur. ipse christus qui
est leo de tribu iuda ad vindictā. cōtra eas
merito puocat. S̄z si aia i. flumine lachry-
mosē penitētie lauat ab ipso t̄pō peccatum
dissimulat z parcat. Amb. D̄. defēdi non
potest abluī p̄. lauat lachryme delictū q̄d
voce pudor ē cōfiteri. lachryme venā po-
stulat z mērent. C̄rē penitētia assimilaf
pātere. q̄ vt dicit P̄bistof. draconē odit
z draco eā fugit. q̄ pasta i. spelūca se reco-
dit q̄ tres dies aliq̄i dormit. tūc surgens
magnā vocē emittit z ab ore ei. aromati-
c̄ odor. ext̄ supra modū suauis. quare tūc
omnia aialia sequunt̄ eā. sol̄ draco fugit z
ei odorē nō sc̄rēs i. seipso deficit. S̄z sicut
pāthera draconē ita penitētia odit peccatū
z peccatū ipsam penitētiā fugit q̄ i. spelūca
idest i. corde penitēs iclusa postq̄ tres di-
es s̄z cōtritionis cōfessiois z satisfactiois
perseuerauerit erurgēs a statu culpe emit-
tit vocē laudis. solūtū se sentitēs. a somno
peccati. Dū in vocē laudis. p̄rēps dicit

illud ps. Dirupisti vincula mea tibi facti-
ficabo hostia laudis z nomē domini iuo-
cabo. Qui dicitur vt dicit L. a. supra. p̄.
tate vt ēē virtutis vt quisq̄ cū i. morte ter-
na p̄fessioe dixerit oia peccata sibi soluant̄
Tūc et ex ore suo penitēs suauē emittit
odorē videt̄ suauis z deuote oratiois. quā
oia aialia sequūt̄ idest oēs virtutes z oia
merita p̄ hoc restitunt̄ ipsi penitēti z dra-
co. i. peccatū dicit z perit. C̄rē p̄nia satis-
factoria regrit mēsurā discretiois z seruo-
rem cōp̄ctiois. Dū assimilaf sanguifuge. q̄
apponit cozpori vt corruptū sanguinē de-
trahat. s̄z q̄ q̄nq̄ insidet. venenosus q̄n q̄
cā sibi apponit p̄fē imoluet̄ i. sale z in
viticis vt cuomat si q̄d veneni hauserit.
Sicut p̄nalis penitētia iponit vt a peccati
corruptioe q̄d ē tāq̄ sāguis corruptus aia
eripiet vt vt affcet̄ peccādi ab aia extrahat
s̄z vt nihil notii iserat penitēti apponēda
vel assumēda ē cū sale discretiois vt p̄ndē-
ter p̄sideret. z q̄lis z q̄nra z cui imponatur
C̄rē necessaria ē i. suscipiētē v̄tica. q̄ sc̄z
z v̄rit z p̄gū. z iō designat seruoze cōpun-
ctiois q̄ oem p̄niam leuiter ferre facit. z
ad hoc idē facit. q̄ si q̄ sanguifuge aq̄m
licidā supfundat citius se mēmbro applicat.
Est enī velat aq̄ calida lachrymaz cōp̄-
v̄tio seruida q̄ cito mēbro sanguifuga appo-
nit q̄ iniūctā penitētiā p̄dpto aio suscipe-
re facit. C̄rē tētatiōes p̄nia extinguit. Dū
assilat cuidā bestiole pue q̄m ledēs timēt z
fugit. q̄ vocat̄ ledōtozon. Mā quoddā ve-
nenū portat i. ore q̄ stant eos necat. Vnde
hec bestiola capit̄ z exurit z icinerat. et qui
b̄ cinerib̄ dū carnes aspergūt z i. capitū-
bus viarum ponuntur ledēs trāscentes
dum eas comedunt moriuntur vt dicit
Ildozus z Auicē. Hec ergo bestiola re-
p̄sentat hūilē penitētiā quā ledēs. i. demo-
nes timēt z fugit. Hec portat venenū in
ore cū p̄m dicit i. cōfessioe. z h̄ venenū occi-
dit ledēs. i. tētatiōes demonū. Hec bestiola
capit̄ i. peccatū recordatōe. exurit i. cōtritiōis
dolore icinerat i. mont̄ meditatōe recolēs
quō p̄ mortē caro dissoluit̄ i. cinēs vt i. cine

rat in humili satisfactione Jobati. Ago pe-
nitentia i fauilla z cinere. z du caro ex hoc
cinere aspergit vt scz satisfaciendo affligat.
z precipue in capitibz viax. in principis
tentationu vel scilicet corporis q sunt prin-
cipia viax per quas peccata intrat in aias
Dn tuc cinis in capitibz viax aspergitur
quando ipsi sentit corporis humilit custodi-
unt vel affligunt. vt oculi plozet z os ab-
stineat aures audiant increpationes z sic
de alijs. Et sic tuc leones ex his occiduntur
qz demonu tentationes no preualent sz ci-
to extinguunt. ¶ Tercio penitentie amaritudi-
nem diaboli odit z abhorret. sicut canis ab
borret vt no comedat istissima cervi ppter
amaritudinē q est in eis. Nam sm Arist.
z Avicenna. cervi no habet fel nisi forte i inte-
stina. Dn et intestina sunt amara z feti-
da ita vt canis ea non comedat. nisi supra
modu famecat. Sic cuz interiora mentis
sunt fetida. sper memoriam turpitudinis
sunt fetida. sper memoriam turpitudinis
culpe z amaritudinē respersa p dolore pe-
nitentie demones q pascunt delectatione z
dulcedine peccantiu illa tangere abhorret.
¶ Tercio penitētia liberat a grauedine pecca-
ti z post mortē liberat animā a pena. Dn
assimilat cuidā lapidi que cerue vt dicit
Poli. cū sentiūt grauitatem deuorant qui
eas adiuuat. z postqz moriunt in caroz vt
tre iuuent. z iste lapis miro modo adiuuat
mulieres pregnātes z facit eas etiā absqz
dolore parere. Sic anima qn sentit graue
dolore peccati dz assumere lapidē. i. penitē-
tiā durā z asperam que no solū liberat in
vita a peccatoz granitate. sed etiam post
mortem eius vni inuenit in anima libe-
rans eam a penāz acerbitate. Hec etiam
est q iuuat mulieres pregnātes sz aias bo-
num conceptū. bonum propositū postan-
tes ad pariendū in opere perficiendū. qz as-
pera penitētia carnem refrenat ne bonis
operibz effectū impediāt. ¶ Tercio penitētia
amarā extinguit remorū cōsciētie sicut ab-
sintibz occidit pulices. Est eni eoz vne-
num vt Lōsā dicit. Quid eni sūt pulices
mordentes. nisi peccatoz actz cōsuetudinē

molēstātes quos absintibz. i. amara peni-
tentia purgādo extinguit z cessare peni-
tentia facit. Et similiter folia persicoz q amara
sūt pulices occidit. z cadē ratione valet cō-
tra eos coloquintida si trita z mixta cum
aqua per locum vbi sūt aspergat. z signat
contritionem peccatoz amarā cum la-
crymis admixtam.

Capitulum. xvi.

Penitentes assimilantur tigri
di q est animal ad modum
sagite in cursu velocissimum
varijs maculis distinctū vt
dicit Isidorus. de quo etiam
Poli. dicit q tū catuli sui rapiunt odore
raptorē psequit. q equo velocissimo tras-
portat. z audēs strepitū bestie psequit in
via specta post se pñit. q illa vidēs z filiū
imaginē itūs z filiū eē credēs sinit z filiū
accipere cupit z interi venator enadit. z
grt ergo. veloci curres peccator ē seruent
vt celerit penitēs q diuersis macul distin-
guit cū diuersis peccat opūgū q tūc rap-
tos catulos insequit qñ bona p peccata p-
data p penitētiā recuperare conat. Cui ve-
nator diuersa specula qbz dicitur pñit
qz diuersa sibi ipedimeta diaboli qbz ipe-
dit opponit. ¶ Tercio penitentes assimilantur
stellioni. Primo qz stellio i corio renouat.
dicit eni q stellio mutat coriū sicut serpens.
Sic penitentes debet renouare cuerfano.
ne z vitā etuēdo verustate peccati. z iduē-
do iustitie nouitate Apo. Eph. iij. Renoua-
mini spiritu mētis vestre z induite nouū
hominē tē. Secdo qz stellio manibz gradū
tur. Est eni stellio vt dicit Poli. gen. lacer-
te quatuor habēs pedes largos ad modum
manū qbz repit ad domoz rimas i qbz sa-
cit suā cauernā. Dn. Pro. xix. Stellio ma-
nibz nitit z n. orat i domibz regū. Sūt igi-
tur quatuor manus siue pedes stellionis
quatuor vrutes penitentis quoz opibus
gradū ad māfiones regales. i. celestes sz
iustitia q vit sz satisfaciendo z operācia qua
vat i abstinento. fortitudo q vit z inuan-
do vt tērationibz resistendo. z pudētia q

vit a nocitijs sibi cauendo. Hec quatuor
vrutes siles sūt pedibz qn habent in affe-
ctione. sz tunc sunt velut manū qn habētur
in vsu sine opatiōe. Tercio qz stellio i visu
beberat. Nā in bycme later z v isus ei be-
berat. Est eni tēp bycme asperitas tēra-
tionis i qua penitēs te abscōdunt in se-
creto orationis vel i latibulo dūilitatis. sed
tamen esse nō potest qn ex tenebra tēratio-
nis visus bebetet mētis. qz saltē dūz ho-
mo tentatur offuscat z remittitur intuitus
contēplationis. Quarto qz stellio in visu
clarificat. Nā i vere criēs z visu beberatū
inueniēs locū querit vbi solē oriētē respi-
cere possit i que dū respicit offuscat humor
qui erat i oculis z sic lumē respicit sicut in
mit glo. Pro. xix. Sic penitēs i vere. i. in
tēpore tāquilitatē postqz abijt bycme tēra-
tionis. dz p. cōtēplationē mētis z orationē
respicere ad solē christū. qz visitauit nos ori-
ens ex alto. z ei itūm affectū mētis inflā-
mat. omnis humor siue affectū idebit et
tērationē relicta purgat. z sic mentū ipsius
visus miro modo clarificatur. ¶ Tercio peni-
tentes assimilant leonibz q i principio na-
scunt isformes z qui ad modū musclic. sed
postea cū crescūt efficiūt fortissimi. Sic pe-
nitēs iacipiēs a timore seruli sūt pni in
vrute z isformes qz nōdū i charitate. sz po-
stea crescētēs p charitate roborant z fortis-
simi efficiunt. Dn. Bre. dicit q i via dei
a timore icipit vt ad fortitudinē veniatur.
¶ Tercio penitentes assimilant cervis. qz sicut
dicit Jh. Cervi sūt inimici serpētū. z cum
sntiūt se grauatōs spū nariū attrahūt eos
de cauernis z superata veneni pmitte eoz
pabulo soluti reddunt. Serpētēs igi sunt
peccata qz odiēda z fugiēda sunt tāqz vene-
nosi serpētēs sm illud Eccli. xij. Quasi a
facie colubri fuge peccatū. Cum ergo p re-
morū cōsciētie aliqz sētūre in se grauamen
culpe tunc spū nariū. i. seruore pnie. Nā in
spū intelligit seruoz z dolor cōpūctionis. de
quo. Ps. Sacrificiū deo spūs cōtribulat.
In naribus vō discretio satisfaciōis ac-
cipit. extrahūt eos de cauernis. i. de latibu

lis cōsciāz. i. cū peccā ad lucē deducūt ostē-
do z accusādo. Dn vir peccā dēpellitur. z sic
cis memoria peccōz nutrimentū lachrimaz
quibz a peccatoz reatu soluit z purgatur.
¶ Tercio cerui herbā diptāni pñit. pñide-
rūt autē pāsu sagittas qbz vulnerant extu-
tiūt. Cervi. n. sagittis pculsi. sūt hōies tē-
nōibz deuicti. Der diptāni vō qz ē her-
ba hūis virtutē dissoluēdi atrahēdi z cō-
sūendi venenū pēitētia intelligit. qz venenū
peccā dissoluit i stritide. attrahit i cōsciētie
z psumit i satisfaciōe. Dn bec cū a cēssis
idest pēconibz sumit sagitte tērationū repel-
lunt z peccōz vulnera miro mō sanantur.

Capitulum. xvii.

Ercgridos z viatores dirigere z
defendere nos docet. elephātes
Nā elephas si boiez i via iuene
rit errātē peino me mouē terreat
de via aliquātūm erit z gradū figit z pau-
lati ipsū pcedēs ei viā ostēdit z si draco
eis occurrerit p dēfēsiōe bois draco se-
oppōit eūqz dēfēdit. Sic boies magni pre-
cipue z potēs. dnt peregrinos viatores
nō expoliare vt muli faciūt cū ad territoi-
um eoz veniūt sz poti p se vt suos dirige-
re z a malis boibz dēfēdere. ¶ Tercio ledētes
peregrinos z hospites eos expoliātes peio-
res sūt qz venenosi scōpiōēs. Tradit eni
Arist. i qdā mōte a scōpiōibz hospites nō
ledi. sz idigenas occidit z ledi.

Capitulum. xviii.

Erseuerare dz bō z eē firmū
in doctrina bōa quā audiuit.
Nā omne aial habēs aures
eas mouet pter boiez. In q si
gnificat q illi q i bona doctri-
na quā audiūt nō pfeuerāt nec sūt stabiles
siles sūt bunt aialibz q aures mouēt. qz ab
eo q audierūt cito mouent sz q stabili pfe-
uerāt i audita doctrina sūt boies vere rō-
nales Jo. viij. Si vos māserit i sermone
meo veri discipuli mei eritis z cognoscet
veritatem z.

Capitulum. xix.

Predicator afficit cani. **Qui** mo ex eo qz canis dñm suū diligit. Et similiter predicatorē diligit. Et similiter predicatorē diligit. **Ubi** oportet esse amicum dei. **Ubi** predicator qz dominū nō diligit nō ē dign⁹ amari. **Ubi** dñs. **Peccator** dixit de⁹. Quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meū p os tuū. **Et** qz canis dñi sui custodit domum et defendit. **De** dom⁹ dñi ē ecclesia qm predicator catholic⁹ ab hereticis defendit. **De** dom⁹ ē sciētia ppria qz predicator sollicite custodire sicut fortissim⁹ custodit arriū suū. **Et** sicut in pace oia q possidz. **Et** qz canis p dño suo morti se exponit sicut legim⁹. **Le**lonē vena torē placēne ab armatū inuasū canē cū defendisse. nec vulnerari potuisse nisi pñ⁹ cane pcrēpto. **Sic** scī predicatorē p fide dei et virtute in martyrio se exponit vt parz in. **A**phsate et **M**artyrib⁹. **Et** qz canis volūtariē cū dño suo ad pdā currit. **Et** nō predicator qz dñs suo ad pdā currit. **Et** oia aia deo acquisita ē vt qdā pdā capta. **Sz** cāis ad pdā nō vadit si a dño suo nō ducit vt sociat. **qz** sz predicator infructuose predicar⁹ nisi cū deus inuaz et sociar⁹. **Apo. i. Cor. iij. Ad** iutores dei sum⁹. **De** bz igit predicator cū ipsū deū habeat secū cōsorte non refugere sz liberē discurre ad predicatoris laborem. **1. Cor. ix.** Sic currite vt pcedat. **Et** qz multoties cāis corp⁹ dñi sui et mortuū nō derelinqt sicut captū. **Rome** ē in carcere nō dereliquit. quo insup mortuo canis mēstos edēs volatus nec mortuū deseruit. **qz** qdā ei panē picissit ad eos defuncti depozant et cū ille nō mādūcāret nec ipse mādūcauit. **caduere** at in tyberim piccio canis vt corp⁹ suscitatz i tyberim se piccit multitudine cōcurrēte vt videt. **spectaculū** fidi aialis. **Sic** predicatorē corp⁹ xpi mortuū deserere nō debet qz de morte et passione xpi debet ingiter memoriā hēre et de ea predicare frequēter

crepto Apostolor. **et** quoz psona beatus Paulus dicebat. **Mos** autē pdicam⁹ xps crucifixū. **Et** qz canis predā quā rapit nō sibi cōcedit sz dño suo relinqt et similit⁹ est predicator qui de ope fructuoso non ppria laudē querit sz gloriā et honore deo relinqt. **Joh. viij.** Ego gloriā meā nō que relinqt. **Et** qz canis nobilit⁹ dno qz dno predato. **Et** qz canis nihil percepit non propter hoc a se capta nihil percepit non propter hoc infidelis erant nec pdā aliā insequi propter hoc omittit. **Sic** quāqz predicator et p dicatione sua nō tpeale suscipiat nō propterea a pdicatione cessat nec min⁹ fideliter pdicat. **Et** qz canis locū dñi sui cognoscit. **Locus** enī noster finalis et pmasib⁹ nō est in vita pñi qd Apo. recognoscebat dicens. **Heb. xij.** Nō bēnus h manentem ciuitatē sz futurā ingrimus. **Et** nota qz ca ncs itinera qzuis lōga ad memoriā reducunt et ad ppria domicilia p lōga terraz spacia redire cōsueuerūt qd predicatorē nō corpali ter solū faciūt dñi per loca vāria pdicando discurrūt et postmodū ad sua claustra vel habitacula redeunt. **Et** spī ritualiter qz quāqz p primoz salute seu puisione ad exteriora negotia vel officia pierūqz exire cogant. **Et** sollicite ac puidē ad ppriū mētis domiciliū redeūt fm illō Aialia ibāt et reuertebant in sistradimē fulgoris cornuscātis. **Eze. j.** **Et** qz iterdā canis fortissimas et magnas bestias inuadit audacter. **Sicut** legim⁹ de canib⁹ idie. **Solēt** enī indi vt dicit **Isido.** caniculas nocte ligatas in silnis dimitte vt a tygribus cognoscant et qz canes adeo acerrimi oriunt vt leones psteruat. **Vnde** qz dā canis sic natus a rege Albano Aladro magno nullus pmo in eius pñtia leonem occidit tādē elephāte deducto vidētius magnitudine pmo obiqut et ingēti latratu insonu et que nō inuasit et tādū affixit qz cū ad terrā pstrauit. **Sic** sancti predicatorē diuino zelo et spū accēsi interdicatores tyrānos et peccatores audacter reprehēdēdo aggrediunt sicut **Joh. b. hero** dem. **Vnde** herodes metuebat **Jobānez**

et audito eo multa faciebat vt dicit **Adarh.** **vi.** **Et** canis vto et odore et per aquas bestias fugientes insequit et eaz deprehēdens latibula latrat et musitatu ea pdit. **Sic** predicatorē sancti vto. i. spiraculo diuino ipsū et odore. i. desiderio supne salutis attracti etiā p aquas tribulationū insequitur bestias. i. peccatores bestialiter viuētes vt trahāt eos ad penitentiā et corū labnla. i. vicia in gbus latere volūt redarguēdo pdit. **Et** canis humanā societate diligit. **Sic** sancti predicatorē humanā cōsortia in gbus fructificare pnt minime fugiūt. **Insequētes.** **serēplū illi** dicit **Pro** uer. viij. **delicie** meē eē cū filiis hominuz. **Et** qz predicator bz filis eē castori qz sicut dicit **Isido.** cū quadrupedibus viuūt i terra et cū natatilibus stat in aqz. **Est** enī in magnitudine ad modū pui canis : pedes posteriores quasi caninos hñs gbus pncipaliter ambulat. **pedes** autē anriores habet quasi anscinos gbus natus in aquis. **Sic** predicatorē nō solū debet p terrā discurre p vitā actiua qz cōpetit quadrupedibus. i. bz g pfecti sūt in quoz vtuibus sz etiā versari debet in aqz scripturarum cū natatilibus. i. cōtemplatiuis et debet eē sicut canis p latratū pdicationis sz pui. i. hu militare mētis. **posteriores** autē pedes sūt occupatiōes corpales pñtētes ad pietatē et iō sunt vt aialis terrestris : sz anriores pedes sūt meditatiōes spūales et iō sūt sicut natatilis qb⁹. **snarat** in aqua sapiētie. **Et** qz predicator curiosus ē sicut cū qz aqua quā potat si clara ē pede p̄turbat. **Sister** predicator curiosus aquā clarā. i. scripturā et doctrinā planā et aprā pede. i. affectu placēdi et vt reputet sciēs pbicis rōnib⁹ iuolūt p̄turbat. i. offuscet vt vir itelligat. **Del.** aq clara est tribulatio patiēter exteri⁹ portata quā patiēs tūc pede p̄turbat scū interiori affectu inuariantē nō amat. **De** p̄te etā patiētia est que et ipm amat que portat. **Nā** tolerare et odisse nō ē xpi māfactu dūis sed fulcimentū furoris. **Eze. xxxij.** cū purissimā aquā biberitis reliquā pedi

bus vestris turbabit. **Item** predicator etiam assimilatur vfo. **Nam** quia vt sicut sic interpretatus et dicitur ē qz ore suo sormet fetus vt dicit **Isido.** **Amē.** etāz dicit quāndā carnē nasci quā mater lambendo in mēbra componit. **Sic** etiāz predicator doctrina oris sui format deo spūrituales filios. **Quasi** enim more matris i bis quos carnales inuenit lingue officio vtrū spūaliū mēbra cōponit. **Vñ** **Apo.** **Sal. iij.** **Filioli** mei quos iterū p̄turio dō nec formet xps i vob. **Capitulū. c.**

Relat⁹ bz eē filis arietis. qz aries dur ē **gregi.** et omiū pncps. **Sic** platus bz eē dur subditoz. i. sic auctoritate p̄sido ita bone vite creplo pcedendo. **Et** qz nā arietē fecit fortissimū fm **Isido.** **Vñ** dñ veruer a virib⁹ eo qz tāqz vir omiū sit ceteris bidentib⁹ vruosior. **Del** dñ veruer vt ipse dicit. qz xpmē potat i capite. **cū** p̄ritu sepe fortissime caput mouet. **Vñ** autē aries qz hoc aial imolabat i aris. **sic** bz i lege moyfi qz oia p̄tētū flato. i. fortitudo opis sollicitudo mēt⁹ qz ē vt **ymis** i capite d qz **Apostol.** **1. Cor. xij.** **In**stantia mea quot tidiana sollicitudo omz ecclesiaz. **Et** imolatio carnis. **de** qz **Apo.** **Ro. xij.** **Ex**hibeat⁹ corpa vstra hostiā viuētē sanctaz deo. **Et** qz predicator bon⁹ bz clamore pdicatoris et gemitu oratiōis s̄ditos dormientes siue i peccat⁹ mortuos suscitare creplo leonis cuius catuli quando nascuntur tribus diebus et tribus noctib⁹ dormire vel mortui esse reputant et tūc patris rugitu et clamore suscitari dicunt. **Tūc** sup catulos mortuos leo fortiter clamat qz peccātes subditos platus vel predicator pdicādo vel corripiendo fortiter increpat et tūc rugitum emittit cum pro eis orando fortiter gemit. **Vnde** sicut clamor et gemitus leonis dñ suscitare mortuos catulos. ita clamor predicationis et rugitus orationis suscitāt subditos i peccat⁹. **Ysa. v.** **Rugit⁹** et

ligur. Sic no dat religiosi delicias qere sz
poni grossa cibaria. Tertio pp obediem
tiam in q veloz dromedi dnt esse veloces z
pntpti. Snt eni dromedi velocissimi. Vn
dromos grece veloz cursus dr latine. Na
centu miliaria z ampli pgit in die. Debent
et esse in obedieta a laboriosi z pntmi. Sic
dromedi dnt crura longa z nervosa multu
ad laboradu fortia z ad pntuaduz firma.
Quarto pp bilitatis mēsurā. Snt eni
dromedi no magni corpe qz minoris statu
re qz camelū. qz sz religiosi no dnt esse ma
gni in sua reputatione sed bāiles z abiecti
Apostolus. Gal. vi. sigs se existimat aliquid
esse cum nihil sit ipse se seducit.

Capitulum. cvii.

Antei viri assilantur agnis.
Prio pp innocentia. Naz
agnus inter aialia oia ē ma
xime māsctus z innocens.
Vn nec dēte ledit nec cornu
ipent. nec vngue scindit. nec calce percu
tit. Et id sicut dicit Iffido. Letera aialia ar
manit na solū agnū dimisit inermē. Dēc
ar innocētia q ē in agno. pncipaliter fuit in
christo q sz nūqz alicui aliqd malefecit. qz
et vno ex latronibz in cruce cognouit dices
Nos qdē digna factus recipimz. h amibz
mali fecit. Secundario ar talis innocētia cō
petit et alijs sanctis q fuerūt imitatores xpi
z id tāqz agni nemine ledebāt nec dēte in
uide detractionis nec tyrānicē dñatidis. nec
vngue violētē direptidis nec calce iniurio
se despectionis siue pculsibz Apostolus. Cor.
vii. Memine lesimus zq. Et idē dco. citam
alios ad h monēbar dices. i. Cor. vi. Ne
mini vantes vllā offēnsionē zc. Secdo pp
iustitia pntet cni ad pfectā iustitiā n solum
nemine ledere zc. sed et alijs omnibz si pt
fieri pdesse. z hāc iustitiā agnū ostendit qz
geqd in se bz dōmibz vtiliter prebet. Nam
pellis ei est vtilis ad variū vsū. pili ad in
dumentū. simus ab terre ddimētū. cornu z
vngula ad medicamētū. z carnes ei ad esū
Dēc ar oia opctat xpo pncipaliter qz ipse
suā pellē. i. suā purtationē exteriorē. siue

sua vellera. i. crepla seu opa reliqz nob ad
indumentū. i. ad imitatis creplū eo mō q
dicit Apo. Ro. xiiij. Induimini dñm nrm
iesū xpm. Et sic suū simū. i. hūilitatē dēdie
ad ddimētū sz oium virtū z opū. Vn
ipse dixit Math. xij. Discite a me qz mit
sū z hūilis corde. Et bec bāilitas ē ddimē
tū sine quo nullū opus placet deo Vn xpi
dicit aplos Luce. xviij. Cum oia bñfeceritis
dicitē sui inuidel sumz. In cornu at pp vn
dicationē q cū eo siebāt. vt p. i. Reg. xvi. si
gnificat potestas xpi. in institutiōe sacrame
torū. sed i vngula agni dñia discretio do
cetrine xpi. Et h oia nobis ad medicinā de
dit. sz z sua sacramēta z sua vba Insup
christus tanqz agnū z suā carnē reliqz no
bis in cibū sz in sacramēto eucharistie. si
cut dixit ipse Job. vi. Caro mea vere ē ci
bus ec Lōpetit et secundario sanctis viris
predicte vtilitates agnoz. qz ipsi sancti in
varijs vrbz z obseqs proximis serunt.
Nā nudos vestiūt paupes cibis ipiguar
z ddiūt z ad infirmoz fomētū z curā fre
quenti ex ppassiōe irēdūt. Tertio pp pu
dētia: Nā agnū dr ab agnoscedo. Duo. n.
sūt q agnū nāt dīscernit z agnoscit. Pmi
mo mīrez. Nā iter inūcrabiles greges so
lo balatu mīrez agnoscit. Eodē mō xps vi
cī ē agnū ab agnoscedo. qz i cruce crīsa
mīrem agnouit. de ea spūalem curā bñdo
z Jobāni ipaz dmedādo. qñ dixit fili ecce
mīr tua. Vn exēplū seqntes sancti viri d
parētibz suis vqz ad mortē curā z dilige
tā gerūt. Nos et exēplo jobānis studere
debemz vt ipaz btāz vgnē mīrez babea
mus. Agnū. n. balatu mīrez qrit. muēta at
ea caput erigit. māmas qñ qz dū fugit
poplitēs flexit. z vt mīr ei p de lacte pre
beat capite mīris vbera pmit. Sic etiā vir
deuotus balatu. i. voce opōis sancte matre
misericordie igit. z ad cā caput. i. mentem
p ptemplationē erigit. māmas siue pietatis
z solatiōis requit. deuote et z sepe saluta
do sibi gēna flexit. arz capite. i. mēte seruen
ter desiderādo. z ipōitē postulando quo
dāno q pmit z suē solatiōis gratiam

largi fundat. Secudo qz agnus natura
liter suū hostē agnoscit sz lupū. Nā etiā
si cū nūqz viderit. statī cū pno vider agno
scit. Sicut et xps suos crucifixoos agno
uit nō odiēdo sz p eis orando Luce. xxiij.
Pater agnosce illis qz nesciūt quid faciūt
In q oratione aduertit qz patrē p eis orā
do iuocauit cū dixit. pater. Et eis igno
sci postulauit. Agnosce illis iquit. Et sic il
los excusauit. qz nesciūt quid faciunt z bec
tria faciūt et ipsi sancti ipsū agnū sequētes
erga aduersarios suos sz qz p eis orāt. eis
indulget z nō solū nō accusat sz et excusat
Quarto ppter paciētā qz ligat? a car
nifice nō se defēdit siue expoliet vellere si
ue cure. Erū portat ad victimā nō plozat
nō clamat nō murmurat nō recalcat sz
placido vultu suū respicit occisōē ac si euz
portaret ad pascua. Sūt et xps capt? z li
gat? i orto nō se defēdit. Sūt i flagellatiōe
expoliat? veste lacerata cure z sūt et expo
liat? ad cruce se nō defēdit. nec crucifix? re
calcatit nec murmurauit vñ Je. ij. Ego
quasi agnū māscet? qz portat ad victimā z
Isa. liij. Quasi agnū corā tōdētē se omniu
telct z nō aperiet os suū. Vñ et sancti vi
ri hoc exēplū paciētē z māscetudinis quā
tū pnt imitari conāt Apoc. xiiij. Vñ sequū
tur agnū qzunqz icrit. Quinto propter
mūdiciam. Nā agnū qñ aial mundū im
molabat z victimabat in lege ad figuran
dum xpm q tanqz agnū fuit p peccat? no
stros in ara crucis imolatus. Vñ Jobā
nes Baptista de eo dixit. Jo. i. Ecce agnū
dei q tollit peccata mādū. Sic et sancti z
imaculati viri faciūt deo victimā d seipis
eo mō quo Apo. dixit. Erubescitis corpa
vra hostiā viuētē sanctā deo placētē Ro.
ij. Et nota qz imolabat in lege agnū anni
calus imaculat? ad significādū qz ille qui
vult de se facere gratū sacrificiū deo de
bet esse agnus p paciētā. imaculatus per
mūdiciā. anniculus p cōtinentiā. Diceba
tur eni anniculus cū esset vnus anni cō
pletus. qz tūc est optimus. eo qz agnus tā
to melior est quāto a lacte remouit. Vñ

est ille vt anniculus q est remot? a lacte. i.
a carnali delectatiōe sz p cōtinentiā. Et sic
sancti viri assimilant eqs. Et pmo rō
ne viuacitatis: qz equus est aial viuac? qz
in cāpis exultat belluz a remotis odorat
tubis ad pelliū excitat ad cursus. puocat:
volēt eg cū victi fuerint gaudēt cum vice
rint. Sic sancti viri in cāpis. i. in aduerfi
tati vel tētationuz plijs exultat fm illud
Iai. ij. Et gaudium exultimē frates euz
in tētatiōes varias incidētes zc. Et sic
bellū tētatiōis vel bellū mortis. pcul odo
rant sz in puidēdo z pparādo se tub idest
uocibus pdicatorū vel tub diuinatū udi
ciōz excitant ad bellū viciōz. Mac tuba
excitat? btūs Die. dicebat. Siue comedā
siue bibā siue geqd aliud faciā sp auribus
meis intonare vt illa terribilis tuba: sur
gite mortui venite ad iudiciū. Et Item ad
cursū. i. ad velocitatē bene opandi vel obe
diēdi de qua dr. Diā mandatorū tuoz cu
curri. puocant. Et sic tūc tētatiōe vel
negligētia: dolore penitētie purgant z in
victoria tētationū z viciōz letant. Et Se
cūdo rōne sagacitatis qz qdā eg sagaciter
recognoscūt dnos suos z alios sup se ascē
dere nō pmittūt. Sic sancti viri recogno
scunt dñm nō tm in beneficijs sz et in fla
gelis z aliū dominū. i. diabolu vel pecca
tum sup mētis sellā ascendere nō pmitt
tunt fm illud. Nolite locū dare diabolo.
Ephe. v. Tertio rōne pietatis qz aliqui
equi in morte dominoz lachrymas fun
dunt. Et sic sancti viri plozāt cōsiderātes
legēdo vel audiēdo passiōē domini scien
tes qz sicut fuerunt socij passiōnū. sic crūt
z consolationum. ij. Corin. ij. Et Item san
cti viri qñ magna vicia vitant fre
quenter. tamen paruis vicijs terrentur.
Vnde sunt similes elephantibus qui do
miti sunt in bellis optimi. Nam acies
profertur armatos ferunt nec armato
rum acies expauescūt: nec suoz rumozes
fugiūt. Et Item sup eos turribus ligneis
collocatis de cis tāqz de muro tela ignea
emittunt: z cum sint tales: tamē de mure

dia tribuit q̄ natura dat eis mēbroꝝ leui-
tate p̄ trinitatē cursus agilitatē p̄ charita-
teꝝ feruidā. que omnia facit agilia ⁊ leuia.
¶ Itē pedꝝ villositate p̄ p̄nā asperā q̄ pe-
des affectionū custodit illefos. ¶ Secūdo
ratione timiditatē q̄ lepꝝ ē aial pauidum.
Sic sancti viri sūt sp̄ pauidi siue de diui-
nis iudicijs fm̄ illud. ¶ Ps. Audicis. n. n. n.
is timui. siue de p̄teritꝝ peccatis. Ecclꝝ. v.
De p̄piciatu peccatoꝝ noli esse sine metu
siue de tērationū p̄cipio. ¶ Pro. xviii. Bea-
tus bō q̄ sp̄ ē pauidꝝ. ¶ Tertio ratione mi-
titatis. Est. n. aial mitte ⁊ ibelle. Vñ nulla
defensione vñ nisi p̄sidio fuge. Sic sancti
viri sūt mites i uerfatione ibelles. i. sine
p̄otumoz offēfione fugiētis vicia ⁊ tēpo-
ralia cōmoda ⁊ nurgia siue litigia. Et nota
q̄ lepꝝ fugiēs canes naturale habet q̄ fu-
giat n̄tra mōtes. habz. n. crura posteriora
lōga vt facilius corpꝝ eleuet qñ per mōtem
ascēdit. Vñ facilius eū canis iuadit qñ de
mōte descēdit. Tūc. n. nō bene currit. s̄ qñ
cadēdo itēdit. Vñ qñ p̄t montem circuit
quousqꝝ. Vñ mōtē mōtē ⁊ sic sepe canes
effugit. Sic sancti viri fugiētis tēratōes fu-
giūt ad mōtem. i. ad xpm̄. ¶ Pro. xxx. Lepu-
sculas plebs iualida in petra. i. in xpo collo-
est cubile suū. ¶ Ps. n. ē mōs de quo. Isa.
ij. Erīt mōs domꝝ dominici. Vñ mōtū
¶ Ps. ē idem ē petra de qua Apo. i. Cori.
x. Petra ar erat xps. vel ad mōtē. i. ad tē-
plationē paradisi. ¶ Habent. n. sancti longa
crura posteriora. i. magna sequētꝝ vite de-
sideria. i. eoz q̄ post istā vitā sequētꝝ. Et ta-
libꝝ desiderijs eoz mēs i tēplatione illiꝝ
celstudinis faciliū eleuat. Quādo Xo de
mōte celestis tēplationis ad terrena p̄-
tractāda vel cogitāda aia descēdit tūc faci-
lit iū peccato cadit. ⁊ canis. i. diabolus eā
facilius capir. Et ideo sancti cōtēplādo cir-
cuerūt q̄usqꝝ ad illiꝝ superne dulcedinis ali-
quā gustationē assurgūt. ¶ Quarto ratio-
ne utilitatis. Est. n. aial vile q̄ ad cibum
q̄ ad vestitū ⁊ q̄ ad medicinamētū. Nā eiꝝ
oculi valēt n̄tra venenum. Sic sancti viri
alios pascūt suis doctrinis vt elemosynis.

vestiāt exēplis. Quasi. n. eiꝝ pellibꝝ. i. vñ
bꝝ iduit cū aliquis exēpla imitat. ¶ Item
medent suis p̄cilijs vt suaz oranonū auri-
lis. ¶ Item sanctus vir assimilatur taro.
¶ Primo rōne p̄nā qz tarꝝ bꝝ pellē val-
de bispida ⁊ villosā q̄ melota vñ. Quid at
est pellis villosa ⁊ bispida nisi corpoz p̄nā
būilis ⁊ aspera. Talē pellē iohānes habuit
cui cibꝝ fuit locusta ⁊ mel siluestre ⁊ vesti-
mētū de pillis cameloz. ¶ Secūdo rōne
puidētie. qz Vñmꝝ dicit qz qñ a canibus
psequitur anhelatū retinꝝ ⁊ sic cutē inflat
⁊ morsus canū ducit. Similitū sanctus hō
qñ psequētis ⁊ iuriat. Similitū sanctus hō
nam spiritū suum cobibet vt per impatiē-
tiaz vel iracundiā extra nullatenus creat
⁊ sic morsus canū. i. lesiones psequētium
evadit vt aie sue saltē nō nocēt. ¶ Tertio
rōne puidētie. Futuram enī tarus pui-
der tēpstatē. ⁊ iō caucnā sibi parat diner-
sos erus habēt. Et qñ inflat vētus ag-
lonis obturat cauda foramē patit i se p̄nā
australis claudit australe. Sic sanctꝝ ho-
mo vērō aglonari flāt. i. aduersitate in-
gruētē foramē cauda claudit. i. sinif breuis
p̄sideratiōem opponit ⁊ leue estimat oē
qz patit ex quo breui transitū finit. Nāz
oia breuia tolerabilia esse dñr etiaz si sint
magna vt dicit Tullius. Silt austro flā-
tē idē prosperitate aridente clausurā cau-
de vir sanctus obijcit. i. memoriā mortis.
qz facile contēnit oia qui semp se cogitat
esse morturū. ¶ Item tarus in suis lati-
bulis contra hycmē gregat cibū ⁊ si de-
ficit cibus supplet somno ⁊ hoc pluribus
aialibus accidit vt patz de glire ⁊ mare.
Sic sanctus vir puidet sibi in hyeme id-
est p̄ tempore mortis gregando merita
bonozum operum per vitāz actiā. Et si
deficiat cibꝝ. i. exercitiū vt volūtas merēdi
per actiuam iuuat se cum somno idē cū
tranquillitate ⁊ quiete vite contemplati-
ue. Vnde sancti viri tēpora quibꝝ vacant
a laboribus vite actiue non ociosa ducūt
qz tunc apud seipfos in sanctis meditatio-
nibus quiescunt.

Capitulum. cvij.

Apies hō filis ē aranee q̄
stās i tele medio sbito muscā
scit quā si obtinerit eā filijs
suis multiplꝝ circūvoluit. Lu-
pus caput p̄mo absēdit ⁊ sic oēm eiꝝ būdi-
tatē fugit sic sapiēs i medio tele. s̄ tēpla-
tōe rōnis cui mediū ē detinere i acibꝝ
vñtū moralū q̄ silit. Et ideo muscas vo-
lātes. i. sofas scibiliū ad suos sc̄sus vt ima-
ginatōes veniētis rapit ⁊ ad examē rōnis
ipiꝝ triscē redacēt mltꝝ p̄sideratōibꝝ circū-
uoluit ⁊ capite absēdit. i. exteriorꝝ sc̄sus iu-
dicio excludo qd̄ sūt initiū gregatōis ite-
riorē vītātē ex̄bit. ⁊ i suū cibū. i. i suū docu-
mētū seu p̄fectū p̄uertit. Eze. xvij. Agla tu
iū medullā cedri. nā agla ē hō sapiēs ⁊ itel-
ligēs q̄ v cedro trahit medullā qñ de re se
sibili trahit veritatem intelligibīlē.

Capitulum. cvij.

Liētia cū mala vita facit boies
siles mōstruosos aialibꝝ ono-
cētauris ⁊ bypocētauris. ¶ Di-
stolo. qz onocētaurus ē aial ab
asino boicz cōpositū. nā ab vmbilico sur-
sū bz effigie būanā. Vñ mediꝝ iter boiez
⁊ asinus. sicut bypocētaurus iter boicz ⁊
equū. vt s̄ s̄ dicit. Talis est hō litteratꝝ
voluptuosus qz ex vna parte ē rōnal ⁊ ex
alia bestialis. Lognuōe sp̄nal ope carnal.

Capitulum. cx.

Scismatici ⁊ heretici sūt
siles leuculꝝ vterū ma-
ri laniat ⁊ id si sepe pa-
rit. Vñ Ari. dicit p̄mo
leena angꝝ carpos pa-
re postea q̄mꝝ ⁊ sic oi-
ano. vno m̄nꝝ quousqꝝ sterilecat. ¶ In hō
scismatici sūt leuculꝝ siles q̄ vntatē matrꝝ
ecclētie ⁊ fidei i q̄ sūt sp̄iali genitū sc̄ndū
v dicitur. ¶ Itē scismatici siles sūt filijs
vipe. dñ. vips eo qz vi pariat. Nā cū tps
pariēdi aduenerit filij non expectātes nac-
lopationē eiꝝ lapera rodāt ⁊ cā m̄ris iteritū
creūt. Sic scismatici i vtero m̄ris ecclētie
genitū n̄ expectātes nec sustinētis eiꝝ core

tionē rebellādo creūt ⁊ dū eiꝝ vntatē sci-
dūt quāru ē i se ad iteritū ducūt. ¶ Item
scismatici ⁊ heretici assilant catulꝝ p̄bēre
q̄ odiētis m̄rez vngula lacerāt eiꝝ alium
tāqꝝ eoz egressi resistēt. Vñ si parit pa-
thēra nisi semel. Sic scismatici ⁊ heretici
vnguibꝝ. i. malignis studijs ⁊ doctris sc̄cte
m̄ris ecclētie lacerāt vntatē qz eoz p̄cti
die resistit. ¶ Item heretici assilant lupis.
¶ Vno rōne iēctōis. Nā lupus lanā ouis
quā occidit mortuū ificit ⁊ vestē ex tali lana
factā pediculosa reddit vt dicit s̄ s̄. Sic her-
eticꝝ mortuū vel ore lanā ouis. i. simplicita-
tē ueritatōis hois quā falsa doctria sp̄ua
lū occidit corripit ⁊ eā pedicul. i. corrupti-
opibꝝ abūdare facit. ¶ Itē cordula sc̄a de i
testis lupi adūata cordulꝝ citbare factꝝ de i
testinis ouis eas destruit ⁊ corripit. Cor-
dula de itestis lupoz p̄ue doctrie sūt her-
eticꝝ s̄ cordule de itestis ouū sūt cogita-
tiōes ⁊ opiones simpliciū. S̄z si h duo si-
mul p̄iugant. i. vt p̄ua doctria vt falsa opi-
nio hereticꝝ a simpliciū recipiat tūc sim-
plicitas ⁊ sinceritas fidei totali euacuat.

Capitulum. cx.

Litarij. ⁊ tēplarij q̄ s̄
p̄fecti sūt i vita anachori-
tica siles s̄ capz siluestri-
bus. ¶ Vno qz tal capza
ē alpina i victu. Vñ ca-
pra a carpēdo ē deā eo qz carpat aspa loca
⁊ sic anachoriticꝝ viri i desertꝝ aut locꝝ asplꝝ
ḡmorātes. oꝝ qz aspsu victū carpat sic p̄z
i Jo. baptista. ¶ Secūdo qz altissima i situ.
Vñ tales capre vocātur ibices qz ad mo-
dū illaz auū q̄ ibices dñr ardua loca sc̄a
p̄tita qz vir patēt huanis obrutibꝝ. vt di-
cit s̄ s̄. Et tales sūt viri p̄fecti cū ad sūma
⁊ inuisibilia p̄ cōtēplationē leuāt. Apo. ij.
Cor. iij. Nō tēplatiō nob̄ q̄ vidēt. s̄ q̄ n̄
vidēt q. n. vidēt sp̄alia si q̄ at n̄ vidēt cina.
¶ Tertio qz tal capꝝ ē acutissima i aspectu.
Nā i altissimis mōtibꝝ tales capre cōmo-
rātes de lōgij veniētis aspiciūt v̄toros
⁊ i p̄ris duritis stātes cū boies vel feras
aduēre p̄ficiūt b̄ altissimis fatoz acumi-

mb⁹ se precipitates i suis comib⁹ suscipiunt illele Sic sci viri i altissimis conc⁹plandi bus illuminati de logiquo tpe puidet teta nides futuraz t demonu⁹ deceptioes mali gnas. q⁹ cu de vicio illare sentiunt d petris altissimis. i. a. d⁹platioc subumiu se i lmu⁹ piciunt. q⁹ se ad p⁹deratioc⁹ p⁹rie istmit tatis p⁹ metis b⁹ilitate reducat. t p⁹ intime b⁹ilitate custodi⁹ supboz demonu⁹ laqos euadit. Quarto q⁹ talis capra e velocis sima i cursu. Et s⁹ viri p⁹cti i opib⁹ spua lib⁹ no s⁹it rardi seu pigri t⁹ sollicitu⁹ t festi ni. t tato currut apli⁹ tgo amat feruentius na q⁹ amat vehem⁹ currit veloci⁹ puenit cin⁹ sicut dicit Bern⁹. Quinto q⁹ capra silue str⁹ e sagacissima i pastu. Na visu gustu ol fatu discernit in pastu. Et s⁹ viri spua le pastu discernunt visu. i. legedo t melioza t vtilioza p⁹igedo. Item gustu d⁹plado q⁹ celestia auide trasglutit t⁹alia vo t⁹ nedo fastidiut. In olfatu imitatio. q⁹ odo res ciboz. i. crepla v⁹tu sequit. Fetozes vo. i. v⁹ioz crepla capra est sanissima i po tu. Dicit n. p⁹li. Sigs lac hui⁹ capre bibat languore curat. Ita lac. i. spualis doctrina talu p⁹ctoz viroz bibitu. i. v⁹ote t auide supra facit m⁹te vitare languozes v⁹ioz. Et s⁹ solitarijs t spualib⁹ s⁹idiat demioes p⁹spue. t matie p⁹ual⁹ neglig⁹ubus t s⁹ nolentis. Vn assilant d⁹moes q⁹busda sp⁹cti b⁹ q⁹ morat i siluis. g comedut volucres t bestiolas eaz h⁹oz⁹ fugetes. vt dicit Aris. t tales s⁹idiat dormiend⁹. t si eoz ora iue nerit apta subitane eoz corpa amates ca loze male t odor⁹. S⁹ p⁹ hos pugnat lacer ta q⁹ d⁹ saura. q⁹ senties p⁹ctia serp⁹ctis sal tat sup facie dormiens t pedib⁹ scalpat vt eaz excitare possit sicut dicit Auic. Per vo lucres itaq⁹ q⁹ morat i siluis itelligit viri spuales t d⁹platiu. t p⁹ bestiolas itelligit hoies grossiores t simpliciores solitaria vi ta duetes. quos serp⁹ctis. i. d⁹moes come dut cu cos ad sue igratis s⁹nsu trahere t illectere possut. Quib⁹ t si alii nocere no possut salte h⁹oz⁹ denotiois t d⁹p⁹ctiois abstrahere conat. Insidiat ar matie dor

mi⁹ctib⁹. i. neglig⁹ctib⁹ t oclatib⁹. Et si p⁹ in cautela vel neglig⁹ctia eoz sensus iueniut aptos t circa exteriora vagantes validius i trar i eos vt tollat eis calor⁹ dilectionis t odor⁹ denotiois t ita eos spualr⁹ extriguat S⁹ eis vt plurimu⁹ auxiliat lacerat. Lange lica custodia eoz neglig⁹ctia excitat. vel la certa ista e sacre scripture doctrina scipue saluator⁹ q⁹ nos ad vigladiu t oradu sollici tat d⁹arb. xiiii. Vigilate t orate vt no itro tis i t⁹ratione. Et s⁹ viri petri nos excitas ne sp⁹es igrediat i nos dic. Sobrijs escote t vi gilate q⁹ aduersarius vester diabolus tci.

Scientate maloz d⁹ fug⁹ q⁹ ppositu salu⁹ p⁹q⁹ vult t p⁹ ficere. ex⁹pio t⁹z ceruaz. Cer na. n. cu e paritura elogat se a semitis feris nox t appo piqt⁹ semitis ab hoib⁹ t⁹is. Vn sicut dicit Aris. Juxta via pit vbi p⁹imoz hominu⁹ ferz aial si accedit. Sic ergo q⁹ vult p⁹re. i. p⁹ficere bonu⁹ ppositu pceptu d⁹ se eloga re a feris. i. a malis t inigs t appropiq⁹re si ue adberet hoib⁹. i. b⁹ t ronabit viuentibus quoz b⁹ificio tutior e⁹ possit. S⁹ demioes que volat corrupe ab hoib⁹. i. a b⁹is rece dere faciut. t cu feris. i. cu malis duersari vel bitare fm illud Daniel. iiii. Elicient te ab hoib⁹ t cu bestijs ferisq⁹ erit habitatio

Sicut q⁹ o⁹ aial ruminas bz duat v⁹et⁹ vna magnu⁹ t alium pan⁹. Cu⁹ e digestio ml tipler. na talu cib⁹ e sic. t si b⁹ a p⁹ncipio masticat⁹ p⁹ auditar⁹ edendi. va opz inez masticari. de maiori igr⁹ v⁹tre ad os trahitur t sic secudo ibi masticat⁹ ad secudu v⁹ tre trasmittit vt ibi p⁹ctate digerat. Rumi natio aut elee est meditatio scripture que prius reducda est ad magnu⁹ v⁹cur⁹. ad sensum literalem qui est primus t gene ralis sensus totius sacre scripture. Deide ducenda est p⁹ meditatione ad parvu⁹ ven

tre. i. ad spiritalium sensum. qui quide par nus dicitur q⁹ humiliter t sobrie est quere dus q⁹ non nisi paruulis datur scripture sacre mystic⁹ intellect⁹. p⁹ d⁹. Illuinar t in tellectu dar paruulis. Et s⁹ parvus d⁹ q⁹ i vita ista paz ab boie de cternis t spualis bus capitur. Na et p⁹re cognoscimus t ex parte propbetamus p⁹ma. Cor. iij. Dic in cibis p⁹ctate digerit qu⁹ vita t ope imple tur. Et s⁹ sacre scripture pfundus p⁹dicatoz cuius est hostes fidei expugnare cu di skretione t sobrietate p⁹scrutari t discere d⁹ Nam illi equi apti sunt duci ad bella g in bibendo pfundius nare insigut. q⁹ ta les vt dicit v⁹ma non grauantur in cursu. Per equos ergo aptos ad bellum p⁹dicatozes catholicos seu doctozes intellige g b⁹it p⁹ d⁹cticos disputare. g nares dis cre tionis in aqua sacre scripture p⁹fade d⁹nt insigere idest cu discretioe studere vt sensu scripture p⁹fade bauriat t intelligant. t sic in cursu v⁹ine. i. c⁹tonis p⁹ceptione vel ch staculo mime ledent. Et s⁹ studiu spualis doctrine in tribus consistit. i. in adiscendo eligendo. et retinendo. q⁹ d⁹ pater p⁹ exemplum i d⁹ctibus alijs. Na q⁹da aialia s⁹it q⁹ b⁹it d⁹tes ad capiendu vt canes t aialia p⁹de. t ideo b⁹it d⁹tes diuisos t acutos vt possint meli⁹ capere p⁹da. Queda vo b⁹it dentes ad pascendu vt camelus et vacca t h⁹oi. t ideo b⁹it eos eqles t p⁹tinuos vt meli⁹ her bas p⁹cidat. Queda vo b⁹it dentes ad ci bum retinendu sicut pisces. Na pisces p⁹ter modu alioz aialium b⁹it plures ordi nes dentu q⁹ duos. q⁹ p⁹ter dentes quos b⁹it serratos t distantes b⁹it ctia interius d⁹tes miro mo ifuos. cu qb⁹ vt dicit Aris. recolligut cibos ne aque lubricitate de eoz faucibus eruant. Illi aut b⁹it dentes ad ca piendu cib⁹ spualis doctrine g s⁹it apti t studiosi ad discendu. Sed q⁹ no oes equa lit ad cade discenda s⁹it apri. io isti dentes sunt diuisi t tanto ad discendu s⁹it magis idonei. quato ad intelligendu q⁹ legunt vel audiunt magis inueniatur acuti Anima lia vo q⁹ denab⁹ ber bas pascendo p⁹cidat

q⁹ eis melius vt capiut t alia dimittunt. t io pascendo melioza eligut. Vn illi b⁹it d⁹ tes ad pascendu g de his q⁹ audiut vel legut studiosi s⁹it ad melioza t vtilioza eligendu t meozie vel et scripture aliq⁹ m⁹edada s⁹z illi b⁹it dentes ad retinendu q⁹ s⁹ollicitu t studiosi no tm ad audiendu vel legendu sed et ad repetendu. t recogitadu q⁹ freques meditatio saluat meozia. fm p⁹bm. Vn sine repetitioe crebra meozia inuenit labi lis t lubrica. Lapi. cxij.

Supbia assilat tauro. P⁹no rde ferocitatis. s⁹it. n. tauri se rocissimi q⁹uis sub d⁹io ali cui⁹ viri p⁹bi g s⁹it mitoz t dulcior Indit. vi. Ligaueri acbioz ad arboze. na acbioz g iterprat motan⁹ signat supbia tumida q⁹ mos e tumor t⁹z ligat⁹ e ad arboze. i. re frigid⁹ ad arbitriu supiois. Et s⁹do rde singularitatis. dicit n. Aris. q⁹ taur⁹ pascit sol⁹ nisi tpe amozis t sic sup⁹ vult esse so las in honozibus t dignitatibus quibus pascitur nisi forte aliquibus amicis comu nicet. p⁹ d⁹. Singularis ferus depastus e eaz. T⁹terio ratione inflationis q⁹ siquis de corio tauroz modicu sciderit t cu s⁹istu la sufflato paz cut⁹ a carne subleuauerit ipiguabit. Etia ipiguat cu scib⁹ t vult pas sis. sic sup⁹ ipiguat siue istat cu istatioe si stule idest ex verbis blandientis t laudan tis. Et cum scib⁹ t vuis passis idest qua do dicuntur t offeruntur eis dulcia q⁹ dele cent. Sed contra eorum inflationem d⁹ Eccl⁹. Non te extollas in cogitatione ani me tue velut taurus t. Quarto ratione crudelitatis. habent enim tauri cor duruz t crudele. Et dicit Aristo. q⁹ in corde tauri sepe os durum inuenitur quod scz dehi gnat duriciam cordis superboz. Eccl⁹. ij. Cor durum male habebit in nouissimo Et s⁹tem superbus assilat dracon⁹ p⁹ di mo q⁹ draco est venenosus. Et ideo quia

est serpens bona dictus qui greges scqui
tur armentorum et bubalorum vberibus
se suspendit. et dicitur bibere ipsi aial occidit.
Dicitur a bobus hinc a bubalis nomine accepit
ut dicitur Iheronimus. Tales autem sunt demones de
gula tentantes. Dicitur sequi greges armato
ra. i. boium bestiarum viventium et gustu lac
tis. i. in delectatione gula peccant aiam et
occidunt. Pro. xxiij. Ingrederis blade et in no-
nissimo mordebit ut colluber. Et Iheronimus tenta-
tiones demonum filios sunt venationis aialium
de gibus in ps. Ipse liberavit me de laqueo
venantium. Nam sicut in Aiuic. venatur quidam aia-
lia de nocte et hinc dicitur quodam de die et de no-
cte et dicitur in hinc dicitur quodam de die et de no-
cte et dicitur quodam de die et de nocte et dicitur
de nocte. i. occulte et sub specie boi et iste est
timor nocturnus de quo dicitur in ps. Non time-
bis a timore nocturno et a negotio pam-
bulante in tenebris. Suggestit. n. iterum ab-
stinetia ut iducat ipatieniam. Suggestit va-
re bonum exemplum aliter iducat ad vanam glori-
am filia. Quidam vero tentant de die. i. aperte et
manifeste mala suggerendo ut quod tentat de
luxuria homicidio furto et similibus. Et ista est
sagitta volans de die. Quidam vero de nocte
et de die. quod quibus demon tentat utroque modo
Nam primo tentat subtiliter et quasi rationabiliter
ingreditur sed postea facit rucem in apertum malum.
Dicitur in hinc diabolus filius est maior aiali
modostruoso quod dicitur hinc facit boi sibilu ser-
pentis. cauda scorpionis. velocitate avis vola-
tis et tres ordines dicitur: carnes autem humanas
appetit ad edendum. Caput hinc boi et sibi-
limum spiritus: quod primo tentat subtiliter et quasi ratio-
nabiliter hinc tres ordines dicitur quod de tribus re-
tat. s. de concupis carnis. de concupis oculorum
et supbia vite. Corpus autem hinc ledit quod forniciter
detinet. cauda vero scorpionis quod in fine ne-
ter pugit ut avis velociter discurrat hominum
carnes appetit. i. ut carnales tentatio vocat de-
monium meridianum quod. i. tunc media prici-
par primas duas. s. primam et secundam. Et Iheronimus scilicet
viri tentationes ita dicitur munitur se sic ap-
tra venatores. Nam apud tribus modis se mu-

niripmo duriorē pte corpis opponēdo.
Nam in latere suo dextro locum durissimum habet
quod. s. p. opposit venabulo psequetur et tunc
quod. s. p. validum illum locum p. obicit. Sic et
sci viri tentationum illis duriorē. i. asperitate
corpis obicitur. s. hinc dicitur. Ego autem cum mihi
molesti erant iduebar cilicio hinc dicitur i. te-
molesto aiam meam et. Et Iheronimus apud se munit cul-
mos suos. i. dicitur logos ad arbores acue-
do. Scies. n. sibi immerere piculum acuit cul-
mos ad arbores eos fricas et fricando eos
pbat si bene icidit. quibus postea pro gladiis
vel oes quod ferit lamado dirupit. Dicitur hinc cul-
mi sunt virtutes penitentium et acuiunt cum ad ar-
bores fricant. hinc dicitur. culmos tuos ad arbo-
res fricare est suas virtutes proprias sanctorum
et fortium virorum virtutes et ad bellum acu-
emplo et ad opus serventores et ad bellum acu-
tiores reddant. Et Iheronimus apud se munit onga-
num masticado. Nam si dicitur fricando ad ar-
bores bebetes eos iuenerit verba onga-
num quod dicitur virtute masticado dicitur acuit
ut Aiuic. au. Oiganu itags est virtus dei
culmasticado. i. hinc dicitur de tentatione
aia p. munitur. virtus est. n. sermo dei et efficac-
penetrabilior omni gladio ancipiti. vel oiga-
num est divina prectio. qua orado g. rere de
bemus ut est virtute vires nre tentationes
acutiores et fortiores reddant. Et Iheronimus teta-
tiones carnis expugnare debem. exemplo ca-
meli. Nam camelus pte amoris solitudinem di-
ligit et nullus pter pastorem audet appropinqu-
re ei. Et iterum quasi feminam appetit super ge-
nua incurvatus icedit et parum tunc comedit.
Sic homo quasi carnali amore succedit seu te-
tando hinc se ad solitudinem orationis reduc-
et soli pastori christo se servetur recomedare
et genuflexio dicitur devotus corpus fatigare et ti-
bi et potest peccata carne castigare. ut scarni-
terat supbia. potest cibique peccata. Et Iheronimus ten-
tationes carnales et repellunt et vincuntur
penitenta et feruore meditationum et ora-
tionum. Cuius exemplum apparet i. edo. quod est pel-
lis quod hispida est sicut dicitur. Psalms. sanat mor-
sus venenosos si calida supalligat. et pili eius
crudi suo odore fugat serpentes. Quid autem

pellis hispida est nisi austeria pnia bois
tentari. Et dicitur n. a. et aial iocabudu et lasciuu
signat boies carnaliter tentatus et pigit hispi-
da pelles. i. aspera pnia carnis si calida. i. ex
charitate facta quod est calor aie vitalis suppo-
nat. i. ipsas tentationes obijciat mortuus eo-
rum venenosos. i. mortiferos sanat. Dicitur hinc ps
h remedio veteres dicebat. Ego autem cum mihi
molesti erant iduebar cilicio et. Et Iheronimus pili
pedetes et pelle sunt cogitationes pceden-
tes et mente. vel quod pili et ex supfluitate cor-
poris generat signat clymas quod saltu de su-
pluo dari dicit. s. m. illud x. n. r. quod supfluit
date clymas. v. n. illi pili adulti. i. cogitationes
feruores vel clyme facte cum charitate amo-
refugit serpentes. i. demones vel eorum teta-
tiones. Dicitur de clyma dicitur Eccl. x. r. Su-
per scutu potetis et sup lanceam aduersus
inimicu tuu pugnabit p te. Et de feruore
meditationum dicitur. Tob. vi. In celo iecore.
i. mente p feruores cogitationes siue orones
fugabit demonum. Et Iheronimus nota quod tentationes
aliquos dissipant et aliquos purgant. Dicitur
sicut filios formicis quod platas vastat et viros
purgat. Nam formice flores et germina cor-
rodendo violat fructus cocauant et mandu-
cant et hominibus nocentiam prestant.
Similiter tentationes aliquando corru-
punt et dissipant flores cogitationum ger-
mina affectionum. et euacuatur a merito fru-
ctus opum. et sic sunt homines incauti et nescienti-
ca. m. n. r. x. l. e. h. o. n. u. Attamen formice viros
inuadit. Dicitur dicitur Psalms. quando viri egrotat quod
rur formicas et deuorat. et sic salute recipiunt
Sic homines sancti tentationes sunt ad peccatum et
ad purgationem siue liberationem vitiorum. Dicitur
Ier. i. h. n. r. vir quod suffert tentationem. Et Iheronimus
nota quod tentatio diaboli a principio est debilis
et facilis ad resistendum sed postea in peccatu
difficilis est et fortis Assulat enim diabolus vir-
so quod hinc caput inualidum. sed brachia hinc fortis
sima Est ergo velut caput viri ipsa suggestio
sua diaboli. s. quasi eius brachia sunt ipsa peccata
opa quod si boies capiunt difficillime dimittunt
ps. Conquiescit capita. quod. i. r. r. r. d. s. u. r. i. p. s. a.
tentationum vitia. Capitulum. cxv.

Simones inchoare pniaz simi-
lis est aino. quod valde timet intra
re aqm et pcedit ibi tingere vel
p ea transire uno est si libeter
afinu transiret p potes et mari-
me si possint ibi aqs conspicer eo quod facile
pariant vertiginem pp capitis debilitate. pp
qm timet de pote cadere. Nec bibit de sa-
cili nisi ad locu vbi sunt bibere assueti ad
que possunt ire sicco pede. Ille tunc aqm
intrare vel transire quod timet pniaz inchoare
vel in ea pferuere: Sed ille tunc p pote
aqm videt transire quod timet ad religionem eius
aspirate considerat ire. Dicitur hinc p obilitate
te capiti. i. pp defectu sensus. et id talis si vult
ab allucta aq. i. vita discedere nec pniaz re-
cipe nisi qm facilius possit ferre Iudith. r.
Nunc possit dicitur de serc dulcedine mea fr u-
crulqz suauissimos. Capitulum. cxvi.

Tyrannus filius est vnicorni de
quo Psalms. dicitur quod est filius eleph-
ti in capite. et equo in corpore
i cauda vero assilatur apro: mu-
gita emittit graue. et vnu cornu
magnu habet in fronte duobz cubitoz. Hinc
ram vna capi possit negat s. violat. Sic
tyranni in capite. i. in mente sunt ut elephantes
scz p magnitudine supbie. in corpore ut equi
scz p fluxum luxurie. et in cauda ut apri
propter breuitatem potentie. Nam aper-
turpem et curuam caudam habet. Et simi-
liter potentia tyrannica et dominium co-
munitur hinc finem celicrem et turpem. Quid
gigitus grauis est graue ipsu. quod scz alijs gra-
uia et iporabilia iperant. Cornu magna est
seua plectio qua inferunt boi p. i. p. h. i. s.
g eorum malignitatem non sistent. Dicitur autem
capi non possunt propter ipatieniam Est. n. sicut
dicit Breg. vnicornis fera oino idemita.
vbi si fuerit capta teneri negat. quod tunc ipa-
tens morte deficit. Sic tyranni et supbi po-
tius aliqui sistent occidi quam velint subijci
alijs: ut ps. de Hannibale quod bibit venenuz
et occidit seipm ne veniret ad dnum Romanoz
et Latio sicut se occidit ne Cesari
subderet. Et Iheronimus tyrannus fidelis est filius ca-

meleoci de quo Aristo. dicit qd habz fa-
 cie sicut aialis ex porco r sumia r alterat
 color ei qñ insuhat i coriū ei. r dicit Pli. qd
 nulla aial ē eo pāuidi. r iō sic mutat sic co-
 lor ei. r dicit qd p infirmitate māsuetū se fit
 gū cū tñ sit crudelē. Dicit et qd huic aiali
 magna vis p accipitres ē data. Nā volat
 eos ad se trahit r pber eos alijs aibus la-
 ccrandos. Dicit et Aris. qd i morte ē turpis
 coloris. Quis in vita sit magne venustatis
 Sic quoqz tyrāni similitudinē hnt porci
 pp imundiciāz vite similitudinē. No simie
 ppter similationē iusticie. Nā simie cor-
 pus a facie hois incipit sed i sine i defectu
 caude suā turpitudinē ostendit. Sic tyrānus
 in principio regiminis vel opis mansuetu-
 dinē r iusticiam fingit. r sic incipit a facie
 hois. sed in cauda. tan sine opis sue tyrāni-
 dis r malicie turpitudinē detegit r ostendit
 r qñ contra aliquos aliqd auriū. eius isus
 stat color ei satis velociter immutatur r
 infamat. hoc vt plurimū ex timore pcedit
 qd oēs tyrāni sūt pauidi sciantes se a mul-
 tis odio haberi. aliqñ tñ timore vel ipse-
 teria fingit mansuetudinē cū tñ sp i corde
 gerat crudelitatis rabie. Adis. Et ex diuina
 pmissioe data ē vis cōtra accipitres r cō-
 tra raptores vel usurarios r bandō. qz fre-
 quēter illi q multos alios violenter vel in-
 iuste expoliauerūt ab aliquo tyrāno insur-
 gēte r eos capiente ipsi expoliāt r usup nō
 nūq ab eo inbūaniter laerāt. Licet at ty-
 rānus dū viuūt r dñat magnificus r po-
 tēs appareat. i morte tñ turpitudinē hz qz
 cōiter tyrāni turpi morte moriunt. C. Itēz
 tyrānus assilat fornicaleoni. qd scz ē aial
 parnū formicē infestū comedēs granū eaz
 vi dū cis victus subtrahit occasionaliter
 eas occidit. r iō formicaleon dicit qd formi-
 cis ē vt leo s; quē formica expugnare non
 pōt. s; psecutorē r expugnatorē patit. ipse
 ab alijs aialib; deuorat. Et sūt qñqz tyrā-
 ni q sūt. hūilitū psonaz r pauperū oppresso-
 res r expoliatores diuino iudicio ab alijs
 opprimūt r pda sūt eoz. Isa. xxiiij. De q
 p. Jarris nōne r ipse pdaberis. C. Itēz tyrāni
 siles sūt grifonibus. Nā grifo ē aial pēna

na. r qdrupes i hypboreis mōtib; nascēs
 ex oi pre corpis sūt leōi. s; i alijs aagle affila-
 tur r hz vngues tā magnos qz ide sūt cy-
 pbi q regū mēsis apponūt. Sūt tyrāni
 sūt siles leōi r crudelitate. r agle i rapacita-
 te vñ magnitudo vnguū ē magnū eoz r
 multiplex studiū ad rapiēdū ps Infidiat
 vt rapiat ec. C. Itē tyrāni sūt siles lupis.
 Sūr. n. gdā lupi matutini. gdā meridiāi r
 gdā vespini. Lupi matutini q adhuc non
 mltū esturiūt pē ouis comedāt ps r parte re-
 linquūt. Tales sūt multi tyrāni q bōa pan-
 pex rapiūt. s; pte eis dimittunt. Lupi No
 meridiani q vsqz ad meridiū nō comede-
 riā qz mltū esturiūt. r pp estū mltū sūt
 totā onē comedāt r sanguinē ei bibūt. La-
 kes sūt multi q totā supellectilē auferūt r i
 sup possessiones qz cū multo sudore acq-
 sicut diripiūt. Itē. Iudices prauo iudicio
 more cūcta diripiūt r vir pauca paupib;
 derelinquūt. Lupi aut vespini q vsqz ad
 vespā. nō comedēt adeo esturiūt q car-
 nes ouū comedūt r sanguinē bēbūt r pellē
 scindūt r ossa frāgūt. Sic sūt mlti tyrāni
 q a paupib; pecuniā r bōnā possessionē
 diripiūt r domos tollūt vestes auferūt. r
 sonas opprimūt. Soph. iij. Iudices etia
 pi in vespe nō reliquūt in mane.

Capitulum. cxvii.
 Tribulatio fortis vel p dicitur
 seruida apit cor pctoris. Est
 an. pctor: sicut cirongrillo sine
 ericio magno q tāta fortitudi-
 ne se in coriū strigit vt salua cortice apiri
 vir possit. s; si aq calida aspgat qruo apit.
 Sic cor pctoris ita iterdū i pctō se ieludit
 vt nisi p mōxi fractionē apiri vir possit. s;
 aq calida. i. tribulatio seruida r fortis vt aq
 calida. i. p dicitio seruēs r affectuosa ipm
 cor pctōis apit dū fortit r vberti pfundit.
 Hāc cordiū aptionē desiderabāt p dicitur
 res q dicebāt. i. Mach. j. Adapiat dñs cor
 vim. C. Itē tribulationē r psecutionē ve-
 bemētes appellāt pctōes ad deū p spon-
 tēnciam priam redire. sicut dicit Pli. q
 ceruus dum nimis viget a canibus
 ad hominem sponte fugit. Nam quasi

ones persequētes sunt psecutiones vel
 tribulationes imminētes q dū peccatorē
 fortiter pmut ad dñm redire appellūt. ps.
 Imple facies eoz ignominia r querent
 nomē tuū dñe. C. Itē tribulatio fortis mē-
 tem excitat r humiliat: vñ assimilāt oxi-
 q fm Pli. est fera q in ortu canicule stat
 cōtra stellā quasi velit eā adozare. r b fa-
 ca. postq diu dormiūt. Quid ē canicula
 seruens nisi tribulatio vebemēs: in cuius
 ortu sine occurū bestia dormiēs. i. mens
 peccatoris pigrescens excitat: r quasi ad
 adozādū parat. i. ad penitētiā r deuotionē
 humiliatur. ps. Humiliauerūt mē eopedi-
 bus pedes eius: ferrū pertrāxit aiām ei.
 Pter pedes eni r ferrū tribulationes in-
 telligūt qbus dū peccator stringit r
 grauat r humiliatur eius affectus r ani-
 ma ad penitētiām vulneratur.

Capitulum. cxviii.
 Ana gloria assimilatur tinee
 Primo qz tineā ē ex bono
 pāno nascit dum. i. vestis in
 aere grosso incruccusa tenetur
 vel vento nō pfundit. Eccl.
 iij. De vestimēto pcedit tineā. Sicut et
 bono ope nascit tineā inanis glorie. Et h
 st dum mēs in aere grosso manet. i. dum
 le nō subtiliter nec suos defectus spiritua-
 les aduertit vel corrigit nec ē vento pfun-
 ditur interne aspirationis. C. Secundo qz
 tineā qñ insensibiliter p gredit. Nā quasi
 insensibiliter ipam supficiē ssumit. Et cū
 aial sit in ipa substantia se abscōdit vt vi-
 deri nō possit. Sic ē inanis gloria est vi-
 tiū tā subtile r occultū vt prius mētē te-
 neat r meritū hois destruat qz bō incōfi-
 deratus aduertat r iō vir ab ea aliqs est
 imunis. Nā sicut dicit Valerius maximus
 Nulla est proxius tāta hūilitas q aliq dul-
 cedine glorie nō tāgat. Job. xxvij. Edifica-
 vit sicut tineā domū suā. C. Tertio qz ti-
 neā amarā odoriferis fugat. Nā si folia
 lauri vel cedri vel cipressi r bñōi ponant
 tū vestib; r et cū libris nō pnt a tineā le-
 di vt dicit. Cōstātin. Sūr inane gloriā

excludit vel amaritudo tribulationis. vel
 odor celestis glorie. Math. vi. Tbeauriza-
 te vobis thesauros in celo vbi nec erugo
 nec tineā demollit. Nā odor. i. interio cele-
 stis glorie excludit tineā vane glorie.

Capitulum. cxix.
 Virtus fidei bonā ppositum
 cōcipit hūilitas custodit sed
 charitas ope pficit. Et ideo
 bec vñ qbusdā berbis qd
 cerue post deceptionē vtunt
 assimilāt qbus. s. iunant r ad fetū in vtero
 retinēdū r et ad facilius pariēdū. Secum
 qppe in vtero gignit q fide illuminatus bo-
 nū ppositū cōcipit: qd gde in vtero men-
 tis nō perit nec ide inaniter exit si b dis-
 creta hūilitas ad tēpus occultus custodit
 qd tandem charitas pficit: quodā seruo
 ris impulsu quasi quodā violēto pxi erire
 in opus appellat. Et iō Apo. ait q fides p
 dilectionē opat: qz fallit qd fides cōci-
 pit dilectio ope pficit. C. Itēz virtus r pu-
 dentia mentis recōpescat in aliquibus defe-
 ctū corpis. Nā formice vt dicit Solinus
 maiora sepe ferūt onera q sint eoz corpa
 Dū recōpescant puritatē corpis p magni-
 tudinē virtutis: morsu pōdera gerūt r q p
 magnitudine ore ferre nō pnt nitant vel
 vere pedibus: r sic et hō virtuosus igeniat
 vt qd vna via facere nō pōt faciat alia.
 In quo ē maior est etnitia virtutis q sit
 apparatus fortis: r onus pxi fert ore cuz
 ad patiētiā cū inducit sua exortatōe. Et
 si ore facere nō sufficit saltē pedibus. i. cō-
 passione affectuum volūt.

Capitulum. cxx.
 Ita spūalis pauciorib; idiget
 q vita corpalis. Et hui; cre-
 plū apparct in istrumētis q-
 bus aial mouet. Nā sicut di-
 cit Ani. Dē aial bñs sangui-
 nē nobilē qruor mouet istrumēt. i. vel q-
 tuor pedib; vt bruta vt duob; pedib; r dua-
 b; aialib; vt hoies. vel duob; pedib; r dua-
 bus alia vt aues. S; qdā aialia sūt q hnt
 plures qz qruor pedes vt pz in cōcris: r in

quibusdam vmbibus et quibusdam plures alas ut
 p[er] in papilionibus et apibus et fribus. Sed
 hoc et defectu et paucitate sanguinis acci-
 dit: p[ro]pter quam c[ar]ni efficacius operant[ur]
 quatuor organa in p[ar]tibus q[ui] multiplicia in
 secundis. Ille ergo h[ic] in se nobile sangui-
 nem q[ui] h[ic] gratia bumorem. Na[m] aia. i. vita
 o[mn]is carnis in sanguine est ut dicitur **Leui. xvij.**
Qui deficiente sanguine deficit vita corporis.
 Ita deficiente gra[ti]a deficit vita sp[irit]ualis. Na[m]
 sicut dicit p[ro]ph[eta]. **Vivere est viuere: sed**
esse sp[irit]uale est p[er] gra[m] s[ecundu]m illud. Cor. xv.
Gratia dei su[m] id q[uo]d sum: ergo aia p[er] gra-
tia[m] h[ic] sp[irit]uale vita[m]. Quatuor pedes p[ro]p[ter]
 quilibet h[ic] gra[m] recte viuendo gradit[ur]. S[un]t
 quatuor morales virtutes sine cardinales
 s[un]t p[ro]p[ter]itia insidia somnatio et teperantia.
Et h[ic] duo pedes volat[ur] q[uo]d ad b[ea]ta opa
tedat[ur] duo amores s[un]t. i. dei et p[ro]p[ri]i. S[ed] q[ui]
si duplex ala duplex est doctrina duorum te-
flam[en]torum que eleuat volado. i. co[m]p[re]h[en]do
in vera dei co[m]p[re]h[en]sione. Vel due ale s[un]t
oratio et ieiunium: quax vna leuat aia alte-
ra leuat corp[us]. Vel ut duo pedes sp[irit]uales
 bois sunt intellectus et affectus: quorum vnus
 p[er] fidei via[m] alter v[er]o p[er] via[m] dilectionis in de-
 um tedat. **Due aut[em] man[us] s[un]t bene opari in**
p[ro]p[ri]is q[uo]d p[ro]tinet ad dextera[m]: et h[ic] opa-
ri in aduersitate q[uo]d p[ro]tinet ad sinistra[m]. Vel
 b[ea]t[us] facere amico et inimico. **Alia aut[em] igno-**
bilis q[ui] et defectu virtut[um] mult[is] instrument[is]
vtunt significat p[ro]p[ter] defectu[m] gra[ti]e et virtut[um] d[ist]ri-
tutos. q[ui] mult[is] instr[um]ent[is]. i. mult[is] curis et occu-
pationib[us] involuuntur q[uo]d e[st] et defectu nac[us] cor-
rupte p[er] vitia et no[n] frenate p[er] gra[m] v[er]o v[er]u-
tibus regulate. Na[m] n[on] integra et virtutibus
modificata paucis minimisq[ue] p[ar]t[ib]us e[st] h[ic]
Boetii. Vn[de] accidit q[uo]d carnales p[ar]t[es] vice
formeta exgruunt q[ui] v[er]o sp[irit]uales et g[er]ius vi-
uunt sp[irit]uales cu[m] paucis bonis q[ui] carna-
les cu[m] multis bonis et diuinijs.

Virtus affliguntur scorpionibus
 Na[m] sicut scorpiones se inimi-
 ce pariunt. ita se iuice occidunt
 Dicitur enim q[uo]d scorpio pa-

rit vndenos fetus quos omnes occidunt
 vites p[ro]ter vnu[m]. Sed ille v[er]o supra m[er]itam
 accedit et interficit: et v[er]o e[st] fraterni fan-
 guinis. Et hoc fecit de[us] ne p[ro]genies illa pe-
 nifera cresceret nimis. Sicut aut[em] ex vno
 scorpione multi filij nascuntur ita ex vno ca-
 pituli vitio multe filie. i. vitia generantur.
 Na[m] ex auaritia sicut dicitur **Eccl. xxxij.** Mo-
 ra. oriunt[ur] p[ro]ditio fraud[is]. fallacia. p[ro]p[ri]etas. inge-
 tudo violentia. co[n]tra misericordia[m] indura-
 tio. s[ed] eade[m] m[er]it[is] auaritia h[ic] vitia q[ui] gignit ex-
 tinguit. no[n] numq[ui]d eni[m] cupidus mercator.
 q[uo]d eo amplius se lucrari cernit quo ab ho-
 minib[us] alijs magis b[ea]tur fidelis et ipsa
 cupiditate lucradi et a p[ro]ditio[n]e et a fraude et
 a fallacia et a periurio et a violentia se sume-
 t[ur] custodit. Vnde dicitur **Eccl. xij.** elemosy-
 nias misericordie et p[ro]p[ri]e vt sic no[n] credat[ur] et
 alieno[rum] fraudator qui suo[rum] p[ro]p[ri]us est largi-
 tor. Interdu[m] etia[m] vna ex filiabus p[ro]ditit ip[s]as
 sua[m] m[er]itam auaritia[m] extinguit s[ed] ingetudo
 m[er]itis. q[uo]d interdu[m] alijs t[em]p[or]aliu[m] rex antia
 sollicitudine et ingetudine fatigatus eor[um] sar-
 cina[m] obijcet et appetit et ex ingetudinis mo-
 lestia aliq[ui]d mudu[m] fugit. Et s[ic] h[ic] bis p[ro]p[ter]
 on[us] in alijs capitalibus vicijs si q[ui]s p[ro]p[ri]a
 tari vellet. **Et h[ic] vitia q[ui] corrigere debe-**
mus in nobis signant[ur] i[m] illis aialib[us] q[ui] in
lege moysi poterat imolari. na[m] de quadra
pedibus offerri poterat in sacrificiu[m] de tri-
bus generib[us] aialiu[m] s[ed] bonis oniu[m] reapi-
ru[m] vt p[er] in **Leui. Vn[de] offerebat p[ro]p[ri]e vt**
tulus agn[us] et edus. Et sicut dicitur in glo. **Le-**
ui. i. vitulu[m] offerri[m] du[m] carnis supbia[m] vin-
cinus. agn[us] cu[m] irrationabiles motus corri-
gimus. Ed[us] v[er]o du[m] lasciuia[m] supamus. re-
feratur etia[m] h[ic] aialia ad xpm vt dicitur in eade[m]
glosa. na[m] xps in vitulo offert p[ro]p[ter] vitu-
tem crucis. in agno p[ro]p[ter] innocetiam. in
ariete p[ro]p[ter] principatu[m]. in h[ic]ro p[ro]p[ter] fidi-
tudine[m] carnis peccati. Nec eni[m] aialia in
lege imolabatur. Sed nota q[uo]d hec aialia
no[n] vna sed occisa deo offerbant vt p[ro]p[ter] oc-
cisione[m] ho[m]i[n]u[m] aialium significaretur occisio
peccatoru[m]: et q[uo]d homines peccatores digni
erat occisione ac si illa aialia loco eor[um] occi-

deretur ad signandu[m] expiatione[m] peccato-
 ram per occisione[m] etia[m] ho[m]i[n]u[m] animaliu[m] si-
 gurabat occisio xpi. **Et vna vitu[m] qua-**
doq[ue] frenu[m] est alterius sicut accidit de ser-
pente q[uo]d quandoq[ue] vnus serpens remedi-
um est co[n]tra alteru[m]. Na[m] pinguedo colu-
ba vt dicitur **Plinius valet co[n]tra morsum**
cocodrilli. Quasi eni[m] cocodrillus e[st] ho[m]i[n]u[m] gu-
losus. q[uo]d cocodrillus tm se replet q[uo]d postea
iurta liras iacet ructans prepletio[n]e. Sed
coluber q[uo]d puluer[is] terre lingit signat aua-
rum q[uo]d terrena diligit. Coluber aut[em] contra
morsu[m] cocodrilli valet. q[uo]d p[ro]p[ter] q[uo]d auaritia
gulam refrenat et cohibet q[uo]d boino nimis
auarus frequetius no[n] quantu[m] appetit co-
medit s[ecundu]m illud **Eccl. vi. Est vir cui de-**
dat deus diuitias et substantia[m] et honores
et nihil deest aie sue et oibus q[ui] desiderat
nec tribuit ei potestare deus vt comedat
et eo. **Et vna venenu[m] est medicina alte-**
rius. Dicit eni[m] **Plinius que draco vt aspis**
vulnerat caput viper[is] appositum sanat: et
co[n]uerso cu[m] aliq[ui]d vipera pugit caro aspi-
dis venenu[m] ad se p[ro]trahit et sic p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] sub-
uenit. Per dracone[m] q[ui] est inter venenosa
maximus: et aspidis q[ui] est serpens morsu et
veneno p[ro]p[ter]iosissimus intelligit supbia q[ui]
est maximu[m] et p[ro]p[ter]iosu[m] vitiu[m]. s[ed] p[ro]p[ter] caput vi-
pere intelligit luxuria q[uo]d v[er]o e[st] valde luxu-
riosa. Vn[de] mascul[us] ore misso i ore femie se
men ei transfundit et illa p[ro]p[ter] volupate libi-
dinis in rabie versa caput maris p[ro]p[ter]cidit
Est ergo vipera draconis vel aspidis me-
dicina. q[uo]d quandoq[ue] ruina luxurie est medi-
cina supbie. Vn[de] **Eccl. xxxij. libro mora-**
liu[m] dicit. Sit p[ro]p[ter] q[uo]d vt nonnulli post super-
biam in luxuriam co[n]uerteret et ap[er]to ca-
su malu[m] culpe lateris erubescant. et tuc
eri am maiora corrigant cu[m] p[ro]p[ter]tati in mini-
mis confunduntur Et **Augu. in quadam**
epistola dicit q[uo]d deicit deus occultam me-
tis superbiam per manifestam carnis rui-
nam. Sed adhuc co[n]uerso aspis contra
viperam remedium prestat. quia no[n] nuq[ui]d
superbia luxuriam refrenat. Nam dum
appetit superbus gloria[m] infamia[m] me-

tuens declinat luxuriam sed potius sunt
 ista remedia op[er]is q[ui] intrinsece voluntatis
Capitulum. xxxij.

Voluptas carnis assimila-
 tur Amphibene serpeni
 Habet enim huiusmodi
 duo capita vnum in p[ri]-
 ncipio et aliud i cauda cur-
 res et vtroq[ue] capite. **Jo-**
hannes dicit **Isido. q[uo]d hydrus est serpens pluriu[m]**
capitum. Vn[de] etiam solus inter serpentes
frigoru[m] se co[m]mittit. Sic voluptas h[ic] duo
capita. i. duo capitalia vitia s[ed] luxuriam et
gulam. Et hoc voluptuosus minus inter
omnes videt curare de frigore. i. de aspe-
ritate futuri supplicij. De quo dicit. **Job. xxxij.**
Item voluptuosus assimilatur limac[us] q[ui] est ver-
mis limi vnde scilicet p[ro]p[ter] est foetidus et im-
mudus et est valde tardi mot[us]. Etia[m] quan-
dam concha[m] in dorso gerit intra qua[m] se in-
cludit et quibusda[m] cornib[us] via[m] q[ui]rit q[uo]d debi-
lis visus existit. et si quid sibi obuia[m] p[ro]p[ter]
serit statim cornua retrahit et in p[ro]p[ter]u[m] iclu-
dit. Sic voluptas est v[er]o visus limi. i. corru-
ptio carnis sine carnalis appetit[us]. et ideo
voluptuosus e[st] foetidus et gulaz. immudus
q[uo]d luxuria et tardi motus p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]ia: con-
cha qua[m] gerit intra qua[m] se includit est con-
suetudo mala qua[m] accipit et deponere ne-
scit. Nec e[st] bebetat visu[m] m[er]it[is]. i. a[li]a
et iteru[m] voluptuosus quibusda[m] cornib[us] q[uo]d
da[m] studijs via[m] sibi q[ui]rit ad delectationes car-
nis q[ui] studia p[ro]tinet ad p[ro]p[ter]ia[m] carni. v[er]o
q[ui] q[ui] carni obuiat refugit et ad p[ro]p[ter]ia[m] con-
suetudine[m] s[ed] reducit. **Et h[ic] limax q[ui]uis le-**
to passu[m] iccedat ad arboru[m] tm sumit ates asc[en]-
dit q[ui]u[m] folia depascit et ubiq[ue] serpit i-
muda post se vestigia derelinq[ui]t. Sicut vo-
luptas carnis paulatim excreuit et magna[m]
arboru[m] sumitates asc[en]dit. q[uo]d q[ui]q[ue] magna[m]
viros occupat et viciat. Sicut gula viciat ad
luxuria[m] dauid et salomone[m] et folia. i. orna-
menta virtutum deuastat in eis. vbi cu[m]q[ue]
aut[em] serpit immunda vestigia. i. exempla
turpia et infamia post se relinq[ui]t.

Capitulum cxxij.

Surarii et alij q sunt ex ini quo mamone diuites assumi lantur pigmeis q cito crescut cito deficiunt. Nam pigmei q sunt statura cubiti vs a grecis a cubito sut dicti habitates in montanis indie iuxta oceanu sicut dicit Augu. In tertio anno sut pfecte etatis quinquenes pariat et in septimo anno senescut. Sicut et go pigmei brem etate cito remiut et cito recedut. Sic diuitie male acqsite vsurario tu et alioy cito crescut et cito paupes. Pro. eni efficiant diuites et cito paupes. Pro. rii. Supbia festinara minuet. Et sic sicut dicit Chryl. sup. Math. Silis est pecunia vsuraria mortui aspidis. Percussus eni ab aspidē quasi delectant vadit in somnu et p suauitate soporis morit. qz tuc venenum lateret p oia mēbra decurrit. Sic q sub vsura accipit sub repute quasi beneficiu sentit. Sed vsura p oēs facultates ei decurrit et totu conuertit.

Capitulum cxxiii.

Rhinoceros assimilatur rinocero. Rhinoceros de quo dr q bz vnu cornu in fronte vel in loco nariu quo oia pforat: qd est idomabile aial et crudelis simu nisi domet et mansuescat. Denato res aut vt dr q volunt hoc aial capere v ginem aliquā nudā ligat ad arborē iuxta quā illud aial bz transire qd transies dū sentit v ginei odoris fragratiam ita immutatur q omni ferocitate deposita in eius gremio recubir: et vbera eius labir et sic q- h agnus mansuetus factus ligat capitur et tenet. Sic deus q an aduētū erat seuerissimus attraxit odore beate v ginis de quo Cant. i. Dū esset rex et. v ginis dico nate a terrenis delicijs et ligate voto ppe tue castitatis in gremio vteri illius delectens ita humanus et mansuetus est factus vt possit teneri ligari et occidi. Job. xxxii. Nunquid volēt rinoceros seruire tibi. Et hie christus figuratus est in illa vacca

rufa de qua fiebat aqua expiationis in lege moysi. Nam immundicia eoz q tetigisset aliqd animal immundū expiabat p aspersione cunctis aq de qua beatur. Num. xix. mādaf eni tibi a dño q accipiat vaccaz rufam et occidat et cōburat extra castra et intingebat sacerdotes digitu in sanguine ei et aspergebat cōtra fores sanctuarii septē vicibus. cōburebat aut vacca illa igne cū pelle et carnibus cū sanguine et fimo flamma traditis. Adiugebatur et cōbustioni ligna cedrinū. Iosopos coccusqz bis tinctus Linis aut cōbustionis colligebat rotus et in aqua ponebat ad expiandū. Sed cōburēs et cineres colligēs et ille q aspergebat aquas in gbus cinis ponebat immundi reputant. Sed ab hac immundicia purificabant p solā abluitionē vestimētoy: nec indigebat aqua aspgi. et p istā vacca rufam figuratus est xps fm infirmitatē assumpta quā semineus sexus designat: sanguine aut passiois eiusdē designabat vacce color. Debebat aut illa vacca eā etatis integre. qz omnis opatio xpi est pfecta in qua et nulla eēt macula nec portasset ingū: qz xps nō portauit ingū peccati. Precipiebatur aut duci ad moysen qz xpo imponebat trasgressio legis moysi in violatione sabbati. Precipiebatur et tradi eleazarō sacerdoti qz xps occidēdus in manus sacerdotū traditus est. Immolabat aut extra castra: qz extra portā xps passus est. Intingebatur aut sacerdotes digitu in sanguine eius qz in discretionē quā digitus signat ministeriū passiois christi est hiderandū et imitādū. Aspergitur aut cōtra tabernaculū p qd synagoga signatur videlicet ad cōdenationē iudeoy nō credentiu. Et hoc septē vicibz. vel ppter septem dona spū sancti: vel propter septem dies in quibus omne tempus intelligitur. Sunt aut omnia que ad christi incarnationem pertinent: igne cremada. i. spiritualiter intelligenda. Nam per pellem et carnez exteriori xpi opatio designatur per sanguinem eius subtilis et interna virtus exterior

ra viuificans. Per sinum lassitudo fitis et omnia bmo pertinencia ad infirmitatē Addebantur autē tria scilicet cedrus que signat altitudinem spei vel contemplationis. Iosopos qui signat humilitatem vel fidem. coccus bis tinctus qui signat geminam charitatem. Per bec autem debem xpo passo adherere. Linis autem colligebatur a viro immundo quia relique passionis perucnerant ad gentiles qui sacrum culpa bites in christi morte. Apponebatur autē in aqua ad expiandū quia ex passione christi baptismus sortitur virtutem emendandi peccata. Sacerdos autem imolans et comburens et colligens cineres et aspergens immundi erant. quia iudei facti sut immundi ex occisione christi per que peccata nostra expiantur. Et hoc vsqz ad vesperum idest vsqz ad finem mundi quando reliquie israel conuertentur. Vel quia illi qui tractat sancta intendent ad cōmunionem aliorum ipi contra aliquas immundicias contrabant. vt Ere. dicit in pastora. Et hoc vsqz ad vesperum idest vsqz ad finem presentis vite. Item xps fuit figuratus in illis animalibus que p peccatis sacerdotū immolabantur in lege moysi. Nam primo sacerdos offerebat pro se ipso vitulum et p peccato arietem in holocaustum. Dem offerebat pro populo duos bircos. quozū vnus immolabatur ad expiandū peccatum multitudinis. Et huius birci imolari sanguis inferebatur simul cū sanguine vituli in sancta sanctorum: et aspergebatur ex eo totum sanctorum. Corpora vero birci et vituli qui immolari erant pro peccato comburebantur extra castra. Hoc enim fiebat quando offerebatur sacrificiū p aliquo grau peccato vel p multitudine peccatorum. Alter vero bircus emitebatur in desertum. Imponebat vero sacerdos manum super caput eius confitens peccata filiorum israel. ac si ille bircus portaret ea in desertum. vt a bestijs comederentur quia portans penam pro peccatis populi. vel le

gebatur super caput ei aliqua cedula vbi scripta erant peccata. Christus igitur significatur per vitulum propter virtutē crucis et per arietem quia ipse est durus fidelium. et per bircum propter similitudinem carnis peccati. Et ipse christus immolatus est pro peccatis sacerdotum et populi. quia per eius passionem et maiores et minores a peccato purgantur. Sanguis autem vituli et birci infertur in sancta sanctorum per sacerdotē quia per sanguinem xpi patet nobis introitus ad regnum celorum. Comburebantur extra castra. quia extra portā christus passus est vt dicitur Heb. ultimo. Per bircū qui emittebatur significabatur diuinitas christi que in solitudinem abiit homie xpi patiente non quidem locum mutans sed virtutem comburens: vel signatur concupiscentia mala quaz debemus a nobis abscere virtuosos autem motus dño immolare.

Capitulum cxxiiij.

Elus carnalis scz viri de cō iuge facit ruere in stultas suspidos et crudeles opationes. Vnde tales similes sut omnis gris. quozum masculi zelo ducti seminarum filijs testiculos amputat quia habent eos suspectos etiaz de matribus. Vnde matres hoc scientes abscondunt eos sicut dicit Psal. Sic multi propter zelotypiam etiaz propinquos suspectos hnt de vxoribus. et qua suspitione nonnunqz vulnera et alia crudelia opera sequuntur Eccl. viij. Ne zelus mulierem sinus tui. debet enim inter coniuges esse non zelus suspitionis sed amor religiosus de quo. Apost. ait Ephe. v. Vri diligite vxores vt stras sicut xps ecclesiam. quaz scilicet in p senti fide despolauit. et ad eterne glorie nuptias introducit. Vbi vna cum patre et spiritu sancto. viuit et regnat i secula seculozū.

A A D E N

Explicit liber quintus de similitudinibus rerum.

Incipit prologus li. sexti.

Hec is q
foris est
noster ho
mo corru
patur. ta
men is q
intus e re
nouatur
de die in
diem. ij.
Corinthio.
iiij. Ami
coru pbi
losopho

rum de homine tres fuerunt genera
les sententiae. Quidam hominem esse
substantiam tantum corpoream tradi
derunt sicut Democritus & Leucippus
& philosophi epicuri qui posuerunt ani
mam esse corpus & per consequens to
tum hominem esse corporeum posue
runt. Alii solum incorpoream id est ani
mam hominem vocauerunt ut Plato &
alii stoici. qui solam aiam quam incorpo
ream ponunt voluerunt ad substantiam
hominis & speciem pertinere. corpus ho
quoddam instrumentum esse velut est nau
te nauis. Alii autem ex utroq; compositum
tam ex essentialibus partibus anima atq;
corpe velut ex forma & materia hominem
tradiderunt. ut Arist. & sui sequaces qui sunt
Peripatetici dicti. Huic ho velut verio
ri sententiae apostolus paulus consentiens
utroq; in verbis pposit. sc. corp. & aiaz ap
pellauit ut utroq; ad essentia hominis osten
deret pertinere. Licet inquit is qui foris e
noster homo corrumpatur. tñ is qui intus
est renouatur de die in diem. Non tñ cor
pus vel animam perfectum esse hominem
credidit. sed utriq; parti per figuram sine
deben totias nomen attribuens utran
q; partem hominis hominem appellauit

immoto corpus non simpliciter homine sed
exteriorum hominem & animam non sim
pliciter homines. sed hominem interiorum
vocauit. & corpus insuper corruptibile di
xit. animam vero non corruptibilem sed
renouabilem esse ostendit. Acti vetustas &
corruptio corporis ad renouandum saltem
animam nos inducat. Sed notandum est
q homo interior habet exteriores adiu
ctum scilicet anima corpus tanq; subiectum
sive materiam in qua indiuiduatur tanq;
instrumentum quo operatur. tanq; specu
lum in quo contemplatur. tanq; stimulum
quo humiliatur. & etiam tanq; exemplum quo
rectificatur. C. Primo ergo inbet corpo
ri aia velut materie forma. Vnde. Phi
losophus dicit q anima est actus corporis
id est forma. Sed sicut materia per formas
perficitur & specificatur ita forma per mate
riam contrahitur & indiuiduatur. Et quanq;
rationalis anima que est humani corporis
forma sit in se immaterialis videlicet vt nul
lam habeat materiam ex qua fiat. habet ta
men extra suam essentiam materiam quam
informatur. In qua scilicet dum creatur re
cipitur & indiuiduatur anima rationalis.
C. Secundo interior homo habet exte
riorem instrumentum proprium quod mouet &
per quod agit. Et idcirco membra varia
corporis diuersis anime viribus ut orga
na coniuuncta deseruiunt ad suas operatio
nes explendas. a quibus tamen intellectus
excipitur qui fantasmatate non vt organo
indiget sed tantum vt obiecto sicut q Phi
losophus tradit. Quia igitur eget aia cor
pore vt artifex instrumento vel organo ad
agendum non incongrue philosophus di
xit diffiniendo animam. q anima est actus
corporis organici. Nam omnia corporis
membra sunt ipsius anime organa ad di
uersa & necessaria opera faciendae. Et quia
operum exteriorum q plurima precipue
manu sunt vocatur a philosopho manus
organum organorum. C. Tertio eget anima

corpore vt interiori ipsius oculo. i. menti vel
intellectui exteriorum rerum imagines ve
lut quoddam de pinoquo speculum repri
tet. Nam sensus hominis in corporeis or
ganis exteriorum rerum imagines & pha
ntasmata intellectu representant. Ex qui
bus per abstractionem intellectus agentis
in aie intellectu possibili vniuersales & in
telligibiles species reponuntur. Vñ phan
tasmata in corporeo organo velut quidam
colores in speculo interiori visui anime re
presentantur. Et idcirco philosophus di
xit q phantasmata se habent ad intelle
ctum sicut colores ad visum. C. Quarto quo
q; ne tam nobilis anima vt est rationalis
ex aliquo sibi munere dato naturali vel
gratuito extollatur infirmi corporis stimu
lum patitur sicut q Aposto. dicit. secunde
Cor. duodecimo. Ne magnitudo reuela
tionum extollat me datus est mihi stinui
lus. carnis mee. Porat ergo onus cor
poris anima vt eius poderis repressa gra
uedine ad id quod supra se est inaniter no
lectur. Vnde dicitur Sapientie. vndeci
mo q corpus quod corrumpitur aggra
uat animam & deprimit terrena inhabita
tio sensum & cetera. Aduerte igitur q
corpore anima vt in superbiati cleuari no
possit plurima grauamina patitur. Nam
porat anima corpus. sicut hostem. sicut pe
stem. sicut carcerem. & sicut comitem. Sed
est hic periculosus hostis. pestis sive mor
bus perniciosus. Carcer penalis & angu
stiosus. Comes sive coloris grauis & one
rosus. Aduersatur namq; caro spiritui.
vt hostis periculosus vt pote cuius pugna
grauis & continua. Sal. quinto. Caro con
cupiscit aduersus spiritum & spiritus ad
uersus carnem. Hec enim sibi inuicem
aduersantur & cetera. Et propterea vt di
xit Hieronimus. Nos gestamus laque
um nobiscum circumferimus inimicum
carnem nostram. loquor de peccato natus
in peccato nutritam corruptam nimis
ipsa origine. sed multo amplius praua eon

suetudine viciatam. Hinc est q tam aeri
ter aduersus spiritum concupiscit q affi
due murmurat & impatientis est discipline
q illicite suggerit. q nec rationi obtempe
rat. nec timore vilo inibetur. C. Item est
corpus anime vt pestis perniciofa. Et is
Apostolus conquerebatur dicens. Inscit
ego homo quis me liberabit de corpore
mortis huius. Nam caro animam cru
ciat debilitat & exterminat. Cruciatu
quidem anima ex corpore amore. quia si
cut dicit Ioannes cassio. de institutis mo
nachorum. Corporis nimis amor nos ige
tat sollicitudinibus onerat. contumelias af
ficit. C. Item cruciatu anima ex corpore
languore. Nam sicut Seneca dicit. mul
ta nos incommoda exagitant. q male co
ueniat nobis huiusmodi corpus. nunc de
capite. nunc de ventre. nunc de pectore aut de
fancibus conquerimur. aliquando nerua
nos. aliquando pedes terantur. nunc contra
ctio. nunc distillatio. aliquando superest sa
guis. aliquando deest: hinc atq; illinc ten
tamur. hoc cuenire solet in alieno habitan
tibus. hoc enim corpus non domus s; ho
spiritum. Debilitas quoq; corporis ani
me debilitatem inducit. Nam sicut in
quadam epistola beatus Hieronimus.
dicit. Corporis debilitas nimiam etiam vi
res anime frangit. mentis quoq; ingeni
um marcescere facit. C. Item caro nutrita
delitijs & voluptatum illecebris dedita
penitus exterminat spiritum. & vitam eius
extinguit. Vnde apostolus Roma. octa.
no Si s; carnem vixeritis moriemini
Augustinus super Ioannem Spiritus
deficit vbi caro requiescit. vt enim caro
mollibus sic spiritus duris nutritur. illam
blanda refouit. hanc aspera exercent.
Est insuper corpus anime velut carcer pe
nalis & angustiosus in tantu vt psalmista
clamaret dicens. Educ de carcere deus
animam meam vt confiteatur nomini
tuo. me expectat iusti donec retribuas mi
hi. Alia autem hitra bab; Educ de custo

dia aiam ad constituendum nomini tuo re-
 In quibus verbis propheta ostendit qd a
 carcere corporis cupiebat educi, triplici de
 causa. Primo quidem vt allequeretur
 mentis iocunditatem. In isto enim carce-
 re sancti sunt semper in tristitia, sed exun-
 tes semper erunt in leticia. Et ideo prophe-
 ta postq̄ dixit educ de custodia siue de car-
 cere statim subiunxit vt consecratur nomi-
 ni tuo. i. vt laudet & glorificet nomen tuum.
 in qua laude erit maximus iubilus & leticia
 Isa. li. Venient in syon cum laude & leticia
 sempiterna super capita eorum. Secundo
 vt allequeretur sanctorum & pborum vi-
 torum perpetuam societatem. vñ subdidit
 De expectant iusti a quibus ipsi expecta-
 ti etiam cum magna leticia colliguntur.
 Prou. x. Expectatio iustorum plena
 facultatem. Ideo adiunxit, donec retribuatur
 mihi. ps. Re tributio multa. Licet autem
 anima habeat participio in suis operibus co-
 munitatem & consortem est in eius societas vi-
 lis & onerosa. Vñ Aug. de san. victo. in li.
 de claustro aie dicit. Nihil aliud est caro
 cum qua tanta est societas nisi spuma caro
 facta fragili decore vestita. Sed erit quicq̄
 cadauer miseru & putridu & cibus vermiu
 Sed si diligenter consideres qd per os & na-
 res & ceteros corporis micatus egrediatur
 vilis sterquilinum nuncq̄ vidisti. Si sin-
 gulas eius miseras enumerare velis q̄sit
 onerata peccatis, irretita vicij. pruriens
 concupiscentijs, occupata passionibus, pna
 semper in malum & in omne vitiu, p̄clumif
 plenam tantum confusione & ignominia i-
 uenies. Sed quancq̄ corpus anime sit ita
 vilis ac onerosus socius, est in ei a deo no
 ociose vitius videlz tribus de causis, qua-
 rum duas p̄mas ponit Grego. nazanze-
 nus. & p̄ma eorum est vt aia i corpore seu-
 in carne, & per carnem merita multa acq-
 reret: P̄tra enim sunt quibus per carnez
 anima meretur, in quibus sine carne vel
 corpore per se sola mereri non posset sicq̄

est contra carnales concupiscentias decer-
 tare, ieiunare, peregrinatione facere, & mar-
 tyriu sustinere. Secda est vt anima ipsaz
 carnem tanq̄ fidem conseruam custodi-
 ret, & eam in supernis sedibus collocaret.
 Caro enim sola per se beatitudinis susce-
 ptina non est nisi mediante anima stolam
 imortalitatis indueret. Tertia est vt de-
 us suum vnuersum perficeret. Cum enim
 sit quedam creatura pure corporalis sicut
 creatura sensibilis quedam pure sp̄ialis
 vt angelus, oportuit ad hoc vt dei vnuer-
 sum complectatur q̄ alia fieret creatura q̄ car-
 ne & spiritu eēt p̄posita sicut est bō. Cur.
 xxi. Dei p̄fecta sūt opa. Quarto bz aia
 corpus velut exemplum quoddam ex quo
 bō in sui regimine informatur & regulat.
 Nā ipsa dispositō corpis atz membrorum
 figura patēter ostendit bōi q̄nter mēbra
 eadē ab aia sūt regenda. Cur eni lingua ē
 inferius lata & superius acuta nisi vt osten-
 datur ad euacuandū & vulnerandū cor eē
 facilis & parata. Et qd ēt est in bādo. i. in
 salua posita nisi ad loquendū monstrat
 esse labilis & lubrica: sed quare est infra de-
 tes & labia inclusa nisi vt esse noscatur di-
 ligenter custodienda. Iuxta illud. Diligen-
 ter custodi claustra oris tui &c. Idem quo-
 qz de membris ceteris pariter est estiman-
 dum. Ex ipsis membrorum igitur figuris
 & dispoñibus etiam physionomi indicant
 ad quos bonos vel malos mores anima i-
 clinctur. In diuersis quoqz corporis mem-
 bris naturales reperiuntur virtutes, sp̄ia-
 les virtutes aie p̄ quandam similitudinem
 designantes. Accidunt & varij morbi in di-
 uersis partibus corporis qui diuersis ani-
 me vicij plurimum assimilantur. Nihil
 qz reperitur in corpore humano qd vel va-
 cuuz sit ab officio, vel vacans ab exemplo
 Et iccirco post exempla inducta in libris p̄-
 cedentibus & irrationabilium animalium
 varijs speciebus. Consequenter est nōstrū
 propositum in hoc sexto bōi operis libro
 de corpore humano & partibus & accidenti-

tibus ei? moralia exempla inducere. Inter-
 dum sigdē introducent exempla de his ex q
 bus corpus humanū naturaliter generat
 siue efficiunt, vt sūt masculus & femina quā
 q̄ femina generationem efficiat materiaz
 ministrando, siue materialiter, vt sunt quat-
 tuor elementa. Quq̄ No inducent exempla
 de partibus ex qbus corp⁹ integrat, videlz
 de interioribus & de exterioribus mēbris.
 Interdum quoqz de his ex qbus corpus
 complectunt, vt sunt quattuor humores,
 aliqñ aut de his ex qbus ipsa p̄pletio cor-
 poris variat vt sunt etates t̄pis ipsius vite
 humane. Nōnunq̄ No de his ex quibus
 status hominis nobilitari vel ignobilitari
 videtur vt sunt conditiones seruitutis & do-
 minij. Quādoqz No de his ex quibus vita
 corporis restaurat & seruat vt sunt cib⁹
 & potus & sōnus & similia. Et de his quo-
 qz introducentur exempla, ex quibus ipsū
 corpus humanum corrumpitur & vastat
 vt de morbis & doloribus varijs & etiam
 de morte. Ectrum materie singule quib⁹
 bec adaptantur exempla s̄m ordinem in
 superioribus habitum singillatim per ca-
 pitula varia sub alphabeti litteris distin-
 guentur ad honorem scz illius & gloriam
 qui formauit hominem de limo terre & in-
 spirauit in faciem eius spiraculum vite q
 est trinus & vnus deus in secula benedi-
 ctus. Amen.

Capitulum primum.

Acidia assimilatur melāco-
 lie. Est enim s̄m Auicennā
 nam libro tertio quedam
 spēs melācolie vt plurimū
 eueniens in februario q̄ q̄t
 tuor mala accidētia causat
 in hoīe. Primum est quia
 facit eam solutarium. Facit enim vt homo
 patiens eam diligit fugere ab omnib⁹ ho-
 minibus viuīs & cupiat appropinquare mor-
 tuis & sepulchris. Vnde talis de nocte va-
 dit & de die se abscondit quod solum facit
 qd diligit solitudinem & elongationem ab
 hoībus. Similit̄ acidia facit fugere ab ho-

minibus viuīs. i. ab hominibus sollicitis, &
 operosis & appropinquare mortuis. i. desi-
 diosis & ociosis qui sunt tanq̄ mortui &
 nihil operantur boni. Item accidiosus
 homo de nocte vadit. i. tempore quietis
 est sollicitus & inquietus, sed in die. i. in tē-
 pore operandi est occultus & somnolentus
 Nam tempore quietis inquietatur mente
 & tempore opis pigrescit corpe. Job. xvij.
 Noctem verterunt in diem. Competunt
 ēt bec generaliter peccatoribus & malis, qz
 malus homo fugit viuos & iustos & iustos
 & q̄rit mortuos in peccatis. i. iniquos
 scz tāq̄ similes sibi Eccl. xij. Omnis caro
 ad simile sibi coniungitur & omnis ho-
 mo simili sui sociabitur. Diligent etiam
 sepulchra vbi sunt cadauera feti-
 da. i. opa carnis corrupta. Item odit pec-
 cator diem & diligit noctem, qz ois q male
 agit odit lucem Job. iij. Dilixerunt hoīes
 magis tenebras q̄ lucē. Secdo melanco-
 lia p̄dicta facit hoīez ingētū, qz scz patiens
 eā non q̄scit in vno loco plusq̄ vna hora:
 imo non cessat discurrere & ambulare in-
 cessiōe diuersa ignozis quo vadat. Sicut
 accidiosus hō p̄ tristitiam aggrauantem
 animū ei⁹ in oi loco cito atcediatur Et id
 statim cupit locum mutare sperans b̄re ex
 mutatione loci subleuationem tedij. Et id
 efficit girovagus scz s̄sis illi sp̄it. de quo
 dr̄ Adat. xi. Ambulat per loca arida in
 aquosa querens requiem & non inuenit.
 Seneca Egri animi est ista iactantia discu-
 rre & locorum varietatibus inquietari sed
 quia in omni loco suū tedium secum por-
 tat non inueniens alicubi requiem nescit
 quo pergat. bec quoqz instabilitas loci vel
 animi etiam generaliter competit peccato-
 ribus propter multiplicatam desiderio-
 rum quibus estuant & impelluntur iccius
 Isa. lvij. Impij quasi mare feruens qd ge-
 scere non potest. Tertio, melancolia p̄di-
 cta facit hoīez suspitosū & incautū. Nā ali-
 qñ talis cauet sibi ab hoīibus quicqz autē
 non cauet negligens hoc & parum discre-
 tens id qd videt & ei sit p̄sens. Homo autē

accidiosus quosq; etiam appetit occultare pigritiam et tristitiam sua hominibus. et ideo alii sibi ab eis cauere. quosq; etiam tanta est pigritia quod negligit. et non veretur neque curat quod ab eis cognoscatur. Quarto facit hominem pauidum: et ideo talis qui vadit videtur se esse quod in fuga. sed fuga eius est absque ordine. Unde assidue illi vermiculo siue bestiole que nascitur in supracilio aqua que in Anicem nam dicitur cutibund. que dum mouet in superficie aque. modo vadit tunc modo illuc. et mouet ad diuersas partes absque ordine. et quando aliquid obuiat vel occurrit ei fugit ab eo et iterum statim apparet. Eodem itaque modo fuga et incessio predicantur quasi ignorantis in qua pretere ire debeat. et est quasi fugiens ab aliquo sibi apparente et obuiante. et iterum apparet se sibi altero vadit fugit ab illo. Que omnia satis congruunt accidiosis hominibus. quod omnia opera in inuentione refugit tanquam difficillima vel impossibilia et ideo nescit quid faciat quod quando aliquid faciendum ei occurrit statim expauescit et refugit timens ne sit nimis difficile. Et quando occurrit aliud vadit facit simile. et ita non operatur aliquid ad modum. Sed modo incipit facere vnum modo aliud et nihil persequitur vel ad perfectum deducit. Sed contra hoc dicitur Ecclesi. v. Esto firmus in via domini etc. Seneca Tertio ingenij imorandum est Ecclesi. xi. Fili mi ne in multis sint actus tui etc.

Capitulum. ii.

Etiam contemplatiui sunt siles mandibulis per tria. Primum quod mandibule sunt sicutualiter distincte. Nam mandibularum alia superior alia inferior. Sunt enim sicut due mole ad molendum et preterendum cibum. Continue se mouentes. Unde mandibule nutrimentum toti corpori subministrant. In superiori igitur mandibula dentes superiores infiguntur in inferiori vero inferiores radicant. Mandibula ergo superior est vita contemplatiua que circa superiora intendit sicut circa celestia. Inferior vero est vita actiua que inferiora ministrat. spalia. Per vtraque enim cib-

ministrat quo corpus ecclesie sustentat. Per contemplatiuam enim vitam disponit et preparatur cibum spiritualis scilicet doctrine et iohannis et aliarum elemosinarum spiritualium quod est primorum aie sustentant et nutriunt. Per actiuam vero dispensatur et ministrat et nutrimentum corporale scilicet cibi et potus et aliarum elemosinarum corporaliu quibus corpora vegetantur. Dentes autem superiores sunt viri contemplatiui et perfecti quorum uersatio in celis est. In inferiores vero dentes sunt viri puri et fortes. qui proximorum utilitatibus inseruiunt. Vbi attendendum est quod mandibula superioris animalis est fixa et immobilis ad designandum quod vita contemplatiua que est circa eterna. et immobilis bona attendit et requirit stabilitatem et quietem ab exterioribus exercitijs. Augustinus. Quicumque sanctum querit charitas veritatis. pacate et videte Verum. Adest ut qui deo vacat ad tumultuosas aspiret fratrum officia. Mandibula vero inferioris. actiuam vitam. Mandibula vero inferioris. actiuam vitam per compassionem animalis que per actum ministerij necessario mouetur. ita ut postum dicit de seruiensibus deo in laboribus vite actiue. Iud. iii. Ecce que seruiunt ei non sunt stabiles. Locodrillus enim natura omnium animalium mandibula superioris mouet et inferioris firmam tenet. Sicut dicit. Ps. in. iij. de animalibus. Et talis est homo peccator que temporalis cor de affigit. circa spalia vero nulla stabilitate firmatur. Breuo. i. Deccauit hierusalem propterea instabilis facta est. Et scilicet mandibule sunt ex duris partibus compositae. scilicet duris ossibus et duris nervis et lacertis. hoc sunt necessarium propter motus continentiam et aptitudinem et clausonem necessitatem ut dicitur Constan. In osse itaque duro et forti intellige fidem de qua. Petri. v. Qui resistite fortis in fide. In lacerto vero sicut musculo in quo est virtus motiua vnde etiam in quolibet membro est quasi loco cordis. significatur spes. scilicet que mouet ad bonum operandum sicut spes precij ad bene operandum. In nervo autem colligante intellige charitatem que secundum apostolum est vinculum perfectionis. Et hec tria necessaria sunt tanquam ad continu-

andum opera vite actiue quam contemplatiue. Tertio quia mandibule sunt pluribus munimentis circumdate scilicet gingiuis et labijs. Gingiue dicuntur a dentibus gignere quia in eis dentes gignantur nutriuntur et stabiliuntur. Labia etiam apposita sunt ad decorem exteriorum. et et ad defensionem tam illarum quam dentium ab exterioribus nocumetis. gingiue quoque referuntur ab humiles. sed labia ad deum laudantes. Nam sicut in gingiuis dentes firmanter in stabilitate sanctorum roborantur. Unde et actiuis quam contemplatiuis vtrumque necessarium est scire de se humilia sentiant. et ut et ea que faciunt in dei laudem referant. secundum illud ps. Labia mea laudabunt te etc.

Capitulum. iij.

Manducando penitentius assidue felle per septem. Primum quod fel marie est amaritudinis contentiuum. et hoc est per diuersos cholere et nimia intensio caloris. Est enim fel membrum calidum et siccum epatis gibbo suppositum propter colere rubee receptaculum sicut ergo est maxima amaritudo fellis ita etiam de eadem marina amaritudo penitentis. quod nihil peccato detestari ei accidere potuit. Isa. lxxvij. Amaritudo mea amarissima. Deu. xxxij. Vna eorum vna fellis et borus amarissima. In cuius signum christus pro nostris peccatis felle potatus. ps. Dederunt in escam meam fel etc. Et scilicet quod fel est in duobus dupliciter emissiuum. Nam assuis fellis est quedam pellicula hinc duos folliculos et per vnum ad intestina cholera deportatur per alterum vero deportat ad stomachum. Cistula ergo fellis est mens amara hominis penitentis cuius duo folliculi sunt. primus dolor de peccatis preteritis. et hic vadit ad intestina ad purgandum feces cibum. ad conscientiam ad purgandum feces peccati. Alius vero est propositus abstinendi a futuris. Unde hic vadit ad stomachum per quem cibi ingrediuntur ad ventrem. quod marie de cauetela adhiberi circa sensum vnde male suggestiones seu cogitationes premitus oriuntur et transeunt ad mentem. vnde Augustinus.

Vbi sibi aliquid numerum viderit aliquid deesse doleat de preterito. caueat de futuro. Nam sicut dicit Gregorius in omel. Primum agere est perpetrata mala plangere. et plangenda non perpetrare. Itaque sic alia deplorat. ut tamen alia committat. Ad hoc primum agere aut ignorat aut dissilat. Tertio quod fel est visus clarificationis et precipue fel accipitris. et aliarum animalium viuientium de preda. ut dicitur Constan. Et ideo fel in collyrijs oculorum est necessarium. propterea quia fel sua subtilitate est grossum humorum incisionum et sua siccitate consumptiuum. T. bo. vi. Fel eius valet ad inungendos oculos. Sic ex amaritudine penitentium fit spirituale collyrium quo oculi anime interiores purgantur et clarificantur. Apocal. iij. Collyrio scilicet penitentiae inunge oculos tuos ut videas.

Quarto quod fel est decoctionis ciborum iuuuatiuum. Nam cholera a cista fellis ad stomachum deportata sua caliditate virtute adiuvat digestionem. Et sic primum suo seruore preparat et iuuuat mentem ad nutrimentum spirituale. Primum dei vel corporis christi digne recipiendum ut sic ei applicet et possit ad meritum. Et talis preparatio vel dispositio respectu cibi spiritualis est quasi quedam digestio. Primum xvij. Anima esuriens a marum pro dulci sumet. quod scilicet non potest anima percipere dulcedinem spiritualis cibi et alimonie nisi precedat amaritudo penitentiae. Quinto quia fel est ad expellendum superflua excitatiuum. Nam cholera a cista fellis ad intestina deportata est sua subtilitate penetratiua et suo acumine purgatiua. et in testibus mordacitatis. Unde virtus expulsiua fortis et ad expellendas feces ciborum excitatur. Sic penitentia dolor intus ab mentem peccatoris pertranseat. sed acumine conscientiam compungit et cum eam continue morderi si definit ad expellendas peccatorum feces per viam confessionis copellit. sicut ex dolore compellitur pruriens citius dimittere guttum. ps. Vbi dolores ut prurientis. Sexto quia fel est per accidens dulcedinis causatum. Nam in animalibus fel hincibus quod est sub felle est valde dulce. quia dum

amarè partes ad locum aliquè colligunt partes vicine q̄ remanent magis dulces reducunt. Et sic sub amaritudine pnie maxima dulcedo p̄tinet. q̄ quantū penitens dolet de culpe p̄p̄tatione. tantū gaudet de eius remissione. et t̄tū gaudet de re cupatione. Judicū. xiiij. De forti egressa est dulcedo. q̄ sc̄z de forti amaritudine pnie seḡ dulcedo miserationis et gr̄e. C. Septimo q̄ sel ē sanguinis a cholera sepatiūz et mūdificatiū. Sanguis. n. ex p̄ntia cholere incēderet nisi in custodia fellis ei⁹ sup̄fluitas locaret. Sic ē pnia coartat et restringit ardorē cupie q̄ ē velut visio cholere tenens ipsā cupiani sub custodia rōnis. et ita humor sanguinis. i. affectio spūalis amoris in quo vita aie conseruat. sicut vitalis p̄seruat in sāguine remanet nō infecta s̄z pura. Et hec est puritas sanguinis. i. sinceritas spūalis amoris de q̄ d̄r Sen. xi. Carnē cū sanguine ne comedet. i. carnem amorē cū spūali dilectione nō miscebit. Dñs dñs voluit bibere vinū cum selle mixtum vt p̄. Adarb. xvij. Est. n. vinum amor spūal. s̄z tāq̄ sel amaritatiū ē affectio carnal. de q̄ d̄r p̄. v. Nouissima illius amara q̄si absinthiā. C. Itē amaritudo pnie assiat cholere rabec pp̄ q̄tuor. Primo rōne natural. p̄p̄tata. q̄ ē naturaliter calida et sicca. Sic pnie amaritudo calida ē seruoze hōe volūtat. et sicca ab humore flure cogitatiois. Eccl. xxxi. Vigilia et cholera et tortura viro infrunito. Nā penitētia d̄z ēē causa. et id̄ regrit vigilia. amētis. attētionē. C. Itē d̄z ēē seruūda et id̄ regrit cholera. i. stritionis. ardorem. C. Itē d̄z esse penosa et id̄ regrit torturā. i. satisfactio nis afflictionē. Eccl. xxiiij. Seruo malino lo. i. peccatori siue carni tortura et cōpedes. C. Sc̄do rōe effectiue causalitatis q̄ p̄ cōplexionem cholericam efficiuntur homies iracūdi ingeniosi leues et acuti. Sic pnia facit homies iracundos contra vicia. in geniosos ad destruendum diaboli machinamenta. leues vt audita cito p̄cipiāt. acutos vt subtiliter de rebus sentiant. Sap.

viiij. Per hanc iuuenis et acutus inueniatur in iudicio. C. Tertio ratiōe similitudinarie conformitatis. q̄ cholera est simulis igni et estati et calide iuuentur. Hec. n. oia calide et sicce nature sūt vt hēas et colera rubea amaritudinē vtra peccatū. et iuuentute fortitudinem vtra diaboli. et ignē claritatem intelligētiē ad cognoscēdū deū. et estate hōe hēas amorem dilectionis ad proximū. Et inde est q̄ vicinitas estatis. i. p̄sentia fratrum amoris manifestatur ex fructu operis Lu. xxi. Cum arbores producant ex se fructum scitis qm̄ prope est estas. Sic. Probatio dilectiois exhibitio ē opis. Quarto rōne purgatiue effusibilitatis quia humor cholericus purgat et emittit siue effundit p̄ aures. Dñ. n. libeni audis qd̄ facere debeas p̄ aures cordis sup̄fluitates cholere rubee purgas. vel p̄ aures purgaris dñs sacerdos in p̄ssidē te audit. Dñs Jacob⁹ borat dicens. Cōsterni alterutrū peccata vestra. Jac. v. Lco papa i sermone quodam. Nō remanet in iudicio p̄denandus qd̄ fuerit in cōfessione purgatus.

Capitulum. iij.

Amor charitatis assiat pedibus. Sūt. n. vt duo pedes aie q̄. et ab deū accedit amor di. et primi. q̄ ita sibi p̄neri sūt. vt alter sine altero currere nō possit. Jo. h. x. Currebant duo aut̄ sil. hec aut̄ fittudo pedis sc̄z et amoris et multis p̄p̄tationib⁹ p̄. C. Primo q̄ pes est vltimū corpis ad itegritatis ei⁹ p̄ntēs p̄fectionē. Et sicut vicia ei⁹ virt⁹ q̄ aia i hac vita p̄ficiat ē charitas. vñ Ap̄s pluribus enūeratis. vñ turibus Col. iij. subdit. Sup̄ hec oia charitatem hñtes vinculū p̄fectōis. Vel sicut pes ē finis corpis hūani ita charitas est finis mādant. i. C. i. Finis p̄cepti charitas et d̄r charitas finis p̄cepti q̄ oēs act⁹ virtūtū de q̄bus p̄cepta vānt ad hūc finē generalit̄ ordināt. vt aia vniat deo qd̄ sit p̄ charitatem vñ act⁹ aliaz virtūtū nō iūgūt aniam deo nisi mediāte charitate. Quia hō pes ē extrema ps corpis pōdus tot⁹ corpis

portat. et sic. Et de charitate ip̄e Ap̄s. dicit i. Loin. xiiij. q̄ charitas oia suffert Greg. Tātū q̄libet portat. primū q̄ntū amat. Si n. amas portas. s̄z si d̄stis amare d̄stis et tolerare. C. Sc̄do q̄ pes lōg⁹ et planus et p̄ca⁹ pp̄ fortiorē vestigiū imp̄sionē sic amor charitatis d̄z ē lōgus ad p̄secrandū. Prover. xvij. Si tpe diligit q̄ amicus ē. Ber. v. li. de cōsideratiōe Ama p̄secrāi et lōganimit̄ et babes longitudinē. dilata amorē tuū vsq̄ ad inimicos et amicos tenes. esto i oī solitudine timoratus. sublimē et p̄sūdū apprehendisti. C. Itē d̄z esse planus. i. equalis et leuis ad facilius onera portandū. i. proximoz defectus. Eph. iij. Supportantes iūuicēz in charitate. C. Itē d̄z esse p̄ca⁹ ad suscipiendū. s̄p hospitalitatem Ap̄s. Ro. xv. Suscipite inuicem sicut et rps suscepit vos. et bis relinq̄ fortis impressio vestigiū. i. et p̄p̄oz. C. Tertio q̄ pes est digitus distinctus ad meliorem icessionem. incesso enim aie in via dei est p̄ mādatorū obseruationem ps. Diaz mādatorū mōrum cucurri. Distinctio aut̄ digitorū ē distinctio mādatorū. vnde sicut sūt. r. digiti pedis ita sūt. r. p̄cepta decalogi. s̄z sicut digiti vniuntur in pede ita mandata vniuntur in dilectione. vñ Grego. in omelia. dicit q̄ p̄cepta dominica sūt multa ad vñū multa per diuersitatem operis. vñz in radice ipsi⁹ charitat. Quarto q̄ pes est n̄crucis et osseus ad maiorem durationem. charitatis aut̄ amor ē nerucus ad fortiter colligandus et est osse⁹ ad alia supportandū. et ideo fortissimus ad nūq̄ deficiendū Ap̄s Loin. xiiij. Charitas nūq̄ excidit Et nō. q̄ sm̄ Constan. pes cōponit ex ossibus. xliij. quoz duo sūt calcaneoz duo. manicularū. r. peduz. r. xxx. digitorū. In calcaneis itaq̄ intelligimus mouentes. quia calcaneus est posterior pars pedis a calcādo sic dicitur. q̄ eo terre vestigia imprimuntur vt dicit Iud. vii. figurat mortem. per q̄ hō terre isodit et in terrā redigit. Sic ergo calcaneis necessaria sunt duo ossa ita mortuū duo sacramta sine q̄bus male mo

rerentur vñz sc̄z quo ad paruulos sc̄z baptisimus aliud quo ad adultos. s̄p̄nia. In manicularis hō accipimus penitentes quo ē posterioribus oblitis ad anteriora se c̄tēdere. Manicula enim sunt anteriores quib⁹ necessaria sunt duo ossa ad sustinētionem sc̄z timorē essentē et spes veniē. In pedibus hō quibus mouemur. accipimus obediētes quibus necessaria est cōpago decem ossium. i. obseruatio. r. p̄ceptoz. in digitis hō intelligimus rectores et doctores quibus necessaria est compago. xxx. ossium. i. maturitas etatis que videtur communiter competere etati. xxx. annozum sicut xps. quando se propalauit et docere p̄ baptismum cepit erat. xxx. annozum. Vnde Greg. nazanzēn⁹ dicit. O b̄serua tu q̄ pes q̄. xxx. annozum erat Iesus Foristan autem et Jobes aliquid plus habebat etatis. et tu anteq̄ adolescas anq̄ genas barbis vestias vis docere senes. et magister fieri anq̄ discipulus cupis. quod certe id̄ leue et facile putas. q̄ illud penitus ignoras. Quinto pes est necessarius p̄pter ambulatiōem et corporis eleuationem. nam amor charitatis mouet et ambulare facit p̄ operationem. vnde Ap̄s ad Eph. v. Ambulate in dilectione sc̄z bene operando. et eleuat per contemplantionem et celestiu⁹ aflectionem. sicut calor. solis eleuat vapores Et nota sicut dicit Salien⁹ q̄ mulier in vtero habens iunctis et compositis pedib⁹ si subito vocata fuerit si masculum habuerit. primo ad veniendum dexterum pedez mouebit. Si hō feminam gestauerit primo mouebit sinistrum. Per masculum ergo conceptum intelligitur bona dispositio mentis. per feminam hō accipitur dispositio mala. per pedem autem dexterum amor spiritualium per sinistrum hō temporalium amor significatur. Illa ergo aia q̄ cepit masculum. i. que est bene interius disposita per bonuz affectum et propositū p̄mittit pedem dexterum sinistro. i. p̄ponit amorem spiritualium omnibus temporalibus. S̄z q̄ cepit p̄positū femininum

i. vitiosum p̄mittit pedē finist̄. i. p̄ponit af
fectum temporalium sp̄alib⁹. Sc̄tio i mul-
tis aialib⁹ pes ē ad defensionē. Sic pede
charitat̄. p̄cutiēda est fraus vel fraus ten-
tatoris. Charitas. n. ē munimē egregiū cō-
tra t̄tationes. Sc̄ptio in volatilib⁹ sc̄ssi
pedis ⁊ curui vnguis pes ē ad victus ac-
quisitionē s̄ in volatilib⁹ clausi pedis est ad
sai in ags gubernationē ⁊ h est qz charita-
te reficimur. ⁊ i ags tribulationū guberna-
mur ⁊ defendimur ne. s̄. submergamur ps
in flumine pertransibunt pede. qz. sinun-
dationem tribulationum secure pertrāst
pes dilectionis. Lan. viij. Aque multe nō
poterunt extinguere charitatē. nā charitas
sicut dicit Augu. in aduersitatibus tolerat
in p̄speritatibus temperat. in duris passio-
nibus fort̄. in bonis operibus bilaris. in tē-
tatione tutissima in hospitalitate latissima
inter veros fratres lectissima. iter falsos p̄u-
dentissima.

Capitulum. v.

Ador sui inordinat⁹ assimilatur
tur hydropis̄ pp̄ tria. P̄ri-
mō pp̄ cruberantiam humo-
ris ē. n. hydropis̄is cā crube-
rans materia vt Auicē. dicit
S̄t̄as cruberantia humoris in hydropi-
ci corpe ē dissiperat̄ia amoris pp̄rij i pec-
catoris corde. Ex qua sequit̄ tumefactio hy-
dropici. i. superbia ⁊ contemptus dei qz su-
perbia amor ē pp̄rie excellēcie. vt dicit Au-
gu. C̄ Secūdo pp̄ repletionē corporis. nā
sicut dicit Auicē. Tal̄ cruberans materia
ingrossat ⁊ tumefacit membra. replet enīz
aut mēbra oia manifeste aut loca partium
vacua in qbus p̄inēt̄ humores ⁊ regimē
nati inēti. Sic inordinatus amor sui re-
plet oia corporis mēbra. i. occupat oia ipi⁹
peccatoris opa ⁊ loca etiā corporis vacua
i. eius desideria. Nam q̄qd desiderat vel
agit ad se ipm tantūmō hō peccator refle-
ctit. qz in omnibus suis studijs solā pp̄riā
utilitatē attendit Ap̄ls. ij. Th̄i. iij. Erunt ho-
mines se ipsos amātes ⁊c. T̄t̄io p̄pter
distinctionēz languoris. Nā languor siue
morbus hydropis̄is in tres distinguit̄ par-

tes ac sp̄s. quaruz vna vocat̄ hyposarcha
secūda alebites t̄t̄ia timpanites. P̄tima
sc̄z hyposarcha puenit ex materia phleg-
matica penetrante in mēbra cū sanguine
ex qua apparet inflatio i corpore quasi to-
to sicut accidit in corpore mortuo. Vnde
hec hydropis̄is pinguedinem in membra
inducit. sed inter membra potissime facies
ad pinguedinem est decliuis. cumqz digitis
corpore p̄mit in oi loco deprimis. ex quo n̄
corpus p̄mit in oi loco deprimis. ex quo n̄
carnis solide sed fluide ⁊ mollis ē p̄gue
do illa ofidit̄. Hyposarcha ergo p̄cedit
ex cruberanti corporis humoris auaricie vi-
tium ē. pueniens ex sui inordinato amore
qz ex eo qz peccator se diligit inordinatē p̄
sui corpus qz sui aiaz diuitiaz abūdātiāz
appetit vt comodius viuere possit. ex qua
rū diuitiaz inordinato amore cupid⁹ ⁊ aua-
rus efficit. ⁊ tūc ē hyposarcha pueniens ex
materia phlegmatica. nā cruberantia ma-
terie phlegmatice ē abundātia sp̄alis sub-
stantie. qz h̄mōi materia. s̄. phlegmatica est
fluida. ē frigida est etiā obliuiois ⁊ pigri-
cie causatiua. Nāz phlegmatici sunt frigi-
di. sunt fluidi sunt obliuiois sunt pigri vel
tardi q̄oia in peccatoribus causat abundā-
tia temporalis. Nā ipsa in se ē fluida. i. la-
bilis ⁊ trāstoria ⁊ necesse est vt qui laben-
ti inicitur. etiā cū labente labat. vii. P̄rio-
xi. Qui p̄fidit in diuitijs suis corruct. hec
ē et que facit homines frigidos ad aman-
dū non ē charitas patris in eo. C̄ Itē facit
obliuiosos ad recognoscendū b̄nficia Be-
ne. xl. Succedentibus p̄spis obliuio ē in-
ter p̄tis sui. Sic qz p̄spat i diuitijs obliuiscit
dei. C̄ Itē facit pigros ⁊ tardos ad op̄an-
dū opa meritoria Vnde fallacia diuitiaz
⁊ sollicitudo seculi. suffocat verbū ne sc̄z ope-
re impleat. Tunc ergo cruberat in ventre
phlegmatice materie humor qz creuit in
corde hois sp̄alis substantie amor. qui tūc
cū sanguine penetrat ad membra. cum sub
obtentu necessitatis trahit ad operum sin-
dia. Est enim humor sanguinis quasi in-
trumentum corporis ⁊ necessarium susten-

tamentum nature in tantū vt dicatur. Le-
uitici. xvij. q. anima. i. vita omnis carnis i
sanguine est. ergo accipiamus p̄ sanguinē
appetitum necessitatis. in cruberante aut
phlegmate appetituz cupiditatis. vnde tūc
phlegma cum sanguine transit. qm̄ sub ob-
tentu necessitatis implet appetitū cupidita-
tis. ⁊ tunc penetrat in membra qm̄ transit
ad lucrandi studia ex quibus sequit̄ impin-
guatio. i. diuitiaz repletio. sed ex pinguedie
tumefactio sequit̄. qz ex diuitiaz plenitudi-
ne supbia causat̄. ⁊ iō Aug. de hoc in quo
dā sermone sic dicit. Adorbus diuitiarū ē
superbia. Nā grandis animum est q̄ inter
diuitias isto morbo nō tentat. maior aius
diuitias suas vicēs p̄tēndens. magnus est
diues q̄ nō se iō magnū putat qz diues ē
q̄ autē iō magnum se putat quia diues est
superbus ⁊ egenus est. in carne crepat. in
corde mendicat. inflatus ē nō plenus. ē
etiā p̄cipue i facie ad pinguedinem ⁊ ad tu-
morem decliuis. qz p̄cipue in exteriori ap-
parentia suā supbia ⁊ p̄pā ofidit. s̄z qz ple-
nitudō ei⁹ nō ē solida plenitudō virtutis cō-
p̄m̄it dū tangit digitis qz dū tentationi-
bus ipetituz cedit. ⁊ dū aduersitatibus p̄e-
mitur deficit. Job. iij. Venit super te pla-
ga ⁊ defecisti. Secūda sp̄s hydropis̄is. s̄. al-
chites puenit ex materia aquosa effusa in
sp̄atia ventris inferioris ⁊ que sequit̄ ipz
dū ē in alchite granitas sensibilis in ve-
tre. cū pcutit vter nō ē sonitus. sed qm̄
mouet̄ audit sonitus aq̄ m̄ore. Asclites
ergo. pueniens ab cruberantia humoris lu-
xuria designat puenientem ex inordinato
amore pp̄rie carnis. vñ nascit̄ ex aqueo
humore. i. ex carnali amore ⁊ ad inferiora
ventris diffundit̄. qz luxuria carnis per in-
feriora membra explet. Hec sensibilis gra-
uitatē ventri ingerit qz sensibile m̄otio-
nis ardox̄ in ipso ventre diffundit. h̄mōi
aqueositas ventris cū pcutit nō sentitur. qz
flagellum tribulatio carnis motū p̄cupi-
scentie sedat ⁊ restringit. sed tñ cū mouetur
sentitur. qz cū tentatione agitur protin⁹
excitatur ⁊ deordinatur. C̄ T̄t̄ia species

hydropis̄is sc̄z timpanitis est ex materia
victosa sparsa in alias partes. ⁊ non est in
timpanite gravitas neqz pinguedo mē-
broz. sed potius extenuatio ipsoz neqz ē
tumefactio pedū. sed ē inflatio v̄tris ⁊ tē-
sio quasi corde. ⁊ cum pulsat venter audit
sonitus ventris in quo est inflatio vt v̄tris
pleni aqua. Est ergo velur timpanitis tu-
mor elationis. qui est ex tumefacta materia
i. ex humoris excellētia que animum in-
flat nō satiat. Vnde eius abundantia tim-
panitidem inducit qz excellētia bonozis
superbiam ⁊ elationem gignit qua anim⁹
inflatus extēdit. vt si quis cum iniuria tā-
gat statim per impatiētiāz resonat ⁊ ad vi-
dictam intendit. Isa. lvi. Venter me⁹ ad
Adorab q̄si cythara sonabit. Capit. vi.

Angeli s̄z sint incorporei tñ i
figura hūani corporis appa-
rere leguntur. ⁊ sic etiam de
pinguntur. Vñ ⁊ varia mē-
bra corporis etiam in diuina
scriptura per quanda similitudines eis at-
tribuuntur. in quibus varie actiones eoz i-
uisibiles exprimiunt. Depinguntur sicut
angeli primo cum longa coma ⁊ reflexis
capillis vt per hec eoz mentales affectio-
nes ⁊ ordinate cogitationes intelligantur.
Nam capilli cogitationes significant ⁊ et
affectiones que nascūt̄ ex radice mentis.
Itēz aures dicuntur habere quando diui-
nam inspirationem recipiunt quā vtiqz
iudicant ⁊ discernunt. C̄ Itēz nars eis pi-
ctores attribuunt quia peccata velur fetida
fugiunt. ⁊ virtutes quasi quedam odorife-
ra d̄ligunt. ⁊ inter munda ⁊ immunda se-
tida ⁊ aromatica sagacissime diiudicant
⁊ distinguunt. C̄ Itēz oza. linguas ⁊ labia
habere etiam sepius memorantur. quia di-
uina secreta. quasi nobis loquendo profes-
runt. ⁊ diuinit̄ audibus quasi continue in-
tendunt. C̄ Itēz uniberbes pinguntur vt
quasi iuuenes neqz viribus neqz senio de-
ficere ostendantur. C̄ Itēz dentes habere
dicunt. qz gram quā a deo accipiunt alijs
cōdicare. i. quasi m̄olēdo diuidere p̄luere

rūt. Vñ in dēb⁹ coz ptās actiua z cōica
tina merito designat. **C**Itē brachia z ma-
nus hñt qz virtute sua actiua z pmanſua
nras infirmitates ſuſtinēt z vñqz in finē ab
electorū defenſione z ſupportationē nō de-
ſiſtunt. **C**Itē coz z ped⁹ hñt fingunt. qz cū
deſideriō dēant vitā de ſuſceptionē deſor-
mus vite z grē nobis māiſſiſſime coopan-
tur. **C**Itē coſtas z latera hñt. qz oia gra-
muncra i ſe tuta p̄tinēt. z p ipſoz cuſtodia
in electis hōib⁹ oia tuta manēt. **C**Itē lum-
bos z femora hñt dicūt ſz veſtibus occul-
tata. qz gra- z virtutē in ſe hñt qz hōibus
carnalibus ſūt occulta. **C**Itē hñt pedes ſz
naturaliter denudatos. qz liberos hñt aſſe-
ctationū motus in deū ab oi carnali cōcupi-
ſcentia denudatos. **C**Itē deſcribunt pēna
ti z alati. qz ſūt a cogitationē terrena penit⁹
alieni. p̄tēplationis raptu ad diuini amoris
intima intellectu z aſſectu ſūt penit⁹ eleuati

Capitulum. vij.

Aime ſanctorū viroz ſiſes ſūt
puella. Nā p̄rio puella fm cō-
p̄tione ſūt calide z hūide. qz
ſz aie ſancte ſūt calide per di-
lectionē z hūide p deuotionē
Vñ frequēt⁹ ex deuotiōe lachrymis abū-
dant. an q̄s deuotiōis lachrymas p̄cipue
reſoluunt audiendo vel legendo vel medi-
tando vba dina Lañ. v. Aia mea liq̄facta
ē vt dilectus locus ē. Nā in liq̄factōe aie
notat calor dilectōis reſoluēs. z hūor deuo-
tiōis occurrēs. **C**Secdo puella fm corpis
diſpōnem ſūt tenelle graciles flexibiles z
pulcre. ſiſt aie ſcē ſūt ten elle. p̄ hēuolētā.
flexibiles p obedientiā. graciles p abſtinen-
tiam. pulcre p mūdiciā. ſicut erat pulcra cui
v. Lañ. iij. Pulcra amica mea. z macula
ñ ē i te. **C**Deſter. ij. Quercant regi puella vir-
gines atqz ſpectioſe. **C**gines ſz p̄tinētā
carnis. ſpectioſe per mūdiciā mentis. **C**Ter-
tio qz puella fm mētis affectionē ſūt vere-
cūde. timidi z iocūde. Sic ſancti ſūt vere-
cūdi de delictis. timidi de ſupplicis. iocūdi
de obſegis. letant eni z iocūde ſe offerūt ad
dei futria p̄s. Adducunt regi v̄gines poſt

cam prime eius offerentur in letitia z ex-
ultatione zc. **C**Quarto puella fm extero-
rem p̄potionem ſūt diſcipline in ſeruo
nibus. in veſtibus delicatē. Nā vt Gene.
dicit Deſtis decentia pudicas decz. Sic
ſancte perſōe ſunt diſcipline in moribus
facite a notis locutionibus z delicate in
virtutum veſtibus. **C**Prover. xxxi. Fortitu-
do z decor indumentum eius z ridebit in
die nouiſſimo. Et in eodem Stragulatāz
veſtem fecit ſibi byſſus z purpura indumē
tium eius. **C**Quinto quia fm nois ſignifi-
cationem ſunt parue integre. honeſte. z pu-
re. Nam ſicut dicit **C**Itē. Puella eſt no-
men etatis. nomen integritatis. z nomen
honeſtatis. Dicitur enim puella quaſi pu-
ra ſicut pupilla. Sic anime ſiue perſōe ſan-
cte ſūt p̄ hūilitatē. integre p̄virginitatē
honeſte per caſtitem. pure per ſincritatem.
vel parue in ſui extimatione. integre
ſine carnis corruptione. honeſte i morib⁹.
pure in operibus. **C**Itē anima ſancta bz
aſſimilari mulieri. **C**Primo quidem qz
mulier eſt naturaliter pia. Nam mulier
maioris pietatis eſt qz vir. vñ cito lachrymas
fundit. Et ſic aia ſancta debet eſſe pia z ad
lachrymas compunctōis p̄na. Talis ſunt
anima Job qui dicebat. Flebam quondā
ſuper cum qui aſſictus erat: p̄partebatur
anima mea pauperi. **C**Secdo qz mulier eſt
vehementer amatiua. magis enim diligit
qz vir. z ſic anima debet ſeruenter amare
qz vir. z ſic anima debet ſeruenter amare
deum fm illud. Lañ. v. Si inueneris vi-
lectum meum annuncietis ei quia amo-
re languo. **C**Tertio. quia mulier eſt circa
ſetum ſolicita Et ſic anima ſancta debet
eſſe ſolicita circa bona opera que ſunt qua-
ſi ſctas quos deo parit. talis erat. **C**Martha
cui dominus dixit **C**Luc. x. **C**Martha
martha ſolicita es. **C**Item anima pec-
catric aſſimilatur mulieri primo quia mu-
lier habet mentis inconstantiam z mobi-
litatem. z ſimiliter anima peccatric eſt inco-
nſtans in bono z mobilis z labilis ad ma-
lum. Adeo enim mulier eſt volubilis
qz poſtquam ſepe a viro decepta fuerit

adhuc tamē ei credit z ſe ei ſubmittit. Sic
anima peccatric incoſtans in bono ē poſt
qz ſepe a diabolo ſe deſuſaz z v̄ſuſaz ſentit
adhuc tñ ei credit z ei t̄tationi contentit.
Vñ in h̄ aſſilat ſanſoni que valida toties
decepit qz i man⁹ p̄bilisinoz tradidit **C**In
dicū. xvi. Et ſic peccator toties deſcipitur qz
ad man⁹ tortoz infernaliū deducit. **C**Se-
cundo qz mulier bz mētis z corpis fragili-
tatē. Nā fm **C**Itē. in. vij. de aialibus.
In oibus generibus aialū ſcmitē ſūt de-
biliores maribus p̄ter v̄ſam z leopdaz qz
ſūt fortiores z audaciores qz ſūt mares. vñ
mulier qz mollis aer dī. Sic aia peccatric
mollis ē z fragilis ad cedendū t̄tationib⁹
ſiue carnalib⁹ ſiue ſp̄alibus. Vñ ſicut mu-
lier fornicaria recipit oēs maſculos. ita aia
peccatric ois t̄tationis motū **C**Ecc̄. xxxvi
Vñ maſculū excipit mulier. **C**Tertio
qz mulier appetit h̄re corpis venuſtatem.
Nā fm **C**Itē. v. ſcmita bz generaliter
flexibilior capillū z molliorē qz vir. z cer-
uicē bz longiorē colorē albiorē faciē lectiorē
z carnez molliorē. Vñ marie in his p̄tib⁹
mulieres oñdūt laſciuiā. ſi capillis. in cerui-
ce in facie. in colore. z in reliq̄ carne. In q-
bus oibus cōiter plurimi peccatores offen-
dunt qz auz h̄tes eſſeminatus ad p̄dici-
tozū ornāmētū intendūt. Vñ nota qz pec-
catores hñt capillos capitis. i. cogitationes
vel affectioſes mētis. flexibiles ad maliciā.
z ſūt ceruicōſi p ſupbia z colorati vel deal-
bati p hypocrīſim z exteriorem apparētiā.
z etiā carne molles p gula z lurrarias. **C**Die
r. xxi. Mulier circūdabit virū. i. maliciāz
ſeminā aius induct maſculin⁹. **C**Quar-
to qz mulier bz vocis tenuitatē. qz. ſ. pecca-
tores tenuem z modicā vocē ad deū hñt
laudandū vel peccata ſua p̄tendūz. vñ p̄
dici de ſali peccatore illd. iij. **C**Reg. iij. Nō
erat vox neqz ſenſus. **C**Quinto qz mulier
bz lingue volubilitatem z ſermonis facili-
tatē. Sic p̄tozes ſūt faciles ad male loquē-
dū z mētendū z detrahendū z ſimilia p̄s.
Linguis ſuis doſoſe agebant zc. **C**Sexto
quia mulier habet motus tarditatem z in-

ceſſas breuitatem. quia ſcilicet peccator tar-
de mouetur ad penitentiam. z parūz p̄fici-
t in via. **C**Sap. v. Pedes eorum pigri ad am-
bulandū. **C**Septimo qz bz ad irā p̄nitare
ſic peccator faciliſter turbat p̄s. Peccator
videbit z irateſet zc. **C**Octano qz mulier
bz odij tenacitatem. Sic peccatores nimis
portant odiū in corde. Et hinc ē qd a deo
nō iucūnt miſericordiā. aut peccatoz medi-
cinam. **C**Ecc̄. xvij. Nō hōini ſeruat irāz z
a deo q̄rit medelā. **C**Nono qz mulier bz
inuidie liuiditatem z ſic peccatores inuicē
ſibi inuidēt **C**Ap̄. gal. v. Inuicē puocātes
inuicem inuidentes zc. **C**Decimo qz mu-
lier bz laboris impaſſibilitatē ē eniz impa-
tiens laboris. Sic peccator delitioſus reſu-
git laborem p̄nie p̄s. In labore hōinū nō
ſūt zc. **C**Undecimo qz bz libidinis ocu-
piſibilitatem. h̄ ē p̄tinet ad quoliſbet pec-
catores lurrarioſos qbus dī **C**Jac. iij. Lōcu-
piſcitis z nō habetis zc. **C**Duodecimo qz
mulier habet malitiē immenſitatem. Nā
malitia mulieris maior ē qz viri. z per pec-
catum homo efficitur non ſapiens ſed ma-
litiōſus z ſubdolus p̄s. **C**S tuum abunda-
uit malitia z lingua tua concinabat dolos
CDeciortio qz mulier habet ſp̄ci modici-
tatem. Sic peccator parūz conſidit in deo
ſed magis ponit ſpem ſuā in fallaci mūdo.
vñ ſinat cogent dicē illud **C**Jsa. xxvij. **C**Do-
ſuim⁹ mēdaciū ſpem noſtrā. **C**Deciortio
mulier bz mēdaciū loq̄tātē frequēt⁹ eni
mēdacia loquitur z ſic peccatores ſūt p̄ni
ad mētendū p̄s. filij alicui meriti ſunt.
Decimoquinto qz mulier bz inuerecundie
infirmitatem. Nā mulier poſtqz. verecun-
diam deponit ſine verecūdia exiſtit. z ſic qz
peccato aſſueſcit efficit infrunitus. **C**Diere.
ij. **C**Frons mulieris meretricis facta eſt tibi
noliſſi crubereſcere. **C**Itēz aia opantis ma-
lum aſſimilatur mulieri p̄gnanti. **C**Pro-
rōne cōceptōis. qz ſicut dicit **C**Arif. **C**Femi-
na que maſculum ōcipit. qz min⁹ graua-
tur z pulchrior eſt coloris z mundioris z
motus leuioz qz ſi feminam portaret.
CPer maſculum ergo intelligitur opus lō

num. p. semina. No opus malū. Nā opus bonū est pulchrius ad intruendū. mūdus ad cogitandū. leui⁹ ad faciendū maxime eritū in cbaritate q̄ oia facit facilia ⁊ leuis. E con tra aut̄ scia. i. opus malū ē imundū fetidū ⁊ onerosū. Vñ aia opantis malū ē similis mulieri gignēti filiā feminā. Jac. i. Cōcupiscentia cum pepit parit peccatū. C. Secundo ratione impugnationis. Nā fm Arist. signa impugnationis sūt qz mulieres p̄gnātes res diuersas desiderant. colores mutāt sub oculis liuescunt. Vbera turgescunt ⁊ ventres intū. scūt naueas ⁊ vomitū pariat. tur. grauedine p̄munt. in laboribus affligūtur in p̄u clamare p̄pellūtur ⁊ sepe picitātur. Sic aia peccatū ⁊ male disposita diuersa appetit p̄ auaritiā ⁊ colorē mutat. i. ap parentē oculis ceteris nouitatē affuit per luxuriam. sub oculis liuescit per inuidiā. tur gescit ⁊ intūescit. p̄ supbiam. naueā. ⁊ vomitū patitur p̄pter gulam. ⁊ crapulā. grauedine p̄munt ⁊ i labor affligit p̄ accidiā clamat ⁊ interdum periclitatur per iram. C. Tertio ratione parturitionis quia licet mulier cū volupate p̄cipiat tñ cū dolore parturit. Peccatū enī p̄cipitur dū actu cōmittitur ⁊ tunc h̄ delectationem. sed parturit dum punitur. ⁊ tunc habet dolorem. Job. xvi. Mulier cum parit tristitiam h̄. ps. Dolores vt parturientis.

Capitulum. viij.

Appetitus spiritualis nutrimenti. s. eozū q̄ nutriūt spūz d̄struūt ex multis. Sicut et ex multis cāis d̄struūt appetit⁹ corporalis. Nam appetitus spūalis perdit q̄nqz ex carnali affectione si cut appetitus cibi q̄nqz p̄ditur ex viscoso p̄legmate. vt dicit Auicē. Est. n. quādoqz mulcum p̄legma viscosus cōp̄ctū in ore stomachi. quod non refugit a cibo nisi in quo sunt caliditas ⁊ acuitas. sed postea ex acceptiōe illius acuit. ⁊ fit inflātio ⁊ crētio ⁊ nauca ⁊ nō gescit nisi cū euacuatiōe. Est at̄ velut hūoz p̄legmat⁹ affectus siue amor. carnalis q̄ stōacho. i. aia velut vis⁹

sepabit heret. Vñ Ap̄ls dicit Ep̄e. v. q̄ nemo carnem suam vnqz odio habuit ⁊c. Sic ergo dum orificiū stomachi. i. gustus animi imbuit naucaem inducit. Vnde carnali amore plenus spūalia fastidit. Prou. xvi. Anima saturata calcabit fauē. ⁊ tal nauca siue fastidiū piculosū ē anie ⁊ fere mortiferū ps. Vñ em̄ escā abhominata est anima eoz ⁊ appropinquauerunt vsqz ad portas mortis. Augusti. Sicut periculosū ē corpori corporeas escas non posse percipere. ita periculosū ē aie spūales delicias fastidire. C. Secundo destruitur appetitus spūalium ex honoris ambitione. sicut fm Aucen. perditur appetitus cibi ex catarro descendente a capite. Nam ex assiduitate catarrhi a capite desluentis idest ad stomachum venientis fit interdum appetitus destructio. sed velut catarrus capiti⁹ est. elatio ⁊ superbia mentis que tunc ad stomachū vadit cū appetitū honoris ⁊ ambitio nem dignitatis inducit. Tūc enīz spiritua liū appetitū quē inducit. hūilitas. supbie va cuitas penit⁹ excludit. Et nota qz fm Auicē. ex tali catarro a capite desluente plura nocumēta i mēbris ad q̄ descendit aliquid generātur. Nā aliqñ vt dicit descendit ad guttur ⁊ spargitur ad palatū ⁊ ad pul monē ⁊ ad meri. ⁊ ad stomachum. ⁊ q̄nqz vulnerat ea. ⁊ q̄nqz descendit ad nervos vsqz ad lōgingora mēbra. ⁊ generatur ex eo ali qñ sanies ⁊ pleuresis ⁊ extenuatio. ⁊ p̄cipue cū catarr⁹ ē acut⁹ ⁊ calid⁹. ⁊ dolores stomachi ⁊ fluxus vētris ⁊ rasura intestino rū cū ē falsus ⁊ acetosus. Sicut ergo ex catarro capitis generātur vt dcm̄ est multa nocumēta i corpe sic et ex ambitione cordis ⁊ appetitu honoris causātur plurima vitia in boie. de qbus bea⁹ Bernar. in quodā sermone sic dicit Ambitio subtile malū. secretū vit⁹. pestis occulta. doli arti fer. liuoris parēs. viciozū origo. tinea sacri tatis exccatit cordiū. ex remedijs morbos causans. ex medicia lāguozē generās. C. Tercio Innocē. de vilitate humane cōdi tiōis h̄ dē oñdit dicens Ambitiosus stat⁹

vt ē ad honorē p̄mot⁹ in superbiā extol lūtur. in iactantiā cōstatur. si curat p̄del le. s. gloriatur p̄scē. p̄sumit se meliores. qz cernit se supiozē p̄iores dedignatur amicos ⁊ notos. nō curat extraneos comites cōtemnit antiquos. vultū auertit cecruicez erigit. fastū oñdit. grandia loquitur. sublimia meditat. subesse nō patitur. precesse molitur. subditis onerosus omnibus infestus p̄ceps. molestus. arrogans. grauis. ⁊ ipozunus. C. Tertio quoqz destruit appetitū spūalē ex avaritiā. retēōe sic destrui tur appetit⁹ cibi ex multa vel ex pauca cor pozis resolutōe. Nā h̄ accidit qñ nō fit re solutio in corpe vel qñ fit pauca sicut fit in febrib⁹. in q̄b⁹ tñ nā laborat ad expellēdūz morboz qd̄ refugit ab attractōe: vnde si fugit hūilitatē cibale ex venis neqz vere ex stomacho ⁊ iō tolerat dimissio cibi tpe extēō. P̄opter istā etiā cām vsus ericiz ⁊ plura aialia in hyeme abstinēt a cibo ⁊ nō p̄medit tpe extēō: qz tūc natura occu patur in recitificādo illud qd̄ est in corpib⁹ eozū ex hūozib⁹ crudis ⁊ administrādo ip̄z loco ei⁹ qd̄ resoluūt. s. ad vltimū necessitatē cibi iducit vt supplicat locū ei⁹ qd̄ resoluūt. Cū at̄ nō ē resolutio aut resolutio p̄ua nō est necessarius abus ceteroz. Est h̄ auari tā velut qdā febris arētissima q̄ ira ani mā occupat vt nulla resolutio fiat. Non enī aia auari patit nisi p̄ elemosinarū largitiōe vel liberalitatē dationē sua pecūia vel spūalis substātia resoluat. i. expendēdo vel cōsumēdo minuat. Est enim in corde auari morbus cupiditatis: circa cuius im pletionē tñ laborat auari⁹. gregādo qz oi no refugit distractōez in vādo. Vñ qz aia eius est sic occupata spūaliū affectionib⁹ de struit in ipsa spūaliū appetit⁹. Sunt et in auaris crudi hūozes. i. crudeles ⁊ ipie cō cepiōes que ita replēt ⁊ occupat animāz v̄oem ab eis excludat pietatē ⁊ cbaritatē affectuz. Prou. xij. Viscera ipiozū crudella C. Quarto prouenit destructio appetitus spiritualis ex amoris remissioe sicut ex de bilitate epatis debilitat virtus appetitua

vt Auicē. dicit Nā velut debilitas epatis tepiditas ē amoris. q̄ appetituz minuit qz quanto quis deum tepidius diligit tanto minus spiritualia attingit ac appetit. Et tā to magis afficitur anima spiritualiuz sapo re. quanto magis incalescat diuina dile ctione. Nam ⁊ aqua tepida inducit abbo minationem ⁊ vomitum ciboz. Apo. iij. Quia tepidus es incipiam te euocare ⁊c. vnde sicut tepiditas aque ita ⁊ tepiditas aie nauca ⁊ abhominatiōe iducit ciboz spūaliū. C. Quarto qz destruit ex solitudi nū multiplicatiōe qz sic p̄dit appetit⁹ cor poralis p̄pter vermes crāsces in vētre. ita perdit appetitus spiritualis propter so litudines spūalium ceteris in mēte. Nam vermes h̄mōi vt dicit Auc. nocēt intelli nis qd̄ cōducit stomach⁹ ⁊ iō mouēt stōa chū ad vomendū nō ad p̄medēdū ⁊ attra hendū. Sic spūales solitudines in corde existentes potius mouent ad expellēdūz affectum spiritualiū q̄ ad appetendū ca. P̄terea quāto acrioz cura aia inardescit ad infima tanto tēpore dānabili refrige scit a summis. Sexto destruitur etiāz ap petitus spūalis ex rācoz cōceptione sicut destruitur appetit⁹ corporalis p̄ imp̄gna tiōe ⁊ retēōe mēstruozū. Nā qñ mu lier p̄gnās ⁊ portans cōceptū in ventre ē hō tumidus ⁊ indignāter portans rancorē in corde. Et quasi sanguinē retinet men struū q̄ effundēdi sanguinē altē ius appeti tuz vel studiū habet. Vel refertur ip̄igna tio ad luxuriā ⁊ corruptionē carnis ⁊ p̄ci pue tollit spiritualiū delectationū appetitū Ap̄ls. iij. Corint. ij. Aialia. i. carnalis homo non percipit ea que sunt spūs dei. C. Septi mo destruitur appetitus spiritualium delectationum ex inōscretionē penitentiē. sicut p̄pter nimiam exercitiū ⁊ laborem inoz dinatum fm Auicē. destruitur appetitus corporalis cibi. Similiter ex inozdinato la bore penitentiē vel abstinentiē. vel exerci tiū spūalis. pl̄rūqz incurritur grauedo ⁊ la sifrado accidiē. que sic aie ⁊ appetitum deua stat. vt nil amplius boni ei agere libeat.

Unde sicut Tullii libro de offi. dicit. In
 oibus negotiis pulchrum aggrediaris adhibe
 da e discretio. Considera ergo ne nimis ca
 pias. Na i puerijs. dicitur Qui nimis capit
 parum stringit. et pueri dicitur e on sub quo i vi
 ta deficias. Iuxta illud. Qui plus posse pu
 tat sua q natura ministrat. posse suu supas
 se min e p. Et appetit mundane fel
 citatis assilat dolori capitis. Hinc rone pe
 ne. Na sicut dolor capitis sic et felicitas p
 spiritalis no e sine pena. et co q qrit cu la
 bore. possidet cu timore amittit cu merore
 Et sicut Aug. i qda Eplo dicit. Prospera
 bunt mundi aspirare dnt. iocunditate falsa cer
 tum dolorem incertam voluptatem. duru
 laborem. timidam quietem rem plenam
 misericordiam. spem beatitudinis inanem.
 Secdo rone cae. Quia h dolor aliquado
 nascit ex calore aliqñ ex timore. Calor est
 nimie cupiditate ardor vel mali desiderij
 fervor: vñ dolor caput ex calore nascit. qñ
 mes desiderio rex spaliu ante cruciat. et
 talis ho clamare pt illud. iij. Reg. iij. La
 put meu dolco caput meu dolco. Torque
 tur eni mes caput vel si asqñ non possit
 qd appetit vel si aliqñ amittit qd diligit.
 Tumor at caput e elatio met. Vñ dolor
 caput ex timore nascit quoties ex abuda
 tia boni opis animo gloriatur. ps. Converteret
 dolor ei caput ei. Tertio rone cure.
 Na vt ille dolor caput curat opz pmo q
 morbi ma subtrahat. Materia nacz mu
 dane felicitat q appetitu deordinat spalia
 sut q duplr subtrahunt. Vno mo actu. i.
 du pauperib' erogant. alio mo ab ato du
 de eis no sollicitat. et vtroqz mo iordinato
 appetitui resistit: s; si dolor puenit ex calo
 re ad hoc o; q caput oleo rosaceo inungat
 qz hmoi oleu e frigidu et signat cruorem
 martyru. Et io du passioes scdz martyru
 legis i qb' marie ptept' mundi viguit quasi
 oleo rosaceo caput vngis s; aqñ oleu in
 tudas o; vt caput radas supflua rescedo
 et sic mam morbi destruis: et fometo frigi
 di olei fervore caloz repnis. Debes etiā
 estu fugē et vmbra q̄rere diuine p̄ticiōis

vt dicas cu. ps. Dñe de salua mee obli
 brassi sup caput meu i die belli. S; si fit
 dolor puenies ex timore: ruc o; oleo vio
 laced caput vngē vt possis dolore mitiga
 re tumor. Viola e hūilis herba q̄ du de
 terra nascit no pcal a terra p̄eritat se
 paratur. D leu q̄ hūilitat placat supbia me
 tis: s; caue ne oleu pedis ipinguet caput
 tuu. D leu peccator e blādimētū adulation
 nis: h aut oleu tumorē capitis no destruit
 s; nutrit. Vñ vidū est olco Salomonis
 vidēt oleu de capite tuo ne deficiat. S; x
 go. D leu de capite. i. charitas de mēte.

Capitulum. i.

Postolor p̄fectio et aliorū
 q̄ secuti sūt eos assilant late
 ri. Et n. pmisit xps q̄ erūt
 asseffores et colaterales sui i
 iudicio vt dicit glofa sup illud. ps. Cadent
 a latere tuo mille et c. et h similitudo apparē
 cōgrua triplici rone. Primo rone dis
 cretiōis. distinguit eni in corpe duplex lat
 tus. i. sinistrū et dextrū. Et q̄ distinctōe in
 tellig' duplex p̄fectio eoz vna quātū ad
 vitā p̄tē et h p̄tinet ad lat' sinistrū. Sini
 strum. n. lat' e qd clypeo munit qd gladio
 vel ense accingit qd pōderib' portādus sa
 biicit vñ et leua vocat a leuādō eo q̄ sit ap
 tius ad leuādū aliqd et portādū. Et h oia
 bñ p̄tēt Aps et eoz seq̄tib' qz ipi sen
 tū fidei fortiter tenuerūt. Ense vel gladio
 vbi dei fortiter pugnauerūt et tribulatio
 nū et labor et p̄secutorū onera lōganimi
 ter portauerūt. Est alia p̄fectio eoz quā
 tū ad statū glorie et ista significat p lat' de
 xtrū qd est poti' sinistrō. vñ dextera deivo
 catur vbi sūt portora bona. i. glorie. et ideo
 xps ibi dī sedē. Hāc duplicē p̄fectionem
 petiit p filijs mī filioz zebedi cū dixit
 dic vt sedeat bi duo filij mei vñ ad dexte
 rā tuā et ali' ad sinistrā: de q̄ tñ qz n̄ rectū
 itellectū hēant dixit xps. Mescit qd p̄ta
 tis et postea subdit. Sedē at ad dexteram
 vel ad sinistrā no est meū dare vob s; qb'
 paratū est a p̄re meo. Secdo rone p̄pō
 nis. Na p̄tes latēz q̄ dñr costē qz iterio

ra custodiūt pponunt et ossib' sūt. n. in co
 stis vt dicit Lōstā. iij. ossa septena et se
 ptena et vtroqz latere collocata. Septem
 ossa q̄ sūt in latere sinistro siue costē sunt
 septē p̄ntes. Latres theologice et quoz car
 dinales qbns in p̄nti vita Aps et eoz seq̄
 tes instituti et muniti fuerūt. Vel forte re
 p̄sentāt p̄fectionē septē donoz sp̄ritus
 sancti. S; septē costē in latere dextro si
 gnāt septē votes. Latres aīe q̄ sūt visio q̄
 succedit fidei ibefio q̄ succedit spei et frui
 tio q̄ succedit charitati. Et quoz erūt cor
 poris glorificati. Claritas q̄ r̄idet prudē
 tie subtilitas. i. sp̄salitas q̄ r̄idet iusticie.
 Erūt eni corpus sp̄uale totaliter subiectū
 sp̄ritui agilitas q̄ respōdet tēperātie im
 passibilitas q̄ r̄idet fortitudini. Tertio
 rone passionis: qz licz latus multipliciter
 patiat ex v̄rositate tamē ex ciboz multitu
 dine generata miro mō cōprimūt ita vt se
 pe homo moriat. Sic Quis sancti multa
 patiant aduersa tñ eis v̄tus superbie vel
 vaneglorie maxime est timēdus: qz maxi
 me sp̄uales viros infestat. Et dicit Ypo
 cras in p̄osticis. q̄ in acutis egrū iacere
 in latere et p̄cipue dextro bonū signū est.
 qz significatur q̄ loca vicina cordi no sūt
 oppulata: neqz malo mō oppressa: s; ad se
 dilata: sic bonū est signū iacere in latere
 sinistro in f̄sido vite actiue sed melius in
 dextro in f̄sido cōtēplatiue. Hego. ma
 gne sunt vite actiue merita sed cōtēplatio
 nis portora: vñ neqz auferrī vñqz marie
 ps dicit qz actiue vite opa cū corpore trā
 seunt. cōtēplatiue v̄o gaudia melius ex
 sine cōualescūt. Et similiter beat' Bern.
 hoc idē opinās dicit bonū acgrit gradum
 q̄ bene ministrauerit proximo forte melio
 rem qui bene vacauerit deo optimum at
 qui perfectus est in vtroqz.

Capitulum. x.

Auaricia assimilatur lepre.
 Primo rone corruptōis
 qz s; in lepra est vniuersalis
 humorū corruptio et infectio
 mēbroz: et similiter ex auari

cia et cupiditate oēs humores. i. affectiōes
 ale corrupunt. Leo papa in quoda sermo
 ne amore pecunie vilis est oīs affectio. et
 aia lucri cupida ē pro eriguo p̄re nō me
 ruit nullūqz est iusticie in illo corde vesti
 giū in quo sibi auaricia fecit habitaculu
 et hac oia ecclesie mēbra inficiunt s; laici
 clerici plati et subditi. Hierc. vi. A mino
 re vsqz ad maiorē a p̄bta vsqz ad sacer
 dotē oēs auaricie suadēt. Vñ Rabanus
 super Math. D pestis maligna auaritia
 semp bonis animis decetāda quē ille
 que incōcassuz dimittit: genus humanū
 cōfundit tu discipulū comitē xpi ab ap̄ta
 tu p̄cipitasti: tu milites custodieris sepul
 crū captiuasti. Mūgd nō bñ dicitur est pec
 unie obediūt oia. Eccl. x. Secūdo rō
 ne distinctiōis. Distinguit a medicis qua
 druplex cōiter lepra. Est. n. qda lepra q̄ di
 citur elephātia q̄ fit de melacolia inficē
 te sanguinē. Et dicit elephātia qz sicut ele
 phas diuersis distinctus est maculis. Sic
 et paties hāc sp̄m lepre diuersis maculis
 respergitur in cute siue in pelle. Ita ē ho
 mo auarus replet diuersis maculis. i. di
 uersis vitijs: qz vt dī. i. l. vi. Radix oi
 um maloz cupiditas. Dextros Rauēnas
 in quoda sermone. Maloz radix cupidi
 tas trāsgressiōis est mī: magistra nocen
 di et p̄ncipalīa iniquitat' auriga malicie.
 ficaria v̄nū. scditōis ongo. fouea scāda
 lozum. Et io ē Hego. dicit in .xx. libro
 Adora. Quod auaricia latenter orit i mē
 te s; p̄ctiōes peccatorū oium patenter p
 ducit in opatiōe. Secūda. spēs lepre di
 citur l. dōna q̄ fit de colera inficēte sangui
 nem: hec multū inficit oculos vñ p̄cipue
 cognoscit p depilationē supciliozum. Ita
 auaricia oculos inficit dū ea q̄ videt aua
 rus male cōcupiscit: vñ beatus Job. aua
 ricie cupiditate concupiscētia oculoꝝ vo
 cat: qz auarus inuisibilibus sp̄ritis sola vi
 sibilis q̄rit. ps. D culos suos statuerūt de
 clinare in terrā. qz. i. non intēdūt auari ne
 si ad terrena congrēda. Tertia spēs le
 pre dicit tyria siue sc̄pētina a tyro sc̄pē.

te qz sicut serpens ille facile deponit corinz ita q laborat hac lepra deponit cutē z cito putrefcit cutis z caro pp corruptionē fleu maris. **Huius** qdā signa sūt putrefactio giguaz z labioz. z raucedo vocē igrēssio extremitatū digitoz manuū z pedū z vnguiū casus. Sicut auaricia boies expoliat p rapinas carnes putrefacit p delicias qz multi auari postqz ditati sūt delicijs affluunt z voluptatibz putrefcūt. **Joel. i.** Cōpū truerūt iumēta. i. peccatores. rōne nō vīctes i stercore suo. i. tpoli lucro. de q apls. **Q**uia arbitroz vt stercorea vt xpm lucrafaciā. **Nā** post lucrū tpoliū putrefcūt turpitudine voluptatū: q putrefcūt i eis caro p vitū luxurie z gigue p vicijū gule sic pz i auaro illo diuine q epulabat qndic spēdi de. ad qd ē segf raucedo vocē z putredo labioz. i. turpilogā z stulticia vboz q i cō uiujs z delirijs solēt abūdare. **Nota** q auaricia expoliat p rapinā. putrefacit p inuidiā qz auari inuidēt alijs de lucris tpoli bus. **Prover. xiii.** Putredo ossiū inuidia. **Itē** auari mortētes expoliant i domo. putrefcūt i sepulchro. **Itē** i eis putrefcūt labia ne pficant pctā z igrōssant digiti vt nō restituat aliena. **Quarta** lepra ē q vocat allopicia. i. vulpina: qz sic allepidēs. i. vulpes hnt supcilia depilata. ita depilatur z hi q hāc patiunt leprā. **Qñ** cēt opoz tuna mulieribz q sibi ea depilat: qz tūc nō idigerēt ad depilādū ea ferreo istrumēto. **Et** hmoi leprosis facies itumescit. **Sic** in auaris diuitibz onit supciliū z tumor supbie p qd Apl. i. **Bi. vi.** diuitibz huius kecu li pēipe non alta sape zc. **Aug.** Difficile ē vt nō sit supbus q diues est. tolle superbi ani z diuitie nō nocebunt.

Capitulum xi.

Aditus iterior z perceptio vbi dei sūt d3 cē auditus corpis exteriori. **Nā** ad pfectiōez auditus corpis gncs sūt necessaria q suo mō re grunt ad auditū licrio

re. **C** Primū ē potētia senties. **Nā** aialis auditina. **Sic** qz qz sit iteri in aia vñ spūalis grē q faciat ipam aiam spūaliter sentire z auide pēipere q dñr. **Qñ** **Sic** dicit q nisi spūaliter auditoz corda iplēat ad aures corpoz vox docētū icallu so nat. **Formate. n.** vocē magri exteri pñr: s3 hāc ipumere iteri nō valēt. **Quia** igitur hec vñ deo est sicut vñ auditina ab aia. **Jo** dñr **Jo. viij.** Qui est ex deo verba dei audit. **C** Secundū istrumētū pueniēs h3 cō stātū ē qdā os petrosū siue cartilaginōsū qd ē pcauū sicū z durū. **Lōcanū** q dē ē vt sua pcauitate spm pūnet z acce. **Corrosiū** ē ne stupor ex subita z vehemēti allisidē spm ledat audibilē. z iō organi circularitate sonz pte pcepti spm audibilē nō reuerberat s3 deflectat. **Huius** ē est vt in eo mollior fiat acris collisio vt sic sonitus maior fiat. **Qñ** tympanū meliō rēso nat flāte bozea q ē vñ frigidus z sic qz flāte austro hāido atqz lēto: vt ait **Lōst.** **Sicut** ē iterior animus vt sit doctrine an dite efficaciter receptius opz primo q sit pcauus p hāilitatem. **Hugo** in omelia. **Q**uia domini ad cor dirigit cū sermo veritatis humiliter audif. **Itē** opz q sit tortuosus p ruminationē scz vt verbū receptū qd cibis mētis est nō subito transeat: sed diutius siue frequētius ruminet: vel reuoluat. **Illud** enī qd vadit p tortuosum meatū nō subito sed lēte z tractz girando pñrfit. **Sic** etiam verbū auditum non debet hō dimittere: s3 frequēter i corde conferre z reuolucere: sicut de beata virgine dicit. **Luce. iij.** qz conseruabat oia verba h conferēs in corde suo. **Itē** debet eē durus z sicus per retētiōē. **Nā** res dura z sicca melius retinet z custodit id qd recipit qz tenera z mollis. **Luce. xij.** Beati qui audiūt verbū dei z custodiūt illud. **Sed** fm **Aristo.** in libro de sensu ē sensu tū organū auditus est aer q cōtinēt intra aures inclusus in miringa. i. in quadā pellicula. z ille aer opz q sit firmus q si heret ppiūm motum vel sonū non pperet se

nunt exteriorē. **Sicut** pz in his quibus ex motu talis aeris tinnunt aures. **Sic** aia hominis debet doctrinā verbi recipere in interiori memoria z firmiter pēscire in ea. **Jo. xiii.** Si verba nica in vobis māserint zc. **Hugo** super **Ezech.** **Adulti** legūt z ab ipa lectione iciumi sūt. **Adulti** vocē pēdicatiōis audiūt s3 post vocem vacui recedūt. **Quoz** si vēter comedūt viscera nō replent. **Quia** z si mēte intellectū sacri verbi recipiūt obliuiscēdo z nō seruando q audiūt: hoc in cordis visceribus nō reponūt. **Itē** **Jo.** **Ad** auditōz obliuiosus fact. **Tertū** est necessariā mēdiū ornate sentatū descre. **Desert** enī sonus ad aurē fm **Constantina** hoc mō q duo nerui ab anteriori pte cerebri pcedētes in ossibus aurij infigunt p quos spiritus audibilis ad pēdita ossa defert qbus exteriori aer formāsoni velerēs imediate coniungit. **Qñ** aer pūssus illa ossa collidit z spūs in eis crissēs fm ppteratem existentis ibi aeris z nervos allidētis imutat qui sic immutatuz recurrens ad snā cellulā fantassica inuatiōē reppentat z sic auditum causat. **Sicut** igitur sonus rei corporalis defert ad aurem mediantē exteriori aere. **Ita** z formus doctrine spiritualis transfunditur ad audiētis intellectuz mediante exteriori doctore vt pēdicatore. **Qñ** **Apo.** dicit **Ro. x.** qz fides est ex auditu. z auditus p verbū dei. **Et** iō de apostolis pēdicatibz dñr in. **ps.** **In** oēm terram exiuit sonus eorum. **pro** pter qd qui vult impleri diuina sapiētia oportet q frequēter pēdicatiōes z scholās. **Prover. xv.** **Loz** sapiens querit doctrinam ppter quod ē dicit **Hugo** de sacro victore qz prudēs audiroz oēs libenter audit oia legit non scripturā: nō personaz non doctrinā spernit ab oibus indifferenter qd sibi deest. i. deesse videt querit. non quantū sciat: sed quantū ignozat confiderat. **Quartū** est anima intendens: qz cū anima itēta est circa vñ non bene intēdit ad aliud. **Qñ** sepe homo inten-

dens alijs campanā pulsantem non audit. **Sic** et verba dei homo iteriori auditu nō pēcipit nisi circa ea intentionē apponat. **Qñ** dñr est i pēdicatione nō d3 cogitare de alijs neqz debet intendere ad sonuz verborz tñ vñ ad ornatū s3 magis ad spūritualē sensū. cuius cōtrariū multi faciunt. **Qñ** **Seneca** in epistola. **Quidā** veniūt vt audiāt z non addiscant. **Sicut** in theatris voluptatis cā ad delectandas aures oratione vel voce vel fabulis ducuntur. **Ad** gnā partē auditoz videbis cui phie schola diuersozū ocij sit. **Nō** illud agunt vt aliqua illis vitia deponāt vt aliquam legem vite accipiāt q mozes suos crigat s3 vt oblectamēto aurij pfruant. **Aliqui** etiā cum pugilaribus veniūt nō vt res accipiant s3 verba q tā sine fructu alieno discunt q sine suo audiūt. **Quintū** est obiectum temperatū z proportionatū: qz auditus z vniuersaliter ois sensus in extremis cōtristat z in medijs delectatur. **Qñ** **ninius** fortis sonus corūptū z tollit auditū. **Et** iō dicit **Ambro.** in berame ron q incolē regionis illius vbi nilus fluius onit sunt auditū pūuati ppter nimisū strepitum ipsius fluij de mote cadentis. **Sic** doctrina spūalis d3 eē ppositionata auditoz capacitati. vt. fm qualitatē z capacitātē auditoz formet sermo doctozū. **Qñ** qbusdā adhuc rudibz. **Apo.** dicebat. **i. Cor. iij.** **Tanqz** pūulis in xpo lac vobis potū dedi nō escā. zc. **Itē** auditū verborz dei qñs eē debeat onidit ex ipis auribz. **Qñ** **Pro** qz ipse aures sp si apte: n. aliqz claudūt sic ipi oculi vt os: zc q onidit q bō ad audiēdū vba dei d3 esse sp pat. **Jac. i.** **Sit** ois hō veloz ad audiēdū. **Qñ** aurē s3 **Isid.** dñr ab hauridit vobis. **C** **Secūdo** qz aures sūt cartilaginee q duabz causis sūt necessarij. **Qñ** **Pro** pp defēsiōē. **Defēdit** n. ne qd nociuū dēcidat i auditū. **C** **Secūdo** pp iuuantē qz. vor pūssi aeris cuz ad cartilaginē venerit ibi fortis adunatur intra foramina audituz: z sic vniū melius pēcipit sonus. **Quod** ergo aures sūt

cartilaginose signat qd id qd homo audit ne postea p obliuione pdat: debz in carta scribere: sicut enim est ppter phidria me morie nihil scripture commendare: sicut Hiero. dicit Eccl. xlviii. Sapientia scribit in tpe vacuitatis. Tertio quoqz quia aures sunt pforate sz snt bec foramina sicut torcular trasuersa ne frigidus aer nimis cito intras interiores pniculos ledat r ne nociu aliqd accidat qd audituz impediatur: vt dicit Costa. In quo signat qd q verba dei audiunt dnt ea trasuertere meditando r recitado frequeter vel verba audita trasuertur q ea corde perscrutato discernunt r in effectu opis viterius ouertur. Vn Ber. dicit in quadā epistola qd auris bona r q libeter audit vtilia prude ter discernit audita: obedieter opat intel lecta. ps. In auditu aur' obediuit mibi. Quarto quoqz qd aures snt multipliciter passue. Na aliqn patitur ex apostematione r h spualiter accidit qn hō ex ali quo verbo relato vel iniuriose dicto cōcipit tra aliqū odiū vel rancorē. Tūc cni odiū cōceptū est vt apostema auris interioris. Aliqn vō auris patit ex vermium subintratione r hoc est qn ex aliqbz corruptis verbis subintrat tētardes r pcupiscentie carnalcs. sicut Apo. dicit qd corruptū patit mores bonos colloqa pua. Aliquā do vō patit ex humorū coadunatiōe: quā si aut corrupti humores ad aurē cōfluentes snt false opinionēs ex doctrinis hereticorū puae docētū generate. Aliqn vō patit auris ex mala nerui dispōne seu cōtractione r hoc est qn aliqz ex alicui⁹ verbis r suggestionib⁹ retrahit a bono faciēdo: qd retractio opis boni est vt qdā contractio nerui. Aliqn vō audit⁹ nō habetur ex defectu foraminis: sicut cū in puero pcreato natura instrumentū audit⁹ pforare neglexit qd vtiqz cō potuit. vel ppter nature defectiōne vel pp obediētā materie. Sic ēr aliqn deficit aliqz circa vbu dei: qd illud qd audit nō penetrat ad cor ei⁹ qd est vel ex defectu nali intellect⁹ scz qz non

intelligit qd audit: sicut dñs dixit discipulis ad huc rudib⁹. Ad arb. xv. Ad huc r vos sine intellectu estis. Vcl qz nō recipit ab affectu r volūtate obediēdi vel faciēdi: contra qd dī Ja. i. Estote factores vbi r non auditores tm fallētes volūtes. Quarto cui to qd aures hois snt pue. Na sic diē pbs in libro de gualib⁹. Ad iter oia aialia bz aures immobiles r veniozes sz ad audiēdū maxie efficaces: r h ē pp bōitatē ppleriōis. In quo qdē signat qd bō dz eē audiēdo firm⁹ r ger⁹ sic maria magdalena q sedebat sec⁹ pedes dñi r audiebat vbi illi us Lu. x. Et h signat aurū immobilitas: sz martha conuerso mouebat in mīstrado. Tercē significat in breuitate aurū q bōi delectabilis r cōpetēs ē nō plixata sz breuis doctrina: vnde p dicatorēs r lectioēs nō dnt eē lōge sz breues r succinctē q auditū delectēt r aiū nō grauet. Vn vō go de scō victorē in didascalico. li. v. dicit q lectio duob⁹ modis aio fastidiū igerere solet r affligere spū: r qūitate videlz si ob scurior sperit r qūitate si plixior exiterit. In vtroqz magno vti moderamie oꝝ ne qd ad refectionē qstū ē sumat ad susforatōes. Vel in eo qd bō bz aures breues sz efficaces signat qd ex paucis audit⁹ debz multa cōi: cerē: qz sic terra bona ex paucis semib⁹ plurima gramina pducit: sic sapiens ex paucis vbis audit⁹ plurimas sentētiās colligit pp qd in Drouer. dī q pauca vba sapientū sufficiunt.

Capitulu. xij.

Beatorū q snt i celo refectionē si ue satietas afflat cene sz illud Apo. xii. Beati q ad cenā nuptiarū agni cuius sit. Na i cena solēni cuiusmodi fuit illa quā fecit rex assuer⁹. Def. i. ista eē pauerit pmo tps rgruitas. Luc. xiiij. Adist seruū suū hora. i. rgrua cene dice i uitar⁹ vt ventrēt. Sic ad eternā refectionē sancti rgruo tpe aduocant. s. post famē r laborē sculi: post pondus diei r est⁹ Apo. xiiij. Amodo iā diē spūs vt regescat a la-

borib⁹ suis r. Et Jac. i. i. Ad esurient neqz sitient amp⁹ r. Et Secō loci amenitatis. sceli empirci Apo. ij. Cor. v. Scimus q si terrestris dom⁹ nra dissoluetur domū nō manufactā bēmus in celis: vū de illa amena regione celesti. dicit Ber. in sermone. O beata regio paradisi. o beā regio deliciarū ad quā suspiro de valle la chymax: vbi sapientia sine ignorātia vbi memoria sine obliuione: vbi intellect⁹ sine errore: vbi ratio sine obscuritate fulgebit. Vbi etiā sic diē Apo. fulget qd nō capit locus sonat: qd nō capit tps: olet qd nō spigit flatus sapit qd nō minuit edacitas be ret qd nō demellit satietas. Vbi quoqz sic idē Augo. dicit vbi dicit stulticia sapia Salomonis. ibi eēt deformitas pulchritudo ab salonis. ibi tarditas eēt velocitas azabel. ibi debilitat iudicare fortitudo Sālonis. ibi eēt mortalitas lōga vita matusalē. ibi paupertas eēt regnū Augusti. Vbi ēr vt idē Augo. dicit. nihil obest. nihil deest. nihil ex tra qd appetat. nihil in⁹ affluit qd fastidia tur. Tertio iuitatis hilaritas. s. xpi dicē tis. Venite ad me oēs q laboratis r onerati estis r ego reficiā vos. Ad arb. xj. Et iterū Lu. xiiij. Ego dispono vob sic dispo suit mibi p me⁹ regnū vt edat⁹ bibat⁹ su p mēta: r. Et de hac mēta siue cibo ad quā te tps iuitat loqf. Bern. in sermone quodā. O vere felix r gloriosa facietas. o sacrū cōmū. o desiderabiles epule. vbi nimirū anxietas nulla: nullū poterit eē fastidiū gnimo facietas sumā: r sumū mentis desideriu. De potu illi⁹ quoqz mēse loqf. Bre. in mora. dicēs cū ad ipz sōrem vite venerim⁹ erit nob delectabilis ipressa snt simul atqz facietas sz lōge aberit a snti necessitas lōge a facietate fastidiū: qz si tētel saturabimur r satiati sntem⁹. Et nota q hilaritas r leticia r gloria ipsi⁹ xpi iuitatis r rificiē dz eē nob maxie viderabil ita q sic Chrys. diē de reparatōe lapsi. Si q tūde oporteret nos tormēta pferre si ipaz gebēna puo tpe tolerare: p eo vt ipz vidē possemus in gloria veniēte r scōz ei⁹ nūc

ro sociari nō erit dignū pati oē qd triste ē mō: vt tāti boni tāteqz glorie principes bēremur. Quarto serculorū diuersitas. gaudiorū r pmoꝝ varietas. Na tot r tā ta snt ibi gaudia q oēs Arithmetici hū⁹ mūdi nō possent ea nūerare oēs. Sicut come tri nō possent mēsurare oēs. Sicut iomatici Rhetorici dialectici nō possent ea sermo nib⁹ explicare. Etenī nec ocul⁹ vidit nec i cor hois ascēdit q pparauit de⁹ diligētib⁹ se Ysa. xxxv. Gaudiu r leticia tenebūt r fugiet dolor r gemit⁹. Bre. in orne. Que lingua vel qd intellect⁹ cape sufficit: illa superne ciuitat⁹ quāta snt gaudia angelorū chorū iteresse cū beatissimis spiritib⁹ cōdi tois glorie assistere pntē dei vultū carne re r circūscriptū lumē videre nullo metu mort⁹ affici coruptōis ppetue mēri letari. Vbi q sic diē Ber. Gaudiu crū iusto i tus r extra gaudiu sursū atqz deorsū gaudiu circūcirca vbiqz gaudiu pleni. Et pnt h verba bēi Bern. sic intelligi q sancti gaud debunt in⁹. i. iura se de aie r corpis glorificatiōe r extra se de hominū r angelorū associatiōe sursū. s. sup se de dei visiōe: deorsū. s. infra se de celi r aliaz creaturaz corpali um pulchritudie. r circūcirca de oīz scnsu suū delectatōe r refectionē cū ipe. de⁹ oīum sensu spūaliū obiectū sit futur⁹: erit nāqz speculū visū: citbara auditū vī gustū bal samū olfactū flos tactū ibi erit cādor lucis estinalis amenitas vernalis abūntaria autūnalis reges hpmat. Erīt quoqz ibi r si nō respectu obiecti. i. dei beatificat⁹: snt respectu beatorū ipoz qdā distinctio r varietas pmoꝝ ppi quā dñs dixit Jo. xiiij. in domo patris mei māiōdes multe snt: vū Bre. dicit li. iiii. dialogorū. Si dispar retributio in illa beatitudine eterna nō eēt vna pot⁹ māsio qz multe eēt. Adulte ergo māiōdes snt in qb⁹ r si distincti bonorū ordines ppi meritoꝝ varioꝝ r fortius cōiter letent: vni tū denariū oēs laborantes accipiunt q in mult⁹ māiōib⁹ distinguuntur. qz vna est beatitudo quā illi per pūnt. r dispar retributiōis qūitas qz per

opa diversa cōsequitur. Quinto mini-
 strorum vbanitas s3 angeloz. **De b. j.**
De s sunt administratoz spūs in mini-
 steriū missi rē. Ministrāt enī nobis in b
 mūdo angeli: qz sicut dicit **1er.** Credi-
 mus sanctos angelos assistere orātib⁹ of-
 ferre deo vota r pces hominū. si sine dece-
 ptione leuari pias manus p̄p̄terit. **De**
de et **Isido.** dicit in li. de summo bono. q
 boni angeli ad ministeriū humane salu-
 tis deputati sūt vt cūctis administrēt mū-
 di r regant oia iussu dei. In alia aut vita
 saltē in b hominib⁹ ministrāt q animas
 sanctorū de corporib⁹ exētes ad illius ce-
 ne dulcedinē pducūt: qd p̄z cōp̄lo **Laza-**
ri. **Luz.** **vi.** factū est aut vt moxerēt medi-
 cus r portaret ab angelis in sinū **Abzac.**
De rñ. Tu si vis hēre ministeriū angelo-
 rum fuge cōsolatōes seculi r tērationibus
 resiste diaboli. **Sexto** discubēriū grata
 societas. s. beatorū cū angelis incorrupti-
 bili vita gaudētiū fm illud. Neqz nubēt
 neqz nubent: s3 erūt sicut angeli dei in ce-
 lo **Grego.** Intuere ectuz nō soluz ex ho-
 minibus s3 ex angelis atqz archangelis
 thronis r dñationib⁹ principatibus ac po-
 testatib⁹ cōuocati. **De** rege aut q horum
 medius refidet dicere vox nulla sufficeret
Effugit enī oēm sermonē atqz oēm sen-
 sum hūane mētis excedit decus illud illa
 pulchritudo. illa virtus. illa gloria. illa ma-
 gnificētia illa maiestas. **Et** dicit **et** **Pro-**
per de vita cōtēplatiua. Illa ciuitas q est
 angeloz sanctorū oium cōgregatiōe bea-
 ta meritū fulgētibus micat. Vbi eterna
 salus exuberat. veritas regnat. vbi neqz
 fallit quisqz neqz fallit: vñ nullus beatus
 eijct vbi nullus miser admittit. **Sep̄ti-**
mo instrumētōz iocūditali. melodia cāti
 coram. **Ysa.** **li.** **Audiet** in ea grarū actio r
 vox laudis. **Et** **Apoc.** **li.** **Et** vocē quā au-
 diuī quasi citbarēdoz citbarizatiū in ci-
 tharis suis rē. **De** in mora. In illa eter-
 na patria qñ iustozū mens in exultatione
 capit. lingua in cātico laudis eleuat **Aug-**
gu. **sup** **Job.** **ibi** bymnidici angeloz cho-

ri. sibi societas sup̄nozū cuiū ibi dulcis so-
 lenitas a peregrinatiōis burtristū labore
 rcedētiū. ibi festiuitas sine fine: eternitas
 sine labe. serenitas sine nube. **De** crano la-
 minariū copiositas s3 copozū gloriosozū
Marb. **li.** **Fulgebunt** iusti sicut sol rē.
Apoc. **li.** **Ciuitas** illa nō eget lumine so-
 lis neqz lune s3 claritas dei illuminabit il-
 lam. **Nono** cene diurnitas. i. eterni-
 tas bonozū. ps. in eternū exultabunt r
 habitabis in eis. **Et** n. eternitas s3. **Boc-**
ti. diurnitas sine fine r carēs omni ma-
 tabilitate s3 dei eternitas nō solū sine ca-
 ret. sed ē initio. **Decimo** genis suauitas
Ysa. **li.** **Sedebit** populus me⁹ in pleni-
 tudine pacis in tabernaculis fiducie. r in
 requie opulēta. **Vñ** in illa beata vita si-
 cut dicit. p̄sper de vita **Neplatiua** est certa
 securitas. securā trāgilitas. felix eternitas
 eterna felicitas vbi est amor p̄fect⁹. amor
 nullus. dies eternus. alacer mor⁹ r vnus
 oium spūs. **Itē** oium malozū immunitas
ps. **Nō** accedet ad te malū r flagellū rē:
Augu. **Quāta** erit ibi felicitas vbi nulluz
 erit malū. nullū latebit bonū vacabit dei
 laudib⁹ q erit oia i oib⁹. **Capitū. li.**

Charitas assimilatur dono
 p̄pter q̄noz. **Primo** qz
 dorū est onerū portatiuū:
 vñ dorū a duricia est dictū
 eo qz sit forte r durū ad on⁹
 portādū r durable ad diuī⁹ sustinendū
 vt dicit **Isido.** **Et** dorū cunis spissior r du-
 rior ē qz i ceter⁹ p̄tib⁹ aiat. **Dec** ar oia ope-
 rāt charitati s q **Apo.** **dic.** **li.** **Cor.** **li.** q ois
 suffert. s. onera p̄ xpo **Aug.** **Garcia** xpi q i
 firmurati quī ē leuis efficit charitatem. **Lati.**
viii. **Font** ē vt moys dilectō rē. **Et** iō dor-
 ū charitatē faciliū portat on⁹ tribulatiōis.
 vñ. ps. posui tribulatiōes i dorso nro. **Sed**
 nō q dorū i hoie ē vocat tergu cog illo
 resupini in terra iacem⁹ qd nullū aial fa-
 cit nisi bō. **Vñ** bruta in vētre aut in late-
 re iacēt. s3 bō resupinus dū tergo terre
 imberet oculos ad celū b3. q ē charitatis cō-
 ueniūt q ē terrena bñ dispētat p̄ actiua r

celestibus semp̄ intēdit p̄ vitā cōtēplatiua
 Ad primū enī boz inclināt amor pximi
 ad scādū dō facili⁹ erigit amor dei. vnde
Apo. **dic.** **Ep̄b.** **li.** **In** charitate radica-
 ti r sudati. vt possitis cōp̄hēdere cū oib⁹
 sanctis q sit latitudo lōgitudō sublimitas
 r p̄fūditas. **Est** enī charitatis sublimitas
 in altitudine cōtēplatiōis. **Est** dō charita-
 tis p̄fūdū in hūilitate actionis. **Sc̄do**
 qz dorū est oium alioz ossiū sudatiuum
 qz oia sudata sūt supra ipm sicut supra ca-
 ritam nauis. r sic charitas est sudamētū
 quoddā oium virtutū: p̄mus lapis hu-
 ius sudamēti est ip̄s: qz ip̄e exēplū r mā-
 data p̄mū attulit p̄fecte charitatē. **Vñ** di-
 cit b est p̄ceptū meū vt diligat⁹ inuicē rē.
Secūdo dō lapides bñ sudamēti fue-
 runt apostoli r p̄p̄ete etiā p̄ fidē xpi vētu-
 ri in sudamēto ecclesie collocati r sup̄ bos
 postea alioz fidelīū ecclesie fabrica est ere-
 cta. **Vñ** **Apo.** **dic.** **eis** **Ep̄b.** **li.** **Estis** ciues
 sanctorū r domestici dei sup̄edificati sup̄
 sudamētū apostolorū r p̄p̄etaz ip̄o sū-
 mo angulari lapide iesu. **Tertio** qz dor-
 ū est viscoz defensionū r optiūū. **Disce-**
ra fecē r turpitudinē cōtinētia sūt peccata
 q charitas op̄ire dicit in hoie penitēte. i.
Petri. **li.** **Charitas** operit multitudinem
 p̄cōz. **Prout.** **li.** **Vniuersa** delicta operit
 charitas. **Ip̄s** ē charitas p̄cā excusando
 r purgādo defendit apud iudiciū dei: vel
 ip̄a defendit viscera. i. interiores virtutes
 in qbus nutritiū anime cōtinēt ne a tē-
 tationib⁹ vel p̄secutionib⁹ ledant. **Grego.**
Charitas sancta cor pacificat r mentem
 in tētatōib⁹ corroborat **Ho.** **iter.** **li.** **Apoc.**
vi. **Nullū** p̄mittit de⁹ cadere q ei fuit dō
 amore. **Quarto** quoqz qz dorū ē mul-
 taz lesionū susceptiū. Dorū. n. patit ver-
 berationē r excoziationem r multa alia
 mala. **Sic** sancti p̄pter dilectionē dei r p̄-
 rimi sustinuerūt r excoziationē sicut patz
 de bō **Bartho.** **apostolo** r **Abba** s3 illō.
Alij ludibz: r **Abba** **expti** **De b.** **li.** **r** mul-
 ta alia mala vt **Isid.** **ibidē** r mīta ē ex cha-
 ritate p̄ alioz peccatis sustinēt. **ps.** **Su-**

pra dorū meū fabricauerūt peccatores.
Itē charitas assimilāt sensui tact⁹ p̄p̄
 v. **Primo** rōne organi. **Nā** organū ta-
 ctus sic dicit p̄b sc̄do li. de aia nō est ca-
 ro qz in nullo sensu pōt fieri sensatio si tā-
 gatur organuz: vt si qd aliqz corp⁹ ponat
 albus in superficie oculi nō videt⁹: s3 tact⁹ sen-
 tit sensibilia posita supra carnē: r iō caro
 nō est organuz tact⁹: r idcirco sic **Ari.** **di-**
cit in libro de sensu r sensato organuz sen-
 sus tact⁹ est aliqz intrinsecū circa cor: orga-
 nū enī tact⁹: r si nō possit eē a q̄litate r tā-
 gibilib⁹ totaliter denudatū. p̄pterea quā
 bñ dī q̄litates sūt elemētōz: r qd ip̄m or-
 ganū cōponit⁹: opz ip̄m esse mediū ip̄a-
 tum vt sit in potētia ad obiecta tā gabilia: si
 cut mediū ab aia. **Vñ** quāto aial b3 ople-
 rionē magis reducā ad mediū tāto ē me-
 lioriz tact⁹. opz ergo q organū tactus: sit
 multū terrefre qz terra min⁹ ter elemēta
 b3 de virtute actius et opz q sit positū in
 loco calidissimo circa cor et cui⁹ caliditate
 terre frigiditas ad tēperie reducat. **Sic** q
 organum r principiū tactus nō est caro s3
 aliquid circa cor: cui⁹ signū est. qz si lesio
 accidat in locis circa cor est maxime do-
 lorosa. **Sic** etiā amor charitatis nō est
 amor carnalis. sed spiritalis in corde ra-
 dicatus fm illud **Deu.** **vi.** **Diliges** domi-
 num deū tuum ex toto corde tuo. **Vnde**
 circa cor videt esse proprium organum
 charitatis: p̄pter qd dicit **Apo.** **Ro.** **v.**
 q charitas dei diffusa est in cordib⁹ nris
 p̄ spiritū sanctum q datus est nobis **Aug.**
Nō aut carnalis: s3 spūalis inter vos d3
 esse dilectio: ergo organū spūalis amoris
 nō caro ē s3 cor. **Sc̄do** rōne mediij. **De**
dūm enī in sensu tact⁹ vt dicit p̄b in lib.
 de aia est duplex vnū intrinsecū r cōnatu-
 rale s3 caro. **Aliud** extraneum r acciden-
 tale s3 aer r aqua. **Nam** ea que se tan-
 gunt in aqua tangunt se mediante aqua
 qz illud quod est in aqua oportet esse hu-
 mecratum. **Et** illa humiditas cum sit q̄l-
 itas aque non pōt eē sine suo fabrico qd
 est aqua. **Et** sile est. de bis qui se tangunt

in aere cū ē aer sit hūidus. sed magis la-
tet nos de aere q̄ de aqua q̄ sit medium
ppter hoc q̄ cōtinue sum⁹ in aere. Et iō
iperceptibiliter inheret nobis. Sicut etiā
de aqua later aialia q̄ sunt in aq̄ q̄. nō p̄
cipiant aquā q̄ est inter ipsa z corpora tāgē-
tia. Et tē magis later de aere q̄ subtilior
est z min⁹ sensu pceptibilis. Sicut in amo-
re charitatis diuinc mediū s. naturale z
intrinsicū est caro z hūanitas a dō dei
assūpra: q̄ per incarnati vbi mysteriū no-
ua mētis nre oculis lux diuine claritatis
insulsa: vt dū visibiliter deū cognoscimus
p̄ hanc in inuisibiliū amorem repiamur
vt. **Sic** in pfatioe dicit. **Vñ** hortat **Augu.**
in libro de carbezjādis rudib⁹ dicens
Amā amozē illius q̄ amozē tui amozē de
scēdit in vterū **Virginis** z ibi amozē summ
amozē tuo copulauit: hūiliādo se sublimā
do te cōiūgēdo lumē sue eternitatis limo-
tue mortalitatis. **Propter** h̄ **Bern.** super
Lanti. dicit. q̄d gequid blandis de carne
ppria vel aliena sacrosancte carnis chri-
sti amozē postponere debem⁹. Et fm̄ eun-
dē **Ber.** ipsa carne sua mediāte xps dile-
xit nos sapiēter fornter z dulciter. **Dulci-**
ter: q̄ carnes induit: sapiēter q̄ vicia car-
nis: q̄ caruit: fornter: q̄ in ea mortē susti-
nuit. Sed quasi mediū extraneū est pri-
mus vel alie creature visibiles q̄bus me-
diātib⁹ ducimur ad diuine bonitatis no-
ticiā z amozē. **Vñ** **Augu.** in libro cōfessio-
num dicit. **Celū** z terra z oia q̄ in eis sunt
ecce mihi vndiqz dicūt vt amē te de neqz
cessant dicere oibus ita vt inexcusabiles
sūt. **Intellige** p̄ aquā grossiorē creaturaz
corpale visibile. **Per** aerē subtiliorē z im-
perceptibile quibus oibus mediātib⁹ in dei
amozē manuducimur. **Et** tertio rōne in-
strumētū q̄ licet tactus fiat p̄ quodlibz mē-
brū corpis tū inter oia membra exteriora
man⁹ vidēt ppria instrumēta ad palpā-
dū z tāgēndū quas nā tēperatas hac rō-
ne. cōposuit. vt calida z frigida facit sen-
tiet. Et sūt cōcaue z neruose z tēperate.
Cōcaue vt melius tangēda p̄cipiāt z te-

nēda fortius teneant neruose vt sint for-
tiores z vt ibi viget sensibilitas: q̄ omne
neruosa sensibile est. **Tēperate** vō fuerūt
vt a re qualibet facit imitent. **Sicut** er-
go sensus tact⁹ viget in manib⁹. ita amoz
charitatis in opibus: manibus. n. p̄cipue
nos operamur. **Jo. iij.** **Nō** diligam⁹ vō
bo neqz lingua s̄z ope. **Bregio.** **Nunc** ē
amoz dei ociosus: opaf. n. magna si est. si
aūt opari desinit iā amoz nō est. Sed at-
tende quales sunt man⁹. **Loga** charitatis
q̄ cōcaue ad opandū hūiliter neruose ad
opandū fortiter z t̄pate ad opandū dele-
ctabilis: q̄ t̄pate delectat. extrema vō cō-
turbat. **Quarto** rōne subiecti. q̄. s. sen-
sus tact⁹ vt esse subiectū z fundamētū oī-
um alioz sensuū sine quo nō inest aialib⁹
aligs sensus s̄z nō cōuerfo. **Vñ** sensus
tact⁹ de necessitate inest oibus aialibus
sine quo nullū animal esse potest vt p̄bat
p̄s in. iij. li. de aia. **Alij** aūt sensus nō in-
sunt de necessitate. s̄z sūt de hūi eē. **Neqz**
est iustātia de gustu q̄nis nullū aial possit
viuere sine alimēto: q̄ gustus p̄t sulce-
ptius est alimēti est qdā tact⁹: p̄t ar di-
stinguit a tactu sic est discreti⁹ sapoz q̄ sa-
cium alimētū delectabile vel triste vt ac-
cipiatur facili⁹ vel rehuet. **Sicut** ergo ta-
ctus est alioz sensuū fundamētū ita vt nul-
lus sine eo eē possit. **Sic** quoqz z charitat
ē oīuz vtrūqz forma z cōplemētū. ita vt si
ne ea nulla vera vō z p̄fecta eē possit. **Et**
iō **Apō.** dicit vt supra allegatū est in cha-
ritate radicati z fūdati. **Bregio.** **Vñ** mul-
ti arboris rami ex vna radice prodeūt. sic
multe vtrūqz ex vna charitate generant
nec h̄z aliqd viriditatis ram⁹ boni opis si
nō manet in radice charitatis. **Quinto**
rōne obiecti. **Est** enī tact⁹ discreti⁹ z p̄e-
pti⁹ q̄ntatū tāgētib⁹: q̄ntitates at tāgētib⁹
sūt calidū frigidū hūidū z siccū dux z mol-
le z qdā hūidū vt graue z leue acutū z be-
bel z filia: q̄ et oia adaptat charitatē q̄ fac-
toiez calidū z frigidū calidū circa spūalia
z frigidū circa t̄palia hūidū z lachrymo-
sū p̄pācēdo siccū abstīnēdo. dux ad tolle-

radū mollē ad p̄cēdā graue z maturum
in moribus leuē z p̄p̄tū z velocē in opi-
bus vel graue in corpiēdo. **Leuē.** i. velocē
in obediēdo: vel q̄ amoz oia facit leuia z
facilia. **Et** acutū in cōtēplando z bebe-
tē in malignādo. **Plēct** enim amicus de
alijs malignari. **Lozimb.** xij. **Charitas**
non cogitat malum.

Capitulum. xiiij.

Cibo spūali q̄r nutriēd⁹ sit
spūs: oñdū c̄repto stoma-
chi. **Et** p̄cio q̄ stomachus
ē cibo recepti⁹. **Vñ** sto-
machus grece d̄r os lati-
ne eo q̄ sit hostiū v̄tris ad cibū recipien-
dū vt dicit **Hydro.** **Est** et stomach⁹ figure
rotundē fact⁹ vt cibuz recipiat quātrāt am-
pliozis. **Stomach⁹** at. hūan⁹ in supiozi p̄e-
est frict⁹ in iferioz latus: z h̄ necessariuz
fuit. **Nā** cū hō inter cetera aialia sit cre-
tus ab eius sp̄ ad inferiora descēdit z iō
p̄uilit fuit iferioz latus vt in ea cibi pos-
sit recipi multitudo q̄ oia oñdū stoma-
chi esse receptaculū ciboꝝ. **Sic** hō spūali
cibū siue spūalis doctrine. de quo **Math.**
iij. **Nō** in solo pane viuūt hō s̄z in. oī ver-
bo q̄ p̄cedit de ore dei: siue lachrymose
penitētie de quo. p̄s. **Libabis** nos pane la-
chrymaz: siue celestis obediētie. de q̄ **Jo.**
iij. **Deus** cibus est vt faciā volūtātē ei⁹
q̄ misit me vō diligēter suscipere primum
cū p̄dicat. scdm̄ cū inspirat. t̄rtiū cū ipe-
tratur. **Actus.** ar. **Cū** accepisset cibū p̄for-
tatus est. **Et** scdo stomach⁹ est retēti⁹ ci-
boꝝ. **Et** hinc est q̄ stomachus interi⁹ est fa-
ctus asper z villosus vt cibū meli⁹ retine-
re possit. **Nā** si esset lubricus zin suplicē
plari⁹: cib⁹ ab eo recederet idigestus. **Sic**
aia spūalis cibi nō solū receptiua esse de-
bet s̄z etiā retētina z p̄cipue cibi sacre do-
ctrine. i. verboꝝ dei q̄ nō solū recipi debēt
ad audiētiā vel intelligētiā. s̄z etiā retineri
p̄ memoria. **Jo. xv.** **Si** verba mea in vo-
bis māserint zc. **Bre.** i. omel. **Verba** dei
q̄ aure p̄cipis mēte retinere. **Lib⁹** enī mē-
tis sermo dei est. **Et** q̄i recept⁹ cib⁹ stoma-

cho lāguēte reijcit q̄n sermo audit⁹ in vē-
tre memorie nō retinet: s̄z q̄sqz alimenta
nō retinet huius p̄fecto vita desperatur.
Et tēne ergo mort⁹ periculo sormidate si
vba virē z alimēta iusticie q̄ aure p̄cipi-
tis in memoria non retinetis. **Et** tertio
quoqz stomachus est ciboꝝ digestissimus.
Vñ stomach⁹ fact⁹ est in sūdo carnosus.
vt cōfortet in eo digestio. **Laro** enī est cu-
lida z hūida ex q̄bus qualitatib⁹ marie di-
gestio p̄fortat. **Per** digestiōē aūt corpa-
lem nutritiū trāsmutat z alterat et effi-
citur sile nutritio. **Vnde** alimētū qd̄ in
p̄ncipio digestiōis est dissimile in sine oī-
um digestiōnū efficiat sile nutritio vt dicit
p̄s. ij. de aia. **Sz** de cibo spūali ē cōuer-
so q̄ nō trāsmutat verbū dei in mētē. s̄z
poti⁹ mēs in s̄tūdine vbi. **Interdū.** n. v
bū est dissile z hūi mētē. **Nā** vbi hūilita-
tis mētē supbe p̄tā mētē lurriose vbiuz
chastitat⁹: z mētē crudeli verbi pietat⁹: q̄n
ergo verbū auditū est tāce efficacie vt pos-
sit mētē alterare z ad se conuertere puta vt
mens supba efficiat hūilis luxuriosa casta
crudelis pietat⁹ digestio verbi facta ē. **Et**
ad digōnē hāc licz similitudine alia hōta-
tur. dñs dicit **Math.** v. **Esto** p̄sentis ad-
uersario tuo zc. **Aduersari⁹.** n. iste vt **Augu.**
exponit sermo diuin⁹ est. y p̄cōzi aduer-
satur p̄m̄ p̄hibēdo vel iustitiā suadēdo si-
ue p̄cipiēdo. **Cui** p̄cōzi p̄sentire vō z obedi-
re si nō vult in eternū p̄ire. **Notādū** ē q̄
sicut digō corpalis cibi fit mediāte calore
nālī p̄p̄i qd̄ p̄s dicit in. iij. **metheoz:** oīuz
q̄ digestio est p̄pletio hūidi a p̄prio nālī
calore facta ex p̄taciōtib⁹ passiōib⁹ q̄
s̄z sūt in ipō hūido. **Sic** digestio siue trā-
mutatio spūalis ipsi⁹ animi fit mediante
amozē ipsi⁹ verbi audit⁹: q̄ nisi hō afficiat
ad ea q̄ audit nō trāsmutat ab eis. **Ver-**
ba enī q̄ nō placent animū nō mouent: z
iō dicit **Augu.** in li. de fide xp̄iana q̄ do-
ctor agere id vō vt nō solū intelligat ver-
bū verū etiā vt libet z obediēter audia-
tur. **Et** t̄z stomachus ab epate circūdat
vt ad ciboꝝ digestiōē ei maior copia ca-

defessione animi. qz dñ seruēt i ipso alo cogitationes bone nō igredunt i ipuz cogitationes prauē. **Dñ** In b. Cassianus coll. ij. Incipiam⁹ bonas cogitationes diligere ⁊ stati ab illis q̄ male sūt dignabit nos dñs liberare. Quasi at fumi capillos nutriētes ⁊ canisantes sūt exterior⁹ sensuū receptiones. qz de his q̄ sensib⁹ recipiunt interior⁹ cogitationes formant. vñ fm modū fumi ē qualitas capilli. Quia fm ordinatiōez vel deordinatiōez exterior⁹ sensuū sequit ordinationo vel deordinatio cogitationū ppter qd dñ Job. xxxi. Depigi sed⁹ cū ocul meis vt ne cogitare qdē de yagine. **Tercio** qz capilli sūt multipliciter passiu. Nā capilli icidunt. vñ cesaries capilloz a cedere ē di ca q̄ solū viroz co q̄ viro tondu decēs est s̄ mulieri ē idecēs. **Tercio** capilli discrimant vñ dicunt crines muliez qz vittis discriminant. sicut dicit Jsid. **Tercio** capilli de caluant sc̄z deficiēte hūore pingui q̄ nutriunt capilla. Esti hūor talis non deficit sed cum hūor ali⁹ iscit vel ipedit nō caluities simplicit̄ dñ s̄ est qdā caluities specialis que ē alopiia vocat a medicis. i q̄ nutrimento corrupto capilloz ggeriel euanescent. **Tercio** capilli dealbant sc̄z cū canescunt. **Hec** omnia gneriūt cogitationib⁹ nostris que aliqñ sūt supflue ⁊ tūc sūt precidende. **Dñ** Bre. li. v. **Doral.** Magno studio supflue cogitationes apurande sūt. s̄z tamen amputari fundit⁹ nequa q̄ possant. sp̄ emi caro supflua generat q̄ spiritus sanct⁹ ferro sollicitudinis abscondat. Aliqñ No cogitationes nre sūt dubie vel iordiate ⁊ tūc si discernināde. i. diligenti discernēde ⁊ pponēde. Et hoc fit qñ hō ad mētē suā p rōnis itutū redit. Quia sicut dicit Bre. in. **Dor.** Si a domo mētis ad momētū rō discedat. quasi abscere dñā cogitationū se clamoz velut garrula ancilaz turba multiplicat. vt at rō ad mētē redierit mor p̄fusio tumultuosa ggerit ⁊ quasi acille se ad inuictū op⁹ tacite repiunt. dñ cogitationes p̄m cur⁹ p̄p̄ris ad vilitatē subdūtur. Aliqñ sūt omnino prauē ⁊ uocit. ⁊ tūc

sūt penit⁹ dealbande. i. totaliter ⁊ a radice. i. a principio euellēde. Ita. i. Auferte malū cogitationūz vestraz etc. **Dñ** Hiero. i. epla ad demetriādē dicit. Est tunissimū atqz pfectū vt assoeciat anim⁹ solliciti sp̄ ⁊ puigili cura ac custodia discernere cogitationes suas. ⁊ ad primūz animi motū p̄bare vel improbare qz cogitat. vt vñ bonas cogitationes atar vt stati malas extinguat. **Hic** nāqz sda est boni ⁊ origo peccadi. ibi maxime oportz obseruare peccatū vbi nasci solet statimqz ad p̄mā tēnatiōis faciem ⁊ malū anteqz crelcat refrigere dū adhuc est i cogitatioe. Aliqñ No sūt nigre ⁊ fede ⁊ tūc sūt per penitētiā dealbande. **Idē.** Lanabis me ⁊ sup nūc dealbabor. Nam penitētie ardor qñ capit capillos dealbat. dū mētis cogitationes purificat. **Bre.** dicit. xiiij. li. **Doral.** q̄ electoz mētēs si q̄ in le carnales cogitationes inueniūt penitētie ardore p̄sumunt. nec cogitationes suas dilatari carnali volupate p̄mittit qz colemetipos iudicātes subtili⁹ serunt. qno di strictū iudicē p̄stolant vicinū. **Vel** et alia ratione dealbat penitētia caput mētis. vide licet qz ardore libidinis frigefacit ⁊ sic fumosas ⁊ norias carnales cogitationes repellit. Nā albedo canicie fm **L. dñ.** accidit ex nimia ifrigidatione nutrimentalis hūori qui materia capilloz existit. Nā p̄legmatis frigidū būidūqz dominiū canicie ē generatiuū. Ex funno. n. albo ⁊ frigido efficitur albi tā capilli q̄ pili. Et hinc ē et fm. **Arist.** q̄ capilli tepoz citi⁹ canescunt q̄ ali⁹ ppter hūoris paucitatē ⁊ ossiū frigiditatē. **Dñ** p̄nia hūore nutrimentale ifrigidari facit dū minuit ⁊ ita canicie mētis. honestē iducit. **Potest** et dci q̄ canicies defignat etatimaturatiōez libidinis extictiōez vicioz pueriliū mortificationēz. vite p̄sentis. ⁊ future istatē inouatiōez. **L. capit. xvi.**

Qntēplatio assiat sōno. **Dñ** mo qz sōn⁹ calitiū p̄tū gērat. i. sc̄s hūre ⁊ motūe. **Quē** sc̄t. n. **Est** i sōno ab exteriorib⁹ imutatiōib⁹ sensibilū ⁊ corp⁹

mobilitat. **Sist** p̄tēplatio vita requirit qe tē ab exteriorib⁹ morib⁹ ⁊ actionib⁹. **Vnde** Beda i qdā. **D** meli. dicit qz p̄tēplatio vita ē ab omni exteriori actione gescere. ⁊ solli desidero p̄doto ibere. **Dñ** Adaria p̄ quā p̄tēplatio vita designat describit qeta sedens ⁊ a corporali ministerio vacans **Luce. x.** **Sed** qz sōn⁹ ē naturalū viriū cōfortatiū. **Dñ** fm **Idē** sōn⁹ ē ges aia liū vtutū cū itēsiōe naturalū. **Naturalis** emi vtus i sōno forti⁹ operat. **Dñ** i domitente vir⁹ digestiō itēdit tū ppter reuocatiōez calorū ad itiora tūz qz aia gescit ab actionib⁹ sc̄s hūre ⁊ motiue potētie. ⁊ iō vebemēt⁹ opaf **Idē** naturalis. **Sist** i cōtēplatione cū aia retrahit ab exterioribus occupatiōib⁹ vigor mētē ad itiora reducit. **Dñ** vis rōnalis q̄ ē naturalis ⁊ p̄zia vtus hominis forti⁹ opaf ⁊ affectiua vebemēt⁹ istānat. ⁊ itellectiua alti⁹ cleuatur fm illud. **Bre. in.** **Sed**bit solitari⁹ ⁊ facebit ⁊ leuabit se supra se. **Tercio** qz sōn⁹ ē sp̄s restauratiū. **Dicit.** n. **Aui.** qz sōn⁹ est redit⁹ spirit⁹ ab ifrumēt⁹ sensuū cū p̄ofūdatione vt digrat nutriēs vt patz i sōno se exercitātū i qb⁹ sōn⁹ ē p̄fūd⁹ p̄opter supfluitatē resolūtiōis sp̄s. **Natura** emi desideras additionē ⁊ restauratiōem in substātia sp̄s p̄fūdāt ipsū i interiorib⁹ ⁊ facit ipsū latere ab exteriorib⁹. vñ s̄i eis p̄fūdior ⁊ lōgior sōn⁹ ⁊ sic dormiūt qui per medicinā cuacuati sūt. **Nā** dū purgantur plurimū i talib⁹ de substātia sp̄s cū supfluitate dissoluit. s̄z p sōnū sp̄s repant ⁊ sue vtuti reddunt vt dicit **Aui.** **Sic** emi seruo: sp̄s q̄ p peccata et venialia facit sepe miquit. p̄ p̄fūditatē sōmni. i. p cōtēplatiōez itimā recrefat ⁊ repaf. **Quar** to qz sōn⁹ ē et exteriorū p̄tū corpis ifrigidatiū. **Nā** fm **Idē** in li. de sōno ⁊ vigilia. **Calor** naturalis alit se h̄z i vigilate q̄ in dormiēte. qz i vigilate p̄cedit ab iteriorib⁹ ad exteriora. s̄z i dormiēte ecōtrario retrahit ab exteriorib⁹ ad itiora sc̄z ad stomachū ⁊ p̄tes illas. **Et** iō exteriora corpis remanēt frigida ⁊ ppter hoc idigs

hō magis cooperiri dormiēs q̄ vigilans **Sist** ⁊ tēplatio reuocat hoies ad se ipsū ⁊ i flāmat ipz circa cordis iteriora. i. circa spūalia s̄z illud. **In** meditatiōe mea exardescet ignis. s̄z frigefac cū circa extiora. i. circa tpa lia vt n̄ curz b̄ cif neqz diligit ca. **Quito** qz sōn⁹ ē hūoz reparatiū ⁊ clarificatiū. **Nā** si sōm⁹ sit moderat⁹ cib⁹ bñ digerit corp⁹ ipigual. calor natural⁹ augmētat. hūores repant ⁊ oēs clarificant. **Sic** et p̄ p̄tēplatiōez sobriā ⁊ discretā q̄ nō p̄ q̄ itū sapere q̄ opoz. **Ab** fidei ⁊ spūal⁹ doctrine bñ intrisec⁹ gubernat ⁊ opaf. mēs deuotiōe impigual calor ⁊ charitas augmētant. ⁊ bu mozes. i. affectiōes ⁊ cogitatiōes iterioroz repant ⁊ clarificant. **Dñ** ipē ē sōm⁹ de q̄. **Eccl. xxxi.** **Sōm⁹** sanitat i boine parco. **Sexto** qz sōm⁹ ē vtutū vnitū. qz vir⁹ i vigilia dispfa i sōno vnit⁹ dū ad ista reuocat i corpe dormiēt. **vt** **Aui.** dicit. **Sic** aia p̄tēplatiō tota ad se ipā ⁊ i se ipā recolligit ⁊ vnit⁹ ⁊ iō circa spūalia forti⁹ repit. **Dñ** dñs de p̄tēplatio vita loquēs dixit **Martbe** **Luz.** **Porro** vnū ē necessariū etc. **Septimo** qz sōm⁹ ē egrotatiū alleuiatiū. **Nā** ifirmo si sōm⁹ i q̄ tate fuerit tpat⁹ egrotū aleuiat ⁊ futurā viciozā oītra morbū anūciat. **Qui** at fortif tērat qdāmo ifirmat tal si vult alleniari ⁊ sanari det se oīoni ⁊ p̄tēplatiōi qz maxime p̄ hāc victoriā obrinebit. **In** h⁹ figura de **Lazaro** ifirmato discipuli dixerunt xpo. **Dñ** si dormit salu⁹ erit. **Tercio** p̄templatio assiat visioni corpali. **Nā** vt colligitur ex. iij. li. **P̄spectiue** ad vidiōez corpale requirunt. **vij.** **Primo** ē sanitas fine bona dispositiō organi visuali. i. oculoꝝz. **Quasi** at duo oculi aīne sunt intellectus ⁊ volūtas. **Oculus** igitur intellectus tunc est sanus quando est ab erroib⁹ mundus sed oculus affect⁹ seu voluntatis tūc est in columnis quando est a rerum temporalū inordinatis cupiditatib⁹ immunis. **vt** dicit **Aug.** **Drac** qz ego puritas est necessaria deum cōtemplari volentibus. **propter** qz dicit **Mat. v.** **Beati** mūdo corde quoniā

ipsi deū videbūt. Et qz vtrūqz oclm si-
des purificat. sicut ab erroribz et affe-
ctū a cupiditatibz vñ. Actu. xv. dixit petr⁹
fide purificas corda eoz. id fides necessaria
ē ad deum cōtēplandum. sicut oclorū
sanitas et puritas ad videndum propter qz
Aug. dicit qz hūane mētis acies inualida
in tā excellēti luce nō figit nisi p̄us p̄ insti-
tā fidei mūdetur. C. Secundū ē oppositio
visibil. ēca visū. S3 nō. qz qñ res visa dire-
cte opponit visui tunc spēs illi rei venit
sup lineas rectas cadētes in cētrū oculi. q̄
linee omnes directe a singul' p̄tibz rei fa-
ciūt vñā pyramidē cur' con' est in pupilla
et bassis in re visa. ex quo p3 qz talis pyra-
mis ex parte rei in se h3 latitudinē. ex pte
No oculi arctitudinē. Sic ē qñ diuina et
eterna aī oculis mētē cōtēplando dedu-
cim⁹ qz ea. put sunt i se ipsis cape neqm⁹
s3 de eoz magnitudine modicū qd attingi
m⁹ qñ eoz latitudo in ocul nostris. qdāmō
coartatur. qz quantū in se maxima sint
nos tamē p3 capim⁹. Vñ dictū ē. Adoy
si Erod. xxxiiij. Posteriora mea videbis
faciē at meam videre non poteris. In vi-
sione. n. facie noticia ē pfecta i visidē No
posterior. noticia accipit modica et usua.
C. Tē videm⁹ omniū qz tria genera vis-
bilū visui opponunt sc3 lumina. et specula.
et corpa colorata. Lumina igit sūt spirita-
les nature. spectra diuine scripture. corpa
colorata corpales creature. Et circa hcc
vlat sanctorū cōtēplatio sc3. vel circa spūa-
les naturas. vñ circa diuinas scripturas vñ
circa corpales et visibiles creaturas. ppre-
rea qz invisibilia dei a creatura mūdi p ea
que facta sūt intellecta aspiciuntur. Ro. i.
Tertiu ē distantia pportionalis. Nam si
res poneret sup oculū non videret. Esti ni-
mis est; a lōge nullo mō videret aut male
oportz igit qz a visu distet fm aliqz p-
portioez. intra qz nō equaliter s3 magis. et
min⁹ videt fm modū distātie. Sūt at re-
bz diuinis quozūdā oculi pping et vicini
sc3 beatorū. Et id isti clare et apre illa spi-
ciūt. quozūdā No valde remotū sicut oculi

vānatoz. In cui⁹ signū dicit Lu. xvi. de vi-
uite dānato. eleuas oculos sc3 mētē cū esset
in tormentis vidit Abrazā a lōge et Lazaru
in sinu ei⁹. Vñ tales de gloria dei et bea-
toz quali nihil vñ paz videt. qz damnari
gloriā beatorū vñqz ad diē iudicij. videt nō
distincte s3 p̄fule sicut illud qd a remotis
videt. Nō enī cognoscūt qñs eozū gloria
sit. s3 solū cognoscūt eos esse i gloria qua-
dā iertimabili. et ex hoc torquent. tū ppter
invidiā. tū qz ipi talē gloriā amiserūt. s3
post diē iudicij vino beatorū visione p̄ua
bunt. fm illud. Tollat impi⁹ ne videat glo-
riam. Quozūdā No oculi vt vatoz p̄im
sūt distantes p̄i optopinquātes. qz licz vi-
stant p natura p̄optopinquātes tamē p gratiā.
Et id ipi diuina magis. vñ min⁹ cōtēpla-
do p̄cipiūt. fm qz p gratiā magis vñ min⁹
cleuant. fm illud. Ista. h. Ecce intelliget ser-
u⁹ me⁹ exaltabit et eleuabit. et sublimis erit
valde. S. portz ergo vt p3 ex dicit qz et qd
videt ab oculo sit sit⁹ terminat⁹ sc3 nō ni-
mis a base visuali elōgat⁹. qz illud qd mul-
tū a base visuali elōgat⁹ licz visui opponat
nō tamē distincte videt. sicut at visus cor-
pales nō bñ vidz illud qz ē multū elōgatū
a base visuali sic itellect⁹ nī i hac vita iper-
secte cognoscūt et cōtēplāt id qz multū elōga-
tū ē. a natura sēfibili. eo qz nihil sine sātā-
tate itelligit aīa vt dicit. P̄bus. 4. sātāsmā
aut ē similitudo rei sensibilibz ea qz sūt oīo
a sensu remota sicut sūt res intellectuales
anobis cognosci nō possūt nisi i quātū se
nobis p aliquos effect⁹ sensibiles manitē-
stāt et id cōtēplatio nra circa talia modica
est s3 tū delectabilissimā. vñ pbs dicit in. i.
li. de p̄tibz aialū accidit circū illas bonora
res cristētes et diuinas substātiās mino-
res nobis existere theoricās. Esti s3 modi-
cū attingam⁹ tū pp honorabilitatē cognos-
cendi delectabili⁹ aliqd bñt qz q apud nos
oīa. C. Quartū ē soliditas rei. qz si res nō
est dēla s3 visui p̄ua nō videt. pp quā cau-
sam aerē nō videm⁹. Sic cōtēplatio nra nō
d3 ēē circa p̄ua. a. circa trāsitoria et tpalia.
s3 circa solida et stabilia et eterna. Apoi

Corinth. iij. Nō cōtēplantibus nobis q̄
videt sed q̄ nō videt. Nūc enī videt tē-
poralia sūt. que No nō videt eterna sūt.
C. Quintū est magnitudo debita rei vise-
qz si nimis ēēt parua nō videret in qua-
ciqz distātia. Visus enī nō perficit nisi p
pyramidē ad oculū veniētē q̄ si fuerit val-
de pua occupabit p̄tē visus valde pua. sed
visus nō sentit visibile nisi quā pars sue su-
perficiē debita q̄ntitate visibilis fuerit im-
mutata. Spūaliter aut beatus Aug. di-
stinguit tria genera bonoz. s. minima. p̄ut
sūt bona fortune. media. p̄ut sūt bona na-
ture et maxima. p̄ut sūt bona grē vel glo-
rie. Nō ergo nra cōtēplatio ēē d3 circa bo-
na minima. imo ea p affectum ppter sui
modicitatē respiciē nō debem⁹ s3 d3 cir-
ca maxima. s. bona grē vel glē. C. Sextū
est raritas mediū. qz si mediū fuerit nimis
densū nō fiet per ipm multiplicatio sp̄i
et spēs venire nō poterit ad pupillā h me-
diū in cōtēplatiōis virtū ē sensus siue cor-
pas sine q̄ neqz p̄sistē neqz cōtēplari p̄it.
qd si fuerit densū. i. grossū et plēnū et
delicis cōtēplatiōis sp̄is ipedit. Nā vct̄r
pinguis nō gignit sensū tenuēz
sicut Hiero. dicit. Sed si fuerit per abstu-
ntiā tenuē spm aptiorē ad cōtēplatiōē effici-
et. Hic. nazāzen⁹. Caro p̄velut grossa qdā
et obscurior nubes aīe obijciēs. s. fiderare
ēā diuī lūmī radiōs n̄ smit. C. Septimū ē
lux qz spēs si imutat mediū vñ visū nisi cū
lucē. Similiter ad cōtēplandum diuina
necessaria est lux fidei vel grē vel scripture
sacre. ps. Accedite ad deū et illuminamini
tē. C. Octauū est tēpus. qz visio fit in tem-
pore sicut pbat in p̄spectina. Nā q̄uis
visibile subito obijciat visui non tamē di-
stincte apprehendit. nisi aliqua anīme ha-
bita deliberatione que indiget tēpore. Et
ideo atēdo anīme est necessaria cū predi-
ctis. Sic ēē cōtēplatio requirit sua tēpora
Nā quedā tpa aptiora sunt cōtēplatiōi di-
uinorū vt tpa magis quicta vel gbus hō
magis est sobrius. Vñ. ps. Adane astabo
tibi et videbo tē. Et iterū. In motutinis

dñc meditabor in te. Et Nam tpa gbus
hō n̄ h3 occupari circa exteriora. ps. Me-
dia nocte surgebam ad cōstendū tibi tē.
C. Cū enim sanctū querit charitas veri-
tatis vt Aug. dicit. xij. li. de ciuitate dei.
C. Tē dulcedo cōtēplatiōis assimilatur
sanguini. C. Primo rōne principiū fonta-
lis qz fm Aristo. sedē h3 in corde. qz dicit
qd cor est principiū sanguinis sicut et ve-
narū vt manifestū esse dicit per anatō-
miam. Sed fm Salte sedes sanguinis
est in epate sicut in suo fonte. qz in calore
epatis est locus secūde decoctiōis et inde
sanguis p mēbra dirigit vt corū calore ter-
tio decoquat. P̄tia. n. decoctio fit i stoma-
cho. sc̄ba in epate. tertia in oib⁹ mēbris.
P̄ostet aut dicit vtrāqz opinionē conco-
dādo qz epas est principiū sanguinis quo
ad materia. qz materia sanguinis est ab
epate sed cor quātū ad formā. qz in corde
illa mā accipit formā sāguis. Adoralit at p
calore siue epas sicut cordis ardore accipi-
mus amorē. Ex ardore nāqz dilectiōis q̄si
ex calore epas vñ cordis p̄sistit dulcedo et
suauitas spūalū cōtēplatiōis. ps. Sustate. s. p
amorē et videt. s. p cōtēplatiōē qm suauis
ē dñs. C. Sc̄bo rōne gl̄rat⁹ nāt. Est. n. sā-
guis calide et hūide nāt calor ex amore h
mor ex timore d3 p̄uēre q̄ duo cretēte et d
lectari fuerent i sobie faciūt cōtēplatiōē. vñ
ps. ex p̄sona xpi dicit p̄ri. Qui timēt te. s. i.
more filiali q̄ et ex reuerētia et amore vide-
būt me sc3 in cōtēplatiōē et letabunt inter-
na delectatione. C. Capitulu. xvij.

C. Nouerit nouit ad deū opz vt
gubernēt et foueant ad modū
nāt nouit nati. In fā. n. nouit
nat⁹ diligēt gubernād⁹ qz cū
caro ē⁹ fit finida et tenella si ei
adhibēda remedia et fomenta et sic docet
Cōstā. p̄ta fōmēta sūt ei adhibēda. C. P̄ri-
mū ē vt i rosis cū sale tritū inuoluat vt mē-
bra fluida cōfortent et a viscosa hūiditate
purgent. Quasi at rose redolētēs sūt sc̄oz
viroz exēpla et virtutes q̄ infans inuol-
uitur quā nouit conuersus ad imitandū

puocatur: sed dñt ei cū sale teri. i. cūz di-
 scretide exponi & suaderi. Non n. adhuc
 debili dñt persuaderi exēpla nimis auste-
 ra ne forte desperet vel ne forte assumat
 supra posse suū. Dñi dñt pponi exēpla cō-
 pectia sibi qbus ad pñcendū confortet:
 & a peccati visco. i. consuetudine seu infectione
 purget & liberet. j. Petri. ii. Quasi mō ge-
 niti infantes lac cōspicite. s. faciliū exen-
 ploz infomationē siue imitationē & segt
 rōnabiles sine dolo vt in eo crescat. zc.
C Secūda est vt palatū & gūngiū cū di-
 gito melle vnto fricentur vt iteriora ozis
 mūdificent & sfortent & dulcedine mellis
 appetitus infantulo puocet. Tūc autē peni-
 tens digito fricatur: qñ leue opus siue on⁹
 & nō graue & iponabile sibi iponit. Vnde
 cōtra nimis austeros sacerdotes domus⁹
 dicit. Alligat onera graua & iponabilia &
 iponit in humeris hominū: digito at suo
 nolunt ea mouere. S; adhuc oz q digi-
 melle vngat ita qz et cū quadā dulcedine
 penitētia inungat: qz tūc penitēs libētis
 recipit. & magis confortat & puocat appe-
 titus ei⁹ ad faciēdū & quāto libēt⁹ facit tā-
 to plus ei valet ad interiorē purgationē.
C Tertiuū ē vt sepe balneet & oleo myrtio
 ac rosaceo inungat & oia ei⁹ mēbra fricē-
 tur. Per frequētē aut balneationē acci-
 pe frequētē lachrymaz cōpunctionē. ps.
 Lauabo per singulas noctes lectū meum
 & lachrymis meis strātū meum rigabo.
 Per oleū myrtinū intellige doctrinā tē-
 peratiē. Et per oleū rosacū doctrinā pa-
 tiētiē: qz myrtus spantiā: rosa No patiēti-
 am significare consuevit. Et isto duplici
 oleo dz penitēs p̄cipue liniri. i. ad patiēti-
 am & tēperatiā p̄cipue moueri. s. ad pati-
 entia aduersorū & ad tēperatiā delecta-
 biliū q tēperatiā dz esse in oibus mem-
 bzis. **C** Quartū est vt in loco obscuro sō-
 nus puocet vt lumē in oculis ei⁹ congre-
 getur. & ne nimio lumine oculi tenelli le-
 dantur vt nō luscificiant. Sic nouiter
 cōuersi potius in quadā obscuritate siue
 simplicitate fidei sūt tenēdi vel pmutēdi

gestere: qz eis subtiliora & altiora sint. ppo-
 nēda & dilucidāda: qz talia quātūcūqz per
 verba declarata debiles oculos mētis co-
 rā porēderēt qz illuminarēt. Vñ tali-
 bus Apostolus dicebat Heb. v. Facti est
 gbus lacte op⁹ sit nō solido cibo. s. facili
 dei doctrina nō sublimi & difficili. **C** Qui-
 tā est vt sup oia caseat ne corrupto lacte
 nutriant. qz ex hoc infirmitates pessime
 generant parvulis: nec est dāda medicina
 puulis dñi egorat s; nutrit cōueniēti me-
 dicina dietāda est vt defectū ifantl supple-
 at virt⁹ nutritis sicut **L**ōstā. dicit. Et bo-
 na enī dispōne lactis sit bona p̄sistētia p
 lis. Similiter ergo casēdū est vt nouiter
 ad fidē vel penitētiā cōuersi nō nutriant
 doctrina priua vel heretica: qz ex hac ge-
 nerarent in eis pessime opiones & dispō-
 nes. Vñ regula vel medicina eis necessa-
 ria tradēda est de sanctorū viroz instru-
 ctionibus & exēplis: qz ex illoz informatiō-
 ne bona vel mala pēdet nouicioz vita &
 forma ppter qz dicebat qbusdā doctor
 getium & magister Apo. **H**il. iij. **O**ber-
 uate eos qui ita ambulāt sicut dētis for-
 mā nram. **C** Sextū est qz infātuli fasciis
 sūt ligādi: eo kēz qz mēbra infantilia sunt
 tenella & ad diuersaz suscepcionē formaz
 sunt disposita & id fasciis sūt ligāda ne fi-
 ant deformia siue torta. Sic qz nouiter
 cōuersi & p̄cipue iuuenes sunt faciles ad
 suscipiēdū oēm informatiōē sibi daram
 id sunt sub certis legibus & regulis limi-
 tādi & certis & discretis p̄sonis cōmēdan-
 di ne ex alicū⁹ malis exēplis vel verbis
 deformētur. **C** Septimū est qz qz infan-
 tu multū capiūt nutrimentū indigēt multo
 somno vt sic calor ad interiora reuocet &
 digestio celebret. Valer ēt eis ad h si mi-
 ti⁹ moueant: & sic ex motu calor iterior cō-
 fortet & vt somnus per fumositatū resolu-
 tiōē cerebri puocet. Valer ēt eis ad h si
 cāteat vt infantuli sensus ex vocū dulcedi-
 ne delectent. Similiter qz p̄uersi nouiter
 & p̄cipue iuuenes sunt multū auidi & apri-
 capere nutrimentū doctrine spūalis indi-

gent sōno. i. vacatiōe & gere d̄teplationis &
 meditatiōe vt calor diuini amoris in eis
 accēdat. ita vt doctrina q̄ informā eis ma-
 gis placet & p̄ficiat. dñt ēt moueri in ca-
 nis. i. facilib⁹ obediētiē operib⁹ occupari ne
 ociosi sint. qz ex talibus opibus calor amo-
 ris & sonus. i. ges cōteplationis in eis accē-
 dit & appetitur. Valer ēt eis vt cātus di-
 uine laudis audiant si sūt laici. vel dicant
 si sūt clerici. Vñ legit de beato. Aug. qz tē-
 pore cōuersionis sue flebat vberissime atqz
 crederime suane sonantis ecclesie vocib⁹
 vehemēter affectus. Voces. n. ille influe-
 bant auribus eius & eliquebatur veritas i
 cor eius & fluebāt lachryme & bene illi erat
 cum eis.

Capitulū. xviii.
Dipoz hūanoz p̄ditionē p-
 tes capitis q̄ dicit tpa repre-
 sentant quo ad q̄tuor. **P**ri-
 mo qz ille due pres capitis
 q̄ tēpora dicunt sūt membra
 valde mobilia. Et id vt dicit **A**l. p̄dicta sūt
 qz sui mobilitate p̄tinus qñ interualis tē-
 poz imutant. Sic ēt hūana corpa fm de-
 cursum tpm iugiter imutant & alterantur.
 vñ de homine quo ad corp⁹ dñ Job. iiii.
Nūqz in eodē statu p̄manet. Apparet ēt
 et hoc dicto **H**idori qz iste due partes ca-
 pitis denominant a temporibus & id non
 debēt vocari timpa vt qdā idiote p̄serūt
 s; tpa & hoc ēt dicit **H**ug. & **B**rito. **C** Se-
 cūdo tpa sunt valde vilia. Nā p̄ tempora
 mediantribus i: cruīs ad instrumēta sensuū
 spiritus dēfertur & per eadem spiritus vita
 lis per quasdam arterias a corde ad cere-
 brum demandatur. Sicut ergo tpa dēfer-
 unt sensui & vite sic corpus datū ē homi-
 ni vt spiritui obsequatur. vt in sensu. i. in co-
 gnitiōe p̄ficiatur & vt vitam eternā etiā
 mereatur. Vnde Apostolus Ro. xij. **O** b-
 scuro vos p̄ misericordiā dei vt exibeat.
 corpora vestra hostiā viventem sanctam.
 deo tē. **C** Tertio qz tēpora sunt valde passi-
 bilia & ad lesionem facilia. Nam pp̄ ner-
 uozum sensibilia & arteriarum venarū

qz pulsationem in loco tempoz colligatiā
 tempora sunt valde passibilia & ad lesionē
 facilia. Vnde animal ibi percussū de facili
 morit sicut dicit. **H**ōs. xij. li. de animalibus
 & hoc ēt accidit qz hūoz q̄ ē in tempo-
 ribus cito egreditur pp̄ ossium tenuitatez:
 pp̄ qz tempora cito canescunt pp̄ humoz
 paucitatem & siccitatem in eis dominantē
 & pp̄ eoz p̄uertibilitatem ad naturā frigi-
 ditatis. Sic etiam naturaliter corpus hu-
 manum inter omnia corpora est valde pas-
 sibile & ex leui percussione interdum ducit
 citius ad mortē. p̄tinus etiā calore & humo-
 re in eo deficient ad senuū & cāciē tendit.
Apo. i. **L**or. xv. Quotidie morior & ad mor-
 tē tendit senescendo. Nā qz antiquatur &
 senescit ppe iteritū est. **H**eb. viij. **C** Quar-
 to quia tempora sunt valde humectabi-
 lia. sunt etiam interius aliquantulum villo-
 sa vt humorem a cerebro veniētē recipiāt
 & somnū oculis inducant. & si illi vili fue-
 rint p̄pressi per liquationem cōpressi hūc-
 ris oculos lachrymari faciunt. Similiter
 quoqz corpus nostrū humore cibales quo-
 tidie recipit qui p̄cipiscuntiaz frequēter in-
 cendit & somnū peccati inducit. Est insup
 corpus frequēt⁹ et sua passibilitate & gra-
 uitate cā lachrymationis & luctus. Vnde
Apo. Ro. viij. **I**psi inter nos gemim⁹ expe-
 ctātes redemptionē corporis nostri. **C** **T**er-
 ce qualiter corpus debeat a spiritu gubernari
 ipsa natura carnis ostendit. **P**rimo rōne
 nobilitatis. Nā caro humana est priuile-
 giata eo qz sit nobilissime forme vnita. s.
 anime rationali q̄ ē dei imaginē insignita
 imo quod super omnia mirabilissimum ē
 caro humana dei caro est facta & verbo di-
 vnita. ppter qz est super omnia exaltata.
 et quo dēdignari dz homo carnē sic nobi-
 litatam & exaltatam alicui vilitam seu sedi-
 tati exponere. Vnde **L**eo papa dicit agr o-
 sce o christiane dignitatem tuam & diuine
 consors fact⁹ nature noli degeneri conuer-
 satione tua in pusillam vilitatem redire
C Secūdo ratione vilitatis qz s; **L**ōstā.
 caro cum sit calida & hūida est calozis na-

naturalis fomētū ossū nervoz & lacertozum
coperimentum & frigiditatis temperamē
tum. Et ad bec oia valet corpus a spiritu
regalatum. qz ē amoris spūalis nutrimen
tū. *Eccl. xxi. viij. Seruos ignis. i. seruos. diuī
ni amoris vrit carnes eius. C. Itē est virtu
tū & grarū spūalium absconditū. Nā grossi
cies & infirmitas corporis abscondit dona
mentis & abscondendo per humilitatem cu
stodit Apo. ij. Cozi. i. iij. Habem⁹ abesaurū
istum in vasīs fictilibus idest fragilibus
corporibus. Interdum etiam dum cor
pus atterit frigus mentis idest pigrina ex
pellitur ps. Multiplicatae sunt infirmitates
eorum postea accelerauerunt. Tercio ra
tionē varietatē ē enim triplex caro sine. tri
plex spēs carnis. Una neruis & muscūlis
admixta vt lacertus. Alia inter durum &
inolle temperata vt caro cartilaginosa. ter
tia inter bec media vt caro communiter
dicta. In quo significatur qd ipsum corpus
nostrum aliquando est cū duritia & rigidi
tate domandum quod signat caro neruis
admixta. Aliquando cum mollicie & leni
tate fouendū quod signat caro communi
dicta Semp aut ē cū temperantia nutriti
dū & regendū qd signat caro cartilagino
sa Apo. Ro. ij. Erhibeatis corpora vestra
hostiā viuētē hostiā vitia mortificādo. sed
viuētē nāz seruādo. & h duo spantia faciūt
qz naturā seruāt & vitia resecat. Quarto
tō rōnē quantitatis. Dicit. n. Aris. xij. li. de
animalibus qz aues paucas carnes hntes
veloces sunt vigorose & boni volatus. S3
aues multas carnes habentes sunt pigre
& vit a terra valent se erigere. Sic homi
nes qui a carnalibus delitijs & delectatio
nibus abstinent sunt circa spūalia vigo
rosi. & ad ascensum per volatum consēpla
tionis idonei. Sed homines carnosī. i. car
ni vel ventri dedūi econtrario sunt ad spi
ritualia pigri & a terrenis affectibus nequē
seperari. Vnde p̄bs dicit. xij. li. de aiali
bus. qz caro nimis abundans impedit spi
ritus operationes. Et ideo creatio capitis
et multa carne non fuit vt esset homo sen*

sus melioris. intellectus perfectionis. Dicit
etiā in li. i. quando locus qz ē circa oculos ē
multe carnis maliciam signat dispositiōis
& prave formationis & defectus formatiue
virtutis. Vnde ex multa carne & debilitate
tute non valente illaz regere mōstruose ge
nerantur in corpore passionēs sicut ipse
p̄bs dicit libro. xvi. q oia ondant qz impa
tia necessaria est ad sanitates mentis & ad
valitudines corporis. Vnde de sobrietate qz
est temperantie ps scz quo ad potum dicitur.
*Eccl. xxi. qz sanitas est anūnc & corpo
ris potus sobrius.*

Capitulum. xix.

Dra pastoralis assilat ma
mille. Prio qz mamilla in
muliere ē membrū duplica
tū. qz duo sunt p̄spue pasto
ri necessaria scz vita & doctri
na vt scz ad nutrimentū subditoz ex altero
fluat lac exempli. ex altero vbo verbi. i. Tbi
mo. iij. Exēplū esto fidelium in verbo in
conuersatione rē. Vel duo vbera sūt due
virtutes necessarie rectoz scz iustitia & cle
mentia. Pro. x. Misericordia & veritas cu
stodiūt regem & roborat clementia tronus
cius. Breuo. Inesse rectoribus d3 & iuste
paciens misericordia & pie seniens discipli
na. Dicit tamen p̄bs. vi. li. de animalib⁹
qz animalia multoz vberz multoz sūt filio
rū & hnt vbera a pre inferiori diffusa vt ps i
cunicula & porca. Et cuz peperit porca dat
primo filio primā mamillā & secundo secū
dā & sic de alijs. Animalia aut pauca vbe
ra habētia paucos hnt filios. Vñ videt qz
natura non errante non d3 aliqz aial plu
res filios generare q̄z habeat mamillas i
corpore. alias esset inuenire diminiūtū & su
p̄stū in natura quod pro inconuenientū
bz p̄bs. Sicut qz aialia multoz filioz m̄
toz qz s̄rberū & cōuerso qz paucoz sūt
vberum paucoz sunt filiorum. Sic pasto
res quanto plures habēt spūales filios
pascere & nutrire. tanto pluribus eos vbe
ribus. i. virtutibus oportet abundare qui
bus bonoz opū p̄beat glimēta. i. exempla

vel iuuamenta. Et ideo sicut dicit Greg. i
Pastor. Virtutib⁹ vacu⁹ ad regimē nec
coactus accedat. Tercio qz mamilla
est mēbrū ad nutrimentū fetus necessariū
Sic pastorā cura ē necessaria vt subditi
velut filij nutriantur & pascantur verbo &
exemplo & etiā temporali subsidio. i. p̄bs.
v. Pascite qui in vobis est gregem dei &c
Tr. iij. Lamie nudauerunt mammas &
lactauerunt catulos suos. Nam Lamie
mammas denudant. quando pastorū mē
tes internas suas virtutes ad subditoz p̄
profectum operibus demonstrant videlicz
sapientiā docendo. pietatē subueniēdo & sic
de alijs. Tercio qz mamilla ē mēbrū la
ctis administratiuū Lac at vt dicit Aris. ē
sanguis decoctus digestus non corruptus
Nā sanguis mēstrualis ad mamillas
opre nature repellit & ibi decoqz & digeri
tur. Sūt. n. mamille in pectore situate vt
cordi essent vicine. vt pp calozis cordis de
coctione sanguinis in lactis naturam facili
us verteret. Digest⁹ autē sanguis ex albe
dine glandulaz mamillaz in candozis spe
ciem transformat. vt dicit Cōstā. Caro eniz
mamille cauernosa & porosa est vt spongia
& glandulosa & moll & alba & ideo ad gene
rationem lactis est apta. Lac at bene dige
stū est dulce quod necessariū ē ppter ciba
tionē aialis eo qz cibus oium aialiu nō est
nisi dulcē & valde digestus vt dicit Cōstā.
Et quib⁹ oibus colligit qz mēbrū mamille
est sanguinis depuratiuū. digestiū dulco
ratiū. & inspissatiū. Prelat⁹ igit ad mo
dū mamille d3 p̄bere sanguinē i. doctrinā
sapidā & vitalem quā n̄ primo d3 depura
re legendo digerere meditando. dulcorare
disponendo. inspissare siue ingrossare pro
ferendo. ita vt faciliter & auide ab auditoz
bus capiatur. Quarto qz mamilla ē mem
brum cordis & pectoris defensiū. Nam
mamille sua carnositate pectus coopiūt &
frigiditatem eius ossēam temperātes a fri
giditate aer⁹ protegunt & defendūt. Sic cy
ra pastorā non d3 tāntū intenderē subditis
quin pectus siue cor suū custodiat siue de

Driofitas mentis
assimilatur dolori
verticis. Tercio
ratione diuisionis
qz dolor verticis h
mō fieri solct vt vi
deat caput i plures
pres diuidi. In plu
res ergo pres ca
put scindit. qz hois curiosi mens in diuer
sa p̄tis. q̄rit. n. curiosi varia & diuersa & no
ua. p̄tra illud *Eccl. iij. In pluribus operi
bus ei⁹ ne fueris curiosus. Secūdo rōe cu
ratiois. quia oportet primo vt caput infir*

mi vitta. i. lineo pano stringat. et sic mens cu- riosi stringeda e vitta. i. corrigeda e doctri- na. Sic sua vitta. i. doctrina ligavit paulus caput thimothei. i. metē dices. Stultas et sine disciplina homines devota sciens q gene- rant lites. hunc aut dei non oz litigare sed mansuetum ee ad oēs d potest ee vt huic infirmitati auriliū medicine non desit. qm̄ hmoi morb⁹ velut cācer serpit. Vñ Apo. ij. Tbi. ij. Propriana et inutilia devota. mul- tum eni p̄ficiunt ad impietate et hmo eoz vt cācer serpit. Tertio rōe lesiōis. qz solz talis infirmitas vñcē dolentiū ledi p mul- tiloquium. Et ideo curiosis et garrulis liti- gatoribus remediū est vt oī ipozum silen- tium imponatur. Naz in multiloquio pec- catum non decrit vt dicitur Pro. x.

Capitulum. xxi.

Devotio assimilat pinguedini. Primo qdē. qz pingue- do sua virtuositate ē igit et caloris vitalis nutritiva Et similit̄ mētis devotio ignē diuini amoris et calo- rem. i. seruoze charitatis. quo aīa spūalit̄ vivit in ipa aīa fouet et nu- trit. i. Re. ij. Incendat p̄mū iuxta morez bodie adeps. Adeps eni incēdit cū ex ipa deuotioe aīmus inflāmur. Secūdo qz pinguedo ē sua aerea lenitate sup̄ficiet peti- tū. qz scz mentis devotio ē exterior p- rumpit. siue p lacrymas siue p voces di- uie laudis talia hmoi. Vñ Joh. Cassian⁹ dicit in collatione Abbatis. Joānis qz de- uotio ē seruoze bone volūtatis quem mens cobibere nō valens certis māifestat indi- cīs ps. Sicut adipe et pinguedine repleat anima mea. et sequit et labijs exultationis laudabit os meū. Tertio qz pinguedo ē vacuitatis corpū repletina et sic devotio re- plet et pplet defectus aīe. Delvacuitas cor- pis est humilitas mētis q replet pinguedi- ne. qz mēs bātilis replet deuotioe Job. xxiij. Viscera eius replebunt adipe. Quarto qz pinguedo est diuersay p̄mū impingua- tua. vñ et bz diuersa noīa. Nam sicut dicit

ff. aruina ē pinguedo adberēs cuti. et ista signat deuotionem exteriorē qz oīdit in effectu Job. xv. De lateribus eius aruina dependet Adeps aut est pinguedo intelli- na inuoluens et membra interioris custodi- ens et h designat deuotionē interiorēz quā de p̄cipue requirit Le. iij. Omnis adeps dñi erit et. Pinguedo autē commūter dr̄ de vtraqz licet stricte dicatur pinguedo qz adberet cuidam pellicule que dr̄ zibus. et go pinguedinem largo modo sumptā bz q tam interioris qz exterioris est deuor. vel qz pinguedo inuenit̄ in diuersis partib⁹ signat qz deuotio inuenitur in diuersis reb⁹. Vñ sicut Bern. dicit sup̄ Lā. Nō omnib⁹ co- dem modo data est gr̄a ista scilicet deuotio Porro thomas in latere Joannes in pe- ctore petrus in sinu. paulus in tertio cō- secreti diuini gratiam assecuti sunt.

Capitulum. xxij.

Deo in sacra scriptura attribui- untur humana mēbra et h sic fm̄ metaphorā. sicut Dam. dicit. i. i. c. i. Simplex eni de⁹ est et nō figurabilis. Oculos eni palpebras et visus h̄re describit qz hās virtutē vniuersoz p̄sideratiūa nihil cū la- tere p̄t Aures quoqz et auditū h̄re descri- bitur. qz apud eū p̄p̄tationē fore et dep̄ca- tionis susceptionē nō timem⁹. Per hunc eni sensū nos mites oīdim⁹ qn̄ dep̄cātib⁹ aures fauorabiliter inclinamus. Os fau- ces et labia habere dicitur quia illud velut loquendo per inspirationem nobis reue- lat quod hominum cognitio per hmoi or- gana exprimit et oīdit. Natur et gustum h̄re dicitur. quia in nostre iusticie operibus tanqz in gustu delectatur. Nares et olfa- tum h̄re dicitur. quia tanqz odor suauissi- mus dño placet quicquid deuotionis affe- ctus ei exhibet. Faciem h̄re dicitur qz quia per ipius opera eius v̄tutem et p̄sentiam perpendimus. Nam p̄sonā p̄sentē ei⁹ subnilita cognoscim⁹. Man⁹ representat ei⁹ subnilita- tem et inuisibile opationē. quia nos digi- tis et manibus et brachijs subtiliora et for-

tiota operamur. Vñ hō scriptura dextas dei memorat. chariora dei et digniora in- sinuat. Vnde et iurare p dextas dr̄ qn̄ in- trāsurabiliter eius p̄siliū p̄hibet. S; fre- quēter pauperibus et indigētib⁹ subuenit et iō pedes h̄re dr̄ dñz sepe oīdit in effectu qd̄ solē opari boies pedibus vel incessu. Cor et pectus habere dicitur pp̄ cognitoz ingē recordationē. Vētrē hō et viscera p- pter cōpassionē quā se habere in nobis oī- dit. Fracti dr̄ pp̄ odiū malicie et eā quā ad h̄bz v̄tione. Etia dicitur et obliuisci dicitur pp̄ inuicē dissimulationēz. Quia er- go tot modis p sua b̄nficia n̄ram supplet i- dignitā more dūano dr̄ h̄re mēbra diuersa

Capitulum. xxiiij.

Dilectio assimilat mento. Por- mo qz mentū fuit necessariū pp̄ mandibulaz originē. Nā inferior mandibula ex men- to orit̄ et in eo fūdat. Sed mā- dibula hec inferior v̄tā p̄sentē designat. cui⁹ duplex ps scz dextera quez p̄tinet ad sp̄m. cuius exercitiū ē in vita h̄replatiua et ps sinistra qz p̄tinet ad corp⁹. circa cui⁹ m̄ni- fieriū inuendit̄ vita actiua. sed v̄tūsqz ori- go ē ex mento. i. ex dilectione charitat. qz h̄replatiua est ex dilectione dei actiua hō et dilectione p̄mū. Vñ. i. Job. iij. Qui nō diligit manet in morte. Secūdo mentū fuit necessariū pp̄ dentiū inferioroz radica- tionē. Inferiores eni dētes. i. sancti in hoc mūdo viuētes sūt radicari in mēto. i. in di- lectione dei fm̄ illud Eph. iij. In charitate radicati et fundati et. Tertio fuit necessa- riū pp̄ osis aptionē. Nā ossa ipsius men- ti in suis extremitatib⁹ duas h̄nt furculas vt dicit Lons. Vna est acuta cui⁹ acumini ligamen quoddā inserit qd̄ a latere tpm̄ p- tendit p qd̄ bucca claudit et aperitur. Al- tra hō furcula grossa ē et rotūda cui⁹ rotun- ditate mētum fit mobile. Sic ē necessaria dilectio charitatis. vt os aperiri possit siue in p̄dicatione qz si linguis hominum loq̄r et angeloz charitatem aut non habeat et. i. Cor. xiiij. siue in oratione siue in confes-

sione qz ē sine charitate valide non sūt p̄- Os meū aperit et attraxi sp̄m qz mēda- ta tua desiderabam. Voc. n. desiderū man- datoz charitas faciebat qz sicut calor fūre facit aquā ita charitat̄ amor sitire facit su- sticiam que in obseruatione mādatoz erit sitit sine. qz neqz p̄fessio ē salustifera neqz oi- no impetratiua s; illud Pro. xxi. Qui ob- rurat aurē suā ad clamorē paupis clama- bit ipse et nō exaudiet. Quarto fuit men- tum necessariū pp̄ faciei cōpletionem et cō- sumationē. vñ si fit fronti p̄portionatū to- tā facie exornat. et si nimis excedat eā. totā faciem debonestat. Sicut igit mētū p̄por- tionatū ē ornamentū faciei et p̄plementum ita amor ordinat sicut ē charitatis dile- ctio fm̄ illud Lā. ij. ordinauit in me chari- tē. ē ornamentū et p̄plementū aīe. Vnde p- nuptiale vēstē charitas designat. Mat. xxiiij. et co qz aniam exornat et decorat. Quinto mētū necessariū ē ad aīalis for- tificationē. Nā i mēto ē aīalis maris for- titudo pp̄ duritiā ossis et iō dura se tangi p mētū facili si p̄mittit. Nā mēto cōfra- cto tota eoz feritas q̄si armis p̄dit̄ ener- natur. Vnde dr̄. i. Re. xvij. qz dauid fracto mēto v̄si eruit ouē de ore eius. Sic maxi- ma fortitudo anime consistit in amore. qz fortis est vt mors dilectio vt dr̄ Lan. viij. Serto fuit necessariū mentum ad amoris ostensionē. Vñ mētū hōis tāgere signū est amoris. Et iō dr̄. ij. Re. Tenuit ioab mē- tū Amase. Per mētū eni amor s; p̄tactū opus amous exprimit. Vñ ille mētū tan- git qz amorē ope oīdit. et hec est vera p̄bā- tio dilectionis charitat. fm̄ illud. i. Jo. iij. Non diligit̄ verbo neqz lingua sed ope et veritate. Cap. xxiiij.

Dicitur assimilant p̄t. Por- mo ratione naturalitatis qz pi- li nascit̄ ex fumo calido et sic co. dū enim fum⁹ subtilis p- poros egredit̄ dum ab aere tāgūt exccatur. Similiter ex fumo calido et sicco. i. ex auaritia desiderū hōis inflāmā- te et humore p̄tatis exccat. pccat̄ diui- 2 iiij

etay accumulatio. Sic fumus. i. amor cupi-
ditatis per diuersos poros. i. per diuersas
vias et modos lucrandi et rapiendi pdi. z
cum ab exteriori aere. i. ab exteriori mundi
necessitate tangit. pili. i. nemi siue diuitiaz
cumuli multiplicans et crescit. z p. p. i. illi
qbus multiplicans filij coguntur accumu-
lare. Eze. xvi. Multiplicata es et grandis
effecta et ingressa es et puenisti ad mudum
muliebrum. vbera tua intumuerunt et pil-
tus germinauit. In multiplicatione vel
tumore vberz intellige augmentu familie et
filioz. et tunc laborat vt germinet pilus. i.
vt fiat et crescat diuitiaz cumulus. Secu-
do rone vilitatis. qz pili snt no solu orna-
mentu sed et iuamentu corporis sicut p. z
in capillis. Similiter diuitie snt ad orna-
mentu dignitatis et adiuamentum neces-
sitate. Vn Dbs dicit in Ecci. q diuitie
snt organa felicitatis et id Am. super Lu.
dicit diuites discat no in facultatibus cri-
men haberi. sed in his qui vt nesciunt. nam
diuitie sicut impedimenta snt improbis. ita
bonis sunt iuamenta virtutis. Tertio
ratione qualitatis. Na vbi in cute snt am-
pli pori pili ercutes sunt grossi. vbi autem
pori sunt stricti tenues erunt pili. Sic ho-
mines habentes anios largos siue am-
plos faciunt grossas expensas. Sed habentes
animos strictos. i. anaros tenuiter et mi-
serabili expedit. hic. Qui diuitiaz seruus
et diuitias custodit vt seruus. Qui autem ser-
uitutis excussit ingu distribuit vt dominus
Quarto ratione varietatis qz pili varia-
tur fm etate. Vn qn aialia senescunt pili i
durecant sicut plume auium indurant qz
deficiente humore necessario desiccantur.
Sic boies sz Dhm in senectute efficiunt
aliberales et duri ad largiendu. et h e qn o
sicut eis bonus humor. i. bonus amor cha-
ritatis. Et hec auaritia senilis sicut dicit
Sen. monstruosa. est. Ddstro inquit filis
est auaritia senilis. quid enim sibi vult no
intelligo. Nam quid absurdus vt dici so-
let qz quo minus restat vie eo plus viatici q-
rere et via deficiete viaticu augere. Diuit

modi ergo pilos. i. mundi diuitias leuiter lu-
bentur radere. i. viri perfecti et religiosi co-
temnere. Na. viij.

Capitulum. xrv.

Detrina spual assimilaf ci-
bo corporali. in quo necessa-
ria sunt. viij. scz pparatio ma-
sticatio. in loco digestiois re-
ceptio: eius in liquorem mu-
tatio. liquoris in humorum conuersio. p. p.
p membra distributio: cum membris assimi-
latio et incorporatio siue in natura corpo-
ris conuersio. Sic cibus spiritalis doctri-
ne a pdicatore pparaf du legitur. mastica-
tur dum in meditatione disquiratur. In
loco digestionis recipitur dum in memoria
reconditur. In liquorem mutatur du. di-
ligent exponit. In humorum liquor conuertit
du suote digerit. Distribuit per membra
du diuersis auditoribus fm eoz exigentia
pdicatur. Assimilaf du attete et affectuose re-
cipitur. Incorporat et conuertit du ope pfi-
tur. De hoc cibo dicit dñs Dpamini non
ei. qui perit sed q pmanet in vitam eterna
Iero. Dicitur in terris quoz scia nobis-
cu pferret et celis. Tercio doctrina spual
dz tradi ad modu cibi. In quo fm Sal.
sideranda snt qtuor. Primo cibi substā-
tialitas. Nam aliqs cibus. est ex sui natu-
ra nutritualis et nature iuuatiu. Et huic
assimilatur doctria sana et catholica q aia
spual sustinet et iuuat ad salutē. Aliqs vno
est pestilentialis et corporis corruptiuus. si-
cut cibus venenosus. Et huic assimilaf do-
ctrina praua vel heretica qua mores vel fi-
des corrumpunt. D potest ergo ciboz sci-
re natura et doctrinaz discernere qitates
ne hō venenu loco cibi accipiat ne qs falsi-
tate p veritate credat. Vnde Eccl. xrv.
No te effundas sup oem escam etc. i. Job.
liij. Nolite omni spui credere sed probate
an spūs ex deo sint. Secundo attendenda e
cibi qlitas. i. vtz patus sit vel excedat. Est
eni aliqs cib⁹ subtilis q de facili digerit cu
ius quantitas multa paz nutrit. qz sz Au.
et eo generat sanguis q cito resoluit a mē

bris et id paz nutrit. et sic e doctrina multa
subtilis rudi populo pdicata qz paz eos i
deuotione nutrit et male intelligitur et cito a
mēoria labit. Tercio est cibus grossus q tar-
dius digeritur. et ps eius modica multum
nutrit et quo. s. grossus generat sanguis q
tard⁹ resoluit a mēbris. Sic doctrina gros-
sior et vulgarior boies simplices magis re-
sicit et in deuotione nutrit et diu. in memo-
ria persistit. Tercio est alius cib⁹ a substantia
spatus et talis laudabilis e qz mediu tener:
huic assimilaf doctrina q neqz e nimis ru-
dis neqz nimis subtilis. Talis. n. laudabi-
lis e qz simplicibus et sapientibus satisfacit
Ro. i. Sapientibus et insipientibus debi-
tor sū. Tertio attendeda e cibi qlitas vt
no sit nimia neqz nimis pauca sz inter b
media. Na cib⁹ nimis natura grauat stōa
du inflat augmētat gūrat. malos hūores
generat et augmētat vomitū et fastidiū pro-
uocat calore naturalē suffocat. offiū et ner-
uoz ptractionē cāt vicera scabiē et aposte-
mata pcurat seniu et morte accelerat. Et
sū du hō manducat vt morte fugiat inde-
cin⁹ moriā. Vn vno cibus nimis est pau-
cus natura debilitat visū et sensū hebetat
flurū capilloz et caluiciē generat. t. h. s. et h
cā accelerat corpus extenuat et peiores isir-
mitates qz repletio cāt. Vnde dicit Pp
pocras. in Amfo. q in tenuibus dietis
maxime peccat egrotantes Cibus ergo si
mediū iter h teneat rē pditā restaurat. vir-
tutē pferuat. sanguinē augmētat. calore tē-
perat. ingeniu acuit. vires opandi tribuit. sa-
nitatē pficit et custodit. et salubz sōnū indu-
it. Snt quoqz accidit de doctrina spuali.
qz si sit nimia. i. nimis plura vertitur in re-
diū et multiplex aie nocumētū. et id poetice
dicitur. Quicqd picipies esto breuis vt ci-
to dicta. Percipiant animi dociles teneat
qz fideles. D mne supuacū de pleno pe-
tore manat. Similiter etiā defectus do-
ctrine spual multiplex mata inducit. et ma-
gis adhaerēt qz eius nimictas. Vn et in
penā boium peccatoz de. p. p. pdetā omi-
nat dicens. Amos. viij. Mutam famem

in terram non famē panis neqz sitim aq.
sed audiendi verbū dei. Et biere. hūc dese-
ctū deplorauit dicens Paruuli penerūt pa-
nē et nō erat q frāgeret eis. Tercio. iij. ergo
discreta et tēperata doctrina multiplex aie
pdest. et id fidelē et prudēs seruus quē ssi-
tuit dñs sup familiam suā vt det illis in tē-
pore tritici mēsurā. Quarto siderada
e assumētis necessitas. Na ali⁹ cibus de-
bet sano. alius alius iuueni. alius se-
ni ali⁹ debili. alius forti ali⁹ laborati ali⁹ ge-
secti. Na milia si salubria sano q snt mor-
tifica infirmo. Tercio e differentia in sanis.
Na piper et allea q alicui phlegmatico snt
in remediū. alicui cholericō snt venenuz. et
iusquam⁹ e mors boi e cib⁹ granissimus
passeri vel coruicū vt dicit Galien⁹. Va-
riaf etiā cibus fm qualitatē morbi. Nam
alius cib⁹ salubris e i qrtana. q est mortife-
rus in acuta. et aliqs q e vtil in morbi pnci-
pio e nociuus i mediū vel qn isfirmitas e i
sūmo. Et qz p. qz cib⁹ variadus e fm di-
uersitatē morbi et virtutē isfirmi. et fm sub-
stātiā et qlitatē cibi. q oia obseruāda snt in
doctrina spuali p. Drego. Nazan.
dicit qz sicut nō vna medicie spēs oib⁹ ad-
hibet ita neqz idē fermovniuersis agrut.
et itez. fm qlitatē auditoroz formari dz ser-
mo doctoz sicut Drego. Ppapa dicit. Et
itez. Alia et alia doctria alios et alios audi-
tores regit. Na grossa doctria et facilis
pferit rudib⁹. i. insipientibus fm illud. i. Co-
rin. iij. Tāqz puulis in xpo lac potū vobis
bedi rē. Sed doctria subtilis et difficilis
agruit pfectis Apo. i. Corin. ij. Sapientiā lo-
quar iter pfectos. P. b. v. Perfectoz n.
e solidus cibus. D ergo pdicator diligen-
ter attendere et ad qd dicat et qd et gbus di-
cat. Tercio doctria pdicatis dz e filis voci
modulatis et dulciter carantia. Nam pu-
mo debet esse cordis letificatio fm illud
Lanti. secundo Sonat vox tua in auri-
bus meis. vox enim tua dulcia scilicet cor-
di ps. Etabor ego super eloquiū. Et Se-
cundo debet esse amoris excitatio. Naz.

sicut aues vociferando et cantando excitant se sicut mures ad amorem libidinosum ita predicatores vocibus et verbis suis dicitur excitare ad amorem spiritalem sicut de christo dicitur sponsa in Cantica. Anima mea liquefacta est et dilectus locus meus est et Luc. ultimo. Nonne cor noster ardens erat in nobis dum loqueretur in via et spiritus nobis scripturas. Et aues parvi corporis plus vociferantur quam aues magni corporis marime tempore amoris Aues enim parvi corporis sunt bueles. i. despecti vel quoniam curam habent de corpore suo. Hi sunt magis apti ad vociferandum. i. ad predicandum et excitandum alios ad amorem spiritalem quam illi qui sunt magni corporis. i. superbi vel voluptuosi predicatores. Hinc est quod doctor genius et predicator dicebat. i. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum. Et per me tibi. vi. admoneretur dicens. Hinc est alimenter et quibus regamur bis. i. tunc sumus. Tertio dicitur esse passionum aie expressiva. Passiones enim et morbi aie vitia sunt. quod predicatores vor debet exprimere. notificando et redarguendo ut curantur sicut illis. Ista. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam annuncia populo meo scelera eorum et domui iacob peccata eorum. Quarto dicitur esse bone dispositionis ostensiva. Bona enim dispositio aie est per penitentiam et virtutes. quia virtus secundum philosophum est dispositio perfecti ad optimum. Predicatoris igitur vor non solum vitia dicitur ostendere sed etiam ad curam penitentiae inducere et insuper ad virtutes. Ad versus enim hortabatur apostolus. Ro. xiiij. dicens. Abijciam opera tenebrarum sicut peccata et induamur arma lucis sicut virtutes. Vor enim domini in virtute. Quinto debet esse laboris subleuatiua. sicut vor musica et harmonica quod est nature consona. quod non solum delectat homines sed etiam iumenta. sicut patet in bobus quod ad laborem magis cantu quam stimulo excitantur. Talis erat vor christi. dicens. Mate. xj. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Apoc. ij. Audiuisti vocem de celo dicentem tibi. scribe beati

mortui etc. Amodo enim iam dicit spiritus vester re quiescat a laboribus suis. Sexto dicitur esse tedij ablativa sicut enim vor musica attendit ad eos et accidiosos recreat et letificat. Et. xxx. iij. Audietur vor gaudij et leticie. E contra autem vor terribilis et horribilis non delectat sed attendit. Unde dicitur Lonsli. quod interrogatus quidam quare homo horribilis grauior esse ad audiendum quam aliquid potius corporeum. Respondit homo horribilis est aie potius sed alia potius grauat corpus. Sic sunt quidam predicatorum qui sicut et nimia pleritate sicut et incepta platione. sicut et vocis ineptitudine. sicut et incongruitate materie non delectant sed grauant auditores. Septimo dicitur esse etatis et serus discretiua. Nam videmus quod aialia secundum diuersitatem serus et etatis habent diuersitatem in voce. Unde philosophus dicit. x. li. de aialibus. quod cum acuminis et alterationis vocis est secundum alterationem etatum. Unde vor iuuentum aialium est acutior voce senum. et vor mulierum est acutior quam virorum. unde sic ipse dicit. Adule femine et multi iuuenes vociferant voce acuta. Grauitas autem vocis sequitur tarditatem motus quod scilicet aer multus tarde mouetur. Adars autem et lenitas mouent multum aerem. et ideo sunt grauioris vocis. Nervos et arterias habent fortiores masculi quam femine et senes quam parui et non castrati quam castrati. eo quod propter debilitatem mouent paucum aerem. Et quod paucum est mouetur velocius et vor velox est acuta. et ideo propter debilitatem nervorum sunt voces castratorum similes seminarum vocibus. In. iij. li. de aialibus dicit etiam. Philosophus. quod femine sunt acutiores et subtiliores vocis quam masculi preter vaccam que dicitur vocem suo masculo grauiorem. Sicut igitur sonus vocis naturalis est discretiua etatum et seruum. sic etiam sonus seu vor predicantis debet discernere etatem et seruum quia aliter admonendi sunt iuuenes. aliter senes. et aliter viri. et aliter mulieres sicut docet i. passora. Bre. Apo. viij. Audiuisti vocem aquarum multarum. i. doctrinam. Quod tu no debet esse laudis acquisitiua non tamen sui

sed dei pars. Et audiam vocem laudis tue. Nonno dicitur esse affectiōis audientiū immutatio. sicut facit vor musica et armonica. per cuius dulcem armoniam interdum infirmi demōiaci et frenetici ad sensum mentis reuocantur. Sic vor predicantis frequenter in alas affectiones facit iuerti in bonas. sicut refert Lons. q. d. ppe. poeta et modulatoz optimus dicit Imperatores ad conuiniis me inuitant ut se ex me delectent. sed ego in illis delector cum quibus possum animos eorum deflectere de ira ad mansuetudinē. de tristitia ad leticiam. de auaritia ad largitatem. de timore ad audaciam.

Capitulum. xxvij.

Doctores facti assistunt tremibus. Primo quod renes sunt calidi et naturalis caloris conseruatiui. Sic sancti doctores sicut et se ipsi sunt seruidi. ita et sunt in alijs sua doctrina ignea spiritualis seruois accensuri et conseruatiui. Talis erat doctrina christi de qua dicitur Lu. xiiij. Nonne cor noster ardens erat in nobis dum loqueretur etc. Sexto quod renes sunt frigiditatis dorfi spatiui. Unde sunt renes pinguedine coopri ne ex frigiditate ossium dorfi sustineant lefionem. Per dorsum autem intelliguntur homines duri. vel homines rebus secularibus que retro sunt totaliter dediti quorum frigiditas. i. malitia aliquando nimis excretaet nisi eam sanctorum virorum doctrina vel argutio temperaret. Unde de herode dicitur. Mate. vi. quod metuebat Joannem. et audito eo multa faciebat. ps. Incepnerunt me renes mei. Tertio quod renes sunt a concanitate epatis aquosi humoris attractiui. Unde et facti sunt carnosissimi et porosi propter facilitatem aquose humiditatis attractionem. Concantitas autem epatis est profunditas scripture sacri canones. Et epate enim quatuor humoris materialiter oriuntur. et sic et scriptura sacra quatuor sensus trabuntur. scilicet literalis. allegoricus moralis et anagogicus. Et hac ergo epate concanitate. i. profunditate trabunt sancti do

ctores et hauriunt aquam doctrine quam populis effundunt abunde. Sed quod hanc suam doctrinam et omnem suam intelligentiam sub fidei metris doctoris sancte ecclesie refringunt. dicitur Isa. l. Erit fides cinctiois renū eius. Quarto quoque quod renes sunt sanguinis colagium dicitur enim Lons. q. ad hoc sunt facti ut ab epate aquicū sanguinē sugeres. euz depurent et eius colametū. i. vrinā ad vesicam deponent. Et hoc etiam dicit Ari. viij. li. de animalibus. In sanguine itaque intelligitur vita hominis quod sine sanguine homo non viveret. quā in alijs sancti doctores suis doctrinis purificant dum peccatores conuertunt et eos a peccatorum scibus faciunt se pari. Unde dicitur Jer. xv. Si separas preciosum a vili etc. Quinto quia renes sunt seminabilis humoris generatiui. Unde continent lumbos in quibus dicitur esse causa venere volu ptatis. quasi autem humor seminabilis est doctrina spiritualis quod deo generat filios non carnis sed spiritus. qui humor per sanctorum doctorum ora infunditur. Unde Ap. dicitur. l. Cor. iij. In christo iesu per euangelium ego vos genui. Unde doctoris ecclesie ab ipso capite christo suo mystico corpore tanquam renes in carnali corpore vtiliter possidentur. Unde ab ipsa sancta ecclesia ei dicit. Tu posse disti renes meos. Quos et ad alios salutē istamari petebat dicens. Bre renes meos cetera.

Capitulum. xxvij.

Dominari laudabiliter subditis docet ipsum nomen domini. Nam hoc nomen dicitur imponere quinqz additiones. Primo enim videtur esse nomen potestatis. Unde a deo a quo est omnis potestas dominium est statutum. Aliter enim non staret respublica neque humana societas esset tanta neque hominum scita essent pacifica vel geta. Sublata enim de medio iusticie potentia libera esset malicia neque innocentia esset tuta sicut dicitur Ibi. Iusta ergo dominatio subditos non opprimit nec repellit. Tertio bonus dominus seruos non deserit. sed pro eius aduersarijs se opponit ut dicitur Bre. C. Se

cundo hoc nomē dominus est nomen eq
tatis ps. Iustus dñs ⁊ iusticias dilexit. q
tatem vidit vultus eius. Dñi iustus dñs p
viam iuris ⁊ equitatis. Iuces ⁊ cās inter sub
ditos dirimit. ⁊ vnicuiq; qđ suū est tribuit
cōtra malitiam gladiū trahit. p. innocētia
defendenda titulū in se tuitoris opponit
Malificos punit. viduas ⁊ orphanos de
māu opponētis eripit p̄dones ⁊ furcs im
petit ⁊ p̄ acceptā a dño potestātē non s̄m
impetū volūtatis. sed s̄m dictamen rōnis
⁊ s̄m legis iperū vniuersa disponit. **T**er
tio dñs est nomē liberalitatis. Nā bōi dñi
sunt liberales ⁊ pij. **M**est. xiiij. Cum ingt to
tum orbē mee dironi subiugasset nolui po
tentie abuti magnitudinē s̄ clemētia ⁊ le
nitare gubernare subditos. Bonus dñs
nitare gubernare subditos. Bonus dñs
plus amari q̄ timeri appetit. nō boibus s̄
bestialiter viuētib; se posse agnoscit. **D**ñi
dicit **B**re. sup̄ illud **B**en. ix. Sit terror v̄
⁊c. Homo ingt nō rōnabilibus s̄ iratiōa
bilibus aialibus est platus vt nō ab hōmi
bus sed ab aialibus timeatur. **D**es enim
boies natura gignit cāles. s̄ p̄ varijs meri
tis alios alijs dispēlatio diuina p̄pōit. vt
salte p̄ diānā potētiā peccare timeant
⁊ diuinam iusticiā nō formidat. **Q**uar
to hoc nomē dñs ē nomē nobilitatis. **D**ñi
dī **D**eu. i. Tuli de tribub; v̄is sapientes
⁊ nobiles ⁊ posui eos dños. **D**ñt enī dñi
esse ⁊ anima ⁊ carne generosi. Nā vt dicit
Amb. Natura in aialib; nobiliores ⁊ for
tiores p̄ponit alioz reges ⁊ dños. **E**rgo qđ
seruat in iumentis ⁊ aialib; nō seruabit in
boibus. **Q**uinto qz dñs est nomē timo
ris ⁊ honorabilitatis **E**ph. vi. Serui obe
dite dñis v̄is carnalib; cū timore ⁊c. **D**ñi
per bonū dñm tota p̄ria timetur ⁊ honora
tur eo qz cuncta pacificat ⁊ discordes sedat
⁊ aduersarios p̄cul. pulsat. **T**res nota qz
tyrannicum dominum quatuor vitia faci
unt. **P**rimo auaritia. Nam tyrannus ⁊
malus dominus subditos non inuat sed
spoliat **M**ich. iij. Qui violenter tollitis pel
les ⁊c. **T**rem propter munera iusticiam
violat ⁊ pauperi ⁊ vidue nō iudicat. **M**ic.

iii. Audite principes iacob ⁊ duces dom⁹
israel. nunquid v̄rum est scire iudicium.
Trem proptionibus populam sepe verat
Isa. iij. Populam meum exatores spolia
uerunt. **T**rem occasiones querit vt rapi
at. **I**sa. li. Absq; cā calumniatus est cum
⁊c. **S**ecundo facit tyrannidem iniusticia
quia subditos pennis flagellat **I**sa. xix. **D**a
do egyptum in māu dominorum crudeliū
Trem statuta iniquas ordinar **I**sa. x. **D**e
qui condunt leges iniquas. **T**rem alic
na tam qđ propria vendicat ⁊ sua esse oia
putat. i. **R**egū. viij. Filios v̄ros ⁊ agros tol
let. **T**rem maloz dicitis fidem occidit
dat **P**ro. xix. **P**riniceps qz libenter audit
Hba mendacij omnes ministros debet
impios. **T**rem fidem nulli primo **M**a
chabe. xvi. **J**uravit illis rex ⁊c. **T**rem
suos fideles male remunerat. **E**xemplum
de **L**aban. **S**cn. xxxi. **T**ertio facit tyran
num superbia. quia tyrannus timeri non
amari curat. **T**rem nullius seruiturum ac
ceptat. sed oia ei debito sibi fieri putat. **J**u
dith. iij. **N**ec tñ ista facientes ferocitate ei
⁊c. **Q**uarto tyrannicum vitium est inē
perantia quia alijs laborantibus ipse co
mestionibus vacat **E**ccl. x. **D**e tibi terra
cuius rex p̄ter est ⁊ cuius principes mane
co medunt.

Capitulum xxviiij.

Pides eccle assilatur cui sine
pelli pp. v. **P**rimo rōne in
clutionis. Nā cutis ē sup̄fici
es corpis qz carnem ⁊ ossa cō
tinz ⁊ includit. Sic in fide ca
tholica fortiores sunt qz designant p̄ ossa. ⁊
imbeciliores designantur p̄ carnes. **U**nde
et cutis vocatur corium eo qz cono caro te
gatur **J**ob. x. **P**elle ⁊ carnibus vestisti me
offibus ⁊c. **S**ecūdo rōe defensiois. Nā
cutis oia iteriora munus ⁊ defendit. **D**ñi cu
tis. p̄ defensioē totius corpis oibus pericu
lis ⁊ passioibus se exponit. **D**ñi s̄m **L** dñā
bz tenuitate ne nimis corp⁹ impedit. bz soli
ditate vt melius qđ est intra p̄tinet. ⁊ fa
cilius exteriori lesioni resistat. **D**ñi etiam
vocatur pellis eo qz a corpore exteriora

pellat insurias ventos ⁊ pluuias. frigidita
tis caloris p̄fert iniurias. **R**ecte ergo fides
est cutis. quia oia mēbra eccle fide p̄tegū
tur. ⁊ ab iniurijs p̄secutorū ⁊ a ventis. **A**cti
onū ⁊ a pluuie. i. falsis doctrinis hereti
corū. **D**ñi **A**po. **E**ph. vi. **I**n oibus assumē
tes cuti fidei. ⁊c. **T**ertio rōne imitatiois
Nā cutis s̄m variam mēbroz dispositio
nem ac necessitatē nunc se p̄trahit. nunc se
extendit. Sic fideles tpe persecutionis s̄m
variā fideliuz utilitatē seu necessitatē. qñq;
contrahēbāt fidē suā p̄secutione declinā
do sine fugiendo qñq; **N**o extēdebāt p̄secu
toribus se offerendo. ⁊ hoc faciebāt viri ce
lestes ⁊ p̄fecti. sicut **A**postoli. ⁊ **P**iles ps.
Extendēs ceti sicut pellē. **Q**uarto rōne
purgationis. **E**st enī cutis tota plena poris
⁊ marie i p̄te capitis. p̄ exp̄sione fumose
sup̄fluitatis. p̄ calozē. **D**ñi enim post ap̄tin
tur sup̄fluitates intercutaneę p̄ vapores ⁊
sudores purgant. Sic fides catholica bz ad
modum cutis multos poros. i. multas vi
as ⁊ modos ad purgandū aiāz a peccatis
s̄z p̄ p̄iam per elemosynam. p̄ baptismuz
⁊ hñōi **A**ct. xv. **F**ide purificans corda co
rum. **Q**uinto rōe passionis quia cutis si
ne pellis multipliciter patit. **N**am patitur
infectionem excoiationem. **H**berationem
⁊ multa alia quasi inuērabilia. qz oia etiā
sancti martyres p̄ fide passi sūt sicut patet
Meb. xj. **A**lij. vero ludibria ⁊ verbera ex
p̄ti ⁊c.

Capitulum xxix.

Fortitudo viroz sp̄aliū assimi
atur barbe. **D**ñi pili barbe sunt
opa fortis p̄secutorum. qđ patz ex
multis. **P**rimo qz barba est
faciei virilis ornatiua. ⁊ s̄m ex fortitudine
martyrum. **D**ñi ⁊ alioz sanctorū tota fa
cies imo totum corpus ecclesie decoratur
⁊ ornatur. **U**nde de ipa eccle dī **p**. xxi.
fortitudo ⁊ decor indumentū ei⁹ ⁊c. **S**e
cūdo qz barba ē marillaz iuuentis. Nā sua
villositate defendit q̄i āt marille eccle sūt
p̄dicatores qz cibum sp̄alis doctrine alijs
conterunt exponendo. ⁊ p̄parant p̄dicādo.
vt inde fideles ceteri nutriant isti dñt h̄re
barbam. i. fortitudinem boni opis. vel for
titudinem contra tentationes qua frigus
peccati repellatur ab eis ne scilicet cuz alijs
p̄dicauerit ipi reprobi efficiantur. **D**ñt esse
barbari. i. pilis fortium operum abundare
vt scilicet quod verbis suadent opibus cor
roborent. **U**nde sine robore talis barbe
non congrue non laudabiliter exitur ad o
pus doctrine. **U**nde. ij. **R**e. x. **D**avid man
dauit nuncijs suis. manete in hiericho. do
nec crescat barba vestra. **T**ertio qz bar
ba est caloris ⁊ vigoris naturalis indicati
ua. propter quam causam vir solus barbā
nutrit non autem mulier. quia mares cali
diores sunt naturaliter feminis ⁊ maioris
vigoris. ⁊ ideo in maribus sumus qui est
pilorum materia magis q̄ in feminis au
gmentatur. **U**nde accidit etiaz quandoq;
in mulieribus calide ⁊ humide complexio
nis qz videntur barbescere. Sic illi qui abun
dant in calore ⁊ vigore dīcōnis habent
animum virilem ⁊ ideo inest eis fortitudo
⁊ ad peccatis resistendum ⁊ etiam ad bene
operandum. propter quod dicitur **L**ā. viij.
qz fortis est vt mores dilectio. **S**iquidem
mors sic est fortis qz ei nullus potest resiste
re. ⁊ compellit etiam peccatorem multa bo
na facere ⁊ que nunq; dum vixit facere vo
luit. **E**contrario autem illi qui sunt frigidi
a calore charitatis habent animum femi
neum idest debilem. **U**nde carent barba
fortitudinis ad operandum vel ad resisten
duz tentationibus. **Q**uarto quoq; quia
barba est diuersarum figurarum suscepti
ua. Nam sicut. **P**hilosophus dicit. xij. li.
de animalibus si buntor vnde barba gene
ratur fuerit calidus fumosus ⁊ ficcus erūt
pili barbe sicut ⁊ capilli crispi ⁊ in se refle
ri ⁊ inuoluti. **E**t h̄ accidit qz p̄ duas vias
vadit p̄trarias. Nā ps terrestris mouet i
serius. color. **N**o mouet sup̄. ⁊ sic inuoluti
tur pili ⁊ sūt crispi. **T**alis ē fortitudo luctā
tium cum carne vel mundo. qui licet ex p̄te
sp̄s habeant calorem charitatis ex parte
tamen mundi habent fumum vāitatis. ex

parte carnis siccitate sine ariditate deuotionis. Et ideo sicut et feruore spiritus trahitur superius. et ex infirmitate carnis trahitur inferius. Et sic efficiuntur aliquo modo reflecti sine crispis. non uniformes sed varii. Et de hac varietate loquitur apostolus. Ro. vii. dicens. Inuincio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee etc. Si vero vapor ex quo generantur pilii fuerit humidus multum erunt pilii leues et longi. Sic etiam illis in quibus est humor multus deuotio nis et gratia opera eorum fortia sunt eis leuia. Inuincio ad faciendum et longa ad continuandum et hoc est virtutum scilicet deuotionis et gratie. Quinto quod barba est multipliciter delectata. Nam in aliquibus non crescit sicut in pueris quod quibus sunt bardi et calidi. tunc quod sumosa illa substantia que est pilorum materia trahitur in augmentum puerorum. ideo non supfluit ut fuerat in pilos. Talis sunt quod sunt iuuenes et fortes. tunc fortitudine sua non videntur ad dei fructum vel in operibus bonis sed potius pro mundo et in peccatis. In aliquibus vero barba canescit. sicut in senibus propter debilitatem ipsius caloris et abundantiam frigiditatis. Et sic etiam accidit tepescitibus in calore diuini amoris. quod etiam pilii barbae. exteriora prout opera in eis immutantur et debilitantur. In aliquibus vero barba defluit ex caloris et humoris interceptione. ut in castratis vel ex humoris corruptione ut in leprosis. Intercipitur autem calor amoris et humor deuotionis per peccata spiritualia et corrumpitur per peccata carnalia. et ideo vtrouique deficit barba. id est fortitudo vera.

Capitulum. xxx.

Ratio dei assimilatur medullae. Primo ratione sue generationis: quia medulla in concavitatibus ossium generatur. Sunt autem concavitates ossium humilitates mentium quibus solis gratia dei infunditur secundum illud Ier. liij. Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Secundo ratione complexionis. quod medulla

ut dicitur Constan. est calida et humida. sic gratia dei est calida in quantum inducit et accendit charitatem. et humida in quantum emollit ad pietatem facit enim eos in quibus est seruitus ad deum et pios ad proximum. Sap. iij. Apud deum nota est et apud homines apud deum. per charitatem apud homines per pietatem. Tertio ratione irrigationis. quia ossa irrigantur et confortantur et frigiditatem temperant. Nam sua caliditate temperant eorum frigiditates. et sua humiditate eorum siccitatem. Anima enim si ne gratia est sicut terra sine aqua. id est frigida et arida unde Ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Sed gratia dei non solum sicut aqua tollit eis ariditatem. id est operibus bonis sterilitatem. sed etiam ut ignis vel sol tollit eis frigiditatem. id est constrictionem et immobilitatem peccati constringit et immobilitat sicut patet de frigore corporali in aqua congelata: Unde gratia dei multum confortat animam. Generat enim in ea sicut Bernardus in li. de libero arbitrio odium preteritorum peccatorum contemptum presentium et desiderium bonorum futurorum. Quarto ratione nutritionis quia medulla ut dicitur Constan. nutritur ex purissimis partibus et virtuosissimis humoribus. sic gratia dei nutritur ex purissimis operibus et deuotis orationibus Bernardus super Lanti. Gratia balsamum purissimum est et ideo purum et solidum et profundum vas requirit. Quinto ratione mutationis quod medulla ut dicitur. Varro mutatur ut luna. Nam crescere luna ipsa crescit. et decretere decrecit et hanc etiam in animalibus in arboribus patet quorum medulla in plenilunio augmentatur et in alio tempore minoratur. Per lunam igitur que est planetarum infima humilis intelligitur anima in qua secundum augmentum vel diminutionem humilitatis minoratur et crescit gratia salutaris. Quia quanto quis efficitur humilior tanto et gratia plenior: et quanto magis superbus tanto magis a gratia vacuus vnde Bernardus super Lanti. dicit. In veritate didici nihil que efficaciter ad gratiam perueniam. et inueniam et recuperandam. Quod si omni tempore coram deo inueniaris non aliter sapere sed timere. Alius enim sapere ad superbiam peruenit timere vero ad humilitatem ad hanc etiam facit quod dicit Chrysostomus super epistolam ad Hebraeos. Aliqui inquit plerique vitam habentes mundam non accipiunt gratiam ne in superbiam eleuentur. ne inflentur ventositate intransigente. ne altitudo numeris negligentiores efficiat. Eccl. iij. Quanto magis es humilia te in omnibus et coram deo inuenies gratiam.

Capitulum. xxxi.

Diositas et voracitas assimilantur gutturi. Primo quod guttur est cibi et potus in stomachum inductum. Habet enim guttur duplicem concavitatem. habet viam ad attrahendum aerem et anhelitum perficiendum. et aliam ad cibum recipiendum. Et hec duplex via quodammodo quod epiglottis dicitur distinguit. Quod uti quod se habet in superficie gutturi ad modum vestis ad vtriusque foramen gutturi equaliter se habent. Sicut igitur gustus est cibi et potus receptiuus et stomachi impletiuus. ita homo vorax et gulosus ad hoc principaliter intendit ut cibum et potum accipiat et ventrem suum impleat. Unde de tali homine dicitur Iherosolimitanus. Ipe est rotus gula. ps. Sepulcrum patens est guttur eorum. pro voracitate. Quia sicut sepulcrum aperitur ad suscipiendum cadauera. ita vorax spiritus inbiat ad cibaria recipiendum. Secundo quod gustus est delectationis ciborum perceptiuus. Est enim delectatio cibi in modico transitu gutturi. pro quod dicit Bernardus in Eth. quod quidam multi vorax affectabat bene collum grauis seque ut dicitur. du raret cibi delectatio ex longo transitu gula. Homo enim gulosus in cibo solam delectationem querit non necessitatem vel utilitatem. et de talibus dicit apostolus Iudic. iij. Quorum deus venter est. Tertio quod deglutitio cibi vel potus spiritus. id est aeris attractionem impedit. Nam cum natura cibum deglutit foramen anhelitus claudit. et aliud foramen ad recipiendum cibum aperit. cum autem aerem attrahit foramen cibi

matricis semitax intercludit. Capitulum. xxxij. Omnes assimilantur genibus. Primo quidem quod humil-

bi penitus claudit. Nam si de cibo vel potu subintraverit aliquid foramen aeris via spiritus clauditur. et nisi a natura citius repellatur animal suffocatur. Nihil enim sic timetur in omnibus passionibus gutturi sicut amissio ipsius aeris a quo non potest aliter perire. partem vnius hore sine periculo abstinere. Sicut igitur deglutitio cibi in gutturo impedit spiritum. id est aeris attractionem. ita gulositatis delectatio impedit spirituum concavationum perceptionem. Unde apostolus dicit animalis homo. id est gulositas et voluptuositas non percipit ea que sunt spiritus dei delicata est enim ut dicit Bernardus. diuina consolatio et non datur admittentibus alienam. Tertium gale vitium quantum non citius fit anime. et corpori offendit pinguedo corporis. Primo quidem quia pinguedo nimia est pessimorum morborum generatrix. Nam sicut dicitur Constan. Pinguis corpora et nimia adipe plena sunt pessimis et morbis pessimis preparata. et quod calor naturalis sepe in talibus suffocatur et via spiritus pinguedine clauditur. et sic ad regimen corporis ut spiritus influat denegatur. Et addit quod corpora omnia pinguis propter humorum superfluum abundantiam incurrunt sepe infirmitatem prolixam et tardissimam curam. Nam pondere pinguedinis pressa non se exercitatur non laborant. et sic nec superflua minuuntur. nec concavata pinguedo dissoluitur. Unde calor naturalis suffocatur et subito mors inducitur nisi eis citius succurratur. Secundo quia pinguedo est actionum anime seque sensus et intellectus impedimenta. Unde Hieronymus dicit quod venter pinguis non gignit sensum tenuem et ideo abstinentia consistit intellectui. Tertio quia est complementi generationis animalis tardatua. Unde dicitur in Anthonim. quod mulier nimis pinguis non concipit si non matrescit eo quod pinguedo

tas est in concordie et hoc significatur in genibus. Quia genua ut dicit Iud sunt coniunctiones femorum et crurum. Unde secundum eum, femora extenduntur ab inguine usque ad genua. Per femora autem possunt intelligi femine eo quod in illa parte femine discernuntur a viris, per crura vero quod fortiora sunt potest intelligi viri, vel per femora intelliguntur superiores, per crura vero inferiores. Non igitur potest esse discordia sive inter feias et viros, sive inter superiores et subditos nisi mediante humilitate. Nam per humilitatem superiores inferioribus inclinatur. Et iterum per humilitatem inferiores superioribus obediunt et subduntur. Inter superbos vero e contrario semper sunt iurgia. Vbi vero sunt humilitatis genua ibi pacis et unitatis concordia. Secundo quia humilitas est toro sapientie, et hoc etiam signatur in genibus que mira firmitate oculis coniunguntur. Nam cum quis gignitur ita formatur ut genua sursum ad oculos tendantur, quorum coniunctione foramina oculorum causantur. Et ideo est quod dum homines genua flectunt facilius lacrymas fundunt. Item dum oculi coram iudicibus plorant genua se flectunt. Oculis autem assimilantur sapientes, quia genua oculis coniunguntur. Et quod ibi locantur oculi ubi genua insignantur signatur quod ubi humilitas ibi sapientia ut dicitur Proverbia xj. Et utrumque est necessarium in compunctione et ad placandum summum iudicem deum scilicet sapia que mentem compungat et ad flectendum moueat et ex cognitione culpe et offense. Et etiam humilitas que mentem et corpus inclinet ad satisfactionem iustitie. Tertio quia humilitas est opposita superbie. Nam genua sunt vocata eo quod in vtero sunt genis opposita et a genis sunt genua dicta. Per genas autem que sunt in superioribus locatę et que matillas continent conterentes superbi significantur superiora petentes et alios per violentiam conterentes. Et sunt due genere id est duo modi superbie, vna est de spiritualibus, alia de temporalibus quibus

opponuntur duo genera, id est duo modi humilitatis. Primus est paupertas spiritus que est ut homo recognoscat se spiritualibus indigere et ea a se non habere alius est temporalium despectus. Quarto quod humilitas est amica abstinentie. Nam per abstinentiam caro humiliatur sicut Ambrosius dicit in hymno. Carnis terat superbiam potius cibi gratitas. Et hec abstinentia signatur in genibus que sunt depauperata a carnositate et pinguedine propter mortificationem. Nam multum carnositas et pinguis de facili oppellunt et sic actio virtutis sensibilis impeditur. In quo etiam significatur quod per abundantiam et usum deliciarum impeditur et actio virtutis, et continuo laboris.

Capitulum xxxiii.

Infecti aliorum et incorrigibiles sunt cradicandi. Locus creptis apparet in dolore detium, quod secundum Avicennam, quando dens dolorosus non recipit omnino curam, quia quocumque somento mitigetur statim post modicum ledit et redit etiam alios dentes, propter illud quod ex ipso transit ad eos et non inuenitur via ad eius rectificationem, tunc cura eius est sola eradicator. Sic cum homo est malus et non recipit curam, id est correctionem, quod dato quod verbo aliquo vel pena ad modicum cobibetur, statim tamen redit ad persistentem malitiam, imo etiam alios inficit et trahit. Tunc etiam talis propter mortem vel expulsionem est omnino eradicandus. Apocrypha Salomonis v. Abscindantur qui vos conturbant. Et iterum, I Corinthus v. de fornicatione incorrigibilis loquens dicit, Erpurgate vetus fermentum. Unde Hieronymus dicit et habetur xxxiii. questione. iij. Secunde sunt putride carnes et scabiosa ouis a caulis repellenda, ne totius corporis massa oues et pecora ab eis corrumpantur et putrescant et intercant Augustinus. In alexandria vna scintilla fuit sed quoniam non statim oppressa est totam urbem eius stamma populata est.

Capitulum xxxiiii.

Firmitas corporalis interdum preseruat hominem a peccatis sicut pueri quibus in partibus capitis accidunt vlcera et apostemata et adeest fluxus narium preseruetur ab epilepsia ut dicit Avicenna, quod sic purgatur humiditas cerebrum, quod si non purgaretur iduceret epilepsiam. Sic etiam per infirmitatem corporis purgantur et remouentur interdum detractiones et male dispones mentis que facerent hominem nisi sic purgaretur in peccatum. Sanctus. In firmirati mee gratias ago que cogit me non posse quod non debeo velle Apocrypha i. Corinthus i. Virtus in infirmitate perficitur.

Capitulum xxxv.

Immundicie spirituales viciorum assimilantur immundiciis corporalium morborum. Nam in lege veteri reputabantur immundi leprosi et patientes fluxu sanguinis et patientes fluxu seminis. Cadaver et hominis mortui reputabatur immundus et quocumque aliquid immundum tangebant immundi reputabantur. Per immundiciam ergo leprosi significabatur immundicia heretica doctrine, tunc quod heretica doctrina tragiosa est sicut et lepra, tunc quod nulla falsa doctrina est que vera falsis non admisceat, sicut in superficie corporis leprosi apparet quodam distinctio quorundam macularum ab alia carne integra per immundiciam vero mulieris sanguine designatur immundicia idolatrie per immolantium cruorem. Per immundiciam autem femininam significabatur immundicia vane locutionis eo quod semen est verbum dei. Per immundiciam coitus et mulieris parientis, designabatur immundicia peccati originalis, per immundiciam mulieris menstruate designabatur immundicia mentis per voluptates emollite, immundicia vero cadaueris cuiuslibet signatur immundicia peccati mortalis quod est mors anime. Per immundiciam vero contactus rei immunde designatur immundicia consensus in peccatum alterius. Vnde, I Corinthus vi. et I Thimotheus ii. Exite de medio eorum et sepe mini et immundum ne tetigeritis.

Capitulum xxxvi.

Impatientia tolerandi vel sustinendi onera et grauia precipue inuenitur in accidiosis et voluptuosus et opulētis. Locus creptis apparet in dolore dorso. Nam dolor dorso possit ex pluribus causari, tunc secundum Avicennam, cause eius precipue sunt tres, quia aliquando accidit propter frigus complexionis et phlegmatis crudi, aliquando vero propter multitudinem coitus, aliquando vero propter repletionem magne venę que est supra dorsum. Quia igitur magis feruntur onera congrue per dolorem dorso impatientia accipitur incommoda et onerosa sustinendi. Nam cui dorsum dolet onus sustinere non potest. Sed frigus quod est huius doloris causa refertur ad accidiosos, in quibus refrigerat spiritus feruore charitatis expulso. Vnde in corporalibus cibis ea que accidunt sunt contra ter frigida sunt Coitus vero frequentia per rinet ad voluptuosos qui carnis delectationes sequuntur, plenitudo autem vene magne pertinet ad diuites opulentos, qui deo mos plenas habet temporalibus diuitiis. In his ergo est dolor dorso, id est impatientia et impotentia grauis tolerandi, quia accidio si et pigri non possunt pati laboriosa propter defectum caloris charitatis que facit omnino leuia. Voluptuosi non possunt pati penosa propter molliciem carnis quia est delectabilibus assueti. Sed opulenti diuites non possunt pati iniuriosa propter elationem mentis quam faciunt diuitiarum affluentia. Nam diuitie sicut dicit Philosophus in rhetorica faciunt homines elatos et contumeliosos.

Capitulum xxxvii.

Aluidia assiat dolori siue perturbationi detium. Vnde dicitur Proverbia xiiii. Putredo ossium inuidia. Dolor namque detium secundum Avicennam, causatur ex tribus quod causa doloris faciens aliqui est in ipsa substantia dentium, quocumque vero in nervo que est in radice eorum, quocumque vero in gingiua, ubi etiam quandoque fit apostema et additio carnis na

te in ea in qua recipitur materia que oia sūt doloris dentium cā. In his ergo defignatur triplex cā tristitie seu doloris inuisionum. Nā aliqui inuidet vnus alteri de psonali bonitate. aliqui vō de honoris dignitate. qñqz vō de lucri vel diuitiarum prosperitate. Nā igit dolor inuidi est de p persona tunc est velut dolor dentis radica tus in substantia. Nā vō de dignitate v bonore. tunc ē sicut dolor pronitens ex neruo. Nam quasi radix dentis est virtus probi hominis cui neruus iungit. qz virtu tem probi hominis sequit premii honoris vnde neruus radices est bonor virtutis. ex quo sequitur dolor dentis. i. tristitia inuidentis. Quasi aut gingiue que dentes circundant et vestiant sunt temporales diuitie quibus homines circumdant et fulciunt quibus qñqz iungitur apostema. i. putrefactio inuidie: qz scz precipue diuitib ab alijs inuidetur. vel tunc apostema nascitur ex giuguis. qñ auaritie vel superbie pestis nascitur ex diuitijs. qñqz ē caro adnascit scz cū filij generant q oia sūt dentibus. i. ipsis in uidentibus cause doloris et tristitie. Est. n. inuidia tristitia in alienis bonis prout pbs dicit

Capitulum. xxviiij.

Viri et perfecti viri assimilatur epari. C. Primo quidem qz epar est stomachi iunatum. Nam in epari sunt quedam extremitates que dicuntur fibre que sunt vt quedam eminentes lingue gbus epar amplectitur stomachum ei calorem exhibens ad digestionē cibor. sto machus ergo qui totius corporis communi vilitati deseruit representat nobis ipsam rem publicam siue commune bonum qd sancti et iusti viri precipue amplectuntur et fouent. siue linguarū consultatione siue cuiuslibet sanioris caloz. Communia. n. proprijs iusti viri et non propria cōibus arponunt. C. Secūdo qz ē puri ab ipuro separatiū. In epari. n. fit secūda digestio et separatio et depuratio cibi prima facta est in stōa. i. indiscreti seruois psumptio. Secūdo po

per quasdam venas in sua gravitate trahit et p ebullitione forior calozis celebrata digestionē siue depuratione secūda in massā sanguineam et quattuor humorū materiaz illā ouerit. Cuius digestionis ipuritas emittit p vniā qz inicitū sumit ab epari. sed i rem nibus cōplementū vbi sūm recipit et color rem. Et inde per poros vitides trāsmittitur ad vesicā. Ex ipsa at massa sanguinea q est quattuor humorū materia quod calidū est et humidū transit in materiam sanguinis cui receptaculū sunt vene. licet finis formatio eius sit a corde. Ad autē calidū ē et sicū transit in materiam cholere. cuius receptaculū est cista fellis. quod aut frigidū est et sicū transit in materiam melancholicā. cui receptaculū est cistula splenis. Ad aut frigidū et humidū transit in materiam phlegmaticā cuius receptaculū propriū est pulmō. Digestio ergo epari que purum ab impuro secretit est viri vniū pūctio q a quotidiana macul sepe purificare se satagit. et hec est secūda digestio siue depuratio. Nam prima est a mortalibus per priam. hec at secūda ē a venialibus per cōpunctionis iustitiam. ex qua quattuor humores pueniūt. qz quattuor cōpunctionū sūt genera quibus viri iusti mens vehementer afficitur. sicut dicit Grego. in Moral. scz vel qñ sūderat vbi fuit scz in peccato. vel quando respicit vbi est scilicet imundū vel quādo attendit vbi erit scz in iudicio. vñ qñ pensat vbi nō est. In celo. Istis considerationibus viri sancti ad scrum. prouocāt. et lactymando et stendo ab oi ipuritate purgantur C. Tertio qz epar est multarū passionum susceptivum. Nam epar aliqñ patitur ex nimia calozis incensione. qñqz et porozum nimia apertione. et per consequens calozis euaporatione. et aliqñ: ex infrigidatione pp quā hō sepe hydropsim incurrit quia nihil est aliud hydropsim nisi error digestionē virtutis in concuitate epari. hec ergo cauenda sunt multum iustis et spūalibus viris. Primo calozis nimia incensio. i. indiscreti seruois psumptio. Secūdo po

roz apertio. i. sensus circa exteriora nimia pfectio et occupatio. vel suarū virtutum ostentatio. C. Tertio calozis euacuatio. i. seruois spiritus p negligentiam diminutio. C. Quarto nimia p accidiam infrigidatio est et sūme vitāda superbie trectio q est hydropsim inflatio. Vñ supientī dicitur Job. xv. Quid tunc cōtra deū spūs tuus? C. Capitulum. xxxiii.

Docui vicia corrigunt facili qz pectorū. Cuius exemplū apparet i epilectis. Nā epilectia. vt dicit Auicēsi. accidit isātibz pueris ante pubertatem et post pubertatē et accidit adolescentibus. S3 ab isātibz et ipuberibz si in regimine eoz sit recitudo remouet et non remanet. S3 si accidit adolescentibz pcepit post. xxv. annū non remouet s3 remanet vsqz ad mortē sicut dicit. Ipoē. Summū vitia mortis a iunioribz si bene regant facili remouent s3 si nō bene regant ita vt adolescentē et crescit i prauis moribz pseruat i eis sp. Proo. xiiij. Adolescentis iuxta viā suā et cū teneris non recedit ab ea. C. Capitulum. xl.

Labor penitentiū assimilatur labori et exercitio corporali. i. qz antedēda sūt. v. Prōrio vt nō sit nimis iūctas vt remissus s3 tēperat. Sic et labor exterioris penitētie non dz ē itēsus ita vt naturā psteruat et corrūpat. neqz dz esse remissus ita vt occupat et supbiam carnis nō vincat. et talis est labor militū xpī. de qz Apostolus ait. iij. Tbi. iij. Labora sicut boni miles xpī ihu. C. Secūdo in exercitio corporali ē antedēda qualitas vt nō sit nimis veloz aut tardū sic penitēs nō dz ē nimis veloz p psumptōez. vt scz stāi credat effici sūm et pfect. Vñ dicitur beatus Bern. nolo repēte fieri sūm. s3 paulatim pfecte volo. qz sicut deo placet verecundia peccatori. ita sibi displicet ipudētia penitē

tis. C. Tē nō dz ē tardus p negligentia vt dilatione. Aplos. Rom. xij. Sollicitudine nō pigri. C. Tertio antedēda ē tps. s. vt maxime fiat ante cibū vt superfluitates lubrice in corpore resolute per exercitium expellantur. ne cibis superueniens corrumpatur. Sic et purgatio et labor pnie dz puenire cibū eucharistic et expellere supfluitates pcor ne. ex cibo sacro superuenire ledat. Post cibū et valet exercitū tparum qz calozē angēdo coopat digestionē vniū: sic et p cibū eucharistic nō ē cessandū ab opibus pnie: qz coopant ad cibū. i. sacre amēti pfectū et opationē calozē cbaritatē angēdo et pseruādo. C. Quarto antedēda ē locus qz aliqs locus exercitij corporalis est aquosus vt locus piscatorū et talis locus ifrigidat et hūctat. Talis est labor cōpunctoz et ploxatūz qz ifrigidat ardorē carnis et hūctat stertū et lachrymis. ps. Laboraui in gemitu meo. Aliqs vō locus exercitij ē siccus et nemorosus. vt locus venatorū et talis rōne discursus calefacit corpū et desiccāt. Talis est labor abstinentiū qz iūctat mētē et desiccāt carnē. C. Quinto antedēda ē corporalis exercitij siue laboris fructus de qz ait. Surgēt sup illud. Prouer. vltimo. Danē otiosa nō comedit. Donest? iquit labor ē hūane vite fida custodia dormiēt. nature stimulus sopiti calozē lima supfluitatē psumptio. vitioz fuga. morborū mors lāguoz medicina lucrū tps annētū obitū. adolescentie disci plina senectus gaudiū. saluti auxiliū nutrit omniū bonoz. destruit vitioz et ocij inimica. Et addit ille. Ergo sol? se ab exercitio retrahit qz felicitatē gaudiū vult carere. Dia at hō pprissime pperat labori penitentiū. Nā pnie labor vitā aie custodit dormiēt. i. pgritate pūgit sopitū calozē. i. tēpe factū amorē icēdū. supfluitates. i. excessū affectionū psumptio. vitia expellit. morbos tērationū extinguūt. lāguozū passionū medicina existit. i. iūctū tps. i. meritū parit hō debet iuuenibz ne pigrescat et adolescentibz ne lasciuat. hō labor portat ē gloriatio semē et saluatio aiaz hō oia bona spūalia nutrit

via mala destruit & tade et tal labor ad ri
nffelicitate pducit. vñ bi sñ laboros ve q
bus dicitur. Sap. iij. Labor bonorum glo
sus est fructus. **Capitulum. xli.**

Labia debent labia esse
dunt. **Primo** qz labia sunt
denti custodiant. vñ. sñ qui
vult loq vba sua custodiat
ad tēpus oportuna sñ illud

Sal. ij. Labia sacerdoti custodiant sciētā.
Dñe qz ps. petebat vicia. **Prone** dñe
custodiā oī meo & hostium. **circūstātie** et.
Hostiū. n. vñ dicit **Pre** neqz sp blandit
u. qz apit. qz nec ē sp loquēdus. neqz temp
tādū. sñ vtrūqz dīscerte faciēdū. **Se**
cūdo tēpantia qz labia. sūt duriciei dētiū
pātia. & iō facta sunt mollia & carnosa.
Sic vba pōdicat debet eē talia vt molli
fient vel. tempent duriciam peccatoris.

Tre qz labia mollia ducit mōdēt tēpant
irā furēt sñ illud **Pro. xv.** Ratio molis
frāgit irā. **Et** itex. **Eccī. vi.** Verbū duke
multiplicat amicos. & mitigat inimicos.
Tertio qz labia sūt vocis articulate for
matia. **Vox** at articulata ē vox significa
tina aliqūe sensū exprimēs. **Et** i h instrui
mur vt loquamur vba pēsata. nō at vba
ociosa & isensata vel stulta. **Quarto** qz
labia sūt acris frigidī vt calidi inceptua.
Mā acris frigidovl calido se opponūt & ipz
retinēdo depuratū iteriorib⁹ reddūt. **In** q
instruimur qz vba istāmātia ad irā vt idu
cētia frīg malicie q̄ hō retrahit a bonis si
audiam⁹ nō debem⁹ referre s⁹ peccat⁹ nos op
ponere. & si referre oporteat puriora ea &
blacabiliōra reportare. **Quinto** quia
labia sūt vultū interpretatiue ppria organa.
& talia sūt labia doctorū & expositōz qz sa
ras scripturas interpretant & exponūt. sicut
dīpo dño dñ Lu. xliij. Qui interpretabāt illi
oib⁹ scripturas. **Sexto** qz labia sūt pal
sionū aie scz odij. amicicie. dolori. & tristitie
expūsua. **Dñ** dñ qz tremor labioz i frenesi
in morbis acut⁹ mortē pēdit. **Talia** at sūt
labia pōdicatū & exprimētū morbos vicioz
& passiōes malas aie suc. **Dñ** qz ē i acutis

morbis scilicet in granibus peccatis. **Pre**
munt ei labia. **Et** timore aliquo vel vere
cūdia comitari obmittit i curru. mortē eter
nam. **Pro. xvij.** Qui abscedit a scelerē sua
non dirigitur. **Capitulum. xlii.**

Memoria assimilatur ventri.
Primo ratione receptio
nis. **Est.** n. venter nutrimentū
totū corporis receptaculum.
Dñ sñ **Isid.** **Veni** dñ qz
venit qz cum cibis ad totū corp⁹. **Sic** cib⁹
spūalis noticie qz spūs mētē in receptacu
lo memoriē reponit & locatur. **Dñ** & dīspō
memorie dñ esse vt dīspō venter. qz rōtū
da. ppter liberiorē ciboz collocatōnem &
cauēdā ppter ipsius tōm superiorib⁹ nō
cauēdā ppter dīuersis pāniculis tēuēdata p
pter interioz pōratiōnē. **Sic** memoria
tūc est bene disposita cū ē retūda. i. larga
per capacitātē. & lōga p diuēnitātē. & di
uerfis pāniculis. i. diuerfis pōratiōnē sūta
per studiositatē. **Sunt.** n. qmōz sñ **Primo**
que inuāt hominē ad bene memoriē dūm
Primo ē vt illa qmōz bene vult reco
dari aliqz ordine disponat. sñ est vt circa
ea affectū adhibeat. tertiū est vt ea ad ali
quos similitudines nō omnino pueras
reducat. qrtū ē vt illa p frequētē medita
tionē repetat. **Secūdo** rōne purgatiōis
Nam venter vocat alius. sicut dicit **Isi.**
qz cibū recipit & purgari p̄sueuit. **Sic** hō
& cibum spiritalis doctrine suscipit in
memoria & se etiam purgare debet. & ista
purgatio peccati ex memoria nascitur. qz
dolor p̄rtonis quo anima purgatur vñ
compungitur ex peccati recordatione. cōci
pitur **Apo. ij.** **Admor.** esto vnde excide
ris & agz penitētiam. **Tertio** ratione
conceptionis. **Nam** venter mulieris vo
catur vterus eo quod fetu impleatur. sicut
sicut ex vtero concipitur fetus carnis ita
ex memoria idest ex specie in memoria ser
uata concipitur verbum mentis quod est
quasi quedam proles ipsius ps. **Et** vtero
ante luciferam genui te.

Capitulum. xliij.

Mens hominis assimilatur pe
ctori. **Primo** quod qz pecc
est duob⁹ p̄caisari⁹ distin
ctū. **Sūt.** n. due p̄caisitates
in pectore. q̄bus dñ. int se pe
ccatoris vt si fiat. i. vna pro aliqz casu ipe
dicit i pte alia seruaret ne ambictu serclu
fo aial mōeret. **Due** ergo p̄caisitates pe
ctorū sūt due vires mētis scz intellect⁹ & af
fect⁹ sive volūtas. **Et** vnaqz uecessaria est
mētē ad p̄ratiōnē sūta. i. vite spūal. scz
intellect⁹ qz vnaqz p fidē ps. **Intellectū** da
mibi vt vna. **Et** affect⁹ qz vnaqz p bile
sionē. i. **Job. ij.** **Dñ** nō diligit mauer in
morte. **Sexto** qz pecc⁹ ē mamillaz funda
mētū. **Nullū** at aial h̄mamillas i pecto
re p̄t̄ hominē repleat. vt dicit **ps. lxxij.**
i. libro de aialib⁹. **Quasi** at due mamillē
qz mēa humana p̄p̄inat exteri⁹ lac sū
pide doctrine sūt sapiētia. & eloquentia &
ambe hñt sudamētū i mēte. **Vel** due ma
mille qz debēt ibere p̄ctonē lactar. i. mētē
doctorū. & peritiā duoz testamētōz scz legi
& euāglij. **Can. xij.** **Duo** vbera tua sicut
duo hūmili. **Tertio** qz pecc⁹ ē qnqz mul
tis passiōib⁹ subiectū. & passiōes pectorū
oīs sūt p̄cipue multā p̄p̄t̄ cordis vici
tatem. sive patiatur cōstrictiōnē sive
humozū consumptionem sive nimiam hu
mozū repletiōnem. sive vocis rauēdi
nem. sive apostematiōnem. sive suffocatio
nem. **Pectus** ergo quod cor in se conti
net & deum in corde habet omni diligen
tia est seruandū. ne patiatur cōstrictiō
nem auaricie. neqz humozū consumptionē
nam propter delectatū elemosyne. neqz hu
mozū repletiōnē p̄p̄t̄ p̄regationē pecc
nie nec vocē rauēditē p̄ obmūtionem lau
dis diuine. neqz apostematiōnem. per
tūozem superbie. neqz suffocatiōnem
per desperationem venie. **Isis** enim mō
dis patitur pectus corporaliter & similitudī
spiritaliter. **Propter** quod dñm pro pe
ccatis nra culpa dicitur p̄cipue i peccatū

percutitur ratione cordis quod in ipso
continetur. **Quarto** quia pectus cōgrue
est figuratum. **Est** enim pectus latum et
oblongatum in medio eleuatum et ipsa
eleuatio animositatis et virtutis est si
gnū. **Aues** vt dicit **Philosophus. ij. li. de**
animalibus habēt pecc⁹ acutū ad acē dī
uidendum & marant que sunt ad pedan
dum. **Vnde** acuitas pectoris in auib⁹
est signum generositatis. **Qui** ergo ha
bent pectus amplum ad decum amandum
et p̄ximū amplectendum et acutū ad
omnem malum quod occurrerit repellendū
summe generositatis deserunt secum si
gnam. **Item** mentis constitutiō morā
lis debet esse similis constitutiōni corpo
ris naturalis. **Nam** corpus humanum ex
quatuor elementis componitur ex qua
tuor humoribus constituitur. **Quatuor**
elementa sunt ignis. aer. aqua. & terra.
Similiter mens humana debet habere
sua elementa scilicet pro igne prudente
claritatem. pro aere temperantē medio
critatem. pro aqua iusticie puritatem. pro
terra fortitudinis stabilitatem. **Vel** si
cut aliqui dicunt vitur mens humana
pro igne intellectus subtilitatem. pro aere
conscientie puritate. pro aqua ingenij
mobilitate. pro terra animi stabilitate.
Habet etiam mens humana suos qua
tuor humores. quia pro sanguine vitur
dulcedine. pro colera rubea amaritudine
pro colera uigra contristatione. pro phleg
mate mentis compositione. **Dicunt** enim
Physici sanguineos esse dulces. coler
icos esse amaros. melancolicos tristes.
phlegmaticos corpore compositos vt sit
dulcedo in contemplatione. amaritudo
de peccati recordatione. tristitia de per
p̄tatione. compositio in emendatione.
Item mentis compositio assimilatur
phlegmati. **Primo** ratione residētie ra
ditatis: quia phlegma debet habere sedēz
in palmo: per quam signatur discretio
qz sicut palmo: aerem attrahit & emittit
itā discretio: quod bonum est retinet &
E 2

quod malum est expellit. In pulmone ergo est sedes pleuritis quod compositio metus hinc ad invicem discretio. Secundo ratione proprietatis naturalis quod pleuritis est nature frigide et humide. Compositio igitur mentis regit frigus quo refrigeret ab estu vitio et humoris compositio quo mudef et sordide peccatorum. Tertio ratione efficacie naturalis quod ex compositio pleuritis sunt homines tardi obliqui et somnolenti tardi ad operandum malum obliqui ad affectum spirituum et somnolenti per contemplationem transiunt. In pace in idem dormiunt etc.

Capitulum xliii.

Modestia siue moderatio et compositio motus et motuum exteriorum corporis affinitate in oculis. Primo quod supercilia data sunt ad oculorum tuitionem. Unde pilorum multitudine sunt vestigia ut sunt oculis manumeta ad repellendum huiusmodi a capite defluentem. Sunt ergo supercilia oculorum manumeta ne quod nocivum eis ab extra eueniat ut fido dicitur. Sic modestia et compositio extremorum sensuum et membrorum valet ad custodiam mentis: quod frequenter ex sensuum dissolutione subintrant cogitationes male. Veretur. Intrauit mors per fenestras nostras ingressa est domus nostras. Secundo quod supercilia sunt ad decorem: quod nullum sine eorum presentia decoratur. Sic modestia et compositio motus redant hominem in aliorum respectu decorum et gratiosum. Unde Ambrosius dicit in libro de officiis quod modestia consistit pulchritudo viuendi et ornatus ad omnem actionem accommodus. Tertio quod supercilia sunt ad representationem anime indicantem: ut dicit Aristoteles in libro de animalibus quod cum fuerint supercilia recta sicut linee tendunt feminae mollicie ut animal leuitate. Si vero fuerint demissa et nimis pressa signant inuidiam si vero fuerint eleuata et in pilis pressa animositatem preterdunt. Depauperata vero a pilis et oblonga timiditatem. Si autem fuerint spissa et parua

excessum caloris ipsorum: si autem fuerint multe carnis et pauca pilositate sensus dum significat et obrutus in membris principalibus dominantes: si vero pilis fuerint spoliata significat sanguinis corruptionem et in leprosis aut ualis huiusmodi consumptionem. Ut in cubicis et fistulis. Sicut igitur dispositio superciliorum congrua vel incongrua representat bonam vel malam dispositionem interiore. Sic compositio seu modestia vel ordinatio et dispositio exteriorum motuum siue motus representant bonam vel malam dispositionem interiore vel dissolutionem et inordinationem mentis. Unde Ecclesiasticus xix. Amicus corporis et risus dentium et inefusus uocis enunciat de illo siue bonus siue malus sit.

Capitulum xlii.

Mors sanctorum assumit formam per tria. Primo propter gratiam suam uirtutem quod nostrorum laborum dominans meminit sicut tunc dulci regere. Et sic sancti per somnum mortis regem a laboribus capiunt. In illud Apocalypsis xiiii. Beati mortui qui in domino mortui sunt: amodo id dicit spiritus ut regerent a laboribus suis. Et ad eterne pacis dulcedinem pertinent secundum illud psalmus. In pace in idem dormiunt et regerent. Secundo propter dominantis firmitatem: quod dum homo dormit nullius aduersarij potentia pertimescit. Sic sancti per somnum mortis de omnium aduersarij manibus eripiunt et eterne securitatis fiducia perfruuntur: unde dominus dicitur. Nolite timere eos qui occidunt corpus: et post hoc non habent amplius quod faciant etc. Sic igitur in hoc ueniunt mors et somnus: quod uterque securitates tribuit. In hoc differunt quod securitas somni est ex insensibilitate. Sic securitas mortis est ex insensibilitate. Sic securitas mortis est ex libertate sumus Job. Si dormit saluus erit. Tertio propter figure dormientis mirabilitatem: quod ceteri uident mortuum quod maxime iteri uiuunt: sic tunc cum mortuus sit sicut tunc uita uiuunt. Unde dicitur dilectus meus somnus ecce hereditas domini etc.

Capitulum xli.

Concedentes debent assimilari curribus propter tria. Primo quod debet obedire uelocitati et hoc significat curra quod a currimus et gressu facimus ut significet obedientiam uelocitatis. Uelociter currit sermo eius tunc enim sermo operatur: currit uelociter quod ab obedientia implet celeriter. Bern. in libro de precepto et dispensatione. Uelociter non propter crastinam sed statim parat aures audiri. In qua uocis pedes itineri manus operi et se totum intus colligit ut mandatum pagat operantis. Secundo quod debet obedire fortis: sed ne retrahantur et operis difficultate. et hanc fortitudinem significat curra. quod habet ossa fortia et etiam sunt neruosa ut ad motum sunt habiliora. Sic concedentes debent esse ossa fortis ad crequendum et tolerandum grauiam et neruosa. Durabiles ad sustinendum difficulta. Bern. in quodam sermone. In ipsa obedientia uia cui fortasse aliqua dura et aspera occurrere possunt ut accipias iterum nonnulla que licet salubria sunt minus uidentur. hoc si moleste cepis sustinere si diiudicare placet si murmurare in corde. si et ceteri ipleas quod iubet non est Christus patientie sed uelamen malicie. Tertio debet obedire dulciter quod significat curra quorum ossa medulla sunt plena. ut medulle humectatione ossium siccitas irriget. Nec ergo medulla est interior deuotio que irrigat iterum: uel obedientes omnia dulciter et sine murmure exequuntur quia non obediunt timore sed amore. Greg. vii. Ad 2a. Obedientia non seruili metu sed charitatis affectu seruanda est non timore penes sed amore iustitie.

Capitulum xlii.

Concedentes peccandi assimilantur umbilico propter tria. Primo propter nutritionem. Nam sicut dicit Gregorius. Umbilicus est quo fetus in uero alitur. sicut arbores per radices terre humore nutriuntur. Unde umbilicus secundum Constantium uenit et neruis et arterijs oppositus est quo mediante ipse fetus sanguinem subtilem sibi attrahit et sufficit per has artarias spiritum recipit. Sic etiam fetus peccati uentus in mala uoluntate conceptus per actiones exteriores nutritur et augetur et fouetur. Ezechiel. xvi. Non est precibus umbilicus tuus etc. Secundo propter situationem quia in umbilico sita sunt genitalia mulierum sicut in lumbis genitalia uirorum secundum illud Job. i. Virtus eius in lumbis eius et fortitudo illius in umbilico ventris eius. In hoc significatur quod mulieres sunt uiris occasio peccandi et luxuria. Tertio propter precisionem quia consuetudo est mulierum precipitare infantibus umbilico. Sed nota quod umbilicus ut dicit Eustochium rumpitur intra matricem. dum fetus egreditur et cum fetu erit quod obstetrices ligant quatuor digitorum longitudinem et ex hac ligatura sunt rotundiores umbilici postea precipidunt eum. Sicut ergo umbilicus stringitur et rumpitur et precipiditur. Sic peccatorum occasiones sunt stringende rumpende precipidende. Occasiones enim peccatorum quandoque sunt importune et tunc sunt per uolentiam rumpende. Quandoque uero sunt oportune et quasi necessarie. et tunc sunt per temperantiam restringende. quandoque sunt superflue et omnino nocive et tunc sunt penitus precipidende. Dicit autem Hieronymus super. xvi. Eze. quod necesse est infantibus primo ortis. umbilicum precipidit. Deinde ad abluendum sanguinem aqua lauare. Tertio humore eorum sole siccare. Quarto tenera corpora pannis frigi ne membra fluxibilia delaxent. Sic ab homine per penitentiam noui generatio primo precipidit est umbilicus id est auferenda omnis occasio peccandi. deinde lauare cum oportet aqua lacrimarum. tertio sole id est seruoze spiritus et amoris desiccandum est humor noxius id est fluxibilitas et habilitas ad peccandum. Quarto restringendus est ligatura abstinentie et continentie salutaris.

Capitulum .xlviij.

Opera humana assimilant manibus propter quatuor. Primo propter numerum. Secundum quia dicitur manibus dextra que signat opus bonum et sinistra que signat opus malum. Tertium quia dicitur manibus dextra que signat opus bonum et sinistra que signat opus malum. Quartum quia dicitur manibus dextra que signat opus bonum et sinistra que signat opus malum.

cut dicitur de gabonitis. Ius .xx. q. erat ita si sinistra ut dextra phates. Et istis assistant quod dicitur in aduersitate. Et istis assistant quod dicitur in aduersitate. Et istis assistant quod dicitur in aduersitate.

perinet scilicet memoria respectu preteritorum: intelligentia respectu presentium et prudentia respectu futurorum. Et tertius digitus qui est medius dicitur impudicus et eo quod dum manus aliquid terpe tangit. hic digitus cum sit maior ceteris prius attingit. Sic ergo digitus signat temperantiam que impudiciam et voluptatem carnis tangit reprimendo et moderando. et hic est ex tribus est ossibus. quod temperantia triplex est modus. Est enim una pars temperantie circa cibum scilicet abstinentia alia circa potum. scilicet sobrietas tertia circa coitum scilicet continentia siue castitas. Quartus digitus vocatur annularis: quia in ipso annulus deferitur. Sicut autem annulus in digito est fortitudo in opere que necessaria est precipue in continuando et perseverando. Est enim annulus sicut corona digiti quod se la persequantur circa cibum scilicet abstinentia alia circa potum. scilicet sobrietas tertia circa coitum scilicet continentia siue castitas.

nummata sunt decem precepta decalogi. Sicut ergo sunt vngues ornamenta digitorum: ita charitatis precepta sunt ornamenta operum humanorum. Sed notandum quod vngues in quibusdam animalibus sunt in quoque coram ornamentum et iuamentum sicut in hominibus. In quibusdam vero sunt ad defensionis munimentum. sicut in leone et huiusmodi. In aliquibus vero sunt calciamenta ut in equo et mulo et consimilibus que omnia contemunt charitati quia ipsa est que exornat iunat defendit et calciat etiam pedes affectionum ne lapide offensionis allidantur. Item operatio hominis assimilatur pulsui propter tria. Primo quia pulsus a corde oritur. Est enim pulsus cordis et arteriarum motus secundum dilationem et constrictionem. Cum enim cor continuo motu a centro versus ad circumferentiam vi sanguinis et caloris et impulsu vitalis spiritus moueatur et tali motu versus extremitates dilatatur. Quandoque vero reuerso ab extremis ad centrum mouetur et stringitur. Cordis igitur dilatatio ad frigidum aerem attrahendum et constrictione ad fumosum aerem expellendum sunt causa pulsus. Sic ergo pulsus a corde incipit et per arterias ad extremitates corporis se diffundit unde statum corporis ostendit. Eodem modo operatio hominis bona vel mala a corde id est a mente procedit cuius dispositio bona vel mala a mente per arterias et venas id est per affectiones et cogitationes ad exteriora se diffundit per locutiones et actiones. Mat. xv. De corde exeunt cogitationes male et cetera. Luc. vi. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum. Secundo quia pulsus a medicis tangitur. Ad hoc enim pulsus est necessarius ut per eum dispositio spiritualis virtutis intelligatur et eius operatio cognoscatur. Sic etiam per operationes bonas vel malas cognoscitur bona vel mala dispositio spiritus interioris. Mat. vi. A fructibus eorum cognoscetis eos. Tertio quia precipue in brachijs

pulsus queritur. Nam in quibusdam par-
tibus non possit plene discerni propter vena-
rum elongationem a corde. In quibusdam
propter longioris regentis occultationes. In
quibusdam vero propter ossium constrictionem.
ideo sapientes ad cognoscendum
pulsum arterias brachij elegerunt. Nam
hoc fuit facilius: quia brachia arterias non
occultant. Et vitilium quia ille arterie magis
cordi appropinquant. et honestissimum quia nec
egro nec medico verendum generant.
Indecens enim esset plura membra corpo-
ris denotare. Sicut ergo brachia sunt in-
strumenta pulsus sic etiam nos brachio et
manibus operamur sed talia debent esse
opera nostra quod congruat honestati vali-
tati et facilitati. et tunc facilius bene operamur
quando ex amore operamur: quia amor est
Augustinum omnis facit facilius.

Capitulum xlii.

Ratio cum gratiarum actio-
ne habet similitudinem cum
anbelitu. **Primo** quia
in anbelitu est motus vici-
tius. Nam per anbelitum
aer attrahitur. et sic attractus postmodum
emittitur. et sic vicario motu aer recipitur
et redditur. Similiter ergo debet bene gratias
quod recepit a deo reddere eidem gratias
agendo. **Parat.** tunc. Que de manu tua
accepimus dedimus tibi. Sed attende quod anbeli-
do plus de spiritu attrahit quam foras emittatur
quia pars non parva in nutrimentum transit
spiritus vitalis. Similiter plus a deo de gra-
tijs et beneficijs recipimus quam reddere possu-
mus. **Secundo** quod anbelitus est corporis mul-
tipliciter profectus. Est enim anbelitus aeris
attractionis: quod scilicet per orationes devotas et
gratias actiones attrahit spiritus sancti
gratia. Unde quanto magis plus orat et gra-
tias actioni insistenti sibi divina gra-
tias multiplicat et crescit. Augmentum be-
neficii est beneficii eiusdem memoria et con-
tinua gratiarum actio. **Unde et Hieronymus** dicit
quod non est dignus vadis qui non agit gratias
as de datis. **Item** anbelitus est cordis et

innati caloris refrigerativus. **Innatus** enim
est homini carnalis concupiscentie calor
quem sicut ex parte carnis respicit ictu-
num ita ex parte mentis refrigerat ora-
tio. **Et ideo** dominus dicit quod hoc genus de-
moniorum scilicet carnaliter tentantium non eici-
tur nisi in oratione et ieiunio. **Item** anbeli-
tus est fumosi vaporis purgativus. Fumosus
autem vapor sursum tendens est superbia quam
oratio purgat: quia mentem humiliter ut dicit
Hieronymus. Vel vapor fumosus est quelibet
suggestio sine cogitatione quam etiam
oratio devota purgat et expellit. **Item** dicitur
quod oratio virtutum impugnationem extir-
pat. **Item** anbelitus est spiritus vitalis nutri-
tius: quia sanctis orationibus nutrit et vege-
tatur spiritus. **Unde Augustinus** in quodam sermo-
ne dicit oratio refectio est ieiuniorum. **Uritiam**
cordis emollit austeritate temperat
ieiunium dulcificat. Sicut enim sine potu
non est plena refectio: sic et ieiunium sine ora-
tione non potest perfecte anima nutritur. **Item**
anbelitus est status membrorum spirituum
ostensivus: sic etiam per assiduitatem et de-
lectationem orationis ostenditur quod homo
sit vere spiritualis: quia sicut avis sepe et
urgit ad volatum ita spiritualis homo se-
pe ad orandum. **Unde legitur** de beato
Martino. quod nunquam vlla hora momen-
tibus poterit: quo non aut orationi aut le-
ctioni insisteret interlegendum tamen et
operandum nunquam animum ab oratione lara-
bat. nam ut fabris ferrarijs motus est quod
interoperanda pro quodam laboris leua-
mine incodem seriant: ita **Martinus** dum
aliquid ageret semper orabat. **Item** terno quod
anbelitus quandoque est diminutus et quibus
anbelitus est parvus et frigidus in pacatis
febris signus est mortis. **eo** quod significet
extinctionem caloris naturalis et defectus
virtutis. **In acutis** ergo febribus. iam for-
tibus tentationibus si anbelitus sit par-
vus et modicus. id est si parum cum frigido
corde oratur timendus est casus mortis
id est mortalis peccati ex eo quod pretendat
extinctionem charitatis. **Unde dominus** dicit

bat **Matth. xiii.** Orate ut non intretis in-
tentationem. **Quarto** quoque quod anbeli-
tus quandoque est corruptus et fetidus quod
accidit ex interiorum membrorum corruptio-
ne sicut in leprosis quoque anbelitus est fetidus
et corruptus et alioque infectus. Nam in-
fuit aerem viciniam sibi sicut sibilus basili-
si quod aves supra se volantes occidit. Sic
et in mala dispositione et corruptioe anime
interiori oratio vel gratiarum actio aliquan-
do est execrabilis sicut fuit oratio et regra-
tatio pharisei dicens. Gratias tibi ago
deus quia non sum sicut ceteri hominum etc. **In**
ex. viii. **Hec enim** erat corrupta per super-
biam. **Item** dicitur per iactantiam et lesivum aliorum
per infamiam: quod alios infamabat dicens.
Adulteri raptores etc. **Et etiam** viciniam
publicanum percutiebat dicens. **Uchur**
etiam hoc publicanus.

Capitulum l.

Ociositas et recreatio habet
sicut quod quod facit corpori. nam
es corporis aut est nimia aut
nimis pauca aut sufficiens
et temperata. Si sit quies ni-
mia est multorum humorum
generativa conservativa et
multiplicativa et tandem corruptionis indu-
ctiva. **Unde etiam** aque que nimis quie-
scent putrescunt. Similiter quoque ociositas
et recreatio si est superflua generat et con-
servat et multiplicat humores. **Item** malas af-
fectiones et cogitationes. **Eccl. xiii.** **Adul-**
tam in alicui dicitur ociositas. **Unde tan-**
dem facit animam in corruptionem ruere pec-
cati. **Beatus Hieronymus** in quodam sermone. **Hec ocio-**
sitas mater est nugarum non erca virtutis.
Ipsa enim est que virum forte fortissime per-
cipit in reatu. **Facit enim** suffocare virtu-
tem nutrire superbiam et viam struere ad ge-
benam. **Si autem** quies corporis fuerit nimis
pauca natura laxat non recreat debilitate
non reparat et consumptionem deperdit non
reclaurat. Similiter si nullam vel nimis
modicam recreationem vel quodammodo animo suo
tribuat anima tedio lassat debilitas. **Item** tepidi-
tas mentis non reparat quod per negligentiam
est deperditum non supplet quod lassatus ani-
mus accidit et pigrior quam ante esset efficiet.
Si autem quies corporis fuerit temperata ca-
loris naturalis confortat sensus reparat di-
gestionem emendat et corpus mediocriter
purgat. **Sic moderata** recreatio seu qui-
es anime calorem charitatis confortat sensus
id est considerat sensus reparat dige-
stionem. **Item** spiritualis cibi et doctrine operatio
nem roborat et modificat et animas ab ac-
cidia et tedio purgat. **Et ideo** **Seneca** dicit
Non semper in actu sis sed interdum animo
tuo quodammodo dato. **Item** ociositas et voluptas
sunt causa doloris et dissipationis anime et cor-
poris. **Item** nimis creptum est quod fuit **Quicun-**
Quies corporis et tranquillitas et dimissio
exercitij. **Item** coitus plurimus et precipue coitus
sup repletionem cibi frequentia ebrietas
et precipue vinum plurimum in ietu-
nio ante cibum quod maxime ledit nervos
sunt precipue causa doloris iuncturarum
et podagre et sciaticae. **Quies ergo** spiritus
lucet referat ad somnolentiam tranquillitas ad
pigritiam dimissio exercitij ad imperferantiam
coitus ad luxuriam. **repletio vero** et ebrietas
ad gulam. **Hec ergo** sunt illa vitia que per
mo ledunt anime iuncturas. **sunt enim** in
anima vis irascibilis et concupiscibilis. et
etiam rationalis quas oportet esse in ani-
ma invicem coniunctas per participatio-
nem et colligantiam rationis. **quod est** qua
do passiones irascibilis et concupiscibilis
a ratione ordinantur. **Et ideo** vocantur a
philosopho irascibilis et concupiscibilis
virtutes rationales: sed has virtutes. **ledunt**
et disjungunt vicia supra dicta: quia per ocio-
sitate et quietem debentur passiones
irascibiles: sed per gulam et luxuriam di-
stemperantur passiones concupiscibiles. et
sic soluitur colligatio et iunctura rationis.
Vel per lesionem iuncturarum intellige
lesionem omnium virtutum. **quia omnes**
virtutes sunt sanctos et sunt phos sunt in-
vicem connecte et coniuncte. **Sed tamen**
per dicta vitia carum iuncturas dissoluit

qz per ocium z somnolētia z imperseuerā
tiam tollūtur z sepantur virtutum actus
sed per gulā z luxuriā eradicantur et vir-
tutum habitus. Vnde dicitur Job .xxij.
de luxuria qz ignis est vsqz ad consūprio-
nem deuorās z oia eradicans genuina.
¶ Itē hoc vitia inducūt podagrā que est
leſio z vastatio pedū: qz .i. ledunt z dissi-
pan t bonas anime affectiones. Sūt enīz
affectiones anime quidā spirituales pe-
des quibus anima mouet z vadit ea q̄ di-
ligit. ¶ Itē sciaticā q̄ ledit anchas q̄ sc̄z
fit sessio corporis: qz sc̄z b̄mōi vitia etiam
impediūt anime quietē z stabilitatez: z ita
predicta vitia distūgunt virtutum colliga-
tionem extingunt anime affectionē z au-
ferunt anime quietationem.

Capitulum .ij.

Patentia sanctorū assimilāt
spleni. ¶ Primo qdem qz
splen est defectus sinistre p-
tis suppletur. Vñ splē vt di-
cit Hsido. dicit a suppleō qz
partē sinistrā iecōi contrariā supplet ne
vacua maneat. Et vt ex opposito ad con-
fortationem stomachi iecōi r̄s̄deat. Vn-
de est inter costas z stomachū positus p-
pter sinistre ptis isfrigidationē vt per quā
dam temperantiā factā conseruet stoma-
chi calefactionē. ¶ Per sinistrā igit partez
aduersitas intelligi potest: in qua virtus bo-
minis euacuaret z penitus deficeret: si bo-
num patiētiē nō haberet. Hec igitur est
vt splen q̄ in sinistra pte. i. in aduersitate
calorū iecōis. i. iurozi irascibilis se oppōit
vt calefactio stomachi. i. bonos seruos ani-
mi cōseruetur. Et hinc est qz charitas q̄ ē
vitalis calor aie precipue p̄ impatiētiā p-
ditur. Vnde Hsigo. in pastora. dicit qz
ip̄a que mater est omniū custosqz virtu-
tum per impatiētiē vitium virtus charita-
tis amittit. ¶ Secūdo qz splen est sangui-
nis purificatiuus. Dicitur enim splen du-
as hēre venas per quarum vnā humo-
rem ad stomachū mittit ad eius conforta-
tionem quātū sufficit eius appetitū: p̄ ali-

am No sanguinis feccs. i. coleram nigrā
seu melancholiā ab epate sibi attrahit. Et
iō substantia splenis est rara z spongiosa
propter faciliorem humoris seculenti at-
tractionē z est etiam ip̄e splen niger pro-
pter melancholie cuius est receptaculuz af-
similationē: propter hoc est etiā durus ne
facile ab hūore seculēto ledat. Sic quoqz
patientia feccs que generant ab epate .i.
vitia que pueniunt ex iniurie illatione vt
irā z odium z inuidiam attrahit placan-
do: z sedando: z sic sanguis idest bonus
seruos charitatis remanet purus vñ Las-
fiodorus dicit qz patiētia est que totū vo-
luptatis fecco abstergit. ip̄a est q̄ limpida
aias deo reddit. Est ergo patiētia ad mo-
dum splenis nigra. i. obscura in pene luce
ptione s̄ dura. i. fortis in pene tolleratiōe
Vñ etiā Cassio. dicit qz patiētia est q̄ oia
vincit aduersa nō colluctando sed fuffere-
do nō murmurādo sed gratias deo agē-
do. ¶ Itē patiētia spōgiosa est. i. attraci-
ua et consideratione: qz videndo z consi-
derādo patiētiā alicui⁹ z irat⁹ attrahit
placationē z inuidus vel inimic⁹ ad eius
dilectionē. Vñ sicut L. by. dicit. Nihil ita
confusionē facit ingerēti mala sicut fortis
tolerātia patiētiē: z neqz verbo neqz ope
reddere vidēt. ¶ Tertio quoqz qz splen
est risus causatiuus. L. dicit. n. of. qz sc̄le
irascimur corde sapim⁹ iecore amam⁹ ce-
rebro sentimus. s̄ splene ridem⁹. Sic q̄z
fortitudo z lucrus patiētiē p̄ntis erit no-
bis cā risus. i. eterne leticie h̄m illud ¶ Pro-
uer. vltimo fortitudo z decor indumentuz
cius z ridebit i die nouissimo z Job. xvj.
Tristitia vestra vertetur in gaudium.

Capitulum .iij.

Peccatum assimilatur senio
¶ Primo quidez qz senex
in multis miserijs subditur.
Nā sicut dicit Lxxianus
de. xij. abusiōibus seculi. Se-
nectute cōfectus hō ad interitū properat
oculi caligāt. aures grauit̄r audiūt. capil-
li flūunt. facies in pallore mutatur. dētes

lappi numero minūtur. cutis areſcit. fla-
tus nō suauiter olet. pectus suffocat. nullis
cachinnat gēna trepidant. talos z pedes
tumor inflat. humor iterior euanesct. his
oibus aggrauat. Et hec oia ruituram iaz
tamqz domū corporis cito prenunciant.
Sist etiā per peccatū homo multis mise-
rijs suppeditatur. Prover. xiiij. Adscros
facit populos peccatū. vñ peccator ad mo-
dū senis ad eternū interitū pperat. Deb.
viiij. Quod antiquat z senescit. ppe interi-
tum est. ¶ Itē in homine peccatore cali-
gāt oculi interiores per ignorantiā. ps.
Obscuratur oculi eoz ne videāt obsur-
dum. ¶ Aures per inobediētiā. Actuum
xxvij. Auribus suis grauit̄r audierunt.
¶ Itē capillū flūit ex capite. i. bone cogita-
tionē s̄ mente per maliciā. Facies. i. inte-
rior. i. cōsciētia palleſcit. i. decoloratur p
imundiciā. Bre. iij. Adutatus est color
optimus. Dētes. i. boni viri siue amici ei
adherentes ab eo separant z minuantur
p infamiā. Cutis. i. exterior cura pauperū
areſcit per auaritiā deficiēte hūore picta-
ris. Job. viij. Sordib⁹ pueris cutis mea
aruit. ¶ Itē peccatorū pect⁹ suffocat. qz
videlicet spiritus z tussibus grauat. Spiritū
est inuidicia q̄ p os pisat: vñ signat in
peccatore h̄ba inordinata vel turpia que
peccatores sine angustia retinere non
p̄nt. Job. iij. Lōceptū sermonē tenere qz
poterit. Et Eccl. xij. Sagitta infra femo-
ri canis sic verbū in corde stulti. Lanis. n.
nō gescit q̄diu sagitta femori eius infra
nō erit: sic stultus q̄diu verbum non
emiserit. Tussis autē est angustia peccato-
ris z significat in peccatoribus angustiaz
cōsciētiē vel pene Ro. i. Tribulatio z an-
gustia in omnē animā operantis maluz.
¶ Itē est et in peccatorib⁹ tremor genuuz
i. timor cordiū. Prover. x. Pauoz his q̄
operantur malū. ¶ Itē tumor pedū. i. sup-
bia. appetitū appetēdo gloriā z pōpas
que oia cōsciētiā grauat z futuram aie
in eternū suppliciiū ruinā prenunciant.
¶ Secūdo p̄m assimilāt senio. qz senex re-

dio afficit sic p̄m qz deordinat animuz z
grauat per penā z tedium Augu. Iusti-
fi dñe z sic est vt penā sibi sit ois inordi-
natus animus Job. t. Tredet animā meā
vite mee. ¶ Tertio qz senex morbis gra-
uatur. Sic peccatores morbis grauantur
diuersaz passionū vt nūc afficiantur tri-
stitia: nūc inuidia z ceteris talib⁹ ps. Mul-
tiplicate sunt infirmitates eoz zc. Quar-
to qz senex tristitia p̄mitur. ps. Si at i po-
tentatibus octoginta anni amplius eozuz
labor z dolor. Similiter p̄ores siue et re-
morū cōsciētiē. siue ex vindicta culpe. i. q̄
p̄c̄m̄tur ab hominib⁹ vt a deo siue ex cō-
uersione penitentiē. oportet s̄z tristes effi-
ci. ps. Tribulationem z dolorem inueni.
Quinto qz senex piger efficitur qz vi-
res corpis ei minūtur. Similiter pecca-
tum inducit defectū virtutū z pigritiam
sp̄aliū laborum. Prover. xx. Propter
frig⁹. i. malicie piger arare noluit. i. noluit
bonis opib⁹ laborare zc. Sexto qz in se-
ne calor nalis extinguit. z sic extinguit p̄o-
re calor charitatis qz refrigescit z paulatiz
ad extinctionē tēdit. Math. xxiiij. Et abū-
dabit iniquitas z refrigescet charitas multo-
rū. Septio qz i senē humor dissoluūt. z
sic dissoluūt humor luxurie z flux⁹ cupie
in peccatorib⁹ Ez. xxij. Sicut flux⁹ equoz
fluit eoz. Octauo qz in senē h̄m regi-
tina corrupit. virtus autē regitina ē rōnis
pudētiē. cuius rectā extimationē s̄z p̄m
corrupit in peccatorib⁹ carnis cupiscētia
Daniel. xvi. Spēs decipit te z cocupiscē-
tia subvertit cor tuū. Nono in senē ca-
ro h̄sumit. qd etiā ad h̄m nō nunqz i lu-
ruriosis h̄git. quoz corpa frequēt̄r mi-
nūtur vt h̄sumit ex nimia emissiōe hūo-
ris nutritiētal siue semialis. Luc. xv. Bis
sipauit subas suā viuēdo luxuriose subaz. s̄
nō tm̄ t̄palē vt diuinas s̄z ēt nāle. i. carnis
sue. Decio i senē nerui strabunt z iō se-
nes corui efficiunt. Sic p̄ tractionē qua-
ritie incurvat aia ad aspectū terre. i. ad op-
peritū siue cogitatū terrenozum bonozuz.
ps. Miser factus sum ego z curuatus zc

Undecimo in fene cutis rugatur. i. exteri
 or conuersatio in peccator deformatur.
 Job. xvi. Ruge mee testimonium peribet
 contra me. Duodecimo in fene omnis
 tas corporis annullatur. Et sic precipue
 omnis virtus anime vacuatur. ps. Vere
 liquit me virtus mea. Tercimotertio qz
 tenet ab hominibus vilipenditur. Et sic
 peccator quandoqz efficitur infamis et ab
 omnibus despectibilis. ps. Ego autē suz
 vermis et nō homo opprobrium hominū
 et abiectio plebis. Tercimotercio qz se
 nec omnibus hominibus onerosus effici
 tur et hoc spiritualiter facit vicium iracun
 die et precipue in homine stulto fm illud
 Prover. xvii. Sine sacum et onerosa
 arena fed ira stulti vtroqz grauior. Terc
 peccatū assimilatur somno. Tercimotercio ra
 tione voluntatis. qz. i. voluntarie aliqs ad
 domiendum se ponit et pprie voluntatis
 arbitrio etiam in peccatum ruit. Sec. x.
 Confundetur isti in voluntate sua Augu.
 Peccatū adeo est voluntariū qz si nō eēt
 voluntarium nō esset peccatum. Tercim
 do ratione breuitatis qz quisqz ad domi
 endum se ponit nō diu dormire intendit.
 sed tamē frequenter decipitur. qz nō quā
 do vult exaratur. Sic quāqz ille qui pec
 cato cōsentit pponit cito de peccato exire
 tñt plurimū decipit qz diu a pō tenet
 et quādoqz etiam in eo morit. sicut morit
 lethargicus dormiēdo Job. vii. Dormi
 mini in peccato vestro. Iudith. iiii. Sopo
 rem mori socians etc. Tercimotercio rōne in
 sensibilitatis. qz. i. somnus ligat et imobili
 tar sensum. Nā in somno fm pōm inter
 iora loca calent et exteriora frigent. qz sit
 reuocatio calozis ad interiora. Et tunc fu
 mus plurimus in stomacho generatur. q
 dum ad cerebrum ascendit et vias sensu
 um ibi claudit organum pimi sensus cō
 munit oppillatur cūqz ab eo omnes sen
 sus particulares oriuntur. dū ille ligat om
 nes aliq a suis actionibus retrahitur. Sic
 ergo somnus ligat et imobilizat sensus cor
 poris ita quoqz peccatum ligat et imobili

tar sensum mentis scz vt peccator non re
 cre sentiat qd oportet aut vt nō cligat fa
 cere qd sentit vel cognoscit esse faciendū
 Unde tollit peccatum virtutem cordis
 operatiua sine motiua ad bene operan
 dum scz cbaritatem. Nā fides p quaz est
 cognitio boni per dilectionem operatur.
 Sic apłs dicit Gal. v. Et in hoc etiā pec
 catum assimilatur somno: qz sicut dicit Au
 gu. in li. de quantitate anime. Dum bu
 mor intrinsecus temperatus vt calozis re
 soluitur in fumum petit cerebrum et ibi
 resolutus distillat infrius frigidus l; il
 lux ascēdit calidus: sic distillando re
 mittit calozem cordis et per cōsequens p
 cessum operatiua impedit. eo qz cor sit
 pncipiū omnis operationis. Eodem cu
 am mō peccatū sua frigiditate multificat
 calozē cordis. i. amoris seu amorē cbarita
 tis et sic impedit pcessum ois boni operis
 Vñ peccatozi dicit Pro. vi. Quicquid
 piger dormis. i. nihil bñ opādo. Tercim
 to rōne falsitatis. Frequēter. n. somniant
 dormiētes et somniādo decipiunt p som
 nia illusua et falsa: sicut sonus iducit in
 dormiētibz somnia falsa et deceptiua: ita
 pōm in dōibus inducit falsas extimatio
 nes et temeraria et nō vera iudicia Pro.
 xiiii. Stultis illudat pōm. Tercimotercio cor
 ruptio assimilatur corruptiōi pblegmatis et
 qua sūt hoies tardi obliuosi et sōnolenti
 Sicut et pō sūt hoies tardi ad opandū
 bonū obliuosi vt nō recogitēt deū fm il
 lud. Oblitus es dñi creatoris tui. Tercim
 sōnolēti. i. pigri vel repidi in psequēdo in
 ceptum. Imurat etiā pblegma nam aque
 hēmis et decrepitate eratis. Sicut stat pō
 bz natura aqz in iudatōe piculofus flu
 tuatione turbidus. et motibz instabil. Nā
 ipij quasi mare feruēs qd gescere nō pōt
 vt dicit Ysa. Tercimotercio bz nam hēmis: qz tē
 pestatibz. i. cētanozū pcellis lacessit. Terc
 bz nāz decrepitate etat. i. veteris hois. i. ad
 defectū et inobediētia. Tercimotercio pō
 os purgatur: qz ipsa peccati corruptio per
 ois confessionem expiatur. i. Corinth. v.

Expurgate vel sermētus et Ro. x. Dicit cō
 siliū sit ad salutē. Tercimotercio pōm assimilatur by
 dropis. Tercimotercio qz i oi hydropis ē egritudo
 do epas hz Auicē. Nā. n. vt ipse dicit ac
 cidit hydropis abiqz egritudine epas. p
 pia vel cōcāta. l; qñqz egrotat epas et nō
 sequat hydropis. Et pncipua cā et qñ pū
 na hydropis ē debilitas digōnis epas. l;
 ce. p quā purū ab ipuro sepat. Et iō nō in
 cōgrue epas rōnez designat. in q discretio
 est bonū a malo sepatās et discernēs. Nō
 ergo in oi hydropis cōcāt egritudo epas
 ondit qz in oi pō accidit ignorātia aliq vt
 error rōnis: vñ pbs. Ois mal' ignorās. qz
 ar nō oēm egritudinē epas comitat hy
 dropis est qz nō ad oēm rōnis ignoran
 tiā sequat pōi malicia. Nā est aliq igno
 rātia iunctibilis i q est nullaz pōi debi
 litas ar epatice digōnis q est cā iuncta hy
 dropis est defect' siue incofideratio rō
 nis circa pncipale eligibile q ē pncipa cā
 pōi. Tercimotercio dicitur ois somniantes eē
 malaz et cauedā: tñ qñ pncipaliter tētatur
 hō de hac sentina illud gñale dictamē rō
 nis nō curat neqz attendit. vñ qz elegit vt
 sic somnari ē rōnis debilitas et defectus
 nō pncipalis malicia bñ act'. Tercimotercio
 qz ē i hydropis corruptio ppletiois ex q
 vt Auz. dicit mutat color corporis et faciei
 ad albedinē et citrinitatē. Vñ est signum
 cōe hydropis mutatio color. Sic ar bo
 na ppletio corporis pñstet i debita ordina
 tione siue pñstet hūozū q sūt i ipō cōrpe
 Sic bōa ppletio aie pñstet i debito ordie
 et moderamine passionū q sūt i appetitu
 knstiuo. Vñ sic corruptio ppletiois cor
 poris ē ex distēpantia hūozū. sic corruptio
 ppletiois spūalis ē ex distēpantia et iordi
 natione passionū: pōta ire vel timor' gau
 dij vel similituz. Nō ergo in hydropico ē
 corruptio ppletiois ex distēpantia hu
 moz ondit qz in pō sine pōre est corru
 ptio sensitui appetitui ex distēpantia pas
 sionum. Sz p facti siue corporis exterioroz
 colorem accipe hois pncipales q. i. by
 dropico mutat qz. sūn hoie peccate ex ipa

inordinatōe interiori etiā exteriori puer
 satio et vita deformat: vñ ipsa debonesta
 tio pncipales exterioris cōe signus est
 egritudinis interioris. Eccē. xii. Amicit' cor
 poris et risus dētuz et ingressus hois enū
 ciat de illo. Tercimotercio qz est in hydropis
 corruptio digestiōis. Vñ et est in eis vt
 plurimuz paucitas appetit' cibi ppi vebe
 mētā appetit' aq. Nāqz et sit in hydropi
 si' foris appetit' vt Auicē. dicit. Quia
 igit p digestiōne parat cib' vt apponatur
 corpi et pñt cib' ut mens sit in eo ap
 petitus aq. i. amor trāstioie sube qz debili
 tatur appetit' cibi. i. deficit amor' vñ i spū
 rimalis nutritiōis. Nāqz tñ accidit eis p
 pōm cōpunctio et vedemēs appetit' bonū.
 Tercimotercio quoqz est in hydropis crube
 rātia hūozis quā. i. replent mēbra vel lo
 ca vacua nutritiōis. Et h cruberātia hu
 moz est in homie pōre intēpantia illiciti
 amoris. Fert eniz pōis dilectio aut ad
 carnis delectabilia. qz pñmet ad mēbra
 et talis ē amor luxuriosi. aut ad gule ciba
 ria qz pñmet ad loca vacua nutritiōis. et
 talis est amor gulosi. aut ad spūalia vt diuini
 tias aut honores: qz pñmet ad hūozes q
 fluidi sunt et instabiles sicut et h rēpōralia
 i. Job. ii. Mūdus trāsit et cupiscētia ei'
 et alia rerū amor est amor auari et supbi.
 Tercimotercio iuenit in hydropis tumefactio
 corporis qz fm Auicē. qñqz incipit a femore
 aliqñ a pedibz aliqñ a dorso aliqñ a reni
 bus. Similiter in pōre iuenit tumor su
 pbie et inobediētie qz est initia ois pōi et h
 aliqñ est a femore. i. ab amor' filioz qz ex
 femore pncipue egredit' generatio filioz
 Etō. i. fuerūt oēs aie qz egressē sūt de fe
 more Jacob etc. Mūdus n. ppter carnalē

filiorum amorem peccata multa faciunt et
vbi mandata transgredi presumunt. aliqua
do vo ex pedibus. et affectibus spalius si
ne diuicias siue honor. Sunt. n. velut aie
pedes qbus bene vel male currunt ipsius
aie affectioes. Na auari et ambisiosi his
pedibus ire presumunt extra mandata del.
Drouer. i. pedes illoz ad mala currunt.
aliqui est a dorso. i. ab ipatiencia tolerandi
aliquid onerosum vel graue. Na dorso fe-
runtur onera: et h est in accidiosis q contra
deu intumescunt vbi tra supiore iponen-
te vel mandate aliquid onerosum. Job. xv.
Quid tunc est contra deu ipus tuus. Quis
vo est et renibus. i. et appetitu volupta-
tum gula vel luxurie qz et renibus mate-
ria fluit voluptatis et delectationis carnal
p. s. Corripuerunt me renes mei. C. Sexto
in hydropisi est deformatio coloris. ppter
corruptione coeptionis et declinat color
hydropici vt supra tactu calidum ad albedi-
nem: aliquando vo ad citrinitate: aliquan-
do vo ad aduersione et nigredine sicut in
pleurético. Aliqui vo declinat ad viridita-
tem. vt cu peccat hydropis ex apostema-
te calido spleneticis. Sicut in peccatoribus
et malicia interiori deformat color. i. appa-
rentia et ouersatio exterior. In quibusdam
gdem dealbat p apparatus iusticia sicut in
hypocritis quibus rps dicit Math. xxiii.
De vobis hypocrite q similes estis sepul-
cris dealbatis etc. In quibusdam vo denigra-
tur p publicam infamia. Et bre. iiii. Denigra-
ta est super carbones facies eorum. In q
busda citrinatur iracundia et seueritas. Nam
sicut dicit Jobanicus. Cu visores frigidu
calefiunt mutat color albus in citrinu vel
rubru. Sic hypocrite q primo videbant
frigidu. imites in altitudine potestatis po-
siti efficiunt iracundi et seui. Et sic qui vide-
bantur albi et frigidu. i. puri et mansueti. ca-
lescentes iracundia apparer citrini et ignei
ij. Adac. iij. Facies et color immutatus etc.
Quidam vo etiam peccatores virefcunt
aliquando per popularem gratiam et fa-
mam. Nam color viridis est color mari-

me gratus oculis sed tamen talis gratia
fallax est et vana. fm illud. Drouer. xxxiij.
Fallax gratia etc. C. Septimo in hydropi-
cis inuenitur sitis magnitudo: ppter cuius
est hydropis sicut Beda dicit: vt quanto
amplius bibunt. tanto amplius sitiant quod
est fm Auzer. ppter complexionez in epa-
te faciente sitim: aut ppter opilationez
propter qua no atrahit ad epar aliquid
quod sitim sedat aut propter aliquid
cama sitis faciente que ex potu no imoue-
tur nisi forte per accidens: sicut accidit. in
terra originis mee. scz in castello sancti
Seminiani quod est in partibus tolcie
rv. miliaria distans a ciuitate sruaroz. Ibi
enim fuit quidam vir nobilis et pauper q
sacerus est hydropicus et toto fere corpore
nidus. Quisq. sitis insatiabili cruciatur.
nec potus ei peruenit ab aliquo porrigere
cum iaceret. ppe locum vbi quoddam edi-
ficabat palaciu quadam die cu solus eet vi-
dit ibi tinam magna aqua pluu in qua ve-
teres larenes mollicabantur. Vnde et
admiratione calcis lateribus adherentis
aqua dealbata erat ad quam aqua ille ac-
cedens in magna quantitate bibit et post
potu in lecto se ponens et paululu obdormi-
ens post sonu ex xpute illius. aque seu ex
calcis aduersione. is magno fluxu ventris
solutus e et hydropis. euacuada sua ma-
et ca penit ab eo tolleret et et sitis cu ea.
Est aut inordinata sitis hydropici iordi-
natus appetit peccandi q in omni quasi
peccato insatiabilis iucnit. Vnde. ps. Ely-
rienes et sitientes aia eoz in ipsis defectu
Sed specialiter. hec sitis insatiabilis vt di-
cit Beda. appropriatur auaris qz no sa-
tisiantur oculi eoz diuitijs vt dicit. Eceli.
iij. C. Tre pecu assimilaf febris qd pz primo
de febris descriptione. Na febris e. Am-
ten. est calor extraneus accessus in corde. p-
cedens ab eo mediastibus spu et sanguine
per arterias et venas in totu corpus et in-
flamatur in eo inflammatione q nocet ope-
ribus naturalib. Sicut perit est calor extra-
neus hominis non naturalis. appetitus

qui est contra rationem. Vnde Augu. di-
cit q peccatum non est naturale sed viti-
um nature appetentis id quod non e sui
ordinis et accenditur in corde. quia de cor-
de exeunt cogitationes male etc. Math.
rv. Vnde a corde procedit peccatum me-
diastibus spiritu et sanguine id est cogita-
tione et delectatione: per arterias et venas
id est per locutiones et operationes: siue
per verba et opera et impediuntur ope-
rationes naturales id est virtuose et rationa-
les que proprie competunt homini. Et na-
turam suam que rationalis est. Vnde de
homine peccante dicitur in. ps. Homo-
em in bonore esset non intellexit compa-
ratus est iumentis insipientibus etc. C. Se-
cundo patet dicta similitudo et febris
distinctione. Nam sicut ipe Auzer. tra-
dit aliqua febris procedit et membris ra-
dicalibus vt ethica aliqua ex humoribus
vt putrida et qdam ex spiritualib. vt epi-
mera. Ethica enim febris prima accensione
sua accedit in membris radicalibus pura
in corde. Caliditas enim epatis no est ethi-
ca sed aliquando perducit ad ipsam et simi-
liter pulmonis et stomachi. Et est exem-
plum accensionis huius febris sicut si ali-
quis calefaciat aquam per parietes bal-
nei. aut per ollam cocti aut per sollem fer-
rarij. Per hanc ergo febrem signantur
peccata prelatorum et clericorum qui sunt
quasi radicalia et originalia membra ec-
clesie et quibus bona et mala proueniunt
vterozum. Est ergo triplex species ethi-
ce designans triplex vitium clericorum.
Prima est que contumit humiditate: nu-
trimentalem iam sparsam et vnam in
membris et prorumam coagulationi que
vocalur ros et est sicut oleum in lucerna
insufum. Et hec species febris est amor
inordinatus carnalis scilicet sui ipsius vel
consanguineorum et neporum qui com-
muniter inuenit in clericis deficiat in eis
amorem pietatis que expandi deberet in
membris. i. in indigentibus et pauperibus
subditis. Nam ea que deberent dare pau-

peribus sibi aut auare retinent aut male
consumunt aut consanguineis largiuntur
vt magnificenter et dicuntur. Vnde
Bern. dicit super Lañ. Timeant mini-
stri ecclesie q in terris sanctorum quas pos-
sident tam iniqua gerunt vt stipendijs que
sufficere debeant minime contenti supflua
quibus egeni sustentandi essent impie sa-
cilegeas sibi retinent: et in vsus sue super-
bie atqz luxurie victum pauperum consu-
mere non verentur. duplici profecto ini-
quitate peccantes qui et aliena diripiunt
et sacris in suis vanitatibus et turpitudi-
nibus abutuntur. C. Sexto clericus vt
idem dicit cui concessum est vt ad neces-
sitate viuat de altario non superbiat:
non luxurietur nec intendat vt de cri-
catu ditior fiat: non sibi de bonis eccle-
sie ampla palatia fabricet mutans qua-
drata rotundis neqz loculos inde con-
greget. neqz in vanitate et superfluitate
dispergat non extollat de facultatibus ec-
clesie consanguineos aut nepotes ne fili-
os dixerim. C. Secundo species ethice co-
sumit humiditatem iam attractam ad lo-
cum nutritionis et propinquam permu-
tationi siue conuersioni que scilicet humi-
ditas est sicut oleu umbidum in corpore
licitu et vocatur cambium. Et hec desi-
gnat in clericis vitium carnale quo de-
struitur in eis humor deuotionis spiritua-
lis quo nutriri deberent et esse pleni. Vn-
da tales non sunt digni domino ministrare
re precipue in sacramento eucharistie. Vn-
de Bernard. ait. In multis multipliciter
regnat fornicatio qui puritatis auctori
impuro corde et corpore ministrantes
non verentur stare ante angelum dei qui
fecit medios et disperdat: sed omnino au-
dent agni immaculati sacras continge-
re carnes et intingere in sanguine salua-
toris manus nefarias quibus Paulo an-
te probdolor meretrices attractauerant
Et sic altaria circuire. sic et ecclesias fre-
quentare psalmos cantare: cum tamē eis
huiusmodi laus execrabilis et ozano fiat in

Similiter tollit peccatū motū boni opis: sed nō totaliter qz licet quo ad meritum nō tñ quo ad exercitiū. Quia ēt multi peccatores faciūt plurima opera b genere bonorum sicut elyas et hmoi q lz in peccato facta nō valēt quo ad vitā eternā: tñ valēt ad eu: dēdū flagella tēporalia: et disponūt et ad penitentia et ad plura alia. C. Secundo est in epilētia corporis pstratio. Nam epilētia pcedit spasms pp nocumētū opilationis id dicte. Unde non ē possibile vt dicit Auic. qz epilētia patiēti remaneat erectio corporis. Similiter peccatū pster nit hoies a rectitudie iusticie. et vnus peccatus facit ipm cadere i aliud ita vt sit ipossibile ipsam cū peccato diu stare gn cadat. Unde Bre. dicit qz peccatū qd p pñiam nō diluitur mox suo pondere ad aliud trahit. Tertio epilētia ē tremor et eragitatione. lz fortior et min⁹ fortis fm qntitatez hū motis. Similiter peccatum reddit hoiem tremulentum et timidū. Prou. x. Pauoz bis qui opant malū. Est n. timida negritia sicut dicit Sap. xvij. Seneca Nihil timidū facit aiuz nisi reprehensibilis vite scia C. Itē peccatum eragrat hoiem qz reddit eū instabile et ingētū Bre. j. Peccatū peccatū hicrusalē ppterca instabilis facta est. C. Itē peccatū assimilaf letargie ppter tria pzo qz morbus letargie inducit febricitationem. est enim letargia sicut dicit Auic. apostema pblegmaticum factum intra craneū capitis. Et qz fit ex humore pblegmatico p3. qz generaf ex potu co qz potus generaf hūore pblegmaticū in quo sūt euapozatio et cōmestioe ceperū et repletioe nimia stomaachi et a multitudine pot⁹ et a multitudine cōmestiois fructuū. Sic ergo letargia est apostema ex humore pblegmatico putrefacto et sicut Auic. dicit in apostemate facta ex humore putrefacto cōmuniter fit febris lz fit febris lenta: et ita p3 qz in letargia fit febricitatio. Sed quid est istud apostema i craneo nisi peccatū in aia. Hoc comitatur febris que est innaturalis et intēpratus ca

loz quia communiter sequitur peccatū ali quis intēpratus et irrationabilis amor. Nā peccator a creatore auersus inordina to amore ad creaturā cōuertitur sicut auarus ad pecuniā supbus ad excellētia luxuriosus ad delectationē voluptuosam. ad qz peccator: quāto ardētius inbiat tanto periculofus et fortius febricitat. C. Secūdo letargia cāt dormitacionē precipue vt dicit Auic. cū letargia est in substantia cerebri fit peccator: quāto difficilias motus est ma ior dicitur aut subeth somnus superfluus et gravis. vnde talis vir potest ad horaz et exercitū scz vt malū statū suū videat et confideret tñ statim ad solium sonū. Imobilitatē suā et negligentia redit: surgere nrem nens. Vñ ptra eum clamat salomon dicens. vsqz quo piger dormis. Prou. vi. Letargia causat obliuionem. Est n. obliuio corruptio memorie que vt plurimum accidit ex frigiditate. qñqz n. fit ex apostematibus cerebri et proprie frigidis. vnde cū letargia sit apostema cerebri pblegmaticum et per se sequēs frigidū id mēciam corrumpit et obliuionem inducit. sed qd ē frigidum apostema nisi peccati malicia q calorē charitatis ctingens animas frige facit et dei obliuionē inducit. Talem letargiam pariebatur ille cui scriptura dicit Deu. xxxij. Deum inquit qui te genuit de reliquisti et oblit⁹ es domini creatoris tui. Capitulum. liij.

Peccator assimilaf seruo malo primo qz mal⁹ seruus solct esse ebriofus. et tunc bona domini negligit vel furtim subtrahit Prouer. xix. Opertarius ebriofus non locupletabitur. h est peccator qui vino. i. delectatione carnis ul seculi inebriatus est negligit spiritualia q ad honorem domini sunt vel si non ne

gligit furatur et sibi usurpat non inde dei sed sua ppiam glam querendo. contra boni serui dicunt. Non nobis dñe nō nobis sed nomini tuo da glam. C. Secundo qz seruo malus est ociosus et tempus quo laborare debet inutiliter expendit et perdit. vñ paterfamilias dixit seruis. Quid h tota die statis ociosi. Eccl. xxxij. Dixit serui in operatione ne vacet. Sic enim de cet illū Peccatores aut ociosi sunt. qui totum tempus quo in peccato viuūt quantū ad meritū perdunt et inutiliter expēdunt. Tertio qz malus seruus de bonis domini sui est prodigus et vniuersa consumit Mat. xix. Dissimulat⁹ est villicus qz dissimulat bonā dñi sui. Tunc aut peccator de bonis dei est prodigus. quando eis non vtitur ad honore dei et salutem anime sue. lz tñ ad glam mudi vel ymodū corporis sui. Quarto qz mal⁹ seruus est piger et somnolentus negotia domini negligit. Eccl. xxxvij. Cum seruo pigro tracta de opere et Lu. xvij. De seruo qui abscondit talentū dñi sui. Peccator autem somno peccati detentus bona qz facere posset oio negligit. Auarus etiā bona spalia non alijs tribuit sz sibi soli abscondit. Multi et ex pusillanimitate talenta. i. gratias sibi traditas seu creditas. i. scēsas abscondunt. qz non vtunt eis ad proximoz vtilitatem. Qui tō quia seru⁹ malus pterius et ceruicos⁹ supra dominum se extollit. Eccl. x. Vidi seruos in cgs et. Prouer. xix. Per seruum cū regnare cepit. sic peccator sup dominū supbit qñ hūilitatem domini videt et ipse pñit cā. Videt enim dominū suū afflictū et ipse vult esse in delictis. Videt dñm pauperem et denudatū et ipse vult fulciri delictis ac diuitijs. Videt dñm abiectū et pēptū et ipse vult honorari. Item seru⁹ dñm se extollit qñ caro cōtra spūz preualet. Job. xv. Nō ē seruus maior dño suo. C. Sexto qz malus seru⁹ cupidus cñis bona dñi in ppiū vsū vertit. Exēplū de seruo Elisei iij. Re. v. et hoc pñet ad symoniacos. qui bona dñi. i. dona spūsan-

ti pro sua vtilitate spali emūt et vendunt. C. Septimo quia pccūptuosus impia domini pūpēdit. ij. Re. xix. Seruus me⁹ ptempit me et Job. xix. Seruum meū vo caui et non rēdit mihi. Sic est peccator cū dei mandata pñit vel cum a deo vocat⁹ redire per penitentiam spernit. Prou. j. vocaui et renuistis et. C. Octauo cum fit malus et durus gratia sibi fieri appetit. Mat. xx. Serue neqz omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me sic est peccator qz male agendo gratiam a deo vel finalem penitentia expectat. C. Nono qz obliuiosus ē et qz redditurus sit de omnibus rationez ad memoriam non reducit. quod etiam peccator facit respectu dei. Lu. xij. si dixerit seruus morā facit dñs meus et. C. Decimo qz iracundus et seditiosus totā familiā turbat et ledit. Lu. xij. Et si ceperit seruus percutere seruos et ancillas et. Talis est qui ledit sanctos et religiosos viros vel pauperes qz sunt de familia xpi. C. Undecimo qz maledicus et linguosus etiā dño detrahit vel ei maledicit. ij. Re. xvj. de Siba qz accusauit dñm regi. Eccl. vij. Luctis sermonib⁹ qz dicitur ne accomodes aurez tuā ne forte audias seruū tuū maledicentē tibi. Talis est maledicus et blasphemus pēpue qz contra dñm linguā suā reclarat. C. Duodecimo qz delitiose nutritus contra dñm recalcitrat et resistit. Prou. xix. Qui delicate nutrit seruū suum postea inueniet eum cōtumacem. Et ideo non decet seruū delitiose nutritur. vel h pñet ad ingratos qz multis bonis a deo receptis recalcitrant cōtra cū fm illud Deui. xxx. Incrassatus est dilectus et recalcitrauit. C. Decimotercio qz cū sit fraudulentus dño suo insidias ponit. iij. Reg. xxi. Et cēderūt ei insidias serui sui re putat at dominus sibi insidiari: cum quis insidiatur pauperi vel hoc ad hypocritas pñet qz opa domini faciūt fraudulentuz. C. Decimoquarto qz seruus domino cñis iurius ab eo fugit. iij. Reg. ij. Factum ē vt fugerent serui seneci. ij. Re. xvi. Do-

dic increuerunt serui qui fugiunt dominos suos. Talis est etiam peccator qui cum deum peccando offenderit penitentiam remedium refugit et ad deum redire nescit. Decimo quinto cum sit flagitiosus punitur nec sic se compeccit. Talis est peccator qui propter aduersitates se non emendat. Eccl. xiiij. Seruus interrogatus assidue se cum tormentis a liuore. a liuoris crimine non immutatur sed magis ad odium prouocat. Decimo sexto est ingratus et gratiam sibi factam non recognoscit. Talis est qui post penitentiam et veniam reciduat. Eccl. xiiij. Laxa manus seruo et qui sit libertatem. Decimo septimo criminosus est non nisi verberibus emendat. Eccl. xiiij. seruo pessimo latus sanguinare. gloria seruus qui verbis non corrigitur vulneribus corrigatur. Talis est peccator qui se non emendat nisi fortiter et itine tangatur. Decimo octavo quia est astutus cum vocatur dormire se fingit. Pro. xix. seruus non potest crudiri. quod dicit intelligit et ridere comest. Talis est qui verbum dei audit et intelligit sed opere implere negligit. Luc. xij. Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit multis. Item nota quod seruus peccati dicitur esse homo tripliciter scilicet quod est triplex genus seruorum. Nam quidam sunt vernaculi siue originarii. qui sine seruitute sunt nati. Et tales multis penis legalibus subiiciuntur. quod sua non possunt vendere neque alienare nec strabere nec dignitatis officium sumere neque testimonium ferre nisi de domini voluntate. Hoc modo nascitur omnes serui originarii peccati. Et qui seruitute multe pene seu danna sine diuine legis iustitiam homini pueniunt nisi ab ea per baptismum liberentur. Alii vero sunt empticii qui ab hominibus capti vel empti iugo sunt seruitutis stricti. Sic efficitur homo seruus per peccatum actuale siue quod capere sit et illa quea tus ab hostibus per retentionem sensu. siue ex nimia malitia sua vendidatus sit ut faciat malum sicut achab. iij. Re. xxi. et ceteri serui si producti qui non ex necessitate sed ex voluntate seruiunt sub specie lucris. Et hi a famulan-

do proprie dicti sunt famuli. Sic quoque spiritus licet seruos facit homines auaritia. Unde et apostolus dicit quod auaritia est idolotria seruus. Exponit hunc Innocentius de utilitate additiois humane dicit quod sicut idolotria seruitur simulo lacro. sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultum idolotrie diligenter ampliat et ille cumulum pecunie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum. et ille cum omni cura seruit thesauro. ille spem ponit in idolotria. et ille spem comest in pecunia. ille timet mutilare simulacrum. et ille timet minuire thesauro. unde dicit. Seneca in Proou. Pecunie opus ipse non seruire si uti scias ancilla est si nescias est domina. Item peccatores qui ad modum puerorum sola presentia carant et futura non cogitant. Item quod vanitatem amat et lucris seque spiritualibus itedere recusant. Item quod sunt minima et uilia magna estimant seque terrestria et que sunt maxima nihil reputant seque celestia. Item sic ubi gloria sepe optat. Item quod modum per carat. et uilia clamant seque coruptiones et flagella. Item quod sunt pueri de pomo amisso. id est de uili re transitoria que de primo pedo seque redit ad celestia plorat. Item quod hinc sibi facit seque a deo vel ecclesia ad meritum non reuocant recognoscendo vel regratiando. Item quod omnia que uident affectant et manu seque opis vel laboris et uoce locutionis ea postulant et percurant. Item quod puerorum solus. id est sibi sicut uilia amat et fortia sapientium sine deum deuiat. Item quod nullum secretum occultat sed omnia recitat. et hi sunt detractores et perditores. Item quod sepe garruli et cacinant et clamant ita ut uix dormientes sileant hunc faciunt dissoluti quosuli et linguosi. Item quod loti a sordibus morit iteque seque iugnant et dum lauant pro posse repugnant. Hoc faciunt recidiuates penitentia recusantes vel coruptioni resistentes. Item sola que uentris sit cogitant et proprii uentris mensura ignorant et in manducando nullum ordinem seruant. Item morit ut a lecto se eleuant cibum postulant. que omnia faciunt quosuli. Item pudibunda detegere vel monstrare non curant. quod punit ad luxu-

riolos. Item sola iocosa appreciat et amat. Item solatia et delectabilia mundi. Item sepe ex infectis parentibus generati etiam ipsi infecti generant et perdurant. sic frequenter imitatur filii sceleris patrum et perseuerant in eis. Item omnia laboriosa repudiant. sic peccatores recusant ferre labores penitentia. Item peccatores assimilant quibusdam monstruosis hominibus qui dicuntur esse in quibusdam regionibus. Nam sicut dicit Augustinus. de ciuitate dei. put gentium narrant historie phibent quidam homines unum oculum tantum habere in fronte media. et isti uocant cyclopes quibus assimilantur auari qui habent respectum solum ad temporalia. Nam temporalia sunt media inter eterna bona et eterna mala. et ideo participant ex utroque quod quibusdam sunt uilia quibusdam noxia propter quod. Item dicitur in Eth. quod hinc error est hec bona seque temporalia quod multis contingunt detrimenta et illis. Alii. n. sunt qui hinc plures uersas post crura et octo nos digitos in plantis. et hi in desertis lybie morantur. quibus assimilant retrogradientes in uia dei. qui tripliciter deteriores sunt que alij peccatores sicut hinc octo digitos in tribus digitis excedit alios qui hinc non quinq. Item quod an non peccerunt secundo quod retro redierunt acrio quod contra propria notitia secerunt. Item Petri. ij. Adclius fuerat illis uiam ueritatis non agnoscere que post agnitam retrosum conuertit. Alii dicitur esse qui ora non habent. sed tamen per nares alimentum sumunt. quibus assimilantur alienorum factorum honorum vel malorum factorum curiosi percuratores qui bonorum factorum odorem percipiunt. sed ipsa opera imitando non gustant. Alii vero esse perhibentur qui iacentes in terra resupini uimbia se pedum regunt. et sunt tante celeritatis quod in cursu canibus comparantur. quibus illi assimilantur quibus sensualitas que significatur per pedes siue plantas rationi predominatur que significatur per caput. Ideo enim sensualitas significatur per pedes. quia ad modum pedum inheret terre. et corpori. et sunt quasi duo pedes duplex

ei appetit. scilicet concupiscibilis et irascibilis. Ille ergo plantam capiti superponit que sensualitate prefert rationi. Et talis seque sit ad ea que sunt carnis vel mundi uelocissimus tamen ad spiritualia est tardissimus. Alii autem dicuntur esse sine ceruice habentes oculos in bumeris. quibus assimilantur illi qui attendunt solum ad graua et onerosa que sibi sunt. Unde habent oculum. id est respectum in bumeris id est in grauiamibus impositis bumeris enim seruntur onera. Unde tales non recordantur beneficiorum sed iniuriarum. Alii vero sunt cynocephali canina capita habentes quos ipse latratus magis esse bestiales que homines comestitur. Et isti sunt iracundi et garrientes qui tota die latrant et garrunt. et eorum latratus. id est garrulus sunt ratione carentes. et ideo cantini et bestiales sunt. Alii vero habent planam faciem et labium oris inferius ita prominentis ut in solis ardoribus totam et eorum faciem cooperiant dormientes hos sine linguam esse dicunt solis nutibus pro uerbis uentres. Istis assimilantur homines incauti et imprudentes qui in facie. in exteriori conuersatione carent naribus. id est discretionem non uidentur. Excessus autem labij inferioris significat loquacitatem nimiam indiscretam de inferioribus et terrenis. sed carentia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatem. et ideo representat illos qui nec discrete loqui nec discrete tacere sciunt quod autem loquuntur nutibus non est quia sint de ordine ciuili stertensium. Sed refertur hoc ad ingetos et indiscretos corporis vel membrorum motus sicut dicit de apostata homine. quod annuit oculo terit pede digitum loquitur et cetera. Quidam vero sunt modo similia ita magnas habentes aures ut eis percipiant totum corpus. Et his assimilantur qui solliciti et multum audiunt. sed de auditu nihil faciunt. Jac. i. Qui auditor est uerbi et non factor. et. alij vero sunt in ethiopia proni ambulantes ut pecora non se ualentes sursum erigere quibus assimilantur cupidi. qui solum terrenis intendunt de celestibus. Item non curam

res. contra quos dicit Apostolus Col. iij. cura corporis sui Inferius autem sunt tria que sursum sunt sapite non que super terram. Item peccatores assimilantur visceribus. primo propter multipliciter vi-tiorum. Nam sicut in corporibus sine ven-tribus sunt multa viscera ita in peccatori-bus sunt multa vitia. In ventre enim su-perius primo est quoddam intestinum sub-tille quod vocatur duodenum. quia in sua longitudine secundum mensuram cuiuslibet ho-minis est. xij. digitorum et hoc super dorsum erigitur. et ad nullam partem aliam retor-quetur. Hoc intestinum est superborum qui super dorsum. id est super homines bumiles et patientes se crigunt. et se per humilitatem vel pietatem non retorquent nec flectunt. Nec enim habet. xij. digitos id est duode-cim gradus. Duodecim enim gradus sup-bie beatus Bernardus ponit qui sunt cu-riositas. mentis leuitas. inepta leticia. ia-ctantia. singularitas. arrogantia. presump-tio. peccatorum defensio. simulata confes-sio. rebellio libertas peccandi consuetudo quorum primum sex sumuntur secundum iniuriam proximi qui debet esse par. quattuor alii su-muntur secundum iniuriam hominis superioris. Duo. vltimi proprie secundum iniuriam dei que scilicet immediate fit ei. Et vocantur gradus quia fit progressus a minori ma-lo ad maius. Nam mala est iniuria respec-tu parisi peior respectu superioris. sed pes-sima respectu dei. Secundum intestinum vocatur icianium. quia semper a cibus est va-cuum. Dicit autem quidam sapiens quod id sic est vacuum quia a se reijciens omne ac-ceptum nullum apud se retinet nutrimentum. Et hoc pertinet ad prodigos qui quan-tuncumque lucentur vel recipient tamen semper sunt vacui. indigentes. quod omnia emittunt inutiliter et nihil referunt. et ideo semper egent ut patet per exemplum in fi-lio prodigo Lu. xv. Tertium appellatur. se-cundo simillimum nunquam tamen sine cibi copulencia est inuentus. Hoc pertinet ad gulosum qui nunquam sicut sine solitudine cibi et

cura corporis sui Inferius autem sunt tria alia grossa quorum primum vocatur orbis. id est viduarum altero officio. Cum enim ce-tera viscera duo habeant officia hoc habet vnum solum. unde se habet admodum sac-cia. quia multa recipit et pauca eijcit. hoc per-tinet ad illiberales et auaros quorum bur-sa habet solum vnum foramen scilicet ad recipiendum multa enim recipiunt lucran-do sed pauca vel nulla eijciunt expendendo. Aliud vero quod est sub orbo dicitur ilion eo quod in eo siaca passio fieri consuevit. hoc pertinet ad inuidos qui aliorum felicitate torquentur. Nam passio siaca valde tor-quet quia est dolorosa. Vltimum autem intestinum et infimum dicitur celon. quod immediate cum officio totius corporis est coniunctum. hoc pertinet ad vitium luxu-ric que circa infimam corporis partem vi-get et exercetur que eidem officio est vici-na. Unde hoc vitium vilius et turpius re-putatur ceteris. Item peccator assimilatur leprosis. Primo ratione distinctionis. di-stinguuntur enim septem genera peccato-rum penes septem species lepre. vel penes septem modos leprosoz qui in sacra scriptu-ra leguntur. Nam significatur in carnis tumore superbia. et hec est lepra. Dicitur iij. Paral. xvij. Postquam eleuatum est cor eius exorta est lepra in fronte eius. In erustione signatur iracundia et hec est lepra symois Adab. xvij. Tu eset Jesus in domo symo-nis leprosi. In siti auaricia. et hec est lepra icry. iij. Reg. v. In ponderositate accidia et hec est lepra moysi. Exod. iij. Qui cum misisset manum in sinum protulit leprosam In pinguedine gula. et hec est lepra viroz quattuor in introitu porte. iij. Re. vij. In putredine inuidia et hec est lepra maric. Nu. xij. Prover. xij. putredo ossium in-uidia. In fetore anbelitus luxuria et hec est lepra domus Jacob secundo. Reg. iij. Se-cundo ratione mundationis. Nam isti leprosi mundantur quinqz modis. Pri-mo ablutione per quam significatur con-

tridio. quarti Regum quinto Dicitur est naaman Lauare septies in iordane. Item ostensione per quam significatur confessio Luce decimoseptimo Stendite vos sacerdoti. qui dum irent mundati sunt. Item separatione per quam signatur excommunicatio Numeri. xij. Legitur de Maria que fuit extra castra septem die-bus. Item inclusione per quam religio significatur ut manus moysi mundata est inclusione. Exodi. iij. Item tactu per quaz tribulationum permissio Adab. vij. Taci-git cum dicens. Volo mundare et conse-ssim mundata est lepra eius. Item pec-catores assimilantur apoplecticis id est his qui apoplexiam patiuntur. Primo quod secundum Auicennam in apoplexia sit membrorum ociositas. Unde dicit quod apoplexia est ocio-sitas membrorum a sensu et motu propter opilationem contingentem in ventricu-lis cerebri et meatibus spiritus sensibilis et motui. Nec ociositas membrorum in-uenitur in accidiosis et in pigris. quia ni-hil boni volunt operari. Proverbio. xij. Abscondit piger manum suam sub ascel-la nec ad os suum applicat eam. Et quidam quidam sunt pigri et ociosi circa speculabi-lia puta circa studium scientie. Unde ta-les priuantur sensu. id est adceptione scien-tie. Quidam vero circa operabilia et tales carent motu id est profectu virtutis vel me-ritorij operis. Secundo quia in apople-xia est anbelitus difficultas. Nam sic tua-cuantur instrumenta motus et anbelitus aut debilitantur. ut non fiat facilis anbel-litus immo illic est spuma et est habens vi-cissitudinem sicut stragulatio aut sicut vor-strangulati. quandoque tamen non appar-et anbelitus neque vox neque spiritus. et hoc est pe-ius. Et hec difficultas anbelitus id est respi-rationis est in gulosis et luxuriosis qui querunt delectationes carnis. quia tales spirituales inspirationes difficulter recipi-unt unde Apostolus dicit prime Corinthio. secundo quod animalis id est carnalis non p-

cipit ea que sunt spiritus. Tertio est in apoplexia morbi insanabilitas. Nam si-cut dicit. Ipo. quando apoplexia est for-tis habens eam non sanatur. si vero debi-lis eius sanatio non est facilis. Nec insa-nabilitas inuenitur in auaritis. unde Ipsi-losophus in Eth. dicit quod illiberalitas que pertinet ad auaritiam est insanabilis. Piere. trigesimo. Insanabilis facta est plaga tua Scene. Dum cetera vitia sene-scent in homine sola auaritia iuuenescit. Quarto in apoplexia est mortis defor-mitas. quia aliquando accidit ut habens apoplexiam sit cuitatus et non sit differen-tia inter ipsum et mortuum ita ut non ap-paret in ipso aliquis anbelitus. deinde re-uiuiscit et sanatur. Et in talibus anbeli-tus quidem non apparet sed ipsorum pul-sus non integre cadit propter hoc volunt medici quod tardetur sepultura donec perpe-datur eius dispositio neque sit minus. lxxij. boz. Inuenitur autem quedam mortis conformitas in inuidis. quia corpus mor-tuum putrescit sicut. Proverbio. xij. Di-citur quod putredo ossium id est virtutum vel virotum sortium inuidia. Quinto quia apoplexia est mala resolubilitas. quia apo-plexia si resoluitur ut plurimum resolu-tur in paralyfim. Nec mala resolubilitas inuenitur in superbis et iracundis. quia su-perbia resoluitur ut plurimum in iram et ira desinit in stultitiam. et iacturam Pro-uer. v. Virum stultuz interficit iracundia.

Capitulum. liij.

Pulmonem assimilatur palmoni. Primo quod quia pulmo acrez attractum interius de-purat et penitentia cor interius infectum mun-dificat scilicet per con-tributionem Jacobi quarto Purificate cor da duplices animo. Secundo quia pul-mo vocem format sine pulmone enim vox

formari non potest: neque anhelit? reddi valet
 ut dicit *Jobus. xiiij. libro de aialibus.* Sic
 etiam pnia cordis exterius format vocem
 confessionis. *ps. Dixi confitebor aduersa
 me inuultiam meam etc.* Tertio qz pul-
 mo humorum spumofus generat. Est enim
 pulmo d mollis carne et aerca et spume coa-
 gulate similitimus ut dicit *Costa.* et ideo ge-
 nerat consistem humorē. *spumofus.* Quia
 si autem humor spumofus est feruida lachry-
 marum punctio qua ipa pnia generat et
 pducit. *ps. Lauabo p singulas noctes le-
 ctus meum et lachrymis meis stratum meum
 rigabo.* Quarto pulmo cor refrigerat.
 Nam ipse pulmo vndiqz cor circumdat et
 aerem frigidum ad eius temperiez mini-
 strat. Vnde inter cor et guttur est medius
 ut subito ad cor aerem mittat. et ipi gutturi
 ad vocē somniam reddat. Sicut igit pul-
 mo calozē cordis refrigerat ita pnia tā in-
 terior qz exterior ardorem concupiscentie
 mitigat. *Ecclesi. iij. Ignē ardētē extinguit aq
 idest ardorē concupiscentie reprimunt pnie la-
 chryma.* Quinto pulmo a motu n cessat.
 Et enim sit ut cordis flabellū aerē ad re-
 perie cordis attrahens pnuē et emittens.
 oz necessario q se dilatando et constrin-
 gendo semp in motu consistat. Sic etiam hō
 penitens a motu boni opis nullo tpe cessa-
 re dz neqz ocio vacare. *Ecclesi. ix. Quodcū
 qz p facere manus tua instanter opare etc.*
 Sexto pulmo spūi vitali nutrimentū cō-
 tinuū pstat. Nam caro pulmonis est mol-
 lis et concava et leuis ut aer in suā naturā
 de facili inuictur. et sic vitalis spūs in ven-
 triculum cordis ad conseruationē vite aia-
 lis facilius trāscat. Sic p opa pnie nutrit
 interius spiritus siue p auditū pdicatōis.
 siue per studium orōnis. siue per scitum cō-
 punctionis sicut illud *ps. Fuerunt mihi la-
 chryme mee panes die etc.* Septimo pul-
 mo cordis regionem ab instrumentis sen-
 sibilibus separat et sic penitentia separat
 cor penitentis a delectationibus sensibili-
 bus et carnalibus. *3sa. in li. de summo bo-
 no.* Penitentia non mensium ac tempo-
 cursu pensatur. sed pena qua anima crucia-
 tur et mortificatur caro.

Quinto pulmo aerem ad supplementum caloris in suis
 folliculis et poris reservat. Vnde tam diu
 potest animal sub aqua sine suffocatione
 viuere qz diu potest relictum aerem re-
 tinere. Sic penitens debet in secretis stu-
 dijs et affectibus conseruare propositus nō
 peccandi. et tam diu viuūt anima sub aqua
 gratie qz diu potest tale propositus retinere.
 Item penitentia assimilatur palpebris
 propter tria pno propter officium. Nam
 palpebrarū siue cilioz ē triplex officiu. Sūt
 enim posite ante oculos. Primo ad cu-
 stodiendum. vnde dicunt cilia qz suo motu
 continuo aerez intercident et sic oculos ab
 aeris lesione custodiunt. Talis erat penitē-
 tia pauli quam faciebat ad suam custodiā
 ne scilicet caderet a gratia. *2sa. i. Lxxiij. it.*
 Castigo corpus meum etc. Secūdo palpe-
 bre sunt ad optatā. Nam qz natura oculi
 est aquea et humidā ad sui fortificationem
 et defensionem indiget opertura. Sed sicut
 palpebra est opertorium oculi ita peniten-
 tia est opertorium peccati. opertit enim
 peccatum ne videatur ad iudiciū *ps. Be-
 ati quorum remisse sunt iniquitates et quo-
 rum tecta sunt peccata. et talis fuit peniten-
 tia magdalene.* Sz nota qz quedam aialia
 tegunt siue claudunt oculum euz palpebra
 superiori sicut omne animal quadrupes sicut
Jobus dicit. i. xij. li. de aialibus. Quēdā euz
 palpebra inferiori sicut aues. qz qdam se
 affligunt in penitentia amore eterni pmi-
 et bec est palpebra superior quidā timore sup-
 plicij et bec est inferior. Tertio palpebre
 date sunt ad apparentiam. Lad pulcritudi-
 nem et ornamentum faciei. Et talis fuit pe-
 nitentia Jobis baptiste et alioz sanctifica-
 torum q non fuit necessaria ad purgationē
 vel custodiam virtutum. sed potius fuit ad
 decentiam et ornamentum palpebris propter
 cōcurū. Due eni sūt in hoīe palpebre que
 assidue ad inuicem cōcurrunt ut resiciant
 assiduo motu obtutum. ut dicit *Costa. q*

dicuntur palpebre qz palpitatio semp mo-
 uetur. Sicut igit duplex ē palpebra ita du-
 plex ē pnia q sibi inuicē in penitēte assidue
 debent cōcurrere et inuicē qz se tāgere scz
 interior et exterior. Nam exterior sine inte-
 riori est infructuosa. ut p in hypocrisis. sed
 interior sine exteriori nō est fructuosa. sicut
 pater in negligentibus et pigris ad sanctifi-
 cendū. Tertio pp munimentū. Nam pal-
 pebre munite sūt villis piloz ut aptis ocu-
 lis si qd occurrerit repellat. et inuoluitis ocu-
 lis in ipsis securi? dormiat. ut dicit. *Co-
 sta.* Vñ at palpebre pilos non ocio cre-
 ctos sed in extremitatib? mediocriter re-
 flexos. et hoc factum est ut se habilius et for-
 tius clauderent. et si qd impedimentū occur-
 reret ei efficacius obuiaret. Quasi aut villi
 piloz sunt exēpla sanctorū q de statu pecca-
 torum pncipue carnaliū ad deū cōuersi sūt
 sed carni nō sunt sz aridi et tennes. vnde si-
 gnant sanctos ad deū uerfos. q licet pmo
 fuerunt carnales tñ post uersionez effecti
 sūt spūales et celestes. Porum ergo pilozū
 villos. i. exēpla doctorū dz penitens ad se-
 ipm reflectere p imitationem si vult se cō-
 tra tentationes claudere et secure dormire
 i morte. Itē pnia concipit et secure dormire
 in esse spūali sicut parturit et con-
 cipitur in esse naturali. quod patet ex qtu-
 or. Primo rōne cōceptionis. Nā ad cō-
 ceptionē infantis regritur materia cōueni-
 ens. locus expediens. et cā efficiens. Mat-
 ria ergo cōueniens humor est menstrualis
 siue seminalis femine. Causa No efficiens
 fm. Philosophum est semen viri Instru-
 mentalis cā est calor naturae virtutē corpi in-
 fluens et disponens. Locus aut cōueniens
 est matrix. Similiter dū aliqs ad pniā
 conuertitur. et quasi spūaliter deo concipit
 velut locus conueniens in aia est mēs siue
 memoria que est ut matrix in q velut hu-
 mor menstrualis est peccati recordatio q est
 velut materia pnie. Sed cā efficiens huius
 conceptionis est timor dei fm illud *3sa.
 xxxvj. A timore tuo dñe concepim? et pepi-*

mus spiritū salaris. Et nota q si materia
 ferus in pte dextra fuerit adunata in natu-
 ram cedit maris. si No in sinistra in natu-
 rā mulieris. Et bec diuersitas accidit pp
 dñum calozis q in dextra pte consistit. Si
 mulier qñ calor dñi amoris dñatur in
 mente penitentis cōcipit qñ in dextra ma-
 sculus. i. spūs cōpunctionis virilis et fortis
 sed qñ in sinistra vbi est defectus calozis.
 i. in corde repide penitens dicitur semi-
 na. i. spūs debilis et instabilis. Secundo
 rōne formationis. Nam corpus infans
 in vtero matris non subito formatur sed
 ordinate et gradatim. et iste ordo pnsiderat
 ex tribus. Primo ex concepti pibus siue
 membris. Quia primo formantur mēbra
 principalia scz cor cerebrum et epar q alio
 rum oim sunt fundamenta. Et ista qñ sunt
 simul in sanguinis massa sibi vicinatur.
 et postea ab inuicem diuiduntur. De istis
 tribus fundamentis alia tria nascuntur sci-
 licet nerui et nucha doxsi a capite. arterie a
 corde. vene ab epare. fm galienum. Aristo-
 teli dicit. q pncipium venarum est cor in
 libro de sono et vigi. Hic autem sic forma-
 et tāqz oim fūdamētis format natura ossa
 horum custoditua scz cranium ad defen-
 sionem capitis. ossa pectoris ad manimen
 cordis. et costas lateris ad tutelam epans.
 et sic de alijs. Post ista pducuntur mēbra
 scbaria scz manus pedes. brachia et sista.
 sed ista nō simul sed successiue formāt. Si-
 muliter in pnie statu non est hō statū a pnci-
 pio pfectus. sed pficit gradatim fm illud
*ps. Ibunt de virtute in virtutē Dñi possu-
 mus per tria mēbra principalia scilicet
 cor cerebrum et epar intelligere tres virtu-
 tes theologicas scilicet fidem. spem. et cha-
 rritatem.* Per mēbra No scbaria seu de-
 fenforia que his adiciuntur virtutes mora-
 les in quibus omnibus homo non perfici-
 tur subito sed gradatim. Secūdo considerat
 ordo formationis et conceptionis gradib?
 qz infans dum concipitur qtuor hz grad?
 Primo est cum adhuc est lacti vicinus.

secundus est cum iam semen sanguini se commiscet. Tunc enim cor vel cerebrum nondum perfecta sunt sed est quedam massa ex femine sanguineque commixta. Tertius est gradus cum corde et cerebro et epate iam formatis alia membra indistincta sunt. Quartus est qui corpus est completum et organizatum et ad aie susceptionem dispositum. Et in duobus aia super bas in uero mouetur. si est femina in sinistra parte plus titur. si vero masculus in dextra parte plus mouetur. ut dicit Salicenus. In istis igitur quatuor gradibus formationis corporis designantur quatuor gradus formationis penitentis. quorum primus est in peccati recogitatione. Et hec assimilata lacti quia lac est facilliter conuertibile et in bonos et in malos homines sic recordatio peccati facilliter conuertitur vel in bonum anime nutrimentum puta qui ex recordatione peccati nascitur dolor copunctionis. vel in nutrimentum malum. qui ex peccati recordatione nascitur delectatio vel voluntas reiterandi. Secundus gradus est in peccati detestatione. Tunc enim semen agnitionis et recordationis peccati imiscet se cum sanguine. i. cum dolore abominandae peccati. Tertius gradus est in peccati abstentione ubi quedam membra sunt distincta scilicet cor. cerebrum et epate. per quae tria intelligitur triplex genus peccatorum que homo tenetur distinguere confiteri precipue mortalium scilicet omnia in deum. proximum. et in se ipsum vel commissa corde ore et opere. Alia vero membra sunt indistincta quae vitio fieri debet penitentis confessio cordis. In qua indistincte. i. generali se accusat de venialibus et mortalibus quae per obliuionem omisit vel ignorantiam distincte confiteri. Quartus gradus attendit in satisfactione. in qua consistit perfecta penitentia seu penitentis dispositio. siue ad superne gratiae susceptionem. siue ad superne gratiae motionem. Sed nota quod fetus interior. i. dispositio vel propositum interius conceptum de penitentia exteriori faciendum in quibusdam est femininus. i. defectiuus et non uerus. sicut in fictis et hypocritis et tunc est motus exterioris penitentiae siue operis in sinistra. quae scilicet hypocrita et fictus exteriora opera penitentiae facit cum sinistra intentione. In quibusdam vero interioris fetus. i. conuulsio cordis est masculinus. i. perfecta et uera. et recte est motus in dextra. quia scilicet uere contractus facit opera penitentiae cum recta intentione. Unde dicitur Mat. v. Ne sciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Tertio attenditur ordo formationis et conceptionis diebus. quia in gradu lactis est infans per sex dies. in gradu sanguinis est infans per nouem in gradu massae carnis. xij. diebus existit. In quarto vero gradu ante plenam perfectionem est per xvij. dies. unde a die conceptionis usque ad diem completionis et uiuificationis sunt. xvi. dies ita quod primus et ultimus computetur. Nam in tot diebus communiter uiuit fetus. Et sic huius diebus communiter uiuit fetus. Et sic huius numerum Augustinus computat edificationem templi cui comparat perfectionem corporis christi super Job. c. vi. non quia talis processus fuerit in formatione domini corporis cum perfectionem habuerit in instanti. sed quia in tot diebus potuit membrorum distinctio comprehendendi. In hoc igitur processu dierum intelligitur quadruplex gradus electorum. Primus est incipientium et isti sunt sub forma lactis qui est paruulorum cibum. Est igitur eorum inceptio in operibus uiae actiue unde assignantur eis sex dies id est sex opera misericordiae que enumerauit dominus Mat. xxv. Secundus est proficientium. et isti sunt sub forma sanguinis id est sub certamine passionum ac tentationum et tribulationum. Unde quibusdam qui nondum istum gradum attingebant dicebat Apostolus Heb. xij. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis. et istorum profectus debet esse in uita contemplatiua. Unde assignantur eis. ix. dies propter nouem angelorum ordinem. quibus assimilantur uiri contemplatiui. Tertius gradus est perfectorum qui iam habent completam naturam carnis id est debitam formam perfe-

ctionis. Tales sunt quorum uita conformatur uiae apostolice. Unde assignantur eis. xij. dies propter numerum. xij. apostolorum. Quartus gradus est beatorum quorum perfectio quantum ad corpus erit in octaua resurrectionis que iam inchoata est in christo qui scilicet resurgens et mortuus iam non moritur. Perfecta autem resurrectio et plena erit in fine seculi quando decima drachma perditam fuerit reuocata id est ecclesiam ecclesia totaliter resuscitata. Unde ultime consumationi decem dies assignantur propter numerum completum electorum. qui signantur in decima drachma prius perditam postea reuocata. Et. r. Tertio ratione completionis et eo quod quorundam infantium formatio citius quorundam uero tardius completur. Sunt enim quidam qui dicunt quod quidam in. xij. diebus completur et tales sexto mense nascuntur. et tales propter tenacitatem non uiuere posse dicuntur. Quidam uero. xxv. die perficiuntur. qui septimo mense nascuntur et tales uiuere posse probantur quidam. x. diebus formantur. qui octauo mense nasci perhibentur. neque tales in uita seruantur. Unde Constantinus. et etiam Salicenus. dicunt omnem infantem in septem mensibus motum habere qui si adeo est fortis ut exire possit ad uitam utique conualecit. Si uero tunc in septimo mense non egreditur. ipso suo motu debilitatur et etiam summe patitur. unde si etiam sequenti mense id est octauo exierit non conualecit sed si usque ad. ix. mensem vel principium decimi quieuerit iterum uirescit unde egrediens conualecit ad uitam. et tales qui. ix. mense uel. x. oriuntur. xvi. diebus in matrice formantur. uel forte qui decimo mense nascuntur. i. diebus in utero completur. Sicut ergo quorundam formatio citius quorundam uero tardius perficitur. Sic etiam ad decem quidam citius et quidam tardius conuertuntur. Et iterum in amore dei in quo spiritualis uita perfe-

ctio consistit. quidam citius quidam tardius perficiuntur. Possimus etiam per praedictos quinqz modos conceptorum siue natorum intelligere quinqz diuersitates fidelium. Quorum primi fuerunt iudei ante redemptionis aduentum. istorum formationi assignantur. xxx. dies. Terciarium enim numerus confurgit ex numero ternario et denario. quia ternarius in denarium ductus id est ter decem faciunt. xxx. In ternario ergo fides sancte trinitatis. in denario uero decalogi obseruantia intelligitur. Et utrumque iudeorum iusti et eruditi uiri habuerunt scilicet fidem sancte trinitatis cum obseruantia decalogi. Sed tamen ante redemptionis et passionis eius tempus hoc non sufficebat ut ad uitam ingrederentur cum nondum esset aperta ianua paradisi. Et hoc significatur in eo quod natus in sexto mense uel infra non uiuit. Sex enim cucurrerunt etiam ante saluatoris aduentum. quas sex menses conceptionis signant. ita ut prima etas computetur ab adam usque ad noe secunda a noe usque ab abraam. tertia ab abraam usque ad moysen. quarta usque ad dauid. quinta usque ad transmirationem babilonis. sexta usque ad christum. Postrema ab aduentu redemptoris in qua per passionem christi aperta est ianua uiae. Secundi sunt christiani et istorum formationi siue perfectioni assignantur triginta. quinqz dies ita ut ternario addatur quina rius qui est numerus quinqz uulnrum christi crucifixi. Nam post fidem trinitatis et implentem decalogi conformantur quod uiri christiani sunt cruci et passioni christi quasi quinqz uulnera eius in semetipsis habentes sicut illud Mat. vi. Ego stigmata domini iesu in corpore meo porto. Tales nati sunt in septimo mense id est. in. vij. etate que est christi sic computationem super praedicta quibus aliter aliter computet etates. Tertii sunt heretici quibus assignantur. xl. dies. quia quadragenarius numerus. ope-

tur errantibus fm illud ps. Quadrage-
 nna offensus sui generationi buic z dixi
 bi errant corde. T.ales l3.viii. mense nascā
 tur non tamen viuunt. quia heretici l3 ad
 octauam generalis resurrectionis etatem
 sicut z ceteri sint peruenturi z resurrecturi
 non tamen intrabunt in vitam eternam
 vnde z in ps. predicto subditur quibus iu-
 rari in ira mea si introibunt in requie me-
 am. Quarti autem sunt viri perfecti qui sūt
 habitaculum z templum dei, vnde talibus
 assignantur. lvi. dies qui est numerus cō-
 petens edificatiōi tēpli dei fm illud Job.
 vi. Quadrageinta sex annis edificatum est
 templum hoc. Nam. lvi. Conspicitur ex du-
 plici numero sc3. et. x. z sex. Nam quater. x.
 faciunt. xl. qz scilicet viri perfecti cum quat-
 tuor euangelis obseruant precepta decalo-
 gi. quibus etiam adduntur. vi. propter. vi.
 misericordie opera. Ipsi. ix. mense nascunt
 quia nouem angelorum ordinibus finalit
 sociantur. Quinti autem sunt beati qui li-
 berati a seruitute corruptionis sunt in li-
 bertate glorie filiorum dei. vnde istis assi-
 gnantur. l. dies quia quinquagesimus nu-
 merus dicitur libertati propter iubilum
 l. quinquagesimum annum in quo serui
 libertati donabantur. Ipsi etiam nascunt.
 x. mense qui sc3 vt dictum est supra perti-
 net ad decimam diachnam. i. ad naturā
 humanam que per diuinam sapientiam. i.
 christum recuperata. ix. diachmis. i. nouē
 angelorum ordinibz ē iungenda. Quarto
 ratione parturitiois quia infans dum
 paritur matri infert tristitiam sed post par-
 tum tribuit letitiam. Egre dit etiam ex vē-
 tre vestitus secundina. Similiter etiam pe-
 nitentia confert tristitiam in actu relinq-
 uentiam in fructu z vestit etiam animā gra-
 tia z virtutum ornatum. Lu. xv. Lito profer-
 te stolam primā z induite illum. Item
 penitentia per quā homo moritur peccatis
 assimilatur morti corporali. Primo ratio
 ne vilitatis. Nam mors fm Ihd. vii. vi-
 litates inducit. Prima est quia potentiaz
 tyrannorum absoluit z similiter peniten-

tia absoluit potentia demonū quā bñt sup
 aiām ppter peccatū. Secūda ē qz peccatū
 z voluptatibus vincit imponit. Sic penitē-
 tia sine iponit voluptatibus p carnis ma-
 terationē. z ē peccandi cauendo recidua-
 tionem. Tertio. qz mors est terminus ois
 miserie. Et sicut penitentia terminat misē-
 riam dū culpā excludit que est miserie cā.
 Vnde nō solū euadit penitens presentis
 pene miserā sed ē sequēns Quarto quia
 mors ē firmatio gratie penitentia autem
 dū a culpa pseruat quodammodo in gra-
 tia firmat. Quinto qz mors est acquitio
 venie. Et similiter per penitentiam acqrit
 venia de offensa quā effecit culpa. Sexto
 qz mors ē reparatiua innocentie. Simili-
 ter p pnam restituit innocentie z si nō quo
 ad actū saltem quo ad meritū. Nam pnia
 restituit merita que quis acquisiuit cōtra i-
 nocentia vel etiam in gratia multi etiaz
 feruenter penitentes equiparant vel supe-
 rant in merito vel gratia multos innocen-
 tes. Septimo qz mors ē collatiua felicitatis
 eterne. Et similiter per pnam acquiris
 eterna gloria. Secundo pnia assilatur
 morti ratione varietatis. Distinguitur eni
 triplex mors que designat tres partes pe-
 nitentie. Est enim mors acerba que est in
 fantium immatura que est iuuentuz z ma-
 tura que est senum. Sic penitentia debet
 esse acerba in contritione. z immatura. i.
 festina in conuersione. z matura idest debi-
 ta in satisfactione vbi scilicet debitum sol-
 uitur pene quam meruit ex illatione offen-
 se. Tertio ratione qualitatis. quia mors est
 incerta quo ad tempus Augustinus. Nil
 certius morte. z nil incertius hora mortis
 Item quo ad locum quia nescit homo
 vbi sit moriturus Sene. Adors vbiqz re-
 expectat. tu quoqz si sapiens fueris vbiqz
 expectabis eam. Item quo ad modum
 quia nescimus qualiter morituri sumus
 Augustinus primo libro de ciuitate dei.
 Non est multum curandum necessita-
 rio morituro qua morte moriatur. sed
 curādū est quo post mortē ire cōpellat qz

mors nō ē dicēda mala quā bona vita p
 cessit. Sic ergo mors h3 aliqd certitudinis
 sc3 qz oino est ventura. z aliqd incertitudinis
 vt dictū ē. Sicut pnia h3 qdē si vera sit cer-
 titudine veniet. sed an peccator ad pecca-
 tum rediturus sit an in pnia pseruaturus
 incertū est. qz nō est in eius pte. Nō est
 enim volentis neqz currentis s3 miseren-
 tis dei. vt dr. Ro. i. Itē qz mors est amara
 Eccl. xli. Mors ē amara est memoria
 ma. Sic memoria peccati h3 ē cū amari-
 tudine animi. Vñ Iza. xxvii. Recogita-
 bo tibi oēs ānos meos i amaritudine aie
 mee.

Capitulum. lv.

Pigrizia siue ocii spūaliuz vi-
 roz assimilatur supfluo som-
 no siue dormitioi. Nā intē-
 peratus sonus est caloris na-
 turalis extinctiuis. quia per
 somnū immoderati humoris āplus re-
 soluitur quos dū calor naturalis aggredi-
 tur ab eis minuit z extinguit. z ideo pocio
 natis z mirur pceptū ne dormiant. ne per
 sonū hūores amplius resoluant. z sic calor
 g est in talibus diminuat z debilitet z sus-
 locet. Sicut p ocii z pigrizia hūores. i. male
 affectiōes z notie cogitatiōes multiplican-
 tur. et quibus calor. i. seruo amoris spū-
 alis minuitur z aliqui totaliter extinguit. p-
 pter qd dicit Ap. i. A. h. v. Nō dormia-
 mus sed vigilemus z sobrii simus. Secundo
 qz itparus sonus est aialis virtutis
 destructiuus. Vñ dicit Con. q. si sonus
 fuerit nimis aialis deficit virtus: eo qz ni-
 mis humectatur z infrigidat corpus. Sic
 ocii z pigrizia dū abūdare faciūt hūore con-
 cupiscēte inducit in aiām nimū frigū ma-
 licie. quia multam maliciam docuit ociosi-
 tas vt dicit Eccl. xxii. z extinguit fundi-
 tus z destruit virtutem ipsi anime. ij. Re.
 ij. Dormiens oppressit. cū. i. virtutis actū
 siue habitū. Tertio qz nimis somnus ē
 egestatē causatiu. ex eo qz ē opatiōis z p
 cōsequēs lucri impeditiu. vnde Prover.
 vi. vqz quo piger dormis quādo surges
 de somno tuo paulum. doz. pa. doz. paul. cō

se. ma. tu. vt doz. z veniet tibi qsi viator ege-
 stas: Sic pigrizia z ocii dū a bene opā-
 do retrahit egestatē gre z spūaliū diuinaz
 inducit. Prover. x. Egestatem operata est
 manus remissa.

Capitulum. lvi.

Pincipes assilant hūe-
 ris fm illud Iza. ix. Sa-
 ctus ē principatus sup
 hūerz eius. Nā primo
 humeri sūt ad spūalia
 liū mēbroz defensionē
 vñ humeri sūt et varijs

ossibus cōpositi quoz picipua duo spatule
 dicuntur. Et fuerunt necessariae bec ossa vt
 pectus z costas defenderent. ne a postero
 ri lesione acciperent. Et in illis duabz spa-
 tulis sunt due pcauitates q vocant oculi.
 vñ vocant spatule oculoz qd nomē ex offi-
 cio assilperunt. nā sicut oculi totius ante-
 rioris corporis sunt defensores ne ab ali-
 quo ledat. Sic isti a posteriori pectus z co-
 stas defendunt. Principes ergo ad modū
 hūeroz spūaliū z religiosoz viroz picipue
 esse debent patroni z defensores ne ab ali-
 quo ledant. z debent cōsistere ex varijs ossi-
 bus. i. sulcari varijs virtutibus. sed picipue
 iustitia z clementia debent vigere in eis q
 si due spatule in humeris. vna ad dextraz
 sc3 iustitia altera ad sinistram scilicet cle-
 mētia z be habent duos oculos. quia iusti-
 tia respicit culpam clementia vō naturā
 Et istis virtutibus principes firmati sunt
 validi z potentes ad subditorum defensio-
 nē. fm illud Prover. xx. Misericordia z
 veritas custodiunt regēz et roboratur cle-
 mentia tronus eius ps. Nimis confortatus
 est principatus eorum. Secundo hume-
 ri sunt ad brachiorum z costarum pectoris
 defensionem z ossium pcatnationem. vñ
 due spatule habent retro duo acumina per
 que eadem spatula furcule est. Nōna ne a
 superiori totum suum creat. Anterior vō
 ad h nomen ponit alteram ne subitus eri-
 ret acumen arimozum furcule autem ad h
 fuerunt necessarie vt armis ligarent z a

pectore differre facere ut quorum ossa sunt rotunda exterius. interioribus vero concava. et cum teneritudine pectoris ante colligata. retro vero cornu rostro. et sunt eorum ligamenta ossa cartilaginosa que vocantur spatularum capita ad hoc tamen posita ut facerent concatenationem armorum siue baculorum. Delati ergo ad modum humerorum ad hoc studere debent ut brachia. id est viros artifices. quod mulier et costas pectoris. id est mulieres. quod mulier et costas viri formata est et ossa. id est maiores et fortiores ad invicem concatenata teneant se in catena pacis et veritatis. Tertio humeri sunt ad ossum scapulum et colli supportatio nem. Ossa autem colli vel scapulum sunt plati et clerici et viri ecclesiastici qui sunt medij inter deum et populum sicut colli inter caput et corpus. quos principes seculares non opprimere neque persequi debent. sed benigne supportare et reuereri. Quarto quod humeri sunt ad ponderum diuersorum supportationem. Licet enim post caput et collum alijs membris supereminant omnium tamen onera portant. et per aliorum offensam sepe spatule verberantur. Sic quamvis seculares principes post caput ecclesie quod est papa. et collum id est prelatos ecclesiasticos ipis secularibus et temporalibus principibus tamen pro omnibus sibi subditis debent vtiliter laborare et per eis tuendis et regendis onera laborum et expensarum portare. ipsi etiam pro suis subiectis habeant deo respondere et frequenter ab eo per ipsos flagellantur.

Capitulum lviij.

Destas humana assimilatur brachij. Nam sicut duo sunt brachia dextrum et sinistrum Ita duplex est potestas scilicet spiritualis que est ut brachium dextrum et temporalis que est ut sinistrum. Videmus autem quod brachia primo quidem sunt valde fortia et omni parte fortitudinem habent. scilicet superio-

ri quod seculi cum armis superioribus brachium fortissimum nervis vincitur. Tertio ex parte interiori sunt ossa brachiorum grossa et dura et medulla plena. Ex parte vero exteriori non nisi mium sunt carnosia ut ossibus et nervis compacta essent fortiora. Tertio in cute musculis et lacertis sunt intermixta. Unde in brachijs maxima est hominis fortitudo. Posuisti ut arcum creum brachia mea. Sic illi qui sunt in parte temporalibus et constituti debent cum suis superioribus et maioribus scilicet cum deo et hominibus esse per obedientiam et benivolentiam fortiter colligati. Item interioris in se ipsis grossis ossibus id est magnis virtutibus felicitate et terius parum carnosii id est non delictiosi et voluptuosi. musculis siue lacertis. sollicitudinibus semper ad bene operandum modum intermixti. Et quando isti sic se habuerint ut brachia erunt fortissimi. De tali enim brachio dici potest. Fecit potentiam in brachio suo. et c. lviij. Sexto videmus quod brachia sunt valde vtilia. valent. brachia ad eleuandum ad portandum ad stringendum et ad repellendum ad impugnandum et ad operandum. Sic illi qui sunt domini et in potestate constituti debent leuare humiles portare debiles. stringere. amplecti vtilis. repellere nocentes impugnare hostes et bene operari in oes. Sic potestas cum habetur cogitanda est ad vtilitatem. quatenus is qui vtitur ut potest se debeat posse se scire. Tertio videmus quod brachia sunt valde flexibilia. Sunt enim brachia flexibilia in tribus iuncturis. scilicet circa armum circa cubitum. et circa manum. Similiter illi qui sunt in potestate constituti debent esse flexibiles circa arte constituti debent esse flexibiles circa armos. id est circa superiores per obedientiam et humilitatem. Item circa cubitos id est circa medios per benivolentiam et affabilitatem. circa manus id est circa infimos per subuentionem et pietatem. Quarto videmus quod brachia sunt valde compassibilia. Nam quia a capite beneficium sentis et motus recipiunt. ingrata non sunt sed pro

ipso capite defendendo contra ictus facientium liberaliter se exponunt. Ita principes debent esse grati capiti nisi id est ipso a quo dicitur et sensum discretionis et motum boni operis. Et ideo pro fidei sue seu ecclesie eius defensionem. debent ipsi cum necessarium esset personas suas exponere. Tertio in tantum compatiuntur brachia alijs membris quod per eis sepe in mutationibus vulnerantur. ut illa illesa et sana reddantur. vel in sanitate habita conserventur. Unde per aliorum membrorum custodia vulnerari et percuti non refugiant sed sponte se offerunt. Similiter debent sacre principes pro salute suorum subditorum et maxime pro salute spirituali. Job. Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Quinto. quia brachia sunt cordi valde conuulsa. Nam per quasdam arterias ab ipso corde spiritum et pulsam recipiunt. Et ideo statum ipsius cordis lucidum nobis produunt. Cordi autem quod est membrum commune et quo procedit vita omnium membrorum assimilatur respublica siue communia bona et cuius prosperitate pedit salus omnium singularium personarum. Hinc igitur debent se principes totaliter conformare. ab ipso pendet spiritus et pulsus eius id est vigor spiritualis et corporalis. Unde eius statum quando defectiuus esset debet brachium. id est princeps ipse. perire medicis id est sapientibus consiliarijs ut reparetur. tanta etiam dilectione sunt brachia cordi conuulsa sicut in Balie. quod hoc habent inter omnia membra proprium. ut quod cor diligit et amat. brachia diligunt et in eius amplexu voluntarie se extendunt. quod enim a corde diligit sentiunt quanto vicinius possunt cordi astringunt et tantum ut totum dilectum amantem cordi imprimerent si valerent. Sic etiam boni principes illos precipue diligunt et amplectuntur quos vident cordis id est reipublice et boni communitatis magis esse amicos et promotores. et ad hoc toto studio tendunt ut omnes quantum possunt cordi astringant id est ad amorem reipublice

et trabant. Sexto quia brachia quando sunt mortis indicantia. Nam sicut habetur in pronosticis denudatio brachiorum et inquietatio eorum in acutis est mortiferum signum. Similiter si principes et rectores sunt interioris denudati virtutibus et inquieti exterioris pacem subditorum destruentes signum est in republica mortis et ruine. Prover. xviij. Regnantibus impijs ruine hominum.

Capitulum lviij

Ratur anima ad modum corporis tripliciter. Est enim potus inanis medicinalis et nutritivus. Nam sicut Constantinus est aliquis potus quantum est potus ut aqua que scilicet non est per se corporis nutritiva. Et hinc assimilatur curiositas et vanitas scientie secularis qua non nutritur anima in spiritu vel deuotione. Tertio est potus qui est potus et cibus ut vinum. quod sicut Constantinus per omnes partes corporis portat cibum nutriens et calefaciens spiritum et confortans naturalem calorem. Hinc assimilatur dulcedo sapientie salutaris scilicet sacre scripture qua omnes sensus anime nutriuntur. spiritus calefit et inflammatur. et charitatis amor crescit et confortatur. Prover. secundo. Bibite vinum quod miscui vobis. Apostolus Corinthiis. decimo. Bibebant autem de spiritali. Tertio est potus medicinalis qui non datur sicut viam potus sed sicut regulam medicine ut syrupus et similia. Talis est potus compunctionis penitentialis qua anima purgatur et sanatur psalmus. Potum dabis nobis in lachrymis in mensura.

Capitulum lviij.

Redicatur verbi dei assimilatur ori propter quatuor. Primo propter nutritivam susceptionem. nullum enim membrum in aiali nutrit nisi per cibum ore

ponatur et masticetur et propter hoc fuit os
durum interius ut cibi siccitas eius hu-
miditate immutaretur. Sicut nervosum ut
cibi saporositas sentiretur. fuit etiam durum
ne cibi duricie ledereur. fuit concavum et
rotundum ut abas assumptus hinc inde
facilius moveretur. Sicut ergo cib⁹ in ore
disponitur qui postmodum ad membra
nutrienda traditur. Sic abas spiritualis do-
ctrine a predicatore disponitur et traditur
quo membra ecclesie. i. fideles nutriuntur.
unde predicatoris ad modum oris os esse
durum per pietatem nervosum per cha-
ritatem que est vinculum perfectionis sicut
nervus ligamentum ossium. Item du-
rum per firmitatem. Item concavum per
humilitatem et rotundum. i. motui aptum
per opositatem. **Piere. xv.** Si separaveris
preciosum a vili etc. **Secundo** per aeris
attractionem. Nam aer primo in ore im-
mutatur et subtiliatur et sic ad cordis refri-
gerium per carnalem pulmonis transmi-
titur. Sic ergo os attrahit aerem respira-
do sic predicator debet gratiam spiritualis
doctrine attrahere orando ps. **O s meum**
aperui et attraxi spiritum Augu. libro. iiii. b
doctrina christiana. **Predicator** laborat. ut in-
telligeret. ut libeter. ut obedieter audiat. Et
hoc se posse magis pietate orationum quam
oratoris facultate non dubitet. ut orando
per se ac per illis quos est allocuturus sit. **ri**
us orator quam doctor. Et in ipsa hora accedens
prius quam creat perferentem linguam ad do-
minum levet animam sistentem ut ructet
quod bibit vel quod impleverit fundat. **Ter-**
tio propter vocis concavum ut lingue ple-
ctrum facilius moveatur. et ad vocem for-
mandam expedite cleuetur et depinatur
Similiter ad hoc ut vox doctrine in ore pre-
dicatoris recte formetur os eum habere pala-
tum cordis concavum et vacuum ab amo-
re mundi et ab omni infectione peccati. **i.**
Re. ii. Recedant vetera de ore vestro. **i.**
vos predicatorum a vestro affectu recedat ipa-
lia que tempore veterascunt. **Prou. iiii.** Re-

monet a te os primum. **i.** **Petri. ii.** Pecca-
tum non fecit neque inuentum est volus in
ore eius. **Quarto** propter superfluitatem
a pulmone et cerebro venientium eiec-
tionem et membrorum a superfluis excreta-
tionem. Sepe enim dum stomachus gra-
uatur per os vomitum expurgatur sic pre-
dicator cingere se debet superfluas affe-
ctiones que sunt ut superfluitates venien-
tes a pulmone. et superfluas et noxias cogi-
tationes que sunt superfluitates descendentes
a cerebro. debet etiam per os confessionem
vomere peccati gravedinem Ecclesiastici
tricesimo primo. Surge de medio et euo-
me illud. **Apoc. iiij.** Incipiam te euome-
re ex ore meo. **Notandum** etiam quod os pa-
titur ex corruptis humoribus aliunde flu-
entibus. Nam si fit homini societas mala si-
mens corruptionibus plena. si peccaverit
in lingua patitur os eius. **Mat. xij.** Et ba-
bundanna cordis os loquitur. **Item** pre-
dicatores assimilantur oculis propter se-
ptem. Septem enim sunt predicatorum neces-
saria. **Primum** est intentionis humilitas
videlicet ut non predicet ad dei laudem et ani-
marum utilitatem. **Unde** oculi sunt **Isid.**
dicti sunt quasi occulti. quia suum lumen
intus occultant et conferunt. vel quia reg-
iminiur ledantur. Sic predicatorum ne le-
dantur a superbia vel vana gloria se ipsos
vel lumen sapientie saltem quantum ad i-
tentionem debent occultare. i. non ad osten-
sionem predicare. **Grego.** Sic opus sit in
publico. ut intentio semper maneat in oc-
culto. **ps.** Oculi mei semper ad dominum
scilicet per rectam intentionem. **Secun-**
do est necessaria discretio sagacitas. **vt. i.**
sicut medici spirituales animarum morbos
sagaciter discernant et ostendant. ac curas
debitas adhibeant. sicut maxime in oculis
representantur et iudicantur anime passio-
nes. Nam oculi inter omnes sensus sunt anie-
tiores. **Unde** in eis omne iudicium me-
tis apparet siue anima fuerit bilaris siue

tristis. sicut amor et odium et omnes anime passiones
in oculis expressim apparet. **Terio** docendi
studiositas. **Dicunt. n.** oculi lumen. quia lumen
quod ab exterioribus accipit interioribus refundit
et similia predicatorum lumen sapientie quod acce-
perit siue a deo inspirare. siue ab homine
docere siue a scriptura instruere. alijs studio-
se et copiose tradere et refundere satagunt. **vt**
Apoc. i. **L. xviij.** Tradidi enim vobis et hoc
quod accepi. **Quarto** est necessaria officij so-
cietas. requirit enim predicationis officium ex
quodam honestate siue immoderate. ut predico-
res non soli vadant sed simul obinati vel so-
cietati vni primos predicatorum quos christus in-
stituit binos ante faciem suam misit. **vt** dicit
L. x. **Non** oculi capitis qui predicatorum de
signati gemati sunt. ut si forte vni ledere
tur. **et** defectus per alium suppleret. **Eccles. iij.**
De soli quia ceciderit non habet subleuare
et ideo religiosi combinati incedunt. **Mat. x.**
vij. ubi fuerint duo vel tres congregati in
nomine meo ibi ego sum in medio eorum. **Et**
dicit duo quia conuenerunt duo testamenta predicare
et duo precepta charitatis seruare et addit. **vt**
tres. quia eorum est sancte trinitatis fide divul-
gare et tribus theologis virtutibus scilicet fide.
spe. et charitate vitam suam adornare. **Quin-**
to necessaria est circa crucem christi deuotio-
nis singularitas. ut predicator quicquid cum egre-
gio predicatorum dicat. **Ad**ibi absit gloriari nisi
in cruce domini nostri Iesu christi. **Unde**
nerui qui ad oculos spiritum visibilem defe-
runt. sunt in modum crucis dispositi. **Ma-**
a proza cerebri erunt duo nerui. qui i sub-
stantiaz crystallini humoris oculis se infi-
gunt. **Et** hi nerui transfuerunt in modum
crucis infiguntur in oculis et in puncto con-
tactus inuicem se contingunt et hoc ingenio
se factum est ut altero oculo clauso vel
penitus excecato spiritus visibilis ad alteru-
tum transiret et sua ibi persiceret actionem.
vt tunc pupilla et actus videndi non potest propter
virtutis visus coadunatio deus ut patet i sa-
gittarijs quod vno oculo directus sagitta emit-
tit. **Item** ideo se videtur i puncto ne quod
libet vniu duo esse videat. **Semp** enim vna

res duo esse apparent si vterque oculus su-
um idolum diuisim videret. **Necesse** er-
go fuit ut virtus visus combinaret ad orga-
num. in quo esset virtus vna formalis deriuata
in pupillis. sicut aucto. **Despectine** dicit
Sunt ergo nerui oculi in figura crucis di-
spositi ut predicatorum cum christo conuenerit cruci et
non seipsum sed crucifixum christum studeat predica-
re sicut illud. **L. corinth. i.** **Nos** autem predica-
mus christum crucifixum etc. **Sexto** necessaria
est sciencie luminositas. quia sicut occluso si-
ue pupille necessarium est lumen ad videndum
ita predicatorum necessaria est sciencia sacre scri-
pture ad predicandum. **Debet. n.** esse predicatorum
mens velut pupilla oculi que interius im-
mutatur a spiritu veniente a cerebro et exteri-
us a lumine resurgente. nam mediante lumine
spiritum rectum exterioris recipit et recepta aie i-
udicio transmittit. **Sic** predicatorum mens ut re-
cte speculetur que sunt docenda opus quod illumine-
tur interius a spiritus sancti inspiratione. **Et** er-
ternus et sacre scripture lectioe instructione
et ideo opus quod fit ad modum pupille in qua
est puritas puritas dignitas et sui per reflexio-
nem. visibilitas propter primum dicit pupilla
quasi pura et puella. et sic predicatorum mens
debet etiam esse pura ut a deo illuminetur.
Sed cauendum est ne pupilla. i. puritas me-
tis tollatur propter mortem peccati non solum exte-
rioris oculi operis. sed et interioris consen-
sus vel delectationis morose. **Dicitur** enim
Physici ipsas pupillas per triuennium annum mor-
tem mortuos boies non habere quibus non
visis certa desperation est de eorum. **Item**
pupilla est pura et ideo sic dicitur eo quod pupilla
pupilli esse dominum sic predicatorum mens de-
bet esse per humilitatem parua. **Et** hoc est mul-
tum valet ad recipiendum lumen diuine sapie-
tie sicut illud. **ps.** **Sapientia** prestans puilla.
vt pupilla licet sit pura in quantitate. est ta-
men maxima in virtute. et ideo maxima pre-
bendit. **Item** pupilla est magne dignita-
tis. quia ut dicit **Mal.** **Dia** que in ipso oculo
sunt aut sunt pupilla adiuantia. aut pupil-
le ut scribitur. **isa.** **Non** sedet in medio qua
si oium regina. **Similiter** oia que sunt in

predicatore debet subdi metri et rationi eius. Quedam ad seruendum ut corporis membra. Quedam vero ad iuuandum sicut sensus et alie vires. Quasi et in signum dignitatis pupilla circa se habet quedam nigredine albe partes dicit quo differat nigredine albe partes oculi a pupilla separant. Et si signat gloria et corona que fidelis predicatori seruat. Et si lud Apst. i. j. Th. i. i. j. In reliquo reposita est mihi corona iustitie etc. Tercio pupilla cum omnia iudicet et discernat se ipas non videt. Et si contingat per accidens se videre hoc est per radioz reflexiones scilicet quando species sua vadit ad speculum et a speculo reflexio fit ad visum. Et hoc forte est causa quare visus in speculo delectat. quia per reflexionem radioz in se ipsa reuertitur coadunat et persequens fortificat et confortat. Sic si predicator nescit se ipsum cognoscere vel videre accedat ad speculum scripture et reflexat applicando ad se ipsum que legit ut ex reflexione radioz. i. diuinoz verborum siue eremploz que ibi reperiuntur. possit se suos defectus et etiam profectus inueniri. Septimo est necessaria predicatori virtutum et donorum varietas. Nam oculus est oppositus ex tribus humoribus quorum primus dicitur albugine secundus crystallinus tertius vitreus. Qui non dicuntur humores quia sunt liquidi vel fluidi. scilicet propter molliorem quam habent ultra cetera membra. sed in hos humores solus crystallinus est instrumentum visus. In his igitur tribus humoribus designantur tres virtutes theologicę quas predicator debet habere sed precipue charitatem que ceteris preeminet sicut humor crystallinus Apst. j. Cor. i. i. i. nunc manet fides. spes. et charitas tria hec bonum autem maius est charitas. Non predicator si ne ea nihil est. secundum illud ibidem. Si linguas hominum loquar et angelorum charitatem aut non habebam etc. Item oculus habet septem tunicas. i. septem pelliculas siue retinas que circumdant illos humores et ab invicem distinguunt. scilicet quatuor a parte anteriori et tres ab interiori: nam interiori immediate iuxta crystallinum est tunica que di-

citur retina a venis et arterijs pie matris id est subtilioris cerebri panicle que pia mater vocat. et orta et orta in modum retis que porrat spiritum visibilem ad vitreum humorum. et cum suis nervis sensum ad crystallinum. Post retinas sequitur secundina que ab ipsa pia matre est generata vt retina defendat ne aliquo casu ledat. tertio sequitur sclerotica tunica valde dura que a dura matre. i. a superiori et grossiori partem cerebri procedens omnia alia est defendens. et est quasi ligamentum oculorum. A parte vero ante riori immediate iuxta crystallinum humorum est tela aranea sic propter suam subtilitatem dicitur vt sic spiritus visibili pulsa ex subtilioribus partibus retine tunc generata et hec tunica inter albuginem et crystallinum humorum est collocata ne simul amiscantur. et hec tunica coniuncta cum interiori retine facit primum orbem. Nam hec due tunicę in se claudunt crystallinum humorum. Hęc sequitur vasa sic dicta que vasa nigra est in colore similima. quia omnia predicta in compositione oculi erant clara et alba et visum segregant. ideo necessaria sunt tunica vasa que sua nigredine humorem in oculo aggregaret. Hęc autem tunica ad modum spongie est quodammodo porosa et villosa nervorum continens fila. vt crystallinum humorum ab humiditate superflua depuraret et spiritum visibilem alijs circumstantibus ministraret. Hęc tunica vasa a parte anteriori cum secundina coniungitur. et faciunt secundum orbem claudendo albuginem humorum. Hanc sequitur tunica cornea sic dicta quia cornu lucido est similis unde et pupilla est spiritui visibili ratione sua transparente et tamen colore aliquantulum opacius et colore siue fortitudinis et coheretie ab exterioribus nocumet et iterum defendens. Hęc autem cornea sclerotice interiori diuicta tertium facit orbem. duum vitreum humorum circumdant intra se claudunt. Ultimo autem in superficie oculi exteriori ponitur tunica que dicitur diuicta que a franco descendens non totum regit oculum sed consistit in aequali oculo eos ligas et retines vt in sua maneat firmiter.

per has ergo septem tunicas que oculum vestiunt septem dona spiritus sancti reputant que predicatoris ornare debent: de quibus dicitur Ysa. x. Reges super eum spiritus domini spiritus sapientie et intellectus spiritus scientie et pietatis spiritus consilij et fortitudinis et replebit eum spiritus timoris domini. Vbi advertendum quod sicut pume sex tunice in tribus ordinibus oculi connectuntur. Ita prima sex dona in tribus gradibus spiritus combinant. Primum gradus est spiritus sapientie et intellectus: ubi sapientia combinat intellectui: sicut tunica vasa coniungitur secundine. Tertius gradus est spiritus consilij et fortitudinis ubi consilium combinatur fortitudini: sicut cornea tunica sclerotice copulatur in tertio oculi orbe. secundum donum timoris ponit per se et alteri dono non combinatur: et replebit inquit eum spiritus timoris domini sicut et septima tunica oculi que dicitur diuicta alteri tunice non connectitur.

Capitulum iij.

Relat assuetudine capiti pp. vij. Primum pp. sua situationes. Nam quod caput est in exteriora membra per hoc principaliter in parte dignitate locatum est in corpore supmo. Et est propter necessitatem. scilicet vt possit inferiora membra regere et que sub ipso sunt virtutibus disponere. Sic plati positi sunt in altitudine dignitatis et auctoritatis vt possint sibi subditos congruenter regere et gubernare. Sed tamen sicut eminet dignitate. ita conati debet vt emineat sanctitate humilitate et oppositate. Non beato petro dixit spiritus. Tu vocaberis cephas quod dicitur caput antique enim capita lauabant. Non ipso dicenti. Si si lauro te etc. Petrus respondit. Dicitur tamen petrus meos: scilicet et manet et caput et figurabat in lotio capiti que plati debet esse mundi. Tercio capita inuuebant secundum illud. Unge caput tuum. In quo significabat que plati debet esse per oleum. misericordie pleni. Tercio capita cinere aspergebantur Thre. iij.

Aspererunt cinere capita sua: in quo figurabatur quod debet esse humilis. Tercio super capita manet iponebant Ero. x. Symponet aaron et filij eius manet super caput illius in quo significabat quod debent esse actiuus et operosi. Secundo prelati assimilantur capiti propter sensationem. Nam omnis sensus apparet in capite: unde dicitur Iudeo. quod caput dicitur a capiendo eo quod omnis sensus et nervi ab eo inchoant capiunt: unde caput est sedes omnium sensuum. Sunt enim in eo sensus tantum exteriores quam interiores. Exteriores enim sunt visus auditus gustus odoratus et tactus qui sensus omnes mystice cooperit prelati. scilicet visus contemplationis auditus confessionis vel consultationis gustus diuinitatis amoris quo anima spiritualium deliciarum saporem percipit odoratus discretionis et tactus boni operis. Sensus interiores sunt quatuor. Primum est sensus conscientie que posita est in anteriori parte cerebri ubi conuertitur nervi sentium quatuor sensuum que locum medullas et huiusmodi. Secundus est virtus imaginativa et hęc est in anteriori parte cerebri ponit post sensum conscientie et ibi est magna duritia et frigiditate cerebri puenies. Hęc eadem virtus dicitur potestas talia vt vult Auerro. Sed imaginativa vocat in quantum imagines rerum sensibilium in ea referunt. vt et vocat thesaurum foras. scilicet fatasia dicitur in quantum huiusmodi imagines siue formas ponit vt diuidit: vt cum apprehendit aliquid esse album et frigidum et simile. Tertius est virtus estimativa scilicet in homine vocat rationem particulari et hęc est in media cellula cerebri que calida est ex motu multum spiritus ad ipsam. Non in homine media cellula cerebri rationis siue logistica dicitur. Quartus est virtus memorativa que constituitur in posteriori parte ac cellula capiti. Hęc est quatuor virtutes designat quatuor precesiones que debent esse in plato. Primum est virtus diuina que scripturatur. et ista designat sensum conscientie. Nam sensus conscientie est vt dicitur Algasel a quo omnes sensus proprii deriuant et ad que omnis imperio eorum renunciat et reducitur: et in quo coniunguntur omnes et sic sunt quasi suggerentes ipsi. Sicut ergo a sensu conscientie deriuantur sensus

pprii ita a divina sapientia que tradit in sacra scriptura derivant omnes scientie seculares et physice. Unde Cassio. dicit qd ois splendor rhetorice et eloquentie: oes modi locutionis poetice: quibet varietas pronuntiationis de core a divinis scripturis suscipit exordium. Et itez sicut ois sensuum impressio ad ipm sensu comunē reducitur ita oes scientie alie ad sacra scripturā reducantur sicut ad regulā dirigēt. **¶** Item qd finis ei est ultim⁹ finis ad que fines aliarū scientiarū ordinantur. **¶** beatitudo eterna: et quantum ad hoc oes alie scie iungunt in ea. **¶** Nam quilibz scia est qda pfectio hominis. et quilibz pfectio hois ad ultimaz pfectionē ei⁹ ordinat quā pncipaliter ista scia respicit scz felicitatē eternā. **¶** Dñi Auzen. dicit qd oes scie cōcant in vna utilitate q est acquisitio pfectionis sic preparatis ea ad futurā felicitatē. **¶** Item sicut oes fuggerunt sensui cōi. expectāt completū cognitiōis ab ipō circa pncipalē qd est in sensu. ita et p sacra sciam omnis humana cognitio recipit cōpletū ppter qd dicit Sap. xiii. qd vni sūt oes hoies qbus non subest scia dei. **¶** Secūdo dicitur esse in plato cura et custodia animaz quā designat virtus imaginativa q est cōservativa et custodia sensibiliū formaz. **¶** Insuper ad modum fantasie dicitur subditos admittē sociare vel abinuitē separe. pnt coz saluti videtur expedire. **¶** Tertio dicitur esse in prudentia et discretio rez agēdaz v. s. oia cū discretione et rōne agat et hāc designat virtus logica. i. rationalis. **¶** Quarto dicitur esse in eo iugis memoria seu recordatio suoz defectū et culpaz q scz ei i paritate et in humilitate cōseruet et hāc designat virtus memorie. **¶** Tertio platus assimilaf capiti ppter capitis dispositionem. **¶** Dispositio enim capitis fm Aristo. ex tribus cognoscitur scz et quantitate et figura et capillis. **¶** Ex quantitate qd qd caput dicitur esse mediocre inter parū et magnū mēbris alijs in quantitate proportionarū. **¶** Nam caput nimis parū signat defectū materie et debilitatē

virtutis formativē: scz nimis magnū signat superfluitatē materie et defectū virtutis operativē. **¶** Sic prelatus neqz debz esse nimis magnus p supbie elationē neqz et nimis paus p pusillanimitatis deiectionē: scz vt vtroqz vicio careat magnanimus et humilis eē studeat: vt scz et vtroqz virtute quoddā mediū et tēperamētū efficiat. **¶** Item cognoscitur dispositio capitis ex figura qz figura capitis est rotunda. tū p lesiōis et passibilitatis amonitiōē: tū ppter medullę cerebri ampliorē receptionē. **¶** Et tamē debz eē aliquantulū oblongū et circa ipa aliquantulū planū. **¶** Nam perfecta dispositio capitis est qñ in rotunditate disponit ad similitudinē globi cerei iter manus vel duo ligna cōpressi. **¶** Talis emi globus est figura rotundus et tamē aliquantulū in vtroqz latere plan⁹ et tamē anteriori in vtroqz pte erit acutum aliquantulū eleuatū. et hoc necessarium fuit ad retinendū ventriculū cerebri in p. ra. i. in anteriori pte capitis. et qua quinqz nervi pcedunt quinqz sensus facientes. **¶** Si muli mō parum acuitur a posteriori ppter retentionē alterius ventriculū in puppi. i. in posteriori parte et qua procedunt medulle spondiles et nervi motum voluntarium facientes. **¶** Debet ergo ad modū capitis prelatus esse rotundus. i. iustus vt nō sit in eo aliquis angulus iniquitatis alligam partē retinens precipue in iudicio vbi partem vel personā accipere nō debet. **¶** Item debet esse oblongus per longam discussionē et deliberationem scz vt nō cito precipiter sententiā: qz velox consilium siue iudiciū sequitur penitentia. **¶** Debet etiam esse ex vtroqz latere planus id est firmus scz tam in prosperis qz in aduersis. **¶** Illud emi quod planū est vbi applicatur vel ponitur residet firmum sed non sic quod est sphericū sed debet etiam esse acutus ante in pulsionē futuroz: et retro in recordationē preteritorum et in medio eleuatus presentis sublimiter disponēdo. **¶** Item cognoscitur dispositio capitis et capillis qz fm coz quantitatē et qualitātē

et cadendi velocitatē sine tarditatē de cōplatione capitis indicat. **¶** Quasi autem capilli adherēt capiti sūt officiales et familiaris vel filiaris vel amici ipsius prelatus qui cū iugiter adherēt et qd multum pendet et offēditur qñ prelatus sit. **¶** Capilli. n. bene dispositi qñ adherēt capiti ipsum custodiūt omāt et defēdūt ablati ho vel male dispositi ipm turpe reddūt. **¶** Et simile accidit de amicis vel filiaris et familiarib⁹ plati. qz si boni sunt ipm custodiūt et honorabilē reddūt. si ho pavi ipm corumpūt vel saltem infamē et odiosū efficiunt. **¶** Quarto prelatus assimilaf capiti ppter eius cōpositionē. **¶** Nam primo quidem caput est ex multis ossib⁹ cōstitūtū et hoc ppter cerebri defensionē. **¶** Nam substantia cerebri tenra ē et mollis vnde de facili lederet nisi esset iterpositio cranei et ossiū alioz p que ab extrinseca lesione seruat. **¶** Nam aut ista q debent esse in prelato vt ipsum defēdant et custodiant sunt misericordia iustitia. clementia et cetera virtutes. **¶** Idem. x. **¶** Misericordia et veritas custodiunt regē et clementia roborat tron⁹ ei⁹. **¶** Item caput hz aliquid de carnositate et h fuit necessarium ad tēperamētū ossium et nervorum. ne forte nimis ossium frigiditate teneritudo cerebri occasionaliter lederetur. **¶** Similiter i prelato est infirmitas carnis siue passibilitas ad humilitatem. scz custodia virtutum. **¶** Nam sicut dicit Apst. ii. Cor. xij. **¶** Virtus in infirmitate perficitur. **¶** Habet tamen caput parum de carnositate et pinguedine respectu alioz membrorum. et hoc propter viuacitatem sensus et iuamentū intellectus. sicut dicit **¶** Idem. in. xij. de animalibus. **¶** Forte ratio huius est qz spiritus in nervis sensibilibus per carnis grossitiē et nimiam pinguedinem in suo trāsitu impeditur. sic sensus debetur et intellectu obrunderetur. **¶** Vnde Hiero. dicit qd venter pinguis non gignit sensum tenuē. **¶** In hoc ergo signatur q prelatus nō debet esse deliciosus neqz intendere ad impinguandum corpus. sed parum curam de-

bet habere vel impendere carni sue. **¶** Item debet platus parum habere de carne. i. de amore carnali. **¶** Sanguineorum. s. vt nō incedat ad bitandum. vel impinguandū eos de patrimonio crucifixi. i. de bōis ecclesie. **¶** Item caput quāuis multam videat excruciat habere duriciē multā tamē habet int⁹ molliciē in medulla ita vt ipsius molliciē irrigetur totius corporis machina. **¶** Sic platus quāuis se debeat quiqz durum ostendere in corripēdo exterius tamē in cōpatiēdo mollis debet esse interius. **¶** Item caput multū est nervosum. et hoc fuit necessarium ppter ossium adiuicem cōiunctionem et ppter sensus et motus operationē. **¶** Nam per nervum mediū anima in corpore omnē motū opatur et sensum. neqz si ne nervo descēdēt a cerebro mēbrū diu. gif mēbro. **¶** Illi ergo nervi sūt bona vba et exēpla plati qd subditorum sensus ifoz mant et ad bene opandū mouent et in pacis. i. vnitatis homo iuicē necunt. **¶** Vbi si virtus fluens de capite p nervos ipedat corporis corruptio sequit et omnis compactio dissoluit. qz si virtus doctrine vel bone vite platus subtrahitur. subditorum vna quoqz corrumpitur et vnitatis p consequens discordia dissipat. **¶** Quinto ppter cerebri iclusionē. **¶** Nam itra caput cerebri ē iclusum qd est coz⁹ albū sine sanguine de spū et medulla hns multū et i trib⁹ cellul⁹ distinctū et intra duos pāniculos scilicet piam matrem et duram situ naturali est cōtentum. **¶** Est autem album vt cuiuslibz similitudinē color sit facile susceptiū. **¶** Hz multū de spū vt mult⁹ in eo sit mor⁹. **¶** Hz multū de medulla vt acūm caloris q ex ei⁹ motu generat tparē. **¶** Parū habet de sanguine ne eius colore inficeretur. et sic omne apprehensum videretur rubeum. **¶** Ideo etiā fuit humidum sine sanguine vt cito in naturam sentiēdi mutaretur. **¶** In tribus aut cellulis est distinctum que ventriculi appellantur. **¶** In anteriori cellula formatur imaginatio. in media sensibilis ratio in vltima memoria siue recordatio. **¶** Acc om-

nia cōpunctur prelato scilicet ut sit albus p puritate. et sine sanguine. i. sine inordinato cōsanguineoz amore. s. ut nō edificet syon in sanguinibz. et dz hīc etiā multū de spū scti est multū esse spūalis. **C** Itē de medulla hūmana. s. de deuotione aie vel de pietate cōpassiōis: distinctio aut trū cellularū seu virtutū signat tres ptes prudētie: quaz vna ē posterior. s. memoria pteritorū. Alia anrior scz. pūisio futurorū: tertia media scz intelligētia pntū. **D**ebz ē ad modū cerebri esse inter durā et piā matrē inclusus. **I**ste enī due matres sūt duo pāniculi ad defensionē cerebri positi: vñ vocant mīces cerebri vñ est grossus. et iō dicit dura mater: hīc aut craneo supponit s3 in medio cerebri ingrossat et ad maiorē fortitudinē solidatur. nō tñ immediate cū craneo cōiūgit s3 post ab eo suspēdit. et huc atqz illuc circa cerebri substantiā dilatat. **I**ta dura mater fuit necessaria ut piā matrē q̄ est ea tenerior a duricia cranei defēnsaret: et ut renas et arterias cerebri colligaret et vbi eēt spacia vacua illa implet ac piā mater dure matri supponit et ipsa mollior inuenit. **E**t iō substantiā cerebri circūuoluit et di. ctas cellulas inter se diuidit et distinguit. **N**eqz supfluit h̄ pia mater: qz cerebri interiorius vcnas recolligit. et ne cerebrū sua liquiditate defluat coadunādo custodit: cerebrū ēt cōopiens et amplectēs ipm a dura matre defendit. **I**ste q̄ due nīres dnt cē in plato. dura. n. mī est pnia. pia mī misericordia. dz. n. esse sibi p penitētiā auster. s3 p pietatem esse alijs larg. et benign. vel dz eē dura mī in correctōe iusticie. et pia mater in cōpassiōe misericordie. **N**ā disciplina sine misericordia multū desituit. si vna sine altera teneat: vt dicit **B**regio. **D**ra qz tñ dicit esse mater ex dilectione charitatis mota. **S**exto platus assimilatur capiti ppter fumositatū receptionem. **E**st enī caput toti corpis camin. et tectum et iō multaz fumositatū a stomacho ascēdētium est receptiuū: et iō fecit de illud porosum et foraminibz plēnū vt p poros oc-

culos et foramina manifesta eiacret supflūū ne fieret receptaculū nature moztificū. **I**ste mīte fumositates ad cerebrū ascēdētēs sunt multe sollicitudines et anxietates quas opz plātū habere. s3 tamē supfluas curas et anxietates dz abicere: siue per secretas cōsiderationes et orationes siue manifestas et viles occupationes. **C** Se primo assimilatur capiti platus pp ipsius capitis lēsiōne siue passiōe. **P**atit enim caput multipliciter: aliqñ qdē ex sua mala cōplētiōe. aliqñ vō ex nimio fumo a stomacho ascendēte: aliqñ vō ex aeris item peric. aliqñ ex alioz mēbroz associatione aliqñ ex nimia repletionē: aliqñ ex nimia erinaniōe: aliqñ ex nimia fatigatiōe. aliqñ ex nimia dormitiōe. q̄ oīa cōueniunt malis prelatis qui aliqñ deprauant et mala cōplētiōe inclināt: aliqñ ex fumo supbie ascendēte: aliqñ ex intemperātia distolūtē: aliqñ ex maloz familiaritate inficiēte: vel ex al. oz malignitate deficiēte: aliqñ ex nimia repletiōe ciboz vel temporalis pprietatis. aliqñ ex nimia inaniōne et pensaz siue necessitatis: qñqz etiam ex nimia fatigatiōe isiriant et inutiles efficiūt tur aliqñ vō ex nimia dormitiōe neglētē et pigritie detinent. **C** Itē plātū assimilatur collo. **P**rio rōne situatiōis. **N**ā collū situatū est inter caput et corpus: qz platus mediator est inī deū et populū. **V**ñ dz esse cōiūctus deo p puritatē et populo per charitatē et pietatē. **V**ñ **D**eui. v. **D**ixit moyses. **E**go sequester et medi. sui inter vos et deū. **E**t quāqz prelatus supra assimilatus sit capiti nō ppter ea est inconueniens qz etiā assimilētur collo: qz licz ipse sit vt caput respectu populū: tamē est vt collū respectu xpi q̄ est principale caput ecclesie s̄m illud **E**ph. i. **I**pm dedit caput sup omnem ecclesiā q̄ est corpus ei. **S**ecundo rōne cōpositionis. **N**ā collū sponit ex duabus pnbus. s. anriori q̄ dicit gula et posteriori. q̄ dicit ceruix sicut dicit. **I**st. **E**t iste due partes colli significāt duas pfectiōes plati. **Q**uia gula siue guttur significāt au-

toritatez doctrine: qz. s. in gutture vox formatur. **C**eruir vō significāt soliditatez vite. **C**eruir enī non est ocava vt gula s3 solida est et plena. **S**ed nota qz h̄ vox in gutture format: tamen si est vox significatiua et articulata et literata q̄ pprie dī locutio regit plura alia instrumēta. **V**ñ s̄m **L**ō stan. **O**rgana vocis sunt plura scz pulmō arterie guttur vuula et dentes labia atqz lingua. **P**oz enim organoz quedaz sunt vocis ordinatiua vt vuula q̄ s̄m **L**onsā. vocem pulchrā reddit et fortez qñ pportio nabiliter se h3 ad alia instrumēta. **N**ā aerem introcūtēz tpat et ne nimis ipertuose eruat detinet et refrenat. **C** Itē a receptōe pulner guttur et arterias pseruat. **Q**uedā vō sūt vocēmissiua vt cānales pulmōis. et arterie q̄ sūt qñ qdā fistule q̄ si sint mū de lenes et tpatē dulcē et lenē et tpatā faciunt ipsaz vocē. **S**i vō fuerit aspe aut pl⁹ debito late vel stricte aut distorte grauem vel erile distonā et inequalē vocē emittūt. **Q**uedā vō sūt vocis distinctiua. i. vboz distincte formatiua sicut lingua labia et dentes et bmoī. **I**gitur pma organa que sunt vocis ordinatiua admonēt prelaturū et doctozē vt loquatur ordinate et tpatē. **I**lla vō q̄ sunt emissiua admonent vt loquat aperte: qz in emissionē vocis fit oris apertio. **A**lia vō q̄ sunt vocis distinctiua admonēt vt loquat distincte: ps vō posterior que dicit ceruix designat vitā prelati **C**ōstat enī ex carne et ossibus et nervis et est ossēa ad caput fortis sustinendū s3 neruosa ad motū voluntarium faciendum et sensum ad partes corporis deferendum. **I**n gbus designat qz prelati quātum ad vitā debēt esse carni p māfuetudinis lenitate. et ossēi p fortitudinis firmitatē et nervosi p dilectionis colligationē et extensibilitatem. **C** Tertio rōne pportionis. **N**ā dz collum esse pportionatū corpori ne excedat in quitate. vel in magnitudine inodum. **T**unc autē prelatus excedit in magnitudine modum quādo est nimis scnerus. tunc in paruitate quando nimis remissus

dicit aut **A**risto. in lib. viiij. de animalibus qz in quadrupedibus spissi corporis et crurum mediocriū collū est curtū et grossū et bmoī animalū in collo est maxima fortitudo sicut patet in bobus bubalis et vliis et lupis. **T**ali collo fortissimo scilicet curto et grosso assimilantur prelatis q̄ debent cē fortissimi in operando. curti et ducnes in expediēdo grossi et pleni vt pingues in subueniendo et largiendo. **C** Item prelatis debent esse similes ribijs quia primo debent esse in eis fortitudo patētie. et hoc designatur in ribijs que scz intrinsecus sunt ex ossibus fortibus facte que etiam sunt tanqz colūne ad corpus portandū habiles **S**ic prelatis debent esse colūne p debilitaz sustentationē et fortez et patientes in portando subditoz onera. **S**ecundo dz esse in eis cōpassio misericordie et h̄ signat in ribijs quaz ossa interi⁹ sunt medulla pleua: vnde sunt exterioris dure et interi⁹ molles: sic ip̄i plati vt et videantur exteri⁹ duri per correptionem iusticie et sint intrinsecus molles per compassionem misericordie. **C** Tertio dz esse in eis carnositudo conuersionis extrinsecē: et h̄ significat in ribijs que sūt carnositate vestite et in cōplatione capz cū femozibz neqz ab eis recipiunt neqz inferunt offensam. **V**nde tanqz culcitra ad mollem corporis supportandā carnositas ipsarum a parte superiori est interiorius locata. **S**ic prelatis cū se alijs cōplicant siue applicant cum eis conuersione debent esse sic māfucti et tpati vt neqz ip̄i illos offendant conuersionis asperitate neqz ip̄i offendant ab eis nimie familiaritatis vel dulcedinis contemptibilitate: debent autem omnes subditos vt culcitra scilicet dulciter et leniter supportare. **Q**uarto debet esse in eis longitudo per seuerantie que etiā significatur in ribijs siue coris q̄ sunt lōge **V**nde iō dicunt ribic qz similes sūt tubis in specie et longitudine vt dicit **I**sid. qz scilicet ip̄i prelati longanimes et persecurantes esse debent in sui officij sollicitudine et labore.

Cum sit platus sillis est nutriti. **P**rimo qz nutrit p uero gauderi cogaudet & condolet patieria. **D**z prelati erga subditos fz il lud Ro. xij. **S**audete cu gaudetibz & fle te cu fletibz. **S**ecdo qz nutrit subleuat pueru cadete. **S**ic plar cadete in peccat sub leuare dz reducdo benigne ad penitentiā vel cadete in pauprate eribedo ci miseri cordiā. **T**ercio qz nutrit lactat puez plo rāte qz prelati afflicti subditū dz solari. **Q**uarto qz nutrit deosculat cadete : qz scz plar dz ofculo amoris & pacis fouere subditū patierē. **Q**uinto qz nutrit ligat puerū nolentē qz splatus dz restringere inuitū subditū insolentē. **S**exto qz nutrit abluat puez se sordidatē: qz plar pur gare dz p correptionē iusticie subditū delinquentē & sese p culpā sordidatē. **S**eptimo qz nutrit pascit recusantē: qz splatus subditū nolentē audire verba dei vel studere in sacris doctrinis gbus anima pascit dz cōpellē ad audiendū vel ad studedū. **C**octano qz nutrit instruit necessitē: qz platus dz instruit subditū ignorantē. **N**ono qz nutrit balbutit & lignā frāgit vt facili instruat nō loquentē. **S**ic platus subditū nescientē cōfiteri dz instruere de cōfessione quodāmodo se cum eo peccatore accusando. **D**ecimo qz nutrit medicinā accipit vt sanitati resituat puulū egrotatē. **S**ic boni platus libenter penitentia recipit p subditis liberandis. **U**ndecimo qz nutrit nūc manu nunc genu eleuat puerū vagētē. **E**t sic plar nūc manu opis nūc genu oratōis eleuat subditū laboratē vel tribulatōes seu tētatōes patierē. **D**uodecimo qz cibū ipa masticat vt reficiat famescētē. **S**ic plar vel p̄dicator verba dei disponit & ordinat vt meli instruat & reficiat audietes. **D**ecimo tertio qz sibilis & cāntilenis demulcet puez dormietē. **I**ta platus deuctis recōmendatōibus & officijs debz iuuare subditū moietē vel qz officijs & cānticis ecclesia sticis dz pronocare subditos ad somnū. i. ad quietē intime cōtemplatiōis. **C**Item

prelati debent excedere subditos sicut ma res feminas excedit. **M**asculus enim in quatuor feminā excedit pmo quo ad complexionē: qz masculus calidus est & ficus femina vō frigida & hūida in quo signat qz platus dz excedere subditos & in calore diuini amoris & in sinceritate, castitate carnis: carēs. **S**ubūore seu fluxu cōcupiscentie carnalis. **T**erē in masculo viget virtutes formales & passiuē. **U**nde Ari. in li. xv. de aialibz dicit qz vir se bz ad modū forme & mulier ad modū materie. **I**n quo signat qz prelati debēt magis eē actiui. i. magis operosi qz subditi & magis solliciti in opibus virtutū & p̄cipue in opibz pietatis qz p̄tinēt ad vitā actiua. **S**ecdo p̄ualt masculus quo ad nāe opationē. **N**ā in masculo maior est v̄. **U**n vir ab eminentia viriū dicit vt dicit **I**sidus. **E**t id neri vi rox ossa & lacerti sūt formosa & grossiora & oia mēbra i virt sūt solidiora & id ad opa aptiora. **I**n quo signat qz plati debēt magis qz subditi abūdare virtutibz iterioribz & in bonis opibz exterioribz & in tolerātia laborz & ēt passionē. **T**ercio p̄cellit qz ad sensus discretionē. qz in oī gne aialiu masculus in p̄cauedis istidij & fugiēdis nociuis sollicitiorē dz animū semis & prudētiōē vt dicit p̄s. an li. v. de aialibz. **I**n quo signat qz plar dz excedē subditos in discretiōe prudētie & in cognitiōe scientie. **Q**uarto quoqz p̄cellit masculus qz ad p̄tātē & dñationē v̄n docēdi auctoritas viris n̄cedit sz feminis denegat. **I** Cor. vi. & **B**enef. iij. dictū est mulieri sub viri p̄tate cris & ip̄e dñabit tui. **S**ic prelati excedūt subditos & doctrine auctoritate & regimini p̄tate & dominij dignitate.

Capitulum. lxxij.

Rudentia & discretio assimilatur odoratur: & h p̄z ex gnes **P**rimo ex p̄e p̄ncipi effecti ni. **N**ā virtū aie mediāte spū aiali p̄ficiat odoratū: sic & anima mediāte spū sancti lumine & grā est

citur prudēs ad discernēdū p̄ficua vel nocua. **U**n Apo. dicit. **I** Corinth. ij. qz spūalis hō oia diiudicat & ip̄s a nemine iudicatur. **E**t. **I** Corinth. xij. qz p̄ spūritū sanctū dat discretio spūritū. **U**n vera prudētia nō pōt esse nisi in bonis & spūalibz viris. & id ē p̄s dicit in. vi. **E**t bicōz qz impossibile est prudētē esse nō enē bonū. **S**ecdo ex p̄te organi receptiui. **O**rganū eni odoratū est aliqd circa cerebrū sz in hominibz regitur ad odorādū p̄fecta dispositio nariū. in qb̄ sunt due carūcule siue cauernule ad modū mamillaz depēdentes qz videntur eē p̄p̄ia organa odoratū & recipiūt spūritū animalē p̄ quosdā neruos a cerebro veniētes. **M**ares. n. nō sunt p̄p̄ia instrumēta olfatus: qz p̄z qz ip̄s absctis non p̄riatur aial odoratū. **F**los ēt p̄ loca fetida trāsēites si flatū represserim aerē fetidū nares intrāt in nullo scntim? & h ē qz ille carūcule quasi quodā motu volūtario sūt obstruete. **S**ūt etiā carūcule b̄mōi cōcaue & sp̄ogiose: cōcaue qdē vt in sua porositate cōcaua fumū recipiāt a re odorabili resolutū. **S**p̄ogiose vō sunt vt in eis virtus attractiua sit. **S**icut aut sūt due carūcule velut instrumēta odoradi. sic sūt due virtutes qz sunt quasi aie instrumenta nociua a p̄ficuis discernendi. **P**rima ē itel ligētia siue rō v̄lis aie que. s. p̄ prudētiā p̄ficitur vt se recte hēat circa ea qz sunt ad hēnē v̄lia scz a nociuis generalit̄ discernendo. **U**n Aug. dicit in li. lxxij. q. qz prudētia est cognitio rez appetenda & fugiēda tuz. alia est estimatiua qz in homine dī rō p̄icularis. qz est collatiua intētionum particularium sicut ratio vniuersalis est collatiua vniuersalium. **E**t hec estimatiua etiā in brutis est p̄r quā onis fugit lupuz sicut inimicum. quāqz hoc p̄r sentum non p̄cipit. p̄r hāc etiā mouet auis ad colligendam paleas tanqz viles ad nidum. **U**nde per hanc ēt ipsa bruta dicuntur p̄icipare aliqd prudētie: sicut p̄z per p̄bm vii. de histō. animalium. **T**ertius ex p̄te medij delatiui. **N**am sicut dicit p̄bus

in. ij. libro de anima olfatus imutatur ab odorabili per mediam scilicet aerem aut aquam. **N**am animalia que respirant per aerem odorant. **D**ixerunt autem quidā qz a corpore vaporabili quedam fumalis eua poratio resoluitur que est subiectum odorū & peruenit vsqz ad sensum olfarū. **E**t hinc est vt dicebant qz contrarij odores in medio se impediunt. **S**ed contra hoc est qz odor cadaueris. a vulturibus vsqz ad quin genta miliaria sentitur. **I**mpossibile autē videtur qz aliqua corporalis euaporatio ca daueris vsqz ad tantum spacium distendatur. **S**ed ad hoc respondet qz talis euaporatio ad tam remotum spacium deseritur per ventos. **S**ed contra hoc est qz sensibile immutat mediam vndiqz fm eandem distantiam nisi impediatur. **N**on autem sufficeret ad occupandum tantū spacium etiam si totum cadauer resolueretur in fumalem euaporationem. cum sit certus terminus rarefactionis ad quem corpus corporale peruenire potest ē charitas ignis & p̄cipue cum per huiusmodi odorem cadauer ipsum appareat immutatū. **E**t idē dicendum qz ab odorabili resolui potest fumalis euaporatio que tamen non pertingit vsqz ad terminum vnde odor percipitur. qz immutatur mediu spiritaliter vterius qz predicta euaporatio pertingere possit. **U**n etiam homines non sentiunt odorem sine respirationibus. **A**nimalia autēz aquatica & que non respirant sicut sunt que sanguine carent cum etiam odores sentiunt. qd patet qz quedā eorum de longinquo veniunt ad alimentum quod non esset nisi p̄uocarentur odore: oportet qz odorēt mediante aqua. **P**er aerem igitur qui subtilioris nature est intelliguntur spiritalia. **U**n quādoqz aer spiritus vocat. **P**er aquam vō que grossior & fluxibilis ē intelligunt spalia seu corporalia qz v̄nue trāsēit. **U**n sicut ad odorandum necessarij sunt animalibus aer & aqua ita ad recte viuendum vel operandū necessaria est boniūbus duplex prudē-

Tertio ratione deficientie. dicit enim Aristo in li. iij. de animalib⁹ qd cartilago p̄cisa nō recrefcit: qd p̄cisa vel ablata operis moderatiōe nō perficitur op⁹ deficit a sua p̄fectione. Unde bene poetice dicit. Semp ad oē qd est mēsurā ponere. p̄dest Nā sine mēsurā nō stabit regia cura.

Capitulum. lxxij.

Religiosi assimilant dētib⁹. Primo qd dētes in carne radicati sūt. et tū terminos carnis excedūt. Sic religiosi si q̄nis in carne sint positi tū p̄ter carnē vivere debēt s; illud. ij. Cor. i. in carne ambulantes nō s̄m carnē militam⁹. Secūdo qd dētes nihil iter se vel in se esse pati dnt qd sit charitatis eoz seu unitatis diuisiōni vel ablatiōi. Ro. xij. Charitate fraternitatis inuicez diligentes. Tertio qd dētes supiores ad inferiores reuertunt et sibi inuicez mutuo coaptantur. Sic iter religiosos supiores dnt redire ad inferiores p̄ cōpassionez p̄ hūilitatez et per charitatez. Et inferiores dnt coaptare se supiorib⁹ reuerendo et obediēdo. Nā qd sola manilla inferior in boie mouet dnt econuerso inferiores cū offenderint redire ad suos superiores penitēdo et veniā hūiliter petēdo et supiores inferiorib⁹ se dnt coaptare misericorditer recipiēdo vel inferiorib⁹ infirmitatib⁹ discrete descendēdo. Apo. Ro. x. debem⁹ nos firmiores imbecillitates infirmoz sustinē. Quarto qd dētes ordinare inuicez p̄ponunt. sic religiozes vocāt ordines qd oia debēt in eis esse ordinata s̄m illud. i. Cor. iij. Oia honeste et s; ordinē s̄at in vobis. Quinto qd dētes ad forationē vocāt coop̄at. Sic et religiosi forari d; vor laudis q̄ ad dinū officii cā tates et vor p̄dicatiōis q̄ ad p̄dicatē. Et iā coop̄at q̄ ad vocē p̄fessionis q̄ ad p̄fessionē audietes. Sexto qd et dētes toti corpi obsequuntur. Et sic religiosi seruiūt vti ecclesie p̄ exēplū p̄uersatōis p̄ vbi p̄dicatōis p̄ suffragiū orōnis. et et p̄ ministeriū sacra

mentalis administratiōis. Cāti. iij. Dētes tui sicut greges tōsaz p̄uē? religiosoz sūt et qb⁹ est lac. i. doctrina p̄dicatiōis. bala⁹. i. vor laudis vel orōnis et s; i. fruct⁹ multi p̄cis administratiōis. Septimo qd licz n̄ er se tū ex adiūtū patiunt. Nā s; s̄ba dē tū ossa et ip̄sib⁹ sit de se ip̄sib⁹. tū do lozē trahit rōne locutat⁹ carnis vel neru⁹ q̄ ei sūt iūcti. Sic religiosi p̄ amorez n̄ m̄ū quē dnt iterdū ad suos p̄ sanguinol carnales vel et ad aliquos secularis sibi familiarit iūctos de eoz malis dolorē sentiūt quē p se nō dētēt vel interdū religiosi q̄ ex se bōi sūt tū ex incantū et nō bonis seculariū familiaritib⁹ inficiunt et maculantur et dolores seu scādala patiunt. Cōta uo qd dētes abinuicē distinguunt. Sunt eni i masculi. xxii. quoz q̄tuor i anitori pte pares q̄drupli vocant⁹ q̄ lati sunt et acuti. Dn̄ et icifozes a medicis sūt vocati. Cō q̄ ad cibi icifone sūt apti. et q̄ ore capiti p̄ mo ab eis capiti t̄morē q̄tuor i anitori pte bū auferēt qd ē necessariū et reliquūt qd ē supflūū. Sūt et duo alij q̄ canini sūt appellati q̄drupli iūcti in sumitate acuti et duris cibis p̄molēdis apti et rotundiores et p̄ h̄ canini dnt qd canū dētib⁹ assimilant. Et li canini dētes p̄cisorib⁹ fortiores acutiores lōgiores et rotundiores. Sūt istis collatera les grossi et lati qui dnt molares eo qd ad molēdū cibū sūt p̄ueniētes. Nā q̄ a p̄onibus sūt fracta istis tāq̄ mol tradūt molēda. In p̄nis q̄ dētib⁹ p̄cisorib⁹ vel q̄ tolūt et p̄cidiūt pte necessariā et fliq̄a dunt tū possūt itelligi religiosi et min⁹ p̄fecti qui seruat tū ea ad q̄ necessario tenent ex voto vel debito. Per caninos vō q̄ duriora p̄terūt intelligunt qdā seruētiōes q̄ duriorē et austeriore vitā ducūt. Per molares vō latissimos intelligunt p̄fecti q̄ hnt latitudinez charitatis p̄stantiū firmitatez latebra hūilitatis efficacia vtilitatis. Nā molares dētes sūt lati firmi occulti et vtilissimi. Mono qd dētes multa pariunt. Nā pariunt p̄redies fetozes p̄foratōes munitiōes dolores et alias confites passionē

que omnes sūt ex corruptis passionibus et humoribus descendentes. Ista oia cōpetūt malis religiosi qui perforant per tentationum iacula putrefcūt per luxuriā: fetēt per infamiā: mutantur alioq̄ p̄ apostasiā: torquent et dolent p̄ punitiōnis iustitiam. Item religiosi debent esse siles pueris. Primo qd pueri sūt ablastabiles. Unde proprie puer dicit cū est a lacte remotus. Sic religiosus d; se a seculo velut infans ab vberibus alienare: sic dicit Isaac in li. suo de vita monastica. Psalmista. Sicut ablastatus est super matre sua. Secundo qd pueri sunt disciplinabiles qd dicit aliq; puer cuz volū capar efficit et discipline aptus habet. Unde sub tutorib⁹ positus discipline subesse cōpellit. Sic religiosi debent esse sub disciplina patris spiritualis. i. prelati. Prover. xij. Noli subtrahere a puero disciplinā. Tertio quia sunt mor⁹ venerci meriti: qd in hac etate mor⁹ venerci boies cōiter nō inuadunt eo qd vie ad huc stricte sūt. Dn̄ ab hac puritate pueri dicit sunt. Sic religiosi debent seipos restringere et sibi vias p̄cludere qb⁹ possent a carnis illecebris supari. et in puritate nō tū mētis s; et carnis manere. Apo. i. Cor. xiiij. Nolite pueri effici sensibus s; malicia p̄uuli estote. s. ut nō sit i vobis malicia carnis vel spūs. Quarto qd sunt ad motū flexibiles. Et sic religiosi debēt ē flexibiles p̄ obediētiā ad exequēdū motū voluntatis supioris ut possit p̄lat⁹ dicere illud. Nec. v. oēs pueri mei cōgregati erāt ad opus. s. p̄ p̄mptitudine obediētiē. Quinto qd sūt corpe lenes. s. ut nō sint religiosi pigri ut graues p̄ accidiā sicut erat ille de quo Math. viij. Puer meus iacet et. Sexto qd sunt animo dociles: qd. s. religiosi debēt ēē dociles dei. Sap. viij. Puer etā ignosius et fortit⁹ sū animā bonā. Septio qd sūt pueri sine sollicitudine vitā ducētes: qd. s. veri religiosi nihil i terra appetunt et sine sollicitudine viuunt sicut de Ap̄tis dicit qdā glosa sup actus ap̄toz qd gloria Ap̄stoloz erat nihil i ter

ra possidere et sine sollicitudine viuere. Tales eni pueri solū deu querūt. i. Parat. xxiiij. s. u ad huc puer esset cepit querere deū. Octauo qd nullū piculū sūt magis q̄ vga timēt. Et sic religiosi timēt vga flagelli diuini. Plus eni timere debēt flagella dei q̄ bōis. Judic. viij. Timebat qd ad huc puer erat. Nono qd sūt neq; laudes neq; vitupia aliq̄ reputātes. Ita religiosi ut deo placeāt vitupia dnt et laudes bōinū p̄ipedē sic dicebat Apo. ij. Cor. iij. Adibi p̄ minimo est ut a vobis iudicer et. ij. Re. iij. Ego autē puer puulus sū ideo hūilis. Decimo qd sūt iuriāz imemores. Et sic religiosi debēt iuriāz obliuisci p̄cedo exēplo xpi qd dixit. Mater vi mitte illis et. Luce. xij. Dn̄ et ip̄c vocat puer. Actū. iij. Cōuenerūt. n. vere in ciuitate ista aduersus sanctū pueg tū iestum. Undecimo qd verberati a matre statim sūt reuertētes nec se de iniuria vindicantes. Ita religiosi etiā si affligant in religione nō debēt propter hoc suā religionē relinquare vel ip̄am accusare et vituperare et. Et de talib⁹ pueris patet. Math. ij. Religio dicere illud. Ysa. viij. Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit dominus et.

Capitulum. lxxij.

Sanctorum virorum p̄fectio reperitur in corde. Primo qd cor est exteri⁹ carneū. Et sic sancti viri sūt exteri⁹ carnei. i. lenes per m̄suetudinē cōuersationis vel hnt sancti viri cor carneū p̄ discipline susceptibilitatē vel carneū p̄ cōpassibilitatez nō lapideū. i. durū p̄ ipietatē. Eze. xxxvi. Auferā cor lapideū de carne vestra et dabo vobis cor carneū. Secūdo qd cor est iteri⁹ cōcanū. et h̄ necessariū sicut dicit Cōstan. p̄pter calozis cōseruationem qd cor est totū calozis corpis s̄tale p̄ncipiū. Sic sancti viri sūt cōcani p̄ hūilitatē. Nā sicut calor n̄alis cōseruat in cōcauitate cordis. ita calor charitatis in hūilitate mētis et h̄ cōcauitatez babuit cor xpi. Dn̄ dicebat. Dicitte a me

qz mitis sum et humilis etc. Est et cor calor
 ris caritatis forale receptaculum qz gratia
 dei diffusa est in cordibus vestris qz spiritu
 sancti qz datus est nobis vt dicit Ro. v.
 Tertio cor est substantialiter solidum et du
 rum et hoc necessarium fuit ne de facili ledere
 tur. Et sic sancti viri sunt interdum etiam aliqua
 entie firmitate et sunt interdum etiam aliqua
 do duri p insticie securitatem. Quarto
 cor est figuratim rotundum et etiam oblongum.
 Rotundum quod est vt abudantia spirituum in
 eo recipiat. Ob longum vero in forma pira
 vt scz tendens in acutum tanquam in conu
 nalis caloris foris sit. Sic et sancti viri
 sunt cor rotundum. i. valde capax spiritualium
 virtutum et etiam oblongum p continuitate ser
 uoris et honorum operum. Quinto cor sem
 p est in motu et mouet cor fm diastole et
 sistole. i. fm dilatationem et contractionem: cu
 ius motus si ad horam cessaret statim aial
 deficeret vt pbs dicit. Et nota qz p dilata
 tionem frigidus aer attrahit p contractionem
 vero calidus et fumosus expellit: sic calor
 cordis teperat et coplexio adequat. Sic sa
 cti viri continue mouent et sollicitantur ad
 attrahendum gratiam: vnde continue dilatant
 per augmentum in gra et restringunt p abst
 nentia a culpa: vel qz se cohercet in penite
 tia. Sexto qz cor est pulmonum vicinum: vt
 cum ira incenditur huiusmodi pulmonis
 remedio temperetur. Sic sancti viri im
 petum ire sciunt temperare remedio ra
 tionis per virtutes mansuetudinis. Et se
 ptimo qz cor est spiritu humore et calo
 re plenum in est enim primo cor forale et prin
 cipium spiritus. Habet enim cor duas cocani
 tates vnam sinistram que ad cacumem ter
 dit et dextram que infra subsistit. Et de co
 cavitates dicuntur ventriculi cordis. Et
 dicit Aug. qz in ventriculo cordis dextro
 plus est de sanguine quam de spiritu. In sin
 stro vero conuerso qz ibi spiritus vitalis ge
 neratur ad vniuersum animal qui p quas
 dam arterias diffusus vndiqz dilatur.
 Sic in cordibus sanctorum est plenitudo spi
 ritus sancti sicut de Apstolis dicitur Actuum.

ij. qz repleti sunt omnes spiritu sancto: vt
 postea p ipsos tanquam per arterias. i. pedi
 catorum ora ad alios derivaretur. Sz qd
 in sinistro est plus de spiritu quam de sangui
 ne. et in dextro conuerso signat qz in ad
 uersitate est plus de amore spirituali quam
 de corporaliter: sz in prosperitate conuerso si
 cur in Apostolus qui postquam ablatas fuit ab
 eis spontus et fuerunt in luctu tribulatio
 num plus abundavit amor spiritualis et gra
 spiritu sancti quam primo: qz primo plus bili
 gebant christum corporaliter. Vnde dicit
 Si non abiero paraclytus non veniet ad
 vos. Item cor est fontale principium bo
 moris scilicet sanguinis. Vnde pbs dicit
 in. xij. libro de animalibus. qz in corde est
 principium venarum et prima virtus creatis
 sanguinem et eius sanguis est mundus cla
 rus calidus et maioris sensus et conueni
 ens intellectui. Sic cor sanctorum est ple
 num humore sanguinis. i. effectus diuini
 amoris vel deuotionis. Nam affectus seu
 deuotio eorum non est imunda impura sicut
 hypocritarum qz fites sunt sepulcris dealba
 tis que foris apparet alba et intus nigra
 et fetida. Item cor est clara non obscura vel te
 nebrosa sicut hereticorum. Item calida. i. ser
 uens non tepida sicut imperfectorum. Item sen
 sata non fatua vel indiscreta sicut psumptuo
 sorum. Item est forale principium caloris. Vnde
 dicit pbs in. xvij. li. de animalibus qz propter ca
 lorem cordis posuit natura membrum frigidum
 ex opposito cordis. i. cerebrum. Vnde in ge
 neratione aialis statim creat caput post
 generationem cordis. Sicut ergo cor est ple
 num calore. ita sancti viri sunt pleni amo
 re: sz calor cordis a cerebro teperat: qz ser
 uor amoris sapientia regulat. Vult enim de
 us diligi sapienter qz et ipse nemine diligit.
 nisi eum qz cum sapientia inhabitat. vt di
 citur Sap. vij. Et cetero qz cor est mem
 brum primo formatum. Vnde pbs dicit in eo
 dem. xvij. li. qz cor aialis ex complementum p
 mo a natura creatum. i. ante omnia alia
 membra formatum. In quo signat qz homo p
 mo intendere debet ad compositionem et sancti

ficationem cordis interiorum et postea ad co
 ponendum et ordinandum mores et facta
 exteriora. Math. xliij. Vnde prius quod in
 tus est. Nono qz cordi accidit multiplex
 nocumtum. Nam quodammodo patit ex aliorum
 membrorum colligata quodammodo ex propria di
 stemperata: quodammodo ex deficientis regimi
 nis causa. Sic et spirituales, ledunt quodammodo
 ex prauis sociis: quodammodo ex propriis vi
 tiis: quodammodo a defectibus placit: patit etiam
 cor ex virtutis sue dissolutione et spiritus
 euaporatione et nimis repletionem et ex ve
 ne cocane oppillatione. Dissoluit autem
 cordis virtus spiritualis p luxuriam euapo
 rat spiritus p superbiam sic repletio nimia
 p gula oppillat vena misericordie per au
 riam. Accidit etiam cordi timor sic qz patien
 ti videt qz cor de loco suo mouetur: hinc
 timor facit accidia circa spiritualia. Nam
 accidia facit cor frigidum nimis et oia ope
 ra reddit mollia et dissoluta. Vnde et dicit
 sup. quendam textum Salieni qz si cor fue
 rit nimis frigidum et nimis humidum et pul
 sus mollius homo virilitate et audacia priuat
 erit piger et timidus appetit. Et dicitur
 qz vigor cordis ostendit p multiplex signum
 Dicit enim Salieni qz virtus et coplexio cor
 dis ostendit per magnitudinem respiratiois.
 p velocitatem pulsus. p virilitatem festinam ad
 actionem. p iram audaciam et seruorem. p amplitu
 dinem pectoris et pilositate. hec oia calorem
 dñantem in corde significat. Hec et cordis
 virtus debet apparere in penitentibus p magni
 tudinem contritionis. p quam aia et incipit re
 spirare p nouam attractionem spiritualis gratie.
 Item p velocitatem confessionis que est simili
 tudine aie interiorem latere. Item p festinam
 et virilem actionem satisfactionis. et p iram contra
 proprias transgressiones p audaciam contra ten
 tationes. p seruorem contra omissiones. per
 amplitudinem pietatis. Et pilositatem
 auferentis. Nam caro pilosa est asperior
 non pilosa. Sene. xvi. Nosti qz esau ho
 mo pilosus sit et ego lenis. et iohannes
 baptista pro asperitate penitentem portabat

vestimentum de pilis camelorum. Hec ergo
 omnia ostendunt calorem amoris diuini in
 corde dominare. Et dicitur qz cor qua
 to animosius tanto magis patit. Vnde aialis
 parui cordis in quantitate sunt maioris aia
 fitatis propter maiorem adunationem virtus.
 Vis enim virtus quanto magis adunata ta
 to potetior et quanto magis diuisa tanto est de
 bilior vt in lib. de causis ostendit. Sic spiritali
 ter tanto quod plus habet de magnitudine virtus
 quanto plus habet de puritate humilitatis. Hec
 enim est que omnes virtutes vitas et cocatenas
 tenet. Vnde Bre. dicit qz ceteras
 virtutes sine humilitate congregat quasi
 puluerem in ventum portat.

Capitulum. lxxv.

Sapientia assimilatur gustui p
 quinqz. Primo ratione officij
 qz gustus est proprie sapore
 prius. Et dico proprie qz gustus
 est proprie gustus pur est discretius sapore
 sz gustus pur est quodammodo tactus qz scz tangendo
 percipit sui obiectum sic habet discernere quali
 tates tangibiles scz alimentum cuius sensus
 est tactus. Sicut igitur gustus est quo sapor
 a sapore. Eccl. vi. Sapientia doctrine huius
 nomine est ei. Et secundo ratione principij. Nam
 principium effectuum gustus est virtus aialis. i. vir
 tus quodammodo aie sensitue. Instrumentale autem quod
 dammodo principium est spiritus aialis qui p quosdam
 nervos ad linguam defertur. Sic et est du
 plex principium spiritualis sapientie: vnum
 essentialis scz fides que est prima virtus ne
 cessaria aie intellectiue. Nam sicut initium ar
 tis huius essentialis eius sunt principia eius et
 quibus procedit. sic initium sapientie huius est
 centia sunt articuli fidei. Vnde fides debet esse ini
 cium sapientie. Sed principium sapientie instru
 mentale est illud quo anima disponit ad
 sapientiam et hoc est timor dei huius illud. Ini
 cium sapientie est timor domini. Dicitur au
 tem timor initium sapientie quantum ad
 eius effectus. Nam sicut dicitur inici
 um artis: vnde ars incipit operari: sicut

si dicat q̄ fundamētū sit principium artis edificatorie q̄ ibi incipit edificator operari. sic dicit q̄ ad effectū iniriū sapiētie vnde sapientia incipit operari. Et h̄ modo timor seruilis dicit iniriū sapiētie. sicut principiu extra disponēs ad sapiētiā. in quantū aliquid timore pene recedit a peccato. s̄m illud. Eccl̄. i. Timor domini expellit peccatū et per h̄ habitat ad sapiētiā s̄ timor filiat et cal̄ ē iniriū sapiētie. sicut prim⁹ sapiētie effect⁹. Cū enim ad sapiētiā p̄nceat q̄ humana vita reguletur p̄ rationes diuinas. oportet sumere p̄cipiū vñ hō deū reuerētiā et subiectā ei. Sic enī sequenti in omnib⁹ s̄m deum regulabit. **T**ertio ratione organi. Organū enī ē instrumentū gust⁹ vt **Philosophus** dicit i lib. de sensu et sensato ē aliquod intrinsecū circa cor et similit. organū tact⁹. Nā ad alios tres sensus derivat **Xr⁹** sensitua et corde mediante cerebro ita q̄ a corde postea ad ipsos sensus. Tactus at̄ et gust⁹ referunt ad sp̄s cor p̄ mediū cōiunctū qd̄ ē caro. **S**z **Constat⁹** dicit q̄ primū et manifestū instrumentū gust⁹ put̄ ē discretius saporē ē lingua que spiritū aialem ad p̄fectionē virtutis gustabilē deserit. s̄m. n. gust⁹ sicut ipse dicit hoc modo. q̄ duo nerui lingue medio infigunt. qui in multos ramos i extremitatibus lingue dispungunt. et p̄ eos vt dicitū ē sp̄s aialem ad ligūā deserit. Cum ergo res gustāda subintrat ligūā sp̄s aialem q̄ ibi ē imutat s̄m p̄prietates ei⁹ q̄s postea iudicio aie representat. Sicut ergo circa cor lē p̄mū gust⁹ instrumentū. ita i corde dicit esse p̄mū sapiētie habitaculū s̄m illud. **Pro. xiiij.** In corde requiescit sapiētia prudētis. s̄ p̄p̄riū instrumentū sapiētie q̄ alijs manifestat ē ligua. **Ps̄.** Os iusti meditabit sapiētiā et lingua ei⁹ r̄. **S**z duo nerui istri sūt due caudelle q̄ debet esse i lingua sapiētis vna ad loquēdū et alia ad tacendum s̄m tempus oportunū vel significant duplex opus sapiētis. scilicet veritatem defendere et falsitatem repellere. **Pro. viij.** Veritatem meditabitur gust⁹ me-

um et labia mea detestabunt ipium. Et nota q̄ lingua s̄m suam operietoz ē r̄caua. porosa hūida et insipida. Longa vt bene q̄libz retinet. Porosa facta ē vt quod grossū vel subtile de re gustāda est neruos lingue facile subintrat. et **Xr⁹** actiua ad perficiendū eandem plus vigeret. Hūida **Vo** est vt humiditas cooperetur ad acceptorum dissolutionem. vt si aliqua dura vel sicca palato applicarentur humiditate lingue facile soluerent. Facta ē et insipida vt cuiuslibet saporis sit facile susceptiua. Nā si determinatū saporē haberet qlitatē alteri⁹ saporē p̄cipē nō valeret. **Hec** et omnia spectat lingue pur̄ ē instrumentū sapiētie. **Primo** vt sit r̄caua ad retinēdū et custodiēdū verbum vsqz ad tēp⁹ oportū nū loquēdi. **Ad. iij.** Labia sacerdotis custodiūt sciētiā scz vsqz ad tēp⁹ docēdi. **Tre** vt sit porosa ad grossa vel subtilia prout decet dicēdus et disponēdū. Nā humidū in re porosa p̄ diuersa foramina inuicem diuidit. **Trem** vt sit hūida scz vt dicta et acta ad dissolūdū dura. i. obscura vel dubia q̄ sunt difficilia ad intelligēdū sicut durum est difficile ad comedēdū. hūect. i. declare et exponat. **Trem** ē insipida ex se suscipiens saporē aliunde. q̄. sapiam loquēdi ex se nō h̄z hō sed a deo s̄m illud **Luce. xxi.** Ego dabo vobis os et sapiam **Aug. q̄** sapienter loquamini ab illo est non nra sapia. Contra qd̄ superbi philosophi dixerunt Labia nostra a nobis sūt **Quarto** rōne mediū **Asz** gustus vt dicit **Ps̄** non sit per mediū extraneū sicut visus sit mediante aere. sed tū sicut nō sit visio sine medio vel sine lumine ita non sit gustus sine humido **Nullum** enī saporoz facit sensum sui saporis sine humiditate **Vnde** sicut color sit actu visibilib⁹ p̄ lumen ita sapor sit actu gustabilis p̄ humidum. et ita opz q̄ gustabilis vel actus habeat humiditatem a quez sicut vinum et huiusmodi aut sit potentia humectabile sicut illud quod sumit per modum cibi. Et ideo opz q̄ sit salina in ore q̄ bene liquida

est et enī liquefactiua. p̄ quā ea q̄ sumunt enī hūectantur vt corū sapor percipi possit **Sicut** ergo gustui ad percipiēdos saporē necessaria est humiditas vel salina. ita etiā s̄m ipi hōini ad percipiēdā verā sapiētiā necessaria est r̄pi doctrina. Cū enī x̄pus sit caput eccle vt dicit **Ap̄t̄s** q̄ salua fluens a capite est doctrina derivata a x̄po. et hec p̄ quā vere sapiētie gustus habet. q̄ ipse verbū dei est qui est sors sapiē vt d̄. **Eccl̄. iij.** **Quinto** rōne obiecti qd̄ ē p̄pe hūidū saporabile. **Enumerat** aut. **Ps̄** in. ij. de anima. vij. sapor sp̄s ad q̄s omnia aie reducunt scilicet dulces amz. pingues et salum. acetosū austerū. et acutū **Ps̄** ita qz saporē sicut corporaliter per gustū. sic et sp̄ualiter p̄ sapiētiā degustant⁹ **Facit** enī nos sapiētia degustare dulce in contēplatione celestis gl̄ie **Amaz** in consideratiōe eterne p̄ne **Vingue** in refectione eterne gr̄e **Salum** in consideratiōe presentis miserie **Acetosū** in recognitione culpe et pūctione consciētie. **Austerū** in assumptione exterioris p̄nie. **Et acutū** in intelligētia scripturē. **Tre** sapia assilat saluē pp̄ quattuor. **Primo** pp̄ saporis perceptionē. **Nam** s̄z **Constat⁹** salua est inter gustū et eius obiectum media **Nihil** enī gustu percipiē nisi cuius sapor mediāte salua gustui p̄sentat **Sic** quoqz p̄ sapiētiā a supna degustam⁹ corūqz saporē sentim⁹. s̄z illud. **Col. iij.** Que sursum sūt sapue nō que supra terrā. **Secundo** pp̄ hūectationē. sine q̄ hūectatiōe lingua nō h̄n volueret neqz loqr̄. **Sic** et per sapiētiā cordis os ad recte loquēdū disponit et dirigitur. s̄m illud **Pro. xvi.** Cor sapiētis erudit os eius. **Tertio** pp̄ digestionis p̄parationē. ciboz enī siccitatez salua ipat et eoz succositatem augmētat vt melius possint venabus conterī et facilius postea digerī. **Sic** qz sapiētia facit verba dei q̄ sūt cib⁹ aie **Hec** et expōnē et digere p̄ discullinē et considerationē. **Quarto** pp̄t̄ superfluitatē cerebri et pulmonis facilliozem euacuationē **Sic** sapiētia euacuat superfluitates cerebri. inordinatas et

fantasticas imaginationes. quas sapientes vel non habent vel eis non inberēt. **Tre** superfluitates pulmonis. i. superfluas et inordinatas locutiones. **Nam** sine pulmone locutionis vor formari non potest neqz anhelitus reddivaleat. sicut dicit. **Ar̄. in. i. xiiij.** de animalibus. **Non** autem homo sapiēs aut superflue aut inordinate loquitur. oia vba eius sunt pōderata et mēsurata **Eccl̄. iij.** Verba sapiētum statera pōderabunt

Capitulum. lxi.

Scientia hominis assimilatur inaso. **Primo** propter eius sensibilitatem. **Nam** per nares odorifera sentimus. et per castres inter odoriferat fetida discernimus. **Est** autem verum intellectui sicut res odorifera naris. falsum autem est vt res fetida odoratui. **Vnde** scientia per quā verum a falso discernimus recte assimilatur naribus. et hinc est qd̄ nescij et imperiti vocantur ignari. i. sine nare. **Secūdo** de propter continuatē. **Asz** enim natus duas concavitates siue duo foramina que per quādam cartilaginosa substantia ab inuicem sunt distincta. et vnum horum foraminum ad concavitatem palati tendit. alterum sursum ad cerebri pelliculas vadit vt aerem attrahat cerebro. et spiritum deferat naribus animale ad sensum odoratus perficiendum **Primum** ergo foramē fuit necessarium ad eiciēdas superfluitates de cerebro euacientes **Aliud** vero ad spiritum attrahendum et odoratum perficiendum. **Duo** ergo foramina narium sūt duo modi scientiarum. **Est** enim scientiarum alia speculatiua que ad superiora tendit. alia practica que inferiora dispōit. vna scilicet practica superfluitates eicit. sicut patet de scientia medicine que docet expellere superfluitates humorum. et de morali que docet reprimere et expellere excessus et extrema vitiorum **Altera** scilicet speculatiua spiritum attrahit. i. spiritualem et intellectualem p̄fectionem. **Tertio** pp̄t̄ necessitatem. **Nam** s̄m **Constat⁹**. natus sūt

necessari⁹ ad aerē attrahendum Et sic est necessaria scientia naturalis ad attrahendum aeris. i. ad acquirendam noticiā respectu sensibilitū. Nā aer p̄cipue est mediū p̄ q̄b̄ sensibilia deferuntur ad sensū sicut patet in olfactu & et auditu & visu. qui sūt sensus qui p̄cipue deferuntur in naribus ita species sensibilibus per abstractionem recipiuntur interius primo in sensu. postea in intellectu. sic aer attractus primo recipit in naso postea in pulmone. Item est necessarius nasus ad cerebrum expurgandum & sic est necessaria scientia moralis scilicet ad expurgationem animi a vitis per contrarias virtutes. Item est necessarius nasus ad calorem in ventriculis cerebri temperandum quasi enim calor cerebri est desiderium naturale. Unde. i. Metaphysic. Omnes homines naturaliter scire desiderant. hoc desiderium non totaliter satiat sed tñ quodā mō perficendo temperat p̄cipue scientia metaphysicis q̄ est circa maxie intelligibilia quibus intellectus magis reficit. nō tñ calor iste extinguat. q̄ per nullā scientiā hūana sciendi desiderium satiat. Item est necessarius nasus ad resolutū odore a quacūq; substantia discernendū. q̄b̄ p̄cipue scientiis resolutiuis sine demonstratione. q̄. i. cōclusio nes i p̄ncipia resoluēdo diiudicat & discernunt sicut sūt scientie Mathematicae. Sicut etiā necessarius nasus ad decorandū & honestandū. Nā s̄m Gal. nasus ē faciei maxillā ornamentū. & ipsius carentia facies maxime debonestat. Sic quoq; p̄ scientiā hō honestat & ornat. & honorabilis redditur. p̄ q̄b̄ p̄cipue scientiā in primo. li. de aia iter bōa. honorabilia cōputat. Quarto p̄ nasi quantitatem. Debz enī dispō nasi medicosus esse ita q̄ & longitudine & latitudine & altitudine modū debitū non excedat. Sic quantū ad scientie studiū excessus longitudinis est in his. q̄ longo tpe scolas exerceverunt & parū vel nihil p̄ficiunt de quibz Apo. ij. Th. iij. Semper quidez discitens & nunq̄ ad scientiaz veritatis p̄

uenientes. Excessus autē latitudinis attenditur ad numerū scribilibus. & h̄ excessus p̄hibetur. cū dicit Ro. xij. Non nos sapere q̄ oportet sapere. & c. Eccl. iij. In supua cuius rebus noli scrutari multipliciter. & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Sed excessus altitudinis p̄hibetur Eccl. iij. cū dicit Altiore te ne q̄teris. & c. Cuius p̄ nasi passibilitatem. q̄ h̄z Cōstā. nasus q̄ h̄z ipedit ex mala cerebri dispōnē. & ex eadez cū ēt impedit scientia q̄ ex mala dispositione cerebri naturali vel violenta efficitur homo male dispositus ad scientiam: & lesis etiam organis interioribus cerebri scilicet fantasie vel memorie perditur usus scientie. Aliquando hō impeditur ex nervi oppilatione. quasi autem oppilatio nervi est grossitudo & durities ingenij. que ēt scientiam impedit. quandoq; vero ex humorum fetidorum repletione. & hoc pertinet ad feditates carnalium peccatorum. que a studio & scientia retrahunt & nostri intellectus acumen obtūdūt. vel humoros fetidus sunt errores immixti quibus aliquis repletur lumine veritatis carer & veram scientiam non habet Aliquando vero ex carnis superflua generatione & hoc impedimentum est in gulosis quia venter pinguis non gignit sensum tennere. vt grecorum puerbum dicit. Aliquando ex humorum a capite dissolutione & hoc impedimentū est in superbis quia superbia est initium & caput omnis peccati a qua descendunt humores idest cogitationes vel affectiones tumeficientes oculos mentis vt lumē veritatis conspicerē non possit Aliquādo hō ex nimia constitutione & hoc est in illis qui studium suum coartant solum circa scribilia alicui⁹ scientie & veteri⁹ discere nō curāt

Capitulum. xvij.

Erucorum dei mentes debent esse similes venis. Primo quia vena sunt concave. quia scilicet mentes seruatorum dei sunt humiles & ad diuine gratie

receptionem habiles. Prou. v. Sit vena tua benedicta scilicet benedictione gratie. Secundo quia vena in cerpe hominis sūt sanguinis cameræ sine vasa. q̄ s̄z mentes seruatorū dei sūt diuine gr̄e non solū receptiue. s̄ et retentive & reseruatue. sanguis enim quo vita corporalis sustentat & viuificatur signat diuinam gratiam per quā ēt aia viuificat & nutritur Apo. Cor. vi. S̄ra dei s̄z id q̄b̄ sūt. Tertio q̄ s̄z sūt ministri sanguinis & dauē. q̄ s̄z dei grām quam h̄nt etiā alijs ministrare & communicare student. s̄m illud. i. Petri. iij. Unusquisq; q̄ accepit grām in alterutrū illā ministrat. Quarto q̄ vena sūt sanitatis & infirmitatis nūc. Sic serui dei alijs infirmitates vitioz & sanitatē virtutū annūciāt & de monstrāt. Isa. lvij. Annūcia populo meo scilicet eoz & domui iacob peccata eoz Et de virtutibus. i. Petri. ij. Et virtutes annūciatis ei⁹ & de tenebris nos vocauit in admirabile lumē suū. Item serui dei bonus ad modū serui mundani er̄ multus p̄prietatibus or̄dit. P̄no qd̄ q̄ docilis est & ingeniosus ad intelligendum. Eccl. vii. Serui sensatus sit ubi dilectus q̄i aia tua. Secundo q̄ est hūilis & obsequiosus ad seruitū suū. P̄no qd̄ ego serui tu⁹. & c. Tertio q̄ est hilaris. & iocundus ad viuendum. Gen. xlvij. Leti seruimus regi. & c. Serui mei letabuntur. Quarto q̄ affabilis & graciosus ad loquendū. Dñi dicit de dauid q̄ seruebat saul. i. Re. xvij. Acceptus erat dauid in aspectu vniuersi populi. & maxie seruoꝝ saul. Quinto q̄ est virilis & aiosus ad se cōtra aduersarios dñi sui ponendū. i. Re. xij. Nō dardat cor cuiuscūq; in eo. ego seru⁹ tuus. & c. Sexto q̄ ē in omni s̄ fidelis & studiosus ad exsequendū. Luc. x. Euge serue bone. & c. Au. xij. Serui⁹ meus moyses & in oi domo mea fidelissimus ē. Septimo q̄ ingeniosus & utilis ad lucra dñi pcurandū. Luc. x. Vocatis seruis. & c. Octauo q̄ sollicitus existit ad cruciendū. Luc. x. Quis vestrus h̄ns seru⁹ & c. Dñi. Dmōndat vias & dicit. ij. Re. xij.

Dñs meus iob & serui dñi mei habitāt in cāpis & ego. & c. Nono q̄ patiens ad expectandū. Luc. xij. Beatus i ille seru⁹ que cū venerit dñs. & c. Decimo q̄ est vigilans ad dñm suū custodiendū. Dñi dauid redarguit seruos saul dormientes & dñm suū nō custodientes. i. Re. xvij. Undecimo q̄ s̄z h̄z oculos ad dñm respiciendū. Ps. Si oculi seruoꝝ in manibz dñioꝝ suoz. & c. Duodecimo q̄ semp studet ad placidē & mūde seruendū. Ps. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Decimotertio q̄ castigatus non aperit os ad murrurādū. Eccl. x. Seruo sensato liberi seruiunt. & vir prudens & disciplinat⁹ nō murrurabit correptus.

Capitulum. lxxviii

Sollicitudo & cura spiritualiū assimilatur vigilie. De enim sunt vigilie. que conueniunt laborantibus. i. bene operantibus. vt meritū augeant conueniunt speculantibus. i. contemplantibus. vt dominum venientem recipiant conueniunt medicinaz sumentibus idest penitentibus vt nō se ledant. conueniunt egrotantibus idest retatis. vt citius conualescant. conueniunt itinerantibus scilicet per periculum huius vite ne per somnum pigritie dietaz amittant. conueniunt & grege pascētibus. i. prelatis ne damnum gregis. per lupos. i. per hereticos vel malos homines aut demones incurrant. conueniunt etiā orantibus vt coronam promissam vigilantibus non amittant. Math. vigesimo sexto Vigilate & orate. Item sollicitudo & superflua cura spiritualiū assimilatur marie iordinate vigilie. Vigilia enim si fuerit nimia. vt dicit. Constat. calorē augmentat. Et similiter sollicitudo nimia spiritualium estum avaricie augmentat. Item corpus desiccatur Et similiter sollicitudo superflua desiccatur animam ab hūo re pietatis. & etiā corpus ratione inordinati laboris. Item oculos grauatur Et similiter sollicitudo avaricie grauatur oculos mentis depunens ad terrā. i. terrena. Item visus

bebetat. Et sic sollicitudo malis bebetat vi sum p̄ceptionis sp̄ualis. C̄. Itē dolorē ca pitū generat. i. impatientiā & turbationes mētis. Vñ dñs dicit. Martirē sollicita es & turbaris erga plurima. C̄. Itē totū corp⁹ debilitat & enervat. Et s̄r sup̄flua sollicitudo enervat totius anime virtutē. p̄pter q̄d. Luce. xii. Dñs admonet dicens. Noli te sollicitū esse etc.

Capitulum. lxx.

Spiritus sanctus tria opatur in anima. Nā est p̄servator nature. largitor vite. & inspirator sapientie. Et s̄m bec tria assilatur triplici sp̄i q̄ ē in humano corpore. Est enī in corpore hūano sp̄us naturalis vitalis. aialis. Naturalis h̄z sedem in epate. vitalis in corde. aialis in capite. Spiritus enī naturalis h̄z sic generari. dum enī p̄ calozē agentē in sanguinē fortis in epate sit bullitio. fumus resoluūt quī ex nervis epatis subtiliatur & depuratus in quandā subtilē & spiritualem substantiā sicut naturā aercā cōmutat. q̄ sp̄us naturalis dī eo q̄ sua potētia naturā san guinē s̄biliat & sua leuitate. ap̄z ad singula mēbra ipellit. Itē q̄ sp̄us est virtuel nalis regitius. s̄r quoq̄ spiritus sanctus est ois esse conseruati⁹. & omnis virtutis regiti⁹ s̄m illud. Ps̄. Sp̄s ois eius ois virtus eorum. Sp̄us h̄o vitalis sit q̄ sp̄us naturalis p̄dictus in epate generatus p̄ venas q̄s dam ad cor mittit vbi p̄ collisionē & motū partiū cordis adinuitē magis depuratur. & in naturā subtiliorē ducit. Et tūc sp̄us vitalis dicit eo q̄ a corde p̄ arterias ad mēbra totius corpis se diffundit. & sp̄ualem vitam auguentis ei⁹ opationes rectificat & custodit. S̄r sp̄us sanctus veniēs in aiaz. sp̄ualem vitā gr̄e in cā infundit & ad singula mēbra aic. i. ad singulas eius potētiās suas virtutes sp̄uales diffundit. q̄bus opationes hoīs p̄ducunt & rectificant. s̄z q̄daz arteria a sinistro cordis ventriculo exiēs in suo motu mori i duos diuidit ramos. quorū vnus tendit ad inferiora i plurimos ra

mos diuisus q̄bus mediāto⁹ sp̄us vitalis ad oia mēbra interiora vniūficāda ponatur. Alter h̄o ramus tendit ad superiora & in tres ramos itē diuiditur. quoz dexter ad dextz brachiū. sinister ad sinistrum cōstē se diffundit. & sic vitalis sp̄us per totū corpus trāsfundit & vitalē pulsū in arterijs opatur. Medius h̄o ramus ad cerebrū se exiēdit & sup̄iora vniūficās vitalē sp̄um in omnib⁹ circūfūdīt. Sicut ergo sp̄us vitalis vniūficat & p̄ficit inferiora & sup̄iora membra corporis sic et sp̄us sanctus vniūficat vitā gr̄e & p̄ficit inferiora. i. actus per dilectionem proximi. & hic h̄z diuersos ramos. i. diuersa opera vite actiue & sup̄iora. i. cōtemplatiōnis in dilectione dei. Et iste diuiditur i tres ramos s̄m tres modos diligendi q̄s ponit beatus Bernardus. Diligat. n. sancti virt. dca fortiter. sapienter. & dulciter. fortiter quo ad spiritum sanctum vel fortiter p̄ mundū. sapienter contra diabolum dulciter p̄ carnē. Vel diuidit sp̄us superiora petens in tres partes. q̄ spiritus sanctus superiores. i. sublimiores viros & cōtemplatiuos p̄ficit tribus virtutibus. s̄. fide. spe & charitate. Vel q̄ eleuat eos ad tres cōtemplatiōnis gradus quos beatus Dionysius ponit. i. iij. c. de diuinis nomi. s̄. creatū circularē & obliquū. Sp̄us h̄o aialis sit q̄ idē sp̄us ventriculos crebri penetrans ibidē magis digerit & magis subtiliat. vt in essentiam aialis sp̄us q̄ ceteris subtilior est tranmutet. Itē aut aialis sp̄us in anteriori ventriculo cerebri generatus particulatim diffunditur per organa sentiendi ex quo qui q̄ sensus p̄ficiuntur pars tamen in cistidē cerebri ventriculū remāet. vt s̄sus cōis & vis imaginatiua formet. deinde transit ad mediū ventriculū. s̄. ad cellulā logicā ad p̄ficiendum intellectus. Deinde transit ad cellulam memoriē vt impressiones factas in alijs cellis ibi cōdat & postea ide p̄ medullam spinē dorsū que dicitur nuclea tranfit & penetrat ad nervos motiuos. vt sic motus voluntarius in omnibus inferiori

bus partib⁹ corporis generet. Sicut ergo animalis spiritus seruit sensui. intellectui. & motui. Sic quoq̄ spiritus sanctus acuit s̄m ad discretionem. eleuat intellectus ad cōtemplationem. & mouet affectum ad dilectionem. C̄. Itē sicut animalis spirit⁹ p̄ficit tam sensus interiores q̄ exteriores. Sic quoq̄ spiritus sanctus p̄ficit & illuminat ad discernendū & vniūficandū tam interiora propria q̄ exteriora aliena. Vnde apostolus dicit q̄ spiritus homo omnia iudicat. & ipse a nemine iudicatur prime Corin. ij.

Capitulum. lxx.

Sponsa xpi d̄z in se habere illa que etiam reperiantur i bona sponsa hominis s̄z vt sit frequens ad orandū. & deuota quo ad deum. subiecta quo ad maritum idest christi obsequiū. asabilis & benigna s̄z quo ad miseros. pacifica quo ad vicinos vel quoscūq̄ cōsocios circūspecta quo ad filios. s̄. quo ad suos mores & actus quoz nos sum⁹ p̄incipia s̄c patres natoz sicut. P̄bus dicit i Eri. cl. mansuetā quo ad subditos. i. quo ad sensus proprios quos debet sp̄sa christi mātere refrēnare. C̄. Item patiens in tolerādis sedula & diligens in agendis. modesta in habitu. sobria in motu. tacita in affatu. pudica in visu. honesta in gestū. matura in incessu. verecunda in publico. bilis marito siue christo. continens in occulto s̄z loco vel corde. Talis ergo est laudanda que plus moribus q̄ carnis delicijs plus virtutibus q̄ splendidis vestibus studet place re marito siue christo & plus causa prolis i. boni operis q̄ libidinis idest q̄ delectationis vel commodi temporalis in bonis matrimonijs. i. in sp̄ualibus exercitijs ducit. & p̄ curat b̄re filios gr̄e q̄ nature.

Capitulum. lxxi.

Sperbia inducit ruinā si cut ventositas inducit epilepsiam. Dicit. n. Auicē. q̄ multotiens sentit epile

ticus aliqd̄ clenari ex pollice pedis. sui. q̄d est sicut ventositas frigida & tendit versus cerebrum ipsius. cū ergo peruenit ad cor & ad cerebrū ipsius incurrit epilepsia. Hec ergo ventositas frigida est clatio superba que mentem tumefacit & feruorem spirit⁹ extinguit. bec surgit ex pollice pedis. i. ex pre excellentia honoris. Nam pollex ceteros digitos p̄cellit grossicie & ordine. quia est inter digitos p̄mus & magis corpulentus. Et id tanq̄ pollex in pede ē homo hō notari⁹ & opulentior in plebe. ex quo ventositas surgit q̄ d̄ excellentia supbit. & bec tunc cor tangit quando delectatur in p̄regatina honoris. Sed tunc ad cerebrum pertingit. cum ad sensum eius & rationem peruenit. vt s̄z se ceteris eo estime meliorem quo se p̄e cunctis videt recipere honorem sed ex hoc incurritur epilepsia. q̄ nō nūq̄ ex occulta mentis superbia scquitur manifesta ruina. Nam in epilepsia est casus & prostratio corporis. P̄. xv. Ante ruinam exaltatur spiritus. C̄. Itē superbie tumor aliquando etiam penitentē & dominum diligentes innadit & occidit. Cuius exemplum apparuit in dolore stomachi. Nam sicut dicit Auicē. quando apparet cum dolore stomachi super pedem dextrū aliquid simile vesicę patiens moritur in. xvij. diebus. Est enim quasi dolor stomachi penitentia & dolor peccati. Nam sicut dolor cruciat stomachum sic conscientia peccati remordet & cruciat animus. Est aut velut pes anime amor eius. s̄. tanq̄ pes sinister est amor tpaliū. tanq̄ h̄o dexter pes est amor sp̄itualū ergo anima penitens debet habere dolorem quo purificetur & pedem dextrū idest amorem sp̄itualū quo p̄moueat. Sed inter bec capēda est vesicę. i. timenda est superbia. Est. n. tumor superbie velut eleuatio vesicę que tunc in pede dextro nascitur. quando de sp̄itualis operis profectu aliquis extollit sed hoc patiens ad mortem appropinquat quia omnis intumescens superbia ad ruinam peccati festinat. P̄. xvij. Qui aiaz

facit domū suā. Amēris querit ruinari.
Capitulum lxxij.

Antia peccati affat
icubo. Nam incubus
Aucē egritudo in qua
dormit cū in somnū i
gradit. fantasma graue
super se cadens et com
primens ipm. et āgustia
tur eius spūs et intersecat vor eius et mor
eius fortasse prefocat pp poroz oppilatio
nes. e cum ab ipso separat excitat cū sub
to. Talis ergo incubus temptatioz peccati
designat ppter nouē. **C**o dno qz tal egritudo
dormientē occupat. accidit enim in
sōno Est aut dormienti sūs q tentationi
bus resistere negligit. **Vñ** q bec egritudo
accidit dormienti et non vigilanti significat
q tentatio pccatet negligenti non aut sol
licite resistenti. **Vnde** **Matth. xvi.** **Vigi**
late et orate vt nō intretis in tentationem.
CSecundo quia bec egritudo fantasmiado
grauat. **Vide** **Matth.** qui hoc patitur fatalima
quoddā graue sentire quasi super se cadēs
e ipm cōprimēs. cū tū nō. sit qd. videt. qz
nō est pondus exterius s; interior. egritudo
sed nihilominus ipsū grauat vt pōdus. **In**
quo significatur q etiā in tēratione. diabo
lus peccatoz deludit vt videat peccatū eē
id. qd nō est. s; magis delectabile. vel ma
gis vtile esse vel minus periculosum. qz po
tes inueniat. Et sic illudēdo inducit et pō
dus et grauedinē peccati. Aliquando etias
tentatio peccati est vt fantasma terrens. vt
quando diabolus tentando persuadet vi
cens. **Nisi** feceris. hoc tale malum accidet
tibi. puta nisi scrus exercueris ad pauper
tatem et miseriam deuolueris et similia. Et
insinuat peccatū quo postea scia pluri
mū grauat **Ps.** **Iniquitates mee super gres**
se sunt caput meuz. **Ec.** **Prover. xiiij.** **Sicut**
fantasma esse et. **C**tertio quia incubus spī
ritū angustiat āgustiat. n. valde spiritus hoc
patientis. et sic homo postqz tentationi cō
sensu et peccatum. lesi āgustiat et remor

su et spūs ei? **Ap. Ro. i.** **Tribulatio et an**
gustia in oēs aiaz operatio. malū. **C**Quar
to. qz incubus hominem voce pimat. **Nō**
enim pot leg q hoc patit. et hoc facit in pec
cante verccūda peccati. qz. scilicet tollit voces
confessionis. **A**ucē. **E**ris tacens et nō po
teris loqui. **C**Quinto qz coapz in immobili
tat. qz talis non potest membra mouere. et
sic postqz peccatoz cadit in peccatum non
habet motum vite vel operis actiois me
ritoz. **Exo. xij.** **S**icut inmobiles quasi la
pis. **C**Sexto qz āgust ipsū pfocat. s; pp
poroz oppilatioes. et hoc est quādo diabo
lus omnem penit. opm. viā seu meatū pec
catoz precludit vt postqz de peccato cūre.
Thie. iij. **L**ondat vno meas lapidē. **Ec.**
CSeptimo qz egritudo periculosas p
nūciat. **Nā** vt dicit **Aucē.** **T**alis incubus
antecessor est periculolarum egritudinum
aut apoplexie. aut epileptie. aut manie. qz
s; postqz homo i tentatione cadit et pec
catum pccit tria mala psequit. s; debilita
tem ociositatem. pccipuitatem. **S**iquides
ex vniū peccati mortalis. s; vniū. vel ope
re. gūna debilitat qz se tenere non. pot
nisi ad aliud cadat. **S**ic debilitat. debi
gnat epileptia. in q e corpus pstratio. **N**on
nē possibile sicut dicit **Aucē.** **V**t postqz actu
epileptia remaneat cretio. corpus. **N**ō ne
casse est ipm cadere. n. s; postqz voluntatem
postqz eecidit erigēd. se. **E**t sic ex peccatoz
accidit postqz i peccatū cecidit. qz nō est in
eo vñ se erigere possit. **Ps.** **S**piritus va
dens. s; spōte in pccm. et nō rediens a pccō
nisi p. diuinū auxiliū. **C**Itē puat hō ppter
pccm oi. opere meritozo. vite eterne. qdū
manet i eo. **E**t sic quātū ad meritū effiat
ociosus. et hoc designat in apoplexia. in q
vt dicit **Aucē.** est mēdoz ociositas. pp pū
nationē sensus et mor. **C**Itē p pccm. et
sic pccm facit homiē pccipitē vt si quēnter
operet absqz s;ilio rois. **Deu. xxij.** **S**ēs
absqz s;ilio ē et s; pūderia. **C**De crano qz
subito exarar. **Nā** cū incubus talis a dor
miēte sepas subito excitat. cū. **S**ic qñ defi

nit et hysat ab boie dilectatio pcc. tūc hō ex
citaf et pcedit qz male fecerit. vel qñ sepas
ab boie possibilitas peccadi p morē. tunc
excitat. ais misera q prius in pccō dormie
bat. qz tūc oculos pena aperit quos culpa
clauderat. vel postqz p pñiam sepas a cul
pate ais excitaf a sua negligētia. **C**No
nō qz hōc iñtēritatē multiplex. cā generat
Nā fm auicē. qñqz ē ex grosso vapore. qñ
qz ex subito frigore. qñqz ex debili ppleo
ne. **Et** n. pzo vt ipse dicit bñ egritudinis
cā. vt plurimū vapor materiaz grossarum
sanguinarum. aut fleumaticarum. aut
melancolicarum. eleuat. ad cerebz. subito i
dispone get. et morē. et vigilat. resoluit. **E**t
i h signat tentatio. pccmēs a carne q nōc
er. hōcē sanguinis intendit ad. luxuriam.
nā. ex fleumatico ad pigrītiā. nūc. ex melā
colico ad. gūla. s; tristitia. **S**ōt. in melanc
colici edaces vt dicit **Ps.** in libro de sō
no et vigilia. **E**t nēz sūt tristes. **Vñqz** hō
fit incubus. et frigore vehemēti irruenti i ca
put subito apud somnū. **E**t bec ē tentatio. dia
boli q tūc qñ frigus subito irruit cū boiez
dormientē. n. et gūgentes cernit. **Vñ** **Ps.**
Ec. **S**per. aliqd hōc facito. n. diabolus. te i
nciat ociosū. **C**Itē incubus vt **Aucē.** dicit
fit pp s;bitatē cerebri. aut a caliditate. sua
aut a malitia. completiois quā habet. sic
tentatio que est a mudo inducit debilita
tē cerebri. i. animi qz pcepione in cerebz. vi
gēt. virtutes aiales. **E**t hanc debilitatem
animi inducit tentatio mundi aut caloz. p
heritatis aut malitia aduersitatis. **J.** **Job.**
Copus mundus in maligno solutus est
Ang. in sermōne sancti vincētij. **D**uplices
aciē. pducit mūdus s; milites xpi. blandit
vt decipiat. terret. vt frāgat. nō vos teneat
voluptas. ppria. nō vos terreat crudelitas
aliena. et vicus est mūdus ad vtrosqz ad
tus occurrit christus et non vincitur chri
stianus.

Capitulum lxxij.
Tribulatio viuina domat et
excludit supbia. sicut febris
longa excludit epilepsiam. di

cit enim Auenenna, q epilepsia multo
niens resoluitur per febres quas tolerat pa
tiens eam. et propterea per febres longas
vt quartana pp vehementiam fortitudinis
sue. et propterea q digerit materiam melā
colicam. sed quid est febris longa nisi affi
ctio diuturna que sus fortitudine clationē
mentis proferunt et sua disturnitate cor
pus consumit et atterit superbia carnis.

Capitulum lxxij.
Ristitia penitentie de pecca
tis perpetratis. assimilatur
cholere nigre idest melanco
lie. **C**Primo ratione domi
nij. quia melancolia domiat
in latere sinistro. qz s; tristitia de peccatis
vitijs. animi subicitur que sunt in sinistra
parte. **C**Secundo ratione pūcipij. quia
sedem habet in splene. qz s; cōtrū. tristitē
de perpetratoe culpe. tamen gaudent in
spe de consecratione venie. **Nā** vt dicit
Ps. **De** splene generatur risus et qvī
mitate sequitur q melancolia aliquādo
rideant aliquando fleant. **C**Tertio ratio
ne qualitatū. quia melancolia frigida est
et sicca et frigus et siccitas aliquando in bo
na significatione accipiuntur aliquando in
mala. **In** mala significatione accipitur fri
gus **Can. ij.** **Vbi** dicitur byems transiit
imber abiit et recessit. vt scilicet in frigore
byemis accipitur torpor tentatiōis. **Sed**
in bona significatione accipitur in **Ps.**
vbi dicitur **Transiimus** per ignē et aquā
et eduxit nos in refrigerium. vt post cūz
et dissolutionem transeamus ad requiem.
ignis enim vñt aq dissoluit. vñt eni tribu
lanōis aduersitas dissoluit blandiētis mā
di prosperitas. vas autem igne solidatum
aquam non tūct. post transitum vero tri
bulationis educt nos dominus in refri
gerium mentis. **S**imiliter et siccum duo
bus modis accipitur quādoqz in bonum
sicut **Ps.** ait **Siccam** manus eius forma
uerunt. siccam eniz vocat cordis nostri ter
ram a malis humorib; exccatam. **Aliqñ**
D iij

serpentis viventis sit plene veneno. morti
fero. in ab eius corpore separata et sicata
venenum amittit et alterius serpentis vene-
num prodit. Unde presente veneno suda-
re consuevit. Item verba hominum assi-
milantur sputis. Primo quidem quia
sputum venenosis animalibus resistit. Na-
ditur Ambrosius quod sputum hominis est
venenum animalibus venenosis et maxi-
me si homo icarius sit. Sic verbum ho-
minis sobrii et placati mitigat vel extinguit
venenum hominis irati et intemperati.
Nam responsio mollis frangit iram. Se-
cundo quod sputum superfluitatem recusat
minuit. Unde dicit Salenus quod ptycticis
vile est sputum. Unde dum sputum se a su-
perfluitate exonerat qua retenta suffoca-
ti moriuntur. Sic quoque verba conse-
tionis exonerat se peccator a superfluitate
peccati qua anima suffocatur et occiditur.
Tertio quia sputum aliquando quidem
digestum aliquando vero indigestum exi-
stunt. hoc pertinet ad verborum varietatem.
quia aliquando loquitur homo consulte et
premeditate. et tunc loquitur sapienter. ali-
quando vero precipitanter et inconsiderate
et tunc etiam vel plurimum loquitur. in pre-
sente. Unde ponitur differentia inter sputum et
salivam quia salina est superfluitas natu-
ralis nutrimenti pectoris et generatur dige-
sta. Sed sputum est illud quod ad pectus
aduenit sine diversitate cursus natu-
ralis. vel preternaturam nec est semper dige-
stum sine salicium. Per salivam ergo
que semper est digesta intelligitur sapien-
tis locutio que semper est premeditata et
ordinata. sed per sputum quod quandoque
est digestum quandoque non intelligitur
communis locutio aliorum hominum que
aliquando est considerata aliquando non.
Quarto quoque quia sputum interiores
corruptionem ostendit. Dicit enim Sa-
licius quod in sputo tria sunt attendenda sci-
licet color. odor. et sapor. Nam si sputum
est in colore laudum cordis significat lesio-
nem si sanguineum sanie admixtum pul-

monis significat ulcerationem. si fuerit ve-
ro in odore fetidum interiorum significat
corruptionem. et si in sapore fuerit ama-
rum vel acidum humoris significat corru-
ptionem in stomacho et in pulmone. Qui-
dam enim sunt qui habent verba liuida et
malivola et hoc significat lesionem cordis
per invidiam. Quidam vero habent ver-
ba sanguinolenta id est communitoria et
contumeliosa admixta sanie. id est rabie et
furore. et hec ostendunt lesionem pulmo-
nis per iracundiam. Nam pulmo est cor-
dis flabellum. quia ad temperamentum et
refrigerium continue aeris attrahit et emit-
tit. Unde pulmo potest dici quoddam re-
frigerium cordis. Sed ira dum sanguinem
circa cor incedit et ebullire facit cordis re-
frigerium impedit etiam corporale. Dicit
enim Basiliscus quod ira est fetor eius
qui circa cor est sanguinis et evaporatione
fellis fiens. Et quia iracundia cor incedit
ideo iracundi proferunt verba sanguinolenta
et comminatoria et maledica. Quidam
vero proferunt verba fetentia id est infama-
tia quia infamia comparatur fetori. vel feti-
da sputa sunt. Verba turpia id est carnalia et
intimanda que signa sunt interioris corru-
ptionis. alia quidem odij hec vero luxurie.
Quidam vero proferunt verba amara et
fellea significancia corruptionem in sto-
macho. In memoria per reminiscenciam
iniurie recepte. Est enim memoria recepta
colum cognitorum sicut stomachus ciborum. In
memoria est etiam presertativa receptorum.

Capitulum. lxxvi.
Virgines assimilant femoribus.
Primo quod femora sunt et
magnis ossibus. sicut dicitur
Eccl. x. qd. necessarium fuit
qd. omnium ossium corporis sunt fun-
damenta. vel quod portant maiores. nervos
vel lacertos per quos fit pedum motus vo-
luntaria. Sic Virgines indigent magnis os-
sibus. i. viribus. sicut dicit Aug. Inter
omnia certamina spirituum duriora sunt per
lia castitatis. Ps. Accinge gladio super te

mur tuum. gladio enim super femur accingit
et contra tentationes carnis vincit. p
liatur. Secundo quod femora sunt tota a
parte superiora concava. Et sic Virgines a parte
superiora a parte mentis dicit esse concave. i. hu-
miles. ut sunt ad divinam gratiam recipiendam
et preservandam habiles sine qua nihil va-
let virginum Aug. Quid prodest cuius con-
tinentia si dominet superbia: quasi diceret
nihil. Tertio quod femora a parte antero-
ri sunt gibbosa duo brachia acumina. Quia sunt
exterius fortia ut ibi locus habeat lacerti
et necati. qui si essent intrinsecus lederentur.
Sic Virgines dicit esse fortes contra exteriora
pudicitiam et impellentia ex parte carnis vel
mundi. et sunt necessaria duo acumina. scilicet
oro. et abstinentia. Quia sunt etiam femora ex
parte superiora grossiora. sed inferiora graciliora
quod procerum ingrossat et ipinguat spiritus. et per
abstinentiam attenuat et contrahit per inferiora
id est caro.

Capitulum. lxxvii.
Virtutes interiores sicut quin-
que sensibus corporis adaptantur.
Nam visus aie est fides. qd. qd
qd. caret cecus est. et assistatur.
Nulli erat cecus a natiuitate.
qd. qd. des. sine fide nascuntur. Illi cecum cum
dno illuminaretur. exivit in terram et fecit luxam
de sputo et linuit super oculos eius. qd. tunc
illuminat mentis oculos. cum fide verbi incar-
nati suscipit intellectus. Et qd. fides illuminat
satis ostenditur. Adai. L. quando curavit dominus
bartholomeum cecum a quo cum dominus
quesivisset quid vis ut tibi faciam. Respon-
dit. domine ut videam et dixit ei. Respice
fides tua saluum te fecit. et confestum vidit.
Ac si diceret fides est que te illuminat.
Auditus autem est obedientia. Ps. Do-
pulus quem non cognovi servavit mihi.
in auditu auris. obedivi mihi et Leuitici.
xii. dicitur. Si invenieris ovem et bouem
sare et cauda amputatis voluntarie offer-
re poteris. Volus autem ex his solus non
potest. Auris amputatio est obedientia im-
perfecta que si seculari sufficit qui volunta-
re offert non tamen claustrali qui ex voto

obedire tenetur. Qd. dicitur est spes. In
de ille odoratu carcer qui spem non habet.
In ezechiele connumeratur dominus mille-
ri adultere. precidam aures tuas et nares
tuas. Aures enim naribus in precisione
iunguntur. quia a quibus mandatorum
obedientia tollitur frustra de vita eterna
speratur. Et Suff. est charitas. Job. xxxiiij.
gustur escas gustu diiudicat. Prudentia
enim mundi habens palatum insectu tem-
poralia bona iudicat dulcia tanquam vera bo-
na. sed gustus charitatis illa respuit nec li-
benet suscipit quia meliora bona curat.
Pro. xvii. Anima efuriscens amarum pro
dulci fumes. Tactus est humilitas quia ta-
ctus maxime nobis adheret. ut pote sine
quo animal vivere non potest. talpa enim
vivit sine visu. anusa sine auditu. et sile iue-
nitur de alijs sensibus. sed nullum animal
vivit sine tactu in quo aliquid vivit solo ta-
ctu ut ostrica et concha. Humilitas igitur ad
modum tactus maxime dicitur adherere
quia nihil est nobis habent unde suppire
debeamus. Eccl. x. Quid superbit terra et
cinis. et Ad. x. vi. Humilitatio tua in me-
dio tui. sed quia tactus duas habet manus. cum
am patientia que humilitatis. comites est ta-
ctui comparatur. Hec enim est qua filij dei
probantur. Gen. xviij. dixit Isaac accede
huc ut tangam te et pbem an tu sis filius
meus. Et sic virtutes assimilantur ossibus.
Primo quod ossa sunt totum corporis solidamen-
ta eo quod in ipsis robur est aialis. Quia cum sunt
omnium stabilimenta ab exterioribus defendunt
interiora. Ita et et virtutes et totum robur et
soliditas aie sine quibus aia ab exterioribus re-
tationibus minime se defendere potest. id est
aie velut arma defensionis de quibus. Probia
boetio loquitur dicens. Talia tibi contuleram
mus arma que mihi prior abiecesses inuicta
te firmitate fuerunt. Job. x. Ossibus et
nervis compegisti me. Secundo quod ossa sunt
in corpore multiplicata. et hoc propter mor-
tuosiorum facilitatem et ad vitandum cor-
poris passibilitatem. Quia enim est inter me-
bra colligantur ut uno patiente omnia

sunt compatia. Unde natura sepe duplicavit omnia membra ut si unū illoz deficeret alterz eius effectū suppleret. Vbi ergo oportuit plura ossa cōpēgit. Sic ut anima ad diversa oportuna et meritoria opera facilliter moueat. et ut contra diversoz passio nes tueat necessariū ei est ut diversaz virtutū habitibus muniat. Et ideo necessariū est aīe nō vnā tantū sed multas virtutes habere. ut qđ per vnā nō pđt p aliā suppleat. Ezech. xxxvii. Dimisit me in medio campi qui erat plen⁹ ossibus. Talis. n. campus ē anima virtutibus plena. Tertio quia ossa sunt disparia et diversimode figurata. disparia qđ sunt qz in magnis membris magna et in paruis parua. diversimode ē figurata. qz quedam sunt longa quedaz rotunda. quedaz plana et quedā solida. Similiter et virtutes non sunt in omnibus parit vel equaliter. sed fm manus et minus infut diversis hominibus: siue eadem virtutes siue diversē. Dicit. n. Virtutes longe in quā tum faciūt bonū p̄mūare sicut Mania p seuerantia et basulmodi. Rotunde vō sūt in quātum habent nos ad superiora ab inferioribus eleuare. Nā fm mathemathecos. Rotundum siue sphericū sic est vndiqz eleuatū qz non tangit planum suppositum nisi in puncto. Sic homines virtuosi non berent inferioribus et temporalib⁹ nisi in puncto necessitatis. vndiqz. i. superiora petentes. et hoc p̄pue faciūt virtutes theo logice scz fides spes et charitas. Concaue vō sūt inquantum semper sūt ap̄te luscipere augmentum. concauum enim est bene receptiuum. Solide vō sūt in quantū scz firmanz hominem in bono. Ssa enim solida facta sunt propter maiorem firmitate Job. xl. Ssa cū vt fistule eris. Quarto quia ossa sunt inuicem colligata. Sunt. n. quibusdam neruis iuicē stricta ne motu soluerentur. et vt sibi inuicē cooperent. Nam maiora super maiora radicantur. et maiora minoribus miro nature artificio coaptantur. Similit virtutes omnes sunt inuicem connete et colligatē ita vt vnā siue

altera inesse vel haberi non possit. et minores virtutes in maioribus radicantur. sicut dicit Apostolus de charitate. Eph. iij. vt i charitate radicati et fundati etc. Omnes et virtutes sibi inuicem coaptantur vñ. Dico ergo. dicit qđ omnes virtutes vicaria ope se subleuāt. Ezech. xxxvii. Accesserūt ossa ad ossa. Quinto quia sicut medulla nutriantur. vnde de propter euaporationem medulle per poros ossium carnes que magis ossibus sunt vicine magis sunt saporose. Quasi ergo medulla intrinseca quibus virtutes nutriuntur et sine qua conseruari non possūt est gratia diuina. qđ per ipsas virtutes operans circumstantes proximis afficit et saporat. Job. xxi. Medullā ossa illius irrigat.

Capitulum lxxvii.

Altas fidelium ecclesie dicitur esse sicut vnitas membrorum in corpore quo ad septē. Primo quidem quia membra quaedam proportione quasi armonica sunt inuicem coniuncta et fideles ecclesie debet esse simul coniuncti per charitatis amorem diligentes se inuicē fm de hūtam proportionē. qz nō oēs sūt equaliter dī. Secūdo quia membra sibi inuicē sunt ministrantia et suarum virtutum et operatiōnū mutuo communicatiua. Sic fideles ecclesie dicit sibi inuicem seruire et bona sibi mutuo cōmunicare. fm illud. Ite tri. iij. Vnūqz sicut accepit gratiam in alterutrum illam ministrantē. Vnde sicut superiora membra ministrant inferioribus influentiam et gubernationem in media vō impēdunt vtriusqz cooperationem. Sic maiores et superiores debent inferiores et simpliciores dirigere et gubernare. sicut oculi inferiora membra dirigunt et rectificāt. Inferiores vō debent superioribus obedire et eos supportare. sicut pedes et crura pondus superiorū supportant. Alij vō qđ mediij debent vtriusqz iuuare. sicut manus et brachia tā superiora qđ inferiora membra

defensant et iuuant. Tertio quia membra quodammodo reguntur ab anima permanent sanā ad cōmplexionem sue actionis sūt sufficientia: sed regimine spūs primariū toti corpori sunt nocua. Similiter quoqz fideles quodammodo reguntur a spiritali sancto scz dū sūt in vnitate ecclesie et charitate sūt spiritualiter sani. sed quando reguntur a spiritali sancto primariū scz p scisma vel per peccatum mortale tūc potius sūt corpori ecclesie pecciferi et nocui. Quarto quia tāta ē vnitas inter membra qđ ppter mutuum inter se colligatiōem sibi sūt inuicē cōpassiua. Vnde vnū mōbz ab alio patiens nō se vindicat. s̄ potius illud iuuat. Et ideo si vnū membrū fuerit lesū ad ipm cōfluent bñdices aliorum membrorum. Sic etiā fideles xp̄i dūt sibi mutuo cōpassionē impendere de iniurijs vel offensis non vindictam expetere sed potius sibi remittere et dam aliquis patitur alij dūt occurrere ad iuuandū. Quinto quia membra sunt per patientie exemplū sui mutuo hortatiua nā dolor maior alicui mēbro superueniens dolorē minorē alterius mēbri mitigat et eius passionem alleviat. vt non sic grauiter suum malū sentiat dū malū cōmembrū participat. sicut patet in freneticis quibus dum brachia siue crura fortiter stringuntur dolor capitis alleviat. Sic passio christi et alioz sanctorū cōsiderata dicit dolorē et labores nostros alleviare. Sexto quia quanto membra sunt nobilitate tanto vehementius et citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestiā. Vnde ocul⁹ grauis ledit modico pulvere: qđ manus magno vulnere. Vnde lesio que fit in iuncturis maxime est lesiua. eo qđ per impedimenta talium impedit maxime vis motiva et resoluūt totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maior et grauiora et perniciosa sūt qđ alioz. tum propter statū tū ppter scādaliū. qđ. n. a maioribus delinquit facile trahit a subditis in cōplū. Septimo quia membra sūt p inuicē se periculis exponētia. Nam tanta est membrorum dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sic

in cauterijs in cocturis in scubotomijis et incisionibus membrorum ostendit sicut dicit noster qui est caput nrm p salute nostra se morti exposuit. Et sic dicit. Jo. iij. Xps p nobis animā posuit et nos debemus pro fratribus animam ponere. Capitulum lxxviii. Dicitur vñ se ad xpianos sic pater ad filios. Nā primo p filios generare naturali appetit. Desiderat. n. speciem multiplicare in filiis. vt nām quā nō pōt in se seruari fuerit in filiis. Sic xps nos appetit in fide spūaliter generare. et idō dedit eis patrē filios dei fieri bis qz credit in noīe ei⁹ vt dicit Jo. i. Itē desiderat nos in fide multiplicare. qz vult oēs hoīes saluos fieri. et ad agnitiōem veritatis venire. s̄ et hāc generationē seu multiplicatiōem filioz nō appetit de pp defectibilitate nature sue sicut est in hoīe. imo ppter suam bonitatē quā vult quātū ē in se oib⁹ manū care. Secūdo quia pater ad filioz generationē de sua sba trāsfundit. et hāc nām nō minuit qz scz christus vt nos filios dei faceret sine diuine nature sue minoratione seipsum nobis dedit. Tertio quia pater te nerrime filios diligit. Vñ sepe sibi necessaria subtrahit vt filium suū pascat. sic xps vt dicit Apo. Cū esset diues propter nos factus est egenus etc. Et maxime pater filium diligit quē sibi magis similem conspicit. et in ipsum sepe oculum iacere consuevit. Sic christus magis illum diligit. qui ei per similitudinē gratie magis appropinquat et illum oculo amoris et gratie seruentis respicit. qui sibi per fidē formam cōformior existit. Vñ. Oculi mei ad fideles. Quarto quia pater filium erudit et verbis instruit. Sic xps. et verbis et cōmplexionibus nos erudit. Actum. i. Lepit ictus facere et docere ad. Titū. ij. Appnit gratia salua totis nostri dei omnib⁹ erudiens nos etc. Quinto quia pater ex amore filium verberibus corrigit. Sic christus flagellat omnes filij quēm recipit. vt dicitur. Heb.

xi. Et ideo omnes qui volūt vivere i cbrī
 ſto perfectionem patienter ſicut dicitur.
 ij. Tbi.ij. C. Sexto quia pater filius ſub cu
 ſtodia tutoris conſtituit. Et ſic xps fideles
 ſuos ſub custodia prelatorū ſal. iiii. Quā
 to tempore beres paruulus ē nihil differt
 a ſeruo cum tamen ſit dominus omnium
 ſed eſt ſubditoribus. Talis debet eſſe
 bonus chriſtianus ſc3 beres futurus cele
 ſtes gloriā ſperando. paruulus ſe bumi
 liādo. ſeruus autem mandata dei cuſtodit
 do. dominus omnium ſc3 temporalis ea
 contemnendo. ſub tutoribus ideſt ſub pre
 latis ſe voluntate ſubijciendo. C. Septimo
 quia pater filijs hereditatem acquirit. ſic
 chriſtus acquirit nobis celeſtem heredi
 tatem. Apo. Gal. iij. Si filij. et heredes.
 C. Itēz chriſtiani dñt ſe habere ad chriſtū
 ſicut filij ad patrem. Prmo quia pater fi
 lijs eſt honorandus. Ero. xx. Honora pa
 trem tuum. Sic chriſtus eſt honorandus
 et venerandus magis q̄ pater carnalis. qz
 ipſe eſt pater ſpirituū. Mal. ij. Si pater
 ego ſum. vbi eſt honor meus. C. Secundo
 quia pater eſt ſuſtentandus alias propter
 ingratitudinem eſſet filius erberandus.
 Nam nulla maior ingratitudo eſſe dicit
 q̄ ſi pater a filio relinquitur. ſi non ei ne
 ceſſitatis tempore ſubuenitur. Sic chriſtus
 eſt ſuſtentandus in paupere alioqui priua
 bitur qui hoc pretermiſerit celeſti heredita
 te dicente chriſto in iudicio talibus ingra
 tis filijs. Diſcedite a me. Et ſurui enim
 et. C. Tertio quia pater eſt a filio ſupportā
 dus. Ille autem chriſtum ſupportat qui p
 eo tribulationes ferre nō recuſat. C. Quar
 to qz pater eſt a filijs eraudiendus. Et chri
 ſtiani dñt eraudire chriſtum admonētē
 vel chriſtum. i. pauperem in nomine chriſti
 petentē. C. Quinto quia pater eſt a filijs

imitandus. unde dicit chriſt⁹ ſi filij abrae
 eſtis. Sic chriſtiani vt filij dñt imitari
 chriſtū Eph. v. Eſtote imitatores. C. Itē
 chriſtus ſe habet ad eccleſiam ſicut vir ad
 vxorem: quia tanta eſt copulatio viri cum
 vxore vt propter ea3 omnia pericula ſub
 cat. Et ſic chriſtus per eccleſiam ſubijt oia
 pericula dolorū et paſſionum. C. Secundo
 quia tantus eſt amor viri ad vxorē vt amo
 rem eius amori matris preferat et propter
 eā patrē mīez et patriā derelinquat. Iuxta
 illud dñi. quāobz relinqt homo. C. Sen
 ti. Sic chriſtus tanta dilexit eccleſiam vt
 reliqueret quodāmodo patrē qz cō in for
 ma dei eſſet. i. equalis patri eterniuit ſe
 metipſum et. quāqz chriſtus nec a patri
 natura ſe dimiſerit. nec eam in ſe minora
 uerit ex natura humana. Reliquit matrem
 ipſam ſc3 detrens moriendo. C. Item reli
 quit patriam ſc3 celeſtem in mundum de
 ſcendendo. vt dicatur celz reliquiſſe iquā
 tū naturā celeſtē vel angelicam non aſſum
 pſit. C. Tertio quia maritus vxorē ex zelo
 magno corripit et caſtigat. Sic chriſtus ca
 ſtigat eccleſiam tribulationibus eam expo
 nendo. quod totum eſt ex amore vt ſic pro
 ſciat et adulterino amore mundo nō adbe
 reat. C. Quarto quia maritus vxorē cuſto
 dias ponit et dat. ſic chriſtus eccleſiaz dat
 cuſtodias angeloz et prelatorū. C. Quin
 to quia maritus vxoris geſtus aſſarus al
 pectus igreſſus et egreſſus diligētē cōſide
 rat. Et ſic xps cōſiderat opa moroz et vias
 fidelū vt eadē p̄ q̄litate ſua remideret vel
 p̄nāret. Et dico ſpecialiter fidelū qz alij nō
 habebunt iudicium. Nam qui non credū
 iam iudicatus eſt. Debent ergo ad ipſius
 ſponſi gloriā introire. et.

Explicit liber ſextus.

Incipit prologus libri ſeptimi.

ſonū loqr ad illū Mūcri. xij. Quia a deo
 bō dñt. Et ad quēdā finē ſupnaturalē q̄ cō
 prebenſionē rōnis excedit ſm illud Iſa.
 lviij. Volū non vidit deus abſqz te q̄ p̄
 paraſti expectantibus te. ſim em aut eē oz
 p̄cognū bis q̄ hāt actiōes ſuas dirigere
 in ipm: Plura qz alia cognōci oz q̄ ad di
 ctā finē expōdunt vt ſunt articuli fidei vel
 grāe ſacramēta ad quoz cō p̄benſionem
 nō ſufficit rō naturalis. Neceſſariū pro
 ſus fuit boi ad ſalutē vt de hōdī tā ſubli
 mibus reb⁹ erudiret a deo. Vñ dī Ecclī.
 liij. Plurima ſupra ſenſū hoīs oſtēſa ſunt
 tibi. Sed qz lex diuinitatis eſt ſanctiſſima
 p̄t beatus Dionyſius docet. opz qz redū
 cant iſtma p̄ media in ſuprema. preſatoz
 myſterioz noticia nō ē imediare q̄ ſubſi
 a deo iſpirata ſq̄ q̄nklā primū ſublimiozi
 bus viris. qz p̄bete vocatī ſūt et eis mediā
 tibus ad alios deriuata. Vnde prophete
 oliū vidētes vocabant qz videbāt qdā q̄
 ceteri nō videbāt. Modus igit iſpirationis
 p̄bete quo ſc3 de p̄ſatis myſterijs diu
 nitus ſūt edocti duplex i verbis p̄poſitis
 fuiſſe declarat. Nā aut eis vigilātib⁹ p̄ vi
 ſionē inouerūt oracula: quēadmodū tāgit
 pio cū dicit. Si fuerit inter vos p̄bete
 dñi p̄ viſionē apparebo ei aut eis dormiē

3 qz
 ſue
 rit in
 ter
 vos
 pro
 pbe
 tado
 mini
 i vi
 ſione
 appa
 rebo
 ei.
 aut
 per

tib⁹ p̄ ſomnioz appuere ſātaſmata quēad
 modū ſubiūgit dicēs. Aut p̄ ſomniū loqr
 ad illū. Docto illa q̄ p̄ viſionē oracula vi
 gilantib⁹ apparuere p̄bete. quōz qdē p̄
 qdā formas ſenſibiles exteriorib⁹ rep̄ſe
 rant aspectibus et ſic ad ſenſū dantiē ap
 paruit ſicut et Baltazar man⁹ qdā i parte
 te ſcribēs. Dan. v. Vñ qz No p̄ imagiatas
 formas eis oīſa ſūt ſiue oīno diuini⁹ ipſi
 ſas et nō p̄ ſenſū acceptas. vt puta ſi alicui
 ceco nato ip̄merent i imagiatide colorū ſi
 militudies. Aut ēt ordiatas diuini⁹ ex his
 q̄ ſūt a ſenſibus acceptas ſicut dicremias
 vidit ollā a facie aglonis ſuccenſā vt bēf
 Jere. i. Vñ qz No p̄ intelligibiles formas
 mētib⁹ eoz ipſas illis inouerūt vt i illis
 ſcipue ps. qz ſciam vel ſp̄iam iſuſā a deo ac
 cepūt: velut ſalomō et apli. Et hic ē qz Au
 guſt. diſtinguit triplīcē viſionē ſc3 ſenſibilē
 imaginariā et intellectuā. Sz notādū ē qz
 i viſiōe ſenſibili vel intellectuāli p̄bete ſi
 ue videntes ipſi neqz abſtrahēbāt a ſenſi
 bus. cum aliquid per ſenſibiles ſpēs men
 ti representabatur p̄bete: ſiue huiusmō
 di ſpecies eſſent ad hoc ſpecialiter diuini⁹
 formare ſicut fuit rub⁹ ardēs oſtēſus moyſi:
 ſiue per alias cauſas eſſent i eē p̄ducte ſed
 ſm providentiam dei ad deſignandum p̄
 p̄bete aliquid ordmate. ſicut per arcē noe
 chriſti ſignificabat eccleſia. Similiter nō
 erat neceſſe vt alienatio fieret ab exteriori
 bus ſenſibus p̄ hoc qz p̄bete mens illu
 ſtrabat intelligibili lumine aut inſormaba
 tur ſpeciebus intelligibilib⁹. qz in nobis p̄
 ſecum iudicium intellectus habetur per
 conuerſionem ad ſenſibilia que ſunt pri
 me noſtre cognitionis principiā. Sed cuz
 reuelatio fiebat p̄bete per formas ima
 ginarias neceſſe erat ſicri abſtractionem
 a ſenſibilibus. vt talis apparitio ſantaſtica
 non referretur ad ea que exiſtentiā ſentien
 bant. Sed ad huc abſtractio talis a ſenſibi
 libus ſic quādoqz fiebat perfecte: vt ipſe
 p̄p̄ta abſtract⁹ nihil penit⁹ p̄cipet ſenſib⁹
 Vñ qz No ip̄fecte fiebat. ita vt aliquod
 ſenſu perciperet. ſed nō plene diſcerneret

es q̄ p̄cipiebat exterius ab his que imagi-
nabiliter intrinsecus videbat. Vñ Aug. vi
cit. xij. super. Sc̄i. Sic vident q̄ sp̄s sunt
imagines corporū quemadmodū corpora
per corpus. vt̄ similiter cernatur et aliquis
homo p̄sens et absens ali? spiritu tanq̄
oculis. Talis tñ alienatio sensuum non fie-
bat in ipso cum aliqua inordinatione na-
ture sicut in furiosis vel arrepticis accidit
s; cū modestia debita et ordine fiebat. aliq̄
do quidem propter contemplationis vehe-
mentiam sicut de Petro legitur. Actus
x. q̄ dum ipse oraret in cenaculo factus est
in excessu mentis etc. Aliquādo vō fiebat
diuina virtute s̄m illud Eze. i. Facta est su-
per eū ibi manus dñi etc. Circa illa vō q̄
per somniorum fantasmatā hominibus i-
notescunt. est in super attendendū. q̄ som-
nia septem ex causis generaliter in homi-
nibus fiunt. Quandoq; enim contingunt
somnia ex diuina reuelatione. De. n. age-
lox ministerio non nūq̄ quedā in somniis
hoib? reuelat. Vñ Job. xliij. Dicit q̄ per
somnia in visione nocturna quando irruit
sopor super hoies et dormiūt in lectulo tūc
aperit aures viroz et erudiēs eos istruū di-
sciplia. Et aduertēdū est q̄ hñdī somnia
quandoq; ostendūt exp̄ssa et apra sicut
Matth. ij. Dicit q̄ angelus dñi aparuit in
somnia Joseph dicēs Surge et accipe pue-
rū et matrem eius et fuge in egyptum etc.
Quandoq; vō sunt metaphonice sub qui-
busdam similib? visa. sicut patet Iudicij
vij. De somnio cuiusdā de castris madiā q̄
gedeon audiuit. in quo vt̄ ibidē exponitur
sub similitudine ordacij panis ipsius ge-
deonis gladi? ē ostensus. Dicit autē beatus
Grego. q̄ sancti viri talia somnia q̄ i eis di-
uisiuis fiunt a somniis alijs q̄ vel sūt ex il-
ludib? demonū. vel ex alijs cā pueniūt
quodā sapore inimo vt̄ non decipiant di-
scernūt. Quādoq; autē contingūt somnia ex
demonū immisiōe. q̄ nō nūq̄ opatiōe h̄
monū aliq̄ fatāse hoib? apparēt in q̄dā
aliq̄ reuelant interdū qdē de sp̄alib? ier-
dū vō de corporalibus q̄ tñ ipsis hoibus

cōiter sūt occulta et nō solū de p̄sentibus.
s; et de futuris et p̄cipue illis hoib? q̄ cum
eis hñt pacta illicita tacita vel exp̄ssa. Luz
enī intellect? denonū fit ordine nature sape-
rioz q̄ intellect? dūanus. qdā cognoscūt de
mones sua naturali notitia q̄ sūt ab homi-
nū cognitiōe remota. et talia nō nūq̄ hoib?
bus q̄ somnia reuelant. Aliqñ qdē illa fu-
tura quoz s; ipsi idem postea sunt cā vel
ea quoz signa p̄nosunt q̄ tñ hoibus sūt
occulta. Immittūt quoq; demones inter-
dū qdā somnia vera vt̄ magis eis fides p̄ste-
tur aliqñ vō somnia falsa et deceptoria q̄
scilicet p̄sentes in illis turpiter illudunt.
p̄pter q̄d of. Eccl. xliij. q̄ multos erra-
re fecerūt somnia et excederūt sperantes in il-
lis. Quandoq; autē cānt somnia ex celesti i-
pressione. Cū enī celestia corpa cāe sint esse
creū naturalū q̄ i istis inferiorib? sūt per
motū suū et lumen. relinquūt ex ip̄sione
ip̄soz qdā dispositiōes in aere siles illis et
fectibus qui postea contingūt. qdē disposi-
tiones in somno mediantē eodem esse ad
caput dormientis pueniūt cuiusq; imagina-
tionem immutat. ita vt̄ ex ip̄sione bu-
iusmodi a corpibus causata celestibus ei-
dē dormienti aliq̄ fantasie appareant ce-
lestiū dispōni s̄formes. Et sic a dormien-
tibus ex ip̄sione celestium corporū futuri qdā
somniaur euentus. q̄ s; ex virtute ipo-
rum causari naturaliter possunt vt̄ sūt s; et
tempēstates et pluuie et dūanoz egritudies
corporum. et etiam rerū sterilitates cetera
q̄ ipsis similia que celestium causalitati sub-
duntur. Percipiuntur autē immutationes
predicte p̄cipue in somno q̄ tunc sopitis
actionibus sensuū et intellectus operatio-
ne vacante ac etiam tumultu vel strepitu
exteriozum occupationum cessante fanta-
sia magis viget. Patet igitur q̄ hec som-
nia ab his que fiunt ex inspiratione diuina
dupliciter distinguuntur. Primo quodē
quia hec non possūt esse vera signa nisi tā-
tū illoz euentuum quoz ipsa celestia cor-
pora cause sunt sed illa que causant a deo
inspirante possunt esse de quibuscunq;

Secūdo q̄ illa et quandoq; deficiunt
p̄cipue circa act? humanos sicut q̄ act?
bumani et libero p̄cedit arbitrio q̄ cele-
stium dominationi nō subdit. sicut q̄ homo
sapiēs p̄ p̄sentiam suā interdum etiaz
potest ip̄saz causaz celestium impressiōi-
b? obuiare. Vñ Philo. in Lentologo
dicit q̄ animus sapientis iuat et ip̄cedit ce-
lesti effectum. Sed illa somnia que imitū-
tur a deo deficere nō possūt. hec enī ad p̄-
p̄tētiā p̄tinent. de qua Cassiodorus dicit
q̄ p̄p̄tētiā ē diuina inspiratio rez euentus
immobilis veritate denūtiās. Quāq; q̄q;
somnia hominū ex p̄cedētib? cogitatio-
nib? sive locutionibus oriunt. occurrunt. n.
dormiētī fatāsmata pueniētia vel similia
eis circa que ei? cogitatio vel locutio fuit
in vigilia imozata et q̄ talia somniōz cā
non est cā futurorū euentū. idcirco hñdī
somnia p̄ accidēs se habent ad ipsos eue-
tus futuros. vñ si simul occurrit erit quid
casuale. Sed notādū q̄ interdū i somniis
p̄cedēti cogitatio hominis reuelatio diuina
respondet ita q̄ s̄m Bre. quāq; sūt hoi-
somnia ex cogitatione simul et reuelatione
et tale fuit somniū nabuchodonosor quod
habuit de statua. Vñ daniel dixit ei. Tu
ret cepisti cogitare i strau tuo qd̄ esset fu-
turū post hec. et q̄ reuelat mysteria ostēdit ti-
bi que ventura sūt etc. Dan. ij. Et tūc hñdī
somnia vera sūt et iter p̄p̄tētiā mysteria cō-
putantur. quāq; illē q̄ ista somniat p̄p̄-
tētiā nō dicit. Quāq; vō somnia sūt ex irri-
feca affectione sive talis affectio sit circa
sp̄alia sicut studiosus somniat de lectidē
vel disputatione. sive sit circa corpalia si-
cut auar? de pecunia somniat et hō fame-
scens de cibo et sic de similibus. Et hñdī
somnia s̄militē sicut p̄cedētiā p̄ acci-
dēs se habēt ad ipsos futuros eue? et casu
ali? occurrit cū eis q̄ solū indicantia sūt
extrinsecas affectōes p̄tētiātes. Quāq;
autē somnia causant ex studio et exercitatio-
ne Nam artifices et officiales frequēter habēt
somnia de artificijs vel officijs suis. Nā
quādo dispositio aliquaz operationū p̄-

cedit in vigilia. tūc mor? dispositionis eius
de etiā in somno aliquando possēdūt vel
representāt ipsam operationem. et ad hūc
modū et somnia referuntur que et aliqua
p̄cedētī sollicitudine generantur. sicut de
mulierib? q̄ de viris absētib? multū soli-
citant nō nūq; accidūt somnia de reatu
ip̄soz et ita de similib? Quādoq; vō
conringunt somnia ex corporalī dispositio-
ne. Nam ex interiori dispositione corpis
formatur aliquis motus in fantasia s̄m-
mientis eidez dispositioni pueniens sicut
non nūq; homini in quo frigidi humores
abundant occurrit et apparz in somnijs q̄
fit in aqua vel niue. et p̄pterca dicit medi-
ci q̄ ad interiorē dispositionē corporis
cognoscendā est attendendum ad somnia.
possent igitur huiusmodi somnia veram
significationem habere non solum de di-
sp̄sitione p̄senti sed et de euentu irmi-
tatis vel sanitatis future. seu et effect? cuius
libet. ad que huius cause virtus se extendē
potest. Quia igitur in p̄cedētib? libz.
sunt de rebus sensibilib? exempla intro-
ducta. Restat nūc s̄m ordinē a principio li-
bri p̄missū de reb? imaginabilib? aliquas si-
militudines ponere. Et q̄ omnia genera-
liter somnia p̄ formas imaginarias fiunt
q̄ nō sūt aliud somnia q̄ fantasmatā
apparētia. q̄ forme rerū imaginarie it̄ise-
cus apparētes. Et qdā et visiones vt̄ di-
ctū est per formas hñdī fiunt. vñ visiones
imaginarie a doctoribus appellant. Idcir-
co in hoc vij. de visib? imaginarijs et
somnia que diuina scriptura recitat cre-
pla inducunt. quāq; enī ex visib? falsis et
ex somnijs p̄cipue falacib? multi decipiā-
tur p̄pter q̄d. Eccl. xliij. dicitur. Dana-
spes et mēdaciū iūstato viro et somnia ex-
tollunt ip̄sūdētis. Quāq; q̄ app̄bēdit vt̄
bz et p̄sequit v̄nū sic et q̄ attendit ad visa
mēdaria. Ille tamē visiones vel somnia q̄
sacra scriptura refert. cū ex diuina reuelā-
tione p̄uenit fallacia vel vanitate nō cō-
tinēt s; v̄t̄at et v̄litate sūt plena. Vñ vō
vt̄ et dicit apparz ex diuersis aliqñ causis.

de quibusdam futuris effectibus tamen vera quam metaphisica somnia premonstrant. Ideo a patris huius de interpretandis huiusmodi somniis per modum artis regule sunt inuente que etiam a sacris doctoribus in aliquibus approbant. Unde et Aristoteles sine tractatus sui de diuinationibus somniorum vixit licet verbis ostendit quis est artificiosissimus inder ad somnia exempla que de sacra scriptura ponimus etiam de signationibus variis similitudinum somniorum non asserendo sed referendo rationem distinctionis aliquas et notulas inferemus. Nam interpretationes apte similitudinarius somniorum et si quis illas credere non velit ad hoc tamen predicatores viles esse possunt. Quare nos iterum ad sacre scripture metaphoras aptius exponendum cum tam scripturarum quam somniorum metaphore per adaptationes quasdam congruas exponant. Sicut et in sacra scriptura apparet de illis somniis que Ioseph et daniel interpretati sunt. Licet igitur in interpretationibus talibus communis somniorum non sit que ad res somnias fides adhibenda de facili modum tamen adaptationis attendere. Quod si nullas similitudines congruas sacre scripture dogmatibus vixit reperit. Modum autem in superioribus habitum in his etiam exemplis seruamus exempla. sub capitulis variis et capitula vel materias sub alphabeti literis ex ordine collocantes.

Capitulum. i.

Angeli quedam de diuinis secretis nobis reuelant et que dam nobis occultant. quod ostenditur ex visione imaginaria isaie. que habet Isa. vi. Vbi vidit dominum sedentem super solium excelsum et clematis et plena erat ois domus maiestatis eius et ea que sub ipso erat replebatur replum et seraphin stabat super illud sex ale vii. et vi. aliter duabus replebant faciem eius et duabus replebant pedes eius et duabus volabant. Hec enim visio a beato Hieronimo allegorice exponitur volentem

per sedentem super solium excelsum christum significari. Hec solium autem excelsum et eleuatum significari angelos et quod dicitur de sede re huiusmodi per que sedes super cberubi etc. Hec domum autem superiorem ecclesiam triumphantem que dei maiestatem implet. Hec replum autem significat istos creatores creature scilicet corpales que inferiori modo participat diuinam bonitatem. Huius autem sedentis super thronum facies diuina signat eternitatem et ea que in eternitate fuerunt ante mundi constitutionem. Hec pedes vero signant ea que post mundi constitutionem erunt in gloria beatorum et in penis damnatorum. Hec seraphin ergo facies et pedes sedentis super thronum velare dicuntur quod mysteria eterne dei tunc et future beatitudinis et miserie eterne donationis nobis ad plenam non reuelant. Sed duabus alis mediis volare dicuntur quod de his que medio tempore agunt nos quantum opus est ministerio angelorum illustratur in quibus seraphin prima tunc tenet. Volare ergo eorum processum reuelationis in nos demonstrat. que et rectum motum iporum. Huiusmodi. de diuinis nominibus nominat. Hec angelus assimilatur firmamento et crystallum de quo habet in visione imaginaria Ezechiel que legit Eze. i. vbi dicit. Similitudo super capita aialium firmamenti que aspectus crystalli horribilis et erectus super capita eorum desuper. In qua quidem visione de angelis huiusmodi expositionem. Hec. iij. ostendit. Huiusmodi eorum constitudo et eo que dicuntur esse super capita aialium. i. super metrum hominum sensu videntur. Huiusmodi autem presentem vitam in cognoscendo aiales. i. sensuales que ois nostra cognitio oritur a sensu. Hec et intelligere sine fatasmate. vnde que ipsi angeli que sunt penitus in corpore neque sensu apprehendunt neque et fatasmate. i. imaginariis somniis respiciuntur huiusmodi. Hinc est que eorum nature super capita aialium sunt. Unde de ipsis per dicitur. Hec theophylactus. que ita est huius intellectus noster ad eos sic ut oculus noctricoracis ad lumen solis: que scilicet puri sunt in seipsis nobis que aiales sumus. i. que sensuales certissimi in cognoscibiles sunt quod in se manifestissimi sunt. C. Secundo ostendit eorum pulchritudo. Habet enim angeli

duplice pulchritudine: vna ex natura alia ex gratia. propter pulchritudinem ergo nature huiusmodi similitudinem firmamenti: vnde et appellatur huiusmodi similitudo firmamenti. Firmamentum autem. i. celum stellatum huiusmodi puritatem claritatem et incorruptibilitatem. Et in his tribus consistit nalis pulchritudo angelorum. scilicet in puritate subiectione in claritate intelligentie et propter tate vite. Unde propter primum a beato Dionysio vocantur angeli specula: propter secundum vocantur lumina: tertium vero huiusmodi angelus que est intellectualis suba que sicut dicit Dionysius intellectuales subiectione huiusmodi indifferente ab vniuersa corruptione materia et generatione mutabile existit. Sed adhuc propter plenitudinem que angeli assimilantur crystallum. Et ideo dicitur quasi aspectus crystalli. Licet enim crystallus sit fluidus et mobilis aqua sumat propter vnam vigorem duricie solidam. Sic licet angelica natura primo per liberum arbitrium fuerit mobilis creata in his tamen non ceciderunt per conditoris gratiam inobedienter confirmata. Tertio quoque visio eorum fortitudo cum additur horribilis fortitudo enim angelorum tanta est ut merito nobis in corruptione positia horribilis dicatur. i. expauescenda et terribilis sicut dicitur. Hec. i. vbi dicit. Nam per dicitur ab eis percutiendus non solum timenda sed et exhorrenda sed sic et exhorrenda et dura malis sic inuenit larva et huiusmodi bestia. Et ideo subdit et erectus. ad iustos. Unde etiam esse velut crystallus erectus scilicet que eorum vnde creditur se ad omne tempus. non enim minorat in eis et longo tempore siue ex senio sicut debilitat fortitudo humana. Hec item extendit se ad omne corpus que oia eorum pota quo ad motum localem angelis obediunt ad nutum ut Augustinus dicit. Quarto in nuntiar et eorum beatitudo et eo que super capita aialium adhuc esse memorant. Huiusmodi enim propheta hoc dicit ut ex primo ostendat sublimitas nature ut supra ostensum est. et secundum incorruptibilitatem glorie. Huiusmodi. n. ut dicitur. Hec. dicit in carne corruptibili positum in corpore comprehendere valeat que est angelorum ineffabilis et sine finelicitia: que beatitudo sine delectatione sine imitatione persistere. super capita ergo aialium sunt que nunc eorum gaudia sentiam nostram mentium excedunt.

Capitulum. ij.

Antichristiani et antichristi sequentur erunt sicut illis locustis de quibus habetur in visione beati Iohannis Apo. ix. vbi dicitur que vidit similitudines locustarum que erant sicut equi paratis in pluuio et super capita eorum tamen coronae sicut auro et facies eorum sicut facies hominum et habebant capillos sicut capillos mulierum et dentes eorum sicut leonum erant et habebant loricas sicut loricas ferreas: et vox alarum eorum sicut curruum equorum multorum currentium in bellum. et habebant candidas facies scorpionibus: et aculei erant in caudis eorum potestas eorum nocere hominibus mensibus. vnde habebat super se regem angelum abyssum cui nomen habebat laabaddo. grece autem apollo. et latine huius nomen exterminas. In hac enim visione aguntur. i. conditiones antichristianorum. C. Hec erit desiderium nocendi. Unde dicitur que ille locuste. i. imaginariis per quas representabant antichristianam erant sicut equi etc. Qui primo id locuste vocantur que salient in altum per superbiam et cadunt in terram per auaritiam. Plus enim diligunt terrena quam celestia quod significat crura locustarum que si retro longiora tales sunt modo in ecclesia multi doctores et predicatores. Unde Maun. iij. Custodes tui que si locuste et paruli tui quasi locuste locustarum. Iobclis. j. Residuum eruce comedit locusta. per crucem enim intelligitur humana corruptio que mores depravat et quidam non corrumpuntur malis moribus sed decipiuntur ab antichristianis predicatoribus. Qui predicatorum ad modum locustarum alte saltabant sed cito cadent. que per Heciam et Enoch destructur praua doctrina eorum: in cuius rei significationem. Iohannes baptista qui est hecias ut dicitur Math. xij. Comedebat locustas. Et hinc est que virga Moyse Agas magorum deuorabat. Ero. vij. Hic ergo locuste dicitur que erant similes equis paratis

in preliū: qz erūt cū impetu e sine discre-
tione currētes in cōculcationem electoꝝ.
Equi enī equaliter currūt e irrūt in bo-
stes e in ciues: e sic illi nō attendēt quos
oppriunt e cōculcēt dūmodo nō faciāt
coꝝ voluntatē. Erūt ergo similes equis
ppter velocitatē atrocitatē e impetuosi-
tatem: que oīa ostēdūt desiderū nocēdi e
eraltādi nomē antichristi. Secūda cōdi-
tio erit gloria triūphi. Vnde dicit sup ca-
pita earū. i. sup doctores siue pncipes coꝝ
tanq̃ coronā. i. premia vel honores p vi-
ctoria habita cōtra ecclesiā tanq̃ fuerit ve-
ra victoria inimicoꝝ: sed reuera erūt coro-
nā. i. gloria seu victoria de pccipitate san-
ctoꝝ. similes auro. i. vere sapiētiā: quasi di-
ceret. suis doctoribus victoria attribue-
nt e ipsi eis p̃mia eterna p̃mittēt: de h
q̃ per suā sapiētiā ecclesiā vicerint. Sed
reuera nec doctores coꝝ victoriā nec ipsi
p̃mia eterna recipiēt s̃ vtriq̃z eterna sup
placia sentiēt. **C** Tertia cōditio erit studiū
appāredi per hypocrisisim: dū dicit e facies
eaz sicut facies hominū qz sc̃z exteri⁹ ap-
parebūt boni s̃z interi⁹ erūt mali. Sūt autē
in facie hominis tria sc̃z oculi nares e os
in quib⁹ norant intelligētia discretio e elo-
quētia quib⁹ illi videbunt posse. ppter qd
etiā multos seducēt. Vñ facies coꝝ anti-
christianoꝝ p̃dicatoꝝ sicut facies hominū
i. intelligētēs discreti e eloquētēs appare-
bunt: s̃z in nō vere erūt quod notat hec di-
ctio sic. Quarta cōditio erit conatus ma-
licia suam abscondēdi. Vnde dicit q̃ ha-
bebāt capillos sicut capillos mulierū. ha-
bebant cū incs seminales molles in vita
lucentes e apparētes e ad terrā depēden-
tes in q̃ notat auaritia. Collū tegentes i q̃
fallacia: qz sic capilli tegūt turpitudinē ita
illi suozū moꝝ abscondēt ipuritatē. **C** Tercz
capilli coꝝ sunt moꝝes q̃s adhrētes sibi
dēcipiēt s̃z abhrētes sibi vigore fidei e ṽtutū
s̃z viles: i. malis sibi iniūcē coherētes e adin-
uicē se defendētes. Quia oēs tales erunt
molles e flutibiles i oē vitū sicut mulie-
res e iō. dicit e hēbāt. i. hēuerūt capillos. i. vi-

scipulos adhrētes sibi sicut capilli adhrē-
rent capiti qui sicut capilli mulierū molles
efficient e flutibiles ad oē malū. **C** Quin-
ta cōditio erit crudelitas aperte persequē-
di. Vñ subdit e dētes eaz sic dētes leonū
erāt q̃s dicat. Si p̃ boni falsi ostentionē e
veri mali occultatoꝝ ledē nō poterūt tūc
apte secūci e electos lanctos eos e deuo-
rantes quasi leones sine vlla cōtractione
Vel per dentes locustaz intelligunt etiā
doctores coꝝ qui exponēt eis scripturas
e incident eis panē mēdaciū. De illis dē-
tibus d̃r Job. xvij. Cū crebaz molaz ini-
qui e de dētibus illius auferebā predaz. e
Ez. xij. Et dētes leonis dētes eius inter-
ficiēt animas hominū. **C** Sexta cōditio
est obstinatio in malo per seuerādi. Vnde
dicit q̃ habebāt loricas ferreas. i. corda
in malo obstinata sententijs deceptoris
munita. Habebunt enim corda ita dura
vt sagittis sacre scripture penetrari non
possint Job. xli. Cor eius indurabitur qua-
si lapis e stringet quasi maledictio incus
e postea subditur. Reputabit quasi pale-
as ferrum e quasi lignum putridum ec̃z:
non fugabit eum vir sagittarius Eccli.
xliij. Sicut lorica induit se aquis. i. cordib⁹
frigidis e gelatis. i. peccato obstinatis: di-
cit loricas in plurali ppter duriciā intelle-
ctus ad credendū verū que d̃r tarditas e
ppter duriciā affectus ad amandū bonū
que d̃r frigiditas. **C** Septima cōditio est in-
ordinatio clamandi. Vñ sequitur. Et vor-
alaz eaz. i. rationes coꝝ quib⁹ quasi gbus
dam alis cleuabunt vt iusti e sapiētes cre-
dantur a multis: sicut vor. currum equo-
rum multoꝝ currentiū in bellū: qz sicut
diuersi currus diuersis vijs e a diuersis
equis tracti cū ipetu currūt in bellis cōtra
eandē personā Sic antichristiani diuer-
sis erroribus infecti e diuersis rationib⁹
p̃muniti current vnanimiter contra ec-
clesiam expugnādā quoz vor clamosa
e impetiosa e irrationabilis erit e multi-
plex erit vñ signat. Judicium. xv. per mul-
tas epudās vulpium inuicem ligatas: sc̃d

habētū faces diuersas. **C** Octava cōditio
erit astutia decipiēdi. Vñ subditur q̃ ha-
bebant candas similes scorpionib⁹. i. do-
ctrinas blādas e deceptorias Isai. ir. pro-
pheta dicit mendaciū ipse est cauda. vel
candas vocat pncipes ill⁹ tempoꝝ qui ad
modū caudaz blandiendo e terredō multos
puertent. quas caudas antichristiani fi-
bi associabūt contra ecclesiam pugnātes.
C Nona cōditio est violentia malū defendē-
di qd fiet p̃ potētiam principū e astutiam
pseudo p̃dicatoꝝ. Vñ sequitur e aculei
erāt in caudis eaz. i. in pncipibus illius tē-
poris. vel aculei in caudis. i. blāditijs argu-
tione e astutie in fine p̃dicatiōis coꝝ. Sicut
enī aculeis pūgitur equ⁹ vel asinus ne re-
caluret. Sic p̃dicatoꝝ falsi sanctos illos
qui tūc temporis erāt agustijs. e blāditijs
pungent gbus possint mouere eos a vera
via e a recto tramite sacre demare. s̃z fru-
stra iacitur rete ante oculos p̃matōꝝ vt
dicit. Ps. i. Decimo ostēdit in quo habe-
būt potētia nocēdi. Vñ sequit potētias
nocēdi hominibus sc̃z carnalibus mētib⁹
v. sm quinqz sensus coꝝpōis qb⁹ peccant.
Alia tamē littera h̃z mensib⁹ sex. i. sex etan-
b⁹ seculi i quibus dei permissione etiāz ele-
cti tribulantur. In septima at̃ erunt seculi
Deut. xv. Cum sex annis seruierit tibi in
septimo dimittes eū liberum. Undecima
cōditio est istigatio siue suggestio diaboli.
Ipso enī pcurāte e istigante facient hec
pncipes e pseudo p̃dicatoꝝ. Vñ sequē-
ter ostenditur quales erunt peccatoꝝ e
ad quid tendent scilicet ad opressiōē san-
ctoꝝ quod quidem poterūt diaboli au-
tū. Vñ subdit qd habebāt supra se regē
non quia ipse eos regat. sed quia eis do-
minabitur Job. iij. Ipse est rex super om-
nes filios superbie angeluz abysi idest dia-
bolū qui est de abyssi inferni idest sine
būso e candore omnis boni. e si aliquan-
do se transfigurēt in angelum lucis. i. Loz.
ij. Cui nomen bebrayca laabadon aliqui
libi habent babadon. sed vera littera est la-
abadon. Vnde **D**ictionarius dicit quod

laabadon bebraycum est et interpretatur
exterminans. Et ideo debet dici laabadō
e non babadon grece autem apollion qd
interpretatur laune exterminans. Vnde
tres linguas precipue ponit vt in omni lin-
gua veritas diaboli intellecta videretur. Et
hoc precipuum est. quia in illa triplici lin-
gua euangelica doctrina scripta est **A**-
dabeus enim in lingua bebrayca Lucas et
Iohannes in greca **A**darcus **Y**o in lati-
na scripserunt euangelia. Vnde et titulus
crucis hac triplici lingua scriptus fuit **I**-
ohannis. **xij.** In omni autem lingua nomē
diaboli dicitur exterminans. quia de om-
nibus aliquid exterminat idest extra termi-
nos catholice fidei ponit e in terram exter-
minij idest in infernum quasi erules a pa-
tris sua relegat p̃s. Exterminauit eum ap-
de filius idest antichristus qui dicitur aper-
propter ferocitatem. siluaticus autem siue
siluester dicitur propter ibānitatē. Sap.
ij. **A**b itinere iusto abierunt in exterminij
um idest in infernum.

Capitulum. iij.

Apostoli e apostolici vi-
ri assimilantur illis ego
qui describuntur in vi-
sione imaginaria. que
baderet zach. i. vbi. dicitur.
Vidi per noctem e
ecce vir ascendens sup
equoz rufum. e ipse stabat inter myrteta
que erant in profundo. e post eum. equi ru-
fi e varij e albi. Hanc enim visionem glo-
sa sic exponit. Dicit enim quod per noctē
in qua cernitur visio significatur mysterio-
rum obscuritas. Vir autem super equum
rufum saluator noster est. cuius vestimen-
ta idest caro rubra est sanguine passionis
qui sicut hic adhuc passibilis in equo rufo
ostenditur. ita in Apocalypsi tam resuscita-
tus in albis demonstratur. Sic stat inter
myrteta. i. angelicas potēstas q̃ erant i p-
fūdo qz adhuc eidem in carne posito mini-
strabant. Post eum fuerunt autem equi. i.
apostoli e apostolici viri. qui totum mun-

dum. i. orbem peragrabant. Quorum alij martyrio rufi. Alij vita et doctrina et signorum diuersitate varij. Alij vero virginitate et doctrine integritate, et cordis puritate albi extiterunt.

Capitulum. iiii.

Assumptio beate Marie describitur in apparitione illius mulieris que agit in visione imaginaria beati Iohannis. Apoc. xii. vbi dicitur. Signus magnum apparuit in celo mulier amplexata sole et luna sub pedibus eius et capite eius corona stellarum. Vbi ostenditur que beata maria fuerit assumpta vtiliter sublimiter mirabiliter et honorabiliter. Vtiliter quidem si consideras officium eius. I. ostenditur in signo. Signum inquit magnum apparuit ergo beata virgo apparuit in celo id est assumpta est ut esset nobis in signum. Sunt enim signa directiua sicut cruce et vniuersi et signa distinctiua sicut termini in agris et ostensiuia sicut circuli et tabernaculis. Vnde beata virgo fuit signum magnum. i. magna significatio. ipsa enim nos dirigit sicut stella maris dirigit nauigantes. ipsa nos a peccatis diuidit. sicut facit aurore que diuidit diem a nocte. ipsa est pro nobis filio peccatorum et vbera ostendit. Vnde ipsa est ut altera. Mater que pro nobis regem pro nobis assistit. Secundo fuit assumpta sublimiter si consideres situm que apparuit in celo scilicet empyreo et hoc fuit in assumptione ipsa. Eleuata est magnificencia tua. i. Virgo te magnificas super celos. i. super angelos. Et apparuit in celo tamquam regina in throno ad congregandum scilicet filio suo que figuratum fuit. iij. Re. iij. Vbi dicitur que positus est thronus matri salomonis. que sedet ad dexteram eius. Item apparuit tamquam aduocata in curia ad interpellandum scilicet pro mundo. Vnde figurata est in illa sapiente muliere thebaica que intravit ad interpellandum pro ablatone. Item apparuit tamquam hospita ad recolligendum scilicet ingrediens. et ideo in assumptione eius canitur euangelium de Martia que

existens recepit in hospitio suo. Intravit inquit iesus in quodam castellum et mulier. quida mar. no. ecce. al. i. do. lu. x. Sic beata Virgo hospita est celestis recolligens et excipiens eos que saluat. que scilicet significant in iesu ingrediens in castellum. Tertio assumpta est mirabiliter que apparuit si consideres locum in celo que bomine expulsi de paradiso. Scilicet nota que beata Virgo dicitur mulier discretioe ser. no. corpus fractioe. Eccl. xviij. Sicut sol orbes mundo et ornamentum domus eius. Ornamentum domus eius ecclesie est exemplum virginum. Vnde sicut sol orbes in alto existens illuminat mundum sic maria in assumptioe ascendens illuminat mundum. Vnde dicitur. Vnde Maria interpretatur illuminatrix. Item dicitur mulier plus fecundate non meretur agilitate. ideo ipse rpa ea mulierem vocauit. que h. tit. i. cruce pedes dicitur. Mulier ecce filius tuus. Item non ex peccatorum multiplicitate. sic mulier que erat in ciuitate peccatrix. scilicet postquam prout singularitate iudith. x. Non est tamen mulier super terram in aspectu. i. pulcritudine et in sensu. Vborum. Quarto fuit assumpta honorabiliter. que pariter si consideres ornatum suum corpus. que amicta sole siue pedibus que luna sub pedibus eius siue capite que in capite eius corona stellarum duodecim. Item dicitur. ut pie credis et celum amicta sole. i. cum corpore gloriose. que assistit in throno donibus scilicet claritate agilitate. sibilitate et impassibilitate. que omnia in sole significant. Luna radii est claritas et agilitas. Vnde subito ab oriente ad occidentem volat. Item subitil que intrat vitrum sine eius lesione. Item impassibilis que nec gladio nec lapide potest ledi. propter que dicitur. Mat. xiiij. Fulgebunt iusti sicut sol. Vnde dicitur beata Virgo in celo militat ecclesie amicta sole. i. maxima castitate claritate. habuit. n. castitate nobilissimam clarissimam et sanctissimam. Clara. n. et alta si bene seruet puritatem coniugalis sed clarior et altior puritatem vidua lis clarissima et altissima est. Vngul. p. n. e.

ita. i. Cor. xv. Alia est claritas solis alia lumen alia stellarum. Claritas. n. sol est continencia virginalis. Lumen puritatis vidua. Stellarum continencia coniugalis. Omnes tamen has habuit beata Virgo. Fuit enim virgata. fuit vidua. fuit Virgo. Vnde ipsa dicit. Eccl. xliij. In me omnis gratia scilicet et virginitas et coniugij et viduitatis. Secundo describitur ornamentum pedum cum dicitur luna sub pedibus eius. i. omnis defectus et imperfectio. Sunt enim quatuor que gerant defectum boni. Primum est superbia. ps. Inimici defecerunt frumice in finem. Item defectus designatur in luna: que dicebatur Regina celi a paganis. Bere. octauo ut faceret placentas regine celi. Superbia enim vult placentia audire et appetit regnare. Hanc lunam id est defectum superbie supeditauit beata virgo per veram humilitatem. de qua dicitur. Luce. primo. Quia respicit humilitatem ancille sue etc. Secundum est impatiencia. Job. iij. Venit super te plaga et defecisti. Hoc vitium designatur in luna cum dicitur. que luna conuertetur in sanguinem scilicet per impatienciam et iracundiam in qua sanguis ebullit: et per quam sanguis effunditur. Hanc beata virgo supeditauit que tota patiens et mitis fuit. Vnde ipsa dicit. Eccl. xliij. Spiritus meus super mel dulcis. Tertium est auaritia. Isaie. xl. Deficient pueri et laborabunt id est auari qui ad modum puerorum plene diligunt bonum temporalium. Regnum celorum. Die defectus significatur in luna que eclipsatur et umbra terre. i. anima vel ecclesia et auaritia terrenorum. Mat. xliij. Luna non dabit splendorem suum sed hunc defectum beata virgo supeditauit per paupertatem et contemptum terrenorum. Cant. iij. Tota pulchra es amica mea et macula terrene auaritie non est in te. Quartus est vanitas glorie. ps. Defecerunt in vanitate dies cotum. Die defectus designatur in luna mutabilitate: que temporalis gloria instabilis est. Eccl. xvij. Stultus sicut luna mu-

tatur. Hanc supeditauit beata virgo: que mundi gloriam desperit. Desperit enim omnem gloriam exteriorum querens solum interiore scilicet conscientie. ps. Omnis gloria eius sicut regis ab intus etc. Nota etiam que quatuor sunt que impediunt defectum. Primum est patientia. Isa. i. Patientia opus perfectum habet: ut sitis pleri et integri in nullo deficientes. Secundum est spei constantia. Isa. xl. Qui sperant in domino mirabuntur sortitu dicitur assumet pennas sicut aquile current et non laborabunt ambulabunt et non deficient. Tertium est memoria dominice passionis. Heb. xij. Recordare eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes. Quartus est desiderium inquirendi deum. ps. Inquirentes autem dominum non deficient: omni bono. fm aliam litteram. Sal. iij. Bonum autem facientes non deficient: uere enim suo metemus non deficientes. Et hec omnia fuerunt in beata virgine. Tertio describitur ornamentum capitis que in capite eius corona stellarum. In quo notatur plena anime beatitudo que consistit in duodecim gaudijs paradisi. que intelliguntur per duodecim stellas. et Apoc. ultimo signantur per duodecim fructus ligni vite: ergo corona duodecim stellarum est perennitas duodecim gaudiorum quorum duo oriuntur a deo: scilicet gaudium de visione deitatis et gaudium de visione humanitatis. Alia duo a loco scilicet celo empyreo quod est deorum locus: unum de spaciositate: aliud de spaciositate. Duo a sortio: unum de sortio angelorum aliud de sortio hominum. Alia duo a modo: unum de creaturaz pulchritudine aliud de stabilitate. Item alia duo ab inferno unum ab euasione: aliud de clausione. Item alia duo a seipso: unum de sola anime aliud de sola carnis. Vel per has duodecim stellas corone intellige. xij. prerogatiuas gratie quas habuit

tortore significat vita solitaria . qz turtur solitaria in solitudine gemit sic solitarius debet gemere lucra penitentie . **Psalm.** .rv. **No** sed in consilio iustitiae . et gloriatus su a facie man' tue sedebat solus: qm cominatione replicasti me. hinc enim precioso balsami liquor in vase fragili no dz se ponere in pressura hominu. **Sen.** vbi plus est potuli ibi plus est periculi cu inter homines sui minor ho redij. **Sec.** ij. **Duca** ea in solitudine et loquar ad cor ei. **Moysi** locutus est de no in palatio sed in deserto. **Cecus** a dno extra turba illuminat. **Puella** mortua in thalamo eiccta turba refucatur. **No** cni in comotione dom'. **Clau** se erat oues in arca: qz opera spualia debent claudi in scietia. **In coluba** ho que gregarium volat significat religio in cogitatione viuentiū q debet ad modū columbe carere selle iudic. **Et** no rostro de tractionis peccare nec venenū infamatio nis siue litis in ore: s; ramū oliuē. i. verbū pacto portare ad chorū rectorū et alia conuicia gregarij simul incedere: iura ri uos aqua. i. scripturarū refidere: et ibi vmbra accipitris. i. temptationē diaboli pueniēdo declinare. **Hec** colūbina simplicitas intantū deo placet vt spūsanctus in specie alteri' aialis noluerit apparere. **In** hac aut duplici aue. i. vita consistit ois perfecta religio. **Qñ** cuida querēti quā religionē deberet intrare. **Respōdit** quidam nescio an eē velle turtur an colūba. **S; in** vtraq; vita cauendū est ne diuidat et dispergatur p vanā gloriā. i. ne op' volet ad deū et intēno ad mūdū. **Qñ** in **Leuitico** precipit. si offerat turtur vel colūba qz confringat a stella ne possit euolare qz si qua sūt in religiosis opa virtutū occultanda sunt: nō ad fauorē domini propalanda. **Unde** si ex operib' bonis supercrescit manis gloria opa illa quasi alas sumunt ad euolandū et fugiunt vt nobis nō proficiāt sed eas confringere debemus dicētes nobis. **Quid** habes qd nō accepisti. **Super** hoc aut sacrificiū dicit qz ascenderunt vo-

lucresced abigebat eos abraā. **Sic** tu ad auferendū impedimēta spūs sacrificij scz orationis deuote abige aues. i. importunas cogitādoēs. **Unde** **Sicgo.** **Sepe** in ipso noctre orationis sacrificio importune cogitationes se ingerunt que hoc qd deo placētes offerimus maculare contendūt. **Unde** abraam dum sacrificiū obtulit in sidiantes aues pertulit quas studiose abegit cuius nos exemplo dū vota cordis hō locauituz deo offerimus ab immūdis cogitationibus hoc sequebamur. **Sed** atē dendum est quod sequit quia dum occubuit sol. **super** abraaz. et hoz. mag. et tre. inua. e. **Sepe** eniz post sacrificiū boni operis vel deuote et feruentis orationis ne per elationem mens eleuetur occidit sol. **extinguitur** seruo: deuotionis et irruit in animā sopor torporis. ita vt anima quasi seipsam magno stupore horreat et quasi quedaz tenebra tanoris et dubitationis eam inuadat. **Et** hoc facit deus vt ipsam in humilitate conseruet ne fructum sacrificij. i. boni operis meritum per elationem perdat.

Capitulum viij.

Contemplatiua vita qualis esse debeat ostendit per exemplū in somnio iacob qd describit **Sen.** .xxvij. **Vbi** dicit qz vidit in somnis scalā stātem super terrā et cacumen eius tangens celum et angelos quozq; dei ascendentes et descendentes per eam: et dominū innixam scale dicentē sibi. **Terrā** in qua dormis tibi dabo et semini tuo. **Eritq;** semētum quasi puluis terre et dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. **In** quo quidem somnio primo tangitur contemplatiuorum virtus que est charitas. **Hec** enim scala est per quam ad celos ascenditur: **hec** ex vna parte stat super terram scz quantū ad amorem proximi. **Alia** autē scz summimas attingit celū scilicet amor dei. **vtraq;** enim pars pertinet ad vitam contemplatiuam

Unde **Beda** dicit qz cōtemplatiua vita est amorē dei et primi tota mēte retinere. **Hec** cōtemplatiua scala est scriptura diuina que quidē stat super terrā in quantum est practica instruens de humanis: s; summimas attingit celū in quantum ē speculatiua instruens de diuinis. **Hec** tangit terram quantū ad testamētū vetus in quo p mitterant tēporalia. **Celum** ho attingit quantū ad nouū in quo pmittunt celestia. **Huius** scale duo latera sūt sensus lralis et spūalis. **Sūt** et huius scale. xij. intercalaria que opz pdicatores siue cōtemplatores accedere scz confessio oratio gra; actio intellectus pscrutatio dubioz inquisitio littere expositio p̄dicatio p̄dicandi discretio scz p̄dicta alta: rudib' infima: eterne pene conuincio: glorie p̄missio p̄dicatiois obseruatio cōstātic fortitudo in p̄speris et aduersis. **Huius** scale innixus est dñs sicut suo spiraculo. qz scz ab eo inspirata. **Apo.** .ij. **Tumo.** .iij. **Dis** scriptura diuinitus inspirata etc. **Hec** sicut suo speculo in quo a cōtemplatib' aspiciat et cognoscit. **L. corinth.** .xij. **videm' nūc** p speculū etc. **Quidā** autē dicit qz scala p quā maxime ascēdūt viri contemplatiui et deuoti boies est crux xpi hinc fuerit sup terrā māliter erecta virtualiter tñ sūt vsq; ad celū porrecta qz p ipsam nobis est celi ianua aperta. **Duo** aut latera scale hui' fuerūt duo pncipalia ligna ei' vnu p altū: aliū p trāuersū. **Latera** hui' scale sūt pene quas xps sustinuit scz in capite spinarū coronationē in facie spūtoz sedationē in manib' clauoz cōfessionē in dorso et corpe flagelloz verberationē. **In** latere lācce ap̄tionē: in pedibus clauoz p̄orationē: in qb' oib' aia deuota et pudēs mirāda cōtemplatur. **Huius** scale innixus est dñs in passione: sicut hō nitit suo cubiculo qz ea dormiuit p mortē **Hec** scala b vt gēdā exponūt est claustralū p̄nā: cuius duo latera sūt vitatus et aspitas p vilitatē nec gloriā affectat: nec ignominiam et formidat p asp̄tatē **Ho** mollia trēnūt et molestias p̄cipiēdūt. **Hec** scala stat super

terrā hitatōe: et attingūt celū ouersatione gradus ei' aut sūt septē vtutes q enumerātur. **Psalm.** .ij. **Dos** inq; curā oēm sub inferētes ministrare in fide vestra vtutes. **In** vtute aut sciam: in scia aut abstinentiā in abstinentia paciētia: in paciētia aut pietate: in pietate aut fraternitatis amore: in amore aut fraternitatis charitatē. **Huius** scale innitit dñs: sicut exēplar suo exēplato qz ipse dedit exēplū viuēdi in paup̄tate obediētia et castitate. **Alij** aut exponūt qz b scala est beata **vgō** q sup terrā fuit p **trē** ptū mūdanoz celū attingēs scz p̄cipiēdo deum. **Tūc** eni inclināuit celos et descendit: huius scale latera sūt hūilitas et obediētia grad' fuerūt in ea donoz et vtutū. **Huius** innixus est dñs sicut suo thalamo in icarnitate. **pa.** **Ipse** tanq; spūs p̄cedēs de thalamo suo. **Secō** tāgūt i b somno **Jacob** cōtemplatiuoz mot'. **Adot.** .n. **cōtemplationis** triplex est sūm **Dionisiū** scz rect' et obliqu' et circularis. **Rect'** qz mot' tangit p angeloz. i. cōtemplatiuoz ascensū. **obliqu'** tangit p descensū: qz ille q ascendit sursum euz descendit motū suū reflectit et obliquat a sursum in deorsū. **Adot.** at circularis tangit cū subdit. **Dilataberis** ad orientē et occidētē septentrionalē et meridionalē. **Hec** has quoz pres celi circulari sol motet. **Igitur** isti angeli sūt cōtemplatiui et spūales: q sūt qsi boies celestes et angeli terrestres. **bi** ascendūt cōtemplādo et descendūt le hūilian do et sicut dicit **Ambrosius.** **Qui** vult per scalā ascendere: opz qz manib' et pedib' se tenear. **manus** opa p̄cedēs cogitādoēs et affectōēs. **Hec** vt alij exponunt. **Isti** angeli sūt prelati q ascendūt p cōtemplationem. et descendūt p actionē. **Hec** angeli sūt p̄dicatores qui qñq; debēt ascendere predicādo sublimitia: qñq; descendere p̄dicādo humilia. **Secūit** mot' tert' qz dilataberis ad orientē scz p originē vtutū et occidentem occasum vitioz ad meridiē per seruorem affectionū ad septentrionē siue aequalitatem p expugnationē diaboli: capz suggestionum. **Tertio** tāgūt cōtemplatiue vite

fructus cui dicit dominus. Terrā in qua dormis tibi dabo. Terra enī hec celestis patria est in qua erit pfecta quies sicut in illud. ps. In pace in idipm dormiā & rege scam. Unde in hac terrā debet caput no strum. mens tanq̄ in paluinarī se pone re vt quiescat a temporalī cura. Hāc dabit nobis deus si in ea per cōtēplationez & desiderū peregrinamur & cōuersamur. **Sen. xviij.** Dabo tibi terrā peregrinationis tue. Quia hō in p̄dicto somnio dicit q̄ iacob vidit inritum scale dicentem sibi et. Notandū ē quod sicut dicit somnīoz interpretes apparitio domini in somniis p̄t hīc variā expōnē v̄ significatōez. Nā dñs per somniū aliq̄n apparet vt tacens aliq̄n hō vt loquens: aliquādo hō vt patēs. Quādo igitur alicui per somniū dō minus apparet vt tacens & nihil loquēs. si ille qui hoc vidit peccator ē significat q̄ cō uertet ad deū & finiet in penitētia dies suos. Si hō sit iust⁹ & sanct⁹ significat q̄ glorie ei⁹ augmento apud deum p̄ficiet gaudium habiturus. Si hō talis qui hoc videt sit homo i potestate ostiū⁹ puta rex vel p̄ncip̄s. significat q̄ iuuet gaudiū & victoriā de inimicis. Quāq̄ hō dominus per somniū apparet vt alicui loquēs & tūc sine loquatur aliquid pertinens ad futurorum p̄missionem sicut locutus est hoc iacob sine aliq̄n p̄ncip̄s ad uersionem sicut aliquādo loquit peccatorib⁹. siue ad cōfortationē sicut aliquādo loquitur iustis tribulatis & i afflictionibus positis vel alio quocumq̄ modo loquatur quicquid dicit tenendū est. Quādoq̄ hō dominus in somniis apparet vt crucifixus vel imago ipsa crucifixi. & tūc vt dicunt signat patientiam & victoriam in tribulationib⁹. Vñ si quis videt in somnio se adorare imaginem domini nostri iesu christi aut osculetur aut deprecetur. si quidē rex est & ipse inueniet victoriā de inimicis. & gaudiū in gloria sua. Nam crux post crucifixionem christi marinas victorias designat. & omnis calamitatis amissionem. Quod si aliquis

de populo videat. hic cōsequitur gaudium & pro quo interpellauerit obtinebit. Sed si solū videatur imago christi absq̄ cruce minus erit gaudium vel victoria. Et nota etiam hic de imaginibus quod ille que in somnio apparent sine auro significant eū tam rerum potiozem. Nam ille que apparent cum auro quādoq̄ tribulationem portendunt. Hec dicunt somnīoz inter pretes que ego referendo tantum non asserendo hic pono. an vera vel falsa sint fatendo me nescire. Dicit Ari. de somniis quod neque est eis totaliter credendum neque totaliter discredendum. Et ideo cū uenientia somnia vt ipse dicit. neque identem est cō temnere. neque oportet ab eis facile persuaderi: p̄tione quia spiritus mendat p̄ rursus in visione vel somnio vt possit decipere hominem in forma christi legitur apparere. Sic enim beato martino per exteriorē visionem sensibilem in forma christi apparuit purpuratus quem tamen ille per spiritum cognouit atq̄ cōfudit. In vitis q̄z patrū refert q̄ monach⁹ qdā audis facta magna moysi cordis spū cepit eū p̄ ferre xpo. q̄ sequēte nocte p̄ somniū vidit moysē cū choro āgeloz stāte i vestib⁹ albis xpi hō nigris indutū vidit i choro hoim p̄pi q̄ ipsiē monach⁹ a fide xpi desipuit & factus est iudens.

Capitulum. iij.

Corpus christi sub sacramento assimilatur illi libro quem vidit Iohannes Apoca. v. Vidi inquit librū q̄ erat script⁹ it⁹ & for⁹ signatum sigill⁹ vii. Dicitur corpus christi liber intrus scriptus quia videlicet in se continet consolationes et suauitates notabiles & mirabiles. Et iterum scriptus foris. quia sacramentis visibilibus tegitur signatum aut sigillis septē ponit. p̄t septem mirabilia que sunt ibi. Et p̄mū ē q̄ fit de pane nō mutatū sed manens idem & ponitur a quibusdam exemplum: sicut cognitio mea in edicte voce fit tūc manēs mea.

CSecūdu est q̄ tanta magnitudo sub tā parua spē tota latet. Et ponit quidā exemplum sicut in pupilla oculi totus mōs magnus recipit vel videt. Tertiu est q̄ totū corpus p̄ os hominis intrat nō diminutū cadē potētia vt quidā dicit quā clauso vtero de virgine exiit & etiā de sepulchro. Quarto est q̄ comedit non cōsumptū & nō diuisum. Et ponit aliqui exemplā in sensu visus sicut viroz herbe ab oculo videntis quasi quidā et cib⁹ suscipit: nec tamē ipsa herba minuit vel videtur. Quintū est q̄ ab inimicis tāgitur sine p̄tione sui sicut lumē solis recipitur in re sedā nec tū sedat. Sextum est q̄ a pluribus sumit & in plurib⁹ locis cōficiat: nec tamen auget vel minuit: sicut si multe cādele ab vna accendant illa vna p̄pter hoc nec minuitur nec auget. Septimū est q̄ est ibi quātus sine quātō: cuius exemplū p̄t nō est in natura dare vel alicubi reperire.

Capitulum. iij.

Demones assulant illi locustis de q̄ agit i visione sc̄i Iohannis Apoc. iij. Vbi d̄r vidisse q̄ exierūt locuste i irā & data ē ill p̄tās sic hnt p̄tās sc̄pides terre & p̄ceptū ē ill ne lederēt se nū terre nec oē viride neq̄ oēs arborē nisi nū boies q̄ nō hnt signū dei i frōtib⁹ suis. Vbi p̄mo nota demōnū elationē p̄ multitudinē locustarū: assitant. n. demōes locustis & p̄ ascēsu sup̄bie. q̄ locuste i altis salūt: sic d̄mon p̄ sup̄bia Ysa. xliij. In celo p̄cedā etc. Et p̄ casu ruine: q̄ locusta post saltū nimis cadit. Ysa. xliij. Quō cecidisti d̄ celo lucifer etc. Et p̄ p̄nua tionē malicie q̄ notat i lōgitudine crurū p̄sterioz: q̄ sp̄ i malicia p̄uerat. Et Sc̄do ante de demōnū tēratōez. q̄ exierūt i terrā ad tēradū boies: & d̄r exte. s. a dei ordinatione. De. n. tērationes n̄as ordinat in bonū nostrū & p̄fectū s̄ ab hac itēde diaboliis erit q̄ in suis tērationib⁹ non n̄m p̄fectū sed casum & detruētum intendit.

Exierūt etiā de celo vbi creati fuerūt. s. de emproco: q̄ fuerūt ciccū p̄ sup̄bia in terram. ad tēradū boies q̄ habitāt in terra: eos enī q̄ sunt in celo tētare vel molestare nō p̄t. Vñ pars eoz relicta est in h̄ aere caliginoso ad tēradū nos q̄ sum⁹ in terra. Tertio cōsidera diuinā p̄missionē quia data est illis p̄tās sc̄z tērandi p̄missionē. Hec. Licet diabolus afflictionē iustoz sp̄ appetat. tamē si ab auctore nostro potestatem nō accipit ad tērationis articulū: nullatenus cōualescit. Sequit sicut hnt potestātē sc̄piones terre. Sc̄piones sicut glōsa dicit facie blandiunt: sed cauda pungunt occulte. Et ira faciūt demones tērates: q̄ a principio porrigūt delectationē. & in fine inducūt cruciatū & afflictionē & sic nō senuit p̄ctio acus. sic nec p̄ctio sc̄pionū: sed postea paulatim diffundit per totū corp⁹ mox p̄ctus. & s̄r decepti a demōnib⁹ quādo peccāt nō sentunt deceptionē: sed tandē miserabiliter puniuntur. Prover. v. Fauus distillās labia metreticis & n̄ridius oleo guttur eius: nonū sima aut illius amara quasi absintibus. Quarto nota diabolice malicie refrenationem: q̄ p̄ceptum est illis ne lederent etc. Et hoc p̄ceptū est demōnū refrenatio ne n̄r nocēat quātum vellent vel quārū possent si p̄mitterent. q̄ nullus eis possit resistere. Restrīgit aut eoz potestas n̄ra electos & saluādos: quoz quidā sunt incipientes & isti intelligunt per fenū: quidā hō p̄ficiēs & isti p̄ viride. Quidā hō perfecti & isti per arborē designantur. Et nota q̄ nō dicit ne eos p̄citerēt siue tangerent: sed ne eos lederent q̄ sancti & percutiuntur iterdū exteri & tāgunt interi. S. dū tētant s̄ nō ledunt i mētib⁹. s. vt peccatis ostantiāt: vel vt finali peccāt Job. ij. Dixit dñs ad sathā. Ecce i manu tua ē: veritū aiaz illi? serna. Et p̄ ista tria designāt tres ordines saluāndozum. s. Moē Daniel. & Job. i. coniugati qui terre adherent & designantur per fenū. Et continentēs qui virozem corporis seruant.

generaliter leticia q̄ per dexterā intelligit. sed vitalis dicitur esse a sinistris quia maior christi apollis tristitia fuit q̄ tristitia p̄ncipis ad sinistrā. q̄ sinistrā dicitur q̄ aduersū sū depu- tam. vt dicit glosa Aquila at̄ dicit esse deus per quia ascensionem christi figurat in altum s̄m illud ps. Ascendisti in altum Job. xxxiii. Nunquid ad preceptum tuum leuabitur aquila. Moraliter autem doctor ecclesiasticus debet esse vt homo secundū rationem viuendo. Secundum rationem dico a deo per fidem illuminatā. et s̄cōm diuina precepta regulatā. Intra illud ps. Beatus homo quem tu erudieris domine. et de lege tua docueris eum. Item dicitur esse vt leo temerariis resistendo et aduersa non metueno. Proue. xviii. Iustus q̄ si leo confidēs absq̄ terrore erit. Item vt vitulus sc̄ipm sacrificando de talibus vitulis dicitur in ps. Tunc imponent super altare tuum vitulos. Item debet esse vt aquila sublimia contemplando vel alios ad contemplationem et amorem dei puocando. Deutero. xxxii. Sicut aquila puocans ad volandum pullos suos. Vel dicitur doctor esse vt homo per prudentiā vt leo per fortitudinem. vt vitulus per temperantiā. et vt aquila p̄ iusticiam. Quidam ho vt dicit Hieronymus per quatuor facies intellexerunt quatuor elementa que dicuntur i esse vna. quia in vno corpore hominis vniunt. Vn̄ q̄m̄ i mūdo maiori sunt distincta i mūdo t̄m̄ miori. i. hōine sunt vnita. Alij ho p̄ has quatuor facies quatuor principales accipiunt anie passioēs. s. gaudii. tristitiā. sp̄e et timorem. q̄ quedam sunt de bono vt gaudium de presenti bono et spes de futuro. Alij sunt de malo sc̄z vel presenti vt tristitia vel futuro vt timor. Et ideo quedam dicuntur esse a dextris. quedam vero a sinistris. sed super has debet esse ratio casu modificans et regulans et ideo facies aquile dicitur esse desuper. Et nota q̄ iste facies dicuntur exteie desuper q̄ in omnibus intentio et contemplatio sanctorum super se tendit. sicut dicit Grego. Item

describitur figura eorum quantum ad manus. quia habebant manus ad modum hominis. Unde dicit q̄ manus hominis sub penis eorum. Vbi nota q̄ quilibet doctor debet habere manus hominis id est opera bona sc̄licet vt non solum bona dicat sed etiam faciat s̄m illud Lepit iesus facere et postea docere. Acti. i. Et c. Postea dicitur quod quilibet doctor debet esse vt homo secundū rationem viuendo vestigia sequacibus imprimat q̄ loquendo q̄ gradiantur. sed dicit esse manus hominis. i. opera s̄cōm rationē facta. Apostolus. Ro. xii. Rationabile obsequium vestrum. sed dicuntur manus esse sub penis q̄ debet esse virtus opis sub volatu contemplationis. sc̄z vt sub contentu plantis sit etiā actiua. et dicit esse manus in quatuor partibus. q̄ sc̄z quatuor modis p̄ opera vite actiue proximis seruitur. sc̄z vel quantum ad animam vt docendo consulendo. et alias sp̄iales elemosinas impendendo vel quantum ad corpus viuū sc̄z refectendo vestiendo et alia necessaria ministrando. vt quantum ad corpus defunctus sc̄z componendo et sepeliendo et hōi vel quantum ad res sp̄iales exteriores sicut defendendo temporalia iura ecclesie vel aliarum personarum et hōi. Vel s̄m dicitur esse in quatuor partibus quia sancti euangeliste qui fuerunt primi doctores noui testamenti opus exterioris doctrine per quatuor partes mundi distuderūt. i. per orientem occidentem meridiem et septentrionem. Item describitur earum figura quo ad pedes. quia pedes eorum pedes recti. et planta pedis eorum quasi planta pedis viti. In pedibus sicut dicit glosa. intelliguntur gressus optimi vt sicut per manus intelliguntur opa que ordinantur ad primum. ita per pedes intelliguntur opa bonis quantum ad se ipm. Sicut enim animal gressibile pedibus pergit ad locū. ita etiā hō ip̄ialis opibus tendit in deū. Vn̄ Augus. dicit q̄ deo qui vbiq̄ est nō locis appropinquat. sed deus studio bonis q̄ actionibus. Et ideo sicut sine pedibus corpus hominis non pergit.

Sic etiam fides hominis sine operibus non proficit. Ia. sc̄do Fides sine operibus mortua est. Sed in istis pedibus. i. operibus. dicitur esse rectitudo intentionis sc̄z vt recta intentione fiant. Vn̄ dicit. Pedes eorum pedes recti sc̄z per rectam intentionem. q̄ illis est intentio tale est opus. Eccli. li. Ambulauit pes meus nec rectum. Item dicitur esse in eis maturitas moderationis q̄ cum quadam maturitate. i. gravitate et modestia debent exequi et p̄ficere opus intenti. Vn̄ dicit q̄ planta pedis eorum quasi planta pedis vituli. Vituli enim sicut boues vt dicit Gregorius. et quadam maturitate sine gravitate incidunt. Vel etiā in planta pedis vituli signatur fortitudo laboris q̄ vituli sicut boues fortes habent pedes vt ip̄i. Gregorius dicit. Item in hoc signatur discretio. dicitur spectans. et eo q̄ in pedibus vituli est vnguium discretio. Et quibus patet q̄ opera docentium debent esse recta. grauis. fortia. et discreta. Tertio hec animalia describuntur etiā esse pennata. Unde dicit quatuor penne vni etc. Vbi circa eorum pennas nota quatuor. primo distinctionem quia quatuor penne vni sc̄licet ad modum alarum. Item quatuor penne sunt quatuor conditiones que necessarie sunt cuilibet contemplanti. vt per volatum contemplationis possit ad diuina leuari. Prima penna est mentis virtus per quam sc̄licet anima ad volatum contemplationis disponitur. Est enim anime contemplanti necessaria virtus moralis. et eo q̄ virtutes morales vehementer passionum reprimunt et sedant exteriorum occupationum tumultus. quibus abstraheretur intentio eius ab intelligibilibus ad sensibiles. Eccli. xliij. Homines diuites in virtute pulcritudinis studium habentes. Studium enim pulcritudinis est studium contemplationis quod competit hominibus virtutibus abundantibus. Secunda penna est mentis actus. quo sc̄licet contemplatio incipitur. Et actus est lectio. oratio. et meditatio et hōi. Nam in lectione mens informatur in con-

templatione elevatur in meditatione autem in se trahitur. P̄m̄ illud ps. In meditatione mens exardet et ignis. Tercia penna est gradus considerationis quo sc̄licet ordinata anima contemplando progreditur. Et nota q̄ habet contemplatio diuersos gradus quibus sc̄licet anima in dei cognitionem ascendit. secundum illud ps. Ascensionem in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Unde Richardus de sancto victore sc̄z gradus contemplationis distinguit quibus mens per transgessas mundi in dei contemplationem ascendit. Primum gradus est secundum solam imaginationem dum attendimur solas res corporales. Unde in hoc gradu ponitur solum perceptio sensibilibus. Secundus gradus est in imaginatione secundum rationem prout sc̄licet sensibilem ordinem et dispositionem consideramus. Unde in hoc gradu fit progressus a sensibus ad intelligibilia. Tertius est in ratione secundum imaginationem quando sc̄licet per inspectionem rerum visibilibus ad inuisibilia subleuamur. Unde in hoc gradu ponitur diiudicatio sensibilibus secundum intelligibilia. Quartus gradus est in ratione secundum rationem. quando sc̄licet animus intendit inuisibilibus que etiam imaginatio non nouit. Unde in hoc gradu ponitur absoluta consideratio intelligibilibus. in que per sensibilia deuenitur. Quintus est supra rationem quando diuina reuelatione cognoscimus que humana ratione comprehendendi non possunt. Unde in hoc gradu ponitur contemplatio intelligibilium que per sensibilia inueniri non possunt. sed tantum per rationem capi possunt. Sextus est supra rationem. quando sc̄z et diuina reuelatione cognoscimus ea que humane rationi repugnare videntur. sicut ea que dicuntur de mysterio trinitatis. Unde in hoc gradu ponitur consideratio intelligibilium. q̄ ratio nec inuenire nec est capere potest. Quarta penna est dei intuitus. i. ipsa contemplatio diuine veritatis. et in hoc contemplantis vola-

tas finitur. Quia huius contemplatio finis est totius humane vite. Unde Augustinus dicit in primo de trinitate qd contemplatio dei promittitur nobis vt actionis omnium finis atqz eterna perfectio gaudiorum dicuntur competere nobis imperfecte, videlicet p speculum in enigmate. Et ideo e quedam inchoatio illius beatitudinis. Sed nota qd dicit qd istarum quatuor pennarum due tegunt corpora animalium qd qd sanctorum doctorum anime. corporibus sequuntur. Quid sunt in hac vita indignas contemplantiam vitam duobus pdicantur. scilicet. Vnde moralis. Nam a corpore extra. aia nec sensibilibus passionibus nec rerum corporum tumultibus inquietabitur vel impedietur. Et ideo non indiget virtutibus moralibus. que habent huiusmodi impedientia reprimere vel sedare. Item indiget gradu considerationis. qd scilicet in hac vita non potest aia immediate leuari in contemplatione diuine veritatis. sed potest per quosdam gradus in ipsa contemplatione con surgit. Dicit autem alie penne inuicem iunguntur: qd scilicet in alia vita videbitur deificati est. et erit actus et contemplatio mentis cum vno intuitu diuine veritatis. Unde Augustinus dicit qd non erunt in patria cogitationes nostre volubiles ab alijs in alia cunctes atqz redeuntis sed totam scientiam nostram vno simul conspectu videbimus. Quibus ergo pennis corpora reguntur qd scilicet virtus et gradus contemplationibus necessaria sunt qd anima mortali hoc corpore tegitur. Dicit vero penne iungunt. qd scilicet in visione beata mentis actus et contemplatio vnicuique et simplici intuitu diuine veritatis pficitur. Vel ille quatuor penne quibus aia in contemplatione lenatur. sunt ille quatuor contemplationes quas beatus Bernardus in libro de consideratione pdicit. quarum prima e admiratio maiestatis. Secunda est consideratio iudiciorum dei Tertia est cognitio beneficiorum Quarta est consideratio promissionum. Quarta due decum corpora tegere qd operata et repta sunt anime qd

manet in corpore. Inmensitas diuine maiestatis et abyssus iudiciorum dei. due vero inuicem iunguntur scilicet. pmilla et beneficia. Nam pmilla beneficiorum sit et beneficia. pmilla conferunt. sed pmilla pmittit ad consolationem. beneficium vero subsequitur ad satisfactionem. Sed scdm beatum Gregorium Quatuor iste penne sanctorum animalium sunt amor et spes et iste due inuicem coniunguntur. qd scilicet sancti viri et amant qd sperant. et sperant que amant. Alie vero due sunt timor et penitentia et iste due regunt qd timor et penitentia ab omnipotentis dei oculis mala preterita abscondunt. Et secundo nota pennarum situationem. qd habebant pennas in quatuor gradibus. Nam penna amoris est in acta penna spei est in deo penna penitentia est in loco in mundo. penna timoris est de inferno. Sed attende qd manentur esse sub pennis in quatuor partibus qd nec amor. nec spes. nec timor. nec penitentia est sine opere efficax. Nam amor ex voto ostenditur. spes ex merito concipitur penitentia ex debito satisficit. timor a malo retrahit et insuper ad bonum copellit fm illud. Qui timet deum faciet bona. Vel si per pennas intelligantur considerationes mentis tunc sunt in quatuor partibus. qd aliquando sancti considerant vbi fuerunt scilicet in peccato et sic replentur merore. aliquid vbi sunt scilicet in mundo. et sic affligunt dolore. quando vbi considerant vbi erunt scilicet in iudicio et tunc sollicitantur timore. Quandoqz autem vbi non sunt scilicet in celo. et ex hoc inflammantur amore. Et ista secundum Gregorium in mora. sunt quatuor genera compunctionum quibus mentes sanctorum hominum vehementer afficiuntur. Tertio nota pennarum connectionem quia iuncte erant penne eorum alterius ad alterum. scilicet secundum Bernardum. quia predicatorum virtus et sapientia charitatis et concordie pace sociantur. Quamuis enim sancti viri diuersitatem habeant sibi etiam distinctionem pennarum id est diuersa virtutum munera vel dona gra-

tas. tamen dum vnuquisqz alteri de virtutis dono quod habet obsequit et e conuerso. pena alteri ad aliquid minus utilitate necesse. Nam contemplationis pro actu orat actus? Vnde contemplatio necessaria corporis administrat et sic de alijs. Unde ad hanc connectionem penarum horum beatus petrus dicens. Vnuquisqz gratiam qua accepit in actu illum administrantes. Quarto considera pennarum extensionem. qd facies eorum et pene eorum exte desuper. In facie intelligitur sanctorum intentionem qua semper ad deum vertunt. sicut quod de peccatoribus dicitur. Mat. xxiii. Vertetur ad me terga et non facies facies enim e pars anterior. et ideo significat intentionem finis qd opus precedit. Tergum vero sicut dorsum e pars posterior. et ideo significat opus quod ipsam intentionem subsequitur. Tergum ergo e non facie ad deum vertitur. qui opus quidem de genere bonorum facit sed ad deum intentione non dirigit. Sed in penis qd volat in altum intelligitur sanctorum contemplatione: quare penna volatu ps. dicit. Quis dabit mihi penas. sicut. cor. et regem facies ergo et penas animalium exteras desuper propheta vidit. qd in actio et contemplatio sanctorum semper super se tendit vt celeste bonum assequi et obtinere possint sicut interueniens glosa dicit. Quarto h animalia erant mota et impulsu a spiritu. Unde dicit qd vbi erat impetus spiritus illuc gradiebant. Vbi aduerte qd sancti doctores a spiritu sancto mouentur. impetose. continue et caute. Et propter primum dicit vbi erat impetus spiritus etc. Vbi dicit glosa qd sicut in malis est impetus carnis. ita in bonis est impetus spiritus. et hunc impetum fm Beatus. charitas facit que post spiritus ire compellit ps. fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Aqua fluminis est gratia spiritus sancti qd mediante charitate animam impellit ad bonum. et perducit ad ineffabile gaudium. Item continet quod notatur cum subditur. qd non reuertebantur cum ambularent. Nam sicut glosa dicit cum ambularent ad bonum non reuertebantur ad mala.

et id in bono perseverando et continuando mouebantur. Mat. x. Qui perseverauerit vsqz in finem bis saluus erit. Sed quia illud verbum bis ponitur. Alia glosa quedam exponit de motu recto. Cum ambularent ante scilicet ad spiritualia non reuertebantur retro scilicet ad temporalia. Unde non erat in eis motus relictus sed rectus. Apostolus. Iudic. iij. Que retro sunt obliuiscens. ad ea que sunt priora extendens me. Hieronymus. Qui stium aratri tenet non respiciat retro non imitetur uxorem Loti ne percat. sicut belli qui aliorum vitio deus offendit. Sed videtur esse contra quod alibi dicitur qd animalia ibant et reuertebantur in similitudinem fulguris corruscantis. Et dicendum qd ibi loquitur de motu contemplationis sed h de imitatione vite sicut de motu amoris. Unde illud exponit qd ibat scilicet per mentis contemplationem. sed non diu in ea esse valentes. reuertebantur ad actionem sed quia ex contemplatione ipsa anima inflamabatur et illuminabatur. De circo subditur qd reuertebantur in similitudinem fulguris corruscantis id est inflamantis et illuminantis. Nam per eos a contemplationis arce descendentes celeste lumen nobis spargitur vt glosa dicit. Item mouentur caute quod notatur cum dicit qd vnumquodqz eorum coram facie sua ambulabat scilicet semper sibi presens. semper diiudicans quid bonum vel quid malum in quo crescat in quo decrescat. Apostolus. Iudic. v. Videte quomodo caute ambuletis. Quinto quoqz bec animalia describuntur vt inflammata et ostenduntur sancti doctores inflammati quatuor modis scilicet ad modum scintillarum ad modum carborum et ad modum lampadarum. et fulgurum. De primo enim dicit. scintille qd si aspectus eris cadentis. quod fm glosa refertur ad sanctorum predicatorum doctrinam. quorum verba sunt subtilia. et ideo sunt vt scintille. Item sonantia eris. Item feruentia et ideo cadentis. Vel potest exponi qd ex sanctis doctoribus

emicant, scintille exemplorum, auditus verborum, et est in eis candor affectionum, vel scintillae orationibus sonant in predicationibus exardescunt in affectionibus. **Mo**sa quasi, cris candentis, quia plus ardent desideria proferat verbo. **Secundo** sancti doctores inflammantur ad modum carbonum. **Vnde** dicitur quod similitudo aialium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium. Carbonibus enim ardentibus assimilantur sancti doctores quod ipsi et in se ardent desideria, et alios sibi adhaerentes accendunt etiam ad diligendum deum. **Vnde** gloria dicitur. Si carbonem de solatoribus accederis et cum sancto sanctus eris. **Vnde** isti sunt carbones qui vastant incinerando id est ad penitentiam humiliando per se. Sagitte potentis acutae cum carbonibus de solatoribus vel vastantur sicut aliam litteram. **Item** qui sanctificant purificando sicut illud Sanctificabit eos in igne. **Ps.** Cadent super eos carbones in ignem dei eties eos in miseris non subsistent. **Item** quod adiuvant inflammantur sicut illud habes carbonem ignis sedebis super eos et erunt tibi adiutoria. **Tertio** inflammantur ad modum lampadarum. **Vnde** dicitur quasi aspectus lampadarum. **In** lampadis enim requirit mundicia, vasis et ideo fit de vitro, copiam liquoris non implet oleo, euidetia fulgoris et ideo suspendit in alto, quod tria signant in sanctis viris, puritatem carnis, deuotionem mentis, et claritatem sine fulgorem sancte opinionis. **Vnde** gloria dicitur quod sanctorum aspectus est quasi lampadarum, quod opinio bona a lumine aliorum longe lateque diffundunt. **Lanti.** viii. Lampades eius lampades ignis atque flammaram. **Quarto** sunt inflammati ad modum fulgurum, et ideo subditur. **Et** erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgur egrediens. **Sic** in medio animalium id est in cordibus sanctorum quia medius locus attribuitur cordi sicut illud per se. **Factus** est locus inueni tanquam et liquefactus in medio. **ven.** et est visio contemplationis dei non per simplicem mentis intuitum, sicut est

in patria ubi deus immediate videtur. **sed** est visio discurrens per rationis discursum, per ut inuisibilia dei a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur. **vide** discurrens ex creaturis quae sunt effectus dei procedendo in contemplationem creatoris, et in tali contemplatione est splendor et ignis et fulgur quod in contemplatione sanctorum fulget splendor diuine cognitionis per se. **Admirabilia** opera tua et gratia mea cognoscat nimis. **Isa.** lxxv. Implebit splendoribus animam tuam. **Item** ardet ignis diuine dilectionis. **Ps.** In meditatione mea exardescet ignis. **Item** fulgurat zelus fraternae saluationis. **Nam** in sancto viro illuminato et inflammato in contemplatione accendit zelus etiam fraternae salutis. **Vnde** egreditur fulgur id est verbum predicationis vel crepla querelationis proximorum corda terrens illuminans, percutiens et accendens sicut fulgur. **De** nona quod in medio animalium id est in sanctorum cordibus est splendor ignis cuius ardent in amore dei, et splendor fulgur, cuius in dilectione feruent, primi. **De** hinc gloria est in sanctis visio discurrens cum meditantur scripturas, quod ubi historias discurrendo percurrunt spiritus sancti sacramenta cernunt, sed est in illis splendor ignis dum contemplatur res diuinas, quod in tali contemplatione mens inflammatur charitate et illustratur veritate sicut splendor fulguris est in eis dum considerant res creatas unde **Brege** dicit. Quaecumque creatura inspicitur dei notitia fulgurat, dum creaturis se creator manifestat. **Item** doctor ecclesiasticus assimilari debet illi angello forti, de quo habet in visio. **Iobis.** Apo. ubi dicitur. **Vidi** alium angelum fortem de sedentem de celo amictum nube et iris in capite eius, et facies eius erat sicut sol et pedes eius quasi columna ignis, et habebat in manu sua libellam apertam et posuit pedem dextrum suum super mare, sinistrum vero super terram. **Vbi** notantur octo quae doctor ecclesiasticus debet habere. **Primum** est obedientia per quam assilatur angelo. **Nam** precipua est in angelis obedientia creatoris. **Psalmi.** Benedictio te domino omnes angeli eius potentes virtute quae

facitis verbum eius ad audiendam vocem sermonis eius. **Vbi** nota quod ex obedientia diuina insumta quidam prouocant ad iram et murmurant et maledicunt, quod dicitur. **Benedicite** domino. **Quidam** vero ad implendum se impotentes et infirmos dicunt et asserunt, contra quod dicitur potentes virtute. **Quidam** vero quod audiunt implere differunt et negligunt, et contra hoc addit qui facis verbum, eius. **Yac.** i. Estote factores verbi et non auditores tantum. **Alii** quibus se excusant quod non intellexerunt siue audierunt, contra quod subinfertur, ad audiendum vocem sermonis eius. **Sunt** ergo veri obediens ad modum angelorum, in cunctis ad audiendum, proprii ad obediendum virtuti si ad crequendum mansueti ad sustinendum. **Et** talis angelus debet esse doctor ecclesiasticus. **Malach.** ij. Regem requirent et ore eius quod angelus domini exercituum est. **Secundum** est patientia. **Vnde** dicitur. **Fortis** est et in tolerando vel forte in operando et expugnando sicut fuit **Judas** machabeus, de quo dicitur. **J.** Machab. ij. **Judas** machabeus fortis viribus a iuuentute sua sit nobis princeps militie, et ipse ager belli populi. **Tertium** est humilitas, que notat cum dicitur, descendentem per humilitatem de celo, id est de altitudine superbie de qua dicitur. **Isa.** xliij. **In** celum ascendam, et super astra celi exaltabo solium meum, vel per descendentem de celo, id est de altitudine contemplationis ad ministerium actionis. **Quartum** est misericordia que notat cum dicitur, amictum nube. **Assimilatur** enim misericordia nubi eo quod refrigerium praestatur sicut illud. **Speciosa** misericordia domini in tempore tribulationis, quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. **Quintum** est iustitia, unde dicitur, iris in capite eius. **Et** sicut in tri de est ceruleus color adiunctus igneo, ita i doctor vel plato debet misericordia iustitiae sociari. **Ps.** Misericordia et veritas obmauerunt sibi. **Hec** ergo iris misericordiae et iustitiae per se in capite, in prelato siue principe. **Sextum** est sapientia, que notatur cum dicitur, et facies eius sicut sol. **Assimilatur** enim sapiens soli non solum ratione

claritatis sed etiam ratione firmitatis sicut illud **Ecclesi.** xvij. **Deus** sanctus in sapientia sua maerit sicut sol. **Attribuit** etiam sapientia facies quia sicut dicitur **Ecclesi.** xliij. **Sapientia** hominis luget in vultu eius. **Septimum** est affectionum rectitudo, que notatur ibi, et pedes eius sicut columna ignis. **Notatur** enim affectiones in pedibus, sed erectio domus et aliorum sustentatio in columna, sicut feruor et incensio in igne sicut amoris, et ideo et bis colligitur quod doctor ecclesie debet esse affectuosus ad celestia videlicet in sacra sustentatio, et ad spiritualia feruidus. **Ecclesi.** xvij. **Surrexit** helyas quasi ignis et cetera. **Quintum** est perfecta doctrina, que requirit tria, scilicet doctus sit eruditus videlicet in sacra scriptura, quod notatur per hoc quod habebat librum apertum. **Item** quod sit oporofus, id est quod de ore predicat opere impleat quod notatur per hoc quod habebat in manu. **Item** quod sit discretus quia aliter debet predicare carnalibus et peccatoribus qui significantur per mare, et aliter iustis firmis et fructuosis qui significantur per terram, vel per mare seculares, per terram vero religiosi significantur, vel per mare eriscentes in aduersitate, per terram eriscentes in prosperitate, quibus omnibus diuersa exhortatio congruit. **Vnde** angelus alium pedem supra mare et alium supra terram dicitur posuisse, vel pes dexter est amor dei quo calcatur mare id est amaritudo et aduersitas seculi pes sinister est amor proximi qui debet calcare terram id est omnia terrena proximorum saluti postponere. **Proverbia.** xij. **Qui** negligit damnum propter amicum iustus est. **Item** doctor ecclesiasticus debet esse similis illi candelabro quod describitur in visione **Zacharie** que habetur **Zacharie** quarto. **Vidi** et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius, et septem lucerne eius super illud, et septem infusoria lucernis que erant super caput eius, et due oliuae super illud una a dextris lampadis, et alia a sinistris. **Sic** quoque ecclesiasticus doctor

dis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro. Et animal primum simile leoni. et secundum animal simile vitulo et tertium animal habens faciem quasi hominis et quartum animal simile aegle volanti. Et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas. Vbi nota congruitatem similitudinum. **P**rimo propter locum quod in medio et in circuitu sedis. **P**er sedem intelligit cetum prelatorum in quibus deus residet. alios pro eos dirigens et iudicans. **P**er Regnabit deus super gentes. deus sedet super sedem sanctam suam. Quattuor igitur animalia id est quattuor euangelice dicuntur esse in medio et in circuitu istius sedis quod scilicet eorum doctrina ipsi prelati fulciantur et protegentur. sed si in medio sedis erant quomodo in circuitu. vel si in circuitu quod in medio. Ad hoc videtur quod sedes planitiam latam et amplam habere videbatur. ut dicit glossa. Et super planities sedis erant animalia que si doctores phidentes. vel subitus quasi columnae sustentantes. in circuitu quasi excubiconcustodientes et protegentes sedem. et hoc tangit glossa. Et quibus colligit quod ipsi euangelice sunt fidelium doctores sustentatores. custodes. et protectores. **S**ecundo nota congruitate metaphore propter numerum quod quattuor animalia erant. et hoc competit euangelice conscriptioni. quod quattuor euangelice conscripserunt. **V**bi ipsi sunt quattuor fabri qui arma ecclesie fabricauerunt quibus se muniant. et hostes et pugnent. de quibus zach. i. **S**tendit mihi dominus quattuor fabros. et dixit. quod isti veniunt agere. qui ait dicens. hec sunt cornua que veniunt et auerunt iudam. **T**ertio competit eorum numerus euangelice diuulgationi. quod scilicet eorum euangelia sunt per quattuor pres mundi diuulgata et portata. **V**bi ipsi sunt quattuor equi varij rufi albi et nigri. quos misit dominus ut per ambularet terram zach. i. **T**ertio competit quattuor quadrage egredientes de medio duorum motuum zach. vi. **T**ertio competit quattuor circuli agrici quibus arca domini portabatur et mensa. **T**ertio competit eorum numerus euangelice instructioni. quod scilicet eorum euangelice instruunt

nos de quattuor scilicet de credendis de facili de fugiendis et de appetendis. **C**redenda enim sunt articuli fidei sacramenta. et testamenta. operanda sunt precepta. consilia et misericordie opera. fugienda sunt peccata infernalis purgatorii. **A**ppetenda sunt virtutes sapientie et vite eterne. **V**bi ipsi quattuor euangelice sunt quattuor columnae que sustentant velant. **E**ccliam. **T**ertio est congrua hec figura propter aspectum quod plena oculis ante et retro id est habetia cognitione de his que deus fecit in principio et de his que facturus est in fine. vel ante et retro. **I**. veteris et noui testamenti. **V**el humanitatis et deitatis christi. vel virtutum et vitiorum. vel bonorum et malorum. vel gaudiorum celi et suppliciorum inferni. **O**mnium enim istorum vniu ante et alterum retro videtur esse. vel quod alterum altero dignius. vel quod alterum fugiendum. et alterum appetendum. **V**bi dicitur. **Q**ue retro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora extendens me ipsum. ad destinatum persequor ad brauium eterne vocationis. **Q**uarto est similitudo congrua propter distinctionis modum. quod animal primum simile leoni scilicet **M**arcus. et tertium animal simile vitulo. scilicet **L**ucas. et tertium animal habens faciem hominis scilicet **M**attheus. quartum animal simile aegle volanti scilicet **J**ohannes. **C**uius expositio mensura dicta est supra capitulum in visione ezechiel. **S**i queris cum ezechiel primo ponit hominem. **S**ecundo leonem. tertio vitulum. quarto aquilam. quare iohannes hunc ordinem non seruauit. **A**d quod dicitur quod ezechiel seruauit ordinem postea terribiliter predicauit ut leo. deinde immolatus est ut vitulus. tandem ascendit in celum ut aegle. hunc ordinem prouidit ezechiel spiritu prophetico illustratus. **E**t ideo sic ordinauit animalia sua **J**ohannes. **N**ota quod hec omnia impletur non iam ordine geste rei narrare. **V**o nit sed magis ad fidei populum inuitare. et non vitulum non hominem non aquilam sed leonem preposuit ut cognita fortitudine christi per fidei resurrectionis ascendat securus ad vitulum. **I**. ad fidem passionis. postmodum ad hominem. **I**. ad fidei naturam. ad vitulum ad aquilam. **I**. ad fidei ascensionis christi

et deitatis ipsi. **N**ota ergo quod videtur vir euangelicus similis esse leoni in liberalitate et magnanimitate. **V**bi vitulo in carnis mortificatione et laborum profectione similis homini in mansuetudine et discretione et similis aegle volanti in celsitudo contemplatione et spiritualium despectione. **Q**uinto est congrua propter volatus instrumentum. **I**nstrumentum enim volatus est ala. que multiplex erat in quolibet. **N**am quattuor animalia singula eorum habebant alas senas. **S**ex ale sunt sex opera misericordie spiritualis que in hoc mundo continentur. **C**onsule castiga remitte solare fer ora. **V**bi dicitur doctor euangelicus habet sex alas. **S**ex opera instructionis. quibus scilicet instructus reddat ad predicationis officium exercendum. **P**rima ala est lex naturalis. **S**ecunda lex moysi. **T**ertia prophetarum. **Q**uarta doctrina euangelica. **Q**uinta doctrina apostolica. **S**exta expositio doctrina. **P**ossunt etiam ille sex ale referri ad vitam actiuam scilicet ad sex opera misericordie corporalis quod norant **M**attheus. **R**ex. **E**urini et de dicitis mihi inducere etc. **I**stis enim alis volat in celum. **V**el per sex alas intellige cognitionem et contemplationem operum sex dierum. quibus aia volat in altum. quod per ipsas creaturas illustrat in cognitione dei et contemplatione scilicet illud. **R**o. **I**nuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur etc.

Capitulum. xiiij.

Ides generat penitentiam et hoc ostenditur ex visione beati **J**ohannis que habetur apoc. viij. vbi dicitur primus angelus tuba cecinit. et lecta est grado et ignis mixta in sanguine et missus est in terram. et tertia pars arborum combusta est. et omne fructu varide combustum est. **P**rimus angelus potest dici fides que est prima virtus. **P**ropterea dicitur petis campum dubium sub sorte duelli. **P**urgatura fides. et hec duo facit scilicet gradum et ignem. **P**er gradum significat tumorem inferni. **P**er ignem dolor et contritio peccati. **E**t hec duo facit fides quam misetur sanguini. **N**am peccato. **N**am aia illuminata per fidem cognoscit penam peccati. **Q**ue obligatur pe-

nis inferni. **V**bi timet et dolet. **S**ed quod duo quodammodo ex libero arbitrio oriuntur ideo dicitur tuba cecinit. **I**. voluntate penitentis. **H**ec duo. **P**durit. **E**t hoc est quod sequitur quod tertia pars terre et tertia pars arborum. et omne fructum viride combustum est. **P**er terram intelligit terram bonarum tres sunt partes. **P**rima est pietatis in primum. **S**ecunda necessitatis in se ipsum. **T**ertia est voluptatis in corpus proprium. **H**ec tertia pars comburitur in vere penitente. **P**er arborum status contemplationum intelligitur ac designat. **L**uius tres sunt partes. **P**rima est desiderium omnium. **S**ecunda studium lectionis. **T**ertia exercitium actionis. **E**t hec comburitur. **P**er fructum viride significatur voluptas carnis. **I**nter illud. **I**sa. xl. **O**mnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos feni. **V**nde omne fenum comburitur quod omnis voluptas carnis pro dolore penitentie abiicit. **A**po. **S**al. v. **Q**ui christi sunt carne sua crucifixerunt quasi vicij et concupiscitij. **C**apitulum. xv.

Audia beatorum designantur in illis aquis quas per visionem vidit ezechiel. **D**icit enim **E**ze. xlvij. **E**cce aqua redundantes a latere dextro. cum egredieret vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua. et mensura est mille cubitos. et traduxit me per aquas usque ad talos. **R**ursus mensura est mille et traduxit me per aquam usque ad renes. **E**t mensura est mille torrem quem non potuit transire quoniam intumuerunt aque pro funde torrentis que non potest transudari. **P**er aquas redundantes torrentis intelligit delectationes gaudiosas et copiosas quibus sancti viri in celo fruuntur. **V**nde in **P**s. **T**orrente voluptatis tue potabis eos. **E**t dicuntur redundantes. quia interius animam replebunt et ex ea corpora redundabunt. **D**icitur et a latere dextro. quod intelligit celestis patria. si cut per latera sinistrum vita presens. **L**an. v. **R**eus eius sub capite meo. et dextera illius

amplerebitur me. Tres autem p[er] h[uius] mille
narij signant tria gaudia electorum in pa
tria que finita sunt et aliquatenus possunt
a sanctis comprehend[er]i. primum venit ab
inferis ubi vident iustitiam dei adimple
ri. de quo multum gaudium est eis s[ecundum] illud
ps. lxxv. Egre diens ut videant cadane
ra viroz qui preuaricati s[un]t i me. et erit v[er]o
q[ue] ad satietate[m] visionis omni carni. C. Se
cundum venit a mundo de pulchritudine
creaturar[um]. Isa. lx. Tunc videbitis et affluet
et mirabitur et dilatabit cor tuu[m]. Tertium
venit de celo de iocunda et grata societate
Isa. lxxv. Exultabo in hierusalem et gande
bo in populo i[er]osol[em]. Sed quartu[m] millenariu[m]
q[uo]d no[n] potest transgredi est gaudiu[m] ineffa
bile de diuine maiestatis visione. Isa. lxxv.
Oculus no[n] vidit de[us] absq[ue] te q[uo]d p[re]parasti
expectantib[us]. Et. Alij t[ame]n exponunt q[uo]d tres
millenarij qui transgredi possunt et inen
surari. sunt tres scriptur[ar]um. s[ci]licet
allegoricus et tropologicus. Sed quartus
millenarius qui non potest transgredi e[st]
q[ui]ntus sensus sc[ilicet] anagogicus qui est de se
cretis celoz. que no[n] possunt in hac vita co
prehendi. Del s[ecundum] alijs p[er] p[ri]mum mil
lenariu[m] aque p[er]tingentis ad salos intelli
gitur gratia incipientium. quia in talis est
dominis inchoatio. per secundu[m] millenariu[m]
aq[ue] p[er]tingentis usq[ue] ad genua intelligitur
gratia proficientiu[m] q[uo]d in genibus est amba
latio sc[ilicet] per profectu[m] virtutu[m]. Ps. Ibi
de virtute in virtutem. Per tertium mil
lenarium qui erat usq[ue] ad renes intelligit
gratia predicantiu[m] qui ta[m]q[uam] viri perfecti o
b[er]ant deo spirituales filios generare. Mas
et renibus est generatio. Apo. In christo
enim iesu per euangeliu[m] ego vos genui. sed
per torrentem qui non potest transgredi i
telligit gloria beator[um] q[ui] ineffabilis est.

Capitulum. xv. l. 6.

Ereke a diabolo p[er]cedunt. et
hoc audit in visione beati Iob
annis que habetur. Apocha
lipsis. viij. vbi dicitur. Cecidit

stella de celo magna ardens tanquam fa
cula. et cecidit in tertiam partem fluminis
et in fontes aquarum. nouem stelle dicitur
absinthium. et facta est tertia pars aquar[um]
in absinthium et multi homines mortui
sunt de aquis quia amare facte sunt. Hec
stella magna fuit diabolus qui cecidit de
celo id est de loco angelozum vbi creati s[un]t
Isa. xliij. Quomodo cecidisti de celo lucifer
qui mane oriebaris. Et Ignis iste casus
fuerit a principio. tamen hic introducitur
vbi de hereticis agitur qui d[omi]n[u]m postea fue
runt in ecclesia. et eo q[uo]d casus suus de ce
lo causa est propter quam ipse inducit be
refico et de peccatis tentat. v[er]o scilicet impe
dit homines ne illos vadant vide ipse ce
cidit. et sic in caso hereticorum et peccatoru[m]
casus ipse diaboli quoddammodo reno
uiatur. sicut causa in effectu. Del ideo dicitur
cadere. quia tunc quando scilicet here
ses introducit contra ecclesiam acris in
cepit descendere. Unde tunc apparuit malu[m]
cius Luca. Videbam sathana[m] sicut ful
gur de celo cadentem. Diabolus autem di
gitur stella propter scientiam. sed dicitur ma
gna propter potentiam et potestatem. Ar
dens autem tanq[uam] facula propter inuidiaz
Sapientia[m]. Inuidia diaboli mox introi
uit in orbem terrarum. et cecidit in tertiam
partem fluminis et in fontes aquarum. di
citur diabolus cadere dum homines ca
dere facit. Fontes autem sunt magistri et
doctores hereticorum qui dicuntur here
siarche. Stromina sunt discipuli eor[um]. Stu
mina enim a fontibus oriuntur. et postea cur
runt in mare. Et sic ab heresiarchis disci
puli nascuntur. qui postea sequentes magi
stros suos corrumpunt in infernum. Aque so
tium sunt populi ab eis decepti id est crede
tes doctrinis eor[um]. Apoca. xvij. Aquas
quas vidisti. vbi mercurius seder populi s[un]t
et gentes et lingue. Fontes igitur et flumi
na sunt omnes heretici et mali christiani q[ui]
sub tertia parte hominum continent. Na
p[ri]ma pars est totaliter infidelium puta paga
noru[m] vel iudeoz quantum ad fides ebulli

Alia est totaliter fidelium puta catholico
rum. tertia ipsoz hereticorum qui parti
m fideles et partim infideles. Na[m] q[ui]dam
p[er]tinent vno articulo et negant alium. et
partim de xpo bene sentiunt et partim ma
le. Et in ista tertia parte diabolus ceci
dit. quia. p[er] eos doctrinas error[um] semina
uit. sed quia doctrinarum peruersa est. et
ad infernum ducit. ideo subditur et nomen
stelle dicitur absinthium q[uo]d est herba ama
rissima. et ideo per eam recte significat he
reticor[um] doctrina que in se amara est pro
pter falsitatem qua[m] timet. et ad amaritudi
nem inferni trahit. et facta e[st] tertia pars aq[ua]
rum in absinthium. i. predicta tertia pars
hominum infecta est. heretica doctrina et
diabolica. Et multi homines mortui s[un]t
et age. i. de hereticor[um] doctrina q[uo]d amare fa
cte sunt p[er] illos hereticos male exponen
tes. et reuera mortui no[n] tantu[m] morte anime
sed etiam corporis quia multi combusti. et
nota q[uo]d aqua. i. doctrina sacre scripture ama
rescit p[er] falsam expositionem. iiii. Reg. ij.
Ecce habitatio huius curatis optima est
i. sacre scripture. sed aque pessime sunt. i. ex
positiones hereticor[um] peruersae et falsae. Sed
nota q[uo]d de aque sacre scripture possunt dul
corari p[er] salis appositionem id est p[er] ve
re sapientie elucidationem. Unde. iij. Re
g. ij. Egressus heliseus ad fontem aquar[um]
misit in illu[m] sal. et ait. Hec dicit dominus.
Sanauit aq[ua]s hae et no[n] erit eis vltra mors
neq[ue] sterilitas. hoc etia[m] signatu[m] fuit. Ero.
rv. Vbi dicitur. Ad murmurauit populus co
tra moysen dicens quid bibemus at ille
clamauit ad dominum. qui ostendit ei li
gnu[m]. quod cum misisset in aquas in dul
cedinem verse sunt. p[er] lignum autem ve
ra sapientia designatur. Iero. ij. Lignum
vire est bis qui apprehenderunt eam et qui
tenuerit eam beatus.

Capitulum. xvij.
Humilitas facit sanctos pro
ficere et crescere multipliciter
quod ostenditur ex somnio io
seph. Genes. xxxvij. vbi dicit

q[uo]d vidit somnium quod narrans fratrib[us]
ait. Vidi per somnium quasi solem et lunam
et stellas videntem adorare me. In ioseph
intellige augmentum et profectum boni q[uo]d
sic interpretatur scilicet augmentum. et in
adoratione ostenditur humilitas in sole au
tem accipitur seruos dilectionis. Unde di
citur. Iudicum. v. Qui diligunt te sicut sol
in ortu suo splendet ita rutilent. sed in stel
lis intelligitur splendor sine gratia predica
tionis. Danic. xij. Qui ad iustitiaz eruditio
ne plurimos erunt sicut stelle sed per lunam
accipitur vigor actionis. q[uo]d luna maxime
agit et potest in istis inferiorib[us]. q[uo]d ergo lu
na sol et stelle Ioseph adorado subditur
signat q[uo]d in sanctis viris et seruos dilectio
nis et gratia predicationis et vigor b[on]i age
dis p[er] inclinationem humilitatis proficiunt
et augentur. Jacobi quarto Deus superbis
resistit humilibus autem dat gratiam sci
licet et diligendi et predicandi et bene oper
di. Notand[um] aut[em] circa predictum somnium
q[uo]d sicut dicunt somnior[um] interpretes. So
nia que apparent hominibus de stellis su
perioribus variam habere noscuntur signi
ficationem. Nam aliquando referunt ad
hominis dignitatem. Quia vni[us] stelle
somnia sapientes et potentes designant
Ieremie. Ho et obscure viles et insulas per
sonas. Si cui autem videatur per somnium
se dominum esse stellarum. pro quantitate
et qualitate stellarum dominabitur popu
lis. Et si est aptus et decens erit rex. et huic
interpretationi consonat predictum som
nium ioseph. Aliquando ho referunt ad
hominum aduersitatem. quia stelle caden
tes in mare perditione[m] populi a rege fieri
demonstrant. Stelle ho cadentes in ter
ram aduersitatem significant et mala pluri
ma. Stelle autem deficientes in celo diu
tum paupertatem et defectum significant.
Nam celum simile est domui videntis.
stella ho substantiam et homines habitan
tes in ea signant.

Capitulum. xvij.

Poetis quadruplex est. scilicet latorum, clericorum, religiosorum et laicorum. que describitur Apocalypsis. viii. in visione beati Iohannis ubi dicitur **P**ercussa est tertia pars stellarum. sicut ut obscura scetur tertia pars coram. et diei non luceret pars. tertia et noctis similiter. **P**er solem intelliguntur prelati. quia sicut sol totum mundum illuminat. Sic prelati totam ecclesiam debent illuminare. **M**athei. v. **V**os estis lux mundi. **I**tem sol non variatur per crementa vel decrementsa sed stabilis manet. Sic prelati stabiles esse debent ut nec ad meritare nec prosperitate nec detractone nec adulatione moueantur. **E**ccli. cxxvii. **H**omo sanctus in sapientia sua manet sicut sol. **M**orum tertia pars percussit sed non decidit. quia fidem informem retinent. sed in moribus leduntur. **M**orum. n. tres partes sunt. Quia prelatorum quidam ardent et lucet. et hi sunt prima pars. Alii ardent et non lucet et hi secunda. Tertii lucet sed non ardent et hec pars tertia percussa est quia lucet exterius simulata sanctitate. sed non ardet interius habita charitate hanc percussit dominus. **M**athei. xxiii. **U**bi dicit. **D**e vobis scribe et pharisaei hypocrite quia similes estis sepulchris dealbatis. que foris apparent hominibus speciosa. intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia sic et vos quidem foris apparetis iusti hominibus intus autem pleni estis hypocriti et omni iniquitate. **V**el iste tres partes accipiuntur sicut tres conditiones solis. Sol enim est corpus magnum. in quo notatur prelatorum potestas. **I**tem corpus latum in quo prelatorum sedes. **I**tem corpus calidum saltem in effectu. in quo prelatorum charitas. **E**t hec est tertia pars que fere in omnibus percussa est quia et si potestatem habent vel fidem retinent seruoze tamen charitatis carent. **P**er lunam vero designantur clerici. quia sicut a sole lumen luna recipit. sic a prelati

clerici informantur et quales sunt prelati tales sunt clerici. **E**ccli. x. **Q**ualis rector est cluistris tales et inhabitantes in ea. **M**orum autem tres sunt partes. quidam namque sunt scolares qui frequentant scholas. quidam sunt scolares qui sequuntur choram. Alii enim curiales qui sequuntur curias principum et regum et prelatorum. **H**ec tertia pars percussa est vitio simulationis et ambitionis. **P**er stellas vero intelliguntur religiosi. **S**elle enim parue videntur magne sunt sicut religiosi parui videntur exterius mundo magni autem interius coram domino. **I**tem stelle nocte illuminant et religiosi ecclesiam. **P**hil. ii. **I**nter quos lucens sicut luminaria in mundo. **I**tem stelle fixae sunt. et religiosi stant in claustro nisi pauci officiales qui procurant exteriora negocia. **I**udic. v. **S**elle manentes in ordine et cursu suo etc. **M**orum sunt partes tres. iuxta tria vota que voverunt omnes scilicet obedientiam. continentiam et paupertatem. **P**rima et secunda partes non sunt adhibita percussa. sed tertia pars scilicet paupertas iam omnino et fere ubique percussa est. sicut ut dicit **A**postolus. **M**anes que sua sunt querunt non que ista dantur. et hoc est quia refrigerat et defecit charitas contra quod dicitur **P**hil. ii. **N**on que sua sunt singuli considerantes sed que aliorum. **I**tem tres partes religiosorum sunt. scilicet prelati officiales et claustrales. **H**ec tertia pars pro magna parte percussa est et lesa vitio simulationis. quia multi simulat sanctitatem donec sint officiales vel prelati. **E**t sequitur. **I**ta ut obscuraretur tertia pars eorum id est amitteretur interius lumen illuminans eos ad dei et sui cognitionem. **Q**uarta hypocritis est. laycorum. et hec tangitur. cum dicitur. **E**t diei non luceret pars tertia et noctis similiter. **N**am non sicut dies a sole et nox a luna et stellis illuminat. ut nihil ei iam nisi que superna sunt libeat. et cuncta que inferius de humana perstreperunt corruptione contemnunt vel dicitur absconditum. quia quale sit non

ma principantium. secunda seruentius ut sunt rustici et diuisinodi tertia medium tenentium. qui primis subferunt ut vicinis dominantur. tamen via istarum trium scilicet seruentium maxime est percussa. quia scilicet omnes illa expoliant et opprimunt. **V**el tres partes laicorum sunt. quia quidam videntur boni et sunt. quidam vero videntur et non sunt. **E**t ista pars licet sit diei quantum ad apparentiam est tamen noctis quantum ad existentiam. **E**t ideo percussa est plaga hypocritis et fide simulationis.

Capitulum. xix.

Ispiratio dei interior qualiter fiat in viris contemplatiuis ostenditur per exemplum in visione eliphas. que habetur **I**ob. iiii. **U**bi dicitur **D**oro ad me dicitur est verbum absconditum. et quasi furtive susceperit auris mea venas susurri eius in horrore visionis. nocturne. quando enim solus sopor occupare boniues pauor tenuit me et tremor. et omnia ossa mea perterrita sunt. et dum spiritus me presentie transiret inhorruerunt pilae carnis mee et stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis et vocem quasi aure leuis audiu. nunc quid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir. **I**n hac enim visione primo ostenditur quod diuina inspiratio fit inuisibiliter. et ideo vocat verbum absconditum. **V**erbum quia in corde informat sed absconditum quia non sensibili locutione sed inuisibili inspiratione ac perceptione sentitur. **E**t dicit **G**regorius. quod sentitur per hoc quod humana mentem contingendo subleuat et temporales cogitationes depumens eternis hanc desiderijs inflammat. ut nihil ei iam nisi que superna sunt libeat. et cuncta que inferius de humana perstreperunt corruptione contemnunt vel dicitur absconditum. quia quale sit non

potest scire nisi qui percipit **A**poc. ii. **V**incenti dabo manna absconditum quod nemo scit nisi qui accipit. **V**el alia de causa dicitur verbum absconditum. **N**am quia pauci sunt illi qui percipiunt dicitur verbum absconditum quasi paucis inspiratum. **S**ecundo ostenditur quod interior inspiratio percipitur tenuiter. **L**um subditur. **E**t quasi furtive susceperit auris mea venas susurri eius. et est sensus quasi furtive id est raptem et occulte susceperit id est suscipiendo cognouit. auris mea scilicet interior cordis. venas susurri. eius id est modo siue effectus occulte locutionis siue inspirationis eius. que dicitur susurrium propter tenuitatem quia susurrium non plena voce. sed tenui sicut emittitur. **N**am quando deus se nobis plene et aperte manifestabit. tunc nobis quasi plena voce loquetur. sed nunc quia tenuiter se nobis manifestat. quasi susurrando loquitur. **N**on autem ait susurrans sed venas susurri. quia diuina inspiratio diuersis venis id est diuersis modis siue causis cordi infunditur. **V**nde **g**regorius. **Q**uasi venas susurri aperit nobis deus cum latenter insinuat quibus modis ad nosse intelligente animum venerit. aliquando. nos amore. aliquando terrore compungit aliquando presentia quod mala sunt ostendit. et ad eterna diligenda desiderium erigit. aliquando prius eterna indicat ut post temporalis vilescant aliquando mala nostra aperit nobis et ad hoc vltimam quod etiam doceamus de alienis malis extendit. aliquando alicui mala nostris obtundit obicit et compunctos mirabiliter a nostra prauitate nos corrigit. **T**ertio sic terribiliter. et id subdit. in horrore visionis nocturne etc. **U**bi nota est timor. **P**rimo et tempore quod in horrore visionis nocturne. **H**ec nocte. n. homo magis timet quam de die. **S**ed mox afficitur dicit **S**ic. **D**oro nocturne visionis est pauor occulte prelatiōis. **D**iana eterni mēs q̄ alti? clegata q̄ fuit eterna cōsiderat. eo de factis temporalibus grauius tunc me facta formidat. quia tanto se reauis perius

cernit. quāto se ab illo lumine discrepasse
quō super se intermicat. Aspicit. sicqz sit vt il
luminata plus metuat. quia magis aspicit
a veritatis. regula. per quāta discordat eaz
qz graui formidine suis ipse profectus qua
tiat que pū? quasi securi? nil videbat. No
ta etiam qz id quod in hoc mundo de diu
inis contēplando aspiciunt nocturna visio
dicit propter obscuritatē. quia modicum z
cum obscuritate de illo summo lumine vi
demus. z nihilominus propter excessus ei?
respectu nostri in contēplatione eius in
botrescimus. Vnde Apostolus videmus
nunc per speculū. Secunda causa timo
ris potuit eē et sopore. Vnde dicit quādo
solet sopor occupare homines pauor tenuit
me z tremor. Homo enīz qui soporari ac
domire incipit facilius terretur qz ille hō
g plene vigilat. Sed moraliter per soporē
intelligitur quies mentis ab exterioribus
solicitudinibus z occupationibus a quib?
quanto magis abstrahitur ad contēplan
dum superna libertor z aprior inuenit. Lā
ti. v. Ego dormio z cor meum vigilat. vnde
Breg. dicit qz sancta mēs quo se a stre
pitu temporalis concupiscentie cōpmit.
eo verius interna cognoscit z tanto atacri
us ad intima vigilat quāto se ab exteriori
inquietudine occultat. Et hinc est qz iacob
in itinere positus caput ad lapidem posuit
z dormiuit z tunc habuit visionē de scala
Vnde etiam dominū z angelos vidit in
quo significatur qz in itinere huius vite il
le est aptus ad diuinas reuelationes z con
templationes quā caput ad lapidem ponit
idest qui mente christo iheret. z dormit id
est ab appetitu visibilium mentis oculos
claudit. z a rerum temporalium amore ge
scit. sed sequitur Dauoz tenuit me z tre.
z omnia. os. mea. pl. Ille enim qui illumi
natur ad contēplandā celsitudinē diuine po
tētie z rectitudinē diuine iustitie pauet. pfi
derando diuinam immensitatem. z tremis
intuendo suam deformitatem. z terrentur
eius ossa. qz scz cōpauescit etiam de his q
fortiter se egisse crederat scz quando con

siderat diuine iustitie severitatem. Vnde
hoc terrore percussus dauid dicebat. Nō
intres in iudicium cum seruo tuo domie
z. Nam omnis humane vite rectitudo
ad illam rectissimam diuini iudicij regulā
deducta multipliciter inuenitur obliqua. si
cut baculus qui videtur ad oculos rectus
rectissime alicui linee appositus statim ap
paret distortus. Quarto diuina inspira
tio fit. instabiliter. z ideo sequitur. Vus spi
ritus me. presente. af. iboz. pili. car. an. Ho
mine presente idest ad contēplandū deo
assistente spiritus transsit. quia id quod de
spiritualibus dulciter videtur non stabili
sed in quodā transitu percipitur. quia in il
la suavitate non diu mens figitur. eo qz ad
semetipsum immensitate luminis reuer
berata reuocatur. Sed sequit. Inhorue
runt pili carnis mee. Pili carnis sunt qui
libet minuti defectus siue cuiuslibet super
fluitatis tenues excessus. qui etiam in iu
stis z contēplatiuis viris ex carnis cor
ruptibilitate reperiuntur. sed isti pili spiri
tu transeunte inhorrescunt. qz dum homo
in arce spiritualis contēplationis cleua
tur etiam huiusmodi tenues defectus siue
excessus perhorrescit. z de illis mente
cruciat. De pili qui sunt superfluitate
carnis sunt superflue cogitationes mentis
Vnde preceptum fuit per moysen in le
ge qz Leuite raderent omnes pilos carnis
sue. Leuite quippe assumptus vocatur. oz
ergo leuitas omnes pilos carnis raderet.
quia hi qui in diuinis obsequijs assumun
tur debent ante oculos dei a cunctis car
nis cogitationibus mundi apparere. Trā
seunte ergo spiritu pili pertinescunt. quia
ante compunctionis vim cogitationes su
perflue fugiunt. vt nil fluxum. nil iaz remis
sum libeat. quia afflatam mentem etiam
contra semetipsam visitationis intime se
ueritas inflamat. vt dicit Bre. Quarto
diuina inspiratio fit incomprehensibili
ter. quia scilicet non ita fit vt per eam de
comprehendatur idest vt aperte per essen
tiā videatur. Et ideo sequitur. Stetit qdaz

cuius nō agnoscebat vulum. mēs enī con
tēplantis deū vsqz ad hoc quidē eluari
poteit vt cognoscat dei immutabilitatem
quā significat p hoc qz dicit. Stetit quidā.
Creatura enī ex se nō habet qz sicut qz sicut
ex se nihil est. ita ex se in nihilū tenderet. si
eā Xpus dei non teneret. Vn. omnis crea
tura qz dependēs ē a deo fm illud Arist.
in libro de celo z mūdo. A deo dependet ce
lum z tota natura. Et fm illud eiusdē. Ab
hoc quidē ente scz deo singulari deriuatum
est eē z vivere his quidē clari? illis. No ob
scure? Ideo ex se nō habet stare sed fluere.
Stare ergo ē pprie solius creatoris qz nul
la mutacione variatur. Ja. i. Apud quē nō
est transmutatio neqz vacillitudo obūbra
tio. Vn ipse immobilis stabilisqz manēs
dat cūcta moneri. Licet ergo mēs contē
plātijs. ptingere possit ad cognoscendā dei
immutabilitatē scz vt cognoscat ipsam semp
stare. sicut pleriqz philofopi pbauerunt
primū principū eē immobile z eternū. ta
mē ad hoc in hac vita nūqz naturalit per
tingere potest vt videat dei faciē. i. vt co
gnoscat ipsius quiditatē. z ideo subdit. Lm?
nō agnoscebam vultū. Exob. xxxij. Poste
riora mea videbis faciē at meā videre nō
poteris. Posteriora dei dicunt eius effect?
et quib? de deo cognoscim? poti? quid nō
sit qz quid sit. qz esset faciem videre s3 licet
ipse deus in se videri nō possit in sua tamē
imagine idest i suo filio se nobis visibilem
tribuit. sicut ipse filius dixit Iohannis. xiiij.
Qui videt me videt z patre meum. Vn
subdit. imago corā oculis meis. Ipe enim
deus hō? qz est imago dei. fm illud. Sapētē.
vij. Candor ē lucis eterne z imago bonita
tis illi? mortali nra? carne assumpta ē corā
oculis carnis visibilis nobis apparuit.
Et his ergo manifeste colligit. qz quicquid
de deo p cōtēplandēz attingit valde tenui
ter z impfecte cōspicitur. Et ideo subditur.
Et voce quasi aīre leuis audiuī. Ma? vox
aīre leuis ē spiritus sancti inspiratio. qz quia
fm modū nōtre? cōpactat? z ibecillitatis
fit in nobis. nō est in modū aīre leuis idest

temperata z tenuis. Vn Breg. Vox dei
quasi aīre leuis audiuī. qz i hac adhuc vita
quasi aīre leuis audiuī. qz i hac adhuc vita
cognoscat contemplatoribus suis nequaquā se di
uinitas sicut ē infirmat s3 hippicentibus? adhuc
mentis nostre oculus claritatē suā tenuiter
demonstrat. Sexto diuina inspiratio fit vili
ter. qz p hanc hōmo. de dei equitate z de
sua bōilitate illustrat. Et ideo subditur. qz p
istam vocem audiuit. Nungd homo dei
cōparatide iustificabitur. Quia enī opposi
ta iuxta se posita magis elucescit vt dicit
Philofophus. ppter quod accidit vt dicit
Gregorius qz tanto quisqz subtilius de
tenebris iudicat quāto ei clarius veritas
lucis cōstat. Ideo eluatus in dei contem
plationem. quāto melius conspicit rectim
dinem iustitie diuine tāto clari? cognoscit
obliquitatem vite sue. Vn tunc aperte vi
det homo qz in dei cōparatione iustificari
nō pōt qz vt dicit Grego. Quāna iustitia
diuine iustitie pparata iustitia ē. qz lucer
na in tenebris fulgere cernitur sed in solis
radio posita tenebat. tunc etiam cognoscit
qz si aliquid patitur iuste patit ita qz de fla
gello dei murmurare nō debet. Et ideo
subdit. Aur. sac. su. pu. erit vir Bre. Quis
quis de percusside murmurat. quid aliud
qz iustitiaz serientis accusat. puriorum er
go se vir factore suo extimat. si contra fla
gellum querelam parat cūqz se proculdu
bio pponit cui? iudicium de sua afflictio
ne redarguit. signant aut dicit factore suo qz
nō d3? aliquis credere qz creator creaturā
suā qz de nihilo fecit ipse affligere velit. qz
tūc vt dicit Bre. clyphas vidit cū voce
aīre leuis audiuī qz in cōsideratide diu
ine maiestati discit qz bōilitatē i sua anima
duerfide timeat. z qz supiora degustat i se
riora equanimit tolerat qz plene it? aspicit
quanti extimet quod foris agit.

Capitulum. xx.

Maria mater dñi assumit illi se
di qz p visioē imaginariā ostē
a hūc beato Iohanni Apoc. iij.
Vidi iquit z ecce sedes posita
erat in celo z supra sedē sedens. z qui sede

tantā puritatē et mundiciā. Quarto ei⁹ dignitas ostēditur ex eius secūditate: quia in vtero hñs filium dei cōceptū scz in annūciatione clamabat spiritu deū magnificando quādo dicit. Magnificat aia mea dñm. Sed nota q̄ habuit in vtero pater nam splēdor Heb. j. Qui cū sit splēdor glorie etc. Tercē nūcū candorē. Sapi. vij. Lādor ē lucis eterne et spe. sine. ma. Tercē diuinū odorē Eccl. xliij. Ego q̄si viri fructificanti suauitatē odoris. Tercē suauem dulcorē ibidē. Spiritus mē sup mel dulcis et hereditas mea sup mel et fauē. Tercē celestē ignē Heb. xij. Deus noster ignis cōsumens est. Et hoc ergo q̄ habuit in vtero paternū splēdorē fuit in ea mirabilis claritas. Ambrosius. Quid mirabilē matre dei: quid splēdidius ea quā splēdor elegit. qd castius ea q̄ corpus sine corpis cōtagio generauit: q̄ No habuit nūcū candorē siue splēdorē remāsit ibi mirabilis puritas. Cañ. liij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Anselm⁹. Decebat vt Xgo ea puritate miteret qua maior sub celo nequit intelligi. Quia No diuinū odorē habuit remāsit ibi mirabilis suauitas. Vñ clamabūt adolestule. Era he me post te curruimus in odore. vnguentoz thoz. Eccl. xliij. Sic cinamomus et balsamū aromatizans odorē dedit. S3 qz būit suauē dulcorē remāsit ibi mirabilis pietas. Vñ ipa dicit mater grē mater misericordie. Quia No habuit celestē ignē remāsit ibi mirabilis charitas p̄ quā dia bolum succendebat Judith. Percuties eum ex labijs charitatis mee per hanc enim omnia aduerfa supabat: Cañ. viij. Aque multe nō poterunt extinguere charitatē. Tercē maria mater domini assimilatur arce testamēti in visioe beati Jo hānis que habetur Apo. xj. vbi dicitur q̄ visa est arca testamēti dñi in tēplo ei⁹ et facta sūt fulgura et voces et terrēmot⁹. Vbi primō nota aspectum dignitatis qz visa est arca domini. Secūdo situm sanctitatis qz in loco sancto scz in tēplo. Tertio

effectū patris qz scā sunt fulgura. Et circa primū nota q̄ per arcam domini intelligitur virgo beata Maria. Et hoc p̄ et tribus scz ex materia et mētura et ex cōtinētia. et ipō contento. Si quidē materia arce veteris testamēti de qua fabricata fuit fuerūt ligna sēbam sicut p̄ Exod. xxv. fm autē Hiero. Ligna sēbam iter cetera ligna habēt lenitatē potestudines et fortitudinē et ipsibilitatē. Per que intel liguntur quatuor virtutes marie. Nam; lenitas cōpēt eius paupertatē per quā fuit a terrēnis affectib⁹ et solitudinib⁹ et cōnerata et alleviata. Ysa. xix. Ascendet dominus sup nubē leuē. Amariā pauperē q̄ nubes quidē fuit. qz ex terra nata: sed tamen fuit leuis a mūditi affectib⁹ et solitudinibus cōnerata. Dulcēritudo v̄ cōpēt eius paritatē p̄ quā immunitas fuit ab omni deformitate peccati. Cañ. iij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Fortitudo autē cōpēt eius stabilitatē in fide et patientia. Hiero. ultimo. Fortitudo et decor indumentū eius Eccl. xliij. Lōlūne auree sup bases argētas et pedes firmi sup plātas stabilis mulieris. Impunitabilis cōpēt ei⁹ v̄ ginitati. Sapi. vi. Lāra est que nūcū marcescit. Tercē illa arca figurabat beatā Virginē rādo mensurē qz sicut dicitur Exod. xxv. Longitudo arce habebat duos cubitos et semis: latitudo cubitū et dimidiū. Altitudo similit̄ cubitū et semis. Joseph⁹ autē dicit q̄ facta est arca quinqz palmoz longitudo: qz scz beata virgo quinqz sensus ab initio vite vsqz ad finem in omni sanctitate longanimit̄ custodiuit et seruauit. Tercē autē palmoz erat latitudo qz restauratiōem angeloz et redēptionē hominū et totius vniuersi renouatiōis et audissimē p̄curabat. Cubitum et semissem habebat altitudo quia eius contemplatio plena erat in fide semiplena in comprehensione vel certe quia eius celsitudo humanam et angelicā naturā exellebat s3 vsqz ad sitū excelētū minime ipa attingebat. Tertio signa

rata est beata Xgo per arcā rōne continētie: qz in arca cōtinēbant tabule testamēti. Deuteronomiū et virga aaron: vna aurea in qua erat māna. Que omnia cōpētunt beate marie. Custodiebat enī virgo beata rigorē disciplinē qui designatur per virgā legem decalogi q̄ per tabulas euangelium xp̄i q̄ per deuteronomium que est lux sc̄da et ipsam xp̄m qui per vnam plenā māna. vel per ista quatuor intelligit̄. Iesus xp̄s q̄ in ista arca habitauit. i q̄ quatuor fuerunt scz diuinitas dulcissima que per māna. anima sapientissima que p̄ deuteronomiū siue sc̄bam leges. caro mūdissima que p̄ virgā aaron q̄ floruit. et sp̄s human⁹ sapientissimus q̄ per tabulas testamenti i quo erant scripta dei mandata significant. Templū autem in quo beata arca fuit ē triplex. primū in quo fuit fabricata et sanctificata. et istud fuit vterus matris sue scz beate. Dicit enim. iij. Re. viij. q̄ intulerūt arcam domini in locum suū in oraculum tēpli in sancta sanctorum. Hec arca federis domini fuit beata maria quā deus sterilitatē parentum auferas et angelus p̄missionē dederis et Joachim generationi operā p̄bēs. introduxit in locū suū. In vterum beate anne. de qua subdit. i oraculū tēpli ipsa. n. anna brā tēpli dei fuit cui⁹ oraculū fuit mēs ipsius deo de uora et orationi dedita in cuius etiā vtero beata Xgo post cōceptionem sanctificata fuit vt esset sancta sanctorū. i. super omnes sanctos sanctificata. vel vt ipa beata virgo etia; i vtero matris p̄pararet ad generādū factū sc̄oz. Secūdu fuit tēplū i q̄ fuit purificata tēplū. i. salomōis. i q̄ ē obtulit filiū suū obuiare sancto simeone Lu. ij. Venit in spū in templum et cum inducerent puerum Iesū et vt scz nos studeam⁹ animam nostrā dū est in templo corporis vt mundi sollicitate purgare scz per penitentiā et spiritū n̄z deo offerre scz per orationes deuorā. Tertiu est tēplū in quo fuit glorificata. et hoc fuit in assūptione cū scz ingressa est tēplū celestis gloriē. Et de h̄ tē-

plo dicit in ps. Dominus in tēplo sancto suo dñs in celo sedes eius. Ad hoc igit̄ celestē tēplū deducta fuit arca. i. beata virgo cū honorabili societate cū ineffabili iocunditate cū admirabili claritate et cū terribili potestate. De primo dicit figuratiue. ij. Regū. vi. vbi legit̄ q̄ dauid et ois israel ducebant arcā domini cū gaudio. et erat cū dauid septē choroz. Per dauid intelligitur xp̄s. per septē choroz vniuersitas angelorū: vel tres choroz fuerūt ante nouū testamentū scz angeli patriarche et pp̄bete et q̄ tuor in nouo scz martyres cōfessores et virginēs et ipsi apostoli q̄ nutu dei ad litteras interfuerūt eius exequijs. De ista honorabili societate cātat ecclesia. Dicit speciosa sicut colūba etc. et sicut dies verni circūdebant eā flores choroz et lilia cōuallium. Per flores rosarū fm Hiero. intelliguntur oēs martyres sanguine rubricati. Per lilia omnes angeli cōfessores et virginēs. Secūdo assumpta est cū ineffabili iocunditate. quod significatum est. i. Regū. vi. vbi dicitur Dauid et omnis israel deducebant arcā testamenti domini in iubilo et clāgore iocunde. Et ibidē Dauid autē et omnis domus israel iudebat corā dñm in orationibus lignis fabricatis et cābaris et lyris. Circa quod notandū est q̄ sicut dicit Aug. sup. ps. et Hugo de sancto victore. Triplex est sonus musicus. Vnus q̄ fit cū voce sicut in cantu. Alius cū flatu sicut in buccina: tertius cū pulsu sicut in cithara. Sonus ergo vocis tangit euz dicit in iubilo qz iubilatio est cātus modulatio. Sonus flat⁹ cū dicit in clāgore buccinē. Sonus pulsus in lignis fabricatis et citharis. Vnde per hoc dat intelligere q̄ in deductione huius arce in templo celi fuit omnis modulatio siue suauitas musica. Tertio fuit assumpta cum mirabili claritate. Cañ. vi. Que est ista que progreditur: quasi suora: consurgens. In quo ostenditur q̄ ascendit cum claritate corporali sc̄licet. corporis: gloriōsi. de postā sedit. tunc. obscuritate. corporis

corruptionis sicut aurore nocte relinquit
 7 die adducit sequit pactora vt luna. Et in
 hoc ostendit qd cu claritate spūali. cum ani-
 ma beata. Sicut eni luna post solē saltem
 quantū ad apparentiā maiore hz clarita-
 tem. Sic ipsa post xpm maiore fm essentia
 em. 7 veritate habuit beatitudinē. Sequi-
 tur electa vt sol. In quo ostendit qd ascen-
 dit cū claritate sup substantiali. i. cum filio
 suo sibi occurrere qui est verus sol. Et se-
 quitur adhuc terribilis vt castror acies
 ordinata. In quo ostenditur qd ascendit
 cū claritate intellectuāli. i. cū luce angelica
 qz totas angeloꝝ exercitus ad ipaz venit
 7 ipsam vltz ad celū associant. Et iō dicitur
 vt castror acies ordinata: qz quidam
 eā precedebat sicut domicii. quasi viam
 eā domine preparātes: quidā comitabā-
 tur sicut batuli quasi ipsam ad cetera de-
 ducētes: quidā subsēbant tamq̄ famuli q̄
 eius obsequijs famulātes. Dēs autē as-
 sociabāt sicut ioculatorēs deuoti laudes
 dulcissimas modulātes. Tercio sequit
 effectus p̄tatis: qz facta sunt f. figura 7 vo-
 ces 7 terremotus. Dñi eni sic triumphaliter
 ascēderet facta sūt fulgura. i. terrores de-
 monū scz fugientū 7 voces scz sanctorū
 iabāriū 7 terremotus. i. cōmotio. indeoꝝ
 cōcurrētū de qua scz indeoꝝ cōmōtione
 multa narrant in libello de assūptōe quē
 transtulit beatus Hieronimus.

Capitulum. xxiij.

Mundus assimilā illi mari
 vitreo qd Jobānc vidit p
 visione imaginariā. Apo. iiii.
 vbi dicit. Vidi in cōspectu
 sedis tāq̄ mare vitreū simi-
 le chrystallo. Est eni mundus mare tumi-
 dum per supbia iuidū per inuidiā. serui-
 dā per iracundiā. profundū per auariciā
 iniquitū per accidiā spūmosum p luxuriā
 abhorbens per castrimergiā vbi etiā ma-
 ior piscis minorē deuorat. Abac. i. facies
 hominis sicut piscis maris. ps. De ma-
 re magnū 7 spaciosum manibus 7 di-
 citur hūc vitreū propter fragilitatē. Job.

i. Mundus transit 7 concupiscētis eius. j.
 Corin. vi. Dixerit eni figura mūdi bu-
 ius. Dicitur etiā simile chrystallo propter
 frigiditatē 7 maliciā obstinationē Eccl.
 xliij. Velauit chrystallus ab aqua.

Capitulum. xxij.

Dignus et perfectio chrysi ex-
 cessit passiones 7 pfectiōes
 omnū sanctorū qd ostēsus
 est p somniū Ioseph. qd ha-
 betur Gen. xxvij. Audite sō-
 niū meū quod vidēputabā colligere nos
 manipulos in agro 7 stare p̄surgete ma-
 nipulū meū 7 stare vestrosq̄ manipulos
 circūstātes adorare manipulū meū. Ma-
 nipulus eni Ioseph est collectio cōrūme-
 liarū 7 passioū xpi q̄ Amos vitum fa-
 sciculus vocatur qui edificat in celo ascen-
 sione suā: fasciculū suū super terrā suda-
 uit. Nā xps per fasciculū passionū sibi se-
 cit gradus ascēsiōis in celū. Manipulū at
 cit gradus ascēsiōis in celū. Manipulū at
 fratū Ioseph significat collectiones pe-
 narū 7 passionū alioꝝ sanctorū. Quod igit
 manipuli eoz manipulū Ioseph adoraue-
 runt: nihil aliud ē q̄ recognoscere qd pas-
 siones eoz nihil sūt respectu passiois chy-
 sti 7 qd eoz passiones et xpi passioe xtu-
 tem 7 meritū hnt. Vel qz manipulus vi-
 citur a manu. Per manipulū Ioseph itellū-
 gimus xtuē 7 pfectionē operū chrysi. p
 manipulos x̄o fratū et itelligim⁹ meri-
 ta sine fruct⁹ operū alioꝝ sanctorū de gbus
 n. ps. Eūtes ibāt 7 stebāt mīnteres semē-
 na sua. Venietea autē veniet cū exultatōe
 portantes manipulos suos. Vbi igit ma-
 nipuli eoz illi manipulū adorāt ē qd meri-
 ta eoz in comparatiōe illi⁹ deficiēdo se hūili-
 ant. Quia x̄o in p̄dicto somnio sit mētio
 de agro cū dī. Idēbatā colligere nos ma-
 nipulos in agro. Notandū ē qd sicut dī
 cūt somniōꝝ interpretes ager sōniat⁹ dicitur
 sam hz significatiōē. Nam aliqñ referēt
 vt dicit ad sōniāte malignitatē sicut refe-
 rūt qd qdam de p̄cipib⁹ venit ad magnū
 somniōꝝ interpretē qd vocabat Scrim 7 di-
 xit ei. Vidi per somniū in agro spatiofo 7

plano me stare qui p̄mū quidē apparuit
 densus 7 herbidos postea nudus 7 ari-
 dus: cui r̄ndit interpretes hoc infidelitatem
 7 versutiam. p̄dicit somniāns 7 vere sic
 erat in re sicut dixit Dnirochitis. i. somnio
 rum discretor vt iudex. Dñi varietas agri
 somniata ad versutiā 7 instabilitatē refer-
 tur somniātis. Quidē x̄o ager sōniā-
 tus referēt ad loci fertilitatē: sicut in supra-
 dicto sōnio Ioseph ager significabat terras
 fertiles egyptian qua Ioseph a fratribus su-
 is erat adorandus.

Capitulum. xxij.

Decatum primo hominē ligat
 7 p obstinationē includit: de
 inde ad inferni patibulū de-
 ducit qd ostendit qd somnio
 pistoris pharaonis qd habet
 B. c. xv. vbi dicit qd pistoris princeps ait.
 Ego vidi somniū qd tria canistra fari-
 ne haberē super caput meū 7 in vno cani-
 stro quod erat excelcius portare me pura-
 bam oēs cibos qd sūt arte pistoria: auelqz
 comedere et eo. R̄ndit Ioseph hec est in-
 terpretatio sōniij tria canistra tres adhuc
 dies sunt post quos auferet pharao ca-
 put tuū: ac suspendet te in cruce et lacra-
 bunt volucres celi carnes tuas. Iste p̄dixit
 significat peccatōē qui morit in peccatis.
 Tria eni canistra farine tria peccata sunt
 scz cordis oris 7 opis que tūc sunt sup ca-
 put quādo dominant mētē. Vel ista tria
 sunt tria vitia magna 7 p̄cipalia scz ana-
 rinia luxuria 7 superbia: quoz excellēc su-
 perbia: in quo oia cibaria quodāmodō sunt
 i. oia peccata qd mali pascunt: qz scz ini-
 tium ois peccatōis est supbia vt dicit Eccl.
 7. Aues autē qd de hoc canistro pascunt de-
 mones sunt quoz proprium vitium sup-
 bia est. Tres autē dies sunt tēpus nativita-
 tis tēpus vite 7 tēpus mortis peccatōis
 post quos peccatō educit a carcere mun-
 di vel corporis. Vnde tunc auferēt caput
 i. rōnalis mens fm quā anima a corpo-
 re separatur qd in hominē principare de-
 buit 7 suspēditur mīstra anima in somnē

to gebēne vbi aues lacrant eius carnes
 7 demones delectant in penis quas ani-
 ma sustinet p peccatis que gessit in carne.
 Quia igit in p̄dicto somnio Ioseph p tria
 canistra intellexit tres dies post quos sō-
 niū implendum erat. Notandū est qd si-
 cut dicitur somniōꝝ interpretes tēpus im-
 plendiōis somniij accipit dupliciter. Aliquā-
 do quidem ex numero 7 ordine rez qd in
 somnio apparēt sicut in somnio pharao-
 nis Ioseph p septē boues vel spicas intel-
 ligit septē annos. 7 qd post septē pingues
 vel plenas boues sicut spicas veniebāt se-
 ptem tennes intellexit qd septē annos vber-
 tatis sequerent septem anni sterilitatis.
 Similiter in sōnio pincerne p tres ppa-
 gines. accepit tres dies post quos somni-
 um implendū erat. Et in hoc somnio p̄s-
 tris vt dicitur ē p tria canistra intellexit tres
 dies: aliqñ x̄o vt dicitur determinat tēpus
 implendiōis somniij et hora qua qd somniū
 videt: vñ dicit qd somniōꝝ qd apparent a
 nona hora noctis vltz ad initium aurore
 nō differēt implētiō nisi vltz ad annū vel se-
 ptimum mēsem vel tertiū vel decem dies. 7
 illa sūt veriora 7 validiora qd sūt ante la-
 cem: sōnia x̄o qd sūt in luce aurore vltz
 tertiū diē nō p̄tendunt. T̄c peccatū licz
 in fieri habeat delectationē tū in fine ha-
 bet amaritudinē dū assimilāt illi libro de
 quo agit in visioe bean Jobis Apoca. 1.
 vbi dicit. Accepi librum 7 deuoravi illū: 7
 erat in ore meo tāq̄ mel dulce 7 cū deuor-
 rassem eū amaricat⁹ est vter meus. Ille
 liber rep̄rat peiū qd vocat liber qz scribitur
 illa scriptura: de qua dī dicitur. xvij.
 Idē in iuda scriptū ē s̄ilo ferreo in vltz
 adamāntino et aratū sup latitudinē cordis
 eoz. Tūc autē deuorat qñ cū delectatōe im-
 pletur. 7 tūc hz in gustū. In fieri dulcedi-
 nem mellis. i. vehemētiā delectatiōis sed
 post deuoratiōē. i. post transiū delecta-
 tiōis amaricatur vter anime. i. memoria
 seu cōsciētia penitentiā replētur. Vñ p̄s-
 dicit qd mali replent penitentiā. Idē dicitur.
 v. Nouissima illius amara qñ absinthiū.

Capitulum xliij.

Remissa liberat boni-
nem a carcere peccati
z restituit hominē ad
gratiam dei q̄ ostendi-
tur ex somnio p̄ncer-
ne pharaonis de quo
habet Gen. xl. ubi vi-
ditur. q̄ narravit p̄posi-
tus pincernarum somnū suum. Videbā
coram me vitē in qua erant tres p̄pa-
gines crescere paulatim gēmas z post flores
vās maturecere calicemq; pharaonis
in manu mea. Tali ergo vās z expressi in
calicem quem tenebā z tradidi poculum
pharaoni. Respondit Joseph. hec est inter-
pretatio somnū. tres p̄pagines ad huc tres
dies sunt post quos recordabitur pharao
ministerii sui z recipiet te in gradu mi-
nistrii dabisq; ei calicē officium tuum
sicut ante z succuras. tantū memēto mei
cū bene tibi fuerit. Iste pincerna reus z in
carcere positus z postea liberatus signifi-
cat eos q̄ z si peccant tamē per penitētiā
liberantur. Vitis autē est penitētia cuius tres
p̄pagines sūt contritio. z confessio. z satisfactio
et q̄b; pducuntur gēme bonarū cogitatio-
num. z flores bonarū affectionū z fructus
maturū p̄fectarum opationū q̄ et exprimū-
tur p̄ tollerantiā passionū vt z somnū pas-
sionū xpi q̄ est exprimi in calicē regis. Ad
hoc idē refert interpretatio q̄ tres p̄pa-
gines sūt tres dies idest tres die illuminatōes.
vni p̄ti p̄cognitionē aliq̄i p̄ti p̄pationē. z ter-
tiū p̄ti redēptōe. p̄mū factū p̄ritio. fm cō-
fessio. tertius satisfactio. Post quos pharao
idest de recordabit peccatorū z p̄stine ino-
cētie ei p̄ misericordiā z restituet eū ad p̄-
stinū statū gr̄e. Quod at Joseph subdidit.
Demēto mei dū hū tibi fuerit ē Xpū q̄b;
pōt xps dicere ei q̄ p̄cūsi tribulatiōe v̄ in
firmitate ē memor ei? z redit ad cor z pe-
nitet vt liberet ps. Eū occideret eos q̄ re-
bāt eū z reuertebant z dilicēto veniebāt
ad eū. S; tū quāq; tales postq̄ liberati sūt
z ad sanitatē vt p̄p̄eritatē redūcti nō am-

plius recordant dei. nec bonum q̄ incepe-
rūt p̄sequat. sicut de isto pincerna scribit
q̄ postq̄ liberat est succedētis prosperis
oblit est interpretis sui. Aliqui at sic expo-
nent. q̄ in hac vite somnata significat xps
vel ecclesia. Tres autē p̄pagines in vite sūt
tres gradus fidelitū ecclesie. scz cōmunitati
qui sūt in mora opationis. cōtinentiam q̄
sunt in lecto cōtemplationis. z virginum
sive rectorum q̄ sunt in agro p̄dicationis.
Hi sūt tres statū incipientium proficiētū
z perfectorum quos xps exprimit in euan-
gelio. Est ergo sicut p̄mies in vite fidelis
in veritate ecclesie. extra q̄ nullum fructus
in veritate eterne vite potest facere. hic pal-
mies primo germinat i bona voluntate. se-
cūdo floret i bona operatione. tertio manu
reclat i perfectione. quarto vinitū exprimit
in p̄fectione. s; precipue cauendum est
in flore idest in initio bone operationis q̄
tunc maxime ledatur vinea. z facilliter cor-
rumpitur siue pluuia temporalis superflui-
tatis. siue ardore cupiditatis. siue vento va-
niratis. Vel hec vitis producit gēmas in
cognitione. floret in deliberatione. maturi-
tatem vne habet in operis consumatione.
cūctus vinum. sōi domino propinabitur. q̄
sōi deo honos z gloria. Item penitē-
tia assimilatur illi panī subcinericio q̄ per
somnia videbatur descendere in castra
madian de quo habetur. Judiciz. vij. vbi
dicitur quod narrabat aliquis somnium
p̄ximo suo z in hūc modus referebat q̄
viderat. Vidi somnium. z videbatur mihi
quasi subcinericius panis ex ordeo volui
z in castra madian descendere. cūq; per-
uenisset ad tabernaculum percussit illud
atq; subuertit z terre funditus coequavit.
Vbi primo attende exemplum quia sub-
cinericius panis ex ordeo. subcinericius
quo ad cocuram idest sub cinere coctus.
In cinere autem intelligitur humilitas
mentis proveniens z memoria mortis.
que corpus hominis in cinerem redigit.
Eccl. x. Quid superbit terra z cinis. Sub
hoc cinere debet esse animus penitētiis z

excoq igne doloris Job. xlij. Ago penitē-
tiā in faniilla z cinere. Item videbat panis
quo ad formā penitētiā namq; est panis
doloris quo reficit animus penitētiis de
quo ps. fuerūt mihi lachryme mee pa-
nes die ac nocte. Item est aqua refectio-
nis q̄ anima mirabiliter educat. Per hūc
panē cōpunctionis z aqua refectiois in-
cipit anima viuere iustitē. q̄ p̄t erat sub
morte culpe propter quod dicitur. Eccl. i.
xxxix. q̄ iurium vite hominis panis z aq̄
sicut panis doloris z aqua lachrymatio-
nis. Sed videbat iste panis ex ordeo quo
ad marciā. Quidem enī semen habet as-
perā z aridū. Vn ordea ab ariditate est
dicitur. z signat asperitatem penitētiē z
ariditatem abstinentiē q̄ debent esse exte-
rius in carne. tum ad satisfactionem tam
ad vitionem iustificatiōem. s; illd Ap̄l. i.
Col. iij. Adornate mēbra vestra. Sec-
cūdo in hoc somnio videra motum q̄
iste panis videbat volui. z decedere in ca-
stra madian. Id q̄ rotatur z voluitur fm
omnes pres suos vicissim gradando ver-
tuntur. Similiter penitēs proficere debz. scz
fm omnes pres suos successine verti. De-
bet enim modo verā memoria ad obli-
scendum iniquitatis z recollendam culpas.
Modo intellet. vt nō iudicet aliena s; sub-
tiliter discutat p̄p̄is. modo volūtas vt de-
testet culpam z diligat iusticiā. Debet ver-
n oculis vt nō aspiciat vanitatē sed de-
ret iniquitatē. Et simile debet fieri de om-
nib; alijs p̄rib; z etiam mēbris vt vol-
uant eo modo quo docet Ap̄lus. Rom. i.
vi. dicent. Sicut tribuistis mēbra seruire
inuidicie z iniquitati ad iniquitatem. ita
nunc exhibete mēbra vestra seruire iusti-
tie in sanctificationem. S; quidam nō sic
volunt qui sūt similes effraym. de q̄. Osee
vij. Factū est effraym quasi panis subcine-
ricius q̄ nō reuertat. Tales sunt q̄ habent
memoriam z aliqui deplorāt peccata. s; tū
nō mutant opera. Item videbat descen-
dere in castra madian. Madian hūc p̄-
tatur iniquitas. Vide castra madian sunt

iniquitatis arma scz diuersorū modorū
quasi diuersarū vitia z peccata que
terrā isrl. i. animas fidelitū vastat. Ad hūc
tur panis penitētiē descendit cū scz animū
doleat ad ea discutienda z sēda humiliter
se ponit. Vel q̄ madian interpretat iuda-
tium q̄ panis penitētiē. i. cōpunctus ani-
mus in castra madian descendere. i. ad sua
vitia penitēda quodā quasi p̄prio iudicio
humiliter redire. Nā vt dicit Ap̄o. i. Cor.
ii. Si nosmetipsos diiudicarem nō vtiq;
a dño iudicarem. Tertio cōsidera ei-
sectum q̄ cū p̄misset ad tabernaculum
percussit illud atq; subuertit z terre funditus
coequavit. Tabernaculū diaboli ē cor pec-
catoris q̄b; penitētiē. penitētiē in cōtentione
subuegit in cōtentione. terra coequat in bu-
mili satisfactiōe. Est enī in satisfactiōe bu-
militatis iustitiam z iusticie coequatio. q̄
fm mēbra culpe q̄ esse satisfactio p̄nic.

Capitulum xxv.

Derectio tyrānoꝝ contra
sanctos designat i illo equo
rūfo quē vidit Iohes Apo-
ca. vi. vbi dicit. Erunt alius
equus rufus z q̄ sedebat su-
per illū. datus est ei vt sumeret pacē de ter-
ra z vt iusticē se inuerciat z datus est illi
gladius magnus. Vbi primo nota tyrā-
nicā crudelitātē que significat in equo ru-
fo. Dicitur equus est tyrānoꝝ principatū ru-
fus. i. crudelis z sanguinolētus sanguine
sanctoz cruciatas Jacob. i. Vidi p̄ noctē
z ecce vir ascēdēs sup equū rufū. Secūdo
attēde tyrānoꝝ societate. hūc. n. secū diabolo
lū q̄ deducit eos. v̄ dicit q̄ sedebat sup eū
scz diabolus qui tyrānos regit z ducit in
mortē z oppressionē sanctoz. Vn quilibz
eorū potest dicere diabolo illud. Numeri.
xxij. Nōne aial tuūti sum cui semp iside-
re cōsueuisti. Tertio nota tyrānoꝝ pote-
statē quā nō habent nisi a deo p̄mittēte z
p̄cipue sup sanctos. Vn dicit q̄ datus ē ei
i. p̄missū a dōmīno vt sumeret pacē de
terra. i. quietem mentis tolet z a terrenis
Brego. Iste recepit sabbatum in mūnere

bonisibus ieiunantes. Et id dicit b. Ecce equus pallidus .i. hypocritarum cetus religione fallaci palliatius Job. xv. Congregatio hypocritarum sicutis. Et deo nota bypocritarum subiectione qz subdatur monti. Unde qui sedebat sup illuz quasi ductor et rector nomine illi mors. Sapientie. ij. Inuidia diaboli mors inuoluit in orbem terrarum. imitant aut illi q sunt ex pte illi in fernus. i. congregatio hypocritarum et ceterorum peccatorum q sunt inferno deputati sequebat .i. imitabat cum culpa et pena Apo. ii. In fernus et mors. i. peccator et diabolus misit sunt in stagnum ignis vel inferni dicit se qui diaboli qz quos ille decipit ipse recipit. Tercio nota diuinam pmissionem quia data est illi. Sa deo pmittere forte ppi bypocritarum hominum potestas s; no mala uoluntas sup quatuor ptes terre. i. quatuor gentes hominum que sunt in terra scz iudeos hereticos gentes et malos xpianos. Vel sup quatuor ptes terre. i. quatuor ptes hominum q in quatuor ptribus mundi scz oriente occidente septentrione et meridie morantur. Vel sup quatuor ptes terre. i. sup oes illos qui quatuor cordis affectibus scz timore amoris gaudii et dolore ponunt in terrenis de quibus dicit Bernar. timent ubi non opz amat q non decet gaudent uane delectanturqz uanis Job. ij. Terra data est in manu ipij. i. terreni in potestate diaboli interficere gladio. i. infirmitate peccati et fame. i. defectu ubi et morte. i. mortifera doctrina et bestijs terre. i. bestialibus et crudelibus principibus mundi qui oes deuorat vel interficere gladio puerse persuasionis et fame. i. terrena cupiditate et morte scz peccati que anima a deo separant et bestijs terre idest bestialibus prelati.

Capitulum. xxvi.

Redicatores euangelij affilantur illis equis quos uidit Zacharias dicit enim Zacha. vi. Vidi et ecce quatuor quadriga egrediebant de medio duorum montium et montes erant

quadriga prima equi rufi: et secunda equi nigri et in quadriga tertia equi albi: et in quarta equi uarij et fortes et infra subditur qz qui cras robustissimi erunt et querebant discurrere per omnem terram. Hec visio ut glofa tangit sic exponitur per quatuor quadrigas intelliguntur quatuor euangelia: quasi autem duo montes sunt natura diuina et humani quorum medium fuit christus quia mediator dei et hominum homo christus iesus. Unde quatuor quadriga de hoc medio egrediuntur: quia quatuor euangelia de ipso mediatore et nostro redemptore loquuntur. Sed dicuntur montes erant: quia nulla possunt uentilare confusio. Natura enim diuina immortalis est. s; autem naturam humanam licet christus semel mortuus fuerit: resurgens tamen et mortuus iam non moritur et mors illi ultra non dominabitur. Hec equos duo intelliguntur christi predicatorum quorum alij fuerunt rufi martyrio: alij obscuri et nigri profunditate et cognitione mysterij: alij albi gratia uirginali: alij uarij et diuersarum virtutum habentes. s; robustissimi. i. apostoli in omnem terram euerunt etc. Hec s; alios: per equos rufos intelligit Apostolos et alios religiosos siue predicatorum fidei primitiuos qui fuerunt rufi. i. ignei ardore spiritus sancti vel rubicunditate sanguine martyrij. Hec equos nigras intelligit prefiguratos fuisse monachos nigras: et per varios et fortes intelligit religiosos et pauperes nec in coeli nec in specialibus possessionibus habentes: ut pote predicatorum et misionum et consimiles inter quos precipue predicatorum ordo h; equos varios in habitu fortes in spiritu et discurrentes per mundum pro aiam fructu. Item predicatorum debet esse similis illi equo albo qui describitur in uisione beati Johis. Apoca. vi. ubi dicitur. Ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exiit vincens et uinceret. Vbi ostenditur septem que sunt necessaria predicatorum. Primum est audacia que notatur in equo. Equus enim non trepidat sed audacter pergit et vadit ad prelium. Et sic predicator christi debet habere audaciam securitatis contra tentationum et tribulationum sine persecutionum insultus. Unde nota quod equus est audax ad occurrendum: fortis ad portandum uelox ad currendum. Et talis debet esse predicator scz audax ad occurrendum hostibus. Job. xxxix. Audacter in occursum pergit armatis. Item fortis et patiens ad portandum labores et persecutiones. Job. xxxix. Aliquid prebebis equo fortitudinem. Et infra continetur pauore nec cedit gladio scz persecutionis. Item uelox ad currendum. Ysa. i. Delociores pedibus equi eius. i. predicatorum uelociores hereticis. Secundo est necessaria mundicia. et ideo dicitur equus albus. Hec albedo est puritas mentis vel carnis in qua ambulat h; predicator. Hec albedo inchoatur in ebullitione baptismi. Ps. Lauabis me et super niuem dealabor. s; reparatur per penitentiam Ysa. i. Si fuerint peccata uestra et coccynum uelut nix dealaborunt scz per penitentiam. Tercio est necessaria obedientia que notatur cum dicitur. Et qui sedebat super illum. Oportet enim ut predicator sit subditus christo sicut equus sessori ut scz christus sit dux et rector eius. Et nota quod homo non bene sedet in equo nisi habeat frenum sellam et calcaria. Sella ergo huius equi predicatoris est iustitia que parat locum ipsi sessori idest christo. ps. Iustitia et iudicium preparatio sedis tue. Ps. vi. Domine que rex cupit honorare debet indui uellibus regis et poni super equum qui de sella regis est. Item num aut quo ducitur equus iste huc atqz illuc est obedientia. Zach. ij. Frenos equis in ora mittunt. ad consentiendum nobis vel freni equorum sunt crepula sanctorum que debent predicatorum in ore portare. et sic ea ambulare. Calcaria duo quibus ambulatur equus est timor et amor. Corin.

Antur septem que sunt necessaria predicatorum. Primum est audacia que notatur in equo. Equus enim non trepidat sed audacter pergit et vadit ad prelium. Et sic predicator christi debet habere audaciam securitatis contra tentationum et tribulationum sine persecutionum insultus. Unde nota quod equus est audax ad occurrendum: fortis ad portandum uelox ad currendum. Et talis debet esse predicator scz audax ad occurrendum hostibus. Job. xxxix. Audacter in occursum pergit armatis. Item fortis et patiens ad portandum labores et persecutiones. Job. xxxix. Aliquid prebebis equo fortitudinem. Et infra continetur pauore nec cedit gladio scz persecutionis. Item uelox ad currendum. Ysa. i. Delociores pedibus equi eius. i. predicatorum uelociores hereticis. Secundo est necessaria mundicia. et ideo dicitur equus albus. Hec albedo est puritas mentis vel carnis in qua ambulat h; predicator. Hec albedo inchoatur in ebullitione baptismi. Ps. Lauabis me et super niuem dealabor. s; reparatur per penitentiam Ysa. i. Si fuerint peccata uestra et coccynum uelut nix dealaborunt scz per penitentiam. Tercio est necessaria obedientia que notatur cum dicitur. Et qui sedebat super illum. Oportet enim ut predicator sit subditus christo sicut equus sessori ut scz christus sit dux et rector eius. Et nota quod homo non bene sedet in equo nisi habeat frenum sellam et calcaria. Sella ergo huius equi predicatoris est iustitia que parat locum ipsi sessori idest christo. ps. Iustitia et iudicium preparatio sedis tue. Ps. vi. Domine que rex cupit honorare debet indui uellibus regis et poni super equum qui de sella regis est. Item num aut quo ducitur equus iste huc atqz illuc est obedientia. Zach. ij. Frenos equis in ora mittunt. ad consentiendum nobis vel freni equorum sunt crepula sanctorum que debent predicatorum in ore portare. et sic ea ambulare. Calcaria duo quibus ambulatur equus est timor et amor. Corin.

v. Caritas christi uiget nos. Quarto necessaria est scia scz sacre scripture quod notatur: quod habebat arcum. i. scripturam sacram qua defenditur ecclesia et inimici eius vulnerantur: si tamen teneat in manu scz ut non solum uerbo dicatur sed opere impleatur Job. xxviii. Arcus meus in manu mea instaurabitur. Arcus enim fit ex duobus ex ligno duro et corda molli. et licet corda sit mollis: tamen durum lignum inflectit. Lignum ergo est duricia ueteris testamenti et corda gratia noui: uel corda est misericordia lignum iusticia. Misericordia super altare iudicij. Sed et debeat inflexum arcum potare ostendit. Scri. ix. ubi dicit. Arcum meum ponam in nubibus celi. in his q per coram patrum mundanorum et desiderium eternorum a terra sunt eleuati per conpunctionem lacrimarum aquosum per contritionem lucidi per contemplationem alti. per predicationem pluidi. per bonam operationem conuulsantes: et per conuincationem tonantes: qui talis non est non debet portare arcum. i. predicatoris officij. Quinto est necessaria psecrancia sine qua nemo coronabitur: et hoc notatur in eo quod dicit quod data est ei corona: sola. n. psecrancia coronat: unde Apo. stolu. ij. Vbi dicit. Postquam dixit cursum consummavi continuando subdit. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. Sexto est necessaria prudencia qua sagaciter sciat ab implicatibus et impediens secedere. Unde dicit et exiit scz de mundo per contemptum ipsius. Sed nota quod homo debet exire primo integraliter: quidam exiunt de mundo corpore: sed relinquunt ibi cor. i. affectum suum ita quod corpore sunt in claustro et corde et cogitatione sunt in mundo. Et tales significantur per uicem Loti que post exitum de sodomis retrospectis mutata est in statuam salis. Genes. xix. Statua enim figurat hominem h; sed non ueritatem. Unde. i. Regu. vi. Nunc si uult credentes inuenire Dauid in lecto. i. monachum in claustro non inueniunt nisi statuam et pellem capre. i. habitum monachalem

frat. monacho. Similiter petrus et iohannes credentes iesu iuvenire in sepulcro non inveniunt nisi sudarium Joh. 20. Debet ergo homo crine de mundo non tantum corpore sed et corde. Vn Abrae iam egresso de chaldea iussu dñs Gen. xii. Egredere de terra tua etc. Et dicit Aug. q. iam egressus erat corpe s; adhuc detinebat ibi mēte. Et hē d; hō exire rotaliū ita iez q. de mundo nihil sibi retineat. Quidā nāq. exiūt de mundo q. ad diuitias: n̄ tñ q. ad delicias q. ad hoc cor eoz occupatur deliciis mundi. et sepe quidē recogitādo delicias quas in mundo habuerūt penitet eos exiisse. et tales signifi- cant p̄ iudeos qui suspirabāt in deserto ad ollas carnis egypti. vii. Nū. xi. dixerūt Quis dabit nobis carnes ad vescendum: Recordamur pisciā quos comedebam? in egypto gratis in mentē veniunt nobis cucumeres et pepones porriq. et cepe et alia. Aliq. etiam exiunt de mundo por- tant scā multa de mundo. Quidā hō- nores ipsius quos adhuc ambiūt i religio- ne alij diuitias alij delectationes. alij mo- res mūdānos. verbi gratia modum cūcti seculariter. modū loquēdi. modū comedē- di et alios gest. seculares. Et tales signifi- cāt p̄ rābel q. furabatur idola laban et ab scōdūt sibi stramētū cameli. i. sub panis claustrī vt dicit Gen. xxxi. Et debet hō de mundo exire triūphaliter. i. ipsum mun- dū vincendo et suppeditādo. vnde dicitur in hac visione beati Jobis q. exiūt vincēs Talis est cui mūd. crucifixus est et ip̄e mū- do quē non vinceret nisi exiret nec exiret nisi vinceret. Vel tūc erit quādo ip̄e mor- rit mundo tūc vincit. quādo mundus mor- ritur ei Gal. vi. Vbi mund. crucif. ē et ego mūdo. Et septimo est necessaria potē- tia s; vt ip̄e vincat nō tantum mundū sed etiam carnē et diabolu et ideo additur vt vinceret. diabolus vincit hūilitate caro cū- stitate. mūd. paupertate Apoc. ij. Qui vi- cerit faciā illum collūnam in tēpō dei. Et dicit collūnam. i. rēctā altū. firmū planū rēctū in viuendo. alij in p̄cipiādo fr-

mū in rēctādo sive sustinendo. planum in cōuertendo. Et hē p̄dicatores assimulant angelis in vīdē beati Jobānis que habet Apoc. vii. vbi dicit. Vidi septē angelos stantes in aspectu dei date sūt illis septē tube. Per septē angelos intelligit vniuer- sitas p̄dicantium. Nam septenerari. est numerus vniuersitatis. vel q. septē donis debēt esse perfecti. et septē vitia p̄dicando eradicare. et septē virtutes plantare. et septē sacramenta annūciare. vel septē dicuntur q. fidem trinitatis p̄dicant. et p. quatuor- ces mundi. Describit autē eoz perfe- ctio primo quātū ad vitā in eo q. vocant angeli. Vbi nota q. vocantur angeli. pi- mo q. non debēt esse carnales sed spūales ps. Qui facit angelos suos sp̄s. Et hē q. non debēt esse clari s; humiles scilicet ser- uiendo. et non appetentes vt alij seruiāt eis Debe. ij. Omnes sūt administratoz i spi- rit. in ministeriū missi. Et hē q. debent esse cōtempnētes. Mat. xxv. Angeli eoz in celis semp. vident faciem patris. Dicitur et stantes. i. secure laborātes nō timo- re corrūctos. vel ocio. respēctos vel stantes. i. p̄cati obedire ire et pugnare. vel stantes q. p̄dicatores aliquādo stādo p̄dicāt po- pulo. q. dormitūs stans turbis dīspiculis hō scēdo p̄dicauit. In quo notat q. dō claustralib. est predicandū ocium contem- ptionis. et ideo eis predicat scēdo. laicis hō est predicandū labor actionis. Sequit in cōspectu dei actiō. vt ipi deum aspiciāt et alios docendo ad deū cōspiciendum per- tineant. In primo notat. puritas. innocen- nis. vt ad deū tantum oculum intentionis dirigāt. In secunde fructus predicationis vt alios ad deū cōspiciendum perducant nunc per fidē. postea per sp̄m. vel potest accipi passiuē. q. quicquid dicit vel faciat conspiciunt ab eo Boetius. Magna vo- bis si dissimulare nō vultis probitate in- dicta est necessitas vt agatis ante oculos iudicis cāctā cernēstis. an. R. xvij. Vi- uat in carnis cōspicū. hō. Et secūdo de- scribit eoz perfectiō. hō. i. doctrina

q. date sūt illis septē tube. i. p̄dicacionis of- ficiū q. per tubā designat. sed dicit septē. q. eoz ē p̄tra septē vitia p̄dicare q. sūt ve- lut septē funes qbus ligat fuit samson Ju- dic. xv. Vel ideo septē. q. ipsoz ē septē mū- di mūdōs destruere et h. figuratū est Jo- sue. vi. in captione et ruina hiericho p. quā figurat mūdus. Nā sicut habet ibi Sacer- dotes tulerūt septē tubas q. vus erat i iubilēo. et clāgendo circueiūt septies ciuita- tē sc; p. septē dies et in septimo circuiū tu- bis clāgentibus muri hiericho fūdūt. cor- ruerūt. Sacerdotes igit tubis clāgentes spū gerūt p̄dicatoz q. debēt mana tene- re tubas. et clāgere. i. ore p̄ferre et ope im- plere q. p̄dicāt Act. i. Cepit iesus facere et docere. septē autē tubis debēt clāgere. i. cō- tra septē mūdū munitiones seu vitia p̄di- care. Prima munio ē amor diuitiarū. scū- da amor deliciarū. tertia ambitio bonoz. q̄ra amor suoz. q̄nta obliuio dei. sexta ignorātia sui. septima immemorā iudi- cii. Septē autē circuitus hiericho sūt septē p̄siderationes mūdū q. s; hōies haberent frequenter in corde et p̄dicatores i ore. mu- ri hiericho in se ip̄s corruerent et postea i alijs corruere facerent. Prima est confide- ratio vanitatis. q. vana sunt omnia q. sūt in mundo. Eccles. i. Vanitas vanitāt. et omnia vanitas. Secunda est consideratio vilitatis. Vbi. ij. Omnia arbitratus suz vt iter cora. Tertia est consideratio breuita- tis. i. Job. i. Transit mūdus et cōspiciētia eius. Quinta est consideratio instabilitat. per quā assimilantur mari Isa. liij. Quasi mare seruens q. gescere non potest. Sexta est consideratio infidelitatis quia nulla fides vel fidelitas iuenit. Diere. ii. Vnus quisq. a proximo suo se custodiat et in om- ni fratre suo non habeat fiduciam. Septi- ma est consideratio falsitatis seu hypocris- is. quia mundus aliud est et aliud apparet Job. xx. Sicut hō hypocrite ad instar pun- cti Vnde Naum. ij. ca. Qui viderunt te resiliēt a te.

Capitulum. xvij.

Relati et clerici et religiosi q. liter futuri sunt circa vltima tempora ostenditur Apoc. vi. Sub metaphora solis et lune et stellarum et celivbi dicitur q. sol factus est niger tanq. sanguis. et luna facta est tota sicut sanguis. et stelle celi ceciderunt super terram. sicut fi- cus mitit grossos suos cum a vento ma- gno mouetur. et celum recessit sicut inuolu- tus. Per solē intelligit p̄latozū cer. qui debet splendore suo alios illuminare ad cognitionem fidei et calore suo inflāma- re ad amorē dei et amorē proximi. De quo solē dicit. Isa. xxx. Tur solis erit septē p̄liciter sicut lux septem dierum. i. lucē oīz subditoz supabit lux p̄latoz. q. sicut p̄sunt alijs dignitate. sic etiam precedere debent scientia et sanctitate. vel luere debent p̄- lati septēmpliciter per septem opera mise- ricordie que continentur in hoc versu. Vi- sito poro. cibo soloz teo colligo condo. vel per dispensationem septem sacramentoz que in hoc versu cōtinentur. Tingo firmo- dolet cibo iungo clericos vingo. Hic ergo sol p̄latozū sc; cer. factus est niger ter- renoz negotioz sollicitudie Tbe. iij. De- nigrata est super carbones facies eozū. Fa- cies est dignior pars et altior hominis et iō signat p̄latoz tanq. saccus cilicinus qui est totus pilosus. et dicit cilicinus a cilicia vbi primo inuentus fuit. et in hoc inuitur magna cupiditas p̄latozū. i. in pilosita- te Isa. xiiij. Replebuntur domus eozū dra- conibus. i. detractoribus et habitabunt ibi strutiones. i. hypocrite et pilosi saltrabūt ibi idest cupidi et avari officiales. et responde- bunt vltē in edibus eius. i. ioculatores et saltrices et syrene in clubis voluptatis. i. adulatores Isa. xxxiij. In domibus eius spine. i. diuitie et vitie. i. delicie que gene- rant carnis putredinem ac puriginem. et palatris in munitionibus. i. auarus p̄la- tus. et erit cubile draconum et pascua stru- tionuz et occurrent demonia. Nocentia- rus et pilosus clauabant alter ad alterum

quod enim duo testamenta contineat. In
 sic invicem connectuntur. ut vnum et idē
 videantur continere. Et ideo nonus testā
 mentum includitur in veteri sicut Berna.
 sicut figuratum i figura et e converso. In
 de Ezechij. dicitur qd aspectus eorum et
 opera quasi si sit rota in medio rose glo
 a. nonus testamentum in veteri. Vbi no
 ta qd scientia sacre scripture dicitur vna tri
 pliciter. scz vnitare attributionis. in quatu
 omnia que considerat quantum inter se di
 tributionem. tamē omnia considerat per at
 tributionem suae relationem ad vnum scz
 deum puta in quantum referuntur ad ipz
 ut ad principium vel finem et huiusmodi.
 Item est vna vnitare luminis cui vni
 tatis. quia in omnibus illuminat eadem le
 nitate supernaturali scz fidei que est sicut q
 dam impressio diuine scientie que est vna
 et simplex omnium. Item est vna vnitare
 de rationis. quia omnia considerat sub vna
 formali ratione scz in quantum sunt diu
 ninus reuelata. Quarto ostenditur et ne
 cessaria et intractabilia. quia super terram
 illam scz sicut Ergo. cui dicitur est. Ter
 ra es et in terram ista qd omnipotens enis
 deus super corda peccantium leges posuit
 scz sacre scripture que dicit lex. quis pecc
 atis et documentis latibibus mentes li
 gat ne transgrediantur peccando Apostolus
 Lex propter transgressores posita est vel
 dicitur esse super terram quia super terre
 na mentes eleuat dum eas ad contempla
 da et diligenda celestia inflammat sicut il
 lud Loh. in. Que sursum sunt sapite non q
 super terram et dicitur. vi. Nolite thesau
 rizare vobis thesauros in terra et. Qui
 so ostenditur esse congruus ex ordine. quia
 iuxta animalia congruus enim ordo hui
 ne doctrine est ut per sensibilia erudiantur
 de intelligibilibus. Nam omnis nostra co
 gnitio sicut Philosophum oritur a sensu.
 unde rota diuine scripture dicitur esse iux
 ta animalia iuxta scilicet quia sensibilia
 cognitio propria est animalium. Tradit n.
 diuina scriptura communiter nobis spiri

tualia sub quibusdam sensibilibus figuris
 et similitudinibus. vel quia homo scz Apo
 stolus primo est animal id est paruum et imper
 fecus deinde spiritalis gradus spectat
 in gratia. Aliquando rota diuine scripture
 re dicitur eleuari sicut spiritus sicut illud Eze
 chij. Quocumqz ibat spiritus illic eunt spu
 et rore pariter eleuabantur sequentes eum. Ali
 quando vero dicitur stare vel apparere iuxta
 animalia quia scz diuina scriptura et sicut
 spirituales de sublimibus erudire sicut illud. i.
 Loh. in. Sapientia loquimur inter per
 eos. Et iterum ibidem spiritualibus ob
 parat. et sicut etia animalia et parua iuxta
 ribus conseruire sicut illud. i. Loh. in. Tri
 bus parulis in xpo lac vobis posui. Item et
 ideo sic iuxta spiritum eleuat spiritualia. qd in scz
 liam no deserit animales. sicut i. Sapientia
 tibus et insipientibus debitor sicut. Ege. i. Tu
 ambulauerunt animalia ambulabant parit et ro
 te iuxta ea. Sexto ostendit esse distincta
 in effigie. qd hinc quatuor facies et de habere
 sacra scriptura quatuor facies. i. quatuor sensus
 qd maxime in facie bovis leuata. vigent. et
 sicut i ea quatuor distincti. scz vltimus in oculis
 audiri in auribus. odoratus in naribus. et ga
 stus in ore tactus autē no ē distinctus ab aliis
 in aliquo organo. Quatuor ergo sensus
 scripture sicut historicus sicut sicut tropolo
 gicus. i. moralis allegoricus et anagogicus.
 Vel dicit habere quatuor facies. qd per
 quatuor mundi partes est predicata. Sicut
 viii. Dilateberis ad orientem et occidentem me
 ridiem et septentrionem. Vel qd quadruplici tra
 dita est scz p legē. p prophetas. p euāgelistas
 et p Apostolos ut dicit. Bre. sup. Eze. Item
 scriptura sacra assimilata illi volumini. qd
 describitur in visione. que habet. Sicut. v. Di
 di et ecce volumen volans. longitudo eius
 xx. cubitorum et latitudo eius decem cubi
 torum et dicit ad me. bec ē maledictio qd ege
 rit sup faciem omnis terre. Item enim vi
 sionem Ergo. exponens dicit. Quid est
 volumen volans nisi scriptura sacra. que
 dā de celestibus loquit ad superiora men
 tis nostre intentionem leuata. qd tū illa sicut

pra nos esse conspicimus ima attendere et
 et aduersus deum. Que latitudine
 cubitorum. longitudo vero. tenere
 peribiles. p. latitudo operationis nostre simi
 lita est. et longitudo spei in vultu ten
 ditur. p. bono ope. et hic reges mentis. et
 hic gaudia eterna pparant accessare veri
 tate. Si vero reliquerit bonum vel agros et
 et dupli accipiet et vita eterna possidebit.
 dicitur. xii. Centenarium numerus decies
 multiplicato denario fit perfectus. Hic ita
 qd conceptus accipit qd si nihil habuerit ipa
 in perfectione mentis iam in hoc seculo ha
 bere nihil querit. qd ergo per hanc dupli p
 simplici nobis reddat recte hoc volumen p
 ar. cubitos in longitudine tenditur. quod
 p. velle videretur. Sicut qd hoc sacra ipsa clo
 quia ad eterna donationem fit eis qui illa
 vel forte noluit vel certe sciendo. nescit. re
 citare debet volumine dicit. Nec ē maledi
 ctio que egredietur sup sa. o. terre. Et hinc scri
 ptura sacra assimilata illi libro de quo ha
 bentur in visione. Iobis. Apoc. x. vbi dicitur.
 Abij ad angelum dicens ei. v. daret mibi
 librum. et daret mibi. Accipe librum et denota
 illam et faciet amarissare ventrem tuum sicut
 in ore tuo erit dulce tanquam mel. In hac si
 quidem visione dicitur. qd liber sacre scri
 pture primo requiritur discipulari vel lecto
 rem expeditum. et ideo dicit Abij scz a car
 nis mundi vel carnis quorum scz occupa
 tio impedit et studium et fructum sapientie.
 Soluendo enim secuti et fallacia diuina
 rum suffocet verbum dicitur. Item re
 quiritur audientem deuotum qui non tam
 lectione qd oratione suare scripture intelli
 gentiam querat. Unde dicit Abij ad an
 gelum id est vultum dicens ei. scilicet or
 do. v. daret mibi librum id est intelligentia
 scripture. Sapient. vii. Quatenus et datus est
 mibi sensus inuocanti. et venit in me. spūs
 sapientie. Item requirit hominem stu
 diosum. primo ad sapiendam scz doctri
 nam sacre scripture quas capere debet au
 diendo et legendo Apoc. i. Beatus qui au
 dit et qui legit verbum prophetie. libri hoc

poterit esse studiosum etiam ad audien
 dam scilicet in mensura. unde dicit et de
 uota illam scilicet memorie commendan
 do et opere implendo. et hoc cum quadam
 auiditate que notatur in verbo deuorandi
 Item requirit hominem vigorosum q
 propter amaritudinem seu laborem qui ē
 in discendo sicut intelligendo vel implendo
 non omittat eam quia sicut ex vna parte
 videtur esse difficilis et amara. ita ex alia
 est dulcis et sapida. Est. n. difficilis ad intelli
 genda et amara. i. penosa ad opere imple
 da. Et ideo dicit. faciet amari. ventrem. i.
 carnalitate. sicut diuinitatem tuam. que
 est mollis et fragilis. Et ideo grane est ei
 penosa scripture monita implere. Faciet et
 liber diuine scripture amaricare. ventrem
 anime id est mentem in quantum ducit ho
 minem in cognitionem proprioium dese
 ctuum de quibus amaricatur. Reducit et
 in contemplationem diuinoium et celestium
 et quanto ei sit dulce quod intus videtur
 tota amaritudinem vertitur carne. quia
 fons sustinet. Sed ex alia parte scripture
 dulcis est et sapida. Unde subditur. Sed
 in ore tuo erit dulce tanquam mel. scilicet
 sacre scripture licet sit difficilis ad in
 telligendum et penosa ad implendum tū ē
 delectabilis ad predicandum sicut. Quam
 dulcia sunt vobis meis eloquia tua super
 mel orizanco.

Capitulum. cccij.
 Deo multa dona facti i ani
 ma Et hoc ostendit in visio
 ne beati Iobis q habetur
 Apoc. viii. Vbi dicit qd scilicet
 dus angelus tuba. cecina. et mons magnus
 igne ardens missus ē i mare. et facta ē tertia
 pars maris sanguis. et mortua ē tertia pars crea
 ture. q habebat alas i mari. et tertia pars
 nauis iterijt. Et secunda agelet ē spes. qd est
 scilicet virtus theologica. bec tuba canit. qd pe
 nitenti venia pmittit. et tūc mōs magnus
 aino subicitur. igne ardens. i. caritate fer
 uens mittit i mare. i. amaritudines timore
 dolo. et tunc sit tertia pars maris sanguis
 ad iij

prima pars est amaritudo timoris. scda de lozie. Ex hoc dicitur aliq. sicut caria leg. amaritudo de gationis. hanc omnino. m. eludat securus spei et guerra in sanguine. id est in pnie asperitate et curia. mortifica tione. Et prima pars coram qui hinc aiaa i. mari e timor pene mundi. scda timor pur gatoru. tertia timor pene inferni et hec mo ritus. qz hunc timore speo salutis erudit. Et hec pma po nans buane metis sut co gitationes necessarie qz sut circa illa qz sunt de necessitate salutis. Et scda po sut cogita tiones pfecte qz sut circa opa superogatio nis. qz non sut de necessitate s; de pfectioe. tertia po sunt cogitationes vane circa va nitas. hec tertia po interit. canent. mba scd; anglii. spe. pmutente ponia z. miseri cordiaz dei ps. In sp; vebameti coterer nanes ibar s. cogitationes querentes va na busis mundi.

Capitulum xxxi.

Originalis viri assimilant. illis notis qz deservunt. Ege. i. vbi d; qz statura erat rona z. alioqz et horribilis aspec tus s totum corpus pnuu oculis in circuitu iporu signos. In quibus verbis ang; coditiones spualium: vira; expiunt. Et prima e. rectitudo. dicitur qz figurat in statura rotari. qz eni stare dicitur id qd firmu e vel rectu. non enim di citur stare ille qz facit vel ille qz patit. Ideo statura imponit rectitudin; z firmu. In duo copetunt spualib; vira. hanc s; vira agunt scz rectitudo. qz pma illa. Et pma tuus bonus deducit me in terra rectam: z stabilitas voluntatis qz e. robore spualia cu. fm illud. Eph. vii. det nobis cor robo rari per spum eius. in interiori hote. Hoc eni stabilitat robur gratia spualia facit. De b. xii. D ptimu est gra stabilire cor. Et de hac statura spualia vira dicitur Can. vii. Statura tua assilata e palme qz s; directe crevit z diuissime vira. Et scda e pmo pnuo obediencie. qz adstatur rotis. Ma; sic rota vadiqz e parata ad motu ita spaa

ica viri sut in oibus parati ad obediend; fm illud ps. Parati cor meo deus para tum cor meo. Deum pmpmndine obedi tie facit sps bullitatis. qz intus eie. Dn di. Et c. Cu eunibus ibat e cum flantib; stabat z cu elevatis a terra pariter eleva bantur e rote sequere ea qz sps vire erat in rotis. Tertia est altitudo sapientie. s; in contemplateone celestis z diuini. Dn dicit qz altitudo erat rotis. Na sapientis e considerare altissimas causas. vt dicit. Pbs in primo Adaphy. Isa. xlii. Extollam te super altitudinem nubium id est reru; mu tabiliu qz nubes maxime sunt instabiles e continue transmutantur. Quarta est tripi datio vindicte. scilicet pnia enim parus et. ira districti iudicis in se ferri motu et eterne gehene supplicii formidando attendunt. Dn dicit e horribilis aspectus vbi D; e. Horribilis aspectus e terror gehene qz sine fine reprobor cruciat. z pter es cruciatu conseruat. Dn. qz est illius pene acerb itas z pnditas qd est horro non solum sustinentibus s; ziam afficientibus. Job. x. Terra tenebrosam s operant in omni ta ligna. arcam auferit: z tunc tunc vbi. vni las montis e nullus ondo sed sospicemus horro inhabitas. Quinta e circumspectio pudentie. quia totum corpus plenum erat oculis. in circuitu iporum questuos. Per istos enim oculos intelliguntur. caute e circumspectiones: pudentis. quibus san cti e spualia vira tanq; vane pudentes in omnibus abundant. Nam spualis homo dilndicat omnia z est oculi dantur esse in circuitu qz diabol; nos susuatiis vidi qz circumsingit. propter quod de ho. dicit pe trus. qz tanq; leo ragnis circum querens quem deuoret. z ideo contra eum e omni parte necessaria est cautela. Sed ideo di cantur esse in circuitu iporu quattuor scz animalium fm. Gregorium super. Et c. cautela. vij. ceteris pmpmndis: det ipsarum quattuor sollicitudinem. Nam supra. pre triserat qz apparuit rota vna habens quat

tuor facies que videbantur quasi quattuor rote. quia scz facti viri precipue i quattuor partibus habent cautelas e circumspectio nes. scilicet retro circa preterita per memo riam. ante scz ad futura per pudentiam. a dextris ad adspira per despectum a fini stris ad adactra per exercitium. Ma; pso spora mude respiciendo despiciunt. z aduer sit ad vniuersa exercitium suscipiunt. Del hat oculos retro scz ad mala ne inficiant. s ante. i. ad bona. ne deficiant. D; ego. Cor poea animalium idcirco plena oculis de siderantur qz sanctoru; actio ab omni par te scz circumspecta est bona: desiderabiliter pudenti mala solerter tenent. Et om; ne cessant; pntes hie ad mala. sed vna qz vira pntis se pulliam sub specie virtutu. Ma; pntis fingit se esse libertate. timor fingit subditatem tenentis: sius auar itas fingit se esse parsimoniam. prodiga litas fingit se esse largitate vel misericor diam. vna sicut dicit Grego. Hoc est labo riosus vbi tenet: sanctoru; imiglat. ne se ante eorum oculos mala sub bonoru spe die abscondant. Et hec necessaria est habe re oculos ante scz ad bona ne deficiat. Na pntis qz vna h; intendit ad quada bona negligit. quada mala. vbi negligimus. ibi pntis vbi oculos no habemus. quod pa ter Za. vi. exemplo pharisi qui habuit oculos ad gratitudin; dicens. Gratias ago ti bi et c. ad abstinentiam. ieiunio bis in sab bato. Ma; misericordiam. decimas. do. o. q. pol. ad iustitiam qz non sunt sicut ceteri bonitatis iniasti vapores ad continentiam e aduerti et c. Sed ad mentis custodiam. i. bonitatem oculum non habuit. qz se ce teris bonitibus pntis. D; ego. Quid p det; bonitatis hostis infidias. tota ciuitas ante visitatur si vnum foamem a portu relinquitur. vnde ab hostibus intrat. Et hec facti viri habent oculos z a dextris scilicet ad beneficia ne officiant. Nam valde ca tenduz est. ne vnde h; primo suo pdesse hinc inde magis ei videat. Vnde spo stular dicitur. Cor. i. Si cui aliquid

donastis et ego. Nam et ego quod donasti si quid donasti propter vos in persona xpi vt non circumueniamur a satana. non eni ignoramus cogitationes eius. Ecce circumspectus magister sic donare id est parcere voluit vt non displiceret nec scandaly da ret discipulis quia sciebat qz satanas inde solet cordi alterius scandalum immittere vnde alterum conspiciet pietatis negotium fecisse. z ideo multum attendendum est vt etiam bonum quod sit vtiliter z caute fiat. Et item debent etiam esse oculi a sinistris id est ad scandala ne veniant scilicet ex culpa sua. Quis. n. necesse sit vt veniant scan dala. De tamen homini illi per quem sca dala veniunt. quod intelligenduz est de sca dala actio quod est ex culpa propria scilicet vel bonum omittendo. vel malam augm do. vel studiose nocendo z vniuimodi. S; de scandalo passiuo qd est ex culpa alteri; non est tm curandum qz propter hoc bonu dimittatur. precipue bonum ad quod homo tenetur si sine hmoi scandalo fieri no possit. Vnde dnis non curauit de scanda lo phariseorum z tamen curauit de scanda lo gentilium percentium ab eo tributum vt habetur Mat. xvij.

Capitulum xxxii.

Entatio occulta in cordis co gitatione est sicut pollutio s; nuj in dormitione. dicit enim. Deu. xii. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit s; nio. egredietur extra castra z n reuer tetur primit; ad vesperum lauetur aqua. z post solis occasuz regredietur in castra. In qbus verbis primo intellige s; nuj pollutio nem. cu. vt Si fuerit inter vos. ho. q. no. pol. si. so. Nam sicut dicit D; ego. Nocturnum somnium est tentatio occulta. p qu; tunc h; polluitur. quando tenebrosa cog itatione turpe aliquid corde concipitur. qd tamen corporis opere non erpletur. Et ca gnare aliquando spualis vira talibus cog itationibus vel tentationibus molestantur est sicut D; ego. dicit qz libenter se occu

pani in aliquibus actibus terrenis etiam licitis quia cum vel in minimis terrenis actio per desiderium tangitur crescens contra nos antiqui hostis fortitudine mens nostra non minima importunitate tentationis inquinatur. Secundo considera potestati excluditur cum subditur Egre ditur extra castra. Grego. Dignum est ut qui immunda cogitatione pollutus indignum se ceterorum fidelium societatibus arbitretur. culpe sue meritum ante oculos ponat et ex bonorum se estimatione despicatur. Pollutus ergo extra castra exire est turpi cogitatione laborantem sese ex continentis operatione despicere. Tertio adverte exclusi purgatione. cum subditur et non revertet quousque ad vesperum laetatur aq Grego. ad vesperum aq abluit cum defecit suu opificens ad pnie lamenta convertitur ut fletibus diluat omne quod animi occulta ingratia accusat se. Ad vesperum demorabit fletus et ad matutinam letitia. Et hinc est qd Levit. i. mandatu fuit qd membra hostie in frustra conscisa et caput et cuncta q adhe sit i coram igne comburent. Dedes ho et in restina prius aq lauaret. Ista hostia est bonum se ipsum offert ad servitium dei cuius membra tunc conciduntur in frustra cum eius vite opa sunt virtutibus distincta. Et tunc super ignem ponuntur quia cum servitio amoris et devotionis deo offerunt. Caput autem et ea q sunt i secur continentis incendimus cum in sensu nostro quo omne corpus regit atq in occultis desiderijs flamma divini amoris ardetur. Dedes autem qui terram tangunt sunt terrene occupationes. Intestina vero in quibus stercoza portantur sunt cogitationes immunde. Unde Grego. Luz cogitationes nostras immunda cogitatio inquinat quid aliud q intestina hostie stercoza portant. Habet ergo pedes et intestina ille qui dum terrenum aliquid agit nonnulla etiam illicita in corde conspicit. sed hec ut cum puri debeant laudari quia nimirum necesse est ut ante immundas cogitationes amoris fletus diluat qd in acceptione facti

ficij superius amor intendat. ut tanto suavis in conspectu sui spectatoris ardeat. quanto cum ei assistere ceperit nihil terrens fecerit vel lubricum in actu sine orationis imponit ut dicit Grego. Quarto nota purgari reversionem cum subinertur. Et post occasum solis regredietur in castra. Tunc sol occumbit cum ardore tentationis per tachymas penitentie deservescit. Et tunc qui pollutus fuerat ad castra redit. quod tunc in societate bonorum confidit. Unde Grego. Post aquam quippe occumbente sole ad castra revertitur qui post lamenta penitentie frigiditate flammis cogitationis illicitis ad fidelium amicitia peccata mendaciter reparat. ut iam se a ceteris longissime non crassinet qui mandatum se per habitum in tunc ardoris gaudet. Item. tentatio triplex est qd describitur in pnia visione. Ezechiel. ubi dicitur. Vidi et ecce ventus turbis veniebat ab aquilone. et nubes magna et ignis involvens. et splendor i circuitu eius et de medio eius quasi spes electri. Vbi primo notatur tentationis periculum ex te peccate veniente. secundo remedium ex spe dote circumdante. tertio premium ex electo apparense. Periculum ostenditur triplex. scilicet tripliciter tentationis. gradus. quorum primus pinct ad tentationes superbie tunc de cetero. Ecce ventus. et ab aqua. Grego. Ventus est tentatio mentis propeia aures mentis tentatio est tentatio superbie qd habet cor elevare. unde assimilatur vento. quod sicut ventus elevat corpora levatitica superbia elevat corda vana. Job. vii. Vbi vanitas in superbia erigitur. Sed nota quod ventus flante ascendunt. eo quiete mente. Sic qui superbia vel fortuna blanditur extolluntur. ea cessante corruunt et alidunt. unde iob. xxx. Etenasi nre et quasi super vatum ponens elisisti me vade. Sed quia superbia est mentis non solum elevativa sed etiam perturbativa. ideo tentatio superbie vocatur ventus turbis. quia sicut turbo obscurat et turbat aerem sic etiam ipsa superbia obscurat et turbat mentem. unde

Job. iii. Noctem illam tenebrosus turbo possidet. Turbo possidet noctem. cum superbie tentatio cecat mentem. Et dicitur tenebrosus. quod oculorum coadit obscurat. Ber mandus de. vii. gradibus humilitatis Superbia oculum mentis obscurat et veritatem obumbrat. Turbo autem dicitur quod turbat scilicet superbiens et enervat. quia facit ipsum amaram. rancorosum. inquietum. per Lombardi sunt montes idest superbie. Hugo de sancta viatore in libro de arsa anime. Dignus superbie sunt clamor in locutione amaritudo in silentio. dissolutio in puritate testatur in frigiditate. bonitas in imagine in honestas in actione rancor in reprehensione. Item quia ista tentatio est quasi diaboli propterea quia superbie vitium ab eo accepit in origine. ideo subditur. quod iste ventus veniebat ab aquilone idest a diabolo. superbo sole enim superbiens dicitur. Isaac. xii. De deo in monte salsameti in lateribus aquilonis ascendam super altitudinem nubium et similis ergo altissimo. unde Hugo de sancta viatore dicit in libro predicto. Superbia in celum nata est sed velut immemor q via inde occidit illuc postea redire non potest. Secunda tentatio est luxurie superbie caput. hec vocatur nubes magna quia rationem offuscat. Sicut enim nubes densa offuscat aerem lumen solis interceptando. sic concupiscentia carnis offuscat mentem lumen rationis obumbrando. vii. Bre. nazanzanus dicit quod caro velut nubes que dam grossa se anime obijciens considerate eaz diuini luminis radios non sinit. Ezechiel. xxxii. Solem. i. rationis lumen nube tegat Aug. in libro confessionum. Et balabant nebule de limosa concupiscentia carnis et luxuria pubertatis. et offuscabant atqz obnubilabant cor meum ita ut non discerneretur serenitas dilectionis a caligine libidinis. Sed magna dicitur ratione generalis quia generaliter quasi omni homini inest pugna carnis. Maxime omnes de carnis peccato pagani sunt unde quoniam in tra tractat ipse. Grego. unde certamina sen

tiunt Grego. In hoc mundo cum nostris tentationibus nascitur et caro aliquando nobis adiutrix est in bono opere. aliquando seductrix in malo. Item est certamina tentatio magna continentate. Hiero. in epistola. Quocumque pergim nobis inimicum idest carnes portamus. et ideo pugna inest tabilis est et continua. Item est magna difficultate Aug. in quodam sermone. Inter omnia certamina christianorum duriora sunt castitatis prelia. Max ibi continua pugna. et rarior est victoria. Est enim ipsa caro inimicus familiaris de quo. Boetius dicit quod nulla pestis efficacior ad nocendum q familiaris inimicus. Tertia tentatio est avaritie et hec est a mundo. et hec dicitur ignis involvens. ignis scilicet propter insatiabilem ardorem. quia sicut ignis non saturatur lignis. sic illud. Prover. xxi. Ignis nunquam dicit sufficit. ita nec avarus pecuniam. Ecce si v. Avarus non implebitur pecunia et cetera. Involvens autem dicitur propter implicationem. Multe enim sunt involuones et implicationes bonorum avarorum Job. vi. Involunt sunt semite gressuum eorum. involunt enim se multis curis. multis negotijs. multis peccatis. Ezechiel. vi. Qui volunt divites fieri incidunt in tentatione. et in laqueum et cetera. Secundo ponitur tentationis remedium. quod splendor in circuitu eius consistat enim bonum tentatum ne a tentatione vincatur triplex splendor scilicet splendor scripture ipsum informans. splendor angelice custodie ipsam confortans. et splendor divine iustitie vincentem coronans. unde dicitur. Ezechiel. vi. postquam dicitur. Bonum certamen certavi. addidit in reliquo reposita est mihi corona iustitie Ista. quinquagesimo Implebitur splendorebus animam tuam. Tertio ponitur tentationum et victorum premium quia de medio eorum quasi species electi. de me. et scilicet. v. nu. et ignis. quia selicet et tentationum pugna praeibit. coronans materia que in electo signatur. Reliquo splendor fm Grego. significat christum qui est tentatum. et

victor primus. Electa enim sicut Hugo,
 dicitur ex auro et argenteo. dicitur autem misceri ar-
 genti et aurum in claritate. aurum vero a fulgore
 suo paleficat. Sic dicitur humanitas christi in more
 facio quam excedit divinitas a proprii sul-
 goris potentia. Et humanitas oculis repara-
 mita. Et ita in christo quasi dum paleficat aurum ful-
 get argenteum. ergo electum de medio rps est
 quod id eruit et triumphavit de pugna tentatio-
 nis. Ipsi enim certatus fuit a carne famelicen-
 te quod cum leuasset. et diebus et noctibus
 postea esuriit. Item a diabolo persuadente
 quod accedens tentator dixit tibi et cetera. Item a mun-
 do alliciente. cum ostendit ei oia regna mundi
 et gloriis eorum et dixit. Dicitur omnia ista da-
 bo. Sed tunc ipse de oibus triumphavit. et ideo
 hoc electus de medio horum tentationum est cre-
 pitus idcirco in exemplis. imo etiam in primis sicut
 in precibus. si ipsas tentationes vicerimus. ita
 ut ex hoc electo fabricet et moneta quod dabi-
 tur in precibus laboris. et corona que refer-
 natur in precibus victoris. et iustificabitur si
 quidem ex splendore auri. et insuper ex candore
 argenti. quod tam ex visse de vitatis. et hu-
 manitate vitium delectabitur. et rechie-
 mar in patria ut dicit Augustinus super illud Job.
 et ingredietur et egredietur a partibus insuetis.
 et hoc tentat et impugnat nos diabolus ali-
 quod de vana gloria. aliquod de superbia. aliquod de
 invidia. aliquando de turba. Et hec pug-
 na tentationum figurative exprimitur in visio-
 ne somnii quod habet. Dani. vij. vbi dicitur quod da-
 niel somnia scribens breui sermone comprehendit.
 dir. summatimque perstringens ait. Videbas in
 visione mea nocte. et ecce quatuor venti pug-
 nabant in mari magno. et quatuor bestie
 magne ascendebat diuersae inter se. Cuius
 prima quasi leonem. et quasi alas habebat utque aspi-
 ciebant donec evulsete super ale eius. et subla-
 ta est de terra et super pedes quasi homo-
 ferit. et cor eius datus est ei. Et ecce bestia
 alia similis visio in parte ferit. et tres ordi-
 nes erant in ore eius. et in dentibus eius. et
 sic dicebant ei Surge comede carnes plu-
 rimas. Post hoc aspicebam. et ecce alia quod
 si parvus et alas habebat. et tres quatuor in

per se. et quatuor capita erant in bestia. et
 et potestas data est ei. Post hoc aspicebas
 in visione nocti et ecce bestia quarta terri-
 bilis atque mirabilis et fortis nimis dentes
 ferros habebat. et comeditur atque
 comminuit. et reliqua pedibus suis con-
 culcavit. Dissimilis autem erat ceteris de
 his quas videram ante. et habebat col-
 ma decem. Cuius ergo ventus est am-
 bitio tentatio. qui stat ab ostente id est
 ab originis nobilitate que frequenter est
 ambitionis occasio. Bestia autem hoc fla-
 tu erant superbia est. que est quasi tema
 habens alas aquile. que sunt subtilitas et
 potestas. Et hec bestia tunc existit quam
 do homo superbus a statu suo detrahitur. et
 tunc iam non stat. vel in equo. vel super alio
 homines. Et cor eius datur ei id est vera
 cognitio sue fragilitatis et vilitatis. Sec-
 undus ventus est tentatio invidie. qui stat
 a meridie. quia de prosperitate bonorum
 vult invidia. Et erant in regione meri-
 diana abundantia bonorum. Bestia hoc
 flatu erant avaritia. que dicitur lingua que
 bestia est similis visio que habet in ore
 comeditur. quia dulce est in ore invidia mala de
 alijs loqui. Unde delectatur invidiosus cum
 videt aliena mala sicut vult et tristatur cum
 videt aliena bona. Iuxta illud. Quod tunc po-
 te invidiosus alterius rebus marcescit opi-
 mis. propterea est ei dulce loqui de malis
 proximi. Hec bestia in parte ferit quod in-
 vidus quandoque hominem in parte laudat
 Tres ordines dentium habuit quia in-
 vidus habet tres modos detrahendi scilicet
 mala augendo. bona minuendo. et indiffe-
 rentia vel dubia pervertendo. Tertius
 ventus est tentatio luxurie flans ab occi-
 dente id est a carne iugiter a d occisum. si-
 ne mortem tendente. Quotidie enim ap-
 propinquamus morti. Iuxta illud. Om-
 ne quod est genitum tendit ad infernum.
 Bestia hoc vento erant avaritia est carnis con-
 cupiscentia que similis parvo dicitur. quod est
 vari color per varietate desideriorum. Hec

habet quatuor capita. socium suavitatem ve-
 sum et consilium. delectabilitatem epularum et
 carnale opus. Quatuor autem ale que ea erigit
 sunt iuventus sanitas pulchritudo et nobi-
 litas. Et hec sunt ut ale milui gibus volatur
 ad sordes carnales. Quartus ventus flans
 ab aquilone est tentatio crudelitatis que est in
 potentibus respectu subditorum. ad qui punit
 quarta bestia que est ceteris crudelior que cetera com-
 minuit et conculat. Cornua eius sunt prepositi
 et satellites. et ministri sue crudelitatis qui
 quos concalcare si pocalent saltu occulando
 ledere nituntur. quod autem in predicto somnio dicitur
 quod quatuor venti pugnant in mari magno.
 Notandum est quod mare somniantur sicut dicitur
 soniorum interpretis. quod quod refert ad regno-
 rum mutabilitatem. sicut in hoc somnio Dani-
 nielis vbi per mare grade intelligit universa
 tes in eo intelliguntur angelice potestatis la-
 borantes pro ipsis imperijs et regnis mundi
 ut exponit Blose. Aliquod refert ad ho-
 minum prosperitatem. Vnde dicitur somniorum iter
 ptes. quod si vis videtur per somnium quod in mari
 cepit pisces hamo invenit diuitias a re-
 ge sibi ratione captivus. et similiter si reti-
 bus per rectum obsequium ditabit ab eo sibi ra-
 tione captivus. Item dicitur quod si quis soniet
 quod sepe litus maris ambulando lauet pedes
 appropinquabit regi et gratiam inveniet. pe-
 nes illam secundum rationem ambulationis et si
 mare intrauerit usque ad femora et lauret
 familiaris efficiet regi et letabit secundum ra-
 tionem abluitionis. Item dicitur quod si quis per so-
 mnium de primo mare videat tranquillum
 omnem tristitiam abijcet et gaudebit. Quan-
 doque vero refert ut dicitur mare somniantur
 ad hominum aduersitatem. Nam si quis in so-
 mnio mare intrauerit usque ad verticem soli-
 tudine et tribulatione et necessitate maris
 verabit per regem terminabit autem hoc secundum
 rationem absentie eius a terra. Nam si parum
 distet minor si multum vehemens afflicto
 erit. Item si quis somniet secus litus maris
 se ire et pedes ingruerit tribulabit a rege
 secundum rationem ingruentem. Item si rex per

somnium videat mare perturbatum turbabitur
 in regno suo. Item quod si prefato somnio Dani-
 nielis dicitur quod secunda bestia que est filius visio
 debat in ore tres ordines scilicet dentium. No-
 tandum quod secundum ordinem somniorum den-
 tes somniantur variam habent significationem. Nam
 aliqui referuntur ut dicunt ad principum
 vel regnorum dignitatem et sic accipiendo in
 hoc somnio Dani. quod illa secunda bestia visio
 similis regnum psarum signat. quod visio sile
 perhibetur propter patientiam laboris et par-
 citas est victus. Nam per pulchrum sale videbatur
 et cardomomo. sed assatur visio non in to-
 to sed in parte quam contra populum dei nihil
 crudeliter egit. tres autem ordines dentium
 habuit. id est principio tria regna. s. persarum
 medorum et chaldeorum. Dei tres dentium or-
 dines tres principes super. scilicet satrapas ha-
 bebat. Quatuor vero dentes somniantur ut
 dicunt communiter referuntur ad consanguini-
 corum somniantis varietatem. Nam
 duo dentes anteriores significant filios
 parentes seu fratres aut magis primos
 de consanguinitate. Qui vero sequuntur ante-
 riores quatuor consobrinos et remotiores
 cognatos. Laninus dens firmamentum do-
 mus significat et generis boim adolares
 No significat pueros. et superiores quidem
 masculos. inferiores vero femininum sexum.
 Passiones ergo dentium somnitate ad
 ipsorum consanguineorum referuntur ad
 ueritatem. Nam si quis intulit per so-
 mnium fuerit aliquos de anterioribus de-
 tibus moueri ac demigrari ac scaturire ver-
 mibus. signat quod aliquis ex his quos dixi-
 mus per anteriores dentes significari egro-
 tabit et si aliquem illoz dentium viderit
 cecidisse morietur. prope quod de linea consan-
 guinitatis. Si vero aliquem de dentibus
 qui sequuntur anteriores viderit motum
 fore aut contractum aut aliquid passum.
 cladem signat alicuius cognatorum pre-
 ditorum. Si vero erutus videatur poten-
 dit mortem. Si vero caninum dentem
 viderit contractum maior domus vel ge-
 neris eius perditabitur. Si autem viderit

eum demigrari vel vacillare egrotabit ille et tribulabitur. **C**um si videat quod caninus bene elongatus fuerit in tantum quod impediatur a comestione et os claudere. maior domus sue et generis erit impedimentum cunctis et phibitio. sed tamen suscipiet correptiones cum dentis excessus habentis radicem facile possit corquari. **H**ec dicunt somniorum interpretes. sed ego interpretationibus talibus communium somniorum fidem esse ponendam non existimo. quia nulla ratio mihi daret quare huiusmodi somniorum imagines humanarum rerum euentus tales regulariter consequantur. Secus autem de istis somniis sentio. que diuina scriptura referit. quia hominibus ad eruditionem ipsorum a deo illa esse immixta nulli venire debet in dubium christiano. **U**nde Job .xxiiij. **P**er somnium in visione nocturna quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo. tunc aperit aures viroorum et erudit eos in iustitiam disciplina. **I**tem tenet diabolus homines multipliciter fraudulenter et instanter. quod ostenditur Apocalypsis .xij. ubi dicitur. **E**cce draco magnus rufus habens capita septem. et cornua decem. et in capitibus eius septem diademata. et cauda eius trabeat tertiam partem stellarum celi et misit eas in terram. et draco stetit ante mulierem que erat paritura. ut cum peperisset filium eius deuoraret. **I**ste draco diabolus est latenter animabus hominum insidians. **I**ose enim dicitur leo ubi aperite sensit sed draco ubi occulte decipit. ideo duo sunt contra eum necessaria. patientia contra scintillam leonis. et prudentia contra fallaciam draconis. et per ista duo sancti illudunt ei. **D**icitur autem magnus propter potestatem nocendi precipue quam habebit in fine Job .xli. **N**on est potestas super terram que comparetur ei. **R**ufus dicitur propter malitiam qua sanguinem et mortem hominis ab initio sitiuit Job .viij. **I**lle homicida erat ab initio. **D**icitur autem hinc septem capita in quantum sug-

gerit et mouet ad septem capitalia vitia. **D**icitur etiam hinc cornua decem. in quantum inducit ad contemptum et transgressionem decalogi idest decem preceptorum legis diuine. **E**t in capitibus eius septem diademata propter septiformem tentationem. per quam victores eius coronantur. **S**unt enim ut dicit Bernardus septem. genera tentationum. **P**rima est importuna que peccatim insidit. ut saltem vincat. **J**ob .xiiij. **M**ons cadens desluit et saxum transfert de loco suo lapides excanant aque. et alluui one terra paulatim consumitur. **S**ecunda est dubia que aiam ambiguitatis nubibus involuit Job .xx. **L**ogitationes nec varie succedunt sibi. et mens in diuersa rapitur. **T**ertia est subita que iudicium rationis peruenit **L**iberos tertio. **D**eliciores fuerunt persecutores in ciuitate celi. **Q**uarta est occulta que deliberationes consideratione persequitur **V**n Job .xiiij. **Q**uanta habeo iniquitates et peccata. scelera mea atque delicta ostende mihi Job .ali. **Q**uis reuelauit faciem indumenti eius. et in medium visus eius quis intrabit. portas vultus eius quis aperiet. i. quis aperiet occultas eius cogitationes. **Q**uinta est violenta que vires anime sine mentis transcendit Job .xx. **Q**uasi raptus muro. et aperta ianua intruerunt super me et ad meas miseras deuoluti sunt. **S**exta est fraudulenta que animam seducit. **P**ro .xiiij. **E**st via que videtur homini recta. nouissima autem eius ducunt ad mortem. **S**eptima est perplexa que varijs vicis simul impedit Job .xxix. **P**rocul odoratum bellum exhortationem ducum et vultuum exercitus. **S**eguitur ergo cauda eius idest finalis intentio eius vel simulata deceptio que malitiam regit sicur cauda tegit turpitudinem **I**sa .lx. **P**ropheta loquens mendacium ipse est cauda trahens tertiam partem stellarum idest reprobos qui nec sunt de parte innocentium nec de numero penitentium. sunt in de numero stellarum propter lucem idest cognitionem fidei. quam habent saltem in-

somnem. **E**t misit eos tractos et allectos in terram idest in amorem terrenorum. ut plus ea quam celestia diligant. **S**equitur draco. idest diabolus stetit scilicet incessanter insidiando ante mulierem idest animam que erat paritura idest opere implementura conceptum propositi boni **L**um eni grauida sit anima in conceptu boni propositi statim in partu insurgit diabolus ut impediatur partu.

Capitulum xxxiiij.

Vita hominis spiritualis assimilatur illi statue quam somnauit nabuchodonosor de qua dicitur Dan .ij. **T**u rex videbas et ecce quasi statua vna grandis statua illa magna. et statua sublimis stabat contra te et intus eius erat terribilis huius statue caput ex auro optimo erat pectus autem et brachia de argento. **P**edro venter et seniores ex ere. **T**ibia autem ferree. pedum autem quedam pars erat ferrea et quedam scilicet. **V**idebas ita donec abscisus est lapis de monte sine manibus. et percussit statuam in pedibus eius ferreis et scilicet et comminuit eos. tunc contrita sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum. et redacte quasi in fauillam est iue aree et rapta sunt a vento nullusque locus inuenitus est eis **L**apis autem qui percussit statuam factus est mons magnus et repleuit vniuersam terram. hoc est somnium **I**n hoc somnio satis describitur humane vite spiritualis varietas. **P**rimo quantum ad dignitatem conditionis. ecce statua grandis etc. **S**ecundo quantum ad facilitatem corruptionis huius statue caput etc. **T**ertio quantum ad difficultatem reparacionis videbas ita donec abscisus est lapis etc. **D**ignitas conditionis describitur. quia statua hec erat gradibus sublimis et terribilis. **S**ic vita spiritualis hominis iusti est gradibus per fidem **H**eb .xi. **S**ide moyses gradibus factus etc. **S**ublimis per spem **D**anielis .iiij. **P**roceritas siue sublimitas eius conuincens celum scilicet per spem celestium. sed est terribilis hosti-

bus per charitatem. **C**ant .vi. **T**erribilis ut castrorum acies ordinata. **O**rdinant enim castra virtutum per charitatem **L**anticorum .ij. **O**rdinavit in me charitatem. **V**el gradibus in actiua. sublimis in contemplatiua. terribilis in aduersario pugna. quia scilicet hinc in vita que vita. vel magna est etc. **C**orrectio. sublimis est reparatio terribilis est est perditio siue damnatio. ergo magnitudo statue et consideratio ne culpe. sublimitas in consideratio gratie terrores in consideratio peccati. **S**tabat in te **H**ec statua tunc stat in hominem. quoniam feditate. idest firmitate. et calamitate mentis intuetur. **Q**uis fit et quis esse possit ex hoc ei ostendit ps. **A**rguam te et statuam in facie tua. **S**ecundo describitur vite spiritualis corruptio. id est a sublimitate virtutum ad ima vitiorum cum dicitur. **C**aput huius statue ex auro etc. ubi ostendit quod huius statue prae pars ex auro ca. secunda argentea tertia erca. quarta ferrea. quinta testea paulatim in deterius fit descensus quia neco recepte fit turpissimum scilicet gradatim descendo. quia qui minima negligit paulatim descendit vel desluit. **I**n auro ergo significatur charitas que ceteras virtutes supergreditur sicut aurum ceteris metallis antecedit. **I**n argento veritas. quia argenti quo frequentiori usu atterit eo vitiosus clarior redditur. **S**ic veritas vehementer discussione que magis discutit eo melius commendat. sic et veritas consilia experientie visu quo tritiora sunt eo clariora. **C**haritatis ergo claritate fulgor auri exprimitur. que celestis desiderij igne flammescit. **I**n ere simulano. es. n. argenti imitatur in sono. scilicet tunc multum distans in pectore. **S**ic simulatio suauiter dulcedinis cantu hinc in sermone. et suauiter reboat et dulcius resultat in ore. scilicet quantum per verbum et exercitium demulcet exterior. quantum per consilium et desiderium paller intrinsecus. **I**n ferro crudelitas. **F**erro. n. cetera metalla comminuit et domat **V**n conuenienter crudelitatis violentiam designat que resistentia queque premit ut opprimat **I**n testa fictili fragilitas. **F**ictile enim de facili frangitur. et ideo per eam recte impatientie fragilitas designatur. **I**lli ergo ha-

bent caput aureum qui incipiunt a seruitute charitate. ut qui sunt spū seruitutes in tribulatione patientes. et solliciti in ope. assidui in lectione. deuoti in oratione. Charitas enim patiens benigna est non inflatur. non emulatur. non querit. que sua sunt etc. Sed tales aliqui et auro in argentum mutantur. quia refrigerante charitate operantur ex veritate siue bona deliberatione. sed multum interit inter utrumque status. quod aliud est operari bonum ex desiderio. aliud ex consilio aliud operari cum magna delectatione. aliud ex sola deliberatione. Nec conditio ad hoc est bona scilicet operari ex veritate. sicut illud Job. iij. Qui facit veritatem venit ad lucem. sed prima erat optima. scilicet operari ex seruitute charitate Apoc. iij. Scio opera tua et laborem et patientiam tuam. sed habeo aduersum te pauca quia charitatem primitiua reliquisti age ergo penitentia et prima opera fac. Sed adhuc mens negligenter facta et argenteo mutatur in es quia scilicet boni operi quod faciebat ex veritate. ad laudem hominum resolutus postmodum actitat per humano favore. Qui igitur blandum se exhibet in seruitute. benignum in facie sed peruersum in opere et voluntate. Iste profecto abiectio argenteo iam operatur in ere. Et enim more suauiter tinnit extrinsecus sed voluntatis deprauatione palleat intrinsecus Tali dicitur Apoc. iij. Scio opera tua quia nomen habes quod uiuus et mortuus. es Sed deterior est mutatio scilicet. quia ex ere mutatur in ferrum Interdum enim dum facti hominis ignominia reuelatur incipit fordescere et uicisere a quibus antea laudabatur Et tunc contra eos despectus irascitur et indignatur et deservatur eos aliqui. et in eo quod potest crudeliter persequitur. quibus quantum poterat antea placere conabatur. et sic es in ferrum mutatur. id est leuitas in crudelitate uertitur et mutatur. Et sequitur quarta mutatio seu coniunctio ferri et teste. quia sicut sunt prompti et audaces ad mala inferenda. sic post illa sunt pusillanimes et impatientes. ad tolerandum illa-

ta ut recte mirari possis quomodo conuenire possit ferrum cum testa. tanta crude litas cum tanta imparcencia Ecce stama nostra in qualem finem desinit. quia post caput aureum plantas fictiles accipit. Tunc notum. iij. Filius non inclitit annicti auro primo quomodo reputati sunt in uasa testea. Sic ergo patet quod in capite auro intelligitur deuotio in membris argenteis discretio in creis simulatio. in ferris indignatio. Item nota quod in capite intelligitur intentio qua totum opus in bonum vel in malum finem educitur. quia totum corpus capite regitur In pectore vero consilium qua ibi cor laetatur in brachijs opera. in ventre obsequium compassionis quia venter est tenior pars corporis et velamentum ferocis. in femore humilitas que ad uilia et indigna inclinatur. femur enim pedibus subiicitur. in tibijs rigor seueritatis quia ut hic ceteris membris ossa longiora et robustiora portant. per pedes necessitas uite. Pedes enim terram tangunt. et quantum cuius mens se ad celestia extendat sine uilius uite subsidij necessitatem suam non sustentat. Ergo patet quod per caput intelligitur intentio. per pectus deliberatio. per brachium exercitatio. per ventrem compassio per femur humilitas per tibiam seueritas per pedem necessitas. Del per caput desiderium intentionis per pectus studium de liberationis. per brachium exercitium actionis. per ventrem obsequium pietatis. per femur seruitium subiectionis. per tibiam flagellum seueritatis. per pedem subsidium necessitatis. Si ergo caput intentio et aurum deuotio: quid aliud est aureum caput nisi deuota intentio: Si pectus deliberatio. brachium actio. argentum discretio: quod aliud est pectus et brachia argentea quod consilia et opera discreta: si in ventre compassio. femore subiectionis. in ere simulatio. quid aliud est venter et femora ere nisi pietas et humilitas ficta. et si per tibiam seueritas per ferrum crudelitas. quid aliud in tibijs ferris nisi seueritas crudelis. et si pes necessitas testa

voluptate. quid planta testea nisi superfluitas voluptuosa: pes ex parte testis et ex parte ferre descriptus quod delicata mens nunc in eorum odium adducit. ignis quoque restringitur nunc vero cum terra suppetunt in eorum latu resoluunt. Est ergo venter ex dictis fulgor capitis aurei deuotio argentei electis. desideria. claritas pectoris. et brachij. argentei certitudo recti consilij. et recitudo opis certitudo. sonitas erei ventris et femoris blandimenta false pietatis et sicte humilitatis. robur ferre tibe rigor in moderate discipline fragilitas testis pedis effrenatio superfluitatis. Caput itaque aureum sancta desideria faciant peccata et brachia argentea et consilia et opera recta. ventrem et femur erei obsequia et seruitia ficta. tibias ferreas flagella seu planta testeam subsidia delicata. Tertio deservit deservit vite reparatio. Sepe enim non corrigit manus humana peccata tenentis diuina vel inspiratio interna. Vnde motus obsequia est lapis sine maribus et possit statua etc. quia. feroces et induratas mentes potius corrigit inspiratio diuina quam corrigit flagella humana. Est ergo lapis absque sine manibus. timor diuinitus inspirat. in cuius icu statua dei. id est. fructuosa vita peccatoris destruit. Vnde per cassio statua et comminatio. compunctio cordis est contritio et humilitatio. et in pedibus. id est. in serionibus statua concutit qui mens clata atque peruersa per spiritum timoris domini ad iniquitatis et infirmitatis sue sidera non reuertetur. et postquam seruitium. et bona fundamentum est humilitas per brachia. brachia vera mala quod siera bona. nouissimi et vera bona cum sint imperfecta et incompleta. In ferri itaque contritione danam mala quod per iniquitatem committimus. In testa autem illa quod per infirmitatem contrahunt. Eris autem contritio est simulati boni reprobatio. in argenteis membris hoc dupliciter. non quod sunt bona. sed quod non sunt optima. In auro autem ope solus hoc est reprehensibile. quod op-

timi opis inchoatio usque ad debiti finis terminum non perducit. In argenti itaque contritione boni opis imperfectio. in auro vero contritione arguit optimi operis intermissio. Sequitur et redacta quasi in fauillam est huc arce. Vnde est huius tempus feruor spiritus. per arce spiritus spiritualis prudentia significatur fauilla nigredo veredicum est confusio. Has fauillas adhuc in conscientia tolleramus quamdiu de preteritis culpis confusi vel suspecti sumus. Vnde peccata in fauillam vertuntur. quod erubescimus in quibus delectari consueuimus. Sed flante vento fauilla tolluntur cum per spiritum sancti aspiratio nem reatus nostri somno omnis atque su spatio absorbetur. Vnde. Proieciisti post tergum tuum omnia peccata mea. Sic peccata prope erant in fauilla redacta quando dicebat. Ego vix veredicum mea contra me est. et confusio faciei mee cooperuit me. sed quasi a vento rapta cum dicebat. regretando et exultando. Benedic anima mea domino et omnia quod intra me sunt nomini sancto eius. Sed rapta fauilla mollis est locus inuenit. quod post impetratam veniam mens contra similitudinem corruptionum detritura insuperabilis redditur quod ad similes corruptela nec sensus decipi. nec affectus potest corrumpi. Sed nota quod lapis comminatus statua et cetera in monte magni et eminente qui charitas per angustia. pietatis cleuat ad confidentiam inuentatem de qua dicitur in. Vnde. Qui confidunt in domino sicut nuda sicut etc. Item vire spiritualis varietas describit in illa arbore qua somnia vitae id est nabubodonofoz. de qua dicit. Da. iij. Videbat et ecce arbor in medio terre. et latitudo eius nimia. magna arbor et fortis et percrita. et cetera. cetera celum aspectus eius erat usque ad terminos vniuersae terre. folia eius pulcherrima et fructus eius nimis. et cetera. vniuersae in ea subter ea habitabant animalia et bestiae. et in ramis eius conuersabantur volucres caeli et ex ea vescebatur omnis caro. Videbat in visione capitis mei super fructum meum et ecce vigili et sancti de celo desce-

dit et clamavit fortiter: et sic ait. Succidite arborē et decidite ramos eius et excutite folia eius et dispergite fructus eius et fugiant bestie que subter eam sunt et volucres que ramis eius. Derivatum germen radicem eius in terra finite et alligent vinculo ferro et ereo in herbis: que foris sunt et roze celi tingat: et cum feris pars eius in herba teret. Cor eius ab humano commutetur et cor fere dei et septē tempora mutentur super eum. In sententia vigiliū decretū est et sermo sanctorum et petitio donec cognoscant viuentes quoniam dominat excelsus in regno hominū. et cuiuscumque voluerit dabit illud et humilium hominē constituet super eum. Hoc somniū vidī ego nabuchodonosor. Dicitur et in somnio hoc vita spūalis tripliciter. Primo quantum ad statum gratie. Ecce arbor et. Secundo quantum ad lapsum culpe. Et ecce vigil et. Tercio quantum ad remedium penitentie. Derivatum germen et. Quantum ergo ad penitentiā nota quod hec arbor magna est anima existens in gratia. et ipsa magnitudo arboris est in eam robur virtutis. magna arbor est. quod foris opera facit. In medio quoque terre quod intima bona desiderat. altitudo nimia quod de sublimibus subtili sentit. Hec est arbor magna ad bona agenda: foris ad mala toleranda. procreta ad sublimia contemplanda. Unde perierat eius celi tangebat quod investigationis eius subtilitas celestia penetrabat. magna ergo in actionibus totius in tribulationibus. sublimis in investigationibus. vel altitudo nimia investigationis aspectus eius. fame seu nominis celebritas usque ad terminos uniuersę terre et a bonis diligitur et a malis timeatur. Ergo in arborē notat virtutis in aspectu virtutis notitia. vel aspectus usque ad terminos uniuersę terre patet. quoniam proprie virtutis experientia. nec in magnis nec in minimis latet. folia eius pulcherrima et fructus eius nimius. in folijs verba. in fructu scientia. in usu doctrina. nam etiam uniuersorum in ea. folia itaque

pulcherrima sunt verba discreta. Fructus copiosus sensus eruditus. multiplex intellectus. Et cetera uniuersorum plena eruditio omnia discreta admodum singulorum. Folij enim fructus vestitur et verbis compositis sententia ornatur. Fructus bonus sapientie et pacis et scientia spiritualis per sacras admonitiones sanauit et cetera. folijs abundabat Job dicens. Qui me inquit audiebant expecta et. Fructu autem sapiens ille qui dicebat. Adhibi autem dedit omnium que sunt scientia et. Sapientia. vij. Etiam uniuersis dabit qui dicebat grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus dicitur sibi. Ro. i. Qui est fructus nimis scia cariosa. Ecce. iij. In rebus superuacuis noli scrutari multipliciter subter eam habitabant animalia et bestie et. Per animalia intellige metes voluprati de dicitur. Per bestias metes irascidas. Per volucres accipe spirituales bonorum studiorum et sanctorum desideriorum alio ad celestia volantes. subter eam ergo habitabant animalia et bestie eo quod hominē nientes per concupiscentiam et iracundiam discipulæ niste quidem premiti debent rigor discipline. Sed in ramis superioribus conversabantur volucres cetero et viri contemplatiui celestibus desideriis accensi merito debeant et auctoritate erigi et digno bonore sublimari. et ex illa vescebatur. omnis caro. Et illo ois caro vescebat. cuius virtutis exemplo ois edificatur cuius consolationibus ois fouentur cuius beneficijs ois recreantur. cuius consilij ois roborantur et doctrina reficiunt. Vel per volucres intelliguntur subtiles cogitationes. per aialia et bestias carnales affectiones. Per arborē ergo ut dicimus est accipimus robur fortitudinis: per ramos opera et exercitia virtutis et quod ramis meritorum bonorum fructus tempore suo colligitur. rami ergo volarilitas celi suscipiunt quod si bona opera ad sublimes cogitationes deducuntur: sub aialia et bestie habitant quod carnis imperio deorsum premittit Apo. i. Cor. ii. Castigo corpore meum et in seruitute redigo ne forte cui alii precepto reprobis. Debet ergo animus per tpe

ad celestia eleuari. et in eternorum contemplatione suspēdi et iteque post sublimis volat ad arboris sue ramos reuerti ibique imitari cogitationes cordis ad morum operumque suorum considerationē frequenter reuocare: et eorum circumspectioni frequentius insistere. Secundo agit de vita spūali quantum ad lapsum culpe cui dicitur. Ecce vigil. i. angelos. Angeli enim vigiles sunt: quod ad nostram custodiam et peccationē ipseque infestant: quod somnus erroris et oblivionis circa nostram custodiā nunquam subreptit. Et sanctus et intellectus angelus bonus non malus. De celo descendit quod hominē scientiā de celo cognouit: et in terra disposuit. Hoc enim est angelus de celo descendere quod in sumis discit in terra disponere. Et clausura sic ait per. Boni angeli bona per seipso faciunt: mala autem per malos fieri permittunt. Vnde angelus huiusmodi quod rectitudinis statū subvertere malum esse cognouit arborē succidere noluit. Vnde dicitur quod vnius meriti vel uniuersitatis bonorum erigere cognouit fieri permittit. Unde quod dicit arborē succidite: permissionē intelligi non preceptionē. Unde non est per hoc spiritibus malis obedientia iniuncta: sed licentia indulta. Et dicit quod fortiter clamavit: ut notet distantia inter voluntatē sine intentionē spūs boni et mali: quod nos fortiter clamamus cum longe positus aliquid inotescere volumus. Sed ex his accipere: quod non patet nos mali angeli per sua voluntate nisi accepta licentia qua permittantur prurbari: alias aut nemo posset eorum impetum tolerare. Nam arborē succidere potuissent et voluissent: et nisi non nisi permitti succiderent: quod sine dei permissione nil facerent. Sed nisi arbor ista nimis alta fuisset et de sua virtute intumisset sententiam succissionis non accepisset. Arbor itaque succiditur quando constantie virtutis tentationibus paulatim attenuatur: tandemque funditus tollitur. ps. Dereliquit me virtus mea. Succisa arborē rami preciduntur quod virtute animi deficient bona opera paulatim subtrahuntur. Arbor succiditur et rami preciduntur: quod

do virtus in occulto et virtutis opus deficit in aperto. Virtus igitur subtrahitur virtus animi postmodum autem subtrahitur etiam facultas et occasio bene operandi. Et succisa arborē arboris ramisque precisis folia excutiantur: fructusque dispergiuntur quod deficiente virtutum proposito et virtutum exercitio: prius gratia bene loquendi tollitur: tandem etiam gratia recte intelligendi subtrahitur. Et recte postquam deficiunt studij bone operationis subtrahitur facultas sermonis: quod scandalizare magis quam edificare audientes potest ois castigatio vel exhortatio deprauati predicatoris. Foliorum ergo gratia excutitur: quando ex suspitione infamii prius habita facultas loquendi vel auctoritas amittitur. Fructus dispergitur quando eius doctrina continetur que quis per sensus consilij vtilis forsitan videatur per prauum rami vite exempli facile conculcatur. Fructus dispergitur quando importuna variarum concupiscentiarum in incurfione studij meditationis dissipat: et subtilitas investigandi facultas cogitationum cogitatione confundit. Sequitur fugiat bestie que sub ea sunt. Hec fit quando amissis virtutum ramis et fructu consilij et bone state vite et auctoritate doctrine subiecti eius ipsius obedientiam detractat: et carnales quoque eius magisterium cōtinent: volucres quoque celi de ramis eius fugiunt: quod etiam spirituales viri confortij eius declinant et infamia horrescunt. ps. Elongasti a me amicū et primum et notos meos a miseria. Vel subter habitantes bestie fugiunt cum vigore animi tentationibus exhausto iam non valet mens carnalis impetus cohibere vel quelibet irrationabilia desideria sub rationis magisterio coercere. Auius quoque habitationem amittimus cum sublimis investigationum iocunda spectacula fantasmatum occurfione turbati exercere non valeamus. Vel in ramis suis inhabitantes volucres celi arbor amittit: cum meditationes suas: circa assuetam morum suorum circumspectionem exercere iam

nequit. Et ruberina tallunt voluerit nos
amississe sepi? dolemus: cū cogitationes nō
sras ab inepta enagione restringere nō
valemus. Tertio describit vira spiritua
lis quātū ad remediū penitētie vel diu-
ne misericordie. Magna enī est. admira-
tione dignum q̄ diuina miseratio nec ta-
les homines sepe fūdina deserit nec post
talē lapsū tantāq̄ ruinā penitus destitu-
it sed adhuc tales sepe ad correctionē ex-
pectat et ad penitentiā reseruat. Vñ subdi-
tur. Verūtamen germinē eius radicū fini-
te in terra. s. vñ possit iterū reparari: et ad
pūstina pulchritudinē reformari. Tūc ar-
bor radicibus euellit: qñ post perpetrata
mala in desperationē precipitat. Quasi a.
radices suas arbor amittit: qñ oēs corre-
ptōes patit et in desperationē cadit: ergo h
est huius arboris germen radicū post rui-
nā remanere quēlibet post peccatū lapsū
penitētie. ppositū bñe et penitētie fructus
de diuina pietate sperare: sed aliqñ post
multa et maxima et duratū mala aliqui
spem vel ppositū respiciēdi amittūt. Vñ
de subdit. Alliget vinculo ferreo et creto in
herbis q̄ foris sunt. Vinculū ferreū. ē p
uersitatis indormabilis cōsuetudo. In fer-
ro nota audaciā in cre p̄naciā in herbis
bona infima et terrena. Quasi ergo in vin-
culo ferreo et herbis terre mēs deprauata
alligatur qñ carnaliū voluptatū amore
ex p̄na cōsuetudine obdurat. Ferrus. n.
q̄ cetera metalla domat audaciā est que
neminez formidat. Vñ qñ mens suis de
siderijs audacter et p̄naciē inhsit qua
si vinculo ferreo et creto ligata existit: ro-
re celi pfundat. i. p̄ subtiles suggestiones
diaboli erroribus imbuit. Nā ex conta-
mētariū suarū cōturbatione tāta incurrit ca-
liginē error: vt ci bonū malū et malū bo-
nū videat: ergo qui in herbis terre foris
ligat: rore celi perfundit q̄ post depraua-
tionē mox sensus deprauat et multis er-
roribus fascinat et iplicatur. Sequit et cū
suis ps eius in herba terre. Scire terre
sunt homines crudeles. Vñ fere a feroci

tate dñr: berbe terre sūt oblectamēta vite.
Vñde cū feris est ps eius: qñ id. q̄ non
pōt per industriā fatigari per violentiā et ra-
piam. cor ab hūano cōmaturat qñ nulla
cōpassione mouet vel hūanitate. Et Item
cor: fere accipit qñ sponte seuit: et gratis in
apta malitiā erūpit. Notādū ē at q̄ de
hūmōi sōnīs q̄ de arborib⁹ apparēt in hōi-
bus sōnōz iterpretes dicūt q̄ aliō signat
rōne situā aliō rōne: p̄tū: aliud rōne fru-
ctuum. De situ aut arborū exemplū addu-
citur: q̄ si q̄ viderit per somniū arborē
ortas in mari aut petra aut alijs locis q̄
nō recipiūt arborū gēminatiōē viros
in cōsuetū habitū in loca illa intratur of-
prestolef sū rōne multitudinū arborum.
De p̄tibus quoq̄ arborū exemplū addu-
cūt dicētes: q̄ somnia q̄ de arborib⁹ appa-
rent ad hominū cōditōes referunt q̄ ro-
bur trūci q̄ in altum porrigit vt dicunt
orationē signat. Suptes aut sūe rami ad
solus referuntur: fructus aut referunt ad
fidē vel diuitias: s. folia ad sensū. Nā in
somnia folia que bene vidēt v̄gere et de-
ne nutiri rectitudinem sensus significant
languida vō labentia succoq̄ destituta
sensus p̄cendūt inbecillitatē. De fructib⁹
aut dicūt q̄ aliud representant rōne sapo-
ris: aliud rōne tēporis aliud rōne arboris
Quantū enī ad saporē dicūt q̄ oēs fruct⁹
acerosi et sūptici in somnio vñ referuntur
ad malū euentū. Vñ si alicui videatur in
somnia q̄ colligat ex palmeto fructū acer-
bum tribulabit et cruciabit sū rōne excer-
pti fruct⁹: eo q̄ sūptici sūt. Et itē si q̄ arbo-
rē oliue cōplet: fruct⁹ exerceperit a viro bi-
lari ac mīi amaritudinē et tribulatōē: ac-
cipiet eo q̄ fructus sūpticus sūt. Ecōtra at
fructus dulces et suaves ad bonū referunt
cūctū. Vñ si cui in somnio videatur q̄ ex
palmeto exercepat fruct⁹ maturos adipisce-
tur aurū et diuitias sū rōne exceptionis
Si aut de tbeca seminis. accepit fruct⁹
palmaz inueniet gaudiū apud sitū nobi-
lis mulieris. Et itē si q̄ se cōspiratus fue-
rit nucē cōcutere et accipere de fructu eius

acquiret a viro sene diuitias cum labore
quas ille nouiter possederat. De tpe vō
fructū dicūt q̄ aliud representant fruct⁹
in tēpore suo vñ q̄ faciāt extra tēp⁹. Vñ
referūt q̄ quidā veniēs ad somniōz ma-
gnā interpretē q̄ dicit est. Serim interro-
ganit eū multis s̄stantibus dicēs. Vidi
per somniū q̄ in arborē ascēdēs q̄ dicit
vericolea comedebā de fructu ei⁹. Qui re-
spōdit a diuite viro bñficiū adipiscerit. Et
iterū post dicos multos venit alius multis
astāntibus et eandē questionē p̄posuit di-
cens. Ascēdi arborē que dicit vericolea et co-
medit de fructu ei⁹ et ait. Serim tribulatio
expectat te cū tortura. Et mirant q̄ aderāt
quomodo eiusdē somnij diuersa esset in-
terpretatio. Et respōdit primo tempus fru-
ctuum erat. Secundo interrogatē fructus
abierāt. Ideoq̄ permaturatū est iudicium.
Et p̄contantes inuenērūt in vtriq̄ vt di-
xerat interpres. Ratione vō arboris va-
rietas et mural significatio. q̄ si quis vide-
at q̄ volens colligere mala pūctia adbe-
serit vestis ei⁹ truncis ipsius arboris sci-
saq̄ fuerit significat q̄ cum viro locuplete
cōtendit. Et si post cōp̄cationē ramum
ruperit victoria potiet. Nec dicunt som-
niōrum interpretēs. q̄ quia naturalis ratio-
nis fūdamētū non vidētur habere plus a
pleriq̄ prudentib⁹ fabulosa reputantur
q̄ vera. Et itē vita hominis variat secun-
dum statum nature et culpe et penitētie. et
hec varietas ostendit. Actus. et in visionē
petri. Vñ enim ibi q̄ petrus vidit vas
quodā velut lintēū magnum quatuor ini-
cijs submitti de celo in terrā in quo erant
omnia quadrupedia et serpenta terre. et
volatilia celi et facta est vox ad eū. surge pe-
tre occide et manduca. ait autē petrus. Ab-
sit a me domine. q̄ nūq̄ manducaui om-
ne cōmune et immundū. et iterum vox sc̄bo
ad eum. Vñ deus purificauit tu ne om-
ne dixeris. Hoc autem factum est per ter-
et statim receptū ē vas in celum. Et vñ
hic describitur vita hominis quātū ad sta-
tum nature. q̄ homo maxime ex pte ani-

me est velut quoddā vas magnum capax
quodammodo omnium. Vñ. Vñbus dicit
q̄ anima ē quodammodo omnia. Omnia
enī capit per sensum vel intellectum imo
est quodammodo capax dei. vñ nihil minus
deo eā implere potest. Sed est homo qua
si lintēū p̄opter mortalitatem carnis q̄
linteris mortuoz corpa bacterus inuolue-
bant. Et itē quatuor inicijs submissum. i.
quatuor elementis cōpositum. Sed de celo
in terram submittit q̄ de celo spiritus ca-
ro vō de terra originatur. Vñ homo de
celo in terrā submittitur cum spiritus car-
ni vñit. Et del describitur homo quātū
ad lapsū culpe. et eo q̄ vas sūmmebatur
de celo in terrā. s. de gratia in culpā. vt de ce-
lo in terrā peccatorū submittit. q̄ dimisso
spiritu carnē sequit et ideo sūt in eo quadra
peda. i. peccatū luxurie q̄ peccatū carnis
quasi quatuor pedib⁹ gradit q̄ sc̄z quatuor
actibus sine gradibus p̄fici sc̄z suggestio-
ne delectatione cōsensu et ope. Et itē serpe-
tes qui terre inherēt v̄tre. i. peccata aua-
ritie q̄bus rebus terrenis inherēt mētē.
Et itē volatilia q̄ in altū volāt per q̄ si-
gnātū appetit⁹ siue peccata supbie. Et ter-
tio describit statum penitētie: q̄ facta est
vox ad eū surge sc̄z a peccatis auaritie q̄
infima petu. Occide delectatiōes luxurie
que in carne vñit. māduca. i. contere appe-
titus supbie que p̄terne se erigit. S. q̄ su-
perbus iustus qñq̄ iactanter se cōmēn-
dat et despicit ceteros et cōiungi renuit hu-
mili penitēti sicut pharise⁹ dicebat. Nō
sum sicut hic publicanus subdit. Nūq̄
māducaui oē cōe et immūdū. S. h iactan-
tia reprimitur cū dicit. Quod de purifica-
uit sc̄z p̄ penitentiā tu ne cōe. i. immūdum
dixeris. Nā penitētia oēm immūdū puri-
ficat. S. p̄na necessaria est tripliciter. s.
in corde p̄ p̄titionē in ore p̄ confessionē. in
ope p̄ satisfactionē. Et iō addit q̄ h factū
est per ter. Et talis p̄na ē in celo accepta
tur et approbatur. Vñde subinfert q̄ sta-
tim receptū est vas in celū. Del hoc dicit
tur q̄ talis penitētia ianuā celi apit et ip̄z

penitetic in celeste gloria finali introducitur.

Capitulum. xxv.

Virtutes principales sunt septem. Quibus septem vitia opponuntur. Quod patet ex somno pharaonis quod habetur Gen. xl. Vbi dicitur quod pharaon dormiuit et vidit somnum septem spice pullulabant in culmo vno. plene atque formose. Alie quoque cotidie spice tenues et percuse vradine oriebant deuorantes enim poru pulcritudine. Per septem autem spicas plenas possunt intelligi septem virtutes. Primo propter numerum qui septem erant spice et septem sunt virtutes anime principales ad quas cetera reducuntur. Tres theologicę vt fides spes et caritas. Et quatuor cardinales vt iusticia temperantia fortitudo et prudentia. Nam fide ordinatur rationalis. spe confortatur irascibilis charitate ordinatur concupiscibilis: temperantia gubernatur corpus iusticia regitur mensura dirigit et perficit omne opus. Est enim prudentia finis. Vbi recta ratio agibilium. Secundo propter exemplum quod quibusdam spiculis quibus sunt minute exteri. Sic etiam quębet virtus habet spicula sua et tela quibus defecit se. Nam fides habet spicula miraculorum. spes spicula orationum. caritas spicula elemosynarum iusticia spicula suppliciorum siue punitionum. temperantia spicula ieiuniorum fortitudo spicula preniorum quia confidit ratio premij minuit vim flagelli. prudentia autem spicula habet verborum. quia verba sapientium quasi stimuli. Tertio propter fundamentum siue principium quod pullulabant in culmo vno. Ille culmus a quo omnes virtutes oriuntur. et in quo fundant et videntur est gratia dei. Vnde sicut omnes potentie aie oriuntur ab eius cęntia ita omnes virtutes oriuntur a gratia. Quarto ratione preteriti quod erant plene. Plene enim virtutes sunt gratis et seminibus meritoque ex quibus et suscipiunt fructus premeritorum. Quinto propter aspectum quod formose. pulcre in aspectu. Sic virtutes reddunt

vitam bonis pulchram et gratam ad imitandam. Per septem autem spicas tenues intelliguntur septem vitia capitalia. et quibus cetera vitia oriuntur. Primo propter numerum quod cotidie et at sicur spice plene sunt septem. Et sunt principalia vitia septem sunt. scilicet superbia auaritia gula luxuria ira inuidia et accidia. Superbia quę excellenciam. Auaritia quę diuitias. Gula quę eripit delicias. Luxuria quę delectari ira vult vindicare. Inuidia contristat pro spem alienam. Accidia fugit laboriosa. Secundo propter exemplum quod assimilantur spiculis. quod videtur a spiculis punctonum. quod sunt consuetudine pugnat Romanis. Tribulatio et angustia in omni animi operacione mala tribulatio sunt pene et angustia vitie. Tertio propter defectum quod tenues erant. Carer enim vitia pinguedine gratie plenitudine iusticie et fructu mercedis eterne. Quarto propter incedum quod percussit vradine. in infirmitate suggestio diabolice. Ipe enim diabolus est ventus vices virtutes vastans et vitia infirmans Job. xvi. Toller enim vices vices. Quinto propter effectum quod deuorabant omni poru pulchritudine quod vitia dissipant omni pulchritudine virtutum. Nam pulchritudine fidei vastat auaritia quod est idolorum seruitus pulchritudine spei vastat accidia quod dum labore refugit quasi euacuat spem mercedis. pulchritudine caritatis destruit inuidia. pulchritudine iusticie superbia. pulchritudine temperantie deuorat gula. pulchritudine prudentie ira. pulchritudine fortitudinis luxuria. Tertio quatuor virtutes cardinales assimilantur quatuor fabris quod describuntur in visioe de beato Jacobo. vbi dicitur. Vidi et ecce quatuor cornua et dixit angelus. huius sunt cornua quod ventilauerunt uadam et iherusalem. Et ostendit mihi dominus quatuor fabros et ait angelus venerunt isti in deuiciam cornua. Quatuor ergo cornua sunt gloriolam sunt quatuor passiones anime impugnatrices et perturbatrices scilicet timor amor dolor et gaudium. huius cornibus vitilant et dissipant iudam. i. penitentiam confessionem et iherusalem. ceterum plantiung speculario et iherusalem. i. actiuorum pacifica conuersatio. Nam iuda confessio iherusalem dei vi

dens iherusalem pacifica interpretatur. Sed contra hec cornua. i. vitia quatuor fabri quatuor boni medici non terminantur a propheta. sed ostenduntur a deo scilicet quatuor virtutes vt prudentia iusticia fortitudo et temperantia: de enim virtutes edificat quicquid vitia destruit. Vnde fortitudo deiecit cornu timoris iusticia cornu inordinati amoris: prudentia cornu doloris et temperantia cornu gaudij et delectationis. ps. Cornua peccatorum confringantur.

Capitulum. xxvi.

Leo dicitur vocatur leo in visioe beati Iobannis quod habetur per Apo. v. Vbi vnus de se nioribus quod visioe apparet dicitur. Ecce vicit leo de tribu iuda vadit dauid aperit librum et soluit septem signacula eius. Vbi primo expressit christi presentiam cum dicitur. Ecce Iherusalem. dicit in illa die. Ecce deus noster expectamus eum. Est enim ecce aduerbium demonstrandi. Vnde ecce vicit quod visibilis est quod vicit. scilicet christus per se victoriam quod vicit scilicet mundum continentem deo. Jo. xvi. Confidite ego vici mundum. Tertio vicit diabolus eiciendo Job. xii. Nunc princeps huius mundi efficiet foras. Tertio vicit carnem crucifigendo Apo. Ro. vi. Vetus homo simul crucifigitur et destruitur corpus peccati. Tertio expressit eipotentiam quod leo. Christus enim fuit vt leo in natiuitate. Vicit enim quod leo cauda delet vestigia sua vt non apprehendat. Sic christus cauda humanitatis vestigia deitatis abscondit ne diabolus eum inueniret Iherusalem. Leo quod si bos palcas comedet. i. fragilitates et humilitates nostre humanitatis assumet vt diabolo suam diuinitatem abscondat. Tertio fuit vt leo in predicacione quod audacter et sine humano timore arguebat maiores. Secundo quod leo rugiet quod ipse rugiet et formidabit filium maris. Tertio fuit vt leo in passione: quod tunc diabolus prope vicit et pedes de manu eius tollit Gen. xlii. Latulus leonis iuda ad pedem ascendisti fili mi reges accubisti vt leo. Tertio vt leo fuit in resurrectione: quod mortuus tertia die virtute pa-

tris quasi virtute vocis eius suscitatus fuit. Numeri. xvi. Accubans dormiuit vt leo. et quasi leona quod suscitare nullus audebit. Tertio leo erit in iudicio quod emittet rugitum terribile. Amos. iii. Leo rugiet quis non timebit. Quarto expressit christi presentiam: quod de tribu iuda supple parauit. Vicit vt. Et tu betleem ephrata paruula es in milibus iuda et te mihi egredietur quod sit dominator in iherusalem. Et ex hoc excludit errorem illoz qui dicunt quod christus non assumpsit carnem de virgine sed de eberefecit sibi corpus. et sic transfudit se in vteru virginis. Vbi dicitur quod christus natus est de virgine sed si factus de virgine quod dicitur Apo. Gal. iij. At vbi vicit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege. Sequitur vadit dauid glo. i. procedens a dauid vel fundamentas dauid imo virtutes procedens a dauid quo ad humanitatem Iherusalem. Egre dicitur virga de radice iesse. fundamentum dauid quo ad diuinitatem quod est vadit et principium omnium. Job. i. Omnia per ipsum facta sunt Apo. xii. Ego sum vadit et genus dauid stella splendida et matutina. Quinto expressit christi efficaciam scilicet aperire librum et soluere septem signacula eius quasi dicat. In hoc quod vicit librum aperuit et diuinam dispositionem impleuit. i. genus humanum redemit. Et septem signacula soluit. i. occulta mysteria declarauit. Vicit autem aperuisse septem signacula. quod septem christus in se manifestauit nostre redemptionis sacramenta in lege figurata et a prophetis predicta. Primo fuit conceptio siue incarnatio quod fuit figurata in conceptione Isaac. Gen. xxii. et prophetata Iherusalem. viii. Accessi ad prophetam et concepit filium. Secundus est natus natiuitas que fuit figurata in natiuitate Isaac Genes. xxv. et prophetata Iherusalem. ix. Ecce virgo concipiet et pariet filium. Vtriusque figuratum fuit Iherusalem. vi. Virga aaron quod nocte vna frondit floruit et fructum fecit. Tertium est passio quod figurata fuit in morte abel. Gen. iij. et in immolatione vitule ruse. Numeri. x. et agni.

Exoij. et pphetata Ysa. liij. Sicut omnis ad occisionem ducetur. Hier. xvi. Ego qua si agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Quartum est descensus ad inferos qui fuit figuratus in sanfone qui tu lit portat gaze. Jud. xvi. et pphetatus Zech. ix. Tu autem in sanguine testamenti eduxisti victos de loco carceris etc. Qui tum est resurrectio que figurata fuit in resuscitatione filii mulieris sareptene. iij. Reg. vii. pphata. Sec. vi. Divinificabit nos post duos dies et i die tris suscitabit nos. Secundum est ascensus que figurata fuit in translatione Enoch Gen. v. et in rapto belic. iij. Reg. ii. et pphetata Ysa. lxxiiij. Quis est iste qui venit de edom. ps. ascendet deus in iudicio etc. Septimum est aduentus ad iudicium que figuratus fuit in arctu celsi post diuini per colore ignem Gen. ix. et pphetatus est Ysa. iij. Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui. Item christi vita assimilatur illi libro: de quo agitur Apoc. x. ubi dicit accipe librum apertum de manu angeli stans supra mare et super terram quasi apertus diceret. Ex vita christi accipe eruditionem que liber est unde accipe librum istum ut erudiaris. In hoc enim libro tot sunt lutere quot virtutes: humilitas enim est una littera patientia est alia caritas alia: sic de aliis: quas scilicet litteras ipsemet christus scripsit in se. Job. xxxi. Librum scribat ipse qui iudicat. i. filius cui pater omne iudicium dedit. Job. v. Ad exemplar igitur huius libri scribere quilibet suum debet: quia hoc est exemplar verum. Unde in iudicio oibus apertus ostenditur

ut videant oēs in eo falsitates librorum suorum. Apo. xx. Liber qui est vite apertus est: et iudicium sunt mortui ex his que scripta erant in libro. Item para te ad lectionem: que liber iste apertus est: et ideo dicitur librum apertum. Sic liber fuit clausus in armario veteri virginalis in incarnatione tractus inde in natiuitate sed apertus fuit in passione. Ibi enim christus clavis ferreus habuit apertas manus ut erudiret nos de agendis. Item laicea habuit apertum latus ubi erat cor ut erudiret nos de credendis. Nam corde creditur ad iusticiam vel de diligendis. Luc. x. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. Item apertus pedes ut erudiret nos de appetendis que pedes anime sunt eius affectus. Item ad operis imitationem que liber ille de manu angeli accipiendus est. Angelus est predicator qui non tam verbo quam exemplo annunciat vitam christi. Unde talis libri istum id est vitam huius in manu. In operis imitatione. Qui ergo talis predicatoris sequitur exemplum recte de manu angeli libri accipere dicitur. Unde terrestris angelus paulus libri istum accipere de manu nos hortatur dicens. Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Ergo libri accipe de manu angeli. i. exemplum tene boni magistri que facit et docet opera christi. Talis magister est qui mare et terram pedibus calcatur. aduersa et prospera superat. Unde dicit stans supra mare et super terram. Per mare. n. aduersa: prospera vero per terram intelliguntur.

Finis libri septimi.

Incipit prologus libri octavi in quo continentur exempla de legibus. i. de iure canonico et civili.

Egum cōditores iusta decernunt. Pro. viii. et liberum arbitrium hoies: ex quo opa hūana pueniunt nō est determinatū ad unū. pringit hoies nō in suis opi

bus sp. rōne. peccare s; p̄f̄ errare pp qd̄ fuit necessariū hōi h̄c in suis actib; regulā dirigēte. Quāq; aut̄ ois rō q̄ est p̄m̄z fin p̄m̄z p̄ncipiū in agēdis fit cōis mēsu ra vel regula op̄z hūanōz diuersa tū hōminū opa mediātib; diuersis bitibus ab ea regulat̄. Nā opa hūana extrinseca q̄ ad vitā ip̄s hōis p̄tinēt corpālē regulat̄ a rōne hūana arte mediāte. Vñ in p̄mo methaphisice d̄r q̄ dominū gen; arte et rōne viuūt et est ars ut diffinit p̄s in. vi. et bico rā recta rō sacrabiliū et vocat ip̄s hōia opa q̄ p̄t̄ ex exteriori m̄a fieri corpālē. Ea vero hoies opa q̄ p̄tinēt ad vitā morālē regulat̄ur mediāte v̄tute. Est enī v̄t; morālis bitus electiū immediate v̄st̄s determinata rōne. p̄t̄ v̄t; sapiēs determinabit. Sicut eā diffinit p̄s in libro ethicōz. Adē p̄s ē dicit q̄ v̄t; est q̄ bonū facit v̄tē et op̄e bonū reddit. Cetera illa hōminū opa q̄ p̄tinēt ad vitā ciuile rō mēsurat et regulat lege decernēte. Sūt enī ciuilia opa in qb; v̄t; cōdicat alteri in ordine ad bonū cōe et taliū est lex hūana q̄ bonū cōe respicit regula et mēsurā. Vñ dicit de ea 3h. i. li. et bi. q; lex ē nullo p̄uato comodo s; p̄ cōi v̄tilitate oium cōscripta. Est s; h̄ actiū regula lex hūana fin quā inducūt aliq; ad agēdū vel ab agēdo retrahit. Et

que talia ciuilia opa lex s; equitate iustitie regulat et mēsurat recte in verbis ppositis d̄r q; legū d̄ditores iusta decernūt. In qb; v̄bis n̄ t̄m̄ s̄c̄ribit hūanaz legū origo: s; et arcitudo insup et rectitudo eaz. Nā legū origo manauit ex sapia d̄ditōz. Coartatio vero sumit ex violētia p̄ceptōz ad quoz sc; obseruatiā ciues p̄ penas legales coguntur qd̄ exprimit in noie legū: q; lex a ligādo. i. cogendo ē d̄ca: vñ lex coartatōz im portat s; legū rectitudo p̄p̄dit in iustitia decretōz q; iusta decernūt. Est aut̄ circa p̄m̄ā notādū q; legū d̄ditores iustiaz n̄ est idifferēter hoies eē p̄nt: q; d̄dēdi leges autoritas solū cōitati vel p̄ncipi op̄tēre videtur: pp qd̄ 3sido. dicit in libro et bi. et habetur et in decretis di. ij. q; lex est cōstitutiō populi in qua maiores natu cū plebi bus aliqd̄ santerāt. Sūt t̄m̄ s; 3sido. qd̄ā leges q̄ vocant̄ cōstitutōes p̄ncipiū q̄ p̄tinent ad monarchiā. Lad ciuitates vel regnū q̄ gubernant et regunt ab vno. Alie vero leges sūt q̄ vocant̄ r̄sa prudentiā et senatus cōsulta et he p̄tinēt ad aristocratīā ad p̄ncipatū optimōz siue optimatū. Alie quoq; sūt leges q̄ dicunt̄ ius p̄m̄ū et he p̄tinēt ad oligarchiā q̄ est p̄ncipatus paucōz diuitū et potētū. Alie et leges sūt que plebiscita vocant̄ et he p̄tinēt ad mocratīā que est populi p̄ncipatus. Alie sup sūt leges cōes quas maiores natu ut dicit̄ est cū plebib; santerāt et he ad regnū optimū p̄tinēt qd̄ est ex supradictis cōmittū. Vñ tet ergo q; p̄uate p̄sone nō cōpetit ferre legem s; solū admonere ex eo q; sua monitio ab aliquo cōtēnat oino h; vim coartatiū quā opz h̄c lex: ad hoc ut efficaciter iducat ad v̄tutē p̄t̄ p̄s dicit in. x. ethicorum s; coactiua vim h; populi multitudine vel publica p̄sone ad quā p̄tinēt penas infligere. Est aut̄ p̄t̄ tradit p̄s in principio reb̄oite sue v̄tilius et melius oia ordinare lege q̄ dimittere arbitrio iudicis p̄t̄ria: primo qd̄em q; facit̄ est iuener paucos sapiētes q; sufficiūt ad rectas leges ponēdas q̄ multos q; requirūt ad iudicādū

de singulis. **C**Secundo qd illi q leges ponunt ex multo tempore considerat qd lege ferenda sit: s; iudicia de singulis factis sunt ex casibus subito exortis. Facilius aut ex multis consideratis potest habere videre qd rectum sit: qd solum ex aliquo vno facto. **C**Tertio qd leges laiores iudicat in vni de futuris sed boies iudicij pidentes iudicat de presentibus ad que afficiunt amore vel odio vel aliqua cupiditate: s; sic corpe depravat iudicium. Quia igit iustitia iudicij qd de aiara non in multis inuenit et qd est flexibilis est. Idcirco necessarium fuit vt in qbuscuq; est possibile lege determinare et paucissima arbitrio hominum committerent. Sunt. n. singulatia quedam qd lege comprehendi non possunt et talia necessarium est vt iudicibus committantur pura de eo qd est factum esse vel non esse et de alijs cõsimilibus vt pbs aut ibidem. **C**Secundo in noie legu notanda est legis coactio cu lex a ligado dicat vt supra dem est qd ligatio vel obligatio ipaz legu non solum ad copalia s; et ad spualia se extendit ex eo qd iuste legis transgressio eos q legi subditur non tñ ad pena obligat s; et ad culpa. Vñ leges hanc obligat sicut hnt vim obligandi in foro cõscie a lege eterna a qua derivantur: s; illud. **P**rouer. viij. Vñ supra est vbi ppositu p me reges regnat et legu conditores iuste decernunt. Dicunt aut leges iuste ex fine cu ordinatur ad bonu cõe. **C**Tercz ex auctore s; qñ lex que lata est non excedit potestate ferentis. **C**Itē ex forma vt qñ pprie fm eq̄litate pportiois imponunt subditis onera in ordine ad bonu cõe. Cū eni vnus hō ps multitudinis sit: quilibet hō hoc ipm qd est et qd bz est multitudinis sicut et quilibet ps id qd est totus est. Vñ et nā vt saluet totū non nunq; parā infert aliqd detrimētū. Vñ leges hñdi onera pportionaliter inferetes iuste cõsentur et obligat in foro cõscie. Si at econtrario aliqs p̄sides leges ironeret aliquat subditis onerosas: non p̄ntes ad vilitatem cõmune s; magis ad ppriā cupiditatem vel gl̄ia vel si vltra sibi committat pote-

statē aliquis legē ferret aut et inaequaliter onera multitudini dispēseret: et si forte ad bonu cõe ordinari videretur in oib; p̄cetro bis casibus leges iniuste essent et magis violentie q; leges nūcupade: q; sicut Augu. dicit de libero arbitrio. **E**t esse non videt q iusta non fuerit. Vnde tales leges non obligat in foro cõscie nisi forte pp̄ virandū scādalu aut turbationes: propter qd etiā homo d; cedere iuri suo fm illud **M**atth. v. Qui te angariauerit mille passus vade cū illo alia duo. **E**t q vult tecuz iudicio cõtendere et tunicā tuā tollere dimitte ei et palliū. S; multo fortius sunt leges iniuste: q; sūt p̄tra bonuz vel mādatus diuinuz sicut leges tyrānoz inducentes ad idolatriā: vel qd cūq; aliud qd sit contra leges diuinā. **E**t tales leges nullo modo est licitum seruare. Quia sicut dicit **A**ctum. v. **V**bedire opz deo magis q; hominibus. S; de legu rectitudine. **C**Tertio ē notandū q recte leges sūt ille vt dicit **A**stido. in qbus iusta et equa decernuntur. **E**t alia aut sūt q cõsonat sine cõgruū rōne religioni discipline et saluti. Vñ **A**stido. dicit q lex erit de q rōne cūstuerit dūtarat: qd religioni cõgruat qd discipline cõueniat qd saluti proficiat. **H**oc eni est recta lex q est mensura iusta et debita regulata. **A**dsura aut h est triplex. **C**Prima. n. lex ē eterna: de qua **A**ugu. dicit in libro p̄mo de libero arbitrio q lex eterna est summa rō cui sp̄ obtēperādū est. **H**ec at n̄bil ē aliud q diuine sapiētie rō fm q directiua ē oium actuu et motionū. **C**Secunda est lex naturalis q n̄bil aliud est q; participatio legis eterne in rōnabili creatura. **V**nde **R**o. ii. super illud. **L**ū genes q ignorat legē naturaliter q legis sunt facit. **D**icit **G**losa. **E**t si non hnt legē scriptā. habēt tamē legē naturalē. qua gl̄s intelligit et sibi cõfiscit est: quid bonū et quid malū de qua etiam ait. ps. **S**ignatū est sup nos lumen vultus tui dñe et q; tamē naturalis rōnis quo decernim; qd sit bonū et malū quid sit istum et qd iniustū: quid decēs sit et quid in

decens: qd p̄ntet ad leges naturalē n̄bil aliud est q; ipressio diuini luminis in nobis. **C**Tertio mensura vel regula est ipse finis legis: q; vniuersalitat; rei q est propter finem: necesse est q; forma determinet fm pportione ad finē sicut forma terre talis est qualis uenit lectidi: vt p; in. ij. **V**bihi cor. **V** potest q; ipa lex suo fini mēsuret qui est vilitas publica siue commune bonum. Quia igit iusta lex huic triplici mensure concordat tria. **F**ido. posuit s; q; religioi cõgruat inquantū s; est pportionata legi diuine et q; discipline cõueniat inquantū est pportionata legi nature. **E**t q; saluti proficiat inquantū est pportionata vilitati hūane. **H**is igit de legibus generaliter p̄batus: q; tā in p̄cedētib; libris de sensibilibus et imaginabilib; reb; quedā sūt inducta exēpla. **R**estat nūc fm ordinē a principio libu p̄missum aliqua de rōnabilibus reb; exēpla vel similitudines addere. **E**t q; rō est legis factiua et ipam legē rō cõmēdat. vt p; di. i. cõsuetudo. **E**t **A**stido. de iure nali gen. et ciuili. s; q; **N**o naturalis rō opz rātonabilia esse q; lege decernat. **E**t idcirco in hoc libro octauo de decretis vel constitutiōib; legis tanq; de rōnabilibus reb; aliquas ad nrām doctrinam adaptado moraliter similitudines idycomus sup̄tas s; ex varijs libris tā ciuilib; q; canonici iuris. **S**ciēdū eni est q; totus corpus iuris ciuilib; cõprehēdit in. l. libris. **P**andect. iiii. **I**nsti. ru. **L**ix. **C**oll. auctē. nouella labarda et cõstitutio. **F**ederici. **C**orpus **N**o iuris canonici habetur in decretorum volumine et et in decretaliuz libro. **N**am primo quidē et dicitis sanctoz patrum: et etiam ex legibus fuit liber decretorum cõpositus put in ipō p; et extra. de accu. **Q**ualiter. ii. **P**ostea **N**o cū multe decretales epistole extra corpus decretorū uagarēt. **M**agister **H**er. papensis p̄posuit primā cõpilationē cõposuit. **S**ed et tēpore p̄cedēte magister **B**isebertus suā effecit aliā. et alianus demū magister **B**en. cõposulatus in curia **R**omana morā faci-

ens ex registro dñi **I**nnocēti tertii quamdam cõpilationē extraxit q; romana appellata fuit. **S**ed q; ibi qdā erant decretales quas ipa romana curia minime admittēbat. **I**deo ipse idē **I**nnocētius p manum petri bonouētani cõpilationē edidit q; tertia vocabat. **Q**ua recepta magister **J**ohānes **S**allēsis et duabus dictis cõpilationibus. **B**iseberti et **A**lani vñ cõpillauit que vocabat scōa. **P**ostmodū cõsilio generalis celebrato p fundē **I**nnocētiū quartū: tā ex constitutiōibus generalis cõsiliū q; de alijs decretalibus ciuilib; **I**nnocētiū cõpilatio quarta p̄cessit postmodū qn̄ta cõpilatio p honorium tertii facta fuit. **S**ed postmodū **B**rego. ix. volēs cõfusiōnem et p̄licitatē dictarū decretaliū amouere antiquis cõpilationibus abrogatis per fratrem **R**aymūdū capellanū et penitentiariū suū q; s; fuit de ordine fratru p̄dicatoz: imo ciuile ordinis. **P**ostea idē magister opus decretaliū qd modo tenet cõposuit. **L**ui postea **B**enifaci; octauū addidit sextuz librum. **M**os igitur in hoc presenti tractatulo ex predictis iuris vniuzq; libris aliqua licet pauca et breuia diuersis adaptanda in materijs introducemus exēpla ordinem in sup̄ioribus habituz in materijs et capitulis cõformiter p̄loquentes.

Capitulum. i.

Auctariū hominis spirituales scilicet diabolus caro et mundus assimilantur p̄donibus. **N**am fm iura p̄do dicitur aliquis tribus modis. **P**rimo eni p̄do dicitur quicūq; alios p̄datur et tales sunt qui inmerantibus auferunt bona sua. **E**t hoc modo demones sunt p̄dones qui nobis viatoribus id est qui per huius mundi itinera ad patriam tendimus: bona que pprie nostra sunt scilicet spiritualia auferre con tendunt. **I**llos enim qui sunt in patria expoliare non possunt. sed tantum nos qui sumus in via. **J**ob. xlii. **M**udos dimittant homines vestimenta tollentes.

quis non e operimentum in frigore. Et Se-
cundo de predo miles qui vltra stipendiu
sibi taratū querit. Idcirco enim miltib⁹ sūt
stipēdia cōstituta. ne dū sūp⁹ queritur pre-
do crasset. xliij. q. i. Militare. Et hoc mo-
do caro dicit predo. q. vltra stipendiu necesse
stratis sibi a natura taratū de quo Aposto.
Habentes alimēta et qd⁹ tegamur bis cō-
tenti simus. i. Timot. vi. ad huc sibi exquirat
varia delectamēta voluptatis. Dñi Aposto.
Ro. viij. Debitor es sum⁹ nō carni vt se-
cundum carnē viuam⁹. Et p̄ predo dicit
prelat⁹ q vltra q̄ legato scriuat extorquet a
subditis querēs pot⁹ predā q̄ subsidiu in
subiectis. extra de censib⁹. Plerunq. Et
hoc etiā modo domin⁹ venit cui tanq̄ pre-
lato suo multi obediunt. quoz deus veter
est de predo quia pax spiritui seruit. et ta-
men multa requirit et expēdit. Dñi qui sibi
obediunt bñdō non cōuulso seruiunt s; suo
ventri vt dicitur Ro. viij. Alio modo dicit
predo iudex pecunijs seu patrimonijs in-
bijs qui alienū iurgium reputat predam
suā. l. ad l. In re. p. omnes. Et hoc modo
predo est mund⁹ cuius auaritia ad pecuni-
as et lucra in bians lites et iurgia suscitāt.
Dñi dicit. Scñ. q. quicquid dñi homines vi-
uerent. si hec duo p̄nomina meū et tuū de
medio tollerent. Bene. xliij. Dixit abraham
lotb. Ne queso sic iurgia inter me et te et.

Capitulum. ij.

Adulator et suggestor cui⁹ fal-
sa suggestione vel adulatione
alicui damnum inferi est du-
pliciter pena dignus. scz ppter
falsum suggestuz et ppter dā-
num illatum. Cui⁹ exemplum apparet in
his qui p suggestionē falsi literas ipetrant
Qui scz secundum iura primo p̄demnandi
sunt ad expēsas quas altera ps fecit in ca-
re et circa ipsam et. vt extra de rescrip. Le-
tex in iplam et. vt extra de rescrip. Le-
tex in iplam et. de his. qui accu. p̄m⁹. i.
qui crimē. et alias seneritati subiaccant iu-
dicantiū vt. xlv. q. ij. et sine cognitio. Nā et
Cornelia de falsis puniri possūt vt ad l.
conet. de falsis. l. si quis irrepserit. Simili

ter ergo adulator qui falso laudando fu-
rem vel raptozem vel huiusmodi induce-
ret eū ad furandū vel rapiendū vel aliud
nocumentum proximo inferendum si eius
adulatione hoc faciat alias non facturus
tenetur ad restitutionem damni in soliduz
sicut tenetur et iubens et consulens si pro-
pter eorum iussum et consilium damnum
infertur et preter hoc etiam adulator talis
punendus est a deo de falsa et iniqua adu-
latione. l. ex. xliij. De qui consuit pulillos
sub omni cubito manus. Puluilli enim
sunt verba blanda et laudatoria que au-
dienti mollia videntur et suauia quoe sub
cubito manus consuit. qui laudando. et blā-
diendo ad male operandū aliq̄ iducit.

Capitulum. iij.

Amor dei quamdiu
est operatur. Vnde de
ficiēte operatione de-
ficiet amor. Cuius ex-
plum est. q. si deur
alicui priuilegium ad
agenduz v̄pote ad de-
cimas quas quis nunq̄ habuerat erigen-
das tāto tempore durat priuilegium quā
to tempore durat actio. quia non est veri-
simile papam vel p̄ncipem qui priuilegi-
um concedit velle mutare naturam actio-
nis vt extra de electione ecclesia. l. de in-
oficioso testa. l. si quando. Similiter etiam
amor dei sicut dicit Grego. operatur ma-
gna si est si autem operari definit iam
amor non est. Recte. sicut ignis quam diu
est calefacit quando autem definit calefa-
cere ignis non est. Datur enim amor dei
ad agēdum. Dñi dicitur. i. Job. iij. Non di-
ligamus vbo neq; lingua sed opere et.
Amor p̄p̄ius hōinē decipit et eius iu-
diciū p̄uertit. Et ideo fm iura i causa pro-
pria vt i re sua nō potest q̄ esse iudex. vt.
liij. q. iij. l. i. r. l. Ne q̄ in causa sua iudi-
cet. Dicitur tamē qd̄ bene potest quis
punire p̄p̄iā iniuriā sibi factā maxime si
superiore nō hz. ar. l. v. di. Et qui emēdat q̄
neq; tenet aliq̄s remittere p̄p̄iā iniuriā sibi

factā nisi velit. de. p̄ci. di. v. c. vltimo. xliij.
quij. h. illis. Alii vō dicūt et meli⁹ q. nul-
lus. h. vltimi p̄p̄iam iniuriā etiā si supe-
riore nō habeat. Dñi sup illud. Job. viij.
Ego gloriā meā nō quero est qui querat
et iudicet dicit Grego. Illatas cōmuni-
as patria iudicio reseruat vt hōib⁹ p̄se-
cio infanct quātū nos eē patietes debe-
mus. dñi se ad huc vltimi nō vult et ipe qui
iudicat. Nā sicut ibidē precedit pater om-
ne. iudiciū dicit filio. Si ergo iudex iudic-
et nā vult in facto p̄p̄io iudicare; multo
miltus alius q̄ hoc p̄stare quātū est
de iurisdictione nisi alius supponat se mi-
nistriū suū. In quo casu si imoderatuz qd
p̄cipiat redigat et regulat ad arbitriū bo-
ni viri vt extra de iurisdictione. veniēt. et q̄
taut. Et licz papa solus sit. legib⁹ vt. l.
de legibus magna vox. in ipe delegat. l. co.
c. i. Ad idē accedit. ff. de officio p̄sida scna-
tus. Et de iurisdictione. q. i. iurisdictioni et l.
p̄io. Dicit p̄bant extra de restitutione. spo-
sitor. cōuenere. Et extra de actu. quali-
ter. q̄ in fine. Sic ergo generaliter p̄hibe-
tur ne q̄ in cā sua iudicet. q̄ vitiū est ali-
quē sicut iudicē fieri. ff. de iudicij. Joba-
nus. h. v. nō dñi quis in suare. seneritiā
ferre. q. nō potest seipsum p̄demnare. nec
sibi p̄cipere vel absolueri. ff. de arbit. pe-
nitentia. Et discretia debet esse inter iudi-
cem et iudicatum. extra de iustitia. c. h. extra
de iur. p̄nomina per. vestras. extra de dita-
tionib⁹. de bitum. extra de vbo sig. forum
Et quis igit aliquid iniurie patiatur non
debet ppter hoc tantum facere nec se-
ditionē mouere sed liceat ei adire iudicem
et legū postulare p̄sidiū. l. de his qui ad
eccl. cosa. denūciamus. Alioquin si quicq̄
publice vel priuatiim extortū sit cum pena
triplici restituat. Dñi non e licitum q̄ ali-
quis rem aliquā tanq̄ suam occupet. alio-
quin pena hz. ff. q. m̄ causa extat. l. vñ
vi. si quis in tāta. ff. de reli. r. sumptib⁹. su.
offa. Fallit hoc forte fm agnomem vbi quis
non hz copiam magistrat⁹ ar. l. de iudicis
nullus. ff. de orig. iur. l. iij. post orig. Quod

intelligas quo ad hoc vt si forte aduersari⁹
mens fugiat liceat tibi ipsum detinere et
etiā manus iniicere. ad hoc vt ip̄sū ducā
coram iudice cōpetente. ff. de bis q̄ in fra.
credi. ait p̄tor. l. si debitorum. l. de curia-
libus. l. generalis. l. i. Et est ar. q. si clericus
delinquat et fugiat quod possit sine mētu
canonis duci coram episcopo et quousq; si
bi redditus fuerit detineri sicut vltur ec-
clesia gallicana. Sed non diffinio vtrum
excommunicatio euitare quia non inuenio
hoc et p̄sum in iure canonico. Et semp
quantumcumq; delinquat quousq; cōtra-
gibalis est priuilegium retinet. extra de sen-
tentiā excomuni. in audientia. c. cōtingit
si. Dicit ergo qd non licet homini vt sit
proprie cause diffinitor vel p̄p̄e iniurie
vitor vel sue rei occupator. Nam propius
amor fallit. et ab equitate recedere facit. Et
nota qd sicut homo in foro iudiciali non
debet esse iudex cause sue. ita nec in foro pe-
nitentiā debet esse iudex culpe sue. Aposto-
lus. i. l. corin. iij. Ne q̄ in me iudico sed
iudicio sacerdotis debet eum dimittere
Iux. xvij. Ne ostēditē vos sacerdotib⁹ et.

Capitulum. iij.

Aluna dicitur viduata
amisso celesti sp̄sō deo
sicut dicitur viduata ec-
clesia carens episcopo
vel archiepiscopo. Dicit
tur etiam sine archiepo
ecclesia viduata quo ad
quedā puta vñij. conuocationē. crismatis
cōsecrationem. basilicaz dedicationē heri-
torz ordinationē epoz cōsecrationē. Sifr
episcopal. ecclesia viduata dicitur quo ad
quedā episcopalia. puta crismatis in fron-
te p̄firmatōez et d̄ p̄uer. q̄nto. Vgini⁹ p̄se-
cratioez. p̄ntētū publice remissionēz seu re-
cōciliatioez. et vi. q. vi. §. r. c. l. xviii. di. Cuius
cōepiscopi. xlv. di. p̄ctis. vbi ad episcopoz
ecciaz recōciliatioez et de p̄secratioe ecclie
vt altar. Abbotū bndictōez et d̄ era. et gli-
rate cū p̄rigat. Adiaoz igitōis discussoez
et monasterij p̄secratioez et de elec. trans-

maia. In bis eni oibus ex similibus dici tur viduata ecclesia episcopalis. Simili ter anima priuata per peccatu ecclesie ipso so caret cõfiliu. i. cõfõrto ecclesie qz et si fit de ecclesia nãeronã tamẽ merito. C. Itẽ qmãtate grẽ e dedicatõde pñone: qz neqz deplam anime neqz corpis est deo dicatũ qdũ est in peccato. C. Itẽ ordinatõde vite qz vita pñõis iordinata ẽ. C. Itẽ pñõis ne sic: qz nõ est peccator! aia deo pñõra: tanet oia rãtatiões hz robor siue firmi tate nec cõteruatiõne virginalis iudicic. C. Itẽ caret pñõis remissione e recõcilia tiõne offense. C. Itẽ bñdicatõde misericordie. Nec est eni bñdicatõ abbatũ. i. patrũ qz be medicũ in semine elemosiaz. Vnde e misericordibz dicit illud. Mat. xxv. De nire bñdicti pñõis mei pcepte regnũ qd vo bis paratũ ẽ ab initio mudi. C. Itẽ caret discussiõne pñõis qz peccator scipz si dikta nec aspicit. Apo. i. Lom. x. Si nos metipfos diiudicemus nõ vniqs a do mino iudicemur.

Capitulum. v.

Auctoritas e dispõsatiõ supio ris excusat inferiorũ delicta. Cuius creplũ apparet in simo nis. Potest. n. dari ipale p spũali ex pñõis superioris: vt extra de pactis cũ pridẽ. Et extra de pñõis byteris in fi. Quasi superioris auctoritas vniũ purget vt. ff. de his qz not. infra. l. furti. q. obas iustu. Et extra de traslac. statum. r. e. veniẽs. Sic ẽ auctoritas principis im mus solene testamẽta fac solene. C. de test. l. o. l. que facit ex nudo pacto dari actionẽ vt. ff. de pact. l. legitima qz mutat substãtia lia vt. l. edia de legatis. l. ij. l. de rei vro. actione. l. ij. Et sic forsan filij isrl excusant a furto: qz furati sũt egiptiis vasa aurea e ar gẽtea de madoato e auctoritate dñi. Exo. ij. C. Itẽ auctoritatẽ pñõis faciẽdi maluz pñõis madoato illud fieri vel cõcedẽdo hẽt tiam reputat vt faciens malũ. Et id dicit iperatois oia nra facimus qd a nobis ipar tary auctoritas vt. l. de veteri iure. l. ij.

S. c. i. q. 2. q. 3. neq. C. Itẽ auctoritatẽ bñe maiores ordinãdi de mioribz. Vnde pñõis ceptis cõ suis pceribus pñõis facere cõstitu tiõnes. vt. l. de offic. pñõis. l. humanum. C. Capitulum. vi.

Bona que qz facit crifices in charitate. si trasferat in aliũ nõ pperca ipse illa pdit quãtũ ad meritũ. Cuius crepluz est qz licz populus romanus auctoritatẽ condẽdi cõstitutões seu etiaz leges legat trasfuisse in pñõis vt. l. de veteri iure. l. ij. Et hoc ẽ tamẽ intelligi tur trasfata. i. cõcessa nõ qz oino populũ a se abdicauerit potestare. Et sic dicit tras ferri iurisdicatio a delegatẽ in delegatũ: vt ff. de offic. eius cui madoata est iurisdicatio. l. ij. Qui madoatũ. Nã e si olim pñõis condẽdi leges populus in pñõis trasfusse tñ postea reuocauit vt. ff. de orig. iur. l. ij. S. et act. e. s. cũ placuisset. Sed licz sic estet antiquitas bodie tamen dicunt ali qui: qz nec populus nec tenet pñõis condere legẽ gñalẽ s; s; pñõis licz pdere legẽ ta le. C. de legibz. legẽ si qd ego verũ credo vt ẽ pñõis. l. de veteri iur. eni. l. ij. S. s; b. Sicut eni trasfata sacerdotio necesse ẽ vt legis trasfatio fiat: sic dici pñõis qz trasfatio impio necesse qz pñõis pdẽdi leges trasfatio ẽ si extra ve cõstit. trasfatio. Nã qz nihil reia moie insolidũ pñõis trasfata. arg. extra. de offi. dele. vena. ad. h. S; e pñõis opi nio vt tenet. Hosti. est. de pñõis iudic. in. umbra: qz nec vñ opinione s; ẽ legẽ tol lit vt in pñõis iust. s; gñi post hẽtos. e in auct. de heredi. e fal. s; l. l. l.

Capitulum. vii.

Aro d; ẽ subiecta spiriui e nõ cõuerfo qz spũalia maio ra digniora e forriora sũt qz carnalia. Et hinc est qz cleri cus nõ pñõis conueniri sub iudice seculari extra de iudi. decernim. Et ẽt si episcopus non pñõis bodie laico delega re ẽt si clericus cõsentret extra. de foro pñõis. significasti. Nec obstat qz habetur. r. q. ij.

Placuit e lre. x. q. ij. clericus nullus. r. vj. q. vij. s; l. se. Hoc. n. intelligit de deposito e icorrigibili qz nõ pñõis pñõis distringit de cleri. ecc. c. ij. in fi. e de sen. ecc. c. l. vt fame r. vij. di. nec licuit. r. iij. q. v. de ligatibz. Nã si relicto babũ imiscet se pñõis vel faci ar quẽra ipone occidit extra de sent. ex. c. c. nõ ab homine in sine. Vel hoc pñõis fieri auct. pñõis. i. pape vt l. q. a. v. cum deuotissimam. Laicus at bñ cõuenit sub iudice ecclesiastico in multis casibz vt in cã seruoqz e rusticoz ecclesie. l. r. r. di. iudi. cõtum. r. q. ij. ecclesiastũ seruos. C. Itẽ in casibz penitentiũ. r. q. ij. alad. C. Itẽ in cau sis libertoz pupilloz e viduaz e debiliuz pñõis. l. r. r. vj. di. desolatis e pñõis quãtũ ad tñõis e defensionẽ ne a potẽtibz opprimant. r. r. r. q. v. administratores ce tra. de censibz. l. r. r. r. q. ij. si qz de potẽ tiõis. C. Itẽ ẽt est in peregrinis merca toribus e agricultoribz e mare navigatibz extra. de treu. e pa. innouam. r. r. r. q. ij. si qz romipetas. C. Itẽ cũ agit de pseudo ce desie e mufosores e locozum ecclesiastiarum vel raptores seu malefactores pñõis cõueni re clariẽ sub quocũqz maluerit iudice. Et s; qz iudex ecclesiasticus iusticiã redde re negligit vel suspectus est vel subitũ ledit: cognoscat episcopus vt in auct. vt disse. in di. r. r. q. ij. r. s; si tñ contingit. l. o. l. r. C. Itẽ ẽ de iur. i. ciuitatibz qz iudicibz carẽt Quia ergo ecclesiastica ad spũ secularia do referunt ad carnẽ sicut clericus sub se culari iudice nõ debz cõueniri: ita quocũqz neqz spũs d; sub lege carnis teneri de qz Apo. air. Ro. vij. Video alia legẽ i mẽbet meis spagnãte legi mẽr. mce. r. c. Ro. vij. Debitores sum? nõ carni vt fm carnẽ vi uamus. S; quasi cõuerfo sub iudice ce desastico laicus pñõis qñ sub modera mine spũs carnal appetit restringit. Bat. v. Spiritu ambulate e desideria carnis si pñõis. C. Itẽ mortificãda est ne aia pe as: sicut bñ incedũ tñõis destruit domũ vicini ne sua ardeat. Est. n. licitũ h fm le geo. Nã si defõdẽdi mei cã tñõis edificius

incedio orto dissipauerim nõ teneo tibi. e iõ vlpianus reprobat labeonẽ. qz ait in hoc casu: e in eo noie ẽt familie iudiciũ dan dũ vt. ff. eo. l. iij. s; qz ait pñõis. Pñõis tamẽ dici qz labeonis sentẽtia sunt vera: vbi iustus nõ fultinctus: qz aduc nõ pñõis rat ignis vñõis ad domũ vicini quã destruitur: eni teneo: in simplã act. l. aq. l. s; si pñõis vel inisse dubitãba an pñõis ret qz forte tps vctõis erat h; locũ qd vlpianus dixit. Neqz eni dñũ dare videt e qz periturus edibz vt. ff. qz vi aut clam. Si alius. s; l. e alia exceptio. Quãtis autẽ nõ pñõis pñõis paratã ignem ventu rã aduc cesser actõ sic intelligit. ff. ad. l. aq. l. s; qz fumo. s; aut. di. Si ẽt pñõis a. qz can sa murtũ suaz seruãdarũ alienas pñõis in mar: vt. ff. de pñõis. verbis qz seruãda rã. Resp. qz. Adulto g magi d; bõ spũali plus curare de aia qz de carne. Est. n. sia quasi domus dei ppria: caro aut quasi alic na. Dñõis dominus ait. Mat. x. Nolite time re eos qz occidũt corpũ: sup animã aut nõ hñt iã amplius qd faciãt: ergo domus carnis seu pñõis mortificãdo qz penitẽtiã destruat ne. l. libidinis icẽdio domus mẽris absorbeat. Ro. vij. Si spiritu sacra carnis mortificaueritis uiuẽtis. Et h; pñõis est necessariũ cũ qz pñõis lenferit tẽ rãtis vctã e vbi se fragile senties metu it ruine piculũ. C. Sũt ẽt carnis delectatõ nes velut aliene merces in mare pñõis ideẽ in amaritudine pñõis quertede vt mẽtis interne. Vntes qñ pprie merces saluẽ tur. Mat. v. Si pes tu scãdãlizat te ab scãde cũ e pñõis abs te. Et idẽ et si oculũ tu scãdãlizat te erue cã e pñõis abs te. Eto. r. v. Equũ e ascẽsor ei? pñõis ma rc. Equũ. n. e corp. Ascẽsor ei? delectatõis appetitus qz ei dñõis qui pñõis est in mare penitẽcie. S; s; dñõis etia nobis pñõis fatay legom exẽpla. qz magis hõ de ppria salute qz aliena d; curare. C. Itẽ cũ a car ne pñõis spũs superare est velut quedã collusio dñõis vñõis e vñõis. Eunc eni spi ritus assimilatur ei qui colludit in causa

status pura cum dominus accepta pecunia vel alias malitiose pmitit se a seruo in status iudicio superari: q̄ collusio dicitur gēda est e datur p̄ntia detegēt: z aduēdicatur ei seruus. Dñ ille qui colludit in cōstatus perdit ius in persona illi de cōstata agebat z applicat illi qui collusione p̄detextit. ff. de collusionibus. l. i. C. col. f. Sicut licet cū caro z spūs sibi inuicē quasi ligātes aduertent: z cum spūs habeat ius domini sup corpus: si p̄pter delectationē acceptam a carne p̄mittat se in reuocatis cā seu iure superari per cōsensu: est quasi collusio peccata. Quod tamē si p̄ penitentiā vel cōfessione, detegat caro in seruitutem redigat ipsius penitētis. Et tūc tollit dominium carnis a spiritu p̄uaricate z subditur eidē spiritui penitētis: et tūc persona dicebat Apo. Cor. iij. Castigo corpus meum z in seruitutem redigo.

Capitulum viij.

Asus malus non imputatur. alicui nisi ubi culpa ier uenit sicut medico nō imputat si potione dat. z infirmus aliquo casu fornicato moriatur: ita q̄ medicus nō deprehēdat in culpa ante factū vel in facto vel post factum extra. de cleri. ego. ad aures ante factū deprehēditur in culpa qñ nō est p̄ntis in arte ut qñ intronitit se de misterio alieno putat est religiosus q̄ intronitit se de cyrurgia q̄ officio nō p̄ntat ad ipm extra de hominici. i. nos. In facto aut deprehēditur in culpa qñ nō de d̄p̄tione n̄ra: traditionē artis imo inuēdit pendētie sue contra iura de p̄stit. ca. ec. c. ne inuitat. Et post facto deprehēdit qñ circa custodia infirmi apponit diligentiā quā dz nec excusat si custodē min⁹ diligētē dimisit ubi videbat periculū imminere. extra de officio archi. ca. q̄. Caueat ergo q̄no plures curas simul

z semel suscipiat: q̄ si infirmus cōtinuam diligentiā exigit plures p̄ntētus minor sensus talis ad aures. ff. ad l. equit. qua actio. me. ff. i. l. ff.

Capitulum ix.

Interdum vitāda sūt cūm excep̄tis habet a cōsuetudine curie Romanē. Naz. h̄ p̄ postulationē hoc acquiritur postulatō q̄ redditur habilis ad hoc ut eligatur postulatione admīssa vel extra. de elec. Inuēdit in h̄. hūc tamen ordinem z si a iure p̄cedat nō feruat Ro. curia. Na si ab eo aliquā postulatō postulationē admīssa nō sequit̄ r̄ctō s̄ approbatio postulatōis z postulatōis cōfirmatio habet z s̄m̄de: extra de elec. Cū inter canonicos z b̄n̄dico facti ut euitentur circuitus. Qui certe vitandi sunt ut ff. de cond. inde b̄n̄d. domin⁹: z ut uentur dispensia ecclesiarum ut extra. de elec. c. vlti.

Capitulum x.

Diligentia in rebus peccati sine cōsensu operis nō tollit gratiā nec excusat auctoriā peccatōis nisi sit cō delectatio morosa. q̄ tunc interdum est mortalis culpa. Excep̄tis huius est q̄ voluntas testatoris imperfecta nō tollit solēne testamētum peccatōis sed cū de cōsuetudine tollit: ut C. de testamētis. l. scimus. Si aut ergo morositas reponit aucteritatē imperfectā voluntatē testatoris: Sic s̄t morositas peccatoris augmētat culpā lectionis cogitationis: ubi perierit cogitationes sicut dicit Sap̄. i. separāt a deo. l. quādo sunt morosa. z id sicut dicit Ps̄. l. cū te iustitiat cogitatio cū tibi aliqd̄ suggerit illucit nō sibi teneas animū calca serpētis caput: calca prane cogitationis inibi. Est enim periculū in mora. Aduertēduz tamē hic est q̄ p̄p̄e loquēdo delectatio cogitōis ubi dicitur morosa non ex mora ipis s̄ ex eo q̄ rario deliberas circa eā immozat: nec in eam exp̄dit tenēs z voluntas libenter ea

stati ut attigerūt aium respu debuerūt. ut Augustinus dicit. xij. De tri. Itē nō. q̄ cogitatio ipa fm se nō ē peccā mortale. imo quāq̄ ē ueniale t̄m̄puta cū aliqs cogitat uulter de fornicatiōe. ff. de ea p̄dicit: vel disputet. Sed si aliqs circa cogitationē fornicationis imozat vel delectet de ipō actu cogitato. tūc ē peccā graue immo etiā cōsensu in talcm delectationem z ablsq̄ cōsensu exterioris operis dicit esse mortalis.

Capitulum xi.

Confessionem dz precedere diligens p̄scie p̄seruatio z exainatio. Na fm iura anq̄ q̄ secret vel ordinet. dz p̄cedē p̄ triduiū scrutiniū. ff. i. l. i. l. de feriis. quarta p̄cedēte sabbatū ordinū. dz p̄ triduiū diligenter iquiri de genere de pria de institutione. i. titulo ad quē ordinat de etate. de loco i quo p̄uerfatus ē. de scientia. de fide. z de alijs b̄n̄dōi z sic exainari p̄ triduiū p̄tinuū. Sabbato. q̄ p̄bat s̄t̄re p̄sentatō. xxiij. di. qñ Si m̄lter anteq̄ p̄ntētis se sacerdoti in p̄fessione rep̄nter: ut beneficiū absolūtionis z sacramentalis gratie p̄secrationes recipiat dz semetip̄s p̄io diligētē p̄seruari: z cōfessionem suā p̄ triduiū. i. diuini: exainare. vel p̄ triduiū. i. de triplici t̄p̄e. ff. de inuētute virili etate. z senecute. vel per triduiū. l. tripl̄. ff. de commissis in deum: in proximum z in seipsum. vel per triduium. quia dz eē cōfideratio penitentium seu cōfidentium circa personas circa peccata z circa circumstantias peccatorū. Debet quoq̄ fieri exainatio penitentis de tota uita sua quando uult generaliter cōfiteri z debet fieri examinatione non solum de actibus peccatorū sed enam de circumstantiis. ff. de cōdictione persone de loco de facto de cā. de modo. de tempore de auxiliis quibus operatus est Sicut in hoc versu continet. Quis quid ubi quib⁹ auxiliis. cur quomo do qñ. Sicut cleric⁹ ut dicitur est exaimatur non solum de persona z uita sed etiāz de alijs circumstantiis.

Capitulum xij.

Insipientie grauamen non est sustinendum. Sed est per penitentiam protinus remouendum. Nam fm iura nō tollranduz est grauamē ecclesie. vñ p̄suetudines inducte in grauamē ecclesiarū nō debent obseruari sed reuocari extra de cōsuetudine. ca. i. Sicut ergo est reuocandū quod infert grauamen ecclesie. Ita etiam est remouenduz z purgandū quod infert grauamen conscientie. s̄ peccatum ex eo quod quādiu retinetur semper peccator ipse ruit de malo in peius. Bre. peccatū q̄ per penitentiam non diluit: mor suo pondere ad aliud trahit z ad idem de p̄t. di. iij. c. j. z. xxxvij. q. j. ff. de p̄t. ap̄stol⁹ beateos. xij. di. deponentes oē onus z circumstantias peccatorū z maxime autem peccandi cōsuetudo est que cōfictiaz grauat p̄s. Filij hominū vsq̄ quo graui corde. s̄ per peccandi cōsuetudinem q̄ cor indurat z agrauat.

Capitulum xij.

Orandi sunt spirituales uiri nō per carnales s̄ p̄ spirituales sicut clerici non sūt corrigendi vel verberandi p̄ laicos: sed tñ per clericos. vñ si prelati p̄t̄ret subditos siue monachos siue alios: non per clericos sed p̄ laicos utiq̄ esset excommunicat⁹ z qui p̄ciperet z qui verberaret. ut extra de sen. ex com. vniuersitatis nisi forte sint incorrigibiles: qui non possunt comode per clericos comprehendendi. Tunc. n. per laicos pos sunt dum tamen non plus se extendat uolentia laicorum: q̄ requirat rebellio clericorum. ut ff. de senten. excom. ut fame. S. laici. Item correpto prelati debet esse moderata. Nam si esset nimis atrox z uolēta in clericum ita ut mors sequerēt nō trāseunda esset sine punitione. Vnde si subditum suum non habito respectu ad ordinem sibi datum. ep̄s cedi crudeliter iussit. z in continenti mortuus fuerit homici

da iudicat. ar. li. di. si q femina. Si aut per vii. mensis vel amplius vel min⁹ ad arbitriū iudicis redigēdū vitare et postea moriatur. Quis psumat ex alia infirmitate. in suspendendus est dies ad tempus vel vsqz ad duos menses vel secūda q videbit inspecta psona vt extra de clericis pcuratore. Diacrea et si se no emēdaverit postea de ponatur. vt. l. i.

Capitulum. xiiij.

Capitulum. xiiij. Quia sanctorum post refectionē erūt et pmiabant i celo. sicut et spūs corū et sūt corpora dānatorū in inferno. Te net. n. a. boie spūs qñ vicē viri. Caro aut qñ vicē vxoris. et fm iura vxor segt forū mariti vt. ff. de iur. i. o. i. l. penult. L. de incol. l. vltima. ff. ad municip. ca. q. et l. de iur. c. vltimo. et l. filijs. s. j. Sūt etiam caro segt forū spūs. quia vbi pmiat vel punitur spūs etiā caro Luce. x. et unctē eum qui bz pātem aiaz et corpus mittere in gebēnā. Longruū enim ē vt sicut b corpus si mul cū aia peccat vel meretur ita tādē si mul cū aia puniat vel pmiat et ideo pōt dicere aia beata de corpore. Volo pater vt vbi ego sū illic sit et minister meus. Nā sicut corpus h pūngit aie ad ministerium laboris ita in celo ei copulabitur ad consortium. mercedis.

Capitulum. xv.

Amnati q sunt in inferno. nec suffragia valent recipere in quod differūt ab his qui sunt in purgatorio. nec ipsi alijs cōferre possūt. in quo differunt ab his q sunt in celo et in mundo. Vnde in hoc damnati assimilantur clericis suspensis quibus secundum iura bñficia pferri nō possūt extra de etate et qualitate o. b. p. cū bone memorie. nec ipsi alijs possūt pferre. vt extra de cōcessi. p. vel ecclesie non vacan. qm dicitur ueritate. Sūt dānatī suffragia pferri nō possūt. qz in inferno nulla ē redēptio sicut

patuit in diuine epulone Luce. xvi. Similiter et ipsi bona alijs conferre nō possūt q bonus oibus sūt priuati ps. Nihil inueniēt oēs viri diuitiarū in manibus suis.

Capitulum. xvi.

Anni dati culpa aliqñ ē excusabilis. nam aliqñ excusat eam mod⁹ vt cū qs se defendēdo dānū dedit tūc eni nō tenetur dānū modū seruauit. Et al. n. culpa caret qz fz legem fecit. ff. de iustitia et iur. vi. vim. aliqñ nō excusat eū met⁹. Nā quencūqz sero me petētē qñs nō peccatē iterfacere licet sufficit eni terror armorū. Hac et rōne excusor si furē nocturno tpe interfecero. vt dī in tabernario repositēti lucernam in tñ cū clamore h testificet sed de die nō lz nisi se telo defendat. sed si potui ipm cape non occidendo et tñ occidi tunc teneor. ff. ad l. aquil. l. iij. s. h. et l. v. et l. si ex plagis. S. tabernarius extra de homicidio. c. ij. et iij. Aliquando nō excusat eam impulsus qz sine culpa et est qui alterius impulsu. vel ventorum violentia damnum dedit. ff. ad l. aquil. quemadmodum. s. si nauis. et l. si ex plagis. s. in diuino capitulo. Item culpa damni iferentis aliqñ ē an factū. aliqñ i facto. aliqñ post factū. Ante factū ē sicut cū aliquis male posuit lapides in plaustro et ppter ea lapides ceciderūt et dānū dederunt vel i stipulas suā ignē apposuit in die ventoso vel quis non adhibuit diligentia quā debuit de damno qd sequit tenet. qz qui occasione damni dat damniū dedit videt. Doctro si oēm diligentia adhibuit quam debuit. ita qz nūl dimisit de nige tibus nō tenet. ff. ad l. aquil. qui occidit. s. i. hac. et l. g. fouas. et l. idem iur. s. milione. et l. si seruus. s. si erplantato. extra de iniurijs et dāno dato. si egressus. Quādoqz nō culpa segt factū. vt in medico qui bene secuit et postea circa curam negligens fuit. Quādoqz aut est in facto. vt si medicus imperite secuit. ff. ad l. aquil. qua actione. s. h. et l. idem iur. Et probantur dec tria extra d

etate et quali ad aures et de homicid. tua nos.

Capitulum. xvij.

Dabolo renūciare dicitur hō et oibus pōpis eius pluribus de causis. sicut bis quib⁹ epī renūciatio admittit. Sunt eni de iuste cause qd tal est renūciatio admittenda. Conscientia criminis nō cuiuslibet sed illius dūtaxat pp qd ipm officij excurio post peractā pniaz et iudicij pura si sit enorme delictū. fm bernar. g. of. et hosti. Et dicit enorme delictū fm hosti. hōicid. l. di. minor. i. q. vij. si quis oēm de of. di. j. c. i. Item heret. i. qua post vuln⁹ sanātū cicatrix remanet. i. q. vij. si q. Itē simonia in ordine. extra de accusa. inquisitis. Secunda causa ē debilitas corporis. nec ois debilitas qz ex infirmitate et senectute. pcedit sufficit sed illa dūtaxat p quā impotens redditur ad exequendū officij pastorale. Tertia est defectus scientie sed qñs desideranda sit emines scientia in pastore in eo tñ est competens toleranda extra de elect. qualiter. Quarta cā ē malicia plebis. qñ scz adeo dure cruciis existit et in rebellionē sua ita pertinax inuenitur qz prelatus nequit plicere apud ipas qz si mortis periculū irminuat iusta est cā renūciationis. extra de renū. ad supplicationē. et extra de elect bone mēorie. Hoc periculū intelligit fm qz parochiani ipm capituliter psequuntur. In quo casu supior ad quē spectat et ex officio. si nihil petat enz trāsferre dicit arg. extra de rex pmuta. que sūt. sine qz aer eide ē pestilēs et mortifer. lxxiii. di. quozūdā. Sexta cā ē graue scādala scz qñ de ipō plato grauitē scandali zant subditi. Septima cā ē irregularitas pōbe vt si bigam⁹ et tūc non remanet. vel illegitime natus et tūc ex dispensatione remanere potest. vt patet extra de renū. nunc pūdem vbi ista plenius exponuntur. Dia at pūctra quodammodo diabolo competunt qz ipse crimina enormia suggerit vt heresim et simonia et homicidium Job. viij. Al

le homicida erat ab initio et. Ipse quoqz vires nostras tam spirituales qz corporales ifirmat et confringit. ipse obscuritatem nobis dubietatis et ignorantie ingerit. Ipse sua malitia pertinax et imutabilis existit. Insuper nos ad periculum eterne mortis pertrahit Capitaliter enim nos persequit. et pestifero nos flatu venenose suggestionis inficere conatur. Graua etiam nobis scādala suscitatur et inducit et dum affectū spiritus a ratione recta subtrahit. et voluptati carnis per consensum coniungit quasi bigamiam irregularem efficit ex quo etiam adulterina proles carnalis operis procedit. Ex quibus omnibus patenter apparet qz diabolo renūciandū est et omnibus eius pompis Apostolus. l. Cor. x. Nolo vos locutos esse demōtorum. Et Ep. iij. Nolo lucē locum dare diabolo.

Capitulum. xviii.

Discordie vel odij ignem incendentes excluduntur a consortio sanctorum sicut incendiarij ecclesiarum excluduntur per excommunicationem a consortio fidelium. Nam incendiarij ecclesiarum qui scilicet ecclesiam vel locum religiosum vel cimiterium. vel ea que sunt infra spacium priuilegiatū. vt legitur. xvij. q. iij. sicut antiquitus incenderunt vel effregunt sunt excommunicati ipso iure. Ita qz ex quo denunciati sūt in ecclesia nō possunt absolui nisi per papā. vt extra de sceten. excommuni. tua nos. et conquesti. Et cū pūctur tamen mortis periculum imminens vt extra. e. vt super eo. et c. in litteris. Alij at incendiarij scilicet aliorum locorum non sunt excommunicati sed excommunicandi. Et excommunicati non absoluntur nisi si damno restituto et iuramento prestito. qz ignem vltius non apponant vt. xxij. q. vlti. pessima. Et heredes coguntur sanis cere damnum passio. Consuetudo tamē approbata vt dicit Hostien. reddit tales incendiarios excommunicatos ipso iure quāuis denunciati non sint. siuc in

ecclesijs sine in villis incendijs amiserint dolo malo. Consuetudo aut seruanda e cu sit optima legu interpret: vbi aut consuetudo no apparet senticndu est cu alano scz q incendiarij alioz locoz qz ecclesiaru non sunt excommunicati sed excommuni- eandi. Si ergo per excommunicatione et cludat a sortio fideliu qui incendit eccle- siam vel templu materiale. multo magis excludatur a beatorz sortio q icedat igne discordie vel odij replu spuale scz anie ps. Incenderut igni sanctuarium tuum.

Capitulum xix.

Dubia i quibus vertit pe- riculu ame dnt irabi ad partem z psupriem tu- riorē extra d spsalib' iu- uenit. Ideo in dubio scbz iura psunt quis excom- municatus extra de sen- tenciā desideres. Et in dubio psunt qz fornicatoz. q. v. aliter. r. c. nostrates. Et in dubio psunt qz pagan' sine no baptizat' de secreta. di. iij. parulos. c. si nulla. r. extra de bap. c. i. Item in dubio psunt qz no ordinatus. lxxviii. di. p. b. p. r. Et i dubio psunt itur ecclā no secreta de col. di. j. solemnitates. r. c. ecclesia. No tandu est h q iuriste distinguūt multiplicē psumptionē. Est. n. quedā psumptio iu- dicialis r. contumacie hois. vt qn cps circumit clericū suū r. non redit ad ecclā. psunt iudex qz habeat eccliam p derelicta ar. s. drio sensu. vii. q. i. psentia. Sz h psumptio bh admittit pbationē p'ria. Et de hac et legit. ij. q. v. oib' nobis circa finē. Alia psu- ptio ē fame. vt qn qz isama' ē. nec appet alia idicia r. bec admittit pbationē i p'riū aliqñ p igitione aliqñ p purgationē. alia dō ē nature. vt si pater exbereditauit filiū psuntur qz iniuste. qz no pmittit natura psumere qz fili' patrē offēdat. l. de inoffi. testō oi. no. r. auten. no liceat p'ri. q. null' affectus vincit paternū vel maternū. l. d. cura. furi. l. vlti. Et hac ē psupriōe ptingit qz no psunt frater. qz fratrē falsū testimo-

um dicere marie in crimine heresis vel z alio graui. Nāc eni sed' no pmittit qzqz falsi criminis suspicari. extra de coha. cle. i. muli. c. j. r. c. vlti. Alia dō psupriō ē iuris tātu. vt cu ius psunt aliqd. sz non statuit ius sup psumpto. vt si vir diu fuit cu vro- re sua i lecto. psunt ius qz ea cognouit. si ipse h dicat qzuis vroz neget. et de spō sa. impu. r. tnebat. r. c. duo pueri. lxxii. q. j. si qz accepit. r. bh admittit pbationem i p'riū. lxxvii. q. j. nec aliq. Sz notādū qz ali- qñ ler fingit bonū qd canō malū psunt. Nā i libere mulieris p'iuicione r. cobabi- tatiōe ler fingit matrimoniu. ff. d. ritu. nup. i libere. Canon dō psunt stuprū seu p'iu berniu pp piculū nisi p'bef matrimonium xxx. q. v. c. i. r. ij. Et hoc pp piculū qd acci- dere pōt ex clādestina desposariōe. Nā qz uis vere matrimoniu cōtractū sit iter ali- quos si tū alter diuertat no distriget p ec- clesiā nisi matrimoniu p'bef. xxx. q. v. §. bis ira. Et fm psupriōe iuris si cyprogra phū cancellatū sit psunt debitor libera tus nisi p'bef p'riū. ff. d. pbationib' si cypro graphis. Et i instrumento r. l'ris statut p'ri ma facie nisi p'betur extra de p'ba. post testimoniu. l. de p'ba. subem. Et i psu mit a iure qz qzgd bz vroz de hōis mariti acqficerit nisi p'riū p'bef. ff. de donat. iter vi rū r. vrozē qn' muciū. l. de donat. inter virū r. vrozē. Etia sic i clerico administra- tiōe hūte. Nā si rclinq' clerico ab extra- neo psunt relictu itutu ecclesie. nisi con- tra p'bef extra de testamētis requisiti. Et psunt ius qz quilibet sit idoneus nisi p'be tur p'riū. extra de scrutiniō. sac. c. i. r. qz sit soluendo. ff. de p'uit. c. si creditores in fi. r. psunt qz quilibet sit bone fidei nisi p'bef male. l. de euic. l. penult. Et ideo qui doliū dicit. doliū dz pbare. ff. de pbationib' quo tiēa. §. qui dolo. Dns in B'nilictm' alu- mech parifien. episcopus dicebat. qz potius debem' psumere malū qz bonū qz p vno bono inuicū decē mali. Et mtri fat voca ti pauci dō electi. Sed illud quod dictum est in contrarium sit de equitate r. benigni-

tate iuris. Et quia de omnibus dubijs be- nigna interpretatio fieri debet. extra de re gula iuris. c. fote. Et similiter quedā glo- sa super epistolam ad Ro. dicit. qz dubia i meliorem partem sunt interpretāda. Nā theologi dicunt qz ex leui de aliquo malaz opinionem habere abiqz sufficienti causa est ei iniuriam facere. Et qzuis contingat sic interpretantem sepius falli circa malos de quibus bonā habet opinionē. tū melius est bonā opinionē habere de malis p talē deceptionē qz rari' falli. r. habere malam opinionē de bono homine. Dicunt etiam theologi. qz habere malā suspensionē d ali- quo ex leuibz indicijs potest puenire ex tribus. Vno mō ex hoc qz aliquis malus est. r. ideo ex leuibz de alio indicat malū. Et secūdo ex odio r. inuidia ad alterū. et qua facilius de eo suspicatur malū. Et ter- tio. ex longa experientia. Vnde Philoso- phus in ij. Rhetori. dicit qz senes sunt ma- xime suspiciosi quia multoties experti sūt aliorum defectus. Prime due cause ina- nifeste amportant peruersitatem affectus. Tertia diminuit de ratione suspiciōis qz experientia ad certitudinem proficit. Et no- ra etiam qz ex leuibz indicijs de bonitate alterius dubitare est veniale. sed pro certo r. quasi diffinitiuē ex leuibz indicijs mali- tiam extimare si sit de grauibz non est si- ne peccato mortali. quia non est sine contē- ptu proximi. Vnde autem si ex sola suspi- cione procedat ad aliquem condēnandum cū manifeste sit contra iustitiā semper mor- taliter peccat. Alia psupriō est iuris r. de iure. vt cū ius fingit alicuiū r. statuit super ficto. r. bec non admittit pbationē in cō- trariū. vt si qz semel deierauerit nunqz ad- mittit in testimoniu quia psunt qz scz per deieraret. extra de testibus. testimoniu Et si aliqua mulier inuita tradat marito r. habuit secū per annū r. dimidium. d. ce- tero no potest reclamare. Idē si permittit se cognosci. qzuis non habeat annos legi- timos. Nā r. carnalis copula facit de spō salibus matrimoniu iure psumente qz cō-

senferit. r. de hac psupriōe ius facit. vnde dicit psumptio iuris r. de iure. extra de sponsalibus. Ad idem extra de desposicio- nibus. impub. de illis a nobis. Vnandoqz tamē ius fingit aliud esse qz sit. Nam fin- git mulierem stipulatā dotē. que non ē sti- pulata. l. de rei. vroz. ac. l. j. in prin. Fingit etiam natum quod non est. ff. de. sta. ho. g. in vtro. Item fingit viuere qd no uiuit. Inft. de exco. tu. §. filij autem. Sed r. fingit non esse natum quod natum est. ff. de libe. r. posthumis cuius testimonio. §. lici'. pre- terea fingit non conceptum quod nascitur mortuum. ff. de verborum significacionib' qui mortui. Alia est psumptio qualitas r. facti. que etiam est de iure. quia scz ius p pter qualitatē facti psunt bene vel male actum. Vnde dicit per exteriora. Nam si quis simpliciter humiliter r. con- tinenter vixerit. r. cum honestis r. discreti- libenter conuerfetur psuntur ei' opa bona r. recta. r. munda. Et econtra si liben- ter non orauerit non ieiunauerit no humi- liter se habuerit sed cum luxuriosis iutori- bus r. potatoribus se expositur huius ope- ra psumi possunt inhonesta r. mala. Et ex malo quoqz opere psuntur mal' ani- mus. extra de elec. §. hus. r. extra de cleri- cis non rehd. c. j. Et impudicus oculus im- pudici est cordis nunciū fm Aug. lxxii. q. v. nec solo. r. c. qui viderit. Et quicquid iniuriosum sit aut dicitur psuntur animo iniuriandi factum aut dictum nisi contra probetur vt. l. ad. l. cor. de sic. l. j. r. de iniu- rijs siue conuictijs. licz delinquens dicat qz ludens fecerit. Nā ludus notius in culpa ē. ff. ad. l. acqui. nā lud'. Et ideo no debz re- manere impunitus. ff. de furtis. in furti- actione. §. vlti. quis enim ludos appellabit ex quibus crimina oriūtur: vt in p'nt. ff. de- tectis. §. illud notat. Ideo psuntur de sa- cili cōtra vsurarios qz psueuerūt exerce- re vsuras

Capitulum xx. Remoniarum dispensator si habet i domo vel familia

vel collegio suo indigentem non debet cū negligere. quia propinquus est vel collega cuius exemplum est i ecclesiasticis electio aibus. Non enim prohibetur aliquis eligere consanguineum dummodo sit idoneus. Et similiter si idoneus in ecclesia in q̄ facienda est electio inveniatur de ea est eligendus. vt. c. xliij. di. in nomine domini. l. ij. di. nullus inuitis. Sed in hoc est differentia quia in electionibus est in fauorem cuiuslibet congregationis indulgentum vt de se eligat si ibi idoneus inuenitur. l. r. di. nec emeritis. r. c. null. Potest congregatio huic iuri fauorabili renuocare et alium eligere vel postulare tota vel maior pars congregationis ipsius quibus in ea aliquis dignus existat. vt extra de elect. cum vintonensis. r. cum inter canonicos. sed in elemosinis vendendis dicit Apostolus. i. Thimo. v. q̄ si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negauit et est infidelis deterior. Vnde magis coniunctus est alij necessario preferendus ceteris paribus. Vnde si alius non occurrat magis indigens vel eque indigens et melior vel reipublice valor. in quibus casibus preferendus est coniuncto.

Capitulum. xxi.

Aror villis toleratus. Cuius exemplum est quia cui seruus nō potest esse iudex. quia nec arbiter quod minus est. ff. de arbi. pedius. §. si. Tamen si credatur liber et sententiam ferat. tenet sententia propter utilitatem eorum q̄ apud eum egerunt. ff. de offic. prefeci. barbarus. tamen in veritate iudex non est ar. ff. de cur. habemus medefanus. Ad idem i. sti. de test. §. sed neq̄. l. de test. l. i. l. de la. ti. lib. toll. l. i. §. sed et qui domini. r. §. sed et si quis hoi libero. Sic dicimus de excoica to. ar. extra. de. pau. c. si. Et c. de ecce. ecce priore c. de sen. r. re iudi. ad. pbada. C. Itē si quis gorat se pro legato cum non sit. r.

te valebunt eius sententia si boies ad ipm tanq̄ ad legatum bona fide recursum habuerint. ar. ff. ad macedonianū. l. iij. Item error intentionis qui est sine dolo aliquando excusat licet non ex toto quod patet per exemplum in rapina. Nam raptor non dicitur qui violenter rem alicui rapit nisi dolo malus interueniat. quia si quis rem p̄ priam alicui violenter auferat credens sibi interesse tunc cessat actio raptoris. l. i. talis mulctetur per constitutionem. si quis in tā tā. Insti. de vi bonorum rapti. §. i. nec dū talia et precedenti. C. Item si publican⁹ p̄ctus meum adduxerit dūz putat me aduersum legem vengalis aliquid commississe et sic moriatur non tenetur quibus errauerit. Secus si ideo inclusit ne pascatur et fame perierit. quia tūc tenetur. ff. de ius. r. in. l. ij. §. si publicanus. C. Item error peccatum assumilatur error ementium et venditium interquos contingunt plerūq̄ sex errores impediens contractum emptionis et venditionis. Primus est in precio vt si puto vendere decem tu putas emere quinq̄ et secus econtra. ff. locati. l. si locem. Item error est in hypocrisis qui opera penitentie vel iusticie que sunt magni valoris. videntur vili precio humane laudis. Hoc enim est quia hypocrisis premium humane laudis maioris valoris extimat q̄ sit. C. Secundus error est in contractu. vt quia puto vendere tu putas tibi donari. ff. de rebus cre. si ego. Similis error est in malis prelati ecclesie. qui bōa ecclesiastica. pro libito suo tractant tanq̄ libere sibi donata idest tanq̄ essent veri domini cum tamen sint non domini sed dispensatores et ministri. Et ideo in sine inueniunt ea caro precio. si bi vendita grauem scilicet penam pro eis eroluentes. Tertius error in corpore idest in ipsa re. vt quia puto vendere scmpsonianuz tu putas emere cornelia num. vt. ff. de an. venditionibus. sed quid si uero tibi petrum cocum cum sit pelliparius et si is qui cocus est marianus vocatur. si habui nota nomina seruorum tunc is de.

Capitulum. xxiij.

notus is videtur venditus cuius artificium est adiectum. ff. de rebus tu. qui habebat. Talis error est inter diabolum et hūmānum. Cui diabolus offert opus carnis. et ille accipit credens emere idest percipere solum delectationem et diabolus intendit et tradere magis amaritudinem. quia voluptas tristes habet exitus vt dicit Boetius. Proverbiorum quinto Nouissima illius amara quasi absinthium. C. Quartus et quintus si in substantiali qualitate sine materia erratur vt si es pro auro. vel plumbum pro argento destruat. et si etiam auctum veniat pro vino quod ab initio auctum fuit emptio non valet. sed si postea auctum sit quia eadem proprie substantia. est. Est enim idem corpus probatur hoc. eodem in venditionibus. §. vltio. r. l. alio cum. r. l. aliter. Sed si in parte erratur in substantiali qualitate tenet pro parte in qua non erratur. vt. ff. eodem situ. q̄ tamen. r. l. cum ab eo. §. vlti. Item error est in avaris. qui quasi plumbum recipiunt pro auro et auctum pro vino idest corporalia pro spiritalibus et temporalia pro eternis. Appreciantur enim magis plumbum q̄ aurum idest magis temporalia q̄ eterna. C. Seruus est si erratur in actu. vt puto vendere puellam. tu putas emere puerum. secus si putas emere virginem cum iam sit corrupta. vt. ff. eo. aliquoz. §. q̄ et si ego. Sed vē dicitur sciens corruptam tenetur actione ex empto ad resoluendum contractum. ff. de act. emptie. et vendi. ex empto. §. si quis vir ginem. C. Item si erratur in esse nulla est emptio. vt si tibi vendo domum que iam combusta est et vterq̄ ignorat. Talis error etiam inuenitur in hypocrisis. qui dare deo videtur feminam idest carnes inquantū macerant eam per penitentiam. sed deus vult puerum idest spiritum purum. C. Itē vendunt domum iam combustam. ille scilicet persone que cum luxuriat fuerint in christo volunt nubere sicut dicit Apostolus huius p̄ime Thimo. v.

Communicatus affini latur ade qui fuit expulsus de paradiso et separatus ab angelorum consortio: et priuatus eorum allogo et etiam priuatus est ligni vite Beneficis tertio. Per primum significatur q̄ excommunicatio excludit a regno celorum. et eo q̄ excommunicatio si recte feratur ligat et quo ad deū. Math. xvi. Quodcumq̄ ligaueris super terrā etc. Et eo q̄ fuit sepatus ab angelorum consortio et colloquio ostenditur q̄ excommunicatio separat a communionē fidelis. Et dicit lex q̄ maioris pene visum est nō versari inter homines vel hominum care re suffragis q̄ eijs extra ciuitatem. puta i exilium de ferri et nemoris. C. ne sanctum baptisus rebire. qui sanctū Et alibi Bānitus a rege et excommunicatus equipesantur. vlti. li. feudorum. Et eo q̄ ad fuit priuatus est ligni vite ostenditur q̄ excommunicatio separat a sacramentis. r. q̄ iij. nemo. et hoc intelligitur de excommunicatiōe maiori. Item excommunicatio tota lū homini gratiam. cuius similitudo est. q̄ eliditur rescriptum si ab excommunicato fuerit impetratum vt extra de eta. r. quali. ordi. preh. cum bone memorie. et extra de p. ba. c. vlti. Item nota q̄ excommunicatus a iure pro aliquo delicto potest etiam exco mūicari a iudice. Cui⁹ exēplū apparet in statutis factis cōtra libertatē ecclesie. extra de snia exco mūicationis. L. rca q̄ ponunt ibi sex casus: i. q̄bus ipso iure maior exco mūicatio icurritur secūdu. Hostien. Primus est q̄ de cetero seruari secretus statuta edicta et cōsuetudines introductas in libertatē ecclesie nisi ea de capitularib⁹ siue cartularijs suis vel alijs libris. r. q̄. §. r. bec si q̄ antiqua. Intelligas quo ad statuta et scripeta redacta ista duos mēses post hui⁹ publicatiōne siue non fecerit aboleri ergo in duobus casibus sunt tales exco mūicari quo ad statuta. C. Primus est si ipsa infra

duos menses de libris suis nō deleuerint
USecundus est si ipsa seruari fecerint. ve
rum quo ad cōsuetudinem in vno tñ scilz
si ipsas de cetero seruari fecerint. Alius ca
sus est in his qui de cetero taha statuta fe
cerint Alius contra illos qui talia statuta
scripserint. Alius contra potestates consu
les et rectores et cōsiliarios locoꝝ vbi hñdi
statuta et cōsuetudines de cetero edite fue
runt vel seruate subaudi quamuis non sta
tuerint vel seruate fecerint. vt sic differat a
preccdentibus casibus Alius est contra il
los qui secundum ea presumpserint iudica
ce. Alius contra illos qui scribere presum
serint iudicaria. sicut hec omnia colliguntur
extra de sententia exco. nouerit fra
ternitas tua. Omnes tales secundum bo
stien. excommunicati sunt ipso iure. Sed
quia adhuc a iudice possunt excommuni
cari. etiam subditur in decretali. Ideoqz
fraternitati tue mandam⁹ qd cōsiliarios
et officiales ciuitatis ipsius nisi statuta ipsa
delecti fecerint et idonee sicut res erigit ca
uerit qd familia de cetero non debeant arē
tare. excoicationis finiam pmulgare pro
curas. subaudi ratione contumacie quia no
lūt idonee cauere Insuper excommunica
ros denunciās. quia hoc attentat. vt extra
de sententia excommunicationis nouerit.
Sed aduerte qd non est absonuz vel abfir
dam si excommunicatos a iure iterum di
camus excommunicari ab homine. Nam
excommunicatus excommunicatur extra
de sententia excommunicationis. cum pro
ci. Qd addit qd debeant idonee cauere et
irelligit sub certa pena et ipotheca vel datif
sufficentibus fideiussoꝝibus. ar. extra de p
sumptio. litteras. Et hoc notat satis mens
verbo num idonee sicut res erigit

Capitulum. xliii.

Falsitas comittitur i spiri
tualibus sicut et in tempo
ralibus et corporalib⁹. Mā
falsitas in teporalibus cō
mittitur qñqz in scripto si
ac scribat quis falsū siue

deleat verū. vt res idest rei veritas nō ap
pareat siue sit testamētū siue instrumentū
publicū vel priuatū. siue sint tabule lignee
siue ceree vel rationes. vt. ff. de crimine fal
si. l. i. §. que in rationibus. et l. paulus. §. pau
lus. **U**Secundo comittitur falsitas in de
cto. vt testis falsidicus et iudex scienter int
que contra constitutiones iudicis et qui te
stem vel iudicem corrumpt et recipiens pe
cuniam ne veritatē dicat. vel vt testē instru
at locutionem prauam edocendo vel qui
falsis legibus vitur allegando. et sic com
pilatio antiqua non videtur alleganda. Et
hec probant. ff. de crimine falsi. l. i. §. Item
qui ob instruendam. et l. sed si aliquis. §. q
iudicem. et §. sed et si iudex. et l. eos. et l. vlti. et
l. de veteri iure en. l. ii. §. hoc autē. et §. eā
dem penam. Et si quis mentitur p̄sidi
vel p̄ncipi et per obreptionem aliquid ob
tinuerit non tenetur vt. ff. c. si quis oppri
scrit. vnde et mendax impetrator debet ca
rere impetratis. extra de impet. super lite
ris. l. si contra ius. vel vlt. pub. et si de le
gibus. et de diu. appo. l. ij. Ideo puniendi
sunt iudices qui verant peccum argui falsi
tatem. l. si contra ius vel vlt. pub. l. puniri
Falsidicus autem testis tribus personis
est obnoxius. **U**Primo deo. ideo imponi
tur ei penitentia septem annorum. vi. q. i.
quicūqz. **U**Secundo iudici. ideo infantis
fit. xliij. q. i. si quis conuictus et verberibus
castigatur. v. q. valli qui vel extraordinarie
punitur. vt. l. de testibus nullum. **U**Terio
proximo et ideo iura modum lesionis
punitur. iij. q. ar. Nihilominus. xi. q. ii. quis
quis. Vnde falsidicus testis peccat con
tra deum assumens eum in testem falsi.
Sed contra iudicem peccat faciens eum
condemnarē innocentem et absoluerē reū
Sed contra proximum peccat faciens eū
iniuste damnari. **U**Item dicto comit
tit falsum aduocatus vel procurator. quia
aducrsario secreta cause aperuit vel instru
menta prodidit. ff. c. is qui deposita. ff. de
penis. si quis aliquid. §. si quis instrumen
tum et. §. instrumenta Aliquando etiam cō

denatur ad interesse. xii. q. ii. si quis de de
p̄ris Alias tenetur iniuriarum. ff. depositi.
l. i. §. si quis tabulis. ff. ad. l. a. quif. si quis te
stamentum. §. sed et si quis tabulis **U**Et
talis proditor dicit potest. et vi. di. clericus et
sic falsum committit qui secretum aperit.
extra de offi. delega. olim magis. **U**Ter
tio falsitas comittitur in facto. vt in mo
neta et mensura. ff. de quicūqz et l. lege. et l.
penul. §. i. extra de contraben. nupt. c. i. Et
ponitur exemplum de his qui numos par
tim raserunt vel sinerunt In quo casu li
beri bestijs subijciuntur. scriui vltimo dā
nantur supplicio. Sed etiam de dimina
tione habes extra de iur. iurā. c. quanto.
UItem ponitur exempluz de eo qui alio
aliquid vicij addiderit vel argenteos na
mos adulterinos finerit. vel eorum tale
quid non prohiberit. vel numos stānes
seu plumbeos emerit vel vendiderit. Dop
malis. Qui tamen falsam monetaz percu
serit si in totuz formare noluerit suffragio
iuste penitentie absoluetur. Pro mensura
autem falsa duplex pena imponitur. et in su
per relegatur. ff. eo qui falsam. l. vltima.
UItem factio comittitur falsuz in partu
supposito in quo priuata est actio. Nam
de eo soli accusant parētes. vel hi ad quos
ea res pertinet non quilibet et populo vt
publicam accusationem intendant vt. ff. eo
qui falsum. §. i. et in l. comet. §. i. et in noto
rium sigilloꝝum corruptione. extra de fide
instru. inter dilectos. **U**Quarto comittit
in vsu vt si quis vitur falsis litteris vel in
strumentis. et huiusmodi ab alio consecris
vel impetratis. **U**Item si quis se pro mili
te gesserit cum nō esset. vel illicitis insignijs
vius esset. vel falso diplomate idest inter
dicto certi loci itinere breuiori via cōmea
uerit et talis est pro admissi qualitate gra
uissime puniendus. ff. c. eos qui. §. vltimo
Et idem est in non ordinato qui gerit offi
cium ordinati extra de clericis non ordina
tis et ministris. c. i. et ii. Idē ē in eo qui. sub
pretextu clerici cum hoc munus nō imple
at ab his se muneribus subtrahere conat.

UDe falsan. ec. g sub p̄tutu. extra de vira et
bonet. cleric. c. finali. **U**Item in eo qui cū
non sit clericus tanqz clericus nititur dñi
cium ecclesiasticum obtinere extra de tran
stationibus et litteris extra de rescriptis
cum a deo. Spiritualiter autem hec qua
druplex falsitas referri potest ad quatuor
genera peccatorum. quia falsitas scripturę
pertinet ad hereticos qui sacras scripturas
que sunt velut instrumenta vel testamēta
dei. Vnde et verus et nouum continent te
stamentum. falsis glosis et expositionibus
deprauant et corrumunt Falsitas autem
dicti generaliter pertinet ad mendaces
quorum sunt varia genera inter que preci
pui et pessimum est mendacium in do
ctrina spirituali contra fidem et bonos mo
res Sed falsitas facti referitur ad hypocri
tas qui falsam inuentam idest bona opera
quibus celeste regnum merari possunt
Falsitas autem vius referitur ad demones
qui semper contra nos falsitibus et dece
ptionibus vruntur. et precipue quando tras
figurant se in angelos lucis picendentes
se esse quod non sunt Vñ omnes de falsi
tates vitade lūt subtiliter et cauēde **U**Ma
vi. Attendite a falsis prophetis etc.

Capitulum. xliij.

Autor mali presumitur qui
ipsum prohibere et impedi
re potest et non facit. Cuius
exemplum apparet in cleri
corum defensione quia in
idit in canonem late sententia ab ipso
iure et maiori excommunicatione ligatur
qui potest defendere clericum a violenta
manuum iniectione et non defendit. extra
de senten. excommuniante p̄sumptio
nis. **U**Doc enim non solum restringitur ad
illos qui tantuz ratione p̄tatis et officij. hoc
phibe possunt. xliij. q. iij. forte et c. duo ista
nōmina. Sed etia intelligitur de illo qui
et si non ratione potestatis vel officij hoc
prohibere potest. potest tamen aliter. puta
quia scit hoc fieri debere per illum Cui si
diceret cauēas ne illud facias statim aliis

quentib⁹ actibus hominū fm iurillas. Et ideo act⁹ p̄fessiois assiduitas ⁊ frequentatio has virtutes habet respectu mentis. quas dicit consuetudo habere respectu legis. nā p̄mo consuetudo habet virtutem legem amittendi. C. Inuitat. n. legem idest supplet vbi lex deficit. extra de consuetudine. cum olij extra de sepulchris. de vro. in fi. ⁊. cer. nificari in i. de iur. naturali. S. ex non scripto. Sicut autem consuetudo supplet defectum legis. ita quoq; frequentatio confessionis supplet defectum contritionis. Nā cum in peccato dno sunt scilicet culpa qua offenditur deus ⁊ pena que pro culpa debetur. In contritione quidem deus remittit culpam. ⁊ pena eterna in temporalem mutatur sed nihilominus manet adhuc ligatus ad penam temporalem. Vnde si dederet sine confessione non comēpra tñ sed p̄uentia iret ad purgatorium. qd sicut dicit Augu. est maxima pena. Quando ergo confitens. sacerdos absoluit te ab hac pena vt clauium cui subyeris in confessione ne. Et quādo scilicet q̄d tota dimittitur aliqd de pena hmoi sicut qñ neri cōfiteri ⁊ posset toties cōfiteri q̄ tota dimitteretur ⁊ ita sicut dictū ē supplet frequentatio cōfessionis defectū cōtritionis. C. Secūdo hōz cōsuetudo virtutē dubiū ius interpretadi. extra de cōsue. cū dilect⁹. S. ad fi. ff. de consue. l. si de interpretatiōe. Sicut dū hō frequēter discretio sacerdoti p̄fiteri. frequēter de suis factis ⁊ dubijs casibus p̄ eius sapientiā ⁊ p̄siliū declarat. ⁊ sic per frequentia confessionis claritatē de dubijs recipit. C. Tertio hō virtutē ius tollēdi ⁊ abrogadi. Nā consuetudo si sit rōnabilis tollit ius in loco in quo viget. ff. de legibus ⁊ se. con. l. de gbus. Sicut confessionis frequētiatio ius diaboli ab hoie tollit. ⁊ hōz ius diabolus in hoie er eius inducta peccate. sicut hō in suo peccato. Et totiens hoc ius renouat quoties peccatū perpetrat. s; hoc ipsi diaboli p̄ cōfessionē abrogat. ⁊ diaboli chyrographum idest peccatū cassat. Vñ q̄ frequēter peccamus confessionē iterare frequēter indi-

gemus. C. Quarto habet virtutem p̄fessionem inducendi. Est enim aliqua consuetudo specialissima. secundum quā in duobus indicatur. ⁊ dea p̄fessionem. inducit cui p̄fatur fides nisi forte contra probetur. Nec est consuetudo patrifamilias. ff. de pig. a. l. vniuersorum. ff. de iur. qui se miles. ff. de legibus. l. si seruus p̄ciūq;. S. si vis extra de p̄sumpt. ex studio. ⁊. c. mā data. ⁊. c. cum in iuuentute. Similiter quanto frequentius per confessionem conscientia purgatur tanto maior p̄fessio idest de peccatorū confessorū venia generalis p̄. Vñ consuetudo aduerfus ius iustitias meam domino ⁊ tu remissisti impunitatem peccati ec.

Capitulum xxx.

Ratia tollitur sine perditur per vnum actum peccati mortalis. Cui⁹ exemplum est quia. qñ q̄ derogatur. p̄mūcio. vel iurata. per vnum actum. contrariū. vt si papa statuat in ali-

qua ecclesia certum numerum canonico-rum. ⁊ super iā inducto vel statuto ab alijs ⁊ per ipsum papam confirmato hinc cōcedantur hmoi p̄uilegio derogatur. per vnum actum contrarium. vt extra de cōsuetu. cum accessissent. ⁊ extra de p̄bendis pro illorum. ⁊ extra de his qu. sunt a ma. par. ca. ⁊. ore. xj. q. iij. p̄uilegium. l. de iure vo. impe. l. ij. l. de pact. inter ep. ⁊. vendito. l. commissis. C. Item gratia diuina nō operatur in homine sine ipsius voluntate ⁊ dispositione. quod patet in suscepiōe sacramentorum que gratiam continent. nā sacramenta ipsa talia sunt accipientibus quali corde ⁊ conscientia suscipiuntur. i. q. i. S. Ecce cū dominus declarauit. ideo sūt malis ad iudicium. de consecra. di. i. Dicit etiā Hostien. q. ⁊ inuitus recipit sacramentum etiam caracterem non recipit extra de baptismo. maiores ideo non cogit quis p̄cise ordines suscipere.

Capitulum xxxi.

Errici diuinas scripturas depauantes ⁊ malitiose exponentes graue penitentiam merent. Nā ⁊ leges vel constitutiones seu rescripta principis malitiose interpretant efficiunt infames vt. l. de legibus ⁊ consil. l. ij. Multo ergo magis ⁊ malitiose interpretant. ⁊ exponunt scripturas diuinas cōtinentes leges ⁊ statuta dei cōfunde ⁊ dānatōe sūt digni Nā tales iter hereticos sp̄tant. l. ij. n. l. stri ad mō p̄p̄i ⁊ dicat heretic⁹ aliter sentit de articulis fidei q̄ romana ecclesia rxiij. q. i. hec est fides. ⁊. c. qm̄. Tamē largius accepto vocabulo ois ⁊ male interpretat sacram scriptur. i. q. ipsa aliter intelligit q̄ spiritus sanctus efflagit ⁊ quo inspirata est. h. etiā talis ab ecclesia nō recesserit. nisi iominus hereticus dī. rxiij. q. iij. hereticis.

Capitulum xxxii.

Inorantia iuris excusat ad rebus. Cui⁹ exēplū est q̄ ignorantēs cōstitutionē faciā infra duos mēses post diuulgatiōnem nēm nō ligant extra de cōsuetu. cognoscētes. ⁊. lxxij. di. p̄posuisti in fi. Nā cōstitutiō post duos menses a publicatiōe incipit arrare. vt in aut. facte noue. con. in ipsa. Rescri. ⁊. Res. S. l. col. v. extra ne clerici vel mōachi. c. ult. extra de se. c. rxi. none rit. Elapso hoc tēpore non potest q̄ allegare ignorantia. q̄ nō singulorū auribus inculcāda. rvi. di. q̄ dicitis. xij. q. ij. qui in hūanis. C. Itē q̄ ignorantia cōdis aliqñ excuset patet. q̄ si quis episcopus cōstitutionez ediderit q̄ quicunq; furtū fecerit ex cōmunicatus sit vel cōsimilē aliā extranei q̄ etiā intra eius territorij contra hōc faciunt si ignorant sententiā latā. nec tantā morā traxerunt q̄ scire p̄sumant nō ligant. ar. extra. qui matrimonij ac. poss. c. h. extra de adul. si ea. Nec enī ligatur ex cōmunicatus sententiā nisi sciens. extra de sen. ex cō. significauit ⁊. c. cū desideres. Nec etiā talis extraneus tenet scrutari secreta alterius

regni. l. de commercijs. l. mercatores. Si vobis hoc sciat vel magnā morā ibi contra terit. iam incipit eē subitus ratione delicti ⁊ sententiē late. Nā ⁊ de furto tenet ibi respondere vbi cōmissit. extra de raptō. c. i. vi. q. iij. placuit. C. Itē ratiōne delicti ⁊ p̄fessio aduerfus extraneos hōines delinquentes imperium habet. Nec enī distinguitur vñ sit. ff. de officio p̄fidiis. l. iij. C. Itē ignorantie excusatio non admittit vbi potest boni ni aliquid imputari. Si enī puto percutien tēn me percutere ⁊ percutio aliū. hac ignorantia non excusor. ff. ad l. aquil. l. v. S. i. ⁊. l. scientiā. S. penit. Vnde in hac actione culpa leuissima imputatur. Nā si quis cister nam fodit ⁊ ipsam apertam dimiserit vel sic non cooperuit q̄ animal in eam non possit cadere ⁊ bos ibi ceciderit tenetur. extra de damnis datis. c. ij.

Capitulum xxxiii.

Inobedientia ē gravis culpa. ⁊ iō scdm iura cōtumacia grauitur puniit. Est enī cōtumacia erga iudicē vel p̄latū cōmissa inobedientia. Vnde multo grauior ē inobedientia erga deū. S; nota q̄ cōtumax dī aliquis multis modis Nā vno mō dī cōtumax qui citatus tribus edictis vel vno pro oibus nō venit ad iudiciū m. ff. de re iudica. cōtumacia. Et hoc modo peccator citatus a deo triplicif. sc; p̄ eius flagella. p̄ eius verba. p̄ eius bñficia. si nō vēit ad iudiciū ē cōtumax C. Secundo mō dī cōtumax q̄ nō vult pura q̄ impedit vel procurat q̄ citatio ad ipsū nō perueniat. ⁊ talis pro citato debet haberi. ff. de re. iur. ad ea. S. semper. ff. de. condī. ⁊ demonstra. l. iur. ciuili. ⁊ l. quibus dicitur. Et hūc assimilantur peccatores q̄ predicatores ⁊ predicationes fugiunt. Sunt enim predicatores quasi quidam dei nunciū ⁊ p̄cones. Et eorum verba sunt velut iudicis edicta. Vnde de talibus peccatoribus dicitur Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis scientiam viarum tuarum nolimus. C. Item cōtumax est si ve-

nit ad presentia iudicis. sic q̄ iudex ipsum cognoscat s; potius latitat retro columnas aut stationes. ff. quib; ex causis in pos. l. sul. c. ius. §. quid sit. latitare. r. s. idē sciendū Quic assimilatur qui venit ad penitentie siue confessionis iudicium sed non sic conficitur q̄ sacerdos eius conscientiam cognoscere possit. aut q̄ oculat aut quia paliat vel excusat vel hndi. Vnde etiam dicitur contumax qui iudici obscure responder. r. sic qui confitetur per verba obscura r. inuoluta. Tertio dicitur contumax qui recedit sine licentia. In aut. de litigio. §. omnium No. Talis est qui reciduat in peccatum. vel qui penitentiam sibi impossitam non perficit sed absq; dispensatione vel licentia sacerdotis eā dimittit. Quarta dicitur contumax qui ad preceptū iudicis non restituit. in quo casu res manu milita ei auferri iubetur. ff. de rei vindicatione qui resti. r. ne vis fi. ci. qui in pos. si quis missus. Et bis assimilantur qui ad dictū sacerdotis alicna non restitunt postq̄ cōfessū sunt. vnde deus quandoq; per alias vias auferit eis et quo nolunt restituere. p. hndi autem criminibus dicit canon contumaces excōmunicari debere. r. q. ii. certū Quibus autem contumacia graue crimen potest dici. Est enim quasi peccatum idolatrie repugnare velle r. quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. viii. q. i. sciendum.

Capitulum. xxxiiij.

Ispirata hoibus a deo excipiuntur a communi lege. Cuius signum r. exemplum est in iur. canonico quia electio per inspirationem non est in forma iur. sed exceptio a formis. vt extra d. electionibus ppter diuersas Et similiter fru legem diuinam ea que inspirantur a deo excipiuntur a lege communi. sicut patet in patriarchis qui acceperunt plures uxores vt Jacob qui habuit liam r. Rachel r. similiter dauid. quod tñ ex lege communi non licebat lex. n. de vnica uxore non est humanitus sed diuinit; instituta nec vnq̄

Ubo aut litteris tradita sed cordi impressa sicut r. alia que ad legē nature qualitercumq; p̄tinent. r. ideo in hoc a solo deo dispensatio fieri potuit. Nā illi et cuius auctoritate lex efficaciat habet reservatur. vt licentiam p̄beat legem p̄mittendi in illis casibus ad quos legis efficaciat non se extendere d; Et talis licentia dispensatio dicitur Et in hoc q. s. aliquis haberet simul plures uxores a solo deo dispensatio sibi fieri potuit per inspirationē internā. que gdem principaliter sanctis patribus facta est. r. p. eorum exemplis ad alios derinata eo tpe quo oportebat. Predictum No p̄ceptum scilicet de vnitatē uxoris p̄mittit vt maior esset multiplicatio prolis ad cultuz dei educande.

Capitulum. xxxv.

Inuriantur aliqui christo tripliciter. Cuius similitudo apparet in ipso iniurijs hoim Inuriatur enim vnus homo alteri tripliciter: vno modo re: hoc fit quotienscūq; manus inserit. Et secundo vbi. vt qñ conuictum fit. Et dicit conuictum a conuocatione vel conuentione. i. collectione vocum. Cū enim in vnum plures voces conferunt specialiter cōuictū d; quasi conuocium. Et fit nedum p̄senti sed etiam absenti. Nā si quis ad domum tuā vel tabernā venit quiciā facit etiam te absente si vociferatur. vel alios ad vociferandum inducit p̄tra certam personam. nam vix nulla est executio. ff. de iniur. l. i. Inuriam r. l. Item apud lebeonē. §. cōuictū r. §. fecisse r. §. tibi. Tertio fit iniuria in litteris vt cū quis librum vel historiā vel chartam ad infamiam alicuius pertinētē scripsit vel p̄posuit vel edidit vel dolo malo fecit q̄ quid eorū fieret: puta dimisit scripturā cadere in plateā ar. ff. de. ver. si. gni. late. Nec distinguit vtrū nomine suo vel alterius hoc ediderit exp̄presso nomine. p̄p̄to illius que infamare intendit. vel nō exp̄presso. Eodē mō tenet q̄ illi cui scripturā vendere curauit vel emere. Eodē mō tenet

tur et sine scriptura si in notā vel signū ali quod horū p̄diderit. puta veste. lugubri vel squalida vtrū in iniuriā alicuius vt barbā d; mittit. vel capillum submutit. ff. de iniur. l. Item apud lebeonem. §. ait pretor. ne infa mandī eā r. sequenti. v. q. i. quidam maligni spūs. Et nota q̄ de famoso libello agi p̄t criminaliter fm. l. scz ad penā capitis tam p̄tra illū q̄ fecit q̄ p̄tra illū q̄ inuenit nisi ipsū corruerit vel p̄buserit vel inuictum n̄tū reuelauerit. L. de famoso libello. l. lista. gnta. q. i. si q̄ famosū libellū. Et p̄t i hoc casu quilibz. de populo accusare. r. accusato ri p̄statur p̄ceptū p̄ mō substantie accusate p̄sonē. vel si erat seru' p̄ducit in libertatem. Quid eni si publica vtilitas ex hoc emerget. ff. e. l. §. si. r. l. senatus p̄sultum r. L. de famo. libe. l. vnica. potest et ciuilit̄ agi actione iniuriarū q̄ non publici iudicij sed p̄nati p̄tinet querelā. L. eo. iniuriarum. ff. eo. p̄sti. §. vnico. Vñ r. de omni iniuria et si descendat ex lege cornel. ciuilit̄ agi potest vt ibi r. de oi alia quacūq; actioe. ff. e. pretor. edicti. §. post se. hodie scdm canoni qui famosū libellū cōficiat flagellat r. excōmunicat. v. q. i. qui in alterius r. c. is. g. Sz e si certū est quis confecerit potest accusari r. deponi cuz sit graue crimen r. accusatio ne ac damnatione dignissimum. r. v. di. §. nunc autem. Et primo ergo modo scilicet re iniuriari sunt christo iudei qui manus iniecerunt in eum r. ligauerunt. r. hi qui eum verberauerunt r. crucifixerunt. Sed secundo modo iniuriantur ei maledicti r. blasphemii. qui linguas suas contra ipsū relatare p̄sumunt. Tertio autem mō heretici qui falsa de ipso christo scripserunt r. contumeliosa vt manicheus r. arrius r. alij consimiles. Notandum autem q̄ iudei iniuriantes christo quasdam falsas excusationes pretendere conati sunt. vt non iniuriōse sed iuste eum perdere crederentur. Nam secundum iura iniuria alicui facta excusari possent ex tribus. Et primo ex culpa siue delicto pura ex eo q̄ ille cui conuictatum est vere deliquerat. Nā pec-

cata nocentiū nota eē r. expedit r. oportet. ff. de iniur. cū qui nocentē r. l. eo. si q̄ uides animā tuā vbi non se perseueret Alias tenetur nunciator. L. r. si non es nunciator. Nāc ergo excusationē iudei cōtra christū pretendere voluerūt quando dixerūt pilato Si nō esset hic malefactor nō tibi tradi dissemus eū Joānis. decimo octauo. sed vere mentiebantur q̄ ipse peccatum nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius. p̄ime. Petri secundo. Secundo excusat iniuria ex causa. puta si fecit iniuriam causa venerep̄nde. reipublice. vt si magistratus scutum alicuius perforauit. q̄ in bello se male habuit. ff. eo q̄ rei publice. Ideoq; excusat sacerdos a canone ratione turbationis diuini officij. extra de sentē. excō. venies. Nāc excusationem pretendunt iudei cum dixerunt. Nunc inuenimus subuertentem gentem n̄ram. Luce. xxiii. Sed in hoc etiā mentiebantur quia ipse gentem suam idest iudeos non subuertere sed saluare conatus fuerat fm illud. Math. i. Ipse enim saluuz faciet populum suuz a peccatis eo. Tertio excusatur iniuria a p̄eeminentia. quia rōne dignitatis p̄sumitur p̄ aliquo q̄ nō animo iniuriandi quid agat. vt si minister rei publice iubet aliquem duci. quia dicitur to pretoris non obtemperat. quia iuris excoctio non h; iniuriam r. non tenet. Et q̄ iussu potestatis a magistratu sunt ad iniuriarum actiones non pertinent. Et inde est q̄ nec magister incidit in canonem si causa correptionis scolarem in minoribus ordinibus constitutū percussit. extra de senten. excō. cum voluntate. §. si q̄ No Nanc excusationem iudei habere voluerunt. ex eo q̄ iudei primo xpm tanq̄ blasphemum per principem sacerdotum r. consilium reum mortis adiudicari fecerunt Et postea p̄ p̄sidentem pilatū tanq̄ p̄tradicentem cesari r. tributa dari prohibentem a pilato crucifigi cum petierunt. Sed tamen etiam in bis mentiri sunt quia nec blasphemus sed dei cultor. verus. nec tributum cesari negari suasis. imo dixit.

Reddite que sunt cesaris cesari etc. Tres iniuriantur aliqui ecclesie. Nam sicut iura omnis iniuria tripliciter inferitur. Aut enim iniuriatur in corpus aut in dignitatem aut in famam. Inferitur in corpus cum quis pulsatur vel verberatur vel cum vi aliquis domum alterius ingreditur. In his enim tribus casibus agitur iniuriarum et lege conuenit. Et est pulare sine dolore. Verberare autem cum dolore. sed et dicitur verberasse abusiue qui pugnis cecidit. ff. de iniurijs. Item apud labconem. §. verberasse. Domus autem mea accipienda est non solum si propria sit. sed et si conducta fuerit vel gratis concessa sed tamen ad meritoria vel stabula non pertinet. ut omnia hoc probantur. ff. de i. §. i. omni. et lex conuenit. de iniur. Res. §. i. §. i. et. iii. Forte etiam in his casibus agitur iniur. de iure proprio cum filio famuli. Pulsato debetur patri pietoria actio iniuriarum filio vero debetur. et. l. conuenit. §. illud. Et hoc modo iniuriantur ecclesie illi qui in personas ecclesiasticas manus violentas temere iniiciunt eos capientes vel verberantes. vel etiam ipsa loca ecclesiastica occupantes. Ad dignitatem vero minuendam fit iniuria cum comes et comitatur et sequitur. siue liber sit siue seruus siue mulier vel masculus vel etiam pedagogus non tamen tenetur qui cepit adducere sed qui adduxit ut comes non esset cum ea. Sed nihil interest utrum vi hoc fecerit vel persuadendo ut eam relinqueret. ff. de iniur. §. i. §. omni. et. l. Item apud labeonem. §. comitem. et. §. adduxit. ff. de iniur. §. i. §. omni. et. l. Item modo iniuriantur ecclesie rectores mali qui ecclesias sibi commissas sine gubernatore et officiatore relinquunt. Vel mali pastores qui plebes sibi commissas tempore prosperitatis comitantur. sed tempore aduersitatis et persecutionis eos fugiunt et dimittunt. Ad famam autem alicuius fit iniuria. cum alicuius pudicitiam attentatur ut femina ancillari vel meretricia veste induta sit. hoc fit per appellationem vel affectionem. Et appellare dicitur blanda et

actione pudicitiam alicuius attentare cuius scilicet agitur. ut ex pudica impudica fiat. sed et verbis turpibus vitur non tentat pudicitiam et iniuriarum tenetur. Affectari vero est cum quis tacitus frequenter sequitur contra bonos mores. Falsus enim frequentatio nonnulla infamiam prebet. ff. de l. §. omni. et. l. apud labe. §. tenetur. et. §. si quis. et. §. itur aduersus. et. §. qui turpibus. et. §. precedentem. et. l. sed est questionis. §. si. hoc modo iniuriantur ecclesie heretici. Qui blasphemias faciles verbis pudicitiam sinceritatem fidei siue morum in ecclesiasticis personis corrumpere moluntur. vel illis blandis colloquijs seu puerocitijs nutibus vel continuis et pestiferis exemplis ad impudicitiam trahunt. Apostolos. Corruptum mores bonos colloquia praua.

Capitulum. xxxv.

Intentio bona non liberat a pena si opus sit stultum et illicitum. Cuius exemplum apparet sicut iura in eo qui vel sit castus et volens placere deo abscedit sibi membra impudica. Nam talis irregularis efficitur. l. v. di. si quis abscederit. Non enim ferro sed animo castitas queri debet. xxxv. q. v. tunc sanabitur. Ergo de rigore iuris is qui etiam vel sit castus hoc facit sicut deponendus est licet credat placere deo. Nam ut ait versus. Displicet imprudens vnde placere putat. Et sicut hoc intelligit. l. v. di. si euangelica. et. c. si quis a medicis. et. c. qui per partem. et. c. si quis per egritudinem. Nec obstat extra de corpore viciatis significauit quia ibi gratia fit. Hiero. Illi eunuchi placent quos castravit non necessitas sed voluntas. Item intentio et spes plus recipiendi etiam sine pactone si usurarium facit. nam etiam sine pacto. si hac intentione principaliter ductus ut aliquid tibi dares tibi mutuares pecuniam alias non mutuares. sed in foro iudiciali non possit censeri usurarius. ut extra de usuris. in ciuitate tamen in foro penitentia

li inducendus sum ut pecuniam sic receptam restituat. Luce. vi. Date mutuum nihil inde sperantes extra de usuris conuenit. xiiij. q. iij. si festinaueris. Si tamen alias essem mutuatus. sed secundario spero quod tibi subuenias vel me remuneres in nullo vel in modico pecco sicut in doli. ar. l. di. quid proderit. l. i. di. si officia. l. xviij. di. in singulis. i. q. ij. quod piam. extra de testa. cu in officijs. ff. de petere. l. §. et. §. consuluit. extra de symonia. Si autem nullo pacto ab initio interveniente neque extractione et post facto hoc ita debitor aliquid grati offerret recipi possit sine aliquo peccato dummodo intentio non fuisset ab initio. Nulla enim macula oblatio suscipienti ingerit. que non ambicis penitione peccat. i. q. ij. sicut epm.

Capitulum. xxxvi.

Iudicium christi quod fiet in fine mundi erit in aliquo simile iudiciali foro hominum. Nam iudicium vel describitur iuriste est actus legitimus in personarum sed iudicium actoris et rei qui redditur in intuitu ut differat ab arbitrio sicut in ratione. Ad hoc extra de ver. sig. for. et. ff. de v. ob. inter stipulantem. §. i. Sed et si factus negatur. iij. persona. l. testis iducit. iij. q. iij. c. l. Nomine aut testium accipias instrumenta et et argumeta. ut in pedia decretali for. §. causa sicut glo. Similiter in illo iudicio christi finali erit iudex christus. actor diabolus. rei peccatores testes angeli instrumenta conscientie vel scripture diuine. argumeta peccata patetia vel ipse creature contra peccatores commote. Isa. xliij. Iudicium gentibus profert. Et nota quod illud iudicium hoc ordine similitudinarie loquendo fiet. Quia primo procedet scilicet citatio monitoria preceptoria et pemptoria. l. de. iij. Ipse dominus in iusu. Ecce citatio preceptoria de qua etiam in ps. Surge domine in precepto quod mandasti et synagoga populorum circudabit te et propter hanc in alio regredere dominus indicat populos. Sequitur in voce archangeli.

Ecce citatio monitoria. de qua Joel. iij. Surgant et ascendant omnes gentes in valle iosaphat. quod ibi debebo ut iudicet omnes gentes. Et subditur. In tuba dei descendet de celo. et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Ecce citatio pemptoria. Apo. x. Angelus quem vidi stare supra mare et super terram leuauit aiam suam ad celum et iurauit per viuente in secula seculorum. quod tempus amplius non erit. Sed in diebus vocis septimi angelus cum ceperit tuba canere consummabit mysterium dei. Et secundo sequitur examinatio. Examinabit enim citatos primo de bonis eis commissis scilicet de corpore de quo malam rationem reddent luxuriosi qui in luxurijs illud nutierunt. Et de anima de qua malam rationem reddent superbi: quod ipsa omnibus bonis per superbiam euacuauerunt. Et de rebus temporalibus de quibus male respondebunt avari: qui pauperibus et eis nihil dare voluerunt. Et etiam de tempore de quo male respondebunt otiosi qui ipsum tempus negligenter expederunt. Item examinabit de bonis commissis siue non faciendo siue non multiplicando siue non continuando. Item examinabit de malis commissis. Iudex enim terrenus rationem non requirit de minimis nec de alienis neque de occultis sed iudex eternus tante erit seueritatis quod requirit rationem de minimis: puta de verbis otiosis et de alienis puta de prelatiis et subditis et de occultis scilicet de cordis secretis. Item examinabit de malis commissis siue de peccatis puta originali mortali et venialibus: etiam de supplicijs. Non examinabit et de absolute culpe et de remissione pene. Tertio sequetur conuictio quod scilicet examinatos conuictos per autentica instrumenta scilicet per sancta euangelia. Ro. ij. in die cum iudicabit deus occulta hominum sicut euangelium meum. Et bene dicit occulta hominum: quod quoddam est opus dei tamen: ut opus creationis: quoddam vero dei et hominis sicut opus iustificationis in quo per consensum liberi arbitrii adiutores dei sunt.

Capitulum xliij.

Lurrie mediatrices vt sunt quedam maledicte vetule iuuenclas decipiētes que iusto vocabulo Rufiane appellantur peiores sunt quam affassini. quia illis mediantibus procuratur occisio corporis et interdus vni us hominis tantum. sed per tales mediatrices procuratur mors anime et non vni us tantum sed vtriusq; lururiantium scilicet viri et mulieris. Vnde apud deum non minor pena digni sunt tales mediatrices quam infertur affassinis. Circa quos ecclesia statuit quod quicumq; principes vel prelati seu quouis alie ecclesiastice vel seculares persone que quempiam xpianorum per affassinos interfici fecerint vel etiā maledixerint quancūq; mors ex hoc forsitan non sequatur. nec non etiam contra illos qui dictos affassinos receperunt vel defenderint seu oculauerint non solum excommunicationis vel depositionis incurrunt sententias ipso facto. s; sūt etiam cum omnibus bonis suis omnibus xpianis expositi et ppe tuo diffidati ita quod ex quo de predictis vel aliquo eorum probabilibus constitit documentis scilicet quod aliquod scelus tam execrabile commiserint nullatenus alia excommunicationis seu depositionis vel diffidationis sententia requiratur sed et beneficia talium per illos ad quos pertinet collatio libere conferantur. vt in aut. de omni nostri. extra de ho. pro humano redemp. generis. Multo ergo magis mediatrices animarum mortem procurantes. et qui etiam mittunt eas sunt a deo maledicte et excommunicati et demonibus expositi et ab angelis custodientibus diffidati.

Capitulum xliij.

Matrimonium spirituale assimilatur carnali et significatur per ipsum. Est enim matrimonium aliud carnale aliud spirituale. Carnale qui-

dem matrimonium fit ad e et in paradiso contractum et est modo vnum de septem ecclesie sacramentis quod venerabile existit. Tum ratione auctoritatis qui ipsum instituit sc; dei. Tum ratione loci in quo instituit sc; in paradiso. Tum ratione temporis. quia tempore innocentie. Tum ratione prioritatis quia p; est tempore. Et ideo dici potest q; potius est iure extra de maio. et obe. c. i. Tum ratione intentionis peccati evitandi et suscipiende proles. Sed nota quod matrimonium illud ad e et iure fuit initiatum. Scilicet. Inmisit dominus solum in adam et eam. sed contractum fuit. Scilicet. ubi ait adam. Hoc nunc os ex ossibus meis et caro ec. Et ratificatum gen. ii. cā. ubi ait. Propter hoc reliquit homo patrem et matrem ec. Consummatum autē gen. ii. c. ubi ait. Sicut nunc matrimonium carnale xpianorum quod est sacramentum incipitur per verba de futuro scilicet per sponsalia. ff. de sp. sa. l. i. c. xxx. q. v. nostrates. Contrahitur per verba de presenti. xxvii. q. ii. s. i. extra de sp. sa. l. i. c. xxx. q. v. c. i. r. ii. c. sponsus per totum. extra de clandestina. despon. cum inbitio. Ideo inter infideles ratum non habet quia non habet sacerdotum extra de offi. translati. Vt fm aliquos ratificat matrimonium i sacramento fidei sc; in baptismo qui est fundamentum omnium sacramentorum. Vnde infideles respuit libellus repudii q; infideles admittit. vt inuit Aug. xxvii. q. ii. s. fi. Consummat autē per carnis copulā. extra de conuerfioe. in. ex publico ad fi. r. c. c. pte. ii. ad fi. p. q; vna caro fuit et vniūm inseparabilem q; dū vixerit ita tñ q; lz i vitate duo sūt corpa vniū tñ corpa. extra de heretico. iuga. ad apostolica. Matrimonium ho ipi rituale est distiguit q; aliud ē; laudabile aliud vitupabile. Et laudabile adhuc ē; triplex. Primum in deū et beatā vginē Mariā vñ et ipsa dicit spōsa. Can. iiii. Veni o liba no spōsa ec. Et o hoc matrimonio legit. xxvii. q. ii. s. i. r. c. s. ecce et sequenti. Illud

matrimonium potest dici initiatum. Luce. i. Misit angelus gabriel ad mariā ec. Contractum in eode ibi. Inuenisti enim gratiam apud deū ecce concipies et paries filium ec. Ratificatum in eodem. Spiritus sanctus superueniet in te ec. Consummatum in eodem. Ecce ancilla domini fiat mihi ec. Secundum matrimonium est inter diuinā et humanā naturam in vtero vginis marie ineffabiliter contractum et indissolubiler seu irreiterabiliter vñs naturas hoc fuit initiatum. Isa. vii. Ecce virgo concipiet ec. Hier. xxxi. Nonum faciet dñs super terrā mulier circumdabit virū. Et sicut per verba aliorum prophetarum qui dixerunt aperte filii dei humanam naturā assumpserunt. Hec enim fuerunt verba de futuro p q; vt dictum est sponsalia contractum. Contractum autē fuit p vba gabrielis dictis. Luce. i. Ave gra plena dominus tecum. Et p responsione vrginis dictis in eodem. Ecce ancilla domini fiat mihi fm verbis tuis. Nā matrimonium etiā carnale p mutuo consensum mediantibus internūciis p vba de presenti contracti potest de spōsalibus sufficit et in spōsalibus nihil interest et i. finali. Ratificatum autē fuit diuina auctoritate et voluntate. Tantū enim matrimonium alterius voluntate et auctoritate ratificari non potuisset. Vnde Ballatus. iiii. Misit deus filium suum factū ex muliere factum sub lege. Consummatum autē est in incarnatione. Nā sine aliqua corruptione spiritus sancto operante vbi caro facta est Jobanis. i. Et in hac consumatione tota trinitas operata est: q; indiuisa sunt opa trinitatis extra. de summa trinitate. c. i. Tertium matrimonium est xpi et ecclesie incipit in xpi natiuitate contractum in eius predicatione ratificatum diuina auctoritate in miraculorum operatione consummatum in passione vel initiatione quando christus cepit predicare. Vbi dicit. iiii. Exinde cepit Iesus predicare ec. Contractum i curastice institutione. Vbi dicit. iiii. Ad ducibus illis accepit Iesus panem ec. Ratificatum in spiritus sancti missionem Actu. ii. Factus est repente ec. Consummatum in euangelii divulgatione. Vbi dicit. iiii. Eūc ancilla et filii eius. Quartum matrimonium est episcopi et ecclesie incipit in electione. Vbi dicit. v. Nec quis sumit sibi honorem ec. Contractum in confirmatione extra de transla. inter copalia. Vel contrahitur per mutuo consensu eligentium et electi. extra de elec. xii. inter canonicos. Ratificatur cū ad obedientiam suscipit archidiaconum. extra de iur. iur. ego. vel in confirmatione ratificatur. Consummatum autē in consumatione extra de translatio. lic. Quintum matrimonium est sacerdotis et ecclesie sicut quod incipit in eius canonica electione sive presentatione extra de iur. patronatus. q; autem. Per assensum autē huic presentationi prelati contrahitur. Quando vero prelati ipsum admittit et confirmat ratificatur: quādo curam committit consumatur. extra de insti. ex frequentib; . Et de hoc etiam matrimonio legitur. xl. vi. sicut. xxi. q. ii. sicut in vnaquaque. Et dicit decretalis q; sicut episcopus preest matri. i. cathedrali ecclesie sue sic et archiepiscopus plebi sue extra de officio archiepiscopi. c. h. ad fi. Sextum matrimonium est dei et anime fidelis incipit in creatio. c. vi. d. n. scilicet contractum in baptismo. Vbi dicit. ii. Spōsabo te mihi i fide. Ratificatum i sancta operatione: q; p hanc aia firmat cū deo. ps. Qui facit hoc non commouebit in eternū vel ratificari dei dilectione. i. Corinth. vi. Qui adheret deo vñ spūs fit cū eo. Consummatum i morte quā ab ipso seculo siue mortali subtrahit. xxvi. q. vi. si ps. Septimum matrimonium est dei et anime penitens quod incipit in contritione p verba de futuro. i. ppositū contrahendi. Sed contrahitur in confessione p verba de presenti vbi loquitur et ostens peccatū dicens et sacerdos vice dei absoluet. Ratificatur impositione penitentie et susceptione et consummatum in plena satisfactione. Est et aliud matrimonium dei et anime sancte quod incipit in gratia penitentie. contrahitur in pueniētiis gratie susceptione sive in assensu liberi arbitrii. Ratificatur in boni operis executione.

qui negligit ad deū conuerti tēpore ad h
 ſibi cōceſſo qđ ſignatur p tēpus triuz mē
 ſium ppter trespriſcipales etates ſc3 ang
 gmenti ſtatuſ & declinationis. q̄ ſunt pec
 carori in hac vita ad penitēdū cōceſſe: po
 ſtea morte intercedēte deuoluit eius cau
 ſa ad iudiciū dei. & priuatur facultate peni
 tendi & dignitate celeſtium Regni. vñ ſalubri
 ter conſulit peccatori Eccl̄. v. Ne tardes
 conuerti ad dominū & ne differas de die
 in diē &c. ¶ Itē negligentia eoz que bo
 mo facere d3 & pōt ſicut ſunt. p̄cipue ſpi
 ritualia & perſiſtētia ad ſalutē valde pe
 riculoſa eſt: vñ & a deo puniſt ſicut ſm iura
 puniunt negligentia p̄clatorū que aliqui pu
 niuntur pena leuioꝝ. ſ. eccl̄. de uoꝝ. n̄ ſuſ3
 i. q. j. aliquando pena grauior. ſ. depōſit3
 lxxi. di. dictū. lxxvi. di. c. l. extra. de trāſſe.
 inter corporalia. L. de officio p̄ſec. or̄. ſi qđ
 ſ. de cuſt. & erbi. actor. carceri & j. milites
 xi. q. iiii. placuit. ¶ Prima ergo pena locū ha
 bet in modica negligentia: poſterior autē in
 magna que culpa ſapit & per cōſequens
 volū. ſ. de verbo. ſigni. late culpe & j. ma
 gna. Similiter ſm aliqui eſt negligentia
 magna que eſt peccatū mortale. & me
 retur pena magna nō ſolū amiſſiois gra
 tie vel glorie ſed etiam gehēne. Et b̄ vno
 modo cōſiderat ex pte. eius quod p negli
 gentiam p̄termittit: puta ſi negligat id
 qđ eſt de neceſſitate ſalutis ſine ſit actus
 ſue circūſtātia. Alio modo ex parte cauſe
 puta ſi volūtas int̄tā ſit remiſſa circa ea
 que ſunt dei vt totaliter a charitate deſici
 at. Et hoc p̄cipue cōringit qñ negligentia
 ſequitur cōtempnū. ¶ Prover. xix. Qui
 negligit viā ſuam mortificabitur. Aliqua
 do vō eſt negligentia modica que ē venia
 le peccatū & id meretur penā leuioꝝ puta
 tēporale. Vñ qñ ex negligentia p̄termittit
 aliqđ actus vel circūſtātia q̄ nō eſt de ne
 ceſſitate ſalutis: nec b̄ fiat ex cōtēptu ſ3 ex
 aliquo defectu ſeruoꝝis q̄ ipedūt iterduz p
 aliqđ veniale peccatū: vñ tūc negligentia nō ē
 aliqđ peccatū mortale ſed veniale Eccl̄. vii.
 De negligentia tua purga te cum paucis.

Capitulum. xlii.

Bedictia nō reſpicit p̄ci
 pientis ſancritatē ſ3 auctori
 tatē. Vñ i b̄ q̄ p̄tinēt ad
 adminiſtrationē eccleſiaſti
 carā r̄x potius fuſſet obe
 diendū pape. q̄ paulo ap̄oſtolo. qđ p3 etiā
 nūc: vñ paulus dixit q̄ opoſ ordinandū ſi
 ne crimine eſſe vt. xxv. di. ſ. nūc aut. Et ta
 men auctoritate pontificā ep̄iſcopi diſpe
 ſare p̄t in crimine adulterii & in minori
 bus. Et hoc q̄ papa maior ē paulo in ad
 ministratione vt. xxi. di. ſ. i. Nā papa ē lo
 co petri vt. xlii. q. j. qñ vcrus & ſi ſic vic
 rius Jeſu xp̄i vt extra. de trāſſa. inter cor
 poralia & extra vt b̄ ſiſtencia eccleſiaſtica ſine
 di. cōſ. vt n̄ r̄m. ¶ Petrus autē in admini
 ſtratione maior fuit paulo vt. ii. q. vi. p̄to
 xxi. di. in nouo. Itē obediendū nō eſt alicui
 cōtra mandatū dei: vñ ſi a papa aliquod
 mādātū vel reſcriptū p̄daret qđ eſſet con
 tra dictū dei oīno reſpēdū eſſet vt. xxv. q.
 i. ſi qđ qđ n̄ edum minor in maiorē ſ3 &
 par i parē nō b̄z iperū vt. ſ. de arbitris
 lna. ſ. ad ſe. & trebell. l. aliquo. ſ. tēp̄ctiū
 Dicta tñ xp̄i vel euāgelia papa pōt modi
 ficare ſicut illud qđ dñs dixit. Quos de
 ſiūx̄it b̄s nō ſeparet: modifcatur p ſūmā
 pontificē ſic. Quos deus cōiūx̄it cōſenſ
 animoz & carnis copula. Alias ſi primuz
 iterueniat nō ſecūdū ſeparati p religio
 nis ingreſſū vt extra. de cōuerſ. cōiūga. ve
 rū & c. ex publico. Nō ſic ſi aliqđ cōiūgū ve
 lit in domo p̄pria remanere vt co. ii. ex. p
 te tua in ſ. Itē obediētia p cōi vtilitate in
 iūcta nec p̄ hūilitatē neqz p̄ p̄pria icō
 moditatē licite reſuſat. Vñ ſi plar p̄cipit
 clerico ſuo q̄ vadat romā vel alias p ne
 gocijs eccl̄e & ille nō vult obedire dicēs.
 q̄ alij ſūt ibi magis idonei vel p̄ioꝝes eo:
 b̄ in quā excuſatio iuſta ē: qz ordo in lega
 tionib̄ nō ſeruat. ſ. de lega. ſciēdū. ſ. penl.
 Si autē excuſat ſe q̄ nō poſſit relinquere
 curā rei familiaris et ſine dubio excuſatio
 iuſta ſi p vtilitate alicuius p̄ſone priuate
 m. t̄ref. qz nemo tenet relin q̄rē p̄pria nec

gotia p alienis ſc3 priuatis vt p3. ſ. quē ad
 modum teſta. ap̄i. Sed & ſi qđ ex ſigna
 toribus. L. de teſti. ſi qñ. ſ. i. ſ. de arbitris
 licz. ſ. de ſu. ſi longius cū iuis ſi. S3 ſi mit
 titur p cōi eccleſie vtilitate nō eſt excuſa
 tio iuſta: qz cōis vtilitas p̄ſerēda ē priuate
 extra. de poſt. ſ. pla. bonc. l. Et plurimoz
 vtilitas vñ vtilitati p̄ſerēda eſt. vii. q. i. ſei
 as. In aut. de reſi. & ca. q̄ pa. in. xi. mēſ. ſ.
 quāob̄rē. Nec eni platus vtilitatē ſuam
 vtilitati eccleſie p̄ponere d3 aliqñ obliga
 tur. xii. q. iiii. quicūqz. ſ. de adminiſtra. tu.
 & curato. ſm dignitatē. ſ. i. Nec d3 cleri
 cus ordinatus occaſioe p̄prioꝝ negotioꝝ
 negotia eccleſie relinquere uſi relaxet li
 cētia ip̄trata argu. vii. q. i. p̄ſitū & c. placu
 it vt veni. & xvi. q. i. g. vcrē. Si eni indiſtin
 ctē p̄dicta admittit excuſatō nō iornit
 de facili q̄ mūnera publica ſubiret. ſ. b̄ va
 ca. mune. l. l. circa p̄ncipiā. ¶ Obediētia q̄ te
 netur clericis arg. L. de ep̄iſcopis & cleri.
 ſi qđ p̄ſbyter. ad ſibi er geſſit negotiis ſb̄
 andi vel gerēdis. Niſi poſſit remanēdo
 grām obtinere. Si eniz ſunt aliqua mūne
 ra reipublice tēporalis q̄ excuſationē nōn
 admittit vt. ſ. de vacatōe m. ſūt mūnera.
 Multo ſort̄ in mūnere reipublice eccle
 ſiaſtice oꝝ indiſtincte & ḡualiter obtinē ar.
 ſ. de Juſti. & iur. l. i. & ſ. de reſi. & ſup̄ru fu
 ſūt p̄ſone. Dico tñ eē egſſimū q̄ ep̄s q̄ re
 gere b̄z oia. xi. q. i. Si regēda clericū rele
 uet ſi detrimētū graue ſibi viderit iminē.
 ar. ſ. ad. l. rodia b̄ iact. l. i. & l. ii. ſ. egſſimū &
 ſ. g. po. in pig. ba. interdū & l. ſequēt. Itē
 obediētie iniūcte reſuſatio aliqñ ē debita
 ſicut qñ p̄cipit aliqđ qđ ſit cōtra deū. Nā
 ſm canones ſp̄ obediēdū ē niſi id qđ iniū
 gitur ap̄te ſit p̄ deū. xlii. q. i. qđ culpa. Ali
 qñ vō ē licita puta ſi id qđ p̄cipit nō p̄i
 net ad diuini cultus obſegū vel eccleſiaſti
 cā vtilitatē. vii. q. i. ſ. cōepiſcopus. Vñ ſi
 ep̄s p̄cipiat alicui clerico ſuo q̄ libros ſu
 os accōmodet nepoti ſuo vel eccleſie ſue
 renūciat vt alij cōſtrat obedire nō tenet:
 qz nec ad diuini cultus obſegū p̄tinet nec
 ad eccleſie vtilitatē. Nā & ſi p̄cipiat q̄ re

pleatur burſa ſua cū ip̄e nō egcat nō tene
 tur obedire. Itē dicit Lācellari⁹ pariſien.
 q̄ nō tenebat ad obediētiā burſale ſiue ar
 gētina neqz mulina neqz eqnā. itelligas ſi
 ne cā indicat ar. extra. de cēſi. cū apoſto
 lus. xvi. q. i. p̄dicatoꝝ. S3 ſi ep̄s p̄ciperet
 clerico dūre cerucis vt libros ſuos cōmo
 daret clerico bone indolis vt inſtrueretur
 in ſtudio theologie ad quāz ipſi mittret
 vt p̄ſiceret videt q̄ ei ſit obediēdū qz non
 mouet ip̄m carnalitas ſ3 eccleſiaſtica vti
 litas & cōis ar. an. dicto. c. vii. q. i. qz frater
 extra. de magiſtris ſup̄ ſp̄cula. ¶ Dōt er
 go dici q̄ ſi occaſioe eccleſie vel de bonis
 eccleſiaſticis libros accipit obedire tene
 retur. Alias cōtrariū extra. de teſta. requi
 ſiſti & de iur. patronatū cū dilectus. Aliqñ
 vō excuſatio obediētie videt rōnabilis &
 acceptāda ſc3 ſm aliquos qñ allegat dā
 num p̄p̄tū. Diſtingunt eni q̄ ſi clericus
 cui iniūcta eſt aliqđ obediētia ab ep̄o: puta
 q̄ vadat ad aliqđ locū vel h̄mōi allegās
 priuā rā vtilitatē certat de dāno vīdādo ē
 audiēdus ſed ſi de lucro captando audie
 dus nō eſt. Ad quod pertinet. L. de iur. de
 l. ſancimus. ſ. ſi vō creditores. L. de co
 dict. l. i. ſ. penl. Nec debz mobediētie
 notam incurrere p̄ aliquo cōmodo t̄pali.
 extra. de maior. & obediēti. illud.

Capitulum. l.

Deo ſm intentionem & men
 tem faciētis magis q̄ ſm il
 lud qđ factū eſt. L. ius cre
 plū habet ex conſuetudine q̄
 inducit: cū populus icipit aliqđ obſeruare
 ea mente vt de cetero ſit cōſuetudo vel vt
 dicunt aliqui cum expreſſe placet populo
 aliqđ obſeruari p̄ ſuetudine in futurum
 alias vō nō eo ipſo quod aliquid ſit ius
 conſuetudinarium inducit arg. ſ. de iur.
 re. actuqz p̄l. l. vlti. Ergo intēdō cōſidera
 tur in facto magis q̄ ipſum factum vt cō
 ſuetudinē inducat. Sic etiam eſt de n̄ſis
 operibus apud deum: qz deus ſicut dicit
 Drego. cor. & non ſubſtantiaz penſat nec

cogitat quantum sed et quanto in suo officio offeratur.

Capitulum.ii.

Rando postulari potest a deo humiliter et gratia quod non debetur ex iustitia: nam secundum iura postulatione est gratie petitio: ut cum et gratia petitur aliquem ineligibilem licenter eligi vel concedi. Hoc enim non tam ex iustitia quam ex gratia mouet: ut extra. de postu. bone me. et primo. Item orantes vel postulantes a domino misericordiam et gratiam non sunt digni exaudiri si sint ad inimicem in discordia vel rancore. Unde Eccl. xvii. Homo homini seruat iram et a deo querit medelam quasi dicat frustra querit. Cuius exemplum est quia secundum iura postulatione debet fieri in concordia. Cum enim per postulationem gratia requiratur concorditer et communiter est petenda ut extra de postulatione bone memorie in principi. Aliter enim romana ecclesia non consuevit recipere.

Capitulum.iiij.

Ranantur anime nostre spiritualiter sicut moniales velatur corporaliter. Est enim multiplex velatur scilicet velum professionis quod suscipitur a Virgine vel corrupta cum proficitur de altari vel de manu alicuius sed in duodecimo anno ad minus. xxi. q. i. c. r. q. ii. puel. Item vellam consecrationis quod imponitur virgini tunc. xxvi. anno ad minus. xx. q. i. placuit. lxxvii. di. placuit. Et dicit Postien. q. vir ipse obtinuit. Lugduni quod in hoc casu in anno vicesimo consecraret scilicet tamen periculum est in mora. Item est velum ordinationis quod olim dabatur diaconis in quadragesimo anno. xx. q. i. diaconissa. Item est velum prelationis quod olim dabatur abbatissis in quadagesimo anno. xx. q. i. immaculas. Addit etiam hosti. velum quantum scilicet conversionis. Et tunc si per

annu postea stat exire non potest. et sic potest intelligi extra de regula. vidua. r. c. statimus. In his ergo quibus velis representant quibus virtutes quibus debemus spiritualiter ornari. prima obedientia que copetur profitentibus. secunda est continentia que potissima est in virginibus in tertio designat scientia siue prudentia que precipue copetur ordinandis. in quarto velo designatur iustitia que precipue competit presidentibus siue prelatiis. in quinto penitentia per quam ad deum conuertuntur. et ideo incipientibus competit.

Capitulum.iiij.

Præta necessitati nullo modo debet deficere filius et precipue indigere patris nam secundum leges per potest vedere filius necessitate famis ingruente ut tamen pro pater vel a filio vedito vel alio quocumque emptori quocumque restituro ad ingenuitatem pueniat. ut. l. de patribus q. fil. distrax. l. iij. Adulto forti potest pignori obligare. q. cui q. mar. et neciditur multo magis et q. min. ff. de regul. iur. no. dz. cuius. Sz. nūquid furus efficit. sic secundum rationem. Alii. Sz. tñ seruire dz. ar. l. communia de manumissi. l. i. Et nūqd in alio casu quam necessitate potest vedā a pater: Non. q. lex generalit dicit q. n. l. p. filiu vedere. l. de p. r. b. q. fil. distrax. l. i. g. generalit ei phibitū intelligit nisi casu ei nullo. Sz. nūqd mater potest filiu vedere. dz. q. n. ar. l. de tra facti. matr. nec lege nullo regit q. nec si lū hēt in p. tate sicut pater. Capitulum. l. iij.

Præta inata ut vitium nullo conatu ut visu totalit tollit. Cuius exēplū ē in iure naturali q. nulla cōsuetudine abrogat. Nam. factu do p. naturale nullo tpe aualefcit. ut. xxx. ii. q. vii. flagitia. Sicut passio inata siue vitium ad q. hō ex cōplectioe vel natura icinat l. p. p. r. i. a. assuetudine refrenet ut mitiget. in non totaliter extirpatur. Sicut. Dz. in natū ē vel istū nō tollit sed linitur. Doceta. Nam expelles furas tñ vltz recurret.

Capitulum. l. v.

Peccati vinculum facilius necitur. sed non facilius soluit. Cuius ratio est quia peccatum est quid spirituale. spiritualia autem a corporalibus distant quia corporalia facilius destruit quam construunt. ut patet. ff. de pecul. no. stat. ff. de acqui. pos. post. fideri. §. in admittenda. Spiritualia vero e contra rio facilius construunt quam destruantur. Episcopus enim et solus ordinat non solus deponit. quia episcopus a duodecim episcopis audit. preterea a sex. dyaconis a tribus. xv. q. vii. felix preter primum episcopum. ij. q. v. presbiter. Subdiaconus autem eodem privilegio gaudet. extra de seruis non ordinandis miram. Sed nec causa illoz audienda est sine presentia clericorum. i. canonicorum. xv. q. vii. §. sol. et duobus. c. ibi sequenti. Sed episcopus qui a metropoli tanquam cōsecraf. l. iij. di. c. j. et sequenti. et extra de tēpo. ordi. sine auctoritate romani pontificis deponi non potest. iij. q. vii. Quis liceat. et c. ibi sequenti. Ergo similiter vinculum spirituale scilicet peccatum facilius est ad necendum quam ad dissoluedum. Ita. v. Quasi vinculum plausitri peccati. Item peccatum vilificat hominem et deponit eum a sua dignitate. Et hinc est quod secundum iura aliqui superior dignitate vel par puni ab inferiori vel equali ratione delicti. scilicet quod facit contra sententiam canonis ab eo editam. et scienti incidit in factum. dānatū. xxxiij. q. i. c. j. ij. ar. vi. di. c. ij. ut Ambrosius ratione criminis in sua parochia commissi damnauit imperatorem quod alias non fecisset. Facit enim ad hoc quod talis delinquens et ex certa scientia contra canonem veniendo se facit inferiori rem. ar. xl. di. multi. ad. h. et sic inferioris imperio tacite se submittit quod fieri potest. se cunda questione septima. nos si incompetent. unde iam non est superior sed inferior. Sed ista secundum hostiensem intelligenda sunt de maioribus vel paribus extraneis etiam exemptis quibus scilicet ille contra cuius constitutionem vel canonem faciunt non subest. puta cum intra

eius territorium existentes scienter contra eius constitutiones delinquit. Sed in eo superior cui episcopus subest. qui canones edidit minime locum habet puta in metropolitano proprio. Nam sicut sententia vel canon proferentem non ligat. ita nec proferentis superioris extra. de maiortate et obedientia cum inferior. ff. de arbitris. l. penult. Item nota quod peccata puerorum puerilis etas non semper excusat quod patet per exemplum tam humane quam diuine legis. Nam secundum leges humanas que dam crimina sunt que minoribus siue pueris imputantur post. xiiij. annum tantum. Nam in adulterio vel alio crimine quod pro adulterio lex iulia posuit puta si pecuniam accepit pro comperto stupro vel domum prebuit ad stuprum vel adulterium committendum districte puniuntur minor quia in nullo eodem paritur aduersus precepta legum venienti cum committit in legem ut. ff. de minor. auxilium. §. in delictis et. l. si et causa. Hec enim iura loquuntur de minore maiore. xiiij. annis quia minor. xiiij. annis predicta lege iulia non tenetur. Solet autem in quibusdam malitia anticipare tempus pubertatis. extra de sponsa. impub. a nobis. r. c. pubes. Et aliquando tentant quod forsitan complere non possunt extra de sponsali. iuuenis et. c. si. In quo casu ipsos peccare intelligas si alias mulieres tentauerint quam uxores. Ius tamen presumit quod in pueris locum non habent peccata que membris genitalibus committunt extra. de deli. p. c. j. Alia autem crimina seu delicta imputantur pueris etiam infra. xiiij. annum scilicet a septennio usque ad. xiiii. quia omne delictum cadit in impubrem preterquam delictum carnis scilicet quo ad penam spiritualem et quo ad penitentiam a sacerdote petendam et quo facti licet septem annos excessit. quia talis potest mentiri et verum dicere. Unde dicit Augustinus in epistola ad reatum episcopum: sic enim habetur in glossa super canonem vel canonem faciunt non subest. puta cum intra

pueri et mentiri et verum loqui et confiteri et negare possunt. Et ideo cum baptizantur et symbolum reddunt et ipsi per se ad in terrogata respondere. Nam et mendacius et peritius plena est etas puerilis extra. de delictis pue. c. i. Et quibus iurare non de beant. rrii. q. v. pueri et c. parvuli. et c. bone stum si tantum iuauerit valet pupilli iuramentum. Potest ergo puer decipere. ff. de libera causa. l. vti. Et factum committit et ff. de furtis impuberem. Et tamen maiorum vires infirmitas animi non excusat et c. si aduersus delictum. l. i. Hoc denotat mens ubi positi. c. i. pueris grandiusculi si dicuntur nec tunc pueri gradibus gradibus quasi de maioribus septem annorum loquatur. Sic ergo maior septem annis delinquere potest quo ad deum et spiritualiter puniri. Et puniunt etiam talia delicta pena temporalis quod si conuenitur et delicto suo commisso et proposito non paritur ei. et c. de penis impunitas. r. q. i. l. r. v. q. v. si quis cuiuslibet. Vbi qui clericum dicitur per episcopum defendere vult non excusat propter etatem vel seruum. ff. si aduersus delictum. l. i. et ff. de dano infecto danti. ff. si pupillus. Et ad fil. se. con. l. ii. Si puberes. Ad quod talibus paritur nisi quibus miseratio etatis perducitur iudicem ad moderatiorem siue mitiorem penam ut extra de delictis. pu. c. i. de con. di. iiii. c. eos. ff. de minori. auxilium. Si in delictis. Sic et paritur senectuti. ff. de termino anno. l. ii. Ad idem extra de apostatis et literarum. Sed infra etatem septem annorum dicunt quidam quod si pupillus proximus sit infantie non tenet delictum sicut nec infans ut c. de in. delibe. si infanti: quod illa etas quod videtur ignorat. l. d. fal. mo. ne. l. i. de ed. di. iiii. eos. ff. de edi. l. ed. c. si. Si recipitur. Vnde nec piurare potest quod sciens fallere non videtur. ff. de iur. i. qui iurasse et c. vli. ff. de iuri et facti. igno. l. vti. et de arbitris diem proferre. §. cora. et de acquir. her. pupill. ex quibus causis in pos. ca. Si pupillus proximus sit pubertati puniuntur etiam temporaliter. De pena

autem spirituali quantum ad deum legitur in quarto dialogorum quod puer quidam annorum propter peccatum blasphemie a diabolo raptus est. Dicunt tamen quidam quod puer ille non fuit datus nec mortaliter peccauit. Sed visio illa fuit offensa ad patrem contristandum qui peccato illo peccauerat non corrigens eum. Sed hoc est expresse contra intentionem Grego. dicentis quod pater pueri animam filii negligens non parum peccatorem gerit ignibus nutrit. Vnde dicendum est quod in illo malicia supplebat etatem. Vbi puer si non esset doli capax etiam septem non imputaretur peccatum ff. de regul. iur. pupili. ff. ad. l. a. quili. sed et si quicunq. §. i. et de dolo hereditibus. §. i. Regulariter tamen dicitur in iure quod minor septem annis non sentitur ideo non puniuntur. Et peccatum mortale anfert omnia bona gratuita: sicut civiliter et delicto auferuntur omnia bona temporalia ut c. de bonis damna. per totum et c. Et extra de iudicibus et sarracenis ad liberanda et extra de hereticis vrgentibus: et extra ne clericus vel monachus relinquantur. Et Item peccatum mortale quantumcumque sit occultum et inuisibile tamen impedit et tollit gratiam sicut tollitur Rescriptum ex vitio inuisibile et intelligibile. Et vocatur vitium inuisibile et intelligibile ut suggestio falsitatis et suppressio veritatis. Tollitur enim rescriptum si per suggestionem falsi vel suppressionem veri fuerit impetratum et scienter vel ignoranter sed per tales quae non interueniente non fuisset obtentum. ut et extra de rescriptis super litteris. Et Item peccatum mortale bino actu mentali inducitur scilicet cogitatione et morosa delectatione. vel saltem tero scilicet cogitatione delectatione et contentu. Vnde exemplum est sicut in iura binus actus inducit consuetudinem ut r. r. v. q. ii. ita nos. c. de episcopi audien. l. iiii. in fine. Et binus actus ut trinus inducit possessionem vel quasi ut extra de causa posses. et proprie. licet etiam unico actu acquiratur possessio vel perda

tur vel quasi ut c. de seruicis et aqua. Leuz talis et extra de consi. cum oportet. et extra de preben. pro illorum. Et Item peccata venialia quia parua sunt non tollunt charitatem nec vitam eternam nam secundum iura modica damna tollerantur: ut ar. rii. q. ij. terrulas. et c. si quis et c. bone rei. et extra de his que fiunt a prelati sine consensu. c. pastoralis. ff. de integ. resti. l. sepo. Sic et deceptio modica tolleratur. ut ff. de mino. l. in cause. §. idem pomp. Et Item veniale peccatum non euacuat boni operis meriti sicut rescriptum quibus sit contra ius priuare persone. tamen si leuem et modicam lesionem infert non euacuat. sed valet ut si papa madet in suo rescripto quod non admissis dilatorijs exceptionibus procedatur in principali vel si madet actionem seu petitionem alicuius differri. vel cum indulget crucis signatis non conueniri tempore crucis ut c. de precibus impers. off. l. quicunq. et l. rescripta. Et Cap. lvi.

Peccatores assimilantur filijs illegitimis quorum quidam dicunt non tibi sic quod natus est de adulterio qui videtur verus et si est verus. Et his assimilantur hypocrite: vel heretici de quibus dicitur Math. vi. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium et. Vel per nos intelligi peccatores publicos et infames. Dicitur enim notus a nota. i. infamia que multum affligit hominem sicut dicitur notus quartana que multum affligit si sit antiqua: sic et talis merito sperni potest. ff. de re iudi. quidam. Et tamen non est peccatum illius qui nascitur sed illius qui generat. l. vi. di. nasci. Sed quia de gravi peccato natus est fama sugillatur. r. r. i. q. vii. quid in omnibus. quidam vero dicuntur spurij scilicet de concubina nati qui etiam dicuntur naturales. Et dicuntur spurij a spurcitate incontinentie. Licet enim concubinitas per legem anti-

quam admittatur. ff. de concubinis. In concubinato in fine argu. r. r. i. di. c. i. et ii. Modie tamen talis concubinitas prohibetur etiam per legem que monet omnes caste viuere et punire lenones castitatis perstiteros vastatores in aucte. de lenonibus R. i. et §. sancimus coll. iiii. Et quibus mon. na. ff. de effi. §. illud quoque coll. vi. Et si etiam hoc lex concederet cum hoc vertatur in periculum anime non dedignaretur sacros canones imitari extra de secudis nupt. c. si. Ergo per spurios per spurcitate incontinentie de concubina natos accipere peccatores carnales et luxuriosos qui ex concubina idest secundum carnem nati sunt et in spurcitate carnalium peccatorum inuoluntati. Apostolus ad Gal. iiii. Qui de ancilla secundum carnem natus est. Quidam vero dicuntur maneres idest de scoto nati et tales signant inconstantes qui omni tentationi cedunt Nam mulier fornicatrix omnem virum excipit. Vel per hos intelliguntur cupidi et auari quis mulier stat in scoto plus cupiditate lucri quam delectationis. Et ideo secundum Iohannem magis debet deici cupida quam luxuriosa. Vnde tales vocantur meretrices a mercede. Prover. vi. Precium scorti vit vnus est panis. Et Item peccator assimilatur seruo. Naz qui facit peccatum seruus est peccati. Iohannis octauo. Et hec similitudo attenditur quo ad tria. Et Primo quo ad originem quia seruitus secundum iura non est a natura immo potius contra naturam. Vnde diffinitur a iuristis quod seruitus est constitutio iuris gentium qua quis contra naturam subducitur domino alieno In si. de iure personarum. §. seruitus. l. di. ius gentium. r. ii. qui. cum. redemptor. Cum enim iure naturali omnes liberi nascerentur non erat cognita libertas cum seruitus esset incognita Instituta de libertinis quia de iure naturali omnia communia erant. Sed ius gentium et regna diuisit et seruitutem et obligationem induxit. viii. di. quo iure Instituta de iure naturali gentium

Ius autem civile nomina obligationum
 & actiones induit. ff. de pactis. l. cōuentio
 num. & l. iure gentiū. Insi. de actionibus
 Similiter peccatū nō est a natura id est a
 iure nature imo potius cōtra naturā tāq̄
 eius corruptela vnde Augu. ait. Peccatū
 nō est natura sed vitium nature appeten
 tis id qd nō est sui ordinis. Vnde natura
 fuit creata libera ab oi peccato. Et iterum
 per peccatū subijcit homo dominio alie
 no scz diabolo v̄ necessitati peccādi quia
 hō in peccato positus sicut dicit Chri. nō
 facit qd vult sed qd diabolus vult. Apost.
 Rom. vii. Nō quod volo bonū hoc ago:
 sed quod volo malū nec ista necessitas v̄
 volūtas excusat qz nō est coactionis nec
 excludēs arbitrij libertatē. Item ab eis
 dem hominibus incipit seruitus & pecca
 tū scz a primis parētibus. Nō est enīz ve
 rum dictā quozūdā dicentū: qz seruit̄ ac
 cepit initū ab ebrietate. Noe. quod pbāt
 per illud. xxxv. di. vi. dic. Non esset hodie
 seruitus nisi ebrietas fuisset qz erponi pōt
 nō esset scz hoc modo inducta id est p̄ ma
 ledictionē & p̄pter ebrietatē: seruitus enim
 fuit ante diluuiū: qz nemroth qui fuit op̄
 pressor fuit ante diluuiū. Possemus autē
 dicere qz seruitus fuit ab ebrietate spiri
 tuali. Nā primi parētes satis pōt dici fuis
 se ebrīi qm̄ peccauerūt qz sine mēsurā fue
 rūt nec v̄z intellectū habuerunt nec verā
 electionē sicut nec ebrīi. Et si illa ebrie
 tas nō fuisset seruitus subsēcuta nō fuisset
 saltē coactōis & afflictionis. Vnde post
 p̄m statim dictū est eue sub viri potestate
 eris. Gen. iii. C. Secūdo quo ad conditio
 nem qz cōditio seruit̄ sequit̄ ventrē id est
 malierē. Nā si mater est serua & p̄tus ser
 uus. Et si libera aliquo tempore scz dum
 p̄gnas erat ingenuus indicat̄ p̄tus. In
 si. de ingenuis in p̄nc. r. ff. de statu dōi
 num & seruo. §. i. Similiter seruitus pec
 cati vel libertas iustitie sequit̄ matrē id est
 volūtatē que quasi mater est in actibus
 & opibus humanis. Vnde ipsa est scz Au
 gu. qua peccatur & recte viuūt. Possēt etiā

dici qz velut mulier serua est caro: velut autē
 libera est mēs: vnde carnis est seruire: mē
 tis vō iuberē: vnde Senec. dicit libro. iii.
 de beneficiis. Errat si qz estimat seruitū
 tem in totū hominē descendere. Pars enī
 melior excepta ē: corpora obnoxia sūt ad
 scripta dominis. Mēs quidem est sui in
 ris. Hinc est qd in his que pertinet ad in
 teriore motū volūtatē hō nō tenet homi
 ni obedire: qz igitur caro serua est: mens
 vō libera qui fm̄ carnē viuunt sūt serui.
 bi vō qz fm̄ mentē sunt liberi. Gal. iij.
 Qui de ancilla fm̄ carnē natus. C. Ter
 tio quo ad liberatōnē qz quādoqz seruus
 de grā domini sui fit liber: & sic peccator p̄
 diuinā gratiā fit iustus. Sicut ergo q̄dā
 aliquis in seruitute est positus est manū
 & potestate liberat. Insi. de libertinis.
 Ita q̄dā aliqz est in peccato manū & po
 testati diaboli subiectus est: scz per p̄miam
 ab eo liberat. Nam fm̄ Boetij erat an
 tiquitus quedā v̄ga p̄toris qz dicebatur
 vindicta: qua manumittēdus ter p̄cutieba
 tur a p̄tore dicente. Aio te liberū. C. si ad
 uersus liberta. l. ij. §. 3. zōne. Et ex hoc for
 te processit forma absolutōis canonice: qz
 cum virgis fit & verbis & alijs cōfueris ex
 tra de senten. excoi. a nobis. ii. Sed adhuc
 hec v̄ga p̄nitentia est: quasi penitens ter
 percutiat scz in cōrūtionē cōfessione & sa
 tisfactionē absoluetur a seruitute peccati
 & restituetur in gratie libertatē. C. Itē pec
 cans in seipsum nō minus puniēdus est
 qz peccans in aliū: quod p̄ per exēplum
 eius qui sibi ipsi iniicit manus violentas
 qz talis fm̄ iura sic irregularis est qz non
 promouetur & p̄moros deijcitur. Et as
 signatur triplex ratio. C. Prima qz p̄ctus
 mitat qz in alijs oēm tyrānidem tunc ex
 erceat qui in seipm̄ ausus est seure. ff. de
 heredi. ac. cū aut. §. accipitur: vnde verlus.
 Qui sibi nō p̄ctit tibi vel mihi quō parcat
 ff. de bon. eo. qui mor. si. an. sen. cons. l. ij. §.
 antepenul. C. Secūda rō est qz alienū in
 uadit & sic furtū facit. Furtum enī est con

tractatio rei alienę amica dño Insi. §. ob.
 qz q̄i ex maleficio nas. §. i. l. vnde vi. §. fi.
 Nemo autē dñs. videt mēbrozum suozū. ff.
 ad. l. ag. lib. homo. §. i. C. Tertio autē rō est
 qz sui ipsius est homicida & conditioni dei
 inimicus. l. v. di. si quis absciderit. In. illo
 igitur qz sibi amputat cā irregularitatis est
 scuitia siue magnū membrū amputet siue
 parū. appareat vel nō appareat nisi cau
 sa incisionis iusta fuerit pura langoz. Est
 enīz caro putrida refecanda. v. q. v. c. j. xliij
 q. iij. refecande. Vtrūqz in his que sine sua
 culpa ab alijs vel casu fortuito mutilantur
 est cā irregularitatis deformitas in mem
 bris apparētibz & debilitas in non appa
 rentibus. Sed q̄nta debilitas vel deformati
 tas vel qualem irregularitatem indicat
 superioris iudicio dēclinetur. ar. extra de
 corp. viciatis. c. i. r. ij. c. penul. & vlt. & ex
 tra de clerico egro. c. j. Nec est verū qd di
 cunt rustici qz vbi p̄sbyter ab hostibus se
 cutus est non possit celebrare nisi testiculos
 siccos & puberizatos gerat in bursa quasi
 nonc intelligatur omnia membra sua habe
 re. siue enim habeat siccos siue virides de
 ficus illas membra nec deformitates nec
 debilitatem inducit. C. Itē peccatores sunt
 venatores diaboli. Est enim multiplex ve
 natio. Nam quedā est oppressiua & ista est
 tyrannoz & alioz opprimētūz. Sen. x.
 Lepit nemroth robustus ē venator: corā
 dño. l. oppressor boim. v. di. §. bis ita. C. Se
 cūda adulatoria & ista ē distriōnā & simi
 liaz quotēs placendi cā dicunt. bona de
 aliquo ipm̄ false commendando. Et hec
 adulatorum venatio est omnibus illicita &
 fm̄ iura infamā ifert. v. lxxvi. di. sūt non
 nli. r. v. q. i. plurimi. ij. q. vij. §. tria. C. Ter
 tia est arenatozia. coz quis recipit salariū
 v. in arena pugnet cum bestijs feris secus
 de mansuetis. Item secus si non pugnet
 pro pecunia sed v̄ probitatem suam pro
 bet sen virtutem experiatur. Et hec etiam
 fm̄ iura est omnibus illicita. v. l. ij. q. vi. §.
 tria. ff. de postu. l. i. §. Item tenatus. & §.
 bestias. Et de hac etiam loquit̄ lxxvi. di.

qui venatozibus & duobz. & sequen. §. goss.
 Hec autem venatio moraliter refertur ad
 auaros qui propter cupiditatem lucri pu
 gnant id est litigant in arena. i. in auro qz
 omne aurum tanq̄ arena est erigua. v. di
 citur Sap. vij. C. Quarta est occuparia.
 & hec aliquando est saluosa que in saltu.
 siue nemore fit canum anium & hominūz
 multitudine congregata que licet non sit
 prohibita laicis. ff. de vi. publ. l. i. r. Insi.
 de re. diuisi. §. fere igitur best. ff. de acqui
 re. do. natural. r. l. pomp. Clericis. tamen
 omnino ē interdicta v. lxxvi. di. qz venato
 ribus Sed mens dicti decreti etiam de
 laicis intelligitur qbus ipso tempore qua
 dragesimo & scimiorum hec venatio probi
 betur Moraliter autem hec venatio refer
 tur ad peccatores aliorum qui vel de
 trahendo quod pertinet ad aures ra
 paces vel expugnando armis. quod p̄cti
 net ad homines feroces qui alios persequi
 & ledere studeant. C. Item peccans non ab
 soluitur a reatu. diuisi iudici. nisi per peni
 tentiam satisfaciatur cuius exemplum est qz
 fm̄ ius civile. Si ratis tua vi fluminis in
 agrum meum delata sit non aliter cogoz
 dare tibi potestatem extrahendi nisi de p̄
 terito damno mihi caueas v. ff. de ratis. r.
 ff. de cri. tellus. §. si ratis. & de dam. inf.
 p̄tor ait. §. hoc edictuz. r. l. hoc amplius.
 §. ueracius. Tunc autem moraliter ada
 ptando ratis vi fluminis in agrum deve
 nit quando anima vi tentationis per pec
 cati naufragium diuine ire iudiciūz succē
 rit a quo ratis anime educi nequit q̄dā
 per penitentiam deo satisfactū non fuerit
 C. Item peccans scienter non est dignus
 misericordia sed peccans ignoranter misē
 ricordiam in aliquo meretur. Cuius exē
 plum habetur in eo qui ordinatus est ab
 ep̄o excoimunicato qz si scierit qz a tali
 recipit ordines indignus est dispensatione
 extra de ordi. ab ep̄scopo qui renunc. vel
 excoimuni. c. j. sed si ignoranter potest t̄m
 co per populum ep̄us dispensari extra. c. c.

ij. dispensabitur autem quo ad executionem. Nam excommunicatus licet carere in quem habet transferat executionem in quem non habet transire et non potest. i. q. l. gratia r. c. statutus. i. q. vii. de abertum.

Capitulum lvii.

Doniri debent illi qui sunt in culpa. unde iuriste dicuntur: pena suos debet tenere actores. Sed hoc non intelligitur de omni pena. Unde distinguitur ab aliquibus quod est duplex pena scilicet eterna et temporalis. De eterna ergo dicuntur generaliter verum est scilicet quod pena suos tenet actores. Ezechiel xviii. filius non portabit iniquitatem patris. Sicut tamen in originali peccato quod ad omnes transiit et ab adam descendit unde apostolus per unum hominem intravit mors et per omnes transiit. Sed quo ad penas temporales bene puniatur interdum unus pro alio et sic loquitur. xxiii. q. iii. si habes. i. q. iii. Item pro peccato. r. vi. q. i. q. l. quis. r. v. q. vltima cum muliere. extra de sponsal. non est nobis. extra de offi. delc. sane. Alii distinguunt quod est triplex pena scilicet eterna corporalis et spiritalis. Eterna pena nunquam puniatur unus pro alio. vi. q. iii. c. i. r. c. itaque nisi sit imitator sceleris ubi quidem non tam pro alieno quam pro suo delicto puniatur. i. q. i. cito turpem extra de renum. ubi cum pridem. et sic intelligitur. i. q. iii. contra dominum ad moysen. Corporalis vero pena duplex est. Quaedam enim est circa corpus et illa sepe puniatur unus pro alio ut patet per diversa iura. i. q. l. iij. §. Item pro peccato criminum. Quaedam vero circa statum ut seruitus vel infamia et illa etiam sepe puniatur unus pro alio. vi. q. i. §. verum. xv. q. si. cum muliere. extra de fili. presby. literas. et extra de purga. c. accedens. extra de penis ad aures. r. c. in quibusdam. Spiritalis vero pena quadruplex est. Prima est pena excommunicationis et illa nunquam puniatur unus pro alio. xxiii. q. iii. si habes.

Secunda est pena interdicti loci et illa frequenter puniatur unus pro alio extra de sp. non est nobis extra de offi. delc. sane. r. c. r. vi. Tertia remotio ab oblationibus et illa similiter puniatur unus pro alio. xvii. q. iij. miro. Quarta ordinis et illa puniatur unus pro alio. Nam maritus repellitur ab ordinibus propter delictum uxoris. xxiii. di. si cuius. Item si pater erit etiam pro filio ipso ignorante licet non repellatur ab ordinibus etiam tamen amittit. d. i. q. v. c. vii. extra de symonia de regularibus et duobus. c. sequen. Item puniatur quis in eo in quo deliquit. Cuius exemplum est in illis qui in eadem vocatione eligendo peccaverunt scienter eligendo indigni extra de electio. c. iuncti. r. c. innotuit. r. c. bde memorie magunt. quo casu sit ipso iure potestate eligendi privati. Et idem si peccatur in postulando. Item puniatur quis si ne culpa sed non sine causa. Causa autem que quis iure suo sine culpa sua privatur dicitur nisi bis versibus denotari. Paupertas odium vitium favor scelus ordo. Personae spoliatur a loca iure suo. Qui versus sic exponitur. paupertas propter quod uniuersum dicitur ecclesie et una arguit dignitatem suam. r. v. q. i. r. tempore qualitas. Quod dicitur scilicet civium interficientium suum episcopum. r. xv. q. i. nos et extra de penis ad aures. r. c. in quibusdam. Unde si occiderunt cives duos episcopos priores successine vel forte et alia causa simili sibi ita enormi perdit ipsa ecclesia episcopum. Vitium scilicet lepre extra de clerico. egrotum vel debilitatum. nos. Unde propter vitium lepre remouetur episcopus ab administratione ecclesie. Favor scilicet constantinopolitani civitatis. r. iii. di. renovantes. Sunt enim datus constantinopoli civitati primus locus preter romanum et amittit eum alexandria. Scelus. xvii. q. si. multorum. Unde propter scelus patris vel domini spoliatur tota familia communione. Unde aliquando remouetur ac deponitur familia ab oblationibus altaris pro peccato domini et clericus ut supra dictum est a beneficio ob

symoniam a patre commissam. Ordo pro peccato? favorum dominus seruum suum amittit. l. iij. di. frequens generalis. Et accedat. si. de operis libertorum interdum. ubi ratione dignitatis superuenientis amittit quis operas quas habuit in liberta quia indignum est ut liberta seruiat ex quo tamen tam adepta est libertatem. Eodem etiam modo puniatur aliquis etiam sine iudicij diuinum sine culpa sed non sine causa sicut in obobias priuatus est visus et iob filijs ut per patientiam probarentur ad aliorum exemplum. Unde dicitur Tob. ij. q. hanc tentationem peruenit dominus cernere. ille postea daretur exemplum patientie eius sicut et saneti iob. Sicut etiam cecus natus priuatus est visus non ex culpa quia neque peccauit neque parentes eius ut cecus nasceretur. sed tamen non sine causa scilicet pro gloria dei ut patet Tob. ij. Item puniendi sunt peccatores manifesti non solum a deo. sed etiam ab hominibus quod patet per exemplum in usurarijs manifestis qui propter penam eternam quam merentur apud deum sine canonibus triplici pena puniuntur. Nam usurarij manifesti nec ad communionem altaris admittuntur nec rursus nam si in hoc peccato desesserint accipiunt sepulturam sed nec vinorum oblationes recipi debent. quod si quis clericus contrauenierit quod accipit reddere cogitur. et donec ad arbitrium episcopi sui satisfecerit ab officio sui manet executione suspensus. Vocantur autem usurarij manifesti sine hostien. notoria. vel ex euidencia facti. quia usurarij mensam tener paratam ad pecuniam mutuantem casibus sub vris. sicut meretrices in prostibulo patet ar. extra de coha. cleri. tua. r. c. si. Et in hoc casu ipso iure penam patris canonis preterat. Vel manifesti intelliguntur notorii iuris quia sunt per episcopum in ecclesia publicati. scilicet si adhuc ab ecclesia tolerentur. ut extra de cohabi. cleri. et mulier. nostra. Nam si manifesti sunt per famam non tamen notorii non patiuntur hanc penam ipso iure. sufficit autem ad publicatio

nem faciendam quod vocati cōsteantur. vel negantes per testes conuincantur. ut de cohabita. cleri. tus Sufficiunt autem et certa argumenta. ut extra de vfu. cum tu. lxxi. di. si qui sunt. Item puniatur unus pro malicia alterius in quantum de ipsa malicia participat sicut beres. usurarij tenentur restituere pro eo in quantum patiuntur vires here ditatis percipere. extra de appell. quia fronte. Et de raptionibus. in litteris. Unde et si alter beredum factus sit non soluendo. tenet alius in solidum saltem quantum ad ipsam de bereditate peruenit. Nam et res bereditaria obligata videtur extra de vfu. cum tu. Item nota quod quedam pene sunt priuatione que vocantur pene damni. Exemplum cuius in iure de exco. qua priuatur homo potestate eligendi quia excommunicatus eligere non potest. extra de consi. q. b. intelligitur de excommunicatione maiori. ut extra de clerico excommunicato et in. c. penul. Item de suspensione. Quia etiam suspensi eligere non possunt. extra de consuetudine. cum dilectus. extra de donatio. apostolice. susp. si etiam celebrando irregularitatem. incur rant extra de clerico excommunicato apostolice. scilicet de excommunicato minori excommunicatione. Item interdictum est pena que priuatur potestate eligendi. quia nec interdum possunt eligere. extra de electione. cum inter. xij. sententias.

Capitulum lviii.

Dementia sequens peccata precedit destruit. sicut et peccata sequens destruit precedentia merita. Ex. viii. Si auerterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem sine omnes abominaciones quas operari solet impius nunquid viuat: omnes iustitie quas fecerat non recordantur et Sicut constitutio posterior derogat priori. ut extra de cognia. spiritu. c. i. ff. de legi. et consitu. l. non nouum. Etiam si nulla in posteriori de prima mentio habeatur. sic et posteriori derogat priori. Nam posterior culpa derogat priori iustitie. et pro

sterior penitencia delect precedentem culpaz
 Eze. xvij. Si impius egerit penitentiam
 ab oibus peccatis suis que operatus est
 e castodiens oia precepta mea & fecerit iu-
 ditiu & instituit vita viuet & no moriet
 omnium iniquitatu eius quas operatus e no
 recordabor in iustitia sua: quod operatus est
 vniuers. C. Item pnia transfer boiem de cul-
 pa ad graui. Et hec translatio multiplici
 fit. sicut patet per exemplum in translatio-
 nibus prelatoru. Na satis translatio aliqui
 fit causa necessitatis puta cum prelatu in
 ecclesia sua persecutionem patitur & hostili-
 tatem. extra de renun. nisi cum pndem.
 S. propter malitiam. Talis autem est trans-
 latio siue conuersio eorum qui propter tri-
 bulaciones seu aduersitates vel infirmita-
 tes ad deum conuertuntur. Nam mala que
 nos hic premunt ad deum nos ire com-
 pellunt. sicut dicit. Eccl. Sap. x. Transiit
 illud scz penitentes per mare rubru. i. per
 tribulationem & persecutionem ps. Multi-
 plicare sunt infirmitates eorum postea ac-
 celerauerunt. Aliquando ho fit causa uti-
 litatis. puta cum in ecclesia sua inutilis est
 & in alia utilis. Est enim tam utilitas qm
 necessitas legitima causa translationis. vi.
 q. l. omnes qui. x. rps. Et hac etiaz ex cau-
 sa debet homo conuerti & transire de sta-
 tu culpe ad statum gratie. quia scilicet in sta-
 tu culpe est omnino inutilis quantum ad
 merendum quia nec sibi nec alteri mere-
 tur. sed dum est in statu gratie operatur
 fructuose. quia meretur. & propterea con-
 versio peccatoris vocatur translatio de morte
 ad vitam. & de inutili ad utile. Di. i. Job.
 iij. Scimus qm translati sumus de morte
 ad vitam. Aliquando fit translatio cau-
 sa leuitatis puta qd ex leuitate alteri eccle-
 sie adhereat vel suam pro derelicta habeat
 puta qd vrozem duxerit vel miles factus
 sit vel qd ab ipsa ecclesia sua desit per tres
 septimanas vel duos meses sine iusta cau-
 sa vel absqz licentia sui superioris. In qui-
 bus casibus & similibus punari potest ec-
 clesia debito iuris ordine iarmato. Et ideo

talis causa non commendabilis est. Et ta-
 lis est conuersio puerorum impuberum q
 quadam leuitate animi potius qm deuotio-
 ne & sine licentia parentum religionem in-
 trant vel profectur & maxime si pueri sunt
 non doti capaces de quibus manifestum
 est qd et sola leuitate hoc fecerunt. Et io n
 obstante tali professione quam infra pu-
 berratis annos fecerunt. a parentibus re-
 peti ac reuocari possunt. Aliquando ho
 fit huiusmodi translatio causa cupiditatis
 vel ambitionis & tunc secundum iura pri-
 uandus est ecclesia habita scilicet prima. &
 ambira scilicet secunda. vt nec primam pos-
 sideat quas per superbiam spernit. nec se-
 cundam quam per auaritiam concupit
 extra de clerico. non. r. s. fi. vij. q. i. eos. t.
 c. si quis episcopus. Prima tamen ec-
 clesia ipsam reperere potest si voluerit. vij.
 q. i. non oportet. Talis ergo est conuersio
 siue penitencia facta hypocritarum scilicet
 vel propter cupiditatem terreni lucri. vel
 propter ambitionem honozis qui dupli-
 ci premio primatur. scilicet celesti qb con-
 temnant & interdum etiam temporalis. Et
 quia scipos aliquando affligunt abstine-
 tia & huiusmodi & sic primant scipos com-
 modo corporali. Tum quia etiam aliquan-
 do dum eorum hypocrosis deprehenduntur
 confunduntur & vituperantur & sic priuan-
 tur premio eterno quod sperauerunt & tem-
 porali qb ambierunt. Aliquando fit tras-
 latio causa humilitatis. puta religionis. In
 quo casu inferioribus episcopis sufficit pe-
 tere licentiam. Alloquin si nec petita licen-
 tia transeat ecclesia potest ipsez repetere
 similit. vij. q. i. si qui ho & capitulo. si quis
 presbyter. Ipe autem ecclesiam repetere
 non potest. vij. q. i. eos & extra de renun.
 cum in dubijs. Sed hic sciendum qd si ob
 conscientiam criminis dimissa prelatura
 ad vitam monachalem quis descenderit
 ad prelaturam seculari non refurgere non
 potest de iure alias sc. iij. q. i. hoc nequa
 qd. Et extra de renun. post translationem
 Et huius translationi assimilatur conuersio

eorz qui culpam suam & miseriam erube-
 scentes humiliter ad pnam veniunt inter-
 du qd remozu scie puncti & stimulati.
 Qui postq conuersi sunt ad pristina culpam
 & uersatione seculari. inordinatam vi-
 ta no reddunt. Ista est vera conuersio pec-
 catoris cuiusmodi fuit conuersio magdale-
 ne de q habet. Luc. vij. Ite nota qd pnie
 q iniungunt a sacerdotibus sunt bodie ar-
 bitrarie qd de eis no possit dari certa diffi-
 nitio siue regula. Et ideo relinquuntur sa-
 cerdotu arbitrio seu iudicio determinade
 sicut etiaz fm iura ea que certa regula dif-
 finiri no possunt iudicis arbitrio relinqui-
 tur sicut de fide testibus adhibenda. Ideo
 ex hoc fidei iudicis recipientis relinquuntur
 qd ipse magis scire pot qd alius. ff. de testi-
 bus & attest. fides vel verba epistole. Ite
 in mora cum diffinitio non tradit. ff. de
 vsuris ex mora. Re. j. Ite in impensis fa-
 ctis in rebus dotalibus. Na & si deducti de-
 beant non tn facile est in vniuersu diffini-
 ri sed singula ex genere & magnitudine im-
 pendioz estimari possunt. ff. de impen. in
 re. dota. factis. quod dicit in fi. Similiter
 ergo & in quantitate pnie peccatoribus im-
 ponende conuenit. Vnde tpa penitudinis
 habita moderatione conseruanda sunt sacer-
 dotis iudicio put conuersoz aios pspere-
 rit esse deuotos habito respectu ad etatis
 pericula & egritudinum necessitates. xvij.
 q. vij. tempora. r. c. hoc fit.

Capitulum. lii.

Persecrancia bone vi-
 te excludit ius diaboli
 ab homine & acgrit in
 eo ius deo. Vnde assi-
 milat consuetudini qd si
 sit ronabilis tollit ius
 i loco in quo viget. ff. de
 legibus & sena. consul. l.
 de quibus. Item consuetudo ronabilis ius
 inducit. Insi. de iure naturali gen. r. ci. S.
 et no scripto. Ite pueratia & continuatio
 boni preualet legi peccati sicut et consuetu-
 do vincit lege scz si fit a tanto tēpore serua

ta vt no fit in memoria boium qm iccipit
 ff. de aqua pluui. ar. l. j. in fi. r. ff. de aq. quo-
 ti. r. estua. l. hoc iure. S. vult? aq. Et fit
 co-
 suetudo qua romana seruat ecclesia & p-
 cipit ab alijs seruari et vincit lege. vt. xj. di.
 nolite de cōsecre. di. j. basilicas. C. Ite con-
 tinuatio pnie & bone vite sequentis abolet
 culpa & infamia male vite pcedētis sicut
 consuetudo posterior tollit priorē. extra d co-
 gna spū. c. j. Et hoc vcrū est si in codē mu-
 nicipio diuerse consuetudines diuersis tem-
 poribus oriuntur. Nam si diuersis secus.
 vt. xj. di. scit sancta. Dec. n. diuerse aliquo-
 rū consuetudines aliozum debent cōtrario
 more subuerti. vt. xj. di. illud.

Capitulum. lii.

Optas no solu spiritualis
 sed etiā temporalis est apud
 papā. Na papa vtrūqz gla-
 diū hz. xj. di. c. j. l. xij. di. tibi
 domino. Vnde & reges de-
 ponit. xv. q. vj. alius. r. c. nos sanctorum r. c.
 iuratoz. j. q. iij. q. presulatus. xv. di. duo
 sūt. Et no solu regē constituit imo trāstert.
 extra de elect. venerabilē imo et ipatorum
 electū papa hz approbare electionē confir-
 mare vel infirmare & ipm cōfirmatū etiā
 cōsecrare. Et hec oia probant in predicta
 decretali venerabilē Ipe et papa impato-
 re deponere potest. Si. n. Zacharias pa-
 pa regem francorum qui a romano pon-
 tifice coronā no recipit nec p eum exami-
 natur nec comprobatur ab eo vel repro-
 batur no tā p suis iniquitatibus qm pro eo
 qd tante pnti erat inutil a regno deposuit
 & aliū loco eius instituit. xv. q. vj. alius. mul-
 tofortius impatorē qui spēalius quodamō
 subest ei poterit remouere. xv. di. duo ff. r.
 c. si i perator. C. Ite pntis vel officij pleni-
 tudo in maioribus prelatibus representatur
 & designat in vsu pallij. Na in papa palliū
 designat plenitudinē potestatis plenissimā
 extra de au. z vsu pallij ad honorē. & extra
 de elect. illa quotidiana. In patriarchis ve-
 ro plenissimam officij designat potestatem
 ar. extra de priuileg. antiqua. In archiepiscopis
 2 ij

plēiore officii p̄tate. Extra de auct. z vsa pal
lij. nisi. z. c. ad honorem In ep̄o v̄o plēnā
officij potestatem quibus quibz concedit
sc̄z aliquibus. vt p̄cipuē. ac cumcū. e. messa
no z officij. Quibus ex longa cōsuetudine
z ecclesiarum suaruz p̄uul. debetur que ser
uanda sunt extra de officio ordina. duo si
mul. rrv. q. ij. c. ii. z iii.

Capitulum lci.

Prelatoruz regimen p̄cipue
in duobus consistit sc̄lz in
virga correctionis z doctri
na p̄dicationis. Na latratu
canū lupi arceudi sunt bacu
loqz pastorū. rliii. di. §. i. Sed in virga disci
pline atredere debz vt corrigat beniuolenti
sc̄z nō ex odio sc̄z ex charitate qz falsa iusti
tia dedignationē bz vera passionē. C̄t̄e
vt corrigat prudenti sc̄z vt cum discretiōe
corripiant tumidi. tolerētur infirmi z quos
castigare seuerius necesse ē non seuentis
plectant pio sed mēditis. vt. lxxvi. di. c. ii.
C̄t̄e z cōgruenti sc̄z vt rigor iusticie vbi cō
gruit remittatur z vbi expedit intendatur.
Est autē remittendus siue r̄pandus ex duo
bus. C̄t̄o ex multitudinc peccantiū. i. q.
vi. quoties extra de trāsa. c. finali. Vñ ver
sus cōis Qb populū multū crimen p̄tran
sit inultū. Vñ autē est multitudo in cā tunc
platus incipe dz a sp̄ialibus p̄missis vt
coz exemplo frangat cetera multitudo. liiii.
di. commclationes. C̄t̄e p̄miendi sunt
maiores de vniuersitate qz alios trahūt ad
peccatū. ex de cler. exco. i. latores. C̄t̄o
r̄patur rigor ex q̄litate peccantiū qz deserē
dū ē p̄sone z dignitati extra de offi. deleg.
lāc. qz z. c. pastorā z extra d̄ maiori. z obe.
per tuas. rlv. di. cū beatus. l. di. cōtumaces
ii. q. vii. quisquis. rliii. q. i. qui contra pacēz
ff. de penis. vt seruorū. ita tamen qz non de
seratur iusticia vite qz secundū Augustinū
siue plectendo siue ignoscendo hoc solū bñ
agitur vt vira boninum corrigatur. rlii. q.
prodest. Est etiam interdū rigor agendus
ex duobz. P̄mū cū peccatū ex auctonita

te defendit. de peniten. di. vi. c. lān si. Item
sc̄do cū vfitatū est malū z multū crassanti
bus op̄ est exemplo. i. q. i. reperitur. ff. de
penis aut sacra. §. vltio. Et nota qz si supior
modū excedit nimis corrigendo z si peccet
rii. q. iiii. quo peccat in fi. non tñ cogit a
subditis veniā postulare ne dvm nimum
seruat hūilitas. regendi frangat auctonitas
lxxvi. di. q̄n Sepe. n. ex p̄uersitate d̄i cō
temp̄ nascit dignitatis. ff. de offi. p̄fidis.
obseruandū. Debz. n. platus ex igenio suo
dignitatē augere ne cōtēptibilis habeat. ff.
de offi. p̄conu. nec gr̄s. §. circa. l. di. c. i. ex
tra de accusa. c. qualiter z q̄n. Sc̄do p̄inet
ad regimen p̄clari doctrina p̄dicationis
Vbi p̄mo necessaria est charitas intus
ardens. i. Cozi. rlii. Si linguis bōmū loqr
z angelozū charitatē aut nō b abed factus
sum velut es sonans. Sc̄do vita exteriora
lucens. Hic. Cuius vita despiciatur reslat vt
cuius p̄dicatio contemnat. iiii. q. vii. §. por
ro in fi. Ambo. Iudicet ille de alterius er
roze qui non bz in se qd̄ condemnēt. vt. c.
q. c. incidet. Hic. In grauibz peccatis qz
positus dum suis p̄mitur aliena nō diluit.
vt. e. q. in grauibz. C̄t̄o. Vnde viuendo
z bñ docendo deuz instruis qualiter te de
beat condemnare. xl. di. muki. Talis fm̄.
Dieronymum assimilatuz cineri per que
lirimū transiens lauat z nō lauatur. lxxiii.
di. §. vltim. Et fm̄ Augustinus assimilatuz
lapideo canali per quem aqua doctrine trā
sit ad vceolos. i. ad subditorū corda in qui
bus alijs fructum facit. i. q. i. si fuerit. Et §z
Nicolaum papam assimilatuz faci arden
ti que se ipsam consumens alijs lucem mi
nistrat. rrv. q. vlt. c. vlt. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o.
est actus p̄dicationis discrete docens cur
ca quā quatuor cōsiderabis. Tempus vt nō
loquatur semper sed temporibz oportunis.
si enim semper plueret terra non germina
ret Vnde Zuitici. rrv. Vir qui flurum se
minis sc̄z spiritualis idest verba dei p̄ditur
immundus erit Ideo. Paulus dictu
rus impoxune. p̄misit oportune. rliii. di.
sit rector in fine. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o.

locus vt sc̄lz p̄dicetur in ecclesia vel alio
loco publico vel honesto nō in priuatis do
mibus ne suspitio sit de heresi. rxx. di. si qz.
C̄t̄o. Modus sc̄z vt fiducialiter z libere p̄
dicetur. rxi. q. iij. nolite. Et in priuatis locis
possunt aliqua p̄poni non solemniter sed in
modū simplicis exhortationis seu collatio
nis. extra de hereticis. cū et iniuncto. circa
p̄m. Debz esse etiā p̄dicatio humilis ex
tra de maioritate z obedientia humilis do
ctrina qz asperitat nimic icrepatio nec cor
reptionem recipit nec salutē. rlv. di. cū bea
tus. ff. ad le. agl. p̄receptoris. C̄t̄o. Quarto cō
sideranda est dicendorū z auditorū q̄litas.
Na secundū capacitatē audientiū docenda
sūt alta z profunda z subtilia z infima pla
na z simplicia. rlii. di. sit rector. viii. q. i. oz.
Alias si non intelligentibz profunda dice
ret nō esset p̄dicator sed percussor. In fine
nota qz p̄clatus qui non aadiuit donatum
z est nimis insufficiente deponēdus est. ex
tra de eta. z quali. ca. vltimo. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o. C̄t̄o.
debet diligētē custodire gregem suum. ita
qz ex negligentia vel incuria sua nullus in
eo iacturaz patiatuz alioquin reus efficituz
Vnde plati in hoc similes sunt illis qui
habitant in littoribus maris. Quia fm̄ le
ges si non inueniatur qz rapuit res ex nau
fragio hi qui iuxta littora maris in quibz na
uis infra vel tracta fuit inter fines agri cu
i usqz p̄tia possidēt siue morantur ex edi
cto diui adriani tenētuz z a p̄fidibus con
dēnari debēt damnū passis vt sic possessio
res territorij. Quis nihil rapuerint in omni
eo qz damnū passis sibi naufragio adeptum
p̄bauerint conderantur. Et est ratio na
turatis. quia sic debent custodire inter lito
ra. ne etiam ab extraneis ibi aliquid diri
piatur Ignigentuz ergo z ponant custodes
ne detrimētū patiantur fm̄ qd̄ legituz de
officio p̄fetti vigilum. lege p̄ma sc̄da z ter
tia. Sicut si de domo vel villa expugnatis
aliquid rapū sit. Quis verba edicti desint
tñ ex mente labeo ait huic edicto locū fore.
Nex enim minus in mari q̄ in villa vel
econuerso possunt per latrunculos infe

stari. vt. ff. eo. l. iiii. §. labeo scriptis. Et famili
ter ex mente diui adriani dici potest. qz si
quis extraneus in ciuitate aliqua vel eius
territorio fuerit spoliatus. vel res eius fur
to amiserit communitas tencatur. Nec
actio z contra heredes datur. vt. ff. eodem.
liiij. in fine. Si ergo communitas quelibet
tenetur custodire diligenter territorium
suum. Vnde magis custodire z conserua
re tenetur quilibet p̄clatus gregem suum
Alioquin dicituz ei illud zacharic. xi. O
pastoz z idolum derelinquens gregem.
Vnde sicut idolum hominis nō est homo
simpliciter sed homo fm̄ quid sic etiam
pastoz non custodiens gregem suuz. C̄t̄o
p̄clati peccatum periculosum est subditis.
non solum publicum sed etiam occultum.
quod patet per exemplum in symoniacis
Quia si episcopus sit symoniacus in ordi
ne z occultus suspensus est quo ad omnes
Et probatur. rxxij. di. nullus. z. c. p̄ter bec
Symoniacus enim in ordine habet cara
cterem vitiosum. i. q. i. reperitur. z. c. qui
busdam narrantibus. Vnde si scio cum
symoniacum in ordine occultum nullo mo
do debeo ab eo ordinari. i. q. i. si qz a symo
niacis. extra de symonia p̄ tuas. Et si igno
rum eum symoniacum esse cum sit in veri
tate non recipio executionem sed dispensa
tione indigeo in detestationem criminis
vt in dicto. c. si quis a symoniacis. extra de
ordinat. ab episcopo. c. i. in fi. z. c. ii. Si autē
scio sed coactus suz recipere si absolute coa
ctus fuerim tunc nec caracterem recipio.
l. di. p̄clatuz. extra de bap. maiores. Si
vero coactus fuerim conditionaliter. tunc
aliud est qz ignorari. i. q. i. cōstat Recipio
enim executionem sed non ibi. Et ratio est
quia magis constat de voluntate coacti qz
ignorantis. extra de symonia sicut nobis.
Si autem credo vel scio episcopum symo
niacum non in suo ordine sed in collatio
ne ordinum seu beneficiorum si possum
obtinere qz ab alio ordiner debeo vtqz hoc
facere Alioquin quamdiu toleratur ab ec
clesia z occultus est si compellat me secure

recipio. non obstante conscientia repugnante qz erronea est. xiiij. di. n. r. i. x. q. iij. L. u. i. E. illata licet sit. ar. contrarius. ff. de. libe. cau. sa. i. g. i. Et qz omne quod fit contra conscientiam. r. xvij. q. i. S. et. his. extra. de. p. scri. ptio. qua. o. e. Sed intelligi conscientiaz ex pcepto vel phibitione formatam vel qb fit contra conscientiam no erroneam qz si mala au dierit de plato sis fidelis et non nimis credulus. ff. qz cu falso. r. l. j. in. ff. de. eo. p. que. factum. e. l. i. S. i. extra. de. in. int. res. et. lite. ris. qz dictu minus facile scquitur multitudo extra de purgatione. cano. cum in inuente ergo de facili aurem non pbcas. xi. q. vij. si quid. i. g. i. r. r. vi. di. si. quid. No. de. quocunqz. r. xiiij. di. babuiss.

Capitulum. lxxi.

Regatorij pena assatur et comunicati vel pene legali per qua scz nullus se ipm ligare potest vel solvere. ff. de arbitris l. penult. iij. q. iij. c. i. E. ne quis in causa sua iudi. l. v. n. i. c. Est tñ contrarius ar. de sen. excoi. cu desideres vbi innuitur qz si eps comunicet cu illo que excomunica uit suam incurrit. Sed dic qz ille non ligatur snia ppria sed canonis. Et si exisse dicet qz participans cum excomunicato ab eo non ligaretur non valeret. extra de sent. excomuni. n. p. xi. q. iij. excomunicatis. r. c. cu excomunicato. Sicut nullus in purgatorio existens potest seipm vel ligare ad culpaz vel solvere a pena. Et ideo a nobis expectant suffragia quibus a pena illa solui mereant sine p suffragia elemosynaru seu orationu r. b. di. i. j. ad. a. b. a. r. i. j. Sancta r salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a peccatis solvantur. Item nota qz purgantur aliquando anime defunctorum extra locu communem purgatorij in quo generaliter anime purgari dicuntur sicut patet ex libro iij. dialogorum beati Grego. Et hoc conceditur aliquibus ex privilegio speciali vt scz creper sine a communis purgatorij loco sicut per privilegium eximitur quis a foro. r. vi. q. i. frat. extra de privi. cum capella

ff. de excu. mu. l. penultima. S. si potest. ff. de excu. tu. spadonem. S. scire. ff. de administ. l. is cui Conceditur ergo hoc privilegium gratie quorundam hominum animabus vt in aliquo loco super terram purgentur vt eorum status hic existentibus saluus innotescat vt scilicet ab eis citius adiuventur vel propter alias causas deo notas.

Capitulum. lxxij.

Ratio cum sit virtus eminentior in homine debet regere totam animam r oes partes eius sicut dicitur iura. qz libet sacra epa tus regenda e intradi. positionem r ordinatio ne ep. r. q. i. decretum. r. c. regenda. Nam episcopus est maior oibus sicut xpi vicarij r. xiiij. q. v. mulierem. Unde inobediens ei mox. l. excomunicatiocinis occidatur. extra de ma. r. obedi. c. i. r. i. qz oes sub eo sunt vt c. i. c. o. s. Similiter qz ratio fm d. b. m. est supremum in homine gerens similitudine dei ps. Signatum est super nos r. c. Est. u. lumen rationis quedam participatio divini luminis idcirco debet esse super nos id est principari r dominari in nobis. ita vt omnes partes hominis r actus fm eius dispositionem r ordinationem regantur Et si caro vel aliquod membrum illius ei no obediat occidenda sunt mortificatione penitentia. Vñ Apostolus. Rom. xviii. Si spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis.

Capitulum. lxxij.

Recreatio geta r modesta cui libz lz pro tpe. sed dissoluta r ingeta no sperit viris spualibus Hinc e ni fm iura qz clericis no phibet piscatio lz eni clericis no solu ca necessitat vel utilitatis lz ca recreatiōis cu recibus piscari bñ modo tñ cu silerio r modestia fiat. Nam r moacho lz retia texere p piscibus capiendis de cose. di. v. n. unqz. Phobet tñ clerici venatio. v. l. r. vi. di. q. venatoribz. Vñ ergo piscatio concedit r venatio prohibet

qz venatio fit cu inquietudine r clamore. piscatio No cu gete. Et qz maior delectatio r dissolutio est in venatione qz in piscatione. venator eni currit p deuta sicut diabolus cu ducit aiām captivā. verū est tñ qz lz clericis phibeatur saltuosa venatio r clamosa tñ queta r recreativa cōcedit. scz qsi fit no ca voluptatis lz recreationis ad exci tandū forsitan appetitū vel calozē natura lem. ar. extra. de bōicidio. dilectus filius. a. capellanus. r extra de iurjurando r si rps de conse. di. v. sint tibi icunia. i. r. i. j. l. i. c. z. fm quosdā episcopo fit oio interdita. Sic intel ligunt. r. xiiij. di. c. i. S. stien aut dicit qz venatio est omnibus interdita. si fiat co tpe quo debet hōines in ecclia esse vel ozare sine sint clericis siue laici. r. r. vi. di. amputa tis. de conse. di. iij. r. r. religiofum. r. di. v. icu niū. qz venatorē scz in venatione mortuuz neminem legitimus sanctum. l. r. r. vi. di. qui venatoribus. Et no solu in dieb9 icunioz est illicita. sed etiam in festis quib9 hōines debet venire ad eccliam nisi forte necessitate famis ingruēt. Et idē est si apri veniret r vastaret segetes vel vineas clericozū vel monachozū. Alijs aut dieb9 licita est laicis p carnib9 r pellib9 habēdis alias no fm. Raimū. r. Soffredū. Qui r de ipa venatione decimas dare iubent. r. vi. q. i. q. unqz. r extra de decimis no e in pte clericū at e illicita si nimis apponāt mentē in venatione. ita qz ecclia in spualib9 vel tpalibus erinde detrimētū patiat vel aliqz onus inde habeat. extra d. cleri. vena. c. i. r. i. j. Necesse fitate ergo ecclie exigente licita est venatio clericis r monachis. Et similiter causa vilitatis r recreatiōis aliquoties pnt venari si ne sint epi siue alij dāmodo venatio fit geta r non pficantur cum canibus r auibus quando debent visitare r predicare.

Capitulum. lxxv.

Remitti non potest damnum alicui illatum sine consensu illius nisi propter necessitatez pacis vel alicuius confimilis utilitatis r munitis. Vñ pone

qz guerra fuerit inter duos milites vel principes r bincinde iniurie multe r dāna sint illata postea facta est par inter ipos r dāna bincindā dara remissa sunt nunquid ista remissio extenditur ad homines e valitiores vtriusqz? Non videtur nisi de consensu r rundenm sit facta. ar. l. de. transacti. l. i. r. j. r. i. transacionis placitum. r. l. p. r. c. r. l. x. p. e. a. r. e. qz de maiozi. r obedientia. c. h. ff. de transacti. lege. iij. r lege. qui cum toto. r lege nulli. ff. de pacti. sim. S. pacta. l. vbi r. l. in summa r. l. h. conuenerit. Del nisi forte alij non possit haberi par vbi quidem vtiliter partis gerritur negocium vtriusqz. Et sic potest intelligi. ff. de pacti. conventionum. Aliter quomodo possum remittere ius bonumis mei cum nec possem ab eodem tandem extorquere sine rapina.

Capitulum. lxxvi.

Restitutio presupponit tria scz damnum factum r peccatum C Primo enim non videt cadere restitutio nisi damnum datum sit. Unde fm legem ciuilem si oliuam meam maturam decerpisti vel secuisti. vel seruum meum puerū castrasti r pcciosorem fecisti r expensas qz in predictis fecisti donasti. i. singis donasse tu mihi ad restitutionem non teneris quia non intulisti damnum. sed si aliquod horū interemisti vel surripuisti furti teneris r p seruo castrato iniuriarum erit agendum vt ex edicto edi. aut ex. l. r. i. j. tabularum in q. drupli. Si autem oliuam vel messem im maturam collegisti damnum intulisti r ideo locum habet actio de damno dato. r per consequens restitutionis obligatio. ff. ad le. aquil. si seruus seruum. S. rupisse r. h. si oliuam r. l. f. e. ff. de edic. edicto. ediles. S. sed eteni. C Secundo presupponit restitutio qz factum hominis interuenit r intelligo factum communis vel omnisum. Vñ fm iura cum sine facto hominis ex corruptione ipsius rei damnum prouenit non tenetur. Et ideo fm iustitias si vstructuarus rituos patiat corrupti vel vites no

succiderit non tenetur. Laquit. ff. de usufru. si cuius. §. deniq. Porro si propter negligentia hominis ignis non ex ipis rebus sed extrinsecus pueniat aq. agit. vt. l. iij. §. si fornicarius et extra de dam. da. si egressos Sicut cum negligentia plaustrali lapides ceciderut z danu dederut. ff. ad. l. aq. si seruus. §. si ex plastro. Tertio restitutio pre supponit culpam interuenisse alias fm iura cessat actio de damno dato. Et id neqz furiosus neqz infans doli carēs tali actio ne tenet secus si sit doli capax. ff. ad legem aq. l. v. §. iniuria extra de delict. pu. c. j.

Capitulum. lxxvij.

Sacramenta a xpo instituta partim habentur ex scriptura euagelica sicut baptismus eucharistia et quedā alia partim xpo ex traditione ap. sine scriptura sicut oratio ordo et huiusmodi. Sicut et ius humanū constat ex scripto et nō scripto s; qd in scriptis redactum ē vocatur lex siue cōstitutio. Quod autem in scriptis nō ē vocat consuetudo vt. l. di. §. cū itaqz. Consuetudo enī est ius quoddam moribus. i. assiduis actibus hominū institutū qd p lege scribit cū deficit lex vt. j. b. consuetudo. Alias etiā dicitur constat ius nō strū ex scripto et nō scripto vt Insti. de iura. gen. et ci. §. stat. Et sacramētoz iurā vel irreuerētia ē valde periculosa et h p; per exēplū in baptismo cuius iteratio qz est per iniuria sacramenti de cōse. di. ii. §. h. magna pena punitur. Nā pēa iterātis baptis mū fm. l. c. vitimū suppliciu. L. ne sanctuz baptisima rci. l. ij. S; ei qui sanctum baptis ma geminat pena depositiois imponitur tāq; idigno sacerdotio. L. et. l. j. Illi ar qui sponte vel additione coacti pmoueri nō pnt. Et idem intellige si gnorāter et postea cum scierunt ratum habuerunt. Itēz si ab hereticis scienter. l. di. §. firmandum. j. q. j. ventum in fi. r. q. vii. Qui in qualibet. r. c. conuenientibus. In habitu tamen clericali debent isti viuere. et sic retinebunt priuilegium clericale. lxxxi. di. dictum de cōse. di.

v. dictum est. Qui autem ignoranter sunt baptizati sicut frequenter fit de infantibus vel coacti abso. ute possunt promoueri fm quosdam de iure fm alios quod tutius est de dispensatione episcopi. l. q. iiii. placuit de vtrifqz habetur de cōse. di. iiii. qui bis. vbi dicitur qd si ignoranter fit aliq; baptizatus non indiget penitentia sed tamen est irregularis et promoueri non potest sed illud dictum fuit olim in odium rebaptizantium et de rigore magno vel loquitur de ignorantia iuris que non excusat in talibus. et qd dictum est de rebaptizato et de recōfirma to. ar. lxxviii. di. c. i. de p. di. v. dictum.

Capitulum. lxxviii.

Salutatio beate virginis continet benedictionē cū dicitur benedicta tu in mulie. Quia per eaz humana natura que prius maledicta et excommunicata fuerat rebenedicta et absoluta siue recōciliata fuit. Nam bec ei salutatio a deo missa est. Dicunt enī iura q; si papa et certa scia aliquem excommunicauerit. q; ille absoluitur ab excommunicatione. quia eo ipso presumitur q; velit ipsum absolueret ar. extra de p. i. cum oli essemus. extra de sen. ex. si aliqñ. lxxii. di. cū adrianus. de. 2. di. i. pacem nec obstat q; formam absolutionis non seruat que vt dicitur extra de sen. ex. cū desideres. r. c. a nob qz dici potest q; p. i. n. c. sola voluntate manumittit. ff. de manumiss. ap. cum. Multo ergo magis absoluit saluatio dei.

Capitulum. lxxix.

Satisfactio debet ei qui lesus est vel alteri qui sit loco eius unde iura restituenda est ei a quo errore est vel beneficii suo. et si talis non inueniatur est pauperibus eroganda. vt extra de usu. cū tu. et ar. extra. d. homi. Sicut. r. xiii. q. v. c. i. q; si debitor vel heres eius absēs ē dicunt quidam q; usurarius debet debz

ei mittere sed sumptibus debitoris absentis. ar. ff. de oper. libertorum opere. Quod verum est quando is a quo errore sit usure vel beres eius alibi se transfulerunt. S; si usurarius qui est maleficus alibi se transferat: q; vbi usuras exercuit tunc propriis sumptibus tenetur mittere. Sicut aperte probatur bec. ff. de rei. v. si res. r. l. si vero r. sequen. et de l. cum res. §. i. et de edendo p. r. ar. §. v. l. r. l. sequen. Itē hoc quod dictum est q; usurarius d; mittere absenti verum est si usurarius nouit vbi debitor habitat alias nō tenetur vagari ar. ff. de oper. libertorum q; nisi fiat. §. j. Item si summa expensarum itineris excedat summam usure pauperibus eroget. ij. q. vij. anteriorum extra de iudicis cum sit. Sed cum de eius proximo aduentu speretur tunc pecunia deponitur et consignabitur. L. de usu. acceptum.

Capitulum. lxxx.

Scripture sacre verba in quibus sunt generales permissiones vel concessiones alius cuius gratie vel potestatis semper intelligēda sunt supposita quadam conditione et si illa non exprimitur. Sic igitur quecumq; orantes petieritis credite quia accipietis et fiet vobis mar. xi. subintelligendum est si diuigne petieritis. unde Jac. iiii. petitis et non accipitis eo q; male petatis. et illud. Mat. xviii. Quodcumq; solueris super terrā. et i celis intelligitur si solueris clauē nō errante. Vñ dicit origen. q; multos sacerdotes excludunt quos tamē deus retinet. et eōver so etiam est de alijs consimilibus. Cuius exemplum est. Quia in rescriptis quedam conditiones intelliguntur. et sine expressione aliqua sunt obseruande vt illa si preces veritate nitantur. extra de rescriptis. ex pre si quis idoneus vel si qua idonea fuerit extra de elect. c. an. ff. de mune. et bon. l. vt gradatim in sine primi. rescripti. Item cū quis natalibus restituitur subintelligitur conditio bec si is qui restituitur ex inge-

nua natus sit. Nam si ex ancilla per talez restitutionē nil agit. vt. ff. de nara. resti. l. i. Itē i cōcessionē tacite intelligitur bec cōdictio vt is cui conceditur ciuilitate vratur vt. ff. de seruitu. l. sic. Item i generali mandato patris q; rēdi sponsum filie sic h sub intelligit vt persona sponsi patri ostēdat nec prius nuptie fiant vt. ff. de ritu nuptiar. l. generali. Item scripture sacre verba que videntur iniuicē pna concordantur per alias scripture vel p distinctionē tempoz. vel alio modo. Sicut id qd dixit rps de Jo. baptista ipse est belias. et id quod dicit Jo. nō sū belias. Jo. ij. concordat Grego. pillud Luc. cc. j. quod dixit angelus Zacharie de ipso Jo. ipse precedet ante ipsū i spiritu et virtute belie et quo colligit. q; Jo. nō fuit belias quo ad personā: s; quo ad similitudinē primo officij. q; pcedet an ipsū i prio aduentu sicut belias seruo q; ad similitudinē n zeli et ideo subiunxit in spiritu. s. zeli. iiii. an modo viuēdi. unde addit et virtute. i. temperātie vel penitentie. Sic etiam in legibus iura iuribus ad concordiam reducuntur. vt. L. de inofficio. testamento. l. vna. Similiter cōsuetudo puri priuilegij rariā reducitur ad concordiam per interpretationem extra de consue. cum dilectus. Et item scriptura sacra non semper sequitur ordinem temporis quia quandoq; quod est posterius tempore ponitur prius fm ordinem scripture. Sicut Math. j. i genealogia xpi dauid premititur barabae: cum tamen fuerit posterior tempore. et Math. iiii. primo ponitur christus fuisse assuptus a diabolo in sanctam ciuitatem et postea i mōr. excel. cū tñ istud fuerit post illud. nā vltima tentatio fuit i templo vt p; Luc. iiii. Sicut et fit i legib; vt lex codicis q; firmat codicē factū et sumatū. post codicē edita ē. et tñ i pncipio codicis posita ē. vt. L. d. iustitia. co. §. fir. l. i. Sic et lex q; est in. L. de sacra. ca. l. vna facit mentionē de lege posterius edita. L. de sine. r. l. c. bere. j. Si defunctus nec. n. ordo scripture inspicandus est vt. ff. de solutio. nec enim.

Incipit prologus eiusdem libri noni.

Mundum artificum ope re laudatur. Et. Ma. mam. gen. post lapsum

peccati a sua decidens integritate nature caligat ignorantie tenebris. Cupiscentie caloribus effuat. crebrisq; inimitate dissolutis. Sed depellit ignorantie tenebras utiq; sapientie studiu cobibet concupiscentie impetus et cuiuslibz passidibz insulsum moralis virtutis dominium. labentiq; infirmitati succurrit multiforumis artium ingeniu. Si. n. testat Salicinas imortale e. impassibile est corpus et temp maneret ei optima coposio. no idigeret arte constituentem ipm. Quia igit corp humanu multipliciter alterat et patit ac itaq; ex passiditate multiplici diversis necessitatibus subdit. ex industria vel rone huana quedam artes inerte sunt ipsius huani corporis necessitatibz obsequetes. q ad differentiam liberaliu artium scrulles nominantur. Quia enim in speculabilibus rebus per modu curakia operis aliqd inenitur para orationis cogruce seu syllogismi constructio ac et numerandi vel mensurandi op quicunq; ad huiusmodi opa ratiōis speculatioi habitus ordinantur. per quanda similitudinē artes appellatur. Sed tamē liberales ad illarum differentiam artium que ordinantur ad extrinseca opera exerci tuta per corpus. Que scz dicuntur scrulles in quantum corpus servitute anime subit

gat. sed ille e contra dicunt liberales qz magis ad animu pincit suu qua liberas in bo mine respit. Et hinc e qz dicit serboke babe bant antiquus rome scz liberalius artium una que in triviu e qdrinu distinguit co munitur. Sunt enim viter. vñ qru scz pri me tres triviu e etiq; qd vo qmno qdrinu appellatur. Rhetorica. et logica et inis per rhetorica triviu pcedendū. Quorum prima gramatica sermocinialis e litteris nominat. Na grama grece littera latine tbeta vero reconditio dicit. Est. n. ipsa scia no in recte loquendi sed et recte scriben di. et origo e fundamētum omnium libe raliu artiu. Secunda vero dicta e logi ca. i. ronalis videly a logos quod est ratio Nam logos vt testat Hiero. apud grecos multa signat. verbum est eni et ratio et sup plicatio et ca vniuscuiusq; rei per qua sunt singula q subsistunt. Est ergo logica rona lū scia scz ad ratiocinādū inuēta. Tertia vocatur rhetorica. i. apte loquendi scia. di cta grece rhetor. sin. i. copia locutiois. Re sis enim grece locutio. Rhetor aut orator vocatur. Et fuit discipula rhetorice a gre cis primo inuenta videly a. Sorgia aristo tete e hermagoza et a latinis postica. Tul lio et Boetio ac victorino et alijs plurimū dillatata. Quadrinu vero qmnoz has artes pcedit scz arithmetica q e numerandi scia et dicit ab ares quod est virtus et ritu mo qd est numerus. i. numerozum virtus Item geometria que est mensurandi scie tia. Musica quoq; que est sonozum cen sonantiarū peritus. Et dicitur a moyse qd est aqua et eo qz musicus sonus picipue fit et aque buntore Astronomiam etiam quadrinū includit que a stroz et celestiu corpoz moicertis temporibus et rebus luestrat. De scptz liberales artes sz poe ticas fabulas. vñ ancille sunt quas a ptilo logia mercurius accepit in dotem. Secunda vero schola que rome debebat erat de mechanicis artibus quas supra scrul les vocauimus. De ideo vocantur me chanice. i. aduerie qz sicut mech est adu

ter q ad alterius vroz e accedit. sic et artifex mechanicus dicit q ad alterius similitudinē agit scz ad exemplar nature. Na q vestiuz vsu inuenit nature similitudinē sumpsit. q ita q extrinsecus pnt ledi quibsdā regumētis manunt. videly corticibz arbores. vellcribz oues. ac plumis et pcnis variisq; qualq; ve lunt aues. Sāt et in opibus alijs inquatū pōt ars naturā imitari put pbs dicit. Vel ideo forte vocant mechanicæ dicte artes q internū rōnis siliu seu mentalem conce ptum ad exteriorem materiam applicant corporalem. sicut homo mechanicus dicit qui ex franco carni. i. alicne vroz applicat corpus suū. Est. n. operatio artis circa exteriorem materiam. Quia igit harum artium vus est hominibus multipliciter vtilis. et in eis rationis industria plurimū delectatur ac mū merito in verbis propositis earundem artiu opera laudabilia memorantur. In manu inquit artificum opera laudabatur vbi sue arti instrumentū attendere velis in manibus sine ipsius picipis notare in ar tificibus siue ipsius comoda mirari in opti bus omniquaq; virtutes et laudes artium apparet. Na laus artificibus laus eoz manibus. necno et eoz opibus frequenter exhibet. sed iccirco in laudem operū manū primo memorat artificū qz no et itiori silio sed et extiori artificio. quod manu fecit artifex comēdat. Non. laudat artifex qz penes se bene pviderit. vel et eo q int in animo prudenter disposuerit que agere op. nisi postmodū manu exteriore vtile op agat. polinū eni ex prudētia prouenit. Secū dū vero ex arte. Est. n. prudētia fm pbin re cta ratio agibilū. Ars vero eē dicit recta ra tio facibilium qnis vtrūq; ars circa facti bulia dirigit scz et rōnez et manu. Differūt tū agere et facere qz vt i. r. Metaph. dī factio dī agus transiens in exteriore ma teria. sicut edificare fecare et bndō. Agere aut est act pmanē in ipso agente. sicut in telligere velle et hmpō. Quia igit ipa factio artis in exteriore materia trāiens no ē p lectio factiōis sed factiō. sicut motus est act

mobilis. ps q bonū artis et laus considerat no in ipso artifice sz magis in artificio qd manu opat. Et sz sint multa et varia artiu vel artificū instrumenta separata. et eo q ars quibz vñ ppcijs instrumentis. Instrumentū tū dicitur artificū generaliter oium dī esse manus pp qd forsitan pbs dicit in. iiii. de aia. q ipsa manus est organū organoz. qz oium artiu instrumenta vel organa. aut ma na mouētur aut fiunt. Na marcellus māu sū fabri. et ab eadē ē dū pcutit agitat. Mo la. n. sic manu artificis sed inolendo ab aq dicit vel a vento vel iunūto. Fium. n. mo lendina ad aquā ad vēsum et ad iumenta. Expositores tū vbi pūctū verbū comu niter referūt ad organa nature. Unde ma nū esse intelligūt organū organozum. et eo q manus date sūt boi loco oium organo rū q siue ad defensionē siue ad purgationē siue ad coopimētum cūctis alijs aialibus data sunt a natura. Nihilominus tū ma nus vt dicitū ē artificū qst oium ē instrumētū primū. a quo constructio opis et laus i choat Sap. x. Manū tuā laudauerat pari ter. Et ex opifices artiu. i. artifices oēs aut huane vite multiplici necessitate deseruūt aut ad comoditatē edferūt. aut iocūdis so latijs presentis vite tedia subiciunt onero sa. Quāuis nāq; necessitatibz artifices illi scruiūt scz q eas artes exercēt. qbus victus vel vestitus cogruū. et gbus insup opimēta rectoz. i. domus et habitacula cogrua con struunt. De his. n. Aplo ait tanq; de ne cessarijs rebus. i. Tbi. vi. Habentes alimē ta et quibus tegamur bis pēti sim. Non eni tū vestibus regimur. sed donubz et re ctis gbus. i. a ventis et planis et estibz deff samur. pp qd dicit. Eccl. xxix. q initiū vi te bois aq et panis et vestimētū et domus protegens et. Sed vterius. xxxiii. capitulo eiusdem libri addit istis ferrū cū dī Ani tiū necessarie rei vite hominū aqua ignis ferrū et. Constat. n. q panis mel et insup sal et oleū. i. cibū allumūtur. qd qdē ē necē sarms ignis cogruū. Na vero et liquor vne qd vinū cōiter dicitur pōinet ad potum.

ad tegendum autem hominem qui nudus
passibilis natus inquit additur vestimentum.
Sed quia artes que ad ista deseruiunt ope-
rari sine ferro non possunt. ut de agricolis
et vineatoribus patet. et insuper de factori-
bus vestium et domozum. ad ista congrue
addit etiam ipsum ferrum. Sunt igitur ope-
rarij quidam qui humane vite deseruiunt
ad cibum et ad potum. quorum primi com-
putantur agricolis. qui assiduis laboribus
suis de arboribus et agris et vineis et etiam
de ortis fructus fruges et vini et olea homi-
nibus recolligunt ad cibum et ad potum. Ho-
rum artem que agricultura vocatur. apud gre-
cos Hesiodus docuit et Virgilius apud la-
tinos. cuius laudibus referta est caronis ma-
ioris distinctio tertia. Sed huius quatuor
species communiter distinguuntur. Larus
his que docet loca culture deputare. Consi-
ta que de arboribus docet. piscus que de
piscis tractat. et floida que de rosariis. et vi-
olariis. et alijs similibus instruit. Conser-
uatio quoque ad victum hominum etiam pastorij
custodia quorum custodire est oves et ca-
pris et pecora et boues alijsq. iumenta do-
mestica quadrupedia. vel pennata. ut sunt
galline et anseres et huiusmodi quorum
carnes vel lactacinis conueniens prebere so-
bantur hominibus nutrimenta. Et pesca-
tores quoque et aucupes et venatores insup-
siluestri bestiarum ad victum corporis con-
ferenda laborant multis modis et varijs in-
strumentis. Nam retibus pedicis. laqueis
arcibus vel iaculis communiter venatio
agitur. aucupium vero laqueis. pedicis vi-
scosus ac retibus ut plurimum exercetur. Et
bano retibus sagenis et iaculis vtuntur pi-
scatores. Sunt etiam molendinarii et sar-
narij pilatores et macellarij et pincerne cau-
pones et coci alijsq. operarij similes va-
rijs et assiduis studijs que ad cibum vel po-
tum pertinent preparant. Et Decurales que
ad nauem qui ea que necessaria sunt ad
victum vel vitam hominum nutrimenta tur-
ribus vel nauibus de loco ad locum trans-
portant. humane vite necessitatibus varijs

non modicum obsequuntur. Hi enim pe-
nurias pasfogant. bella sedant. pacem fir-
mant. et pro civi vilitate dium relictissimas
gentes confederant. Et Dignitarij que arti-
fices sine apotecarij in pulchra conam-
dum aromata et sirupos electuaria varijsq.
confectionibus et validas medicorum precepta cu-
ponant. Et insuper ipsi medici qui argumē-
tis et remedijs varijs humani corporis cor-
ruptioni resistunt. Et rursus cyrugici qui
apostemata vel vlcera curant et qui vulne-
ra quoque consolidant. ab extra violenter il-
lata. omnes inquam humane salutis nec-
essarij sunt ministrari. propter quod dicitur Ec-
cli. x. xviii. Donora medicorum propter nec-
essitatem. etenim illum creauit. altissim⁹
Et Quia vero non solum vitium sed etiam ve-
stimentum ut dicitur est inter humane vi-
te necessaria computatur. quod etiam deser-
uiant homini ad honestatem et dignitates
vestium ornamenta. Accreio et industria ho-
minum ad vestes conficiendas et ad eaz
varias materias preparandas. partes in-
ueniuntur artes de lanamino et iape scri-
coque ac bombice vel alijs similibus opera-
facientes. et etiam conficiendo vel etiam re-
torquendo varijs instrumentis. ut licu vel
suso subula vel girgillo pectine vel calami
astro vel instrumentis alijs operantes vestu-
mentum et tegmina aliorum storum vel cor-
darum et cotinarum vel galozum et alio-
rum quoumqueq. similitum. que ad lani-
ficandam lustrandam. scribendam et
aliorum consimilium vsum pertinere no-
scentur. Sunt quoque etiam artificibus. ve-
stiu hi quoque qui pelles preparant sine ad-
vestiu pilositas quos scy pelliparios dicim⁹
sive depilatas ad calcos quos coriarios
dicimus. et etiam ipsi calcifices merito co-
putantur tanquam necessarijs tegumentis tor-
pori seruientes. Et Dorro quillas ciuitates
et castra cum menibus atq. turrib⁹ et alijs
munitionibus suis et dom⁹ sive queque pa-
lacia. cum portis fenestris solarijs et diuer-
sis mansionibus et arboribus construunt. et
terras habitaculis hominum in quibus vi-

ra mortalis socialis vel solitaria ducit et co-
seruat. Etiam hi inter necessarios artifices
computantur ut sunt videlicet latomi. i. lapi-
dum diuisores. cernitarij atq. murarij te-
gularij quoque et laterarij carpentarij. seu ti-
gnarij. sculpsentes pingetes polictes et do-
lantes quocunq. opentur instrumentis: do-
labio seu ascia terebro vel securi ferram amul-
si vel linca. vel quocunq. opentur alio in-
strumento. Et quod ferrum ut supra dictum est
etiam inter necessaria vite sacra scriptura co-
memorat. cui quo forte et eo intelligit: etiam
ferrarij vel erarij. i. fabri possunt forte inter
artifices necessarios computari. quoque qui
dam malleatores sunt. quidam fufores. Ad al-
teatores namque dicuntur et ferredo massas et di-
latando ad artis formam deducunt. Et horum
quidam ferrarij quidam argentarij. et aliqui
aurerarij nuncupantur. Quorum quilibet ar-
tificia fabricant diuersis opibus hominum
et vbi⁹ oportuna. Facit enim faber ferra-
rius vomeres aratorum⁹ falces messorum⁹
acos sutoribus gladios et enses militibus
et fere artificibus omnibus fabri seruire no-
kunt. Consimilium etiam fabri argentarijs at-
que erarijs monetas varias formant: vasa
diuersa ex auro et argento ex metallo et sta-
no fabricant. ut sunt metallice olle sive cal-
daria creta aut conche scyphi vtreoli et ba-
cilia ceteraque consilia. Hi et fabricant annu-
los. formant calices sculpsunt sigilla inclu-
dunt lapides. et plura opera ab eis alia sunt
Quibus et non ratione materie ratione ta-
me forme vel operum figuli simulant. qui
vasa consimilia diuersis necessaria vbi⁹
de lutca materia formant videlicet ollas
cacabos conchas et vtreos. Et etiam que
dam aquaria et olearia vasa. Fufores aut
fabri vocantur qui quoque metallica opera
fundendo operantur. ut sunt campanarij sta-
tuarij et alia fusibilia de quacunq. mine-
rali materia facientes. Hi eis assimilant
vitarij et conflant et materia vitrea ciatos
et ampulas alijsq. vitrea vasa quibus et qui
specula et ocularia de vitro conficiunt. Anu-
merari possunt. Et Sedo sunt quidam artifi-

ces quoque artes hominibus conferunt ad qua-
dam commoditate. quedam quidem ad commo-
dum pacis. put est ars militie que ad mu-
nitionem reipublice contra rebelles et hostes
communem pacem patrie perturbantes ne-
scitur instituta. Cui ars subleuit equitris.
et per consequens frenastica et quicunq. alia
fabricas sine parastitria instrumenta.
Armoz quoque fabricatio atq. vsum ut cly-
pei galee ensis lorice atq. lancee et aliorum
multorum que ad egres et milites pertinet.
Fundibularia quoque et sagittaria. et queque
ars alia facit ad bellicum apparatus ad mi-
litaris artis officium sicut ordinant. Et Do-
ro scriptorum opa super omnia conferre vi-
det humane commoditati. vt pote que non ta-
ta corporali sed et spirituali humane vilitati
deseruit. Hec est enim que sepe in literis absen-
tium vota denuntiat. Hec insuper in chiro-
graphis humana pacta confirmat. et habet
in sapientium libris vtilissima erudimen-
ta. Hec est quoque que memoriam reparat.
informat intellectum et affectum inflam-
mat. dirigit opa patefacit arcana. et futura
atq. preterita quasi presentia facit. Cartu-
larij autem que pelles ad pergamenta pur-
gant subtiliunt et desicant et rosos chartarum
et confectores incaustos ipsi opa sua scripto-
rib⁹ subministrant. Illuminatores autem et
ligatores librorum cum scriptoribus compu-
tant. Barbarij quoque fallones campatores.
et mensurarum vel ponderum equatores.
qui lance vel statera vtuntur ad talentum
marcam vel libram. vicia staterem quadra-
tem aut sextulam drachmas obolum cal-
culum aut assem. aliq. ponderates. Et que-
que ad mensuram canne vel brachij cubiti
palmi pedis ac digiti price vel iugeri milia-
rij leuce vel stadij pannos vel spacia tur-
res quasque continas metientes. Et qui etiam
discontinua vel liquores ad mensuras. go-
mor choxi vel modij congi sextarii nunc
amboze vel metrete mensurant hi om-
nes eiusque consimiles humane vilitatibus
et comodis subministrant. Sunt itaq. multe
alie artes ad hominum comoditates inueni-
te

que nō pnt premultitudine breuiter nume-
rari. Tertio sūt quidā artifices quoz co-
natus et studia sūt ad ludū et solatiū bonu-
num q̄ si bonesse et euz moderatiōe herēt
debitis psonaz tempoz et looz circumsta-
tiis obseruatis mortalīs uite tedia suble-
uāt. animos recreāt. sensus delectāt. infir-
mos roborāt. meliosqz consolant et plura
alia uite mortalīū cōferunt inuamēta. An-
tig q̄ in diuersis locis diuersis uebant sola-
tiis siue ludis. Nā in theatris tragedie re-
citabātur vel comedie i carminib⁹ a p̄fōis
dicebāt choreas in gymnasiis luctabant
in amphitheatris cursitabant. in arenis pu-
giles exercebant. i cōuinis ritibus et mu-
siciis instrumētis uebant. in templis autez
deoz laudes canebāt. Et hoz oīuz disci-
plina siue ars theatri dicebat. qz thea-
trū erat loc⁹ celebris et magis frequētat⁹
S3 hodie q̄si tota ar̄ hīstrionica siue mu-
sica q̄ ad hominū solacia studet aut gestu
sūt aut cātu aut certe instrumētoz sono qui
flatu sit vel pulsu. Nā gestib⁹ sūt rep̄nta-
tiones carib⁹ modulatiōes. Instris autē si-
unt soni et cōsonātie musicales. Et aliqñ
qdē flatu ut tibijs et rubis et organis. Ali-
qñ p̄o pulsu ut cymbalis tipanis citharis
atqz liris et ceteris cōsistib⁹ musicis instris
De artificū autez opib⁹ est vltimo atē
dedum q̄ triplex in eis distinctio cōter al-
signat ut colligit ex v̄bis p̄bi. in. j. Et bi. f.
ex artū sine ordie et dignitate. Nā fines
grūdā artū sūt ip̄e opatiōes. aliquaz hō
fines sūt ip̄a opata. Eū. nois ars opet cir-
ca exteriorē māz. qñqz artifex assumit ma-
teriā solūmō q̄ ad v̄sū. sicut citharā ad ci-
tharisādūz et nauē ad nauigādū. qñqz hō
assūit māz ut trāsmutat ad aliquā formā
sicut lignūz ad formā lecti et ferrū ad for-
mā cultelli. vñ opa in manu artificum
multipliciter colaudātur. Nā in p̄mis hō
rum artificūz laudat opatio ip̄a. vñ in ma-
nu cithariste laudat q̄ bene citharā pul-
sat. In secundo hō laudatur p̄cipue res
opata. puta culcellus vel arca que bene fa-

cta sit. Nā in quibus opata sunt fines p̄-
ter opationem nobilioza sūt operata ip̄is
opationib⁹ sicut finis nobilioz est q̄ ea q̄
sunt ad finē. Et v̄bis hō distinctio atēdit
ex ordie opoz qz quozdā artificū opa or-
dinant et deputat ad opa grūdā alioz qd
ex ordie ip̄az artū faciliū appet. p̄. n. q̄
dā artes s̄b aliis ordiant sic ars frenfaci-
ua sub arte egtādi q̄ dr eq̄stris. et viteri eq̄
stris sub arte militari. opa q̄ militie lauda-
bilioza sūt opib⁹ eq̄stris et eq̄stris opa ma-
gis laudat q̄ frenfaciue et ordinatiōis. Ter-
tia distinctio sumit ex artū dignitate et q̄
dā artes architectoicē sūt respectu aliaz
Que quidē in duob⁹ excellūt. primo in do-
minio qz architectoicē est p̄cipere artū q̄
est sub ea. ut eq̄stris frenfaciue p̄cipit q̄-
liter et qd opet. secūdo excludit in v̄sū. qz
scz architectoica ars ad finē suū v̄rit arte
que est sub ip̄a. sicut militaris v̄rit eq̄stri.
vel sūdibularia sagittaria ad finē suū scz
ad pugnādū p̄pter victoriā. Nā dicebant
antiquis milites nō solū egres s̄z quicūqz
pugnātes ad vincēdū. vñ sub militari nō
solam eq̄stris s̄z quecūqz alia ars et v̄tus
q̄ est ad opationē bellica ordinata vñ ar-
chitectoicē artificū opa sūt magis lau-
dabilia q̄ eaz q̄ sub ip̄is. His igit de me-
chanicis artib⁹ et eaz artificib⁹ instrumētis
et artificis sumarie prelibatis. post q̄ in li-
bro precedenti de humano de quibusdā
rōnabilibus. i. de humanis legibus q̄ cer-
tis rōnibus constat iā aliqua exēpla p̄mi-
simus. Restat nūc in hoc nono libello de
rebus artificialibus quas humana v̄z ra-
tio et exteriori naturali materia per artis
habitu directā producit aliquas simili-
tudines addere. Interdū quidem de ope-
ribus artum. interdū autē de artificibus
interdū hō. de instrumentis artium ex-
empla inducendo et diuersis adaptando
materia comprehendens more solito sub
ordine alphabeti.

Explicit prologus.

Incipit liber nonus.
Capitulum primum.

Actua
et cō-
teplati-
uavi-
ta assi-
milat
sepul-
chro
p̄pter
ma. p̄
mo ra-
tōe re-
ceptio-
nis: qz
scilicet

chrum nō viuēt sed tm̄ mortuos recipit
et sūt v̄tra. v̄sū vita nō viuēt mundo vel
peccato s̄z v̄triqz mortuos regit. vnde
Lollo. iii. mortui. n. est et v̄sū v̄sū abscōsa
ē cū t̄po i deo. vñ Sic. qd sepulchri noie
nisi p̄teplatiua vita signat q̄ nos q̄si ab h̄
mundo mortuos sepellit dū a terrenis v̄
sideris susceptos i icimēs absōdit. Acti-
ua q̄s vita sepulchri ē qz a prauis nos
opib⁹ mortuos regit. Et qd qdē v̄bis col-
ligit qz actiua vita mortuos peccato p̄te-
platiua hō sup h̄ et mūdo mortuos reg-
rā. vñ idē Sic. subdit qz p̄teplatiua p̄fecti-
us sepellit qz a cūctis mūdi actiōib⁹ sūdū
diuidit. Et dō rōne absōditōis qz. i. i se-
pulchro corp⁹ includit et ab hominū aspecti-
bus absōdit eo mō q̄ r̄p̄s docuit Adath.
v. Attēdit ne iusti. v̄. ap. cū. vbi p̄hibet qz
nō sūt ad gl̄ie h̄iane orationē s̄z solū ad
dei laudes et primoz v̄sū v̄sū. Sūt de cō-
teplatiōe siue ofone dixit. Tu at cū oras in
tra cubi. tu. et clau. hō. ora patres tuum et.
Et tertio rōne v̄binatiōis qz v̄sūz vita
et nō altera tm̄ regit p̄ loco et t̄pe. In cui⁹
signū legit De en. xiiii. Qd habrā cōiugē
mormā i sepulchro duplici sepeliuit. Qz n̄
mura v̄t dīc. Sic. p̄fect⁹ qz qz cūctā a p̄nt

vite desideris s̄b bōe opatiōis regmine et
cōteplatiōis absōdit. neqz p̄fect⁹ p̄dicatoz
ē q̄ vel p̄ p̄teplatiōis studū opanda
negligit vel p̄ opationū instātia p̄teplā-
da p̄ponit. Et sic actiua et etiā p̄teplatiua
vita idiget timore et amorem timor hūili-
at et amor sollicitat. quoz v̄triqz regit in
actiua. sicut in nauī requirit et anchora na-
uim tenēs cui assilat timor hūiliās. et etiā
vella ipellēs cui assilat amor sollicitās. et si
militariter et p̄teplatiua necessitatē timor per
sobrietatē oggrauās s̄m illud nō alta sa-
piētēs s̄z hu. p̄sentitēs Ro. xii. et itez nō
plus sage ad sobrietatē idē. et rursus neces-
sari⁹ amor p̄ auditatē eleuās s̄m illud
Lollo. iii. que sur sūt sapite et. vñ Sic.
dicit anchora cordis est p̄odus timor. s̄z
q̄si vella mētis est vis amoris q̄ hāc dū a
mūdo extrahit in alta fūsolit. in cōtepla-
tiōe igit veritatis q̄si in quodā alto p̄la-
go maris mēs p̄ficiēdo nō p̄git quā. vela
amor fer uidi nō ipellit. Et rursus si hāc
timor si oggrauat p̄sentitē sensū q̄si p̄el-
la fluctuū inaniter iactata erroz voraginē
naufragat. Et sic actiua vita sūt ē agricul-
ture nā sic dīc. p̄dalk. eligēdi et dū colendi
agri rō q̄v̄oz reb⁹ s̄sistit. acre. aq. terra. et i
dustria. aer sit salutar et clemēs. aq salu-
bris et facilis vel ibi nascēs v̄ aliunde de-
ducta vel ibre collecta terra hō comoda
sūt et secūda. Industria q̄s colēdi agruz
est et necessaria circa loca t̄pa et opa. Que
oia necessaria sūt i actiua vita se ceteritati
bus. s̄. v̄t sint acrei p̄ bcmgnitatē cōpassio-
nis. Nā aer facillime ex aliis imutat et pa-
titur Apo. ii. Lor. xi. Quis infir. et ego nō
infirmoz gs scāda. et ego nō v̄o. Debet er-
go hō actiue clemēs i cōpassiōe et saluti
serp̄i opatiōe. Et sic d̄z ē aq̄s i facilitate
subuētiōis. Qz sic aq̄ i loca vacua facilliter
cōfluat. ita hō misericors indigetibus fa-
cilliter tribuit Tob. iiii. Qz perēt te tribue
Luci. Esurientes impleuit bonis et. Imbuir
eni aqua loca vacua s̄z nō plena. Et sic d̄z
esse terreus. i. secūdas per multiplicita-
tem exhibitiōis: quia sicut secūda terra

R ij

multos fructus gignit. ita pins et actiuus
 hō multas elemosinas tribuit. Tob. iiii.
 Si multū tibi fuerit tribuc. Et dicitur esse
 industrius p sagacitate discretiois. pmo cir
 ca loca: dicitur n. attendere ad loca vbi sūt pau
 peres magis indigētes. Dicitur em idē pal
 ladius q femina citi degenerat in locis
 hūidit q in siccis. Nā quasi loca hūore
 plena sūt diuites q abundant tepozali sub
 stātia et in istis semen. i. datū degenerat qz
 meriti fructū nō germinat. Sed qsi terra
 sicca est pauperis indigētia in qua semen
 elemosyne nō generat qz elemosyna pau
 peri data meriti fructū abūdat pp qd dicitur
 Luc. xiiii. Et facis pandum aut ce
 nam noli vocare diuites q habēt vñ re
 tribuāt tibi: s; voca pauperes et debiles
 et. Et dicit idē Dall. q nō est magno
 pere desiderādus color terre: qz bonitatis
 incertū est signū. Est emi velut color terre
 sanos vel fama elemosyne quē elemosyna
 rius desiderare vel querere ad sui gloriā
 nō debet. Vñ dominus dicit. v. Et facis
 elemosynā noli tuba canere ante. Nā ta
 lis fama nō certū est signū vel cā bonita
 tis. Et dicitur esse industrius ad discernēdū
 tēpus in quo vadē sunt elemosyne Eccl.
 iij. Tēpus custodiēdi et tēpus abijciēdi. ps
 Tu vas esca illoz in tpe oportuno. Dicit
 sūt idē Dall. q oia que serunt crescēte lu
 na et in dieb; tepidis sunt serēda. Nā tepo
 rez euocat frigus inclusū. Sic mittēs se
 men elemosyne vel boni opis crescēte lu
 na. i. defectu vel carissima tūc pcpue dicitur
 re. i. elemosynas dare. Et dicitur esse remotus
 a frigore accidit et ab estu ipatiētie siue ire
 Vñ dicitur esse tepidus. i. moderatus vt neqz
 frigeat p torpore negligētie: neqz creāde
 scar p feruore ipatiētie. Et dicitur esse idu
 strius: qz opa. s. vt videat et qd et qluer est
 agēdū siue plātādū siue purādū siue serē
 do et cetera alia faciēdo q spectāt ad cultu
 rā. Sic et dicitur esse actiuus eē et industrius et
 studiosus ad purādū vitā ad plātādū vtu
 tes et et ad serēdū semina bonoz operuz.
 Et dicitur deplatiua vitā filis est celle vna:

ric. De qua dicitur Lanti. ii. Introducit me
 rer in cellā vinariam. Talis emi cella vt
 dicitur Dall. dicitur esse remota a gnos. Et
 mo qdē a caloze dicitur emi esse frigida et a fer
 uore remota. Sic vir cōtēplatiu; dicitur eē fri
 gidus ab estu cōcupiscētie et ab ardore li
 bidinis remor; q oculū mētis obtenebrat
 et crecat. ps. Supercidit ignis et nō vide
 rūt solē. Et Secūdo a lumine qz scz dicitur eē
 quasi obscura. et h obscuritas fit in viro cō
 tēplatiuo p hūilitatē p quā nō reputat se
 quasi aliqd scire vel videre. Vñ. ps. pete
 bas dicēs. Qui illuminas lucernā meam
 illumina tenebras meas. Vel h obscuri
 tas refertur ad fidē q obscuritate: vñ Apo.
 i. Thl. v. Lucē habitat inaccessibile quā ne
 mo hominū videre pōt. Et. i. Corinth. xiii.
 Videm; nūc p speculū i enigmate Tob.
 v. In tenebris sedeo et lumē celi nō video
 Vel ista tenebra fit in sanctis quando
 cōsiderāt ppos defectū diuinū iudiciū for
 midātes. ps. Timor et tremor venerūt sup
 nie et ptegerit me tenebre. vt forte qz sci vi
 ri timēt et fugiūt nimis claritatē mūdane
 pspicitat. ps. Ab altitudine diei timebo et iō
 n recusant noctē aduersitat. ps. Mor illu
 minatio mea in deliciis meis. Vñ et i die
 bonoz nō si in memores maloz. Et dicitur dicitur
 eē remota a septētrione. i. dicitur eē opposita sep
 tētrioni. Septētrio emi dicitur arcus siue visa et
 dicitur septētrio a septē stell; frigidis arcturi In
 gbus designat septenari; vitioz qz facti; et
 cōtemplariū viri oppositi sūt et resistētēs
 et p eā pugnatēs iuxta illud dicitur. Seneca
 Daccz cū hōib; habebis. bellū tū vitiiis.
 Quarto dicitur esse remota ab hūore scz a
 cisternis et ags be aq sūt doctrine siue rō
 nes philosophic; quoz cisterne sūt philoso
 phoz libri a gbus hō contemplatiuis in
 his q ad fidē ptiēt dicitur remoueri. qz fi
 des nō hō meritū cui humana rō ptebet
 experimentū. Et iō Aug. dicitur. Colle ar
 gumētū vbi fides querit. De his cister
 nis dicitur dicitur. Duo mala fecit popu
 lus meus qz me dereliquerūt fontes aque

vive et foderūt sibi cisternas dissipatas q
 cōtinere nō valēt aquas. De dissipate ci
 sternis sunt libri phoz errantiū vt Auerro
 is et quorūdā alioz cōtra fidē xpianoz lo
 quētū quos fonte viuo sacre scripture re
 licto qdā xpiani fodiūt. i. studiose discūt et
 credūt. Et Quinzo dicitur esse remota a fetore.
 Vñ fieri dicitur longe ab aiueis et stabulis et
 sterquilinis. Si qdē in alucis intelligunt
 voluptatis delicia. In stabulis dignitatis
 excellētie. qz viri magni et picipes pcpue
 delectant in multitudine et pōpa equoz;
 gbus stabula replant. Vñ de Salomo
 ne rege dicitur. Parat. i. q. habuit Salo
 mon. xl. nulla equoz in stabulis. In ster
 quilinijs aut intelligunt mūdane diuitie.
 De gbus Apo. ait dicitur. iii. Dia detri
 mētū feci et arbitroz vt stercora. Nec emi
 oia que mūdanis redolēt sanctis fetēt. qui
 celestū odorē p olfarū interne discretiois
 et cōtēplationis pcpit. Et iō ab his tāq;
 a reb; fetidis lōge fugiūt fm illud. ps. Ec
 ce elogauit fugiens. i. a fetore mundi.

Capitulum. ij.

Amor dei cōseruat i suo
 seruoze sic mustū in suo
 dulcore. Nā sicut legit
 i libro de videmus quē
 burgado trāsulit d gre
 co in latinū. Si qs vel
 let mustū p totū annum
 habere vel p lōgū tēpus in dulcedine ser
 uare hoc mō fieri pōt. Quādo calcant bo
 tri qd et illis stillat mustū mitte in vas pi
 ce interius punctū vel exteri; vt semiple
 num vas sit et obtura diligēter gipso. mul
 to emi tepoze manet mustū valde dulce. et
 multo magis seruabit si vas musti sit pi
 ce punctū iteri; et exteri; et in puteū mittat
 ita vt sola labia supenēat et h p xpētū
 crebra visū ē optie. Et ozvas et qz hōmō
 mustuz egrediat gescibuliter cōculari itave
 nō cōpmanant. Quid est autēz tenaci pice
 vas iteri; et exteri; linire: nisi mētis et cor
 poris puritatē ingi et firma custodia muni
 re. Et qd est vas in puteo tenere nisi cor

in humilitate seruare. Et quid est labia su
 pereminere vel os vasis gipso albo ob
 struere nisi sublimi et pura locutione lin
 guā siue os occupare et ab infimie vel
 ipuris vbi abstinere. Vñ pfecto musti
 i. amoris diuini seruoze et dulcor diuini cō
 seruat scz in custodia puritatis. in refrige
 rio hūilitatis in puritate locutionis. Alij at
 sunt q tale vas musti in arenā hūidā sus
 fodiant qd etiā efficac est ad mustū cōser
 uandū. Sed qd est arena hūidā nisi de
 granib; peccatis cōpūcta cōscia et humor
 lachrymaz repleta. et hoc valet ad cōseruā
 dum mustū. i. amorē diuinū. Cōseruat emi
 seruoze amoris in lachrymaz cōpūctionis
 Et dicitur amor dei facit boicm obedientem.
 Nā cetera ad ignē calcata de facili siccāt
 et metalla ad ignē liquēnt et sic de facili
 formā rei cui infundit accipiūt. Sic et cor
 in quo est calcfactio diuini ignis. i. amor
 est ad obedientiā flexibile et ad iussū prelati
 ductibile. Luc. xii. Ignē veni mittere in
 terrā. Amor aut terrenoz suoz mūdi ipe
 dit salutem. Nauis emi adherēs terre ad
 portū nō graditur s; plectatur. Sic q ter
 renis adheret diuitis p amore ad portū
 salutis nō venit. ps. Diuitie si affluūt no
 lite cor apponere. Vñ dñs dixit q facili;
 est camelū pforamē acus trāsire qz diu
 itē introire in regnū dei. Si igit nauis aie
 est nimis onerata diuitiaz podere siue cu
 ra remediū ē eā alleniare elemosynaz lar
 gitōe. Et dicitur amator mundi vel carnis
 aliqñ p diuinā grāz cōuertunt et efficiunt
 seruētēs amatores dei sicut mustū acerbū
 vel corruptū p decoctionē et admittionēz
 aq pluuialis puerit et vinuz puruz et dul
 ce. Dicit emi in supradicto libro de vinde
 mīs q mustuz de vuis acerbis vel coru
 pris ita est curādū. Aqua emi pluuiā vsq;
 ad diuidiū ē excoquēda. Et ex hac aq de
 cocra quāta ē musti decima ps dicitur sup
 di vino. Rursus at cū vino decog vt cōsu
 mictur in decoctōe decima ps. Quidā tū
 aliter faciūt qz i ipso vuis imittūt aquaz
 cōmiscētēs ad futurū mustū tertiā partēz

post cōculcatis vis mustū coquūt tantuz
 vt ei cōsumatur tertia ps. Aqua itaqz plu
 uial ē gratia celestis cui? decoctio fit i ser
 uore cōtritiōis. cui? mittio d3 esse cū mu
 sto siue vna lachrymose cūpaciōis de quo
 in. Ps. Potasti nos vno cōpunctiōis. s3
 decima ps refertur ad obedientiā decalo
 gi. i. mandatorū diuine legis. Vbi eni ista
 essūt. i. admittio gratie feruor pnie cōpū
 ctiō lachryme sbiectio obediētie. mutatur
 vinū acerbū. i. amor mūdi vel mustū cor
 ruptum. i. amor carnalis i vinū. i. in amore
 diuinū dulcissimū. i. purissimū. Et hoc pa
 ter in uerfide marbei publicani: e marie
 magdalenē. Del tertia ps aq. i. pnie affūit
 in resitutiōe z calcant vne in cōfessione. qz
 tūc exprimitur vinū. i. manifestat peccatū
 sed dequoquit mustū cū aq. i. affidua opū
 etōe. z sic amor mūdi vt pcti uertit i amo
 rē dei. C3tē nota qz i hoie pnciēte uertit
 pctiō timorū dulcedinē z securitatē amor
 Cui? exēpluz est qz p semen porri imissū in
 dolū accū acetū ipū mutatur in vinum si
 cut in pfecto libro vindemiarum legitur
 qd ait est semen porri nisi profectus boni:
 Nā porri nō primo anno s3 secundo se
 mē pducere dicit. Et ideo pnciēte signat
 qui nō statim a principio pfect? eē potest.
 s3 paulatī z successiue pnciēte ergo p semen
 porri de aceto vinū efficit. qz p cōtinuū
 pfectū i bono penitētis timor i amorem
 conuertitur. Perfecta enim charitas so
 ras mittit timorē. vt dicitur. i. Jo. iij.

Capitulum. iij.

Anima hominis ad modum
 agri ē diligenti colēda. Agro
 eni vt dicit Palladius tria
 equalit nocēt. s3 sterilitas co
 lentis morb? z malus vicin?
 Nā sterilitas refert ad ocū qz videlicet
 aia a fructu boni optis vacat s3 morb?
 refert ad vitū q. s. ipa aia letalit egrotat. s3 vi
 cin? mal? refert ad pūu foetiū siue ad carnē
 que ipaz aiaz frequēt molestat. Quid ā
 mltū nocz aie qz ipaz ad malū acuit. Eccl.
 xxiij. Dulcī malitiā docuit ociositas. Sa

cit eni in agro anime vricas vitioz fue
 creterc. Pro. xxiij. Per agrum pigri bo
 minis trāsiu z ecce totū replerunt vricas.
 Contra qz dicit ibidem. Diligenter creterc
 agrum tuū. Morbus peccati etiā multam
 obest. qz animā interficit Eze. xvij. Anima
 que peccauerit ipa morietur. Et iterum de
 peccato dicit. Eccl. xij. Dentis leonis de
 tes eius interficientes animas hominum.
 prauus loci? multū officit q animam cor
 rūpit. s3 exēplo vel verbo. i. Loz. v. Mo
 dicum fermentū totam massam corrup
 pit. Et. i. cor. xv. Corruptunt bonos mo
 res colloquia praua. Vn dec ab agro aie
 sant proliuz repellenda. Dicit etiam idē
 Psal. quod in agro pcciantis interiora ni
 si colant extrema. Sic etiam interiora bo
 na anime perdit qui exteriora membra vt
 sensus nō custodit. C3tē aia iusti affimila
 tur ortovolutatis. i. paradiso terrestri quē
 agricola celestis de quo xps Jo. x. Pater
 meus agricola est. a principio mundi plan
 tavit. Et hec similitudo congrua videtur
 triplici rōne. Et primo quia ratiōne situs
 triplici rōne. Nā ille ortus fuit situatus in loco
 fertili z ideo vocat paradysus deliciarum.
 z similitur aia iusti est locus deliciarū spū
 ritualium domini. q dicit. Pro. viij. Delit
 iat mec eē cū filiis hominum. C3tē erat
 ille ort? in loco eminenti. ita vt dicat excede
 re altitudinē terre. z esse sub globo lunari.
 qz videlicet mens iusti omnia terrestria ex
 cedit z cōtemplatione ac desiderio vsqz ad
 celestia ptingit Apo. Vbi. iij. Nostra con
 uersatio in celis ē. C3tē erat ille ortus in
 loco orientali. Per orientē autem intelli
 ge aduentum ad iudicium. Vn in euang
 gelio. Sicut fulgur erit ab orientē zc. Vel
 per orientē itelligit xps. s qz iacba. vi. Quis
 nomen eius. Vel per orientē itelligit ori
 ginē hominis. ita d3 plātari mēs fidelē ad
 orientē. vt pocul habeat terro: ē iudiciū: z re
 cordationē dominice passiōis. z abiectionē
 sine ditiōis qlii. s. creat. z fact? est de limo
 terre. Vnde in Xeni. pceptum est. vt ve
 scula auicule ponretur ad orientem al

taris i loco vbi erāt cineres. hoc ē p recor
 datioz iudiciū mor? elationis repimere.
 C3tē qn mor? elatiōis surgit in te ex opi
 b? tuis. pone te ad orientē. i. xps. z atredē c3
 parua sūt qz nulla sūt respectu illoz q fecit
 pro te. pone ēt ad orientē abiectionis tue cō
 ditionē. z h est i locū vbi erāt cineres. i. me
 morare qz vilis es z elides mor? elationis
 in te. C3tē ratio p lātationis. qz pdu
 rit domin? deus de humo omne lignum
 pulcrū visu. z ad vscēdū suauē. lignum
 etiā vite i medio paradisi lignūz scientie
 boni z mali. vt dicit. i. Gen. ij. Hoc lignum
 pacrū visu ē in homine ex uersatione bo
 na s3 ad vscēdū suauē est ex cōsciētia mū
 da. Nā secura mēs quasi iuge cōiuuū. vt
 dicit. Ps. xv. Debet etiā ibi cē lignū sciē
 tie. boni z mali. prudētia int bonū z malū
 discernē. C3tē lignū vite. i. gratia xpi cui
 totū d3 homo ascribere n sibi Apo. Gal.
 ij. Diuo āt iam nō ego viuū vō i me chri
 st? C3tē ratio irrigatiōis. Vt flu
 uius egrediebāt de loco voluptatis ad ir
 rigādū paradysū. q diuidit in qtuor capita.
 Nōmē vni pbiōn. Ipe ē qui circuit om
 nē terrā ciulab. vbi nascit aurū. z aurum
 terre illius ē optimū. bdelliū z lapis onichi
 nus. Et nomē fluuii scōo geon. Ipe ē qui
 circuit omne terrā erbiopie. Nomen vō
 fluij tertij tigris. Ipe est q vadit contra
 assyrios. Fluij āt quart? ipse ē eufrates.
 Iste fluuius ē grā spūsancti q fluit de lo
 co voluptat. i. a xpo in q delectari debe
 m? Ps. Delectare i dño. Iste egredit ad
 irrigādū paradysū. i. mētem humanam z
 diuiditur in quatuor flumina idest quatu
 or virtutes. Nam pbiōn signat prudenti
 am. Prudens enim est qui nouit os mu
 tare. Vbiōn enim interpretatur oris mu
 tatio. Aliter enim loquendum est maioribus
 z aliter minoribus. Eccl. xxiij. Qui
 adimplet quasi pbiōn sapientiam. Et hic
 circuit omnem terram ciulab. que inter
 pretatur dolens. quia prudens est qui no
 uit dolere in hoc mundo. Ibi etiam nasci
 tur aurum optimum quia optimum est lu

gere pro peccatis. Et bene dicit. q circuit
 omnē terram ciulab que habet quatuor
 pres sc3 dolere pro peccatis propriis z alie
 nis. pro incolatu huius miserie. z pro vili
 tōe patrie. Bdelliū āt sūt opa misericordie.
 Lapis onychin? discretio ab onyx qz ē vn
 guis nā p figurā vnguis significat discretō.
 vel p lapidez orationez itellige. Vbi trib?
 curatur peccator operib? misericordie z ora
 tōib? cū carnī afflictōe siue dolore. C3tē
 geon vō q interpretat biat? terre significat
 temperantia q omnem terrēnitatē abloz
 bet a nobis. Et contra erbiopiaz vadit qz
 malos motus in nobis destruit. Vbi au
 tem motus sunt mali mores quos signi
 ficant erbiopes. Vbi. xij. Si mutare po
 test erbiops pellem suam. aut pardus va
 rietates suas. z vos bene poteritis facere
 cum didiceritis malum. Tigris. qui velox
 interpretatur signat fortitudinem que im
 pugnat assyrios idest demones. Fortis eni
 debet esse qui vult contra demones pu
 gnare. Eufrates autem qui frugifer inter
 pretatur significat iustitiam que multum
 fert fructū. Vana eni sunt oia temporalia
 s3 sola iusticia fructifera sed de ista nō de
 terminat scriptura Vtra quos vadat. quia
 iusticia ad omnes pariter spectat. Vel flu
 uius iste est gratia cōpunctionis que diui
 ditur in quatuor que sunt. contritiō. con
 fessio. satisfactio z continuatio siue per
 seuerantia. Vbiōn eni. i. oris mutatio si
 gnificat contritionem in qua mutat faci
 es peccatoris. Sed per geon qui interpre
 tatur biatus significat cōfessio in qua ape
 riūtur peccata. sicut in biatu aperitur ter
 ra. Vbiōn tigris qui interpretatur velox sa
 tisfactio significatur que est quasi medica
 mentū vulneris. Sicut enim extracto ser
 ro de vulnerē. si statim medicina nō appo
 nitur cito vulneris putrefcit. Ita si peccata
 de corde extrahis z vt iubetur non protu
 nus satisfas. vulner tuum de facili cor
 rumpitur. Vbiōn eufrates vō qui inter
 pretatur frugifer perseuerantia designatur.
 que nobis confert fructum vite eterne

Tercē anima iusti assimilatur acervo tritici qui multis medijs in bono recedit. Nam triticum sicut dicit Bre. Primo in segete sole rāgū qz in bono humana uita respectu supni luminis illustrat. pluuia am accipit. qz uitalis eloquio pinguescit. vtero cōcutit qz tentatiōibz exercetur. et secum crescentes palcas portat. qz nequiorum cōtra se quotidie uitā peccatiū tolerat atqz ad arēā deductum trituratiōnis pondere premittit ut a paleaz conuētiōe soluiatur. qz mēs nostra celesti discipline supposita dū correptiōis flagella pccipit a societate carnaliū mundiōz recedit. et relictiōis paleis ad horreū ducit. qz foris remanētibus reprobis electa aia ad supne mansionis gaudia subleuatur. **T**ercē anime salus debet corpori et diuitijs pferri. Nā cum quis necessitate astringat qz in mare optet merces potius erponit. et in bello manūcnsi exponitur ut caput sanū seruet. qz mortuo merces non profuit nec manū ualēt capite absciso. Sic cū quis ad hoc devenit qz corpus aut anime habere detrimētū oportet. dū corpus et diuitias exponere sicut serpens et caudā erponit et corp. ut caput. i. uitā seruet. **M**atth. v. Estote prudētes sicut serpētes. Diuine enim corpori mortuo et anime dānate nū p̄sūt. **M**atth. xvi. Quid prodest homini si lucrēt uniuersū mundum aie autem sue detrimētū patiat. **T**ercē anima illa est apta ad deū diligendū cuius affectus est a carnali amore purgatus sicut illa uia dicitur esse apta ad vindemiādū et mustum exprimendum cuius granū erit. puruz sine carnositate. Dicit in libro de vindemijs. qz ad probandum quando tempus est ad vindemiandum uas. quidam uiam accipiunt et exprimunt et si quidem. effluxerit granuz mundum non continens carnem maturas esse ad vindemias approbant uas. Si vero effluxerit granum cum parte carniū non eas esse maturas. Similiter illa anima est ad vindemiam multū idest ad affectū amoris diuini parata que habet intri-

secum granum. i. interiorē affectum a carnali amore separātū et depuratū. Illa at que ē cū carne. i. cum carnali amore nō est vindemiatiō. i. spiritali dilectiōi accommoda. Vnde Apo. dicit. i. Cor. ij. qd animalis homo idest carnalis non percipit ea que sunt spiritalia del.

Capitulum. iiii.

Armatura spūalis similis est armature corporali. Est enim duplex gen. armorum qz sūt arma ad defensionē. ut clypeus et huiusmodi et sūt arma ad offensionem ut gladius et hmoi. et neutrum gen. sine altero sufficit in slio crīstēt qz et similiter accidit in armatura spiritali. Vnde dicit Bre. in moza. qz sicut ad corporalia bella nequaquā bene armat. pgit qui aut clypeum sumēs gladijs non vitur. aut utens gladijs clypeo non munitur. Sic et miles dei aduersitatis bello deprendens et scutum patientie debet ante se ferre ne peat et ad postandū promptus amoris in ferre iacula ut vincat. Vñ mens sanctorū in hoc tentationū pelio et munita patientie clypeo et gladijs amoris accicta ad prerenda mala sumit fortitudinem. ad impendendū bona exercet benignitatē quibus et odiorum tela patienter excipiat. et amoris iacula valenter reddat. **T**ercem nota quod sacra scriptura introducit. que communiter necessaria sunt in militum armatura. Nam inter arma quibus milites vtuntur ad sui defensionē quedā necessaria sunt ad ptegendū pte supiorem ut caput et huiusmodi ad h vtunt galea siue casside crea. Quedam ad muniendum ptem inferiorē puta crura et hmoi. et ad h portat ocreas creas. Quedam muniunt partem mediā vel in parte sicut scutum quod portat in sinistra vel in toto sicut lorica. Torax at ptegit pectus et cor et renes. Hec erat armatura goliat. de q dicit. i. Re. xvij. qz cassis crea. erat sup caput eius. et lorica barnata iducebat et ocreas creas hēbat in cruribus. et clypeo creus tēgebat hūeros eius. **I**ni arma hō offē-

sibilia qdām sūt quibus percutiunt a remotis sicut est arcus et sagitte. Et hec fuerūt arma esau. de quibz dicit Sēn. xvij. Sume arma tua pbarētrā et arcū et. Que dami pcutiūt de propinguo sicut gladii vel ensis et hec erat arma forium salomonis de quibz dicit. Cant. iij. Rectulū salomōis. h. foris emibūt et fortissimū israhel omnes tenētes gladios et ad bella doctissimi. Que dā hō pcutiūt medio modo in propinquū et remotuz sicut lancee. Et hec erat armatura saul. i. Re. xvij. Tenebat saul lanceam et. Decet et militem habere equū saltē cum freno et sella. et cōsequētē opz qd habeat. calcarta. Hec omnia sūt arma qz et necessaria sunt militie spiritali. Nā primo necessariū est scutū fidei qz munit in pte sinistra in aduersis Eph. vi. In omnibus sumentes scutū fidei et. **S**ecūdo necessaria est galea spei que sup caput se erigit. qz spes ad supna tēdit Eph. vi. Galea salutis assumite. quod exponēs. i. **T**er. v. Et galeā spem salutis. **T**ercio necessaria est lorica charitatis. de q Apo. ibidē scz prime **T**er. v. Induit lorica fidei et charitatis. Nā sicut annulli i lorica inuicē connectunt ita fideles in charitate inuicē uniuēt. **Q**uarto necessaria ē thorax iustitię et equitatis. Sap. v. Induet p thorace iustitiā. **Q**uinto sunt necessarie ocree ferree que muniūt a parte inferiori. i. duplex humilitas qz dūz animi elatidēs reprimūt qsi ab inferiori pte munit. Est at humilitas necessaria duplex idest itorio in corde. et exterior in conuersatione. **D**el qsi ocrea cruris dextri est humilitas in p̄speritate qz aliquis reputat se indignū. h. ocrea cruris sinistri est hūilitas in aduersitate qz aliquis reputat se dignū. **S**exto necessaria est lancea pudētie siue pudētie qz a remotis hostē pcutit anteqz p̄pinquet. ij. Re. xvij. Tulit ioab tres lāccas in manu sua. et inuixit eas in corde absalon. **D**e tres lāccę sunt tres ptes prudentie. **I**memoria p̄ceditōrum. **I**ntelligentia presentium. et prouidentia futuroz qui bus inimicus permittit. **S**eptimo ē en-

sis continentie quo femur in quo est volutas mūiat. **C**ant. iij. **D**iuiscuiusqz ensis super femur suū. **C**octratio necessariū ē gladii. i. dolor p̄nic qz uiciscat de delectatione culpe Job. xix. **D**olor inigra gladii vel gladii. i. dolor p̄passiōis cū mie **Luce. ij.** **T**uā ipsi aiaz p̄rātibū gladii. **M**ono nēariū est arcus. **I** sacre scripture cū sagittę doctrinę. **I**n h arcu ē lignū durū. **I** austeritas veteri testamētī et corda mollis. **I**cnitas testamētī noui. **E**t h arcu emittunt sagitte potētis acute. i. diuina **H**ba corda hominū velocit penetrātia. **D**ecimo necessariū ē equus. i. corp⁹ **I**bditū spiritui cū freno tēpante **Ja. iij.** **E**go frenos i ora mittim⁹. et cū sella patientie i qz faciliū on⁹ portat. **D**est. vi. **H**omo que rex honorare cupit dū idui uelutūmēti regijs et iponi sup equū qz sella regis est. **S**tella regis ē patientia xpi. cui selle oportz iponi gūqz ab ipso rege debet honorari.

Capitulum. v.

Auaritia terrenoz lucrioz facit sterilecere aias a fructibus spūaliū opoz. Sicut. n. uina cui cub⁹ facit gallinas sterilecere et cessare ab ouate sic dicit **M**atth. Sic et terrenoz lucrioz auar⁹ appetit retrahit et cessare facit a spūaliū operū exercitade vñ **M**atth. xiii. dicit qz sollicitudo seculi isti et fallacia diuitiaz suffocant **H**ba ne. i. pueniat ad boni opis fructū **T**ercē auaritia aduersat opibz bonis sicut letamē anseri aduersat fat. dicit. n. **M**atth. qz sterile auiū marie nēariū est agriculture excepto anser letamie qd oibz fat inimicū ē. **D**ñ anser sic ipc dicit loc⁹ **D**ñit inimic⁹ est qz fata et mosu ledit et stercore. **Q**uid enī ē merus anser nisi rapacitas cupidit boi. **Q**uid at anseri **S**tercora nisi auaroz terrena lucra. **D**e his dicit Apo. **M**atth. iij. **D**ia detrimētū feci et arbitoz ut stercorea ut rps lucrifaciā. h qz fata ledit qz i agro r⁹ cordis spūalis doctrine seu vtutū germia crescē nō firūt. **T**ercē auaritia nō satiat ex adceptōe auri. qz sic vinū i dolio siti corpalē nō sedat. sic pecunia i arca siti auaritie

nō fatiat qd ē qz pecunia nō p̄t irare vbi sitis est auaritie scz in corde. Pecunia ē r̄cs corp̄alis aia x̄o ē r̄cs sp̄ualis. Res aut̄ sp̄ualis corp̄ali impleri nō p̄t sicut nec corp̄alis sp̄uali. Vñ sic arca isrl̄t i nō p̄t sapiētia. ita nec aia pecunia. Eccl̄. v. Auarū n̄ ip̄icibit pecunia. C̄. Itē auarū alienorū detētor assilat vasi puo de terra qd tuclo vocabulo d̄t salua de. qd. s. denarios sigillati recipit. s; n̄ p̄t ide h̄ri nisi frāgat. Sic auarū raptor v̄t v̄surariū reddit i monte qd n̄ p̄mittit d̄ mudo postat. Jo. xvii. Diues cū dormierit nihil asserz. C̄. ap̄. vi.

Boni viri debēt custodire corda sua sic custodiēda sūt ap̄i aluaria. Sūt n. p̄cipue. v. pur colligit ex li bro. Pall. q̄ ap̄i marie nocēt a qd̄ coz aluaria sunt penitus remouēda.

Primum ē v̄t. vñ d̄t q̄ d̄nt collocari nō lōge a domib; vel in p̄te secreta orti a vētis remota ita q̄ vētis frigidiorib; altus pies resistat. Sic nimiz bōi viri q̄ h̄nt aluaria plena ap̄i. i. corda plena virtutib; d̄nt ea munire p̄ vētū. i. diaboliē tenta tiōis isultū. h. n. vbi p̄t irare frigus mali tie imittit r̄ apes. i. virtutes extinguit. Vnde opponēda ē ei altitudo piet̄. i. eleuatio orō nis r̄ p̄tēplatiōis. sic dicit d̄ns discipulis. Mat̄. xviii. Date vt nō irretis i tēratio nē. Vel d̄nt sancti viri custodire aluaria ap̄i. i. studia bonorū op̄ez. ne a vēto vane glorie dissipent r̄ extinguant qz supbia vt dicit Aug. bonis opib; insidiat vt p̄cāt. Vnde opponēda ē altitudo piet̄. i. firma custo dia hūilitatis cui; fabrica tāto alti; erurgit quāto cor seipm̄ ad ima p̄ sui respectū re ducit. sine custodia eni hui; piet̄is vēt; ap̄i aluaria dissipat qz virtutū studia supbia vastat nisi hūilitas obstat. per u eniz dē qd agit si nō i hūilitate sollicitē custodit. qz q̄ ceteras virtutes sine hūilitate gregat q̄h pulucre i vētū portat sic. Sic dicit. C. Se. cū dū qd mltū nocz ap̄i ē frīg. Et iō eaf vt Pall. dicit i calidiori p̄te orti locare de

bem; vñ ēt addit; eaz d̄nt eē oēs oppositi soli. Vas ēt ipax d; eē de tali ligno q̄ vi frigor ad cas n̄ trāsmutat. Et iter ois me lioza sūt vt ipē dicit aluaria scā ex corū ce subert vbi vēri p̄nt. qz n̄ trāsmūtāt viz frigor aut ēt calor. Quāuis. n. apes time ant frīg; n̄ tū diligūt excessiū calorē s; ipa tū. vñ pessima vasa sūt q̄ i byeme gelant r̄ i estate seruekunt. Sitr sp̄ualib; r̄ actiuis virt; q̄ eē d̄nt velut apes solliciti r̄ fructuo si sūme nocet frīg; accidie. Et iō d̄nt ad lo cū calidū r̄ secretū redire. i. ad secretū orō nis r̄ p̄tēplatiōis vbi seruo; sp̄is excitatur frequēter se reducē sic apes frequēter rede unt ad aluaria locū. C̄. Itē coz adit; i. co girat; vt affect; d̄nt respicē solē. i. r̄p; vt p̄i derat; laborib; r̄ passiōib; q̄s ipē sustinuit p̄ nob̄ alienū; labores n̄i r̄ n̄ accidimur i eis. Vas ēt cordis d; eē sic dispositū vt frīg; accidie n̄ recipiat s; repellat. Vñ bon; ē coxer iber. i. c̄. r̄plū; uerlatōis alicui; sci r̄ solliciti boi; vt dū i c̄; uerlatōe r̄ imita tiōe moramur repellat p̄t a nob; r̄ ardor p̄cupie r̄ frīg; accidie. C̄. Tertiu; qd̄ multū nocet ap̄i ē loc; ferid; vt iger; vñ d̄nt coz aluaria lōge collocari ab oib; q̄ si boz redi odor; vt a stabul; r̄ balneis cognis fusiois r̄ b̄mōi r̄ fetore seni. Et ēt n̄ d̄nt pom; i lo co vbi resonat c̄co q. s. ad hūanā vocē sal sa imitatioē r̄idet. Sic ēt bōi viri d̄nt se re mouere a p̄sonis r̄ familiaritatib; p̄loz; corruptaz r̄ isamū ne. s. coz fetore. i. isami r̄ corrupta conuersatione ipsi vel in con scia vt i fama ledat. Vñ ēt sibi canē a blā ditōib; q̄ ad modū ecchōis vnicuiq; dece ptōie resonat. i. loquū; iurta vocē suā. p̄ ut credūt ei placē. C̄. Quārtū ē sum; p̄cipue cācri aduisti. Quid. n. p̄ cācrū; aduisti nisi mūdū accipim; malo igne auaritie vt luxu rie inflāmatū. i. Jo. v. Lō; mūd; i maligno posit; ē. c̄. acer ēt lūe mutabilitatē seg; qz. s; s; augmētū r̄ beremētū lūe replētōez r̄ va cuitatē patit. Et sitr ipē mūd; p̄m fortune mutabilitatē mutat. i. Jo. ii. Ecce mūdus trāst r̄ p̄cupia ei; Vocēt; i. v̄ p̄so. p̄sa ii. Hūc p̄tinuū ludū ludim; rotā volubili or

be v̄santus. Infima sūmis supma sūmis mutare gaudemus. vñ qdā metricē dixit Ludus sortie variat vt orbita lūe. Quis igit cācri fumus tūc ad apes p̄git. qñ vel mūdi affectus vt terrene occupatiōis ac; bonos viros inouit. r̄ nōnū; ex eis ali quos ēt inuolūdo extinguit. Vñ debēt se boni viri a tali fumo quārū p̄nt elōgare. Apoca. xviii. Cū viderint fumū incēdū ei; lōge stātes supple sūt. C̄. Quinū qd̄ nocet opibus ap̄i est succus quarundā herbaz vel fleguz. sicut sunt elleborus casia. absin thū. cucumer agrestis r̄ s̄tia. quarū scilic; amaritudo ipedit dulcedinē mellis. Vñ talia ab aluaria; ap̄i debēt penit; remo ueri r̄ debēt poni iurta arbores vt herbas qbus nulla amaritudo r̄ideat i flore aut succo. Quid aut̄ est barbarū malus succ; nisi tristis r̄ penitudie p̄len; voluptatū r̄ li bidinū erit. Vñ v̄ metricē muliere dēn ē. Prover. v. Fau; distillās labia metricē r̄ nitid; oleo guttur eius. Nouissima aut̄ illi; amara quasi absinthū. In quo onde re voluit salomon q̄ voluptas licz in p̄ncipio vel in medio. i. in cogitatu vel actu habeat delectatōez. in fine tñ relinqt ama ritudinē. Vñ incipit a melle p̄cedit ad ole um r̄ terminat ad absinthū. Dic est ergo succus amarus. i. iururic fruct;. que scz apes. i. p̄de sp̄uales r̄ si tñ cogitatu vt asse ctū degustēt p̄dit dulcedo mellis. i. suau itas r̄ delectatio iterne cōsolationis r̄ deuotionis. Nā sicut dicit Bern. Delicata est diuina cōsolatio r̄ nō dat admittētib; alienā pp̄ qd̄ Apo. dicit. i. Corinth. ii. q̄ aia lis. i. carnalis hō nō p̄cipit ea q̄ sūt sp̄s dei. C̄. Itē boni viri assilant vasis argēte is q̄ frāgnit r̄ vniū vt reparētur. Sic bo ni viri mō frāgnit r̄ tribulatōez vel vni tur p̄ infirmitates vt reparētur r̄ meliorē tur s; mala sūt tanq; vasa t̄tēta vel vitrea q̄ fracta nō reparātur. ps. Tanq; vas signū cōstringes eos. C̄. Itē vasa argēta limā tur vt clarificētur sic de vasis affligit vt pu riores sint r̄ clariores. Aug. Qd̄ lima ser ro qd̄ formax auro. qd̄ flagellū grano hoc

facit tribulatio viro iusto. C̄. Itē boni viri affligūt vt p̄ficiant r̄ iō assimilātur ima ginibus r̄ sigillis de quib; Bregon. dia logo dicit q̄ sicut imperiti boies nec dum p̄fecte sculpta sigilla vel imagines aspici unt r̄ iō quasi p̄fecta laudāt r̄ tamē artifex cōsiderat r̄ limat r̄ laudari iā audit r̄ tun dere tamē meliorādo nō desinit. Sic ple rūq; illi quos iā p̄fectos boies extimat ad buc in oculis sūmi optificis aliqd̄ imp̄fectō nis habēt p̄pter qd̄ infirmitatibus r̄ tri bulationibus quotidiē limantur.

Capitulum. vii. Charitate deficiente nō p̄t aliq; bñ opari. Nā de ferro frigidū nō p̄t faber opari n̄ si calefaciat illd̄ igne. nec p̄t flecti s; frāgit sub martello. Vñ sic dicit Aug. Ferrū calidū dū cudit dilatat. frigidū ar frāgit. Sic hō nō ē ap̄ bñ opadi nisi calefact; fuerit p̄ ignē chari tatis. Charit. i. De erecto m̄itu ignē i ossi b; meis r̄ erudit me. C̄. Itē charitas as silat fūdāmētū vñ Apo. Ep̄. iiii. In chari tate radi cari r̄ fūdari. Vñ nota q̄ Apost. assimilat charitatē radiē in eo q̄ dicit ra dicati. qz sicut ois fruct; a radice p̄cedit sic opus bonū a charitate. Vñ Sic. dicit q̄ nō h; viriditatē ram; bōi opis nisi mā serit i radice charitatis. C̄. Itē assilat eā sū fūdāmētū dom; i eo q̄ dicit r̄ fūdari qz sine fūdāmētū stare n̄ p̄t. s; destructo fūdāmē to cadit. Charitas. n. oia sustinet. i. Cor. vii. Est alia ēt rō q̄ charitas assilat fūdāmētū qz fūdāmētū vt dicit Pall. cōsuevit triplē poni scz aut in petra aut in argilla solida aut in terra labilli. r̄ in bis tribus signifi cātur tria charitatis opa. Tria eni pp̄rie ex charitate sunt diligēda. s. deus q̄ signat in petra sp̄s q̄ in argilla solida siue spi ritus angelicus siue humanus. tertiu; est corpus siue proprium siue p̄oximi. r̄ hoc designatur in terra fluctibili. Et nota q̄ si fūdāmētū ponatur in sarcofago vel in pe tra debet vt dicit Palladius forma fun damentū sculpti vniū pedis altitudine.

uabunt. **C**itē herba toniza vt greci asse-
runt substrata frumētis addit citatē. **L**ōstat
enim q; r oleastri r oliuē folia amara sunt
et etiam amurca. **T**oniza est et herba leta-
lis q; cum tritico generat caro tamē turdi
vescunt. **V**n̄ similiter caro nostra amaris
r mortificationis a vitis p̄seruat. **V**n̄ Apo.
dicebat **L**of. iij. **M**ortificate mēbra vestra
Ite negat. **L**olumella quem. **D**alla. in li-
bro suo frequēti allegat ventilada esse fru-
mēta. q; magis miscēt aialia totis acer-
uis q; si nō moueant in sūmitate intra mē-
surā palmi subsistēt. r hoc velut corrupto
corio cetera illefa durabūt. **E**t asserit idem
noria aialia vitra p̄dicatam mensurā non
posse generari. **S**ic et fuerunt quidam ser-
uētissimi sancti qui quasi nullius ventila-
tionis refrigeriū carni sue prestare volue-
rūt. **V**oluerunt enim potius ipso exteriori
cotice. i. carne mala sentire q; tentationū
r vitiorum puncturas r corrosiones ad
mentis sue itima penetrare. sicut patet de
beato germano almsiodoreū. r bylarione r
beato martino r quibsdā alijs. qui laborio-
sissimam r austerissimā vitam duxerunt
continue sed tamen pall. dicit. quod nihil
tā diu custodiendis frumētis cōmodius
erūt q; si ex arcis in altez vicinū locū trā-
fusa refrigerent aliquantis dieb; atq; ita
bozeis iherant. **I**n quo signatur qd noui r
imperfecti. q; sūt similes frumēto q; de area
trahit. nō sūt in tāta austeritate r arctitudi-
ne tenēdi s; interdū ad breue spacium tē-
poris aliq; recreatōe refrigerādi r post hoc
ad bozeū asperuatis r laboris r educendi
ex hoc eni fructus laborabūt r magis et
cōsolati in labore p̄seruabūt. **S**eneca: nō
Semper in actu sis. sed interdum animo
tuo requiem dato sed r ipsa requies plena
sit sapientia bonisq; cogitationibus. **C**itē
caro est pro salute anime periculis r ad-
uersitatibus exponenda. **N**am pugnatō
clypeum diligit r charum habet sed non
tantum quod non exponat icibus vt cor-
pus fructur illesum. **S**ic caro aduersitati-
bus r periculis exponenda est vt anima

eructur illefa r indēnis. **V**nde Apo. dicit
Actuū. r. **V**incula r tribulationes biero-
solyms me manēt. i. expectat. sed nihil bo-
rū vereor nec facio animaz meam. i. vitam
aialem r corporales p̄ciosiorē quā meā. q;
vitam meam spiritualem.

Capitulum. ix.

Clerici r epi debent ornari. il-
lis vestib; spiritualiter quib;
pontifices r ministri iudeozū
ornabantur r vestiebant cor-
paliter. **H**abebat enim tunc
pōtifer. viij. ornamēta. **C**Primo eni ha-
bebat vestē lineam. **C**Secundo tunicam ia-
cinctinam in cui; extremitate versus pe-
des ponebant tintinabula qdā per circui-
tum. r mala punica facta ex iacito r pur-
pura coccoz; bis tincto. **C**Tertio habebat
supbumerale q; tegebat hūeros r anterio-
rem ptem vsq; ad cingulum. q; erat ex au-
ro r iacito r bisso retorta. **E**t sup bumerol
habebat duos onichinos in qb; erāt scul-
pta nomina filioz; israel. **C**Quartū erat
rōnale ex eadem materia factum qd erat
quadratū r ponebatur in pectore r cōiun-
gebatur supbūerali. **E**t in hoc rōnali erāt. iij.
lapides p̄ciosi p; quatuor ordines. in quib;
erāt sculpta nomina filioz; israel sci-
licet ad designādū q; ferebat onus toti; po-
puli per hoc quod habebat nomina eoz; in
hūeris r q; iugis debebat de salute eozū
cogitare p; h; q; portabat eos in pectore q; si
in corde habēs. **I**n q; et rationali mādauit
dñs poni doctrinā r veritatē q; qdā pri-
nētia ad veritatē iustitie r doctrine scribe-
bant in illo rōnali. **J**udei tñ fabulant q; r rō-
nali erat lapis q; fm diuersos colores mu-
tabat fm diuersa q; debebat accidere filijs
isrl. r h; vocāt **V**itatē r doctrinā. **C**Quintus
erat balteus. i. cingulus fact; ex pdict; iij. co-
lorib;. **C**Sextū erat tyara. i. mitra qdā de
bisso. **C**Septimū erāt femoralia linea vt
operirēt carnē turpitudinis sue qn̄ acce-
deret ad sanctuariū vel altare. **C**Octauū
erat lamina aurea p̄dēs in fronte ei; in h;
erat nomē dñi. **E**t istis ergo octo ornamē-

tis minores sacerdotes quatuor habebāt
sc; tunicā lineā femoralia r balteū r tyara.
Per ista ergo ornamēta designat san-
ctitas ministroz; dei. **S**ūt eni quatuor ne-
cessaria oibus ministris sc; castitas q; de
signat p; femoralia puritas vite q; significa-
tur p; lineā tunicā moderatio discretōis q;
significat p; cingulū rectitudo intētiōis q;
significat p; tyara p̄tegentē caput. **S**ed su-
per h; pōntices debēt q̄tuor hēre. **C**Primo
ingē dei memoriā in cōrēplatione. r
h; significabat lamina aurea hñs nomen
dei in fronte. **C**Secūdo q; sup̄pōtēt infr-
mitatē populi qd signat supbumerale.
CTertio q; habeat populū in corde r in
viscerib; p; sollicitudinē charitatis qd si-
gnatur p; rōnale. **C**Quartū qd habeat cō-
uersationē celestē p; opa p̄fectionis qd si-
gnatur p; tunicā iacinctinā. **V**n̄ r tunicā
iacinctinē adiūgebant in extremitate tūti-
nabula aurea p; qd signat doctrinā diui-
norum q; d; cōiūgi celestī uersatōi pōti-
ficis. **A**diūgnit et mala punica p; q; signa-
tur vnitas fidei r concordia in bonis mori-
bus q; sic mala punica hñt sua grana vni-
ta sic vnitas d; eē ei; doctrinā. vt p; eā pacē
r fidei vnitas nō rūpat. **C**Itē clericoz; r
ministroz; ecclesie xpi idoneitas significat
in eoz; vestib; qb; sc; induunt quādo in ec-
clesia ministrāt. **Q**uedā. n. sūt q; generalit;
in oib; ministris regunt vt sint idonei ad
tractādū diuina. **Q**uedā. n. regunt sp̄ali;
i supiorib;. **E**t id qdā vestes si oib; ministris
cōpetit amicitia hūeros tegēs in quo signat
fortitudo ad diuina officia qb; mācipant
Et similit; alba q; signat puritatē vite r cin-
gulū qd signat repressiōe carnis. s; sub-
diaconus veteri; h; māipulū i sinistra. i. q;
signat excessio multarū macularū q; mā-
pulus ē q; sudariū ad extergēdū vultum.
Ite eni est q; p̄mo ad sacra tractāda ad-
mittit. **H**et et tunicā strictā p; quā doctri-
na xpi signat. **V**n̄ in veteri lege vt sup; di-
ctū est in tali tunica tintinabula p̄debant.
Sbdiacon; n. p̄mo admittit ad doctrinā

nouē legis annūciādā. s; diacon; h; apli;
stola i sinistro hūero in signū q; applicat
ad misterii i ipis sacramēt; r dalmaticā
q; ē vestis larga sic dca q; i dalmaticē p̄ti-
bus p̄mo fuit vsus ei; ad signādū q; ipē p;
mo ponit dispēator sacramētoz;. **I**te eni
sanguinē dispēat. in dispēatiōe at largi-
tas regit. **S**; sacerdoti stola i vtroq; hūe-
ro ponit vt oīdat q; plena ptas dispēadi
sacramēta ei dat. nō vt mistro alteri;. **E**t
id stola descēdit vsq; ad inferiora. **S**; et
casulam q; signat charitatē. q; sacramētū
charitat; p̄ferat sc; eucharistiā. **S**; ep̄us
addunt nouē ornamēta sup sacerdotes q;
sūt. caligē sādalia. succitorū. tūica. dalma-
tica. mitra. chirotheca. baculus r anul;. q;
n. nouē sūt q; p̄nt sup sacerdotē. i. clericos
ordinare. **V**gines bñdicē. basilicas dedica-
re. clericos disponere. synodos celebrare.
christus p̄secrare r vestes r vasa et p̄secra-
re. vt p; caligas signat rectitudō gressuoz;
Per sādalia q; pedes tegūt r̄p̄t; irenoz;
Per succitorū q; stola ligat cum alba
amor honestat; p; tunicā p̄seruatiā q; Jo-
seph tūica talare hñisse legit q; descēdētē
vsq; ad talos p; qd designat extremitatē vi-
te. p; dalmaticā largitas i opib; misericor-
dic. p; chirotheca cautela ioparde. p; mitrā
scia vtriusq; testamētī. **V**n̄ r duo cornua
h; p; baculū cura pastoralis q; dñt colligē va-
gos qd signat curuitas i capite baculi su-
stētare ihermos qd signat stipes baculi. r
p̄gē lētos. qd signat stimul; i pede baculi
v̄n̄. **L**ollige sustēta stimula vaga mor-
bida lēta. p; annulū signat vnitas fidei q;
ecclesia despōsat xpo. **E**pi. n. sūt loco xpi q;
ē ecclesie sp̄sus. **S**; veteri; archiep̄i palliū
hñt in signū puigeliatē ptatis. signat eni;
torquē aureā quā solebat legitime certā-
tes accipere. **E**t ista ornamēta correspondēt
vestibus pōntificis vt. l. c. **N**ā p; lamina q;
pendebat in frōte h; pōntifer noster crucez
vt **I**nnocentius dicit. **S**icut p; femoralibus
habet sandalia. pro lineā albam. pro
balteo cingulum. pro podere tunicam.
pro ep̄bot annulum. pro rationali ami-

cum p superhumerali stolam p tiara mi
tram. Nota et q romanus pontifex non
vitur baculo: qz petrus misit ipm ad su-
scirandū quendā discipulū suū: qui postea
factus est episcopus treuerēsis. Et iō in
diocesi treuerēsi papa baculum portat e
nō in alijs. Vel in signū q nō bz coarta
tam potestatem qd curuatio baculi signat

Capitulum. x.

Confessio necessaria est ad
sanandū vulnera aie. Naz
qz diu ferrum manet in vul-
nere nō pot corpus sanari.
Et sic qz diu peccatū retine-
tur in cōsciētia anima nō sanatur. Educi-
tur autē de cōsciētia peccatū p cōfessio-
nis iudiciū. Vnde dicit Job. xxxiii. Nū
quid qui nō amat iudiciū sanari potest.
Item confessionem debet pcedere cō-
sciētie examinatio sicut diuisum siue
preparatiuum premititur purgatiōi. Nā
purgādus infirmus prius preparationē
recipit q hūores cōmoueat: vt postea me-
dicina sequēs melius eiciat. Sic prius dz
hō examinare peccata e diiudicare apud
se anteqz confiteatur Eccl. i. viii. Ante iu-
diciū para iusticiam tibi. Item cōfessio
necessaria est ad cordis illuminationem.
Est enī cor simile domui. Domus enī il-
luminatur quando fenestra aperit qz sol
tūc in eā ingreditur. Similiter quādo cor
domino aperit per cōfessionē gratia dei
inurat in ipm e illuminat Chry. Confessio
cor emūdar: sensum illuminat: animā san-
ctificat: e ad susceptionē xpi preparat. Vn-
de dicitur Lāti. v. Aperi mibi soror mea.
Item confessio est necessaria ad mortis
eterne euasione. Nā quādo apostema cō-
uertitur ad interiora e ibi crepat est cau-
sa mortis corporalis. sed quādo conuertitur
ad exteriora possibile est qd sanitarē redi-
re. Sic peccatū absconditū interiorius causa
est mortis eterne. Conuersū hō exteriorius
e manifestatū per cōfessionē est spiritua-
lis salutis iudiciū. Vnde si incōfessus la-
tes incōfessus condēnaberis.

Capitulum. xi.

Conpunctio cordis assimilā
tur vino fm illud. ps. Po-
tasti nos vino cōpunctiois.
Nā vinū semp cōmūctō fe-
ces se purgat e semp est in
motu e tremore donec sepep pax ab im-
puro. Sic q vere cōpunctus est semp est in
motu e tremore donec separet ab eo im-
mūctia peccati. Item cōpunctio assimilā
acetō. Primo rōne cōfectōis qz et eis
dem cor cōpungit quibz acetū ex vino cō-
ficatur. Nā si qs velit ex vino aliquo opti-
mū acetū cōficere: hoc modo facere pot.
Accipiat comalia qn incipiūt rubescere e
cētīmora q nascunt in cāpis qn sūt incipi-
unt rubescere e de labruscis anteqz incipi-
ant tumescere e de brugnolis ceparū acer-
tūc accipiat de meliori acetō q inuenerit
e distēperet cū puluere illo e ita cōficiat
panes bene desiccatos. Et si vinū de quo
vult facere acetū fuerit forte ponat de pa-
ne illo pax: si fuerit debile ponat plus e
fiet acetū fortissimū. Quia igitur illa qua
tuor ex quibus primo puluis cōficiat acer-
tum habēt e agrestē saporez scz inatura
cornalia centīmora e labrusce e brugnole.
Possimus in istis quatuor mala intelli-
gere q facit peccatū homini quoz scz me-
morā velut acerbis fructus cōsciam nō
pax mordicat e pūgit. qz tollit deū clau-
dit celū destruit meritū e obligat ad infer-
num. Sed ista qtuor debēt puluerizari. i.
subtiliter discuti e cōsiderari deinde ace-
tum optimū apponi. i. etēplū alicuius for-
titer penitētis in memoria hēri. Et de his
cōficatur panis lachrymarū de quo in ps.
Libabis nos pane lachrymarū: ex quo po-
sito in vase vini. i. in memoria ipsius pec-
cati fortissimū acetū efficit. i. fortissima cō-
punctio generat. Secundo rōne purga-
tionis qz purificat cōscia sicut acetum pu-
rificat mustus. Dicit enī in libro de vinde
mīs q si qs mittat in metretā dulcis mu-
si coculā acetū per tres dies erit purū e

sūt cōpunctionis acetū purificat cor a fece
peccati turbulentū. Vn Amb. dicit Scin-
dite corda v̄ra ferro e acetō cōpunctionis
ab vlu inueterate consuetudinē. Item cō-
punctio amara peccati valet cōtra tentatio-
nes diaboli. e confortat et cor in bono Dic-
enī Paul. q p̄ fieri vinū e pestilentia saluti-
ferā e stomacho multū p̄ficiū hoc mō. In
optimi musti metreta vna anteqz ferueat
tunsi absinthij. viii. vncias linteo inuolutas
dimittas. e exact. x. dieb. curabis auferre.
id vinū refunde lagenis minoribus e vtat
qz valet ad ea q dicitur sunt. Quid autē ē me-
treta dulcis musti nisi mēoria delectabilis
peccati: Et qd linteus cōtusi absinthij nisi
cōpunctio e amaritudo animi cōtriti: Ergo
tūc absinthiā musto immittitur qn ex mēo-
ria delectationis p̄petrati peccati cōsciē-
tia cōpuncta vehementer amaricat. e tale
p̄fecto est cōpunctionis vinū qd animū pu-
rificando confortat. e e pestilentia. i. corru-
ptelam tentationis seu recidini salubriter
defensat Exo. v. Sacrificemus deo ne for-
te accidat nobis pestilentia. Hoc sacrificiū
contra pestilentiam valens est compunctio
animi contribulati. fm illud ps. Sacri-
cium deo spiritus contribulatus.

Capitulum. xii.

Consolari nō p̄t dolentē e af-
flictū qui per tristitie com-
passionē e doloris offensio-
nem nō concordat eius do-
lori. Lūius exemplū ē qz fer-
rum ferro non iungitur. si non vtunqz et
vltiō ignis liquetur e durum molli non
adheret nisi prius duritia ei p̄pata mollescat
vt qn hoc ipsum fiat qd curatur vt teneat.
Sic prius emolliri dz consolari volentis
animus vt afflicto congruat e cōgruēs ad-
hercat e inherendo trahat Alioquin si a-
mentis afflictione discrepat minus ab illo
recipitur a quo mentis qualitate separetur
Ergo ordo consolationis est. vt cum volu-
mus afflictum quempiam a merore suspē-
dere. studeamus prius merendo eius luctui
concordare vt Rego. dicit.

Capitulum. xliij.

Confessio peccandi difficil-
ius dimittit si ei nō resistit aū
qz idurat. Nā velli rectā for-
mam de facili recipit si nōdā
pranā recipit. sed si cōtrariā
fit vir p̄t rectā suscipere. e cera dū moll ē faci-
lius imp̄ssione sigilli recipit qz cū indurue-
rit. Vnde Eccl. xxx. cerna ceruicē ei. i. filij
tui i iuuentute tūde latera ei. dū infans ē
ne forte induret e nō credat tibi. Vn Aug.
Dum cōsuetudini nō resistit fit necessitas
Lexa. n. inueterata e gutta inoffata nō de
facili curat Job. ii. Illa eius implebuntur
vitijs adolecētie eius Et Beda sup Lucā
dicit Diabolus quanto ipm boiem diu-
tūc tāto difficil. dimittit. sicut rufficus q diu
terram tenuit vult eā hereditarie tenere.

Capitulum. xliiij.

Conuersatio bona assitat ar-
ce. Nō p̄t qtuor. Primo
rōne structure. qz scz sūt a-
noe constructa e fabricata.
Nō aut qui interpretat re-
quies est hō iustus q vt regescat in domo
p̄prie cōsciētie. e fit tutus ab inūdatione
aquarū. i. ab impetu tentationū vel tribula-
tionū adificat arcē. i. cōuersationē bonam.
De q ps. Erurge dñe in requiē tuam. tu
e arca sanctificationis tue Arca. n. deo san-
tificata e cōuersatio bona ad deam ordina-
ta. q dñe esse reges dei qz fm deū in ea mēs
bois regescat. Secūdo. rōne materie. qz arca
fuit facta ex lignis leuigatis bituminatis e q
dratis. Sic bōa cōuersatio edificat ex lignis
leuigatis. i. ex bonis opibus pura inēctide
factis. Bituminatis. i. cōmunitate informā-
tis. Quadatis vt fit mēs bōinis stabil qz
corpus qdratū residet firmū. Tertio. rōne
forme. circa quā p̄mo attēde mensuraz di-
mensionū. Habebat enī lōgitudinē. ccc. cu-
bitorum latitudinē. i. e altitudinē. xxx. Supi-
us aut erat in vno cubito cōsumata Lon-
gitudō enim arce est memoria diuice passio-
nis quā moan figura representat q. ccc. signat
Vel etiā lōgitudō arce perseverantia in cō

tinuatiōe hōi. vel lōgitudō. ecc. cubitoꝝ ē si des trinitatis. cū pfectiōe hōi op̄is. sine q̄ fides mortua esset. **A**ntrudo at̄ est dilectio dei et p̄ximi amici et inimici. i. signat. in. l. cubit. q̄z gnōgēfima die a passione xp̄i datus est sp̄s sanctus. p̄ que v̄ dicit Apo. La ritas dei diffusa ē i cordibus nostris. **A**ltitudo at̄ ē spes et desideriu seculi v̄turi. que spes designat. i. xxx. cubit. q̄z sc̄z treccnari⁹ numerus et ternario et denario ducit. ter enī decē faciūt triginta. In ternario aut̄ tri plex spes signat. sc̄z de venia. de gr̄a et gloria. In denario at̄ addito adimpletio decalogi. v̄ sc̄z assist nobis i pleno decalogi s̄ spe p̄dicta tripli. Alioquin spes sine meritis vel operib⁹ nō cēt. **D**a. sed p̄s̄ptio. **L**ō sumatio aut̄ in vni cubitū ē v̄ oēs motus et affectus dirigant̄ i deū. sicut dicit ps. cor meū et caro mea exultauerūt in dō vniū. vel bec cōsumatio s̄ i p̄fectiōe p̄s̄ptioꝝ. **D**ab. x. **A**dbuc vniū tibi decē si vis p̄fectus cē. **D**icit at̄ q̄ ille cubitus arce fuit geometricus. q̄ valet sex vsuales ad ostendū q̄ p̄ sex misericordie opa ad vnitatē p̄fectiōis diuine p̄solatiōis et sup̄e pacis a sc̄dū. **S**ec̄do i forma arce p̄s̄ptio apturā locoꝝ. **D**ebat. n. i duobus locis aperturā. vni ad lumē recipiendū sc̄z fenestrā aliant̄ a latere ad igrediendū sc̄z ostiū. **F**enestra ergo ē gr̄a q̄ illuminat domū mētis. **D**el solitan ē intelligētia p̄ quā lumen sapie et scie suscipim⁹. **S**istiū aut̄ ē libex arbitriū quod aperit p̄io gratia. **D**ñ Bernar. **E**t si adiuentri p̄t. p̄c̄ri nō p̄t. **T**ertio p̄s̄ptio distantiā māfionū. **N**ā s̄z Aug. **A**rca fuit iserius bicamerata et sup̄ tricamerata. nā i iserius māfio. s̄ sup̄ tabulatū senine fuit duplex camera q̄rū vna dicebat stercozaria. alia at̄ apothecaria. **S**z supra istā mansionē fuit alia mansio sup̄ior q̄ bebat tres cameras due camere laterales crāt vna imitiū aialū et serpentiū. **A**ltera hō mitiū media aut̄ camera erat hōium et auiū ostiū aut̄ erat ibi. bicamerata et tricamerata cōtingebantur. **B**icameratio itaqz arce attendit i delectatiōe sc̄ualitatis q̄ maxime in-

uenit i actib⁹ duoz potētiarū vegetatiue p̄tis. sc̄z p̄pagatiue siue generatiue quātum ad actū vncereū. et ista ē v̄ sentina stercozaria. **T**ricamerata at̄ at̄cedit in rōne. cui⁹ tres vires sūt. irascibilis q̄ detestatur malū et ista ē habitatio imitiū passionū. v̄ ire et audacie et b̄mōi. **T**re p̄cupiscibilis et bec ē q̄ bonū p̄s̄pt. **E**t bec est habitatio mitiū passionū. v̄ amoris māfuetudinis et b̄mōi. **E**t due de vires dicunt̄ rōnales nō p̄cēntiā sed p̄r participationē s̄m **D**ñm. **E**t b̄mōi sc̄z nate sūt rōni obedire. **T**ertia aut̄ est rōnal p̄cēntiā q̄ vocatur. **E**t bec ē q̄ dixerunt bonū honestū et verū. **D**ñ bec d̄r habitatio hōium sc̄z actiuoz. et auiū. **I**nt̄p̄latiuoz. **D**uoz p̄ximi re gātur p̄dicta. sc̄dū eleuat̄ sapia. **A**lij aut̄ sunt q̄ dicūt b̄mōi cameras arce fuisse dispositas solū in alitudie. **E**t dicūt q̄ inferius i fūdo erat sentina siue stercozaria supra t̄p̄ erat apothecaria. et supra h̄c erat imitiū animalū. **E**t ostiū erat in medio vbi apothecaria iūgebat camere imitiū. supra h̄c habitatio mitiū aialū. **E**t in sup̄ima erat habitatio hōium et auiū. **E**t iō p̄ stercozaria p̄t accipi p̄ti i sia sc̄ctis detestatio. **D**er apothecaria lachrymaz effusio post quā diabolus suscitāt ad ipugnādū. et iō sc̄g habitatio imitiū aialū. i. multiplicatio t̄tationū. **S**z q̄ de⁹ adiuuādo et cōsolādo subuenit. sequit̄ habitatio mitiū. i. gr̄a cōsolationū. postquā sc̄g habitatio hōium. i. exercitatio actiuoz et auiū. i. p̄ctio p̄tem platiuozū. **Q**uarto assimilāt hōa cōuersatio arce rōne clausure. q̄ ingresso noe in arcā cū bis q̄ obēbāt ingredi clausit eā dñs defozis. ita v̄ inādatio diluuij nō nocuerit eis. **I**n quo docet̄ hō iust⁹ v̄ si inūdanerit diluuiū carnis itret arcā trāgile mētis. **E**t iō circūfluat̄ toxītes iracūdie. flumina luxurie. voraginez gule. i. ebulliat̄ toxītes b̄lectanonū. abyssus cupiditatis maria p̄urbationū. ita tñ noc arcā. i. get⁹ aius clauso de foris filēij hostio possidet aiam. **E**t quāto magis caro laborat in actiōe tanto

sp̄s volat sublimi⁹ i cōtēplatione. **U**nde **P**aul⁹ q̄ p̄ oibus laborauit in fame et siti in frigore et nuditate et dixit **N**ostra cōuersatio in celis est. **C**apitulum. xv. **Q**uod custodiendū ē v̄ vas oiaz i b̄saurioꝝ celestiu. et sicut castrū in terra inimicōꝝ sicut **P**ro. iiii. i custodiā seruas cor tuū. **E**t enī v̄ vas p̄ciōsū q̄ carū cmit. et i cōfractura magnū dānū incurrit et difficult̄ p̄p̄at. et iō a sanctis vis diligēt̄ custodit̄ **A**po. i. **T**eb. iiii. sciat vniūqz vestrū vas suū possidere i sc̄ifica tione et honore. **T**re vas cordis v̄ possit optio liquorē gr̄e repleri. **D**uo oꝝ q̄ euacuet̄ s̄z ab amore seculi. **D**as at̄ repletum vno liquore nō p̄t recipe aliū nisi euacuetur. sicut pleniū vino nō recipit oleū qn̄ est fūdat. **T**āq̄ vinū q̄ mētē mebrat et isaturat ē affect⁹ et amor mūdū s̄z tāq̄ oleū q̄ illuminat et sanat et l̄tificat ē gr̄a dei. **D**ñ oꝝ q̄ euacuet̄ feridū vinū si vis recipe limpidū oleū. **D**ñ. iiii. **R**e. iiii. **D**asa vacua repletur eliseus. **S**ec̄do oꝝ q̄ lauet̄ s̄z a foridib⁹ peccatorū. **A**lijq̄ et euacuato vase adberēt alique sordes q̄s oꝝ lanari ne liquer̄ imit̄dū corrupāt nec p̄t inrare gr̄a dei vbi sūt sordes peccati. ergo sicut dicit **Hiere. iiii.** **L**aus a malitia cor tuū. **T**er t̄rio oꝝ q̄ vas sine doliū cordis obstruat̄ siue liget. ne sc̄z liquor imissus effūdat null⁹. n. sapiēs imitteret vinū in vase. ex quo videret statū eē effūdedū. **D**ñ illi q̄ gr̄am recipiūt et statū effūdūt dicūt eē fatui. s̄m illō **Ecc̄. x.** **S**tatie fatuoz effūdēt. **E**t hoc ē q̄ fatū nō b̄z vas cordis ligatū vel solidū s̄z ofracū s̄m illud **Ecc̄. xii.** **C**or fatui q̄si vas ofracū. **Q**uarto oꝝ q̄ idiet siue subijctat̄ rei imit̄de. **N**ō. n. possit vas repleti aq̄ luminis vel putri nisi iclinaret̄ v̄ p̄fide imergens. **S**ic cor hōis nō impletur gr̄a nisi b̄uillet. **Ecc̄. vii.** **I**nclinant̄ modice aurē meā excepta illa sc̄z sapias vel gr̄a nā. **Q**uinto oꝝ si eēt euersū vel et postq̄ ē iclinatū q̄ erigat. et h̄ ē p̄ desideriu vel oīō nē ad deū. **S**app. vii. **D** p̄raui et dat⁹ ē mi

bi sensus. in oculi et v̄it i me sp̄s sapie q̄ ē et sp̄s gr̄e. **T**re nota q̄ cor parū ē i mīnima p̄ca metuit. **N**ā i p̄ano albo mīma macula appet et nimis displicet sic i corde puro mīma p̄ca. **Ecc̄. s. ix.** **D**i t̄pe s̄m̄t ve stimēta tua cācida. **T**re cordis iminum q̄nqz assiat̄ lecto sicut. **E**t. iij. **D**ñ. **I**n lectulo meo p̄ noctē q̄sui quē diligit aia mea. **S**reg. **I**n lectulo et p̄ noctē dilect⁹ q̄rit. q̄z nimis ē iuisibil̄ p̄ditōis sp̄s exp̄sa ois corp̄e visib̄is imāgie i cubili cordis iuent̄ **Q**uoz hō assiat̄ cubili s̄m illud ps. **E**ral tabūt feti i gloria lerabūf i cubilib⁹ suis q̄z sc̄z cū mala sc̄i ab exteri⁹ fugiūt securi ira mētū secreta ḡsant. **S**z tūc leticia iucta erit cū carnis exteri⁹ pugna nō fuerit. nam quousqz ad illicita p̄ carne trahimur. q̄z q̄si dom⁹ n̄re p̄es q̄rit et cubile cordis p̄urbatur. **Q**uoz hō assiat̄ strato s̄z illō ps. vni uersū stratū eī⁹ verfasti i ihermitate eī⁹. q̄z v̄z cū nos t̄tatio carnis d̄cutit tremefacta n̄ra ihermitas et stratū cordis p̄fūdūt.

Capitulum. xvi. **D**iponi fūire et aiari negligēdo se totalr̄ circa ea q̄ sūt cor poris occupare. p̄p̄riū ē reproboꝝ. **E**t bic ē q̄ artes ille me ebant̄ce q̄ p̄modis et d̄litis corp̄is marie iseruiūt a reprobis hōib⁹ p̄mit⁹ sūt inēre. **K**z a cayn et filis ei⁹. **N**ā ip̄e p̄m⁹ reprobus sc̄z cayn fuit q̄ v̄ avaritie sue p̄suleret. sicut d̄r i historiis scolasticis. p̄io agriculture se dedidit. **T**re p̄m⁹ et terminos t̄re posuit. et v̄ te hominū simplicitatē adiuētōe mēsuraz et p̄dētū ad calliditatē et corruptionē pduxit. **T**re ip̄e cayn fuit q̄ p̄mā ciuitatē edificauit. et vocauit eā ex noie filij sui enoch. **D**e. **Q**uid sibi vult q̄ cayn p̄mū filium enoch vocat. atqz ex hoc noie ciuitatē quā cōdidit appellat. **L**ayn p̄m⁹ ciuitatē cōstruxit de serib⁹ et apte mōstrēf q̄ ip̄e i terra fūdamētū posuit. q̄ a soliditate eimē patrie alienus extitit. **P**eregrinus namqz a summis fundamentum q̄si longe habitatiōis in infimis posuit. q̄ stationē cordis i infimis collocauit. **U**nde in eius stirpe

enoch q̄ dedicatio interpretat̄ p̄m̄ nascit̄. sed de electozū progeie Enoch septimus fuisse m̄ozat̄. q̄ reprobi in hac vita q̄ ē aū semetip̄os edificādo dedicant̄ Electi No edificatiōis sue dedicatiōē in sine tempis expectāt. ¶ Item sabel q̄ fuit de stirpe cayn fuit p̄m̄ q̄ inuenit tētona portatilis de loco ad locū. p̄ pastorū sc̄z moditate z delitijs. Et ideo signat̄ peccatorē z pp̄iissime platum q̄ tabernaculo corp̄is deseruēs in delitijs trāsit de loco ad locū. i. ruit d̄ vitio ad virtū. z nomē fratris ei⁹ iubal. q̄ fuit pater canētū in cithara z organo. i. p̄m̄ inuētor cōsonāriū musicalium. vt sc̄z labor pastoralis in delitijs veteret̄. hoc. n. p̄tinet ad voluptatē aurīū. q̄ quos Job. xii. Tenent timpanū z citharā z gaudēt ad sonitū organī. Itē postea tubalcayn de eadē stirpe genitus fuit p̄m̄ faber z opans in ere z ferro. Vñ iste fuit malleator q̄ p̄mo inuenit vsū armoz. Et in hoc significat̄ opp̄siores Et itē fuit faber z sculptor qui sculpturas opm̄ in metallis z libidinē oculoꝝ fabricauit. Vñ in hoc signat̄ curiositatē oculoꝝ Soroz aut̄ tubalcayn fuit nocētia q̄ artcm tectociāz adinuenit q̄ sc̄z p̄tinet ad mollitiē z curiositatē vestiam. Luiss contrariū commendatur in sanctis sc̄z asperitas z vilitas vestīoz sicut de Zoanne baptista patet z pluribus alijs.

Capitulum. xvij.

Directiōē plati etiā discolori bz subdit̄ hūiliter portare. at tendēs cum radīz barba aliquid̄ bz patiēt̄ se bz sub rasio. z p̄mittit caput suū a raso re mō in dextrā mō in sinistram duci. nec audet mentū leuare. nec os apire. ne si raso rī resistat vuln⁹ incurat. Attēde claustral sub manu rasioz te positū. noli sub rasioz correptiōis rebellare. sed rasioz manibus hūiliter te tractari p̄mittat ne lēiones grauiōres incurras tā in mente q̄ in corpore. ¶ Itē q̄ sub māu rasioz incepti radīz necesse ē vt patiēt̄ se habeat. q̄ facili⁹ lederetur q̄ a bono. Sic sub discolori z inepto plato

plurimū expedit patientius se b̄re. Nō enī tm̄ bonis subiect⁹ eē debes sz etiā discolori vt ait Petr⁹. ¶ Itē q̄ graue ē a malo barbario z cū rasioz dentato sine aq̄ radī. q̄ cū deberet scindere pilos scindit carnē. Quid p̄ rasioz dētarū nisi mordax correptio z cōtentiōsa intelligit̄ p̄ aquā No lenitas correptiōis designat̄. Noli ergo o plate aquā omittere in barba radēda. i. lenitate z compassiōe a correptione amouere. sed dētes remoue a rasioz tuo. i. a correptione virtū. Et nota q̄ ille q̄ bz rigidū pilū magis sub rasioz patit̄. Sic q̄ rigid⁹ ē sub disciplina. z culpā suā defendere vult deteri⁹ bz Pro. xvi. Qui corripientiē se dura ceruice contēnit repente supuenit ei interit⁹. ¶ Itē correptio acuta z doctrina discreta immutans nō tm̄ corda sed etiā opa correptoz si cut cultelli p̄ozatio z aq̄ colorate isufio im mutant fructus arboꝝ Dicunt enī agricultore auctores q̄ siquis vult arboꝝ pomifera siue fructifera p̄ducere fruct⁹ siue poma rubicunda vel alio colore colorata. hoc mō fieri p̄t. Fac foramē in arbore cū cultello z quēcunq̄ colorē vis distēpa cū aq̄ z infū de z colorabit̄ fruct⁹ codē colore. Quid aut̄ ē cultelli p̄ozatio nisi subtil̄ z pungens de linquēt̄ correptio. Et qd̄ est aqua colorata nisi p̄dicantis vel exhortatiōis doctrina discreta z decerni p̄nunciatiōe clara. Dec sunt enī q̄ faciunt arboꝝ. i. audientes discipulos p̄ducere poma colorata. i. honesta z virtuosa opa p̄uarietate correptiōis seu p̄suasiōis ipsi⁹ diuersaz virtūz quasi diuersoz colorum pulchritudine adornata. ¶ Itē q̄ delinquentis correptio debeat eē mitra. siue t̄pata ex asperitate z lenitate. patet alio exemplo. Dicūt enī viri de agricultura periti z exp̄ti. q̄ si arbor q̄ facit acetosū vel amarū fructū p̄ozet. ita q̄ foramē per arboꝝ transeat. z in ipsū foramē aq̄ mellita p̄fundat̄. z cū clauo q̄ sic de ligno eiuslē arboris ipsū foramē obstruat. Tat̄ inquit arbor facit fructum dulcē. Quid aut̄ est arbor faciens fructum acetosū vel amarū. nisi peccator faciens opus malū. qd̄ tandem

psciam pūgit z amare pene reatū inducit. Sed eius foramen tūc aq̄ mellita infūdīt cū blanda eius auri correptio adhibet̄. que tūc cū clauo obstruit̄. cū terrore pene z comminatione cohibetur. Et gbus patet q̄ in correptione delinquentis. miseri dñt adinmicē. aq̄. i. sapiētia locutiōis. mel. i. dulcor mā suetudinis. z clau⁹. i. terroꝝ penevel cōminatiōis. Et talis correptio sic arboꝝem. i. hōminē imutat. vt que p̄tio faciebat poma acetosa vel amara. i. opa corrupta z prana. p̄ ducat ecōtrario suauita z dulcisa idest opa d̄ cetero faciat honesta z gratiosa. ¶ Item corripiens nimis dure sibi est ei qui veteres repat patellas. qui volens vnū foramen vno ictu mallei obstruere multa foramina facit. vel vnū magnū maius q̄ ante vel aliqñ patella confringitur. Et quid est correptio nisi vasoz fractoz reparatio. Ec est. rri. Cor fatui q̄i vas cōtractū. sed ictus nimis fortis. i. correptio nimis dura nō corripit sed deterioꝝ efficit. ¶ Itē sicut medicus nimia potione vel medicina occidit egrotum sic qui nimis dura correptione corripit nō emēdat sed perire facit Seneca. vicia animi sicut vicia corporis leniter tractāda sūt.

Capitulum. xviii.

Emones repellendi sunt sicut pulices cynifes z formice Doct. n. Pall. in libro suo q̄ cōtra pulices remediū est amurca p̄ paulimentum frequēt̄ aspersa vel ciminū agreste cū aqua tritū cucumeris semen agreste cū aqua resolutum. vel cū aqua lupinoꝝ fileris austeri tanbus inuncta. si eis locus pulicum fuerit aliquotiens inusus. Sed cinifes vt dicit ertignūf amurca z selle bubali lectis aut locis punctis. vel folijs edere tritis et oleo vel incensis sanguisugis. Sed cōtra formicas vt dicit si habent foramen in loco vnde eas volum⁹ expellere cor noctue admonemus. Si at̄ de foris veniūt omne loci spaciū cinere vel creta candida signabim⁹. Et bis ergo multiplex remediū cōtra demones colligere possum⁹. Nō predictoz re-

medioꝝ quedā sunt vinctuosa sicut amurca vel oleum. quedam sunt amara sicut agreste ciminū vt cucumer. vel edera. vel lupin⁹ z fel bubali z aqua cum eis mixta. quedā No austeria vt filer. quedā No sunt fumosa vt incense sanguisuge. In vinctuosis ergo notatur deuotio. in amaris contritio. i. austeris abstinentia z carnis mortificatio. in incensis z fumosis seruata oratio. Sed vltim⁹ cōtra formicas additur cor noctue. per qd̄ significatur cordial̄ amor christi que oñ dit nobis in morte. Vnde z latus eius ap̄tū est. vt ipsū cor pateret. z ipse christus absconditus māsit in sepulchro vt noctuozar in domicilio. vt dicitur in ps. Vnde ad motio cordi noctue ē meditatio crucis. siue moris christi. Itē additur cinis in quo signatur memoria moris nostre. z insug candida creta per quā intelligitur cōscientia munda. Nō enī potissime remedijs demones a nobis repelluntur. z cor tentatiōnes z molestie superant. sc̄z vinctiōne deuotionis. amaritudine cōtritionis mortificatione corporis. seruoꝝ ofonis. meditatione dominice crucis. memoria nostre mortis z emundatione mortis. ¶ Item contra nos pugnat ad modum militis. Nam si miles etiam satis fortis. ad pugna vadit incrimis facili⁹ hosti cedit. sed si bene armatus incedit facili⁹ hostem ferit Similiter antiquus hostis quasi nos inermes aggredit̄. cum mala aperte suggerens humane mentri bona simul omnia destruere conatur. z tunc tanto facili⁹ vincitur quanto aperti⁹ cognoscitur. sed quasi armatus venit quando bona aliqua corrumpit. Nō sepe quosdam intellectu non tentat. cisq̄ in sacri eloqui meditatione non obuiat. sz tm̄ cor vitā in operatione supplantat. q̄ dū de virtute scie laudant nequa q̄ suoz opozūz damna respiciunt. cūq̄ in fauoris delectatione animus ducitur vitæz vulnera nō medetur Hunc ergo armatus hostis rapit quem fraude tectus ex alia deserens ex alia parte vincit. vt dicit Grego.

Capitulum. xix.

Capitulum. xxiij.

Balstrat interdū hō nō ppter suū meritum sed pp aliorum pfectum. Capa enim plunial sine mantell' nō iō supponit ceteris vestib'. qz charior ba-
beat. sed vt sola deturpet & vt alia vestimen-
ta custodiat. Et sicut fumarū vel camin' ceteris pibus & officinis dom' alti' eleuat nō qz digni' aut charius. sed vt ipsū solū fu-
miget. & p alias partes dom' fumus non spgatur ne scz deturpet a fumo. Sic etiaz interdū indignus rōe vite pp vilitatē alio-
rum exaltat. qz expedit vt vnus moziat pro populo. Et sic si vis vētilare granū cū pa-
lea. granū descendit & palea ascēdit. sed non est palea super granum pp suam valorem. sed ppter suam leuitatem. Sic sūt supbi su-
per bonos. Et tū dī dicitur. qz dñs palcaz comburet igne intractabilū. sed triticū con-
gregabit in horreum suum scz celum.

Capitulum. xxij.

Eruo: spūs qñ intus calefcit in sanctis viris nō pōt cobibe-
ri qñ ad exteriora prorumpat. Cui' exēplū est qz si fiat vas eneū cōcauū hñs pñā foramē supra & aliud foramē in vētre parū maius. & hēat pedes ita qz vēter nō tāgat terram & impleat aq' & lignis optimis obstruat vtrū qz foramen & ponat in igne veheremēter cal-
do generabit int' vapor q' fortificat' erum-
pet p aliud foramē. & si erūpit desuper pūcit aquā sup loca ppinā. si inferi' pūcit aquā in ignē & pūcit ticiones & carbōes & cin-
res calidos. Et tū dñs hominis sancti dicit esse eneum p patiētie soliditatē. cōcauū p hūili-
tatem. supius pforatū & aptū ad dei cōtem-
plationē. h' hoc foramē sūt parū qz parū de deo possum' dēplari in hoc mūdo. Et sic dicit pforatū & aptū inferi' ad dilectionē. p-
pūm. Et sic a terra eleuatū p cōtēptū tpa-
lium. Et sic aq' sapie repletū. & dñt obstrui claudi foramina. s. p custodia sensuū. Tūc autē. in igne veheremēter calido ponit qñ di-
uina eloquia meditat' sicut ps. ait. Ignitum

eloquiū tuū veheremēter. Vel qñ meditat' de dolore passionis xpi. qz talis dolor reno-
uatus in corde p mēoriā meditantī. vehe-
mētissime accēdit sū illud ps. Dolor me-
us renouatus est cōcaluit cor meum intra-
nie & in medi. m. etar. āgnus. Dñ tunc gene-
ratur vapor. deuotionis seruo q' supius p-
oculos pūcit aquā lacrymar' Inferius autem ad primos facit pūcere ticiones. i. ignita sanctorū exempla. & carbōes. i. ser-
uitia d'ba. & cineres calidos. i. humilia & ser-
uentia opera penitentie. Capitulum. xxv.

Ideliū xpi stat' figuratus ē in tabernaculo moysi. Nam totū corp' tabernaculi con-
stabat ex gbusq' tabul' in lōgitudine erectis. q' gdem interi' tegebant quibuscūq' continis et quatuor coloribus variatis. s. de bisso rectora & iacinto & purpura cocco bis tictos; h' hñōi contine te-
gebāt latera solū tabernaculi In tecto aut tabernaculi erat operimentū vnū de pel-
lib' iacinctinis Et sup hoc aliud ē pellib' arietū rubricatis. & de sup tertiu' de gbuldā sagis cilicinis. q' nō sūt operiebāt tectū ta-
bernaculi. sed ēt vscēdebant vsq' ad terrā & tegebāt tabulas tabernaculi. Per tabulas igit' ex gbus cōstructū fuit tabernaculū si-
gnabant fideles xpi. ex gbus cōstructū fuit ecclesia Tegebāt aut tabule interi' continis q'dico-
lozib'. qz fideles iteri' omāz q'moz virtutib' Nā in bisso rectora. vt glo. dicit designat ca-
ro casitate renitēs. In iacinto mēs supna cupiēs In purpura caro passionib' subia-
cens. in cocco bis tincto mēs iter' passioēs dei & primi dilectioēs refulgēs Per operi-
mēta d'no recti designant plati & doctores i-
gb' d'z renitere celest' quersatio. q' signat p-
pelles iacinctinas. p'mptitudo ad martyriū quā signat rubricate pelles. austeritas vite & tolcrātia aduersoz q' signat p saga cilici-
na. q' erat exposita vētis & plunij. vt dicit' glosa. Et sic nota q' fideles xpiani ātq' sue-
rūt feruentiores modernis. sic vinū vctus calidi' nouo. Et lū. li. de vidamij q' nouū

vinū frigidū ē pp terrefcitātē & aq'itatē. Ver' n. vinū calidi' & fori' & magis odo-
sez. q. d. n. in eo erat aq'is ipus d'p'p'it. Sic antiq' sancti caruerūt terrefcitātē auaritie & aq'itate luxurie. Dñ fuerunt seruentiores in amore honoris in pfectiōe. & redolen-
tiores i quersatiōe. Eccl' ix. Vinū nouū & Capitulum. xxvi.

Sagelle diuie iustitie assistant' sa-
gittis. Et eo q' sagittarū more p-
cutiendo pferunt. Nā dū corp' vulnerat spm' hūiliat. Dñ Job. vi. dī. Sagitte dñi in me sūt. q' idignatio ebibit spm' meū. Quid enī ē spūs hois nisi spūs elatōis Sagitte at' dñi spm' ebibūt. cū sup h'e aiaduēsiōis sine afflicti mētē ab cla-
sione p'p'cut. Et sic sagitte dñi spm' hois ebibūt. qz in tētu exterioribus introrsus tra-
bunt. Et sic sagittarū indignatio spm' hois ebibūt. qz supne sentētice electos q's in pctis inuēit dū vulnerat imutat. vt dicit' sua trāssit mēs d'clerat. atqz ex saluifero vul-
nere saguis h'essiois currat. p'clat nāqz vñ lapsi sūt. p'clat a q'nta hūmūdine ad q' cor-
ruptionis sue tormēta ceciderūt. & nō solū ge-
mūt in his q' sustinet h' isq' metuit hoc qd dicitur iudez deliquētib' de gehēne igni-
bus vminat' Dñ iustoz mēs nō solū ppen-
dit qd tolerat h' ēt pauet qd restat. vidz q'lia in hac vita patit. memit ne p' h'ac grauiora patiat. sicut Bre. dicit. Et sic flagellū & p'cus-
sio dei ē ad aie salutē. eo mō q' medic' vul-
nerat ad corpis sanitatē. Dñ Job. v. Ipse vulnerat & medet pcutit & man' ei' sanabit Vbi Bre. dicit q' duob' modis oiporens de' vulnerat q's ad salutē reducere curat. aliqñ enī carne pcutit & mētis duritiā suo pauore tabefacit. vulnerado. ergo ad salutē reuocat cū electos suos affligit exteri' vt in tertus vinat. Dñ p moysē loquit' dicens Ego occidā & ego viuere faciā. pcutiā & ego sanabo. Occidit enī vt viuificet. pcutit vt sa-
net. D' dicitur sonis d'bera admoet vt in-
tus delictoz vulnera cūret. Aliqñ aut' si fla-
gella exteri' cessare videant int' vulnera in-
fligit. qz mētis nre duritiā suo desiderio p-

cutit. h' pcutiēdo sanat. qz terror' sui saculo transixos ad sensū nos rectitudinis reuo-
cat. Corda enī nra male sana sunt cū nullo dei amore sanciant. cū pegrnationis sue crū-
nam nō sentiūt. cum erga infirmitatē pri-
mi quālibet nec minimo affectu laqueat. h' vulnerant vt sanentur. qz amor'. spiculis mentes de' insensibiles pcutit moxq' has sensibiles per ardorē charitat' reddit. Dñ ei sponsa in Lan. cantico. dicit Vulnerata charitate ego sum male enī sana aia atqz i-
huius. et h' ceca securitate. p'clata nec vi-
debat dñm nec videre requirebat percussa aut charitatis ei' spiculis vulnerat in inti-
mis affectu pietatis. ard' desiderio cōtem-
plationis & miro mō viuificat ex vulnere q' prius mortua iacebat in salute. Estuat anhe-
lat & iā videre desiderat quē fugebat. Per-
cussione enī ad salutem reducitur que ad se-
curitatem quietis intime amoris sui pertur-
batione reuocatur.

Capitulum. xxvij.

Gratia dei nō infūdīt anime nisi pus sit purgata & mūda Nā sic in p'gamēno nisi pus rasū fuerit nō infūdīt ita cordi hūano nisi pus purgatū fue-
rit grā nō infūdīt Verū. Balsamū ē gra-
tia dei vas purissimū regit. Et sic herbe male & spine pus eradican' a terra q'serat triticū. Sic cogitatioēs & actioēs malas p-
us amouere debem' a nobis. si nos volu-
mus ee agri dei. & grē semē suscipe. & fructū bonū ferre Hierc. iij. Mouate vobis noua-
le. & nolite serere sup spinas. i. sup peccata. Et sic grā dei assistit menib' & munitioni-
bus ciuitatis. Adēnia enī in vrbibus p or-
namento sūt munitiones p defensione vt Bre. dicit Adēnibus enī assistant grē gra-
tis date sicut pphetia. doctrina. grā lingua-
rum virtus curationum. q' licet aiam ornēt tñ sine eis aia stare pōt munita per fidem & iustitiam. Sed grā gratuz faciens. ex qua est fides spes charitas & cetera necessarie virtutes assimilatur munitionib' qz si bec babere negligimus hostilibus insidijs pare

mus ut Bre. dicit Et de his mēib⁹ e mu-
nitionib⁹ dr. Thren. ij. factus est dñs ve-
lur inimic⁹. p̄cipitavit in israel mentis eius
dissipavit munitiones.

Capitulum. xxvij.

Humilitas cogitationū firmat
bñ opantes q̄ motū tentatio-
num Lur⁹ creplū apparet in
rosis sicatis ⁊ pulverizati. qz
pulsis rosarū ficcarū. vt dicit
Pulm⁹ dētes mobāles firmos efficit. Pul-
uis quippe rosarū est hūilitas mentis siue
cogitationū. Dētes autē q̄ alijs mēbris cibū
siue nutrimentū pparant terendo sūt actiui.
q̄ primox nutritioni siue sustentationi ser-
uiunt. Vel p̄dicatores q̄ alijs cibū spūales
vbi dei terendo vel erponēdo pparant e
porrigūt. Et ergo vbi dentes firmant. ita vt
tentationū vel superbie impulsū nō moveant
optet q̄ pulvere rosarū. hūilitate cogitatio-
num teneant. Et hūilitas conseruat vir-
tutes. sicut olla rudis cōseruat rosas virides
Dicit eni. Dala. q̄ illi q̄ volunt rosas ser-
uare virides in radi olla conditas ⁊ bene
munitas sub vino obzruunt ac referuat. Et
quid est rosas seruare virides i virore nisi
tenere virtutes in suo spūali vigore. q̄ tunc
in olla radi recōduntur. q̄ sub inculta con-
uersatiōe ⁊ humili abscondunt. Sed tūc be-
ne sub vino obzruuntur cū in humili mentē
concluse p ostentationē vel iactantiam ad
publicū nō ducunt fm illud Mat. Atten-
dite ne iustitia vraz faciat corā hoib⁹ vt vi-
deamini ab eis. S3 qz hūilitas vera neq̄s
eēt q̄ oportuno tpe virtutes absconditas. i.
ab ope vacuas seu ociosas teneret Optet
itex ipsas virtutes sic seruare in mēte hūili
quēadmodū ⁊ rose recētes in cāna viridi
seruātur. Dicit. idē Pall. q̄ rosas nodū
parefactas seruabis si in cāna viridi stante.
sira reducās. ita vt sitā crecere patiaris. ⁊
eo tpe cānas recidas quo rosas virides h̄re
volueris. Quid at ē canna viridis nisi mēs
vtriosa ⁊ hūilis. q̄ sp̄ s3 in bono ope crescit
⁊ tñ int⁹ a supbie spū vacua existit. In hac
rose nondū apc. i. virtutes nondū p̄palate

Necessitas ⁊ leuis hō cedit
omni tērationi. Nā sicut
gallus supra pinnaculū ec-
clesie cuiuslibz vōto se vertit
Sic quoqz hō inconstans
cuiuslibet cedit tērationi Job.
xxvi Tollet. cū vētus vēs
⁊ auferet de loco suo. paleam eni tollit ven-
tus non granum Job. xxi. Erunt sicut pa-
lea ante facie venti. ⁊ sicut fanilla quā tur-
bo dispergit Doma putrida ⁊ vermiculo-
sa cadūt de arbore ad modicū vētū. s3 sana
bene se tenēt. Sed nota q̄ fm Pall. vtra
caduca poma sp̄cāl p̄fici pōt adhiberi re-
medū. Nā si poma p̄fici incipiunt tē cada-
ta radices eius cū securi aut alio instrumē-
to findere debet. ⁊ hiluris eius trūcos fa-
ctos de pino impāmer. vel foraminibus
cū terebello facti clauos ex salice factos cū
mallico fortiter infiggere. Quid igitur sunt
caduca p̄fici poma nisi inconstantiū homi-
num infirma opa vel reciditū peccata: Et
quid est radicum arboris securi findere nisi
memoria mortis mentē hominis exercere
Mat. iij. Jam securis ad radicem arboris
posita est. Succidit eni ipsa mors hōinem
velut securis arborē. sed qz radix arboris ē
ipsa mens vel cor hominis ad quā dū sci-
sio securi. i. cōsideratio mortis reducit pec-
catum cuius fm illud Eccl. vii. Memora-
re nouissima tuas ⁊ in eternum non pecca-
bis Sed q̄si fissure securis truncus pini q̄ ē
arbor semp virens inseritur dum eundem
morti memorie futuri seculi qd semp ma-
net cogitatus adiungitur. s3 q̄si foranē te-
rebeth est timor diuini iudicij q̄si vō sa-
licis clauus est eterni supplicij reatus. qz sicut
salice vitis ligatur ad palus sic ex peccati p
petratione aia obligatur ad supplicium. q̄si
autem mallet percussio est diuini vbi audi-
tio Diere. xxij. Sermo dei quasi malle-
conterens petras. Habes ergo multiplex

remediū contra caducū pomū. i. vtra incō-
stantis hominis op⁹ rediciū. quorū primū ē
timor mortis p quā peccatū finit Scdm
ē cōsideratio eterne bestitudinis que p pec-
catū amittit Tertū est diuini timor iudicij
cui peccator assititur. Quartum est timor
gehennē q̄ peccatū punit. Quintum ē audi-
tus diuini vbi ex quo peccator conteritur

Capitulum. xxx.

Ifernus sitat domū dedali
cuius facilius est ingressus sed
negatur egressus. ⁊ ē sicut nas-
sa quā facilius intrant pisces
sed exitus est impossibilis Vir-
gulus. Facilius descensus auerni. Noctes
atqz dies patet atri ianua diuis. Sed reuo-
care gradum superasqz euadere ad auras
hoc op⁹ ⁊c. Sapientie. ij. Nō ē agnitus
q̄ sit reuersus ab inferi. Sed nota h q̄ cri-
de inferno pōt dupliciter itelligi. Vno mō-
do q̄ simpliciter inde aliqz creat. ita vt iā
ampli⁹ c⁹ locus nō sit infernus. ⁊ sic null⁹
inferno finalit deputatus inde exire potest
Job. xij. Qui descendit ad inferos nō ascē-
dit Alio mō pōt itelligi vt creat inde ad
temp⁹. ⁊ sic fm ordinē diuine puidētie p
mittunt aliqñ dānati viuētib⁹ apparere ad
eruditionē eoz ⁊ terrorē. nō aut frequenter
hoc accidit. C Primo qz dānati ita sūt pe-
nis oppressi. vt de sua miseria magi doleāt
q̄ curent alijs apparere. C Secūdo qz hoc
nō possūt nisi diuinitus pmissi. neqz ēt qñ
sic apparent damnati sūt liberi a pena in-
ferni. qz locus inferni cedit in penā vel do-
lorem aie ex eo q̄ tali loco deputata ē. ab
hoc aut nō absoluit q̄uis ad hora exire p
mutat. sicut nec captiu⁹ absolut⁹ a carcere
vel a vinculis ex eo q̄ ad hora exeat. Vñ
pena inferni siue dolor manet in aia etiam
extra infernū. Et quāuis dānati aliqñ p̄sen-
tialiter sint in loco vbi apparēt. nō tñ credē-
dū ē q̄ hoc accidat semp. qz aliqñ bñōi ap-
paritiones sūt. vel dormiēdo vel vigilādo
opatione bonorū vel malorū spirituum ad
instruptionē vel deceptionē viuētū sicut
etiam aliqñ viuī homines alijs apparent

cis multa dicunt in sōijs cū tñ cōstet eos
nō esse p̄ntes sicut Aug. p multa exempla
pbat in libro de cura p inortuis agenda.

Capitulum. xxxi.

Immunditia mētis represen-
tabat in lege moysi p uniu-
ditias dom⁹ ⁊ vestis ⁊ vas
Nā in lege veteri reputabat
immūda dom⁹ vel vestis que
erat leprosa. vel vas qd nō hēbat opculum
vel ligaturā etā dicebat immūdū. Dicebā-
tur ergo dom⁹ vel vestes leprose per similitudi-
nem. qz sicut in corpe lep⁹ mori⁹ ē ex hūore
corrupto putrefaciētē carnē ⁊ corrupētē.
ita etiā ppter aliqz corruptionē ⁊ excessum
humiditatis vel siccitatis sūt aliqñ corruptio
in lapidib⁹ vel vestimēto Et idē hanc corru-
ptionē lex vocauit lepra. ⁊ q̄ domus vel ve-
stis immūda indicabat. tū qz eis corruptio
ad immunditiā p̄mebat. tū qz cōtra bñōi
corruptionē gentiles deos ponentes cole-
bant. Et idē lex p̄cipit bñōi dom⁹ in quib⁹
esset talis corruptio p̄curas destrui ⁊ ves-
tes vbari ad tollēda idolatrie occasionem
Vasa etiā q̄ nō hēbant opculū vel ligatu-
ram desup reputabant immūda. qz i talia
vasa de facili poterat aliquid immūdū ca-
dere vñ poterat immundari. C Itē valebat
hoc ad vitandū idolatriā Credebāt eni ido-
latre q̄ si mures aut lacerte vt aliqd bñōi
dū immolabāt idolis cito caderēt in vasa
vel in aqz q̄ essēt dijs gratiosa. Vñ etiam
ad hoc aliqz muliercule dimittunt discoopra
vasa in obsequiū nocturnorū numinū q̄ ra-
nas vocāt C Figuralt aut p leprā dom⁹ si-
gnificat immūditia congregationis h̄reti-
corū. P̄ter leprā vō in veste linea signifi-
catur puer sitas mox ⁊ amaritudine men-
tis. P̄ter leprā vestis lancea significat pueri-
tas adularorū P̄ter leprā vō in stamine
significatur peccata carnalia. Sicut enī
stamen est in subtegmīne ita anima in cor-
pore P̄ter vas autem q̄ non habet oper-
culum vel ligaturam signatur homo qui
non habet aliquod velamen taciturnitatis
qui nō cōstringitur aliqua cōtura discipline
Capitulum. xxxii.

Depariens hō semper est q̄ rulus sicut currus qui semper strider. sicut fit in bona via siue in mala. immo quāto melius hñt qdam tanto magis murmurāt. Vnde sunt sicut anser qui quā extra domū est ad vētū r pluiam nō p̄pat. sed tacite q̄rit victū suū. sed qñ est i domo vadit pipando per domū. cū tñ melius habebat q̄ extra. Et sicut gallina q̄ vadit clausendo. r sicut auis i cauea q̄ satis hz ad comedendū. r tñ ad quodlibet foramen trahit caput suum cupiens exire. r sicut inclusus porcus qui semper gemit r nō vult stare in pace. Pro. vij. Barrula r vaga genis impatiens scilicet talis persona.

Capitulum. xxxiij.

Auid hō de p̄fectu alioꝝ dicit. sicut ignis grecus qui in aquis ardet r seipsum consumit. sicut ignis n̄lumit ligna. Nec pōt hōs alioꝝ videre. si cut hely. q nō poterat videre lucernā donec erangeret. Vñ inuidia d̄ a n̄ vidēdo qz nō pōt videre bona alioꝝ. Et bec displi cētia boni q̄ est in inuidia pōt notari p̄ visionē interiorē vel exteriorē. sicut vult Sēs. dicēs. Quicqd̄ mēte fugim⁹ i iocētis oculis videm⁹. Brego. Adens inuidi cū de aliēdo bono affligit. quasi de radio solis obscurat. Itē inuidis q̄ de bonis alioꝝ torquet hōs coopant in malū sicut ecōtra bonis mala coopantur in bonū. Vñ sūt inuidi qñ qdā artifices p̄raui. vt pote qz aurū p̄uertūt in cuprū. gemas i lurū. granū in paleā. vinum in aquā. mel in fel. diē in noctē. gaudiū in merorē. rosā in paluiz balsamū in sterqui liniū. electuariū i venenū. Isa. v. De qui dicit. bonū malū. Capitulum. xxxiij.

Hypocritaz cōscie assitant libris falsis. quoz falsitas non agnoscat q̄d̄iu clausi tenēt s̄ qñ apium r legm̄. Sic qz in vita ista cōscie clausē sūt itēo i h̄ mūdo multi hypocrite nō cognoscunt. s̄ in iudicio qñ libri aperti erūt. tūc littere coz. l. opa falsa apparebūt. Et iō ipi hypo

cite vt falsarii iudicabūt Apoꝝ. re. libz ap ti sūt r iudicati sūt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris. Item hypocrite ex diuina snia quōz seriū r detegūt r deiciūt. vt. s. in meli⁹ imurent. Dicūt. n. piti agroꝝ cultores. q̄ si poma arboris putrescat r efficiat rugosa. tūc oꝝ q̄ conter eius vbi sanus ē cū cultello acuto apiat. r cū inde modicus bu moꝝ effluerit. tūc stercoꝝ eā r vulnus obstrue diligenter cū argilla r ita poma p̄ducunt sana. Quid aut sūt poma putrida vel rugosa nisi hypocritaz corrupta vel malitiosa opa. Nec aut in melius imutat cum gladius diuine snie exteriorē corticē q̄ sanus videtur. i. facta apparētis q̄ bonus cre debet p̄cutit r apit. i. r ipa p̄uisione qz si tra eēt p̄fecta. Tūc modicus hōꝝ. i. ap̄parētis deuotiōis obkēdit. Tūc stercoꝝ circūdat. qz ab hoibus circūquaqz vilipendit. Sed tñ si argilla. i. bñli pnia vulnus cordis obstruit p̄ctinus sanatur. ita qz faciat opa sana q̄ prius faciebat corrupta. Math. iij. Facite fructus. di. pe.

Capitulum. xxxv.

Racidi hōis mens est sicut dom⁹ lignea. Accidit eni hōi mimi domū lignea hñti. qz in vespe diues ē r i mae nihil hz qz ignis oia sibi abstulit. Sic hō ad sibi vni⁹ vbi gr̄az dei r oia spūalia p̄dit. dū i irā vel odiū cadit Eccl̄. ii. ve bis q̄ sustinētiā p̄diderūt. Itē ē sicut olla nimis ignē hñs q̄ ebullitēdo emittit q̄qd i ea ē. Pro. xv. Cor stultozū ebullit stultitiā qz q̄qd s̄t̄it i corde p̄fert ore. Itē ira ce car oculū mētis. r iō sicut equo optūf oculi vt creueat ad molēdinū ita diabolus crecat hoiez p̄ irā r sic excecatur duct quocūqz vult Ita philistei samson excecauerūt. r postea secerrūt eū ire ad molā. i. ad p̄ctm̄ circuire Job. xvij. Caligant ab indignatione ocul⁹ me⁹. Itē diabolus sicut sic piscatoꝝ q̄ turbat aquā vt pisces nō videntes nassā irent. Sic diabolus turbat hominē vt pecatum non agnoscent adimpleat. Soph. primo. Tribulabo homines r ambulabunt vt ceci. Itē rez nota. qz ira facili⁹ vitare

vel supat si p̄ aius p̄ p̄uisione sit armatus. sicut miles securi hōstē accipit quē aī se armādo p̄uidit Vñ Breg. dicit Adēs aduersa veniētis tanto securius ercipit. qñ to se cautius ex p̄sciētia armavit. Quin. i. p̄uidus ab aduersitate dep̄hendit. quasi ab hōste domiēs iuenit. cūqz citius iuini tas necat quē aī repugnationē pfocat. nā q̄ mala iminēta per sollicitudinē p̄notat hostiles icurtus qñ infidijs vigilās expectat Solertter ergo aius aū actiōis sue p̄ i mordia cūcta d̄z aduersa meditari. vt cogitās semp cōtra bec torace patiētie munit⁹ r q̄qd accidit p̄uidus super. r q̄qd nō ac cesserit lucrū p̄uet. Itē ira q̄ ē p̄ zelū insti tie. p̄io oculū rōnis p̄turbat. sed postea clarificat sicut ifirmatū oculo cū collyriū inuit itur penitus negat. sed inde eā post paululū veraciter recipit. Vñ hāc ad tēpus salubriter amittit. sicut dicit Brego. S̄z no tādū qz ipm̄ collyriū posset sic oculo ino derate iudā qz oculus cecaret. Sic et zelo nimio oculus mētis cecat. si rōnis p̄uenētis moderamini nō subdat. Et iō cū p̄ zelū aius mouet curādū sumope ē ne bec ea dē q̄ istrumento virtutis assumitur menti ira dūet ne qñ dñā peat sed velut ancilla ad obse quiū pata rōnis tergo nunq̄ rece dat. Tūc eni robusti⁹ p̄ vitia erigit cū sub dita rōni famulat. vt idē Brego. dicit.

Capitulum. xxxvi.

Vdicij dies assumilat porte. Nā sicut vbis adit⁹ porta di cit. Ita r dies iudicij porta re gni. qz p̄ cū ab electi. p̄ie glo ria intrat. Vñ portā sancta electoz ecclesia secure ac letāter adibit qz ibi suoz opū r laudē suscipiet r retributio nē videbit. s̄m illud. Pro. vii. Dare ei de fructu manuū suaz r laudēt eā i port⁹ opa ei⁹. Tūc oppe sacra ecclia de fructu manuū suarū p̄cipit. cū eā ad p̄cipiēda celestia la bonis sui retributio attollit. Tūc eā sua ope ra in portis laudat. qñ ei⁹ mēbris i ipso re gni aditu dicit Esuriū r dedisti mihi mā scure sicut r dāisti mihi bibē re. Math.

xxv. Ecōtra aut reprobi tremētes ad hanc portā pueniēt. qz ibi sūt cōterēdi. s̄m illud Job. v. Cōterētur in porta r nō erit q̄ cri piat. Sili. n. hui⁹ feculi aī portā elati sūt. s̄ in porta cōterent qz sc̄z amatoꝝ mūdi in p̄senti vita superbiūt. s̄ in ipso regni aditu eterna aduersitate scriētur. Vnde r subdi tur. r nō erit q̄ cripiat. Illos ḡppe veritas ab eterna aduersitate eripit quos in tēpo raliū p̄speris p̄ disciplinā p̄mit. Quin. h̄ic renuit p̄mi tūc nō valet cripi. qz iniq̄ cum quē p̄ disciplinā negligit h̄ic p̄m̄ affli ctionis sue tempore p̄r adiutoriz nō iue niēt creatorem.

Capitulum. xxxvij.

Dicij suspitiosū r temera riu p̄cedit qñqz ex corruptio ne iudicantis qz iudicat aliū s̄m qz sentit in se Admetallū eni qñ fundit q̄lez in modulo reperit formā talē sibi assumit. Vñ sic qui formam cordis sui hñt deformatā q̄qd in ciderit totū inuenit corruptū r deformatū Sicut etiā in vase corrupto q̄qd infudit i uenitur corruptū. Sunt etiā tales filis in firmis quibus ab⁹ qñqz lapidus r bonus videtur amarus. Et hoc nō est ex vitio ci bi sed ex corruptione palati. Sic iuditiū malum non ex facto. primi sed ex corru ptione iudicantis procedit. Item baculus in aqua positus videtur contractus pro pter reflexionem vmbre. Item turres r montes iuxta aquā videntur trāuersi. Eo dē mō cordi trāuerso r vitiatō oia vident vitiana r trāuersa. Vnde Eccl̄. i. Stul tus in via ambulans. cum ipse stultus sit oēs stultos estimat. Item semper credit latro qz oēs sint ei similes Brego. Vis bo mo s̄m se alterū iudicat. Vñ q̄qd in bo no corde cadit totū bonū r dulce efficiē. si cut apis que amarus r venenosos succos in mel conuertit.

Capitulum. xxxviii.

Achyme cōp̄tationis delēt sniam r scripturā mortis nā sicut iſe delēt aq̄ vel alto li

quore. sic labyrinthus dicitur literas mortis que
 diabolus scripsit ruam propria. Qui enim pec-
 cat tradit ei quasi cyrographum Labyrinthus
 enim dicitur delicta que pudor est confiteri. ut di-
 cit Aug. Item Labyrinthus huius copulatio
 nis sanat egritudinem mentis. dicit enim Pall.
 si arbor mali citonij efficit egra amur-
 ca aq mixta infundat. Quid autem p amurca
 accipe debem? nisi huius consideratione p-
 puz defectus. Na sicut oleum superius vas
 petit sic amurca ad imum. ad fundum descen-
 dit. Vn sicut p oleum superius petens intelli-
 gitur deuotio q qd eleuat in contemplatione
 delicta p amurca significat humilitas q qd
 descendit ad consideratione defectus et reatus
 sui. Et q amurca aq miscetur. du ex ipsa co-
 gitatione sue malicie labyrinthum p punctio
 generat. Vnde huius atq copuncta mef
 labyrinthum largo ibre pfundat q salubri q
 dam medicina purgata a suo langore sa-
 nat. Vn dicitur e naama syro. iiii. Re. v. La-
 nare in iordane et recipiet sanitatem caro tua
 Na iordanis interpretat descensio vel ritus
 iudicij Vn ille in iordane se lauat. qui huius
 liter seipm diiudicans labyrinthum se pur-
 gat. Et hec est locio iordanis que sanat lan-
 guorem mentis.

Capitulum xxxix.

Luxurie ignem non succendit
 deus sed diabolus. Sicut enim
 faber quoniam non potest ferrum ad vo-
 luntate sua ducere illud in ignem
 mittit et cruciat tantum quod cale-
 factum dicit ad libitum suum. Sic facit diabolus
 quoniam non potest aliquem ducere ad peccatum calefa-
 cit eum igne luxurie. ut cum sic flectere possit
 ad peccatum Ista. iiii. Ercaui fabricum suffiantem
 in igne prunas. et pferentem vas in opus suum
 Succendit ignis flammam solium. i. suggestione
 veterum que sunt quasi sufflatorum diaboli

ad accendendum ignem luxurie. dicitur. i. Illa
 succensa ego video. i. vetula nigram. Illa
 enim quantumcumque alba sit si tamen ponitur se-
 pe ad ignem denigratur. et sic anima per luxurie
 frequentiam. dicitur. iiii. Denigrata est super
 carbones facies eorum Illa bulliens si non
 haberet nisi unam fabam eam supponeret et
 monstraret. Sic luxuriosi luxuriam cobibere
 non possunt qui saluat autem per os turpe loquendo
 vel carando aut per oculos impudice respici-
 endo. aut per tactum vel ornatum. sicut de domo
 incensa exit ignis per fenestras et ostia.

Capitulum xl.

Mansuetudo animam seruat. quod
 est sicut animalis in castro
 anime lapides durorum. Vnde
 rursus leuis eripiens et omnes
 iactant sustinet. et homines a le-
 sione custodiens. Sicut ergo vasa vitrea in
 voluuntur in feno vel in alia molli re ut sic a
 edificatione seruent. Sic quoque anima in
 mansuetudine conseruat. Eccli. x. Fili in mansue-
 tudine serua animam tuam Mansuetudo est
 deo sicut culcitra mollissima cum lectulo
 florido conscientie Lani. i. Lectul' noster
 floridus. Vnde sicut homo libentem dormit in
 lectulo molli que in duro. sic deus in corde
 mansueti. que in pace factus est locus eius. Item
 mansuetudo gratiam hominibus impetrat. Na
 sicut adamas trahit ferrum sic mansuetudo
 corda hominum Exc. iiii. Ut adamantem et
 silicem dedit faciem tuam Eccli. iiii. Fili in
 mansuetudine opera tua perage et super bo-
 minum gloriam diligis.

Capitulum xli.

Mendacium est sicut quoddam ve-
 nenum tante efficacie quod in ipso
 ore cristes hominem interficit
 Sap. i. Vnde quod mentem occidit
 anima Item mendax homo falsus
 est falso denario Na tantum pualet homo ve-
 rat mendaci. quantum denarius verus falso
 Vnde enim bonus denarius valet. c. falsos. Sic
 homo verax. mendaces magna stultitia quod
 volunt omnes homines denarios esse ve-
 ros et bonos. et displicet eis multum si inue-

niant unum falsum. Vnde plus videntur
 diligere denarios quam se ipsos quod cum ipsi sint
 falsi volunt tamen denarios esse veros. et sic vo-
 lunt eos esse meliores se ipsis Pro. i. Cor ipio-
 rum pro nihilo. Et sicut denarium falsum
 nullus vult recipere. ita nec homini menda-
 ci vult aliquis credere. Et ideo mendaces
 hac pena puniuntur. quia nec verum eis
 creditur. Et insuper alia quia nec ipsi
 credunt alijs. quia indicat alios semel se ipsos
 scilicet mendaces.

Capitulum xlii.

Meditatio valet ad
 vite directionem. Qui enim
 vult nauem suam gubernare
 debet se ponere in fine nauis.
 et ante se nauem dirigere
 et pericula evitare Sic qui
 vult vitam gubernare. debet se ponere in
 fine vite sue meditatione. ut possit ad bonum
 exitum nauem suam. i. vitam dirigere. Seneca
 Considera que pulchra sit res ante mortem vitam
 suam sumere. deum secure expectare reli-
 quas sui ipse prode. Item sollicite longe nante
 sibi puidet de nauis directione. quoniam hinc ma-
 lum passum transire. Sic glibet debet sibi. pu-
 dere ante quod possit periculosum passum transire
 mortis. quod illic nauem perasibit. sic per artum
 foram mortis Item mors pessima hominum
 peccatorum firmat et stabilit sanctos viros in
 bono Dicit enim Pall. quod colube non peunt
 nec deserunt locum suum columbarum suum si per
 fos fenestras aliquid de stragulari hominis
 vinculo aut fune suspendatur. Tunc autem colu-
 ba in fenestra sua debet funem strangulari homi-
 nis. quoniam in memoria et consideratione sua debet
 malum exitum hominis peccatoris quo aspecto
 nidu suum non deserit. quod bona conscientiam
 relinquere non presumit. Bre. Felix solatio
 bonorum est consideratus finis malorum.

Capitulum xliii.

Mundi totius vniuersitas rep-
 sentabatur in tabernaculo moy-
 si. Na illud tabernaculum di-
 stinguebatur in duas partes.
 Quamuis una dicebatur sancta

sanctorum que erat occidentalis. Alia vocabatur
 sancta que erat ad orientem Et iterum ante ra-
 bernaculum erat atrium. et inter vtrunq
 tabernaculum erat velum quatuor colorum
 Item interiora tabernaculi latera tege-
 bantur cotinis diuersorum colorum. et su-
 pra tabernaculum erat tectum binitres co-
 operturas Pars igitur illa que dicebatur san-
 cta sanctorum significabat seculum altius spu-
 alium subarum Pars vero que dicebatur san-
 cta signabat mundum corpalem. Velus di-
 stinguens inter vtrunq erat et quatuor coloribus.
 Pars quos quatuor elementa designant
 scilicet bysso per quam designat terra. quod bysso
 linum de terra nascit. Purpura per quam de-
 signatur aqua quod sicut purpureus color est
 bafda conchis que inueniuntur in mari Sa-
 cincto per quem signatur aer. quod debet aereu
 colorem. Et cocco bis tincto per quem signat
 ignis. Et hoc ideo quod in materia quatuor ele-
 mentorum est impeditum quod velant nobis
 incorporeales substantie. et idem inter taber-
 naculum. i. sancta sanctorum solum sum sacerdos
 et semel in anno intrabat ut designaret quod hec est
 finalis perfectio hominis ut illud seculum in-
 troeat In tabernaculum vero exteri quod dice-
 batur sancta introibant sacerdotes continue
 non autem populus qui solum ad atrium accedebat.
 quod scilicet ipsa corporalia populus percipere potest.
 interiores autem rationes eorum solum sapientes vel
 considerantes attingere possunt Per cortinas
 autem que tegebant latera tabernaculi interioris
 et erant ex varijs coloribus signabatur
 celum siderum quod est diuerso stellis varia-
 tum. Per saga autem que erant super tectum
 tabernaculi significabantur aque que sunt su-
 pra firmamentum. Per pelles autem rubrica-
 tas. de quibus erat scda tabernaculi coop-
 tura significabatur celum emperum in quo sunt
 angeli. Sed per pelles iacinctinas ex quibus
 erat tertia coopertura significabatur
 celum sancte et indiuidue trinitatis.
 Item in tabernaculo interiori tria contine-
 bantur. scilicet arca testamenti. in qua
 erat vna aurca habens manna. et virga
 aaron que sonderat et tabule in quibus

erant scripta decem precepta legis. Hec autem arca sita erat inter duos cherubim qui se mutuis vultibus respiciebant. Et super arcam erat quedam tabula que dicebatur propitiatorium super alas cherubim. quasi ab ipsis cherubim portaretur. ac si imaginaretur quod tabula esset sedes dei. Unde et propitiatorium dicebatur quasi et inde populo propitiaretur ad preces summi sacerdotis. Et ideo portabatur a cherubim quasi deo obsequentibus. arca vero testamenti erat scabellum sedentis super propitiatorium. Per hec ergo designabantur tria que sunt in illo seculo altiori scilicet deus qui super omnia est et incomprehensibilis omni creature. et propter hoc nulla similitudo eius ponebatur ad representandum eius invisibilitatem. sed ponebatur quedam figura sedis quod scilicet eius creatura comprehensibilis est quod est subiecta deo sicut sedes sedenti. Sunt etiam in illo altiori seculo spirituales substantie scilicet angeli. Et hi significabant per duos cherubim mutuo se respicientes ad designandum concordiam eorum ad invicem sicut illud Job. xxv. Qui facit concordiam in sublimibus suis. et propter hoc et non fuit in cherubim ut distingueretur multitudine celestium spirituum. et excluderetur cultus eorum ab his quibus preceptum erat ut soli deum colerent. Sunt etiam in illo intelligibili seculo rationes omnium eorum que in hoc seculo proficiuntur quodam modo clausae. sicut rationes effectuum clauduntur in suis causis et sicut rationes artificiarum et artificum et hi signabantur per arcam in qua representabantur per tria sibi contenta tria que sunt potissima in rebus humanis scilicet sapientia per tabulas testamenti. potestas regis per virgam aaron. et vita per manna. Vel per hec tria representabantur tria deo attributa. scilicet sapientia in tabulis. potentia in virga bonitas in manna. tum propter dulcedinem suam quod dei misericordia est populo data. et ideo in memoriam diuine misericordie servabatur. In exteriori vero tabernaculo quod signabatur per seculum continebantur etiam tria. scilicet altare timiamatis quod erat directe contra arcam. mensa propositionis super quam

duodecim panes ponebantur et erat posita ex parte aquilonari. Candelabrum vero possum ex parte australi que tria videbantur respondere illis tribus que erant in arca clausa. sed magis manifeste eadem representabant. Quod potest etiam rationes rerum ad manifestiore demonstratione. deduci quod scilicet sunt in mente diuina et angelorum ad hoc quod homines sapientes eas cognoscere possint. qui signabantur per sacerdotes ingredientes tabernaculum. In candelabro autem designabatur sicut in sensibili signo sapientia. que intelligibilibus exprimebatur verbis in tabulis. Per altare vero timiamatis signabatur officium sacerdotum quorum erat potestatem ad deum reducere. Et hoc etiam signabatur per virgam. Nam in illo altari incendebatur timiamatis boni odoris. per quod signabatur sanctitas populi acceptabilis deo. Et in Apoc. viij. quod per fumum aromatatum significatur oves sanctorum. Et dicitur autem sacerdotalis dignitas in arca significabatur per virgam. In exteriori vero tabernaculo per altare timiamatis. quod sacerdos mediator est inter deum et populum per potestatem diuinam quam signabatur. et significabat. et fructum sui regimini. scilicet sanctitatem populi deo offert quasi in altari timiamatis. Per mensam autem signabatur nutrimentum vite. sicut et per manna. sed est commune hoc et grossius nutrimentum. illud autem suauius et subtilius. Et dicitur autem candelabrum ponebatur a parte australi. Mensa autem a parte aquilonari. quod australis est dextra pars mundi. Aquilonaris autem sinistra ut dicitur in secundo celi et mundi. Sapientia autem pertinet ad dexteram sicut et spiritualia bona. Temporale autem nutrimentum ad sinistram sicut illud Pro. iij. In sinistra illius diuitie et gloria. potestas autem sacerdotalis est media inter temporalia et spiritualia sapientia quod per ea spiritualia sapientia et temporalia distinguitur. Et in candelabro habebatur. vij. calamos ut Iosephus dicit ad designandum. vij. planetas quibus totus mundus illuminatur. Et ideo ponebatur candelabrum a parte australi. quod et illa pars est nobis notus planetarum cursus. In mensa propositionis ponebantur. xij.

panes ad designandum. xij. tribus israel. Mensa autem non ponebatur directe in medio ante propitiatorium ad excludendum ritum idolatrie. Nam gentiles in sacris lune ponebant mensam coram idolo lune. Unde Hier. vij. Mulieres conspergunt adipem ut faciant placetas regine celi. In atrio vero tabernaculum continebatur altare holocaustorum in quo offerebantur deo sacrificia de his que erant a populo possessa. Et ideo in atrio tali poterat populus esse qui homo deo offerrebat per manus sacerdotum. Sed ad altare interius in quo ipsa deuotio et sanctitas populi deo offerrebat non poterat accedere nisi sacerdotes quorum erat. deo populum offerre. Erat autem hoc altare extra tabernaculum in atrio constitutum ad remouendum cultum idolatrie. Nam gentiles infra templa altaria constituebant ad immolandum idolis. Item mundus assimilatur scario. cuius tota familia currit transfuerso ut apprehendat aliquid mentiendo usurando et homini faciendo. Item in scario quid durat ludus vnus est rex. alius miles et homini. Et aliquando duo videntur tenere rotam sed quando cessauit ludus idem sit de milite et rege quod de minima familia quia communiter reponunt in sacco vno. quandoque rex in fundo sacculi et minima familia in superiori parte. Sic quoque mundus est sicut rex et ludus scarii. quod quid durat huiusmodi vnus est rex alius miles. vnus magnus alius parvus. sed adueniente morte in sacco terre reponunt. ita sit de rege. sicut de milite. sicut dominus ita et seruus eius. Et dicitur. Communionem mortis scito. quod moriaris doctus sicut et indoctus. Et aliquando diues vadit ad fundum inferni et pauper ascendit superius ad gaudia paradisi. sicut patet de diuite epulone et lazaro paupere. Luce. xvi. Item mundus in morte totaliter auferit. Diella. n. quando tota die cataverit et denarios receperit. in sero auferuntur ei denarii et nihil ei remanet sed ponitur in fornello veteri et dissipato. Sic homo nihil in fine portat de labore suo nisi lin-

teamē laceratū. exceptū de saladino quod fecit portari hinc tamē in quo debebat sepeliri per terram suam et dicere nihil reponat imperator de omnibus diuitiis regni sui nisi lintheamē istud Job. xxvii. Diues cum dormierit nihil secum afferit. Item mundus dicitur homo relinquere ne corrumpatur ab eo. Nam quidam videtur corrumpitur vel deterioratur super feces in dolio dicitur transferri in aliud vas ut non corrumpatur. Et sic homo mundo debet exire ne corrumpatur ab eo Hier. xviii. Fertilis fuit moab ab adolescentia sua et regem et fecit huius nec transfusus est de vase in vas etc.

Capitulum. cliiij.

Murmuratores ostendunt defectum habere diuine gratie. Nam vasa vacua percussa resonant plena non. Sic vacuus a gratia murmurat non plenus. Et c. x. Vir prudens et disciplinatus non murmurabit correptus. Item olla vacua ad ignem posita crepat et magni sonus crepans reddit plena vero olla non. Eccl. xvii. Vasa figuli probat fornax. Item murmurans est quasi rota non bene vincita gratie inuentione et ideo murmurat sicut rota curras male vincita. Eccl. xxxij. Procordia fatui quasi rota carri que senū portat et murmurat sapientie. i. Custodite vos a murmuracione que nihil prodest.

Capitulum. clv.

Nuquid siue de nouo conuersis non sunt admiscendi alij siue sociandi. nisi quodrum vita bona nota est et doctrina sana. saltem quousque sint in spiritu vel religione pueri sicut dicit Paulus. quod in partu solo inter nouellas vitas omnino nihil esse considerandum greci iubent exceptis caulibus. tertio anno que libent immergere. Sic inter nouiter conuersos vsque ad tempus quo sunt prouecti. non sunt gibet admiscendi nisi noti et docti qui assimulant caulibus qui sunt olera nota et quorum ius

qui tunc sublimatur quando orando eleuatur. Et ergo oratio sine Damascenum ascensio mentis in deum. Et ideo sublimatio fortis vini est oratio hominis compuncti que vertitur in pinguedinem olei. quia scilicet ipsi oranti acquirit abundantiam gratie spiritualis gaudij quod est ut quaedam pinguedo siue repletio animi. Ps. Venit te deus: deus tuus etc.

Capitulum. lxi.

Dignatus corporis mulieris est sicut rete diaboli ad decipiendas animas intuentium. Nam licet alique se exculent dicentes quod non se oriant ad decipiendum tamen nihilominus similes sunt latroni qui non audent piscari in viuario domini sui vel venari in foresta eius tamen accomodat rete suam latroni audaciori. Sic et iste accomodat corpora sua diabolo ad decipiendum et capti dum animas. et bene voluit concupisci licet non concupiscant Aug. Non solus appetere sed et appeti velle criminiosum est. Et Chrys. dicit quod mulier si se decorauerit et oculos intuentium ad se traxerit et si plagam non intulerit vindictam tamen exoluit extremam. venenum enim intulit. est nullus qui biberet inuentus sit. Et hec ornatus mulieris est signum mortis spiritualis. Nam quando pannus sericus ponitur super feretrum signum est cadaueris mortui et quod ibi iacet mortuus. sic in corde ornato signum est quod ibi sit anima mortua. Unde mulier ornata non est nisi feretrum anime mortue Abacuc. ij. Ecce coopertus est auro et argento et spiritus non est in visceribus eius. Unde potius mulier deberet plangere filiam suam ornata quam si videret eam mortuam ante se. Eccl. xxiij. Super mortuum scilicet in anima plora. deficit enim lux eius scilicet gratia. Et hec mulieres se ornantes se habent ad modum catti qui difficile exornatur in capite. quia scilicet huiusmodi mulieres vix volunt dimittere ornatum capitis. ideo decalua-

dominus vertice filiarum suarum et crinem earum nudabit Isa. iij. Et item mulier ornata decipit. sicut pelliparius qui volens vendere veterem pellem vel decipiat rusticos. decalbat aliquantulum aliquas albedines. qua excussa parum post porata appareret vetustas eius. Sic impudice mulieres volentes decipere viros colores ponunt in facie sua. quibus recedentibus appareret ruga et macule. quia nichil absconditum quod non reuelatur. Unde tales sunt furnarius opertum nix. et quando recedit. nix apparet turpitudinis eius Isa. xlvij. Reuelabitur ignominia tua et videbit opprobrium tuum Capitulum. l.

Dignus christi et sanctorum suorum dulcorat nobis tribulationes nostras. Nam aqua amara transiens per aquas dulcem dulcis efficit. et vinnam dulce transiens per garofoliam fit garofoliatum. Sic tribulantes et tentationes que prius per christum et sanctos suos transierunt exemplo illorum nobis debent esse dulciores. Berna magna consolatio mēbris est capite. Heb. xii. Recogitate eum qui tale sustinuit etc. Grego. Quia circa precedentium recolamus et non erant grauis que toleramus. Sed quidam sunt filii simie que inueniunt amaritudinem in cortice nucis. Sic alij infelices amaritudinem penitentie et tribulationis sentientes exteriora percipiunt et id consolantes interiora non sentiunt. Sapi. iij. Sapientiam et disciplinam qui abiicit infelix est. Dicit quod in palatio iouis erat duo dolia vini. unum de amaro vino aliud de optimo. quia quicumque volebat bibere de optimo optebat eum per bibere de amaro. Sic si mens appetit quod demulcet oportet per bibere quod dolet. ut dicit Sic. Et hec passionis et crucis christi deuota consideratio amaritudinem in dulcedinem vertit. Unde assimilatur arbori nucis. Si enim vis ut amari phicorum nucis efficiat dulces surculi phicorum plura super surculum arboris nucis et talis phicorum producit in magna poma si tamen cum florēt irroratur lacte capno.

Quid enim est amarus phicorum nucleus nisi turbati et passionati hominis amarus animus. qui tunc spiritus nucis inserit. quia penas crucis meditat. tunc enim non tantum amari tunc dulce est sed etiam magna poma phicorum producit. quia scilicet amarus animus considerat penas christi non solum amaritudinem suam pro nihilo dicit sed etiam in magna desideria prouincit. que quidem tunc florēt quando in animo seruet. que tamen lacte capno sunt irrorata. id est discretionis moderamine temperata. Est enim lac caprinus in tribus suis substantiis post femininum lac maxime temperatum. Unde merito lac capre designat moderamen prudentie. quod est necessarium in tribus substantiis. id est in tribus partibus operis. scilicet in principio in medio. et in fine.

Capitulum. li.

Dignitas affimilatur rose cum qua artificiali fit aqua rosacea mel et oleum rosaceum et zucarium rosaceum. Sic quoque patientia prebet aquam odoratam compunctionis. mel. id est dulcedinem interne consolationis oleum fraternae compassionis. zucarium. id est suauitatem et dulcedinem eterne refectionis. Et hec patientia custodit animam sicut arca thesaurum. 2. cor. xij. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Unde sicut homo multum diligeret arcam in qua posset thesaurum suum custodire. sic debet diligere patientiam. Et hec multum diligeret homo etiam illum qui fabricaret sibi talem arcam gratis. et sic debet diligere tribulationem que fabricat arcam istam Apo. Ro. v. Tribulatio patientiam operatur. Quot enim contumelie dicunt tibi quot iniurie sunt. tot ligature et clauis ad fortificandum scrinium tuum opponantur. Unde magnas gratias debes agere et non contumelias reddere. Et hec patientia vita gubernatur. Hoc enim facit patientia cordi que facit gubernaculum nauis. Unde. Pro. xiiij. Qui patiens est multa gubernat sapientia que doctrina viri per patientiam noscat. Pro. xv. Unde sicut nauis fracto gubernaculo vertit et turbatur agi-

taf et tandem tempestate conuulsa frangitur ad rupes vel ad scopulos. Sic etiam cor impatiens. Unde dicit. Pro. xiiij. Paupercula conuulsa tempestate absque vlla consolatione. Hec paupercula est impatiens anima virtutum possessio et gratia spoliata. qua cuiuslibet tempestate nis tempestat a sua stabilitate diuellit. et absque consolatione relinquit. Et hec patientia tribulationis requirit soliditatem amoris et virtutis. Nam cruda tegula si ponatur in flumine dissoluta cocta vero non. Ita quod bonum carnalis que non est igne charitatis vel tribulatione decoctus deficit in aqua tribulationis. Et hec sors lutosus sors lapide facile turbatur. arrenosus vero non. Sors homo plenus loto peccati de facili grauat. arrenosus non. quia non consistat in iustis quicquid ei acciderit. Et hec que in hac vita est sine patientia similis est homini que in tempe pluuie sine pluuiali matello siue capa est. Et sicut homo inermis est in medio hostium suorum. Pro. xxx. Qui impatiens est sustinebit damnum. Capitulum. liij.

Dignitas cor dis siue conscientie seruare volens. dicit ipsum cor siue conscientiam custodire sicut custodit castrum tpe guerre. Nam quando castrum aliquis impugnatur ab aliquo et non potest eum componere neque pacem habere. debet primo diligenter considerare. utrum in castrum illo sine aliquo qui pacem eius turbat. Et primo debet eos si quos inuenit eicere et de eis iustitiam facere. et postea castrum munire et bene clausum tenere. Et si in omnibus his non potest castrum tenere dicitur domino legitimo illud comedare vel reddere. Et quod colligunt scriptura que cuiuslibet necessaria sunt ad custodiendum castrum cordis in pace. que vere est tunc castrum in inimicos suum vniuersum obsecrat. et an ipsum tenet sedem suam diabolus. qui tunc leo. ercruit querec que deuoret. Vbi glossa dicit. Circuit tunc hostis clausos muros explorans an aliqua pars sit minus stabilis que ad interiora penetret. Sunt ergo contra infidias eius septem necessaria. Capitulum. liiij.

est diligēs conscientie preseruatō. vt scz videat si quid est in corde qđ pacē cordis cōturber. Apo. Heb. iij. Videte ne forte sit i aliquo vestru cor malū. C Secundum est peccatorū cōfessio. que scz expicit de castro cordis peccata q̄ paces cordis perturbant. Isa. lviij. Creant fructus labioꝝ pacem. e. j. Machabeoz. iij. Quādiu supēst iudas. idēst qđiū differt cōfessio impossibile est pacē scz cordis esse negotijs. C Tertius est operis satisfactio vt fiat iustitia deturbantib⁹ paces. Isa. xxxij. Et opus iustitie par. Et. Ps. Iustitia et par osculare sūt. Solet dici qđ terra pacifica est et secura. in qua te nēst iustitia. sed multi sūt sicut latrones qui nō faciūt de se iustitiā sed sic de eis iustitia et isti sūt qui patiunt penam inuiti. i. Per. iij. Nemo vestru patiat vt homicida aut fur. C Quartū est cordis clausio scz castrū cordis clausū tenēdo. qđ sit sensus corpis restringendo. Sūt enī sensus porte cordis per quas hostes ingrediuntur pacem turbātes. Hier. ix. Ascendit mors per fenestras scz sensuū. et ingressa est domum nostram scz cōficientiam. Lu. xi. Dū foris armat⁹ custodit atrium suū. scz clausum tenēdo. in pace sūt omnia q̄ possidet. C Qui tam est virtus in uniuerso. vt scz sosterit muras. fossatis et muris virtū. Sicut enim muri ingressū hostiū impediunt sic virtutes vitiiis obfistūt. charitas enim impedit ne intret auaritia. castitas ne intret luxuria. humilitas ne intret supbia et sic de alijs. Dñ Judith. r. Filij israel muris circūderūt vicos suos in pparationeꝝ pugne cōtra holofernē. Sed nota qđ vna ruptura muri. i. vnius virtutis defectus sufficit qđo sibi⁹ ad ingrediendum Job. vi. Quasi rupto muro et apta ianua irruerūt super me. Ideo dicit Psal. iij. Pax dei que etupe rat. omnē sensū custodiat corda vĩa. C Sextū est necessariorū pūisio vt castrum cordis sit bene munitū vicinalib⁹ armis. scz de pane. verbi dei et scientie et vino cōpunctionis huiusmodi. Et nota qđ quanto castrū est meli⁹ talibus munitum tanto

magis peccant qui reddunt. et qđ mandata dei pertingerēt ad tale munimentū dñ Isa. xl viij. Vniū antedixisse mandata mea facta fuisset sicut flumē par tua. C Septimus est deo re commēdatio. vt scz reddatur cordis castrum domino legitimo. dīcēdo. Pater in manus tuas cōmendo spiritum meum. Nā nisi domnus custodierit ciuitatē frustra vigilat qui custodit eam. Ipse autem est qđ quādo placet ei omnia reddat peccata. Ps. lvi. Cū placuerit dño vic dominis inimicos quoq; eius conuerter ad pacem. C Capitulum. liij.

Peccatum opere impletū appetitum malum non satiat s; ampl⁹ accēdit. sicut fabri sulcidū ad horā ignē mitigat s; postea seruet ardētius et sic peccatū perpetrātū p̄terardescit qđ an. O sea. 4. Cōcedet et n̄ saturabūt fornicabūt. et n̄ cessa bāt. Slo. Viri fornicatū dīcūt. s; vīderia inardescūt. C Itē peccatū vniū quotidie trahit ad aliū. Est enī peccatū quasi pute⁹ sine fundo. Lapis enī in puteū proiectus vt cadēs si suduz nō inuenit semp est in casu. In peccato autem fundus non est. Dñ cadēs i peccato semp i casu ē. Vt inno nisi manu grē sustinetur. Ps. Abyssus abyssū inuocat Abyssus enim dī. quasi sine base. i. sine fundo. Bre. Peccatū qđ p penitentiā nō diluitur mor. suo pondere ad aliud trahit. C Itē peccator ē sic ille qđ ludit ad scaccarium qui vno ictu. vel tractu nō facto vt male facto totū ludum vel totū lucrū pdit et sic vno opere malefacto vel neglecto totus fructus vite nostre. amittitur. et gratia dei et regnum eternum. Eze. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia et fecerit iniquitatem omnes iustitie eius quas fecit non recordabuntur. C Itē peccator est sicut ille qui habet oculos velatos et portatur de loco ad locū et nescit quo ducatur vel vbi sit. Tbze. v. De nobis quia peccauimus. ideo obtenebrati sunt oculi nostri. C Itē est peccator similis ecco qui cecidit in latrū et non videt se inquinatum. cum tñ multus

sit deturpat⁹. Ps. Cōprehēderūt me iniquitates mee et nō potui vt viderem. et sicut cec⁹ cadit sepe et offēdit sic et peccator. Tob. xi. Cec⁹ pater. cepit offendēs pedibus currere. C Itē nota qđ peccatū est sicut gladius in corde. et sicut serpens in sinu. sicut venenū in stomacho et sicut latro in domo. Est enim peccatū vt gladius vulnerando naturā. vt serpens mordendo cōscientiam. vt venenū extingēdo vitā. i. charitatē que ē vitalis calor anime. C Itē est vt latro extoliendo animam scz gratiis donis. Itē peccati impuritas nō aufert a corde sine operib⁹ penitentię. cuius exemplum apparet in strappa. Strappa enī ē lini purgamentū et ab eo multus carpinationibus separatur. Similiter et purgamentū culpe indiget multis carpinationib⁹ penitentię. Quāz vna sit in corde p cōrritionem. alia in ore per cōfessionē. terna in ope p satisfactionem. C Itē peccata que sunt qđdam infirmitates aie sanant sicut infirmitates corporis. Sanat enī corpus pmo p emplastrū et sic sanat anima per verbum dei qđ trahit dolozē ab anima sicut emplastrū a corpore. Ysa. xxxviii. Insuper est vt super vicus Ezechie caraplastinaretur massa sicū qđ dulcedinē vbi dei significat. C Itē per sudorē qui humorum noxium repellit a corpore. Et sic anima p timoreꝝ qui peccatū expellit a mente. Eccl. i. Timor domini expellit peccatū. Proverbiorum. iij. Time dominum et recede a malo. sanitas quippe in vmbilico tuo erit. C Itē per lorionē vel balneum. iij. Regum. v. Vade lauare septies in iordane et recipiet sanitatem caro tua. Sic sanatur homo spiritualiter per lachrymarum effusionem in compunctione. C Itē per vomitum. sic anima per confessionem Eccl. i. Si coactus fueris in edendo mulcum surge de medio et euome scilicet per passionē venenū mortiferū vt refrigeret te. Qui sanari desiderat necesse ē vt vulnus detegat. Vnde dicitur et dux

iret mundarius est. C Itē per dietam. i. per abstinentiam a peccato Apo. i. Abstine. Abstineatis vos a fornicatione. Eccl. i. Qui abstines est addiciet vitam. C Itē per puridorū refecationē. i. per tribulationem Job. v. In recreationem domini ne reprobes. qđ ipse vulnerat et medet. C Itē per victionem. i. deuotionem vel pietatē que mentē lenit. Mach. vi. Dugbant oleo multos egrotos et sanabant. C Itē per munitionē. i. elemosinā quādo hō minuit de bonis suis dādo pauperibus. Lu. vi. Quod superest date elemosinā et ecce oīs inuā sūt vob. C Capitulum. liiij.

Penitentia amara facit in homine sicut scamonea in arborē. Nam sicut dicit Ristof. i. li. suo de pomerijs. Si vis vt aliqua pirus scrat pira solentia discēpera scamoneam cum aqua et infunde ipsam in foramē qđ sit cū terebello vsq; ad medullā arboris. et obstrue foramē clauo qui sit factus de eadē piro vel alia et fiet pira soluentia et valde claratima. Sed nō durat ista virtus nisi per. vij. vel. vi. annos. Vnde opz si volueris qđ iterum vigoret vt alia scamonea infundat itez. Et hoc est experimēto pbatū. Et eadē rōne forte possent fieri pira stiptica et cōtra fluxū valētia si arbori fuerit infusa stiptica medicina. Et similiter ego optinō qđ hoc dilatari possit ad quatuordecim annos effect⁹ vt in fructibus se manifestet. into etiā pbabile est qđ omnis spēs aromatica eodē modo infusa arbori vt balsamus niucus. et lignū aloes tā in sapore qđ in odore aromatizādo se in fructu manifestaret. Antelligēdo ergo per pyrū vsq; ad medullam ex terebello perforatam hominē per vbum dei vsq; ad intima cordis cōpiciū. cui scamonea aq̄ discēpata infundit. qđ pnie amara tristitia seu amara peccatorum memoria. lachrymarum irrigatione miscetur. Sed

tunc foras clauo obstruitur quando per timorem domini cor peccato seu diabolo clauditur. Et tunc de tali arboris nascitur pira relaxata qz scz a tali boie sunt opa satisfactoria z peccati expiata. Quod at ad cōseruandā virtutē opz scamonā itera to infundere est qz ad cōseruandā grām opz penitentiā z peccati amaritudinē seu tristitiā frequēter inouare. ps. Dolor me us renouatus est. **C** Itē penitētia ē vt arena fossicia que arena licz sit grauis in pōdore. est tamē vilis in ope qz et ea cū calce cōlecta edificat domus mōtis. Similitē penitētia licz sit grauis corpori tamen est vilis spiritui. qz ex ea informata cbaritate edificatur domus spiritualis scz cōscitē. Sed nota qz arena fossicia que est bona ad edificia tribz modis est eligenda sūm. **Q**uedā qz cognoscit ex fridore ex calore z ex inebriatione. Et colore qdē qz aut est nigra. aut rufa. aut cana. Rufa quidez oibus est melior z post illā cana postqz nigra. Similitē penitētia est quedā rufa. vt illa que incipit in inuētute. quādo feruet in homine sanguis aut rubea colera. **Q**uedā hō est cana vt qz incipit in senectute. **Q**uedā hō est nigra vt qz disert in morte pma est optima. scdūda pigra. tertia est dubia. ps. Quā nō est in morte qui memor sit tui. Nā qz nō est memor dei in vita. multo minus est in morte. **C** Secūdo cognoscit ex fridore. qz scz illa arena qz manu cōpressa edit fridores est vilis satisfactoria. Sic ille qz manu cōpmittit. tactu alicuius tribulationis premis si emittit fridore nō impatiēte scz penitētie est aptus ad fabricandū domū cōscitē. Nō autē ille qui ex flagello nō mutat. **C** Tertio cognoscit ex inebriatione qz si in pāno vel in linteo candide vestis insipia z erussa nihil macule reliquerit aut sordis egregia est. sic illa est egregia penitētia qz nulla maculam aut remorsum relinquit in scia. Apo. i. Cor. iiii. nihil mihi cōscius sū. **C** Itē penitētia dz facere sicut agricola qz quāto laboriosius agrū suū excolēdo exercet tāto

uberius domū suā fructibus replet. **A**ger enim noster est corpus qd quāto quis magis excolit penitētie laboribus tāto domus mētis interior spūalibz pinguetur. **P**rover. vii. Diligēter exerce agrū tuū z postea edifices domū tuā. **C** Itē penitēs dz viuere in timore z spe. Sicut cū nauis concutit in aqua vna ps eius descendit sub aqua z alia eleuatur. Sic anima penitētis prim dz descendere se humilitate p timorē. piz hō assurgere se cōsōrādo p spem. **C** Itē penitētia in morali facta est sicut moneta falsa. vñ sicut nō liberat hō solūes monētā falsam vel que nō hz formā debitā. Sic nō liberatur facie s penitētia in morali pōdore quo ad deū z pmiū vite eterne nisi sit informata cbaritate. i. Cor. iiii. Si tradidero corp' meū ita vt ardeat cbaritate aut nō habuero nihil mihi pdesit. **C** Itē penitētie pponēs in monte silis videt esse illi qz laudat ad scacos et paz de ludo ludis peritissim' ludoz. Sic vclut ludoz iperitissim' est peccator qz semp in ludo tērationū succūbit qz sicut milia hūmū z bonoz opey p pōdore amittit. Et peritissimus ludoz est diabolus qz scz a principio mūdū exercitatus est in ludo tērationū. Quā ergo presumptione cōfidit peccator qz in angulo debeat eū martare. i. in sine sue vite. Dicit eni Grego. qz tāto diabolus graniores tērationes ingerit quāto magis fini propinquari conspicit. **C** Itē sicut famus reputaret naua qz expeccaret nauē suā gubernare quousqz incidere in periculū sic z qz vitā suā nō dirigit ad portū salutis anteqz incidat in periculū mortis. **P**rover. xv. Vir prudēs dirigit gressus suos. **C** Item auis nō expectat ictū sagitte qñ videt arcū extētū sed ante euolat. scz miser hō expectat ictū mortis an cōuersionē. ps. Nisi cōuerfi fueritis etc. **C** Itē penitētia hūilis renouat fa-

ciem mētis. Vnde assimilat cuidā vnguēto qd fit ex simo cocodrilli quo facies vntē offenditur lenes esse vclut iuuenes facies. Quasi eni simus cocodrilli est vtilitas peccati et cuius recognitiōe salubre vnguētū cōficitur hūilis penitētie. Quod videlicz facie mētis vetustate deformē renouat z reformat. Ep. iiii. Renouamini spū mētis vestre z induite nouā hominēz etc. **C** Itē penitētia quāto magis ē laboriosa tāto magis ē fructuosa. Vñ assimilat lino. qz linū requirit multū laborē qz semināt purgat z maturatū recolligit z in fasciculos coaptat aque macerandū exponitur extractū soli deficcādū exponit tan dem multis tūtionibus z artificibus a suis supfluis purgat z p decoctionē z multas lotiōes sicut et ex co sū ad albedinē deducit. Nō eni linū a suo viroze terrestri pfecte spoliat nec pfecto cādore decoratur nisi multoties spūadatur decoquat z soli exponit aqua sepi' aspgatur. Sz sicut linū requirit multos labores ita z sine dubio hz multas vtilitates. Nā ex eo sūt vestes ad induendū: vela ad nauigādū: retia ad venādū z piscādū: sula ad suadū. fimes ad ligādū cordule ad sagittādū. ligamina ad cōnectendū linee ad mēsurandū linteamina ad gescendū cortine ad omādū sacci z bursē ad cōtinēdū mātilia ad hucendū. Sicut etiā nō pōt hō sine multo labore cōsciam emūdare: vñ multa laboriosa requirunt in penitētia vt cōtritiō cōfessio satisfactio sine restitutio ieiuniū elemosyna z oratio. Sed sicut hz laboriosū exercitium ita dz copiosū fructū. **M**z. n. pōdore purgare naturā z resuscitare grām vntes z meritis reparare. celū aperire. infernū claudere. etc. electe recōciliare z multa alia bona facere. **C** Itē penitēs dz curare peccata sicut medicus vulnera curat. Nā pmo medicus vulnus detegit deinde medicamētū apponit quasi eni videt arcū extētū sed ante cōstendo. pdu. sed qz ipm cū amaritudine plāgit quasi medicamētū apponit. Et id sicut dicit Grego. Qui mala qz p-

petrabat infirmat sz false qz infirmant re-
cusat quasi subducta veste vuln' detegit
sz tōpēt mēte medicamētū vulnerū non
apponit. **C** Confessio igit vocē solus neces-
se est vt maior extētiat ne vulnus pēdūz
sz neglectū qd licētūā per humanā notā-
tiam tāqz detertius putretat. ps. Iniqua
tē meā annūciabo z cogitabo. p pōdore mco.

Capitulum. iij.

Perseuerantiam boni incepti
nō debet homo dimittere. p-
pter aduersitatē sine difficul-
tatem nel. ppter tērationem.
Sicut qui mare nauigant p-
pter cōtrariū vētū nō dimittūt nauigare
sed cōtra vētū pseuerāter laborāt donec
ad portū veniāt. Et canis venaticus sequi-
tur leporem p spinas z tribulos donec ap-
prehēdat. Et sic nos deū. i. Cor. ix. Sic cur-
rite vt cōprehēdatis. **C** Itē perseuerare nō
pōt in bono qui hz in anima infirmitatē
vel corruptionē peccati. Sic hō sanus z
fortis continuat viā suam. sz homo eger
z debilis z si incipiat viā cūro deficit. sic
iustus perseuerat sz peccator nō continuat.
Job. Tenetis iustus viā suā z mūdus ma-
nibus addet similitudinem. **D**oms enim
purpura z vniculosa z sine cauda cadunt
de arborē sz sana bene se tenent vsqz ad
maturitatem. Sic peccatores interi' pu-
tridi z vniculosi z carētes cauda perse-
rantie cito cadūt a medico vēto tēratio-
nia. Job. xvii. Toller eū vētus vntes de lo-
co suo. **C** Itē perseuerātia boni opis assistit
tunicā ioseph. Nā ioseph sicut dicit Gre-
go. qui inter fratres suos iustus vsqz ad finē
ipse perseuerasse describitur solus talarē
tunicam habuisse perhibetur. Nam quid
est talaris tunica nisi actio consummata.
Quasi enim protensa tunica talum cor-
poris operit. cum bona actio ante dei o-
culos vsqz ad vite nos terminum regit. In
casum quippe bonum agitur si ante vite
terminūz desclatur. qz z frustra velociter
currit qui postqz ad metā veniat deficit.

Capitulum. iij.

Predicator assimilat seminari qui scz. qñ vult seminare quatuor antedere dz. **P**rimo loci qñtate qz semē ē s3 qñtate ire dēsi? vt rari? se minādū. Sūt i p̄dicatōe s3 qñtate auditorū formari dz sermo doctorū vt Bre. dicit. Et iō sū dispositionē z indigetā auditorum est rari? vel frequētius z breuius vel plurius p̄dicādū. **S**ecūdo cōsiderare dz tēporis cōgruitatē qz alicubi est tardius z alicubi celer? seminādū. Nā in locis hūidīs seminādū est celerius ne semē imbre putrescat z in siccis tardius? vt aqua pueniat ne diu iacēs penitus euascat. Quasi loca hūida sunt loca fluida z ad peccādū parata gbus vba sancte exhortationis citius spēdēda sunt qz labant in putredinē criminis. sed in hōibus aridis z inducōis alicū tardius exhortationis semē nō incōsulte differt vt ex ipsa dilatione audius suscipiat. vel qz minus fructuose portat homini vba sancte p̄dicationis dū est in accidia z ariditate mētis z fructuosi? expectat vt ei porrigat postq̄ p̄fusus fuerit aqua cōpūctionis. Et nota qz illud qd̄ seminat celer? dēsius eē debz qz id qd̄ seminat tardius? qz. s. plura z frequētia monita necessaria sunt homini tētrato qz homini cōpūcto. **T**ertio cōsiderare debet seminis qñtitatē. qz min? de femine iaciendū est in terra pingui z hūida qz in macra eo qz in pingui nimis se multiplicat cōculcat z deuasat s3 in macra fit totū crescit s3 aliquādo perit. Quasi autē terra pinguis est aia deuora in qua exhortatiōis semē audi? recipit si p̄t? r̄p̄tatis dicit. sed terra macra est p̄cōis cor carēs pinguedine ḡre in quo qz semē verbi plerūqz p̄dit opz vt frequētius seminet **E**ccl. x. Adane semina semē tuū z vespere nō cesset man? tua. **Q**uarto cōsiderare dz seminis vtilitatē. Sūt enī quedā semina vtilia: qdā vō sterilia ad fructū pducendū. qd̄ quidē egyptioz agricolē h mō p̄bare dicitur. Arēa breuē loco subacto

z hūido in mense iunij excolūt z in ea diuisis spatij oia frumētū z leguminā seminā spargūt. deide in ortu canicule q apud romanos. xlii. die kalēdaz augusti vnct̄ explorāt qz semina ortū fidus curat z que illata custodiat. his abstinet. illa pcurāt qz iudiciū nore aut bñficij p̄ annū futuz generi vnicuiqz sidus aridū p̄nti eritio vel salute p̄misit pur **P**alla. refert. Semina ergo inutilia que scz ad ortū canicule efficiūt arida sunt curioz p̄dicatoz que dā ampullosa seu pbilosophica verba que qdē arida z inutilia sūt. qz a canicula adu ratur iō sunt inducōra z instructiua qz ex vanaglozia pferunt. Illa igit sunt vtilia qz vntore deuotionis plena canicula. i. curio sitas vel inanis gloria nō defeccat **M**ar. xlii. Seminavit bonū semē in agro suo. **I**te p̄dicatōis bonus opibus doctrinā eius puenitibus sicut ex bona semēte sequit bona messis. **Vñ** Grego. **I**le vberes fruct? p̄dicatōis colligit z semina bone opatiōis p̄mittit. **I**te sicut ex bona cultura agroqz seq̄ abudātia frugū sic ex p̄cedēti bona vita tribuit p̄dicatōis vboz vtiliū assuetia. **Vñ** Gregorius. refert z dicit qz tāto secūdius p̄dicatōis verbū tribuitur quāto in p̄dicatōis peccatore perfecti opis cōtatione puenit. **I**lle nāqz bene loquēdi faciēdi accipit qz sūuz cordis p̄ recte viuēdi studia extēdit nec loquentē cōscētia p̄pediūt cū vita. linguaz antecedit. **I**tem p̄dicatores qz dicunt z n̄ faciūt siles s̄ carnificib? qz carnes bonas alijs vendūt z ipsi peccatores comedunt. **E**t sutoribus qz bonos solulares alijs preparant z ipsi peccatores portāt. Sic sunt sacerdotes qui verbū salutis alijs ministrant z ipsi peccatores? alij p̄petrant. **I**tem p̄dicatōis debet attendere qualiter z quando z cui predicat. **Vñ** Grego. dicit. In omne quod dicitur necesse est vt causa tempus z persona p̄fetur si verba sententie veritas roborat si hoc tempus cōgruū postulat. si z veritatē sententie z cōgruenti

am tempore persone qualitas nō impugnat. **I**lle enī laudabiliter spicula? emittit qui prius hostē arcus seriat cōspicit. **Vñ** Male nāqz valde quos coznua subicit qz sagittā sōnt dirigēs ciuē ferit. **I**tem p̄dicatores qz dicunt z nō faciunt assimilant nauis poma portatibus. **Nā** bi qui poma portātēs maria trāsmeant. ipsi qdē fructuū odore p̄fructur sed eozūdē fructuū refectione carēt. **T**ales ergo p̄dicatores dū verba p̄fida scripture legūt z alijs annūcianda in mēte disponūt. quasi per altū mare in nauī mētis alijs poma ferūt. **E**t quoz ipsi nō fructu s3 solo odore pascūt. cū nō doctrine ope sed sola meditatione portant. **Vñ** nota qz nauē qz poma portāt hoc paleis admiscēt vt ad terras illesa deferāt qz scz p̄dicatores discreti inter graniā vel difficilia dogmata quedā leuia z facilia interponūt. **Nā** aliquādo scripture verba dubia vel difficilia p̄ leuia z aperta declarāt vt ad corda audientū sano intellectu p̄tingāt. **I**tem p̄dicatores verba assimilant vitis qz corda audientū ligāt. **Vñ** Lan. i. iij. Sicut vita coecinea labia tua z cloquū tuū dulce. **L**abia ip̄se p̄dicatores sunt ecclesie quoz p̄dicatio est vt vitra qz in auditoruz cordib? diffusas cogitatiōes ligant ne remisse dfluāt ne se p̄ illicita spargāt. ne sp̄se cordis oculos dep̄imāt s3 ad vna intētionem colligāt. **Vñ** dicit et coecinea qz sanctorū p̄dicatio solo charitatis ardore nā mescit sicut **Grego.** dicit. **I**te p̄dicatores sancti assimilant lapadibus. qz est in eis ardor vite splēdor doctrine fulgor fame. **P**er ardorē ergo vite. i. per feruorem spūs purificāt z cōsolidāt seip̄os. **S**ed p̄ splēdorē doctrine illumināt sibi. p̄p̄quos scz illos qz eoz auditiū dogmata z vba. a quoz scz cordibus p̄ flammā vbi erroruz tenebras repellūt. s3 per fulgorē bōe fame edificāt z rectificāt distantes z remotos. **L**apades enim vt dicit **Grego.** lucē suaz lōgus spargūt z cū in alio loco sint i alio replebent. **E**t ideo sancti p̄dicatores quo

rum opinio longe lateqz claret. qz longe a se positus lucent quasi eoz itineri ne in peccatorum tenebras corruant velut accense lampades resplendent. **Nā** qui eoz fama vel exēplis auditis ad amorē celestū surgūt in eo qz bona opa exhibēt quasi ex lapadis lumine resplendent. **Ez. i.** Similitudo aialii z aspectus eoz quasi aspect? lampadarū. **I**tem verba predicantium congruere debēt moribus audientū quia tūc sicut dicit **Bre.** vim sue rectitudinis amittunt quādo auditor non congruit. sicut medicamina vires perdūt que sanis mēbris apponūt. **Vñ** etiam. **Greg.** nazāzenus dicit. qz sicut nō vna medicā ne spēs omnib? adhibetur. ita nec idē sermo congruit vniuersis.

Capitulum. lviij.

Rouettus aicin via dei habet quatuor gradus qd̄ apparet per exēplum in formatione casei. **Vbi** primo ē lactis emūctio. scdo lactis coagulatio. tertio casei recentis z teneri formatio. quarto eius p̄ motā tēpons induratio. **E**mūctio fit p̄ h qz lac scz ab vberib? separatur. **E**t hoc fit in hōie quādo p̄ manus dei expressionē. i. p̄ diuine vntis opatōez mēs ei? ab vsu vctuste p̄suetudis abstractib? **Job. x.** **A**dne sic lac mulsisti me deide lac coagulo stringisti. **z** fit p̄ hoc qz penitēs diuino timore se a peccatis cōtinet z restringit z ad iusticie soliditatem colligere se contendit. post hoc autē caseus recens in quadam teneritudine formatur. **C**alcus enī recens ē aliquantulū solidus. ita qz non defluit z est pinguis z ad huc aliquantulum molliis. z hoc est quādo mēs v̄ersi peccatoris in cōspatione pignescētis cogitatiōis astrigit vt nequāqz iam p̄ desideria defluat sed in vno amore se colligens ad solidam formationem surgat. **S**ic ergo est aliquantulum molliis per amoris formationem. pinguis per crescentem deuotionēz s3 ad huc molliis p̄ lachrymarum de preteritis peccatis cōpūctōez.

dominus erat cū eo **Genes. xxi. c.** **Et** quādo sit in ciuitate aligs tumultus i aliquo vico **Burgen.** sapiētes claudūt ostia sua ⁊ fenestras suas sed stulti exēūt ⁊ resiliunt in mediū ⁊ redēūt frequēter vulnērati. Sic ⁊ sapiēs cōtra opprobria litigationes ⁊ tribulationes claudit ostia oris sui vel aurū suaz. **ps.** Ego inq̄ tanq̄ surdus nō audiebā ⁊ sicut mutus nō aperis os suū. **Et** sapiēs cōtra cōtractū circu it dolia vini sui ⁊ claudit vndiq̄ ⁊ obstrat ne vinū effluat. Sic ⁊ tu sensus tuos ne granā ⁊ auxiliū dei effundas. Felix ergo qui dicere potest. ostiū meū clausum est ⁊ pueri mei. cogitationes ⁊ affectiones nec cum sunt in cubili. in secreto conscientie.

Capitulum. lxi.

Scriptura sacra assimilāt speculo. **Vñ Bre. dicit.** Scriptura sacra mentis oculis quasi q̄dā speculum opponit. vt interna nostra facies i ipa videatur. **Ibi** eni feda. ibi pulkra nostra aspiciunt. **Ibi** sentim⁹ quātū p̄cimus. **Ibi** a profectu glōge distamus. **Et** sacre scripturę sermo assimilāt illi pani quē dominus prebuit populo in deserto. de quo dicitur. **Sap. xvi.** Panē de celo p̄stitisti eis sine labore. omne delectamētū in se habentem ⁊ omnis sapor suauitatem. **Panis** nāq̄ ille omne in se delectamētū ⁊ saporis suauitatem habuit q̄ sc̄z in ore sp̄ualium intra voluntatē edentium saporē dedit q̄ diuini sermo ⁊ omnis cōgruens ⁊ a semetipso nō discrepans qualitati audientium cōde scendit. quē dum electus quisq̄ vilitet iuxta modum suum intelligit quasi acceptū mānā in voluntariuz saporē verit. sicut **Bre. dicit.** **Et** sapiētia sacre scripturę inuestigāda est ad modum aque. **Primo** cū mentis humilitate. **Docet** enim **Dall.** in li. suo de agricultura. q̄b si quis vult putrum fodere ⁊ in quo loco inuenire possit aquā inuestigare. hunc modum tenere debet. **Ad** hanc ante ortum solus bis lo

cis quib⁹ aqua querenda est equaliter pro nas mēro ad solum depresso iacens in terra spectare debet orientem ⁊ in quo loco aspiciēs subtilē nebulaz in acre confluere videt ⁊ se velut rozem spargere. signo atiquo vicine stirpis vel arboris p̄notare. **Nam** constat sicis locis vbi hoc fieret aquam latere. **Sicut** ergo cum p̄sira tione corporis querenda est aqua materialis ita quoq̄ cum humilitate mentis inuestiganda est aqua sapientie salutaris. **Prout. xvi.** **Vbi** humilitas ibi sapientia. **Sed** notandum q̄ qui se ad terram p̄sternit ad orientem debz spectare quis q̄ humiliter scripture sacre perscrutatur misteria a christo de quo scriptum est. **Ecce** vir oriens nomen eius eorundem intel ligentiam debet ⁊ petere ⁊ spectare. **Vñ de Jacobi. i.** dicitur. **Si** quis indiget sapientia postulat a deo q̄ dat omnibus affluenter ⁊c. **Ipsē** enim christus deus est sapientiam p̄stans paruulis. i. humilibus. **Vñ** iacens ⁊ orientē conspicies subtilē nebule vaporē cōspicit qui se velut rozē spargit. **Quia** q̄ hūili mente a christo sapientiam petit primo hanc quasi subtilē ⁊ tenui vaporē. i. consideratione percipit que post paulatim crescens velut ros deum perueniens copiosius ac largius se infundit **Matth. xi.** Abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus ⁊ reuclasti ea paruulis. **Secundo** inuestiganda est cum cordis puritate. **Dicit** enim idem **Dalladius** q̄ si i aliquo loco vbi nō sit lacuna. neq̄ alius quis ex consuetudine humor infideat aut transeat in tenui saltu salis sūuatica virens arundo ederaq̄ humore gignantur fodiat loc⁹ ille latitudie pedū triū altitudie pedam quinq̄ ⁊ proxime ad solis occasū mundum vas ereum vel plumbeum interius vnctū immersum ponatur in fundo ipsius fossionis ⁊ supra fossam cretis de virgis ac frondibus additaq̄ terra spacium omne cooperiatnr sequenti die aper to loco si in eodē vase sudores irrisecus inueniatur aut stille aquas ibi esse nō v

ditas. **Sicut** ergo adiueniendā materialē aquam congruit habere vas mundū. ita ad inuestigandum sp̄ritualem sapientiaz cōuenit habere cor purū **Sap̄. i.** **In** malis animā nō introibit sapientia. **Sed** notandū q̄ idē vas de solida dz esse materia sc̄z ereum vel plumbeum vt videlicet inuestigatoz sp̄ualis sapiētie ipm vas cordis solidū beat nō cōtractū sicut illud de quo dicit **Eccl. xxi. lxx.** fatui quasi vas cōtractū oēm sapientia nō tenebit. **Et** sapiēs debet idē vas esse interius vnctū illa vnctioe vs de qua dicit. **i. Job. ii.** **Vox** vnctioe quam accedisti ab eo maneat in vobis ⁊ nō necesse hēis vt aliq̄ doceat vos sed sicut vnctio eius docet vos de oibus. **Item** q̄ idē vas debet sub crare vi minea per diem operiri ⁊ sequenti die discopri signat q̄ sacri inuestigatoz eloquiū ⁊ debet se tacēdo aliquādo occultare ⁊ alio quādo sc̄z oportuno tēpore se docēdo p̄palarē. **Vel** primo dz se abscondere ad studēdum ⁊ meditandū ⁊ postea se p̄palarē ad aquā doctrine sūllādū. **Sed** itē nota q̄ nō est quēdam aqua sapiētie salutaris in lacunis. i. in hereticorū doctrinis seu libris neq̄ vbi sit humor trāsitus. i. mūdāna scientia que solū trāsitoria querit sed in herbis humorosis ⁊ semp̄ virentibus. i. in sacre scripture seu sanctorū doctrinis in quibus abundat humor sp̄ualis deuotiōis ⁊ viroz virtutis vel p̄p̄tue veritatis. **Ter** tio inuestigāda est cū mētis tranquillitate. **Dicit** eni idē **Dalladius** q̄ si vas figuricū neq̄ cocū cadē rōne ponatur ac sicut operiat. altera die si aquaz vena est in p̄fenti vas cōcepto humore soluetur. **Sim** liter in inuestigādo diuinā sapiētiā dz eē vas sicū ab humorē cūcupiscētie ⁊ nō cōrum calozibus ire. **Nā** ille due passides maxime mētē inquietāt ⁊ reddūt ineptaz ad percipiēdū lumē sapiētie sc̄z passio cūcupiscētie ⁊ ire. **Vñ** opz inuestigatoz diuinū eloquiū ab vtrazq̄ passione mētē habere tranquillā. **Et** idē castitas ⁊ mānuctudo maxime p̄ferre dñr ad cōtēplationē sapiē

tic. **Jac. i.** in mānuctudine suscipite in situz verbū x̄c. **Quarto** inuestigāda est cū de notionis suauitate. **Nā** idē **Dalladius** dicit q̄ lucerna oleo plena ⁊ incēsa si ibi sit tecta ponat ⁊ serūda die inueniatur extincta sup̄stitibus alimētis aquas idē locus habebit. **Similiter** inuestigatoz sacre scripture dz habere lucernā. i. mentē oleo de uorionis plenā q̄ talis mētē est que aquā vere sapiētie efficacius ⁊ fructuosius inuenit. **Sed** notandū q̄ in ipa aque inuestigatione lucerna accētia extinguit. q̄ in cōtēplatione diuine sapiētie vel in ipa p̄funditate scripture humani ingenii claritas obūbratur ita vt mētē nihil quasi se scire credat que valde se forte prius scientem reputabat. **Sz** lucerna extincta aqua dīgnoscit. q̄ hūiliate mētē ⁊ inciasz se reputanti sapiētia celestis infundit. **Quinto** inuestigāda est cū affectionis auuiditate. **Vñ** cit eni idem **Dalladius** q̄ si in eo loco fo cū feceris ⁊ terra vaporata humidū fumū nebulosumq̄ ructauerit aquas ibi esse cognoscis. **Sic** in inuestigatione scripture necessarius est focus. i. seruus ardor discēdi. **Damas.** **Si** fuerimus affectuose discētes erimus ⁊ multa sciētes. **Sed** notandū q̄ ab hoc igne cōsurgit fumus humidus ⁊ nebulosus. i. inquisitio que est nebulosa. i. obscura in dubitādo sed hūida. i. facilis in suscipiēdo sicut id q̄b est humidū vel molle impressiōes facilius recipit. **Item** est fumosus. i. subtilis est in inuestigādo ⁊ ē seruida in addiscēdo. **Sexto** queq̄ manifestatur aqua salutaris scientie. i. sacre scripture intelligētia ex doctrine cōmunicabilitate. **Nā** vt idē sepe dicit⁹ auctor testatur. **Nullus** lane eque positū vel coop̄tū si tātum humorē colligit vt alia die fundat ex p̄cessum copias aque ibi esse testabit. **Sic** qui docēdo aquā sapiētie copiose aliis sūdit signū est q̄ copiose hauserit p̄bs. **Signum** sapiētis est posse docere. **Cū** ex p̄f hōe aque. i. ex ipa cōmunicacione doctrine reuelatur plerūq̄ doctorū aqua. i. intelligentia celestis sapientie.

Capitulum lxxij.

Supbia seculari potencie assilaf turri babel de q̄ becur gen. xi. Et hoc pio rōe cause scz pp quā fuit edificata. q̄. fuit triplex. **C**Primo fuit timor di lunij. Timebat eni hoies ne iter diluuiū fieret et id se p̄ ipm̄ p̄m̄ū de voluerūt edificādo excelsissimā turrim quā aq̄ diluuij nō posset operire In quo si gnaf q̄ supbi et potencie sp̄ sūt in timore ne a sua altitudine deiciant. Vñ cōantur se p̄m̄ūre ostendēdo tyrānie alijs altitudi nē sue p̄dēntie ad hoc vt sp̄ plus timeat et maiores repurent. **S**ecūda cā fuit p̄ cupi ditate ostēdēdi. **H**oc enī ficitū ē ab hoibus de consilio nēroib; q̄ volebat dñari eis. In quo significat ambitio mundanorū pp quā vnus appetit alteri dñari s; sicut dr̄ Eccl̄. viij. interdū dñaf hō hoī in malum suum. **T**ertia cā fuit p̄ celebratione nois. vñ di terūt. Venite faciamus nobis ciuitatem et turrim cuius colūmē p̄tingat ad celū et celebremus nomē nostrū anteq̄ diuidamur in vniuersas terras. Vbi arēde q̄druplex studium tyrānorū et supborū. **P**rima ē ad cōmoditates corpales habēdū pp q̄ isti cogitauerūt ciuitatē facere. vt. s. modius uiceret. **S**ecūda ē ad se fortificadū. pp q̄ cogitauerūt turris maximā edificare. s. ad fortitudinē. Vñ dic̄ Ioseph⁹. q̄ tāta fuit grolitudo ei⁹. vt aspiciētib⁹ de ppe lōgītudo uideret minor. **T**ertiuū ē ad se exaltādū. vñ cogitauerūt celū attingere imitātes. salū q̄ dic̄ Isa. xliij. In celū ascēdā et sup̄ astra celi exaltabo solū meū. **Q**uartū studiuū ē ad nomē suū dilatādū. Et sic cogitauerūt isti nomē suū celebrare. siue apud p̄sentes p̄c magnitudine et pulcritudine opis siue apud posterorū de opis firmitate et p̄petuitate p̄s. Vocauerūt nomia sua i terris suis. **S**ecūdo supbia potētū assilaf illi turri rōe mēterre q̄ habuerūt lateres coctos p̄ saxis. bitumē p̄ cemento. Sicut aut̄ in cemento q̄b sit ex calce vius intelligit vnitas caritatis.

in saxo. **N**o boni opis firmitas. **S**icut in bitumine accipit vnitas et colligatio impietatis. q̄ eorū seq̄ces confederātor et loco facti. vere constantē hnt laterē coctum p̄m̄acis malitie. **T**ertio rōne p̄re sine terre vbi fuit edificata q̄ in terra sennaar. **V**ñ dr̄. **S**enef. xi. q̄ cū p̄ficierent de oriente in uenerunt capū in terra sennaar et habitauerunt in eo. et ibi postea edificauerūt. **V**bi nota p̄mo supbie origine in eo q̄ isti edificatores turris p̄fecti sūt de oriente p̄ quem signaf claritas originis. i. nobilitas nataliū et q̄ frequēt nascit et p̄uenit ambitio dominiandi. **V**el p̄ orientē intellige xpm̄. de quo dr̄ iacob. vi. Ecce vir oriens crepulo superbi et ambiciosi discedunt et inueniūt capū scz latitudinē et licentiā voluptatē corpis. q̄ laeta via ē p̄ditionis. **V**ñ dicit̄ eē in terra sennaar. i. fetoris. **L**ibertas voluptatis est cā p̄ditionis anime. et fetoris infantie. **V**el turris supbie edificat i capō sennaar. i. fetoris. **L**z supbia floreat et oleat mundo tā deo maxime fiet. **V**ñ supbi assimilantur ardeis q̄ alia scādunt et fetidi sūt. **Q**uarto rōne pene q̄ p̄uita fuit hec supbia p̄ca. diuisionis et confusionis linguarū et hec diuisio linguarū est dissensio superborū. **P**ro. xxiij. Inter superbos semp̄ sūt iurgia. vbi. n. superbia sibi et truncata. **I**tem pp linguarū confusionem uocatum est nomen illius babel quia ibi confusum est labium vniuersę terre. **I**n malis enim est confusio affectio nuz. **L**ot enīz linguis loquūtur mali. quoz estuat desiderūs. **E**t bene iungitur turri babel quia superbiā sequitur cūfusio. **P**ro. uer. xxiij. Superbum sequetur humilitas. et humilem spū suscipiet gloria. **I**tem supbus homo difficulter corrigitur. **L**ibus enī in quo nimis est de sale quasi perditus est sed non ille in quo parum est. quia potest apponi. **F**acilius enim sal cibo apponitur q̄ subtrahitur. **S**ic homo superbus qui nimis habet de sensu proprio difficulter obedit alteri et ideo nō est flexibilis ad obedientiam. **S**ed humilis. conuersa est. q̄

humilis vacuus a sensu suo recipit alienus q̄ videns sensū suū non sibi sufficere. alieno sensu acquiescit. **E**t sic superbi⁹ prelat⁹ similis ē oui cui pastor imponit nolam ad collū. que quātruncūq̄ sit miserā. omnes tñ quasi dñā p̄cedere satagit. **S**ic hō quātruncūq̄ imbecillis fuerit. si fiat prelat⁹ oēs tñ p̄cedere se credit et se existimat omnib⁹ meliorē. **C**ontra q̄b dr̄ Eccl̄. xxiij. **R**ectorē te posuerunt. noli extolli etc. **E**t sic superbus filius est illi q̄ vult altam domū facere sine fundamento. **N**ā vult eleuari ad gradum dignitatē sine base humilitatis et ideo cert⁹ p̄de esse de ruina. **P**ro. xvij. **Q**ui altam fabricat domum suā querit ruinam. **E**t sic supbus est quasi lucerna que de nocte lucet et in die vir apparet. **E**t similiter ligna putri et quidāz vites de nocte lucent. sed de die non. **S**ic superbi modo lucent in tenebris huius mudi. sed in die iudicij qñ sol iustificat aparbit qualcs sint apparebunt. q̄ tunc videbūt in colore proprio. **P**rouer. xiiij. **L**ucerna impiorum extinguetur. i. extinetis monstrabitur.

Capitulum lxxiij.

Racere dolorem et indignationem conceptus quando non est bonum. **N**am sicut dicit Greg. **V**ulnera clausa plus cruciant quia cum putredo que intus feruet eijcitur ad salutem dolor apitur. **S**ic plerūq̄ nimis taciturni dum non nulla iniuria patiuntur. eo in amariorē dolorem procedunt quo ea que sustinent non loquuntur. **N**am si illatas molestias cor tranquille diceret a conscientia dolor emanaret. **E**t sic tacere et loqui debet homo pro tempore. **L**uius enī pluri apparēt in offisijs. **Q**uiam nanq̄ aperitur et clauditur. **V**ñ ps. lxxi. **S**uo ostium peccati dicens. **P**one dñe custodiā ori meo. et ostiūz ei⁹ custodiā labijs meis. et quo aperit dicit q̄ et per disciplinam lingua retinetur. **D**ebeat et congruente laxari quate-

nus os discretus et congruo tpe vor aperiat. et rursus tacetur nitas claudat. **E**t sic q̄ ori suo silentij et locutionis discretionem nō appōit ē sicut ciuitas sine muro. **P**rou. xxi. **S**icut vrb̄ patens absq̄ murorum ambitu. ita vir qui in loquendo p̄r nō cohibere spiritum suum. **B**losa. **S**i murum silentij non hz. patet inimicorum iaculis ciuitas mentis. et dum per verba extra semet ipsam projicit apertam se aduersario ostendit. **I**n periculo autem est ciuitas cui⁹ porta semp̄ aperta est tempore guerre et in terra inimicorū sita. **T**ales sunt illi apud quos nullum est silentium nullum secretum nihil celare vel abscondere sciunt quicquid audiunt vel vident in publicum referunt. **C**ontra quos dicitur. **P**rouer. xv. **N**e uiderint oculi tui ne proferas. in iurgia cito ne proumpas ne forte emendare non possis. cum debonefaveris anicum tuum. **E**t sic ille est sicut molendinum sine exitu. qui abundat verbis malis. sicut aqua ad molendinum. **V**nde sicut molendino submittitur exclusa que florum aque retinet. quia amora fortias currit q̄ ante. **S**ic amora censura silentij maiori impetu loquitur q̄ prius. **P**rouer. vi. **Q**ui dimittit aquas caput est iurgiorum. **A**quam dimittit qui se a fluxu verborum non restringit qui est causa iurgiorū et discordie. **E**ccl̄. xv. **N**e des aque tue exitum nisi modicum. **E**t sic est sicut nauis sine gubernaculo. que vadit non quo vult. sed quo ventus ducit. **E**t sic nauis i aqua cito submergitur nisi obstruat. **S**ic homo qui os suum non restringit verbis superfluis cito in peccata cadit. **P**rouer. xvij. **O**s lubricum operatur ruinam. **E**t sic est sicut equus sine freno qui se impingit vbi non vult domini eius. **I**ta homo non gubernans linguam ad ruinam tendit. **E**ccl̄. v. **L**ingua imprudentis subuersio ipsius est. **E**t sic sicut ad portam domus vel castri maior custodia sponenda est. quia qui habet portā de facili habet castrū. **S**ic ad portā oris custodia est ponenda. **P**ro. **P**osui ori meo

custodiam. Prover. xiii. Qui custodit os suum custodit vitam suam. Quia mors et vita in manibus lingue. Et sic vas sine opculo quod immundum est et cito refrigeratur. Sic homo qui non custodit linguam suam immundus est. Numeri. xviii. Das quod non habuerit opculum et ligaturam desuper immundum erit.

Capitulum lxxv.

Infirmus vel peccantium infirmitas habet quasdam pronosticationes id est spiritualis mortis vel salutis future significationes ad modum infirmitatis corporalis. Sunt enim novem modi signorum sanitatem vel mortem futuram infirmi significantium. quos prophetas in pronosticis commemorat et de quibus in eodem libro pertractat. ad quos medicum oportet attendere. tam corporales quam morales spirituales. Primum itaque signum est fortitudo infirmi morbum facile tolerantis et hoc est signum bonum. Contrarium autem signum est debilitas suum morbum pati nequeuntis. Spiritualem autem infirmitatem quod tentat mori atque desinat. Licet igitur quod peccat. si tamen adeo fortis remanet ut a bono opere non cesset. signum est boni talis fortitudo infirmi. Si autem adeo fuerit egri animus debilis ut cesset ab effectu bone operationis signum est mortis id est future damnationis. Secundum signum bonum est levitas infirmi facile se moventis. Contrarium autem est gravitas infirmi inertem motum habentis. Cum enim homo interior aliqua tentatione afficitur et ad hoc levis est ut facilius convertatur. reparande salutis spes inducat. Si vero tanta est gravitas infirmi. ut obstinatus a peccato nequeat converti. signum finis est mali. Tertium est effigies membrorum que est sibi sano similis. Contrarium vero est effigies sano dissimilis. Hec effigies est in interiori hominis compositio morum et mentis. Exterior vero distributio actionum. Que est sibi sano similis. Quia actiones sequuntur temperamentum religiosum mentis. Tunc vero non est sibi sano similis quando variatur per opera

pervertit. Quartum est sanitas mentis et facilis appetitus. Oppositum eius est perturbatio mentis et difficilis appetitus. Sane mens esse dicitur qui a recititudine consilii non alienatur. Facile vero cibum appetit. et verbum vite quod est cibum sic libenter audit. Qui vero est turbatus mentis et cuius appetitus est difficilis si cibum vite non appetit sed fastidiatur necesse est ut mortem perpetue damnationis incurrat. Quintum est suavitas somni congruo tempore facti infirmum iuvantis. Contrarium vero est eius malitia somni non congruo tempore facti infirmum nocentis. Tempore congruo dormit qui dormit in nocte. Qui mentis tranquille est in adversitate in hac quiete deum somniat et boni somnus infirmum iuvat. dormit vero non congruo tempore et dormit in die. qui delectatur in tempore et dormit in die. quod delectatur in tempore et dormit in die. magis placet. tanto magis infirmo nocet. Sextum est suavitas spiritus. Oppositum eius angustia spiritus. Suavitas spiritus. anhelus est sermo solatorius ut cum lenitate peccata corripit fratrem. Angustia vero spiritus est sermo durus de quo dicitur Eccl. xlii. Vos autem cum austeritate imperabatis eis et cum potentia. Septimum est levitas pulsus naturali similitudo. Contrarium vero eius in equalitate pulsus. ut modo fit magnus. modo parvus modo fortis modo debilis. Arterie procedunt a corde. Equalitas autem pulsus in arteriis est identitas vite procedens ex affectu cordis. Cum autem mens in contrarium vitium vertitur. tunc per diversos motus in equalitate pulsus variatur. et sic in equalitate pulsus designat periculum mortis. Octavum est fortitudo virtutis in loco decoctionis. Contrarium est debilitas virtutis in loco decoctionis. Primum decoctionis locus est stomachus. secundus epa. tertius cetera membra. Cum enim cibum ante decoctionem in calore epa et memorie per recordationem in calore epa et dictionem in ceteris membris per operationem. Si vero sequitur debilitas virtutis signum est mortis. Nonum est laudabilis purgatio per sudorem

Contrarium vero eius vituperabilis purgatio per sudorem. Sicut autem in quolibet infirmo aperiantur corporis pori ut per sudorem fiat purgatio morbi. Sic per confessionem peccati fit laudabilis purgatio animi. Laudat etiam sudor medicus. si habeatur in omnibus membris. Cum enim sudor a toto corpore erit omnium membrorum fortitudine designat quod est signum bonum. Similiter opus ut sudor confessionis fiat de peccato cuiuslibet operationis. Cum autem sudor sit tantum in quadam parte corporis ut in capite contingit ex membrorum debilitate. Moratur igitur per egrum intellige animam per caput interitus per reliquum corpus actionum sequentium distributionem. per sudorem confessionem. Cum aliquis igitur intentionem suam laudat et hoc quod male gessit confitetur excusat creditur esse vituperabilis huius purgatio sudoris. Quia sudor confessionis poros non aperit quos excusatio clausos per oblationem stringit. Item nota quod diabolus amplius tentat hominem de illo peccato ad quod novit eum peioris. Sicut guerrator impugnat castrum ex illa precipue parte ubi debilius est. Reg. diabolus mores vniuersumque conspicit cui vicio sit propinquus et illa ponit ante faciem ad quam videtur facilius inclinari mentes. Sicut etiam venator ponit laqueos ubi consueperunt bestie frequentare. In via hac qua ambulavi absconderunt laqueum mihi. Abscondit enim diabolus peccati penam et ostendit delectationem. et abscondit malum a diabolo sicut pedica sub folio Job. xlii. Abscondita est in terra pedica eius et decipula eius semitam. Item sicut laqueus sub grano. et sicut venenum sub morsello et huiusmodi sub cibo Eccl. x. Sicut pisces capiuntur bano et sicut aues comprehenduntur laqueo. sic capiuntur homines tempore malo. Item tentat diabolus plus fortes quam debiles. Item debiles forte tentari deus non permittit. nam miles non mittit filium suum ad prelium quando paruulus est sed quando fortis est et potest arma ferre. Item rex villas campestres impugnat et designat et mouere exer-

citum contra eas. sed contra fortia castra. sic diabolus fortiores impugnat acrius. Vnde quoniam guerrator aliquis vult terram alienam capere. primo impugnat ipsius fortius castra quo raptis tota terra capitur. quod per illud impugnat dominum castrum et totam terram eius. Sic diabolus magis impugnat eos qui cernunt in iustitia et fama. ut exemplo coram aliis capiuntur. Vnde. i. Regum dicitur. quod totum pondus prelii versum est in saul. Et in libro Iudicum dicitur. quod philistei qui figurant demones acceperunt sanonem qui interpretatur sol coram id est illuminans alios. et eritis oculis molere eum secutum. id est peccando circumcurre. Item plus tentat diabolus penitentem quam peccatorem non penitentem. Nam penitentes sibi rebellant. Item peccatores ei obediunt. Sicut reges castrum sibi subditum vel sibi subditos non impugnant. sed sibi contrarios et rebelles. Sic diabolus sibi rebelles magis impugnat. Item hostis dominum quanto magis sibi rebellare nos conspicit tanto amplius expugnare contendit. Iudith. xii. Ego nunquam nocui virum qui voluit seruire nabuchodonosor regi babilonia. populus autem tuus si non contempsisset me. non leuasset bastam meam contra eum. Item miles vel rex aliquis quando castrum amicum sit. nititur amicos requirere. et congregat exercitum magnum sicut fecit pharaon ad persequendum filios israel fugientes ab egypto. Item sic facit diabolus contra penitentes Ambrosius. Quotidianis experientis didicimus eos qui conuerti delibent. tentari acrius a concupiscentia carnis. et virgeri grauius in operibus luti et luteris. qui egyptum egressi et pharaonem fugere voluerunt. Ideo dicitur Luc. xii. Quod cum immundus spiritus exierit ab homine conuerso. tunc dicit reuertari in domum meam. unde etiam. et vadit et assumit septem spiritus nequiores se. Item septem spiritus sunt septem vitia quibus diabolus obfidet animam quasi rex cum exercitu suo. In quo exercitu superbia quasi verillum portat. Desuerunt signa sua. Sic. Luc.

Capitulum. lxxvi.

Timor domini stabilis mentes sicut lapides suppositi ascribus sicut tegulis sup tecta custodiunt eas ne a vento moueantur. Sic timor dñi. ut dicitur Eccl. i. xv. sup omnia se supponit. Et sicut ancora tenet nauem ne mergat ita timor tenet cor stabile ne piculetur. Grego. Ancora mentis est pondus timoris. Item timor introducit amorem ut Aug. dicit sic ut seta introducit filum. Et sic intelligitur de timore seruili. Seti nãq; sic filum inducit ut ipm pcedat sed cum ipso nõ pmaneat. Sic timor seruili caritatis amorẽ pñit. sed amor pñicitur discit. i. Jo. iiii. Perfecta caritas foras mittit timorem.

Capitulum. lxxvij.

Tribulatio pbat animũ. sicut pomũ vel malũ inmissũ dicitur pbat mustũ. Nã sicut dicitur in libro de vindemiis. Illi q; uolunt pbat mustũ. an putrum sit vel aqua mixtũ. malũ aliq; mĩxtũ in vas melius nõ est pĩrum. alij aut loca stant alij cicadam et si supernatant parũ est vitũ. si merguntur mĩxtũ est aq; Sicut aut mus sit uerus vel fictus pbatat ex leuisu vel illatione alicui rei aduerse vel otumeliose. q; tunc supernatant probat qñ sine ira toleatur. Tunc nõ submergitur. qñ cor per iram ingreditur. Sic. Quis quisq; apud se lateat illata otumelia pbat. Item tribulatio probat animũ. sicut p contritiones pbatat fortitudo sinapis. et p sermores fortitudo uis. Non eni est magnus si lucerna nõ extinguit ubi nõ est uerũ. vel pluuia si magnũ est lucere cũ uero tẽtatiõis et ardẽ i aq; tribulatiõis. Sap. vii. Inextinguibile est lumẽ illius. Lani. viii. Aquę multe non poterunt extinguere ebaritatem. Item tribulatio quanto amarior tanto maiores consolationem meretur. Nam quãto amaro res sunt berbe medicine tanto plus ponet de succaro vel de melle ut infirmus potioni absoibeat. Sic est de consolatione et

tribulatione. Ps. Scdm multitudinem dolorum in corde meo. consolationes tue lenificauerunt animam meam. Item tribulatio ad bonum compellit et etiam scilicet facit. Nam qñ aliquis pastor vel alius potum suum vel ouem ducit ad pagum vel ad forum et non uult eum sequi ligat fune vel uga percutit. et ita inuitum dicit. Sic dñs ligat nos infirmitatibus et aliis defectibus. qui aliter eum nolimus sequi. Dñ dicitur Osee. xi. In funiculis ade traham eos in uinculis ebaritatis. Item paflores peccora sua sequentibus hostibus ad loca munita fugere compellunt. Sic nos de tribulationibus et infirmitatibus ad celestem patriam intrare compelluntur. Luc. xv. Compelle intrare. Blosa Qui aduersitatibus fracti ad amorem dei redeunt. compelluntur intrare. Item sicut homo percutit equum vel asinum suum ut ad uiam redeat vel ut citius uadat. sic deus urget nos tribulationibus. Isa. xlvij. Domine in angustia requisierunt te. Ps. Imple facies eorum ignominia et quereat nomen tuũ dñe. Et ideo Multiplicatae sunt infirmitates eorum. postea accelerauerunt. Item tribulatio sanctum hominem pbat. Nam ferrum calidum uel malleatum non frigidum. Sic sancti amore dei succensi dñt tribulationibus pbari. Sicut enim ferrum calidum dñ tenditur dilatatur. sed frigidum frangitur. Sic boni ex tribulationibus crescunt mali nõ deficiunt. Item potius luce vacuũ ad ignem crepat et magnum sonitum reddit. sed plenus non. Ita homo a gra vacuũ per impatentiam crepat tribulatione. Eccl. i. xxvij. Vasa figuli pbat fornar. et homines inflos tentatio tribulationis. Item tribulatio lani permittit de sanctos suos et quicq; nõ cito liberat eos a penis presentibus. sicut pater non liberat filium suum a manu me dici. cirurgici vel mĩgri licet uideat eum affligi. quia scit sibi prodesse in futurum. Sic deus suos nõ liberat a tormentis. Non enim liberant petrum a cruce. vel paulum ab en se. Heb. xi. Alij autem uidentur sunt et. Et

postea sequitur. ut meliorem inuenirent resurrectionem. Item pater filium ab icibus in torneamento non liberat. etiam si uideat eum graues icibus sustinere ut laudem patiendo acquirat. Sed si uideat eum in periculo non posset sustinere quin ipsum adiuuaret. Similiter etiam deus amicos suos sustinet affligi in pñi. ut laudem et gloriam celestis patrie acquirant. Sed si in periculo anime eos uideat eos liberat. Ideo deus Job exposuit periculo corporis et. Sed dicit diabolus. uerum in animam illius serua. Ps. Adiuuor. in oportunitatibus in tribulatione. Tunc enim oportunitas est eum agitur de periculo anime. Item tribulatio inflos purgat. Mulier enim bonos pannos sepe lauat. sed uiles et veteres putrefcere permittit. Sic de inflos flagellat in pñi sed peccatores putrefcere permittit in peccatis. Apo. ad. Heb. xij. Flagellat omnes filium quem recipit. Item tribulatio est cyphus et calix domini unde potat amicos suos. Unde sicut non irascitur homo si per faceret eum sedere intra se ut de cypho sus potaret. Sic etiam non irascitur de tribulatione. Mate. xij. Calicem quidem meum bibetis. Item tribulatio et pena uigilior est in uita ista q; in alia. Nam tam diu est moneta uilis ad laudandum q; diu est in cursu. modo moneta tribulationis et penitentie est in cursu. quia una denariata in isto seculo ualet centũ in alio seculo. Dñ pĩ Ezechiel. iiii. Diem pĩ anno dedit tibi.

Capitulum. lxxvij.

Vana gloria stilis est molendi nõ ad uentum qd sine uento nõ molitur. et est sicut cameled qui ex uento pascitur et uiuit cum et. Et est etiam sicut nauis que sine uento non currit. Unde merito dicit Job. xvi. Tolle cum uentus uenit. Et nota q; uana gloria zizanias est et seminis mala quã diabolus seminat in agro cordis inter fruges honorum operam ut destruantur. Et sicut ex uno grano mali seminis nascuntur

multa sic ex ipsa uana gloria nascuntur mala uita. Unde sicut Grego. Inanis gloria generat septem filias. Quarum prima est inobedientia. quia uana gloria in nullo uult uideri inferior quod fieret si faceret mandata. Secunda est otentio. quia uult uincere cum damore et per hoc apparere. Tertia est iactantia quia q; enarrat bona sua ut laudabilis appareat. Quarta est hypocrisis quia querit hominibus et ex terioribus apparere. Quinta est pertinacia. quia factum suum malum uel dicitur defendit. ne errasse uideatur. Sexta est discordia. quia contra omne dicitur assumit contrarium propter uanam gloriam. Septima est nouitatem presumptio. quia quis nouus uel dicit uel inuenit ut laudetur.

Capitulum. lxxviii.

Verba dei assimilant sagittis. quia sicut Grego. Eo q; durius feriunt male uiuentium corda transfigunt. Unde reprobato nostro. de his sagittis a. Ps. dicitur Sagitte tue acutũ populi sub te cadent. Item uerbum dei assimilatur gladio. quia penetrat cor. sicut gladius penetrat corpus. Apo. ad. Heb. iiii. Verbum est sermo dei et efficit. et penetrabilior omni gladio accipiri. Et nota q; eandem vim habet gladius in manu debilis uel fortis parui uel magni. sed non eundem effectum cum fortiter uel debiliter percussit. Sic q; uerbum dei in ore predicantis. Item uerbum dei purgat. sicut medicina sanat sicut aqua. et secudat sicut pluuia. Nam sicut medicina purgat a corruptis et superfluis humoribus. Sic uerbum dei a prauis et superfluis affectionibus. et id animum sanat. Sap. xvi. Mox uerba neq; malagma sanauit eos sed sermo tuus dñe qui sanat omnia. Item sicut aqua lauat et mundat uessem sic uerbum dei mentes Job. xiiii. Vos mundi estis. propter sermone quem locutus sum uobis. Sed nota q; tribum si ponatur in aqua statim impletur. sed cum extrahitur rubellitus rema

her. Sic multi sunt in sermone qui buz au
 dent pleni sunt aqua compunctionis a
 deuotionis sed cum recesserint vacui rema
 nent. et auditorum memoriam non habent
 Eccl. xii. Cor facti quasi vas constructum
 omnino sapientiam non tenet. Sed ubi
 loquens attendit q vas cui aqua infundit.
 licet aquam non retineat. est in mundo q
 si non infunderetur. Sic ille qui frequenter
 audit verbu dei q ille qui no audit. Item
 mulier cum in speculo fordes aspicit. aqua
 abluat. Sic verbum dei ad modum speculi
 in oculis cordis ostendit. et dat aquam gr
 ad laudandum. Ps. xv. Doctrina bona
 dabit gratiam. Item verba dei secundae
 animum sicut pluuia terram. Deut. x. Con
 tractet sapientia doctrina mea. Pla
 uia enim facit entre de terra vermes. bufo
 nes. et herbas germinare. Sic verbum dei
 peccata ab homine facit extra et bonum p
 positum germinare. Eccl. xvi. Dabo vo
 bis pluuia et spibus suis et agri gignent ger
 men suum. Item verbum dei mundat
 et purificat affectum sicut manipulus loru
 dri purificat oleum. Dicit etiam Passadi
 us q si animal in oleum ceciderit. et oleum
 potredine ac nidore vicauerit iubent greci
 rotundam manipulum in olei metra factu
 pendit atqz ita paucis diebus manere. et si ni
 hil de nidore dimiserit motandum esse eo
 rotundam donec superetur hoc vitu. Tunc
 quippe aial in oleum incidit q carnalis
 tentatio in cor dehorum trahit. qd pure
 dno victatur qd delectatione polluit. S
 quid per manipulum cotiandri nisi studiu
 significatur diuini vbi. Cotiandri quip
 pe canibus dicitur esse cotarius. qd nimis
 diuinu eloquium peccatoribz est aduersaz
 Manipulus autem dr co q manu capiat
 Vn cotiandrum ad man. ulum ducit qd
 vbi diuinu studium ad opus ordinat. Ma
 nipulus ergo cotiandri idest studiu diuini
 vbi corruptione aialie ab oleo abstrahit.
 qz delectatione tentationis carnalis ab aio
 repellit. Vn Hiero. Ams scientiam scri
 pturarum et carnis vitia no amabis.

Capitulum lxxv.

Erba et motus peccatorum et
 carnalium hominum displicent in
 his. sicut displicet gustui cib
 insulsus. Dn Job. v. Num
 quid comedi poteris insulsus
 qd no est. sale conditum. Verba quippe mo
 resqz carnalium qd cibaria se nis menti
 bus ingerunt. et in delectationis ventre ra
 piantur sed electus quisqz insulsa no come
 dit. qz prauoz dicta factozqz diuidians ab
 ore cordis repellit. Paulus enim ad chum
 mentiam insulsa infert. ptabuit. cum disci
 pulis dicit. Ego. iij. Sermo vi ip i gra fit
 sale condit. Et Ps. q. q. v. ba. reprob
 rum in cordis ore insulsa respicit et di
 cebat. Narrauerunt mihi iniqui. fabulato
 res. sed non vi lex tua. Serpe autem verba
 carnalium dum imponunt le nis auri
 bus ingerunt in corde bellum tentationis
 gignunt. Et quis hec ratio reprimat et lin
 gua reprehendat cum labore ta. inus vin
 citur quod foris cum auctoritate iudicatur
 Vnde necessarium est q nec ad aures. ve
 nit qd mens a cogitationis auditu. vige
 lans repellat. Sacti igitur viri qui ad cer
 ta vita viderio. anhelat i tara se ab iudie
 vite subleuant. et audire iam qd mudi sit
 graue sibi ac deprimens pondus credant.
 Valde nãqz insolens ac intolerabile est
 mant quicquid illud non sonat quod iustus
 amant sicut Gregorius dicit.

Capitulum lxxvi.

Virginitas assilatur lampadi
 qz sicut lapis fracta non re
 paratur sic Virginitas amissa
 non recuperatur. Nam si quis
 auilerit. Virginitatem suam
 si totum mundu daret plenum auro no re
 cuperaret eam. Amos. v. Virgo israel. pie
 ta est in terram suam. no e qui suscitet eam.
 Item Virginitas sine charitate et gra. est
 sicut lampas sine oleo. Bern. Subira be
 oleum lampas non licet. tolle charitatem
 castitas non placet. Item Virginitas cor
 potio. plena secularis desiderij filis est. la

trine bñti orificium deauratum. et lampadi
 integre plene stercore. Et etiam filis est se
 pulcro et sereno exterpomato. Deut. xii.
 De vobis hypocrite qui filis estis sepul
 cris dealbatis. Item Virgines dnt esse so
 litarie et pauide non audaces vel domesti
 ce. Aialia enim siluestria pulciorum habet
 pellem q domestica. et onager siluestris q
 domesticos. Snt etiam Virgines solitarie
 pulciores esse solent q affabiles. Nam sa
 miliantur et affabiles viam ad luxuriam
 preparat.

Capitulum lxxvii.

Virutes sanctorum vnguenti. assilatur
 nissant. Sicut. n. vnguenti re
 dolent tan nescit nisi vno
 ta. et sicut aromata odore sua
 nisi cum incedunt expandat
 ita sancti viri omne quod virtutes redolent
 in tribulationibus innotescunt. sicut Bre
 dicit. Item Virutes assimilantur liquoribus
 scilicet vino oleo et melli. Omne enim
 vinum in medio sui vasis melius est. et ole
 um in superficie. sed mel e melius in fundo.
 Et ita de vobis viri. cu sit vni trahit
 latu qd est in supmo vel in fundo tuc bibat
 medium aut referuet. Vnde est q qd a pro
 loco. pmanet amictus suis triplex. vniuz de
 vno vase. vando eis de supmo medio et
 infimo. Sicut ergo inter liquores aliquis
 diligit locu supmum. alius mediu. alius
 infimū. Sic etia inter virtutes supremū q
 est charitas. infimū petibumilitas. mediū
 at tenet qubet virtus moral. de q vbius vi
 cit. q vbi e bñt e bñt medietate. sicut
 Capitulum lxxviii.

Ita presentis ac future stat. si
 gnat. Et in tabernaculo et re
 plo veteris testameti. Naz
 p tabernaculo qd erat muta
 bile figurabat stat mutabilis
 pñtis vite. Der replu No qd erat fixu et co
 stans figurabat stabilitas vite future q est
 oino inuariabil. Et pp hoc in edificatione
 replu vñq non e audiu sonit mallei vel ho
 cus. sed signat q ois pcuratiois cum ul

ms lōge e a stat futuro. Aliq tñ dicit q p
 tabernaculo figurabat status veteri legis.
 Der templum aut a salomone constructu
 status legis noue. Vnde ad constructione
 tabernaculi soli iudei sunt opati. Ad edifi
 cationem No templi operati sunt etia gen
 tiles. scilicet tyrii. et sidoni.

Capitulum lxxix.

Ita bois corpora assilatur te
 le pp tria. C. Vno rōe cō
 terionis. qz sic tela pterit
 filis ita vita bois diebz p
 scit. S; q augmētū pcpit
 eo ad icisionē tendit. Nā
 cū tpa pcepta ptercūt futura deplicatur. et
 de vniuerso vite spacio tāto sūt pauiora q
 voluāt q multa sūt q trāsserūt. Job. vij. Vt
 es mei veloci trāsserūt q a terete tela suc
 cidit. C. Secō rōe incedis. Tela quippe in
 fra supraqz ligata duobz lignis incedit vt
 terat. S; quo infert. terra inuoluit. eo supi
 us terēda deplicat. vt vñ se ad augmētū
 multiplicat. inde fit minimū qd restat. Sic
 nimirū vite spacio et trāfacta qñ inferius
 voluim? et vctura qñ sapiora deplicamus
 qz quo pl? sūt pterita. eo min? e icipiūt fu
 tura. C. Tertio rōe succidit. Tela. n. breui
 tpe tenet. et id cito succidit. Sic hō breui vi
 uēs tpe cito morit. Isa. xxxvij. Precisa est
 velut a terente vita mea. Vñ Bre. dicit qz
 tela tarditate pnet? vita aut pñs moram
 defect? nō h; In illa nãqz cū laboratis ma
 nus figurat aduent? termini elongatur. In
 ita No qz tpe desinens indefinēter psumi
 mus. ad finem nri itineris etiā quiescendo
 peruenimus. et p cursum nri transitus etiā
 dormientes inus. Electi ergo qz pñtis vite
 momenta decurrere sub festinatione aspi
 ciūt nequaquā in hoc mobilitatis itinere cor
 dis intentionem figunt sicut dicit Diego.
 Capitulum lxxx.

Ita huana spūat assilatur mili
 tie. C. Vno pp pugne necessi
 tate. quādiu. n. hac vita pñti
 hō tenet pugnare. necesse est
 cū. C. Vno pp diaboli malignitatem

Unde Job. vij. fm vna ifam dicit Tenta-
tio est vita hois sup terra. Bre. Quid ten-
tationis noie nisi pugna p malignos spūs
erpunt. Ergo vita hois tentatio ē. q. dū p
malignos spiritū inlidias vigilat i belloz
pāntu pculdubio defudat. Et Secundo
bz pugnare p ppiā ifirmitatē. Spōte qd
pe a statu conditōis lapsus corruptionis
sue putredini subditus. dani sibi ex seipso
molestias gignit in qdā pugna varietatis
cristit. Unde nūc r si ad sumā appetenda
r etiam psequēda se erigit mutabilitatis.
labrice impulsu pūnis ad semetipsum ca-
dit. vult in cōtēptatōe stare s; nō valet co-
gitationis egressū figere nisi sed ifirmitatē
sue lapsibus enervat. Qui nimirum mu-
tabilitatis sue onera. q. volēs expēit no-
lens portat. Quierus homo carnē posside-
re potuit si bene ab auctore conditus possi-
deri voluisset. Lūq; se erigere ptra p dito-
rē studuit in semetipso procinus carnis cō-
tumelias iuenit. S; q. cu; culpa simul ab
origine etiam pena propagatur. inserto in
firmitatis vitio nascimur. r quasi cū hoste
pducimur. quē cū labore superemus. Ipsa
ergo hois vita pugna ē. cui ex semetipso na-
scit vñ pimat. Et tertio bz pugnare p vitio
rū nascitū pperitatē. q. s; penitētis aia
sentig in pugna ē. q. r si semp ex virtute suc-
cidit qd ex ifirmitate generat semp tñ ex i-
firmitate generat qd ex virtute succidar.
Nā r si is ab inigratis pperatione pfecti-
tur. in ipso tñ bonis opibus mō malozum
mēozia. mō seductionis caligine tentatōis
sue interruptione suscat. Alius nāq; a luxu-
ria iā carnē refrerat. sed tñ adhuc luxurie
sanguis mātā tolerat. quia qui volēs fecit ho-
rū etiā inuitas meminit. r penam sustinet
qd voluptatem putauit. Quia hō ad deu-
ctam culpam retrahi memuit. ventres mire-
rigore abstinentie constringit. vultūq; ex
abstinentia pallefcit. Lūm q; palloz in facie
aspicitur veneranda ab hominib; vita lau-
datur moxq; inanis glōia abstinentie atq;
cum verbis fauoris concutit quā concussa
mens dum subijcere non valet cū per quē

venerat tergere a facie pallorem querit. sic-
q; sic v ifirmitatis nēibus ligata aut pal-
lorem abstinentie fugiens itex per alimēta
subdi luxurie meruit. aut impulsus luxurie
p abstinentia superās pallorem suam ina-
ni glōie militare pertimescat. Alius lapsus
superbie superans toto iam desiderio sta-
tū humilitatis apprehendit. Lūm q; super-
bientes quosdā viq; ad oppōtionem inno-
centiū erumpere conspiciit postponere ali-
quantulum cogitur qd decreuit. vini recti-
tudinis exerit r pranis non manufacturine
sed auctoritate contradicit. Unde plerun-
q; fit vt aut per humilitatis studiu recitū-
ditus zelum deserat aut zelo recitūditinis
turber humilitatis studiu auctoritate.
Lūq; seruari simul r zeli auctoritas r ppo-
sita humilitas non possit. sibi metipso bō
ex perturbatione incognitus redditur: ita
vt vehementer ambigat ne apud seductuz
animum aut superbia se auctoritate zeli in-
sinnet aut torpor pauidus humilitatem sin-
gat. Alius quanta sit fallacie culpa. r fidei
virtus considerans. arcem veritatis eligēs
decreuit vt ex ore iam falsus. sermo non p-
deat. scilicet funditus a mendaciū transgre-
sione disiungat. Sed sic plerumq; vt vna
verum dicitur vita proximi grauetur. Lū-
q; iugere alteri lehonem. metuit ad hoc
quod dudum presserat fallacie vitium qua
si ex studio pietatis redit. sicq; fit. vt si ma-
litia mentem non teneat. in eo tamē veri-
tatis iudicium vmbra mendacii obscurat.
Unde r sepe quia percoctatus quicq; con-
ticere nō valet. aut falsū dicens suā mentē
trucidat. aut verū loquēs paorimi vitā gra-
uat. Alius amore conditōis excitatus a
terrenis cogitationibus mentem curat as-
sidua oratione suspendere. atq; banc in fe-
creta quietis intime securitate collocare.
Sed in ipso sue orationis ascensu dum ele-
uare animum ad infimis nititur. infirmo-
rum fantasmatibus reuerberatur atq; ad
intuendum lucem mētia oculos tenditur
sed ex corporeo vā surgentibus terrenoz
imaginib; obscurat. On fit plerūq; vt in-

tendentis animus ipsa sua infirmitate fati-
gatus. aut orationē deserens desidia tor-
peat. aut si dum in oratiōe permanserit apō-
ctius oculos obortaz imaginum caligo de-
fiscat. Propter q; omnia recte dicit. q. mili-
tia huc tentatio est vita hominis super ter-
rā. Et Secūdo vita hois assilat militie pp
armature pparitatē. Quia sc; mens ba-
mans ipso suis spūalib; armis quib; se de-
fendere nititur impugnatur. Unde fit vt si
eis careat pigrescendo superetur. Et rursus
si r illa sumat eisdem ipso vulneretur. nāq;
ecce ille ab eruditione diuine legis alicuius
ignorantia sua deprimatur. ne quid. obtinē
de salutis operetur. Ille diuine legis scien-
tia pceditus dū sibi pte alijs gaudet in
relectum suppetere. q. pūato gaudio eral-
ter porpi iactat. se mētra dūspat r ide i-
ludicio ceteris deterior exhibet vnde cete-
ris ad tempus clarior ostenditur. Adm q;
virtutū dona nō subleuant etiam viā sim-
plicē rectitudinis declinat r velut cūtrancū
se a celsū munere deputans. qñ eo securi-
positū agit. quo superni doni sublimia mu-
nera non percipit. Aliū hō pphetie spūs
replex ad psciam subleuat. q. ventura q
si is psciam offendit. Sed dum sepe r in-
uulnis sap semetipm tollitur. vt futura. ne
faciter contemptum. mens in sui confiden-
tiam. deducta cum: qui haberi non sem-
per pōt semper sibi adesse pphetie spūs
estimat. cūq; omne quod senserit. pphetiā
putat. Et q; sibi banc r cum. non bz veri-
tatis. r inquitū haberi potuit auerit. Sic
q; fit vt ide post alioz merita tristis redeat
rōi estimatiōe dium lems pibat. Militia
ergo siue tentatio ē vita hois sup terrā
q; antialiqua a virtutibus ad celeste. pūm
fugere nō valet. aut vitata. donis. spūalib;
aliqui dicit. ex occasiōe virtutū pū. Et ter-
tio vita hūana etiā. corporea assimulat mili-
tie. pp deficientie velocitatē. Nā p militie
trāitu. ad finē quondie tendit. cūq; pū or-
ditur. mētra locus mētra. mētra. mētra. mētra
dōi deficiit. Militia ergo ē vita hois super
terrā. Quia. dū armis. q; ad vitā pūm

p tempore augmētū tendit. augendo vitā
vivere desinit. Dico: q; ppe expectant vt ve-
niat. sed cum ad augmētū vite veniūt iāq;
ab augmēto vite subtrahunt. Quia r it-
nerans gressus dum in acriora pscit qd
restat iter deccit. Vita ergo nostra mili-
tia est. q. quāto ad augmētā dūct co vt nō
fir finitur. Et tūc vita nostra assimilatur
stuppe Lecti. Propter hūc stuppe collectio si-
nagoga pterentium. Primo pp vñ. Sūt
enim ex stappa fila grossa. inaequalia. debi-
lia. r nodis plena. Talia autē sunt opa pec-
catorum. s; grossa pp defectum prudentie
Inaequalia pp defectū iustitiae. debilia pp
sectam pstantie siue fortitudinis. r nodosa
i. neribus volupatum plena pp defectū tē-
perantie. Et Secūdo pp siccum. Est. n. stup-
pa multum sicca. r ideo cito arripit flammā.
r cito vertit in fauillā. Sic mēs pecca-
toris cū sit sicca ab humore gratie cito istā
mas a rētatōe r pti delectatiōe s; cito dū-
cit delectatio opis. q. tādē vertit i fauillā. Iā
cruciatū ignis. Et tertio propi fumū. quia
fumus stuppe dum extinguitur. amarus r
tenebrosus inuenit. oculis nocuus. r nari-
bus scidus. fumus ergo stuppe est dele-
ctatio culpe. que extinguitur cum opus pec-
cati finitur. r tūc relinquit in conscientia
amaritudinem in. ariana tenebrositatem.
oculis inuentium nocet per malam edifi-
cationem r naribus p infamie fetorem.

Capitulum lxxvi.

Vita sunt prius extingpanda. r
post inferende virtutes. Nāq;
si campoz sentes aratoz. vo-
meris scissione non truit. ter-
ra accepta semina in sege-
tem non producit. Et si putredinem medi-
cus vulneris. vel vlcis apertioe non cūct
nequaquā in loco putredinis. sana caro con-
uascit. Et tūc vitā etiā per penitentiā vel
emendationem purgata aliqua post se no-
tam vel virtutum debilitatem seu ad peccā-
dā pūtatē relinquit. sicut etiam post fa-
uillāz vulneris romanes cicatrix. Symō
ergo ille. quē dominus a lepra mundantē

etiam post emundationē semp̄ vocabatur symon leprosus & sicut qui vulnerat in pede etiā post sanationē vulneris claudicat. Sic etiā post vitiorum consuetorū correptionem remanet pronitas que iam & de bilitas.

Capitulum. lxxvii.

Vitas spūalis assimilatur unitati rex corporaliū. Est. n. in rebus corporaliū triplex scz artificial naturalis & socialis Artificialis quidem est et partium integritate. sicut est vna domus constans ex multis partibus. quax nulla per se domus dicitur. omnes vō infirmul vite constituant domum vna. Vnde beatus. Vnū est indiuisū in se ab alijs aut diuisū. Et talis res q̄ diu est vna est. vū si diuidatur non est. Sicut patet in cultello. qui vnus est ex manubrio & ferro. Vnde si ferrū a manubrio separatur iam non est cultellus sed duo frustra. Nec vnitas spiritaliter debet esse in boie respectu sui quo ad mentis integritatem Cordis. n. diuisio figuram est motus. Sec. ii. Diuisū ē cor eorū p̄p̄tes interierunt. Vñ aia q̄ diuidit affectio. nes suas circa multa est sicut candela que tot prioribus adbesit q̄ aulsa cera sua vir suam lignem remanet in ea. Vnde de aia sancta dicitur Cant. vi. Vna est colūba mea. Secūda ē vnitas naturalis sic anime & corporis in vna persona. & pluriū consanguineorū in vna parēte. & talis vnitas competit homini respectu dei. Cor. vi. Qui adheret deo scz per fidem & charitatē vnus spūs est cum eo. Et nota q̄ in homine caro vnita spiritui suscipit ab eo multa bona. scz vitā iustam sensum & bndi. Et similiter pauper dō sanguinitate dū vnus dūni suscipit ab eo multa dona vnde multum appetit pauper nobilis matrimonio mulieris dimitis pp̄ bonorum communicationem. Ergo nullo magis appetenda est vnitas charitatis cum deo qui ē summū bonum. a quo est omne datū opti mūm & omne donum perfectum. Vnde

aia et charitatis coniunctione assequitur communionem multorum & magnorum bonorum. Sap. viij. Sciens quoniam mecum communicabit de bonis & Sap. vij. Venerūt mihi omnia bōa &c. Tertia ē vnitas socialis sicut multorū mercatorū i vna societate. Sic dō bō in charitate vnū & sociari proximo ad lucrum vite eterne. ita vt possit dici Ecce q̄ bonum & q̄ iocundū habitare fratres in vnum. Hanc ergo vnitatem facit vinculum charitatis ad proximiū sine qua vnitas par aut spūalis grā nō conservatur. sed effunditur & euacuatur. sicut vinum de dolio sine vinculo. Et nota q̄ hec vnitas & vinculum charitatis multorum congregatorum in vnum valet ad multa. Primo quidem ad laborandum. Nam sicut domo debilis fortiori sociatus potest seu trahit q̄d per se solus trahere vel portare non posset sic est vnus homo alteri i charitate vnus Eph. iij. Supportantes inimicem in charitate. Item valet ad inflammandum. Ligna enim pariter congregata maiorem ignem faciunt Eccles. iij. Vnus quōd calefit. Item valet ad impetrandum quia multi rogantes facilius exaudiuntur sic abbas facilius audiat cōuentū q̄ simul aliquid petunt. Et similiter q̄ oēs ciues alicuius regni aliquid petunt a rege non b̄ facili negat eis. Et vnus denari⁹ min⁹ bonū recipitur aliq̄ cum multis bonis. qui per se refutaretur. Sic p̄ces vnus admittat rōne alteri. j. Petri. iij. Omnes vanities in oratione estote. Item valet ad pugnam. Nam quoniam filii israhel cōgregati fuerunt. victoria. extiterunt. dispersi vō victi sunt. Pugna enim vnanimiter aggressa victoriam parit. sicut cauda equi diuidēdo pilū a p̄lo facilius potest rapi. sed nō si simul accepta Eccles. iij. Si quispiam preua luerit vni dōo resistit ei. Dicitur q̄ saladinus cum moeretur vocauit filios suos. & iussit vt singuli afferrent virgas. quas diuisas de facili frangerunt. sed simul imicidū frangere non poterunt. Et dixit eis. Sic filii israhel vnus vnus vos & vnitate a

poteritis vinci nec frangi. sed si diuisi & separati vincemini. Item valet ad supportandū. Lenis enim est sarcina quadrūqz debili q̄ inuat a pluribus. sicut patet in ceruis q̄ transeunt aquas. quorum vnus sustentat caput altius. & membra etiam corporis inuicē se supportant. Roma. xij. Vnum corpus sumus in christo. singuli at alter alterius membra. Item ad securandū. Miles enim non est securus extra exercitum. nec obsessus extra castrum. Sic nec fidelis extra cōgregationem bonorum. Item valet ad cōgaudendū. Aulius enim rei sine socio iocunda est possessio. Ap̄i enim plarium florum humorum in vnum congregat vt mellificet. Vnde in vita eterne vere erit perfecta vnitas & perfecta iocunditas. Nam ibi erit vna vox letantium vnus ardor cordum amor perfectus & vnus omnium spiritus Joban. xvi. vt sine vnus sicut & nos vnus sumus.

Capitulum. lxxviii.

Actio spūalis gratie quos signis ostenditur. cum est in terius in corde. Primum est si mandata dei seruat. Ligna. n. lignē oleovincta igni facilius accedit & valet. Jo. ii. Vnctionem quā accepistis maneat in vobis. que. scd obseruanda dei mandata cor implet & in flamat. Scdm̄ ē si vinculū diaboli. i. peccati totaliter enadit. Pugil. n. bene vnctus non dū a socio tenet. Eccl. xlviii. Qui vnus reges ad penitentiam. Tertiu est si lucide de rebus iudicat. Res enim vncta lucidior est. Sic anima gratis vncta clare ac lucide. vere iudicat de mundanis. j. Job. ii. Vos vnctionem habetis a sancto. Vbi glossa. non est necesse. vt doceamini. sed vnctio docet vos que scz tenenda sunt. & que non. Quartam est si onera tribulationū & infirmitatum & p̄nic & bndi patienter & sine murmure portat. Quadriga enim si ē bñ vncta currit sine stridore Eccl. xxxviii. In his curans mitigabit dolorem. Vnguentarius faciet pigmenta suauitatis. & vn

ctiones officii sanitatis. Sed nota q̄ vnctum locum inuadunt musce & inquinant. Sic demones illos quos viderit habere gratiam nituntur inquinare prauis cogitationibus. Eccl. x. Musce morientes. iam munde cogitationes perdunt suauitatem vnguenti. i. bonorum operum meritum vel deuotionem orationis.

Capitulum. lxxix.

Sumat p̄p̄ie maxime cōsuerūt inniti boies astuti & religiosi vel plati. Nā pellis quanto est subtilior tāto ē difficilior ad excoriandū. Sic q̄ plus bñt de subtilitate ingenij vel religiois difficilior exiuntur p̄p̄ie volūtate. Item caput animalis difficilior excoriatur q̄ alia membra. Per caput vbi magis vigent sensus corporis q̄ in alijs membris significatur prelati & illi qui plus vident habere discretionis. Tales difficilior excoriatur a p̄p̄ia voluntate q̄ simplices. eo q̄ in multa sapientia multa sit indignatio. Item anguilla pellem lubricam b̄. & vit teneri p̄t ad excoriandū. Sic multi ita lubrici & molles sunt q̄ pelle proprie voluntatis excoriari non possunt. semp̄ rōnes ad excusandū vel stradicendum habentes. De sunt pelles contradictionis quibus p̄minat dñs per Abac. iij. dicens. Turbabitur pelles terre madian. scz in presentī seculo vel i futuro iudicio.

Capitulum. xc.

Surarius q̄din detinet alienū bonū ipse a diabolo detinet. Vas. n. plenuz aqua in fundo firmitus tenetur. & hoc non esset nisi aquā i se teneret. & tā diu tenebitur q̄din aqua t̄nēbit. Sic qui tenet alienum tenetur ipse a diabolo. Item vsurarius quod per vsuras excorquet super seipsum accipit idest super animam suam. & dum pignus accipit a proximo animam suam impignorat diabolo. Vnde quicquid de vsurario lucro ex

pondit super scriptum expendit. Et ideo filii
est animalibus emptis a carnisibus que ad
occidendum impunguntur pro quibus qd
quid carniter expendit super ea expendit.
Dicitur. xij. Regum. c. s. tanq. gregem ad
victimas. et sacrificia eos in die occisionis
separat eos tanq. ea que solent immolari.
Capitulum. cxi.

Quibus assimilatur statere
Quia ut Grego. dicit. Ad pe
sanda vite nostre meritum venit
ac scdm iustitiam simul et mis
ericordiam detulit. sed misericor
die lancea propinquitur culpas nostras par
cendo leniat. In manu etenim patris q
si spetra miri libentius factus hinc in se
calamitatem nostram et illic peccata sus
pendit. Sed gravis ponderis calamitates
monendo immittit. et apud misericordiam
sua deus leue esse peccata relatuendo mon
stravit. q. hoc primu. gre. coru. q. penam
nostra nobis cognoscibilem fecit. Na. qn
ta pena nostris deberetur peccatis. et pe
nis et morte apparuit ipsius redemptionis.
Item christus figuratus est in lege vete
ri per illa que continebantur in tabernaculo
moysi. Ipse enim figurabat per ea que erant in
tabernaculo interiori. p. propiciatorium. qz
ipse est propiciatio pro peccatis nostris. ut
dicitur. Jo. ij. Et conuenit h. propiciatorium
a cherubin portabatur. qz de ipso scriptum
est. Adorant cum omnes angeli eius. Ps.
Qui sedes super cherubin ec. Ipse etiam
figurabat per arca. qz sicut arca erat costru
cta de lignis sethim. ita corpus christi de
membris purissimis constabat. Erat autē
deaurata. qz christus fuit plenus sapientia
et charitate que auro signantur. Intra ar
cam autem vna surca erat. i. anima. hinc
manus. l. omnem plenitudinem deitatis.
Erat etiam in arca virga. i. potestas sacr

dotalis. quia ipse factus est sacerdos eter
nus. Erant etiam ibi tabule testamenti ad ve
signandu q. ipse christus est legislator. Et
christus figurabatur per ea que erant in ta
bernaculo exteriori. scz per candelabrum
quia ipse dixit. Ego sum lux mundi. Et p
septem lucernas septem dona spiritus
sancti notantur que fuerant in eo. Ipse etiam si
gurabatur per mensam quia ipse est spiri
tualis cibus sicut illud Job. vi. Ego sum pa
nis vims. Duodecim autem panes figura
bant duodecim apostolos vel doctrinas eo
rum. Vel per candelabrum et mensam pot
significari doctrina et fides ecclesie que illu
minat et spiritualiter reficit. Et ipse etiam ipse
figurabat per dupler altare. i. holocausto
rum et immolationis. qz per ipsum oportet nos qd
forte omnia virtutum opera siue illa quibus
illa assigimur. q. offerrebant in altari. holo
caustorum siue illa que maiori iocundis perfe
ctione. i. spiritualia perfectorum desideria deo offe
runtur in christo quasi in altari immolant
sicut illud. Deuter. viii. Per ipsum ergo of
feramus hostias laudis semp. deo. Et no
ta q. Exodi. xx. Dominus mandauit q. fie
ret altare de terra. vel saltem de lapidibus
non sectis. Et itaq. q. etiam. non fueret al
tare excelsum. ad quod oportet ascendere
per gradus. ad designandum q. in christo
domino nostro qui est verum altare debe
mus consistere veram carnis naturam quā
tunc ad humanitatem quod est altare de
terra vel lapide facere. et quantum ad deita
tem debemus in eo consistere patris equali
tatem quod est non ascendere per gradus
ad altare. Ipse enim christus non inuorpa
tre est aut spiritus sancto. sed coeternus et coc
qualiter utriusque vivens et regnans deus in se
cula seculorum Amen.

Explicit liber nonus de exemplis et si
militudinibus rerum.

Incipit prologus eiusdem li. decimi de ex
emplis et similitudinibus rerum.

De
suis
da
bit
i
cōsu
ma
idez
ope
rum
Ex
cli.
38:
De
om
ne
agel

agit propter finem generaliter operarius om
ne ceptu appetit op. perficere. maxime qz
qd laborib. plurimis longiqz psecutum
est studio. sine desiderio debno feliciter cō
sumare. Postqz igit in pcedentib. libris ex
empla de rationis operib. que homines
aut lege iubere aut arte dirigente. pducūt
quāplurima sunt inducta. ad reliquoꝝ cō
sumationes opm humanorum de quibus
exempla. pmissimus liber cor. et silii conuer
te. et de residuis humanis opibus que ad
vite necessitate vel comodum rationabili
ter ppter legis humane decretū. vel ppter
artis habitum homines opant. ac de mo
ribus et consuetudinib. varijs. et q. ex ratio
nabilib. causis ini homines obseruant. et
interdū et de fortuitis casib. in hoc ultimo
nostri opis libro exempla vel similitudi
nes ponere. ac ea ut de alijs fecim. ad mo
ralem instructionē inlectere. Euz his in
super inducent exempla de morib. et acti
bus fidelium israelitici populi. de et quibusdā
particularibus actibus insigniꝝ personaz
que in illo fidelium populo celebres extite
runt. De morib. quoqz et actib. clericorum
ministrantium et populi christiani et de his
rursus que ad feminis scriptum vel pueri

lem createm continent. ac de his que ad dese
ctuz spectat tā corporalis qz spiritualis vite:
nec nō et que ad damnatum vel redimtum ple
runqz inter homines sūt nōnullē similitu
dines introducentur. Vbi itaqz huius
opis auctoz in hoc libello cor. sūt iuxta ver
bum ppositum in cōsumandis exemplis
opm humanorum: ut videlicet huiusmodi
opm similitudinibus cōsumatis labor sus
cepti opis totaliter terminetur. Ceterum
nō ordine dispari a priorib. posteriora de
generēt sicut modum obseruatū superi. di
uersum capitulorum materias volo sub
alphabeti literis et ordine disponere.

Capitulum. j.
Dicitur a mado rps pic
rūqz suscipit. sicut. nōnunqz
vna ciuitas suscipit et hono
rat expulsos ab alia. Et si
cut et vn. hō misericors fa
mulum suscipit paupes et infirmū ab alio
crudeli domino derelictum. sicut legitur. j.
Re. xii. de quodā egyptio puero i via las
salcere que amalechita egrotus in itinere
deseruit. dauid hō inuenit. cibo refecit. dn
cem sui itineris secut. amalechitā persequi
tur epulante reperit et extinguit. Quid enī
est sicut Grego. dicit q. egypti. ab amale
chite puer in itinere lassat nisi q. amatore
presencia seculi peccati sui nigredine ope
ratus. sepe ab eodē seculo infirmus despe
ctusqz relinquitur ut cum eo nequa qz cur
rere valcat sed fractus aduersitate torpe
scat. Sed hunc dauid inuenit qz redēptor
noster veraciter manus fortis nonnunqz
quem fractum a mundi gloria reperit in
suo amore cōuertit. cibo pascit qz vbi sciē
tia reficit. dūce itineris eligit qz suū et pre
dicatorem facit. Et q. amalechitam sequi
nō valuit dux dauid efficitur qz is quem
indignū mūdus deseruit nō solū quersus
in sua mēte dominum recipit sed etia p
dicando bucusqz ad aliena corda perdu
cit. Duo v3 dūce dauid amalechitā cōui
nantem inuenit et extinguit. qz ipsis rps
predicantibus mundi leticia destruit quos

mundus comites habere deservit.

Capitulum.ij.

Blanco et puante spalia alia... cui et inocenti facta divino iudicio non ostendit deus...

Capitulum.iii.

Dulatores similes sunt peccatoribus... quos osculo oris tradit homini hostibus suis...

Capitulum.iiii.

Ador sui ipsi inordinat quo aliquis nimis sibi parci est ei causa peccatis...

Sed si seminat referuat. Unde gl'osa sup illud Jobis. xij. Nisi granam frumenti etc. Insuper qd tu seminas non vivificat...

Capitulum.v.

Vari cum magno dano aie sue lucrant illicita. Le cis. n. i. ludo stulto par u' por' ad laceradu tradit...

gna vulnera peccatorum que non attendunt corrumpunt. Et h' e' q' ceci sunt. Excecauit enim eos malitia eorum...

Capitulum.vi.

Adire dicitur homo libetis loqui. Natura enim vni cuique dedit vni os et duas aures...

bi sermonem nequam sed ut referretur boni reliquerunt. Eze. xxiii. Audiuit sermones tuos et non faciunt eos etc. Item auditor obliuiosus...

Capitulum.vii.

Efficacia per christum nobis exhibita figurata fuerunt in illis festiuitatibus quas iudei consueuerant celebrare...

septē felicitates temporales vel speciales
 e una annua ut pōt colligi. **M**eri. xxviii.
 Erat enī quasi festū continuū quod quot
 tidie mane et vespere imolabatur agnus
 ad representandam perpetuitatem diuine bea-
 titudinis. **A**lie autē crāt festiuitates specia-
 les. **I**nter quas p̄ma erat sab̄batū in qua
 liber septimana in memoria creatōis vni-
 uersalis. **S**ecūda erat neomenia in quoli-
 bet mēse in innouatiōe lune ad cōmemo-
 rādum opus diuine gubernationis. q̄ in
 seriora precipue variant s̄m motū lune.
Alie v̄o quinq; fiebat̄ m̄n̄ semel in anno
 sc̄z phas̄ p̄mo mēse ad cōmemorādum
 beneficiū liberationis de egypto. **E**t festū
 pentecostes. i. die ad recollendū beneficiū
 legis date. **A**lia tria celebrāt̄ mēse septio
 q̄ quasi totus erat solēnis sicut dies vnus
In p̄ma enī die mēsis septimi erat fe-
 stus tubaz̄ in memoria liberationis **I**saac
 quādo abraā inuenit arietē berentē corni-
 bus quē representabat p̄ cornua qb̄ buc-
 cinabant. **S**ed decia die celebrabāt̄ festus
 expiationis ad rememorādū beneficiū p̄-
 p̄tiationis dei sup̄ adoratiōe vituli ad pre-
 ces **A**doyfi. **P**ost h̄ autē celebrabāt̄ festū
 scenopogeg. i. tabernaculorū septē diebus
 ad cōmemorādū beneficiū p̄tiationis et de-
 ductōis p̄ desertū vbi in tabernaculis ha-
 bitauerūt. **D**n̄ in hoc festo debebat̄ habe-
 re fructū arboris pulcherrime sc̄z burū et
 lignū densarū frondiū. i. myrtū que sunt
 odorifera et spatulas palmarū et salices de
 torrete q̄ dia retinet̄ suū virorē et hec inue-
 niuntur in terra p̄missiōis ad significādū
 q̄ per terrā aridā deserti eos duxerat de-
 us ad terrā deliciofam. **O**ctaua autē die
 celebrabāt̄ festū cems atq; collecte in quo
 colligebāt̄ a populo ea q̄ necessaria erant
 ad exp̄sas cultus diuini. **E**t figurabatur
 adunatio populi et par p̄cessita in terra p̄-
 missiōis. **F**iguraliter autē per iuge sacri-
 um significabat̄ perpetuitas xp̄i q̄ est
 ius dei **M**eb. ultimo. **I**esus xps̄ h̄ri-
 odie ip̄e et in secula. **P**er sabbatū autē
 ritualis requies nobis data per xp̄m.

Per neomeniā autē que est incepio lune
 noue significabatur illuminatio p̄mitti-
 ue ecclesie p̄ xp̄m eo predicatē et miracula
 faciente. **P**er festū autē pentecostes descē-
 sus spiritus sancti in apostolos. **P**er festū
 expiationis emūdatio a peccatis populi
 xp̄iani. **P**er festū tabernaculorū peregrina-
 tio eorū in hoc mūdo. in quo ambulante
 in virtutibus p̄ficiendo. **P**er festū autē ce-
 sus et collecte cōgregatio fideliorū in regno
 celorū. **E**t illud festū dicebat̄ sanctissimuz
Et hec tria festa erāt cōtinua adinuicem
 q̄ opz̄ expiatos a vitijs p̄ficere in virtute
 quousq; pueniāt ad dei visionem. **V**nde
 dicit̄ in ps̄. **V**bat̄ de virtute in virtutē. vi-
 debitur deus p̄corū in fr̄n.

Capitulum. viii.

Nū corrupti ex admixtōe
 mali. **S**icut legitur **L**u. xiiij.
 q̄ pilatus misit sanguinē
 cū sacrificio galileorū. qd̄ sit
 qn̄ id qd̄ s̄m spiritum diligi
 debet s̄m carnē diligit̄ ut in begbinagio
 vbi sub p̄tina dilectionis sp̄ialis que est
 quasi sacrificiū deo latet sanguis carnalis
 affectiōis. et de pallio religionis operis la-
 trina vitiorū. et de xpo sit ostiū lupanaris.
 cū p̄pter deū dilectō sumulaf. **S**al. ij. **S**ic
 stulti estis ut cum sp̄itu ceperitis nunc
 carne consumamini.

Capitulum. ix.

Aro domāda est in iudicia
 te et in seruitutē sp̄is redigē-
 da. **S**tultus enī esset q̄ non
 domaret equū suū v̄q; d̄s
 tener eēt. **S**ic q̄ nō domat
 carnē suā in adolecētia. s̄z nutrit̄ eā deli-
 cate. ita q̄ nō pōt eā postea tenere. s̄z p̄i-
 cit eam in latū peccati. **P**rouer. xxiii. **Q**ui
 delicate a pueritia nutrit̄ seruū suū. i. cor-
 pus suū postea illum sennet cōsumacem.
Et itē ignis cōcupiscentie extingūendus
 est dum paruus est. q̄ tunc de facili pōt
 extingui. **F**atuus reputaretur ille qui ex-
 pectaret ignem amouere a domo sua do-
 nec esset magnus et sere tota domus combu-
 stus.

Sic qui in adolecētia nō restringit
 carnē suam. **V**erū. abscōdus ignē in sinū
 iam velle defluere extus iā latere adue-
 cōsūendū est in hoc extinguas illū. **N**iquid
 pōt homo abscōdere ignē in sinu suo et ve-
 stinēta illi nō ardeat. **E**t itē caro quātū-
 cūq; luxuriosa pōt vinci abstinentia. **N**on
 est enī adeo forte castriū qd̄ nō pōt capi si
 victualia subtrahat̄. nec adeo magnū ignis
 q̄ p̄ subtractionem lignorū nō extinguitur
Prouer. xxvi. **C**ū defecerint ligna extingue-
 tur ignis. **L**uxuria et defectu delictiarum.
Et itē caro est sicut mulier q̄ blādiēdo at-
 trahit boies ad peccādū. **P**rouer. vii. **V**ici-
 tur de muliere q̄ multas sermonib; et blā-
 ditis laborum proterat inueniem flati-
 tim secutus est eā quasi bos ducit̄ ad vici-
 nam. **E**t itē est sicut latronissa que pere-
 grinis obuiās in silus vel ambiguo vie p̄-
 mittit se ducit eos ad rectā viā vel ad
 bonū hospitiiū et postea ducit eos ad ma-
 lū et ponit eos ad manū laironū. **I**deo di-
 citur **E**ccl. xviii. **P**ost concupiscentias
 tuas non eas etc.

Capitulum. x.

Meritorū perfectio et dignitas
 ostēditur ex tonsura et rasura
 capit̄ eorū. **S**it enī eis cōsura
 et rasura i modū cordē. q̄ co-
 rona est in signū regni et p̄fe-
 ctōis cū sit circularis. **I**lli autē q̄ diuinis
 ministerijs applicant adipiscunt̄ regiā di-
 gnitatē et p̄fecti in v̄tutib; esse tenent. **C**ō-
 petū ēt eis rōne subtractiōis capilloz. et
 ex p̄te sup̄iori p̄ rasurā ne mēs eorū t̄pali-
 bus occupationib; a cōtēplatiōe diuinorū
 retardet̄ et ex p̄te inferiori p̄ tonsurā ne eo-
 rum sensus t̄paliū obuoluant. **E**t itē cleri-
 ci et ministri ecclesie xp̄i debet̄ se lauare et
 sanctificari sp̄ualiter sicut ministri et leuite
 in veteri lege faciebāt̄ corporaliter. **N**am qn̄
 intrabāt̄ tabernaculū lauebāt̄ sacerdotes
 manū et pedes. **R**adebāt̄ sacerdotes om-
 nes pilos carnis sue asp̄gebant̄ etiā aqua
 lustrationis. **E**t itē cōsecrabant̄ que sc̄z cō-
 secratio fiebat̄ isto modo. **N**am pōtifices

et sacerdotes p̄mo postq̄ abluti erant in
 ducebantur quibusdam vestimentis specia-
 libus. **S**pecialiter autem pontifer oleo vn-
 ctionis in capite virgebatur. **L**euite. v̄o nō
 habebant aliam consecrationem q̄ quod
 offeriebantur domino a filiis israel per ma-
 nus pontificis qui orabat̄ pro eis. **A**dino-
 rum v̄o sacerdotum fingule manus con-
 secrabantur. et de sanguine animalis im-
 molati tingebatur extremum auriculę de-
 xtre. ipsorum et pollices pedis aut manū de
 xtre. **A**sp̄gebantur etiam ipsi et vestimen-
 ta ipsorum sanguine animalis immolari.
Osterebantur etiam in consecratiōe ipso-
 rum huiusmodi sacrificia. vitulus pro p̄ce
 caro. aries in holocausto. aries etiam con-
 secrationis. canistra panum. **I**mponeban-
 tur autem super manus eorūz adipēs arte-
 tis. et tota panis vnus. et armus dexter.
Leuite. v̄o applicabantur ad ministeria.
 per hoc quod utromittebantur in taberna-
 culum federis. quasi ad ministrandum cir-
 ca vasa sanctuarii. **S**imiliter ergo clerici
 qui sunt consecrandi ad sp̄uale ministeri-
 um chūsti sunt p̄mo purificandi per my-
 stericium baptismi. i. lachrymarum in fide
 passiōis chūsti q̄ est expiatiū et purgati-
 uum sacrificium et debent radere pilos
 carnis. i. omnes prauas cogitatiōes. **D**e-
 bent etiā ornari vestibus virtutū et cōse-
 crari oleo spiritus sancti et aspersione san-
 guinis xp̄i. et ita debet̄ esse intenti ad cre-
 quēda sp̄ualia ministeria.

Capitulum. xi.

Digitationes male preparāt
 locū diabolo. **N**am quan-
 do aliquis magnus domi-
 nus vult hospitium habere
 in aliqua domo premitit
 nunciū ad preparandum sibi hospitij et
 vbi recipitur ibi descendit. **S**ic diabolus
 premitit malas cogitationes ut ei prepa-
 ret hospitij et vbi recipiūt ibi declinat vi-
 ces q̄ vos recipit me recipit et q̄ vos sp̄nit
 me sp̄nit. **E**t itē parui latrūculi per par-
 uum foramen domus intrātes aperiant

doma magnis latronibus. Sic vane et inutiliter cogitationes per sui frequentiam aperiant domum conscientie magnis peccatis per conscientiam mentis et captivam ducunt aiam spiritualiam gratiam sicut dicitur. iiii. Regum. y. Latrunculi spiritus captivam duxerunt de terra israel puellam.

Capitulum. xii.

Defiteri debet homo ante mortem. Latro enim sententiam venire iudicem sed domus suam furtum eiecit de domo antequam iudex veniat. Sic peccatum est per confessionem eiciendum de domo anime ante mortem.

Ecclesiastici. xxi. Procurre prior in domum tuam etc. Et in eodem. Confiteberis vivens. vivens et sanus confiteberis. Item confessionem precedere debet peccatorum premeditatio. Nam dispensator dominus vel villi. expellat coram domino operatur per lapillos operatur ante domino suo appareat et die et causam. Sic et tu peccatorum tuorum computationem facias antequam domino in iudicio appareas. Item orator vel advocatus antequam coram iudice veniat rationes suas vel allegationes ordinar et affirmat. Sic et tu ad forum confessionis premeditatus accedas. Ecclesiastici. xviii. ante iudicium para iustitiam tibi.

Capitulum. xiii.

Impunctio quod puenit ex desiderio sapientie operam sedam vinorum mundantur. Unde Job. ix. Si lotus fuerit quasi aquis nivis et fulserint velut mundissime manus mee. Tu enim per computationem solum laudatur anima manus.

opera efficiuntur fulgida et munda. Item illa computatione bene animam abluat que de super procedit. Nam sicut dicit Grego. Sunt plerique qui per orationum lamenta se cruciant. sed tamen cum totis lamentorum laboribus ad sola terrena desideria crudantur: compunguntur in fletibus vel precibus: sed felicitatis transitorio gaudia exquirunt. Nos itaque nivis aqua non abluat. quod eorum fletus ab imis venit. Qui vero idcirco plorat. quoniam supra premia desiderat aqua nivis hinc diluit. quod celestis precatio infundit. Nam cum perennes patriam per lamenta appetunt eulque accensu desiderii plangunt a sumis accipiunt unde mundet. Item nix infertur ad terram descendit. in quo designat compunctionum humilitas. Unde Grego. Aquae nivis sunt lameta humilitatis. Sunt enim nonnulli qui lameta habent. sed humilitatem non habent et afflicti plangunt. sed tamen in ipsis fletibus contra proximorum vitam superbiunt. vel contra ordinationem conditoris eriguntur. Hi nimirum aquas habent sed aquam nivis non habent et ideo mundi esse nequeunt quod humilitatis fletibus minime lauantur. ps. Nive dealbabit in selmon. selmon enim interpretatur sensus. Et nix ergo in selmon est in sensu mentis humilitas computationis qua se dealbantur qui vitiorum nigredine fuerant offuscari. Item computationis fervorem diabolus impedire conatur immittendo aliquam affectionem et occupationem terrenam. Sicut homo quando vinum sive mustum multum bullit et fervet. ita quod timeatur ne forte dolum rupatur. tunc immittit intus caseum terrestrem: et tunc recipitur vapor et fervor in pons casit et cessat periculum et ebullitio remissa servat. Quid est enim vinum seu mustum bulliens nisi computatio fervens de quo ps. ait. Potasti nos vino computationis. Qui nimirum diabolus servorem tollit cum caseum terrestrem immittit. Quia dum computationem mentem ad terrenam affectionem vel occupationem

trahit ferventem spiritum citius frigidat. Item compunctionis lachryme diabolus cum exercitu suo sumergunt. Unde Exod. xiiii. Pharaon cum exercitu suo super mare suscitavit in mari. ps. Contribulasti caput draconum in aquis.

Capitulum. xiiii.

Consolationes divine humilibus datur non superbis. Nam mater dicit lac filio quoniam parum est. sed quoniam magnus est subtrahit ei. sic deus humiles consolatur non superbos. ps. Si non humiliter sentiebam sed exaltavi animam meam sicut ab lactatus est super mater sua ita retributio in anima mea. Judith. viii. Expectemus humiles consolationem eius. Corinth. vij. Qui consolatur humiles consolatus est nos. ps. Meum me consolata est in humilitate mea.

Item consolationes spirituales non dantur peccatoribus querentibus consolationes mundi vel carnis. Nam mater non lactat filium cum comedit alia cibaria Bernar. Delicata est divina consolatio non concedit admittentibus aliena. Ideo filius israel non est datus mana donec defecit farina quam tulerant de egypto. Item clamatores vini vel tabernarii non dant gustare de vino suo potius vel canibus vel leprosis. Sic et deus non datur de consolatione sua luxuriosis quibus detraherentibus et alijs peccatis. Et sicut dicit Aug. Impius dulcedinem dei non sentit. quod de febre iniquitatis palatum cordis amisit. Item consolationes celestia dulcedinis datur sanctis in mundo isto quasi ad preliandum ut magis ad plenitudinem gratie fervescat desiderium. Nam vini venditores aliquantulum datur gustare volentibus emere ut suavitatem vini gustata ad emendum alliciant Augustin. Gustavi te et esurio tetigisti me et exar si in pace vel cupiditate tua. sicut aucupator pax prelibat accipit suum ut ardentius volent ad preda. Et ille qui vult videre bladam suam parum portat ad foras et dicit mercatoribus de tali farina vedam vobis. habeo enim arria mea plena. Sic de amicis suis in vita ista datur

pax de dulcedine sua ut eos alliciat ad eam. ps. Procurrent eum in benedictionibus dulcedinis. Et ideo apostolis aliquantulum de gloria sua ostendit in transfiguratione. Item consolationes divine dantur tribulatis et amaricatis. Dicit enim Boetius in libro de consolatione quod in palatio iouis erant duo dolia vini. unum de optimo vino aliud de amarissimo: et quicumque volebat bibere de bono. oportebat quod prius biberet de amaro. Sic qui vult bibere de vino divine consolationis. oportet quod prius bibat de vino amaritudinis quod de vino consolationis Grego. Si mens appetit quod demulcet prius gustet quod dolet.

Capitulum. xv.

Contemplativi viri dormientibus assumentur. quod sicut dicit Gregorius. frequenter homines dum in lecto quietum somniorum visione turbantur. Quasi enim somnia vel visiones sunt imaginationes ultimi districtique craminis quod iam vitios per timorem cernimus sed tamen et veraciter non videmus. Beati itaque viri ad cordis semper secreta redeunt. cum ab hoc mundo. vel ultra votam prospera vel ultra vires adversa patiuntur: atque a terrenis laboribus fessi quasi stratum vel lectum cubile mentis petunt. Sed dum quibusdam imaginibus cogitationum quasi sint subtilia iudicia divina conspiciunt. quasi intra statum sui requiem somnij visione turbantur. Contemplantur enim quasi districtus iudex veniat qui dum in immense magnitudinis cordium secreta illuminat: omnes ante oculos culpam revocat. pensant quanta illa sit vercundia in conspectu tunc totius humani generis angelorum omnium archangelorumque confundi. perpendunt quis post confusum cruciatum maneat cum et reatus animam immortem liter mortentem et inefficientem carnem gehenna consumat. Cum itaque tam paucida imaginatione mens quantur. quid

aliquid nisi triste somnia videt. Unde Job vii. Si dixerit consolabit me lectulus meus et reclinabor loquens mecum in stratu meo terrebris nec per somnia et per visiones bonore concuties.

Capitulum xvi.

Continenciam seruare volens et a gula delectationibus non abstinens filius est ei qui domum suam illelam custodire disponit et in igne et ligna propriis manibus apponit. Nam cibi et potus calidi sunt concupiscunt et ignis luxurie vehementer inflammantur. Eccli. xxviii. Secunda ligna filie sic ignis ardescit. Qui talis si de luxuria tetat non inuit sed volentarius. Debet et qui vult esse continentis mulierum vitare consortia alioquin filius est ei qui suorum hostium insultus formidat. et tunc sicut fatuus eorum loca vel consortia non vitat. Talis ergo si tetatur ab eis quasi ipse seipsum occidit. Et talis est continentis qui mulierum consortiis sedulo se imitatur. Eccli. xi. Qui amat periculum in illo peribit.

Capitulum xvii.

De summo non debet aliquis alii cui rei apponere nisi primo bene videat ubi apponat. Lu. x. sciat a scacario subleuatum diu tenet in manu et cum magna deliberatione punder ut in tali loco assideat ne ab aduersario capiat. Sic debet bene facere de corde suo cauendo ne in loco turpi et periculoso et aduersario discoopto illud ponat sed in deo qui est securitatis locus et custos inuolabilis. Item cor aperitum est deo sicut schola apertis magistro ad audiendum. Job. xxxiii. Adaperit aures virorum et erudit eos instruit disciplina. Sed multi claudunt et aures cordis ut non audiant mox aspersione surde et obturatis aures suas ne audiant vocem incantationis. Item apertum est sicut fenestra luminis ad videndum. ii. Macha. i. Adaperiat dominus cor vestrum in lege sua. Sed multi claudunt ut gemi dormiant. Job. xxxiii. Ipsi fuerunt rebelles luminis et tales filii sunt nocturni et illi ceco qui

fugerat beatus Martinum ut non illuminaretur. Item aperitum est sicut talamus sponsi ad recipiendum. Apo. iiii. Ego sto ad ostium et pulso. Pulsat enim deus manu beatorum sanctorum vel virga flagellorum. Sollet enim ubi ei qui pulsat magno strepitu non venit manu vacua sed aliquid portat. et id hilariter recipit. Quato ergo magis sponsi aperitum est et cum magna multitudine donorum venit utraque manu plena scilicet sinistra operibus et dextra spiritualibus. Lat. v. Surrexerunt ut aperirent dilecto meo.

Capitulum xviii.

Crux christi est sic virga Moyse quae per barao. i. diabolus multipliciter flagellat. Crux est tropaeum aduersus diabolum ut non appropinquet vastator. Item qua maiorum serpentes. i. demonum tetationes deuorant. Item est sicut lignum Moyse osium quo aequae amare. i. tribulationum et aduersitatum amaritudines dulcoratur. Eccli. xxvii. Nonne a ligno indolcorata est aqua. Item est sicut vna assueri. qua ad regis aula. i. ad dei gloriam iter preparatur. Dester. ii. Nullus transibat ad regem nisi virga deosculata.

Capitulum xix.

Diabolus sui mala et debilis est cum moris et peccatis sic sicut ille qui habet inimicos se roces et capitales cum querentes si ostium domus in qua gesseret aut aptum dimitteret aut ibi debiles custodere poneret facilius occideret. sicut per ii. Regum. iiii. exemplo isbofet qui ad custodiam domus non ostiarium posuit unde venientes hostes. Remon berobite Rechab et banaa ingressi sunt domum isbofet et dormiebant super stratum suum meridie et ostiaria domus purgas triticum obdormiunt. Ingressi sunt autem domum latenter assumptes spicas tritici et percusserunt eum in inguine. sicut enim dicit Bre. Ostiaria triticum purgat cum mentis custodia discernit vites a vitibus separatae que si dormiat in morte proprii diu insidias

cores admittit. quae cum discretionis sollicitudo cessauerit ad interficiendum animam malignis spiritibus iter patit qui ingressi spicas tollunt quae mor bonarum cogitationum germina auferunt atque in inguine feriunt quae vritate cordis delectatione carnis occidunt. In inguine prope ferire est vita mentis carnis delectatione pforare. Nequaquam autem isbofet iste hac morte succuberet. si non ad ingressum domus mulieris. i. ad mentis aditu molle custodia deputasset. Fortis namque virilisque est sus proponi cordis suum. quod quae nec negligentie somni opprimat nec ignorantie error fallat. Qui bene isbofet appellatur est quae a custodia semine hostilibus gladius tradit isbofet prope vir confusio dicitur. Vir autem confusio est qui foris mentis custodia munitus non est. Quia dum vritates se bene est mat subintrata vicia nescit necesse. Totum itaque virtute munitus est aditus mentis ne quae cum insidiaribus hostes penetrat foramine negliget cogitationis.

Capitulum xx.

Delectationes praesentis vite que reus assumit ei qui comedit vana acerba. Illi enim qui comedit primo vana acerba obstupescunt dentes. ita quod non potest potest alios meliores cibos concerere. Et sic illi qui sumit praesentis vite delectationes mentis sensus ligant ut non possit capere delicias spirituales. Diere. xxxi. Quis comederit vana acerba obstupescunt dentes eius. Breg. Vana acerba est fructus ante tempus. Quisquis enim praesentis vite delectationibus satiari desiderat quasi fructus ante tempus comedere festinat. Qui igitur vana acerba comedit dentes eius obstupescunt quae praesentis mundi delectationibus pascat inferni eius sensus ligantur ut iam spiritualia incidere. i. intelligere nequeat quae vnde in exterioribus delectati sunt inde in intimis obstupescunt et cum de peccato anima pascat panem insicilicet edere non valet quae ligati dentes id est sensus ex peccati consuetudine iustum quod intus sapit comedere nequaquam possunt.

Capitulum xxi.

Diabolus filius est mulieri volenti capere mulierem quae limitat illam suam in trinitate cum lacte et tunc muke irat et cum multitudine intraverit includit eas et succedit. Sic diabolus delectationem peccati offert et hominem capit per consensum peccati et captum ligat per consuetudinem. deinde in ignem inferni trahit. In principio tetationis claudum est sicut dicit. iiii. Regum. iiii. Adors in olla mors in olla scilicet corporis et sic in delectatione venenosa. Item diabolus est sicut latro qui permittit conductum viatoribus et postea ingulat diuertere facies a via recta. Sicut per exemplo iuuenis qui volebat ire ad amathaz et inuenit portum ruptum super magnam aquam et affuit diabolus ei super magnam equum et fecit eum ascendere post se. permittit ei conductum bonum et statim insiliens in aquam precipitavit eum et suffocauit.

Capitulum xxii.

Diuitie si cum timore et pietate et paupertas est causa securitatis. Nam si arbor non haberet fructus non inueniret qui periret lapide super eam vel ramum traheret. Cum autem abundat fructibus vir transiit aliquis qui non proiciat super eam lapidem vel ramum frangat. Sic qui diuitias habet insidias latronum et oppressiones principum et extractiones violentorum officialium non euadet a quibus pauperes sunt immunes. Abacuc. ii. De ei qui multiplicat in sua viquequo et aggranat contra se desum lu cum et. Item diuites qui bene volent abundanti mundi habebunt penuriam inferni. Consuetum est enim quod qui abundat praesens est vel conuauit ut parum superstit ei quod conet. Diuites ergo mali in hoc mundo conuuant abundat et id iustum est ut parum superstit quod per in diuitie epulone. Lu. xvi. Adulterum enim splendide in mane huius vite comedit. et ideo merito in vesperibus

ius vite. In fine pauper cenauit. q. ad cenam suam gutta aque habere non potuit. Sed eodem uerso sancti pauperes in mane huius vite comedunt parum. i. parua. vel nullam huius mundi delectationem habet et id iustum est ut in uespa huius uite habeant magnam cenam.

Capitulum. xxiiij.

Ratio eijus a mente adueniente tentatione. sicut tyrannus eijus de ciuitate adueniente fortiori hoste. Adhuc enim cum in elatione se erigit quasi in tyrannidem eripit. habet autem tyrannidis sue satellites fauentes sibi met cogitantes iussus. sed cum super tyrannus hostis irruit sauior mor satelliti cessat. Intra namque aduersario satellites fugiunt cuius territi declinant. quem in pace positi calida persuasione laudabant. subductis vero satellitibus hostis solus remanet. Unde recedentibus clatis cogitationibus perbar animus se solammodo in tentatione uidet. Et ideo pia conditoris dispensatione agit. ut de se condens anima tentatione pulsetur quod infirmata quod sit inueniat. et presumptionis fastum deponat ut dicit gre.

Capitulum. xxv.

Electi dei assimilantur seruis dum sunt in uita presentia triplici ratione scilicet subiectionis affectionis et passionis. Et hec triplex ratio tangitur Job. viij. Si autem seruus desiderat umbram. sic et ego habui menses uacuos et noctes laboriosas enumerari michi. In eo enim quod dicit seruus tangit subiectionem. Sunt enim electi dei seruituti corruptionis subiecti quosque ad libertatem perueniat glorie filiorum dei. Unde sicut dicit gre. Electus quosque quosque infirmitatis corruptione stringit sub dominat corruptionis in quo quasi sub esset antierat retinet. Qui nimirum cum corruptione erutus fuerit. tunc sibi metipso libere tranquillus innotescit. Unde. Roman. de quod ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertate glorie filiorum dei. Ac si apte diceret pena cor-

ruptionis nunc aggravat. sed tunc incorruptionis gloria exaltat. Et quantum ad presentis necessitatis potera nunc in filiis dei de libertate nihil ostendit tantum ad subsequens libertatis gloria tunc in famulis de seruitute nihil apparebit. Creatura ergo seruuitute corruptionis eruta. dignitate libertatis accepta in filiorum dei gloria. Unde. quod unum ta deo per spiritum quasi hoc ipsum quod creatura est transisse ac subegisse declarat. Et secundo tangit ratio a sectionis siue desiderij. quia de fide. et umbram. Nam electus dei quousque in gremio misere corruptionis portat sub angustia tentationum est uar. ideo umbram idest refrigerium quietis desiderat. Unde Grego. Umbram desiderare est post tentationis estum sudoremque opis eterni refrigerij quietem querere. Hanc namque umbram seruus ille desiderabat qui dicebat. Sitiuit quia mea ad deum uiuum etc. Tertio tangitur ratio passionis cum additur. Sic ego habui menses uacuos et noctes laboriosas. Nam seruus multa incommoda patitur. siue in uicibus defectu siue in laboris excessu. Sic electi prout dicit gre. quousque rex conditioi deseruiat. sepe tamen eos rex inopia coangustat. per amorem deo subeunt et tamen subsidio uite presentis egent. Qui ergo per actiones suas presentia non querunt. a mundi compedibus uacuos mentes ducunt noctes quoque laboriosas tolerant quod aduersitatu tenebras non solum usque ad inopiam sed sepe usque ad corporis cruciatum portant. Despectum namque egestateque perpetui laboriosus mentibus bonis non est. Sed cum usque ad afflictionem carnis aduersitas uertitur. labor proculdubio ex dolore sentitur. Vel forte ideo dei seruus menses uacuos habere dicitur quia laborum iam sustinet sed presentium nondum tenet hoc tolerat illud expectat. Noctes uero laboriosas enumerat. quia aduersitates sibi presentis temporis sepe in uirtutibus exercendo coacernat. Nam si proficere in mente nunc appetit minus fortasse aspera que mundi sunt sentit

Capitulum. xxvi.

Rubescens benefacere debent facere sicut fit egs umbraticis. Equi enim umbratici sonitu tintinabuli vel folij vel umbram arborum terrentur et non audet transire. Sed armigeri per loca que formidat. Sic et illi facere debent. ut ea que magis formidat frequenter latior. Hec tales sunt sicut pueri qui timent latratu canulorum qui adhuc mordere nesciunt. Sed mater pueri cum securat canulum capiendo et ad puerum adducendo. Et sic talibus illa opus que uultu erubescit ut timent pueri se iponeat.

Capitulum. xxvii.

Debaritic sacramentum quate sit dignitatis. quateque idonitate gratie et se habeat representat sacerdos in his que dicit siue facit in missa que sunt octo. Nam primo preuenit preparatio que da continens quatuor partes. Prima enim pars est laus diuina in introitu missae. Secunda uero psalms continet commemorationem presentis miserie iuocando dei misericordiam. ter dicendo. kirieleison prima uice pro persona patris. secunda filij. tertia spiritus sancti. Et hoc contra triplicem miseriam. ignorancie. culpe et pene. Tertia psalms commemorat celestem gloriam ad quam ibimus post presentem miseriam in gloria et excelsis. quod in festis dicitur. in quibus predicta gloria recollit. In terminis autem in officiis luctuosis quod ad commemorationem presentis miserie spectat. Quarta uero psalms continet orationes quas sacerdos pro populo facit. ut digni tanto mysterio habeantur. Secundo uero loco premititur instructio fidelis populi. quod hoc sacramentum est signum vel sacramentum fidei. Et hoc dispositiue fit per doctrinam prophetarum et apostolorum. que in ecclesia legitur scilicet a subdiaconibus uel diaconibus predicata. Sed quod christo credimus tamen ueritati diuine lecto euangelio symbolum fidei cantat. Cantatur autem in festis de quibus fit aliqua mentio

in symbolo. ut in festis christi. beate Marie et apostolorum hac fide sudauerunt. Tertio populo preparato et instructo consequenter accedunt ad celebrationem mysterij. quod offerunt ut sacrificium. et consecrat et sunt ut sacramentum. Unde primo pagis oblatio scilicet consecratio materie. tertio preceptio eiusdem. Circa primum duo agunt. laus populi in actu offerentium et oratio sacerdotum. perent ut oblatio populi fit deo accepta. Deinde in consecratione quod supernaturali uirtute agit primo excitat populum ad deuotionem et prelationem unde monet sursum habere corda et ideo post prelationem. populum laudare deitate christi cum angelis dicent. Sanctus sanctus sanctus. Et diuinitate cum pueris dicent. Benedictus qui ex. Trina autem crucis signatio. quod fit super illa uerba. Hec bona hec munera hec sancta sacrificia illibata. signat christi traditionem quod facta est a iuda et gentibus. Secunda est christi ueditio quod facta est sacerdotibus scribis et pharisaeis et hec signat per aliam crucis signationem super illa uerba. benedictam ascriptam ratam ad ostendendum presentis ueditiois. xxx. den. Addunt autem due cruce super illa uerba ut nobis corpus et sanguis etc. ad designandum personam iude ueditorem. et christi ueditum. Tertio autem duo fuerunt in cena scilicet panis et uinum prefiguratus passiois christi. Ad quod signandum sunt due cruce. una in consecratione corporis alia in consecratione sanguinis. Quarta uero fuit ipsa passio christi unde ad representandum quinqz plagas fit quito quintuplex crucis significatio super illa uerba. hostia puram etc. Quinto representat extensio corporis. et effusio sanguinis. et fructus passionis. per trinam crucis signationem. que fit super illis uerbis. Corpus et sanguinem sumpsi mus etc. Sexto representatur triplex oratio quam fecit in cruce. unam pro persecutoribus. cum dixit. Pater ignosce etc. Secundam pro liberatione a morte cum dixit. Deus deus meus. Tercia pertinet ad adeptionem glorie cum dixit. In manibus tuis comendo spiritum meum. Et ad hoc representandum fit trina crucis signatio super illa uerba sanctificas. uiuificas. et benedixit

C Septimo representantur bove tres quib⁹ ipse pendit in cruce. scz a scra vsqz ad nona. Et ad hoc representandum fit iteru trina crucis signatio. sup illa verba. p⁹stas nobis p ipz ec. **C** Octavo representatur separatio aie a corpe per duas crucez extra calicem factas. **C** Nono representatur resurreccio tertia die facta p tres crucez. que sunt ad illa vba. par. domini. ec. Nota et qz ex⁹ssio brachioz qua facit sacerdos offe dit ex⁹ssione brachioz xpi in cruce. **D** s autē man⁹ ite ad iungit & inclinat supplecū & humilitatē orās. designat humilitatē & obedientiā xpi pro qua passus est. **D** s at digi- tos tenet vitros post cōsecratioez. fit hoc vt si aliq particula adbesisset nō dispergat. Nota etiā qz sacerdos se quiescit hnt ad populū. ad designādū qz christus in die resurrectionis quingez apparuit. Episcop⁹ autē qz rēplentat psonā xpi dicit. **P** ar vo bis. primo ad populū. sicut dominus dixit post resurrectionē apostolis. Nota qz fra- ctio hostie designat. pmo ipsam diuisionez corpis christi que facta est in passione secū do distinctionem corporis missici fm di- uersos status. tertio distributionem gratia rum pcedentium a passione xpi. Nota et qz ps hostie in calice missa designat ipm xpi & beatissimā vginē. rsi q alij resurrete rūt cū eo. ps reseruatā vsqz in finē missē corp⁹ xpi i sepulcro. **N** ā corpa sanctorū vsqz i fi- nē erūt i sepulcris. **H** oc at hodie nō serua- tur scz reseruādo ptem. vsqz in finē missē. **T** amen signatio p⁹tem manet. **V** nde ver- sus. **H** ostia diuiditur in ptes ticta beatos. **H** icne supra notat viuos. **F** uata sepultos. **C**apitulum. xxvii.

A miliaritas multa viroz cū mulierib⁹ p⁹culosa ē. **D** s sicut papilio iuxta cādela tāta vo- litat qz tāde se hburit. Sic ho- mo iuxta mulierē sedendo & colloquēdo. vñ **H** iero. dicit. **D** stū tuū mu- lierū pedes nūqz irēt. **S** z si videris mulie- rē bñ querantē mēte diligē si copali fre-

quentia. qz non ē securū leno & stuppe esse iuxta ignē **B** erū. **C** ū muliere sp esse & eaz nō cognosce mai⁹ ē qz mortuū suscitare. & si qd min⁹ ē nō potes quomō qd magis est credā. **T** erra bona ē i se. & aqua bona & mūda tñ si simul apponāz faciunt lutana & se iuice polluit. Sic ē de hoīe & muliere. **C**apitulum. xxviii.

I de pze omnibus alijs conat diabolus homini auferre. qz est lumē. sic sicut latro qui in- trat domū lumē ctinguit. & fenestras claudit ne videatur. **E** t sicut mercator deceptor tenebras qrit vt decipiat. **J** o. v. **Q** ui male agit odit lucē. **H** ec ē et ocul⁹ dexter que naas amoni- tes qz iterpetat serpēs. i. diabolus peccat eruerē virt⁹ labes galaad. i. **R** eg. xj. **E** st. n. diabol⁹ sicut coru⁹ & primo eruit oculum cadaueris. **N** ec miruz qz hostis ē iustitiat. & sine fide nō videt. **V** i vitus patrum. qz quādo opunt oculi aialis circuit ad molē dinū. Sic diabol⁹ si opuerit oculos mētis idest fidē hūiliat ad omne peccatū. **J** udicū xvi. **S** anson truerūt oculos & molere fece- rūt. **J** o die **S** en. **Q** ui fidē pdit nihil p⁹ciat. **C**apitulum. xxix.

R agella tribulationū affitant virgis scopaz. **D** s sicut vgn- lis scopaz nodosis & duris pue- ri castiganz atqz de eaz fasci- cul⁹ domoz habitacula a for- dib⁹ purgant. Sic ex tribulationū flagellis insipientes peccātes expiant & meliorati ex- cis ad deū p peniaz redeūt vitā suā i meli- us mutates. **F** lagellū. n. tūc diluit culpaz cū mutauerit vitā. **N** ā cur⁹ si mutat mores nō erpiat actioes. **C**apitulum. xxx.

R atia dei non infundit nisi cordi disposito. **N** n. n. sapiēa in vase imūdo vt pleno vt cō- fracto p⁹ctiosū liquē ifūdūt. Sic nec de⁹ cordi hūano p luxuria inqnatū vt vcto supbie pleno. vt p discordiā am fracto. vel ad terrēna incuruatio grā- am suam infundit. **E** t ideo dicit **A** pto. j.

T hi. i. **S** ciat vnusqz vas suū possidere in sanctificatioe & honore. si eni vasa i qb⁹ relige sanctorum ponunt munde & hono- rabiliter seruant. quāto magis vas cordis in quo tā p⁹ctioe reliquie gratie scz & cor- poris xpi ponunt. **I** dcirco dicitur. **P** ro. iij. **D** omni custodia serua cor tuum &c.

Capitulum. xxxi.

D iuitas mētis assimilaf illi sterquilio. in quo legitur. **J** ob sedisse **J** ob. vij. **V** nde **S** re. i. dicit qz in sterquilio federe ē vilia de se quem- plā & abieca sentire. **E** t dicit qz in ster- quilio federe ē mētis oculos ad ea que illici te gessim⁹ penitēdo redicere. **C** ū eni ante nos peccatoz stercoza cernim⁹ omne qz in animo de elatione surgit inclinam⁹. **E** t dicit in sterquilio fedet. qui infirmitatē suam sollicitē respicit & sese de bonis que per gra- tiam perceperit non extollit.

Capitulum. xxxii.

A cipientib⁹ & ad huc in spū debilib⁹ debet iponi leuioza **L** u⁹ exemplum ē. qz homi- nes prime etati si frugib⁹ ant carnib⁹ & solidis cibis s; ci- bis leuiozibus scz olezibus & pomis nu- trichantur. **V** n op⁹ ab alendo est dictum fm **J** hō. qz olezibus ante diluuium homi- nes alebant sicut animalia herbis. **E** t ideo in olez leuis institutio accipitur que infir- mioribus tradi debet. **V** nde. **R** om. xiiij. **Q** ui infirmus est olus manducet.

Capitulum. xxxiii.

I nconstans & mutabilis hō similis est infirmo in graui & afflictina infirmitate con- stitūto. qz nocte adueniēte op- tat qz cito transeat & dies ad- surgendum fiat & rursus in die afflic⁹ ve- speram & noctem expectat. **S** perans scilicet ex varietate temporis minui vim doloris. **I** n nocte. n. qz dormiēdi tps accipit cor- poris oclij. p die hō qz tps opis exercitatio actiois intelligit. **S** it i vespe qz somno cō-

gruit rursus oclij desidia significat. **I** ncon- stās ergo anim⁹ i nocte die qrit. qz i gete erūs exercitiū actionis appetit. & rursus in die vesperā expectat. qz i exercitio positus oclij getis exoptat. **V** n d⁹ **J** ob. vij. **S** i dor- miero dicā qñ surgā & rursū expectabo ve- sperā. **H** ian⁹. n. anūm⁹ vt **A** ug. dicit. qz il- la i qz fuit vdu⁹ iusticie soliditate nō figurat alternatiōis semp desiderij motu variat. vt get⁹ actionē desideret & occupat⁹ ad otium anhelat. **V** n si dormiero. s. p getis otū qñ surgā. s. ad actionis exercitiū. **E** t rursus in exercitio positus expectabo vesperā. i. getis desidia. **P** osset. tñ hoc exēplū beati **J** ob & aliter intelligi. vt scz p dormire accipiam⁹ statū peccatoris. **P** ro. vij. **Q** uo pigro dormis **S** re. **D** omire nāqz ē i peccatis iacere s; p fargere accipiam⁹ penitere. p qz scz ad lumē iusticie transit **E** ph. v. **E** rurge qui dormis. **C** urge a mortuis & illūminabit te xps. **S** z p vesperā ppter tenebras ad- uersitas vt tctatō signat. **D** icū ergo si dor- miero. s. i peccati somno. dicā. s. p⁹ctū iusticie. qñ surgā. s. vt p penitētiā lumē iusticie videā. **E** t rursus i lumine iusticie posit⁹. & supbie rētatione pulsat⁹ expectabo vesperā idest aduersitatē que. s. mentē hūiliat. & liberet a peste superbie. vñ **S** rego. dicit. circa v⁹ tū p⁹pera mēte eluata adiutrix aduersitas desiderat vt pfecto anim⁹ euz virtutū suarū gaudio plus qz v; attollit p cōtrarietatē p⁹ntis vite edito merore soli- detur. **V** n & nequaqz formidabo vesperā v⁹. s; expectabo. **E** xpectam⁹ eteni p⁹pa & formidamus aduersa. **D** ir igit iustus ve- sperā expectat. qz cū exte⁹ h; tribulationē intus ipsa ei fit aduersitas p⁹pera. **V** el di- cit expectabo vesperā. i. rētatioez. **E** xpecta- bo scz nō optādo sed incurrēdo. qz quāto violeti⁹ peccati sōno ad iusticie lumē ex- urgit. tanto antiq hostis rētatio vedemēti or & obscurior sequit. **E** t hinc est qz **B** en. i. cū ordo rēporis creatiois rex narrat. p- mo mane & post vesperū nominatur. qz p- mo dicit factū est mane. & postea dixit fa- ctum est vespere vbi scz dicit **S** rego. qz

creator omnium humane culpe precibus tunc expressit in tempore quod nunc versat in mente. Adane quippe ad vesperam ducitur. quod nimirum lumine rectitudinis umbra sequitur tetationis. Sed quod electorum lux tetatione non extinguit nequaquam nos sed vespera facta peribetur. Quia nimirum sepe tetatio in corde electorum lumine iustitie abscondit sed non in terimut quasi ad pallorem trepidationis pertrahit sed suditus non extinguit. Electi ergo post somnum resurrectionis appetunt. post resurrectionem vesperam presolatur. quod de peccati tenebris ad iusticie lumine cuigilat in ipso iusticie lumine positi sicut se contra illecebras tetationum parant quas nimirum non timet sed expectat quod utilitatis sue rectitudinem et tetameta proficere non ignorat

Capitulum xxxiii.

Acotinetes et illi qui non se tenent in eo quod est secundum rationem rectam deliberrati. sicut per passionem superpugnantem ut sic accipiatur incontines non tamen circa luxuriam. sed large pro oi eo quod recepit a ratione recta per tetationem. Tales iquam assimilant eis in involutis itineribus pergit. Unde ut Grego. dicit. De quod involuit in seipso replicatur. Et sunt nonnulli qui seducti bus vitis obviare quasi tota intentione deliberrant. sicut irruente tetationis articulo in proposito non pcorant. Alius namque piano vis sapie istat cum magna et pnia huiusmodi considerat aducritus semetipsum se erigit extitit se in gbulibet cotumeliis huiusmodi pmittit. Sicut cum repere hanc vni iuria vbi pulsauerit ad huetam primelationem reddat sicque ad tempore reducit ut nequaquam quod bonum huiusmodi concupierat recorder. Alii quoque pro auaricia estuas augendis facultatibus anbelat. Is cum pterire oia velociter conspicit vagante pro concupiscencias mentem figit. decernit iam nihil appetere et adcepta tantum sub magni moderaminis freno possidere. Sicut cum repere fuerint oculis oblata que placeat

in ambitione pinnus mens anbelat semetipsum non capit. adipiscendi hec occasiones querit et oblita continentie qua secum pepigerat cogitationem se stimulis pro desideria acquisitionis ingerat. Alius luxurie tabe potuitur et longa iam consuetudine captus tenet. Quanta autem sit castitatis munditia. conspicit et carne vincit tarpe deprehendit. Restringere ergo voluptatum fluxa deliberat: resultare consuetudinem se totis viribus parat: sicut vel obiecta oculis specie: vel ad memoriam reducta cum subita tetatione cocutit pinnus a pinnis apparatione dissipat. Et contra hanc cypria deliberationis erectat delictationis articulo huiusmodi iacencisq; ea iuria enerue supat. ac si nulla contra ea intentione arma pparasset. Alius ire flammis accendit. cuius stimulis ad inferendas pro ximis cotumelias effrenat. Cum vero nulla furoris occasio animam pulsaret quanta sit ma suetudinis huiusmodi. quataque patientie altitudo considerat. sicut et contra humelias patienti parat. Sicut cum pua quilibet cotumelias occasio nascit repere ad voces et cotumelias medullitus inflamat. ita ut non solum ad memoriam patientia pmilla non redeat sed et semetipsum mens et ea que loquitur conuita non agnoscat. Cuius furori plene satisfecerit quasi post exercitum in tranquillitate redit. et tunc se ad silentii claustra recolligit lingue non patientia sed peccitatis sue satis factio frenum ponit: vir igitur sero post cotumelia illata se cohibet. Quia et a cursu sepe spumantes equos non pcederis dextra sed capi terminat operet. De oibus huiusmodi talibus dicit Job. vi. Involute sunt semite gressuum eorum. Quia recta quod deliberrado appetunt sicut ad consueta mala sicut replicatur. et quasi et se extensi ad semetipsos per circuitus redeunt. Et bona quidem cupiunt. sicut a malis nunquam recedunt. Esse quippe humiles. sed tamen sine despectu. Esse eorum propriis sicut sine necessitate. Esse casti sicut sine re creatione corporis. Esse patientes sed sine cotumeliis volunt pur. Grego. dicit.

Capitulum xxxv.

Infernal pene meditatio valet ad contemptum mundi. Ita sicut in visis patris viritudo sentit. Nutrit in vultu ablatore puerorum et a dulcedine lacus amouere ponit aliq; amarum in mamilla. quod senties puer retrahitur a mamilla. Sic et tu amaritudinem inferni delectationibus mundi opponas et retraheris ab eis Job. vij. Nunc gustare pot aliq; quod gustatum affert mortem. quato ergo magis si afferat bonum mortem eternam. Consumit et infernalis ignis meditatus in boie carnale affectu. Sicut tui baculus qui stat in igne consumit in eo coiter ita necessesse est ut consumat in eo carnositas quod sepe de inferno meditatur.

Capitulum xxxvi.

Pocrite assimilant falsit nuncijs et portat arma regis picta in piteade sicut itus. non hnt lras vel signu ei. Tales sicut hypocrite quod non opant intentione placendi deo sicut mundo. Et io opera eorum et ipsi codenabuntur ut falsi testes in iudicio quasi libri conscientiarum apti erant et dicitur eis nescio vos. Item hypocrite quod de suis opibus et laboribus in pnti vira remunerari cupiunt filies sunt illis quod fructus suos maturari non sinunt. sed ante maturacione colligunt. Et leccatoribus quod non sinunt cibos suos diligenter preparari. et illis qui segetes suas in herba colligunt quod nihil hnt tunc in autumno. Sic quod non expectant remuneratione sua a deo sicut voluit h remunerari pro vana laude ut corpus sanitate ut opale pspirat non remunerabunt in iudicio futuro Math. vi. Amē amē dico vobis receperit mercedem suam. Jac. v. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre patienter serēs donec accipiat tpancum et sero tinum. Patientes ergo estote fratres vici ad aduentum domini.

Capitulum xxxvii.

Racidi sunt filices illi materri quod non igne accedit. Na sic dicit. De. Quia iracundorum sunt accessis calamitas filices qui du vocibus ptreput quasi quida; accedionis sue sonit reddunt. Cuius quod flam. ma facit sicut pinnam ad fauilla frigidat. Alii at lignis grauioribus durioribusque non dispersa res accedione tarde suscipiunt. sicut tamen accensi semel difficulte extinguunt: quod tardus aspitate se cocitat furoris sui dunt igne suat Alii at quod e neq; et citi iracundie flamas accipiunt et tardus deponunt. Nonnulli vero has et tarde suscipiunt et citi amittunt. In quibus nimirum quatuor modis ligdo lector agnoscat quod ad tragillat bonam vitam plusquam ppropinquat et in malo secunda tertius iugas.

Capitulum xxxviii.

Adiciu diuinum assilat flammam huano. De sic dicit Grego. Nos cum flammam aeris ab exterioribus introsumus trahimus et in torsois tractu hinc exteri reddimus. Quasi igitur flare in vidi te retributōe ut quod ab exterioribus causis introsumus iudicij hntu accipit et ab itimo: si licet extrorsus suiaz amittit. Quia n. flare deo ab exterioribus aliq; introsumus trahit quasi foras mala nra hspicit et it iudicij disponit. Et rursum quasi flare deo ab interioribus spu extrosus emittit quasi ab interioribus acceptu hntu exte r iudicij dnanatōis inferi.

Adiciu dies cum venerit reddet boies de oibus ratione. Na sic i fine nebeddode soler pueri recitare lectos tot septimae et quod ne scit reddet heras et quod scit euadit. et opari soler recipe mercedem pro opibus suis. et officij tibus nudi vadunt mercatores ad pagam. Sic etiam in fine mundi oportebit reddere rationem de oibus et recipere mercedem iudicant. Eccles. vltimo. Cuncta que sunt adducet deus i iudicij pro of errato fine bonu sit sine malu. Et tunc in iudicio oium bonum opa patebunt. Unde sicut creditor probat debitum suu pro litteras patentes quas habet a

debitore. Sic diabolus p̄babit in iudicio se actorem eoz corā summo iudice p̄ ope ra mala que fecerūt que tunc oibus appa rebunt Apoca. x. Iudicati sunt mortui ex bis que scripta erant in libris.

Capitulum. xi.

Dicās alioz vitia v̄z ipse immunis eē a vitijs. Et cor rigens alioz delicta v̄z ipse nudus esse a delictis t̄ p̄ci p̄ue ab aspectu t̄ affectu terrenoz. Quia sicut dicit Greg. Nequaquā pure in mēbro maculā cōsiderat oculus. que pulvis grauat t̄ sup̄iectas sordes ter gere nō valet manus q̄ lutū tenēt. Et hic ē q̄ deī iudicio aduē iudicis dixit Job. viij. Qui sine peccato est vestram prim⁹ in illam lapidem mittat.

Capitulum. xij.

Lingua cōtumeliosa aī simulari flagello s̄m illud Job. v. A flagello lingue abscederis. vbi Grego. dicit q̄ flagellā lingue est exprobra tio illate contumelie. Fla gello enī lingue bonos ferunt qui eozum opera irridēdo persequuntur. Sepe enī lin gua a bono opere dū vituperat renocat. t̄ quasi flagellā se erigit. q̄ dorsum timide mentis cedit. Sancta aut̄ aī a flagello lingue absceditur. q̄ dū in hoc mūdo bo norum laudis nō querit. nec cōtumelias detractionis sentit.

Capitulum. xij.

L qui irreprensibiliter vo lens. debet ip̄e prius exami nare q̄ dicit. Nam sicut per videntes arbiter medius cōstituit q̄ vtriusq̄ p̄tis mēri tis discussis eos ad rectitudinē equitatis reducat. Ita qui in dictis suis reprobari metuit. ip̄e prius examinādo quod dicit inter cor t̄ linguā quasi equus quidā di strictusq̄ arbiter sedeat subtiliter p̄tans si recta v̄ba cor offerat que vtiliter susci-

piens ad auditoz iudiciū lingua perducatur sicut Grego. dicit.

Capitulum. xliij.

Durice ignis accēditur per crephum maledictaz vetula rum. Nam quando aliquis ignē nō p̄t incēdere in viri dib⁹ ignis accipit lignū sic cum vt facilius succēdat. Sic facit dia bolus quādo nō p̄t in iuuenibus accēde de ignē luxurie accipit vetulā sicca t̄ per eā facit q̄d per se facere nō p̄t. Dñ dia bolus decepti p̄mā mulierē per serpētē habentē vultū virginē simile sibi. Et accēditur ignis iste per ornata. Sicut etiā raptores t̄ p̄edones quādo volūt vnam villam cōburere ponūt ignē in vna domo t̄ p̄ illam alie succēdunt. Sic diabolus ignē luxurie ponit in vna ioculatrice que ornata discurrens p̄ cōtratam oēs in se aspiciētes comburit. De sunt vulpecule sanfonis habētes ignē in caudis. Et item accēditur ignis iste ex appositione cōbustibilia. Lignoz vel olei vel picis. Sic ignis luxurie ex appositione ciboz t̄ potū. Lu xuriosis enī bonus morsellus aut scyph⁹ vni est quoddā incentiuū luxurie. Ad er go videtur habere bonā voluntatē extin guendi illū ignē q̄ bonos morsellos t̄ for tis vna frequētat. sicut nō videretur ha bere bonā voluntatē extinguenti domuz succēsam q̄ oleū t̄ ligna in ignem p̄iceret. V̄ter enim t̄ genitalia vicina sunt. Die ro. V̄ter mero estuās facile despumat in libidinem. Et accēditur ignis iste fa miliaritibus mulierū t̄ colloquijs. Ec clesiastici. ix. Colloquiū illius q̄ ignis ex ardescit. Durilegus albam pellem iuxta ignē cōburit t̄ papilio iuxta candelā voli tans comburit se. Sic homo iuxta mulie rem sedens. Nulla securitas est seno vel stuppe iuxta ignem esse. sic homini iuxta mulierem. Hier. ix. Quis caro senaz. Et item accenditur hic ignis statu ozis. Suggestione diaboli. Job. xij. Valitus ei⁹ prius arde facit.

Capitulum. xliij.

Mandata dei debent haberi in meditatione t̄ opatiōe cū rec ta itēdo. Mos. n. p̄bariseo rum erat portare mandata le gio scripta in mēbris in frō t̄ q̄ coronam vt aī oculos mouerent. t̄ et ligatas ad manus in angulis et pallioz ipi t̄ etiam cōiter iudei facinctinas fimbrias inserbant. Sic. n. p̄ceptum fuerat. Deui. ij. scz q̄ ligarent p̄cepta dei q̄si signū in ma nu sua. t̄ q̄ scriberet in limine ostioz. t̄ q̄ p̄ angulos pallioz facerent fimbrias in quibus ponrent iacinctinas vitas in me moriā mandatorum dei. vt haberet Nume. xv. q̄d. s. mandata p̄barisei ad litterā intelli gebant t̄ seruabant. s̄ intentio dei mandan tis fuit. vt ligarentur in manu. i. in opatiōe. t̄ essent aī oculos in meditatione. In facin ctinis autem vitis que pallijs intereban tur signatur celestis intentio que omnibus operibus nr̄is debet adiungi.

Capitulum. xlv.

Meria t̄ grauedo humane vi te ostēditur a defectib⁹ corpis t̄ ex varijs medicamētis. Nā p̄ter hoc q̄ corpus diuersis infirmitatibus t̄ febrib⁹ t̄ do loribus frequētē affligit. Et ip̄a hec nr̄i cor poris q̄ sal⁹ vocat egritudo ē. vt dicit Gre. Nā ocio tabescit. ope deficit. In media defi cients cibo reficitur vt subsistat. refectione lassascens abstinentia releuat vt vigeat. aq̄ pfunditur ne arefcat. Iuntes tergatur ne ip̄a nimis perfusione liquefiat. labore vegetat ne quiete torpeat. quiete refouetur ne labo ris exercitatione succumbat. fatigata vigi lijs sono reparatur. oppressa sono viglijs excutitur ne sua peius quiete lassetur. vesti bus tegitur ne frigoris aduersitate penetre tur. q̄ si estas sit calore deficiens aurarum statu refouetur. Cūq̄ inde molestias inue mt. vñ vitare molestias querit male saucia ta vt ita dixerim de ip̄o suo medicamine languescit. Remotis ergo febribus cessan tibus doloribus. ip̄a nr̄a salus egritudo est

cui curandi necessitas nunq̄ deest. Quot enim solatia ad viuēdi vsum querimus. quasi tot nostre egritudini medicamentis obulamur. Sed ip̄m quoq̄ medicamen i vult⁹ vertitur. quia exquisito remedio pau lo diutius inherentes et eo grauius deñci mus. q̄ promi ad refectionē paramus. Sic nimirum debuit p̄sumptio corripit. sic supbia eliditur. q̄ eni elatus semel sup̄sum⁹ spi ritū ecce defluens quotidie portamus lutū.

Capitulum. xlvj.

Mors citi⁹ aliqui inuadit iuue nes q̄ senes. imo forte plu res moriuntur iuuenes q̄ antiqui. Sicut de aialibus ac cidit q̄ plures occidunt agni q̄ pecudes t̄ ita cito frangitur vas nouum sicut antiquum. Et sicut scinditur citius arbor iuuenis q̄ antiq̄. Isa. xxx. subito dum non speratur veniet constructio illius. Et mors timenda est p̄pter necessitatem. Qui cūq̄ enim in carne viuat oportet q̄ moria tur. Terra enim cūq̄ homine transit ad ho minē t̄ sic caro cūq̄ mortalitate. Eccl. vii. Non est in hominis p̄tate p̄hibere spiri tum nec habet potestatem in die mortis. Qui videt domum pximi sui ardere non debet multū de sua cōfidere. Eccl. xlviii. Ademor esto iudicij mei. sic enim erit t̄ tu um. mihi beri tibi hodie. Et item viri san cti quanto plus appropinquant mori. tan to serueriores fiunt sicut quereutes ibe saurum cū ardentius sedit. quo iuxta q̄ situm aurum magis appropinquando per tingunt. Et corpus naturali meatu tanto mouetur velocius quanto plus ad sue ge tis terminum appropinquat.

Capitulum. xlvij.

Mortuus est homo mundo t̄ mundus ei q̄ nec mundus curat de ip̄o. nec ip̄e de mun do si eniz in vno loco sit mor tuus t̄ viuens. t̄ si mortu⁹ vi uum non videt viuus t̄ mortuum videt si vno mortui sunt vtriq̄ alter alterum neq̄ q̄ videt. Ita qui iam mundum non amat.

sed tamen ab illo vel nolens amatur. et si ipse velut mortuus mundum non videt. huc tamen mundus adhuc mortuus non videt. si vero nec ipse in amore mundum retinet. nec rursus in amore mundi retinet. vicissim sibi vtriusque sancti sunt quod dum alter alterum non attendit. Et talis erat paulus qui dicebat Gal. vi. Mihi mundus crucifixus est et ego mundo. **C**irca qui est mortuus mundo oditur. et eicitur a mundo. Nam sicut mortua corpora mare a se expellit vixit vero sibi retinet. Sic mundus detinet suos amatores tamquam sibi venientes. et eicit contemptores tamquam sibi defunctos Job. xv. si de mundo fuisset mundus quod suum erat diligeret. nunc vero quod de mundo non est. propterea odiosus mundus. **C**irca mortificantes spiritus sibi ipsos assimilantur sordiditibus thesaurum. De quo dicitur Job. iii. Quasi effodientes thesaurum gaudentque vehementer cum inuenierint sepulcrum. Mundo enim sicut dicitur **S**ic. per inuisibilem sapientiam morimur. **Q**uae thesauro assimilatur Prover. ii. si quis fuerit eam quasi pecuniam. et sicut thesauros effodieris eam sapientiam quippe in rebus superficie non iacet. quia in inuisibilibus latet. et tunc mortificationem nostram sapientiam contingentes apprehendimus si relictis visibilibus in inuisibilibus abscondamur. si sic hanc corde effodientes quoniam. ut ratione omne quod terrenum mens cogitat a semetipsa manu sancte discretionis cunctis thesaurum virtutum qui latebat se agnoscat. Facile enim in se thesaurum inuenit. qui eam que se male presserat molem a se terrae cogitationis repellit. Quia autem questam mortem sicut thesaurum dicitur re re subiungit gaudentque vehementer cum inuenierint sepulcrum. Sicut enim sepulcrum locus est quo absconditur mortuus. ita diuina contemplatio quoddam sepulcrum est quo absconditur anima. Quasi enim huic adhuc mundo viuimus cum mente in eum foras vagamur. Sed mortui in sepulcro abscondimur cum mortificati exterius

in secreto interne contemplationis celamur. Sancti igitur viri ab importunitate desideriorum temporalium a tumultu inutilium curarum a clamore perpetuorum perturbationum semetipsos sacri verbi gloriose mortificare non desinunt. atque intus ante dei faciem in occulto mentis se abscondunt. **C**ol. ii. Dormi. n. estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo Qui ergo mortem querit gaudet dum sepulcrum inuenit quia qui mortificare se appetit valde ad inuentam requiem contemplationis hilerescit. ut exutus mundo lateat. et a cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra se nunquam se intui amoris. abscondat. Sciendum etiam quod antiqui mortuos cum diuitijs sepeliebant. Et ideo qui thesaurum quaerit gaudet cum sepulcrum inuenit. quia sapientiam perquirentes cum sacre scripturae paginas volumus cum exemplis peccidentium sanctorum perscrutamur. quasi ex sepulcro gaudium sumimus quia mentis diuitias apud mortuos inuenimus quia qui huic mundo perfecte extincti sunt oculi qui cum diuitijs requisierunt Sepulcro ergo diues efficitur qui per exempla iustorum contemplationis virtute subleuatur.

Capitulum. lviij.

Mundum sequens assilat fatuo quod summo mane surgebat ut se queret umbram quam seipsum cum fugiebat et nunquam eam apprehendeat **E**ccl. xxxiii. Quasi quod apprehendit umbram et persequitur ventum. Sic quod attendit ad vana mendacia. res ipsas. quod aliud promittunt et aliud solvunt. sicut mendacia aliud sonant et aliud continent. Item mundum sequens assimilatur puero qui sequitur papilionem quem non capit sed ab eo fugit vel ipsum dimittit **E**ccl. i. Si securus fueris non apprehendes.

Capitulum. lix.

Manera debent manus iudicis renuere. sicut renuunt serpentem tangere vel venenosum animal super se tenere. Si enim vernus venenosus

super manus ascenderet prius ipsum excuteret ne cum venenaret. unde dicitur. Act. xviii. quod paulus viperam que manus suam inuasit et ad ipsam pedebat in ignem excussit. Tunc enim vipera vel venenosus vernus veneno extinguit quando aliquis eum muneribus tentat. ut cupiditatis veneno iusticiam corrumpat. Sed probus iudex eam in ignem excutit. quia hanc cum quodam quasi furore et indignatione repellit. Unde dicitur Isa. xx. i. Beatus qui excutit manus ab omni scilicet munere. Quia triplex est manus. cuius acceptio vel expectatio corrumpit non solum manus indicantis. sed et incedentis cuiuslibet bona operantis. Unde de Grego. Tres sunt acceptiones manus ad quod et fraude festinatur. Ad unum. nam quod ex corde est vana gratia per cogitationem. Ad unum ab ore est vana gloria per fauorem. Ad unum ex manu est premium per dationem. Sed iustus quisque ab omni munere manus excutit. quia in eo quod recte agit. nec ab humano corde vanam gratiam. nec ab ore laudem nec a manu dationem accipere querit. Solus igitur in dei operatione fraudem non facit. qui cum ad studia bone actionis inuigilat. nec ad corporalis rei premium nec ad laudis verba. nec ad humani iudicij gratiam anhelat.

Capitulum. l.

Medienti deo obediunt omnia et creator et creatura. Quod patet exemplo iohannis qui mandauit sibi quod stare et fleat. **D**ñs Jo. i. Non fuit postea tam longa dies obediens domino voci hominis. **G**rego. Si obediens fuerimus preceptis diuinis. obediens dominus orationibus nostris. **C**irca assuetudo ad opera obediens facit ea videri facilia. Equus enim assuetus circumuolutionibus de facili ad voluntatem se fortis flecti potest. **P**rouer. xxv. Equus paratur ad diem belli. **D**ñs autem salutem tribuet. Equus. iste religiosus est. cui frenum obedientie imponitur. quia pa-

ratus est per assuetudinem ad obedientiam ut ad dexteram vel sinistram turbatur. **P**aratus sum et non sum turbatus ut cum stodium mandata tua:

Capitulum. li.

Mus bonum dicit offerri deo pure et complete. Sicut iubebatur offerri hostia in lege. **N**am in lege iudicis preceptum erat ut subtrahat pelle hostie artus in frustra coccidat. **P**elle namque hostie si

cut Grego. dicit subtrahimus cum a mentis nostre oculis suspicium virtutis amouimus cuius artus frustra coccidimus cum distinguentes subtiliter eius intima membratim cognamus. **I**te **L**ent. iij. Preceptum est ut cauda hostie i altari offerretur. ut videlicet omne bonum quod incipimus et perseveramus sine completeamus. **C**irca operantes bona propter difficultatem assilant ascendunt. mala vero propter facilitatem descendunt. **N**am sicut dicit Grego. omnis ascensus in labore est. descensus in voluptate. Quia per nitum gressus ad superiora tenditur. per remissionem vero ad inferiora declinat. **A**d montis enim verticem ipsum farum subuehere magni laboris est ipsumque a summis ad ima dimittere laboris non est. Sine mora videlicet prout. quod magnis conatibus ad summa peruenit. longo studio leges scribitur soli atque imbuti diu committitur sed tamen vna et subita scintilla consumitur. **P**aula tamen edificia ad alta proficiunt sed repentinis casibus terras petunt. **R**obusta arbor in aere per tarda incrementa se erigit. sed quicquid diu ad alta prouult. semel et si cadit. Sicque fit ut iusti ad summa per tarda incrementa proficiant. sed iniqui ad vitiorum ima sine illo obstaculo ac difficultate descendunt. **C**irca opus bonum regit deus ab homine sicut homo de qualibet arbore que est in ortu suo vult habere bonum fructum. ad hoc enim plantauit. et si non portat fructum bonum scindit et comburit. Sic deus de quolibet homine quem posuit in

mundo. fructum bonorum opum requirit. Alioquin scindet et in ignem eternum mittet. **Ad arb. vi.** Dis arbor q non facit fructu bonum excidet et in igne nitetur. **Et** ma-
 teria mollis cito dissoluat. sic opus mollius et tepidorum cito deficiat. **Prou. xvij.** Qui mollis et dissolutus est in opere suo. frater e-
 sua opera dissipantis. **Et** bona opa fa-
 ciens. et a malis se non custodiens sicut est
 fano qui mittit aquam in cisternam perfora-
 ratam vel vinum ponens in vegete fractu
 frumentu in sacco pertusum. **Et** quantu
 ex vna parte poneret tantu ex alia eriret.
Ita talis qui quid lucratur ex operib⁹ bo-
 nis consequenter perdit ex malis **Aggei. i.**
Et q mercedes cogegavit misit eas in sac-
 culum ptusum **De** ptulo eniz sacculo sicut
 dicit **Sie.** aliunde exit qd aliunde mittitur
Quia indiscrete mentes mercedem quam
 ex bono acquirut non aspiciunt quo ex ma-
 lo ope perdunt. Alius naqz castitare corpis
 seruat. se qz vigilanter circospicit ne quid so-
 ris reprobabilis admittat. suis contentus
 est aliena non diripit. sed tn odium fortasse
 in corde contra primum seruat. cum scri-
 ptum sit. **Qui** odit fratrem suuz homicida
 est **Considerat** enim q sit mundus foris i
 ope. et non perpendit q sit crudelis in men-
 te. Alius iam aliena non diripit iam corp⁹
 ab immunditia custodit. iam mente pura
 primum diligit. et malorum peritorum co-
 sciuz lamentando se in peccibus afficit. sed si
 nita peccata de quibus in hoc mundo gau-
 deat et acquirit. temporalibus gaudijs negli-
 genter animum dimittit nec curat ne in eo
 lachrymarum mensuram imoderata gau-
 dia sequantur **Sit** qz vt bonum nimis ride-
 do perdat qd plangendo lucratus est.

Capitulum. lii.
Rnatus corpis e signu me-
 retricij et luxurie. Faciut eni
 de templo dei papilionē me-
 retricij. **Et** sic papilio signu
 e scortij. sic ornatus exterior.
Prou. vi. Ecce mulier occurrit illi ornata
 meretricio pparata. **Et** item solēt equoruz

venditores equis suis imponere ramum
 vel stramen sup capita eoz vel in caudis
 in signum q volunt eos vendere. Ita mu-
 licres imponat ornamenta capiribus suis i
 signu q corpora eoz imponeret signu ven-
 ditionis et p villa circuduceret cu qn vena-
 lem multu offenderet. Sic offedit deus de
 sponsa suaz. de virgine. et marit⁹ de vxore
 sua offendi deberet **Prou. vi. zel⁹** et seruo
 viri no parceret et. **Et** mulieres se ornan-
 tes sut inceditarie diaboli tepla dei combu-
 rentes. ferentes ignem in caudis vt vulpel
 sansonis. ps. Incenderunt igni sanctuariu
 tuum. **Et** item mirabile est si mulier ve-
 niret ad missa in morte mariti sui vel pnt
 ornata floribus. Sic est de illis q veniunt
 ad missa in morte mariti sui vel pnt
 in memoriam xpi crucifixi. cui corona spi-
 nca imposta est et tu imponit tibi coronaz
 de floribus et rosas **Sap. i.** Coronam⁹ nos
 rosas. et.

Capitulum. liii.
Qtosus ho locu facit diabolo
 sed in bone occupato no bz
 diabol⁹ locu sicut res pfecte
 occupata no e capax alteri.
Eni Hieron. dicit Semper
 aliquid boni facito vt diabolus inueniat te
 occupatum. **Et** ho ociosus e sicut signu
 ad sagitta qd vndiqz a sagittarijs. i. demo-
 nibus sagittatur sagittis tentationum ma-
 lozum. **Thre. iij.** Tendit arcum suum et
 posuit me quasi signum ad sagittam. Sed
 occupatio est velut clypeus contra sagittas
 diaboli. **Eccli. xix.** Super scutum poten-
 tis. i. viriliter operantis. et super lanceas ad
 uersus inimicum tuum pugnabit.

Capitulum. liiii.
Passio xpi inflammat corda
 frigida ad amorem. No eni
 est lignum sic frigidum vel
 aquolum quod si homo mi-
 serit in cibarium vel fornacē
 ardentem non succendatur. Similiter etia
 nec cor est aliquid ita tepidum. quod si po-

netur in fornace amoris diuini intucndo
 quantum exurit in passione quin accedat
 ad amandum ipm. ps. Carbones succensit
 fur ab eo **Bern.** Super oia te reddidit mihi
 amabilem bone. **Ita** calit passionis quez
 bibisti opus redemptionis. **Dic.** n. amorē
 nrm facile sibi vendicat totum. **Et** pas-
 sionis xpi memoria generat opunctionem
 que expellit oēs prauas cogitationes. **Eni**
 angelus raphael dixit filio thobie de pisce
 quem ceperat. periculum illius ponc sup
 carbones. et suauis illius fugabit demonez
Ita enim piscis est xps. qui exteneratur
 qn interiora passidib⁹ eius considerantur. et
 quo deitas latuit. **Sz** sed reseruat. qn ama-
 ritudo illius memorie commendatur. **Cor**
 reseruat qn charitas eius consideratur
Particula super carbones ponitur. qn de
 illa dilectione cogitatur et ide sum⁹ opunctio
 nis graua. q fugat oē genus demonioz. **Et**
 ois strepit⁹ prauae cogitationis obmutescit.

Capitulum. lii.
Patentia dei assimilatur graui-
 de mulieri. que scz conceptum
 quem diu portauit postea cuz
 magno dolore eijcit. Sic deus
 diu quidem peccatorem tole-
 rat per patientiam et expectat ad penitentia
 sed diu expectatum et non emendatum qn
 qz subito percudit. et cum magno vindicte
 seruoze quasi cum magno dolore proicit
 quem diu tolerauit vnde dicitur **Isa. xlii.**
Tacui. semper filiu patiens fui. sicut partu-
 riens loquar. Non est ergo dei patientia
 contemnenda ex dilatione. sed amplius for-
 midanda. **Quia** sicut dicit maximus vale-
 rius. **lii.** **Et** to gradu ad vindictam diuina
 pcedit ira. tarditatemqz iudicij grauitate
 pensat.

Capitulum. lii.
Patentia bois qnta sit si nisi
 in tribulatioe agnoscat. **Na**
 sicut aliquis bois qrtanas vt
 terrianas no dī curat⁹ et. si
 in diebus in gbus no e accet-
 sio non febicitet. **Siliter** nullus bz dici pa-
 tiens p eo q ipse non turbatur cu nulla sit

ci molestia sed si instante tribulatione vel
 miseria patiens esset. tunc diceretur patiens.
 sicut ille qui in tpe accessiois non febicitat
 diceret et curat⁹ et sanus a febre. **Et** **Itē**
 si nullus esset ventus arbor q tunc non mo-
 ueretur non diceretur pp hoc immobilis.
Siliter lignum qd non ardet igne absen-
 te non diceretur pp hoc incōbustibile. **Et**
 sic de alijs. Sic homo sine tribulatione no
 debet dici patiens. **Et** ego. **Qualis** quisqz
 apud se lateat illata contructia probat **Sap**
ij. **Per** tormenta interrogemus euz et pro-
 beuus patientiam illius.

Capitulum. liij.
Peccato homo non solum si
 bz consentire. sed neqz in ei⁹
 delectatione vel aio dectneri
 Sicut malum et venenosu
 cibum homo non solum no
 vult commedere. sed nec etiaz gustare. **Dis**
 serunt enim gustare et comedere. sicut dele-
 ctari et consentire. **Na** gustare est sine gluti-
 tione super lingua tenere est qn gusta-
 tur cibuz si bene sit saluus sed comedere e
 cum intus cibuz in corpore trahitur. Sic q
 intentione non vult consentire. sed si in-
 moratur in delectatione cogitationis. iste et
 si non comedit tn gustat sed ille comedit q
 peccato consentit **Col. ij.** **Neqz** tetigerit p
 cogitationem. neqz gustauerit. per delecta-
 tionem. neqz contrectauerit per consensu
 vel operationem. **Et** nota q multiplicata
 gustatio commellioni vel bastui equipollet
 sicut p3 in bis qui vina pbant. Sic freques
 delectatio plerūqz inducit consensum. **Si**
 ergo morte aie qua facit cōsensus timor. et
 me tale gustare quod disponit ad mortem.
Et peccatum creaturas que in se bone
 crāt fecit hōi noxias. **Na**z venenu e mors
 hōi et tn est vita serpenti. Sic ergo de⁹ res
 a se bene conditas nobis in flagellum for-
 mat vt ea ipa et per dolorem quo ferit⁹ de
 linquentib⁹ mala sint. et p natura q cristit
 bona sicut dicit **Sz.** **Et** peccatōz on⁹
 multu grauat aiam ps. Sicut onus graue
 grauate sut sup me scz iniquitates mee. sed

miser homo non sentit mo onus illud sed sentit postea sicut ille qui portat vel trahit onus in aq non sentit bn pōdus donec cre at de aq. Sic onus peccati in aquis de li- tario nō sentit bn sed qñ ceciderit d aq. i. pec- carā vī mūdo in morte sentiet. Itē h depo- nenda essēt peccata tāq onera grauisima in infernū trahētia. Ille. n. g. hz magnū on⁹ sup collū suū nō cessat currēdo ire vt veni- at ad locū vbi d3 depōere. sic d3 hō festina- re cōfessionē. et ibi on⁹ peccati pijcere. Dñi Heb. xii. Depōnētis oē on⁹ et circumstans nos peccatū. Et itē ille g d3 portare aliqō onus. tētar prius qntū pōderet. et qntū por- tabit. et stipēdiū p̄siderat. Sic hō qñ vult peccare et onus peccati sibi assumere d3 cōsiderare onus peccati p̄. qd tantū pon- derat qd deccētes cū eo in puncto ad infer- nā descendēt. Tarū. n. pōderat. qd neqz fir- mamentū ipm hora vna poruit sustinere. Lu. x. Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Et qdū portabit. qd forte sine fi- ne. qd nescit q assumit. et qd nō poterit depo- nere p̄s. Laborabit eternū et viuet adhuc in sine. Et stipēdiū peccati qd ē mors eter- na. Rom. vi. Finis eorū mors ē. Et ibidē dī. Stipēdiū enim peccati mors. Et itē pec- cator afficit celo sedēti ad solē. Nā cecus cū in sole p̄sistit. ip̄e radijs solis p̄funditur s3 tñ lumē nō videt q illustrat. Sic peccator cū peccat l3 peccati delectatione et ardore cecatus ip̄e non videat deum neqz attrēdat ad ipm. deus tñ cui oia parent bene con- spicit illum. Vnde de peccatoribus cecatis dicitur in ps. Super cecidit ignis. i. ardor peccati. et non viderunt solem. Et itē pec- cator. assimilatur defuncto sepeliendo. Nā defunctus ad tumulum aliquādo cum ma- gna honozis pompa defertur. sed postmo- dus in terra sepultus in putredinem et cine- rem vertitur. In pompa igitur honozis ad tumulum. i. exterminium mortis breui tra- sū defertur superbi sicut de quodaz ps dicit Vidi impium super exaltatum et ele- uatum sicut cedros libani. et transiit et ecce non erat. sed in carnis putredinem scidaz

conuertuntur luctuosi. Vnde possunt lu- xuriosi dicere illud Job. vii. Induta est ca- ro mea putredine. sed in pulcrem terre re- diguntur auari. qui dum sagaci sollicitudi- ne terrenis actionib⁹ subduntur quasi sab- tili terre puluere asperguntur. Job. vii. For- dibus pulueris cinis mea aruit. Luctus enī que puluere respergitur. et que arescendo at- teritur mentes auarorum signat. que tunc puluere resperguntur quando terrenis affe- ctibus replentur. sed ideo arescunt quia a celestib⁹ desiderijs vacue quasi sabtracta pinguedine inanescunt quo contra ps. pe- tijt dicens. Sicut adipe et pinguedine reple- atur anima mea. Adeps quippe pinguedi- nis animā replet. cum hanc contra presen- tium desideriorum estum superne spci infa- sio resouet. Luctus ergo arescens contrabi- tur cum cor rebus exterioribus deditum atqz ex dispensatione illarum in atrocis sui amoris non tenditur. sed in semet ipso vt ita dixerim rugosa cogitatione replicatur. Et itē sicut stultus esset electus in episco- pū si ante confirmationē aliquid commit- teret vnde episcopatum perderet. Sic qui peccatum mortale committit vnde vitam eternam amittit. Eph. i. Elegit nos ante mundi constitutionem. vt effemus sancti et immaculati in cōspectu eius in charitate. Capitulum. lviij.

ena gebenne licet sit in damnatis omnibus ab eodem igne. non tamen eodem vel pari modo omnes cruciat. Eū⁹ cre- plus apparēt in hōinib⁹ qui stant ad estum solis Quia l3 aliqui ab eodē sole calciant. non tñ pari mō estuant. qz in- rta qualitatem corpis sentit pondus calo- ris. Quod ergo respectu solis facit dispar- valitudo corporum hoc facit reserēti gebē- ne disparitas meritozum. Vnde in eodē igne est diuersitas cruciatuum. s3 diuersi- tates et gradus meritozum. Capitulum. lxx.

Enites d3 eē parturiēti filis Mulier. n. cū delectatōe p̄ci- pit. s3 cū dolore vehemētissi- mo parturit qz si ē ita mini- mū mēbra i parturiēte qd si- doleat. Ita nullū d3 eē mēbrū in corpe qd p̄nam nō faciat. Qz cū oia mēbra fuerint infra vitiorū. debēt sicut esse infra p̄nc: Sic fuit magdalena que tot ex se exhibuit dolocausa. quot habuerat oblectamenta: Ro. vi. Sicut exhibuistis mēbra v̄ra serui- re imūdicie et iniquitati ad iniquitatē. ita nunc exhibete ea seruire iustitie in sanctificatio- nem. Et itē p̄cites vt tētar d3 studiose opa- sua discernere et corrigere. Luitus: creplū ē qz mos antiquorū fuit in dolore vestimen- ta scindere. Vestimēta enī sicut Dicit dicit scindimus. cū discernēdo n̄ra opa p̄tracta- mus. Sicut. apud deū n̄ra opa nos qñ vesti- mēta nō regrent naquaqz voce angelica diceret. Beatus q vigilat et custodit vesti- mēta sua ne nudus ambulet. et videat tur- pitudinem eius. Turpitudō enī tunc no- stra cernitur cuz v̄ta nostra ante iustorum- oculos rep̄bensibilis monstratur. Tam- q̄ enim subsequētis operis tegmine ve- lamur. qñ culpa tētari ad lamenta accen- didimur atqz ip̄is lamentis excitati ad p̄spi- ciendū lumen iusticie subtilius oculos mē- tis apimus Quasi in dolore vestimenta scindimus. quando ex fletu discretionē cre- scente cuncta que agimus districtius irata- manu indicamus. Et itē sicut dicit Dicit gorius. Penitentium corda sterquilinio assimilantur quia dñi mala sua flendo cō- siderant quasi ante se stercoza sese abijcien- do coacervant. Et itē penitēs d3 destruere vetustatē vitiorū vt habeat nouitatē virtutū Pueri enim veses veteres laniant vt ho- uas recipient. Et armiger destruit malum equū vt beāt meliorem. Et hō dissipat do- num veterē vt faciat pulchriorez. Sicut debet hō per p̄nam destruere veterē homi- nez vt induat nouū. ii. Corin. v. Sciam⁹ qm si terrestris dom⁹ n̄ra dissoluat. domū nō manufactā habem⁹. Et itē dicit p̄nc:

vsqz ad senectutē filis illi ē q haberet q̄ntu- or aminos. et debitori eorum totum ipozum iiii. onus imponeret. qz talis p̄fecto impius et stultus reputaretur. Sic est ille qui totū onus p̄ncie sue vult in senectute sua portare qñ iam non potest laborare. Vnde Ma- lach. i. Maldictus dolosus qui h3 in gre- ge suo masculum et votum faciens imolat dño debile. Et itē penitentis accelerata et in etate iuuenili incepta p̄seruat a putre- dine carnalium desideriorum. Nam sicut carnes custodiuntur ex salis appositione alias putrescerent et scaturirent vermes quin sal cito apponeretur Sic caro homi- nis vermes peccati et p̄ncie delectationis scaturit. nisi in etate iuuenili dometur et in seruitutem spiritus redigatur. Et itē onus leuitatur et consideratione mercedis. Nam portioz lignozum vel bladi maius onus libenter assumit in dumctis suis vt maiorem mercedem habeat. Sic debet fa- cere penitens maiora s3 onera laborozum et ieiuniorū sibi assumere. vt magis remu- neretur. Vnusquisqz enim mercedē accipiet s̄m laborem suū. Et itē q indifferēte per- p̄nam se affligit filis est illi q vermē vult excutere de arborē et excutit florem vel fru- ctum cum verme. Et lotrici que pannos sacrat lauando super lapidem et percutien- do. Et monacho qui tantum equitavit qd oportuit equum remanere in crastino in- stabulo. Et itē ille qui aufert vitam ali- cui qui victurus esset per annum homici- da indicatur. Quanto magis ille qui ni- mijs ieiunijs et afflictionibus efficit vt. x. annis citius moriatur q̄ esset moriturus. Bern. Non habet callidus hostis effica- cius machinamentum ad tollendū de corde charitatem. q̄ si efficere possit vt in ea ineaute et sine discretionē ambulatur. Et itē tardius penitentiā faciēs filis est ei qui debitum incurrit ad vsuram q qnto plus differt soluere mutuz tanto plus cre- scit debitum super eum. et tanto plus qz eū dare tempore solutionis. Sic quāto diuti⁹ fuerit aliquis in peccatis tāto plus soluet

in pena. Ro. ij. Scdm duritiam tuaz & impenitens cor tc. Vere enim magna e vita qm pro vno peccato soluitur pena infini ta. i. pro vna delectatione peccati pena eter na. Item pnia est appetenda. & si no pp pnia quam infligit salte pp gram quas ac quirir Solet enim ho aliquis nobilis vetu lam mulierem ducere & ignobilem in vro rem. non pp se sed pp diuitias magnas qz bz & pp magnam hereditate quam possidet. Sic et tu pnam assume tibi in vroz & si non pp se qz tibi videtur grauis & tur pis. n pp ibelauru gre & virtutu que secuz bz & pp magnam hereditate quam possidet. Sap. viij. Hac amauit & exgisti a iuuetute mea & qsiu illa sponsa mibi assumere. amator factus sum forme illius Et ibide que Sciens qm conuicabit de bdis suis. Et sapien. vij. Denerunt mibi omnia bda pariter cu illa

Capitulum. lx.

Errecti viri student rescare superfluas cogitationes vt scilicet in diuino amore hant seruentiores. Cuius exemplor quidez ostenditur in nazareis. qui in veteri lege capillos eozuz quos in deuotioe nutrierat expleta deuotione radere & in ignez ponere iubebat. Quid En. vt. Bre. dic q nazarei capillos nutriat nisi q p vitaz magne cōri nentie p̄sūptionū cogitatioes creueunt. Et qd e deuotioe p̄pleta capillos radere nisi q tunc ad p̄fectiois sumā contingimus cū sic exteriora vitia vincimus. vt et cogitatio nes supfluas a mente reseceamus. Quas ni mirum sacrificij igne cōcremare e flāmis amoris diuini incēdere. vt totaliter mens in amore dei ardeat. & cogitatioes supfluas concremans quasi nazarei capillos deuotionis perfectione consumat.

Capitulum. lxi.

Perseuerantia necessaria est in ope bono sicut cauda aial in sacrificio Vnde cauda hostie iubetur offerri in sacri

ficio. Leui. iij. Indecens est eni aial sine cauda. i. opus inceptum sine fine vel complemento. Vnde dicit q pauo auis qm amittit caudam non audeat apparere pie vetercudia Sic fine cauda perseuerantie no audebit aliquis coram deo in iudicio apparere. Item perseuerantia impetrat gram. Nam si ho tantum perseueraret i ofone quantum pauper ad ostium diuitis pro esyna citius impetraret spūalem elemosynaz qz ille cor poralem. Vnde Apostoli perseuerantes in oratione spiritum sanctum acceperunt.

Capitulum. lxij.

Ger homo filis est castro plurimum dñorum. inter quos ille qui remissus est totum amittit. Alius enim paulatiz aufert ei ius suum. Sic si spiritus remissus fuerit caro que aduersus spiritum concupiscit quotidie aliquid contra ipsam acquirat. Prou. xij. Manus fortis dominabitur. que autē remissa est tributus seruet. Item piger ho fitit e agro neglecto & herbas inuiles p̄fert si in pace dimissus nec fossus nec purgat sepe fuerit & bdis seminibz seminat. Sic ho vitioz spūas & tribulos generat. nisi vtilibz occupet laboribz.

Capitulum. lxiii.

Redicatores q dicunt & si faciunt filices sūt cecior claudis q sedet in introitu ciuitatē mēdicātes & transeūtibz viā ostendūt. s3 nūqz in ea pe de ponūt

Contra illud Jac. ij. Sic loquimini & sic facite. Item sic eēt deridēdū q argēto vas fictile ornare veller. decorare lutum vt sordidare argētū. Sic irrisione dignū est q cū malus sit bona dicit. Prou. xvi. Quō si argento solido ornare velis vas fictile. sic tumentia labia cum pessimo corde lociata.

Capitulum. lxiiii.

Proficere debet homo continue in operibus suis bonis. Nam volenti ditari non sufficit sibi non perdere. nisi annuatim crescat in aliquo. Similiter desiderans

plus bz de gra citius obedit. sed ligauit arida cito fragit vū flecti credi. sic superbi q sine humore gre sūt flecti no possunt. Eccl. vi. No te extollas in cogitatioe aie tue velut thaur. ne forte elidat per stultitiaz vir tus tua & comedat vola tua. & fructus tuos p̄dat. & relinqrīs sicut lignū aridum in deserto. i. sine merito.

Capitulum. lxvii.

Entar diabolus hominē de illa re q magis osucit decipere sciens q mēbrū citius fragit. vbi prius fractū fuerit qz alibi. Et citius incendit lignum quod aliquando fuit in igne qz si n̄p̄qz fuit set. Et citius cadit ho in infirmitate quam aliquando habuit qz in aliam. Sic ho facile inclinatur ad peccū qz aliqui fecit. Item tentationis delectatio corrumpit sinceritatem anime etiam sine ysensu operis. sicut mulier no dicit casta q libeter audit verba corruptoris. dato et q ei in opere non consentiat. & que appetit diligi etiam si corruptus non appetat. Aug. non solum appetere. sed appeti velle criminolom est. Sic non e reputanda casta anima q tentationes diaboli recipit. & in eis delectat qzuis peccū facere non vult. Item tentat diabolus & impugnat marie illos q ipm deserūt & ad deum se cōuertunt. vt pharao filios israel fugientes p̄secutus est. Blosa. Qui ab illecebris mundi abstineret & in xpo pie vult vivere persecutionem. patitur. Dum enim diuino seruitio stringi exoptat bellum diaboli cōtra se excitat. sicut rex sibi subditos non impugnat. sed aduersarios. Item tentationibus & suggestionibus non resistet non possunt coniungi deo. Vnde assumulatur illis mulieribus cum quibus in veteri lege non poterat sacerdos matrimonium contrahere. Nam Leui. xxi. Preceptum est sacerdoti vt virginem n̄m duceret vrom. sed viduam & repudiatam sordidam & meretricem non acciperet. Per viduaz enim intelligitur anima. cuius mortuus e carnalis vius. sed non affectus. quā sola ne

cessitas retrahit a malo. non charitas. Et talis potest dici vidua de vno marito. que lambit vbi mordere non potest. i. delectationes p̄teritas quas habere non potest cupit sicut cāis lingit bastile. & scutela p̄ cibum. j. Tbm. v. Vidua in delirijs viuens mortua est. Blos. morte peccati vel morte anime. Talis enim vidua quando corrigit ei aliquid quod tederet semper recogitat maritum mortuum. Quis pessimus fuerit. & talis est anima cui quando contingit aliqd aduersi semper suspirat ad ea q dimisit vt filij israel ad ollas carniū in egypto. Per repudiatam significatur illi quos negotia mundana repudiant. & ad illa se ingerunt non vocati. & amūdo contemnantur & opprimuntur. & tamen mundum non cōtemnūt. Sicut meretrix ad leccatorem suū accedit. s3 ab eo frequenter verberet. & cum eo multas molestias sustineat. Aug. Exce turbat te mundus & amatur. quid si transgillus esset: quō inbereres formoso qui sic amplecteris sedū. Tales et filices sūt leccatoribus q in curijs principum bonis nutrti morsellis. s3 fastidienter & licentior tñ expulsi per vñ hostiū redeūt per aliū. Sic quidam ita sūt allecti illecebris & delectationibus mundi q s3 aduersitatibus & molestijs ipugnētur ab eo tñ no recedūt. Per sordidā intelligitur aia q immundis affectionibus maculatur. Si vis ergo despon sari xpo auferas tibi vestimenta sordida vt omni tempore vestimenta tua. i. opera sint candida. Roma. xiiij. Abijciamus opa tenebrarum &c. Per meretricem autem q cūlibz pp libidini intelligitur aia que cūlibet cedit tentatioi. Biere. ij. In omni via prosternerbaris meretrix. Nulla ergo talis anima est deo coniungi apta. Item tentari & tribulari deo hominem peruenit. Et postq ei magna dona cōtalit. Vnde Salomon. sicut dicit Brego. diuinitus sapiētiā accepit. & statim post meretricem mulierum questione pulsatus fuit. Quod igitur salgnon mor p̄ tanta reuelationem certamen turpium mulierum pertulit designa-

uit q̄ mentem nostram sepe p̄cessis virtu-
tibus respectus intime largitatis illuminat
sed hanc protinus etiam lubrica cogitatio
nes turbant. ut que subleuata immenso in u-
nere exultat etiam tentatione pulsata quid
sit inueniat. Sic helias diuina gratia pre-
ditus sermone celos aperuit. et tamen pro-
batus subito infirmus per desertum fugiens
vnam mulierem expauit. Sic et paulus ad
terrtiam celum ducitur. paradisi penetrans
secreta considerat. et tamen ad semetipsum
rediens contra carnis bellum laborat legē
aliam in membris sustinet. cuius impugna-
tio in se fatigari spiritus legē vult. Et tē-
tentat diabolus. primo blandendo quasi
procōdo. sicut leccator primo salutat mulie-
rem procando. sed postq̄ fuerit ab eo cor-
rupta semel. sequitur eum non rogata. nec
babet audaciam postea aliqui. et ei denega-
re. sed plerumq̄ contra eum suum obedi-
tiam. et in omnibus. Sic anima diabolo semel ex-
posita per conscientiam peccati nō habet am-
plius audaciam ei resistendi. sed dicit illud
Piere. ij. Admaui alienos post eos am-
bolabo. Et tē tentatio mala est statim a
principio repellenda sicut ignis anteq̄ cre-
scat extinguendus est et infirmitas anteq̄
radicetur sanari potest. Greg. Si tentatio
ni in corde nascenti festine non resistitur.
eadem mora qua nutritur roborat. Jacobi
ini. Resistite diabolo et fugiet a vob. Esto
ergo sicut dāger osus epulatoz qui cibos
immundos seu non bene paratos vertit v̄
relict in faciem apponentis. Sic cum in-
dignatione tentationes reiciens quasi scu-
tella sua diabolū in fronte percutit. Itēz
qui pannos suos comburit sentiens ignez
amouet. Et miser homo se sentit comburi
igne concupiscentie male et luxurie. et pedē
mentis non retrahit. Et tē tentatio ma-
la vincitur oratione. Erob. xvij. Cum leua-
ret moyses manus et oraret vicebat israel
Judith. iiii. Adēores estote serui dei moy-
si qui amalech non in ferro pugnando. sed
precibus sanctis orando eiecit. Plus enīz
valet vnus sanctus orando q̄ multi pecca-

tores p̄liando. Item tentationes repellā-
tur per confessionem. Latrones enim fu-
giunt eos accusantes. Sic demones fugiūt
peccata reuelantes et confitentes. Hiero-
mie. Reuelata traditioe confusus fugiet
inimicus Eccli. xxvij. Qui reuelat arcana
ap̄tici fidem perdit. Et tē vincitur tenta-
tio carnis spiritualiter per fugam. sicut. ex-
tinguitur ignis per separationem lignoz
i. Loui. vi. Fugite fornicationem.

Capitulum. lxxvij.

Impas abbreviatur hōi
p̄pter peccatum. Nam si
aliquis haberet seruū vel
sūm cui dedisset pecuniā
ad negociandum et totam
consumeret filius prodig
v̄t etiam de pecunia sua ipsum impugna-
ret non plus ei daret sed potius refidam
ei auferret. Sic facit deus p̄curam q̄ pecca-
tozi de tempore quod dedit ei ad penitē-
tiam. et ille abutitur eo in superbiam et deū
impugnat. Prover. x. Timor domini ap-
ponit dies et anni impioz breuiabuntur.
Sicut medietas membra absconditur ne
totum corruptatur ps. Viri sanguinum
et dolosi non dimidiabunt dies suos.
Capitulum. lxxix.

Ipiditas iram domini
prouocat. sicut aqua te-
pida prouocat vomituz
Apocalipsis. iij. Qui tepi-
dus es incipiam te. euo-
mere de ore meo. Epi-
dus a deo euomitur eū
in deterius labi permittitur. vel cum impe-
nitens moritur. Et tē tepiditas fiduciaz
tentandi diabolo prestat. De multis enim
tentat tepidū. de quibz nō aunderet tenta-
re seruente. M̄lee enim seruente mulce nō
insident. Et tē tepiditas reddit hominē
impotentem et contractum. ut patet in illis
qui cum fortes sint corpore tamen possunt
vir partem penitentie facere. quā faci vna
vetula totam. Quod accidit ex tepiditate

etiam. quia paruum habent desiderium:
Bernardus. Forstian non possumus. quia
non multum volumus.

Capitulum. lxxx.

Timor est sicut ostiarius ani-
me. Nobiles enim in egressi-
bus habent ostiarios cū ba-
culo turbam arcenes ne cō-
primant eos et personas sup-
positas ne super collum suum se ingerant
expellant. Sic anima iusti quando erit ad
loquendum vel videndum timorem habet
pro ostiario. cuius baculus est totus infer-
nus ad expellendum turbas malarum co-
gitationum. ne ab eis comprimat. Iesus
i. salus anime per consensum. Unde tur-
be te comprimunt dictum est ei. Et ideo nō
est erendum sine ostiario. Sed timor ser-
uilis non est ostiarius viuus sed pictus q̄
manet in timore seruili peccandi voluntas
et sequeretur opus si putaretur impunitus
ut dicit Augu. Est ergo timor seruilis vel
mundanus sic vere sicut ostiarius pictus i
portis diuini. qui eleuata claua videtur
p̄cutere igrediētes et igressū prohibere q̄
non facit. Sic timor qui sine charitate est
videt peccatū expellere sed nō expellit. Itē
timor boni preparat cor bois deo. Quia
aliqui magna vult hospitari in aliq̄ domo
p̄mittit nūcia qui domū mundet et prepa-
ret Sic deus facit immittendo timorem
Eccli. ij. Qui timet domini preparabit
corda sua scz ad recipiendum eum. et in cō-
spectu illius sanctificabunt animas suas.
Item timor mūdānis quo q̄s magis eli-
git malū aie q̄ corpus facit eum similez
rustico. qui cundo ad forum portat sotula-
res suos in collo suo magis eligens lede-
re pedes suos q̄ sotulares.

Capitulum. lxxxj.

Tribulatio separa-
tione separatur. sicut pueri ali-
qua amaritudine a lacte matris sepa-
rantur. Ellectis enim suis deus iter as-
perum facit. ne dum delectantur in via
obliuiscantur eorum que sunt in patria. scz
sicut pulmentum adheret olle in qua de-
coquitur nisi sepe moueatur. sic cor bois
adheret mundo nisi tribulationibus pulse-
tur Augu. Ecce turbat me mūdāns et ama-
tur. quid si tranquillū esset. quomodo in
bereres formoso qui sic amplecteris sedā
Et tē tribulationes similes sunt flagellis
scu virgis separam nodosise duris qui-
bus pueri castigantur. et cum earundem
etiam fasciculis. domozum habitacula a
sordibus et immundicijs expurgantur. si-
militer etiam ex tribulationum flagellis
castigantur insipienter peccantes. et purga-
tur qui humiliari ex eis ad deum per peni-
tentia redeunt. vitam suam in melius cō-
muerantes. Flagellam enim sicut Sirogo-
rius dicit. Dicit culpam cum mutat vitā
Nam cuius non mutat mores nō expiat
actiones. Et tē tribulatio expurgat deus
hominem et liberet eum a pena. et p̄-
ficiat in disciplina. Sicut pueri quanto p̄-
verberantur tanto magis adducunt. et me-
lius faciunt commodum suum q̄ si dimi-
terentur voluntati sue. Isa. xxvi. Misera-
mur impio et non disceat facere iustitiam.
Et tē tribulationem faciens in mūdo isto
magis tribulabitur in alio. Nam ribal-
dus qui non vult vel non potest solve-
re de sua taberna spoliatur vel verberatur
ad valorez. Sic peccator qui nō vult mō
facere penitentiam et soluere quod debet
verberatur in presenti infirmitate vel alia
tribulatione vel soluet in certupluz i infer-
no vel purgatorio. Unde Ihd. Nequa-
q̄ delinquenti parit. quomā peccatorem
aut flagello temporali ad purgationem se-
rit aut iudicio eterno puniendum relinqt.
aut ipse in se homo penitendo punit quod
male admisit. Et tē tribulatio tempo-
ralis ad libertatem eterne glorie perducit
Sicut homo diu tenet bestia quā emittit li-

sine bonore remittere. sicut dicit. j. Reg. x. de nuncijs david ad amon missis. Isti nun- qj cōpellūr nos intrare ad nuptias eternaf Unde dicitur Luc. xv. Compelle intrare. Bio. Qui tribulationibus tracti ad amo- rem dei redcunt compellūt intrare. Et nota quō solūcū ē de nobis. Quā aliqis inuitat a liquē ad p̄diū. veller forte q nō veniret. s; deus nō ita. imo vim infert vt secū manea mus. z inuitat nos vsq; ad veshū laniationē vel lacerationē. z trahit p subtractionē tpa liū. z isr mirates. qd ē vestes laniare. D. lxxi. In funiculis adā trahj eos i viculis cha- ruitatis. q; multos seducit p̄gitas quos ad ueritas reducit. Doc p; in paulo quē cec- ras hūilitauit. z in filio pdigo quē famēs re- uocauit. z in manasse quem aueritas cō- uertit. j. Paraf. ultimo. Capitulū. lxxv.

Volūtate bonā qdā nūq; hūc Et isti sūt sicut mulieres ster- riles q nūq; cōcipiūt. Quidāz vō bonū p̄positū cōcipiūt. s; nō ad opus pducūt. Et hij si- miles sunt mulieribus q cōcipiūt z nō pari- unt. sed partus in utero suffocat. Et qd pro- dest prolē cōcipere q statim emittit vel mo- rit. vel autē capere z statim dimittere. D. lxxi. z. Effraim quasi auis auolauit. Isa. xxxiii. Cōcipietis ardorē z parietis stipulā. Stul- tus esset ille cui rex Frācie veller dare ciui- tatē vel castrū. si differet per mēsem vel p- anū accipe. Possit enim rex volūtate suā vel cōsiliū mutare. sed magis fatuus ē ille. cui rex celi vult regnū eternū vel grām suā dare qn differet accipe. ne forte accipiat ali- z ipse vt indign⁹ repellatur. Matb. xxi. au- seret a vobis regnū dei. z dabit genti faciē- ti fructus ei⁹. Item tales filies sūt sacerdo- ti q p̄ponebat ire romā. Et dicebat q non poterat in estate pp calorē ire nec in hy- eme pp frigus z malas vias. nec i vere pp cultū agroy z vineay. nec i autūno pp me- scm z vindemias. Aug. Ligatus erā nō ser- ro alieno. sed mea ferrea volūtate. Velle meū tenebat inimicus z inde fecerat mibi catenā z cōstrinxerat me. Quidā vō bonū

concipiunt sed non p̄ficiūt. q filies sūt mu- ierib⁹ q pariūt z nō nutriūt. Isa. xxxvij. Sa- cti sūt sic herba tectorz. q exaruit anq; ma- turefceret. Quid p̄dest ignē accēdere q sta- ti extinguit. nec lignus aut flatus nari. D. z. cni seruoꝝ volūtatis bōe nutrii sicut ignis nutrit lignis. Proouer. xvi. Lani defecerit ligna extinguetur ignis.

Capitulū. lxxvi. Dicitur nobis tradidit tris multū virtuosa. q silia sūt illis trib⁹ in qb⁹ dicit cōiter esse ma- gna virtus s; verbis lapidib⁹ z herbis. Que tria qdā expe- tus ē semel dū pp mala verba q dicebat socio suo socius ipm impēgit i fossatū. vō- punctus ē ab vitica. z lapis de moro in ca- pite suo cadēs ipm vsq; ad effusionē sangui- nis vulnerauit. z tūc recognoscēs errorem suū a socio petijt veniā dicens. q nūc didice- rat verū eē q virtus erat i verbis q ipm i- pegerant. z i herbis q ipm pupugerāt z i lapidib⁹ q ipm cruentauerāt. Nos igit a- chrislo dno habemus verba doctrine. lapī- des. i. exempla solida iusticie. z herbas. i. me- dicamina siue sacramēta grē. Et his her- bis aia nō solū sanaf. sed et pascit z vegetat. Sicut p; p̄cipue de eucharistia. Ez. xxxiii. Regescent in herbis vitēbus.

Capitulū. lxxvii. Elo bono cōspicēs asperius q; debeat assilaf ei q lignum cedēdo boiez p̄ter intentionē pēnitit z occidit. Et de hoc et dicit Deut. xix. Si qs abierit cū amico suo simpliciter i siluā ad ligna ce- denda. z lignū securis fugerit de manu fer- ruzq; lapsum de manubrio amicu eius per- cussit z occiderit hic ad vnam supradic- taruz vrbium confugiet z viuet. Ne forte proximus eius cuius effusus est sanguis. dolocis stimulo persequaretur z apprebēdat eū z percussit animam eius. Tunc eni vt Grego. exponit. homo ad siluam cuz amī- co abir. quando cum quolibet proximo suo conuertitur ad sua delicta intēdenda. Et tūc

ligna simpliciter incidit. quando deliquen- tis vitia pia intentione corrigendo rescāt. Sed tunc lignum de manu erit quando as- perius q; debeat corrigi. Et tunc ferrum de manubrio profilit cuz de correptore ser- mo durior erit vel procedat. Et quasi ami- cum percussit occidit. qui auditoꝝ suū prolatā contumelia a spiritu dilectionis in- terficat quia dum aliquis plus iusto corri- pitur ad odium prouocatur. Sed talis ne- cesse est vt ad tres vrbes fugiat. vt in vna earum defensio viuat. Quia si ad peniten- tie lamenta conuersus in vitare sacramē- ti sub fide spe z charitate absconditur reus perpetrati homicidij nō tenetur. Et iō oc- cis fratris. i. durius correpti z ad odium p- uocati protinus. i. chrisus qui nobis proxi- mus factus est per nature confortum cuz non occidit. i. pro huius correptionis exce- su non eternaliter punit. Magne ergo vir- tutis est zelus spūalis. qui s; veniam reci- pit. Vnde Bre. dicit q apud misericordē iudicem nequaq; sine venia culpa relinq- tur. Item qui gratiam z dignitatem acq- rit. i. Adarb. ii. p̄biceps pater noster zelan- do zeluz dei accepit testamentū sacerdotij eterni. Item qui ad celestem gloriam si- maliter perducit. Qd fuit figuratū in Be- lia de quo dicitur in eodem. q; belias dum zelat zelam dei raptus est in celū. In quo s; datur intelligi. q; quicumq; tenuerit spi-

ritualis amoris zelum incunctanter admit- t. n. si sunt ad celestis glorie premium. vbi s; vt Aug. testatur. Quicquid amabit ade- rit nec dchderabitur quod nō aderit. Max- omne ibi erit bonum: z quod est omnino beatissimum ita semper stare certum erit. Ibi vacabimus z videbimus. videbimus z amabimus. amabimus z laudabim⁹ cuz g erit finis sine fine. Nā quis a ius noster est finis nisi peruenire ad regnum cui⁹ nul- lus est finis. Ad quod nos regnum perdu- cere dignetur. qui trinus z vnus viuit z re- gnat deus in secula seclorū. Amen.

Explicit liber decimus z vltimus de cō- plus z similitudinibus rerum. Et in hoc fi- nitur totum opus de exemplis z similitu- dinibus rerum intitulum. In quo simili- tudines inter creaturā cum proprietates z inter virtutes z vitia. Itaq; de quib⁹ ser- monibus mētio fieri potest reperte pulcher- rime declarantur. Impressum aūt Venetijs per Joānē z Gregorium de Gregorijs fratres. Mccccxxxvij. die. x. Aprilis.

3333. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Omnes sunt qua- term exceptis A qui est septernus z Y qui est quinternus.

